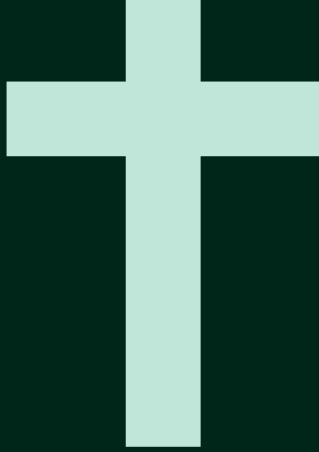

Mpohwoe Hungkuno
Songofoho

The New Testament and Genesis in the *Safeyoka*
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea

Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka long Niugini

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3

Contents

Matiyu	1
Mak	88
Luk	140
Joun	240
Apousel	314
Loum	392
1 Koulin	440
2 Koulin	489
Ngkolesiya	519
Efesos	535
Filipai	550
Koulousi	561
1 Tesolounika	571
2 Tesolounika	580
1 Timouti	585
2 Timouti	600
Taitas	609
Filemoun	615
Hip+lu	618
Jem+is	651
1 Pita	662
2 Pita	675
1 Joun	683
2 Joun	692
3 Joun	694
Jut	696
Toho Wojo Honajo Hungkuno	700

Matiyu **Olo Hungkuno Wopingo loso Matiyu** **Mti'mokumentisofoho.** **Olo Hungkuno Simo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti* (30) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango kakoe yofe Matiyu mti'mokumentisofoho. Oso Matiyu huhwo sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso ole, Lifaiyoho. Matiyu huhwo sohwo simo'mo kako ango Koponeyam sopo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho imojo hweho. Oso ango hopo sopo Jisas i'mofawento Matiyumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Jisas ose ulahoningki Matiyu a'amu mta'ni hamniyoho mayo syohoso noho'nasyonto Jisasi'mo iningkamentisofoho. Tifi Matiyu Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. (Oso hungkuno hiso Matiyu sohe engo 9 honingkano we'e 9. Osopo weho.)

Mak sohwoe iyoswoso simo'mo mti'mokumentisofoho. Tifi Matiyu'nji Luk'nji mti'mokumentisoyefoho. Oso'no Mak'ye hungkuno pi'ningo fehohnjoso Matiyuye hungkunomo weho. Simo'mo a'amu toho wojo limotofo sohwa ole limentohofi *Mesaiya* ifawenepoho. Ose limentohofi so'no a'amu Jutaso nohontohumentanngkofi olo iyoswo loso Matiyu Jisas sohwo olo *Mesaiya* oloho hweho. Kako nto ifawo'maho. Ose ulimonto mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Matiyu kako a'amu Juta Jisasi'mo iningkamentohofi somo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo mti'mokiyoso Ngklik hungkunomo mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Matiyu mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Oso huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Nakwo atofi lhwasi huno syafisyiyoso Matiyu kako olo iyoswo loso tihwamne'no mti'mokumentisoto. Oso'no Matiyu kako a'amu Jutaso atofi likuji Jisasi'mo iningkafitne'ento mti'mokumentiso kalohi nakwo atofi lhwasi Jisasi'mo uningkohwano.

Jisas Kilaisiye hofiyakwosafe yofeso olenoho.

(Luk 3:23-28)

¹ Olo a'amu lohwa Jisas Kilaisiye hofiyakwosafoho. Jisas kako hwe yofe engo'njo Ntefit sohwo'nji Apiloham'njiye temtitofi mta'ango hweho.

² Apiloham sohwo Aisakiye kaningkwowheho.

Aisak sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

Jekoup sohwo Juta'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwowheho.

³ Juta sohwo kako Pelesi'nji Sela'njiye kaningkwowheho. Sikoe kona'wohisi Temafoho.

Peles sohwo Hesilouniye kaningkwowheho.

Hesiloun sohwo Lam'ye kaningkwowheho.

⁴ Lam sohwo Aminotapiye kaningkwowheho.

Aminotap sohwo Nasouniye kaningkwowheho.

Nasoun sohwo Salimouniye kaningkwowheho.

⁵ Salimoun sohwo Mpouasiye kaningkwowheho.

Mpouasiye kona'wohisi Leahiyoho.

Mpouas sohwo Oupetiye kaningkwowheho. Oupetiye kona'wohisi Lutiyoho.

Oupet sohwo Jesiye kaningkwowheho.

⁶ Jesi sohwo hwe yofe engo'njo Ntefitiye kaningkwowheho.

Ntefit sohwo Yulaiyafe ape nomanto Soulomoun tipema'mentisofoho.

⁷ Soulomoun sohwo Leyapouamiye kaningkwowheho.

Leyapouam sohwo Apiyafe kaningkwowheho.

Apiya sohwo Asafe kaningkwowheho.

⁸ Asa sohwo Jehousofatiye kaningkwowheho.

Jehousofat sohwo Joulamiye kaningkwowheho.

Joulam sohwo Usiyafe kaningkwowheho.

⁹ Usiya sohwo Joutamiye kaningkwowheho.

Joutam sohwo Ehasiye kaningkwowheho.

Ehas sohwo Hesekiyafe kaningkwowheho.

¹⁰ Hesekiya sohwo Monaseye kaningkwowheho.

Monase sohwo Emouniye kaningkwowheho.

Emoun sohwo Jousaiyafe kaningkwowheho.

¹¹ Jousaiya sohwo Jekounaiya'nji homningkwa'wehwosanjiye kaningkwowheho. Hohosohonta a'amu Mpapilounnta'angoso a'amu Isilael somo impe intofontifi ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho.

¹² Mpapiloun ne'no motawo'mentohofoho sohonta Jekounaiya sohwo Siyalitiyeliye kaningkwowho imo'nimentisofoho.

Siyalitiyel sohwo Selopapeliye kaningkwowheho.

¹³ Selepapel sohwo Apiyoutife kaningkwowheho.

Apiyout sohwo Elaiyakimiye kaningkwowheho.

Elaiyakim sohwo Esoufe kaningkwowheho.

¹⁴ Esou sohwo Satoukiye kaningkwowheho.

Satouk sohwo Ekimiye kaningkwowheho.

Ekim sohwo Elaiyatiye kaningkwowheho.

¹⁵ Elaiyat sohwo Eleyasafe kaningkwowheho.

Eleyasa sohwo Mataniye kaningkwowheho.

Matan sohwo Jekoupiye kaningkwowheho.

¹⁶ Jekoup sohwo Jousepiye kaningkwowheho.

Jousep sohwo Maliyafe hwe hweho.

Maliya Jisasimo ma'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo hofiko yofe Kilaisiyoho mulimentohofofoho. Hwe huhwo sohomo An'antu uh-wosopento nakwoe hwaho lopono uhwatimentisofoho.

¹⁷ Apiloham kakoe imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahon'ngkofi Ntefit imo'nimentisofoho. Ntefitiye imuso hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahon'ngkofi a'amu Isilael somo ango Mpapiloun ne'no motawo'mentohofofoho. Osohonta hofiko'montohwa aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahu'no mjimo'nimiwahon'ngkofi Jisas Kilais imo'nimentisofoho.

Maliya Jisas Kilaisimo aswo ma'mentisofoho.

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Olo hungkuno Jisas Kilais imo'n+mentiso so'noyolohoso ole, Jousep Jisas+ye kona'wohi Maliya simo kako'ne ape nto ufohoto'mentohofofoho. I oso'no Jousep Maliyamo momaso sohonta Maliya simeho An+ituye Towahuno mta'ango imo'n+mentisofoho. ¹⁹ Maliyafe hwehwo Jousep kako hwe wop+ngo'nohino hweho. Jousep ole syafi+hu'mento, Maliya won+mango unonoho. Ose syafisyonto olo hungkuno hiloso hiyaso waweno syafi+hu'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno ape mayo'ne wamt+hupo'mo. ²⁰ Oso hiso'no ko syafisyonto wojo hon+ngkan+mentisoso a'amu An+itu mta'ango sohwo kakimo u'manto ul+mento, Jousep, Ntefitiye imu sohwosi, kiko ape Maliya mayoso'no iyoho kin+ngkuhwoloho. Upa'nyo. Maliyafe simehomo mehomi nto imo'n+maho. Oso hiso An+ituye Towahuno uy+maso hweho. ²¹ Maliya hwomu nomahwoso'no kiko yofe ole muso, Jisas+yoho. Yofe hwap+ngoso ole, olo hwe lohwo kako a'amufe wonyoso wae yaofi+hwosi asomo uti+mayo'ne hweho. Ose ul+mentisofoho.

²² Hohonta An+itu hwe Aisaiya sohumo hungkuno uyahon+ngki kako a'amumo ul+mojo sohwo kako hungkuno hiso mti+mokumentisofoho. Olo hiloso ne imo'nyo so'no Maliya mehomi'nji imo'n+mentisofoho.

²³ Ole mti+mokumento,

Upa'n+mno. Ape sijo wop+ngosi hwehwo momasosi kako simeho imo'n+ngkuhwosi hwomu nomaniyoho.

Hwomu huhwo sohwo ole mul+fitnnefo Iman+wel.

Yofe hwap+ngoso ole, Mpohwo An+itu nakwo'nji humayo'nefoho.

²⁴ Jousep oso wojo hiso hon+ngkanonto nol+kafonto a'amu An+itu mta'ango sohwoe hungkunomo haloho pento kako Maliyamo ma'mentisofoho. ²⁵ I oso'no siko afapo ko humanji afa saho mofosyawosofoho. Ose humamojiyofoho. Oso'no ose humamojiye sohonta Maliya kako hwomu ma'mentisofoho. Nomahon+ngki Jousep hwomu huhwo sohumo yofe Jisas+yoho mul+mentisofoho.

2

A'amu huno engo'njo An+ituye hungkuno mupa'nyo mofehi'nyo si'mofapiso'mjo sohwa Jisas+mo uhwon+mentohofofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho Jutiya mokosyohumamojo sohonta oso hwaho angko Mpet+lehem sopo Maliya Jisas+mo aswo ma'mentisofoho. Hwangku sohonta a'amu temtifo kengo mta'ango fihwa hofi+ko hwaho mofehi'nyo si'mofapiso mta'ango sohwa hntokwaliyo uhwonont+fi huno engo ti+pema'mentohofoho sohwa Jerusalem si'mofapont+fi a'amu sohwo ul+mentohofi, ² Mehomi milongo a'amu Jutafe hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo'ne sohwo imo'n+ngkohoho. Oso huhwo sohwo nti'mo humaho. Kakoe sikuno imo'nyo'ne so'no hntokwaliyo mofehi'nyo si'mofapiso sohohnta'ni ahwomo somo uhwonontani nakwo kakine'no hwomtame ulohofone p+hwono. ³ Ose ulahon+ngkofi hwe yofe engo'njo Helout nupa'nonto yomo engo imentisofoho. A'amu Jerusalem humamotofoso nupa'nont+fi yomo engo imentohofofoho. ⁴ Hwe engo Helout kako a'amu yofe engo'njo tajo angko syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno luti+hwamotofo sohwanjimo joho ulonto ulohon+mento,

Kilais hwe An+tu uhwosopento nakwoe hwahopono uhwat+mentiso sohune'no nakwo a'amu Juta so'nwi uhwontohumayo sohwo ango nt+po u'mofapmmontolo. ⁵ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Hwaho Jutiya ango Mpet+ilehemnoho. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwa ole mt+imokumentohofi,

⁶ U, Mpet+ilehem, sekwo ango we'e soku, sekwo hwaho Jutiya sopo ango yofe we'e pa'nyo'maho.

O'o, hwe yofe engo'njo nje a'amu Is+lael somo mokosyohumane sohwo sekwoe angopo imo'nonefoho.

Hohonta ose mt+imokumentohofofoho.

⁷ Oso'no Helout a'amu mofehi'nyo si+mofapiso hohnta'ango sohwanne'no johohiyaso lut+manto Helouti'nji uhu'mokont+ifi Helout hwe huhwo sohwo hntokwaliyo hiso i'mofapmmentiso s+kuno so'no ulohon+mentisofoho. ⁸ Ulahon+ngkahon+ngki hofi+ko Helout+mo hungkuno asomo ulahon+ngkofi Helout ul+mento, Sekwo ango Mpet+ilehem sopo nowekuji haf+hafe fit+pmno. Sekwo not+pemaf+kuji hungkuno hiso ngkiyepono waponno. Ngko nupa'n+mo kakine'no hwomtame ulohomne'no selohono. Oso hwasyo hungkuno hiso ulonto Mpet+ilehemne'no luhwat+mentisofoho.

⁹ Oseso hofi+ko Helouti+ye hungkuno upa'nont+ifi umentohofofoho. Nowentan+ngkofi hntokwaliyoso hofi+koe angopo uhwon+mentohofoho hiso apa'no i'mofaponto hofi+kimo si+mo'mo upeehon+ngki hofi+ko t+fi in+ngkamentohofofoho. Oso hntokwaliyoso nowento ango hwomu wentanjo ant+fe sopo limentisofoho. ¹⁰ Hofi+ko hntokwaliyo hiso uhwonont+ifi yomo yont+ifi si+meho wop+ngo umo'n+mentisofoho.

¹¹ Si+meho wop+ngo umo'n+ngkahon+ngki hofi+ko ango homo somo noswont+ifi hwomu kona'wohi Maliya'nji siko'intalimo uhwon+mentohofofoho. Nuhwonont+ifi hwomtame ulohofont+ifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho. Hofi+koe ipofe nofijont+ifi yo'mayo wonyoangkafo hamniyoho engo mpe iyo so'no uy+mentohofofoho. Sojo wonyoangkafo so'nji nom'neso hwamno pa'nyo akino wop+ngo'ne so'nji hwone mijo wonyohofiyo'nji uy+mentohofofoho. ¹² Oso hohosohonta hofi+ko wojo hon+ngkan+mentohofoso An+tu ul+mento, Sekwo Helouti+yepono asomo nukutoho. Ose hon+ngkanont+ifi hofi+ko hon+ngkano nom'nemo ikitokwawent+ifi hofi+koe angopono umentohofofoho.

Jousep+ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijipmne'no hiyaso motamentisiyefoho.

¹³ Nohumpeehon+ngkofi Jousep huhwo kako wojo hon+ngkan+mentisoso a'amu ahwomo mta'ango Jousep+mo u'manto ul+mento, K+iko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Ijipmne'no hiyaso motawe. Ijip sopo nohumentan+ngkiji nom'ne ango sopone'no hano iyo so'no hwangku hungkuno apa'no wakili+monnoho. Hwap+ngoso Helout j+je hwomu sohomo wofonjahumonto t+peelofoho.

¹⁴ Ose ulahon+ngki Jousep oso s+kwo'miyo somo kako Maliya'nji kakoe hwomu'nji nomanto Ijipmne'no womentohofofoho. ¹⁵ Jousep hwaho Ijip sopo nohumentan+ngki Helout poyo pe'n+mentisofoho. Oseso hungkuno hohontajo hwe fihumo An+tu uyahon+ngki limojo sohwo mt+imokumentiso hiso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno ole, Nje hwomu Ijip nohumentan+ngki lut+ima'mentohefoho.

Oso hohosohonta oso hungkunoso ne imo'n+mentisofoho.

Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo hungkuno ulahon+ngki hwomu milongo pi'n+ingo engoso fongkumeeo'mentohofofoho.

¹⁶ A'amu mofehi'nyo si'mofapiso hohnta'n+ingo sohwa Helout+ye hungkuno mehomi songo imo'n+ngkiso'enoho ngkimo ntohapmno, ose ul+mentiso somo hwe huhwo sohwa t+fi min+ngkayo'njo yahon+ngkofi Helout nupa'nonto si'meho tohino umn+mentisofoho. Si'meho tohino umn+mentiso so'no kako a'amu itokuso'njo sohwamo ango Mpet+ilehem'nji ango mofone sopone'no uhwojahon+ngki hofi+ko hwomu hopi'nono soswo hufa'u muyakolofe'njo sohwamo fongkumeeo'mentohofofoho. Hwap+ingoso hwe hntokwaliyo uhwon+mentohofoho sohwa ole ul+mentohofi, Hntokwaliyo hiso si'mo'mo imo'n+ngkahon+ngki soswo hufa'u uyakolo'mentiso so'no ul+mentohofofoho. ¹⁷ Helout oso wonyo hiso imentiso sohanta hungkuno hohontajo hwe Jelemaiya sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwo mt+'mokumentisoso ne imo'n+mentisofoho. ¹⁸ Hungkuno hiloso ole,

Ango Lama Mpet+ilehem mofone sopo mampaho ho'n+mentisofoho.

Mampaho hiloso humotaho we'e ho'n+mentiso'maho.

Jekoupi+ye ape Lesel kakoe imuso hofi+ko mehomi sohwamne'no humotaho lalokwofo.

Hofi+ko si'meho wop+ngo apa'no mmo'nonehoho.

Hofi+ko mehomi ni'hu'nahone poyo imo'n+ngkahon+ngki humotaho ne'no lalokwofo.

Ose mt+'mokumentisofoho.

Jousep+ya'u sikoe hwomu'nji hwaho Ijip uli+ko'mantifi ango Nasalet sopo asomo i'mofapmentohofofoho.

¹⁹ Hwangku Helout poyo pe'n+ngkahon+ngki a'amu An+tu mta'ango sohwo Jousep hwaho Ijip nohumentan+ngki i'mofaponto Jousep+mo wojo'mo ul+mento. ²⁰ Noli+kafohoji k+ko hwomu'nji kona'wohi'nji nomahoji hwaho Is+lael sopone'no asomo fi+wan+mno. A'amu hopi'nono mehomi wofonjasyant+fi imentohofoho sohwa poyo moi'wonoho. ²¹ Ose ulahon+ngki Jousep noli+kafonto hwomu'nji kona'wohi'nji nomanto hwaho Is+lael sopo ne'no asomo womentohofofoho.

²² Jousep+montohwa nowent+fi upa'n+mentohofoso hwe Akelaus sohwo kan+ngkwohwo Helout+ye yofe engo nto ma'maho. Ose upa'nonto iyoho un+ngkahon+ngki olo hwaho lopo mohumamonehono nolonto apa'no wojo hon+ngkan+mentisoso An+tu Jousep+mo hungkuno nom'ne ulahon+ngki kako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho. ²³ Kako hwaho hopo sopo ango Nasalet sopo humamentisofoho. Oso hiso'no hungkuno hohontajo nom'ne hwe sohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwo mt+'mokumentisoso ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno hiso ole, Hwe Nasaletnnta'ango hweho wolant+feho, l+mentisofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno loma'mentisofoho.

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Joun 1:19-28)

¹ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo i'mofaponto hwaho Jutiya a'amu mohumunyo sopo nohumanto hungkuno loma'mentisofoho mohumunyo sopo. ² Ole ulimonto, Sekwoe honingkano wonyoso hohujo fikinjaopmno. Simeho fiwolo'mokumno. Anituye sikuno nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne mofoneponoho. Ose lutihwamentisofoho. ³ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo Jounimne'no olo hungkuno hohonta mtimokumentisofoho. Hungkuno hiso ole,

Upa'nimno. Hwaho a'amu mohumunyo fimohwe fihwoe mampahoenngo ole hohimonto,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fesyohumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁴ Jouniye nem'no manjimofohwaho finyohwe yahu *kamel* lohwa so'nji mtimokumentisofoho. Yahu pahohulohoso lohohimmentisofoho. Kako kusimnjosopayo time mijo'ntnnohini nimoho hweho. ⁵ Hohosohonta a'amu pone engo Jelusalem mta'ango so'nji a'amu hwaho Jutiya mta'ango so'nji a'amu hopi'nonohino Mijo Joutan tifo nesoponjo so'nji hofiko Jounimo u'mamentohofofoho. ⁶ A'amu hiso hofikoe wonyo yoloholijwaofahoningkofi Jounhofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁷ A'amu Falisi piningo sohwani a'amu Satiyusi sohwani hofiko mijo wokiyonemano lontifi nopahoningkofi Joun nuhwononto ulimonto, Sekwoe homa mehomi soku, tihwo selimasoto. Anitu a'amufewonyo honingkano somne'no tohino mikunimposo uyo somne'no iwahofiyimno. Ose tihwo selahoningki nimahofokulo. ⁸ Sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijomanji e'wano wopingonohini utihwanypofiyimno. ⁹ Sekwoe simoho momole syafisyikutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Oseso nohningkutoho. Ngkohungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojoloso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamtimokumo losomanji kakhopoen wamtimokumontonoho. ¹⁰ Anitu kako iyomo mingo lofo'ne iwa'mingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayowopingo mintonyonjo somo nolofehwosi tohomo wolofae'mntonoho.

¹¹ A'amuso hofikoe honingkano wonyomne'no simoho tango umningkahoningki nihu'nahone hohujo ikinjaofosomongo sekumo mijo'nohini kiyosemawoningkohe hwo'nyoho. I oso'no nje yofewehohwalo poho. Hwe tfinjo sohwo kakoe yofeenngo yokintahopo nje yofemo niyakolofonefoho. Kakoe yofeenngo mikunimposo so'no ngkohsowoni kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo kako a'amu sekumo Anituye Towahuno Wopingosohwonji tohoni wokiyosema'mntonoho. ¹² Kako hwahomomno ijijyoneso mokosyohumunyo hweho. Kako hwahomomno ijihwosineso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomowohonahumntonoho. Pahoso tohomasimpe'nyone'no sijwoningkisosomowohonaemntonoho.

*Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)*

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwaho Ngkalili uliko'manto Mijo Joutan ne'no nowento Joun mijo wokiyon+mano lonto Joun+mo u'ma'mentisofoho. ¹⁴ Nu'mahon+ngki Joun ul+mento, O'o, kiko ngkimo mijo kiyon+mayoso hoponoho. Ngkiyepono pipine'no pohino. ¹⁵ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, O'o, kiko mijo kiyon+mayo so'no nekwo ole yasoso Anituye hon+ngkano lakisiyo imentohofosomo imokiyoso hoponoho. Oseso Joun kakoe hungkunomo tifi in+ngkawento mijo kiyoma'mentisofoho.

¹⁶ Mijo kiyomahon+ngki Jisas mijomo kunto'no uliko'manto s+mentisofoho. Nosahon+ngki ahwomo mtampo lohofahon+ngki uhwon+mentisoso Anituye Towahuno y+hufo ntolofiyi hopa imo'nonto Jisas+mo wekehuma+mentisofoho. ¹⁷ Mampaho ahwomo mta'ni ho'n+mento, Olo nje Hwomu hweho. Ngko simeho wop+ingo m+kun+imposo uy+wo'n+ngkohe hweho. Kakine'no yo'mayo wop+ingo iwo'n+ngkiso so'no nje simeho wop+ingo nimo'nantofoho.

4

Seten Jisas+mo yamofo uloho'mentisofoho.

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop+ingo Jisas+mo hwaho a'amu mohumunyopono ipemotas+mentisofoho. Osopo Seten Jisas+mo hon+ngkano wonyo imokiyone yamofo uloho'mentisofoho. ² Jisas kako Mpohumo jomo ul+mo lonto wopayo manyo'njo nohumentan+ngki mofehi'nyo *fouti* (40) s+kuno *fouti* (40) uyakolofahon+ngki Jisas mijoho engo umentisofoho. ³ Jisas mijoho'no nohumentan+ngki Seten i'mofaponto ul+mento, Kiko Anituye Hwomu Nehwos+manji olo sojo pi'n+ingo lomo hungkuno ulohoho'no wosopayo umo'nono. ⁴ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Anituye hungkuno ole nal+wo'n+ngki, A'amu wosopayo'nohini n+ngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanohoho.

O'o, a'amu Anituye hungkuno hopi'nonohinomne'no syaf+sy+wo'n+ngkohofoso oso hof+koe huyo'mango songo humayo'nefoho.

⁵ Ose ulahon+ngki Seten Jisas+mo pone wop+ingo pone'no ipemotasono Anituye tajo ango engo antife yokintahopo uhumajonto ⁶ ul+mento, Kiko Anituye Hwomu hwos+manji kiko olopo nta'ni filikofamofosomo. Ose ul+kwato lohofonto ul+mento, Anituye hungkuno nal+wo'n+ngki,

Anitu kakoe a'amu ahwomomjo sohwo kikumne'no ul+hwoso'no hof+koe jije ahomo kumakukuji jije s+femo sojo mentofomatnnehino. Tohino momatnnohino.

⁷ Seten ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Nom'ne ifalifaliyo mt+'mokumentohofoso ole,

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohumo yamofo nulohofohotoho.

Kiko jije hunomnohini in+ngkuso'manji ole syaf+sy+kutoho. Anitu won+mokosyohumamtonoho. Ose syaf+sy+kutoho.

⁸ Ose ulahon+ngki Seten Jisas+mo hwof+ki'nyo yokintahopo engo sopeno'no ut+motasono olo hwaho hopi'nonohino a'amu so'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'ntnno Jisas+mo ut+hwamentisofoho.

⁹ Ose ut+hwanto ul+mento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohoji

jije simeho ntapisoso yo'mayo uhwonalokunosoko wokijapmmnonoho.
¹⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Kiko iwaho ntohofo. Kengopono fiwano. Anituye hungkuno ole nalwo'ningki,
 Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohofo.
 Kakine'nohini syoho ulohofiyoyo.

Ose ulimentisofoho.

¹¹ Ose ulahonngki Seten Jisasimo uliko'mahonngki a'amu ahwomomta'angoso nu'mantifi Jisasimo ufo'ma'mentohofohofo.

Jisas kakoe syoho hwaho Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² A'amu fihwa hofiko Jounimo impo'angomointofahumentohohoso'no Jisas kako nupa'nontokako hwaho Ngkaliline'no umentisofoho.

¹³ Kako angona Nasalet uliko'mantokako Koponeyam osopo humamentisofoho. Oso angohoposopo Mijo Ngkalili mitmomngoponoho. A'amu Sepiyulan'nji Napitalai'njiye imu sofe hwahoponoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahonngki limojoso sohwo hohonta ifalifaliyo mt'mokumentisoso hohosohonta ne imo'nimentisofoho. Ole mt'mokumento,

¹⁵ Mijo Joutan nongkihnta'ni mijo ayo momngopohwaho Sepiyulan'nji Napitalai'nji hi'njoponoho.

A'amu tentitofokengo Anituye hungkuno mupa'nimmotofosofeponoho.

¹⁶ Hofiko sikwo'mjohomo humafijosopomponahotengo uhwonfitnnefoho.

A'amu sikwo'mjohoso'mowe'enepi nhu'nahone wape'nanolikuji yontanngkuji pomponahotengowonyoangkafosou'mofapmmontonoho.

Ose mt'mokumentisofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta Jisas kakoe hungkuno loma'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwoe honngkano wonyosomta'ni fiwolo'mokumno. Anitunemokosyohumayoso hwoe sikunomofoneponoho.

Jisas a'amu inaniku syoho'njosohwamo kakimo tifi iningkayo'ne johoulimentisofoho.

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Joun 1:35-51)

¹⁸ Jisas Mijo Ayo Ngkalili momngosoponowentohwe hufahuinaniku syoho'njosikoni'kwaimo uhwonmentisofoho. Sikoe yofeso Saimoun'nji Entilun'joho. Saimoun'ye yofenom'neso Pitafoho. Siko inaniku ho'yo mijomohonafontanngki u'ma'mentisofoho. Inaniku ifamiyososikoe hamniyohosyohofoho. ¹⁹ Nu'mantoulimento, Siko tifi nnngkapinyo. Siko inaniku mawo'nngkisiyepa'nngosoonitumne'no a'amu mayo'newolosetihwamo. ²⁰ Ose ulahonngkisikosoinaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisas'nji umentohofohofo.

²¹ Nowentifi Sepetiye hwomuhwawu Jemisi'nji Joun'njimouhwonmentisoso siko hamnngkwowho Sepeti'nji yofayokinomonohumantifi inaniku ho'yo ito'no esyohumentanngki uhwonontojoholahonngki ²² siko homnngkwowho'nji yofayokino'nji komo'no uliko'manji Jisas'nji umentohofohofo.

Jisas Anituye hungkuno a'amu somo lutihwanto a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Luk 6:17-19)

²³ Jisas hwaho Ngkalili ho'mo so'meemo emoyonto hwe moya'mi somo hofikoe tajo ango somo Anituye hungkuno so'nji Anitu wonyoangkafo nemokosyohumayo so'ntnno lutihwamojofoho. Kako nolutihwanto a'amu mnokino kengo kengo'njo a'apaho wonyo umokumojo somo wopingo umokumentisofoho. ²⁴ Jisas olo wonyoangkafo hiloso imentiso so'no hwaho Siliya ho'mo so'meemo ho'nimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi a'amu yo'mayo tango'njo mnokino'njo somo Jisasiyepono ipemotapmmentohofofoho. A'amu towahuno wonyo'njo so'nji a'amu nopiwasyontifi yomo yomo iwo'ningkohofo so'nji a'amu sife aho pe'nnyo'njo so'nji hopi'nonohino somo ipemotopahon'ngkofi Jisas wopingo umokumentisofoho. ²⁵ Wopingo umokahon'ngki a'amu pi'ningo engo Jisasimo in'ngkamentohofofoho. A'amu Ngkalili, Ntekapolis, Jelusalem, Jutiya, Mijo Joutan nongkihnta'ango a'amu pi'ningoso in'ngkamentohofofoho.

5

Jisas hwofiki'nyopo a'amumo hungkuno ulimentisofoho.

¹ A'amu pi'ningo engo uhu'mokontan'ngkofi Jisas nuhwononto yafe we'e so'mo nosonto humamentisofoho. Osopo nohumentan'ngki inomokomoyo sohwa nu'mahon'ngkofi ² Jisas kakoe hungkuno ole lutihwamento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olenoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo somne'no hungkuno uyimentisifoho.

(Luk 6:20-23)

³ A'amu fiso Anitune'no huno engo muyo'njoso hofiko Anitumne'no huno wopingo wotipemano lifijo'manji hofiko simeho wopingo umo'nono. Anitu hofikimo umokosyohumayo hweho.

⁴ A'amu simeho tango'njo humalofoso simeho wopingo umo'nono Anitu kako oso a'amu somo simeho wopingo umokumontonoho.

⁵ A'amu fiso hofikoe yofemo monje yahinontifi Anituye yofe ho'nomalokwofoso simeho wopingo umo'nono. Yo'mayo wopingo Anitu wosejapmmo ulimentisoso hofiko'nefoho.

⁶ A'amu wopayo mijoho pe'nyoso wopayo'no hi umo'nyo hopaso a'amu Anituye hon'ngkano wop'ngomne'no hi umo'noso'manji oso hisomo Anitu kakoe hungkuno hisofe simehomo wopayo simeho hopaso uhnnimontonoho. Oseso hofikoe simeho wopingo umo'nono.

⁷ A'amu fiso nom'ne a'amu hofikimo wonyo ulohofwo'n'ngkohofo somne'no hitoho ulofahon'ngki wop'ngo'nohini ulohofwo'n'ngkohofoso simeho wopingo umo'nono. Oso'no Anitu hofikimo wop'ngo uloho'montonoho.

⁸ A'amu sife aho timo simeho haloho anga'nohino'njoso hofiko simeho wopingo umo'nono. Oso a'amu hiso Anitumo uhwonantifeho.

⁹ A'amu simano hintotohino'njo somo n'hoholofwo'n'ngkohofoso simeho pompenjiyo umo'none'entifi iwo'n'ngkohofoso simeho wopingo umo'nono. Anitu ulimontonoho, Nje mehomi kuyoho.

¹⁰ A'amu Anituye hungkunomo in'ngkayo'no syoho wopingo yontan'ngki a'amu nom'neso oso a'amu somo sitofu ujo so'nji wonyo

ulohoho so'no kako simeho wopingo umonono. Anitu umokosyohu-mamontonoho.

¹¹ Sekwo a'amu soku ngkimo tifi nningkawowo'ningkohoho so'no a'amu nom'neso sekumo wonyo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji sejo so'nji sefotofu selohofikujo'no sekwo simeho wopingo wasemo'nono. ¹² Sekwo simeho wopingo semo'ningkuhwoso'no simonyo fiyimno. Sekwoe yahino wopingo olo hwaho lopo iwo'ningkohoho lo'nji ngkimo tifi nningkape lo'nji mpe iyo pa'nyoso ho'yango ahwomomo weho. Oso sefotofu'wo'ningkohoho hopaso hofiko hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki ulimotofu somo ufoto'motofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe yahino wopingo so'no mpe iyo hopaso ahwomomo ma'mentohoho hopaso sekwo womantifeho.

Anituye a'amu neso sa'nji pomponaho'nji pa'nyofoho.
(Mak 9:49-50; 4:21; Luk 14:34-35; 8:16; Joun 8:12)

¹³ Sekwo olo hwaho lophonjo sa pa'nyo kuyoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'ningkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. Nihu'nahone wonyo umonimotonoho. A'amu sa hiso mopijoso me-e miyonehoho.

¹⁴ Sekwo hwahophonjo pomponaho pa'nyo kuyoho. Antime engo hwofiki'nyo sophonjo molinyoso oso hiyae'm'maho. O'o, utihwa'nyophonoho. ¹⁵ A'amu sikiloho mongkujontifeso ahwonte'mo kipitofahinyo'maho. O'o, hofiko ijempohopo ho'nahinyofoho. Oso a'amu ango somo humafijo somo pomponaho ulohofono. ¹⁶ Olo hiloso sekwo hmmo'nimno. Sekwoe pomponahoso a'amufe timopo wolasyono. A'amu hofiko sekwoe honingkano wopingomo uhwonifijosu hofiko Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwoe yofe woho'nomantifeho.

Jisas Mousesiye honingkano hungkunomne'no ulimentisofoho.

¹⁷ Sekwo ngkine'no huno ole seyihwoloho. Ngko Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofu sohwafe hungkuno ntnne'no wae yao'mne'nji pmmentohe hwo'nyoho. O'o ngkine'no huno ose seyihwoloho. Ngko hungkuno hiloso wae yao'mne'enji pmmentohe hwonim'maho. O'o, ngko hungkuno hiloso ne utihwayo'ne pmmentohefoho. ¹⁸ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu fiso oso honingkano hungkuno ifalifaliyo we'e somo wae meeofonehoho. O'o, olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'noso sohonta olo hungkuno hopi'nonohino hiloso nowentaningkuhwosi hungkuno hopi'nonohino ne imo'nonefoho. ¹⁹ A'amu fihwo Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofu sohwafe hungkuno'nji anga'nohinoso mtihupesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano mtihupe so'no lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo simofoso sohonta Anitu ulonefoho. Jije yofe monje innyo hwosoho. A'amu fiso Anituye hungkuno hopi'nonohino loso iningkawesoso a'amu nom'ne somo oso honingkano wopingomo iningkayo'ne lutihwaso'manji oso a'amuso Anituye angomo simofoso sohonta Anitu ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwosoho. Ose ulonefoho. ²⁰ Sekwo upa'nimno. Sekwoe honingkano wopingoso a'amu Falisi

sohwanji a'amu Mousesiye hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanjiye honingkano wopingomo muyakolofemanji sekwo Anituye angopo kako yokumpohn'nyo semokosyohumayo'ne mu'mapitnnehofo. O'o, mango mta'nnohini liwo'n'ngkohoho soku honingkano wopingo somo humayoso hopo'maho.

Hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hungkunofoho.
(Mak 11:25; Luk 12:57-59)

²¹ Mousesiye honingkano hungkuno ole nto upa'n'wo'n'ngkohoho, A'amumo fonjasiyo'eno. A'amu nom'nehumo fonjasyoso sohwo kakoe hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. ²² I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kakoe a'amumne'no simeho tohino umnyo'eno. A'amu simeho tohino umnosohwo kako tifi no'mo Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo kakoe a'amu sohumne'no sitofo ujo'eno. Sitofo uloso sohwo kako Anitu'nji hungkuno ikwolofoneso wo'nnyo hweho. A'amu fihwo nom'nehumo ilo'nnyo hwosoho ujo'eno. O'o, oso a'amu huhwo sohwo kako tikanomo wene hweho.

²³ Kiko tajo angosomo noswohoji jije wonyo wae yafo'ne Anitumo jomo ulimo lohoji kiko nom'ne sohumne'no kikine'no simano hinto tohino umnososo'no syafisyohoji ²⁴ u, kiko tajo angosomo uliko'mahoji oso a'amu huhwo sohwoepono komo'no uhuji hungkuno ito'no mihwajo. Hungkuno ito'no mihwajohosisi simeho pompengo in'ngkahosisi tajo angosomo asomo fusyo. Osopo Anitumo jije wonyo wae yafo'ne jomo uso.

²⁵ A'amu fihwo kikimne'no simeho tohino umnososo'no kiko komo'no simeho wopingo hmninyo. A'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo sopo nokumotawenoho. Kako a'amu hungkunomo ito'no efisopihwajiyo'njofepono kumotaweso'manji osopo a'amu hwapife tifo'njo sohwa nokitmafikui impo'angomo intofakohufitnnoho. ²⁶ Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyoho hopi'nonohinoso woho'nahumonnoho. Ose ulimentisofoho.

A'mohufo iyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁷ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, a'mohufo iyo'eno. ²⁸ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nom'ne a'mu fisimo uhwononto hufo woma'mo lonto a'mu simne'no kakoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso hwe huhwo sohwo a'mu si'nji kakoe hunomo hufo nto iso hweho.

²⁹ Timo aho angahohnta'angoso honingkano wonyo kumokososo yo'mayo somo timo uhwon'ngkohoji huno wonyo syafihujo'manji oso hiso ni'hu'no yohotoho. Kiko wonyo iso'no'manji timo anga'no fitihwotofafo. Timo wopingo hufa'u'njo sohwo si tikanomo uhnoho. O'o timo anga'nohino'nji honingkano wopingomo fiso. ³⁰ Jije aho angahohnta'ni honingkano wonyo kumokososo aho hiso hntofamo lohofohoji foho'nafo. Aho wopingo hufa'u hi'njo hwosi tikanomo uhnoho. O'o, aho anga'nohino'nji honingkano wopingomo fiso.

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Matiyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

³¹ Hungkuno nom'ne nupa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwe fihwo kako kakoe ape woho'nahumo lihwosi ape ho'nasiyo'neso iyoswo mt'i'mokuhwosi uyono. ³² I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo ho'nasyoso sohwo kakoe apefe hon'ngkano wonyo umokumontonoho. Hwap'ngoso ape hisi nom'ne hwe sohomo uma'nososo An'itu kako t'imo uhwonyoso hwe hufa'u'n'jiyoho. I nom'nihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ngkano somo mt'huposo so'no kako huhwo hon'ngkano wonyo'njo hweho.

Jisas kako hungkuno nehopi yokintahopone'no lohono joso'no l'imentisofoho.

³³ Hungkuno nom'ne upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwasyo hungkuno nom'ne'no yokintahopo ne-eso nol'ikutoho. Hwe fihwo ole lososo, Ngko nehopi hufa'u s'ihune hwamne'no lohono. Ngko yo'mayo yo'mayo uy'imo. Ose loso sohwo kako ito'no uyono. Hwe Engo sohwo olo hiso'no nuhwon'ngkuhwosi ito'nohini wosyaf'hu'montonoho. Ose nto upa'n'wo'n'ngkohofofoho. ³⁴ I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no hungkuno pi'n'ngo nol'ikutoho. O'o, hungkuno ne'njo'nohino fil'mno. Sekwo a'amu yokintahoponjo sohwanne'no j'ije hungkuno nehopi imo'nyo'ne nul'ikutoho. N'ihu'no n'jwo'eno. O'o, yo'mayo ahwomomjo sohwanne'no nol'ikutoho. Ahwomoso An'tuye epohumayofoho. Osopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ngkisoponoho. ³⁵ Sekwo yo'mayo hwap'ponjo somne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol'ikutoho. O'o, hwahoso An'tuye epohumayo s'ife ho'nasiyo'nefoho. Olopo yo'mayoso mokosyohumawo'n'ngkisoponoho. Sekwo Jerusalemne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne nol'ikutoho. O'o, Jerusalem sopo An'tuye angoponoho. ³⁶ Sekwo sekwoe mnokinomne'no sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nol'ikutoho. O'o, sekwoe mijiyoyo halojo wofokafono. S'ikwo'mno wofokafono, lisoso halojo wofoka'montolaho. S'ikwo'mno wofoka'montolaho. Awonoho. ³⁷ Oso'no sekwo hungkuno ne'njo'nohino ul'mno. Eno, eso'nji Awonoho, eso'nji oso'nohinoho. Hungkuno nom'neso hwe wonyo Seten mta'ango linyofoho.

Jisas yahino wonyo a'amumo asomo ulohof'eno ul'imentisofoho.
(Luk 6:29-30)

³⁸ Hungkuno nom'ne nto upa'n'wo'n'ngkohofoso ole, Hwe fihwo j'ije t'imo wonyo kumokososo k'iko kakoe t'imo wonyo umoyo. Hwe fihwo j'ije mango fonjokujakumofososo k'iko kakoe mangomo fonjokul'ipijafo. ³⁹ I oso hiso'no nje hungkuno wasel'monne'no yohono. Hwe fihwo kikimo wonyo kilohofososo k'iko kakimo iloj'mofe'eno. O'o, awonoho. Hwe fihwo kako j'ije manjijohopo kuposososo manjijoho fehohnjo ut'ihwaho. Osopo wakuposono. ⁴⁰ Hwe fihwo kikine'no hungkuno hi'njo sohwo j'ije manji'mofe'no woma'mo lososo osohomo j'ije manji'mofe'nji s'ife manji'mofe'no ntnne'no uyo. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo fihwo kako sekwo'nji hano ho'yango'nji t'ifo lopo wemoyano selososo sekwo hano sawemo sopo fis'mno. ⁴² Hwe fihwo ole seloso, Sekwo yo'mayoso ntapmno. Ose selososo sekwoe yo'mayoso uy'imo. Hwe

fihwo ole seloso, Sekwoe ho'yango yo'mayoso nokiso ntapmno. Ose selososo sekwo hohujo ikinj+mof+kutoho.

Jisas mango hwamne'no simeho umo'nyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Hungkuno nom'ne nto upa'n'iwon'ningkohofoso ole, A'amu sekwo'njo mofone sopo humalofo somo simeho umo'nyo'ne uyimno. I oso'no sekwo mango hwamo simeho umo'nyo'ne ukutoho. ⁴⁴ I oso hiso'no nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwoe mango hwamo simeho umo'nyo'ne ufijoso a'amu wonyo selohof+iwon'ningkohofoso somne'no Mpohumo jomo ulimno. ⁴⁵ Ose ifijo so'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe yahinomo uningkwantifeho. Anitu kakoe mofehinyoso a'amu wopingo'nji wonyo'nji humalofo somo ulono lonto uy+iwon'ningkiso hweho. A'amu honingkanano wopingo'njo honingkanano ito'no miningkayo'njo somo ifoyo wosapijono lahonngki syuwo'n'ngkohoho. ⁴⁶ Sekwo a'amu simeho umo'nyo'ne sejap+iwon'ningkohofoso osomne'nohini simeho umo'nyo'ne uyifijoso Anitu kako wopingo peho'no wosejapmmontolo. Awonoho. A'amu honingkanano wonyo'njososo ose iwon'ningkohofofoho. ⁴⁷ Sekwo sekwoe a'amu'nohino somo wopingo uwo'n'ngkohofoso so'no sekwoe honingkanano nom'ne somo uhwofilofoso pipilo. Awonoho. A'amumo Mpohwo Anitumo miningkayo'njo hi ose iwon'ningkohofofoho. ⁴⁸ I oso'no sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo pa'nyo hmmo'n'imno. Sekwo a'amu wopingo'nji wonyo'njo somo wopingo ulohofikujo'no Anitu kako humaso hopa fehumamno.

6

Jisas a'amumo ufo'mayo'ne hungkuno ulimentisofoho.

¹ Sekwo olo yahino loso'no i'waho fiyimno. Sekwo yahino wopingo wopingoso a'amu wonahonife likuji ikutoho. O'o, ose ifijoso sekwoe Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo oso hiso'no wopingo mosejape'njo uyimntonoho.

² Sekwo a'amu umofonyo iwon'ningkohofoso somo yo'mayo uyano lifijo'manji e'wano, hiyaso uyimno. A'amu mango'nohinoso wonahonife lontifi Anituye tajo angonjo sopo honingkanano utihwa'nyopo iwon'ningkohofofoho. Hofiko hwe moyam'i nakwoe yofe woho'nonemapife lontifi iwon'ningkohofofoho. Upa'n'imno. Oso a'amu hiso nom'ne wopingoso Anitu mta'ango momasofoho. O'o, a'amu hwahoponjososo hofikoe yofe ho'noma'nyoso oso mpe hopaso nto mahofa. Hofikoe nom'ne mpe iyo hopaso ahwomomo mauyoho. ³ Sekwo a'amu nom'ne somo ufo'mano lifijo'manji e'wano noho ufo'mapmno. I oso'no a'amu nom'neso sekwoe yofe noho'nosemapitnnoho. Masehon+fitnnehofo. ⁴ O'o, hiyaso fiyimno. Yo'mayo wopingo hiyaso iwon'ningkohofoso so'no Mpohwo Anitu kako nosehonngkuhwosi wopingo wosejapmmntonoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Luk 11:2-4)

⁵ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji sekwo a'amu mango'nohinosofe yahinomo in'ngkakutoho. O'o, hofiko a'amu wonepa'nife lontifi Anituye tajo ango'njo hon'ngkano mom'ngo engo sopo lohofontifi uliwo'n'ngkohofoho. Upa'nimno. Oso hiso'no a'amuso hofikoe yofe ho'nomayoso mpe pa'nyoso nto mahofe. ⁶ I oseso kiko sohwo Anitumo jomo ulimo lohoji kiko'nohini jije angomo swohoji ango hoku'yoso pijwasyohoji jije Mpohumo jomo uso. Kako oso ango hiyaso so'mo kiko'nji humaho. Jije Mpohwo osopo kohon'ngkuhwosi yo'mayoso wokijapmmontonoho.

⁷ Kiko Mpohumo jomo ulimo lohoji osohonta hungkuno pi'n'ngo engo liwo'n'ngkohofoso pa'nyo ujo'eno. A'amu Anitu ne sohune'no huno muyo'njoso hofikoe hwasyo anitu sohwo hungkuno pi'n'ngo engo uliwo'n'ngkohofoho. Hofiko huno ole, Nakwo hungkuno pi'n'ngo engo ulihwasi nakwoe anitu sohwo kako nonepa'n'ngkuhwosi wonejapmmontonoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo ikutoho. O'o, yo'mayo umofonyo yohojo so'no Mpohwo kako huno nto uyohoho.

⁹ Sekwo Mpohumo ole ulimno. Nakwoe Mpohwo sohwo, kiko ahwomomo humahnno. Nakwo jije yofe wop'ngo'nohinoso ne'no nowent'hwonefoho.

¹⁰ Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohu-mayoso komo'no umo'nono.

Jije hungkunomo a'amu ahwomomjo so'nji yo'mayo so'nji kin'ngkawowo'n'ngkohofe hopaso nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi ose wokin'ngkopano.

¹¹ Olo sikuno lomne'no nakwoe wosopayo fonejape.

¹² Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohof'wo'n'ngkohofe sofe wonyo wae yao'malohwone hopaso nakwoe wonyoso wae fenamofe.

¹³ Kiko nakumo yamofe nalohofe somo nonehumajohotoho.

O'o, Hwe wonyo sohwo yo'mayoso ne'mahwoso'no yo'mayo wonyo somo uyakolofe'ne fonejape.

[Enemokosyohumayo hwosoho. Yokumpohn'nyo ne hwap'ngo hwosoho. Pomponaho ne somo humahnno hwosoho.

Ne'nohino nowent'hwonefoho. Hungkuno nehopeho.]

¹⁴ Upa'nimno. Sekwo a'amu wonyo selohofe sofe wonyoso ni'hu'nahone hohujo hohnta'ne meho'naf'kujo'no sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyo hiso wae weesemo'mtonoho. ¹⁵ I oso'no sekwo a'amu wonyo selohofosofe wonyoso hohujo hohnta'ni momeho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo Anitu sohwo kako sekwoe wonyo wae meesemofonehoho.

Jisas wosopayo manyo'njo humayo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji Mpohune'no huno anga'nohino so'no wopayo manyo'njo nohumentan'ngkuji sekwo a'amu mango'nohinoso simano wonyo ikin'wo'n'ngkohofe hopa humaf'kutoho. O'o, hofikoe simano wonyo ikinyoso a'amu wonahon'fentifi a'amu wop'ngofoho wonalife nolontifi iwo'n'ngkohofoho. Mpohune'maho. O'o, hofikoe yofe'nohini ho'nomayo'ne iwo'n'ngkohofoho. Oso'no hofikoe yofe nto ho'noma'mentohofe so'no hofikoe mpe pa'nyofoho. Mpe pa'nyo nom'neso ahwomomo mauyoho. ¹⁷ O'o, sekwo Mpohune'no wopayo

manyo'njo humafikuij sekwoe mijiyomo hwone mijo ehaloho'nngkuij sekwoe simanomo mijo fiyatiku'nimno. ¹⁸ Ose ikuji a'amu nom'neso kiko manyo'njo humentanngkijo so'no hofiko huno muyonehoho. O'o, kiko yo'mayo hiyaso'mo iwo'nngkinoso jije Mpohwo a'amu muhwonyo'njo sohwo kako'nohini kohonngkuhwosi mpe hopa wokijapmmontonoho.

Jisas ho'yango hu'meesiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Olo hwaho lopo sekwoe yo'mayo yo'mayo ho'yango wopingoso nohu'meesyikutoho. O'o, olo hwaho loponjo nangkumeho syuhwosi hwaho ifulohofihwosi ho'yangoso wonyo umo'nimontonoho. Oseso a'amu hufo'nohino yiwo'nngkohofoso tojo nowonampekuji hufo uyantifeho. ²⁰ Oso'no sekwoe ho'yango ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopo nangkumeho maswonehoho. Hwaho mifulohofonehoho. A'amu hufo mifitnnehofo. ²¹ Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Jisas a'apahomjo pomponaho so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:34-36)

²² Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. ²³ Timo pi'ningo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo. Sekwo pompohahopo humalofo soku yahino pi'ningo pi'ningo mafikuij apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumafikutoho. Ose ifijo'manji jije hunomo nihu'no sikwo'mjoho engo mjaofoho.

Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho mulohofiyonehoho.

(Luk 16:13)

²⁴ Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso'no manji syoho ulohofiyoso hwo kako hwe engo fihumo simeho wopingo uyihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'nngkuhwosi'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo kemokosyohumahojoso kiko syoho ito'no mihnnehino.

Jisas yo'mayoso hi umo'nyo so'no huno pi'ningo engo syafisiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 12:22-31)

²⁵ Oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikuij ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Nakwo mijo peho nanehwono. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'ningo engo syafisyikuij ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimontto. Nakwo songo humalohwoneso wopayo'nohini nyo'netaho. Nakwo a'apaho hi'njo'nwi nem'no manji'mofo iyo'ne'nohinotaho. Awonoho. ²⁶ Sekwo yihufo somo uhwonimno. Hofiko wopuyo hulwo'nngkohofo'maho. Hofiko wopayo angosomo wopayo momehu'meesyiwo'nngkoho yohofofoho. O'o, senngkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyiwonngkohoho. Sekwo Mpohwo Anitu

y+hufu sikiŋjo somne'no wonyoho fiyo mokosyohumaho. I a'amu sokumo Mpohwo wop'ingo wosemokosyohumamtolaho. Ou, ikono.²⁷ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokin+mne'no yohoho lososo ne umo'nimontolo. Awonoho.

²⁸ Oseso sekwo hwapife nem'no manji'mofo yo'mayo somne'no huno pi'n'ingo engo peho'ne syafisyiwo'n'ingkohoho. Sekwo wokoso foho so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko ne yo'mayoso mojiyofwo'n'ingkiyohoho.²⁹ I oso'no ole woselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwap'ingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso foho we'e somo muyakolofonehoho.³⁰ Ou, oso wokoso foho sikuno fihumo syohopo lohofososo mo'n'ingkata a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso foho Anitu wonyoangkafo mt'i'mokuwo'n'ingkiyo somo uhwonontaneso wop'ingofoho liwo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo.³¹ Oso'no sekwo huno pi'n'ingo engo syafisyikutoho. Sekwo ole likutoho, Nakwo wopayo peho wonantanto. Mijo peho nanehwono. Hwapife peho yanehwono. Ose likutoho.³² Awonoho. A'amu kengo hopi'nohinoso hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyiwo'n'ingkohoho. I oso'no sekwo Mpohwo Anitu ahwomomo humaso sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop'ingo wosemokosyohumamontonoho.³³ I simo'mo Anitu semokosyohumayo so'nji kakoe hon'ingkana wop'ingo'ntno huno fisyafisyiwo'n'ingkuho. Oso'no syafisyiwo'n'ingkuji Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapmmontonoho.³⁴ Oso'no yo'mayo mo'n'ingkajo somne'no huno syafisiye'eno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo tango i'mofap'iwon'ingkiyohoho. Mo'n'ingkajo sikuno sohwo tangoso mo'n'ingka'nefoho. Olo sikuno lomo i'mofaposo tangoso olo sikuno lomnefoho.

7

Jisas a'amu nom'ne somo wonyo ulohoho'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 6:37-38, 41-42)

¹ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nul'ikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho.² Sekwo nom'ne somo yo'mayo ulohof'iwon'ingkohoho so'no oso pa'nyoso Anitu waseloho'montonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy'iwon'ingkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³ Kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe timomjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso momoho'namo'nyo sohwo⁴ kiko jije hnn'ingkwa'wehwoe ole pone'no ulalokuno. Ngko jije timomo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mne'no yohono. Ose ulohoji pipi

uyimonto. ⁵ Kiko mango'nohino hwosoho. Simo'mo kiko jije timomjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko timo ito'no uhwon'ngkohoji hwangku jije hnn'ngkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

⁶ A'amu hon'ngkano wonyo'njo s'wojo pa'nyo somo Anituye hungkuno wopingoso nolutihwafikutoho. Lutihwafijo'manji hofiko ikinjaofikuji woselantifeho. Sekwo sekwoe nijwo yo'mayo wopingoso hwahomo ho'nahufijo'manji yahu hwotoho hulimo lififitnnoho. Oso pa'nyo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho somo Anituye hungkuno nulikutoho.

Jisas Mpohumo jomo ujo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Luk 11:9-13)

⁷ Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayo wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentan'ngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwan'ngo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ⁸ A'amu hopi'nonohiniso Anitumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwan'ngo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

⁹ Ou, sekwoe hwe fihwoe mehomi kan'ngkwohumo wopayo ntape ulososo kan'ngkwohwo sojo uyimtolaho. Awonoho. ¹⁰ Ou, hwomu fihwo kan'ngkwohumo inaniku ntape ulososo kan'ngkwohwo homa wonyo umtolaho. O'o awonoho. ¹¹ Oseso sekwo hon'ngkano wonyo'njo huhwasi sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ngkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe sen'ngkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohumo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho.

¹² A'amu nom'neso sekumo wopingo wonalohopife semo'n'ngkiso'manji e'wa, sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno. Sekwo oso hiso ifijoso Mousesiye hon'ngkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanjiye hungkuno hwap'ngo somo un'ngkowantifeho.

Jisas angosongo ne'no humayo'ne hoku'yo we'e so'no ulimentisofoho.

(Luk 13:24)

¹³ Sekwo soku hoku'yo we'e somo fohumno. A'amu tohino mayo'ne hon'ngkanoso engofoho. Oso hon'ngkano engo homo somo a'amu pin'ngo engoso tifi in'ngkwalokwofo. ¹⁴ Hon'ngkano songo ne'no humayo'neso we'efoho. Hoku'yoso engo'maho. Olo hon'ngkano homo somo yafe engo pa'nyo so'mo syoho engo wo'nnyofoho. A'amu anga'no anga'no oso hon'ngkano somo wotipemantife'no yalokwofoso tifi in'ngkwalokwofo. Oso hoku'yo we'e homo somo sekwo fohumno.

Jisas a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no hungkuno limentisofoho.

(Luk 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Sekwo A'amu Anituye hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji mesyilutihwayo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Oso a'amu hiso hofikoe a'apaho sohohnta'ni wopingofoho. I simeho ajwomo'mo pisakino'njofoho. Oso a'amu hiso hofiko s'wojo

pa'nyofoho. Sekumo wonyo wosemokantife'no yalokwofo. ¹⁶ Yo'mayo hon'ngkano imof'wo'n'ngkohofoso sekwo uhwon'fijoso hof'koe hwap'ngoso huno waseyono. K'iko iyo hiyayo yongo'njo nont'mjoso ipisayo me'wampe'njo wamj'mtaho. Awonoho. Solongkoyo sayo pa'nyoso kakoe iyo nont'mo unto'nawo'mtonoho. Oso iyo hiyayo ipisayo ane'njo pa'nyoso a'amu hon'ngkano wonyo'njo somta'ni hungkuno wop'ngo upo'nantantaho. Awonoho. ¹⁷ Oso pa'nyoso iyo wop'ngoso ipisayo wop'ngo unto'n'montonoho. Iyo wonyoso ipisayo wonyo unto'n'montonoho. ¹⁸ Iyo wop'ngoso ipisayo wonyo unto'n'monto'maho. Iyo wonyoso ipisayo wop'ngo unto'n'monto'maho. ¹⁹ Ou, iyo ipisayo wonyo into'nyoso hof'iko nolofekuji tohomo wolofefant'ifeho. ²⁰ Oso'no a'amu hwasyo hungkuno'njosofe hon'ngkanomo uhwon'ngkuji hof'koe hwap'ngoso sekwo huno waseyono. Seten'yefoho. ²¹ Sekwo huno ole syaf'sy'kutoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hof'iko ngkimo ole nt'iwo'n'ngkohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, ose nt'iwo'n'ngkohofoso An'itu mokosyohumasa angosopo nohufitn'efoho. Ose syaf'sy'kutoho. N'ihu'no awonoho. A'amu fihwo kako nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo t'ifi in'ngkaweso sohwo kako An'itu mokosyohumasa angoso not'ip'hwononefoho. ²² Oso S'ikuno Engo hungkuno ikwolofone somo hwe moya'mi pi'n'ngo engoso ole nt'ifitn'efoho, Hwe Engo sohwo, nakwo a'amu somo j'ije hungkuno wop'ngo lut'hwawo'n'ngkuhwone'nwoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo j'ije yofe lontaneso towahuno wonyo somo wae yaof'wo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo j'ije yofe lontaneso yo'mayo wonyoangkafoso a'amumo ut'ihwayo'ne iwo'n'ngkuhwone'nwoho. ²³ Ose nt'ifijoso ole ul'mnefoho. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho. O'o wonyo imotofokuyoho. Ngko'njopo nohumaf'ikutoho. Noho fohumpopmno.

*Jisas angomojohaf'iyohof'ifo'no ul'mentisofoho.
(Luk 6:47-49)*

²⁴ A'amu fihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ngkuhwosi t'ifi in'ngkaweso sohwo kako hwe huno wop'ngo'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo kako angohwawo wop'ngopo molinyohweho. ²⁵ Ango wop'ngopo nomolahon'ngki ifoyosyonto mijo ifofayoyonto t'i'mayo yokumpohn'nyoyonto oso angohomo somo ifofomojwohojwafefoho. O'o, angohiso hwawo wop'ngopo molinyoso'no mop'wasyonehoho. ²⁶ A'amu nom'nihwo olo nje hungkunolo nupa'n'ngkuhwosi t'ifi monn'ngkaposohwo hwe huno'masohwo angowosohopolinyohweho. Hwe huhwo sohwo mijo tafepokakoe angonomolahon'ngki ²⁷ ifoyengosyonto mijo ifofayoyonto t'i'mayo ikwato lohofonto angonont'mojwohojwoho'namolohomentisoso pi'wahu'mentisofoho. Oso angonop'wasyontopomuyoengehomentisofoho. Nje hungkuno osohopeho.

²⁸ Jisas ose ulahon'ngki a'amu nupa'nont'ifi kakoe hungkuno so'no yomomentohofofoho. ²⁹ Hwap'ngoso hof'iko a'amu hon'ngkanohungkunolut'hwamotofosohwo oso pa'nyohwa'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ngo wo'nnyohweho. Ose limentohofofoho.

esemokosyohumayo sopo nta'ni Anitu kako sekumo wae yasemofososo sekwo sɪkwo'mjoho'mo fosyohumantokutnne kuyoho. Oso hopo sopo fosyohumafɪkuij sekwo hulɪngkwajingo ifaloho'nɪngkuji humotaho engo lɪfitnne kuyoho.

¹³ Kakoe inomokomoyo sohwamo ose ulonto hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Kɪko sɪmeho hi'ntnnono ngkimo ntape so'no yo'mayo so'no kumo'nɪngkisoso wakilo'ho'monnoho. Ose ulahonɪngki oso hohosohonta syoho ulohofiyi sohwwo wopɪngo imo'nɪmentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopɪngo umokumentisofoho.

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

¹⁴ Oseso Jisas Pitafe angomo noswonto uhwonɪmentisoso Pitafe konemi a'apaho tohomtnno'njosi saho fosyowentanɪngki uhwononto ¹⁵ kakoe ahomo nupm'mokahonɪngki a'musi kakoe a'apaho tohomtnnosoi moi'wo imo'nɪngkahonɪngki a'musi kako nolɪkafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'nɪngo engo somo wopɪngo umokumentisofoho.

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

¹⁶ Oso sɪkuno ne so'nji a'amuso hofɪko hwe moya'mi towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo Jisas nohumentanɪngki motapmmen-tohofofoho. Nomotopahonɪngkofi Jisas hungkuno lonteso towahuno wonyo somo wae yaofonto a'amu mnokino'njo hopi'nonohino somo wopɪngo umokumentisofoho. ¹⁷ Oso hohosohonta oso hungkuno Anitu Aisaiya sohumo uyahonɪngki lutɪhwamojo sohwwo hungkunoso ne imo'nɪmentisofoho. Hungkuno hiloso ole, Kako nakwoe mnokino wonyoso wae enao'mentisofoho. Nakwoe yo'mayo tangoso kako ma'mentisofoho.

Oso hungkunoso Aisaiya hohonta lɪmentisofoho.

A'amu fihwo Jisasɪmo unɪngkamo lɪmentisofoho.

(Luk 9:57-60)

¹⁸ Jisas kako a'amu pi'nɪngo engo kakimo ifeehu'mo yɪmahonɪngkofi uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'nne'no wowekehano. ¹⁹ Ose ulahonɪngki hwe fihwo honɪngkano hungkuno lutɪhwayo syoho'njo sohwwo Jisasɪmo u'manto ulimento, Nje Lontɪhwayo sohwosi, kɪko ango ntɪ'mno usoso ngko tɪfi wokinɪngkamonnnoho. ²⁰ Ose ulahonɪngki Jisas ulimento, Sikisɪwojo sohwwo hofɪko hofɪkoe sokimo hi'njo hwafoho. Yɪhufo sohwwo hofɪko hofɪkoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho. ²¹ Ose ulahonɪngki nom'ne hwe Jisasɪmo inɪngkawowo'nɪngkiso sohwwo Jisasɪmo ulimento, Hwe Engofo, ngko huhwo'ni tɪfi wokinɪngkapmmonnnoho. I oso'no sɪmo'mo ngko nje mpohwo kaki'no pi'nɪmomo ijopijɪsyasi'mo pe-eso. Wopɪngotaho. ²² Ose ulahonɪngki Jisas ulimento, Awonoho. A'amu ngkimo tɪfi monnɪngkapɪfijoso hofɪko ujopijɪsyahufe. Kɪko ne'no nnɪngkape.

Jisas ifofo engo somo moi'wo hmmo'nyo ulimentisofoho.

(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

²³ Ose ulonto Jisas yofayokinomo nokotosahonɪngki kakoe inomokomoyo sohwwo tɪfi inɪngkamentohofofoho. ²⁴ Yofayokinoso mijopo

nowentaningki mijo ayoso hwofiki'nyo pa'nyo imo'nonto yofayokinomo ufehu'mokahumonto yahoningki Jisas kako saho humofosyawentisofoho. ²⁵ I inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, fonefo'maho. We'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nantane'no yalokuhwono. ²⁶ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo iyoho peho'no seningkohoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonoso we'e'njo hwasoho. Ose ulonto nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahoningki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lifawo'mentisofoho. ²⁷ Inomokomoyo sohwa ose uhwonontifi yomo yontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwo peho sowolo. Ifofo'nji mijo'nji kakoe hungkunomo haloho'nohini yohoho. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas hwe hufa'u towahuno wonyo ehunnamo'nnyo sohwa'umo wae yao'mentisofoho.

(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

²⁸ Jisas mijo ayo somo nongkihnta'ni hwaho Ngkatola sopo i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta hwe towahuno wonyo ehunnamo'nnyo sohwa'u u'ma'mentisiyefoho. Oso hwe sohwa'u hiko a'mopijohino sopo humohumantisiyo hwa'u pmentisiyefoho. Oseso oso hwe sohwa'u towahuno nihu'no wonyo ehunnamo'nnyo sohwa'u a'mopijohino honingkano somo wopanjitikenontifi a'amuso iyoho unimojofoho. ²⁹ Osohonta siko Jisasimo joho mohm'no lonji ulimentisiyo, Kiko Anituye Hwomu Ne hwasoho. Kiko nekumo peho weloho'mne'elo. Nekwoe sikuno mmo'nyofoho. Kiko nekumo tohino wejapmmonne'no lapohino. Ose ulimentisiyefoho. ³⁰ Hopo sponjo yahu pi'ningo engoso kengo nampo humantifi mmo humijohofoho. ³¹ Oseso towahuno wonyo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Kiko wae wenao'mji'manji kiko oso yahu pi'ningo engo nongkwanjo nompono fonehwajo. Nakwo yahu somo wehunnnaofano.

³² Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, E'wa, sekwo mpanimno. Ose ulahoningki towahuno wonyo hiso oso hwe hufa'uyo sohwa'umo uliko'mantifi yahu somo ehunnnao'mentohofofoho. Ehunnnaofahoningkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentife iwo'mangomo mtiku'nontifi mijo ayomo nihu'nahone mehulo'mentisofoho. Nomehulofahoningki mijomo poyo imo'nimentohofofoho.

³³ Oso yahu mokosyohumayo sohwa angopono komo'no wentifi oso hungkuno hopi'nonohinoso ulimentohofofoho. Hofiko mpoyo hwe hufa'u towahuno wonyo ehunnamo'nnyo sohwa'umo yomayo u'ma'mentiso so'no humalohofofoho. ³⁴ Osohonta a'amu ango hopo sponjoso hofiko Jisas humentanjopo noswo'nontifi Jisasimo nuhwonontifi hungkuno ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwaho lopo nofosyohumahofoho. Nom'ne angopono fiwano. Ose ulimentohofofoho.

9

Jisas hwe sife aho pe'nnyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas yofayokinomo kotasonto ayo momingo somo ku'mokwawento kakoe ango hwapingo sopo i'mofamentisofoho. ² I'mofachwahoningki

a'amuso hofiko hwe nom'ne sife aho pe'nnyo sohwo kakoe ijempo-hopo'nohini saho fosyawowo'n'ngkiso sohumo Jisas+yepono itokwop-mentohofofoho. Itokwopahon'ngkofi Jisas kako uhwon+mentisoso hofiko kakine'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyohon'ngkofi uhwononto Jisas oso a'amu mnokino'njo sohumo ulimonto, Nje hwomu sohwo, kiko iyoho kin'ngkuhwoloho. Ngko jije hon'ngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

³ Ose ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofohwa nohumantifi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo sohwo kako Anitu pa'nyo pojialofoho.

⁴ Ose hnn'ngkahon'ngkofi, hofikoe hunoso Jisas kako huno moi'wonoho. Oso'no Jisas ulimonto, Sekwoe simeho mo'mo huno wonyoso peho'no syon+isyantokwofo. Ole losyon+isyantikwofo, ngko a'amufe wonyo wae meefonehoho losyon+isyantikwofo.⁵⁻⁶ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwat+mentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon'ngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fiho jije hon'ngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwon+fitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimonne'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimonto, kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano. ⁷ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo nolikafonto kakoe angomno umentisofoho. ⁸ Nowahon'ngki hwe moya'miso nuhwonontifi iyoho un'ngkahon'ngki hofiko ole limentohofi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo engoso olo pa'nyo loso hwe lohomo uyohoho. Huno ose uyahon'ngki hofiko Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

Jisas Matiyumo uhwosopo'mentisofoho.

(Mak 2:13-17)

⁹ Oseso Jisas hano wento uhwon+mentisoso hwe fiho hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe ango somo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Matiyu. Oso hwe huhwo sohomo Jisas nuhwononto ulimonto, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. Ose ulahon'ngki Matiyu nolikafonto tifi in'ngkamentisofoho.

¹⁰ Jisas Matiyuye angomo nohumentan'ngki a'amu nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo hon'ngkano wonyo'njo sohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo nom'ne so'nji nohumentan'ngkofi hofiko Jisas+nji kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo n+mentohofofoho.

¹¹ Nonontan'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa nuhwonontifi Jisas+ye inomokomoyo sohwo ulimonto, Sekwoe Hwe Engo lohwo kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo lohwanji a'amu wonyo hon'ngkano'njo lo'nji wopayo peho'no nalofoho.

¹² Ose ulahon'ngkofi Jisas nupa'nonto pahnn+mo hungkuno ulimonto upa'n+mno. A'amu mnokino ane'njo wop'ngo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyonjo sohomo mu'mapitnnehoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ¹³ Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wop'ngo'njo hwona'nyoho l'wo'n'ngkohoho somne'no joho lutimayo'ne pmmentohe hwonim'aho. O'o, ngko a'amu

honɪŋkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Sekwo Anɪtuye hungkuno somne'no huno waseyono. Hungkuno ole, Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofo so'no nɪmo'nɪŋkohoho. I sekwo ngkine'no hwomtame ko ntohofontɪfi nom'ne a'amu somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho. Oso hungkuno somne'no huno waseyono.

Jisas kakoe yahino songo'nji hohontajo yahino so'ntnne'no ulɪmentisofoho.

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39; Joun 3:29-30)

¹⁴ Oso hohosohonta Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwa Jisasɪmo u'ma'mentohofofoho. Nu'mantɪfi ulɪmentohofi, Nakwo'nji a'amu Falisi sohwanji wopayo manyo'njo humayoso Anɪtumo jomo ujo'ne yahinoso inɪŋkawowo'nɪŋkuhwonefoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofɪko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo minɪŋkayo'njo peho'no yalokwofo.

¹⁵ Ose ulohonɪŋkahonɪŋkofi Jisas pahnnɪmo hungkuno ulɪmento, Hwe fihwo kako ape songo mayo sohonta osohwo kakoe a'amu'nji nohumahwosi hofɪko sɪmeho tango'nji wohumantɪfi taho. Awonoho. Hofɪko sɪmeho wopɪŋgo'nji wopayo engo wonantɪfeho. I oso'no hwangku oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofɪko kakoe a'amu mta'ni kompemafɪkuji fonjasyɪkujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafɪkujoso sɪmeho tango'njo humafɪkuji wosopayo manyo'njo uyantɪfeho. Ose ulonto pahnnɪmo hungkuno nom'ne ulɪmento,

¹⁶ Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapɪfe nom'ne songo we'eso nomahwosi tontamo somo lojwohofojasi lohofɪhwosi yakɪfe uyɪmtolaho. Awonoho. Engo womnahotɪ'montonoho.

¹⁷ Ose ulonto pahnnɪmo hungkuno tɪfɪnjoso ole ulɪmento, Ou, a'amu fihwo kako mijo iloho uyɪmo lɪhwosi te fisɪyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisɪyo mahwosi mijo ihm'mofɪhwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisɪyoso nɪhu'nahone wonyo umo'nɪmontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofɪhwosi iloho yososo mijo ito'no wolɪfawo'montonoho. Ihwoni. Yahino hohontajo so'nji songo so'nji nem'no hu'mɪŋgoso ito'nohinom'no.

Jisas hwe yofe engo'njo sohwoe mumo songo ulɪka'mentisoso a'mu fisi kako Jisasɪye manji'mofomo pm'mokumentisosi'nji wopɪŋgo umokumentisofoho.

(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

¹⁸ Jisas oso hungkuno hiso ulontanɪŋki hwe yofe engo'njo sohwo Jisasɪmo u'manto hwomtame ulohofonto ulɪmento, Nje mu olohonta nto pe'nɪŋkohoho. I oso'no kiko nopohoji kakimo jije ahoso fɪkisyusyo. Kako apa'no songo wolɪkafono. ¹⁹ Ose ulahonɪŋki Jisas nolɪkafonto kakoe inomokomoyo sohwanji hwe huhwo sohomo tɪfi inɪŋkamentohofofoho.

²⁰⁻²¹ Nowentanɪŋkofi nom'ne a'musi Jisasɪmo inɪŋkawomentisofoho. A'musi imoiho ne'no yontanɪŋki soswo aho hufa'u hopi'nono sɪfe mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. Oso a'mu hisi kako Jisasɪmne'no hnnɪmento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofo somo

aho kisahumeso ngko wopingo umo'n+monnoho. Ose hnnonto kako Jisasiye hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokumentisofoho. ²² Nopm'mokahonngki Jisas ikinjamo lohofonto a'mu simo nuhwononto ulimonto, Nje mufu, jije simeho wopingo wakumo'nono. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no wopingo nto imo'n+ngkino kiyoho. Ose ulahonngki oso hohosohonta a'musi wopingo imo'n+mentisofoho.

²³ Oseso Jisas kako nowento hwe engo sohwoe angomo swonto uhwon+mentisoso a'amu hofiko te somo hmpehmpe lontanngkofi a'amu wosofe ho'nowentanngki nuhwononto ²⁴ Jisas ulimonto, Sekwo mpan+mno. Mu we'esi poyo'maho. Kako saho foyaweho. Ose ulahonngki hofiko Jisas+mne'no tikafo ujimentohofofoho. ²⁵ Tikafo ujimentohofoso Jisas hofikimo mempo hohnta'ni uhwajonto humentisofoho. Noswonto oso mu sopiye ahomo nomahonngki mu sopi lika'mentisofoho. ²⁶ Lika'mentiso so'no oso hungkuno hiso ango'meemo ho'n+mentisofoho.

Jisas hwe timpi'nyo sohwa'umo wopingo umokumentisofoho.

²⁷ Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto nowentanngki hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasi+mo tifi inngkawenji joho ole ulimentisi, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono. ²⁸ Ose ulahonngki Jisas kako angomo swahonngki oso hwe timpi'nyo sohwa'u Jisasi+mo u'mahonngki Jisas ulimonto, Ngko sikimo wopingo semokiyo so'no simeho hi'ntnnono lontapisiyo. Ose ulahonngkahonngki ulimentisi, Ou, Hwe Engofo, eno. ²⁹ Ose ulahonngki Jisas sikoe timopo aho kisasyonto ulimonto, Siko ngkimo sikoe simeho hi'ntnnono ntapisiyo'manji yo'mayo siko noseo'n+ngkisoso wose'mano. ³⁰ Ose ulahonngki sikoe timo honimentisiyefoho. Oseso Jisas sikimo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimonto, Upa'ninyo. Wopingo semokohe so'no nom'ne a'amu fihumo nulohosiloho. Ose ulimentisofoho. ³¹ I oso'no siko mempo hohnta'ni noswonji yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho ae'mo a'amu somo ulimentisiyefoho.

Jisas hwe iloho'nyo sohomo wopingo umokumentisofoho.

³² Oso hwe huhwo sohwa'u nosontanngki a'amu nom'ne sohwa hofiko hwe iloho'nyo towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohomo ipemotapontifi Jisasi+yepono umentohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwo hwe sohomo mampi'nyo mesy+mokumentisofoho. ³³ Oseso Jisas oso hwe sohwoe towahuno wonyo wae yaofahonngki kako hungkuno limentisofoho. Hungkuno lahonngki hwe moya'mi hofiko yomo yontifi huno pi'n+ngo syafihu'mentohofi, Hohonta olo yahino loso a'amu Isilael hn'n+mo m'mofape'njo imojofoho. ³⁴ Ose lahonngkofi a'amu Falisi sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engoso Seten+yoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe moya'mimne'no hitoho ulo'mentisofoho.

³⁵ Oseso Jisas ango'meemo nowento a'amu sofe tajo ango somo kakoe hungkuno Anitu a'amumo umokosyohumayo so'no lutihwanto a'amu

wonyo'wonyo mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho. ³⁶ Jisas hwe moyami pi'nango engo somo uhwonimentisoso yo'mayo tango engo'njo a'amu somo u'mahonngki yokumpohn'nyo ufo'ma'nyo'neso anefoho. Yahu kakwo'yohwo ane pa'nyofoho. Ose uhwononto kako hitoho ulo'mentisofoho. ³⁷ Hitoho ulofahonngki Jisas kakoe inomokomoyo sohware pahnnimo hungkuno ulimonto, Wopayo syoho sponjo pi'nango engoso toyo nto imaho. I oso hiso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. ³⁸ Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'nngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwayiyo'ne jomo ulimno. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas iye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohware yofefoho.

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohware joho ulahonngki hofiko nuhu'mokahonngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyoso yano uyimentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'apahomjo towahuno wonyo wae yafo'ne so'nji a'amu mnokino'njo so'ntnne'no wopingo umokiyo'ne so'nji uyimentisofoho

² Oso inomokomoyo (*apousel*) aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohware yofe olenoho. Simo'mjoso Saimouniyoho. Saimoun huhwo kakoe nom'ne yofe olenoho. Pitafoho. Nom'nihwo Entilu, Saimoun Pitafe konngkwa'wehwo Jouniyoho. Oso huhwo sohwa'u Sepetiye hwomu hwa'uyoho. ³ Nom'nihwa'u ole, Filip'nji Mpatoulom'iyu'njoho. Nom'nihwa'u Toumas'nji hamniyoho mayo syoho'njo sohwo Matiyu'njoho. Nom'ne Tatiyos'nji Alifiyosiye hwomu Jemisi'njoho. ⁴ Nom'nihwa'u Saimoun Selout'nji Jutas Isikaluyout'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisasimne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisasimo fonjasiyo'ne sohware aho uyimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohware syoho uyimentisofoho.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-5)

⁵ Jisas oso hwe aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u huhwo sohware hungkuno ulonto uhwatimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho. Sekwo a'amu temtitofu kengo sofe ango spono'no ango Someliya spono'no nukutoho. ⁶ O'o, a'amu Isilaeli'nohino sofepono fwanimno. A'amu Isilaeliso hofiko yahu isi'peemofu pa'nyo honngkano'no t'peelokwofo. ⁷ Sekwo nukuji hungkuno ole so'no ulimno. Anitu a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sikuno mofonepo nto imo'nimaho. Oso'no ulimno. ⁸ Sekwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukui a'amu poyo pe'nyo somo songo ulikafikuji oso mnokino uyo wonyo'njo (*lepila*) wopingo imo'nngkujo'no towahuno wonyoso wae hmopmno. Olo yokumpohn'nyo loso hamniyoho'njo mahofomaho. O'o, ngko sejapohofoho. Oso'no sekwo olo yokumpohn'nyo lo'nji yo'mayo uyifijoso hamniyoho momaso'njo uyantifeho.

⁹ Sekwo hamniyoho ki'yo'nji nomokaho'n'ngkutoho. ¹⁰ Sekwo yo'mayo ho'yo nomokaho'n'ngkutoho. O'o, manji'mofo nom'neso sifi'kwongo fosyo nom'ne so'nji mno hwanji nomokaho'n'ngkutoho. Awonoho. A'amu syoho yoso sohwo kakoe wopayo nyoso woti'pema'montonoho.

¹¹ Oseso sekwo ango engo fipo ufijo'manji ou, ango we'e fipo ufijo'manji osopo sekwo t'imo ito'no uhwon'ngkuji oso ango hopo sopo hwe wopi'ngo ito'nohinoso t'ihwo kofosyohumaho, uhwon'ifijoso oso hwe wopi'ngo sohwoe angomo fosyohumamno. Oso ango hopo sopo ne'no nohumaf'ikujji wohumpeeno likujoso oso hwe huhwo sohwo'nji fosyawent'ifijo sohwasi fohumpopmno. ¹² Oseso oso ango homo somo hufijoso sekwo oso hwe moya'mi angomjo somo ole ul'mno. Nakwoe a'amu soku An'itu wopi'ngo waselohofono. ¹³ Ose ulahon'ngkuji hofi'ko An'ituye hungkuno upo'nano l'ifijo'manji hofi'koe simehoso ito'nohini'manji sekwo simeho pompenjiyoso oso a'amu somo uy'ifijoso hungkuno s'imo'mo nto ul'ifijoso nehopi umo'n'imontonoho. I oso hiso'no hofi'ko An'ituye hungkuno nakwolaho l'ifijo'manji sekwoe hungkuno wopi'ngoso nom'ne ango pone'no motawomno. ¹⁴ Hwe fihwo kako kakoe angomno mipesemotayo'njo y'ihwosi An'ituye hungkunomo haloho maseposo'njo ifijo'manji oso hopo sopo nuli'ko'maf'ikujji hopo sopo'njo hwaho semongki'nososo hofi'ko nosehontohumentan'ngkuji oso hintalinyo hiso wae feemo'n'imno. Oso homo somo sehon'ifijoso huno ole uy'montonoho. Hungkuno haloho maposo'neso hungkuno tango'njo weho. ¹⁵ Upa'n'imno. Nje a'amu sohwasi, ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amuso yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofo'ne sohonta oso ango hufa'u sopo Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amuso hofi'koe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo woti'pemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofi'koe tohinoso Soutom'nji Ngkumoula'nji a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

Yo'mayo tango i'mofape-e'ne hungkunofoho.

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ Upa'n'imno. Ngko sekumo sehwojalokweso sekwo yahu osyuyo pa'nyo hwasoho. A'amu sikisi'wojo pa'nyoso wonyo wosemokantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo yo'mayo ifijo so'no huno ito'no syafi'sy'ikujji nom'ne somo wonyo mulohofe'njo fiy'imno. ¹⁷ Sekwo yo'mayo yo'mayo a'amu selohofone nosel'ikujjo'no huno ito'no fisyafi'hupmno. *Kaunisol'*njopo ipesemotafitnnoho. Hofi'ko tajo ango somo hwan'ingo sefongkupitnnoho. ¹⁸ Hofi'ko ngkimo simeho monje wenisyano likujji hofi'ko sekumo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu temtifo kengo so'njimo nje hungkuno woluti'hwantifeho. ¹⁹ Hofi'ko sekumo hungkuno'no ipemotasewofijo sohonta sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. Huno ole syafi'sy'ikutoho. Hofi'ko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafi'sy'ikutoho. O'o, ofaholohumo An'itu hungkuno nol'ifitneso woloseti'hwamtonoho. ²⁰ Sekwoe hungkuno'maho. O'o, sekwoe Mphowoe Towahuno sohwo sekwoe mango mta'ni hungkuno wal'imontonoho.

²¹ Hwangku sohonta a'amuso kon'ngkwa'wehumo hungkuno liwo'n'ngkohoho spono ipemotakuji osopo hungkuno likuji nofonjahufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kan'ngkwohwo'ya'umne'no mangohwa imo'n'ngkuji fonjahufitnnefoho. ²² Oseso a'amu hopinono sekumne'no simeho tohino mikun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso nje yofeso sekumo weho. Oso'no a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontan'ngkuhwosi sikuno ae'uyo sohonta An'itu kako oso hwe sohwo uti'ma'montonoho. ²³ Ango fipo hofi'ko fonjofepmnasemofi'kujo'no sekwo nom'ne angopo hiyaso fiwan'imno. Ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo a'amu Is'lael sofepono nowentan'ngkuji syoho moi'wo nmo'nyo'njo yontan'ngkuhwosi A'amufe Hwomu wapmmontonoho.

²⁴ Hwomu sikule syoho iwo'n'ngkiso sohwo kako a'amu kakimo luti'hwawo'n'ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. A'amu nom'ne somo umokosyohumayoso kakoe syoho ulohofiyoso kakimo muyakolofonehoho. ²⁵ Yo'mayo luti'hwawo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe sikule syoho iwo'n'ngkohoho sohewamo umo'n'imontonoho. Yo'mayo hwe nom'ne sohewamo umokosyohumayo sohomo i'mofapososo oso pa'nyo kakoe syoho ulohofiyoso sohewamo umo'n'imontonoho. Hofi'ko anga kakwo'yohwo sohomo sitofole uli'mentohofi, Jije yokumpohn'nyo Seten mta'ango hwasoho. Ose uli'mentohofi so'no hofi'ko kakoe mehomi sohewamo hungkuno wonyoso yakolo ulohofonefoho.

*A'amu kako An'itu ne sohune'no iyoho unono.
(Luk 12:2-7)*

²⁶ Oso hiso'no sekwo hofi'kine'no iyoho sen'ngkuhwoloho. Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangu uti'hwawo'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohoho hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo uti'hwawo'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ²⁷ Hungkuno hiyaso'mo sel'maleso sekwo mofehi'nyo lahon'ngkuhwosi filikuno. Hungkuno hofiyoka upa'n'ngkohofoso sekwo uti'hwawo'nyopo mango engo'nji filikuno. ²⁸ A'amu jije a'apahomo kufongkiyo so'no iyoho kin'ngkuhwoloho. Hofi'ko jije a'apaho'nohini wokufonjantifeho. Jije huyo'mangoso mofonjakohufitnnehofo. O'o, An'itune'no iyoho wakinono. Kako jije a'apaho'nji jije huyo'mango'nji tikanomo mi'hwajososo hoponoho.

²⁹ Yi'hufu we'e sohwa'umne'no a'amu hamniyoho touya anga'no mpe iwo'n'ngkohofofoho. I oso yi'hufu hiso'no kako poyo pe'nyo so'no sekwoe Mpohwo An'itu kako huno uyohoho. Mpohwo kako yi'hufu so'no nope'n'ngkuhwoloho lososo yi'hufu huhwo sohwo mape'nonehoho. ³⁰ Sekwo soku, An'itu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso An'itu kako atofoto nto li'mentisofoho. ³¹ Oso'no sekwo poyo semokiyo sohewamne'no iyoho sen'ngkuhwoloho. O'o, oso yi'hufu ni'hu'no we'e An'itu in'ngo mamofe'njo hofiyo mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nnyo kuyoho.

Jisasiye yofe yoloho lijwaofone hungkunofoho.

(Luk 12:8-9)

³² A'amu fihwo kako a'amufe t̄mopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t̄mopo hungkuno wolijwao'monnoho. ³³ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe t̄mo sopo ngkine'no hohujo ikinjan̄mofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe t̄mopo hohujo ikinj̄mo'mnefoho.

Jisas p̄mmentiso so'no ikujoho i'mofap̄mmentisofoho.

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Ole losyon̄fīsyant̄ikwofo. Olo hwaho loponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofone p̄mmentiso hweho. O'lo, ngko ikujoho moi'wo imo'nyo'ne p̄mmentohe hwon̄'maho. Awonoho. Ngko a'amu husilofone p̄mmentohefoho. ³⁵ Ngko olo hwaho lopone'no pe-eso ikujoho ul̄ikafo'ne p̄mmentohefoho. Hwomu fihwo kako ngkimo nn̄ngkap̄hwoso'no kakoe kan̄ngkwohwo ngkine'no ngkilaho wal̄montonoho. I mu fisi kako ngkimo nn̄ngkap̄hwoso'no kona'wohi ngkilaho want̄montonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo non̄ngkap̄hwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'n̄montonoho. ³⁶ Oso ango afa somjo so'n̄ji oso hopa imo'n̄fitnnefoho.

³⁷ Hwe fihwo kan̄ngkwohwo'ya'umne'no umo'n̄iwo'n̄ngkiso sohwo kako ngkine'no umo'nyoso yakolo'n̄nyo mumo'nyo'n̄jo yososo nje a'amu nehwo'maho. Hwe fihwo kakoe hwomu'n̄ji mu sopi n̄tne'no s̄meho umo'nyoso yakolo'n̄nyo umo'nyo sohwo kako ngkine'no mumo'nyo'n̄jo yososo nje a'amu ne hwo'maho. ³⁸ Hwe fihwo kako kikimo wokin̄ngkap̄mmo ntoso sohwo kako nje yofe'no poyo imo'nyo so'no iyoho unoso sohwo kako nje a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. ³⁹ Hwe fihwo olo hwaho lopo humahwosi kako kakoe yahino yokumpohn̄'nyo kesyohumaso sohwo kako songo humayoso mot̄ip̄hwonone hweho. Hwe nom'nehwo ngkimo t̄fi nn̄ngkaponto kakoe yahino ho'naofalokunjo sohwo kako songo humayo'ne not̄ipemane hweho.

An̄itu kakoe a'amu somo wop̄ingo uyo'ne hungkunofoho.

(Mak 9:41)

⁴⁰ A'amu wop̄ingo selohofoso sohwo kako ngkimo wop̄ingo ose ntohofantofoho. Oso a'amu wop̄ingo ntohofantofonjo sohwo nje Mpohwo n̄hwat̄mentiso sohomo oso wop̄ingo hiso ose'nohini uyalofoho.

⁴¹ Hwe fihwo An̄itu kakoe hungkuno'no uhwat̄mentiso sohwo a'amu nom'ne oso hwe huhwo sohomo uhwononto syafīhu'mento, Olo hwe lohomo An̄itumne'no wop̄ingo uloho'mo loso sohwo kakoe angomo hwe huhwo sohomo wop̄ingo umokosyohumasoso oso hwe huhwo sohwo hwe An̄itu uhwat̄mentiso hopa wop̄ingo nomane hweho. Ou, hwe nom'ne kako hwe wop̄ingo sohomo uhwononto hwe wop̄ingo sohomo wop̄ingo uloho'mo loso sohwo wop̄ingo sohwo pa'nyoso kako wop̄ingo nomanefoho. ⁴² Ou, hungkuno nom'ne upa'n̄imno. Hwe fihwo kako a'amu yofe engo ane pa'nyo'n̄jo ngkimo nn̄ngkawowo'n̄ngkiso sohwo non̄iwoyo sosayo usontan̄ngkuhwoso osohomo uhwon̄ngkuhwosi Jisasiye a'amumo ufo'ma'mo loso sohwo pompenjiyo mijo noswanyo

soponjoso uyoso sohwo kako wop+ngo nomane hweho. Jisas ose ul+mentisofoho.

11

Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Jisas+yepono uhwat+mentisofoho.

(Luk 7:18-35)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'u sohwo hungkuno moi'wo ulonto kako oso ango hopo sopo ul+ko'manto nowento ant+me pi'n+ngo mofone hopo sponjo hwe moya'mimo lut+hwamentisofoho.

² Joun impo'angomo nohumanto yo'mayo Jisas imentiso so'no nupa'nonto Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Jisas+yepono l+hwat+mentisofoho. ³ Luhwojahan+ngki hof+ko Jisas+mo ul+mentohofi, Joun ole nal+maho, Hwe t+fi wapmmontonoho ho'n+mentiso sohwo-silaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

⁴ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo nukuji yo'mayo uhwon+ngkohofu so'nji nupa'n+ngkohofu so'ntnno Joun+mo ul+mno. ⁵ Uhwon+mno. A'amu t+mpi'nyoso t+mo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo ni'hu'no wonyo'njoso (*lep+la*) hof+ko a'apahoso wop+ngo imo'n+ngkohoho. A'amu haloho pi'ku'nnyoso apa'no ito'no haloho upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso An+tu ye hungkuno wop+ngo upo'nalokwofo. ⁶ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol+keno An+tu ye hwol+keno, ose mosyaf+siyo'njo yont+fi hof+ko si+meho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hof+ko si+monyo uy+fe. Sekwo nukuji oso hungkuno hiso Joun+mo ul+mno.

⁷ Ose ulahon+ngki Joun+mo inomokomoyo sohwo nuhwahon+ngkofi Jisas hwe moya'mi somo Joun ne'no hungkuno ole ul+mento, Hohonta sekwo hwaho a'amu anepono hano umentohofu sohonta sekwo pehomo uhwonano lont+fi umentohofu. Sekwo hwe mohufiyo pa'n+ngo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohumo uhwonano lont+fi umentohofu. O'o, ose'maho. ⁸ Sekwo pehomo uhwonano lont+fi umentohofu. Sekwo hwe fihwo hwap+fe yo'mayo wonyoangafu hu'meesisyoso uhwonano lont+fi umentohofu. O'o, a'amu hof+ko hwap+fe wop+ngo wop+ngo'nohini yalokwofoso hwe engo sohwo angomo humalofu. ⁹ Oseso sekwo peho'no umentohofu. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki hungkuno najo sohumo uhwonano lont+fi imentohofu. Ou, osohifoho. Upa'n+mno. Oso hwe sekwo uhwon+mentohofu sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+wo'n+ngkohofu somo yakolo'nnyo hweho. ¹⁰ Oso hwe hufu sohonne'no An+tu ye hungkuno Kakoe Hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol+hwat+monnoho.

Oso hufu sohwo kako kikimo si+mo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako j+je hon+ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ¹¹ Ngko nehopi selohono. Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako olo hwaho loponjo imo'n+mentohofu somo yakolonoho. I oso hiso'no a'amu yofe ane pa'nyo'njo An+tu a'amumo

yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo humaso sohwo kako Jounimo nuyakolofonefoho.

¹² Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe sikuno syoho ema'mentiso sohonta oso mta'ango olohontajo'nji a'amu ahwomomo Anitu mokosyohumayo sopo wohotoswano lontifi yohoto yohotofo yalokwofo. A'amu yokumpohn'nyo ikujoho'njoso oso hiso'no womano lalokwofo.

¹³ A'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo hopi'nonohino sohwanji Mouses kakoe hon'ngkano hungkuno'nji Anitu ahwomomo mokosyohumayo sopone so'no ne'no limwahon'ngkofi Joun imo'nonto oso hungkuno hiso ne'no lutihwamentisofoho.

¹⁴ Hohonta a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa ole ulimentohofi, Hwe Ilaija pa'nyo sohwo asomo noponefoho. Oso hungkuno somo simeho wopingo semo'noso'manji ole upa'nimno. Joun sohwo kako Ilaija pa'nyo hweho.

¹⁵ A'amu haloho'njo hwo'manji upa'nono.

¹⁶ A'amu olohonta humalofoso peho pa'nyo limnehono. Hofiko mehomi pa'nyofoho. Kako ose ulonto pahnmimo hungkuno Joun'iji kakine'ntno ulimentisofoho. Ole ulimento, Mehomiso hofiko angopo nohumantifi nom'ne mehomi syohi'nyo huton'wo'n'ngkohoho sohwanjine'no joho lalokwofo,

¹⁷ Nakwo hmpehpe yoka simonyo'ne kulimokahon'ngkuhwoni sekwo simonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosafe lahon'ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

¹⁸ Joun noponto wosopayo manyo'njo humaho humanto ipisayo mijo (wain) manyo hweho. Oseso hofiko sitofo limentohofi, Towahuno wonyo Jounimo ehuhnamo'nnyo hweho. Ose limentohofofoho.

¹⁹ Oseso A'amufe Hwomu hwo'ni noponji ahu'mo wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji n'wo'n'ngkohe so'no hofiko ngkine'no ole lalokwofo. Ihwoni. Hwe wopayo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Ipiyo mijo pompenjiyo pi'n'ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Ose ngkine'no l'wo'n'ngkohofihwashoho. I oso hiso'no Anituye hunoso ne'njofoho. A'amu Anituye yahinomo in'ngkawo'n'ngkohofoso huno ole uyonefoho. Yo'mayo Anitu iwo'n'ngkisoso ito'nohinoho.

*A'amu Jisasimne'no simeho m'walo'mokiyo'njo sofe hungkunofoho.
(Luk 10:13-15)*

²⁰ Ango hopi'nonohino somo Jisas yo'mayo kengo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso imentisofoho. Hwap'ngoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'njofoho.

²¹ Jisas ole ulimento, U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaita sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafoso a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso esetihwamentohe somo a'amu angoo Taiya'nji angoo Saitoun'iji hohonta humamotofoso hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofi'kutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wopingo ngko imalesomo ko uhwonon'ifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofoo kuyoho.

²² Oso'no

ngko sekumo hungkuno selalokweno. Sikuno ae'uyo somo Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho. ²³ I, oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'n'ngkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'n'ngkohoho soku, sekwo tikanomo ufitnne kuyoho. U, a'amu fihwo yo'mayo sekwoe angopo esetihwamale hopaso a'amu ango Soutom hon'ngkano wonyo'njo somo utihwantentesi hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo ikinjaofikuji hofikoe ango ne'no nowentihwonesohilo. ²⁴ U, ngko sekumo waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutommjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho.

Sekwo ngkiyepono usijo'no ni'mapmno.
(Luk 10:21-22)

²⁵ Oso hohosohonta Jisas ole ulimento, U, Mpohwo, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwapingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohoho somta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no simeho kan'ngkwowho'ya'umo uy'wo'n'ngkohoho hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. ²⁶ Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²⁷ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwapo ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nan'hummentisofoho. Olo hwaho lophonjo a'amu fihwo kako nje hwapingo sopone'no huno inyoso tihwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwapingo sopone'no huno tihwolo. O'o, ngko kakoe Hwom hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo wasetihwamo ul'wo'n'ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²⁸ A'amu tango engo'njo mokoho'nawentifi usijo'no wohumano lalokwofo soku sekwo ngkimo ni'mapmno. Ngko usijo'no wosehumati'mo. ²⁹ Nje hungkunomo nn'ngkafijoso ngko wolosetihwam'mo. Ngko a'amumo wopingo ulohof'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Nje yofemo moho'noma'n'wo'n'ngkiyohofoho. O'o, ngko nje yofe monje yasy'wo'n'ngkohefoho. Oso'no sekwo nje pompenjiyo so'no wotipemantifi yalokwofoso wonyo pompenjiyomo wohumantanoho. ³⁰ Syoho sejapontnneso engo'maho. O'o, nosefo'mawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Tango mokoho'nyo so'no sejapmmeso tango engo'njo'maho.

12

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Nom'ne sohonta sikuno iyoho humayo Salole somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji syoho'mo emoyontifi inomokomoyo

sohwa mijoho uyahon+ngki ipisayo mjan+mentohofofoho.
² Nomjon+ngkahon+ngkofi a'amu Falisi sohwa nuhwonont+fi Jisas+mo ulimentohofi, Ihwoni, jije inomokomoyo sohwa olo s+kuno iyoho humayo lomo wopayo mjan+ngkohoho so'no nakwoe hon+ngkano hungkuno mt+hupehoho. ³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mt+imokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso s+kuno kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohoho sohonta'ne'no selohon+ngkono. ⁴ Ntefit kako An+tumne'no hwap+fe ango molinyo somo swonto wosopayo An+tune'no ho'nahumotofoso n+mentohofofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikiyo somne'maho. O'o, a'amu An+tuye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nonto kakoe a'amu sohwo nuy+mentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwo oso hungkuno hiso ulohon+ngkohofotaho. ⁵ Nom'ne hon+ngkano hungkuno somjo so'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole, a'amu An+tuye tajo ango syoho'njo sohwa hof+koe syoho somne'no s+kuno iyoho humayo somo hon+ngkano hungkuno somo mt+hupewo'n+ngkohofoso wonyo'maho. O'o An+tuye syoho wop+ngofoho. Oso hungkuno so'no huno maseyo'njotaho. ⁶ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno kakine'no hnn+mentisofoho. Nje hungkuno wasel+monne'no yohono. An+tuye ango engo olo hwaho laponjo somo anga'nohinohwo yakolonoho. ⁷ An+tuye hungkunomo ole wo'nnyoponoho.

Sekwo nom'ne somne'no hitoho ulofa so'no n+imo'n+ngkohoho.

Sekwo yahu iloho yont+feso ntap+wo'n+ngkohoho so'no nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo'manji ngkilaho.

Oso hungkuno neso huno ito'no seyontentesi a'amu wonyo miy+wo'n+ngkiyohoho somo tango muy+ikutnesohilo.

⁸ Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni s+kuno iyoho humayo'ne somo hwap+ngo hwo'nyoho. Oso'no ulimentisofa.

S+kuno iyoho humayo somo Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo wop+ngo umokumentono.

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹⁻¹⁰ Oso syoho hopo sopo Jisas nul+ko'manto tajo ango we'e somo hwe aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyo sopo Jisas humentisofoho. Oso hopo sopo a'amu Jisas+mo hungkuno ito'no m+hwajiyo ango somo ipemotowane'ent+fi ole ulimentohofi, S+kuno iyoho humayo somo a'amu mnokino'njo sohomo wop+ngo umokiyoso wop+ngotaho. ¹¹ Ose ulahon+ngkofi Jisas hof+kimo ulimento, Sekwoe yahu s+kuno iyoho humayo somo pi'n+momo usi'mofawesoso asomo womant+fetaho. ¹² Ou, womant+feho. Oseso s+kuno iyoho humayo somo yo'mayo wop+ngo ulohofoso ito'nohinoho. Oso'no sekwo yahu sohomo ufo'mapijo so'no a'amu mnokino'njo wop+ngo umokufitne'elaho. Ou, ikono. A'amufoho. ¹³ Ose ulonto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahoso s+hwaho f+si+pofa. Ose ulahon+ngki aho s+hwaho sipento aho wop+ngo imo'nonto nom'ne aho fehohnjo pa'nyo imo'n+mentisofoho. ¹⁴ A'amu Falisi sohwa nuhwonont+fi ango homo somo nul+ko'mant+fi Jisas+mo fonjosyane'ent+fi hungkuno l+mentohofofoho.

Jisas An+tuye syoho ulohofiyu ne hweho.

15 Jisas kakimo fonjosiyo'ne huno uyahon'ngki ango homo somo nuliko'mahon'ngki a'amu pi'ningo engo Jisasimo in'ngkowahon'ngkofi Jisas a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokumentisofoho. 16 Wop'ingo umokonto ul'imento, Olo hilo so'no a'amumo nulikutoho. 17 Oso'no hwe Aisaiya sohumo Anitu hungkuno uyahon'ngki li'mojo sohwoe hungkuno oso sikuno somo ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiloso ole mt'i'mokumento, 18 Olo hwe lohwo sohwo uhwosopo'mentoheso nje syoho ntohofiyo ne hweho.

Ngko simeho wop'ingo uy'wo'n'ngkohe hweho.

Nje simeho kakine'no wop'ingo n'imo'n'wo'n'ngkisofoho.

Nje Towahuno kakimo uy'i'me'no kako a'amu tentitifo kengo somo hon'ngkano ito'nohinoso uyonefoho.

19 Kako yoka hungkuno mohm'no malonefoho.

Kako hon'ngkano engo somo hungkuno yokumpohn'nyo malonefoho.

20 A'amu yokumpohn'nyo ane somo hwotoho mafenefoho.

Nje hungkuno a'amufe simeho mo'mo toho we'e sijalofonjo pa'nyo'njoso toho hiso mas'impilofasyonefoho.

Kako syoho mj'm'hwosi yahino wop'ingo neso u'mofapmmontonoho.

21 Nom'ne a'amu tentitifo kengo kengoso kakimo simeho hi'ntnnono uy'kuji kakine'no wohontohumantifeho.

Oso hungkunoso Aisaiya mt'i'mokumentisofoho.

Hofiko Mpelisepul sohwo Jisasimo ufo'malofoho li'mentohofofoho.

(Mak 3:20-23; Luk 11:14-23; 12:10)

22 Hohosohonta a'amu hofiko hwe nom'ne towahuno wonyo ehuhn-namo'nnyo sohumo Jisasiepono ipemotapmmentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo hungkuno majo'njo mampi'nyo hweho. T'imo t'ampi'nyo hweho. Jisas kako wop'ingo umokahon'ngki hungkuno lonto t'imo wop'ingo hon'imentisofoho. 23 Oso hiso'no a'amu nuh-wonontifi yomo yomo yontifi hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo Ntefitiye Imu hwolikeno, t'ihwolikeno. Ose hnn'imentohofofoho. 24 I oso'no a'amu Falisi sohwa nupa'nontifi li'mentohofi, Mpelisepul towahuno hopi'nonohino somo mokosyohumayo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso Jisasimo uyahon'ngki Jisas towahuno wonyo somo wae yaofalofoho. Ose li'mentohofofoho.

25 A'amu Falisi sohwife huno somo Jisas huno moi'wo uyahon'ngki ole ul'imento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe hwaho wop'ingo fosyohumayo'neso wonyo umo'n'montonoho. Ango fipo a'amuso husilo lohofikuji ikujoho fongki'n'fijoso oso angoso wonyo umo'n'montonoho. 26 Sekwo ole ntohofo, Seten kakoe yokumpohn'nyo kijopahon'ngki towahuno wonyo somo wae yaof'wo'ningkino hwosoho. Ose ntohofo. I ose'manji Seten kakoe towahuno wonyo somo wae yamo'nyontentesi kakoe yokumpohn'nyo pipi imo'n'ngkuhwonesohilo. 27 I Seten kako towahuno wonyo wae yaof'ne ngkimo n'fo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof'wo'n'ngkohofoho somo t'ihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho, Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. 28 I oseso

Anituye Towahuno sohwo towahuno wonyo wae yafo so'no ngkimo nifo'maso'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamoto isoso nto se'mahonngki sekwo hiso'no hohujo ikinjaofalokwofu.

²⁹ Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umo lihwosi swososo simo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasyihwosi i kako oso ango homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

³⁰ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no nifo'maso sohwo kako homo somo fonifonyo imokalofoho.

³¹ Oseso ngko sekumo waselimonne'no yohono. Yo'mayo honngkano wonyo so'nji sitofo so'nji Anitu kako wae yaofonefoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno Wopingo sohomo sitofo uloso sohwo oso wonyoso Anitu wae meeofonefoho. ³² A'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu fihwo Anituye Towahuno sohonne'no sitofo uloso sohwo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. Olohontajo'nji hwangkunjo'nji ose'nohinofoho. Yo'mayoso Anituye Towahuno iwo'nngkiso so'no a'amu sitofo ole lososo Setenyefoho ose lososo oso wonyo hiso Anitu wae meeofonefoho.

Iyo wonyoso ipisayo ne wonyo unto'nimontonoho.

(Luk 6:43-45)

³³ Ipisayo wonyoso iyo wonyo mta'angofoho. A'amu ipisayo wopingo somo uhwonifijosomanji huno ole umontonoho. Olo iyo wopingofoho. A'amu ipisayo wonyo somo uhwonifijosowolantifeho. Iyo wonyofoho. ³⁴ Sekwo homa mehomi soku sekwo hungkuno wopingo pipi lifitnnehofo. A'amufe hungkunoso yo'mayo simo'mo mnawojo somta'angofoho. ³⁵ Hwe wopingo sohwo kakoe hunomo wopingo'nohino mnawojo so'no kakoe hungkunoso wopingo'nohino hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe hunomo huno wonyo mnawojo so'no kakoe hungkunoso wonyo'nohino hweho.

³⁶ Upa'nimno. Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwanguk sohonta sikuno hungkuno ikwolofone somo yo'mayo hungkuno sikinjo wonyo yo'mayo so'no Anitu selohononefoho. ³⁷ Jije hungkuno wopingo'nohino somne'no Anitu hwe wopingo hwosoho kilonefoho. Hungkuno wopingo ane sohwsimo hwe wonyo hwosoho kilonefoho.

A'amuso yo'mayo kengo wonyoangkafo so'no uhwonano limentohofoho.

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Oso hohosohonta a'amu honngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miywo'ningkiyohofu somo uhwonano. Kiko fonetihwaho.

³⁹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, A'amu olohonta humalofo soku, honngkano wonyo imofwo'nngkohofoso yo'mayo wonyoangkafoso netihwayo'ne jomo liwo'nngkohofoho. Oso'no mosetihwamnehono. O'o, ngko yo'mayo hwe Jouna sohomo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohomo i'mofapmentiso

oso'nohino wosetihwamonne'no yohono. ⁴⁰ Hohonta Jouna inani'ku m'kun'imposo sohwoe simehomo humentan'ngki s'kuno hufa'u s'hune memjao'mentisofoho. Oso pa'nyoso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni hwaho ajwomo'mo humentan'imo s'kuno hufa'u s'hune womemjan'imo'montonoho. ⁴¹ An'itu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyone s'kuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofosokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho m'wolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwap'ngoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe hon'ngkano wonyomne'no simeho m'wolo'mokiyofoho. ⁴² Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no An'itu kako yano ilofone s'kuno somo i'mofap'hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumajosi kako nolikaf'hwosi sekwo olohonta humalofosokumo ole selonefoho. Sekwo An'itumo min'ngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap'ngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanopo mta'angosi kako Soulomoun An'tuye hungkuno wolont'hwano lonto kako s'pmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomoun'mo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo min'ngkwalokuyohofoho.

Towahuno wonyo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohomo oso ango somta'ni ul'ko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumunyopo usijo'no humayo'ne haf'hafe wonyopi t'pehwosi ⁴⁴ kakoe ango s'imo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. Asomo nop'hwosi a'amufe simeho homo somo towahuno nom'ne sohwo anepo uhwon'ngkuhwosi simeho hiso kiho'maso, hintalinyo yo'mayo wae nto yososo wop'ngomo uhwon'montonoho. ⁴⁵ Ose uhwon'ngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono fehohnjo nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofiko hofikoe wonyoso s'imo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako ut'mahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo s'imo'mo kakoe wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo m'kun'imposo somo humaho. Oso pa'nyo a'amu olohonta hon'ngkano wonyomo humawo'n'ngkohofoho somo u'mofapmmontonoho.

Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Jisasi a'amu somo hungkuno ulontan'ngki Jisasiye kona'wohi'nji hamn'ngkwa'wehwosanji i'mofapontifi yoloho'mo lohofapontifi Jisasi'nji hungkuno wolantane'y'hwono ul'mentohofofoho. [⁴⁷ Ose ulahon'ngkofi hwe fihwo Jisasi'mo ul'mento, Hnna'wohi'nji hnn'ngkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kiko'nji hungkuno wolantife'no yalokwofo.] ⁴⁸ Ose ulahon'ngki Jisasi ul'mento,

Nje na'u tihwolo. Nje n'ngkwahwosa tihwalo. Ose ulimentisofoho. ⁴⁹ Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwamo aho upiyofonto ulimento, Uhwonimno. Olo nje na'uja, nje n'ngkwahwosa, olohohwa humalofo. ⁵⁰ A'amu nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwoe hungkunomo tifi in'ngkawo'n'ngkohofoso nje n'ngkwahwosanji, nje nampohwosanji, na'ujanjoho. Ose ulimentisofoho.

13

Jisas ufongoyo fisosomokao'mentiso so'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Oso hohosohonta Jisas angomo nuliko'manto mempo hohnta'ni humentisofoho. Noswonto kako ayo mom'ngo sopo humamentisofoho. ² Osopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ngo engo uhu'makohon'ngkofi uhwononto Jisas yofayokinopo kotasonto osopo humamentisoso hwe moya'miso ayo mom'ngo sopo loho'mentohofofoho. ³ Oseso Jisas pahnnimo hungkuno pi'n'ngoso a'amu somo ulimentisofoho.

Ole ulimento, Hwe fihwo kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. ⁴ Fisosomokofahon'ngki ufongoyo fehohnjoso hon'ngkanopo pi'wesyahon'ngki yi'hufo sohwa nopont'fi man'mentohofofoho. ⁵ U, ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njo sopo pi'wahu'mentisofoho. Oso hwaho hiso engo mo'mjo'maho. Oso'no oso ufongeso komo'no foka'mentisofoho. ⁶ Oseso mofehi'nyo ulonto ufongoyo pmpongo hwahomo'mo munjilofe'njo yonto yofoho imentisofoho. ⁷ U, ufongoyo fehohnjoso nant'pe yongo'njo sopo pi'wesyahon'ngki nant'pe yongo'njoso komo'no fokof'kwato lohofonto ufongoyo nont'imo kingkulo'mentisofoho. ⁸ U, ufongoyo fehohnjo hwaho afofo'njopo pi'wahu'mentisoso ne wop'ngo into'n'mentisofoho. Ipihayo fehohnjoso pi'n'ngo engo (*wan hant'let*, 100), ipisayo nom'neso engo we'e (*sik'is'iti*, 60), nom'ne we'e'nohino (*teti*, 30), ose into'n'mentisofoho. ⁹ Jisas ose ulonto ulimento, A'amu haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisoso hwap'ngoso olenoho.
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Oseso Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'mo u'mant'fi ulimentohofi, Yoloho mujoso pahnnimo hungkuno'nohini peho'no ulalokuno. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kako yo'mayo ahwomomjo so'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasi'mo nto set'hwamentisofoho. I olo a'amu lomne'no Anitu huno muyo'njo uyono ulimentisofoho. ¹² U, hwe fihwo ngkine'no huno engo syaf'isyoso sohomo ngko huno nom'ne wop'ngo pi'n'ngo engo uy'imnefoho. I hwe nom'ne sohwo ngkine'no huno mosyaf'isiyo'njo sohomo ngko huno nom'ne wop'ngoso muy'imnefoho. ¹³ Oso'no pahnnimo hungkuno'nohini ulalokweno. Hof'iko yo'mayo somo uhwonont'feso hwap'ngoso yofe m'hwofe'njo iwo'n'ngkohofofoho. Yo'mayo so'no upa'nont'feso neso huno muyofoho. ¹⁴ Hwe Aisaiya sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki lut'hwamojo sohwo kako olo hungkunolo a'amu lomne'no mt'mokumentisoso ne imo'nalofoho. Kako ole mt'mokumento,

U, sekwo haloho upa'nifijoso sekwo oso hwapingo hiso huno masey-
onehoho.

U, sekwo yo'mayo somo uhwonifijo kohi sekwo yofeso
mihwopitnnehoho.

¹⁵ Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pijwomokosyohumunimentohofofoho.

Hofiko timo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwonngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mopijwomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi
nupa'nngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo
umoku'mnesohilo.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho.

¹⁶ I sekwo soku, sekwo simonyo fiyimno. Sekwoe timoso
yo'mayomo yofe uhwofiwo'nngkohofofoho. Sekwoe halohoso
sefojiwo'nngkisofoho.

¹⁷ Ngko nehopi waselimonne'no yohono.
Hohonta a'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwanji

a'amu nom'ne honngkano wopingo'nohini sohwanji yo'mayo
sekwo uhwonwo'nngkohoho somo uhwonano lontifi yontifeso

muhwonmmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upa'nwo'nngkohoho
so'no upo'nano lontifi yontifeso mupa'nmmmentohofofoho.

*Jisas pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'ne hwapingo
lutihwamentisofoho.*

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Sekwo pahnnimo hungkuno fisosomokao'mentiso so'no
hwapingoso upa'nimno. ¹⁹ A'amuso Anitu a'amumo mokosyohumayo

so'no upa'nontifi huno muyoso hofiko ufongoyo honngkanopo
piwasyonte pa'nyofoho. Hwe wonyo Seten noponto a'amufe hunomjo

Anitu ho'nasyonteso wae yaofiwo'nngkohoho. ²⁰ Ufongoyo hwaho
sojo sopo piwasyonteso oso pa'nyoso a'amu kako hungkunomo

upa'nonto kako komo'no simeho mo'mo meho'nasyonto simonyo
iwo'nngkohoho. ²¹ I oso'no kakoe pmpongo anefoho. O'o, kako

we'enepi nolohofontanngki a'amu nom'neso Anituye hungkunomo
hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo

sohumo tango engo uyahonngki kakoe pmpongo ane so'no
piwasyiwo'nngkohoho. ²² U, fehohnjo nantipe yongo'njo sopo

piwahi'nyoso ole, a'amu Anituye hungkunomo upa'nonteso i,
yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyonto hamniyoho

engo woma'mo lonto yahonngki oso hiso Anituye hungkunomo
kingkulofiwo'nngkohoho. Oso huhwo sohwo ne ane hweho.

²³ Ufongoyo hwaho wopingo sopo piwahi'nyoso oso a'amu
haloho pento huno ito'no unyosofoho. Oso huhwo sohwo ne

into'nwo'nngkohoho. Ne hiso ole, fiso pi'ningo engo (*wan hantilet*,
100), fiso engo we'e (*sikisiti*, 60), fiso we'e'nohino (*teti*, 30). Ose

ulimentisofoho.

Hoja yongo'njo syohopo fokafone pahnnimo hungkunofoho.

²⁴ Jisas pahnnimo hungkuno nom'ne ulimento, Anitu a'amumo
mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu fihwo kako uyo wopingoso

syohopo ho'naofiwo'nngkisofoho. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo kakoe

a'amu'nji saho fesyowentan'ngkofi kakoe mango sohwo noponto hoja wonyo yongo'njoso uyo wop'ngonjo sopo ho'nasyonto womentisofoho. ²⁶ Oso'no uyo wop'ngoso ne unto'nimo lonto yahon'ngki a'amuso uhwon'mentohofoso hoja wonyo yongo'njo nolohofontan'ngki uhwon'mentohofofoho. ²⁷ Uhwonont'fi syoho ulohofiyoso syoho kakwoepono nowent'fi ul'imentohofi, Hwe engofu, kiko uyo wop'ngoso jije syohopo fisosomokao'mentohinofoho. I olo hoja wonyo yongo'njo loso nti'mta'angoto. Pipi yonto fokofalofoho.

²⁸ Ose ulahon'ngkofi ul'imento, Mango fihwo olo hiloso imentisofoho. Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyoso sohwa ul'imentohofi, Oso hoja wonyoso nakwo wae yafo'ne lakumo'n'ngkohoho. ²⁹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi ul'imento, Awonoho. Sekwo hoja wonyoso wae yaop'fijoso uyo wop'ngoso so'nji sokapitnnoho. ³⁰ O'o, waweno. Uyo wop'ngoso so'nji hoja wonyo so'nji wofokafiyoso. Hwangku ne mayo sohonta ngko a'amu syoho hilo'njo somo ul'imo. Sekwo hoja wonyo kaki'no m'hwof'ikupmno. Oso fesyoso engoso toho nyo'nefoho. I, uyo wop'ngoso neso nje angomo mehu'meehumno. Ose ul'imentisofoho.

Iyo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹⁻³² Ose ulonto pahnn'imo hungkuno nom'ne ul'imento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Iyo fiso kakoe yofe *mas'itet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, n'ihu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahon'ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'n'ngkahon'ngki y'ihufoso nopont'fi kakoe pamo sopo hof'ikoe aifo syont'fi osopo kehumawo'n'ngkohofofoho.

'Yis' i'ne pahnn'imo hungkunofoho.

(Luk 13:20-21)

³³ Ose ulonto Jisas pahnn'imo hungkuno nom'ne ul'imento, Anitu a'amumo mokosyohumayoso oso *yis* pa'nyofoho. U, a'mu fisi kako wosopayo *polowa*'njo oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n'montonoho.

Jisas pahnn'imo hungkuno'nohini ul'imentisofoho.

(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas yo'mayo yo'mayo so'no pahnn'imo hungkuno'nohini a'amu pi'n'nggo engo somo ul'imentisofoho. Kako yoloho'nji ul'imentisomaho. O'o, kako pahnn'imo hungkuno'nohino ul'imentisofoho. ³⁵ Hwap'ngoso ole, hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lut'ihwamojo sohwo hohonta hungkuno mti'mokumentisoso oso hohosohonta ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno ole, Ngko a'amu somo hungkuno ul'imo li'mo pahnn'imo hungkuno ul'imo. Yo'mayo hwaho songo imo'n'imentisomta'ango hiyaso mokosyohumayo so'no ngko wol'iwao'mne'no yohono.

Ose mti'mokumentisofoho.

Hoja yongo'njo fokafu'ne pahnn'imo hungkuno hwap'ngofoho.

³⁶ Oseso Jisas a'amu pi'n'nggo engo somo nul'ikomanto angomno humentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mant'fi ul'imentohofi, Oso pahnn'imo hungkuno hoja yongo'njo syohoponjo

so'no yolohoso fonaso. ³⁷ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Hwe kako uyo wop+ngo fisosomokafo sohwo A'amufe Hwomu hwo'nyoho. ³⁸ Syohoso oso olo hwaho humalohwone loponoho. Uyo wop+ngoso oso hwe moyo'miso An+tuwe a'amu nefoho. Oso hoja wonyo yongo'njo pa'nyoso Seten+ye a'amufoho. ³⁹ Oso hwe wonyo mango sohwo hoja wonyo uyo mof+wo'n+ngkiso sohwo Seten+yoho. S+kuno wosopayo mayo sohonta olo hwaho loponjo s+kuno moi'wo imo'noso sohonta oso a'amu syoho ulohofiyo sohwa a'amu ahwomomjofoho. ⁴⁰ U, hof+ko hoja wonyoso nom+hwof+ji+kuij tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso pa'nyoso hwangu s+kuno moi'wo imo'noso sohonta imo'nonefoho. ⁴¹ Ou, A'amufe Hwomu sohwo'ni nje ahwomomjo a'amu syoho ulohofiyo somo uhwojahon+mo hof+ko olo hwaho loponjo a'amu nom'ne somo wonyo imokuwo'n+ngkohoho so'nji a'amu hon+ngkano wonyo'njo somo nom+hu'mokukuij ⁴² toho engo nont+mo noho'naopitnnefoho. A'amu wonyoso tohomo nohumaf+kuji tohino engo umn+ngkuhwoso'no humotaha engo l+kuji hof+koe mango toho lo'n+fitnnefoho. ⁴³ Oso hohosohonta An+tuwe a'amuso hof+ko An+tu'njopo nohumaf+kuji mofehi'nyo liso hopa imo'n+fitnnefoho. Jisas ose ulonto ul+mento, A'amu haloho'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ul+mentisofoho.

A'amu hamniyoho engo hwaho mta'ni t+pemayo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

⁴⁴ An+tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fi-hwo nom'ne sohwoe hwahopo nohumanto hamniyoho ipofa yo'mayo wonyoangkafo hi'njoso ijopijisyahumentohofoso uhwononto s+monyoyonto apa'no hiyaso ekoj+syahumentisofoho. Ekojisyasyonto kakoe ho'yango hwaho yo'mayoso nom'ne somo uyahon+ngki oso hiso'no hamniyoho uyahon+ngkofi kako hamniyoho hiso'nji oso hwaho hamniyoho ipofa'njo sopono mpe imentisofoho.

N+kuyoho wop+ngo hwofilo'nnyo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

⁴⁵ Hungkuno nom'ne ole, An+tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. Hwe fi-hwo kako n+kuyoho wop+ngo'ne syoho imojo hweho. Kako n+kuyoho wonyoangkafo'nohinoso wot+pema'mo lonto imojo hweho. ⁴⁶ Oso hwe huhwo sohwo n+kuyoho nom'ne somo hwofilo'nnyo sohomo uhwononto mpe uy+mo l+mentisofoho. Oseso kakoe ho'yango yo'mayoso nom'ne somo uyonto oso homo somta'ni hamniyoho nomanto n+kuyoho hwofilo'nnyo somo mpo'mentisofoho.

Inan+ku ho'yo'ne pahnn+mo hungkunofoho.

⁴⁷ Hungkuno nom'ne ole, An+tu a'amumo mokosyohumayoso olo pa'nyofoho. A'amu inan+ku ho'yo mijo ayomo motaswont+fesoyo'mayo yo'mayo inan+ku pasy+wo'n+ngkohofofoho. ⁴⁸ Ho'yo mangonepo yonto a'amuso hof+ko hojiyopono ifohus+mpemotawent+fi osopo nohumant+fi hojiyopo ifaofont+fi inan+ku wop+ngoso iku'yopo nomeho'nasyont+fi inan+ku wonyoso n+hu'nahone wae yaof+wo'n+ngkohofofoho. Ose ulonto ul+mento, ⁴⁹ Olo hwaho moi'wo imo'noso sohonta oso hopa ifitnnefoho. A'amu ahwomomjoso nop+kuji a'amu wonyoso a'amu wop+ngo'njo lopo humalofo osomo wae yaopitnnefoho. ⁵⁰ Hof+ko nomaf+kuji tohomo ho'nayopitnnefoho. Oso a'amu wonyoso tohomo nohumaf+kuji humotaha engo l+kuji tohino

engo umningkuhwoso'no hofikoe mango toho lo'nefitnefoho. Ose ulimentisofoho.

Ho'yango songo'nji yofoho'ntnne hungkunofoho.

⁵¹ Oso hungkuno moi'wo lonto inomokomoyo sohwamo ulohonimento, Yo'mayo hungkuno seloheso hwapingoso huno ito'no laseyohoho. Ose ulahoningki ulimentohofi, Eno. Huno nayohoho. ⁵² Ose ulahoningkofi ulimento, Huno ito'no seisosono a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'n'ngkiso sohwo kako nje inomokomoyo imonosomanji oso hwe huhwo sohwo ango engo kakwo'yohwo pa'nyo hweho. Kako kakoe ho'yango ango mta'ni yo'mayo songo'nji yofoho'nji womotoswapmmontonoho. Honingkano hungkuno wopingo so'nji nje hungkuno songo so'nji huno uyohoho.

A'amu Nasaletiso Jisasimo hohujo ikinjimo'mentohofoho.

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisas oso pahnnimo hungkunoso moi'wo ulonto kako oso ango sopo uliko'ma'mentisofoho. ⁵⁴ Nuliko'manto kako kakoe ango hwapingopono umentisofoho. Osopo nowento hofikoe tajo angomo Anituye hungkuno lutihwahoningki a'amuso nupa'nontifi yomo yontifi limentohofi, Kakoe huno hwapingo'njo loso kakoe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofu umokiyo'ne loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁵ U, olo hwe lohwo sohwo kako ango molimojo sohwoe hwomuhwolaho. Kakoe kona'wohisi Maliyataho. Ou, Jemis, Jousep, Saimoun, Jutas oso homningkwa'wehwo sohwaloho. ⁵⁶ Ou, kakoe nampohwosa nakwo'nji humaloho. I oso yo'mayo hopi'nonohino loso nti'mta'ni ma'masoto. ⁵⁷ Hofiko ose lontifi kakine'no simeho wonyo umo'n'mentisofoho. I oso'no Jisas ulimento, A'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomawo'n'ngkohofoho. I kakoe ango neso yofe ane hweho. Ose ulimentisofoho. ⁵⁸ Oseso Jisas oso ango hopo sopo a'amumne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso pi'n'ngo imentiso'maho. O'o, hwapingoso hofiko simeho hi'ntnnono muyo'nefoho.

14

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo poyo imo'n'mentisofoho.

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout osohwo yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'n'mentisofoho. ² Nupa'nonto kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Olo hwe lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo hweho. Kako poyo imo'n'mentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kako iwo'n'ngkiso so'ne yokumpohn'nyo i'mofapmmentisofoho. Ose ulimentisofoho.

³ Helout kako oso hunoso peho'no syafihu'mentisoto. Hwapingoso Helout kako Jounimo impo'angomo muhumajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Jounimo impo'angomo peho'ne muhumati'mentisoto. Hwapingoso kola'wehwo Filipiye ape Heloutiyasimne'nefoho. ⁴ Hohonta Joun Heloutimo ulimento, Kiko olo ape mahino loso hopo'maho. O'o, oso honingkano pisakino'njofoho.

Ose uliwo'nimentisofoho. ⁵ Ose ulahon'ngki Helout Jounimo wofonjahumo lonto yonteso kako a'amumne'no iyoho unimojo hweho. Hwap'ngoso a'amuso Jounimne'no ole syafihu'mentohofi, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamojo hweho. Ose limentohofofoho.

⁶ Sikuno nom'nehwi Helout kona'wohi aswo ma'mentiso sikuno somne'no huno syafisiyo'ne a'amu pi'n'ngo engo so'nji Helouti'nji uhu'mokahon'ngkofi Heloutiyasiye mu kako a'amu somne'no simonyo yahon'ngki Helout simeho wop'ngo umo'nimentisofoho. ⁷ Simeho wop'ngo umo'nyo so'no kako a'mu simo ulimento, Yokintahopone'no wakilimo. Ou, kiko ngkimo yo'mayo so'no ntisoso wokijapmmonnoho. ⁸ Ose ulahon'ngki a'mu simo kona'wohi huno uyimentisoso a'mu hisi Heloutimo ul'mento, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino noswanopo yiwojwosalokumpehoji ntape.

⁹ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simeho tango umentisofoho. I oso'no a'amu hopi'nonohino nje hungkuno yokintahopone so'no upa'n'ngkohofa so'no syafisyonto ulimento, Oso a'musi nto lisofoho. Noho fiy'imno. ¹⁰ Ose ulahon'ngki a'amu syoho ulohofiyi sohwa impo'angomo noswontifi Jouniye ti'wango iwofito'mentohofofoho. ¹¹ Oseso Jouniye mnokinoso noswanopo iwojwosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahon'ngkofi nomotawento kona'wohimo uyimentisofoho. ¹² Oseso Joun kakoe inomokomoyo sohwa kakoe pijafoso nomantifi ijopijisyasyontifi Jisasieyepono nowentifi Joun ne'no ulimentohofofoho.

*Jisas a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo umentisofoho.
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)*

¹³ Jisas kako Jouniye hungkunoso upa'nonto oso ango hopo sopo nuliko'manto yofayokino manto hwaho a'amu anepono kako'nohino umentisofoho. A'amuso Jisas osopo humaho upa'nontifi hofikoe ango sopo nuliko'mantifi Jisas womentiso somo hofiko hwakano womentohofofoho. ¹⁴ Jisas kakoe yofayokino ifohohosasyonto uhwonimentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo uhwononto hitoho ulofahon'ngki hofikoe a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokumentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta sikuno'nji kakoe inomokomoyo sohwa nontifi ulimentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu anepono. Mofehi'nyo moi'wonoho. Kiko olo hwe hwoya'mi lomo filuhwajo. Hofiko nukuji wosopayo mpe uyife. ¹⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Peho'no ulitnnehofo. Sekwo huhwasi wosopayo uyimno. ¹⁷ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwo wopayo ane hwona'nyoho. O'o, wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inaniku hufa'u'nji oso'nohino weho. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi ulimento, Ngkiyepono wopayoso motapmno.

¹⁹ Ose ulonto a'amu somo ulimento, Sekwo hoja lopo fosyohumamno. Ose ulonto oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nohino so'nji inaniku hufa'u'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo nuyahon'ngki hofiko a'amu somo uyimentohofofoho. ²⁰ A'amu hopi'nonohino wopayo hiso moi'wo nontifi simeho uhnn'ngkahon'ngki hofiko wosopayo nulifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mohu'memeehumentohofofoho. ²¹ Oso hwe oso

wosopayo nimentohoho sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho. Moya'mi mehomiso atoho majofoho.

Jisas kako mijopo hano umentisofoho.

(Mak 6:45-52; Joun 6:15-21)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni sekwo simo'mo mpanimno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofikoe ango pone'no luhwatimentisofoho. ²³ Nolihwajonto ngko'nohini humahm'mo Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e spono kotasimentisofoho. Sikuno'nji kako'nohini hwofiki'nyo sopo humamentisofoho. ²⁴ Hohosohonta yofayokino mijo ajwo nompo nowahonngki ifoho yonto mijo engo ikwato lohonto yofayokinomo ilokilojo mjoloho'mmentisofoho. ²⁵ Iyoho wolongkonimonto yahonjoso'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwa u'ma'mentisofoho. ²⁶ Nowentanngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi iyoho unngkahonngki limentohofi, Mewosofoho. Ose lontifi iyoho yontifi youwo limentohofofoho. ²⁷ Oseso Jisas hofikimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho.

²⁸ Ose ulahonngki Pita ulimento, Hwe Engofo, Kiko Jisas ki'manji ngkimo ole njo, Mijopo likofafohoji ngkiyepono fi'pe. Ose njo. ²⁹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oyomo. Ose ulahonngki Pita yofayokinomo nuliko'manto mijo yokintahopo Jisasimo u'ma'mo lonto umentisofoho. ³⁰ Nowento ifoho somo nuhwononto iyoho unngkahonngki kako mijo womihulo'mto imentisofoho. Oso'no Pita Jisasimo joho ulimento, Hwe Engofo, nifo'maho.

³¹ Ose ulahonngki Jisas komo'no Pitamo aho umakonto ulimento, Pita, jije simo hi'ntnonohinoso we'e'njo hwosoho. Kiko ngko hopolikeno eso peho'no hnnngkino. ³² Ose ulonto siko yofayokinomo kotosahonngki ifoho moi'wo imo'nimentisofoho. ³³ Oseso a'amu yofayokinomo humohumantohoho sohwa nuhwonontifi hwomtame ulohofontifi ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas a'amu Ngkenesalet mnokino'njo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mak 6:53-56)

³⁴ Hofiko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosahumentohofofoho. ³⁵ Oso a'amu hopo spona'angoso hofiko yofe uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. Ose lontifi ango hofiko'njo mofone sponjo a'amu mnokino'njo somne'no joho ulimentohofoso hofiko a'amu mnokino'njo somo kakiyepono itokwapmmentohofofoho. ³⁶ Itokwapontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wokupm'mokano. Ose ulontifi hofiko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofikoe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

15

Anituye yahinoso yahino hohontajo somo yakolonoho.

(Mak 7:1-13)

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hof'iko Jelusalem ul'iko'mant'ifi hof'iko Jisas'iyepono pmmentohofofoho. ² Nu'mant'ifi ul'imentohofi, Jije inomokomoyo lohwa nakwoe neyakwosafe yahino somo min'ngkayo'njo peho'no yalokwofo. Hof'iko wosopayo wonant'ifeso hof'iko aho mijo ito'no miyat'iku'nyofoho.

³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I sekwo sekwoe yahinomno-hini in'ngkayo'ne An'tuye hungkunomo hwotoho peho'no feelokwofo. ⁴ An'tu ole l'imento, K'iko jije mpohwo na'umo t'ifi fin'ngkayo. U, a'amu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ngkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono. An'tu ose l'imentisofoho. ⁵ I sekwo ole l'wo'n'ngkohoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ngkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ul'montonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto l'malefoho. Ngko An'tumo uy'imne'no yohono. Ose lososo kako kan'ngkwohwo ya'umo mufo'manehoho. Ose l'wo'n'ngkohofihwasoho. ⁶ Oso'no sekwo oso yahino homo somo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no sekwo An'tuye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho. ⁷ Sekwo a'amu mango'nohino hwasoho. Hohonta hwe Aisaiya sekumne'no hungkuno nehopi l'imentisofoho. Ole nal'imento,

⁸ Olo a'amu loso hof'iko hof'ikoe mango mta'ni nje yofe ho'non'mawo'n'ngkohofofoho.

I, hof'ikoe s'mehoso ngkimo mantape'njo iwo'n'ngkohofofoho.

⁹ Hof'iko a'amu hwahoponjo sofe hunoso nomant'ifi An'tu mta'angofoho lont'ifi a'amu somo lut'hwawo'n'ngkohofofoho. Oso'no hof'iko ngkimo wonyopi jomo nt'wo'n'ngkohofofoho. Aisaiya ose l'imentisofoho.

*Yo'mayo a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.
(Mak 7:14-23)*

¹⁰ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wap'ifento joho ul'imentisofoho. Nopahon'ngkofi ul'imento, Sekwo ito'no n'pa'n'ngkuji huno f'isyaf'ihupmno. ¹¹ Yo'mayo jije mangomo johufase'mofososo oso jije hon'ngkanomo wonyo imo'nnyo'ne'maho. O'o, yo'mayo jije mango mta'ni lisoso oso jije hon'ngkanomo wonyo imokiyo'nefoho. ¹² Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa Jisas'imo nu'mant'ifi ul'imentohofi, Oso hungkuno lohinoso a'amu Falisi sohwa nupa'nont'ifi s'meho wonyo umo'n'ngkohoho. Oso hiso'no k'iko huno lakiyohoho.

¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Yo'mayo ipisayo uyo'neso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako mahulinyoso siki fokafoso somo Mpohwo kako pmpongo hi'nji wae yaofonefoho. ¹⁴ Sekwo a'amu Falisi sohwanne'no uhwontohumamno. Hof'ikoe syohofoho. Hof'iko t'ampi'nyo hwafoho. A'amu t'ampi'nyo huhwo sohwa nom'ne a'amu t'ampi'nyo somo hon'ngkano iput'hwawo'n'ngkohofihwafoho. Hwe t'ampi'nyo sohwo nom'ne t'ampi'nyo sohomo hon'ngkano iput'hwawo'no hwa'u pi'n'momo wop'wesyanjiyoho.

¹⁵ Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Oso pahnn'imo hungkuno nto lohinoso yoloho fonaso. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Sekwo hoku huno ane kulaho. ¹⁷ Ihwoni, yo'mayo hopi'nono mangomo josyohumawo'n'ngkiso oso hiso s'mehomo wowo'n'ngkohoho. S'meho

mta'angoso monje noswaponto i'ango pi'nimomo wowo'n'ngkohoho. ¹⁸ I, yo'mayo mango mta'ni swap'wo'n'ngkisoso a'amufe huno mta'ni swap'wo'n'ngkohoho. Oso hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imo'n'wo'n'ngkohoho. ¹⁹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo, ape sikinjomo wonyo ulohofu, yo'mayoso hufo iyo, hwasyo hungkunojo, sitofo hungkunojo, ²⁰ oso yo'mayo hiso a'amufe hon'ngkano wonyo imokiyo'nefoho. Ou, a'amu fihwo kako kakoe aho mijo miyat'iku'nyo'njo ilohof'hwosi wosopayo nososo oso hiso kakoe hon'ngkano wonyo mmokoneho. Ose ul'mentisofoho.

A'mu Kenannta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uy'mentisofoho.

(Mak 7:24-30)

²¹ Oseso Jisas oso ango hopo sopo nul'ko'manto nom'ne hwaho pone hufa'u Taiya'nji Saitoun'nji osopono umentisofoho. ²² A'mu temtitofo kengosi hwaho Kenannta'ango noponto Jisasimo nu'manto joho ul'mento, U, Hwe Engofo, kiko Ntefitiye imu hwosoho. Kiko ngkine'no hitoho wakilofono. Towahuno wonyo sohwo nje mumo humaho. N'hu'no wonyo ulohofalofoho. ²³ Ose ulahon'ngki Jisas kako oso a'mu siye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasimo nu'mant'ifi ul'mentohofi, Olo a'mu losi kako joho lonto lonto t'ifi kin'ngkopalofoho. Kiko asomo fil'hwajo.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, A'amu Is'lael'iso hon'ngkano'no t'ipeelokwofo. Oso a'amu somne'no An'itu lonuhwojahon'ngki pmmentohe hwo'nyoho. A'musi kako a'amu Is'lael mta'angi'maho. Kako temtitofo kengiyoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki a'musi kako noponto Jisas'njo ne lopo hwomtame ulohofonto ul'mento, Hwe Engofo, kiko ngkimo n'ifo'maho. ²⁶ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu Is'lael so'ntnno a'amu temtitofo kengo so'ntnno pahnnimo hungkuno ul'mento, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi s'wojomo woho'n'mofantantaho. O'o, awonoho. Oso wonyofoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki a'musi syaf'hu'mento, Ngko a'amu Is'lael'n'maho. O'o, s'wojo pa'nyi'nyoho. Ose syaf'syonto ul'mento, Hwe Engofo, kiko nehopi lohino. I s'wojoso hof'iko il'fiso hofekwo'yohwosa wosopayo nonont'ifi hu'mumokwojahon'ngkofi n'wo'n'ngkohofofoho. ²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, U, a'mu losiyo, jije simeho hi'ntnnohinoso engo'njo kiyoho. Kiko peho'no kumo'noso oso kiko wot'ipema'monnoho. Ose ulahon'ngki oso hohosohonta oso a'mu siye mu wop'ingo imo'n'mentisofoho.

Jisas a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokumentisofoho.

²⁹ Jisas oso ango hopo sopo nul'ko'manto Mijo Ayo Ngkalili mom'ngo mofone sopo nowento hwof'iki'nyo we'e sopo nosonto osopo humamentisofoho. ³⁰ Nohumentan'ngki hwe hwoya'mi pi'n'ngoso nu'mant'ifi a'amu sife wonyo'njo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'nji yokino kokato'nnyo so'nji a'amu mampi'nyo so'nji wonyo'wonyo mnokino'njo so'nji oso pi'n'ngo engo somo Jisasiye s'fiki'nyo'mo uhumat'imentohofofoho. Uhumojahon'ngkofi Jisas wop'ingo umokumentisofoho. ³¹ Oseso a'amuso uhwon'mentohofoso a'amu mampi'nyoso hungkuno n'hu'no ito'no lahon'ngkofi a'amu

yokino kokato'nnyo'njoso wopingo imo'n'ngkahon'ngkofi, a'amu sife wonyo'njoso hano uhwan'ngkofi a'amu t'mpi'nyoso t'mo hon'ngkahon'ngkofi osomo uhwonont'fi pisopisaho mjalim'went'fi hofiko Is'laelife An'itu kakoe yofe ho'noma loho'mentohofofoho.

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwaro wosopayo uy'mentisofoho. (Mak 8:1-10)

³² Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro joho ulonto ul'imento, Ngko olo hwe hwoya'mi lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u s'ihune ngko'nji humantohofofoho. Hofiko wosopayo anefoho. Mijoho'nohinofoho. Ngko lihwat'ime'manji u, hofiko hon'ngkanopo t'mo sikuno'no ikuji nop'wahupitnnoho. ³³ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul'imentohofi, Olo hwaho lopo a'amu mohumunyoponoho. Nakwo olo a'amu pi'n'ngo engo somne'no wosopayo nt'i'mta'ni manehwono. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Nakwoe wosopayoso aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoho. Oso'nji inan'iku we'eso anga'no anga'nohinoho.

³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moya'mi somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo foyohumamno. ³⁶ Ose ulonto kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo oso'nji inan'iku'nji nomanto An'tumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'kujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaro uy'mentisofoho. Nomant'fi oso hwe moya'mi somo uy'mentohofofoho. ³⁷ A'amuso wopayo nont'fi s'meho uhnn'ngkahon'ngki nul'fee'mentohofoso m'hu'mokumentohofofoho. Nom'hu'mokont'fi ho'yo aho fehohnjo hopi'nonohino fehohnta'ni hufa'u mehu'memeehumentohofofoho. ³⁸ Hwe sohwa oso wosopayo n'imentohofoso *foua tausen* (4000) hwafoho. Oseso moya'mi mehomi so'no hofiko atofu mal'imentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hwe moya'mi somo noluhwajonto yofayokinomo nokotasont'fi hwaho Makatan nongkihnta'ni wako'mentohofofoho.

16

Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofu somo uhwonano l'imentohofofoho.

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanji Jisas'mo u'mant'fi Jisas'mo yamofu ulohofano lont'fi ul'imentohofi, Yo'mayo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso fonet'hwaho. ² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Mofehi'nyo won'ngku'n'monto yahon'ngki ole l'wo'n'ngkohofi, Ahwomo hon'jwo imo'n'ngkisoso mo'n'ngka jefu umontonoho. Ose l'wo'n'ngkohofofoho. ³ Im'ngo'nji sekwo himo s'ikwo'mno'nji ahwomo hon'yo'nohinomo uhwonont'fi ole l'wo'n'ngkohofi, Ifoyo wahu'montonoho l'wo'n'ngkohofofoho. Sekwo ahwomomo uhwonont'fi ifoyo yo'mayoso huno sey'wo'n'ngkisofoho. I oso'no yo'mayo olohntajo imo'n'alokunjoso An'itu uhwasopo'mentiso sohwo sekuye pono uhwat'mentiso sohomo uhwonont'feso yofe m'hwofe'njo yalokwofo. ⁴ A'amu olhonta humalofo soku hon'ngkano wonyo'njo kuyoho. Sekwo ngkine'no yo'mayo wonyoangkafo somo uhwonano ntont'fi lontantokwofo. Ose ko nt'wo'n'ngkohofoso ngko oso hiso nt'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo

uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset+hwamonnoho. Ose ulonto Jisas hof+kimo nul+ko'manto umentisofoho.

*A'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye sa'ne hungkunofoho.
(Mak 8:14-21)*

⁵ Jisas+iye inomokomoyo sohwa mijo nongkihnta'ni i'mofawent+fi wopayo motayo so'no in+ingo mo'mentohofa so'no uhwon+ingkahon+ingkofi
⁶ Jisas pahnn+mo hungkuno ul+mento, Upa'n+mno. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye yahino somne'no i'waho fiy+mno. Ito'no uhwontohumamno. ⁷ Ose nupa'nont+fi inomokomoyo sohwa ole hnn+mentohofi, Nakwo wopayo momotape'njo ihwone so'no lohoho. ⁸ Ose hnn+mentohofa so'no Jisas huno uyahon+ngki hof+kimo ulohon+mento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hn-nalokwofo. Sekwo ngkimo s+meho hi'ntnnono mantape'njo peho'no iwo'n+ngkohof+hwasiloh. ⁹ Huno ne'no maseyoho liyohoho. Ngko a'amu *faif tausen* (5000) sohwanne'no wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somo kut+kujo ulohohmmale so'no in+ingo laseyohoho. Sohwo ho'yo alale hu'meemmalofoto ¹⁰ I nom'ne s+kuno somo wopayo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hwe *foua tausen* (4000) sohwannekofo. Osohonta ho'yo alale hu'meemmalofoto. ¹¹ Ngko wosopayo so'no masejo'njo yalokwe so'no huno maseyo'njo peho'neto. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye wopayo sa somne'no i'waho fiy+mno. ¹² Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa hof+kimo huno ito'no syaf+hu'mentohofofoho. Jisas wosopayo so'no hungkuno mujo'njo imentisofoho. O'o, a'amu Falisi sohwanji Satiyusi sohwanjiye hungkuno kokato'nnyo lut+hwawo'n+ngkohofa so'no i'waho fiy+mno ul+mentisofoho.

*Pita Jisas+imne'no ul+mento, Kiko Kilais An+tu kuhwosopo'mentiso hwosoho.
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21; Joun 6:67-71)*

¹³ Jisas kako ango Sisaliya Filipai osopono wento kakoe inomokomoyo sohwanne ul+mento, A'amuso nohumant+fi A'amufe Hwomu sohune'no pehofa m+jol+m+walokwofo. ¹⁴ Ose ulohon+ingkahon+ngki ul+mentohofi, A'amu fehohnjo ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwal+keno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat+keno. Nom'nihwa ole lalokwofi, Jelemaiyat+keno. Nom'ne a'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohwal+keno. Ose m+jol+m+walokwofo. ¹⁵ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo sohwaso ngkine'no pehofa nt+iwo'n+ngkohof+hwasiloh.

¹⁶ Ose ulohon+ingkahon+ngki Saimoun Pita ul+mento, Kiko Kilais An+tu kuhwosopo'mentiso hwosoho. An+tu songo humaso sohwoe Hwomu Ne hwosoho.

¹⁷ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Saimoun Joun+iye hwomu sohwaso, kiko s+monyoyoyi+monnoho. Ou, olo hilo so'no a'amu hwahoponjo fihwo mokit+hwahoyohoho. O'o, awonoho. Olo hungkuno ntohino loso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kit+hwahoho. ¹⁸ Oso'no wakil+mo. Kiko Pita * kiyoho. Oso engkwosaho huhwo sohwo'ni

* **16:18:** Nakwoe hungkunoso oso yofe ole engkwosaho yokumpohn'nyo pa'nyo hwosoho.

hopo sopo ngko nje ango wamolinnoho. Seten'nji yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo so'nji ngko iyo kopmmo'meehume somo milojaofonehoho. ¹⁹ Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no hwosampe'neso wokijapmonnoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wonyofoho lohoji nano mtitajoso i, oso hiso'no Anitu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo hwaho lopo kiko wopingofoho lohoji oso hiso'no Anitu kako ahwomomo wopingofoho nto lohoho. ²⁰ Ose ulonto inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo nom'ne a'amu somo olo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso lohweho ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nyo so'ntnno tohino engo mayo so'ntnne hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Oso hohosohonta inomokomoyo sohwo Jisas kako poyo imo'nyo so'ne yoloho uloma'mentisofoho. Ole ulimento, Ngko Jerusalemne'no uhwahoni'mo hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji ngkimo tohino engo ntapikui fonjanifufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²² Ose ulahonngki Pita Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka ole ulomamento, Hwe Engofo, olo nalohino loso Anitu ihwoloho. O'o, oshiso kikimo moku'manehoho. ²³ Ose ulahonngki Jisas ikinjonto Pitamo ulimento, Pita, jije hungkunos ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Seten'ye hungkunofoho. Kiko Seten sohwo i'waho ntohoho. Jije hungkunomo ngko haloho mokupa'nimnehono. Kiko nje hohujo lo'mo filoho'nawofo.

²⁴ Ose ulonto inomokomoyo nom'ne sohwo Jisas ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonngkopano lifijomanji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'ningkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahinngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nnngkapmno. ²⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wopwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahonngkuhwoi kakoe humayoso pwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. Kako songo humayo'ne neso mpe pipi uyimtolo. ²⁷ A'amufe Hwomu sohwo kanngkwohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo so'nji pososohonta a'amu olo hwaho lopo humalofo somo yo'mayo yahino iwo'ningkohoho so'no yano ulofiyonefoho. ²⁸ Ose ulonto ole ulimento, Ngko hungkuno nehopi waselmonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji lohonta humalofo fehohnjoso mape'nantanngkuji A'amufe Hwomu kako hwe yofe engo'njo sohwo a'amu mokosyohumayo'ne pososohonta nuhwonifitnnefoho. Ose ulimentisofoho.

17

Jisas'ye a'apahoso nom'ne kengo imo'nimentisofoho.
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Sɪkuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ne anga'no memjaofahonɪngki Jisas kako Pita'nji siko'nɪkwa'i Jemɪsɪ'nji Jounja oso hwa nutɪmanto hofiko hwofiki'nyo sawemo engo sopo no kotasɪmentohofofoho. Hofiko'nohini humamentohofofoho.

² Nohumantɪfi Jisasiye a'apahoso nom'ne ulohopisahonjoso uhwonɪmentohofofoho. Kakoe sɪmo'mangoso mofehi'nyo lawo'nyo imo'nɪmentisofoho. Kakoe manji'mofo yo'mayo hopi'nono nɪhu'no halojo imo'nɪmentisofoho. ³ Ose uhwonontɪfi uhwonɪmentohofoso hwe hufa'u ahwomo mta'ango sohwa'u Mousesɪ'nji Ilaija'nji siko noponji Jisasɪ'nji hungkuno hnnɪmentohofofoho. ⁴ Pita kako huno pi'nɪngo syofɪsikaofonto Jisasɪmo ulɪmento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehonɪngkuhwoneso wopɪngofoho. U, ngko olopo ango hufa'u sɪhune molɪmeso wopɪngotaho. Anga'no kɪko'ne, nom'ne Mousesɪmne, nom'ne Ilaijamnefoho.

⁵ Ose ulontanɪngki himo engo pomponaho pa'nyoso hofɪkimo ifeehu'mo kohumentisofoho. Oso himo homo somta'ni ole ho'nɪmento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko kakine'no hi nɪmo'nɪwo'nɪngkiso hweho. Kakoe yahino so'no nje sɪmeho wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho. Kakoe hungkunomo sekwo haloho upa'nɪmno.

⁶ Ose ho'nɪngkahonɪngki Jisasiye inomokomoyo sohwa nupa'nontɪfi iyoho unɪngkahonɪngki hofɪkoe sɪmano hwahomo mongkuto'mentohofofoho. ⁷ Ose nohumentanɪngkofi Jisas hofɪko'njo tɪfone lopo noponto aho umakumentisofoho. Numakonto ulɪmento, Sekwo filɪkapmno. Iyoho ikutoho. ⁸ Ose ulahonɪngki hofɪko tɪmo honontɪfi nom'ne a'amumo muhwonyofoho. O'o, hofɪko Jisas kako'nohini humentanɪngki uhwonɪmentohofofoho.

⁹ Hofɪko oso hwofiki'nyo hopo sopo nokotapontɪfi Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulɪmento, Olo hiloso nuhwonɪngkohoho loso'no nom'ne a'amumo olhonta nulɪkutoho. O'o, hwanguku A'amufe Hwomu sohwo poyo imo'nɪngkuhwosi apa'no songo lɪkafoso sohonta ou, sekwo filutɪhwanɪngkuno.

¹⁰ Ose ulahonɪngki kakoe inomokomoyo sohwa ulɪmentohofi, A'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwamotofo sohwa ole lɪwo'nɪngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontonoho. Tɪfi sohonta Kɪlais hwe Anɪtu uh-wosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo.

¹¹ Ose ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako nopɪhwosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. ¹² I, ngko waselɪmonne'no yohono. Ilaija kako nto pmmentisofoho. Osohune'no a'amuso yofe mɪhwofe'njo yontɪfi hofɪko hofɪkoe hwahoponjo hunomnohini inɪngkawentɪfi yo'mayo wonyo uloho'mentohofofoho. Oso pa'nyo hwanguku A'amufe Hwomu sohomo tohino engo uyɪfitnnefoho. ¹³ Jisas ose ulahonɪngki kakoe inomokomoyo sohwa huno ole uyɪmentisofo kako Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo Ilaija pa'nyo sohune'no nalohoho. Ose syafɪhu'mentohofofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo ehuhnamo'nyo sohomo wopɪngo umokumentisofoho.

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

¹⁴ Oseso hwofiki'nyopo nta'ni nokotapontɪfi a'amu pi'nɪngo engo'njo sopo ifɪwahonɪngkofi hwe fihwo kako Jisasɪmo nu'manto hwomtame

ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko nje hwomumne'no hitoho wakilofono. Kako nopiwasyonteso yomo iwo'n'ngkiso hweho. ¹⁵ Kakoe a'apahoso ni'hu'no wonyofoho. Sikuno pi'n'ngo somo kako tohomo hwafiwon'ngkiso hweho. U, sikuno fehohnjo kako mijomo hwafitohm'mofiwon'ngkiso hweho. ¹⁶ Ngko jje inomokomoyo sohwamo nje hwomumo uhwojahoweso. I, hofiko wop'ngo mmokoho yohoho. Hofiko hopo'maho.

¹⁷ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofu soku, sekwo Anitu simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwoe hon'ngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko'njo lopo hwomu huhwo sohwo uhwojapmno. ¹⁸ Ose ulonto Jisas oso towahunu wonyo sohomo yoka ulahon'ngki towahunu wonyo sohwo oso hwomu sohomo uliko'ma'mentisofoho. Hwomu huhwo sohwo wop'ngo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁹ Oseso kakoe inomokomoyo sohwa Jisasiyepo no pontifi hofiko'nohino nohumantifi ulimentohofi, Pipilo. Nakwo oso towahunu wonyoso wae meeofesofo.

²⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ou, ngko nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnonohinosa montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo n'ngkape-eso ni'hu'no we'e patnnyo uyo pa'n'ngo'manji u, sekwo olo hwofiki'nyo lomo kiko nolikafohoji fiwano, ose ulikujo'no hwofiki'nyo sohwo wamtonoho. Sekwoe simeho hi'ntnnonohinosa oso patnnyo uyo we'eso pa'nyo hi'njo hwasim'nanji u, sekwo yo'mayo hopi'nonohinosa ikutne hwasoho. ²¹ [I oso hiso'no olo towahunu wonyo loso'no wae yaofoneso hon'ngkano anga'nohino weho. Oso hon'ngkanoso olenoho. Sekwo Mpohumo jomo'nohino ujo'manji wosopayo manyo'njo humayo so'ntnno ifijoso olo towahunu wonyo loso a'amumo uliko'mayo'nefoho.]

Jisas kakoe poyo imo'nyo so'no apa'no ulimentisofoho.

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili i'mofawentifi Jisas ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo ni'mo nje mango sohwafe ahomo ho'nanisyikujo'no ²³ hofiko wofonjon'syantifeho. I oso huhwo sohwo sikuna hufa'u shune memjaofihwoso'no Anitu apa'no songo ulika'montonoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa simeho tango engo uyimentisofoho.

Jisas tajo angomne'no hamniyoho ho'na'mentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Koponeyam i'mofiwahon'ngkofi a'amu tajo angomne'no hamniyoho mawo'n'ngkohoho sohwa Pitamo nu'mantifi ulimentohofi, Sekwoe hwe engo sohwo kako tajo angomne'no hamniyoho ho'naofiwon'ngkiso hwolaho.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Pita ulimento, Ikofo.

Ose ulonto Pita angomo noswahon'ngki Jisas Pitamo kaki'no ulimento, Saimoun, kiko huno peho'no kiyohoho. Olo hwaho loptonjo

hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko hamniyoho yo'mayoso t'humta'ni mawo'n'ngkohofoto. Hofiko'montohwa mta'n'ngotaho. A'amu kengo sohwa mta'angotaho.

²⁶ Ose ulohon'ngkahon'ngki Pita ul'imento, A'amu kengo sohwa mta'ango mawo'n'ngkohofofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, I, ose'manji hofiko'montohwa hamniyoho mohonaopitnnehofo. Oso'no ngko An'ituye hwomu sohwo'ni peho'no uy'monnto. ²⁷ I oso hiso'no hofiko nakumne'no huno wonyo nosyonafihupitnnoho. Kiko mijo mom'ngopono uhuji ingkuso finjasyo. Inan'ku simo'mjo injwapojoso kakoe mangomo kiko hamniyoho tajo angomne'no hopaso wotipema'monnoho. Oso hamniyohoso nomahoji nekumne'no tajo angomne'no foho'namofo. Ose ul'imentisofoho.

18

A'amu nom'ne somo yakolo t'hwolo.

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Hohosohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mant'fi ul'imentohofi, An'itu a'amumo mokosyohumayo so'no nakwo sohwo'ni yofe engo hwofilo'nnyoso t'hwolo.

² Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas mehomi fihumne'no johu ulonto kako'njo lopo m'humajonto ³ ul'imento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo hon'ngkano wonyo somne'no simeho m'wolo'mokiyo'njo ifijoso olo mehomi lohwo pa'nyo mmo'ny'njo'manji sekwo An'tumo mohumafitnnefoho. ⁴ An'itu a'amumo mokosyohumayo so'no a'amu fihwo ngko yo'm'ngohwon'i'maho loso oso humo An'itu ole ulonefoho. Kiko yofe engo'njo hwasoho. Ose ulonefoho. ⁵ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohomo nje yofe ho'non'mayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo n'fo'makwoho.

Yahino wonyoso a'amufe simeho hi'ntnnonohino somo wonyo imokiyofoho.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ Olo mehomi ngkimo simeho hi'ntnnono ntap'wo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisasimo hohujo fikinjafo. Hon'ngkano wonyo lomo t'fi fin'ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon'ngkano wonyomo in'ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo An'itu tohino m'kun'mposo uyonefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo wonyo hiso miyo sohonta sojo m'kun'mposo engo so'nji kakoe t'wangomo impe ifakojuj'kuji mijomo ho'naofont'fitentesi wop'ngon'nesohilo.

⁷ A'amu nom'ne sohwoe hon'ngkano wonyo umokiyo sohumne'no hitoho ntokwoho. I oso yahino imo'nyoso a'amu huhwo sohwo tohino m'kun'mposo nomane hweho. Oso'no kakine'no hitoho ntofantofoho.

⁸ Jije sife aho hon'ngkano wonyo imokososo sife aho hiso nohwempehoji foho'namofo. A'amu sife aho anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wop'ngo t'pemayoso wop'ngofoho. U, sife aho hufa'u'njo hon'ngkano wonyo imokuhwoso'no n'hu'nahone t'kanomo wenefoho. ⁹ Jije t'imo hon'ngkano wonyo imokososo t'imoso fit'hwotofafo. A'amu t'imo anga'nohino'njo sohwo hon'ngkano wop'ngo t'pemayoso

wop'ingofoho. U, t'imo hufa'u'njo sohwo hon'ingkanono wonyo imokuh-woso'no ni'hu'nahone t'ikanomo wenefoho.

¹⁰ Olo mehomi lomne'no sekwo yo'm'ingohwas'i'maho ul'ikutoho. O'o, sekwo upa'n'imno. A'amu ahwomomjoso mehomi lomo ito'no mokosy-ohumawo'n'ingkohofofoho. Yo'mayoso mehomi lomo u'maso so'no Mpohumo ul'iwo'n'ingkohofofoho. [¹¹ Hwap'ingoso A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu wonyo hon'ingkanomo humentan'ingkuji somne'no ut'imayo'ne pmmentohefoho.]

Yahu 'sipsip' anga'nohino is'ipeefo'ne pahnn'imo hungkunofoho.
(Luk 15:3-7)

¹² Huno pipi seyohoho. Hwe fiho kako yahu *sipsip wan hant'ilet'i'njo* (100) sohwo yahu anga'nohino sohwo is'ipeefofosohune'no hafihafe mot'ipemaso'njo umontolaho. Awonoho. Oso yahu *nainti nain* (99) sohwa hof'iko wopayo nontan'ingkuji kakwo'yohwo sohwo nul'iko'mahwosi yahu is'ipeefofosohune'no not'ipehwosi wot'ipema'montonoho. ¹³ Not'ipemahwosi kako yahu anga'nohino is'ipeefofosohune'no s'imonyo umontonoho. Nom'ne yahu *nainti-nain* (99) mis'ipeefe'njo so'no huno mosyaf'isyonehoho. ¹⁴ Oso pa'nyo sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako we'e lomne'no ole lalofi, Ngko mehomi lomne'no mis'ipeefe'njo yohono. Ose lalofoho.

Nom'ne sohwo wonyo kilohofososo'no k'iko pipi uloho'monnto.

¹⁵ Jije a'amu kikimo wonyo kilohofososo k'iko kakimo u'mahoji siko'nohino humahosi'ni kakoe wonyo'no yoloho uso. Kako jije hungkunomo nupa'n'ingkuhwos'i'manji u, jije a'amu ne apa'no umo'n'imontonoho. ¹⁶ Kako Jije hungkunomo haloho maposo'njo'manji k'iko nom'ne a'amu anga'nohinot'ikeno hufa'ul'ikeno oso hwa t'ipemahoji hwe wonyo kilohofososo sohwoepono f'wan'imno. Osopo i'mofakuji a'amu hufa'ul'ikeno hufa'u s'ihunet'ikeno oso hwa wol'ijwaop'ife. ¹⁷ Kako hof'ikoe hungkunomo haloho maposo'njo'manji e'wa, a'amu hopi'nonohino sekwo'nji An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohofosokumo ul'imno. I a'amu hopi'nonohino sofe hungkunomo haloho maposo'njo'manji, e'wa kako a'amu kengo pa'nyo hweho. Oso a'amu huhwo sohwo kengopo uhumajipijo osopo wohumamontonoho.

¹⁸ Hungkuno nehopi wasel'imo. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wonyofoho l'ikui nano mtitojoso i, oso hiso'no An'itu ahwomomo nto mtitokwoho. Yo'mayo olo hwaho lopo sekwo wop'ingofoho l'ikui oso hiso'no An'itu kako ahwomomo wop'ingofoho nto lohoho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wasel'imo. Olo hwaho lopo a'amu hufa'u hwa'u yo'mayo so'no s'imeho afa in'ingkohosisi Mpohumo oso hiso'no jomo ulisoso nje Mpohwo ahwomomo humaso sohwo wosejapmmontonoho. ²⁰ A'amu hufa'u sohwa'u s'ihune sohwa hof'iko nje yofemne'no uhu'mokukuji nohumentan'ingkuji ngko hof'iko'njo ajwo'mo wohumamontonoho.

A'amu yo'mayo so'no siki mayoso moho'nasiyo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

²¹ Oso hohosohonta Pita Jisasi'mo u'manto ul'imento, Hwe Engofo, nje a'amu sohwo wonyo ntohof'iwo'n'ingkiso so'no ngko oso wonyo

so'no wae alale uyimonto. Wayo yao'mneso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u oso hopolaho.

²² Ose Ulohon+ngkahon+ngki Jisas ulimonto, Ngko aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo makilohoyohono. O'o, wae iyoso ne'nohino *sefenti* (70) ne tipemayo aho hopi'nono nom'ne hufa'uyo fiyohoho kilohono.

²³ Oso'no Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no kako a'amufe wonyo wae yafo'ne yahinoso olenoho. Hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyi sohwa yo'mayo siki mawo'n+ngkohoho so'no hamniyoho hwangu ho'nasiyo'ne hungkuno m+hwajiyone uyimo limentisofoho. ²⁴ Oso'no kako syoho emanto syoho ulohofiyi anga'nohino fihwo kakoe yo'mayo siki mawo'n+ngkiso sohwo kakoe hamniyoho moho'naofe'njoso olenoho. *Ten miliyon* (10,000,000) kinafoho. ²⁵ Kakoe hamniyoho n+hu'no ane hweho. Oso'no hwe engo sohwo ulimonto, Olo hwe lohwo'nji kakoe ape'nji mehom'nji yo'mayo hopi'nonohino so'nji nom'ne sohwa hofikoe siki syoho ulohofiyi so'no mpe uyife. Hamniyoho mpe ifijoso kako moho'naofe'nefoho. ²⁶ Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kakoe hwe engo sohwoe sife ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto humotaho lonto ulimonto, Nje hwe engofo, we'enepi nohontohumaho. Nohontohumahoji ngko hamniyoho hopi'nono wokijapmonnoho. ²⁷ Ose ulahon+ngki hwe engo huhwo sohwo kakine'no hitoho ulofahon+ngki hamniyoho moho'nasiyo'njo imentiso so'no wae yaofahon+ngki hwe sohwo yo'mayo siki mawo'n+ngkiso so'no hamniyoho n+hu'nahone muyonehoho.

²⁸ I oso'no syoho ulohofiyi sohwo noswol+kofaponto uhwon+mentisoso kakoe syoho afa'nono iyo sohomo uhwon+mentisofoho. Osohwa kakinta'ni yo'mayo siki ma'nnyoso *wan hantilet* (100) kina moho'nasiyo'njo sohomo uhwononto ti'wangomo aho pmpil+mokonto ulimonto, Nje hamniyoho moho'nani+syohinoso komo'no ntape.

²⁹ Ose ulahon+ngki hwe syoho afa'nono iyo sohwo hwomtame piwehumawento ulimonto, Ngkine'no hitoho kilof+hwoso'no nohontohumaho. Jije hamniyoho wokijapmmo. ³⁰ Ose ulahon+ngki ngkilaho ulonto impo'angomo intofahumentisofoho. Osopo intofasyonto ulimonto, Kiko osopo nohumahoji nje hamniyoho ntapohojo'no ngko wakishuto'mnoho. Ose ulimentisofoho.

³¹ Ose yahon+ngki syoho afa'nono nom'ne sohwa yo'mayoso uhwon+mentisofoho simeho tohino umn+mentisofoho. Simeho tohino umn+ngkahon+ngki hwe yofe engo'njo sohomo oso hiso'no ulimontohofofoho. ³² Ose nupa'nonto syoho ulohofiyi huhwo sohune'no johu ulonto ulimonto, Kiko syoho ntohofiyi wonyo hwosoho. Ose ulonto ulimonto, Simo'mo kiko ngkimo humotaho sontahon+ngkini hamniyoho hopi'nono montape'njo imentohino so'no ngko wae yakumo'male hwosoho. ³³ Ngko kikine'no hitoho ntosiso hopaso kiko nom'ne a'amu syoho afa'nono iyo sohume'no hitoho makilofe'njo peho'neto. ³⁴ Ose ulonto simeho tohino umn+ngkahon+ngki tohino engo uy+wo'n+ngkohoho sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho. Ho'nasyonto ulimonto, Kiko osopo humahoji nje hamniyoho hopi'nonohinoso ntapohojo'no wakishuto'monnoho.

³⁵ Oso pahnnimo hungkunoso Jisas nulonto ulimonto, Sekwo nom'ne

sofe wonyo selohopijoso wae meefe'njo ifijo'manji u, oso pa'nyo nje Mphowo waseloho'montonoho. Ose ulimentisofoho.

19

*Jisas kako ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.
(Mak 10:1-12; Luk 16:18)*

¹ Jisas oso hungkunoso hopi'nono losojwaofonto kako Ngkalili nuliko'manto kako hwaho Jutiya Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. ² Oso hopo sopo a'amu pi'n'ngo engoso Jisasimo tifi in'ngkamotofofoho. A'amu mnokino'njo somo Jisas wop'ngo umokumentisofoho.

³ Oseso a'amu Falisi sohwa Jisasimo yamofu ulohofano lontifi nu'mantifi ole ulohon'mentohofi, Hon'ngkano hungkunoso ole wo'nnyotaho. Hwe fihwo yo'mayo wonyo'wonyo so'no kakoe ape wae yaofosu wop'ngotaho.

⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anituye hungkuno olo so'no huno maseyo'njo liyohoho. Anituye yo'mayo hopi'nono mt'i'mokumentiso sohonta kako hwe'nji ape'nji mt'i'mokumentisofoho. ⁵ Nomt'i'mokonto ole limento, Olo hilo so'no fihwo kan'ngkwowho kona'wohimo uliko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁶ Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. Oso'no Anitu osiya'umo nto mekotijwahumasofoho. U, oloso nomt'ihuposo'eno.

⁷ Ose ulahon'ngki a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I oso'no Mouses kako olo hungkunolo peho'no mt'i'mokumentisoto. A'amu kako ape woho'nahumo lihwosi oso hiso'no iyoswomo mt'i'mokuhwosi a'amu simo uyahoj'hwosi woho'nahumontonoho. Oso pipilo.

⁸ Ose ulahon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, A'amu yokumpohn'nyo imo'n'mentohofu so'no Mouses olo hungkunolo mt'i'mokumentisofoho. I simo'mo ne'mo olo yahino loso mmo'n'mmojofoho. ⁹ Ngko nje hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kakoe ape hon'ngkano wonyo mmofe'njo simo hwehwo kako wae yaof'hwosi nom'ne ape masoso oso hwe sohwo kako ape ito'no mayo hon'ngkano somo mt'ihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ngkano wonyo'njo hweho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentohofi, Hwe kakoe ape'nji fosyohumayo yahinoso ose'manji i, hwe songo ape momaso sohwo kako hwosijo lohofosu wop'ngofoho.

¹¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olo hungkuno hwosijo sohwafe hon'ngkano somo in'ngkayo so'no fehohnjo hopo'maho. O'o, Anitu a'amu anga'no anga'nohino somo kakoe yokumpohn'nyo uyososo oso a'amuso hofiko olo hungkuno lomo un'ngkafe. ¹² Ihwoni. Hwe anga'no anga'nohino sohwa hofiko ape momapitne hwafoho. A'amu fehohnjo kona'wohi aswo ma'nyo somta'ni ape mayoso'no hofikoe a'apaho ito'nohino'maho. A'amu fehohnjo nom'ne sohwafo ape momaso'njo iyo'ne ipisayo s'ihu peet'imatofofoho. A'amu fehohnjo Anituye syoho somne'no syafisyonte so'no hofiko ape mayo hon'ngkano hano

pitofahin+wo'n+ngkohofofoho. Olo hungkuno loso'no hwe fihwo oloso uy+mo loso sohwo kako uyono.

Jisas mehomi we'e somo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofikoe mehomi we'eso Jisas kako aho ulonjimokono lontifi Jisasiyepono mehomi somo uhwat+mentohofofoho. Nuhwojahon+ngkofi kakoe inomokomoyo sohwa yoka ulimentohofofoho. ¹⁴ Jisas ulimento, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiyepono wapife. Anitu a'amumu mokosyohumayoso mehomi pa'nyomnoho. ¹⁵ Ose ulonto kako mehomi somo mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho. Kako moi'wo ulonjimokonto oso hopo sopo nil'ko'manto umentisofoho.

Hwe songo sohwo kako yo'mayo ho'yango pi'n+ingo'njo hweho.

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Hwe fihwo Jisas+mo u'manto ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'neso yo'mayo wop+ngoso pipi i'mo ma'mnehono.

¹⁷ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas Ulimento, Kiko yo'mayo wop+ngoso'no peho'no ntohon+ngkino. Nihu'no anga'nohino sohwo wop+ngoso hweho. Mpohwo kako'nohinoho. U, kiko songo ne'no humayo'neso woma'mo lohoji kiko hon+ngkano hungkuno hopi'nonohino somo tifi fin+ngkahwoho.

¹⁸ Ose ulahon+ngki ulimento, Hon+ngkano hungkuno ntisoto. Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Hungkuno ole, Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt+huposo'eno. Yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno.

¹⁹ Jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin+ngkayo. Sikoe yofe foho'nomaho. Kiko kikine'no ku'mo'n+won+ngkiso hopa a'amu kiko'njopo humalofo somne'no wakumo'nono.

²⁰ Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo ulimento, Oso hungkunoso ngko in+ngkwalokweno. Nom'neso peho imnehono.

²¹ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Jije hon+ngkano wop+ngoso hwofilo'nnyo umo'n+mo lohoji'manji jije ho'yango yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohopife. U, kiko hamniyoho maho oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n+ngkohofoho somo uyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn+ngkape.

²² Ose ulahon+ngki oso hwe songo sohwo nupa'nonto simeho tango uyahon+ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap+ngoso kakoe ho'yango yo'mayoso pi'n+ingo'njo a'amu somo muy+imnehono lonto umentisofoho.

²³ Nowahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu hamniyoho yo'mayoso engo'njo yokumpohn'nyo kemokosyohumaso sohwo kako ahwomomo Anitu umokosyohumayo sopeno'no ijijoyonefoho. ²⁴ Ngko apa'no wasel+monne'no yohono. Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwoosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwoosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo

lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo osono yonefoho.

²⁵ Ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa oso hungkunoso nupa'nont+fi yomo imentohofofoho. Hof+ko l+mentohofi, Ose'manji a'amu An+tu'nji ango wop+ngo sopo songo ne'no humayo'neso t+hwo woma'montolo.

²⁶ Ose ulahon+ngkofi Jisas hof+kimo t+mo uhwononto ul+mento, A'amuso hopo'maho. Oso hiso An+tu yososo hoponoho.

²⁷ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Ihwoni, nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso ho'nasyontani kikimo t+fi kin+ngkopalokuhwono. Oso'no nakwo peho manehwono.

²⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Hwangku yo'mayo songo i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohwo kakoe yokumpohn'nyo'nji hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo nohumentan+ngkuhwosi ou, sekwo oso hohosohonta sekwo ngkimo t+fi nn+ngkap+wo'n+ngkohoho sohwasi sekwo hwe engo sohwoe epohumayo aho hopi'nono s+ife mta'ni hufa'uyo sopo nohumat+kutnnefoho. ²⁹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hof+ko hof+koe ango homn+ngkwa'wehwosanji hapiyos+janji mpohwo na'u mehomi hwaho yo'mayoso ngkine'no nje hungkunomne'no ul+ko'mapijoso i, oso a'amu oso hiso'no yo'mayo pi'n+ngo engo wop+ngoso mapitnnefoho. Oso'nji hof+ko songo ne'no humayo'neso not+pemapitnnefoho. ³⁰ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syof+syalokusoso oso hwe huhwo sohwo An+tu ye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'yo hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n+maho. We'yo hwo'nyoho syof+syalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako An+tu ye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

20

Ipisae Syoho'njo sohwafe hungkunofoho.

¹ An+tu a'amumo mokosyohumayo so'no pahnn+mo hungkunoso olenoho. Hwe ipisayo syoho kakwo sohwo kako im+ngo'nji nowento a'amu kakoe ipisayo syoho ulohofiyone ut+ma'mentisofono. ² Nowento a'amu syoho ulohofiyone so'nji hungkuno lont+fi s+meho afa inont+fi olo s+kuno lomne'no hamniyoho kina anga'no anga'no nano mtitofont+fi ipisayo syoho hwap+ngo sohwo syoho ulohofiyone somo kakoe syohopono luhwat+mentisofoho. ³ Mofehi'nyo'nji ipisayo syoho hwap+ngo sohwo apa'no nowento a'amu uhu'mokiyo sopo uhwon+mentisoso a'amu fihwa syoho ane sohwa siki humolowentan+ngkofi uhwononto ⁴ ul+mento, Sekwo soku nje ipisayo syohopo syoho ntohofiy+mno. Ngko hamniyoho ito'no wosejapmmonnoho. ⁵ Ose ulahon+ngki hof+ko umentohofofoho. Ipisae syoho hwap+ngo sohwo syoho ulohofiyone somne'ento uhwonamo lonto hinjopo umentiso sohwo apa'no akupo'nyo'nji umentisofoho.

⁶ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjoso'nji ipisayo syoho hwap+ngo sohwo apa'no nowento a'amu siki humentan+ngkofo somo uhwononto ul+mento, Olo mofehi'nyo noposahon+ngki sekwo syoho miyo peho'no humalofoho.

⁷ Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, A'amu syoho monejape hn'nwi humalohwono. Ose ulahon'ngkofi ul'imento, Sekwo hisoku nje ipisayo syoho'no fiwan'imno. Ose ul'imentisofoho.

⁸ Oseso mofehi'nyo mol'wo imo'n'ngkahon'ngki ipisayo syoho hwap'ingo sohwo kakoe syohomo uhwontohumayo sohomo ul'imento, Syoho ntahofiyo somo joho ulohoji t'finjo pohofo so'nji s'imo'mjo pohofo so'njimo hamniyoho uyo.

⁹ Ose ulahon'ngki a'amu s'ikuno'nji pmmentohofoso somo kina anga'no anga'no uy'imentisofoho. ¹⁰ A'amu s'imo'mjo pmmentohofoso ose uhwonont'ifi ole hnn'imentohofi, U, nakwo hamniyoho engo woman-tanoho. Ose hnn'ngkahon'ngkofi hof'iko huhwa kina anga'no anga'no ma'mentohofofoho. ¹¹ Nomant'ifi ipisayo syoho hwap'ingo sohomo yoka ul'imentohofofoho. ¹² Ole ul'imentohofi, A'amu t'finjoso syoho we'enehwo yahon'ngkofi k'iko hamniyoho nakumo nejapohino hopaso uyohino. Nakwo im'ingo'nji nta'n'ingo so'nwi syoho tango'njo yontan'ngkuhwoni mofehi'nyo we'e nal'maso'n'imaho.

¹³ Ose ulahon'ngkofi ipisayo syoho hwap'ingo sohwo hwe anga'no ajwopo lohofontanjo sohomo ul'imento, Nje a'amuhwe, ngko kikimo wonyo makilohofe hwo'nyoho. K'iko ngko'nji hamniyoho kina anga'no mayoso'no simeho afa minyohwoya'ilaho. ¹⁴ Oso'no hamniyoho mahoji mpano. Ngko hamniyoho kijapohe pa'nyoso a'amu t'finjo somo uyo'manji ¹⁵ nje syohofoho. Nje hamniyoho so'nji yo'mayo imeso wop'ingotaho. Ngko hwap'ingo hwo'nyoho. Ngko a'amumo wop'ingo ulohofoso so'no simeho wonyo ntap'iwon'ngkino hwosilaho. Oso hungkunoso syoho hwap'ingo sohwo ul'imentisofoho. ¹⁶ Jisas ose ulonto ul'imento, A'amu t'finjo so'nji s'imo'mjo so'njimo An'itu afa'nohino uy'mo lososo uy'montonoho. Jisas ose ul'imentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n'ngkuhwosi songo likafone so'no apa'no ul'imentisofoho.

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

¹⁷ Jisas Jelusalemne'no was'mo lonto kakoe inomokomoyo aho hopi'nono s'ife mta'ni hufa'u sohwa hof'iko'nohino nosont'ifi Jisas ul'imento, ¹⁸ Upa'n'imno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosantane'no y'hwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo anga syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hof'ikoe ahomo hof'iko ho'nasy'ikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitifant'ifeho. ¹⁹ Oseso hof'iko nom'ne a'amu sohwamo uyahon'ngkuji hof'iko s'itofu ul'ikuji sohwo'ntamo'nji hwan'ngo fonj'ikuji iyo hwajiyofoku'nnyo sopo wofonjinto'ofosyant'ifeho. S'ikuno hufa'u s'hune memjaof'ihwoso'no kako apa'no likafonefono. Ose ul'imentisofoho.

Jem's'nji Joun'nji siko yofe engo womantae'no y'hwayo l'imentisiyefoho.

(Mak 10:35-45)

²⁰ Oso hohosohonta Sepetiye ape'nji kakoe hwomu sohwa'u'nji Jisas'mo u'mant'ifi a'musi hwomtame ulohofonto Jisas'mo hungkuno anga'nohino so'no ulohon'mentisofoho. ²¹ Oseso Jisas ul'imento, Peho'no kumo'n'ngkohoho. Ose ulahon'ngki ul'imento, Hwangku sohonta k'iko yofe engo nomahoji a'amu hopi'nonohinomo

mokosyohumuso sohonta kiko nje hwomu sohwa'umo ole ulohoho. Nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo hohnta'ni fosyohumunyo. Ngko a'amamu hopi'nonohinomo mokosyohumayo so'no siko non'fo'masy'hne hwahusoho. Ose ulohoho.

²² Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Oso hungkuno ntohino neso kiko huno makiyohoyohoho. Tohino ngkimo n'immnoso hopaso mas'isoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo tohino ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho. Ose ulahon'ngki ul'mentisi, Nekwo hoponoho.

²³ Ou, nehopeho. Tohino ngko ma'meso fehohnjo siko womanjiyoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasesyonefoho. I, oso hiso'no ngko'nji a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho hwonamonyo nohnta'ni fosyohumayo so'no a'amumu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'o, oso hopo sopo nje Mpohwo kako a'amumne'no esyohumaho.

²⁴ Ose ul'mentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa nupa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'tnne'no simaho tohino umn'mentisofoho. ²⁵ I oso hiso'no Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no ngkiyepono wapifento joho ulonto ul'mento, Olo so'no sekwo huno seyohoho. Olo hwaho lopo a'amumu nom'ne somo mokosyohumayoso hofiko hofikoe a'amumu enjwa'mjo somo syoho tango'njo uyontifeso a'amumu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ²⁶ Sekwoe a'amumu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umo'nono. ²⁷ Sekwoe a'amumu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umo'nono. ²⁸ Oso pa'nyo A'amufe Hwomu sohwo kako a'amumu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmentisomaho. O'o, hofikoe syoho ulohofiyo'ne pmentisomahweho. Kako a'amumu sikwo'mjohohosi humentan'ngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe hon'yo usohuma'mne'ento pmentisomahweho.

*Jisas a'amumu t'impiniyo sohwa'umo t'imo wop'ingo umokumentisofoho.
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji ango Jelikou uliko'mantifi pahon'ngkofi a'amumu pi'n'ingo engo Jisasimo tifi in'ngkapmentohofofoho.

³⁰ Hwe t'impiniyo hufa'u sohwa'u Jisas palofoho upa'nonji hon'ngkano mom'ngopo nohumanji Jisas'ne'no joho ole ul'mentisi, Ntefitiye Imu hwosoho. Kiko nekumne'no hitoho wakilofono. ³¹ Ose ulahon'ngki a'amumu yoka ul'mentohofi, Siko mampi'nyo fosyohumunyo, Ose ko ulahon'ngkofi oso huhwo sohwa'u joho engo ul'mentisi, Hwe Engofo, Ntefitiye Imu sohwo, nekumne'no hitoho wakilofono.

³² Ose ulahon'ngki Jisas nolohofonto sikine'no joho ulonto ul'mento, Ngko sikimo pipi seloho'mnehono. ³³ Ose ulahon'ngkahon'ngki siko ul'mentisi, Hwe Engofo, kiko nekwoe t'imo wop'ingo wemokonontayo'no kilalokuhwoyo. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas sikine'no hitoho ulahon'ngki sikoe t'imopo aho kisosyahon'ngki t'imoso komo'no ito'no hononji Jisasimo tifi in'ngkamentisiyefoho.

21

*Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo ango Jelusalemno humentisofoho.
(Mak 11:11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)*

¹ Hofiiko Jelusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase hwofiki'nyo Oulif osopo humamentohofofoho. Osopo Jisas nohumanto kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole lihwatimento, ² Siko oso ango we'e nonjo lopo nuhusisi oso hopo sopo siko ahwomo yahu *toungki* hofiiko impe intofahumalofoso kakoe mu hi'nji wotipemanjiyoho. Oso yahu sohwa'u ikwolofo mahosisi ngkiyepono motapinyo. ³ I hwe fihwo sikimo hungkuno selihwoso'no'manji ole ulinyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumne'no syoho weho. Ose ulahosisyo'no kako komo'no uhwojapmmontonoho. Ose lihwajimentisofoho.

⁴ Oso hiso imo'n'ngkahon'ngki oso a'amu sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo sohwoe hungkuno ne imo'n'mentisofoho. Hungkunoso olenoho.

⁵ A'amu ango Saiyon sopo humalofoso somo ole ulimno. Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sekuyepono ntopohoho. Kako hwe yofe ane pa'nyo ahwomo yahupo kehumaho. Oso yahu hiso ho'yango mokaho'nyo'nefoho.

⁶ Oseso inomokomoyo hufa'u sohwa'u nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopa imentisiyefoho. ⁷ Siko yahu kona'wohi'nji kakoe mu'nji nomotaponji sikoe manji'mofoso yahupo miyopeehumentisiye sopo Jisas kehumamentisofoho. ⁸ Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiiko hofikoe hwapife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo hu'meehumentohofofoho. A'amu fehohnjo ipamo lopo'memantifi Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hon'ngkanopo hu'meehumentohofofoho. ⁹ Hwe hwoya'mi simo'mjo so'nji t'finjo so'nji hofiiko johoho ole limentohofi

Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano.

Kako wop'ngo'nohini hweho.

Olo hwe lohomo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamayoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹⁰ Jisas Jelusalemno noswahon'ngki oso hopo sopenjo hwe moya'mi hofiiko yomo yontifi ulimentohofi, Olo hwe lohwo tihwolo. ¹¹ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi hwe moya'mi Jisasi'nji pmentohofoso ulimentohofi, Olo Jisas Anituye hungkuno liwo'n'ngkiso hweho. Ango Nasalet hwaho Ngkalilinta'ango hweho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amu mpe yontan'ngkofi a'amu yo'mayo somo wae yao'mentisofoho.

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹² Jisas Anituye tajo ango engo somo somo somo noswonto a'amu yo'mayo mpe yontan'ngkofi somo wae yao'mentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokomayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yihufu mpe uyantifi epohumayo y'wo'n'ngkohofoso Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. ¹³ Wayo yaofonto Jisas ulimmento, A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumento sohwa ole mt'i'mokumentohofi,

Olo nje ango somne'no ole l'fitnnefoho. Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso hiso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofoho ul'mentisofoho.

¹⁴ Jisas tajo angomo nohumentan'ngki a'amu t'mpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'nji kakimo u'ma'mentohofoho. Nu'mahon'ngkofi Jisas wop'ngo umokumentisofoho. ¹⁵ Oseso hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwayo syoho'njo sohwanji hof'iko uhwon'mentohofoso Jisas a'amu wop'ngo umokumentisoso uhwonont'ifi upa'n'imentohofoso mehomi tajo ango somo Jisas'mne'no johu ul'mentohofi, Ntefitiye Imu sohwoe yofe woho'nomano. Ose lontan'ngkofi nupa'nont'ifi hof'iko s'mano hintotohino umn'mentisofoho. ¹⁶ S'mano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jisas'mo ul'mentohofi, Olo hungkuno mehomi lohwa lalokwofo loso nto lupa'n'ngkino. Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ul'mento, Ou, upo'nalokweno. Sekwo olo hungkuno loso'no huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,

Mehomi engo so'nji mehomi milongo so'nji j'je yofe woho'nokumap'ife.

¹⁷ Ose ulonto, nuhwot'i'mofonto Jerusalem mta'ni noswaponto ango Mpetani'no nowento osopo saho fosyawo'mentisofoho.

Ikwongo yofoho imentisofoho.

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Im'ngon'ji Jisas Jerusalemno asomo s'mentisoso mijoho engo uy'mentisofoho. ¹⁹ Kako uhwon'mentisoso ikwongo hon'ngkano lopo lohofontan'ngki uhwononto oso hopo spono umentisofoho. U, oso homo somo ikwonjayo anefoho. Swo'nohinofoho. Ose uhwononto Jisas iyo somo ul'mento, K'iko ne apa'no minto'n'ngkohotnnehino. N'ihu'nahone hwosoho. Ose ulahon'ngki iyoso yofoho komo'no imentisofoho. ²⁰ Kakoe inomokomoyo sohwa oso hiso nuhwonont'ifi hof'iko yomo imentohofoho. Yomo yont'ifi l'mentohofi, Oso iyo yofoho komo'no isoso pipilo. ²¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Ngko nehopi wasel'monne'no yohono. Sekwoe s'meho hi'ntnnono nehopi ufijoso u, sekwo s'meho hufa'u ane hwas'i'manji sekwo ngko iyo lomo ulohe hopaso uyant'ifeho. Oso'nohin'i'maho. O'o, sekwo s'meho hi'ntnnono nehopi ufijo'manji sekwo olo hwof'iki'nyo lohomo ole ul'fijoso, K'iko nol'kafohoji oso mijo ayo mompo f'likofafo. Ose ul'fijoso hwof'iki'nyo sohwo wawontonoho. ²² U, sekwo s'meho hi'ntnnono nehopi uy'kuji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ul'fijoso womant'ifeho.

Jisas'ye yokumpohn'nyo hwap'ngo so'no ulohon'mentohofoho.

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas tajo angomo asomo swonto a'amumo lut'hwentan'ngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Is'lael'ife hwe engo sohwanji hof'iko nu'mant'ifi ul'mentohofi, K'iko olo syoho iwo'n'ngkino loso t'hwu kil'maso'no iwo'n'ngkinoto. Yokumpohn'nyoso t'hwu kijapmmaso'nji iwo'n'ngkinoto.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Ngko huhwo'nyi hungkuno anga'no waselohon'mne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo asomo nt'ifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwap'ngo wasel'imo.

²⁵ Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kakoe yokumpohn'nyo

hwap+ngoso nti'mta'angoto. An+tu mta'angotaho. Hwahoponjo a'amu mta'angotaho. Ose ulohon+ngkahon+ngki hofi'ko ole hnn+mentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo An+tu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal+montonoho. Ose'manji sekwo Joun+ye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ²⁶ I, Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi peho nalohopitnnehofi. Oso'no iyoho nenalofoho. Hwe moya'mi hiso ole syaf+sy+wo'n+ngkohofi, An+tu kako Joun+mo hungkuno uyahon+ngki nal+mentisofoho. ²⁷ Ose hnnont+fi Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulahon+ngkofi Jisas hofi'kimo ul+mento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n+ngkohe hwap+ngo so'no masel+mnehono. Ose ul+mentisofoho.

Hwe fihwo hwomu hufa'u'njo sohwoe pahnn+mo hungkunofoho.

²⁸ Olo hungkuno selohe so'no sekwo huno pipi seyohoho. Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. Kako hwomu tis+maso sohumo ul+mento, Nje hwomufo, olohonta nuhuji ipisayo syohomo syoho ntohofiyo. ²⁹ Ose ulahon+ngki kakoe hwomu sohwo ul+mento, Ngkilaho. Ose ko ulonto hwangu kako huno esyaf+syonto syoho ulohofimentisofoho. ³⁰ Oseso kan+ngkwowho nom'ne hwomu sohwoepono nowento oso hungkuno tis+maso sohumo ul+mentisoso apa'no, Ulahon+ngki hwomu sohwo ul+mento, Ou, Mpohwo, ngko syoho wakilohofimo. Ose ko ulonto kako syoho somne'no mawommentisofoho. ³¹ Oso'no huno pipi seyohoho. Oso hwomu sohwa'u kan+ngkwowhoe hungkuno somo t+ho in+ngkamentono.

Ose ulohon+ngkahon+ngki, S+mo'mjo sohweho ul+mentohofofoho.

I, Jisas ul+mento, Ngko hungkuno hiso'no yoloho'nohini wasel+monne'no yohono. A'amu hon+ngkano wonyo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hwa'n+te sofa hon+ngkano wonyo imof+wo'n+ngkohofi sofanji hofi'ko s+mo'mo An+tuye hon+ngkano so'no nakwolaho lont+fi olohonta simeho y+wo'lo'mokalokwofo. Oso'no An+tuye ango sopone'no s+mo'mo sepopitnnefoho. ³² Hwap+ngoso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo sekuyepono pmentisofoho. Kako hon+ngkano wop+ngo imofo set+hwamentiso so'no i, sekwo simeho hi'ntnnono muyo hwasoho. I, a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji moya'mi hon+ngkano wonyo imof+wo'n+ngkohofi sofanji hofi'ko Joun+ye hungkunomo simeho hi'ntinnono uy+mentohofofoho. Sekwo oso hiso'no ko uhwonont+fi sekwo huno m+kwesyaf+siyo'njo yont+fi simeho hi'ntnnono muyo hwasoho.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n+ngkohofi so'no pahnn+mo hungkunofoho.

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Jisas ul+mento, Sekwo pahnn+mo hungkuno nom'ne upa'n+mmo. Hwe fihwo hwaho engo'njo sohwo kako ipisayo syoho hulonto tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne kompusyoho mti'mokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne mol+mentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n+ngkohofi sohwafe ahomo ho'nosyonto kako ango ikanopo nawento oso'no humamojofoho. ³⁴ Hwangku ipisayo ne mayo

sohonta kakoe syoho ulohofiyo sohwamo kakoe ipisayo fehohnjo'ne kakoe ipisayo syoho pone'no uhwat+mentisofoho. ³⁵ Uhwojahon+ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakwo'yohwoe syoho ulohofiyo sohwamo ma'mentohofofoho. Anga'nohino sohomo hwaningo fonjont+fi nom'ne sohomo sojo'nji fongku'mentohofofoho. ³⁶ Ose ulohofahon+ngkofi kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo pi'n+ingo sohwamo uhwat+mentisofoho. S+imo'mjo uhwat+mentiso sohwa pi'n+ingo'maho. Oso a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo huhwo sohwa syoho ulohofiyo s+imo'mjo hopaso t+finjo sohwamo wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁷ Hwangku sohonta kakwo'yohwo kakoe hwomu sohomo uhwat+mentisofoho. Uhwajonto l+mento, Hof+iko nje hwomufe hungkunomo haloho upeent+feho. Ose l+mentisofoho. ³⁸ I, a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa kakoe hwomu huhwo sohomo uhwonut+mant+fi ole hnn+mentohofi, Olo a'amu lonwo sohwo kako hwangku sohonta kan+ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Oseso olo kakoe syoholo mane'eno. ³⁹ Ose hnnont+fi hwomu sohomo nut+mant+fi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofont+fi osopo poyo n+hu'nohone fonjahumentohofofoho. ⁴⁰ Sekwo huno pipi seyohoho. Hwangku oso ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo kako nop+hwsosi a'amu syoho mokosyohumayo huhwamo pipi uloho'montolo.

⁴¹ Ose ulohon+ngkahon+ngki a'amu sohwa Jisas+imo ul+mentohofi, Kako nop+hwsosi a'amu huhwo sohwamo n+hu'no wonyo ulohof+hwsosi poyo umokumontonoho. I ose yososo kako kakoe ipisayo syohoso nom'ne a'amu mokosyohumayo sohwamo umontonoho. Osohwa s+kuno ipisayo ne mjiyo sohonta hof+iko kakwo'yohumo neso uyant+feho.

⁴² Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, An+tuye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaha. Hungkuno ole, Olo sojo engkwosaha pa'nyo a'amu ango injuwo'n+ngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso, olohontajo engkwosaha loso angomo sosofitofone hwap+ngohwo imo'n+ngkohoho.

Nakwoe Hwe Engo sohwo ole l+mentisoso imo'n+mentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho lalokuhwono.

Oso pahnn+imo hungkunoso An+tu l+mentisofoho.

⁴³ Oseso ngko sekumo wasel+imonn'no yohono. An+tu kako a'amumo mokosyohumayo sopo sekwoe angoso sekumta'ni semahwosi nom'ne a'amu ne wop+ingo ito'nohino somo umontonoho. Ose ulonto pahnn+imo hungkuno a'amu kakimne'no min+ngkayo'njo somne'no ul+mentisofoho. ⁴⁴ [Olo engkwosaha loso'no seloheso a'amu fihwo oso sojo engkwosaha pa'nyo homo somo entofomahwosi p+wasyososo oso a'amu hiso kakoe a'apaho kemp+mt+me lohof+hwsosi wahu'mehinawo'montonoho. I, oso'no oso engkwosaha huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo p+wasyososo fonjont+hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pi'n+ingo umo'n+montonoho.]

⁴⁵ A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisas+ye pahnn+imo hungkunomo upa'nont+fi hof+kine'no hungkuno hiloso l+mentiso so'no huno umentisofoho.

46 Oseso hofiiko kakimo aho wokantifi ko imentohofoso hofiiko hwe moya'mimne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso hwe moya'mi ole syafisyiwo'nimentohofi, Jisas sohwo Anituye hungkuno limojo hweho. Ose limentohofofoho.

22

Ape mantifi elijwanyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Luk 14:16-24)

¹ Jisas pahnnimo hungkuno apa'no a'amu somo ulimento, ² Anitu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe yofe engo'njo kakoe hwomu ape mante elijwan+wo'nngkohoho pa'nyofoho. ³ Simo'mo kako a'amu pi'nningo engo elijwanyo wosopayo nifitne'ento uhwosopo'mentisofoho. Oso hohosohonta wopayo elijwanyo sikuno somo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo a'amu uhwosopo'mentiso sohwa pifitne'ento utimayo'ne lihwatimentisoso hofiiko nakwolaho ulimentohofofoho. ⁴ Oso'no syoho ulohofiyo nom'ne sohwamo lihwajonto ulimento, A'amu uhwosopo'mentohe somo ole ulimno. Wopayo nto liku'maho. Nje yahu'nji tongo'nji fonjasyontifi liku'maho. Sekwo oyoni'mno. Ose ulimno.

⁵ Ose ulahonngki nowahonngkofi a'amu uhwosopo'mentisoso hahn'nyo yontifi hofiiko hofiikoepi syoho'mno humpo'mentohofofoho. Nom'nihwo kakoe wopayo syohomno umentisofoho. Nom'nihwo kakoe kwope syohomno umentisofoho. ⁶ Nom'neso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwamo wonyo ulohofontifi fehohnjo sohwamo hwaningo fonjahonngkofi nom'ne sohwamo fonjahumentohofofoho. ⁷ Oseso hwe engo sohwo simaho tohino umnngkahonngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwamo luhwatimento, Sekwo a'amu nje syoho ntohofiyo sohwamo fonjahumalofo somo nofonjasyikui hofikoe ango toho fihm'mopmno. Ose luhwatimentisofoho. ⁸ Ose yahonngkofi hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Nje wosopayo nto liku'maleno. I, a'amu uhwosopo'mentohe sohwafe yahino hopo'maho. ⁹ Oso'no sekwo honngkano'meemo humpekui a'amu nuhwonngkui nje wosopayo'ne ulimno. Sekwo nakwo'nji wohwano. Ose ulimno. ¹⁰ Ose ulahonngki syoho ulohofiyo sohwa honngkano'meemo nohumpentifi a'amu hopi'nono wopingo'nji wonyo'nji uhwonimentohoho somo litimantifi utimotapmentohofofoho. Oso'no hwe yofe engo'njo sohwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. Ango hiso a'amu hopo imentisofoho.

¹¹ Hwe moya'mi angomo nohumentanngkofi hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu swahopohoho somo uhwonimo lonto noswonto uhwonimentisoso hwe fihwo kako manji'mofo wonyo'njo sohwo nohumentanngki uhwononto, ¹² Ulimento, Nje a'amu sohwo, olo sikuno lomo nje hwomu ape masolo'no weljwonantane'no yalokuhwono. Oso'no kiko manji'mofo songo miyo'njo yonji peho'no swaponji humahnno. Ose ulahonngki hwe huhwo sohwo mampinyo imentisofoho. ¹³ Oseso hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwamo ulimento, Olo hwe lohwo kakoe sife aho nano mtitofikui mempo hohnta'ni sikwo'mjoho so'mo foho'naopmno. Osopo a'amu humotaho engo likui hulngkwajingo ifaloho'nifitnefoho. ¹⁴ Ose ulonto Jisas ulimento, Anitu a'amu pi'nningo engo some'no woswapife

lonto joho ko ulonteso i, a'amu anga'no anga'nohino somo uh-wosopo'mentisofoho.

A'amu sohwa hofi'ko hamniyoho hwe yofe engo'njo sohumne'no ho'nasiyo'ne Jisasimo ulohonimentohofofoho.

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ A'amu Falisi sohwa nuhu'mokontifi hungkuno hnnimentohofi, Jisas nakumo hwasyo hungkuno nalone'no pipi ulohofanehwono. Hwasyo hungkuno nalihwoso'no impo'angomo untofosyano. Oso'no nohnnontifi ¹⁶ hofi'ko hofi'koe inomokomoyo fehohnjo sohwani Helout kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwanjimo luhwo jahon'ngkofi Jisasimo nu'mantifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hungkuno nehopi'nohino liwo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Kiko Anituye yahino so'no a'amu somo ito'nohino lutihwawo'n'ngkino hwosoho. A'amu kikine'no huno wonyo syakufisiyo so'no kiko iyoho makinyofoho. ¹⁷ Oso'no kiko olo hilo so'no jije huno mta'ango fonaso. Nakwo hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohumne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wop'ngotaho.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofi'koe yahino kakimo yamofu ulohofone so'no huno uyahon'ngki ulimento, Sekwo hwasyo hungkuno hwap'ngonjo hwasoho. Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. ¹⁹ Sekwo ngkimo hamniyoho anga'no ntihwamno. Ose ulahon'ngki hofi'ko hamniyoho anga'no kakiyepono motapontifi utihwamentohofofoho. ²⁰ Oseso Jisas hamniyoho somo uhwononto ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto.

²¹ Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Sisafefoho.

Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wano, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²² Ose ulahon'ngki nupa'nontifi hofi'ko yomo yontifi Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

Hofi'ko Jisasimo a'amu nope'nontifeso songo likafu so'no ulohonimentohofofoho

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Oso sikuno homo somo a'amu Satiyusi fehohnjo Jisasimo u'mamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ole lutihwawo'n'ngkohofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofi'ko nihu'nahone pe'n'wo'n'ngkohofi. Apa'no songo molikafe'nefoho. ²⁴ Oso a'amu Satiyusi Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses ole lutihwamentono. Hwe filhwo mehomi ane sohwo poyo pe'nososo kon'ngkwa'wehwo kakoe apemo woma'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kola'wehwoe pijohinomne'no kon'ngkwa'wehwo mehomi wotipema'mtonoho. Ose lutihwamentono. ²⁵ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo ape ma'mentisofoho. Nomanto mehomi motipemaso'njo pe'nimentisofoho. Nope'n'ngkahon'ngki kon'ngkwa'wehwoe apeso ma'mentisofoho. ²⁶ Oseso aku'mu sohwo ose imentiso so'no ose'nohini mijimwentifi ae usaho sohwo pe'nimentisofoho. ²⁷ Oso hwe hopi'nono pe'n'ngkahon'ngkofi ape hiso kako tifi pe'nimentisofoho. ²⁸ E'wano. Ole fonaso. A'amu poyo pe'nifijoso songo likapijo sohonta oso

homningkwa'wehwo sohwa olo ape losi tihwo woma'montolo. Hwaho lopo hopi'nono ma'mentohofofoho.

²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sekwo An'ituye hungkuno so'nji An'ituye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyohoyohoho. Oso'no hwasyo hungkuno ntohofo. ³⁰ A'amu poyo pe'n'imentohofoso likapijo sohonta hwe moya'mi ape momaso'njo ifitnnefoho. O'lo, hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n'ifitnnefoho.

³¹ I, a'amu poyo pe'nyoso songo likapitnne so'no An'itu nal'imentiso so'no huno maseyo'njotaho. ³² An'itu ole nal'imento, Ngko Apilohamja Aisak'ija Jekoupijafe An'itu hwo'nyoho. Ose nal'imentisofoho. Oso a'amu hiso ahwomomo songo humalofo. An'itu kako poyo pe'nyo sofe An'itu hwo'maho. O'lo, kako a'amu songo humalofo sofe An'ituyoho. ³³ Olo hungkuno loso ulahon'ngki hwe moya'mi hofiko yomo imento-hofofoho.

An'ituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mak 12:28-31; Luk 10:25-38)

³⁴ Olo hungkuno Jisas a'amu Satiyusi sohwamo ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne majo. Mampi'nyo humamentohofofoho. A'amu Falisi upa'n'imentohofoso a'amu Satiyusi mampi'nyo humamentohofoso nupa'nontifi Jisas'njopo uhu'mokumentohofofoho. ³⁵ Hofiko'njo ajwo lopo hwe fihwo hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisas'imo yamofo uloho'mo lonto ole ulohon'mento, ³⁶ An'ituye hungkunomo in'ngkayoso nom'ne hungkuno somo yakolo'nnyoso nti-soto.

³⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ul'imento, Hungkuno ole, Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An'itu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. ³⁸ Olo hungkuno loso in'ngkayoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹ Hungkuno t'finjoso s'imo'njo pa'nyofoho. Ole, kiko hi kumo'nonto simeho kumo'n'wo'n'ngkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. ⁴⁰ Oso hungkuno sofa'u hon'ngkano hungkuno so'nji a'amu An'itu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofo sohwafe hungkuno so'njimo hwapingo wo'nyofoho.

Jisas a'amu Falisi sohwamo Kilais'ne'no ulohon'imentisofoho.

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ A'amu Falisi nuhu'mokontifi nohumentan'ngkofi Jisas ulohon'mento, ⁴² Sekwo Kilais An'itu uhwosopo'mentiso sohumne'no huno pipi seyohoho. Tihwoe imu hwolo. Ose ulohon'ngkahon'ngki hofiko ul'imentohofi, Ntefitiye imu hweho.

⁴³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I, Ntefit Kilais sohumne'no nje Hwe Engofo l'imentiso sohonta olo hungkuno hilo so'no An'ituye Towahuno Ntefitiye hunomo peho'no ho'nahumentono. Ntefit ole ul'imento,

⁴⁴ An'itu kako nje Hwe Engo Kilais.

An'itu nakwoe hwahopo lihwat'imentiso sohumo ole ul'imento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango soh wamo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wokuhumati'monnoho.

⁴⁵ Oso Hwe Engo huhwo sohune'no Ntefit nje imu hweho mulimmentono. O'o, nje Hwe Engofo ulimentisofoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwo Ntefitiye imu'nohino hwolaho.

⁴⁶ Ose ulohon'ngkahon'ngki hwe nom'ne Jisasiye hungkunomo asomo mujo'njo imentisofoho. Oso sikuno somo oso a'amu Falisi sohwa Jisasi'mne'no iyoho unoma'mentisofoho. Oso'no hofiko Jisasi'mo hungkuno nom'ne'no mujo'njo imentohofofoho.

23

A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanjiye yahino so'no Jisas ulimentisofoho.

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Hwangku sohonta Jisas kako hwe moya'mi so'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo hungkuno luti'hwamentisofoho. ² Kako ole ulimento, A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko hofikoe yofemnohini ho'noma'nyo'ne Mousesiye hungkuno yoloho loseti'hwawo'n'ngkohofihwafoho. ³ Oso'no oso hungkuno hofiko loseti'hwawo'n'ngkohofoso sekwo haloho nopekuji tifi fin'ngkamno. I oso'no yo'mayo hungkuno hofikoe huno mta'angoso hofikoe yo'mayo yahino hofiko iwo'n'ngkohofoso sekwo ikutoho. Oso hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofoso somo hofiko koko tifi min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho. ⁴ Ose ulonto Jisas a'amu huhwo soh wafe hungkunomo in'ngkayo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho. A'amu huhwo sohwa yo'mayo hon'ngkano hungkuno hofikoe huno mta'angoso ho'yango ki'yo tango'njo pa'nyo imo'nyoso hofiko esyohumantifi a'amufe hohujopo intofasyiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no hofiko a'amu ho'yango ki'yo tango'njo somo ufo'mayo'neso ajo'miyoponjo ho'yango we'e momokaho'nyo'njo iwo'n'ngkohofofoho. O'o, ane'njo wowo'n'ngkohofofoho. Yolohoso ole, oso hungkuno ko luti'hwantifi hofiko min'ngkayo'njo iwo'n'ngkohofofoho. ⁵ Yo'mayo iwo'n'ngkohofoso hofikoe yofe ho'nomayo'ne a'amu wonahon'ife lontifi iwo'n'ngkohofofoho. Anituye hungkuno ho'yo we'e somo ho'nasyontifi yomohu'nyopo ahopo uti'hwanyopo intofasyiwo'n'ngkohofofoho. Hofikoe manji'mofomo mom'ngo lopo wokoso sawemo engo mti'mokuwo'n'ngkohofofoho. ⁶ A'amu elijwanyo'ne so'nji tajo angomjo so'nji nuhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko epohumayo simo'mjo wop'ngo'nohino so'no umo'n'ngkohoho. ⁷ Hofiko antime engo ajwo lopo a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sopo lohofontan'ngkofi a'amu hofikoe yofe ho'nomayo so'no umo'n'ngkohoho. U, hofiko nakwoe loneti'hwayo hwosoho ujo'njo so'no umo'n'ngkohoho.

⁸ Oseso a'amu sekumo ole selikutoho. Nakwoe loneti'hwayo hwosoho. Ose selikutoho. O'o, Anitu anga'nohino sohwo sekwoe Hwe Loseti'hwayo'ne hweho. Sekwo hopi'nono afa'nohino kuyoho. ⁹ Olo hwaho lopo sekwo hwe nom'ne sohune'no ole likutoho. Olo hwe nakwoe hwe engo lohwo nakwoe mpohweho eso nolikutoho. O'o, anga'nohino sohwo ahwomomo humaso sohwo sekwoe Mpohweho.

¹⁰ U, a'amu hofiko ole selikutoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho. Ose selikutoho. Awonoho. Sekwoe hwe engo anga'nohino'njo kuyoho. Oso huhwo sohwo Kilais Anitu uhwosopo'mentiso hweho. ¹¹ Oseso sekwoe hwe engo neso kako sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hweho. ¹² U, a'amu fihwo kako kakoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumntonoho. I, a'amu fihwo kakoe yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohomo Anitu wop'ngo wonyoangkafo ulohofihwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

Jisas a'amu mango'nohino somne'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 52; 20:47)

¹³ Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwa hnonnji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mayo so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitu a'amumo mokosyohumayo sopone'no a'amu sofe s'imanopo hon'ngkano pijwamo ulohofontifeso sekwo soku masyuyo'njo hwasoho. Hwe moya'mi hofiko woswantifi yahon'ngkofi sekwo pijumofalokwofo.

¹⁴ [Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonnji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ulontifi sekwo ap'wojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso sekwo ni'hu'nahone emawo'n'ngkohofihwasoho. Oseso hwanguku sekwo tohino engo notipemapitnnefoho.]

¹⁵ Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa hnonnji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo mijopo hwahopo angomeemo emoyi'wo'nontifi a'amu tifi sen'ngkayo'ne tipewo'n'ngkohofofoho. Notipemantifi sekwoe inomokomoyo imokuwo'n'ngkohofihwasoho. Oseso kako Seten'ye mehomi sekwo hopa imo'nonto kakoe yahino wonyoso sekumo yakolonoho.

¹⁶ A'amu Falisi sohwa Anitumne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo yontifi yo'mayo wonyo'wonyo yahino yontife so'no Jisas yoka ulimentisofoho. Sekwo t'mpi'nyo sohwaso sekwo a'amu nom'ne somo hon'ngkano utihwano li'wo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'mno. Ole lutihwawo'n'ngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno nehopi syafisiyo'ne'ento kako Anituye tajo ango engo somne lohono loso sohwo, u, kakoe hungkuno ne mmo'nyo so'no sekwo ole li'wo'n'ngkohofi, Kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kako sojo wonyoangkafoso Anituye tajo ango engo somo wojo so'no nehopi lohono loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umokono. Nehopi mmo'nyo'njo yahon'ngki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyi'wo'n'ngkohofihwasoho. ¹⁷ Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'mpi'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. Oso sojo wonyoangkafoso Anituye angomo wojoso yakolo'nnyotaho. U, Anituye angoso sojo wop'ngo imokiyoso yakolo'nnyo ntisoto. Anituye angokofe. ¹⁸ Sekwo ole lutihwawo'n'ngkohofi, Hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafisiyo'neso ole lososo. Oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasiyo sopone'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo ou,

kakoe hungkuno ne mmo'nyoso kakoe syohofoho. Hungkuno anefoho. I, hwe fihwo kakoe hungkuno so'no a'amu nehopi syafisiyo'neso ole lososo, Oso yano iyoso Anituye ijempoho ho'nasyiwo'n'ingkohoho so'no hungkuno nehopi lohono. Ose loso sohwo u, kakoe hungkuno nehopi umo'nono. Nehopi mmo'nyo'njo yahon'ingki sekwo oso hwe huhwo sohomo lintofasyiwo'n'ingkohofihwasoho. ¹⁹ Sekwo a'amu huno ane sohwaso t'impini'nyo pa'nyo hwasoho. Hungkuno yokumpohn'nyo yakolo'nnyoso ntisoto. A'amu oso yo'mayo Anitumo yano uyotaho. Oso ijempoho yo'mayo Anitumo yano uyo somo wop'ingo umokiyosotaho. Ntisoto. Anituye ijempohokofo. ²⁰ Oseso hwe fihwo kako Anituye ijempoho so'no lohono loso sohwo kako yo'mayo sopenjo ho'nasyiwo'n'ingkohoho so'ntnne lalofoho. ²¹ Oseso hwe fihwo kako Anituye ango engo so'no lohono loso sohwo kako Anituye ango so'nji Anitu oso ango somo humaso so'ntnne lalofoho. ²² Oseso hwe fihwo kako ahwomomne'no lohono loso sohwo kako ahwomo'nji Anituye epohumayo'nji Anitu osopo humaso so'ntnne lalofoho.

²³ Sekwo hon'ingkanano hungkuno luti'hwamotofo syoho'njo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji, sekwo tohino t'ipemapitnne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo hamniyoho wosopayo ka'nyo, sopopayo, ampu'we yo'mayo mawo'n'ingkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ingkahon'ingki anga'no Anitumne'no ko ho'nasyantifeso sekwo oso hon'ingkanano hungkuno we'e somo ito'no in'ingkawowo'n'ingkohofihwasoho. I, hon'ingkanano hungkuno engoso a'amufe hungkuno ito'no m'hwajiyoso, a'amumo hitoho ulofoso, Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso, oso hungkuno engo wonyoangkafoso sekwo min'ing kayo'njo hwotoho fewo'n'ingkohofihwasoho. Oso yahino yo'mayo aho hopi'nonohino wojo so'no anga'nohino Anitumne'no ho'nasiyoso noho'nafikutoho. I oso hon'ingkanano hungkuno engo so'ntnne'no fin'ingkamno. ²⁴ Anituye hungkuno we'e somo ko in'ingkawentifi Anituye hungkuno engo somo hwotoho fewo'n'ingkohoho so'no sekwo a'amu t'impini'nyo pa'nyo nom'ne somo hon'ingkanano uti'hwawo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo mijo nyo'ne somo wopmpeso we'eso wae yontifi soku i, humpototofo engo sohwo sekwo wosopayo mijo sopo kehumenteso muhwonyo'njo yontifeso hi'nji n'wo'n'ingkohofihwasoho.

²⁵ Sekwo a'amu hon'ingkanano hungkuno luti'hwamotofo syoho'njo hn'nonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mane so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo noswanyo yo'mayo somo ko yaj'jwontifeso sekwo humayoso kiho'njo hwasoho. I ajwomo'mo hufo yahino oso'nji sekwoe a'apahomne'nohini syafisyontifeso weho. ²⁶ Kiko Falisi t'impini'nyo sohwo, noswanyo ajwomo'mo yo'mayo wososo kaki'no mijo yaj'jwohoji paho hohnta'ni kiho'maso umonimontonoho.

²⁷ Sekwo a'amu hon'ingkanano hungkuno luti'hwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tango se'mae so'no i'waho fiy'mno. Sekwo mango'nohino hwasoho. Sekwo a'amu poyo pe'n'ingkahon'ingkofo ho'nasyiwo'n'ingkohoho pa'nyo hwasoho. Hwaho tojwa lopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. I, hwaho ajwomo'mo poyo pe'nyo sohwafe yokino'nji yo'mayo pisakino'njo wo'nnyoponoho. ²⁸ Oso pa'nyo kuyoho. Sekwoe a'apaho hohnta'ni a'amu uhwonifijoso

wopɪngo uhwonantifeho. I, sɪmeho ajwomo'mo hwasyo hungkuno'nji yo'mayo wonyoso engo yamo'nnyoponoho.

Jisas a'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwayo syoho'njo sohwa tohino engo mapɪftnne so'no ulɪmentisofoho.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Sekwo a'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwamotofo sohwa hnonji a'amu Falisi sohwanji sekwo yo'mayo tohino mayo'ne so'no i'waho ito'no fiyɪmno. Sekwo mango'nohino hwasoho. A'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwamne'no oso hwamo huno syafɪsiyo'no hofɪkoe pijafo ho'nahumentohofɪsopo ango wopɪngo molɪwo'nɪngkohofɪhwasoho. Sekwo a'mopijohino sopo wokoso wopɪngo hulɪwo'nɪngkohofɪhwasoho. ³⁰ I oso'no ole lɪwo'nɪngkohofɪhwasoho. Nakwo nanɪngkwowosafe sɪkuno somo humentontasi nakwo a'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwamo fonjasiyo so'ne mufo'mehwanesohilo. ³¹ Sekwo oso lɪftnne so'no ole lonetɪhwalokwofo, A'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwamo fonjahumentohofɪsohwafe imuhwasoho. Oso sekwoe hwapɪngo so'no lonetɪhwalokwofo. ³² Oso'no yo'mayo seyakwosa ema'mentohofɪso sekwo wesejwaofantifeho. ³³ Sekwo homa mehomi hwasoho. Sekwo wonyo sohwafe mehomi hwasoho. Sekwoe honɪngkano wonyo somne'no tohino mayo so'no sekwo hiyaso le'mofɪso pipilo. Awonoho. Sekwo hiyaso male'mopitnnehofo.

³⁴ Oseso sekwo upa'nɪmno. Sekuyepono olo hwamo uhwatɪmo. A'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪwo'nɪngkohofɪsohwanji a'amu huno'njo sohwanji Anɪtuye honɪngkano hungkuno lutɪhwawo'nɪngkohofɪsohwanji sekuyepono uhwatɪmo. Sekwo'njopo nohumentanɪngkuji sekwo a'amu fehohnjo sohwamo fonjasyɪkuji nom'ne sohwamo iyo hwojɪyafɪku'nnyo sopo fonjinto'ofasyɪkuji nom'ne sohwamo sekwoe ango uhu'mokiyo somo hwanɪngo fonjɪkuji nom'ne angopono wofonjofepmnaofantifeho. ³⁵ Ose ifijo so'no a'amu honɪngkano wonyo ane somo siki fonjahumentohofɪso'no sekwo tohino engo nomapitnnefoho. A'amu Apelɪmo fonjahumentiso somta'ango ne'no fonjahumɪwentɪfi fonjahumɪwentɪfi ayoso Pelekaiyafe hwomu Sekolaiya oso humo sekwo Anɪtuye tajo ango engo somo oso ijempoho yo'mayo Anɪtumne'no ho'nasyɪwo'nɪngkohofɪnjo sopo fonjahumentohofɪsofoho. ³⁶ Ngko nehopi waselɪmonne'no yohono. Oso a'amu hopi'nonohino somo fonjahumentohofɪsofe tohinoso sekwo olohonta humalofo sohwasi tohino hiloso nomapitnnefoho.

Jisas Jelusalemne'no humotaho lɪmentisofoho.

(Luk 13:34-35)

³⁷ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofo sokunonji sekwo a'amumo Anɪtu hungkuno uyahonɪngki selɪmotofo sohwamo fonjasyontɪfi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anɪtu uhwojɪwo'nɪngkiso sohwamo sojo'nji fonjɪwo'nɪngkohofɪkuyoho. Sɪkuno pi'nɪngo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yɪhufoso hofɪkoe polonyo somo muhu'mokontɪfi efemokosyawowo'nɪngkohofɪhopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho lɪmalofɪsofoho. ³⁸ Sekwo upa'nɪmo. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anɪtu kako nto

uliko'ma'maho. ³⁹ Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olohonta sekwo ngkimo apa'no manohonyo'njo ne'no yontaningkuji sikuno pi'n'ingo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano l'fijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

24

Jisas Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no ulimentisofoho.
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas Anituye tajo ango engo somo nuliko'mahonngki kakoe inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi Jisasimo ango hiloso utihwano lontifi yahonngkofi ² Jisas ulimento, Olo ango homo losomo sekwo l'hwonalokwofo. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mt'ihupekuji womehu'mmokwojantifeho.

Jisas yo'mayo tango engo'njo i'mofapone so'no ulimentisofoho.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisas hwofiki'nyo Oulif sopo nohumentanngki kakoe inomokomoyo sohwa nu'mantifi hofiko'nohini nohumantifi ulimentohofi, Oso hungkuno nalohinoso sikuno ntisomo i'mofaponeto. Kiko asomo piso sohontalaho. Sikuno moi'wo imo'none so'nji simo'mo peho imo'noneto. Nakwo oso sikuno so'no huno pipi nayoneto.

⁴ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Ito'no uhwontohu-mamno. A'amu sekumo hwasyo honngkanomo ipemotasewofitoho. ⁵ Hwangku a'amu pi'n'ingo engo i'mofapikuji hofiko nje yofe ntikuji ole selifitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Ose selifijosso a'amu pi'n'ingo hofikoe hungkunomo inngkafitnnefoho. ⁶ Sekwo ikujoho fongki'nyo'ne hungkuno upa'n'ingkuji iyoho senyo'eno. Ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁷ Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I, a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. Ango kengo kengo sopo mijoho engo i'mofapososo nom'ne ango kengo kengo sopo hwaho hwomihwo mjim'wenefoho. ⁸ Olo tango we'eso emayofoho. Tango mikun'impososo tifi no'mo weho.

⁹ Osohonta a'amuso nosetimafikuji tohino nosejapikuji nofonjasehufitnnefoho. Hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simoho tohino mikun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu sokune'efoho. ¹⁰ Hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ingo engo Anitumne'no simoho hi'ntnnono unyoso noho'naofikuji hofikoe a'amu somne'no hungkuno wonyoso tokoyo'ofu ifitnnefoho. Hofiko hi hofikoe a'amumne'no mangohwa imo'n'fitnnefoho. ¹¹ Osohonta a'amu pi'n'ingo hwasyo hungkuno'njo lutihwafikuji a'amu honngkano hwasyomo ipemotawofitnnefoho. ¹² Yahino wonyo mikun'imposo imo'n'ngkuhwosi a'amu nom'ne somne'no hitoho ulofoso noho'napitnnefoho. ¹³ I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontanngkuhwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu

kako oso huhwo sohumo uti⁺manefoho. ¹⁴ Anitu a'amumo mokosyohumayo hungkuno wopi⁺ngoso ango'ameemo lutihwafijoso a'amu hopi'nono nupa'n⁺ngkuji humentan⁺ngkuji sikuno moi'wo imo'nyoso i'mofaponefoho.

Hwahoponjo anitu hwasyo sohwoe huyo'mango wonyo sohwo i'mofaponefoho.

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Hohosohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sohwoe huyo'mango ni⁺hu'no wonyo sohwo Anituye tajo ango engo Jerusalem sopo uhwon⁺fitnnefoho. Nuhwon⁺ngkuji yomo engo ikuji youwo youwo l⁺fitnnefoho. Olo hilo so'no hohonta Ntaniyel hwe fihumo Anitu hungkuno uyahon⁺ngki l⁺mojo sohwo l⁺mentisofoho. A'amu olo hungkuno loso atofa loso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁶ Ose uhwon⁺ngkuji youwo l⁺kuji a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofi⁺ko hwofi⁺ki'nyopono hiyaso komo'nos⁺fitnnefoho. ¹⁷ Hwe fihwo anti⁺fepo humaso sohwo kako hwahopo pi⁺wel⁺ikofaohwosi kakoe ho'yango ango mta'ni moswomanehoho. ¹⁸ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife womamo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁹ Oso sikuno somo moya'mi si⁺meho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofant⁺nne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap⁺ngoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mi⁺kun⁺mposo i'mofapi⁺hwosi Anituye si⁺meho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁰ Olo sikuno hiyaso le'mofone woyoso sikuno mee⁺ofoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Sikuno iyoho humayo so'nji i'mofaposo'manji le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ul⁺ikuno. Sikuno mee⁺ofosomo iyoho humayo somo imo'n⁺ngkuhwoloho. Oso'no Mpohumo jomo ul⁺ikuno. ²¹ Oso sikuno somo tango mi⁺kun⁺mposo wo'nnyofoho. Hwaho songo imo'n⁺mentiso sohonta mi⁺mo'n⁺mi⁺wento olohonta tango oso pa'nyoso mmo'nyofoho. Hwangku tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²² Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako tifo mmokiyo'manji a'amu hopi'nono poyo nto imo'n⁺fijo'nesohilo. I, oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no tifo imokonefoho.

²³ Hohosohonta hwe fihwo ole noselonefoho. Uhwon⁺mno. Kilais olopo humaho. Ou, Kilais oso nampo humaho. Ose sel⁺kujo'no sekwo hofi⁺ko hungkunomo t⁺fi in⁺ngkayo'eno. ²⁴ Osohonta a'amu fihwa ngko Kilais hwo'nyoho loso sohwanji a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwayo sohwanji i'mofapi⁺kuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofa sekumo eseti⁺hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo min⁺ngkayo'njo hopi'nonohinoso oso hisofe hungkunomo in⁺ngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un⁺ngkowitz⁺fit⁺keno l⁺kuji yo'mayo wonyoangkafoso yamofa eseti⁺hwafitnnefoho. ²⁵ Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwon⁺fijo so'no huno ito'no seyonefoho.

²⁶ Oseso hofi⁺ko sekumo ole sel⁺fitnnefoho. Uhwon⁺mno. Kilais kako a'amu ane nampo humaso lohununoho. Ose sel⁺kujo'neso sekwo muhwonafitnnefoho. Ou, hofi⁺ko ole sel⁺fitnnefoho. Uhwon⁺mno. Kilais kako olo ango lomo humaho. Ose sel⁺kujo'neso oso hungkuno somo sekwo in⁺ngkakutoho. ²⁷ Emta'm⁺ingo mofehi'nyo

sapiso mo'mta'ni yonteso mofehi'nyo n+ngku'n+ngkiso so'mo posomjiy-ohosawowo'n+ngkiso hopaso A'amufe Hwomu sohwo oso pa'nyo no-ponefoho.

²⁸ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafo wo'nnyo sopo y+hufo aji'mango oso hopo sopo nop+kujji uhu'mokufitnnefoho.

Hwangku A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ Oso tango hiso moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no mofehi'nyo n+hu'no komo'no sikwo'mno imo'n+ngkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi hntokwaliyo not+hwo'meeofonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. ³⁰ A'amufe Hwomu sohwo pone so'no ahwomomo yamofo i'mofap+hwo'so'no a'amu hwa-hoponjo humalofoso nuhwon+ngkujji humotaho li+fitnnefoho. Os-ohonta uhwon+fijoso A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji pomponaho engo'nji pontan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. ³¹ Hohosohonta kounoho yoka engo ho'n+ngkuhwosi An+tu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj+hwo'si ang'o'meemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efoto'nawojo'meemjo m+hwofojonefoho.

Iyoswo uyon+mofa somo uhwon+ngkujji huno ole waseyono jefa iyo'nefoho.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+mno. Uyon+mofoso uhwon+ngkujji jefa uy+monte'nefoho wolant+feho. ³³ Oso pa'nyo yo'mayo so'no seloheso uhwon+ngkujji huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁴ Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan+ngkujji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³⁵ Olo ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nyo'njo. Ne'no nowent+hwo'nefoho.

Hwe fihwo oso mofehi'nyo so'nji sikuno so'nji huno muyofoho.

(Mak 13:32-37; Luk 17:30, 34-36)

³⁶ Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo An+tu kako'nohini huno uyalofoho. ³⁷ Oso a'amu hohonta N+wa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n+ngoso sekwo yontan+ngkujji A'amufe Hwomu sohwo noponefoho. ³⁸ Hohonta mijo a'amu somo muhulo'mentiso sohonta hof+ko wopayo'nji mijo'nji n+fitnneso ape mapitnneso mji+m+wentan+ngkofi N+wa kako yofayokinomo humentisofoho. ³⁹ A'amu hiso yo'mayo so'no huno mosyaf+siyo'njo yont+fi nohumentan+ngkofi mijo muhulofahon+ngki pe'n+mentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu huno mosyaf+siyo'njo yontan+ngkujji A'amufe Hwomu komo'no noponefoho. ⁴⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u syohopo lohofontan+ngkohos+si An+tu anga'nohinohumo nut+mahwosi nom'nehumo nul+ko'manefoho. ⁴¹ A'mu hufa'u fa'u wopayo s+hu kolofontan+ngkohos+si An+tu nom'nimo ut+mahwosi nom'nisi wohumamontonoho. ⁴² Oso'no sekwo ito'no fohontohumantokuno.

Oso sɪkuno sekwoe Hwe Engo sohune'no ito'no fohontohumantokuno. Oso sɪkuno sekwoe Hwe Engo sohwo pone so'no sekwo huno maseyofoho. ⁴³ Sekwo olo so'no huno fɪsyafɪhupmno. Hwe fihwo kakoe angomo humahwosi a'amu nom'neso kakoe ho'yango hufo iyo'ne'entɪfi sɪkuno somne'no huno uyɪhwoso'no kako tɪmo wohontohumantonoho. Nohontohumentanɪngkuhwosi a'amu kakoe angomo maswonehoho. ⁴⁴ Oso'no sekwo soku sɪkuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sɪkuno sekwo huno mosyofɪsyomokosyohumentanɪngkujo somo wopmmnonoho.

Syoho ulohofiyo wopɪngo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnɪmo hungkunofoho.

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Syoho ulohofiyo huno wopɪngo'jo sohwo tɪhwolo. Olenoho. Oso hwe huhwo sohomo kakoe hwe engo sohwo ulonteso, Kɪko nje a'amu syoho ntohofiyo somo uhwontohumaho. Ose lonto uhwosopeehonɪngki kako a'amu somo mokosyohumanto wopayo uyɪmojo hweho. ⁴⁶ Tɪfi sohonta syoho ulohofiyo wopɪngo sohwoe hwe engo asomo poso sohonta kako syoho wopɪngo mokosyohumentanɪngkuhwosi uhwonɪngkuhwosi oso syoho ulohofiyo sohwo sɪmeho wopɪngo umo'nɪmontonoho. ⁴⁷ Ngko hungkuno nehopi waselɪmonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso olo syoho ulohofiyo huhwo sohomo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁸ I oso'no, oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kakoe huno ole wosyafɪhu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. ⁴⁹ Ose syafɪsyahonɪngkuhwosi kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwontohumayo ikujoho fonjɪhwosi a'amu mijo yokumpohn'nyo nontɪfi nonilohofɪwo'nɪngkohoho so'nji wopayo'nji mijo'nji wanɪmontonoho. ⁵⁰ Oso syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sɪkuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofɪsiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentanɪngkuhwosi asomo wapmmntonoho. ⁵¹ Poso sohonta syoho ulohofiyo huhwo sohomo tohino mɪkunɪmposo uyɪhwosi a'amu hwasyo hungkuno'njo so'nji uhumajoso sopo hofɪko hulɪngkwajingo ifaloho'nɪngkuji humotaho engo lɪfitnnefoho.

25

Moya'mi aho hopi'nohino sofamne'no pahnnɪmo hungkunofoho.

¹ Jisas kako a'amu somo ole ulɪmento, Hohosohonta Anɪtu a'amumo mokosyohumayo so'no olo pa'nyofoho. Hwe fihwo kako ape woma'mo lonto pmmntisofoho. Moya'mi aho hopi'nonohino sofa wopayo engo nyo'ne'entɪfi hofɪkoe sikiloho nomantɪfi hwe sohomo ufohonɪtɪmano lontɪfi umentohofofoho. ² Oso moya'mi aho hopi'nonohino hofɪ sofa aho fehohnjo huno anefafoho. Aho fehohnjo huno'njofafoho. ³ Oso moya'mi huno'maso sofa hofɪko sikiloho'nohini motawentɪfi mijo'nji momotawomentohofofoho. ⁴ Moya'mi huno'njo sofa hofɪko sikiloho motawentɪfi mijo nom'ne so'nji motawomentohofofoho. ⁵ Oso hwe ape mayo'ne sohwo komo'no mape'njo yahonɪngki saho fosyawo'mentohofofoho.

⁶ Saho fosityowentan'ngkofi kuntoliyo sopo joho ole ho'n'imento, Hwe ape mayo sohwo nto pohoho. Sekwo toho'nji ufohon'it+mamno. ⁷ Ose ho'n'ngkahon'ngki moya'mi hopi'nonohino sofa nolikafont'ifi hofikoe sikiloho ito'no esyohumentohofoho. ⁸ Moya'mi huno'maso sofa moya'mi huno'njo sofamo ul'imentohofi, Sekwo sikiloho mijo hm-nonejapmno. Nakwoe sikiloho simpe'nalofoho. ⁹ Ose ulahon'ngkofi moya'mi huno'njo sofa ole ul'imentohofi, Nakwoe sikiloho'nji sekwoe'nji mijo hopo'maho. O'lo sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni sekwo'ne mijo mpopmno. ¹⁰ Ose ulahon'ngkofi moya'mi huno'maso sofa mijo mpe'no wentan'ngkofi oso hwe ape mayo sohwo nopahon'ngki moya'mi ito'no humesyohumentohofoho sofanji an-gomo wopayo engo wonano lont'ifi swont'ifi hoku'yo n'hu'nahone pijwahumentisofoho.

¹¹ Hwangku sohonta moya'mi nom'ne sofa i'mofapont'ifi ul'imentohofi, Hwe Engofo, hano fonehwosampofa. ¹² Ose ulahon'ngkofi hwe ape mayo sohwo ul'imento, Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Ose ul'imentisofoho. ¹³ Jisas ose ulonto ul'imento, Sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo oso sikuno somne'no huno maseyohoyohoho.

Syoho ulohofiyo sohwa hamniyoho mokosyohumayo'ne pahnn'imo hungkunofoho.

(Luk 19:11-27)

¹⁴ An'itu a'amumo mokosyohumayo sohonta olo pa'nyofoho. Hwe fihwo hano emayo'ne kakoe ango ul'iko'ma'mo lonto kakoe syoho ulohofiyo somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumayo'ne umentisofoho. ¹⁵ Hofikoe yahino so'no syafisyonto kakoe hamniyoho yano ulohmmentisofoho. Nom'nehumo *faif tausen* (5,000) kina uy'imentisofoho. Nom'ne sohomo *tu tausen* (2,000) kina uy'imentisofoho. Nom'nehumo *wan tausen* (1,000) kina uy'imentisofoho. Ose uyonto umentisofoho. ¹⁶ Oso syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo komo'no nowento oso hamniyoho so'nji syoho engo yonto *faif tausen* (5,000) kina nom'ne ma'mentisofoho. ¹⁷ Syoho ulohofiyo nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo kakoe hamniyoho nomanto oso'nji syoho engo yonto nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentisofoho. ¹⁸ I, oso'no oso hwe *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo kako hamniyoho nomanto pi'n'nmomo ijopijijasyonto kakoe hwe engo sohwoe hamniyoho hwahomo hiyaso ho'nahumentisofoho.

¹⁹ Sikuno pi'n'ngo engo memjaofahon'ngki oso syoho ulohofiyo sofe hwe engo sohwo asomo noponto oso hamniyoho umentiso so'no hungkuno ul'imo lonto pmmentisofoho. ²⁰ Syoho ulohofiyo *faif tausen* (5,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *faif tausen* (5,000) kina so'nji motaponto ul'imento, Hwe engofo, oso *faif tausen* (5,000) kina ntapmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *faif tausen* (5,000) kina ma'mentohofoho. Oso'no *ten tausen* (10,000) kina olopo weho. ²¹ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, K'iko nje syoho ntohofiyo wop'ngo hwosoho. K'iko syoho wop'ngo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n'ngkino hwosoho. K'iko olo syoho we'e lomo wop'ngo

mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²² Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo *tu tausen* (2,000) kina ma'mentiso sohwo nom'ne *tu tausen* (2000) kina so'nji motaponto ul'imento, Hwe engofo, oso *tu tausen* (2,000) kina ntapmmentohino so'nji ngko syoho engo yonji nom'ne *tu tausen* (2,000) kina ma'mentohofoho. Oso'no *foua tausen* (4,000) kina olopo weho. ²³ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Kiko nje syoho ntohofiyo wop'ingo hwosoho. Kiko syoho wop'ingo yonji syoho ito'nohini mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngko nom'ne syoho engo mokosyohumayo'ne wokijapmmonnoho. Kiko ngko'njopo nopohoji ngko'nji simonyo uyaho.

²⁴ Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo *wan tausen* (1,000) kina ma'mentiso sohwo noponto ul'imento, Hwe engofo, ngko huno moi'wonoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Nom'ne sohwa syoho hulont'ife somta'ni wopayo mawo'n'ngkino hwosoho. Nom'ne sohwa ufongoe fisosomokaofont'ifeso kiko neso nomehu'meesyonji mawo'n'ngkino hwosoho. ²⁵ Oso hiso'no huno niyahon'ngki iyoho nn'ngkahon'ngki jije hamniyoho nomotawenji hwahomo hiyaso mokosyohumamentohefoho. Uhwonyo. Olo jije hiloso kakwosi maho.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ul'imento, Kiko nje syoho ntohofiyo wonyo hwosoho. Kiko piso'mo'nyo'njo hwosoho. Ngko nom'ne sohwa syoho hulont'ife so'nji nom'ne sohwa fisosomokaofont'ife somta'ni mawo'n'ngkohe so'no huno nto kiyohoho eso nto ntohino. ²⁷ I, oso'no nje hamniyohoso kako a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nani'siyo'njo peho'no imentohinoto. Ho'nosyontentesi nopm'mo nje hamniyoho so'nji nom'ne we'e so'nji nomahm'mnesohilo. ²⁸ Ose ulonto ul'imento, Olo hwe lohwoe *wan tausen* (1,000) kina nomaf'kuji oso hwe *ten tausen* (10,000) kina mokosyohumasoso sohomo umasy'mno. ²⁹ Hwap'ingoso ole, a'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ngko nom'ne pi'n'ingo engoso uy'monnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ³⁰ Olo syoho ntohofiyo wonyo sohomo sikwo'mjoho hohnta'ni meho'naopmno. Osopo a'amu hul'ngkwajingo ifaloho'n'ngkuji humotaha engo l'fitnnefoho.

A'amufe Hwomu sohwo a'amu hopi'nonohino somo yano ilofonefoho.

³¹ A'amufe Hwomu sohwo yofe engo hwofilo'nnyo'njo sohwo kakoe a'amu ahwomomjo so'nji poso sohonta kako hwe engo sohwoe epohumayo wonyoangkafo sopo humanefoho. ³² Osopo nohumahwosi a'amu hopi'nonohinoso uhu'mokahon'ngkuji kako hwe yahu mokosyohumayo pa'nyo sohwo a'amu somo yano ilofonefoho. A'amu yahu *sipsip* pa'nyo somo kengopo uhwaj'hwosi a'amu yahu *meme* pa'nyo somo kengopo uhwajonefoho. ³³ Yahu *sipsip* somo kakoe aho angahohnta'ni uhmaj'hwosi yahu *meme* somo kakoe aho hwonamonyo hohnta'ni uhmajonefoho. ³⁴ Oso hohosohonta hwe yofe hwofilo'nnyo'njo sohwo a'amu aho angahohnta'ni humalofo somo ole ulonefoho. Nje Mpohwo yo'mayo wop'ingo sejape so'no sehwasopo'mentiso soku, hohonta hwaho songo mt'i'mokumentiso sohonta olo anga yo'mayoso Mpohwo

sekumne'no yahumentisoso nopikuji mapmno. ³⁵ Hwapingoso ngko mijoho nyahon+ngki wopayo ntapmmmentohofofoho. Ngko mijo'no n+mo'n+ngkahon+ngki mijo ntapmmmentohofofoho. Ngko ango kengopo nta'ni pahon+ngko sekwo ngkimo sekwoe angomo ipen+motapontifi wopingo n+mokosyohumamentohofofoho. ³⁶ Ngko hwapife ane nohumentan+ngko sekwo yo'mayoso ntapmmmentohofofoho. Ngko mnokino'nji nohumentan+ngko sekwo wopingo n+mokosyohumamentohofofoho. Ngko impo'angomo nohumentan+ngko sekwo nohonapmmmentohofofoho.

³⁷ Ose ulahon+ngkuhwosi a'amu wopingoso ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, ntohontalo. Kiko wosopayo mijoho kiyahon+ngki nakwo wosopayo kijapmmment+hwoneso, ntohontalo. Kiko mijo'no kumo'n+ngkahon+ngki nakwo mijo kijapmmment+hwoneso. ³⁸ Ntohontalo. Nakwo ango kengoponta'ango hwsimo kohonontani nakwoe angomne'no ipekumotament+hwoneso, kiko hwapife yo'mayoso ane nohumentan+ngkini ntohonta kijapmmment+hwoneto. ³⁹ Ntohontalo. Kiko mnokino'nji impo'angomo humentan+ngkinoso ntohonta kohonment+hwoneto. Ose ulohon+fitnnefoho.

⁴⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo ulonefoho. Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Yo'mayoso nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no uloho'mentohinoso ngkine'no imentohinofoho.

⁴¹ Ose ul+hwosi a'amu hwonamonyo hohnta'n+ngo somo ulonefoho. Sekwo wonyo soku, mpan+mno. An+tu sekumne'no s+mano hintotolino umnalofoho. Sekwo ngkimo ntiko'mafikuji oso toho ne'no sijalokunjoso Mpohwo kako Seten'nji kakoe a'amu so'ntnne'no ho'nahumentiso somo f+wan+mno. ⁴² Hwapingoso hohonta ngko mijoho nyahon+ngki wopayo montape'njo imentohofofoho. Mijo'no n+mo'n+ngkahon+ngki mijo montape'njo imentohofofoho. ⁴³ Ngko ango kengopo nta'ni pahon+ngko sekwo ngkimo ango mantape'njo imentohofofoho. Ngko hwapife manji'mofo ane nohumentan+ngko sekwo sekwoe yo'mayoso montapmmmentohofofoho. Mnokino'njo nohumentan+ngko impo'angomo nohumentan+ngko sekwo monohonayo'njo imentohofofoho.

⁴⁴ Ose ulahon+ngkuhwosi ulifitnnefo, Hwe engofo, Ntohontalo. Kiko mijoho'nji mijo'tnno nokumo'n+ngkahon+ngki, kiko nom'ne angopo nta'ni ponji, kiko hwapife ane hwosi, mnokino'njo hwosi, kiko impo'angomo nohumentan+ngkini nakwo wopingo makilohofe'njo ntohonta iment+hwoneto.

⁴⁵ Ose ulohon+ngkahon+ngkuji ole ulonefoho. Ngko nehopi wasel+monne'no yohono. Nje a'amu yofe engo ane'njo somne'no yo'mayoso mulohofe'njo imentohofoso ngkine'no mantohofe'njo imentohofofoho. ⁴⁶ Ose ulahon+ngkuhwosi a'amu hiso nukuji hofikoe wonyomne'no tohino engo ne'no nomapitnnefoho. I a'amu wopingoso hofiko ango wopingo sopo i'mofahokuji engolopohamo songo ne'no nohumantokutnnefoho.

26

Hwe engo sohwa Jisasimo fonjosyane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ Jisas oso hungkuno hopi'nono moi'wo ulonto kakoe inomokomoyo sohwaso ulimeto, ² Sekwo huno moi'wonoho. Sikuno hufau memjaofihwoso'no Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * i'mofaposo sohonta A'amufe Hwomu sohomo iyo hwojiyafiku'nnyo somo wofonjinto'ofosyantifeho. Ose ulimentisofoho.

³ Hohosohonta hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael sohwafe hwe engo sohwanji hwe yofe hwofilo'nnyo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe ango somo uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Osopo nuhu'mokontifi Jisasimo hiyaso'mo aho kehwaso wofonjosyano limentohofofoho. ⁵ Ole hnnimentohofi, Olo hiloso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomo wopayo engo nontanngkuji Jisasimo aho kehwaso'no nonahonngkuji a'amu hofiko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sikuno Engo homo somo nakwo Jisasimo aho mokanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

A'musi Jisasie mnokinopo hwone mijo akino'njoso usohumentisofoho.

(Mak 14:3-9; Joun 12:1-8)

⁶ Jisas kako Saimounie ango Mpetani osopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. ⁷ Osopo Jisas nohumentanngki a'mu anga'nohinisi Jisasimo nu'manto kako sojo ahwonte hwone mijo akino wonyoangkafo'njo hamniyoho yokintahopo'njoso nomotaponto Jisas epohumayo sopo nohumentanngki kakoe mnokinopo mijoso usohumentisofoho. ⁸ Ose yahanngki inomokomoyo sohwa nuhwonontifi simeho tohino umnngkahonngki hnnimentohofi, Olo a'mu losi mijo siki peho'no sisoyohoho. ⁹ Oso mijo wonyoangkafoso a'amu nakumta'ni mpe nalohofontifijontentesi nakwo hamniyoho engo nomehwasi a'amu ho'yango umofonyo iwo'nngkohofoso somo uyihwanesohilo.

¹⁰ Ose hnnngkahonngkofi Jisas hofikoe hungkunomo huno uyahonngki ulimeto, Sekwo a'mu losimo simeho tango peho'no uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntahokwoho. ¹¹ A'amu umofonyo iwo'nngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'nngkohofofoho. I, oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'enepi umo'nimontonoho. Oso'no a'amu ngkimo wopingo ntahofone sikuno pi'nngko mauyoho. ¹² Oso a'musi kako nje a'apahopo hwone mijo ehantohofisoso kako nakwoe yahino a'amufe pijafu ito'no yasyiwo'nngkuhwone hopaso ehantohokwoho. ¹³ Hungkuno nehopi waselimo, Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulifijo so'no olo a'mu losi ntahofiso so'nji ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'nngko engo olo a'mu losimne'no syafihupitnefoho.

* **26:2:** Oso sikuno simomoso hwaho Ijip sopo a'amu ahwomo mta'angoso mehomi tisimaso somo poyo imokumentisofoho. Oseso a'amu Isilaeliso yahu sipsip honiyoso hofiko mitipitihwayo'nji hoku'moponjo iyo fijihofaki'nnyo'nji osomo ulohomentohofofoho. A'amu ahwomo mta'angoso oso homo somo uhwononto uyakolo'mentisofoho. Oso sikuno somne'ne Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo liwo'nngkuhwhonefoho.

Jutas hwe engo sohwo Jisasimne'no ulimne'ento hungkuno ho'nahumentisofoho.

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa anga'nohino sohwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nu'manto ¹⁵ ulimmento, Ngko sekumo Jisas sejapmme so'no sekwo peho wontopantifito. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Nakwo hamniyoho sojo *teti* (30) wokijopantanoho. Ose ulontifi hamniyoho uyimentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jutas Jisasi'mo utihwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Anitu A'amu Isihael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wosopayo nimentohofofoho.

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹⁷ Sikuno Engo uhwonimotofoto simo'mjo somo a'amu Juta wopayo nom'ne kengo niwo'n'ngkohoho so'no Jisasiye inomokomoyo sohwa kakimo nu'mantifi ulimentohofi, Anitu A'amu Isihael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo osomne'no wopayo naneso ntimo esyohumanehwono. ¹⁸ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimmento, Sekwo antime engo somo nukuji hwe fihumo nu'mafikuji ulimno. Nakwoe hwe engo hungkuno mesyolonetihwawo'n'ngkiso sohwo ole nalohoho. Nje sikuno mofoneponoho. Ngko nje inomokomoyo sohwanji Sikuno Engo somne'no wosopayo jije angomo wonontane'no yihwono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasiye hungkunomo in'ngkawentifi Sikuno Engo so'no wosopayo ito'no esyohumentohofofoho.

²⁰ Sikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nohumantifi Jisas ulimmento, ²¹ Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho. Tokoyo'ofoto wantoho'mtonoho. ²² Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwafe simeho tango uyahon'ngki a'amu anga'no anga'nohino sohwa Jisasi'mo ulimentohofi, Hwe Engofo, ngkolaho. ²³ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimmento, Hwe fihwo ngko'nji wopayo noswanomo yomaso sohwo kako ngkine'no a'amumo tokoyo'ofoto uyimte hweho. ²⁴ A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofoto sohwa iyoswomo mtimokumentohofoto pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umonimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofoto ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jutas oso hwe Jisasi'mo tokoyo'ofoto imentiso sohwo Jisasi'mo ulimmento, Hwe Engofo, ngkolaho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimmento, Kiko nto lohino. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji wopayo'nji mijo'nji ae'uyo nimentohofofoho.

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²⁶ Hofiko wopayo nontaningkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamayoka ulonto kutikujo lohofonto inomokomoyo sohwapo uy-onto ulimento, Oloso nje a'apahofoho. Sekwo nomafikuji hmnimno. ²⁷ Ose ulonto kako noswano ipisayo mijo'nji nomanto Anitumo isamayoka ulonto hofikimo uyonto ulimento, Olo mijo loso sekwo hopi'nonohino sohwasihmnaopmno. ²⁸ Olo nje honiyo loso a'amu pi'ningo sofe wonyo wae yasemofone usohumahono. Honiyo loso Anitu'nji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyo losomo Anitu uhwonngkuhwosi sekwo Anitu'nji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁹ Hungkuno waselimo. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo nohumentanimo sikuno memjaofihwoso'no ngko sekwo'nji nje Mpohwoe ango a'amumo mokosyohumayo sopo mijo songo nonanefoho.

³⁰ Ose ulahonngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

Jisas kako Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno a'amu somo ulone so'no ulimentisofoho.

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas ulimento, Olo sikwo'miyo lomo sekwo ngkimo nihwajikuji hiyaso wahumpeentifeho. Anituye hungkuno mtimokumentohofosohwa ole mtimokumentohofi, A'amu yahu mokosyohumayo sohomo fonjasyikujo'no yahu sohwa hiyaso wahumpeentifeho. ³² I, oso'no songo likahmimo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ³³ Ose ulahonngki Pita ulimento, Nom'ne sohwa hofiko ko kuhwotimopijoso ngko makuhwotimomnehono. ³⁴ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakilmonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufo tosiaka yoka malontanngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohoho'no yihufo sohwo yoka walimontonoho. ³⁵ Ose ulahonngki Pita ulimento, Ngko kikumne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. O'o, ngko kiko'nji ko fonjanisiyo'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahonngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa oso hopa ulimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo humanto Mpohune'no jomo ulimentisofoho.

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Ngketisemani iyo uyo syoho spono umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwapo ulimento, Sekwo olopo fosyohumamno. Ngko oso nompono u'mo Mpohumo jomo ulimo. ³⁷ Ose ulonto kako Pita'nji Sepetiye hwomu sohwa'u'nji utimanto umentohofofoho. Nowentifi Jisas simeho tango mikunimposo umentisofoho. ³⁸ Oso'no ulimento, Nje simeho tango mikunimposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wanimokumtolikeno. Ngko'njopo fosyohumafikuji ngkimo nohontohumamno. ³⁹ Ose ulonto we'enehwo nowento simano hwahohohntani ipitofawento Anitumo ulimento, U, nje Mpohwo, olo tohino loso nonimawhosi woniyakolofono. I oso hiso'no nje hunomnningkahutoho. O'o, jije hunomnohino hmnngkayo.

⁴⁰ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon+mentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho nofos-yowentan+ngkofi uhwononto Pitamo ul+mento, Kiko ngkimo monohontohumayo peho'neto. ⁴¹ Sekwo ngkine'no nohontohumafikujji Mpohumo jomo ul+mnno. Seten sekumo yamofa selohofonoho. Sekwo wop+ingo'nohini uyano ko lifijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

⁴² Ose ulonto Jisas apa'no we'enehwo nowento ul+mento, Nje Mpohwo, olo tohino loso ngkimo man+mnonehoho nningkohoho. I, oso'no nje hunomo min+ngkomnehono. O'o, jije hunomnohini un+ngkapmmnonoho. ⁴³ Ose ulonto asomo ponto uhwon+mentisoso inomokomoyo sohwa t+mo saho un+ngkahon+ngki saho foyowentan+ngkofi uhwon+mentisofoho. ⁴⁴ Ose uhwononto apa'no nul+iko'manto Mpohumo jomo s+mo'mjo ul+mentiso hopaso apa'no nowento ul+mentisofoho. ⁴⁵ Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanjo sopo noponto ul+mento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofa. Upa'n+mnno. Nje sikuno nto i'mofapmmaho. A'amufe Hwomu sohunne'no a'amu wonyo sohwa mo tokoyo'ofa nto imasofoho. ⁴⁶ Sekwo fil+kapmmno. Wohwano. Uhwon+mnno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofa ntoho'maso sohwa nto pohoho.

Jutas Jisasimo a'amu wonyo sohwa mo uy+mentisofoho.

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisas oso hungkuno ulontan+ngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa i'mofapmmmentisofoho. A'amu yofa engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Isilael hwe engo sohwanji a'amu pi'n+ngo engo itokuso'njo hos+mnno'njo sohwa mo lut+hwahon+ngkofi Jutas kako Jisasiyepo ipemotas+mentisofoho. ⁴⁸ Jutas oso a'amu sohwa mo yafo it+hwayo'ne ole ul+mento, Hwe sohmo nu'mahm'mo hinjoho hu'n+meso oso hwe huhwo sohwa Jisasiyoho. Osohmo sekwo aho fikopmmno. Ose nto ul+mentisofoho. ⁴⁹ Oso'no Jutas Jisasimo komo'no nu'manto ul+mento, Nje Hwe Engofo. Ose ulonto hinjoho hu'n+mentisofoho. ⁵⁰ Ose yahan+ngki Jisas ul+mento, Kiko umonji pohino sohwa mo komo'no fiyo. Ose ulahan+ngki hofiko Jisasimo u'mantifi aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho.

⁵¹ Hwe fihwo Jisasi'nji humamentiso sohwa mo kakoe hwakuhwajo nomanto hwe yofa engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa mo syoho ulohofiyo sohmo haloho loku'mentisofoho. ⁵² Ose yahan+ngki Jisas ul+mento, Jije hwakuhwajo asomo foho'nasyo. A'amu fihwo kako hwakuhwajo'nji nom'ne sohwa mo lofososo oso hwe huhwo sohmo hwakuhwajo'nji wolofosyantifeho. ⁵³ Kiko huno makiyoho liyohoho. Ngko nje Mpohumo jomo ul+me'no kako ahwomomjo a'amu pi'n+ngo engo nifo'mayo'ne n+hwa+j+hwonosohilo. ⁵⁴ I oso hiso'no ngko ose i'me'no a'amu Anituye hungkuno nje poyo imo'nyo so'no mt+imokumentohofa oso hungkunoso ne pipi imo'n+ngkuhwonesohilo. O'o, nje poyo imo'nyoso oso pa'nyo umo'n+montonoho. Ose ul+mentisofoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta Jisas a'amu itokuso'njo somo ul+mento, Sekwo a'amu hufo iwo'n+ngkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotalokwofo. Sikuno engolopohamo ngko Anituye tajo ango engo somo humanji a'amu somo Anituye hungkuno lut+hwahon+ngko sekwo ngkimo osopo man+koso'njo

iwo'n'ingkohofi hwasoho. ⁵⁶ I oso'no a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofo sohwafe hungkuno ne imo'nyo'ne so'no yo'mayo imo'n'ingkohoho. Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa Jisasimo uliko'mantifi hiyaso humpo'mentohofofoho.

A'amu 'kaunisol' syoho'njo sohwafe pone'no nowentifi Jisasimne'no hungkuno limentohofofoho.

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Oso a'amu sohwa Jisasimo aho kentifi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo Kaiyofas oso hwoe angomne'no kemotamentohofofoho. A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Isilaelife hwe engo sohwanji osopo uhu'mokumentohofofoho. ⁵⁸ Pita Jisasimo ko in'ngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisiyo humuloho'miwesofoho. Kako Kaiyofasiye tojo somo noswonto a'amu uhwontohumayo sohwanjo sopo yo'mayo imo'nyo so'no uhwontohumamo lonto humamentisofoho.

⁵⁹ A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hofiko a'amu Jisasimne'no hwasyo hungkuno ujiso'ne Jisasimo fonjosyane'entifi wotipemantifi imentohofofoho. ⁶⁰ A'amu pi'n'ngo hwasyo hungkuno'njo sohwa ko i'mofopahon'ngkofi nofonjosyane'entifi hungkunoso wonyopi tipmentohofofoho. Hwangku ae'uyo sohwa'u i'mofaponji ⁶¹ ulimentisiyo, Olo hwe lohwo ole limaso hweho. Anituye ango engoso ngko wae yahm'mo songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose limaso hweho.

⁶² Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo nolikofalohofonto Jisasimo ulimento, Kiko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokusiyo losofo. ⁶³ Ose ulahon'ngki Jisas mampi'nyo humentan'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, Anitu songo ne'no humayo sohwo jije hungkuno kupo'nalofoho. Kiko hungkuno nehopi'nohini fonaso. Kiko Kilais, Anitu kuhwosopo'mentiso Anituye Hwomu Ne hwasilaho.

⁶⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas ulimento, Kiko nehopi'nohino. I wakilimonne'no yohono. Hwangku sohonta sekwo A'amufe Hwomu sohwo Anitu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap'ngo sohwoe aho anga sohohnta'ni humentan'ngkuhwosi uhwon'fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo nohumahwosi pihwoso'no uhwon'fitnnefoho.

⁶⁵ Jisas ose ulahon'ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwo simano hintotohino umnimentiso so'no kakoe manji'mofo we'ene sisimpento ulimento, Kako Anitune'no sitofo ulohoho. Nakwo nom'ne a'amu Jisasimne'no hungkuno jo'neso joho peho'no ulanehwono. O'o, sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ingkohoho. ⁶⁶ Sekwo huno pipi seyoho. Ose ulohon'ngkahon'ngki ulimentohofi, Kako wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁷ Ose ulontifi Jisasiye simo'mangopo me mijo uyati'mofontifi fongku'mentohofofoho. A'amu fehohnjo nufonjontifi ⁶⁸ Ulimentohofi, Kiko Kilais sohwo si Anitu hungkuno kijopahon'ngki l'wo'n'ngkino hwosi, tihwo kufonjohoho. Noho fonaso. Sitofo ose ulimentohofofoho.

Pita Jisasimne'no hwasyo hungkuno, Ngko huno maniyohoyohoho ulimentisofoho.

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita angkuhwafo ponjo tojo somo nohumentan'ngki hwe yofe engo'njo sohwoe syoho ulohofiyosi nu'manto ulimento, Kiko huhwosi Jisas hwaho Ngkalili mta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkino hwosoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono nuhwon'ngkahon'ngkofi Pita ulimento, Awonoho. Olo hungkuno ntohino loso'no ngko huno maniyohoyohoho. ⁷¹ Ose ulonto kako noswonto kontolompo'ango somo nohumentan'ngki nom'ne a'mu syoho ulohofiyosi Pitamo uhwononto hwe sohwo ulimento, Olo hwe lohwo Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo'nji humawo'n'ngkiso hweho. ⁷² Ose ulahon'ngki Pita apa'no yofe hiyaso yonto ulimento, Nehopi yokintahopono lohono. Ngko oso hwe sohomo huno maniyohoyohoho. Ose ulimentisofoho. ⁷³ We'enepe a'amu fehohnjo likofohumentohoho osohwa Pitamo nu'mant'ifi ulimentohofi, Nehopi kil'hwono. Kiko hofiko'njo mta'ango hwosoho. Jije mampahoso Ngkalilinta'ango pa'n'ngo ho'n'ngkohoho. ⁷⁴ Ose ulahon'ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko hwasyo hungkuno seli'meso Anitu tohino wontapono. Oso hwe sohomo ngko huno maniyohoyohoho. Nihu'no nehopi lohono. Ose ulimentisoso tosi'ka yoka limentisofoho. ⁷⁵ Yoka lahon'ngki nupa'nonto Pita hungkuno Jisas ulimento so'no huno syafihu'mentisofoho. Hungkuno ole ulimento, Yihufo tosi'ka yoka molontan'ngkuhwoso sohonta kiko ngkine'no mango hufa'u sihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojono yihufo sohwo yoka walimontonoho. Pita kako huno ose syafisyonto mempono swonto kakoe yahino wonyo so'no simeho tango m'kun'mposo uyahon'ngki humotaho engo ne'no limentisofoho.

27

A'amu Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Joun 18:28-32)

¹ Im'ngo ne so'nji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanji Jisasimo fonjosyane'ent'ifi hungkuno limentohofofoho. ² Jisasimo aho kent'ifi ahwomo nano kilofont'ifi hwe engo hwaho mokosyohumayo Pailot oso hwoepono ipemotawomentohofofoho.

Jutas poyo pe'nimentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 1:18-19)

³ Jutas kako Jisasimo tokoyo'ofu ulohomentiso sohwo uhwonmentisoso hofiko Jisasimo tohino uyant'ifi yahon'ngkofi uhwononto kako simeho tango uyahon'ngki huno ole syafihu'mento, Wonyo imalefoho. Ngko oso hamniyoho sojo teti (30) ma'maleso asomo uyimo. Ose ulonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Juta sofe hwe engo sohwanjimo uyonto ⁴ ulimento, Ngko wonyo imalefoho. Ngko hwe wonyo ane sohomo seti'hwamale sohwo wape'nimontonoho. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Nakwoe'maho. Jije'nohinofoho. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jutas oso hamniyohoso Anituye ango engo somo noswoho'nofawento nowento nano hmentisofoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hamniyoho hiso nomantifi hnn+mentohofi, Olo hamniyoho hiloso a'amumo fonjasiyo'ne mpe'nefoho. Nakwo olo hamniyoho lo'nji tajo angomjo hamniyoho nem'no ho'nasiyoso wop+ngo'maho. ⁷ Ose lontifi hungkuno nom'ne ole kot+ku'mentohofi, Nakwo a'amu hwontoho mt+'mokuwo'n+ngkohoho sohwa mta'ni olo hamniyoho loso'nji hwaho mpe uyano. Hwaho hiloso a'amu kengo mta'ni nop+kuji poyo pe'n+ngkujo'no pijafo ho'nasiyo'nefoho. Ose kot+jwont+fi imentohofofoho. ⁸ Oso'no hwaho hopo sopo hwaho honiyo lifawojoponoho liwo'n+ngkohofofoho. Oso yofe hiso olohonta weho. ⁹ Oso hohosohonta hwe Jelemaiya sohumo An+tu hungkuno uyahon+ngki lut+hwamojo sohwoe hungkuno ne imo'n+mentisofoho. Hungkuno ole,

A'amu Is+lael+so oso hamniyohoso kakine'no mpe uyano lontifi imentohofofoho oso hamniyoho hiso nomantifi

¹⁰ a'amu hwontoho mt+'mokuwo'n+ngkiso sohwoe hwaho mpe imentohofofoho.

Oso hwe engo nt+mentiso pa'nyofoho.

Oso hungkunoso hohonta Jelemaiya ose li+mentisofoho.

Pailot Jisas+mo hungkuno ulohon+mentisofoho.

(Mak 10:2-5; Luk 23:2-5; Joun 18:29-38)

¹¹ Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo'njo sopo Jisas loho'mentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo Jisas+mo ulohon+mento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo sohwsilaho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ¹² Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sohwafe hwe engo sohwanji hofi+ko Jisas+mne'no hungkuno ulahon+ngkofi Jisas hungkuno asomo mujo'njo imentisofoho. ¹³ Oseso Pailot Jisas+mo ul+mento, Oso hungkuno kikine'no ntohofoso kiko mupa'nyotaho. ¹⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas hungkuno mujo'njo yahon+ngki Pailot yomo yonto huno pi'n+ngo engo syafi+hu'mentisofoho.

Pailot Jisas+mne'no iyomo fonjinto'ofahumno ul+mentisofoho.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)

¹⁵ Oso S+kuno Engo wopayo iloho yan+motofoto s+kuno somo soswo huhwo huhwi hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo kako hwe impo'angomjo fihumo is+hutof+hwaj+mojo hweho. A'amu sohwa oso hwe impo'angomjo sohune'no yofe hwe engo sohomo uliwo'n+ngkahon+ngkofi oso hwe huhwo sohomo is+hutof+hwaj+mojo hweho. ¹⁶ Oso hohosohonta hwe wonyo Mpolapas kako impo'angomo humohumantisofoho. ¹⁷ Hwe moya'mi nuhu'mokahon+ngkofi Pailot ul+mento, Ngko sekuyepono t+humo is+hutof+hwaj+mnehono. Ngko Mpolapas is+hutof+hwaj+mnehono. Ngko Jisas a'amu K+lais+yoho uliwo'n+ngkohoho sohomo is+hutof+hwaj+mnehono. Ose ulohon+mentisofoho. ¹⁸ Pailot olo so'no huno moi'wonoho. A'amu pi'n+ngo engoso Jisas+mo in+ngkamotofoto so'no a'amu Juta sofe hwe engo sohwa si+mano hintotohino umn+mentisofoho. Oso'no kakiyepono hungkuno hiso ipemotapmentohofofoho.

¹⁹ Pailot kako hungkuno jo'ne ango sopo humentan+ngki kakoe ape hungkuno ole lihwat+mento, Kiko oso hwe wop+ngo sohomo

kiko wonyo ulohofohotoho. Ngko sikwo'miyomo oso hwe sohune'no wojo uhwon'ngkoheso ngko simeho tango nisofoho. Ose lihwatimentisofoho.

²⁰ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji Juta sofe hwe yofe engo'njo sohwanji hofiko hwe moya'mi somo ulimentohofi, Sekwo Mpolapasimne'no jomo ulimno. Jisas kako poyo umo'nono. Ose humulohofofoho. ²¹ Hwe yofe engo'njo sohwo a'amu somo ulohonimento, Olo hwe lohwa'u osopo humasiyo loso tihumo usihuto'mnehono. Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, Mpolapasimo usihutofo. ²² Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Ngko Jisas a'amu Kilais hwosoho uliwo'n'ngkohoho sohomo pipi imnehono. Ose ulahon'ngki a'amuso ulimentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo. ²³ Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngki a'amuso mohm'no uliwo'n'imentohofi, Iyopo fonjinto'ofasyo.

²⁴ Ose lontan'ngkofi Pailot huno umento, kakoe hungkunoso hopa mmo'n'ngkahon'ngki ikujoho u'mofapmmonto yahon'ngki Pailot kako a'amu wanohonfento mijo nomanto a'amuso uhwontohumentan'ngkofi kakoe ahomo mijo yatiku'nonto ulimento, Olo hwe lohomo fonjasiyo'neso nje huno'maho. O'o, sekwo hwapingo kuyoho. Oso'no nje aho mijo yatiku'n'ngkohono. ²⁵ Ose ulahon'ngki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohomo poyo fonjasiyo'ne tohino nakumo ne'masoso nakwoe mehomi ntnne'no wone'ma'montonoho. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi Pailot Mpolapasimo isihutofihwajonto kakoe hwe itokuso'njo sohewamo ulimento, Jisasimo impe'nji fonjikuji iyopo fonjinto'ofahumno.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisasimne'no sitofo limentohofofoho.
(Mak 15:16-20; Joun 19:2-3)*

²⁷ Oseso Pailotiye a'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwafe angomo ipemotawontifi osopo hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwa Jisasimo u'ma'mentohofofoho. ²⁸ Hofiko kakoe manji'mofa yajontifi hofiko manji'mofa nom'ne hon'yo'nohinoso ulohomentohofofoho. Oso manji'mofa hon'yo'nohinoso a'amu yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwafe manji'mofofoho. ²⁹ Ose yontifi hofiko impe yongo'njo nomantifi nopopojontifi hnnimentohofi, Olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofa pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofofoho. Hofiko fo'me nomantifi kakoe aho angahohnta'ni umanjontifi ulimentohofi, Olo fo'me loso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe pa'n'ngo sohwoziye ahomo kumanjihwono. Ose lontifi kako'njopo hwomtame poji ulohofontifi sitofo ulimentohofi, Ou Hwe Engo sohwozi, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwozilaho. ³⁰ Ose ulontifi kakoe simo'mango sopo memijo uyati'mofontifi oso fo'me ahomo umangu'mentohofoso nomantifi mnokinopo fongku'mentohofofoho. ³¹ Hofiko sitofo mol'wo ulontifi oso manji'mofa hon'yo'nohinoso yojasyontifi kakoe manji'mofa uloho'mentohofofoho. Ose yontifi kakimo fonjinto'ofasiyo'ne sopono ipemotamentohofofoho.

Hofiko Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

³² Ipemotasantifi hwe fihwo Sailininta'ango kakoe yofe Saimoun osohomo nu'mantifi kwokwe umofontifi kako Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo intofo'ne'entifi ulimentohofofoho.

³³ Kako intofahonngki hofiko hwaho Ngkoulikota si'momentohofofoho. Oso hwaho hopo sopone yofe hiso hwap'ango olenoho. Mnokino yokino huyo'mango pa'nyo ponoho. ³⁴ Osopo nohumantifi hofiko ipisayo mijo'nji nom'ne molasin tohino mumnyo'njo so'ne so'nji iwolo'mokontifi Jisasimo uyahonngkofi kako yamofa imentisoso manimentisofoho. ³⁵ Oseso hofiko Jisasimo iyopo fonjinto'ofasyontifi kakoe manji'mofa yo'mayoso tihwo woma'montolikeno lontifi syohi'nyo imentohofofoho. Hwe sohwa syohi'nyo hiso yakolo ulohofontifi yo'mayoso hu'mema'mentohofofoho. ³⁶ Ose yontifi osopo nohumantifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho. ³⁷ Kakoe iyo hwojiyafiku'nnyo yokintaho sopono olo hungkunolo kakine'no mt'i'mokumentohofi, OLO HWE LOHWO JISASIYOHO. A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt'i'mokontifi iyoswo hofojahumentohofofoho.

³⁸ Jisasi'njopo hwe hufa'u hufo'nji ikujoho'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nom'nihwo Jisasiye aho angahohnta'ni, nom'nihwo aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokinkwa'nngkwa'nnyo yontifi sitofo ulimentohofi, ⁴⁰ Kiko ole liwo'nngkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'n'montonoho. Ose liwo'nngkino hwosoho. Kiko Anituye Hwomu Ne hwosi'manji kiko fo'ma'nyo. Iyopo nta'ni fikotape. ⁴¹ Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honngkano hungkuno lutihwamotofa sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji oso pa'nyo sitofo ulimentohofofoho. ⁴² Ole ulimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'nngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. Kako Isilael sofe hwe engo hwolaho. Kako iyopo nta'ni kotap'hwoso'no uhwonngkuhwasi nakwo simeho hi'ntnnono uyano. ⁴³ Kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto ole limento, Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho. Ose limento hweho. Anitu kakine'no umo'nngkuhwoso'no'manji kako olohonta ufo'mano. Ose ulimentohofofoho. ⁴⁴ Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofa huhwa'u Jisasimo sitofo ulimentisiyefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ Hinjo ajwo kuntoliyopo oso sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji tili (3) kilouk oso'nji apa'no longkonngkahonngki mofehi'nyo limentisofoho. ⁴⁶ Sikuno wammonto yahonngki Jisas joho mohm'no limento, Eli Eli lema sapak'tani. Oso hungkuno hiso neso ole, Nje Mpohwo Anitu, peho'no nisikwojantokuno. ⁴⁷ Ose lahonngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nontifi huno muyahonngki limentohofi, Olo hwe lohwo kako Ilaija osohomo Anitu hungkuno uyahonngki

li'mojo sohumne'no joho lalofoho. ⁴⁸ Ose ulahon+ngkofi hofiko'njopo a'amu humunyo sohwo komo'no Jisasimo u'manto hwapife we'e mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto uy+mentisofoho. ⁴⁹ I oso hiso'no nom'neso ole ulimentohofi, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nop+hwosi ufo'ma'mtolikeno. Ose ulimentohofofoho. ⁵⁰ Jisas apa'no joho mohm'no lonto kakoe huyo'mango uhwajonto poyo pe'n+mentisofoho.

⁵¹ Oso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpil+peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sis+mpo lohofonto hofa'u imo'n+mentisofoho. Hwaho hwom+hwo yonto sojo engoso tihwo'mentisofoho. ⁵² Oso hwaho a'mopijafo ho'nahinyo sopo hwaho hwosampo lohofahon+ngki Anituye a'amu pi'n+ingo pe'n+mentohofoso songo lika'mentohofofoho. ⁵³ Nolikafontifi sikuno nom'nemo Jisas pe'nonto songo lika'mentiso somo hofiko ango Jelusalem wop+ingo somo noswahon+ngkofi a'amu pi'n+ingo engo oso a'amu somo uhwon+mentohofofoho. ⁵⁴ Hwe a'amu itokuso'njo sohwamo mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu'nji nohumantifi Jisasimo uhwontohumantifi hwom+hwo yo'mayo so'nji imo'n+ngkahon+ngki uhwonontifi iyoho un+mentisofoho. Ole ulimentohofi, Olo hwe lohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Ose limentohofofoho.

⁵⁵ Moya'mi pi'n+ingo engo Ngkalilinta'ango Jisasimo tifi in+ngkamotofo sofa Jisasimo ufo'mano lont+ifi Ngkalili uliko'mantifi Jisasi'nji Jelusalemno pmentohofofoho. Osofa nohumantifi Jisasimo uhwon+hwojamentohofofoho. ⁵⁶ A'mu hofiko'njo loponta'angosi Maliya Makitola nta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jemisi'nji Jousep+njiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Sepetiye hwomu sohwa'uye kona'wohiyoho.

Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁵⁷ Sikuno'nji hwe hamniyoho engo'njo Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kakoe yofe Jousep+yoho. Kako Jisasimo in+ngkamojo hweho. ⁵⁸ Kako hwe engo Pailot osohumo u'manto, Jisasiye pijafoso mayo'ne ulohon+mentisofoho. Ose ulahon+ngki Pailot ulimento, Jisasiye pijafoso olo hwe lohomo uy+mno. ⁵⁹ Ose ulahon+ngki Jousep pijafoso nomanto hwapife songo halojo somo ifohumpento ⁶⁰ kakoe sokimo songomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il+mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo yiwolo'mo yiwolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁶¹ Maliya Makitolanta'angosi'nji nom'ne Maliyasi'nji sokimo mom+ingo sopo humanji hum+hwohwohumentisoyofoho.

A'amu itokuso'njo sohwa Jisasiye sokimo'njo mofone sopo humohumantohofofoho.

⁶² Mo'n+ngka honta sikuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo sohwi nuyokolofahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwani a'amu Falisi sohwani Pailot+mo u'ma'mentohofofoho. ⁶³ Nu'mantifi ulimentohofi, Hwe engo oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo songo humamentiso sohonta

ole limento, Sıkuno hufa'u sıhune memjaofihwoso'no ngko songo nolıka'mnefoho lımentisoso huno nayohoho. ⁶⁴ Oso hiso'no kıko jıje a'amu sohwo ole uso, Jısaye pıjafosı somo sekwo pıkupıjo esyontanıngkujoso sıkuno hufa'u sıhune womemjaofono. Ose uso. Kakoe inomokomoyo sohwa nukuji kakoe pıjafoso hufo ikuji hwe moya'mi somo hwasyo ole ulıfitnnoho, Jısas songo nto lıko'maho. Oso hwasyo hungkunoso hwasyo hungkuno sımo'mjo somo nuyakolofonoho. ⁶⁵ Ose ulahonıngkofi Pailot ulımento, Sekwo sekwoe a'amu uhwontohumayo'ne sohwo uhvajıfıjoso hofıko sokimo somo yokumpohn'nyo wopıjwosyafe. ⁶⁶ Ose ulahonıngki hofıko nowentıfi pıjwahumentohofofoho. Oso hiso hano pitofasiyo so'no sohe ho'nahumentohofofoho. Oseso hofıko a'amu itokuso'njo sohwa sokimo homo somo uhwontohumayo'ne uhwatımentohofofoho.

28

Jısas songo lıka'mentisofoho.

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Joun 20:1-18)

¹ Sıkuno iyoho humayoso moi'wo imo'nıngkahonıngki Sante imıngonji mofehi'nyo wosı'mofapmmonto yahonjo so'nji Maliya Makıtolanta'angosi Maliya nom'nesi'nji siko Jısas ho'nahumalofo sopo uhwonaho lonji pmentisiyefoho. ² Oso hohosohonta hwaho hwomıhwo yahonıngki a'amu ahwomomjo sohwo nulıko'manto noponto sojomo iwolo'mo iwolo'mınggo lohofonto sojo nomeho'naofonto sojo yokintahopo humamentisofoho. ³ A'amu ahwomomjo sohwoe sımano emta'mınggo yonte pa'nyo kakoe manji'mofoso nıhu'no halojo'nohinofoho. ⁴ A'amu itokuso'njo sohwa osohumo uhwonontıfi yomo yontıfi iyoho unıngkahonıngki poyo hopa wo'mentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo a'mu sofa'umo ulımento, Siko iyoho senıngkuhwoloho. Ngko huno ole niyohi, Siko Jısas a'amu iyopo fonjinto'ofahumalofo sohune'no tıpeelokusiyo. Ose ulonto ulımento, ⁶ Kako olopo mohumuyoho. Hohonta kako lımentiso hopa nto lıka'maho. Oyoninyo. Hofıko Jısasımo noho'nahumalofo lopo uhwoninyo. ⁷ Siko komo'no uhusısi kakoe inomokomoyo sohwo hwe poyo imo'nımaso sohwo pi'nımo mta'ni nto lıka'maho. Ose ulinyo. Kako Ngkaliline'no sımo'mo nto sepo'maho. Sekwo osopo nosokuji uhwonımo. Hungkuno seloheso inınggo seyo'eno.

⁸ Ose ulahonıngki a'mu sofa'u iyoho unımentisoso siko sımeho wopınggo umo'nıngkahonıngki pi'nımomo nulıko'manji komo'no nowenji kakoe inomokomoyo sohwo olo hungkuno loso ulohonanji umentisiyefoho. ⁹ Nowentanıngki Jısas honıngkanopo uswo'nonto ulımento, Nje nampohwo fa'uyo. Ose ulahonıngki tıfonepo nowenji Jısaye sıfe hwompahomo aho upm'mokonji Jısasımo hwomtame uloho'mentisiyefoho. ¹⁰ Jısas ulımento, Siko iyoho senıngkuhwoloho. Siko nuhusısi nje nıngkwahwosamo ulinyo. Hofıko hwaho Ngkalili nosokuji osopo wanohonıfe. Ose ulinyo ulımentisofoho.

A'amu itokuso'njo sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Oso a'mu sofa'u nowentanıngki a'amu fehohnjo itokuso'njo sokimo somo uhwontohumayo sohwa hofıko angopo i'mofawentıfi

a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwaro yo'mayo imo'n+mentiso so'no ul+mentohofofoho. ¹² Ose ulahon+ngkofi a'amu huhwo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji uhu'mokontifi yo'mayo yane'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho. Hofiko hamniyoho engo a'amu itokuso'njo sohwaro uyontifi ul+mentohofi, ¹³ Sekwo a'amu somo ole ul+mno. Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko sikwo'miyomo nopontifi nakwo saho fosyowentan+ngkuhwoni kakoe pijafoso hufo ma'malofofoho. Ose ul+mno. ¹⁴ Hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo olo so'no upa'n+ngkuhwos+manji nakwo kakimo afofo umokantanoho. Kako sekumo yoka masejo'njo uy+montonoho. ¹⁵ Ose ulahon+ngkofi a'amu itokuso'njo sohwa hamniyoho nomantifi hofikoe hungkunomo in+ngkamentohofofoho. Olo hungkuno Jisas+ye pijafoso hufo mayo loso a'amu Jutafe ango'meemo ho'n+ngkowahon+ngki ne'no lontifeso olohonta ose weho.

Jisas+ye inomokomoyo sohwa Jisas+mo uhwon+mentohofofoho.

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)

¹⁶ Inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwa oso hwofiki'nyo hwaho Ngkalili sopo Jisas nto ul+mentiso sopono s+mentohofofoho. ¹⁷ Hofiko Jisas+mo uhwonontifi hwomtame uloho'mentohofofoho. I oso'no a'amu anga'no anga'no Jisas+ikeno nom'ne hwol+keno lontifi huno pi'n+ngo syafi'hu'mentohofofoho. ¹⁸ Jisas hofikimo t+fonepo u'manto ul+mento, An+tu yo'mayo yokumpohn'nyo ahwomo'nji hwaho'ntnne'no mokosyohumayo'ne ntapisofoho. ¹⁹ Oso'no sekwo nowekuji hwaho hopi'nono ango'meemjo a'amu somo nje hungkuno lut+hwafikujo'no nje inomokomoyo umo'nife. Sekwo hofikimo mijo kiyomayoso Mpohwoe yofe'nji kakoe hwomufe yofe'nji kakoe Towahunofe yofe'nji likuji f+kiyomapmno. ²⁰ Ngko hungkuno hopi'nono sejapontnneso a'amuso hungkuno hiloso in+ngkape-e'ne filut+hwamno. Upa'n+mno. Ngko sekwo'nji engolopohamo nohumentan+mo sikuno moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no ne'no hument+hwanefoho.

Mak Olo Hungkuno Wopingo loso Mak Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife aho hopi'nono mofonepo nto uyokolofahonngki Mak olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Mak sohwo yofe hufa'unjo hweho. Nom'ne yofeso olenoho. Jouniyoho. I oso'no yofe hiso nehm'no hu'mo ole: Joun Makiyoho. (Oso hungkuno hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 25. Osopo weho.) Mak sohwo yofe hufa'u mulinyo hwapingoso ole: Yofe Makiyeso Ngklik hungkuno mta'angofoho. Yofe Jouniyeso Hipilu hungkuno mta'angofoho. Makiyeye na'usi Maliyafoho. (Oso hiso *Apousel* sohe engo 12 honingkano we'e 12. Osopo weho.) Mak huhwo sohwoe kona'wohiye ango somo a'amu Jisasimo iningkunyoso aho ku'mo ku'mingo ne'no uhu'mokumotofomnoho. Mak sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Jisasiye inomokomoyo Saimoun Pita'nji ango Loum sopo syoho imojiye hwa'uyoho. Olo iyoswo hiloso Mak ango Loum humanto mti'mokumentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko huno ole, Mak sohwo Hipilu hungkuno so'nji Ngklik hungkuno so'nji huno moi'wo'nnyo hweho. Oso'no ango Loum sopo Pita'nji nohumanji Mak kako Pitafe hungkuno iwolo'mokiyo syoho imojo hweho. Pita kako Anituye hungkunoso Hipilu hungkunomo lahonngki a'amu Loumjoso upa'nyo'ne Mak kako Ngklik hungkunomo iwolo'mokumoyo hweho. Oso'no a'amu Loumjo sofe hunoso olenoho. Hwe fihwo kako ni'hu'no yokumpohn'nyo hwo'manji nakwoe Hwe Engo hweho. Ose syofisyontaningkofi Mak kako Jisasimne'no ole ulimonto mti'mokumentisofoho. Jisas sohwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe yokumpohn'nyo somo Jisasiye yokumpohn'nyoso yakolonoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho. Kako a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo somo wopingo umokiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hweho. A'amu Loumjo somo Mak ose ulimonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Mak a'amu Ngklik Jisasimo iningkunyo somne'no mti'mokumentisofoho. Mak mti'mokumentiso iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Huno nafohotofo hwapingo neso ole: Jisas sohwo yo'mayo hopi'nono hwaho loponjofe yokumpoyn'nyo somo yakolownnyo hweho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloso atofu lihwasi Jisasimo uningkohwano.

Joun Hwe A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno lutihwamentisofoho.

(Matiyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Joun 1:19-28)

¹ Ngko Mak'ni Anituye Hwomu Jisas Kilais sohune'no hungkuno wopingo wamt'i'mokumonne'no yohono. ² Hungkuno ae lomayoso ole. Hohonta Anitu kako Aisaiya sohomo hungkuno uyahonngki iyoswo ole mti'mokumento, Anitu kakoe hwomumo ulimento,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne woli'hwatimmonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe-e'ne hweho. Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

³ Olo hwe huhwo lohwo hwaho a'amumo humunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehumamno.

Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mi'hwatimno.

Oso hungkunoso Aisaiya mtimokumentisofoho.

⁴ Oseso Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo hwaho a'amu mohumunyopo imofaponto a'amu pin'ngo uhu'mokahoningkofi ole luti'hwamento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujono Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwaso'no ngko mijo wokiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. A'amumo sekwoe honingkano songoso utihwayo'nefoho. ⁵ A'amu hwaho Jutiyanta'ango so'nji pone engo Jelusalem mta'ango pin'ngo engo so'nji Jounimo u'mantifi kakoe hungkuno upa'nontifi hofikoe wonyo yoloho lijwaofahoningkofi Joun hofikimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

⁶ Jouniye nem'no manji'mofo hwaho fi'njohwe yahu *kamel* lohwa'nji mtimokumentisofoho. Yahu paho ahulohoso loho'nimentisofoho. Kako kusimo'nji time mijo'nji nimojo hweho. ⁷ Joun a'amumo ole luti'hwamojofoho. Hwe nom'nehwo tifi noponefoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo niyakolofonefoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyone hwo'nyoho. ⁸ Ngko sekumo mijo'nohino kiyosemawo'nngkono. Hwe tiffinjo sohwo kako Anituye Towahuno Wopingonjo sohwo wokiyosema'montonoho.

Joun Jisasimo mijo kiyomahoningki Seten Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.

(Matiyu 3:13-17; Luk 3:21-22; Joun 1:29-34)

⁹ Osohonta Jisas pone Nasalet hwaho Ngkalili ulikomanto Jounimo nu'mahoningki Joun kakimo Mijo Joutan sohomo kiyoma'mentisofoho.

¹⁰ Jisas mijo mta'ango nosimofaponto uhwonimentisoso ahwomo mtampo lohofahoningki Anituye Towahuno yihufo ntolofiyo pa'nyo sohwo Jisasimo wekehumapmmentisofoho. ¹¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no, ngko simo hwo'nyo wopingo mikunimposo kijapalokweno. Kiko yomayo wopingo iwo'nngkino so'no nje simo hwo'nyo wopingo nimo'nantofoho. Ose ho'nimentisofoho.

Seten kako Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.

(Matiyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Ose ho'nningkahoningki Mijo Joutannta'ango Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo nom'ne hwaho a'amu mohumunyo iyo yomayo ane spono uhwatimentisofoho. ¹³ Osopo Jisas nohumentaningki sikuno *fouti* (40) memjaofahoningki Seten Jisasimo wonyo umokumo lonto Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho. Oso hwaho sopo sikiswojo yomayoso nohumentaningkofi a'amu ahwomomjo sohwa Jisasimo ufo'ma'mentohofofoho.

Jisas syoho emayoso Ngkalili nta'ni ema'mentisofoho.

(Mat'yu 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Hwangku sohonta Helout hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako Joun'imo impo'angomo intofahumentisoso Jisas hwaho Ngkalili sopo nowento Anituye hungkuno lutihwoma'mentisofoho. ¹⁵ Ole ulimento, Upa'nimno. Olohonta Anituye sikuno mofoneponoho. We'enepi Anitu kako kakoe a'amu so'nyumo yokumpohn'nyo enemokosyohumanefoho. Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anitumo simeho hi'ntnono uyimno. Ose lutihwamentisofoho.

Hwe osofosofahu'no inaniku syoho'njo sohwanne'no Jisas joho ulimentisofoho.

(Mat'yu 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Sikuno fihwi Jisas Mijo Ayo Ngkalili mom'ngopo hano emoyonto uhwonmentisoso Saimoun kon'ngkwa'wehwo Ent'lu'nji siko inaniku ho'yo mijomo ho'naofontan'ngki uhwonmentisofoho. Inaniku ifamiyoso sikoe hamniyoho syohofoho. ¹⁷ Jisas nuhwononto ulimento, Siko ngkimo t'fi nn'ngkapinyo. Siko inaniku mawo'n'ngkisiye pa'n'ngoso Anitumne'no a'amu mayo'ne wolosetihwamo. ¹⁸ Ose ulahon'ngki sikoe inaniku ho'yo komo'no nuliko'manji Jisas'nji umentohofoho.

¹⁹ Hofiko we'enepi mitimom'ngo somo noku'mokwawent'fi Jisas uhwonmentisoso Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko yofayokinomo nohumanji inaniku ho'yo ito'no esyohumentan'ngki uhwonmentisofoho. ²⁰ Jisas nuhwononto sikine'no komo'no joho ulimento, Oyoninyo. Ose ulahon'ngki Jemis'nji Joun'nji siko komo'no kan'ngkwohumo uliko'ma'mentisoyefoho. Kan'ngkwohwo Sepeti kakoe a'amu syoho ulohofiyi sohwanji hofikoe yofayokinomo nohumentan'ngkofi Jemis'nji Joun'nji siko uliko'manji Jisas'nji umentohofoho.

Jisas a'amu anga'nohino sohumta'ni towahuno wonyoso wae yao'mentisofoho.

(Luk 4:31-37)

²¹ Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwanji nowent'fi pone Koponeyam i'mofawent'fi sikuno Salolemo a'amu iyoho fosyohumayo'ne sikuno somo hofiko a'amu Jutafe tajo angomo noswont'fi Jisas hwe moya'mimo hungkuno lutihwamentisofoho. ²² A'amuso hofiko kakoe hungkunomo upa'nont'fi yomo imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa pa'nyo hwo'maho. O'o, Jisas sohwo kako hungkuno hwap'ngo wo'nnyo hweho.

²³ Osohonta hwe towahuno wonyo'njo sohwo tajo ango homo somo joho mohm'no ulimento, ²⁴ Jisas Nasaletnnta'ango sohwo si kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wop'ngo Ne hwosoho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo fosyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ²⁶ Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo joho mohm'no lonto hwe sohumo yomo yomo engo umasiyonto uliko'ma'mentisofoho.

²⁷ A'amuso ose uhwonontifi yomo engo yontifi hnnimentohofi, Olo pehotikeno. Olo hungkuno nom'ne songofoho. Olo hwe lohwo yokumpohn'nyo'njo lohwo hungkuno lahonngki towahuno wonyo sohwa kakoe hungkunomo haloho pentifi tifi iningkahwofo. Ose hnnontifi ²⁸ olo yo'mayo Jisas imentiso so'no hwaho Ngkalili sopo mjaho'n+mimentisofoho.

Jisas Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.
(Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Jisas tajo ango mta'ni noswaponto kako Saimoun'nji Entilu'nji siko'n+kwa'ie angomo humentohofoho. Jem's'nji Joun'nji hofiko'nji humentohofoho. ³⁰ Saimoun konemi siye a'apaho tohohmtnno uhnningkahonngki kako ijempohopo humamentisofoho. Oso'no Jisas noswopahonngki oso hungkuno hiso komo'no ulimentohofoho. ³¹ Ose ulahonngkofi a'musi mnokino'nji nohumentanjopo u'manto Jisas kakoe aho nomanto a'mu simo nulikofahonngki a'apaho tohohmtnno moi'wo imo'n'ingkahonngki kako wopingo imo'n+mimentisofoho. Wopingo imo'nonto kako a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas a'amu pi'n'ingo somo wopingo umokumentisofoho.
(Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Oso sikuno somo a'amuso hofiko a'amu nom'ne yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo'njo so'nji ipemotapmentohofoho. ³³ A'amu hopi'nono oso ango Jisas humentanjo hoku'yo sopo uhu'mokumentohofoho. ³⁴ A'amu yo'mayo yo'mayo mnokino'njo so'nji towahuno wonyo'njo so'nji wopingo umokumentisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwa Jisas Anituye hwomu sohomo yofe uhwo'mentohofoho so'no Jisas hofikimo hungkunojo so'ne mampinyo umokumentisofoho.

Jisas hwaho Ngkalili sopo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.
(Luk 4:42-44)

³⁵ Iyohohwe'nji Jisas nolikafonto kengopo a'amu mohumunyo sopo nowento osopo kako Anitumo jomo ulimentisofoho. ³⁶ Saimoun kakoe a'amu'nji Jisas'ne'no tpeentifi ³⁷ Jisas'mo t'p'hwonontifi ulimentohofi, A'amu hopi'nono kikine'no wotipekohon'mo'nantifi yalokwofo. ³⁸ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Hofikoe syohofoho. Nom'ne ango mofone sopo wohwano. Nom'ne a'amumo hungkuno wopingo wolutihwamne'no yohono. Oso'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ Ose ulahonngki nowentifi hwaho Ngkalili ho'mo so'mo tajo ango somo lutihwanto towahuno wonyo somo wae yao'mentisofoho.

Jisas hwe a'apaho uyo wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Hwe a'apaho sompote'njo sohwo Jisas'mo humotaho sulonto hwahopo hwomtame ulohofonto jomo yokumpohn'nyo ulimento, K'ko ngkimo wopingo wan'mokumo liso'manji, jije yokumpohn'nyoso hoponoho. ⁴¹ Jisas nupa'nonto hitoho ulofahonngki aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. K'ko wopingo hmomo'nyo. ⁴² Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo

huhwo sohwo moi'wo komo'no i'mo'n+kahon+ngki kako wop+ngo humamentisofoho. ⁴³⁻⁴⁴ Wop+ngo humentan+ngki Jisas hwe sohmo yoka yokumpohn'nyo ul+mento, Olo yoheso nom'ne a'amumo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angu syoho'njo sohmo jije a'apaho ut+hwahoji yo'mayo Mouses sel+mentiso so'no An+umo yano uyo. Oseso a'amu hopi'nonohinosa uhwon+ngkuji jije a'apaho uyo wonyoso wop+ngo imo'n+ngkiso so'no huno wosyof+syantafeho. Jisas ose ul+mentisofoho. ⁴⁵ Lihwojahon+ngki hwe huhwo sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo oso Jisas kakoe a'apaho wop+ngo umokumentiso so'no ul+mentisoso oso hungkuno hiso angu meemo ho'n+mentisofoho. Oso'no Jisas kako nom'ne angkuhwafo m'mofayofoho. Kako mempo hohnta'ni humentan+ngki a'amu angu kengu kengoponta'ni kakimo u'ma'mentohofofoho.

2

Jisas hwe sife aho songo miyo'njo sohmo wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Sikuno nom'ne memjaofahon+ngki Jisas Koponeyam asomo nopa-hon+ngki a'amuso Jisas kakoe angopo * humaha upa'n+mentohofofoho. ² A'amu hopi'nono angu Jisas humentanjo uhu'mokont+fi angomo angiyoho'mo a'amu pi'n+ngo engu uhula'mo'mentohofofoho. Uhu'mokahon+ngkofi Jisas An+tuye hungkuno lut+hwamentisofoho. ³ Hwe osofosofahu'nohino sohwa hwe mnokino'njo sohmo ijempoho emotapmentohofofoho. Oso mnokinosa sife aho songo miyofoho. Pompenjiyo'nohinofoho. Osohwa Jisas+njopo i'mofapmentohofofoho. ⁴ A'amu pi'n+ngo uhula'mo'mentohofoso'no uhwonont+fi hofiko Jisas+njopo mitofasiyofoho. Oso'no sokangu anti+fepo kotasont+fi iku'yo nofent+fi a'amu mnokino'njo sohwo kakoe ijempoho hi'nji Jisas humentanjo mempo impe intofuyoho'mokumentohofofoho. ⁵ Jisas kako uhwon+mentisoso oso a'amu itokwapmentohofoso hwa hofiko Jisas+mo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon+ngkofi Jisas uhwonoto hwe mnokino'njo sohmo ul+mento, Olo hwomu lohwo, ngko jije hon+ngkano wonyoso wae nto yakumofohono. Ose ulahon+ngki ⁶ a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwa humupo'ntohumantohofofoho. Hofikoe simeho mo'mnohini ole syaf+hu'mentohofi, ⁷ Oso pipilo An+tu anga'no kako'nohino a'amufe wonyo wae iyoso hoponoho. Hwe hwahoponjo sohwo a'amufe wonyoso wae miyonohoho. Olo hwe lohwo An+umo sitofo ulalofoho. ⁸ Ose syof+syahon+ngkofi hofikoe huno somo Jisas huno uyahon+ngki ul+mento, Sekwoe simeho mo'mo oso hunosa peho'no syof+sikomo'nalokwofo. ⁹ Olo hwe mnokino'njo lohomo pehofo ul+mne'elo. Hungkuno nohayo ntisoto. Jije hon+ngkano wonyo wae weekumo'mo ul+mnehono. Nom'ne hungkuno ole, Fil+kaho. Jije ijempoho nomahoji mpano. Pehofo ul+mnehono. ¹⁰ Oseso sekwo huno waseyono. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni olo hwa holo a'amufe wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo hinjo hwo'nyoho.

* **2:1:** Oso'no nakwo huno monayofoho. Tihwoe angot+keno. Oso hiso Jisas kako oso angu homo somo humamentisofoho. Angu Koponeyam sopo a'amu fiso hofikoe hunosa ole, Pita'nji Ent+lu'nji angot+keno. (Sohe engu 1 hon+ngkano we'e 29 somo uhwoyo.)

Ose ulonto hwe mnokino'njo sohomo ulimonto, ¹¹ Wakilimo. Filikaho. Jije ijempoho nomahoji jije angopono fiwano. ¹² Ose ulahonngki hwe sohwo nolikafonto kakoe ijempoho nomanto, noswopahonngki a'amuso nuhwonontifi yomo yontifi Anituye yofe ho'nomantifi ulimentohofi, Hohonta nakwo oleso muhwonyofoho.

Jisas Lifaine'no joho ulimentisofoho.

(Matiyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisas apa'no Mijo Ayo Ngkalili momingo sopo ku'mokuwahonngki osopo a'amu pi'ningo engo nu'mahonngkofi kako a'amumo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho. ¹⁴ Jisas hano nowento Lifai Alifiyosiye hwomu sohwo a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe angosomo nohumentanngki Jisas Lifaimo nuhwononto ulimonto, Kiko ngkimo tifi nnngkape. Ose ulahonngki Lifai nolikafonto Jisasimo tifi inngkamentisofoho.

¹⁵ Tifi sohonta Jisas kakoe a'amu'nji Lifaiye angomo wopayonontanngkofi osopo nom'ne a'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo so'nji hofiko Jisasimo tifi inngkunyo huhwanji humohumantohofofoho. ¹⁶ A'amu Falisi sohwa hofiko Jutafe honngkano hungkuno huno'njo fehohnjo sohwa hofiko Jisas'nji a'amu wonyo so'nji wopayonontanngkofi uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, A'amu hamniyoho ho'nafo syoho'njo sohwanji a'amu wonyo honngkano'njo so'nji Jisas'nji wopayo peho'no nalokwofo. ¹⁷ Olo hungkuno loso Jisas nupa'nonto ulimonto, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofaho siyo'njo sohomo mu'mapitnnehofi. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. Oso pa'nyoso ngko a'amu honngkano wopingo'njo hwona'nyoho liwo'nngkohofosomme'no joho lutimayo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'o ngko a'amu honngkano wonyo'njo somne'no pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Wopayo humaho humayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 9:14-17; Luk 5:33-37)

¹⁸ Sikuno nom'ne fihwi Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Anituye yofe ho'nomayo'ne wopayo humaho humentanngkofi a'amu nom'ne sohwa Jisasimo u'mantifi ulimentohofi, Jounye inomokomoyo sohwanji Falisiye inomokomoyo sohwanji hofiko wopayo manyo'njo humayoso Anitumo jomo ujo'ne yahinoso inngkawowo'nngkohofofoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo manyo'njo humayo yahino somo minngkayo'njo peho'no yalokwofo. ¹⁹ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimonto, Upa'nimno. Hwe ape songo mayo sohwo kako kakoe a'amu'nji wopayo iloho engo yontifeso hofiko wopayo humaho wohumantifitaho. O'o simeho wopingo'njo wnantifeho. ²⁰ I oeso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofikoe a'amu mta'ni kompemafikujifonjasyikujono kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikujiwosopayo manyo'njo uyantifeho.

²¹ Ihwoni. Hwe fihwo manji'mofo tontamo imo'nnyo sohwo kako hwapife nom'ne songo we'e nomahwosi tontamo somo lojwohofojasihwosi yakife uyimtolaho. Awonoho. Engo womnahoti'montonoho. ²² Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

Salolemo sikuno iyoho humayo somo yo'mayo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Salolemo iyoho humayo'ne sohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko syoho'mo nowentifi mijoho uyahonngki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo lontifi neso nimentohofofoho. ²⁴ Nontanngkofi a'amu Falisi sohwa uhwonontifi Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni. Nakwoe honngkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo sikuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi ningkohofoto. ²⁵ Ose ulohonngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtimokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sikuno Ntefit kakoe a'amu'nji hofiko wopayo umofonyo yontifi mijoho engo humamentohofoho sohonta ne'no selohonngkohono. ²⁶ Osohonta Apiyata hwe engo tajo ango syoho'njo sohwo nohumentanngki Ntefit kako Anitumne'no hwapife ango molinyo somo swonto wosopayo Anituye simanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wopayo hiso a'amu sikinjo somne'no'maho. O'o a'amu Anituye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nomanto kakoe a'amu sohwo nuyimentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohofoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwo oso hungkuno hiso ulohonngkohofotaho. ²⁷ Ose ulonto Jisas nom'ne hungkuno Falisi sohwo ulimento Anitu kako sikuno iyoho humayoso peho'ne mtimokumentisoto. Kako hwe moya'mi ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. I a'amufe honngkanomo hano pitofasyo iyo'ne mtimokumentisofoho. I sikuno iyoho humayo homo a'amumo ufo'mayo'ne mtimokumentisofoho. ²⁸ Oseso ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sikuno iyoho humayo'neso hwapingo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

3

Sikuno iyoho humayo somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Jisas a'amu Jutafe tajo ango somo apa'no swahonngki osopo hwe fihwo aho songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ² A'amu Falisi sohwa hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no mihwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole

syafi'hu'mentohofi, Jisas kako s'ikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wop'ingo umokumontol'ikeno. Ose syafi'syont'ifi Jisas'mo uhwontohumamentohofofoho. ³ Jisas hwe aho wonyo'njo sohomo ul'mento, K'iko ajwo lopo filohofape. ⁴ Ose ulonto hof'ikimo ul'mento, Oso hon'ing'kano hungkuno Mouses neyakwosamo uy'mentisoso s'ikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo s'ikuno lomo yahino wop'ingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wop'ingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. Ose ulohon'ing'kahon'ing'ki hof'iko mampi'nyo imentohofofoho. ⁵ Jisas hof'ikimo fe'n'ihwononto s'meho tohino umn'ing'kahon'ing'ki a'amu Falisiye s'mehomo uhwon'mentisoso hof'iko a'amumo hitoho mu lofe so'no s'meho tango uy'mentisofoho. Jisas a'amu aho wonyo'njo sohomo ul'mento, J'ije ahaso s'hwaho fis'pofa. Ose ulahon'ing'ki kako haloho'no yonto aho s'hwaho s'p'o'mentisoso kakoe aho wop'ingo umo'n'mentisofoho. ⁶ A'amu Falisi sohwa uhwonont'ifi komo'no nowent'ifi Heloutiye a'amu sohwanji uhu'mokont'ifi Jisas'mo poyo fonjosiyan'e'nt'ifi hon'ing'kano t'ip'mmentohofofoho.

A'amu pi'n'ingo engoso mijo mom'ingopo uhu'mokumentohofohofofoho.

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji oso ango sopo nul'iko'mant'ifi mijo ayopo nohumentan'ing'kofi a'amu pi'n'ingo engo Jisas'mo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu hiso ango kengo kengoponta'angofoho. Hwaho Ngkalili, hwaho Jutiya, ⁸ pone Jelusalem, Itumeya, Mijo Joutan nongkihnta'ni, Taiya pone engo nongkihnta'ni Saitoun pone hiso nongkihnta'ni oso a'amu pi'n'ingo engo hiso yo'mayo Jisas imentiso oso'no upa'nont'ifi Jisas'mo u'ma'mentohofofoho. ⁹ Jisas inomokomoyo sohwaso ul'mento, Sekwo yofayokino ito'no fesyohumanno. A'amu we'yo mohumuyoho. Hof'iko hwotoho n'if'ifitnnoho. Ose ul'mentisofoho. ¹⁰ Hwap'ingo ole, Jisas a'amu pi'n'ingo engo somo a'apaho wop'ingo umokumentiso so'no a'amu mnokino'njo hopi'nonohinoso a'amu yohoto yohotofo mjoloho'n'm'iwent'ifi Jisas'mo upm'mokantane'no y'ihwono ose l'mentohofofoho. ¹¹ A'amu towahuno wonyo'njoso Jisas'mo uhwon't'mant'ifi hwahopo ipitofawent'ifi joho ul'mentohofi, K'iko An'ituye Hwomu Ne hwosoho. ¹² Ose ulahon'ing'kofi Jisas hof'ikimo hungkuno yokumpohn'nyo ul'mento, Olo hilo so'no a'amumo nul'ikutoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono s'ife mta'ni hufa'uyo sohwaso uhwasopo'mentisofoho.

(Mat'iyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Oso hohosohonta Jisas hwof'iki'nyopo nosonto kakoe inomokomoyo'ne uhwasopo'mo lonto a'amu somo joho ulahon'ing'ki hof'iko s'ap'mmentohofofoho. ¹⁴ Jisas a'amu aho hopi'nono s'ife mta'ni hufa'uyo sohwaso kakoe inomokomoyo'ne uhwasopento ul'mento, Ngko'nji fosyohumayo'ne sehwasopehe sohwaso, Hwangku a'amu nom'ne somo sekwo lut'ihwayo'ne woloset'ihwaso. ¹⁵ Noloset'ihwaso'mo nje yakumpohn'nyo towahuno wonyo wayo'ne wosejap'mmo. Ose ul'mentisofoho.

16 Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimoun+yoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako Pitafoho mul'mentisofoho. 17 Jem+s+'nji kon'ngkwa'wehwo Joun Sepetiye hwomu sohwa'umo Jisas nom'ne yofe mul'mentiso Mpouaneses. Oso yofe hwap'ngo ole hwe yokumpohn'nyo ahwomo li'wo'n'ngkiso pa'nyo hwa'uyoho. 18 Nom'nihwa Ent'lu'nji Filip+'nji Mpatoulom+yu'njoho. Nom'nihwa'u Mat+yu'nji Toumas+'njoho. Nom'nihwo Jem+s' osohwo kako Al'fiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwa'u Tatiyos+'nji Saimoun Selout+'njoho. 19 Nom'nihwo Jutas Is'kaliyout+'njoho. Jutas huhwo sohwo Jisas+imne'no tokoyo'ofu yonto a'amu Jisas+imo fonjasiyo'ne sohwafe ahomo uy'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo Jisas uhwosopento, kakoe angopo umentisofoho.

*Jisas+'nji Mpel'isepul+'nji sikoe hungkunofoho.
(Mat+yu 12:24-37; Luk 11:15-23; 12:10)*

20 Jisas kakoe Nasalet osopono wahon'ngki a'amu pi'n'ngo engo osopo uhu'mokumentohofofoho. Angomo uhu'mokumentohofu so'no Jisas kakoe a'amu'nji hof'iko wopayo manyo'njo imentohofofoho. 21 Jisasiye temtifo sohwa oso hiso nupa'nont'fi, Jisasiye hunoso ito'no'maho. Kakoe hunoso ilo'nnyo hwol'ikeno. Ose lont'fi kakimo ut'mano lont'fi pmentohofofoho.

22 A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwa Jelusalem mta'ni nopont'fi l'mentohofi, Mpel'isepul oso towahuno wonyo hopi'nohino sohwafe hwe engo sohwo Jisas+ye simeho mo'mo humaho. Towahuno wonyo somo wae yaof'wo'n'ngkohoho. 23 Ose lahon'ngkofi Jisas hof'ikine'no joho lut'manto pahnn'imo hungkuno ul'imento, Seten kako wae yamo'nyoso pipilo. 24 Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino hu'mawo'n'ngkohofoso hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hof'ikoe wop'ngo fosyohumayoso wonyo umo'n'montonoho. 25 A'amu angu anga'nohinomo fosyawe sohwa hof'iko ehusilofo humaf'ikuji ikujoho fongki'n'fijoso hof'iko yosesamo wohumpeent'feho. 26 Oseso Seten kakoe towahuno wonyo'njo sohwa hof'iko ehusilofo humaf'ikuji ikujoho fongki'n'fijoso hof'ikoe yokumpohn'nyo ane umo'nant'feho.

27 Hwe fihwo hwe yokumpohn'nyo sohwoe angomo hufo umu lih'wosi swososo s'imo'mo oso hwe yokumpohn'nyo huhwo sohwi nano kilofasy'hwosi i kako oso angu homo somjo kakoe yo'mayoso woma'montonoho. Oso pa'nyoso ngku Seten+imo uyakolo'mentohe so'no ngku kakoe towahuno wonyo sohwafo wae yaofalokweno.

28 Olo hungkunolo in'nggo seyo'eno. A'amu hopi'nonohino hof'ikoe wonyoso s'ifajo hungkunoso wonyo hungkunoso An'itumo jomu ul'ifijo'manji kako wae weesemo'montonoho. 29 I oso'no a'amu kako An'ituye Towahuno Wop'ngo so'no sitofu lososo oso wonyo hiso An'itu kako wae meefonehoho. Oso wonyo hiso kakoe simeho'mo ne'no nowent'hwonefoho. Ose ul'mentisofoho. 30 Jisas kako An'ituye Towahunofu yokumpohn'nyo so'nji towahuno wonyo somo wae ya'o'mentiso so'no hof'iko Jisas+imo k'iko towahuno wonyo'njo hwosoho ul'mentohofofoho. Oso'no Jisas oso hungkuno tangu'ngo ul'imentono.

Jisasiye kona'wohi'nji hohmn'ngkwa'wehwosanji i'mofapont'ifi angohofoho.

(Mat'iyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji kon'ngkwa'wehwosanji i'mofapont'ifi angohofoho. ³² A'amu pi'n'ingo engohofoho. ³³ Jisasi'nji humant'ifi Jisasiye ajwopo nohumentan'ngki a'amu kakimo ul'imentohofi, Upa'nyo. Jije na'u hnn'ngkwa'wehwosanji hnnampo'wohijanji humant'ifi kikine'no johohofoho. ³⁴ Jisasi nupa'nontohofoho, Nje na'u n'ngkwahwosa t'ihwalo. ³⁵ Jisasi a'amu nohumentan'ngkofi fe'n'ihwonontohofoho, Uhwon'mno. Olo nje na'uja nje n'ngkwahwosa, olohi humalohofoho. ³⁵ A'amu An'tuye hungkunomohofoho in'ngkawowohofoho nje n'ngkwahwosa nje nampohwosa na'ujahofoho. Ose ul'imentisohofoho.

4

Hwe fihwo ufongoyo fisos'imoka'mentiso so'no pahnn'imo hungkunohofoho.

(Mat'iyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisasi kako Mijohofoho Ayo Ngkalili sopo nohumantohofoho a'amumohofoho apa'no lut'ihwamentisohofoho. Osopohofoho nohumentan'ngki a'amumohofoho we'yohofoho uhu'mokumentohofohohofoho. Oso'no Jisasi yofayokinopohofoho kotasontohofoho osopohofoho humamentisohofoho hwe moyam'isohofoho mom'ingohofoho sopo lohohofoho ul'imentohofohohofoho. ² Kako pahnn'imo hungkuno pi'n'ingo engohofoho hof'ikohofoho hunohofoho ufohotohofohofoho ne lut'ihwamentisohofoho. Ole ul'imentohofoho, ³ Sekwo upa'n'mno. Hwe fihwo kako kakohofoho syohopohofoho ufongoyohofoho fisosomokahofohohofoho. ⁴ Fisosomokofahon'ngki ufongoyohofoho fehohnjohofoho hon'ngkanopohofoho pi'wesyahon'ngki y'hufo sohwanohofohohofoho n'ontohofohohofoho. ⁵ U, ufongoyohofoho fehohnjohofoho hwahohofoho sojohofoho'njohofoho sopo pi'wahuhofohohofoho ul'imentisohofohohofoho. Oso hwahohofoho hisohofoho engohofoho mo'mjohofoho'mahohofoho. Oso'no osohofoho ufongoyohofoho komohofoho'no fohofohohofoho ul'imentisohofohohofoho. ⁶ Osesohofoho mofehi'nyohofoho ul'ontohofohohofoho ufongoyohofoho p'mponghofohohofoho hwahomohofoho'mohofoho munjilohofohofoho'njohofoho yontohofohohofoho yohofohohofoho imentisohofohohofoho. ⁷ U, ufongoyohofoho fehohnjohofoho nant'ipe yongohofoho'njohofoho sopo pi'wahuhofohohofoho ul'imentisohofohohofoho nant'ipe yongohofoho'njohofoho sohwanohofohohofoho komohofoho'no fokohofohohofoho'kwatohofohohofoho lohohofohohofoho ul'ontohofohohofoho nont'ime kingkulohofohohofoho ul'ontohofohohofoho osohofoho ufongoyohofoho hisohofoho ne minto'n'imentisohofohohofoho. ⁸ U, ufongoyohofoho fehohnjohofoho hwahohofoho afohohofoho'njohofoho sopo pi'wahuhofohohofoho ul'imentisohofohohofoho engohofoho fokahofohohofoho ul'ontohofohohofoho ne pi'n'ingohofohohofoho ul'ontohofohohofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), fiso engohofoho (*sik'siti*, 60), fiso pi'n'ingohofohohofoho ul'ontohofohohofoho engohofohohofoho (*wan hant'ilet*, 100). ⁹ Jisasi ose ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho. Ose ul'imentisohofohohofoho.

Jisasi pahnn'imo hungkuno so'no ul'imentisohofoho.

(Mat'iyu 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Hwangku inomokomoyohofoho sohwanjohofoho nom'ne a'amumohofohohofoho fihwanohofohohofoho kakohofohohofoho hungkunomohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho. ¹¹ Jisasi ul'imentohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, An'tu sohwanohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho, A'amu fihwo nje hungkunohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho. I oso'no a'amumohofohohofoho ul'ontohofohohofoho ul'imentohofohohofoho.

kengo sohwa hofiiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nife. Sekumo yoloho waselimo. ¹² Hohonta Aisaiya ole mtimokumento, Hofiiko nuhwonngkuji neso nuhwonifitne'maho. Hofiiko nupa'nngkuji oso hungkunoso huno ito'no uyone'maho. Hofiiko honingkanono wonyo somo hohujo mikinjaopijoso Anitu hofiikoe wonyo wae mmofonehoho.

Ose mtimokumentisofoho.

Jisas pahnnimo hungkuno hwapngoso ulimentisofoho.

(Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Jisas ose ulonto ulimento, olo pahnnimo hungkuno hwe ufongoyo fisisomoka'mentisoso sekwo huno maseyoho liyohoho. I pahnnimo hungkuno nom'ne songoso sekwo huno pipi seyohoho. ¹⁴ Upa'nimno. Hwapngoso olenoho. Hwe ufongoyo'njo sohwo Anituye hungkuno a'amumo luti'hwayo pa'nngofoho. ¹⁵ Fiso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso oso hwe moya'mi hofiiko hungkuno wopingo upa'n'iwon'ngkohoho pa'nyofoho. I oso'no Seten kako noponto oso hungkuno wopingo simeho mo'mo ho'nosyahanngki Seten wae yamo'mentisofoho. ¹⁶ Nom'ne a'amuso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentiso pa'nyo hwafoho. Oso a'amu hiso Anituye hungkuno upa'nontifi hofiiko komo'no simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'nngkohofoho. ¹⁷ I oso'no hofiikoe pmpongo anefoho. O'o, hofiiko we'enepi nolohofontanngkofi a'amu nom'neso Anituye hungkuno hwotoho wahmmo lososo oso a'amu nolohofontanjo huhwo sohwo tango engo uyahanngki hofiikoe pmpongo ane so'no piwasyiwo'nngkohofoho. ¹⁸ Nom'ne a'amu ufongo hwaho nantipe yongo'njo pa'nyofoho. Hofiiko Anituye hungkuno upa'nimentisofoso ¹⁹ i, yo'mayo hwaho loponjo somne'no huno engo syafisyontifi hamniyoho engo womano lontifi yahanngkofi hofiiko ho'yango yo'mayo so'no hi umonyoso oso hiso Anituye hungkunomo kingkulofiwo'nngkohofoho. Oso huhwo sohwa ne ane hwafoho. ²⁰ Nom'ne a'amuso hofiiko ufongoyo hwaho afofo'njo pa'nyofoho. Hofiiko Anituye hungkuno upa'nontifi oso hungkuno hiso inngkawentifi hofiiko Anitumne'no yo'mayo syoho wopingo yiwo'nngkohofoho. Oso ne into'nnyofoho. Ne fiso we'e (*teti*, 30), nom'ne engo (*sikisiti*, 60), fiso pi'nnggo engofoho (*wan hantilet* 100). Ose ulimentisofoho.

Sikiloho pomponahoso hiyaso kipitofasiyo'eno.

(Luk 8:16-18)

²¹ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, A'amu fihwo sikiloho mongkuji'hwosi oso pomponaho hiso ahwonte'mo kipitofasiyo'eno. Epohumayo enjwa'mo ho'nasiyo'eno. Awonoho. Kako ijempohopo ufoho'ofahumontonoho. ²² Yo'mayo olohonta a'amu hiyaso mokosyohumawo'nngkohofoso hwangku a'amu hopi'nono pomponahopo uhwonantifeho. Yo'mayo olohonta pahnnimo hungkuno liwo'nngkoheso hwangku a'amu neso upo'nantifeho. ²³ Sekwo haloho'njo ku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

²⁴ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimento, Yo'mayo pahnnimo hungkuno upo'nalokwofoso hwapngoso ne ngko selalokwe so'no huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amumo hofiikimo ufo'mayo'ne

Anituye hungkuno ulikuno. Sekwo a'amumo Anituye hungkuno ufijo hopaso Anitu kako sekumo wosejapmmontonoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anitumne'no huno engo wotipemantifeho. ²⁵ Hwe fihwo Anituye hungkuno simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno hiso kako ito'no iningku lohofososo Anitu kako huno engo umontonoho. Hwe nom'nehwo Anituye hungkuno we'enhini simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo oso hungkuno we'eso ito'no mining kayo'njoso oso hungkuno we'eso moi'wo umomntonoho. Ose ulimentisofoho.

Ipisayo fokafo'ne pahnnimo hungkunofoho.

²⁶ Jisas nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo olo hwaho lopo kakoe syoho'mo ipisayo hulimentisofoho. Oso hiso Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayo pa'nyofoho. ²⁷ Hwe huhwo sohwo nohulonto kakoe angopono nowento sikuno pi'ningo fosyowelikafo imojo hweho. Ipisayo hiso pipi foka'mentisoto. Fokafo hwapingoso hwe sohwo huno muyofoho. ²⁸ Hwahomjo afofoso ipisayo engo imokiyofoho. Simo'mo swo inikwato lohofihwosi osopo simo'me ipehwosi tifi ipisayo unto'nimontonoho. ²⁹ Ipisayo mojo ihwoso'no hwe huhwo sohwo kako nolofamjonefoho.

Iyo masitet ipisayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 13:31-32, 34-35; Luk 13:18-19)

³⁰ Nom'ne hungkuno Jisas ulimento Anitu kakoe a'amumo mokosyohumayoso ngko pehofo losetihwamnehono. Oso'no pahnnimo hungkunoso pehofo selimnehono. ³¹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet* kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Oso neso a'amu syohopo hulwo'ningkohofofoho. ³² Syohopo ulahon'ngkofi oso ipisayo hiso engo imononto nom'ne iyo syoho sopolonjoso somo yakolonoho. Kakoe pamo sopo yihu'aifo syuhwosi pompenjiyo hofiywo wonyoangkafopo wokehumentifeho.

³³ Jisas pahnnimo hungkuno pi'ningo engo ulimentisoso hofiko huno syafihupitnne'ento ulimentisofoho. ³⁴ Kako a'amu somo pahnnimo hungkuno'nohini ulimentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwantnnohini humantifi kako yoloho ulimentisofoho.

Jisas mijo'nji ifofo'njimo hungkuno ulahon'ngki moi'wo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Oso sikuno hiso mofehi'nyo nton'ngku'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulimento, Mijo nongkihnta'ni woekhwano. ³⁶ Ose ulahon'ngki hofiko a'amu pi'ningo engo uhu'mokumentohofoso somo uliko'mantifi yofayokinomo Jisas humamentiso somo kotasantifi hofiko mijo ayopo wako'mentohofofoho. Wako'mentohofoso nom'ne a'amu hofiko hofikoe yofayokinomo hofiko'nji wako'mentohofofoho. ³⁷ Nowekentan'ngkofi ifofo engo ikwato lohofonto mijo yofayokinomo ifeehu'mo lohofonto mijo yofayokinomo engo weeo'mto imentisofoho. ³⁸ Jisas yofayokinomo fehohnta'ni mnokino ikwo'ofyo yasyonto saho fosyowentan'ngki hofiko Jisasimo ulikafontifi ulimentohofi, Lonetihwayo sohwo si tifonepo nakwoe yofe moi'wo umonantohofi. Kiko nakune'no huno mosyafisiyo'njo liyalokuno. ³⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas nolikafonto ifofomo yoka ulimento, Moi'wo hmomo'nyo. Ose

ulonto mijomo ulimento, Nta'noho. Ito'no filufawofo. Ose ulahon+ngki ifofo moi'wo imo'n+ngkahon+ngki mijo apa'no songo miyo'njo n+hu'nahone lifawo'mentisofoho.⁴⁰ Ito'no lifawo'mentisoso inomokomoyo sohwo ulimento, Sekwo iyoho peho'no sen+ngkohoho. Sekwo An+tummo simeho hi'ntnnono muyo'njo liyalokwofo.⁴¹ Ose ulahon+ngki hofiko iyoho engo un+ngkahon+ngki hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo ifofo'nji mijo'nji kakimo haloho'nohini upesolo t+hwoe huhwolo.

5

Hwe towahuno wonyo'njo sohomo Jisas wop+ngo umokumentisofoho. (Mat+yu 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji mijo nongkihnta'ni a'amu Ngkelasafe hwahopo i'mofapmmentohofofoho.²⁻⁶ Hwe towahuno wonyo'njo sohwo hwaho hopo sopo humunyoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'mopijohino sokimo somo humunyoponoho. A'amu angoponjo sohwa kakimo impe into'mentohofofoho. Hofiko ahwomo nano yokumpohn'nyo nomantifi hwe sohwoe sife aho ahwomo nano kilofi'wo'n+ngkahon+ngkofi kako nano hotito'mentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo hofikimo uyakolofi'wo'n+mentisofoho. S+kuno huhwo huhwi oso hwe huhwo sohwo a'mopijohinopo hwofiki'nyopo humemayonto joho mohm'mo limojo hweho. Kako sokis+hu'nji kakoe a'apahomo fongkin+wo'n+mojofoho. Oso hwe huhwo sohwo ikanopo nta'ni Jisas+mo uhwon+hwojawento, kako hano komo'no nowento, Jisas yofayokino mta'ni swapmmentisoso hwe sohwo i'mofaponto, Jisas+ye s+feke'nyo'mo ipitofawo'mentisofoho.⁷⁻⁸ Jisas towahuno wonyo sohomo ulimento, K+ko towahuno wonyo sohwoi olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulontan+ngki towahuno wonyo sohwo joho mohm'no ulimento, Jisas, k+ko An+tu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. K+ko ngkimo peho wantoho'monne'elo. An+tu nupa'n+ngkuhwoso'no ngko jomo wakil+monne'no yohono. K+ko ngkimo tohino nontapohotoho.⁹ Ose ulahon+ngki ulimento, Nje yofe *Ami* hwona'nyoho. Nakwoe hungkuno ole: A'amu sis+hwayo apa'no, pi'n+ngo engofoho. Nakwo towahuno wonyo we'e mohumulohwono.¹⁰ Towahuno wonyo huhwo sohwo Jisas+mo joho yokumpohn'nyo ulimento, K+ko ango ikano'mno lonehwajohotoho.

¹¹ Oso hwofiki'nyo mofone sopo yahu pi'n+ngo engoso hofiko mno ijontan+ngkofo somne'no¹² towahuno wonyo sohwa Jisas+mo yokumpohn'nyo ulimentohofi, K+ko nakumo oso yahu pi'n+ngo engo nongkwanjo nompone'no filonehwajo. Nakwo yahu somo wehuhnnofano.¹³ Ose ulahon+ngkofi Jisas hofikimo t+mo hon+hwoj+mentisofoho. Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnawo'mentohofofoho. Ehuhnnaofahon+ngkofi yahu hiso *tu tausen+iso* (2000) hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mt+ku'nontifi mijo ayomo mihulofahon+ngki n+hu'nahone poyo pe'n+mentohofofoho.

¹⁴ Hwe yahu mokosyohumayo sohwa komo'no nowentifi hwe moya'mi ango sponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon+ngkofi ho'n+mmentisofoho. Oso hungkuno hiso ho'n+ngkahon+ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho.¹⁵ Hofiko Jisas+mo nu'mantifi hwe towahuno

wonyo humamojo sohumo uhwon+mentohofoso kako he yofonto kako huno wop+ngo'njo imo'n+mentisofoho. Ose uhwonont+fi hwe moya'mi iyoho imentohofoho. ¹⁶ A'amu yo'mayo uhwon+mentohofoso hofiko i'mofapmentohofoso somo yo'mayo hwe ilo'nnyo sohwo imentiso so'no yahu poyo imo'n+mentiso so'no ul+mentohofoho. ¹⁷ Ose ulont+fi hofiko Jisas+mo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mentohofi, Kiko nakwoe hwahopo humahnoso wop+ngo'maho. Mpano.

¹⁸ Ose ulahon+ngkofi hwe towahuno wonyo wae imentiso sohwo Jisas+mo jomo yokumpohn'nyo ul+mento, Ngko kiko'nji wowantayo'no yohono. ¹⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, O'o jije a'amufe angopo nowehoji yo'mayo wonyoangkafo An+tu kiloho'maso so'no filut+hwaho. An+tu hitoho engo kikimo kufoma'maso so'no a'amumo uso. ²⁰ Ose ulahon+ngki hwe sohwo nowento oso hwaho Ntekapolis anga aho hufa'u hopi'nono sopmmeemo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lut+hwomentisoso a'amu hopi'nono nupa'nont+fi huno pi'n+ngo syafisyont+fi pisopisaha mjal+mmentohofoho.

Jailos+ye mu'nji a'mu nom'ne Jisas+ye hwap+ifemo upm'mokumentiso osofa'umo wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisas hofiko'nji yofayokinopo mijo ayo somo apa'no wakent+fi nongkihnta'ni ki'mof+wahon+ngkofi osopo a'amu pi'n+ngo engo uhu'mokahon+ngkofi Jisas mit+mom+ngopo humamentisofoho. ²² Hwe yofe engo'njo tajo anga mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Jailos. Osohwo noponto Jisas+mo uhwononto kako hwomtame ehumanto ²³ simeho tango'njo humanto jomo yokumpohn'nyo ul+mento, Nje mu wape'n+monte'no yalofoho. Kiko nopohoji kakimo jije ahaso fikisyusyo. Kako wop+ngo imo'n+ngkuhwosi kako songo wohumano. ²⁴ Ose ulahon+ngki Jisas hwe sohwo'nji womentisiyefoho.

Womentisiyeso a'amu pi'n+ngo engo siko'nji nowent+fi hofiko yohoto yohotofo loho'n+mentohofoho. ²⁵ A'mu fisi mnokino engo'njosi humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan+ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. ²⁶ A'amu uyo hofaho syoho'njoso hofiko kakine'no molasin ko uyahon+ngkofi kako tohino engo ma'mojofoho. Kakoe hamniyoho ho'yango hopi'nono moi'wo ihn'namo'n+mojofoho. Oseso wop+ngo mmo'nyofoho. O'o, mnokino engo umojofoho. ²⁷⁻²⁸ Oso a'mu hisi yo'mayo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno ole syaf+hu'mento, Ngko olo hwe lohwoe manji'mofoso somo aho kisahumeso ngko wop+ngo umo'n+monnoho. Ose lonto oso a'musi Jisas+ye hohujo hohnta'ni u'manto kakoe hwap+ifemo aho upm'mokumentisofoho. ²⁹ Upm'mokumentisoso kakoe mnokinoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki kakoe a'apaho wop+ngo imo'n+mentisofoho. Wop+ngo imo'nonto simeho wop+ngo komo'no umo'n+mentisofoho. ³⁰ Jisas a'amumo wop+ngo imokonto huno uy+mentisoso komo'no ikinjamo lohofonto ul+mento, Tihwo n+pm'mokohoho. ³¹ Ose ulahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Hwe moya'mi pi'n+ngo ifehu'mokokumaso so'no kiko tihwo n+pm'mokohoho eso peho'no lohino. Nakwo huno monayofoho. Tihwolikeno. ³² Jisas a'amu upm'mokiyo so'no fe'n+hwon+ngkahon+ngki ³³ a'musi a'apaho wop+ngo imo'n+ngkohoho

huno uyahon+ngki iyoho un+ngkahon+ngki yomo yomo yonto Jisasiye sifi+ki'nyo'mo hwomtame uloho'mentisofoho. Yo'mayo hopi'nonohino so'no Jisasi'mo ul+mentisofoho. ³⁴ Jisas kakimo ul+mento, Nje mupe, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kiko wop+ngo imo'n+ngkino. Kiko simeho wop+ngo'njo uhuji fohumantono. Jije a'apaho ni'hu'nahone wop+ngo kumo'n+ngkohoho.

³⁵ Ose ulontan+ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'mantifi ul+mentohofi, U, nakwoe hwe engofo, jije mu poyo nto pe'n+ngkohoho. Oseso kiko olo Luti+wayo lohomo jije ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ³⁶ Ose ulon+ngkofi Jisas upa'nonto Jailosi'mo ul+mento, Kiko iyoho yohotoho. Kiko ngkimo jije simeho hi'ntnnono ntape. ³⁷ Ose ulonto Jisas kako hwe moya'mi hopi'nonohinomo angomo lihumajonto Pita'nji Jemis+nji kon+ngkwa'wehwo Joun'nji hofi+ko'nohini Jisas+nji nowentifi ³⁸ hofi+ko Jailosiye angomo i'mofawentifi Jisas a'amu pi'n+ngo uhwon+mentisoso hofi+ko humotaho'nji wosofe angiyo husontan+ngki ³⁹ kako noswonto ul+mento Peho'no wosofe lalokwofo. Mu lopi poyo'maho. O'lo saho foyaweho. ⁴⁰ Ose ulahon+ngki hofi+ko kakimne'no sitofu ulontifi tikafo uj+mentohofofoho. Oseso Jisas hofi+kimo mempo hohnta'ni wae sweefaopmentisoso Jisas mu lopiye kan+ngkwowho'ya'u'nji inomokomoyo sohwanji ango mu sopi foyowentanjo somo humentohofofoho. ⁴¹ Jisas mu poyo simo aho manto kakimo a'amu Jutafe hungkunomo ul+mento, *Talita kumi*, Oso hungkunoso ole, Olo mu lopi, filikaho. ⁴² Ose ulahon+ngki mu lopi nolikafonto hano umentisofoho. Mu lopiye soswoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'niyoho. A'amuso homo somo uhwonontifi yomo engo imentohofofoho. ⁴³ Jisas kan+ngkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Ngko mu songo umokohe so'no siki noho'nom+hwoloho. Mu lopimo wopayo unyo. Ose ulonto umentisofoho.

6

*A'amu Nasaleti'njoso Jisas ne'no nakwolaho li+mentohofofoho.
(Mat+yu 13:53-58; Luk 4:16-30)*

¹ Osopo nta'ni Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi Jisasiye ango Nasalet u'mofamentohofofoho. ² Salolemo a'amu Juta sofe iyoho humayo sikuno somo Jisas tajo angomo luti+hwahon+ngki a'amuso pi'n+ngo nohumantifi upa'nontifi Jisasiye huno engo so'no yomo yontifi ul+mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkuno nti'mta'angoto. Oso huno engo'nji pipi imo'n+ngkohoho. Yo'mayo wonyoangkafo'njo a'amu miyoso olo hwe lohwo yiwo'n+ngkiso hweho. ³ Olo hwe lohwo kako ango molimojo lohwohoho. Maliyafe hwomufoho. Jemis, Jousep, Jutas, Saimoun hofi+koe hofila'wehweho. Homnampija olo ango lopo nakwo'nji humalofo. Ose ulontifi hofi+ko simano hintotohino umn+ngkahon+ngki nakwolaho li+mentohofofoho. ⁴ Jisas ul+mento, A'amumo hwe fihumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limojo sohwo ango kengo hopi'nonohinopo kakoe yofe engo ho'nomowo'n+ngkohofofoho. I oso'no osohwo kakoe temtifofo kakoe kan+ngkwowho'ya'u hamn+ngkwowhosa hofi+ko kakoe yofe moho'nomasofoho. Ose ul+mentisofoho. ⁵ A'amu hiso hofi+ko An+tu Jisasi'mo oso syoho hiso'no uhwosop+mentiso so'no simeho

hi'ntnnono muyo'njo imentohofu so'no Jisas osopo yo'mayo wonyoangkafo pi'n'ngo mimmentisoso a'amu mnokino'njo anga'no anga'nohinomo kako aho kisasyonto wop'ngo umokumentisofoho. ⁶ Hofiko Jisas+mo simeho hi'ntnnono muyo so'no yomo imentisofoho. Oso hwaho sopo kako angkuhwafo sohwa'i emayonto, An+tuwe hungkuno lut+hwamentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa'no syoho umentisofoho.

(Mat+yu 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sife mta'ni hufa'uyo sohwa'ne'no johu ulahon+ngki hofiko nuhu'mokahon+ngkofi Jisas kakoe yokumpohn'nyo yano uy+mentisofoho. Oso yokumpohn'nyoso a'amufe a'apaho'mjo towahuno wonyo wae yafo'ne umentisofoho. Umentisoso hwe sohwa'no hufa'u hufa'u lihwat+mentisofoho. ⁸ Jisas hofikimo ul+mento sekwo ho'yango ane fiwan+mmo. Mno'nohini mtamno. Wopayo, ho'yo, hamniyoho, oso nomotakutoho. ⁹ Manji'mofu hufa'u nomafikutoho. O'o, manji'mofu anga'nohinon'ni sekwoe sif+kwongofosyo'nji manji'mo'n'ngkuji fiwan+mmo. ¹⁰ Sekwo angu fi'pifomafokujiku angu anga'nohinono somo saho fosyawopijo. Oseso sekwo oso angu somo nul+ko'mafikujiku nom'ne angopono fiwan+mmo. ¹¹ Nom'ne angopu sekwo'ne angu mosejape'manji i sekwo oso angu hopu sopo nul+ko'mafikujiku hopu sopo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentan+ngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwon+ngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafi+hupife. U, nakwo wonyo y+hwono. Ose syafisy+kujiku iyoho unono. ¹² Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa nowenti'fi a'amu somo hungkuno ole ul+mentohofi, Sekwo simeho fiwolo'mokumno. ¹³ Ose ulenti'fi towahuno wonyoso wae yafont'fi a'amu mnokino'njo somo hofiko hwone mijo mnokinopu usisyont'fi wop'ngu umokumentohofoho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'moju sohwo poyo pe'n+mentisofoho.

(Mat+yu 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-8)

¹⁴ Yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu pi'n'ngu engu li'motofoso hwe yofe engo'njo Helout kako upa'n+mentisofoho. Fiso a'amu Jisas+ne'no ole ul+mentohofi, Olo hwe lohwo Joun+yoho. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'moju sohwo poyo pe'nonto apa'no lika'maso hwol+keno. Oso'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wu'n'ngkiyohofoso kako iwo'n'ngkiso so'no yokumpohn'nyo i'mofapohoho. ¹⁵ A'amu nom'neso Jisas+ne'no ole ul+mentohofi, Olo hwe lohwo Ilaija hohonta pe'n+mentiso hweho. Nom'ne a'amuso ole ul+mentohofi, Olo hwe lohwo a'amu hohonta An+tu hungkuno uyahon+ngki li'moju pa'n'ngu hweho. Ose li+mentohofohoho. ¹⁶ Oseso Helout nupa'nonto ul+mento, Olo Joun+yoho. Hwe a'amumo mijo kiyoma'moju hweho. Ngko a'amu kakoe ti'wango fiwofitofosyamno ul+mentoheso nto y+wafito'mentohofu sohwo apa'no lika'maso hwol+keno. Ose ul+mentisofoho.

¹⁷ Hwap+ngoso hohonta Helout kako Joun+mo impo'angomo m+humajonto ahwomo nano kilofahumentisofoho. Helout Joun+mo impo'angomo peho'ne m+humati'mentisoto. Hwap+ngoso

kola'wehwoe Filipiye ape Heloutiyasimnefoho. Helout olo simo ma'mentisofoho. ¹⁸ Hohonta Joun Heloutimo ulimeto, Kiko hnnikwa'wehwoe ape mahino loso hopo'maho. O'o oso honingkano pisakino'njofoho. Ose ulimetofoho. ¹⁹ Impe intofahon'ngkofi Heloutiyas simano likumpo lohofonto Jounimo poyo umokumonto ko imentisoso ²⁰ Helout Jouniye yofe ho'noma'mentisofoho. Joun kakoe honingkano ito'nohino hwe wonyoangkafo hweho. Oso'no Helout huno uyahin'ngki, Heloutiyas Jounimo poyo koimokumne'ento Helout kako Jounimo impo'angomo ito'no mokosyohumamentisofoho. Helout Jouniye hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yomo ko yonto huno pi'n'ngo engo syafisyonto nom'ne hungkuno upa'n'imo limentisofoho. Oso'no Heloutiyas Jounimo fonjasyihwoloho.

²¹ Oseso hwangu sohonta Heloutiyas Jounimo fonjasiyo'ne'ento honingkano t'pema'mentisofoho. Osohonta Helout kakoe sikuno kona'wohi aswo ma'mentiso somne'no huno syafisyonto a'amu syoho ulohofiyohuhwa wopayo iloho yahon'ngkofi hwe engo a'amumo mokosyohumayo sohwanji nimentohofoho. ²² Heloutiyasiye mu sijosi noswaponto hofikoe simeho wopingo umonono lonto simonyo imentisofoho. A'amu sohwanji Helout'nji nuhwonontifi simeho wopingo umonimetofoho. ²³ Oso'no Helout musopimo ulimeto, Kiko yo'mayo peho'no kumo'nososo ou kiko njo. Ngko wokijapmmo. Yo'mayo pi'n'ngo engo hi'njo hwo'nyoho. Kiko fehohnjo'no njisoso ou ngko fehohnjoso wokijapmnoho. Nehopi kilohono.

²⁴ Ose ulahon'ngki mu sopi noswonto kona'wohimo ulimeto, Peho'no ulimnehono. Ose ulahon'ngki Heloutiyas ulimeto, Ole uso. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokino'no nimo'n'ngkohoho. Kakoe mnokinoso iku'yopo ho'nasyohoji komo'no ntape. Ose uso. ²⁵ Ose ulahon'ngki mu lopi komo'no asomo noswonto Heloutimo ulimeto, Kiko Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe mnokinoso noswonyopo y'wojosalokumpehoji olopo ntape. ²⁶ Ose ulahon'ngki Helout kakoe simeho tango mikunimupo umnimetofoho. I oso'no a'amu hopi'nono kakoe hungkuno, Nehopi kilohono, ose nto upa'n'ngkohoho so'no kako a'mu simo eno ulimetofoho. ²⁷ Oseso Helout komo'no hwe Jouniye mnokino'no uhwojahon'ngki hwe huhwo sohwo impo'angomo nowento osopo Jouniye t'wango iwofitofonto ²⁸ Jouniye mnokinoso noswanyopo iwojosalokumpentifi a'mu sijo simo nuyahon'ngkofi nomotawento kona'wohimo uyimetofoho. ²⁹ Jouniye inomokomoyo sohwa yo'mayo so'no upa'nontifi hofiko nopontifi kakoe pijafoso nomantifi sokimomo ho'nahumentohofoho.

Jisas a'amu 'faifausen' (5000) sohwo wopayo umentisofoho.

(Mat'yu 14:13-21; Luk 9:10-17; Joun 6:1-15)

³⁰ Jisasiye inomokomoyo kako lihwatimeto oso hwa asomo u'mantifi yo'mayo hofiko imentohoho so'no hungkuno a'amumo luthwamentohoho so'no Jisasiimo ulimentohofoho. ³¹ Osopo a'amu pi'n'ngo engo nowentifi nopontifi nohnawe yahon'ngkofi oso'no Jisasiye inomokomoyo (*apousel*) sohwa wopayo manyofoho. Oso'no Jisas ulimeto, Nakwo a'amu ane sopo nowekewasi osopo sekwo usijo'no fosyohumanno. ³² Ose ulahon'ngki hofiko'nohini yofayokinopo a'amu ane sopo nowanontifi imentohoho sopo'no.

³³ A'amu pi'n'ngoso uhwonontifi hofi:kimo yofe uhwofontifi a'amu ango hopi'nonohino mta'angoso komo'no hon'ngkanopo nowentifi Jisas kakoe a'amu yofayokino'njo sohwaro uyakolofontifi a'amu ane sopo s'imo'mo u'mofamentohofofoho. ³⁴ Jisas mit'mom'ngopo i'mofaponto uhwon'mentisoso hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo uhwononto hofi:ko yahwohofekwosa ane pa'nyo hwafoho. Oso'no kako hitoho ulo'mentiso so'no hungkuno pi'n'ngo engo lut'hwamentisofoho.

³⁵ Mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonjo so'nji Jisas'ye inomokomoyo sohwa nopontifi ul'mentohofi, Olo hwaho hopo lopo sopo a'amu aneponoho. We'enepi mofehi'nyo ukwo'mokumontonoho. ³⁶ K'ko oso hwe moya'mi somo ango somne'no l'hwajohojo'no hofi:ko nukuji wosopayo mpe uyife. ³⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uyimno. Ose ulahon'ngki ul'mentohofi, Nakwo pipilo. Hamniyoho syoho sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso a'amumne'no wopayo mpe iyo'neso hopo'maho. ³⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Wopayo alalelo weho. T'imo uhwonamno. Ose ulahon'ngki hofi:ko nowentifi uhwonowentifi ul'mentohofi, Nakwoe wosopayo aho anga'no hopi'nonohinofoho. Inan'ku hufa'u weho.

³⁹ Ose upa'nonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ul'mento, Sekwo a'amu somo ul'imno, Hoja lopo fosyohumamno. ⁴⁰ Ose ulohon'ngki hofi:ko nohumantifi fipo a'amu *wan hantilet* (100), nom'nepo a'amu *fifiti* (50), ose'no ose'no lihumaji'mentohofofoho. ⁴¹ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan'ku hufa'u so'nji nomanto kako ahwomomo t'imo uhwontohumanto Anitumo isamayoka ul'mentisofoho. Isamayoka nto ulonto kako wopayo'nji inan'ku'nji kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaro a'amu somo yano ulofiyone hu'mmentisofoho. ⁴² A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nontifi s'imeho uhnn'mentisofoho. ⁴³ S'imeho uhnn'ngkahon'ngki hofi:ko wosopayo nilifonao'mentohofoso nuhu'mokontifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memehumentohofofoho. ⁴⁴ A'amu oso wosopayo hiso Jisas'ye aho mta'ni n'imentohofoso hwe we'e humamentohofomaho. Hwe'nohini oso wosopayo n'imentohofoso sohwa *faif tausen* (5000) humamentohofofoho.

Jisas mijopo hano umentisofoho.

(Mat'yu 14:22-33; Joun 6:16-21)

⁴⁵ Osohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwaro ul'mento, Sekwo yofayokino nomafikuji oso hwaho nongkihnta'ni Mpet'saita'no s'imo'mo mpan'imno. Ose ulonto a'amu nom'ne somo hofi:ko ango pone l'hwat'mentisofoho. ⁴⁶ Ose ulonto a'amu somo ul'iko'manto kako hwofiki'nyo we'e sopo Anitumo jomo ul'imo lonto s'imentisofoho. ⁴⁷ Sikuno'nji inomokomoyo yofayokino'njo sohwa mijo ajwopo nohumentan'ngkofi Jisas kako'nohini mit'mom'ngopo humamentisofoho. ⁴⁸ Jisas uhwon'mentisoso yofayokino hono honi wahon'ngki hofi:ko yokino wonyopi imentohofofoho. Hwap'ngoso ole, ifofo engo pahon'ngki wonyopi imentohofofoho. Iyoho walongkon'monto yahonjo so'nji Jisas mijo yokintahopo hano wento inomokomoyo sohwaro u'ma'mentisofoho. Ngko hofi:kimo uyakolo'mo nolonto ⁴⁹ Jisas mijopo hano sontan'ngki

inomokomoyo sohwa hofi'ko nuhwonontifi yomo yomo yontifi huno ole syafi'hu'mentohofi, Mewosofoho. Ose syafi'syontifi youwo limentohofofoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo uhwonontifi iyoho engo unimentisofoho. Oseso Jisas hofi'kimo komo'no joho ulimento, Sekwo yokumpohn'nyo hmmo'nimno. Ngkonoho. Sekwo iyoho ikutoho. ⁵¹ Ose ulonto kako yofayokinomo kotasahon'ngki ifofo moi'wo imo'nimentisofoho. Inomokomoyo sohwa yomo yontifi simeho ulikofahon'ngki huno pi'n'nggo syafi'hu'mentohofofoho. ⁵² Jisasiye yokumpohn'nyo hwap'nggo so'no huno muyofoho. Jisas kako wosopayo a'amu pi'n'nggo engomo umentiso so'no inomokomoyo sohwa huno ito'no mosyafisiyofoho. Oso'no yomo imentohofofoho. *

A'amu Ngkenesaletnnta'ango mnokino'njo somo Jisas wop'nggo umokumentisofoho.

(Mat'iyu 14:34-36; Joun 6:22-25)

⁵³ Hofi'ko mijopo nowakentifi Ngkenesalet nongkihnta'ni ifohohosyahumentohofofoho. Ifohohosyasyontifi osopo yofayokino ho'nahumentohofofoho. ⁵⁴ Hofi'ko yofayokino ho'nosyahon'ngkofi hwe moya'mi hopo soponta'angoso hofi'ko yofe komo'no uhwofontifi limentohofi, Jisasiyoho. ⁵⁵ Hofi'ko yofe uhwofontifi hopo sopo hano komo'no nowentifi Jisas ntopohoho lahon'ngkofi a'amu nupa'nontifi hofi'ko a'amu mnokino'njo somo Jisasiyepono itokwapmmentohofofoho. ⁵⁶ Jisas ho'mo so'mo nowahon'ngki a'mokuso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi wopayo mpe y'wo'n'ngkohoho sopo itofasyontifi Jisasi'mo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo jije manji'mofomo aho wakupm'mokano. Ose ulontifi hofi'ko kakoe manji'mofomo aho upm'mokumentohofoso hofi'koe mnokino moi'wo imo'nimentisofoho.

7

Anituye hon'ngkano hungkunoso a'mane hungkuno somo yakolo'nnyofoho.

(Mat'iyu 15:1-9)

¹ A'amu Falisi sohwanji a'amu Mousesiye hon'ngkano hungkunoso lutihwamotofo Jelusalem mta'ango sohwanji Jisas nohumentanjopo uhu'mokontifi ² Jisasiye inomokomoyo sohwa uhwonimentohofoso hofi'ko aho mijo miyotiku'nyo'njo wopayo ni'wo'n'ngkohofofoho. Falisi sohwafe yahinoso momaso'njo hwafoho. ³ A'amu Falisi sohwa a'amu Juta hopi'nonohino so'nji hofi'koe yahino ole, Nakwo wopayo wonano lontifeso si'mo'mo aho mijo yotiku'nontifi ni'wo'n'ngkohofihwafoho. Hohonta homn'ngkwowosafe yahino oloso tipema'mentohofofoho. Hofi'ko huno ole aho miyotiku'nyo'njo wopayo nososo ou simeho mo'mo wonyo mnaweho. Ose syafi'hu'mentohofofoho. ⁴ A'amu huhwo sohwa wosopayo mpe y'wo'n'ngkohoho sopo nta'ni nopontifi aho mijo miyotiku'nyo'njo'manji hofi'ko wopayo manyofoho. Nom'ne yahino oso pa'nyoso pi'n'nggo weho. Hofi'koe noswanyo, iku'yo,

* **6:52:** Jisas kako hwe moya'mi some wopae yano imentisoso kakoe yokumpohn'nyo nom'ne kengo itihwamentisofoho. Oso hofi'koe yomo engo yontifi uhwonimentohofoso Jisas kako mijopo hano ponto ifofo somo yoka ulimentisofoho.

hwontoho yo'mayoso mijo ito'no yajjiwo'n'ingkohofoso kiho'ne'maho. O'o hofi'koe yahinofoho. ⁵ Oseso a'amumu Falisi sohwanji Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo ulohonimentionohofi, Jije inomokomoyo sohwa neyakwosafe yahinomo min'ing kayo'njo peho'no yalokwofo. Hofiko aho mijo miyoti'ku'nyo'njo wopayo niwo'n'ingkohofofoho. ⁶ Ose ulohon'ingkahon'ingkofo Jisas ul'imento, Hohonta Aisaiya hwe Anitu hungkuno ulahon'ingki a'amumu luti'hwamojo sohwo sekwo a'amumu mango'nohino hwasyo nehopi mti'mokumento, Olo a'amumu loso hofi'ko mango mta'nohini ho'nonimawo'n'ingkohofofoho. I, hofi'ko ngkimo simeho montapefoho.

⁷ Hofiko a'amumu hwahoponjo sofe hunoso nomantifi Anitu mta'angofoho lontifi a'amumu hwaho ayo'mjo somo luti'hwawo'n'ingkohofofoho.

Oso'no hofi'ko ngkimo wonyopi jomo niwo'n'ingkohofofoho.

Aisaiya ose mti'mokumtisofoho. ⁸ Sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yontifi seyakwosafe yahinomnohini in'ingkawowo'n'ingkohofihwasoho.

⁹ Ou, sekwo huno ole syafi'nyo'n'ingkohofi, Nakwo huno'njo hwona'nyoho. Ose liwo'n'ingkohofihwasoho. Sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofoso seyakwosafe yahino somo y'wo'n'ingkohofihwasoho. ¹⁰ Mouses hohonta ole li'mento, Ki'ko jije mpohwo na'umo tifi fin'ing kayo. U, a'amumu fihwo kako hungkuno wonyo kan'ingkwohwo kona'wohimo uloso osohwo kako poyo wape'nono.

¹¹ I, sekwo ole liwo'n'ingkohofoho, Hwe fihwo kako hamniyoho hi'njo sohwo kan'ingkwohwo kona'wohimo ufo'mayo so'no, i kako sikimo ulimontonoho. Ngko hamniyoho yo'mayoso wosejapmmonji ko yoheso ngko ole nto li'malefoho. Ngko Anitumo uyimne'no yohono.

¹² Oso hwe huhwo sohwo ose ulonto kan'ingkwohwo kona'wohimo mufo'maso'njo y'wo'n'ingki'oso hweho. Oso'no sekwo Falisi sohwaso wop'ingofoho lontifi liwo'n'ingkohofofoho. ¹³ Ose ulontifi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofofoho. Seyakwosafe hunomnohini in'ingkawo'n'ingkohofofoho. Oso yahinoso anga'nohinofoho. Pi'n'inggo oso pa'nyoso weho.

Yo'mayo a'amumu wonyo imokuwo'n'ingki'osofoho.

(Mat'yu 15:10-20)

¹⁴ Jisas hwe moya'mimo ngkiyepono wapi'fento joho ulimentionohofi. Nopahon'ingkofo ul'imento, Sekwo hopi'nono ito'no nupa'n'ingkuji huno fi'syafi'hupmno. ¹⁵ Yo'mayo nyo'neso a'amumu hon'ingkanano wonyo umo'n'imonte'maho. O'o yo'mayo simeho mta'angoso a'amumu hunoso wonyo hungkuno'njososo hon'ingkanano wonyo umo'n'imontonoho. ¹⁶ Sekwo haloho'njoku'manji nje hungkunomo haloho popmno.

¹⁷ Jisas oso a'amumu huhwo sohwaso uli'ko'manto ango nom'nemo swahon'ingki kakoe inomokomoyo sohwa ulimentionohofi, Oso pahnnimo hungkuno lohinoso ne pipilo. ¹⁸ Ose ulahon'ingkofo Jisas ul'imento, Sekwo huhwaso ngkine'no huno maseyoholiyohoho. Upa'n'imno. Yo'mayo toho nyo'neso hon'ingkanano wonyo imokiyo'maho. ¹⁹ O'o wosopayo hiso simehomne'no ni'kwato ni'hu'nahone ho'namo. Wopayo hiso jije hunomne'maho. Ose ulimentionohofi. Oso'no Jisas yo'mayo hopi'nono nyo'neso hano mopitofasiyo'njofoho. ²⁰ Jisas nom'ne

hungkuno ulimonto, Yo'mayo a'amufe huno mta'angoso Anituye timo sopo oso hiso a'amufe honingkano wonyo imokiyofoho. ²¹ Yo'mayo huno mta'ni swaponteso ole, huno wonyo syafisiyo ape sikinjomo wonyo ulohofu, yo'mayoso hufo iyo, a'amumo fonjasiyo, nom'ne hwafe ape hufo iyo ²² a'amumo yo'mayo so'no hi umo'nyo, yo'mayo wonyo honingkano, hwasyo hungkunojo, yokumpohn'nyo, simeho wonyo, sitofu hungkunojo, ngko a'amu wopingo'nohino syafisiyo'ne, yo'mayo fonifonyo. ²³ Oso hopi'nono a'amufe hunomo mnaweho. A'amu fihwo oso wonyoso huno syafisyihwosi kako yihwoso'no, kakoe honingkano wonyo imo'nonefoho. Ose ulimentisofoho.

A'mu Founisiyanta'angosi Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi umentisofoho.

(Matiyu 15:21-28)

²⁴ Osopo nta'ni Jisas nolikafonto, hwaho pone Taiya mofone sopo nowento osopo a'amu fihwoe angomo nohumanto a'amu ngkimo yofe manihwofe'njo yohofu ose kolonto a'amu Jisas humentanjosu pone'no huno moi'wo umentisofoho. ²⁵ A'mu fisi oso ango sopo nta'ni kakoe mu we'e towahunu wonyo'njosi Jisas humahu upa'nontu komo'no nopontu Jisasiye sifilaku'nyo'mo hwomtame ehumentisofoho. ²⁶ Olo a'mu losi kako Juta a'mu'mahu. O'o, kakoe a'amu Founisiya, hwaho Siliya nta'angiyoho. Kako Jisasimo jomu ulimonto, Towahunu wonyo nje mumo humasolo wae ntohofiyu.

²⁷ Ose ulahoningki Jisas a'amu Juta somo ufo'mayo'nehwo pahnnimo hungkuno ulimonto, U, nakwo mehomife wosopayo mehwasi siwojomu woho'nimofantantaho. O'o, awonoho. A'amu sohwo mehomi somo kaki'no wopayo uyantifeho. ²⁸ I ose ulahoningki a'musi syafihumonto, Ngko a'amu Isilaeli'mahu. O'o, siwojo pa'niyoho. Ose syafisyonto ulimonto, Hwe Engofu, kiko nehopi lohino. Oseso mehomiso wopayo pahu yo'mayoso umokwajifijosu siwojo wanimontonoho. Oso'no kiko ngkimo nifo'mahu. ²⁹ Ose ulahoningki Jisas yomu yontu ulimonto, Oso hungkuno wopingo lohino so'no jije angopo nowehoji jije mumo uhwonjosu towahunu wonyo sohwo nto uliko'masu uhwonimonnoho. ³⁰ Ose ulahoningki a'musi kakoe angopo nowento uhwonimentisoso kakoe mu saho fosyowentanngki uhwonimentisoso towahunu wonyo nto uliko'ma'mentisofoho. Hofiyu fosyowentanngki uhwonimentisofoho.

A'amu haloho pikun'nyo melanyo tango'njo sohomo wopingo umokumentisofoho.

³¹ Jisas ango Taiya sopo nta'ni nuliko'mantu hwaho Saitoun uyakolofontu ango pone engu aho hufa'u hopi'nonohino Ntekapolis sopo uyakolofontu Mijo Ayo Ngkalili sopo imofapmmentisofoho. ³² Osopo a'amu nom'neso Jisasimo a'amu haloho pikun'nyo melanyo tango'njo sohomo ipemotapontifi jomu ulimentohofi, Jije aho olo hwe lohomo fikisasyo. ³³ Ose ulahoningkofi oso hwe huhwo sohomo Jisas utimantu Jisasi'nji we'nenepi nowenji siko'nohini nohumanji Jisas kako ajo'miyoso hwe sohwoe halohomo kisahumentisofoho. Kisasyontu memijo ajo'miyomu emjoma'nontu hwe sohwo melanyopo kisahumentisofoho. ³⁴ Jisas kako ahwomomu uhwonontu simano esyafontu ulimonto, *Efata*. Hwapingoso ole, Haloho wokuhwosampeno.

35 Ose ulahon'ngki hwe sohwoe haloho komo'no hwasampo loho-fahon'ngki kakoe melanyo wop'ngo imo'n'ngkahon'ngki hungkuno ito'no l'imentisofoho. 36 Oseso Jisas a'amumo apa'no i'mofaponto ul'imento, Olo yohe loso'no sekwo nul'ikutoho.

Ose ko ulahon'ngki hof'iko hahn'nyo yont'ifi a'amumo ul'iwon'n'imentohofofoho. 37 Yo'mayo Jisas imentiso so'no hof'iko pisopisaho mjal'm'went'ifi hof'iko ul'imentohofi, Yo'mayo Jisas y'iwon'ngkisoso wonyoangkafo'nohinofoho. A'amu haloho p'iku'nnyoso upo'nalokwofo. A'amu ilo'nnyoso hungkuno ito'no lalokwofo. Ose l'imentohofofoho.

8

Jisas a'amu 'foua tausen' (4000) sohwamo wopayo umentisofoho.
(Mat'yu 15:32-35)

1 Nom'ne sikuno somo a'amu pi'n'ingo engo apa'no Jisas no-humentan'jopo uhu'mokumentohofofoho. Hof'iko nohumant'ifi hwe moyam'i wosopayo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no johu ulonto, ul'imento, 2 Ngko olo hwe moyam'i lomne'no hitoho ntokwoho. Sikuno hufa'u s'ihune ngko'nji human-tohofofoho. Hof'iko wosopayo anefoho. 3 Mijoho'nohino hof'ikoe ango pone'no lihwat'meso hof'iko hon'ngkanopo t'imo sikuno'no ulohofont'ifeho. A'amu fiso ikanopo nta'ni p'mmalofofoho. 4 Ose ulahon'ngki kakoe inonokomayo sohwa ul'imentohofi, Olopo a'amu mohumunyononoho. Wosopayo hwe moyam'i somne'no nt'mta'ni t'ipemanehwono. Awonoho. 5 Ose ulahon'ngkofi Jisas ulohon'mento, Sekwo wopayo alale weho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Wopayo aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u weho.

6 Ose ulahon'ngkofi Jisas hwe moyam'i somo ul'imento, Sekwo hwaho lopo foyohumamno. Ose ulonto, kako wopayo aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyoso nomanto An'itumo isamoyoka ulonto wopayoso kut'ikujo lohofonto, kakoe inomokomoyo sohwamo uyahon'ngki hof'iko a'amumo hu'muy'imentohofofoho. 7 Inan'iku we'e t'ipema'mentohofoso Jisas nomanto An'itumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwamo ul'imento, Olo'nji a'amumo fohu'muy'mno. 8 Hof'iko wopayo nonont'ifi s'meho uhnn'ngkahon'ngki wopayo n'if'eeo'mentohofoso inomokomoyo sohwa sohwo ho'yo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'uyo somo mehu'memeehumentohofofoho. 9 A'amu hiso we'e humamentohofomaho. A'amu *foua tausen* (4000) humamentohofofoho. 10 Jisas a'amu homo somo wopayo moi'wo uyonto hof'ikoe angopo ne'no lihwat'imentisofoho. Kako kakoe inomokomoyo sohwaji yofayokinopo kotasont'ifi hwaho Ntal'manuta'no wako'mentohofofoho.

A'amu Falisi sohwa Jisas'mo yamofu ulohofant'ifi imentohofofoho.
(Mat'yu 16:1-4; Luk 12:54-56)

11 Osopo a'amu Falisi sohwa Jisas'mo u'mant'ifi kakimo yamofu ulohofone'ent'ifi yoka hnnoma'mentohofofoho. K'iko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'iwon'ngkiyohofoso fonet'ihwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi An'itu k'iko'nji humaho wolano. Ose lont'ifi huno syaf'ihu'mentohofi, Olo hwe lohwo An'ituye Hwe Ne hwol'ikeno.

12 Ose ulahon+ngkofi Jisas simeho tango uyahon+ngki simano esyamo lohofonto, ulimento, Sekwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso peho'no uhwonantife'ne lohoho. Hungkuno nehopi waselimo. A'amu olo hwaho lopo olohonta humalofoso hofiko oso yo'mayo hiso muhwon+fitnnehoho. Nihu'no awonoho. 13 Ose ulonto oso a'amu somo uliko'manto Jisas+nji kakoe inomokomoyo sohwa'nji hofiko yofayokinopo apa'no kotasontifi asomo wako'mentohofoho.

A'amu Falisi sohwanji hwe engo Helout+nji hofikoe wosopayo engo imo'nyo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 16:5-12)

14 Nowakentifi inomokomoyo sohwa wopayo'no in+ngo mofontifi momasofoho. Wopayo kenga'nohini yofayokinomo wo'nnyofoho. 15 Nowekontan+ngkofi Jisas simano pento pahnnimo hungkuno ulimento, Upa'nimo. Sekwo a'amu Falisi sohwanji Helout+nji hofikoe yahino somne'no i'waho fiy+mno. 16 Inomokomoyo sohwa nupa'nontifi hnn+mentohofi, Nakwo wopayo in+ngo mofihwone so'no hungkuno nalohoho. 17 Ose hnn+ngkahon+ngkofi olo hiloso Jisas huno uyahon+ngki hofikimo ulohon+mento, Wopayo umofonyo iyo so'no peho'no hnnalokwofo. Sekwo huno'maseyotaho. Sekwo huno mosyafisiyo'njo liyohoho. 18 Sekwo timo hi'njo hwasoho. Muhwonalokuliyohoho. Sekwo haloho hi'njo hwasoho. Mupo'nalokuliyohoho. Sekwo in+ngo loseyalofoho. 19 Ngko wopayo aho fehohnjo hopi'nono kutikujo lohofonji a'amu *faif tausen* (5000) sohwa umaleso oso wopayo nilifeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho. 20 Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Nom'ne sohonta ngko wopayo aho fehohnjo hapi'nono nom'ne mta'ni hufa'u kutikujo lohofonji a'amu *foua tausen* (4000) sohwa umaleso oso wosopayo nilifeo'malofoso sekwo ho'yo alale hu'memeehumalofo. Inomokomoyo sohwa ul+mentohofi, Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. 21 Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, Oseso sekwo nje yokumpohn'nyo so'no huno maseyoholiyohoho. Wosopayo so'no huno pi'n+ngo peho'no syofisyalokwofo. Ose ul+mentisofoho.

Hwe Mpetisaitanta'ango sohwoe timomo Jisas wop+ngo umokumentisofoho.

22 Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji anggo Mpetisaita i'mofopahon+ngkofi a'amuso hwe t+mpi'nyo sohomo ipemotapontifi Jisasimo jomo ul+mentohofi, Olo hwe lohomo kiko aho t+mopo fikisyusyo. 23 Oseso Jisas kako hwe t+pi'nyo sohwoe aho nomanto angkuhwafopo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto kakoe timomo memijo uyati+mofonto aho kisusyonto ulimento, Kiko yo'mayoso nto lihwon+ngkino muhwon+ngkoho liyohino. 24 Ose ulahon+ngki hwe sohwo fe'nihwononto ulimento, Ngko a'amumo uhwon+ngkohono. Hofiko iyo hopa pohotowalokwofo. 25 Ose ulahon+ngki Jisas hwe huhwo sohwoe timomo aho apa'no kisuyahon+ngki kako timo yokumpohn'nyo uhwononto timo wop+ngo imo'n+mentisoso, yo'mayo ito'no uhwon+mentisofoho. 26 Ito'no uhwon+ngkahon+ngki Jisas

ulimento, Jije angopono fiwano. Olo angkuhwafo lopono asomo nopohotoho. Ose ulimentisofoho.

*Pita Jisasimo ulimento, Kiko Kilais kiyoho.
(Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)*

²⁷ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hwaho Ngkalili uliko'mantifi hwaho Sisaliya Filipai nowentifi Jisas hofikimo ulohonimento, A'amuso ngkine'no pehofo mjolimwalokwofo. ²⁸ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjoso kikine'no ole lalokwofi, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoikeneno. A'amu nom'ne fehohnjoso ole lalokwofi, Ilaijakulikeneno. Nom'nehwa a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwoikeneno. Kikine'no ose mjokilimwalokwofo. ²⁹ Ose ulahonngkofi Jisas ulohonimento, Sekwo sohwaso ngkine'no pehofo nt'wo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahonngki Pita ulimento, Kiko Kilais kiyoho. Anitu nakwo a'amu Jutasinimo nefomayo'ne kuhwotimentiso hwasoho. ³⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso hiso ntohinoso a'amumo nulohotoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso kako poyo imo'none so'no ulimentisofoho.

(Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso lutihwoma'mento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo angosyohonjo sohwanji Jutafe honngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikenjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. Nofonjanisyikuji sikuno hufa'u sihune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolikamonnoho. ³² Ose ulonto olo hungkuno yoloho neso ulimentisofoho. Seten kako Pitamo huno ufohotofahonngki Pita kako Jisasimo we'enepi ipemotawento yoka uloma'mento, Jisas, oso hungkunoso wopingomaho. Oso hunoso nosyafisyohotoho. ³³ Ose ulahonngki Jisas ikinjamo lohofonto kakoe inomokomoyo nom'ne sohwaso uhwononto Pitamo yoka ole ulimento, Pita, jije hungkunoso ngkilaho. Anituye'maho. O'o, Seten'ye hungkunofoho. Kiko Seten sohwaso i'waho ntohoho. Kiko nje hohujo lo'mo filohonawofo.

³⁴ Ose ulonto kako nom'ne hwe moya'mi so'nji inomokomoyo sohwanjimo johu ulonto ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo wonnngkopano lifijomanji sekwo sekwoe semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahonngkuji sekwo nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosongkimo mofone sopo tifi nningkapmno. ³⁵ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo, Kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'mtonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkonji nje hungkuno'ntne'no huno uyahonngkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ³⁶ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yomayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanoho wesomanji oso ho'yango yomayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ³⁷ I, kakoe songo humayoso ne ane'manji kako pipi yone'elo. Awonoho. ³⁸ A'amu fihwo olo hwaho lopo

a'amu hon'ngkano wonyo'njo humaso sohwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo ngko oso huhwo sohunne'no t'ifi no'mo hohujo ikinj+mo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop'ingo'nohino sohwafe yokumpohn'nyo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan+mofoso sohune'no ngko hohujo ukinj+mo'monnoho.

9

¹ Jisas kako oso a'amu somo ul'imento, Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofa fehohnjoso mape'nontan'ngkuji An'itu kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amumo wop'ingo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonant'ifeho. Ose ul'imentisofoho.

Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n'imentisofoho.

(Mat'iyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no memjaofahon'ngki Jisas kako Pita'nji Jem'is'i'nji Jounja oso hwamo nutimanto hof'iko hwof'iki'nyo sawemo engo spono nokotasont'ifi hof'iko'nohino nohumentan'ngkofi Jisasiye a'apaho nom'ne kengo imo'n'ngkahon'ngki hof'iko uhwon'mentohofofoho. ³ Jisasiye manji'mofo ni'hu'no halojo imo'nonto mofehi'nyo pa'nyo imo'n'mentisofoho. Oso manji'mofo halojoso a'amu olo hwaho lopo oso halojo pa'nyoso mamti'mokufitnehofo. ⁴ Inomokomoyo sohwa uhwon'mentohofoso Ilaija'nji Mouses'i'nji ahwomo mta'ango sohwa'u Jisasi'mo u'manji hungkuno hnn'mentohofofoho. ⁵ Pita kako huno pi'n'ngo syof'sikaofonto Jisasi'mo ul'imento, Nakwoe Lonet'ihwayohwosi, nakwo olopo humentani sehon'ngkuhwoneso wop'ingofoho. Olo hilo so'no syaf'siyo'neso ango hufa'u si'hune womolantane'no yi'hwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mouses'imnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. ⁶ Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon'ngki ose ul'imentisofoho. Inomokomoyo sohwa iyoho we'e un'imentiso'maho. ⁷ Osohonta himo hof'ikimo ifeehu'mokosyahon'ngki mampaho himo mta'ango ole ho'n'imento, Olohwo nje Hwomufoho. Ngko si'meho uy'wo'n'ngkohe hweho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'n'mno. ⁸ Ose upa'nont'ifi fe'n'ihwon'mentohofoso hwe ahwomo mta'ango sohwa'u ne'no anepo uhwon'mentohofofoho. Jisasi'nohino humentan'ngki uhwon'mentohofofoho.

⁹ Jisasi'nji inomokomoyo sohwanji hwof'iki'nyo hopo sopo nokotapont'ifi Jisas ul'imento, Olo sekwo uhwon'ngkohofa loso'no olohonta a'amumo nul'ikutoho. I, hwangu ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'n'i'me'no An'itu apa'no ntokafoso sohonta sekwo a'amumo olo uhwon'ngkohofa loso'no ul'ifijo. ¹⁰ Ose ulahon'ngki hof'iko a'amu nom'ne somo ul'imentohofomaho. I, oso'no ole hnn'mentohofi, Kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafo'ne hungkuno hwap'ingoso pipilo. ¹¹ A'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwa ole li'wo'n'ngkohofi, Ilaija kaki'no wapmmontono. T'ifi sohonta Kilais hwe An'itu uhwosopo'mentiso sohwo wapmmontonoho. Oso hiso peho'no lalokwofo. ¹²⁻¹³ Ose

ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ou, hungkuno nehopi lalokwofo. Ilaija kako s+mo'mo nop+hwoosi yo'mayo hopi'nono ito'no wesyohumamtonoho. Hungkuno nom'ne mt+'mokumentohofoso ole, Hwe An+tu uhwosopo+mentiso sohwo olo hwaho lopo tohino engo tipemanefoho. A'amu sohwa oso hwe sohmo nakwolaho ul+fitnnefoho. Oso'no sekwo huno f+syaf+hupmno. Ole selalokweno Hwe Ilaija kako pmmentisofoho. Nopahon+ngki a'amu hof+koe huno hwahoponjo tipemant+fi hwe huhwo sohmo wonyo umokumentohofofoho. A'amu An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofoso oso hiso'no hohonta mt+'mokumentohofoso olohonta ne imo'n+mentisofoho.

Jisas hwomu towahuno wonyo'njo sohmo wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Hof+ko nom'ne inomokomoyo sohwo u'mant+fi uhwon+mentohofoso a'amu pi'n+ngo engo nohumentan+ngkofi a'amu hon+ngkano hungkuno luti+hwamotofo sohwanji inomokomoyo sohwanji yoka hnn+mentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'n+ngo engoso Jisas nopontan+ngki uhwonont+fi yomo yont+fi hano komo'no went+fi Jisas+mo u'mant+fi, Nakwoe hwe engo hwosoho ul+mentohofofoho. ¹⁶ Jisas inomokomoyo sohwo ul+mento, Sekwo yoka peho'no hnnalokwofo. ¹⁷ Ose ulahon+ngki hwe fihwo a'amu'nji ajwo so'mo humohumatiso sohwo ul+mento, Nje Lont+hwayo sohwo, towahuno wonyo nje hwomumo mango mampi'nyo mesimokinyo. Oso'no kikiyepono ipemotapohono. ¹⁸ Towahuno wonyo sohwo nje hwomumo humanto wonyo kimokuwo'n+ngkisofoho. Kako hwomumo hwahopo kumokwojahon+ngki hwomu sohwo makutotafo sap+wo'n+ngkisofoho. Saponto mango kilompusy+wo'n+ngkisofoho. Kako a'apaho melohofaf+wo'n+ngkiso hweho. Oseso ngko j+je inomokomoyo sohwo ulohon+ngko, Towahuno wonyo lohomo wae feepmno. I hof+ko hopo'maho.

¹⁹ Jisas ose nupa'nonto inomokomoyo sohwo ul+mento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku, sekwo An+tumo s+meho hi'ntnnono muyo kuyoho. Ngko sekwo'nji humayoso s+kuno alale womemjan+mo'montol+keno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'maneso s+kunoso alale womemjan+mo'montol+keno. Hwomu huhwo sohwo ngkiye pone'no ut+motapmno. ²⁰ Ose ulahon+ngki hof+ko hwomu ipemotopahon+ngkofi towahuno wonyo sohwo Jisas+mo uhwononto kako hwomumo yomo yomo yokumpohn'nyo umokahon+ngki hwomu hwahopo pi+wasyonto, yi+wolo'mo yi+wolo'm+ngo lohofonto makutotafo halojo'nohino swapmmentisofoho. ²¹ Jisas kan+ngkwohumo ulohon+mento, S+kuno alale yi+wo'n+ngkisoto. Ose ulahon+ngki ul+mento hwomu we'e sohwo imentisofoho. ²² Fehonta tohomo kehwofitofasyonto fehonta mijomo kehwofitofasyonto wofonjahumonto iwo'n+ngkisofoho. K+ko hopo'manji k+ko nakumo hitoho kilof+hwo'so'no, Fonefo'maho. ²³ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ou, nehopi, j+je s+meho hi'ntnnonohinoso hopo'manji yo'mayoso k+ko woma'monnoho. ²⁴ Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo komo'no ul+mento, S+meho hi'ntnnono kijopalokweno. Oseso nje s+meho hi'ntnnonohinoso we'efoho. Ni'fo'maho.

²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas a'amu pi'n'ngo engo uhu'mokontan'ngkofi uhwonoto, towahuno wonyo sohumo yoka ulonto ul'mento, Towahuno wonyo sohwoi hwomu lohomo mampi'nyo imokuwo'n'ngkino hwosoho. Olo hwomu lohomo n'ihu'nahone ul'iko'maho. Apa'no nopaswohotoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki towahuno huhwo sohwo joho mohm'no lonto, hwomumo hwahopo kumokwajonto yomo yomo yokumpohn'nyo imokonto n'ihu'nahone ul'iko'ma'mentisoso hwomu sohwo poyo pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki a'amu fiso ul'mentohofi, Poyo pe'n'ngkohoho. ²⁷ Oseso Jisas hwomu sohwoe aho nomanto ul'ikofahon'ngki hwomu sohwo lika'mentisofoho.

²⁸ Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont'fi hofi'ko'nohini nohumant'fi Jisas'imo ul'mentohofi, Pipilo. Nakwo towahuno wonyo wae meeofesofo. ²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo An'itumo jomo ul'fijoso sekwo oso towahuno huhwo sohwo wae yaopitnnehofo. Nom'ne hon'ngkano awonoho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no likafone so'no ul'mentisofoho.

(Mat'yu 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Oso ang'o hopo sopo ul'iko'mant'fi hofi'ko hwaho Ngkalili ajwo sopo umentohofofoho. Jisas kako a'amu yofe man'hw'o so'njo uy'ife lonto imentisofoho. ³¹ Hwap'ngoso ole, kakoe inomokomoyo sohwo luti'hwamne'ento imentisofoho. Kako ul'mento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'imo nje mango sohwoe aho somo ho'non'isyahon'ngkuji hofi'ko wofonjon'syant'feho. Poyo imo'n'imo si'kuno hufa'u si'hune memjan'f'hwoso'no An'itu apa'no ntokafonefoho. ³² Ose luti'hwahon'ngki inomokomoyo sohwo hofi'ko huno ito'no syaf'ihu'mentohofomaho. I oso'no Jisas'imo ulohonyo so'no hofi'ko iyoho imentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo yakolo'nnyo ti'hwolo.

(Mat'yu 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ Hofi'ko pone Koponeyam i'mofapont'fi osopo Jisas angomo nohumanto ulohon'mento, Sekwo hon'ngkanopo pehofo hnn'ngkohoho. ³⁴ Inomokomoyo sohwo hofi'ko won'mango un'ngkahon'ngki mampi'nyo humamentohofofoho. Hwap'ngoso hon'ngkanopo ole hnn'mentohofi, Nakwo sohwo'ni nakwoe hwe yofe'njo si'mo'njo ti'hwolo. Ose hnn'mentohofofoho. ³⁵ Jisas ampo humanto inomokomoyo sohwo joho luti'manto ul'mento, Sekwo hinjo hwasoho oyon'mno. Upa'n'imo. Hwe fihwo kako An'tuye ti'mopo hwe engo umo'n'imo loso sohwo kako a'amufe ti'mopo hwe yofe ane pa'nyo imo'noso sohwo a'amumne'no momayo ulohofiy'o hweho. Osohwo kako yofe engo'njo imo'none hweho. ³⁶ Ose ulonto, mehomi fihwo uti'manto, kakoe popapo momokosyohumanto inomokomoyo sohwo ul'mento, ³⁷ A'amu fihwo kako olo mehomi lopa'nyo sohumo nje yofe ho'non'imayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo n'ifo'mantofoho. A'amu fihwo ngkimo n'ifo'mayo oso pa'n'ngoso nje mpohwo ngkimo n'ihwat'mentiso sohwo huhumo ufo'makwoho.

Hwe nakwo'njo hohnta'ni nefe'mayo sohwo nakwoe a'amufoho.
(Luk 9:49-50)

³⁸ Ose ulahon+ngki Joun ul+mento, Nakwoe Lonet+hwayo sohwoi, nakwo uhwon+malohwoneso hwe fihwo kako j+je yofe lonto, towahuno wonyo wae yaofontan+ngki uhwon+malohwonefoho. I oso'no kako nakwo kikimo t+fi mokin+ngkwaloku y+hwone so'no nakwo kakimo ul+malohwono, K+ko Jisas+ye yofe'nji towahuno wonyo wae yaofohotoho. ³⁹ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe hon+ngkanomo nop+jumof+kutoho. A'amu nje yofe lososo yo'mayo wonyoangkafo yososo kako ngkimo sitofo komo'no mantonehoho. ⁴⁰ A'amu nakwoe syoho somo mohwempenamofehwo'manji nakwoe a'amu hweho. ⁴¹ Hungkuno nehopi selalokweno, Hwe fihwo sehonasoso huno ole wosyaf+hu'montono, An+ituye a'amu hwafoho. Ose syaf+sy+hwosi mijo nyo'ne sejapososo, oso hwe sohomo An+tu wop+nggo uloho'mtonoho.

*Yo'mayo wonyoso a'amufe s+meho hi'ntnnonohinomo wonyo imokiy-
ofoho.*

(Mat+yu 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² Olo mehomi s+meho hi'ntnnono ntap+wo'nyo sohomo a'amu huno wonyo'njo fihwo ulososo, Jisas+mo hohujo f+kinjafo. Hon+ngkano wonyo lomo t+fi fin+ngkayo. Ose uloso sohwo mehomi huhwo sohwo hon+ngkano wonyomo in+ngkayo so'no oso hwe huno wonyo'njo huhwo sohomo An+tu tohino m+kun+imposu uyonefoho. Oso a'amu huhwo sohomo sojo m+kun+imposu engo so'nji kakoe t+wangomo impe ifakojuj+kujij mijomo ho'naofont+fijontentesi wop+nggo'nesohilo. ⁴³ Jisas ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, Oso'no j+je aho hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji ahaso hwempeemo lohofohoji aho anga'nohono'nji hon+ngkano wop+nggomo in+ngkahuji An+ituye angopo sohoji wop+nggo wohumamonnoho. Ou k+ko aho hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Wonyo wohumamonnoho. ⁴⁴ [Oso hopo sopo pihnn+yo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso mas+mp+nyofoho.] ⁴⁵ J+je s+fe hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji s+feso hwempeemo lohofohoji s+fe anga'nohino'nji hon+ngkano wop+nggomo in+ngkahuji An+ituye angopo sohoji wop+nggo wohumamonnoho. Ou k+ko s+fe hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokusomo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁶ [Oso hopo sopo pihnn+yo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso mas+mp+nyofoho.] ⁴⁷ J+je t+mo hon+ngkano wonyo imofonoho lohoji t+hwotofamo lohofohoji t+mo anga'nohino'njo hon+ngkano wop+nggomo in+ngkahuji An+ituye angopo sisoso wop+nggofoho. Ou k+ko t+mo hufa'u'njo hon+ngkano wonyo imojoso toho ne'no sijalokunjo somo uhnnefoho. Oso wonyofoho. ⁴⁸ Oso hopo sopo pihnn+yo mape'nyofoho. Tohino ne'no wo'nnyoponoho. Toho hiso mas+mp+nyofoho. ⁴⁹ A'amu wopayopo sa mof+kujij n+fijosu me-eso wop+nggo uy+mtonoho. Oso pa'nyo tohino yo'mayo tango ne'mahwoso'no yamofu nalohofonefoho. Yamofu hiso wop+nggo namokonefoho. ⁵⁰ Nakwo wosopayo sa'nji n+wo'n+ngkuhwoneso wop+nggofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n+ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop+nggo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. I oso'no sa wop+nggo pa'nyo

hmmo'nimno. Sekwo a'amu nom'ne so'nji pompenjiyomo fohuman-tokuno.

10

Jisas ape ho'nasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Mat'yu 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Osopo nta'ni Jisas nowento hwaho Jutiya uyakolofonto Mijo Joutan sohomo nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Osopo a'amu pi'n'ngongo apa'no u'mahon'ngkofi kako hungkuno lut'hwamojo pa'nyo lut'hwamentisofoho.

² A'amu Falisi fihwa hof'iko Jisasimo nu'mant'ifi kakimo yamofu ulohofono lont'ifi ulimentohofi, Nakwoe hon'ngkano hungkunoso ape ho'nasiyo so'no pehofo nal'motofo. Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasiyoso oso wop'ngotaho. ³ Ose ulohon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses seyakwosamo olo so'no pehofo ul'mojoto. ⁴ Ose ulahon'ngki hof'iko ulimentohofi, Mouses ole ulimento, Hwe kako nje ape woho'nahumo lososo sohwo kako oso hungkuno hiso ifalifaliyo wamt'+'mokonono. Oseso kako kakoe apemo n'ihu'nahone woho'nasyono. ⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Mouses kako sekwoe yokumpohn'nyo so'no oso hungkuno hiso mt'+'mokumentisofoho. ⁶ I oso'no s'imo'mo ne'mo An'itu yo'mayo hopi'nono mt'+'mokumentisohonta hwe'nji ape'nji mt'+'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso Mouses mt'+'mokumentisofoho. ⁷ Olo hilo so'no hwe fihwo kan'ngkwohwo kona'wohimo ul'iko'mahwosi kakoe ape'nji nem'no makotoku woloho'nanjiyoho. ⁸ Siko'ya'u anga'nohino umo'nanjiyoho. Oseso siko a'amu hufa'u umo'nanji'maho. O'o, sikoe a'apahoso anga'nohino umo'nanjiyoho. ⁹ Oso'no An'itu osiya'umo nto mokot'ijwohumasofoho. U, oloso nomt'ihuposo'eno.

¹⁰ Oso hungkunoso ulahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji angomo noswont'ifi hof'iko Jisasimo ape ho'nasiyo hungkuno hiso'no ulohon'mentohofofoho. ¹¹ Jisas ulimento, Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyoso sohwo kako nom'ne ape masoso oso hwe huhwo sohwo ape hufo iyo hon'ngkano imokwoho. Olo hwe huhwo sohwo kakoe ape s'imo'mjo simo hon'ngkano wonyo imokiyofoho. ¹² Oseso ape kakoe hwehumo nul'iko'mahwosi nom'nehumo uma'nyoso kako hon'ngkano wonyo imokonefoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas mehomimo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mat'yu 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ A'amu pi'n'ngoso hof'ikoe mehomi Jisas mnokinopo aho ulonjimokonont'ifi motopahon'ngkofi Jisas'ye inomokomoyo sohwa hof'ikimo yoka ulimentohofofoho. ¹⁴ Jisas nupa'nonto kakoe simeho tohino umn'ngkahon'ngki ulimento, Sekwo mehomi somo nop'ijumof'ikutoho. O'o, hof'iko ngkiyepono wap'ife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n'fijo'manji hof'iko An'tumo enjwa'mo ito'no wohumant'ifeho. ¹⁵ I, hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyonjo'manji hof'iko An'tumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. N'ihu'no awonoho. ¹⁶ Ose ulonto kako mehomi somo hu'mema lohofonto kakoe huyo'mo memokosyohumanto kako aho mnokinopo kisasyonto An'tumo

jomo ulimentisofoho. Mehomi ito'no mokosyohumayo'ne'ento ulimentisofoho.

Hwe ho'yanggo engo'njo sohwoe hungkunofoho.

(Mat'iyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisas hon'ngkanomo nowentan'ngki hwe nom'nehwo Jisas nohumentanjopo komo'no i'mofawento hwo mtame ulohomentisofoho. Kako Jisas'imo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko An'ituye yahino wop'nggo net'hwawo'n'ngkohino hwasoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayoso pipi tipema'mnehono. ¹⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko wop'nggo hwasoho eso peho'ne ntohino An'itu kako'nohino wop'nggo hweho. ¹⁹ Kiko hon'ngkano hungkuno huno moi'wonoho. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'ihupos'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo t'ifi fin'ngkayo.

²⁰ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo Jisas'imo ulimento, Hwe Engofo, ngko hungkuno homo somo upa'n'imopmmote sohwo'ni olhonta ne'no ose'nohini in'ngkwalokweno. ²¹ Ose ulahon'ngki Jisas kakoe s'imo'mangopo t'imo uhwononto s'meho uyonto ulimento, Nom'ne syoho anga'no fiyo. Jije ho'yanggo yo'mayo hopi'nonohinoso a'amu mpe wakilohop'ife. U, kiko hamniyoho matne'eno oso hiso nomahoji a'amu yo'mayoso umofonyo iwo'n'ngkohofoso somo uyo. ²² Ose ulahon'ngki kako simano pento s'meho tango uyahon'ngki kakoe angopono umentisofoho. Hwap'nggoso kakoe ho'yanggo yo'mayoso pi'n'nggo'njo hweho. A'amu somo muy'imnehono lonto umentisofoho.

²³ Jisas t'imo fe'n'nhwononto inomokomoyo sohwo ulimento, Hwe kako ho'yanggo engo'njo yokumpohn'nyo mokosyohumaso sohwo kako An'ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swonehwo. Hamniyoho ho'yanggoso hof'ikoe hunomo wonyo umokuwo'n'ngkisofoho. ²⁴ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hof'iko yomo imentohofofoho. Jisas apa'no ulimento, Hwomo lohwafo hwe kakoe ho'yanggo hwaho lophonjo'no ne'nohini syafisy'wo'n'ngkiso sohwo kako An'ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo pipi swoneto. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo l'hwasi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyo hwe ho'yanggo hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo An'itumo enjwa'mo wohumamo l'hwasi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu yongo imo pa'nyo so'mo wahumo l'hwasi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yanggo engo'njo sohwo ose yonefoho. ²⁶ Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hof'iko yomo engo m'kun'imposo yont'ifi ulimentohofi, Ose'manji a'amu An'itu'nji ango wop'nggo sopo songo ne'no humayo'neso t'ihwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas hof'ikimo uhwononto ulimento, A'amu An'ituye yokumpohn'nyo mokosyohumayo sopo a'amufe yokumpohn'nyo'nji wahumo loso sohwo kako hopo'maho. I oso'no An'itu yo'mayo hopi'nono hwap'nggo sohwo iyoso hoponoho.

²⁸ Pita Jisas'imo ulimento, Ihwoni nakwo yo'mayo hopi'nono ho'nasyontani kikimo t'ifi kin'ngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. A'amu fihwo kako kakoe ango'njo kon'ngkwa'wehwo

kola'wehwo, kaisi, kona'wohi, mehomi kakoe hwaho'nji yo'mayo hopi'nono ngkine'no nje hungkunomne'no ho'nasyososo ³⁰ osohwo kako umofonyo miyonehoho. O'o, yo'mayo pi'n'ingo engo nomane hweho. Yo'mayo ho'nasiyo'ne a'amu kakimo sitofo uli'wo'n'ifitnefoho. I oso'no kako ango songo ne'nohini humayo'neso nomane hweho. ³¹ Hwe fihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'nyoho syofisyalokusoso oso hwe huhwo sohwo Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo'maho. We'e hweho. Hwe nom'nihwo kako olo hwaho lopo nohumanto hwe engo hwo'n'maho. We'e hwo'nyoho syofisyalokuso sohwo oso hwe huhwo sohwo kako Anituye ponemo soso sohwo kako hwe engo imo'none hweho.

Jisas kako poyo pe'n'ingkuhwosi apa'no likafone so'no ulimentisofoho.

(Mat'yu 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jerusalem hon'ngkanomo nosontifi Jisas kako simo'mo kunto'no sahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo poyo imo'nyo so'no ulimentiso so'no huno pi'n'ingo engo syafisyontifi tifi in'ngkasimentohofofoho. A'amu nom'neso hofikimo in'ngkasimentohofo hi'nji imentohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'ento hontohumentan'ngki hofiko nu'mahon'ngkofi kakimo yo'mayo u'mane so'no hungkuno ulimentisofoho. ³³ Hungkuno ole, Upa'n'imno. Olohonta nakwo Jerusalemne'no wosontane'no yihwono. Osopo A'amufe Hwomu sohomo a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofikoe ahomo hofiko ho'nasyikuji kakine'no hungkuno likuji kako poyo umo'nono likuji nano wamtitofantifeho. Oseso a'amu hofiko nom'ne a'amu sohwamo uyahon'ngkuji ³⁴ hofiko kakimo sitofo ulikuji memijo niyatimofikuji impe yongo'njo fonjikuji wofonjosityantifeho. I oso'no sikuno hufa'u sihune mjaofihwoso'no kako apa'no songo wol'ka'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Jemis'nji Joun'nji siko yofe engo'njo umo'naho limentisiyefoho.

(Mat'yu 20:20-28)

³⁵ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko Jisasimo u'manji ulimentisiyo, Nekwo kikimo jomo wokilohonontayo'ne yihwayo. Kiko weloho'mtaho. ³⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko pipi seloho'mne'no njisiyo. Nohonjinyo. ³⁷ Ose ulahon'ngki siko ulimentisiyo, Hwangku sohonta jije pone mta'ni a'amu hopi'nono mokosyohumuso sohonta nekwo kiko'nji hwe engo imo'n'ingkuhwosi a'amu hopi'nohinomo mokosyohumasoso wop'ngotaho. ³⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Oso hungkuno ntisiye neso siko huno moseyohoyohoho. Tohino ngkimo n'nmnoso hopaso masisoso siko hopolaho. Nje a'apahomo tohino ifeehu'mo yanisyoso hopaso sikoe a'apahomo ifeehu'mo yasesyososo siko hopolaho.

³⁹ Ose ulahon'ngki siko ulimentisiyo, Ou, nekwo hoponoho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Tohino ngko ma'me pa'n'ngoso siko nomasihnefoho. Tohino ngkimo ifeehu'mokonisyoso pa'nyoso sikoe a'apahomo ifehu'mokasyosonefoho. ⁴⁰ I oso hiso'no ngko a'amumo mokosyohumayo so'no nje aho angahohnta'ni nje aho

hwonamonyo hohntani fosityohumayo so'no a'amu nom'ne somo muhwosopo'mnehono. O'lo, Anitu kako'nohino oso ito'no esyohumaho. Kakoe hunofoho. ⁴¹ Ose ulimentisoso inomokomoyo nom'ne sohwa oso hungkuno hiso upa'nontifi hofiko Jemisi'nji Joun'njine'no simeho tohino umnimentisofoho. ⁴² Jisas hofikimo joho ulimento, Sekwo huno seyohoho. Hwe engo hofiko a'amumu mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu enjwa'mjo somo syoho tango'nji uyontifeso a'amu enjwa'mjoso syoho hiso ito'no miyo'njo ifijo'manji hwe mokosyohumayo sohwa ikujoho woposantifeho. ⁴³ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. Sekwoe a'amu fihwo yofe engo woma'mo loso sohwo kako a'amufe syoho ulohofiyo umonono. ⁴⁴ Sekwoe a'amu fihwo ngko nom'ne somo womokosyohumamo loso sohwo kako nom'ne hopi'nonohino somne'no siki syoho ulohofiyo pa'nyo umonono. ⁴⁵ Oseso A'amufe Hwomu sohwo kako a'amu nom'neso kakimo syoho ufo'mayo'ne pmentiso hwo'maho. O'lo, hofikoe syoho somo ulohofiyo'ne pmentiso hweho. Kako a'amu sikwo'mjohohosi humentanngkofo somo uhwononto asomo utimayo'ne kakoe honiyo usihuma'mne'ento pmentiso hweho. Ose ulimentisofoho.

*Hwe timpi'nyo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.
(Matiyu 20:29-34; Luk 11:30-43)*

⁴⁶ Hofiko Jelikou i'mofapontifi Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji a'amu nom'ne pi'nango engo so'nji Jelikou uliko'mantifi wentanngkofi hwe timpi'nyo sohwo honngkanopo humohumantisofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Mpatimeyosiyoho, Timeyosiyehwomufoho. Mpatimeyos kako wosopayo'nji hamniyoho'ntnne'no jomo limojo hweho. ⁴⁷ Mpatimeyos nohumanto Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo palofoho upa'nonto joho ulimento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁸ Ose ulahonngki a'amu nom'neso yoka ulimentohofi, Mampi'nyo fosityohumaho. Ose ko ulahonngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulimento, Ntefitiye Imu sohwo ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁹ Ose ulahonngki Jisas kako nolohofaponto ulimento, Oso hwe huhwo sohomo joho filutmapmno. Wapono. Ose ulahonngki hwe huhwo sohomo ulimentohofi, Kiko simonyo fiyo. Filikaho. Kikine'no joho kilalofoho. ⁵⁰ Ose ulahonngkofi kako upa'nonto kakoe manji'mofoyojamo lohofonto, nolikafonto Jisasimo u'ma'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ulimento, Ngko kikimo pipi wantohofono kinngkohoho. Ose ulahonngki hwe timpi'nyo sohwo ulimento. Hwe Engofo, ngko apa'no timo wahonimo. ⁵² Ose ulahonngki Jisas ulimento, Kiko mpano. Jije simeho hi'ntnonohinoso wopingo wakumonono. Jisas ose ulahonngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto kako honngkanopo Jisasimo a'amu so'nji tifi inngkapmentisofoho.

11

Jisas hwe yofe engo'njo pa'nyo imononto Jerusalemne'no humentisofoho.

(Matiyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Joun 12:12-19)

¹ Hofiko Jerusalem mofone sopo i'mofapontifi ango Mpetifase'nji Mpetani'nji nuhwontawentifi osopo hwofiki'nyo we'e yofe

Oulif u'mofawentifi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo lihwatimentisofoho. ² Jisas oso huhwo sohwa'umo ulmento, Siko oso ango ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentaningkuhwosi uhwonanjyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo. ³ Siko oso yahu hiso isihutofomotapohosiso'no a'amuso ole selikujono, Siko peho yalokusiyo. Ose selikujono siko ole ulinyo, Nakwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu loso'no syoho weho. Kako mol'wo emoyihwoso'no komo'no womotopontayoho. Ose ulinyo. ⁴ Siko nowenji yahu mu honingkanohoku'yopo impe intofahinyoso nohumentaningki nuhwonima'nonji italofoma'mentisiyefoho. ⁵ Italofoma'mentisiyoso a'amu nom'ne sohwa ulmentohofi, Siko peho yalokusiyo. Yahu peho'no isihutofomalokusiyo ⁶ Ose ulahoningkofi hwe sohwa'u Jisasiye hungkuno ulahoningki ulmentohofi, Wopingofoho. Noho motahnyo. ⁷ Nomotasonji sikoe manjimofoso yahupo kisosyahoningki Jisas sokehumamentisofoho. ⁸ A'amu pi'ningo engoso hofikoe hwapife ife yo'mayoso Jisas wene honingkanomo ho'nosyahoningkofi a'amu nom'neso ipamo swo'njo lofontifi honingkanopo ho'nahumentohofofoho. Oso hiso Jisasiye yofe ho'nomayo'nefoho. ⁹ Jisas kako a'amu pi'ningo ajwomo yahupo kehumentaningki a'amu simo'mjo so'nji tfinjo so'nji mohm'no ole limentohofi,

Anitumo isamoyoka ulano.

Kako wopingo'nohino hweho.

Olo hwe lohomo nakwo Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

¹⁰ Hwe engo Ntefit neyakwosamo hohonta mokosyohumamojo hopaso olo hwe lohwo wonemokosyohumano.

Anitu ahwomomo humaso sohomo isamoyoka ulano.

Ose limentohofofoho.

¹¹ Jisas Jerusalem i'mofaponto Anituye ango engo somo swonto yo'mayo somo fe'nihwononto we'nenepi mofehi'nyo ukwo'mokumonto yahonngki Jisas inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwanji Mpetani fosyowane'entifi simentohofofoho.

Jisas iyo fe sohomo ulimento, ne apa'no minto'n'ingkohotnnefoho.

(Mat'yu 21:18-19)

¹² Imingo'nji nolikafontifi Mpetani uliko'mantifi Jerusalemne'no nosontifi osopo Jisas mijoho engo uyimentisofoho. ¹³ Jisas iyo fe-sayo swo lango'njo somo uhwonihwojawento ipisayo hi'njotkeno lonto iyo huhwo sohwo'njo sopo i'mofawento uhwonimentisoso ne ane swo'nohino uhwonimentisofoho. Oso iyo hiso ipisayo into'nyo sikunomm'maho. ¹⁴ Jisas iyomo ulimento, A'amu ipisayo apa'no momjakinyo'ne hwasoho. Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa upa'nimentohofofoho.

Jisas a'amu Anituye tajo ango engo somo hamniyoho mayo syoho yantanngkofi wae yao'mentisofoho.

(Mat'yu 21:12-17; Luk 19:45-48; Joun 2:13-22)

15 Hofi'ko Jelusalem i'mofapontifi Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu hamniyoho syoho'njo a'amu yo'mayoso humesyahon'ngkofi mpe ulohoho syoho'njo sohwanjimo Jisas kako wae yafo syoho emamentisofoho. Hofikoe ijempoho hamniyoho iwolo'mokumayo yontife ho'nasiyo'ne so'nji a'amu yi'hufo mpe uyantifi epohumayo yi'wo'n'ngkohoho so'nji Jisas kako mehu'mee'mentisofoho. 16 Wayo yaofonto, Jisas ulim'ento, Olo ango lomo yo'mayoso apa'no nomotoswapikutoho. 17 Ose ulonto luti'hwamento, Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Nje ango loso a'amu hopi'nono Anitumo isamoyoka ujo'ne angofoho. Ose mt'i'mokumentohofofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohoho sohwafe ango hopa imakalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofofoho ulim'entisofoho. 18 Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nonohini Jisasiye hungkuno upa'nontifi pisopisaho mjalom'wentifi hungkuno hiso wonyoangkafofoho syafi'hu'mentohofofoho. A'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji hofi'ko Jisasi'mo nofonjosyane'entifi hon'ngkano tipmmentohofoso hofi'ko hwe moya'mi somne'no iyoho unim'entisofoho. 19 Mofehi'nyo n'ngku'n'ngkahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalem uli'ko'ma'mentohofofoho.

Hwe fihwo Jisasi'mo sim'eho hi'ntnnono nehopi uyoso sohwo Anitumo jomo ulososo ne woti'pema'mtonoho.

(Mat'iyu 21:20-22)

20 Im'ngon'nji hon'ngkanomo apa'no nowentifi uhwon'mentohofoso oso iyo yofe fesayo sohwo ni'hu'nahone yofoho imentisofoho. 21 Pita huno syafisyonto Jisasi'mo ulim'ento, Nakwoe Loneti'hwayofe, uh-wonyo. Oso iyo kiko fosi a'amuso apa'no momjakinyo'ne hwasoho ulim'ahnoso yofohofoho. Ji'je hungkunoso ne imo'n'ngkohoho. 22 Ose ulahon'ngki Jisas ulim'ento, Oso l'imayoso syoho we'efoho. 23 Hungkuno nehopi waselimo. Hwe fihwo kako Anitumo sim'eho hi'ntnnono uyoso sohwo kako olo hwofiki'nyo lomo ole ulososo, Olo hwofiki'nyo lohwo, kiko nolikafohoji oso mijo ayo mompo filikofafo. Ose ulososo kakoe huno anga'nohino mnaweho. Hwofiki'nyo wawomtolikeno oso hunoso mosyafisiyo'njo. O'o, ole'nohinoho huno syafisyososo. Ou, hwofiki'nyo sohwo kako nehopi wamontonoho. Oso hwe huhwo sohwo oso hungkuno olo so'manji ou oso hungkunoso ne imo'nonofoho. Nehopi selohono. 24 Upa'n'imno. Yo'mayo kiko Anitumo jomo ulisoso sim'eho mom'mo huno ole, Anitu wontapmmontonoho. Ose syafi'hujosu, ou kako wokijapmmontonoho.

25 Sekwo simano hintotohino semnosomanji simo'mo sekwo oso a'amu wonyo selohofoso sohwoe wonyoso wae hmmopmno. Ose iso'manji, Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae weesemofono. [26 I oso'no sekwo a'amu wonyo selohoho sofe wonyoso hohujo hohnta'ni mom'eho'nasiyo'manji sekwoe Mpohwo ahwomomo humaso sohwo kako sekwoe wonyoso wae meesemofonehoho. Ose ulim'entisofoho.]

A'amu Jisasimo ulohonimentohofi, Kiko yo'mayo yiwo'n'ingkinoso tihwoe yokumpohn'nyo'nji yalokuno.

(Mat'yu 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Hofiko Jelusalem apa'no i'mofapontifi Jisas Anituye tajo ango engo somo ajwo'mo emoyontaningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji, a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji Jisasimo u'mantifi ²⁸ ulohonimentohofi, Kiko olo syoho iwo'n'ingkinoso loso tihwo kilimaso'no iwo'n'ingkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'n'ingkinoto. ²⁹ Ose ulohoningkahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno waselohon+mne'no yohono. Olo hungkuno hiloso sekwo ntifijo'manji e'wa, yo'mayo yalokwe so'no hwapingo waselimo. ³⁰ Ole ntimno. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ³¹ Sekwo ntimno. Ose ulohoningkahon'ngki hofiko ole hnni'ma'mentohofi, I Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho uloso'manji ole wonalimontonoho, Ose'manji sekwo Joun'ye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ³² I, nakwo ole lasoso, Joun kakoe huno mta'ni syoho imentisofoho laso'manji a'amu sohwa hofiko nolikafikuji ikujoho wonefonjantifeho. Hwapingoso hofiko a'amumne'no iyoho unimentisofoho. A'amu huhwo sohwafe huno ole, Joun sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo hweho. ³³ Ose hnnontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwo huno monayohoyohoho. Ose ulohon'ngkofi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no masel+mnehono.

12

A'amu wonyoso ipisayo syoho mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno loma'mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulonto, tojo emontofasyonto syoho ajwomo'mo ipisayo mijo'ne komposoho mtimokumentisofoho. Ose yonto ango yokintahopo ipisayo syoho somo uhwontohumayo'ne molimentisofoho. Ose imentisoso kako oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ngkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopono nowento osopo kako ne'no humamojofoho ² Ipisayo syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne kakoe ipisayo syohopono lihwatimentisofoho. ³ Hwe syoho mokosyohumayo sohwa kakoe syoho ulohofiyo sohomo uhwonontifi aho kemokosyohumantifi, ikujoho fonjontifi, ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ⁴ Oseso kakwo'yohwo sohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo ipisayo'ne lihwojahon'ngki hofiko oso hwe sohwe mnokinopo ikujoho fonjontifi wonyo umokumentohofofoho. ⁵ Nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahon'ngki a'amu ipisayo syoho mokosyohumayo sohwa hofiko fonjahumentohofofoho. Kakwo'yohwo nom'ne syoho ulohofiyo sohomo lihwojahon'ngki nontan'ngki fehohnjo ikujoho fonjontifi fehohnjo fonjahumentohofofoho. ⁶ Oseso syoho ulohofiyo nom'neso mohumayofoho. Moi'wonoho. Oso'no kakoe hwomu

anga'nohino sohomo ae'uyo lihwasjonto limento, Hofiko nje hwomufe hungkunomo haloho woepentifeho. Ose limentisofoho. ⁷ Hwomu huhwo sohwo nu'mahonngki hwe syoho mokosyohumayo sohwa uhwononifi hnnimentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguku sohonta kanngkwowhoe yo'mayoso nomane hweho. Oyonimno. Nakwo komo'no kakimo poyo nofonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso ni'hu'nahone womantanoho. ⁸ Ose hnnononifi hwomu sohomo aho kentifi fonjahumentohofofoho. Nofonjasyontifi kakoe pijafo mempo sohoho'nao'mentohofofoho.

⁹ Kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo. Hwanguku kako nopihwosi a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho.

¹⁰ Olo Anituye hungkuno loso'no sekwo huno maseyo'njotaho. Hungkuno ole,

Oso sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'nngkohoho sohwa wae yao'mentohoho loso olohntajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapingohwo imo'nngkohoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo sohwo ole limentisoso imo'nmentisofoho.

Nakwo olo so'no uhwonontaneso wonyoangkafofoho.

Oso pahnnimo hungkunoso lalokuhwono Anitu limentisofoho.

¹² Jutafe hwe engo sohwa nupa'nontifi oso pahnnimo hungkunoso a'amu syoho mokosyohumayo'no nto ulimentiso so'no nto lohoho hofikine'no huno uyahonngki hofiko Jisasimo aho wokantifi ko imentohofoso a'amumne'no iyoho unimentisofoho. Oseso hofiko Jisasimo uliko'mantifi umentohofofoho.

A'amu hofiko Jisasimo Sisamne'no hamniyoho uyo yahino so'no ulohonimentohofofoho.

(Mat'iyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Nowentifi hofiko a'amu Falisi fihwanji a'amu Heloutimo uhwononohoho sohwanji Jisasiye hungkunomo yamofu ulohofone lihwasimentohofofoho. ¹⁴ Jisasiyo nu'mantifi afofo umokontifi ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, kiko hwe hungkuno nehopi'nohino liwo'nngkino sohwohne'no huno nayohoho. Kiko a'amumne'no iyoho makin'wo'nngkiso hwosoho. Oso'no a'amu yofe engo'njo sohwanji a'amu yofe ane sohwantne'no kiko huno pi'nngko mokiyahonngki Anituye honngkano nehopi'nohino lutihwawo'nngkino hwosoho. Oso'no hungkuno anga'no wakilohonantane'no yihwono. Nakwoe hwe yofe engo'njo Sisa kako hwaho mokosyohumayo sohwohne'no hamniyoho (*takis*) ho'nasiyoso wopingotaho. Wonyotaho. Nakwoe honngkano hungkunoso pehofo nalohoho.

¹⁵ Ose ulahonngkofi Jisas hofikoe simeho hufa'u'njo so'no huno uyahonngki ulimento, Sekwo ngkimo yamofu peho'no ntohofalokwofo. Hamniyoho anga'no ntapmno. Uhwonimo. ¹⁶ Ose ulahonngki nuyahonngkofi Jisas ulimento, Olo huyo'mango lo'nji yofe lo'nji tihwoeto. Ose ulahonngki ulimentohofi, Sisafefoho. ¹⁷ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I, Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. Ose ulahonngki hofiko huno pi'nngko engo syafihu'mentohofofoho.

A'amu Jisasimo ulohon+mentohofi, Hwe fihwo poyo pe'noso sohwo apa'no likafoso pipilo.

(Matiyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ A'amu nom'nihwa hofikoe yofe Satiyusi Jisasimo u'ma'mentohofofoho. Oso a'amu huhwa sohwa hofikoe huno ole uy+wo'n+ngkoho, A'amu poyo pe'nyo sohwa ni'hu'nahone pe'n+wo'n+ngkohoho apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisy+wo'n+ngkohofofoho. Jisasimo u'mant+fi ole ulohon+mentohofi,

¹⁹ Nakwoe Loneti+hwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole mt+i'mokumento, Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'n+ngkuhwoso'no oso ape hisimo kon+ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mt+i'mokumentisofoho. ²⁰ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nomn'i mta'ni hufa'u hwa'u humamojiyefoho. Tisimaso sohwo ape nomanto mehomi ane poyo pe'n+mentisofoho.

²¹ Oseso kon+ngkwa'wehwo oso ape hisimo nomanto mehomi ane poyo pe'n+mentisofoho. Oseso kon+ngkwa'wehwo oso pa'nyo imentisofoho.

²² Ose'no ose'nohinofoho. Homn+ngkwa'wehwosa hopi'nono mehomi ane poyo pe'n+mentohofofoho. Tifi sohonta oso a'mu hi ose'nohini pe'n+mentisofoho. ²³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta ti+hwae ape umo'n+montolo. Hofiko'n+ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

²⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo An+tuye hungkuno so'nji An+tuye yokumpohn'nyo so'ntnne'no huno maseyoho yohoho. Oso'no sekwo hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁵ Upa'n+imno. A'amu poyo pe'n+mentohofoho sohwa nol+kaf+kujji hofiko ape moma'n+fitnnefoho. O'o hofiko a'amu ahwomomjo ape momaso'njo pa'nyo imo'n+fitnnefoho.

²⁶ Oso hungkunoso a'amu poyo pe'n+mentohofoho sohwa apa'no likapitnne'no sekwo Mouses+ye hungkuno atofoma'jotaho. Iyo tifo somta'ni toho sijontan+ngki An+tuye mampaho ho'n+mentisofoho. Ap+lohama'janji Jekoup Aisaki+janji hofiko poyo pe'n+mentohofofoho. I oso'no An+tu Mouses+mo ul+mento, Ngko Ap+lohama'janji Jekoup+jafefe An+tu'nyoho. ²⁷ Mouses kako ole syaf+hu'mento, Ap+lohama'janji Jekoup+ija hofiko hohonta poyo ko pe'n+mentohofoho

sohwa songo humalofo so'no syaf+syonto oso hungkuno hiso lut+hwamentisofoho. An+tu kako poyo pe'nyo sofe An+tu hwo'maho. O'o, kako a'amu songo humalofo sofe An+tuyoho. Sekwoe hungkunoso hwayo hohnjofoho. Ose ul+mentisofoho.

Anituye hon+ngkano hungkuno simo'mjofoho.

(Matiyu 22:34-40)

²⁸ Hwe fihwo Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamojo sohwo hofiko oso hungkuno hnnontan+ngkofi upa'n+mentisofoho. Jisas+ye hungkuno huno'njoso nupa'nonto Jisasimo nu'manto ul+mento, An+tuye hon+ngkano hungkunoso nom'ne somo yakolo'nnyoso ntisoto. ²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hon+ngkano hungkuno engo simo'mjo yakolo'nnyoso olenoho. A'amu Is+lael soku sekwo upa'n+imno. An+tu sohwo kako'nohini nakwoe An+tuyoho. ³⁰ K+ko jije Hwe Engo An+tu sohune'no jije simo'nyohoji jije simo'nyohoji hopi'nonohinoso kakimo uyo. K+ko jije Hwe Engo An+tu sohune'no

jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nohinoso kakimo uyo. ³¹ Hon'ngkano hungkuno t'finjoso olenoho. Kiko hi kumo'nonto simeho kumo'ningkiso pa'nyoso a'amu nom'nemne'no kiko'njo mofone sopo humalofo somo uyo. Oso hon'ngkano hungkuno hufa'u sohwa'u hungkuno hopi'nohinomo yakolo'nnyofoho.

³² Ose ulahon'ngki hwe hon'ngkano hungkuno lutihwamojo sohwo Jisasimo ulimento, Ou Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nehopi lohino. Anitu kako'nohini nakwoe Anituyoho. Anitu nom'nehwo mohumuyoho. ³³ Ou, jije simeho, jije huno, jije yokumpohn'nyo Anitumo hopi'nono uyo. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko nom'ne a'amune'no wakumo'nono. Nakwo oso hon'ngkano hufa'umo in'ngkawasomanji oso yahinoso nakwoe wonyo wae yafo'ne yahu fonjokisasiyo yo'mayo Anitumo uyoso'no yakolo'nnyofoho. Ose ulimentisofoho. ³⁴ Oso hwe huhwo sohwoe hungkunoso Jisas nupa'nonto huno wonyoangkafofoho syafisyonto ulimento, Kikine'no Anitu yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso mofoneponoho. Ose ulahon'ngki a'amu nom'ne sohwa nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas hofikimo Kilais sohwo tihwolo ulohonimentisofoho.

(Mat'yu 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisas Anituye ango engomo hwe moya'mi pi'n'ngo engomo lutihwamentisoso ulimento, A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwa olo hungkunolo peho'no lutihwa'wo'n'ngkohoho. Kilais kako oso Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi l'wo'n'ngkohoho. ³⁶ Anituye Towahuno Wop'ngo hohonta olo hungkunolo Ntefit'ye simeho mo'mo ho'nasyohon'ngki Ntefit ole mt'i'mokumento, Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohwo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Oso kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkunoso Ntefit mt'i'mokumentisofoho. ³⁷ Ihwoni. Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kilais sohwo kako Ntefit'ye imuhwo imo'nyoso pipilo. Ose ulahon'ngki a'amu nupa'nontifi hungkuno wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

A'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwafe yahinofoho.

(Mat'yu 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jisas nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'ne i'waho ito'no fiymno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi hon'ngkanopo emoy'wo'n'ngkohofofoho. Oso emoyontan'ngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uli'wo'n'ngkohoho so'no umo'n'wo'n'ngkisofoho.

³⁹ Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe sɪmanopo humayo'no umo'nɪwo'nɪngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo sɪmo'mjo so'no umo'nɪwo'nɪngkiso hwafoho. ⁴⁰ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontɪfi hofiko apɪwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontɪfi ango hiso hofiko'ne nɪhu'nahone emawo'nɪngkohofɪhwafoho. Ose hwe huhwo sohwo tohino engo notɪpemapitnnefoho. Ose ulɪmentisofoho.

Apɪwojo fisi Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo sopo nohumanto hofiko ipofomo ho'nosyontanɪngkofi uhwonɪmentisofoho. A'amu hamniyoho engo'njo sohwa hamniyoho pi'nɪngo ho'nahumentohofofoho. ⁴² Apɪwojo ho'yango anesi noponto hamniyoho we'e hufa'u ho'nahumentisofoho. Oso hamniyohoso touya anga'nohino pa'nyofoho. ⁴³ Jisas uhwononto kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho lutɪmanto ulɪmento, Hungkuno nehopi'nohini waselɪmonne'no yohono. Sekwo upa'nɪmno. Olo apɪwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu hopi'nono Anitumne'no ho'nasyohofu somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofoho. Olo apɪwojo losi kako hamniyoho mokosyohumunyoso hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne ho'yangoso nom'ne hamniyohoso nɪhu'no aniyoho.

13

Anituye tajo ango engoso wonyo imo'none so'no Jisas ulɪmentisofoho.

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo mta'ango sohwo noswopahonɪngki inomokomoyo fihwo ulɪmento, Nakwoe Lonetɪhwayo sohwo, tɪmo uhwonyo. Olo ango wonyoangkafofoho. Sojo wopɪngo'nji molinyofoho. ² Ose ulahonɪngki Jisas ulɪmento, Olo ango engo lomo luhwonalokuno. Hwangku olo ango lomjo sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o hofiko olo ango wopɪngo losomo mtɪhupekuji womehu'mmokwojantɪfeho. Ose ulɪmentisofoho.

Jisas yo'mayo tango mɪkunɪmpo i'mofapone so'no lɪmentisofoho.
(Matɪyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas kako hwofɪki'nyo Oulif sopo nosonto osopo nta'ni Anituye tajo ango engo somo uhwononto ampo humamentisofoho. Pita, Jemɪs, Joun, Entɪlu hofiko'nohini Jisasɪmo u'mantɪfi ulohonɪmentohofi, ⁴ Oso hungkuno ntonalohinoso sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno somo nakwo pipi yaneto. We'eneɪpi u'mofapmmontolaho. ⁵ Ose ulohonɪngkahonɪngkohofi Jisas uloma'mento. A'amu, sekwo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiyɪmno. ⁶ A'amu pi'nɪngo engo i'mofapɪkuji hofiko nje yofe ntɪkuji ole selɪfitnnefoho, Ngko Kɪlais hwo'nyoho. Anɪtu nɪhwosopomentiso hwo'nyoho. Ose selɪfijosɪ a'amu pi'nɪngo hofikoe hungkunomo inɪngkafitnnefoho.

⁷ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne oso hungkunoso nupa'nngkuji iyoho senyo'eno. O'o oso yo'mayoso i'mofapihwoso'no i ikujoho fongki'nyoso i'mofapososo sikuno moi'wo mmo'nyofoho. ⁸ Hwangku a'amu temtitofu kengo sohwanji temtitofu nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n+fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n+fitnnefoho. Hwaho angomeemo hwomihwo yihwosi wopayo ane mijoho engo i'mofaponefoho. Oseso olo tango we'eso emayofoho. Tango mikunimposo tifi no'mo weho.

⁹ Yo'mayoso uhwonngkuji sekwo i'waho ito'no fiyimno. *Kaunisol'i'njopo ipesemotafitnnefoho.* Hofiko tajo angosomo sekumo ikujoho nosefongkupitnnefoho. Hofiko ngkimo monje wenisyano likuji hofiko sekumo hwe yofe engo'njo hwahomokosyohumayo sohwafepono upesemotowantifeho. Oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohwa nje hungkuno wolutihwantifeho. ¹⁰ I, simo'mo a'amu hopi'nono angomeemjoso nje hungkuno wopingo upa'nngkujo'no tifi sikuno moi'wo imo'nonefoho. ¹¹ Hofikonosetimafikuji hungkuno mihwajiyo angosomo mesehumatpijohonta selohon+fitnnefoho. Sekwo hungkuno ujoso'no huno pi'nngosyafisiyo'eno. O'o, osohonta Anitu sekwoe simesimo hungkuno honasesyihwoso'no sekwo ul+fitnnefoho. Oso hungkuno hisosekwoe'maho. O'o Anituye Towahuno Wopingo oso hungkunoso lonefoho. ¹² Osohonta a'amuso konngkwa'wehumo hungkuno liwo'nngkohofosopono ipemotakuji osopo hungkuno likujinofonjasehufitnnefoho. Hwe fihwo kakoe mehomimne'no oso pa'nyo ulohofonefoho. Mehomiso kanngkwowho'ya'umne'no mangohwa imo'nngkuji fonjahufitnnefoho. ¹³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonosekumne'no simemo tohino mikunimposo umnonefoho. Hwapingoso nje yofeso sekumo weho. I, a'amu fihwo yokumpohn'nyo ne'no lohofontanngkwosi sikuno ae'uyo imo'nososo Anitu oso huhwosohumo utimanefoho.

Yo'mayo wonyo hwapingo sohwo i'mofaponefoho.

(Matiyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ Hohosohonta yo'mayo ni'hu'no wonyo hwapingoso angokakine'no masyuyo'ne somo hwasoyonoho linyo sopo lohohwoso'no uhwon+fitnnefoho. Ose uhwonngkuji youwo likuji a'amu Jutiya humalofoso hwofiki'nyo pone'no hiyaso s+fitnnefoho. A'amu olo hungkuno loso atofoloso sohwo huno ito'no wosyafisyono. ¹⁵ Hwe fihwo antifeponomaso sohwo kako hwahopo piwel+kofaohwosi olo wonyo hiso uhwonngkuhwosi kakoe ho'yango yo'mayo so'no kakoe angomaswonehoho. ¹⁶ A'amu syoho'mo lohofontoso sohwo kakoe angopo nta'ni ife woma'mo lososo momawenefoho. O'o, le'mo'nohini lohofonefoho. ¹⁷ Oso sikuno somo moya'mi simemo'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hofiko hiyaso komo'no le'mofoso pipilo. ¹⁸ Olo sikuno hiyaso le'mofone'ne wojoso sikuno meefoso so'nji i'mofaposo'manji sekwo le'mofoso pipilo. Oso'no sekwo Mpohumo jomo ul+kuno. ¹⁹ Olo tohino tipemayo sohonta'ne'no selalokwesomikunimposofoho. Anitu simo'mo yo'mayo mti'mokumentiso

sohonta ajuyohwosa humapmmotofo sohonta, olohonta, olo hwaho lopo oso tohino pa'nyoso m'mofapefoho. Olo tohino engo t'pemayo lohonta yakolo'nnyofoho. T'fi no'no tango apa'nohinoso ose'ne'maho. ²⁰ Oso sikuno tohino mayo somo Anitu kako t'ifo mmokiyomanji a'amu nihu'no hopi'nono poyo nto imo'nifijo'nesohilo. I oso'no Anitu kakoe a'amu uhwosopo'mentiso somne'no huno syafisyihwosi sikuno oso tohino mayo so'no t'ifo imokumne'ento imentisofoho.

²¹ Osohonta hwe fihwo ole noselonefoho, Olopo uhwonimno. Kilais olopo humaho. Ou, a'amu nom'nihwo selososo, Uhwonimno. Kilais oso nampo humaho. Ose selikujono sekwo hofikoe hungkunomo t'ifi in'ngkayo'eno. ²² Osohonta a'amu fihwo ole selososo, Ngko Kilais hwo'nyoho. Nom'nihwo Anituye hungkuno hwasyo luti'hwayo sohwa i'mofapikui yo'mayo wonyoangkafo yamofo sekumo eseti'hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo eseti'hwafitnnefoho. A'amu Anituye hungkunomo min'ngkayo'njo hopi'nohinoso oso hisofe hungkunomo in'ngkafitnnefoho. I, Anituye a'amu neso hungkuno hwasyomo un'ngkowanfit'keno likui yo'mayo wonyoangkafo yamofo eseti'hwafitnnefoho. ²³ Oso'no sekwo t'imo ito'no yowontohumamno. Olo yo'mayo hilo so'no nto selohefoho. Oso'no yo'mayo uhwonifijo so'no huno ito'no seyonefoho

A'amufe Hwomu sohwo hwangku noponefoho.

(Mat'yu 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ Oso tango hiso moi'wo imo'n'ngkuhwoso'no mofehi'nyo sikwo'mno imo'n'ngkuhwoso'no hamno majo'njo ihwosi ²⁵ hntokwaliyo ahwomonta'ango nop'wasyonefoho. Yo'mayo ahwomomjo yokumpohn'nyo yomo yomo ifitnnefoho. ²⁶ Oso hiso i'mofopahon'ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo m'kun'imposo'nji kakoe pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁷ Hohosohonta Anitu kakoe a'amu ahwomomjo somo uhwaj'ihwosi angomeemjo a'amu uhwosopo'mentiso somo nuhu'mokonefoho. Hwaho ae efohoto'nawojo'meemjo somo m'hwofojonefoho.

Iyoswo yonimofoso uhwon'ngkui ole huno waseyono jefo umon-toe'nefoho.

(Mat'yu 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. Uyonimofoso uhwon'ngkui jefo uy'monte'nefoho. ²⁹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon'ngkui huno ole waseyono. Kakoe sikuno nto i'mofapohoho. Kako hoku'yopo lohokwoho. Huno ose waseyono. ³⁰ Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Hwe moya'mi olopo hwaho lopo nohumentan'ngkui yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³¹ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowent'hwonefoho.

A'amu hopi'nono oso sikuno so'no huno muyonefoho.

(Mat'yu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

³² Oso sikuno somne'no nakwo huno monayofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji ngko'nji huno monayofoho. O'o, Mpohwo Anitu kako'nohini huno uyalofoho.

³³ Oso sɪkuno hiso sekwo huno maseyɪhwoso'no sekwo ito'no fohontohumamno. ³⁴ Piso'mo'nyo ikutoho. Pahnnɪmo hungkuno upa'nɪmno. Ngko olo pa'nyo hwo'nyoho. Hwe engo sohwo hano ikanopo wa'mo lonto kako kakoe syoho ulohofiyi anga'no anga'nohino sohwo syoho yano ulohofiwosi hwe hoku'yo mokosyohumayo sohomo ole ulɪmontono, Ito'no uhwontohumaho. Ose ulɪhwosi wamontonoho. Ose ulonto, ulɪmento, ³⁵ Sekwo olo hwe huhwo sohwo pone sohonta huno maseyonefoho. Sɪkuno'njilɪkeno. Sɪkwo'miyomtɪkeno. Yɪhufu yokajo'njilɪkeno. Imɪngo ne'njilɪkeno. Ose'manji tɪmo ito'no fohontohumamno. ³⁶ Sekwo saho fosyowentanɪngkuji kako komo'noponoho lɪkuji ito'no fohontohumamno. ³⁷ Oso hungkuno seloheso a'amu hopi'nonohinomo ulalokweno. Ito'no fohontohumamno.

14

Jutafe hwe engo sohwa Jisasɪmo fonjosyane'entɪfi hnnɪmentohofofoho.

(Matɪyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ A'amu Jutafe Sɪkuno Engo imo'nyo sopo i'mofayo'ne sɪkuno hufa'u wentanɪngki oso sɪkuno sɪmo'mjoso Anɪtu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafɪsiyofoho. * Sɪkuno nom'nehwi hofɪko wopayo engo mokamo'nnyoso nɪmotofofoho. Oso sɪkuno engo hufa'u m'mofape sohonta sɪkuno hufa'u nowentanɪngki oso hwe tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwayo syoho'njo sohwanji uhu'mokontɪfi, Hofɪko Jisasɪmo aho hiyaso'mo kehwasɪ nofonjosyane'entɪfi honɪngkano'no tɪpmmmentohofofoho. ² Ole hnnɪmentohofi, olo hiloso Anɪtu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafɪsiyo Sɪkuno Engo osomo wopayo engo nontanɪngkuji aho kehwaso'no nonahonɪngkuji, a'amu hofɪko nakumo ikujoho nafongkupitnnoho. Oso hiso'no Sɪkuno Engo homo somo nakwo Jisasɪmo aho kehwaloho. Ose hnnɪmentohofofoho.

A'mu fisi Jisasiye mnokinopo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso usohumentisofoho.

(Matɪyu 26:6-13; Joun 12:1-8)

³ Jisas kako Saimounɪye anga Mpetani sopo humamentisofoho. Saimoun huhwo sohwo a'apaho uyo wonyo'njo hweho. Jisas hofɪko'nji wopayo nontanɪngkofi a'mu fisi sojo ahwonte we'e hwone mijo akino wonyoangkafo'njososo motoswapmmmentisofoho. Oso mijo so'no hamniyoho mpe we'e'maho. Nomotoswaponto ahwonte maneso hohwanɪpo lohofonto Jisasiye mnokinopo mijo sohumentisofoho. ⁴ Nosɪyontanɪngki a'amu fihwa uhwonontɪfi sɪmano hintotohino umnɪngkahonɪngki hnnɪmentohofi, Oloso wopɪngo'maho. Hwone mijo wonyoangkafoso siki sɪsiyoso peho'neto. ⁵ Olo mijo loso'no a'amu fihwo hamniyoho mɪkunɪmposo (300 *tenaliyo*) † nejpontentesi oso hamniyoho a'amu wopayo umofonyo iyo ne'no uyɪhwanesohilo. Ose hnnontɪfi a'mu simo yoka ulɪmentohofofoho. ⁶ Yoka ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Kakoe syohofoho. Sekwo peho'no olosimo

* **14:1:** Mt 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **14:5:** tenaliyo —hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo sɪkuno anga'nohino'no tenaliyo kenga'no ma'masofoho. tɪli huntɪlet 300 tenaliyo so oso hamniyoho soswo anga'nohino'nefoho.)

simeho tango uyalokwofo. Kako ngkimo wopingo ntohokwoho. ⁷ A'amu yo'mayo umofonyo iwo'n'ngkohofoso sekwo'nji ne'nohino humawo'n'ngkohofofoho. Sekwo hofikimo ufo'mantifi'manji nohono ufo'mapmno. I oso'no ngko sekwo'nji olo hwaho lopo ne'no nohumant'i'mne hwon'i'maho. ⁸ Olo hiso ntohofisoso wopingofoho. Kako nakwo a'amufe pijafu pi'nimomo woho'nosyano lontani ehu-lohofiwo'n'ngkuhwone hopaso ehontohokwoho. ⁹ Hungkuno nehopi waselimo. Ango yawojo'meemo nje hungkuno wopingo a'amu somo ulikujoso olo a'mu losi ntohofiso sotnne'no ulifitnnefoho. Oso'no a'amu pi'n'ngo engo olo a'mu losimne'no syafihupitnnefoho.

Jisasine'no Jutas a'amumo tokoyo'ofu imentisofoho.

(Mat'iyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Osohonta Jutas Isikaluyout kako Jisasiye inomokomoyo a'amu aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uhwasopo'mentiso sohwo kako oso a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwaso Jisasi'ne'no aho kopitnne'no ufo'ma'mo lonto hofikoe angopo u'ma'mentisofoho. ¹¹ Hofiko nupa'nontifi simeho wopingo umo'n'ngkahon'ngki oso hiso'no hamniyoho wokijopano ulimentohofofoho. Oseso Jutas Jisasi'mo utihwamne'ento hon'ngkano imofo'ne syofisyoma'mentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji S'ikuno Engo somo wopayo n'imentohofofoho.

(Mat'iyu 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joun 13:21-30)

¹² S'ikuno Engo simo'mjo Wopayo Feejo Lohonimotofu S'ikuno somo hofiko yahu fonjahumotofu sohonta Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'mo ulimentohofi, Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo S'ikuno Engo † osomne'no wopayo naneso nt'i'mo nt'i'mo esyohumanehwono. ¹³ Ose ulahon'ngkofi Jisas inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ulimento, Siko antime engo sopo nowehosisi osopo hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'n'ngkohosisi kakimo tifi fin'ngkuno. ¹⁴ Kako angomo syuhwoso'no oso ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo, Hwe Engo sohwo kako hungkuno ole lehwasohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji S'ikuno Engo iyoho humayo somo wopayoso ntipo wonantaneto. Ose lehwasohoho. ¹⁵ Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Ango somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. Osopo wopayo nakune'no ito'no fesyohumuno. Ose ulonto uhwantimentisofoho. ¹⁶ Uhwatimentisoso siko nowenji antime engo sopo i'mofaponji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso t'pema'mentisiyefoho. Not'pemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

¹⁷ S'ikuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwanji i'mofapmentohofofoho. ¹⁸ Hofiko epohumayopo wopayo nopemo'nowentifi nonontan'ngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo nakwo'nji wopayo nalokuhwone sohwo kako mango sohwaso ahomo woho'nanihumonte hweho. ¹⁹ Ose ulahon'ngki hofiko simeho tango uyimentisofoho. Hwe anga'no

† 14:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

anga'nohino sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwolaho. Nakwolaho. Ose ulimentohofofoho. ²⁰ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Nje inomokomoyo sohwaswi hwe anga'no sekwo'njo mta'angohwo ngko'nji wopayo mijomo yomahwe oso hunonoho. ²¹ A'amu Anituye hungkuno lutihwamotofo sohwa iyoswomo mtimokumentohofu pa'nyoso A'amufe Hwomu sohwo poyo umonimontonoho. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofu tohofone sohune'no hitoho ntokwoho. Tohino engoso nomane hweho. Kona'wohi aswo momaso'njo yontentesi wopingo'nesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwo mijo'nji wopayo'nji umentisofoho.

(Matyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Koulin 11:23-25)

²² Hofiko nontanngkofi Jisas wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujolo hohofonto hofikimo uyonto ulimento, Sekwo mapmno. Olo wosopayo loso nje apahofoho. ²³ Ose ulonto kako noswanyo ipisayo mijo'njosu nomanto Anitumo isamoyoka ulonto inomokomoyo sohwo uyahonngki hofiko mijo nimentohofofoho. ²⁴ Jisas ulimento, Oloso nje honiyofoho. A'amukune'no usihumahono. Olo honiyoso ngko Anitunji sekwo'nji makotiku'nyo'ne usihumahono. Nje honiyolo somo Anitu uhwonngkuhwosi sekwo Anitunji makotiku'nyoso ne imo'nyo'nefoho. ²⁵ Upa'nimno. Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Nom'ne sikuno somo olo ipisayo mijo apa'no manimnehono. Manyo'njo uyimnoho. Olo Anitu yokumpohn'nyo mokosyohumaso sopo ipisayo mijo songo nimnefoho. ²⁶ Ose ulohonngki hofiko ta anga'no lontifi noswapontifi hwofiki'nyo Oulifine'no kotasimentohofofoho.

Jisas Pitamo ulimento, Kiko hohujo ukinjanimo'monnoho.

(Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Joun 13:36-38)

²⁷ Jisas ulimento, Sekwo ngkimo nihwajikujolo hiyasu wohumpeentifeho. Anituye hungkuno mtimokumentohofu sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu yahu sipsip mokosyohumayo sohwo fonjasyikujolo'no yahu sohwa hiyasu wohumpeentifeho. ²⁸ I oso'no songo likahm'mo Ngkaliline'no simo'mo sepo'mnefoho. ²⁹ Ose ulahonngki Pita ulimento, Nom'ne hopi'nonohino sohwa hofiko ko kuhwotimopijoso ngko mokuhwotimomnehono. ³⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi wakelimonne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosiika yoka hufa'u malontanngkuhwosi kiko ngkine'no hwasyo hungkuno hufa'u sihune ole ulimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Ose ulohojolo'no yihufu sohwo yoka walimontonoho. ³¹ Ose ulahonngki Pita nihuno yokumpohn'nyo ulimento, Awonoho. Ose'maho. Ngko kikimne'no huno maniyohoyohoho eso mulimnehono. Olo ngko kiko'nji fonjanisiyo so'manji oso hungkunoso mulimnehono. Ose ulahonngki inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisasimo osenohino mjulmimentohofofoho.

Jisas Ngketisemani sopo Anitumo jomo ulimentisofoho.

(Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Hofiko Ngketisemani iyo uyo syoho sopo umentohofofoho. Osopo nohumanto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Olopo

fosyohumamno. Ngko nu'mo Mpohumo jomo ul'mo. ³³ Ose ulonto, kako Pita, Jem'is, Joun'nji nut'manto we'enepi nowent'fi Jisas s'meho tango m'kun'moposo umentisofoho. ³⁴ Oso'no Jisas ul'mento, Nje s'meho tango mokun'moposo'njo hwo'nyoho. Tango hiloso poyo wan'mokumtol'keno. Olopo sekwo ito'no fosyohumaf'kuji nohontohumamno. ³⁵ Ose ulonto we'enehwo nowento hwahopo ipitofawento kako An'tumo oso tohino hiso i'mofapososo uyakolofone jomo ul'mentisofoho. ³⁶ Ole ul'mento, Mpohwo, k'iko yo'mayo hopi'nono ihnehino. Olo tango n'masoso wae feen'mofo. I oso'no nje n'mo'nyo somo in'ngkahutoho. O'o jije kumo'nyo somo t'fi fin'ngkayo.

³⁷ Ose ulonto nol'kokwaponto inomokomoyo sohwa uhumojo-hamentiso sopo saho fosyowentan'ngkofi u'manto Pitamo ul'mento, Saimoun, saho peho'no fosyawotnno. K'iko we'enehwo monohontohumayo'njotaho. ³⁸ Seten sekumo yamofo selohofonoho. Sekwo ngkine'no nohontohumaf'kuji sekwo yamofo ne'masoso yahino wonyo somo nop'wesyanoho l'kuji Mpohumo jomo ul'mno. Sekwo wop'ngo'nohini uyano ko l'fijoso sekwoe yokumpohn'nyo hopo'maho.

³⁹ Ose ulonto, we'enepo nowento hungkuno An'tumo nto ul'mentisofoho apa'no ul'mentisofoho. ⁴⁰ Ose ulonto asomo ponto uhwon'mentisofoho inomokomoyo sohwa t'imosaho engo un'ngkahon'ngki saho fosyowentan'ngkofi u'mahon'ngki hof'iko won'mango'no yont'fi nakwo pehofo ulanehwo no lont'fi imentohofofoho. ⁴¹ Jisas Mpohumo apa'no jomo ulonto asomo noponto ul'mento, Sekwo saho ne'no lofosyawotofo. Nta'noho. Nje s'ikuno moi'wonoho. Ihwoni, A'amufe Hwomu sohumne'no a'amu wonyo sohwamo tokoyo'ofoto nto imasofoho. ⁴² Sekwo fil'kapmno. Wohwano. Uhwon'mno. Oso hwe ngkine'no tokoyo'ofoto ntoho'maso sohwo nto pohoho.

A'amu Jisasimo aho ko'mentohofofoho.

(Mat'yu 26:47-56; Luk 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³ Ose lontan'ngki Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopinono sife mta'ni hufa'u sohwo komo'no i'mofapmmentisofoho. A'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji a'amu Is'lael'ife hwe engo sohwanji a'amu pi'n'ngo engo itokuso'njo hos'mno'njo sohwamo lut'mahon'ngkofi Jutas kako Jisasiyepono ipemotas'mentisofoho. ⁴⁴ Jutas oso a'amu sohwamo yamofo it'ihwayo'ne ole ul'mento, Hwe sohumo nu'mahm'mo hinjoho hu'n'meso oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Osohumo sekwo aho kekuj'fi pemotawomno. Ose nto ul'mentisofoho.

⁴⁵ Oseso Jutas Jisasi'mo u'manto ul'mento, Nje Lont'ihwayohwo, ulonto hinjoho hu'n'mentisofoho. ⁴⁶ A'amu sohwa ose uhwonont'fi Jisasi'mo aho yokumpohn'nyo ko'mentohofofoho. ⁴⁷ Jisasiye inomokomoyo fihwo kakoe hwakuhwajo iwas'ipento kako oso tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiy'fi sohwoe halohomo loku'mentisofoho. Lojwahan'ngki halohoso p'wahu'mentisofoho. ⁴⁸ Jisas ulohon'mento, Sekwo a'amu hufo iwo'n'ngkiso sohune'no aho wokano lont'fi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo. ⁴⁹ S'ikuno engolopohamo ngko sekwo'nji An'tuye tajo ango engo somo An'tuye hungkuno

lutihwahon+ngko sekwo osopo man+koso'njo iwo'n+ngkohof+hwasoho. I oso'no hungkuno hohonta mt+mokumentohofoso olohonta nehopi imo'nalofoho. Oso'no olo hiloso ntohofohoho. ⁵⁰ Inomokomoyo hopi'nonohino sohwa Jisas+mo ul+ko'mant+fi hiyaso humpo'mentohofohoho.

⁵¹ Hwomu fihwo kako hwap+fe'nohini inyohwo Jisas+mo tifi in+ngkowahon+ngki a'amumu sohwa hwomu sohomo aho wokano lont+fi imentohofoso ⁵² hwomu sohwoe hwap+fe mokoloswoma'mentohofoso a'apaho'nohino le'ma'mentisofoho.

A'amu 'kaun+sol' sohwanne'no Jisas+mo ipemotawomentohofohoho. (Mat+yu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joun 18:13-14, 19-24)

⁵³ Hof+ko Jisas+mo a'amumu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo hwe engo sohwoe pone An+itumne'no jomo l+imojo sohwoepono ipemotapont+fi angopo u'mofopahon+ngkofi a'amumu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji, a'amumu hon+ngkano hungkuno lutihwamotofoto sohwanji hof+ko *kaun+sol* syoho so'no uhu'mokumentohofohoho. ⁵⁴ Pita Jisas+mo ko in+ngkawomentisoso kakimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'm+wesofoho. Kako hwe engo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwafe angkuhwafopo i'mofawento osopo a'amumu uhwontohumayo syoho'njo sohwanji toho imokin+mentisofoho. ⁵⁵ Pita nohumentan+ngki angomno a'amumu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amumu *kaun+sol* syoho'njo hopi'nonohino sohwanji Jisas+mne'no hungkuno tango'njo poyo imo'nyo'ne wot+peent+fi ko imentohofoso ⁵⁶ a'amumu pi'n+ngo Jisas yo'mayo imentiso so'no hwasyo hwasyo lont+fi hof+koe hungkunoso kengo kengo l+imentohofohoho. A'amumu hufa'u hungkuno afa majofoho. A'amumu fihwa nol+kafont+fi hwasyo hungkuno ul+imentohofi, ⁵⁷ Olo hungkunoso upa'n+malohwonefoho. ⁵⁸ Jisas ole l+imasofoho. An+ituye tajo ango engoso a'amumu aho'nji mol+mentohofi somo ngko wae weeo'mnoho. Sikuno hufa'u si+hune memjaof+hwoso'no nom'ne ango engo wamol+monnoho. Aho'nji wamol+mont+maho. ⁵⁹ Ose lont+fi, Hwasyo hungkuno pi'n+ngo lokwoposi+wati'mentohofoso ne mmo'nyofoho. ⁶⁰ Oso'no hof+ko Jisas+ye hungkuno tango'njo so'no wonyopi tipeehon+ngkofi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo ajwopo nol+kofalohofonto, Jisas+mo ul+imento, K+iko hungkuno asomo mujo'njo peho'no yalokuno. Pipilo. Olo hungkuno kikimo kilalokwofo losofo. ⁶¹ Ose ulahon+ngki Jisas hungkuno majofoho. Mampi'nyo humamentisofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo apa'no ulohon+mento, An+itu nakwo a'amumu Juta hn'n+imo nefe'mayo'ne lokuhwat+mentiso hwosilaho. An+itu nakwo kakoe yofe ho'nomawo'n+ngkuhwone sohwoe Hwomu Ne hwosilaho. Awolaho. ⁶² Ose ulahon+ngki Jisas ul+imento, Ou, osoho hwo'nyoho. Sekwo A'amufe Hwomu sohwo An+itu Yo'mayo Yokumpohn'nyo Hwap+ngo sohwoe aho anga sohohta'ni humentan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. Kako himo ahwomo mta'ango sopo pontan+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho. ⁶³ Jisas ose ulahon+ngki oso hwe tajo ango syoho'njo sohwa si+mano hintotohino umn+mentiso so'no kakoe hwap+fe manji'mofo we'enehwo si+impento ul+imento, Nakwo nom'ne a'amumu Jisas+mne'no hungkuno jo'neso

joho peho'no ulanehwono. ⁶⁴ O'o sekwo kakoe hungkuno somo nto upa'n'ngkohoho. Kakimo pipi ulohofanehwono. Sekwo huno pipi seyohoho. Ose ulahon'ngki hofi'ko ul'imentohofi, Hwe wonyo imaso hweho. Kako poyo umo'nono.

⁶⁵ Ose lont'ifi a'amu fehohnjo sohwa Jisasimo memijo uyati'mofont'ifi Jisasimo ikujoho fonjont'ifi ul'imentohofi, Tihwo kufonjohoho. Yofeso fonaso. Ose ulahon'ngkofi a'amu mekino'njo sohwa Jisasiye s'imo'mango sopo aho pehusi'mentohofofoho.

*Pita ole limento, Ngko Jisas hne'no huno maniyohoyohoho.
(Mat'yu 26:69-75; Luk 22:56-62; Joun 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Nofonjontan'ngkofi Pita angkuhwafopo nohumentan'ngki a'musi hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyosi u'manto, ⁶⁷ Pita toho imokinontan'ngki uhwononto ul'imento, Kiko Jisas Nasalet nta'ango sohwonji emoimotnno hwosoho. ⁶⁸ Ose ulahon'ngki Pita ul'imento, Hwasyo lohino, Oso hwe sohune'no ngko huno maniyohoyohoho. Ose ulonto nolikafonto kusopo ko'mo'mentisofoho. ⁶⁹ Osopo nohumentan'ngki a'musi apa'no Pitamo uhwononto a'amu mofoponjo sohwamo ul'imento, Oso hwe nongkwo sohwo Jisasimo tifi inomokomoy'wo'n'ngkiso hweho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki Pita apa'no awonoho ul'imentisofoho. Hwangku we'e nehwo a'amu mofopo humalohofontohoho sohwa Pitamo apa'no ul'imentohofi, Nehopeho. Kiko hofi'ko'nji emoimotnno hwosoho. Kiko Ngkalilinta'ango hwosoho. ⁷¹ Ose ulahon'ngkofi Pita hungkuno yokumpohn'nyo ul'imento, Ngko hwasyo hungkuno selimeso An'itu tohino wontapono. Oso hwe sekwo ntohoho sohwo ngko yofe m'hwofe'njo hweho. Nehopi lohono. ⁷² Ose ulahon'ngki komo'no tosika yoka apa'no l'imentisofoho. Pita nupa'nonto Jisas hungkuno ul'imentiso so'no huno syafihu'mentisofoho. Jisas ose nto ul'imentisofoho. Yihufo tosikaso yoka hufa'u lososo sohonta Pita kiko ngkine'no mango hufa'u s'ihune ole walimonnoho. Ngko Jisasimne'no huno maniyohoyohoho. Oso hungkuno Jisas ul'imentiso so'no Pita syafisyonto humotaho engo l'imentisofoho.

15

*Hofi'ko Pailot'ipepono Jisasimo ipemotapmmmentohofofoho.
(Mat'yu 27:1-2; Luk 23:1-5; Joun 18:28-38)*

¹ Im'ngo ne'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji *kaun'sol* a'amu hopi'nono nuhu'mokont'ifi Jisasimne'no hnn'imentohofofoho. Nohnnont'ifi Jisasimo aho kent'ifi ahwomo nano kilofont'ifi Pailot hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoepono Jisasimo ipemotapmmmentohofofoho. ² Ipemotopahon'ngkofi Pailot Jisasimo ulohon'mento, Kiko a'amu Jutafe hwe engo hwosilaho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento. Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ³ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwa Pailotimo hwasyo hungkuno Jisasimne'no mjal'imentohofofoho. ⁴ Pailot Jisasimo apa'no ulohon'mento, Oso hungkuno pi'n'ngo kikine'no mjakilim'hwofe upa'n'ngkinoso kiko aku hungkuno pehofo

ulimto. ⁵ Ose ulahon'ngki Jisas nom'ne hungkuno mujo'njo yahon'ngki Pailot yomo yonto huno pi'n'ngo syaf'hu'mentisofoho.

*Pailot Jisas'ne'no ulimto, Iyomo fonjinto'ofahumno.
(Mat'yu 27:15-26; Luk 23:13-25; Joun 18:39-19:16)*

⁶ Soswo huhwo huhwi oso sikuno iyoho humayo engo somo Pailot kako hwe fihumo impo'ango mta'angohwo n'hu'nahone isihutof'hwat'mojofoho. A'amu Jutaso hofiko hwe fihwoe yofe ulahon'ngkofi Pailot hofikoe hungkunomo tifi in'ngkamojofoho. ⁷ Oso hohosohonta hwe fihwa yokumpohn'nyo sohwa hofiko hofikoe hwe engo a'amumo mokosyohumayo'njo sohwamo ikujoho nofonjont'ifi a'amu fehohnjo somo fonjosyahon'ngkofi impo'angomo intofahumentohofoho. Oso hwe huhwo sohwo impo'angomo humamentiso sohwo anga'no hwe kakoe yofe Mpolapas. ⁸ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo uhu'mokont'ifi Pailot'imo u'mant'ifi ulimentohofi, Olo Sikuno Engo lomo kiko hwe anga'no impo'ango mta'ni usihutof'hwat'monntaho. Oso yahinoso apa'no fiyo. ⁹⁻¹⁰ Oso'no Pailot kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo ulimto, Olo hwe lohwo yofe engo'njo semokosyohumayo'ne sohumo ngko usihutofono lasen'ngkohoho. Pailot kako huno moi'wonoho. A'amu pi'n'ngo engo Jisas'imo isihutof'hwajiyone ulimentohofi so'no a'amu tajo ango syoho'njo sohwa Jisas ne'no simano hintotohino umn'ngkahon'ngki Jisas'imo aho ko'mentohofoho. ¹¹ Ose ulahon'ngki a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko a'amu ajwo sopo lohofont'ifi a'amufe simehomo ulikofant'ifi ulimentohofi, Mpolapas'ne'no ulimno. Jisas nakwolaho. Mpolapas usihutof. Ose ulimno. ¹² Ose ulahon'ngkofi Pailot apa'no ulohon'mento, Olo hwe yofe engo'njo semokosyohumayo'ne lohomo ngko pipi uloho'mnehono. ¹³ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono joholimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁴ Ose ulahon'ngkofi Pailot ulohon'mento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ose ulahon'ngkofi a'amu johomohm'no l'wo'n'mentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. ¹⁵ Ose ulahon'ngkofi Pailot hofikoe simeho wop'ngo umo'nono lonto Mpolapas'imo isihutof'hwajonto, kakoe hwe itokuso'njo sohwamo ulimto, Jisas'imo impe'nji fonj'kuji iyopo fonjinto'ofahumno. Ose ulimentisofoho.

*A'amu itokuso'njo sohwa Jisas'imo sitofo ulimentohofoho.
(Mat'yu 27:27-31; Joun 19:2-3)*

¹⁶ A'amu huhwo sohwa Jisas'imo a'amu mokosyohumayo sohwoe tojo somo ipemotaswont'ifi nom'ne hwe itokuso'njo hopi'nonohino sohwamne'no joholut'mant'ifi uhwon'mno ulimentohofoho. ¹⁷ Nuhu'mokont'ifi manji'mofo miyo'nohino so'nji Jisasiye sangopo ho'nasyont'ifi impe yongo'njoso nokikisont'ifi Jisasiye mnokinopo monji'mofahumentohofoho. ¹⁸ Ose imentohofoso, Jisas'imo atife it'hwant'ifi sitofo ulimentohofi, Ou hwe engo sohwo si kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwo silaho. ¹⁹ Ose ulont'ifi nom'nehwa fo'me'nji mnokinopo hwan'ngo fonjont'ifi memijo simanopo yatu'mohofont'ifi Jisasiye yofe ho'nomayo'no hwomtame poji ulohomentohofoho. ²⁰ Hofiko sitofo moi'wo ulont'ifi manji'mofo miyo'nohinoso yojasyont'ifi kakoe manji'mofo ulohomentohofoho.

Ose yontifi kakimo mempo hohonta'ni iyomo fonjinto'ofasiyo'ne sopo ipemotasimentohofofoho.

Hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Joun 19:17-27)

²¹ Nosontifi hwe nom'nehumo uswo'nimentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Saimoun, Sailininta'ango hweho. Alekisanta'nji Lufosiyo kaningkwohweho. Saimoun kako syoho mta'ango sohwo Jelusalemne'no wasimo lonto ko yahoningki hwe itokuso'njo sohwa yokumpohn'nyo ulimentohofi, Jisasiye iyo hwojiyafujiyo mokaho'nyo. ²² Ose ulontifi Jisasimo hwofiki'nyo we'e Ngkoulkota sopo ipemotasimentohofofoho. Oso yofe Ngkoulkota hwapingo olenoho. A'momnokino yokino huyo'mango pa'nyoponoho. ²³ Osopo si'mofontifi tohino umnonoho lontifi hofiko ipisayo mijo iyoho'njo Jisasimo uyahoningkofi kako nimentiso'maho. ²⁴ Manyo'njo yohonngki hofiko Jisasimo iyomo fonjinto'ofahumentohofofoho. Nofonjinto'ofosyantifi hofiko syohi'nyo yontifi Jisasiye manji'mofoyo'mayo so'no tihwo woma'mtolikeno lontifi yamofoi mentohofofoho.

²⁵ Mofehi'nyo im'ngonji (9 *kilouk*) Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁶ Jisas kako poyo imo'nyo so'no iyoswomo mtimokumentohofi, A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Oso iyoswo hiso Jisasiye iyo mnokino sopo hofojahumentohofofoho. ²⁷ Hwe hufa'u ikujoho'nji hufo'nji imojiyo sohwa'umo fonjinto'ofahumentohofofoho. Hwe nom'nihwo Jisasiye aho anghohnta'ni, hwe nom'nihwo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ²⁸ [Hohonta hungkuno mtimokumentohofoso oso sikuno samo ne imo'nimentisoso ole, Kako a'amu wonyo'njopo nohumentaningki a'amu huhwo wonyo hweho limentohofofoho.] ²⁹ Hwe moya'miso nopohotawentifi mnokingkwa'n'ngkwa'nnyo yontifi sitofoulimentohofi, Kiko ole liwo'n'ngkini, Anituye tajo ango engoso ngko wae yaohm'mo apa'no songo molimeso sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ango moi'wo umo'nimontonoho. Ose ulontifi tikafo jimentohofofoho. ³⁰ Kiko fo'ma'nyo. Ose ulontifi ulimentohofofoho, Iyopo nta'ni fikotape. Ose ulimentohofofoho. ³¹ A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko a'amu ajwo somo lohofontifi Jisasimo sitofomohm'no hnnimentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso sohwo kakimo mufo'ma'nonehoho. ³² Kako Kilais Anitu uhwatimentiso hweho. A'amu Isilaelife yofe engo'njo mokosyohumayo'ne hweho. Oso'no kako iyopo nta'ni kotapihwoso'no uhwon'ngkuhwasi nakwo simoho hi'ntnnono uyantanoho. Ose lontifi tikafo jimentohofofoho. Oso hwe wonyo Jisasi'njopo fonjinto'ofahumentohofoho huhwa'u'ntnne'no Jisasimo sitofoulimentisiefoho.

Jisas poyo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Joun 19:28-30)

³³ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo limentisofoho. ³⁴ Sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas joho mohm'no limento, *Eloui, Eloui, lama sapakitani*. Oso hungkuno

iwolo'mo ole, Nje An+tu, nje An+tu, peho'no ni+ikwojantokuno. ³⁵ Ose lahon+ngki a'amu kako'njopo humamentohofoso upa'nont+fi huno muyahon+ngki l+mentohofi, Upa'n+imno. Olo hwe lohwo kako Ilaija oso-humo An+tu hungkuno uyahon+ngki l+mojo sohumne'no joho lalofoho. ³⁶ Hwe fihwo komo'no nowento hwap+fe we'e mijo mangkinyo'njo yomanto oso hiso tokemo yamjonto Jisas wanononto nuyonto ul+mento, Hofahiyo. Nakwo uhwontohumano. Ilaija nop+hwosi iyo mta'ni ufo'ma'mtol+keno. ³⁷ Ose ulahon+ngki Jisas joho mohm'no lonto poyo imo'n+mentisofoho.

³⁸ Poyo imo'n+ngkahon+ngki hohosohonta An+tuye tajo ango engo somjo hwap+fe engo oso ajwopo ango we'e An+tu humayo'nefoho l+motofo sopo hoku'yopo pmpil+peehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sis+mpo lohofonto hufa'u imo'n+mentisofoho. ³⁹ A'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo Jisasi+ye s+manopo lohofonto, Jisas poyo imo'n+ngkahon+ngki uhwononto ul+mento, Olo hwe lohwo An+tuye Hwomu Ne hweho.

⁴⁰ Moya'mi sofa ikano nonje sopo lohofont+fi Jisasi+mo t+imo humuhwontohumantohofofoho. Moya'mi fifa yofe ole, Maliya Mak+tolanta'angiyoho. A'mu nom'nesi kakoe yofe Maliya Jem+is hwe songo sohwo'nji Jousep+niyiye kona'wohiyoho. A'mu nom'nesi Saloumiyoho. ⁴¹ Oso fanji nom'ne moya'mi sofa Jisas hwaho Ngkalili emoimojo sohonta hof+ko t+fi in+ngkawent+fi ufo'ma'mentohofofoho. Oso moya'mi sofa Jisasi+nji Jelusalemne'no pmmentohofofoho.

Hof+ko Jisasi+ye pijafo sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat+yu 27:57-61; Luk 23:50-55; Joun 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Oso si+kuno F+laite somo mofehi'nyo ukwo'mokumto iyoso'nji Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo i'mofapmmentisofoho. Kako *kaun+sol* syoho'njo hweho. Kako hwe wop+ingo hweho. A'amu hopi'nono kakoe yofe ho'noma'motofofoho. Kako oso hwe An+tu uhwat+imo l+mentiso sohwe pe-e'ne si+kuno so'no hontohumamojo hweho. Kako si+kuno iyoho humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo so'no syaf+syonto kako iyoho we'e ko un+ngkahon+ngki yokumpohn'nyo imo'nonto Pailot+mo u'manto Jisasi+ye pijafo mayo'ne ulohon+mentisofoho. ⁴⁴ Ose ulohon+mentisoso Pailot yomo yonto syaf+hu'mento nto kape'n+ngkohoho. Ose syaf+syonto hwe engo itokuso'njo sohumo joho lut+manto ul+mento, Jisas poyo nto limo'n+ngkohoho. ⁴⁵ Ose ulahon+ngki eno ulahon+ngki Pailot Jousep+mo ul+mento, E'wano. Pijafoso maho. ⁴⁶ Ose ulahon+ngki Jousep hwap+fe halojo wonyoangkafo mpe yonto Jisasi+ye pijafoso iyo mta'ni nomanto hwap+fe somo ifohumpento sokimomo ho'nahumentisofoho. Oso sokimoso kako sojo engo somo imo engo il+mentisofoho. Osopo ho'nasyonto sojo engo y+wolo'mo lohofonto sokimo hoku'yo somo pijwahumentisofoho. ⁴⁷ Maliya ango Mak+tolanta'angosi'nji Maliya Jousis+ye kona'wohi'nji siko Jisas ho'nahumentohofoho sopo uhwon+mentisiyefoho.

16

Jisas apa'no l+ka'mentisofoho.

(Mat+yu 28:1-8; Luk 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ Sîkuno iyoho humayo'neso nto memjaofahonîngki Maliya ango Makîtolanta'angosi, Maliya Jemîsiye kona'wohisi'nji Saloumi'nji hofîko hwone mijo akino'njo Jisasîye pijafomo ehulohofone mpe imentohofoho. ² Mo'nîngka Sante imîngonji iyoho longkonîngkahonîngki hofîko nolîkafontîfi Jisasîmo ho'nahumentohofosopo umentohofoho. ³ Nowentîfi hnnîmentohofi, Oso sojo mîkunîmposo hofîku'yopo pijwahumalofoso tîhwo womeho'nonaofimontolo. ⁴ Ose hnnontîfi uhwonîmentohofoso sojo mîkunîmpososo nto meho'na'mentohofouhwonîmentohofoho. Nto hwsompeehumentohofoho. ⁵ Oseso sokimo somo noswontîfi uhwonîmentohofoso hwe songo hwapîfe halojo sawemo'njo sohwo moya'mi sofafe aho angahohnta'ni nohumentanîngki uhwonontîfi hofîko yomo yomo imentohofoho.

⁶ Oso hwe huhwo sohwo ulîmento, Sekwo yomo ikutoho. Ngko huno niyohoho. Sekwo Jisas Nasaletnnta'ango a'amu fonjinto'ofohumalofosohune'no tîpeelokwofo. Kako nto likakwoho. Olopo mohumuyoho. Uhwonîmno. Noho'nohumalofosopo aneponoho. ⁷ Oseso sekwo nowekuji Pita'nji inomokomoyo nom'ne sohwo ulîmno. Jisas Ngkaliline'no sîmo'no nto sepo'maho. Ose ulîmno.

⁸ Ose ulahonîngki noswapontîfi yomo yomo yontîfi komo'no umentohofoso iyoho unîmentiso so'no a'amu nom'nemo yo'mayo uhwonîmentohofoso'no mulîmmentohofoho.

*Maliya ango Makîtolanta'angosi Jisasîmo uhwonîmentisofoho.
(Joun 20:11-18)*

⁹ Santemo iyohohwe'nji Jisas lîkofahonîngki Maliya ango Makîtolanta'angosi Jisasîmo kaki'no uhwonîmentisofoho. Oso hisimo Jisas hohonta towahuno wonyo aho anga'no hopi'nono nom'ne hnta'ni hufa'u sohwa wae yao'mentisofoho. ¹⁰ Maliya nowento a'amu Jisasî'nji emmotofo sohwo ulîmento hofîko sîmehotango'nji humotaho lontanîngkofi, ¹¹ Maliya ulîmento, Jisas songo humaho. Nuhwonîngkokohi'nyoho. Ose ulahonîngki nupa'nontîfi huno syafîhu'mentohofi, Hwasyo nalohoho syafîsyontîfi a'mu hisiye hungkunomo sîmeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kako inomokomoyo hufa'u hwa'umo honîngkanopouswo'nîmentisofoho.
(Luk 24:13-35)*

¹² Hwangku hwe hufa'u hwa'u ango Jelusalem ulîko'manji honîngkanopo nowentanîngki Jisas a'amu nom'ne pa'nîngohwo u'mahonîngki ¹³ siko yofe uhwo'mentisiyo so'no asomo noponji inomokomoyo nom'ne sohwo ulahonîngki hofîko haloho miyo'njo yontîfi sîmeho hi'ntnnono muyofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulîmento syoho uyîmentisofoho.
(Matîyu 28:12-20; Luk 24:36-49; Joun 20:19-23)*

¹⁴ Hwangku inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni anga'no sohwa angomo nohumantîfi wopayo nontanîngkofi Jisas nu'manto yoka ulîmentisofoho. Hwapîngoso ole hofîko sîmeho hi'ntnnono muyo'nefoho. A'amu nom'ne sohwa inomokomoyo sohwo ulîmento Jisas nto lîka'maho. Nakwo uhwonîngkuhwono ulahonîngkofi hofîko hwasyo hungkunofoho huno syafîhu'mentohofoho. ¹⁵ Jisas ulîmento, Sekwo ango'meemo humpekuji a'amu hopi'nonohino somo nje

hungkuno wopíngoso filutihwafíkuno. ¹⁶ A'amu oso hungkuno hiso nupa'níngkuji símeho hi'ntnnono sejapíkuiji mijo mapijoso Anítuye a'amu ne imo'nífitnnefoho. A'amu oso hungkuno somo símeho hi'ntnnono muyo'njo somo Anítu hofíkoe honíngkano wonyo'ne hungkuno tango uyonefoho. ¹⁷ A'amu ngkimo símeho hi'ntnnono ntapifijoso ole ifitnnefoho. Nje yokumpohn'nyo'nji towahunono wonyo wae ifitnnefoho. A'amu kengofe hungkunoso lífitnnefoho. ¹⁸ Hofíko homa aho kapijoso mijo pe'nyo'ne nífijoso poyo mmo'nífitnnefoho. Hofíko a'amu mnokino'njo somo aho kisasyíkuiji ngkimo jomo ntíkujono wopíngo imo'nífitnnefoho.

Anítu Jisasímo ahwomomne'no utíma'mentisofoho.

(Luk 24:50-53; Apousel sohwafe Syoho 1:9-11)

¹⁹ Hwe Engo Jisas sohwo hungkuno moi'wo nto losojwaofahoníngki Anítu Jisasímo utíma'mentisofoho. Nosonto Anítuye aho angahohnta'ni humamentisofoho. ²⁰ Inomokomoyo sohwa angom'eemo nowentífi Anítuye hungkuno lutihwentaníngkofi Jisas ufo'ma'mentisofoho. Nufo'mahoníngki hofíko yo'mayo wonyoangkafo yahoníngkofi a'amu uhwonontífi ou, olo hungkunoso Anítuye hungkuno nehopeho límentohofofoho. Hungkuno osohopeho.

Luk Olo Hungkuno Wopingo loso Luk mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta Luk soswo teti (30) mofonepo nto uyakolofahonngki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wopingo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 honngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasi'mo uhwonmentohofoso mpoyo lutihwahonngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo honngkanamo humentanngkuju somne'no notipemahwosi utimayo'ne pmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 honngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngklik osomne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso ntipo humanto mti'mokumentisotikeno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwapingo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi yahino wonyo yontanngkuwhoni asomo netimayo'ne pmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu lhwasi Jisasi'mo tifi unngkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mti'mokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwo, kiko nje hungkuno upa'nyo. Kilais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imo'nimentiso somne'no a'amu pi'nnggo engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womti'mokano lontifi yamofu imentohofofoho. ² Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu so'nji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simo'mta'ango somo timo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahonngkofi hofiko mti'mokumentohofofoho. ³ I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wolihwatimo lonji mti'mokalokweno. Sikuno pi'nnggo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu pi'nnggo engo somo yo'mayo simo'mta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno ito'nohini kikine'no mti'mokalokweno. ⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitihwawo'nngkohofu somne'no nehopitikeno hwasyotikeno syafisyohoji'manji olo hungkuno kikine'no kumti'mokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofiko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesiye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapetiyo. ⁶ Hisiya'u siko Anituye timo sopo wonyohofiyo humamojiyeya'uyoho. Siko Anituye honngkano hungkuno ito'nohino somo inngkawenji honngkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho. ⁷ Siko mehomi nihu'no ane yaswoho. Hwapngoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nimentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofoso sohwa hofikoe sikuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne imofopahonngki hofiko a'amu uhwosope yahinoso yontifi Sekolaiya sohomo Anituye simano sopo lohoho'ne uhwosopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'nngkohoho sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopngonjoso Anitumne'no tikayo usimokumentisofoho. ¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayo usimokumentisofoho a'amu pi'nngo engo sohwa hofiko mempo hohnta'ni nohumantifi Mpohumo jomo ulimentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho. ¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayo usimokiyo aho anga sohohnta'ni lohofontanngki uhwononto ¹² yomo engo yonto iyoho unimentisofoho. ¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulimento, Sekolaiya, kiko iyoho yohotoho. Anitu kako jije jomo ujo somo nto kupa'nimaho. Jije ape Elisapetisi kako hwomu woma'montonoho. Notipemahosisi kiko yofe ole muso Jouniyoho. ¹⁴ Hwomu huhwo sohwo imofopahonngkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyoho. I a'amu pi'nngo engo hi'nji simonyo engo uyantifeho. ¹⁵ Hwomu huhwo sohomo Anitu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso nonngkuhwoloho. Kako kona'wohiye simeho mo'mo mnawentanngkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wopngo uhula'ofonefoho. ¹⁶ Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo ulihwoso'no hofiko hofikoe honngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohomo apa'no unngkowanifeho. ¹⁷ Kako oso a'amu sohomo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahonngki lmojo sohwo yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohumne'no a'amufe honngkano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno ulihwoso'no hwe sohwa upa'nngkuji hofiko hofikoe mehomi simeho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu simeho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nngkohofoso hofiko a'amu honngkano wopngonjo sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyohumamontonoho.

¹⁸ A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahonngki Sekolaiya ulimento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wanimontolo. ¹⁹ Ose ulahonngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Ngko

Ngkep+liyel hwo'nyoho. Ngko An+ituye s+imanopo lohofiwo'n+ingkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wop+ingo'ne kilohe loso'no An+itu kako lon+hwat+maso'no pmmale hwo'ni ku'mahono. ²⁰ I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko simeho hi'ntnnono mantape so'no j+je mango piku'nnyo imo'n+ingkohoji kiko hungkuno majo'njo uy+monnoho. Oso hopa nohumentan+ingkohoji yo'mayo kiloheso ne umo'n+imontonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe s+kuno somo ne imo'n+ingkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no wal+monnoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontan+ngki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumant+fi huno pi'n+ingo engo syaf+syont+fi ole hnn+mentohofi, Peho u'mahon+ngki kiyalofoho. Sekolaiya kako An+itu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnn+mentohofofoho. ²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini it+hwahon+ngki uhwonont+fi ole syaf+hu'mentohofi, Sekolaiya kako An+ituye ango we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyolangkafoso uhwon+ngkiso hwol+keno. Ose syaf+hu'mentohofofoho. ²³ Kakoe syoho iyo so'no s+kuno moi'wo imo'n+ingkahon+ngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ T+fi sohonta kakoe ape Elisapet simeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentan+ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Ilisapet kako simeho'njo hon+ngkanonto ole hnn+mento, ²⁵ Nje Hwe Engo An+itu kako ngkimo wop+ingo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no won+mango nnontanjopo An+itu a'amufe t+mopo oso tango hiso wae yan+mokwoho. Ose hnnonto s+mony imentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ul+imentisofoho.

²⁶ Elisapet simeho'njosi humentan+ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon+ngki An+itu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkep+liyel sohomo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lihwat+mentisofoho. ²⁷ Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lont+fi hwsopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousep+iyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefit+ye tentitofu mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho. ²⁸ Ngkep+liyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ul+mento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. An+itu kako wop+ingo kilohofalofoho. Kako kiko'nji humaho. ²⁹ Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'n+ingo engo syaf+hu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwap+ingo neso pipineto. ³⁰ Ose syof+syahon+ngki a'amu ahwomomjo sohwo ul+mento, Maliya, kiko huno pi'n+ingo syaf+syohotoho. Iyoho kinyo'eno. An+itu kako kikine'no simeho wop+ingo umo'nalofoho. ³¹ Upa'nyo. Kiko simeho ihn'n+ngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jisas+yo muso.

³² Kako hwe engo umo'n+imontonoho.

A'amu kakine'no ole wolant+feho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo An+ituye

Hwomu hweho.

Ose wolant+feho.

Olo hwe lohumo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo An+tu uhumat+montonoho.

³³ Kako a'amamu Juta somo ne'no mokosyohumant+hwone hweho. Kakoe s+kuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho. Engolopohamo wawo'mtonoho.

³⁴ Ose ulahon+ngki Maliya ul+mento, Oso hiso pipi umo'n+montolo. Ngko hwehwo man+imahn'nyoho.

³⁵ Ose ulahon+ngki a'amamu ahwomomjo sohwo ul+mento, Hwangku An+tuye Towahuno Wop+ingo kikiyepono p+hwosi An+tu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amamu ole wolant+ifeho.

Hwomu wop+ingo sohwo An+tuye Hwomu Ne hweho wolant+ifeho.

³⁶ Ose ul+kwato lohofonto ole ul+mento, Upa'nyo. Jije a'amamu Elisapet a'manesi kako simeho'njoho. A'amamu kakine'no hwonjo apefoho l+motofosi kako simeho ihn'n+ngkahon+ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho.

³⁷ Yo'mayo hopi'nono a'amamu miy+wo'n+ngkiyohofoso An+tu kako yo'mayo hwap+ingo sohwo yososo ne umo'n+montonoho. ³⁸ Ose ulahon+ngki Maliya ul+mento, Ihwoni, ngko An+tuye syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso An+tu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahon+ngki a'amamu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ul+ko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapet+mo uhwonamentisofoho.

³⁹ Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nol+kafonto kako hwof+iki'nyo pone'no komo'no s+mentisofoho. Oso hwaho Jutiya anga we'e sopo s+imofapmmentisofoho. ⁴⁰ S+imofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapet+mo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'n+mentisofoho. ⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomi simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta An+tuye Towahuno Wop+ingo Elisapet+mo uhula'mo'mentisoso ⁴² Elisapet kako mango engo ole ul+mento, An+tu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wop+ingo ulohofi'wo'n+ngkiso somo kako kikimo wop+ingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije simeho mo'mo mnawojo sohomo An+tu kako wop+ingo uloho'nnyo hweho. ⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'm+ingi'n+imaho. An+tu kako wonyoangkafo ntohofantofoho. ⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje simehomjo mehomi mnawojo sohwo nol+kafonto s+imonyo yohoho. ⁴⁵ Oso hungkuno An+tu kil+maso somo kiko simeho hi'ntnnono uy+imahnno so'no s+imonyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokil+maso hopaso wakilo'ho'montonoho. Elisapet ose ul+mentisofoho.

Maliya kako An+tuye yofe ho'nomayo'ne ta l+mentisofoho.

⁴⁶ Maliya ul+mento,

Nje mampahoso An+tuye yofe ho'nomalokweno.

⁴⁷ Nje huyo'mango An+tu nefo'mawo'n+ngkiso sohune'no s+imonyo yalokwemo.

⁴⁸ Ngko An+tuye syoho ulohofiyohn'ni yo'm+ingi'n+imaho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangku no'mo nihu a'amu Anitu kako ngkimo simeho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

49 Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopingo ntohofo so'no ngko kakoe yofe wopingo'nohinoso woho'nima'mo.

50 Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahonngki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'nngkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohinimaho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

51 Anituye yokumpohn'nyo itihwahonngki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'niwo'nngkohofoso somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnnefoho.

52 Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwo monje yasyhwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'nngkisofoho.

53 A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo uyimontonoho.

A'amu yo'mayo ho'yango pi'nngonjo somo kako nom'ne wopingosomuyonehoho.

54 Kako kakoe a'amu Juta hn'nimo hofiyo nefo'mawo'nngkiso hweho. Oso hungkuno wopingo Anitu hitoho ulofone hofikimo uyimentiso so'no kako inngomomofalofiyoho.

55 Kako neyakwosamo Apiloham sohwo'nji kakoe imu sohwo'ne'no hitoho ulofahonngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

Maliya ose limentisofoho.

56 Maliya kako Elisapet'nji nohumentanngki hamno hufa'u sihune memjaofahonngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Jounimo aswo ma'mentisofoho.

57 Elisapet kakoe sikuno moi'wo imo'nngkahonngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho. 58 Anitu kako oso wopingo hiso Elisapetimo ulohomentiso so'no ho'nngkahonngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapetiye temtitofoso'nji hofiko Elisapet'nji simonyo imentohofofoho.

59 Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'u sihune memjaofahonngki a'amu huhwo sohwa hofiko hwomu sohwoe a'apahomo sihu kolofone'entifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko kanngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lontifi imentohofofoho. 60 Ose yahonngkofi kona'wohi ulimento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jouniyoho. 61 Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jouniyoyo eso hi'njo hwa'maho. Ni'hu'no awonoho. 62 Ose ulontifi hofiko kanngkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho. 63 Upiyofahonngkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahonngki umentohofoso kako ole mtimokumento, Kakoe yofeso Jouniyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofiko yomo yontifi huno pi'nngonjo engo syafihu'mentohofofoho. 64 Oso hohosohonta Sekolaiyafe

mango hwasampo lohofonto melanyo ito'no imo'n'ngkahon'ngki kako hungkuno lonto kako An'ituye yofe ho'noma'mentisofoho. ⁶⁵ Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho un'ngkahon'ngki pisopisaho limentohofofoho. Oso yo'mayo imo'n'mentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nom'mentisofoho. ⁶⁶ A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'n'ngo engo syafisyontifi hofikoe simeho mo'mo ole hnn'imentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangu pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontifi huno ole umento, An'ituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako An'ituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁶⁷ Joun'ye kan'ngkwowho Sekolaiya sohomo An'ituye Towahuno Wop'ngo ehuhnaofahon'ngki Sekolaiya kako hungkuno An'itu uy'mentisoso ul'imentisofoho. ⁶⁸ Ole ul'imento,

Nakwo a'amu Is'lael hn'nwiye Hwe Engo An'itu sohwoe yofe wo'nomano.

Kako kakoe a'amu hn'nwiyepono nefe'mayo'ne ne'manto kako hon'ngkano wonyo somta'ni is'hutofonemalofoho.

⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofiyi Ntefitiye temtifo mta'ango hwe yokumpohn'nyo engo nefe'mayo'ne nejapohoho.

⁷⁰ Olo hilo so'no An'itu hohonta kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa nakumo nal'imotofofoho.

⁷¹ Ole nal'imentohofi, Hwangu kako nakwoe mango sohwafe aho mta'ni wonet'ima'montonoho.

A'amu nakumne'no simeho wonyo umo'n'wo'n'ngkiso sofe aho mta'ni wonet'ima'montonoho.

⁷² Ose nalonto nom'nepo ole nal'imento,

Kako neyakwosamne'no hitoho engo ne'no ulof'wo'nalofoho.

Oso hungkuno yokumpohn'nyo hohonta neyakwosamo uy'mentiso somne'no kako huno akwe'no syafisy'wo'n'ngkiso hweho.

⁷³ An'itu neyakwo Ap'loham sohomo ul'imento, Ngko hungkuno ne-hopi'nohini yokintahopone'no wakil'monne'no yohono.

⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwafe aho somta'ni noset'mahm'mo sekwo iyoho masenyo'njo nje syoho wontohofiyantifeho

⁷⁵ Sekwo sikuno huhwo huhwi songo nohumafikuji sekwo nje t'mopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wop'ngo'nohini fohuman-tokuno. Ose ul'imentisofoho.

⁷⁶ Nje hwomu sohwo, a'amuso ole kil'fitnnefoho.

Kiko An'itu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoe hungkuno luti'hwayo'ne hwasoho.

Oso hwe An'itu nakuyepono uhwat'monte'no yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo ito'no wesyo humamonnoho.

⁷⁷ Kiko An'ituye hungkuno a'amu somo ulohojono hofiko huno ole uy'imntonoho.

An'itu kako nakwoe wonyo wae enaof'hwosi asomo wonet'ima'monte'ne yohoho. Huno ose uy'mntonoho.

⁷⁸ An'itu nakumne'no hitoho engo ulof'wo'n'ngkiso sohwo simeho ne'njo nejap'wo'n'ngkiso so'no pomponaho ahwomo mta'ni iyoho longkon'wo'n'ngkiso hopaso nejapososo nakumo wona-longkon'imntonoho.

⁷⁹ Oso pomponaho hiso kako a'amu s'ikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu hof'iko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo wolahu-montonoho.

Oso pomponaho hiso hon'ngkano wop'ingo'nohini ito'no humayo'ne somo womikinjonehwat'montonoho.

Sekolaiya ose ul'imentisofoho.

⁸⁰ Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo wento An'itumne'no s'imeho uyonto kako hwaho a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso kako a'amu Is'iael somne'no An'ituye hungkuno lut'hwamne'ento An'ituye syoho wema'mo lonto hof'iko'njopo ut'ihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

2

Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.

(Mat'iyu 1:18-25)

¹ Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukas'tos, kako hon'ngkano songo imofonto ul'imento, A'amu angom'eemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamt'mokano.

² Ose ulahon'ngki oso soswo s'imo'mjo somo a'amufe yofe ifali-faliyo mt'mokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyosiyoho. ³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hof'ikoe angom'hwap'ingopono hof'ikoe yofe mt'mokiyo'ne humpo'mentohofofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefit'ye imu hweho. Oso'no kako angom'Nasalet hwaho Ngkalili nul'iko'manto hwaho Jutiya Ntefit'ye pone Mpet'ilehemne'no umentisofoho. ⁵ Jousep kako kakoe ape ufo-hoto'mentohofosi Maliya s'imeho'njosi'nji nekwoe yofe wemap'ife lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe s'ikuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho. ⁷ Kako hwomu tis'maso aswo manto hwap'ife ekojisasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwot'mentisofoho. Hwap'ingoso a'amu fosyawowo'n'ngkohoho angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwamo hungkuno ul'imentohofofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo angom'pone engom'mom'ngo sohohtant'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hof'ikoe yahu oso s'ikwo'miyo somo mokosyohumentan'ngkofi ⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahon'ngki ahwomo mta'ango pomponaho engom'losyahan'ngki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho un'imentisofoho. ¹⁰ Iyoho yahon'ngkofi a'amu ahwomomjo fihwo ul'imento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'n'mno. Ngko hungkuno wop'ingo a'amu hopi'nonohino somne'no s'imeho wop'ingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho. ¹¹ Olo s'ikuno lomo Ntefit'ye pone engom'Mpet'ilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumo asomo set'mayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohomo An'itu uhwosopo'mentiso hweho. ¹² Sekwo nowekuji wot'ipemant'ifeho. Hwomu huhwo sohomo hwap'ifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. Olohohweho.

13 Ose ulahon+ngki n+hu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'n+ingo engoso s+mo'mjo so'nji ut+hwa'nyopo i'mofapont+fi An+ TUYE yofe ho'nomayo'ne ole ul+mentohofi,

14 An+tu ahwomo yokintahopo humaso sohumne'no isamoyoka ulano. Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso An+ TUYE s+meho wop+ingo umokalok-wofoso hofi+ko s+meho wop+ingo'nji wohumant+feho.

Ose ul+mentohofofoho.

A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisas+imo uhwonamentohofofoho.

15 A'amu ahwomomjoso nul+iko'mant+fi ahwomomo asomo s+mentohofofoho sohonta a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole hnn+mentohofi, Nakwo Mpet+lehem ne'no kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe Engo sohwo nto lonet+hwaso so'no uhwonowano.

16 Ose hnnont+fi komo'no nowent+fi hofi+ko Jousep+'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu wopayo uyo kompusoho somo wentan+ngki tip+hwon+ima'n+mentohofofoho.

17 Hofi+ko nuhwonont+fi hofi+ko olo hwomu lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu ahwomo mta'ni upa'n+mentohofofoho so'no lijwao'mentohofofoho.

18 A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ul+mentohofoso upa'n+mentohofofoho so'no huno pi'n+ingo engo syafi+hu'mentohofofoho.

19 Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu mokosyohumayo sohwamo ul+mentohofofoho so'no Maliya nupa'nonto kakoe s+mehomomo memeesyonto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

20 Oso a'amu yahu mokosyohumayo sohwa asomo nowent+fi An+ TUYE yofe ho'noma'mentohofofoho. Yo'mayo upa'n+mentohofofoho so'nji yo'mayo a'amu ahwomomjoso nto ul+mentohofofoho hopaso uh-won+mentohofofoho so'ntnne'no An+tumo isamoyoka ulont+fi s+monyomentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mul+mentohofofoho.

21 Hwangku s+ikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hune memjaofahon+ngki mehomi huhwo sohwoe a'apahomo s+hu kolofont+fi hofi+ko yofe ole mul+mentohofi Jisas+yoho. Oso yofe hiso mehomi huhwo sohwoe kona'wohi s+meho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

An+ TUYE tajo ango engo somo Simeyoun'nji Ana'nji Jisas+imo uh-won+mentisoyefoho.

22 Oso hon+ngkano hungkuno Mouses a'amu somo uy+mentisoso olenoho. Moya'mi sofa hofi+ko aswo mayo sohonta s+ikuno fouti (40) memjaofi+hwoso'no hofi+ko An+ TUYE tajo ango engo somo mahufitnnehofo. S+ikuno hiso moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no hofi+ko An+tumne'no yo'mayoso wofonjokisosyant+feho. Hon+ngkano hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe s+ikuno moi'wo imo'n+ngkahon+ngki kako kakoe mehomi'nji Jousep+'nji ango Jerusalem sopo An+tumo mehomi ut+hwayo'ne s+mentisoyefoho.

23 Hwap+ingoso Hwe Engofe hungkuno ole wo'nnyofoho. Mehomi tis+masoso hwomu'manji sekwo An+tumo uy+mono. Hofi+ko An+ TUYE hwafoho.

24 Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo ut+hwayo sohonta yi+hufo ntolofiyo

fa'utikenno kumakumuyo polonyo hufa'utikenno osofa'u Anitumne'no fonjokisasiyo. Oseso siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasiyo'ne simentisiyefoho.

²⁵ Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jelusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyouniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofiwon'ngkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho. ²⁶ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohomo kaki'no uhwon'ngkohojo kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

²⁷ Oseso oso sikuno Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u siko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo ito'no in'ngkayo'ne Jisasi'mo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo Anituye tajo ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho. ²⁸ Simeyoun oso hwomu huhwo sohomo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ulimento,

²⁹ U, Hwe Engofo, kiko hungkuno ntimentohinosa olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyo sohwo'ni hungkuno simo'mo ntimentohino hopaso ngko simoho wopingo'njo hwo'ni wape'nimonnoho.

³⁰ Hwap'ngoso ngko nje timo'nji oso hwomu nakumo asomo netimayo'ne kiko uhwosopomentohino sohomo nto uhwon'ngkohono.

³¹ Kiko olo huhwo lohomo emokosyohumanji hwe moya'mi temtitofokengo kengo hopi'nonohino somne'no utihwa'nyopo ujo nto ehontojwasyohino.

³² Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jije yahino wop'ngoso utihwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo engo so'nji a'amu Isilael somo utihwamontonoho.

³³ Simeyoun ose ulahon'ngki Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u yo'mayo Jisasi'mne'no ulimentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno pi'n'ngoso engo syafihu'mentisiyefoho. ³⁴⁻³⁵ Simeyoun Jisasiye kan'ngkwowho'ya'umo hungkuno wop'ngoso'njo aho ulonjimokonto osopo kako kona'wohi Maliyamo ole ulimento,

Olo hwomu lohume'no kiko tango m'kun'imposo wotipema'monnoho.

Hwap'ngoso a'amu Isilael pi'n'ngoso hwomu lohomo uhwon'ngkuji nakwolaho wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko nihu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'n'ngoso hofiko olo hwomu lohume'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe simoho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

36-37 A'umu fisimo Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso Anafoho. Kan'ngkwohwoe yofeso olenoho. Feenueliyoho. Kako Asyafe temtitofu mta'angiyoho. Kako ni'hu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'musi kako'nohini nohumentan'ngki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswap'wo'n'ngkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji im'ngon'ji hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame uloho'mojiyoho. Sikuno fisimo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ul'imojiyoho. 38 Oso hohosohonta kako hisi Jisasi'mo u'manto Anitumo isamoyoka ul'imentisofoho. Kako a'amu ango Jerusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwat'imonnoho l'imentiso sohumne'no hontohumentan'ngkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousep'ya'u Nasaletne'no asomo umentisiyefoho.

39 Yo'mayo hon'ngkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto in'ngkawenji Jousep'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletne'no umentisiyefoho. 40 Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufu sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

41 Soswo huhwo huhwi Jisasiye kan'ngkwohwo'ya'u siko ango Jerusalem sopo oso Anitu A'amu Is'lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwafe aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho. 42 Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahon'ngki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

43 Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kan'ngkwohwo'ya'u ango pone'no ko wahon'ngki Jisas kako Jerusalem humohumantisofoho. Osohonta kan'ngkwohwo'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafi'hu'mmentisiyefoho. 44 O'o, huno ole syafi'hu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoy'mentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kan'ngkwohwo'ya'u siko Jisasi'mne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafi'hafe wonyopi tipementisiyefoho. 45 Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jerusalemne'no asomo nosonji hafi'hafe ne'no tipmmentisiyefoho. 46 Sikuno hufa'u si'hune memjaofahon'ngki Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumentan'ngki uhwon'ima'n'mentisiyefoho. Kako a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofu sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ul'imentohofu so'no hofikimo kako aku ulohon'mentisofoho. 47 A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nont'fi yomo yont'fi kakoe huno

* 2:41: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimentiso so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kan'ngkwohwo'ya'u siko Jisas'mo notipihwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisas'mo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwoosi peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho. ⁴⁹ Ose ulahon'ngki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no ntopeentikusiyoy. Ngko nje Mpohwoe ango lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki siko oso hungkuno hwap'nggo ne so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho. ⁵¹ Oseso Jisas kako kan'ngkwohwo'ya'u'nji asomo nowentifi hofikoe ango Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kan'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engo wento kakoe huno wop'ngoso engo imo'nimentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anitu huhwo'nji Jisas'mo uhwon'mentohofoso wop'nggo uhwon'mentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako Anituye hungkuno lijwao'mentisofoho.

(Mat'yu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engo yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentan'ngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tilakounitis'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho. ² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohumo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho. ³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujo'no Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho. ⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahon'ngki iyoswomo ole mt'i'mokumento, Hwaho a'amu mohumunyo fi'mo hwe fihwoe mampaho engo ole ho'nimento,

Hwe Engo sohumne'no hon'ngkano ito'no fehummamno.

Kakoe hano emoyone so'no hon'ngkano hiso ito'no mihwatimno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife.

Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijsangkisanjo weehufe.

Hon'ngkano ikito'nnyo somo ito'no womuhwatife.

Hon'ngkanopo sojo ipmp'ngo wo'nnyoso womehu'meeopife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uhwatimonte'no yalokunjo sohumo uhwo-nantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mtimokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. Imofopahon'ngkofi Joun hofikimo ulim'ento, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo hon'ngkano somne'no tohino mikun'imposo uyo somne'no iwaho fiymno. Ose tihwo selahon'ngki ni'mahofokulo. ⁸ Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijomanji e'wano yahino wop'ngo'nohini utihwa'nyopo fiymno. Sekwo ole nohnn'ngkutoho. Nakwo Apiloham'ye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnn'ngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apiloham'ye imuhwa wamtimokumo loso'manji kako hopoenowamtimokumontonoho. ⁹ Anitu kako iyomo m'ngo lofo'ne iwa'm'ngo ikafe'mo mokosalohofoho. Iyo ipisayo wop'ngo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolofa'mtonoho.

¹⁰ Ose ulahon'ngki hofiko Jounimo ulohon'mentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi kako ulim'ento, Hwe manjim'ofohufa'u'njo sohwo kako hwe fi-hwo manjim'ofone'no umofonyo inyo sohumo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ulimentisofoho.

¹² A'amu hamniyoho ho'nasyontife mawon'ngkohofo a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lontifi Jounimo u'mantifi ulim'entohofi, Nakwoe Lonet'hwayo sohwo si nakwo sohwo'ni pipi yanehwono. ¹³ Ose ulahon'ngkofi ulim'ento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejap'wonn'ngkohofo sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syafisyikutoho.

¹⁴ A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Jounimo ulim'entohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahon'ngkofi kako ulim'ento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mjilikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonjikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejap'wonn'ngkiso somne'nohini sekwo sim'eho wop'ngo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ulikutoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ A'amuso Joun'ye hungkunomo upa'nontifi hofiko hofikoe hi ulikofahon'ngki huno pi'n'ngo syafisyontifi ole hnn'mentohofi, Olo hwe lohwo Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwo'likeno. ¹⁶ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Joun ulim'ento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawon'ngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyohwo'nyoho. Kako nop'hwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. Olo, kako Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho.

17 Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sij'wo'n'ngkiso somo woho'nae'montonoho.

18 Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'n'ingo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofo'ne Anituye hungkuno wop'ingoso lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

19 Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako kon'ngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne hon'ngkano wonyo pi'n'ingo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ul'mentisofoho. 20 Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.

(Mat'yu 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahon'ngki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahon'ngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontan'ngki ahwomo mtampo'mentisofoho. 22 Ahwomo nomtompeehon'ngki Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo yihufu ntolofiyo hopa ponto Jisasimo wekehumapmmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'n'imento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no ngko simeho wop'ingo mikun'imposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wop'ingo iwo'n'ngkino so'no nje simeho wop'ingo nimo'nantofoho.

Jisas'ye hofiyakwosafe yofefoho.

(Mat'yu 1:1-17)

23 Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahon'ngki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko huno ole syafi'hu'mentohofofoho. Jisas kako Jousep'ye hwomu hweho. Ose syafi'hu'mentohofofoho.

Jousep'ye kan'ngkwohwoe yofeso Heliyoho.

24 Heliye kan'ngkwohwo sohwo Motat'yoho.

Motat'ye kan'ngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kan'ngkwohwo sohwo Mel'kiyoho.

Mel'kiye kan'ngkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kan'ngkwohwo sohwo Jousep'yoho.

25 Jousep'ye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyas'yoho.

Mototiyas'ye kan'ngkwohwo sohwo Amous'yoho.

Amous'ye kan'ngkwohwo sohwo Nahom'yoho.

Nahom'ye kan'ngkwohwo sohwo Es'liyoho.

Es'liye kan'ngkwohwo sohwo Nakaiyoho.

26 Nakaiye kan'ngkwohwo sohwo Mat'yoho.

Mat'ye kan'ngkwohwo sohwo Mototiyas'yoho.

Mototiyas'ye kan'ngkwohwo sohwo Semen'yoho

Semen'ye kan'ngkwohwo sohwo Jousek'yoho.

Jousekiye kaningkwohwo sohwo Joutafoho
 27 Joutafe kaningkwohwo sohwo Jouananyoho.
 Jouananye kaningkwohwo sohwo Lesafoho.
 Lesafe kaningkwohwo sohwo Selepapeliyoho.
 Selepapeliye kaningkwohwo sohwo Siyalitiyeliyoho.
 Siyalitiyeliye kaningkwohwo sohwo Neliyoho.
 28 Neliye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.
 Melikiye kaningkwohwo sohwo Atiyoho.
 Atiye kaningkwohwo sohwo Kousamiyoho.
 Kousamiye kaningkwohwo sohwo Elimotamiyoho.
 Elimotamiye kaningkwohwo sohwo Elifoho.
 29 Elife kaningkwohwo sohwo Jousyiwafoho.
 Jousyiwafe kaningkwohwo sohwo Eliyesafoho.
 Eliyesafe kaningkwohwo sohwo Joulimiyoho.
 Joulimiye kaningkwohwo sohwo Matatiyoho.
 Matatiye kaningkwohwo sohwo Lifaiyoho.
 30 Lifaiye kaningkwohwo sohwo Simeyounyoho.
 Simeyouniye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.
 Jutafe kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.
 Jousepiye kaningkwohwo sohwo Jounamiyoho.
 Jounamiye kaningkwohwo sohwo Elaiyakimiyoho.
 31 Elaiyakimiye kaningkwohwo sohwo Meleyafoho.
 Meleyafe kaningkwohwo sohwo Menafoho.
 Menafe kaningkwohwo sohwo Matotafoho.
 Matotafe kaningkwohwo sohwo Nataniyoho.
 Natanaye kaningkwohwo sohwo Ntefitiyoho.
 32 Ntefitiye kaningkwohwo sohwo Jesiyoho.
 Jesiye kaningkwohwo sohwo Oupetiyo.
 Oupetiye kaningkwohwo sohwo Mpouasiyoho.
 Mpouasiye kaningkwohwo sohwo Salimouniyoho.
 Salimouniye kaningkwohwo sohwo Nasounyoho.
 33 Nasouniye kaningkwohwo sohwo Aminotapiyoho.
 Aminotapiye kaningkwohwo sohwo Atiminiyoho.
 Atiminiye kaningkwohwo sohwo Aniyoho.
 Aniyekaningkwohwo sohwo Hesilouniyoho.
 Hesilouniye kaningkwohwo sohwo Pelesiyoho.
 Pelesiye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.
 34 Jutafe kaningkwohwo sohwo Jekoupiyoho.
 Jekoupiye kaningkwohwo sohwo Aisakiyoho.
 Aisakiye kaningkwohwo sohwo Apilohamiyoho.
 Apilohamiye kaningkwohwo sohwo Tilafoho.
 Tilafe kaningkwohwo sohwo Nahouliyoho.
 35 Nahouliye kaningkwohwo sohwo Selokiyo.
 Selokiye kaningkwohwo sohwo Leuyoho.
 Leuye kaningkwohwo sohwo Pelekiyoho.
 Pelekiye kaningkwohwo sohwo Epafoho.
 Epafe kaningkwohwo sohwo Syelafoho.
 36 Syelafe kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.
 Kainaniye kaningkwohwo sohwo Apakisatiyoho.
 Apakisatiye kaningkwohwo sohwo Syemiyo.

Syem+ye kan+ngkwohwo sohwo N+wafoho.
 N+wafe kan+ngkwohwo sohwo Lameki+yoho.
³⁷ Lameki+ye kan+ngkwohwo sohwo Metuselafoho.
 Metuselafe kan+ngkwohwo sohwo Inouki+yoho.
 Inouki+ye kan+ngkwohwo sohwo Jaleti+yoho.
 Jaleti+ye kan+ngkwohwo sohwo Mahololeli+yoho.
 Mahololeli+ye kan+ngkwohwo sohwo Kainani+yoho.
³⁸ Kainani+ye kan+ngkwohwo sohwo Enousi+yoho.
 Enousi+ye kan+ngkwohwo sohwo Seti+yoho.
 Seti+ye kan+ngkwohwo sohwo Atami+yoho.
 Atami+ye kan+ngkwohwo sohwo An+ituyoho.

4

Seten kako Jisasimo yamofu uloho'mentisofoho.

(Mat+yu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ An+ituye Towahuno Wop+ingo sohwo Jisas+ye simehomo uhuma-hon+ngki Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahon+ngki An+ituye Towahuno Wop+ingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sophone'no ipemotawomentisofoho. ² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentan+ngki Seten kako Jisasimo yamofu ulohofontan+ngki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'n+imojofoho. ³ Seten kako Jisasimo ul'manto ul+mento, K+iko An+ituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohoj'o'no wopaye umo'nono. ⁴ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, An+ituye hungkuno ole nal+wo'n+ngki, A'amu wosopayo'nohini n+ngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahon+ngki Seten kako Jisasimo hwof+iki'nyo pone'no sihwajamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'n+ngkohofoso Jisas uhwonono lonto ni'hu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ul+mento, K+iko ngkine'no hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo uhwon+ngkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uy+imo li+me'manji ngko huhwo sohomo uy+imo li+meso hoponoho. K+iko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho. ⁸ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, An+ituye hungkuno ole nal+wo'n+ngki, K+iko j+je Hwe Engo An+itu kakine'nohini hwomtame ulohofu. Kakine'nohini syoho ulohofiy+imno.

Ose ul+mentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalem+jo An+ituye tajo ango engo yokintaho sopo sihumojawento ul+mento, K+iko An+ituye Hwomu hwo+si'manji k+iko olopo nta'ni fili+kofamofu. ¹⁰ Ose ul+kwato lohofonto ul+mento, An+ituye hungkuno ole nal+wo'n+ngki, An+itu kako kakoe a'amu ahwomom+jo somo uluhwoso'no hof+iko kikimo hofiyu wokufu'mant+feho.

¹¹ Hof+iko j+je ahomo aho kumakukuji j+je si+feko sojo mentofomatnnohino.

Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹² Ose ulahonngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohomo yamofa nulohofohotoho.

¹³ Ose ulahonngki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne sikunomo Jisasimo apa'no yamofa uloho'mne'ento uhwatimo'mentisofoho.

*Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.
(Matiyu 4:12-17; Mak 1:14-15)*

¹⁴ Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wopngofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'nngkamentisofoho. ¹⁵ Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'nngkahonngki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.

(Matiyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofa somne'no Anituye hungkuno atofa ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho. ¹⁷ Nolahofahonngki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahonngki iyoswomo mtimokumentisoso Jisasimo uyimentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mtimokinyoso titema'mento,

¹⁸ Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nhumanto ngkimo Anituye hungkuno wopngo a'amu yo'mayo somne'no umofonyo iwo'nngkohofa somo ujo'ne nihwosopomentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo soku sekumo impo'ango somta'ni ngko isihutofosemahm'me'no sekwo fohumpopmno.

Sekwo a'amu timpi'nyo soku apa'no timo fohonimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko sekwoe syoho nohayo semokiyone lonihwatimentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne lonihwatimentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohumawo'nngkiso sohomo uyonto kako ampo humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo a'amuso hofiko Jisasimo timo yokumpohn'nyo humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno lutihwayoso loma'mentisofoho. Ole ulimento, Oso Anituye hungkuno mtimokinyo somjo seloheso sekwo nupa'nngkohofoso ne imo'nalofoho. ²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno wonyoangkafo somne'no huno pi'ningo syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi

hnn+mentohofi, Olo huno wop+ingo loso pipi t+pema'masoto. Kako Jousep+ye hwomu hwolaho.

²³ Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas hofi+kimo ul+mento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta limotofo loso ngkimo wontant+ifeho. A'amu somo wop+ingo imokuhwaj+wo'n+ngkino sohwoosi k+iko kakwo'yohwo sohwoosi wop+ingo hmmokinyo. Hungkuno yolo-hoso ole wontant+ifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo k+iko ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto upa'n+malohwone hopaso k+iko olo jije hwap+ingo loponjo a'amu hn'n+mo fonalohofu. ²⁴ Ose ulonto ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amumo An+tu hungkuno uyahon+ngki limojo sohwoe a'amu hwap+ingoponjoso hofi+ko kakoe hungkuno somo ito'no min+ngkawo'n+ngkiyohoho. ²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Is+lael humamojo sohonta ifoyo masiyo'njo ne'no nohumentan+ngkofi soswo hufa'u s+hune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho m+ikun+mposo i'mofopahon+ngki ap+wojo sofa pi'n+ingo oso hwaho Is+lael sopo humamentohofofoho. ²⁶ I oso'no An+tu kako Ilaija sohumo kako kakoe hwap+ingo Is+lael sopo ap+wojo fisimo ufo'mayo'ne uhwat+mentiso'maho. O'o, An+tu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo ap+wojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngki yohofoso ulohofone'ento uhwat+mentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no f+isyaf+syo. Hohonta Ilaisa An+tu mta'ni hungkuno lut+hwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Is+lael sopo a'amu uyo n+hu'no wonyoso pi'n+ingo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwap+ingoponjo a'amu somo wop+ingo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wop+ingo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahon+ngki a'amu oso tajo angu homo somo humohumentohofu a'amuso hungkuno hiso upo'nant+fi s+imeho tohino umn+mentisofoho. ²⁹ Hofi+ko nol+kafont+fi Jisas+imo aho kompemotawent+fi ango pone engo somo Jisas+imo momonyomo uyohotofano lont+fi kompemotawomentohofofoho. Oso ango ant+ime hiso hwofi+ki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwofi+ki'nyo sopo nohumant+fi Jisas+imo ho'nomehwasi woho'naofano lont+fi ko imentohofoso ³⁰ Jisas kako hofi+ko'njo ajwo'mo womentisofoho.

Jisas kako hwe sohumo towahunu wonyo ehuhnnamo'nnyo sohumo wae yao'mentisofoho.

(Mak 1:21-28)

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako s+ikuno iyoho humayo somo a'amu pi'n+ingo somo An+tuye hungkuno lut+hwaumentisofoho. ³² A'amuso hofi+ko kakoe hungkunomo upa'nont+fi yomo imentohofofoho. Hwap+ingoso a'amu s+ikuno iyoho humayo homo somo hungkuno limotofoso hofi+koe huno mta'ni majofoho. O'o, nom'ne a'amu ul+motofoso ul+motofofoho. I, Jisas An+tuye huno ne somta'ni hungkuno wop+ingo t+pemanto yokumpohn'nyo so'nohini lut+hwaumentisofoho.

³³ Oso tajo angu we'e homo somo hwe towahunu wonyo'njo fi-hwo nohumanto kako mango mohm'no ole ul+mento, ³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwoosi, k+iko nakumo peho wonaloho'mne'no

sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho. ³⁵ Ose ulahon'ngki Jisas kako towahuno wonyo sohomo yoka ulimento, Mampi'nyo foyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahon'ngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohomo a'amu pi'n'ngonjo sopo hwahopo yohotofasyonto uliko'manto hwe sohomo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho. ³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofiko mjahnn'mmentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahon'ngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnn'mentohofofoho. ³⁷ Oseso Jisas'mne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'n'imentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho. Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtno mkun'imposonjoho. Oso hiso'no hofiko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lutima'mentohofofoho. ³⁹ Jisas kako a'musi foyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtno hwapingo sohomo yoka ulimento, Kiko mpano. Ose ulahon'ngki kakoe a'apaho tohohmtnosoi'wo imo'n'imentisofoho. Moi'wo imo'n'ingkahon'ngki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngonjo engo somo wopingo umokumentisofoho.

(Mat'yu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahon'ngki hwe moya'mi hofikoe a'amu mnokino'njo somo Jisas'njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wopingo umokumentisofoho. ⁴¹ Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngonjo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofiko joho mohm'no ole ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho. Hofiko Jisas Kilais sohwo ahwomo mta'ni Anitu uhwat'mentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofikimo yoka ulimento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahon'ngki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho.

Jisas kako ango'meemo syoho iku'mo'mentisofoho.

(Mak 1:35-39)

⁴² Im'ngonjo ne so'nji Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto hwaho a'amu mohumunyo sopone'no ngko'nohino we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofiko hafihafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo nonahwot'i'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano. ⁴³ Ose ulahon'ngkofi kako ulimento, A'amu ango'meemjo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofikimo hungkuno wopingo hiso wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwat'mentiso hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wop'ingoso hwaho Jutiya sopenjo tajo ango anga'no anga'nohino somo humolut+huku'mofisofoho.

5

Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno ulimentiso so'no inaniku pi'n'ingo engo ifammentisofoho.

(Mat'yu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * mom'ingo sopo nohumentan'ngki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Anituye hungkuno upo'nano lont'ifi hof'iko Jisasi'njo mofonepo wohumano lont'ifi yohoto yohotofo mjaloho'n+mopmmmentohofofoho. ² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwonimentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentan'ngki hofekwosa sohwa hof'iko inaniku ifamiyo ho'yoso mijo yoj'jwontan'ngkofi uhwonimentisofoho. ³ Jisas kako Saimoun'ye yofayokino somo kotasonto Saimoun'mo ulimento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofo. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lut'hwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lut'hwa lohofonto Jisas kako Saimoun'mo ulimento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo k'iko j'ije a'amu sohwanji inaniku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nompofohonaopmno. ⁵ Ose ulahon'ngki Saimoun ulimento, Hwe Engofu, olo sikwo'miyo lomo nakwo inaniku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko y'hwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no k'iko ntohino so'no ngko inaniku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono. ⁶ Ose ulahon'ngki hof'iko ho'nao'mentohofu hiso inaniku pi'n'ingo engo ifammentohofoso inaniku ifamiyo ho'yoso we'enepe wamt'hupo'monto imentiso so'no ⁷ hof'iko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hof'ikimo ufo'mayo'ne johu lut'ima'mentohofofoho. Hof'iko mofone lopo nopont'ifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye s'ifiki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofu, k'iko ngkimo n'hwot'i'mofohoji mpano. Ngko hwe wop'ingohwon'i'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ⁹ Hwap'ingoso kako oso inaniku ifammentohofu somo uhwononto iyoho un'ngkahon'ngki ulimentisofoho. Kako'nohin'i'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohofu huhwanji iyoho imentohofofoho. ¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jem's'i'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisoyefoho. Oseso Jisas kako Saimoun'mo ulimento, K'iko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso k'iko hwangu hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo ut'imatnne hwosoho. ¹¹ Ose ulahon'ngki hof'iko yofayokino mit'mom'ingo no'mo ifohohosasyont'ifi hof'ikoe ho'yango yo'mayoso ul'iko'mant'ifi Jisasi'mo in'ngkamentohofofoho.

* 5:1: Yofe Ngkenesalet'yeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'iyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwon+mentisoso hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisas+mo uhwononto kako Jisas+ye s'fiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Hwe Engofo, K'iko ngkimo wop'ingo wan+mokumo liso'manji j'je yokumpohn'nyoso hoponoho. ¹³ Ose ulahon+ngki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ul+mento, Ou wop'ingo wakumokumonne'no yohono. K'iko wop'ingo hmmo'nyo. Ose ul+mentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'n+mentisofoho. ¹⁴ Oso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Ngko j'je a'apaho wop'ingo kumokohe so'no k'iko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, k'iko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo j'je a'apahoso ut+hwahohwa. Ut+hwahohwo'no k'iko oso yahino Mouses net+hwamentisoso ose hopa fiyo. K'iko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohohwo'no kako An+tumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwon+ngkuji j'je a'apaho uyo wonyoso wop'ingo imo'n+ngkiso so'no huno wosyof+syant+feho. Jisas ose ul+mentisofoho. ¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'n+mmentisofoho. A'amu pi'n+nggo engo oso hungkuno hiso'no upa'nont+fi ole syaf+hu+mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'n+ngkuhwaso'no kako nakumo wop'ingo wonamokumontonoho. Ose syaf+syont+fi hof+iko Jisas+mo u'ma'mentohofofoho. ¹⁶ I oso'no Jisas kako s'ikuno pi'n+nggo engo somo hwahohwa a'amu mohumunyo sopo nowento kan+ngkwahohwa An+tumo jomo ul+mjojofoho.

Hwe fihwo kakoe s'ife aho pe'nnyo sohomo Jisas kako wop'ingo umokumentisofoho.

(Mat'iyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ S'ikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo An+tuye hungkuno lut+hwentan+ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwhamotofohwa sohwanji hof+iko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hof+iko hwahohwa Ngkalili ango hopo s'oponta'ango sohwanji hwahohwa Jutiya ango hopo s'oponta'ango sohwanji ango Jelusalem s'oponjo sohwanji hof+iko Jisas+njopo u'mant+fi humamentohofofoho. An+tuye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyo'ne Jisas+mo wo'mentisofoho. ¹⁸ A'amu fehohnjoso hof+iko hwe fihwo s'ife aho pe'nnyo sohomo ijempohopo Jisas+yepono itokwapmmentohofofoho. Itokwapont+fi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lont+fi ko imentohofoso ¹⁹ hwe moya'mi pi'n+nggo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahon+ngkofi hof+iko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hof+iko ango anti+fepo kotosant+fi iku'yo fehohnjo nofent+fi hwe mnokino'njo huhwo sohomo kakoe ijempohohwa hi'nji anti+fepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyohohwa mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas+ye s'manopo meho'nahumentohofofoho. ²⁰ Jisas kako uhwon+mentisoso oso a'amu itokwapmmentohofohwa hof+iko Jisas+mo s'meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon+ngkofi Jisas uhwononto

hwe mnokino'njo sohomo ulimeto, Nje a'amu sohwo ngko jje honingkano wonyoso wae nto yakumofohono.

²¹ Ose ulahonngki a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'ningo hnnimentohofi, Olo hwe lohwo Anitumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo tihwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe honingkano wonyo wae yimofoneeso hopo'maho. O'o, Anitu kako'nohino hoponoho. ²² Ose hnnontanngkofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahonngki ulimeto, Ngko Anitumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syofisikomo'nalokwofo. ²³⁻²⁴ Anitu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe honingkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jje honingkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simemo mo'mo muhwonifitne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni utihwa'nyopo setihwahn'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ulimone'no yohono. Hofikimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ulimeto, Kiko nolikafohoji jje ijempohoso nomahoji jje angopo ne'no mpano. ²⁵ Jisas ose ulahonngki a'amu timo uhwontohumentanngkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe angopo'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho. ²⁶ Oso angopo sopo'no a'amuso hofiko uhwonontifi hi umo'n'ngkahonngki hofikoe simemo mo'mo yomo yomo u'mahonngki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofoho. Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwonngkuhwone loso yahino nihuo'no wonyoangkafofofo. Ose mjalimmentohofohofofo.

Jisas kako Lifaimo kakimo iningkeyo'ne johu ulimentisofoho.

(Mat'yu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwonmentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentanngki uhwononto ulimeto, Kiko ngkimo tifi nn'ngkape. ²⁸ Ose ulahonngki Lifaiyo nolikafonto kakoe yo'mayoso uliko'manto Jisasi mo tifi in'ngkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n'mentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisasi'mne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumantifi wopayo nimentohofohofofo.

³⁰ A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa honingkano hungkuno lutihwayo syoho imotofo sohwanji hofiko nohumantifi a'amu wopayo nontanngkokofo sohwo uhwonontifi Jisasiye inomokomoyo sohwo ulimentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo. ³¹ Ose ulahonngkofi Jisas ulimeto, A'amu mnokino ane'njo wopingo humalofoso hofiko a'amu uyohofahosiyonjo sohomo mu'mapitnehoho. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mantifeho. ³² Oso pa'nyoso ngko a'amu honingkano wopingo'njo hwona'nyoho l'wo'n'ngkohohofofo somne'no

joho ujo'ne lutimayo'ne pmmentohe hwoni'maho. O'lo, ngko a'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyo somne'no hohujo ikin-jaofikui ngkimo nnngkape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lutihwamentisofoho.

(Matiyu 9:14-15; Mak 2:21-22)

³³ Ose ulimentisoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwa hofiko sikuno fehohnjo somo hofiko Mpohumo jomo'nohini uliwo'nontifi wosopayo hopi'nonohinoso maniwo'n'ngkiyohofihwafoho. I a'amu Falisi sohwife honingkanomo iningkawowo'n'ngkohoho huhwanji oso yahinoso iwo'n'ngkohofihwafoho. I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino niwo'n'ngkohofofoho.

³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ulimento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n'ngkohofotaho. O'lo, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'n'ngkohofofoho. ³⁵ I oseso hwangu sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikui fonjasyikujono kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikui wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ulimento, Hwe fihwo kako manji'mofotantamo imo'nnyo somo wopingo wamtimokumo lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni tifonehwo sisimpewosi lojwoma lohofihwosi manji'mofotantamo somo lojwohofojasyososo wopingo umo'nimontolaho. O'lo, oso hwapife songoso manji'mofoyofoho somo wohofojahumo lihwosi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'nimontonoho. Manji'mofotantamo huhwo sohomo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimpo'nimontonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'lo, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fisiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho. ³⁹ A'amu fehohnjo hofiko hohontajo yahino so'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'n'ngkohofoso hofiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.
(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sɪkuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofɪko syohopo hano humemoyohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahonɪngki wopayo we'e songoso nomantɪfi aho hwosomɪgkontɪfi pahoso fuyo lafontɪfi neso nɪmentohofofoho. ² Ose yahonɪngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontɪfi ulɪmentohofi, Nakwoe honɪngkano hungkunoso yo'mayo syoho sɪkuno iyoho humayo somo iyo'neso hano pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sɪkuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantɪfi nɪngkohofoto. ³ Ose ulohonɪngkahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtɪ'mokumentohofoso atofa majo hwasilaho. Oso sɪkuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofoho sohonta'ne'no selohonɪngkono. ⁴ Ntefit kako Anɪtumne'no hwapɪfe ango molinyo somo swonto wosopayo Anɪtuye sɪmanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sikinjo somne'maho. O'o, a'amu Anɪtuye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwapo nuyɪmentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofa majo'njo imentohofoho so'no sekwo nje inomokomoyo sohwapo oso hungkuno hiso ulohonɪngkohofotaho. ⁵ Jisas ose ulohononto ole ulɪmento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sɪkuno iyoho humayo'neso hwapɪnggo hwo'nyoho. Ose ulɪmentisofoho.

Sɪkuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopɪnggo umokumentisofoho.

(Matɪyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sɪkuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anɪtuye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anɪtuye hungkuno ulɪmentisofoho. Osopo nohumentanɪngki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho. ⁷ A'amu fehohnjo a'amu Jutafe honɪngkano hungkuno lutɪhwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofɪko nohumantɪfi Jisasɪmo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'entɪfi ole syafɪhu'mentohofi, Jisas kako sɪkuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopɪnggo umokumontolɪkeno. Ose syafɪsyontɪfi Jisasɪmo uhwontohumamentohofofoho. ⁸ Jisas hofɪkoe huno so'njo yahino so'no huno uyahonɪngki hwe aho wonyo'njo sohomo ulɪmento, Kɪko nolɪkafohoji olo ajwo lopo filohofoho. Ose ulahonɪngki kako nolɪkafonto ajwopo loho'mentisofoho. ⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwapo ulɪmento, Ngko sekumo waselohonɪmonne'no yohono. Oso honɪngkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyɪmentisoso sɪkuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sɪkuno lomo yahino wopɪnggo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopɪnggo umokantantaho. Wonyo umokantantaho. ¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo tɪmo fe'nɪhwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ulɪmento, Jije ahaso sɪhwaho fisɪpofoho. Ose ulahonɪngki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sɪhwaho sɪpehonɪngki wopɪnggo umo'nɪmentisofoho. ¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonontɪfi sɪmano hntotohino umnɪngkahonɪngki hofɪko ole hnnɪmentohofi, Nakwo Jisasɪmo pipi ulohofanehwono. Ose hnnɪmentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo uhwosopo'mentisofoho.

(Mat'yu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto kako hwofiki'nyo we'e sone'no simentisofoho. Osopo nohumanto Anitune'no jomo ne'no ulontan'ngki iyoho longkonimentisofoho. ¹³ Mofehi'nyo sifomofopahon'ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwamne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwosopo'mentiso sohwamo kako yofe mulimentisoso apouseliyoho mulimentisofoho. Oso yofe apouseliso hungkuno hwap'ngoso olenoho. Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohomo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mulimentisofoho. Nom'nihwo Entilu Saimoun Pitafe kon'ngkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jemisi'nji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filipi'nji Mpatoulom'yu'njoho. ¹⁵ Nom'nihwa'u Mat'yu'nji Toumasi'njoho. Nom'nihwo Jemisi Alifiyosiye hwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho. ¹⁶ Nom'nihwo Jutas Jemisiye hwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikalಿಯoutiyoho. Kako Jisasi'mne'no kakoe mango sohwamo tokoyo'fo imentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Mat'yu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'n'ngo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mitmom'ngo sponjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho. ¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'n'ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wop'ngo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehunnamo'nnyo'njo so'nji Jisasi'mo u'mahon'ngkofi kako wop'ngo umokumentisofoho. ¹⁹ Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasi'mo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko Jisasi'mo aho kisusyahon'ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wop'ngo imo'n'mentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Mat'yu 5:1-12)

²⁰ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo uhwononto ole ulimento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wop'ngo wotipemano lifijo'manji sekwo simoho wop'ngo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

²¹ Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye hon'ngkano wop'ngo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simohomo wopayo simoho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simoho wop'ngo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo s'imonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

²²⁻²³ Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho nihu'no wonyo umo'nimntonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofu woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno nihu'no wonyo selikujono sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikuji'no sekwo s'imonyo fiyimno. Hwapingoso sekwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofu sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

²⁴ I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofu kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasu timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. ²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'ningkohofu so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofu sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono.

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'ningkohofu soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejap'wo'ningkohofu somo sekwo hofikimo wopingo'nohino ulohopmno. ²⁸ A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifaju selikujono sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofu'ne jomo ulimno. A'amu sitofu selikujono sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno. ²⁹ A'amu fihwo jije manjijohopo kuposihwoso'no jije manjijoho fehohnta'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mofu so'no hi umo'ningkuhwoso'no kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo. ³⁰ U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kihwoso'no kiko yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape'ne hungkuno ulohotoho. ³¹ Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

³² A'amu sekumne'no umo'niwo'ningkohofu osomnohino sekwo hofikine'no semo'ningkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waselohomontolo. Awonoho. A'amu honingkano wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yiwo'ningkohofofoho.

³³ A'amu sekumo wop+ngo selohof+wo'n+ngkohoho osomnohini sekwo wop+ngo ulohof+kuj+manji oso hiso'no An+tu kako peho wop+ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon+ngkano wonyo'njo An+tumne'no mosyaf+siyo'njo hi oso hopa y+wo'n+ngkohofoho.

³⁴ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangu aku nejap+fitne'ent+fi uy+wo'n+ngkohoho'manji An+tu kako peho wop+ngo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon+ngkano wonyo'njo An+tumne'no mosyaf+siyo'njo hi oso hopa y+wo'n+ngkohofoho.

³⁵ O'o, sekwo olo yahino loso fiy+mmo. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hof+kimo wop+ngo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo sel+kuj+no nakumo aku wonejap+fe sekwo huno nosyaf+sy+kutoho. Sekwo oso yahino somo in+ngkafijo'manji An+tu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejap+hwosi sekwo An+tu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nant+feho. Hwap+ngoso An+tu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu hon+ngkano n+hu'no wonyo'njo so'njimo wop+ngo ulohof+wo'n+ngkiso hweho. ³⁶ Sen+ngkwowho An+tu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulof+wo'n+ngkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

Nom'ne a'amu somne'no yano ilof+ne hungkunofoho.

(Mat+yu 7:1-5)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilof+kuj+ wonyofoho nul+kutoho. Ose ifijo'manji An+tu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uy+kutoho. Ose ifijo'manji An+tu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopi-josofe wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyaf+sy+kutoho. Ose ifijo'manji An+tu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemof+hwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyaf+syonehoho.

³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uy+kuj+no An+tu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uy+kuj+no An+tu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ih-wosi nohu'mep+wesyahon+ngkuhwosi kipo kipo lohof+hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy+wo'n+ngkohoho hopaso An+tu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnn+mo hungkuno'nji ul+mentisoso ole ul+mento, A'amu t+mpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu t+mpi'nyo sohmo hon+ngkano ut+hwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'n+nimomo woho'n+!mofanjiyoho. ⁴⁰ Hwomu s+kule syoho iwo'n+ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut+hwawo'n+ngkiso sohmo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangu kako syoho lut+hwayo pa'nyo umo'n+nimontonoho.

⁴¹ Kiko j+je hnn+ngkwa'wehwoe t+momjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I, j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo ⁴² kiko j+je hnn+ngkwa'wehmo ole peho'ne ulalokuno. N+ngkwahwo j+je t+momjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. S+mo'mo kiko j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji

kiko timo ito'no uhwon'ngkohoji hwangku jje hnn'ngkwa'wehwoe timomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

*Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nimontonoho.
(Mat'iyu 7:17-20; 12:33-35)*

⁴³ Iyo wop'ngoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wop'ngo minto'nonehoho. ⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uhwon'ngkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wop'ngotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjajo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono. ⁴⁵ Hwe wop'ngo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wop'ngo'njo hweho. Oseso kako yahino wop'ngo'nohini wot'pema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe simeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wot'pema'monte hweho. Yo'mayo huno simeho mo'mo engo yamo'nyoso mango mta'ni liwo'n'ngkohoho.

*Ango moja'ne yahino hufa'uyoho.
(Mat'iyu 7:24-27)*

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne ntiwo'n'ngkohoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntontifeso sekwo nje hungkunomo tifi monn'ngkayo'njo kuyoho. ⁴⁷ A'amu ngkimo n'i'manto nje hungkunomo haloho pento tifi nn'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako olo pahnnimo hungkuno loso pa'nyoso woloset'hwamne'no yohono. ⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wop'ngo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ij'hwosi hwosaho ni'hu'no yokumpohn'nyo wawontimontonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo mojhohafonehoho. Hwap'ngoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n'ngkuhwosi ngkimo monn'ngkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo mawonjiyo'njo yososo iyo po'n'fo'nohini hwaho tojwaponohini wawontimontonoho. Oso hopo sopo ango mol'hwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

*A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo
Jisas wop'ngo u'mokumentisofoho.
(Mat'iyu 8:5-13)*

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho. ² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo tipemanto poyo mofonepo wope'n'monto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohume'no simeho uyimojo hweho. ³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohwo Jisas a'amu mnokino'njo sohomo wop'ngo umokiyo'no utimayo'ne lihwatimentisofoho. ⁴ Lihwojahon'ngki hofiko Jisasimo

u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no uli'mentohofi, Olo hwe wop'ngo'nohino lohwo kako hon'ngkano ito'nohino iwo'n'ngkiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho. ⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohwnona'nimne'no hitoho ulofwo'n'ngkiso hweho. Kako nakune'no Anituye tajo ango we'eso molimentisofoho. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako ango'njo tifonepo i'mofowahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohwo Jisas'yepono lihwatimentisofoho. Hofiko Jisasimo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi uli'mentohofi, Nje ango ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wop'ngo hwo'nnye ango'm'maho. ⁷ Oso'no ngko kikiyepono ko p'neso ngko hwe wop'ngo hwon'm'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohino lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo wop'ngo umo'nimontonoho. ⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohwo enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no in'ngkawo'n'ngkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wamtonoho. U, nom'ne sohwo Oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uy'montonoho. Oseso kiko hungkuno'nohino ulohoji'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wop'ngo umo'nimontonoho. Ose uli'mentohofofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmmentohofoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohume'no huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'n'ngo engo kakimo in'ngkamentohofoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto uli'mento, Ngko oso hwe engo huhwo sohume'no hungkuno waseli'monne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwnonyo'njo hwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwatimentiso sohwa hofiko hofikoe ango pone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wop'ngo nohumentan'ngki uhwonimentohofofoho.

Ap'wojo ango Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nimentiso sohwo Jisas kako apa'no songo uli'ka'mentisofoho.

¹¹ Sikuno fehohnjo memjaofahon'ngki Jisas kako ango Nain sopeno'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engo hi'nji umentohofofoho. ¹² Oso ango hopo sopenjo kuso engo somo i'mofawentifi uhwonimentohofoso a'amu sohwa hofiko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmmentohofofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohnohino ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'nimentisoyoho. Oso ango hopo sopenjo hwe moya'mi pi'n'ngo engoso a'musi'nji nopontan'ngkofi Jisas uhwonimentisofoho. ¹³ Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahon'ngki a'mu simo uli'mento, Kiko humotaho lohotoho. ¹⁴ Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahan'ngki a'amu itokwapmmmentohofoho sohwa lohomentohofofoho. Jisas uli'mento, Olo hwomo lohwo, ngko wakili'monne'no yohono.

Filikaho. ¹⁵ Ose ulahon+ngki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno l+mentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uy+mentisofoho.

¹⁶ Ose uhwonont+fi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yont+fi hof+ko An+ituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ul+mentohofi, Hwe Engo lohomo An+itu hungkuno uyahon+ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. An+itu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho. ¹⁷ Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nom+wento hwaho ango'meemo ho'n+mentisofoho.

*Joun Jisas+imne'no hungkuno luhwat+mentisofoho.
(Mat+iyu 11:2-19)*

¹⁸ Yo'mayo hungkuno Jisas+imne'no ho'n+ngkiso so'no Joun+ye inomokomoyo sohwa upa'nont+fi Joun+mo ul+mentohofofoho. ¹⁹ Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisas+yepono hungkuno lihwat+mentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe t+fi wapmmontonoho ho'n+mentiso sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. ²⁰ Ose lihwojahon+ngki siko Jisas+mo u'manji ul+mentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon+ngkohoho. K+ko hwe t+fi wapmmontonoho l+mentohe sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Joun+ye hungkuno ose ulohon+mentisiyefoho.

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wop+ngo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu t+mpi'nyoso apa'no t+mo hon+mentohofofoho. ²² Jisas kako Joun+ye inomokomoyo sohwa'umo ole ul+mento, Siko nuhus+si yo'mayo nuhwonalokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Joun+mo ulohunyo. A'amu t+mpi'nyoso t+mo apa'no honalokwofo. A'amu s+fe wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo n+hu'no wonyo'njoso (*lep+ila*) hof+ikoe a'apahoso wop+ngo imo'n+ngkohoho. A'amu haloho p+ku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso An+ituye hungkuno wop+ngoso upo'nalokwofo. ²³ A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwol+keno, An+ituye hwol+keno, huno ose mosyaf+isiyo'njo yont+fi hof+ko s+meho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hof+ko s+monyoye. Siko nuhus+si oso hungkuno hiso Joun+mo ulinyo.

²⁴ Ose ulahon+ngki oso hwe Joun lihwat+mentiso sohwa'u nto wahon+ngki Jisas kako hwe moya'mi somo Joun+imne'no hungkuno ul+mentisofoho. Ole ul+mento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto sohonta pehomo uhwonano lont+fi umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'n+ngo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohumo uhwonano lont+fi umentohofotaho. O'o, ose'maho. ²⁵ Pehohumo uhwonano lont+fi umentohofoto. Hwe fihwo hwap+ife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lont+fi umentohofotaho. O'o, a'amu hwap+ife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hof+ko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'n+ngkohofofoho. ²⁶ I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lont+fi, umentohofoto. A'amumo An+itu hungkuno uyahon+ngki hungkuno najo sohumo uhwonano lont+fi imentohofotaho. Ou, osohifoho.

Upa'n+mno. Oso hwe sekwo uhwon+mentohofu sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+wo'n+ngkohofu somo yakolo'nnyo hweho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohume'no An+tuye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi,

Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno motawe'ne wol+hwat+monnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo s+mo'mo kupe-e'ne hweho.

Kako jije hon+ngkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho. ²⁸ Ngko hungkuno wasel+monne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hof+ko Joun+mo muyakolopitnehofu. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo An+tumo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'n+ngo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hof+ko Joun+ye hungkunomo upa'nont+fi hnn+mentohofi, An+tuye yahino nto'nohino somo un+ngkowano lahon+ngkofi Joun hof+kimo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji hof+ko Joun+ye mijo kiyomayo so'no nakwolaho l+mentohofu so'no hof+ko oso hon+ngkano wop+ngo An+tu ut+hwamentiso somne'no hohujo ik-injao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ul+mento, Oso a'amu olohonta humalofu sohwa peho pa'nyo hwasimo wasel+monnto. A'amu peho hwalo. ³² Hof+ko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hof+ko angopo humant+fi nom'ne mehomi somne'no johu ole l+mof+wo'n+ngkohofu pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpa yoka s+monyone'ne kul+mokahon+ngkuhwoni sekwo s+monyone'ni miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahon+ngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohumantiso hweho. Osohumo sekwo uhwonont+fi l+mentohofi, Towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo hweho. ³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji n+wo'n+ngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofu. Uhwon+mno. Hwe wopayo pi'n+ngo engo nyo'njo hweho. Ipiasae mijo pompenjiyo pi'n+ngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no l+wo'n+ngkohof+hwasoho. ³⁵ I oso'no hwe moya'mi hof+ko An+tuye huno engo mawo'n+ngkohofoso hof+koe hon+ngkano wop+ngo somo hof+koe ito'no humayo somo a'amu uhwon+ngkuji ne'njofoho wolant+feho.

A'mu hon+ngkano wonyo'njosi kako Jisasiye sifemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisas+mo johu ul+mentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho. ³⁷ Oso hopo sopo a'mu hon+ngkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwante hofiyu hwone mijo akino

wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho. ³⁸ Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwmotame ehumanto humotaho sul'mentisofoho. Kakoe t+mijoso Jisasiye sifepo lo'n'ngkahon'ngki kako kakoe mijiyo'nji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usipo'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop'ngo'njoso ehuloho'mentisofoho.

³⁹ Oseso oso Falisi Jisasi'mne'no waponi l'mentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasi'mne'no huno ole syaf'thu'mento, Olo hwe lohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uy'hwonesohilo. Oso a'musi nihu'no woniyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo Anitu hungkuno uyahon'ngki nalimojo ne hwo'maho. ⁴⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahon'ngki ul'mento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahon'ngki Saimoun ul'mento, Nakwoe Lonet'hwayo sohwo, Nohonjo. Ose ulahon'ngki ⁴¹ Jisas ul'mento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uy'mentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fiiti* (50) kina uy'mentisofoho. ⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne nihu'nahonefoho, ul'mentisofoho. Ose ul'mentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no simeho umo'nyo engoso t'hwolo. ⁴³ Ose ulahon'ngkahon'ngki Saimoun ul'mento, Ngko huno ole syof'isyalokweno. Oso hwe *faif hantilet* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no simeho umo'nyoso engo umo'n'mentisofoho. I oso hwe *fiiti* (50) kina'nohoni ma'mentiso sohwo kako simeho we'e'nohoni uy'mentisofoho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Jiye huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimounimo ul'mento, Kiko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko jiye angomo swapohe sohonta kiko nje sifemo mijo yat'iku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe t+mijyo'nji nje sifemo niyot'ijwantofoho. Kakoe mijiyo'nji sosayo nisipeentofoho. ⁴⁵ Ngko noswopahon'ngko kiko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje sifemo hinjoho ne'nohoni nihu'n'ngkohoho. ⁴⁶ Ngko noswopahon'ngko kiko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje sifemo hwone mijo akino wop'ngo'njoso ehontohokwoho. ⁴⁷ Oso'no Saimoun'kimo, ngko ole wakilmonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe hon'ngkano wonyo pi'n'ngko engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho m'kun'imposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji hon'ngkano wop'ngo iwo'n'ngkiso sohumo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uy'montonoho. ⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ul'mento, Ngko jiye wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahon'ngki oso a'amukako'nji humohumantohofoso hof'iko hof'ikoe hungkuno ole hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo

wae yaofiwon'ngkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho.
⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono
 ntapohino so'no kiko Anituye a'amu ne imo'n'ngkohino. Oseso kiko
 simeho wop'ngonji foyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo in'ngkamentohofoho so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu a'amu kakimo enjwa'mo humawon'ngkohoho somo hofiyo umokosyohumawon'ngkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofofoho. ² I, hwoya'mi fifa hofiko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yaom'entisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wop'ngo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihne'no Maliya Makitola nta'angiyoho limentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnamo'nnyo simo Jisas kako wae yaom'entisofoho. ³ Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanafoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n'ngo sofanji hofiko Jisasimo tifi in'ngkamentohofofoho. Oso moya'mi hofoho sofa hofiko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofikoe hamniyoho yomayoso uy'mentohofofoho.

*Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaofoho so'ne pahnnimo hungkunofoho.
 (Mat'yu 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasi'nji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofiko'nji uhu'mokahon'ngkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ulimento, ⁵ Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. Fisosomokofahon'ngki ufongoyo neso fehohnjoso hon'ngkanopo p'wahu'mentisofoho. Oso homo somo a'amu nopontifi hwotoho hmentohofofoho. Fehohnjoso yihufo sohwa nimentohofofoho. ⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojonjopo p'wahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho. ⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo p'wahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho. ⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo p'wahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'n'ngo engo into'nimentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'n'ngo engo imo'nimentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

*Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulimentisoto. Hwap'ngoso olenoho.
 (Mat'yu 13:10-17; Mak 4:10-12)*

⁹ Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapingo so'no Jisasi mo ulohonimentohofofoho. ¹⁰ Jisas ulimento, Anitu kako a'amumokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohina upa'nitwo'ninkhofofoho. Oseso hofiko yo'mayo somo timo ko uhwonantifeso yofe mihwofen'jofoho. Hofiko yo'mayo somo haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho. ¹² Oso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'ninkkahoninkgofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simehomjo hungkuno somo wae yaofitwo'ninkkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simehomo mnawemanji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikujo'no Anitu hofikimo asomo utimanoho. Ose syafisyonto wae yaofitwo'ninkkisofoho. ¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'ninkkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono we'nehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho uninkkahoninkgi hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofitwo'ninkkohofofoho. ¹⁴ Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko iningkowahoninkgofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'ningo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohina syafisyahoninkgofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umonyo kingkulofitwo'ninkkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso mojo miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye honingkanoti pemayo'ne mufo'mapitnefoho. ¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ninkkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo iningkafitne'entifi lutihwawo'ninkkohofofoho.

Sikiloho nomongkujikuji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitifosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho. ¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangku utihwa'nyopo imofapitwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo hiyaso

mokosyohumalohwoneso hwangu utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu hopi'nono uhwonantifeho. ¹⁸ Sekwo Anitumo iningkawentifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo sokumo, Anitu kako engo'no engo'no wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo, Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

*Jisas iye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye hungkunofoho.
(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Oso hohosohonta Jisas iye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanji kakiye pono pmentohofoho. I oso'no hwe moyami pi'ningo engo Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko Jisas pone neso m'mofapifitnehoho. ²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasi'mo ulimento, Hnna'wohi'nji hningkwa'wehwosanji hofiko yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi humohumantohofoho. ²¹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, A'amu Anituye hungkunomo haloho pentifi iningkawo'ningkohofoso hofiko nje na'uja nje ningkwahwosafoho.

*Jisas kako ifofo engo sohomo moi'wo hmomo'nyo ulimentisofoho.
(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Sikuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko yofayokinomo kotasontifi Jisas ulimento, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahonngki ni'hu'nahone yofayokino hano imentisofoho. ²³ Nowekontanngkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentanngki ifofo engo nto yahonngki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahonngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho. ²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiko Jisasi'mo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'enepi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahonngkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahonngki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'nngkahonngki mijo apa'no songo songo miyo'njo ni'hu'nahone lofawo'mentisofoho. ²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohware ulimento, Sekwoe simeho hi'ntnnohinoso nti'mo weho. Ose ulahonngki hofiko yomo yontifi iyoho yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolohaloho'nohino isolohwe hwehwo.

Hwe sisimasoho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Matiyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiko hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofoho. ²⁷⁻²⁹ Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahonngki oso ango sopenjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohomo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'lo, kako a'amufe pijafo sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'ningo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohomo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohoho sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumantifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko

kilofontife sohwo kako ahwomo nano hiso mtihupewo'n'ngkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sophone'no ipemotawowo'n'ngkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasimo uhwononto joho mohm'no lamofonto Jisasiye sife ki'nyo'mo p'wasoyonto mango engo ulimonto, Jisas kiko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwasoho. Kiko ngkimo peho wontoho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. Kiko ngkimo tohino non-tapohotoho. Oso hungkuno ulimentiso hwapingoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohomo ulimonto, Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. ³⁰ Ose ulonto nom'ne hungkuno ulimonto, Jije yofe pihwo'nyo hwasilo. Ose ulahon'ngki ulimonto, Nje yofeso *Ami* hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Sisihwayo pa'n'ingo, pi'n'ingo engofoho.) Hwap'ngoso towahuno wonyo pi'n'ngoso oso hwe huhwo sohomo ehuhnamo'nyofoho. ³¹ Towahuno huhwo sohwo hofiko Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofikinyo mofone sopo yahu pi'n'ingo engoso hofiko mno ijontan'ngkoko somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasimo yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yihwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo honohwatimentisofoho. ³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuliko'mantifi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hofiko hano kunto kunto'no wentifi iwo'mangomo mtiku'nontifi mijomo nihu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwonontifi hano kunto kunto'no wentifi hwe moya'mi ango engo saponjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon'ngkofi ho'n'm'mentisofoho. ³⁵ Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinoso uhwonano lontifi imentohofofoho. Hofiko Jisasi'nji i'mofapontifi uhwonimentohofoso oso hwe towahuno wonyo ulikoma'mentohofofoho sohwo kako he yofonto kako huno wop'ngo'njo imo'nonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo nohumentan'ngki uhwonimentohofofoho. Ose uhwonontifi iyoho imentohofofoho. ³⁶⁻³⁹ Oso a'amu tiffinjo i'mofapmentohofoso somo a'amu hofiko Jisas oso hwe towahuno wonyo uliko'ma'mentohofoso sohomo wop'ngo umokumentisoso somo uhwonimentohofoso so'no mpoyo lutihwamentohofofoho. Ose upa'nontifi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Kiko nakumo noneliko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose ulimentohofow hwap'ngoso ole'nefoho. Hofiko iyoho m+kun'imposo un'ngkahon'ngki ulimentohofofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahon'ngki oso hwe towahuno wonyoso uliko'ma'mentohofoso sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo ulimonto, Ngko kiko'nji wowahontnne'no yohono. Ose ko ulahon'ngki Jisas ulimonto, Kiko jije angopono asomo uhuji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filutihwaho. Ose lihwajonto Jisas kako nihu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe angopone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentisoso so'no lutihwamentisofoho.

Mu poyo pe'nnyosi'nji a'mu mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.
(Mat'yu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwonont'fi s'imonyo imentohofofoho. ⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ang'o we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'n'monto mofone sopo kan'ngkwowho Jisasimo u'manto Jisasiye s'ifi'ki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ul'mento, K'iko nje ang'o pone'no wowaho. Ose ul'mentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontan'ngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wop'ngo umokone sohwo mohumunyo-ponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wop'ngo umokiyo sohwa'no nto umojiyoho. ⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwap'ife tokwajo somo aho upm'mokahon'ngki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'n'mentisofoho. ⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ul'mento, Ngkimo aho t'ihwo n'ipm'mokantofoho. Ose ulahon'ngki hof'iko anga'no anga'no ul'mentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontan'ngkofi Pita Jisasimo ul'mento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'n'ngo engo kikimo ifehu'mokokumant'fi kakupm'mokohofoho. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho. ⁴⁷ Ose ulahon'ngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafisyonto yomo yomo yonto Jisasiye s'ifi'ki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe t'mopo kako Jisasimo aho kisuhumentiso hwap'ngo so'no lut'hwanto ole ul'mento, Nje mnokinoso n'ihu'no komo'no moi'wo imo'n'ngkohoho. ⁴⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Nje mupe, k'iko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no lohonta k'iko wop'ngo imo'n'ngkino. K'iko simeho wop'ngo'njo siki uhuji fohumantono.

⁴⁹ Ose ulontan'ngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosimo u'manto ul'mento, Jije mu poyo nto pe'n'ngkohoho. Oseso k'iko olo hwe engo lohomo jije ang'o pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano. ⁵⁰ Ose ulahon'ngki Jisas kako upa'nonto Jailosimo ul'mento, K'iko iyoho yohotoho. K'iko ngkimo simeho hi'ntnnono ntahopohojo'no jije mu wop'ngo umo'n'montonoho. ⁵¹ Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanji kan'ngkwowho'ya'u'njimo utimanto hof'iko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ul'mento, Sekwo noswap'ikutoho. ⁵² Ose ulahon'ngki hwe moya'mi pi'n'ngo engo hof'iko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentan'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho. ⁵³ Ose ulahon'ngki a'amu hiso hof'iko mu poyo nto pe'n'mentiso so'no huno uyahon'ngki hof'iko Jisasimne'no sitofo

ulontifi tikafo ujimentohofofoho. ⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'nimentiso siye aho manto mango mohm'no ole ulimento, Mupe, kiko filikaho. ⁵⁵ Ose ulahonngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahonngki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahonngki Jisas kanngkwowho'ya'umo ulimento, Wosopayo uyinyo. ⁵⁶ Ose ulahonngki kanngkwowho'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kanngkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulohosilo. Ose ulimentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe syoho somo iyo'ne uhwatimentisofoho.

(Mat'yu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lutimanto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaofikuji wopingo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. ² Jisas hofikimo ulimento, Sekwo ango'meemne humpekuji Anitu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no luthwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumno. ³ Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiykuno. ⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwoe angomnohini fesyawentifijo sohwaso oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji ango nom'nepono nje hungkuno luthwayo'ne fihwanimno. ⁵ Ango fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikujimanji oso ango hopo sopo nuliko'mafikuji hopo soponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentanngkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwonngkuji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofikimo uhwojahonngki hofiko ango'meemne'no humpo'mentohofofoho. Ango ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingoso liku'mofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(Mat'yu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Hwe yofe engo'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'ningo syafihu'mentisofoho. Hwapingoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'nimentiso sohwo kako pi'nimo mta'ni apa'no songo nto likakwoho. ⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahonngki kako neyakwosamo hohonta luthwamojo sohwo kako poyo pe'nimentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne

a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu hungkuno uyahon+ngki lut+hwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafi+hu'mento, Nje a'amu lihwat+mentoheso hofi+ko Jouni+ye ti'wangomo m+ngo ntofil+ijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Jouni+manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n+ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n+maleso ti+hwolo. Ose syafi+syonto kako Jisas+mo uhwon+monto imentisofoho.

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) sohwo wopayo uy+mentisofoho.

(Mat+yu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (apousel) uhwat+mentiso sohwa asomo nopont+fi hofi+ko yo'mayo imentohofoho so'no Jisas+mo ul+mentohofofoho. Nto ulahon+ngkofi Jisas kako hofi+ko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwat+i'mofont+fi hofi+ko'nohino ango Mpet+saita ne'no umentohofofoho. ¹¹ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon+ngki hofi+ko umentohofoho somo in+ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in+ngkowahon+ngkofi uhwononto ul+mento, Sekwo oyon+mno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wop+ngo umokosyohumamonto iwo'n+ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wop+ngo umokumentisofoho.

¹² Oso'no si+kuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono si+fe mta'ni hufa'uyo sohwa Jisas+mo u'mant+fi ul+mentohofi, Ki+ko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwajohojono hofi+ko osopo fos-yawekuji wosopayo woti+pemap+ife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho. ¹³ Ose ko ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uy+mno. Ose ulahon+ngki hofi+ko ul+mentohofi, Nakwo wosopayo pi'n+ngo'njo hwonani+maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inan+ku hufa'uyo so'ntnnohino mokosyohumalohwono. I ki+ko ole losyof+syalokuno. Sekwo nowekuji ho'yang ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyof+syalokuno. Ose ul+mentohofofoho.

¹⁴ Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo ul+mento, Sekwo hofi+kimo ul+mno. A'amu *fifi* (50), *fifi* (50) m+hu'mokin+ngkuji wohumafe. ¹⁵ Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa hofi+ko Jisas ul+mentiso hopa m+hu'mohu'm+ngo y+hu'mati+mentohofofoho. ¹⁶ Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan+ku hufa'uyo so'nji nomanto kako ahwomomo timo uhwontohumanto Anitumo isamoyoka ul+mentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kut+kujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo a'amu somo yano ulofiyo'ne hu'muy+mentisofoho. ¹⁷ A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont+fi si+meho uhnn+ngkahon+ngki hofi+ko wosopayo nil+fonao+mentohofoso nuhu'mokont+fi sohwo ho'yo aho hopi'nono si+fe mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

Pita Jisas+mne'no K+lais+yoho ose lijwao'mentisofoho.
(Mat+yu 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Sikuno fihumo Jisas kako'nohini kaningkwohumo jomo ulontaningki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohumantohofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo ulohomento, A'amu ngkine'no pehofo mjolimwalokwofo. ¹⁹ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijatikeno. I nom'nihwa a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki lutihwanto pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwolikeno. Kikine'no ose mjolimwalokwofo. ²⁰ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo sohwas, ngkine'no pehofo nt'wo'n'ngkohofihwasilo. Ose ulahonngki Pita ulimento, Kiko sohwosi Anituye Kilaisikiyoho. Anitu nakwoe hwaho lopone'no kuhwotimentiso hwosoho.

Jisas kako poyo pe'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Mat'yu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)

²¹ Pita ose ulahonngki Jisas kako inomokomoyo sohwamo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimofikutoho. ²² Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo angosyoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho nt'kuji hohujo ikinjanimofikuji nofonjanihufitnnefoho. I oso'no sikuno hufa'u shune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo in'ngkamentohofosomo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo won'ngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijoso ngkimo mofone sopo tifi nn'ngkapmno. ²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamo lososo kakoe songo ne'no humayoso wop'wahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo ngkine'no huno uyahon'ngkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangku kakoe humayoso wotipema'montonoho. ²⁵ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho loponjo ho'yango hamnyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho. ²⁶ A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjanimofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wop'ngo'nohini sohwafe yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho. ²⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan'ngkuji Anitu a'amumo wop'ngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho s'imano nom'ne kengo imo'n+mentisofoho.

(Mat+yu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u s+hune memjaofahon+ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jem+isijamo ut+manto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwof+iki'nyo we'e sopone'no kotas+imentohofofoho. ²⁹ Kako Mpohumo jomo ulontan+ngki kakoe s+imo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofosawemoso ni+hu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'n+mentisofoho. ³⁰ Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'n+mentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnn+imentohofoso Mouses'+nji Ilaija'njoho. ³¹ Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo An+tu kako Jisas yone'ento uyohot+mentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'n+montonoho, hnn+imentohofofoho.

³² Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohoho sohwa nol+ikafont+ifi uhwon+mentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwon+mentohofofoho. ³³ Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisas+imo uhwot+i'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'n+ingo syof+isikaofonto Jisas+imo ul+mento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehon+ngkuhwoneso wop+ingofoho. Olo hilo so'no syaf+isiyo'neso ango hufa'u s+hune womolantane'no y+hwono. Anga'no k+iko'nefoho. Anga'no Mouses+imnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahon+ngki ul+mentisofoho. ³⁴ Pita ose ulontan+ngki himo hwahonepo kepijiyofasyonto hof+ikimo ifeehu'mokosyahon+ngki inomokomoyo sohwa hof+iko iyoho imentohofofoho. ³⁵ Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole ho'n+mento, Olo hwe lohwo sekumne'no uhwosopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'n+mno. ³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'n+ikwato lohofahon+ngki inomokomoyo sohwa uhwon+mentohofoso Jisas kako'nohino lohofontan+ngki uhwon+mentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwon+mentohofoho sohonta hof+iko nom'ne sohwo hungkuno mul+mmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fihumo Jisas wop+ingo ukumentisofoho.

(Mat+yu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'n+ingkanta hof+iko hwof+iki'nyo we'e sopo ul+iko'mant+ifi nowent+ifi hwe moya'mi pi'n+ingo engo hon+ngkanopo Jisas+imo uswo'n+mentohofofoho. ³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'n+ingo engo somta'ni Jisas+imo joho ul+mento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakil+monne'no yohono. K+iko nje hwomu lohomo t+imo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho. ³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahon+ngki hwomu sohwo kako joho mohm'no liwo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahon+ngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sap+wo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'n+imojofoho. ⁴⁰ Oseso ngko j+ije inomokomoyo sohwa hof+iko towahuno wonyo hiso wae

weenimofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho. ⁴¹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofu soku, sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo honngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentanngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hno-jwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yimofonto hwomu sohomo wopingo umokumentisofoho. Wopingo umokonto kanngkwohumo uyimentisofoho. ⁴³ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonontifi hi ulikofahonngki hofiko yomo imentohofofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwo kako poyo imo'none so'no apa'no ulimentisofoho.

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'ningo engo syofisyontanngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, ⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso seli'me'no haloho ito'no upa'nimno. Sekwo iningo mofikutoho. Hwangku we'nenepi ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe aho somo hofiko ngkimo woho'nonisyantifeho. ⁴⁵ Ose ulahonngki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mummentisofoho. Hwapingoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nyo so'no hofiko huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwapingo ne so'no Jisasimo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nyoso tihwolo.

(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho. ⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nyo so'no huno uyahonngki kako mehomi we'eso utimanto, momemokosyohumentisofoho. ⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu fihwo kako olo mehomi lohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwatmentiso sohwo huhomo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafisiyo'njo a'amu nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye timopo hwe engo ne simo'mjo hweho.

A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasie inomokomoyo Joun sohwo kako Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, Nakwo uhwonmalohwoneso hwe fihwo kako jije yofe ulonto towahuno wonyo wae yaofontanngki uhwonmalohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji kikimo mokinngkwaloku yihwono i oso'no nakwo kakimo ulmalohwono, Kiko Jisasie yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofotoho. ⁵⁰ Ose ulahonngki Jisas ulimento,

Sekwo ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe honingkanomo nopijumofikutoho. A'amu sekwoe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyaso Jisas hofikoe angopo wahoningki hofiko Jisasimo mutima'mmentohofoho.

⁵¹ Jisasimo Anitu ahwomomne asomo utimayo sikuno mofonepo imo'ningkahoningki Jisas kako Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo syofisyomanto Jelusalemne'no wawomo lonto hano simentisofoho. ⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji Jelusalemne'no nowentaningkofi kako kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu Someliyafe angofipone'no Jisas kakine'no angofito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne lhwatimentisofoho. ⁵³ I oso'no oso angohopo sponjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutima'mmentohofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofoyahinoso Jelusalemnohini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho. ⁵⁴ Jisasiye inomokomoyo hufau sohwa'u Jemis'nji Joun'nji siko yomayo yomayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joholutimehwasi olo a'amu lomonasiyoso wopingotaho. ⁵⁵⁻⁵⁶ Ose ulahoningki Jisas kako sikimo yokaulimento, Siko sikoe simemo'mjo huno wonyoso huno maseyohiyohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumowonyo imokiyo'ne pmmentohe hwon'maho. O'o, a'amumoufomayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningki hofikonom'ne angopone'no womentohofoho.

A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.
(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Hofiko honingkanopo nolohonowentaningkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko angonti'mno usoso ngko tifi wokiningkamonnho. ⁵⁸ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikiswojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njohwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njohwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko angosahofosyawe'neso anehwo'nyoho.

⁵⁹ Ose ulonto kako nom'ne hwe sohomo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose koulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape ntohino so'no ngko kikimowokiningkapmmonnoho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pinimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingotaho. ⁶⁰ Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko uropijisyahufe. Hofikoesyohofoho. I kiko sohwo'si ngkimonningkapohoji Anitu a'amumowopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofho. Ose ulimentisofoho.

⁶¹ Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokiningkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumoho

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofehonomawon'ngkohofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofehonomawon'ngkohofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoesyahino wopingo miningkawon'ngkiyohoho. Oso'no hofiko Jisasimo mufomaso'njo imentohofoho.

nihu'no upeemeso wopingotaho. ⁶² Ose ulahonngki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nningkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo uliko'maso so'no ikintimantimo mjim+we'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo spono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) sohwaso angomeemo kakoe hungkuno luthwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu sefenti-tu (72) sohwaso kakoe syoho somne'no uhwasop'mentisofoho. Kako a'amufe angoho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento angoho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho. ² Simo'mo hungkuno ole ulimento, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sponjo pinngo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawonngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno. ³ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikiswojo sohwaso angomne'no wokasemo'mjiyalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo sohwanne'no huno ose ko niyahonngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno. ⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sifkwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'nngkutoho. Sekwo honngkanomo wekuji uhwonfijoso hwe fihwo honngkanopo nohumentanngkuhwosi uhwonngkuji nijwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho. ⁵ Sekwo a'amufe angosopomofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wopingo waselohomonto iwonngkiso so'no sekwo simeho wopingo'nji fisyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wopingo iwonngkiso sohwoe angopo imofafijoso kako sekumo wopingo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wopingo ulohomontonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwonngkiso sohwoe angopo imofafijoso sekwo Anitu wopingo ulohomonto iwonngkiso so'no simeho wopingo'njo fisyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wopingo'njo hwasi fohumpopmno. Anitu kako sekumo wopingo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho. ⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso angohomo somnohini humafikuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejapkujo'no sekwo hmnimno. Hwapngoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino itonohinofoho. Sekwo angoo anga'nohino somo fisyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso angoo anga'nohino somtani nje hungkuno filiku'mopmno. ⁸ Sekwo angoo fipoo imofahokujo'no a'amu hofiko sekumo setimafikuji yo'mayo mijo wosopayo so'nji sekune'no likuji yano selofifijoso sekwo umapmno. ⁹ Sekwo oso angoo hopoo sponjo a'amu mnokino'njo somo wopingo

umokukuji hofi:kimo ole ulimno, Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho. ¹⁰ I oso'no sekwo angoo fipo i'mofahokujono a'amuso sekumo mosetimaso'njo miyikuji sekwo oso angoo hopo sponjo honingkanoo sopo lohofikuji ole ulimno, ¹¹ Sekwo angoo loponjo hwahoo hintalinyoo namongki'nngkisoo sekwo sekwoe yahino somne'no hunoo syafisiyo'no nakwo hintalinyoo hisoo wae yasyihwonesoo sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no hunoo ito'no fisiyafihupmno. Anitu kako sekumo wopingo wosemokosyohumamonto ko yahonngki oso'no sekwo hohujo ikinjaofwo'nngkohoo kuyoho. Osesoo nakwo tohino manohoo likuji Anitu semokosyohumayo so'no hunoo ito'no fisiyafihupmno. Nto i'mofapohoho. ¹² Ose ulontoo ole ulimntoo, Nje a'amu sohwasoo ngkoo hungkuno waselimonne'no yohono. Sikunoo ae'uyoo somoo a'amufee yahino wonyoo so'ne hungkuno ikwolofone sohontoo oso angoo Soutommjoo a'amuso hofikoo yahino pisakino'njoo somne'no tohino engoo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofosoo hofikoo tohinosoo Soutomjoo a'amufee tohino somoo yakolo'nnyofoho.

A'amu Anituyee hungkunomoo simheoo miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituyee tohino somne'no i'wahoo ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.

(Matiyu 11:20-24)

¹³ U, a'amu Koulasin sokunonjoo a'amu Mpetisaitajoo sokunonjoo sekwo Anituyee tohino somne'no i'wahoo ito'no fiyimno. Ngkoo sekwoe angopoo yo'mayoo wonyoangkafo a'amu miywo'nngki yohofosoo esetihwamentohoo somoo a'amu angoo Taiya'njoo angoo Saitoun'njoo hohontoo humamotofosoo hofikoo uhwonontifijontentesi hofikoo hofikoo yahino wonyoo somne'no hulngkwajingoo a'apahopoo loho'nngkuji hofikoo honingkanoo wonyoo somoo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayoo wopingoo ngkoo imalesomoo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyoo somne'no hohujo mikinjao'mmaloo kuyoho. ¹⁴ Anitu kako a'amufee honingkanoo wonyoo somne'no yano ilofosoo sohontoo Taiyajo a'amu so'njoo Saitounjoo a'amu so'njoo hofikoo Anituyee tohino engoo tipemapitnefoho. I oso'no sekwoe tohinosoo yakolo'nnyoo kuyoho.

¹⁵ I oso sikunoo homoo somoo angoo Koponeyamjoo a'amu humawo'nngkohoo soku ngkoo sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofee yokintahopoo ko ho'noma'nwo'nngkohoo soku sekwoo tikanomoo ufitnne kuyoho.

¹⁶ Jisas ose ulontoo kako kakoo inomokomoyoo sohwasoo ulimntoo, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'nngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'nngkisofoho. A'amu sekumoo hohujo ikinjasemofwo'nngkiso sohwo ngkoo huhwo'nmo hohujo ikinjanimofwo'nngkiso hweho. A'amu ngkimo hohujo ikinjanimofwo'nngkiso sohwo kako Anitu nihwatimentisoo sohwo huhumoo hohujo ikinjimofalofoho. Jisas ose moi'wo ulontoo kako a'amu huhwo sohwasoo uhwatimentisofoho.

Jisas kako a'amu kakoo syohoo somne'no uhwatimentisoo sohwa asomoo i'mofapmentohofofoho.

¹⁷ Hwangku no'moo a'amu sefenti-tu (72) Jisas kakoo syohoo somne'no uhwatimentisoo sohwa hofikoo asomoo i'miwentifi simonyoo

imentohofofoho. Si'monyo yontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno wonyo somo jije yofe ulimalohwone so'no hofiko jije yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso humpo'malofofoho. ¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko Seten ahwomo mta'ni emta'm'ngo hopa yonto p'wesyahon'ngki uhwonimentohefoho. ¹⁹ Sekwo upa'nimno. Ngko nje yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'no sekwo homa wonyo so'nji a'nanti'hwoyo so'njimo sekwo hwotoho fifijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo Seten'ye yokumpohn'nyo somo uyakolofone yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso sekumo wonyo semokoneso awonoho. ²⁰ I oseso sekwo olo so'no si'monyo ikuji huno ole syafisyikutoho. Towahuno wonyo sohwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofo. Oso'no sekwo si'monyo ikutoho. O'o, Anitu sekwoe yofe ahwomomo mt'i'mokasehumentiso so'no si'monyo fiy'imno. Ose ulimentisofoho.

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no si'monyo yonto Mpohumo isamoyoka ulimentisofoho.

(Mat'yu 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo Jisasiye si'meho wop'ingo umokahon'ngki Jisas kako si'monyo yonto Mpohumo ulimento, U, Mpohwoe, kiko ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo yo'mayo so'nji hwap'ingo hwosoho. Ngko ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo iwo'n'ngkinoso kiko a'amu hwahoponjo huno engo tipema'mentohofosomta'ni hiyaso ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofiko mehomimne'no si'meho kan'ngkwowho'ya'umo uy'wo'n'ngkohofo hopa kijopontan'ngkofi kiko ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo, kiko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho. ²² Ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwanne'no ulimento, Nje Mpohwo kako yo'mayo hopi'nonohinoso nje ahomo ho'nani'umentisofoho. Olo hwaho lophonjo a'amu fihwo kako nje hwap'ingo sopone'no huno inyoso ti'hwolo. Awonoho. Nje Mpohwo kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe hwap'ingo sopone'no huno inyoso ti'hwolo. O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno niyohoho. U, ngko Mpohumo woseti'hwamo ul'wo'n'ngkohe a'amuso hofiko hi'nji ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohini humantifi Jisas hofikimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwon'wo'n'ngkohofo somo uhwon'ngkuji si'monyo uyife. ²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'n'ngo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwon'mmentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofiko mupa'nimmentohofofoho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lut'hwamojo sohwo kako Jisasimo yamofu uloho'mo lonto nu'manto ulimento, Nje

Lontihwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto. ²⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Mousesiye hon+ngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo wo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho. ²⁷ Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Kiko jije Hwe Engo An+tu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An+tu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An+tu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo An+tu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'n+ngkohoho somo kiko kikine'no kumo'n+wo'n+ngkiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono. ²⁸ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo in+ngkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso wat+p+hwon+monnoho. Noho fit+pemaho. ²⁹ Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wop+ngo umokin+monto yonto ole ul+mento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n+ngkohoho somo ngko hof+kine'no nimo'nyoso pipilo. ³⁰ Ose ulahon+ngki Jisas pahnn+mo hungkuno ole ul+mento,

Hwe fihwo kako ango Jerusalem ul+ko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa hon+ngkanopo uhwon+ma'nont+fi hof+iko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memant+fi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofont+fi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hon+ngkanopo nohumanto kako we'enepi poyo wape'n+monto imentisofoho. ³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ango syoho'njo sohwo kako hon+ngkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe huhwo sohwo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³² Nto uyokolofahon+ngki hwe nom'ne Lifaiye temtifo mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho iwo'n+ngkiso sohwo kako hwe huhwo sohwo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho. ³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou hon+ngkano homo somo nowento uhwon+mentisoso hwe huhwo sohwo nohumentan+ngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho. ³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofoho sohwo ul+kafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanto kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohwo noho'nomanto kakoe yahupo m+humajonto ango fosyawo'ne somo motawento wop+ngo umokosyohumamentisofoho. ³⁵ Mo'n+ngkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'n+ngkiso kakwo'yohwo sohwo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ul+mento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'n+ngkuhwo'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmonnoho. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ul+mento, Kiko huno pipi kiyohoho. A'amu hufa'u s+hune sohwa oso hwe fonjahumentohofoho sohwo uhwontopahon+ngkofi oso a'amumo simeho nehopi

a'amu mofonepo humawo'n'ngkohofu hopaso tihwo u'masohwolo. ³⁷ Ose ulahon'ngki oso a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamojo sohwo ulimento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahon'ngki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohofu. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofiko Jerusalemne'no hano ne'no nosontifi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwon'mentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho. ³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahon'ngki Maliya kako Jisasi'ye sifiki'nyo'mo humanto kakoe hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho. ⁴⁰ Maliya osopo nohumentan'ngki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'n'ngi pi'n'ngi syofisikaofonto Jisasi'mo ulimento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monifo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wop'ngotaho. Kiko nje nampohumo filihwajo. Ngkimo wonifo'mano. ⁴¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Motafo, Motafo, kiko huno pi'n'ngi engo syafisyonji jije simeho yo'mayo pi'n'ngi engo somne'no peho'no kilikakwoho. ⁴² Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. Kiko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop'ngo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wop'ngoso kakinta'ni wae meefanehwono. Ose ulimentisofoho.

11

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.

(Mat'yu 6:9-15; 7:7-11)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahon'ngki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ulimento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwo Mpohumo jomo ujo'ne itihwamentisofoho. Oso hopa kiko olhonta fonetihwaho. ² Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Sekwo Mpohumo jomo ulano likujoso sekwo olo pa'nyoso ulimno. Mpohwo jije yofe wop'ngo'nohinoso ne'nohini woho'n'wo'n'ngkuhwono. Oso sikuno kiko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohu-mayoso komo'no umo'nono

³ Sikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone hopaso kiko nakwoe wonyoso wae fenamofu. Kiko nakumo yamofu nalohofu somo nonehumajohotoho.

⁵ Ose lutihwanto kako Mpohumo jomo ujo'ne nom'ne hungkuno lutihwamento, Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sikwo'miyo kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo humawo'n'ngkiso sohwo angomo u'mahoji ulimnoho. Kiko wosopayo hufa'u s'hune ntape. ⁶ Nje a'amu kako hon'ngkanomo noponto ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyimneso ane hwo'nyoho. ⁷ Ose ulohojo'no kako

oso hwe ang'o somjo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko ngkimo syoho eng'o peho'no ntopantokuno. Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji nakwo saho fosyawotowono. Ngko yo'mayoso nolikahm'mo mokijapmnehono. ⁸ Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonnto. Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe ang'o somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko muyo'njo uyimonnoho. Ose ko syafisyihwosi kiko joh'o ne'no liwo'nontaningkohoji oso a'amu ang'o somjo sohwo kako nolikafihwosi yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso wokijapmmontonoho. Hwapingoso kiko kakimo jomo ne'no uliwo'ningkohino so'no wonimango munyofoho. ⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino wo'nnyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentanngkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaning'o fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho. ¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaning'o fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwas'i sekwoe hwomu sohwa inaniku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho. ¹² Iyihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho. ¹³ Oseso sekwo honngkano wonyo'njo ko huhwas'i sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyiwon'ingkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwowho Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahun'o Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahun'o wonyo wae yaof'o'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofofoho.

(Mat'yu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahun'o wonyo wae yaofahonngki towahun'o wonyo sohwo nto limofahonngki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pining'o engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaha mjalimimentohofofoho. ¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahun'o wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Setenyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepul'yoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahun'o wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho. ¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamof'o uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyiwon'ingkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwonngkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano. ¹⁷ Ose ulahonngkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahonngki ole ulimonto, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawon'ingkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'nngkuji hofikoe woping'o fosyohumayo'neso wonyo umonimontonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnnngkuji hofikoe fosyohumayoso

wonyo umo'nimontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yafo'ne manti'mtentesi Seten'ye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'n'ngkutnesohilo. Ose'manji Seten'ye yokumpohn'nyoso pipi umo'nimontolo. ¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yafo'ne ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaof'wo'n'ngkohoho somo t'hwu ufo'mahwoso'no weefantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo. ²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamoto isoso nto se'mahon'ngki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohof'hwontohumawo'n'ngkisoso nom'niho kako yo'mayoso wae meefonehoho. ²² I oso'no hwe nom'ne Seten'ye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nop'hwosi kako Seten'ye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo ne mokosyohumantoso somo wae yaof'hwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fon'fonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto ul'iko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 12:43-45)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni ul'iko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohumun-yopo usijo'no humayo'ne haf'ihafe wonyopi t'pehwosi kakoe ango s'imo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho. ²⁵ Asomo nop'hwosi oso ango homo somo uhwonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wop'ingomo uhwonimontonoho. ²⁶ Ose uhwon'ingkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hof'iko hof'ikoe wonyoso s'imo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako ut'mahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo s'imo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo m'kun'imposo somo humaho. Ose ul'imentisofoho.

Simeho wop'ingo t'pemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohumentan'ngkofi a'mu fisi nohumanto Jisas'imne'no joho ulonto ul'imento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmentisosi kako kikine'no simonyo uyono. ²⁸ Ose ko ulahon'ngki Jisas ul'imento, O'o, simonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hof'iko Anituye hungkunomo upa'ninyoso in'ngkafijo'manji hof'iko simonyo nehopi uyant'ifeho.

Yo'mayo kengo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso uhwonano lont'ifi Jisas'imo joho ut'imentohofofoho.

(Mat'iyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

²⁹ Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Jisas'njopo uhu'mokontan'ngkofi Jisas kako olo hungkuno loso ul'imento, Hwe moya'mi olohonta

humalofo soku wopɪngo ku'maho. Hwapɪngoso sekwo ole ntɪwo'nalokwofo, Kɪko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɪwo'nɪngkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohonɪngkuhwasi nakwo huno wonayono. Kɪko Anɪtuye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko ntɪwo'nɪngkohofoso ngko oso hiso mutɪhwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini wosetɪhwamonnoho. ³⁰ Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonontɪfi hofɪko huno ole umento, Anɪtu Jounamo lonehwatɪmentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nɪmo nɪ'mante so'no olohonta a'amu humawo'nɪngkohofoso nohonɪngkujo'no hofɪko huno ole uyono. Anɪtu ngkimo nɪhwatɪmentiso hwo'nyoho. ³¹ Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no Anɪtu kako yano ilofɪ'ne sɪkuno somo i'mofapɪhwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nolɪkafɪhwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo Anɪtumo minɪngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwapɪngoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun Anɪtuye hungkuno wolontɪhwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe nom'ne Soulomounɪmo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohomo sekwo kakimo minɪngkwalokuyohoho. ³² Anɪtu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofɪyo'ne sɪkuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolɪkafɪkuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selɪfitnnefoho. Sekwo sekwoe honɪngkano wonyo somne'no sɪmeho mɪwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selɪfitnnefoho. Hwapɪngoso a'amu Ninifoso hofɪko oso hungkuno Jouna lijawo'mentiso somo upa'nontɪfi hofɪkoe honɪngkano wonyo somne'no sɪmeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honɪngkano wonyomne'no sɪmeho mɪwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Matɪyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongkujontɪfi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofɪko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontɪfeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantɪfeho. ³⁴ Sekwoe tɪmoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Tɪmo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. Tɪmo pi'nɪngo'manji sɪkwo'mjoho'mo humalofo. ³⁵ Oseso sekwo huno ito'no fɪsyafɪhupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku yahino pi'nɪngo pi'nɪngo mafɪkuji apa'no sɪkwo'mjoho'mo fosyohumafɪkutoho. ³⁶ Sekwoe sɪmeho mo'mo sɪkwo'mjoho ane hwasɪ'manji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe sɪmo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ulɪmentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu honɪngkano hungkuno lutɪhwayo sohwanjimo yoka hungkuno ulɪmentisofoho.

(Matɪyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ulɪkwato lohofahonɪngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisasɪmo joho lutɪma'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo

noswonto wosopayo n'wo'n'ngkohoho sopo humamentisofoho. ³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyat'ku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahon'ngki uhwononto yomo yonto huno pi'n'ngo engo syaf'hu'mentisofoho. ³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahon'ngki ole ul'mento, Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yajijwont'feso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonont'feso hi semo'n'wo'n'ngkohoho. Oso'nji s'meho mo'mo yo'mayo hon'ngkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho. ⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yat'ku'nyo'ne'nohini syof'syalokwofo. An'itu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako sekwoe s'meho mo'mo sekwoe huno so'nji mt'i'mokumentisofoho. ⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumaf'kutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo yo'mayoso uy'kujo'no sekwoe s'meho mo'mo kiho ane umo'n'montonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwon'fijoso hof'iko sekwoe s'meho mo'mo kiho ane so'no huno uy'montonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo tohino t'ipemapitne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'n'ngkohofoso sekwo hotitofont'ifi aho hufa'u hopi'nono imo'n'ngkahon'ngki anga'no An'tumne'no ko ho'nosyant'feso sekwo hon'ngkano ito'nohino somne'no huno mosyaf'siy'o'njo yont'feso An'tumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wop'ngo fehohnjoso An'tumne'no ho'nasy'wo'n'ngkohofoso wop'ngofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo min'ngkayo'manji yahinoso wop'ngo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasi sekwo An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'n'ngkohoho sofe s'manopo hwe engo sohwoe epohumayo wop'ngo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moy'a'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofo selont'ife'no y'wo'n'ngkohof'ihwasoho.

⁴⁴ Sekwo An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasy'wo'n'ngkohoho sopo iyo mowont'imofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wop'ngo sopo a'amu hano emoyont'ifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahon'ngki hwe fihwo kako hon'ngkano hungkuno lut'ihwayo syoho'njo sohwo Jisas'mo ul'mento, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwo, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwo ulohinoso nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno. ⁴⁶ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Sekwo a'amu hon'ngkano hungkuno lut'ihwawo'n'ngkohoho huhwo sohwasi sekwo huhwasi An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'mno. A'amu sekwoe hon'ngkano hungkunomo ito'no in'ngkayo'ne syoho m'kun'imposo uy'wo'n'ngkohof'ihwasoho. Sekwo a'amufe ho-hujopo tango m'kun'imposo kisasyohon'ngkofi hof'iko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo y'wo'n'ngkohof'ofoho. I oso'no sekwo hof'ikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokih'n'asewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo An'tuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiy'mno. Seyakwosa hohonta humamotofo sohwa hof'iko a'amumo An'itu

hungkuno uyahon'ngki li'motofu sohwaso fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofu huhwo sohwaso pijohino sopo sekwo wokosuyo yo'mayoso hulimotofihwasoho. ⁴⁸ Sekwo ose iwo'n'ngkohofu so'no ole itihwalokwofu. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwaso fonjahumentohofu yahinoso wopingofoho. Ose lontifi sekwo wokosuyo hulimotofihwasoho. ⁴⁹ Anitu kako huno hwapingo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahon'ngko lijwaofu syoho'njo (*apouse*) sohwanji sekuyepono lihwatimeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyikuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantifeho. Ose selalofoho. ⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki hungkuno hiso lijwaofu'ne syoho'njo sohwaso fonjahumentohofoso Anitu nakwoe hwaho mti'mokumentiso simo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofo soku womantifeho. ⁵¹ Kein kako Apelimo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofiko Sekolaiya sohomo Anitumne'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofu sopo oso ango Anitu humaho li'motofu ajwo sopo fonjahumentohofu oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantifeho.

⁵² Sekwo hon'ngkano hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofu sohwaso sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Sekwo Anituye hungkuno ne'njo somo min'ngkayo'njo yontifi hiyaso'mo ho'nahumentohofu so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo un'ngkowano ko lahon'ngkofi sekwo hofikoe hon'ngkanomo pijumokosyohumawo'n'ngkohofihwasoho. ⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo uliko'mahon'ngki oso a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwawo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko simano likumpentifi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo wamuhwojano lontifi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yakomo uyano lontifi hwaso hungkuno wonalono lontifi hofiko yo'mayo so'no Jisasi'mo ulohon'iwo'n'imentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.

(Mat'yu 10:26-27)

¹ Hwe moya'mi ni'hu'no pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso hofiko ito'no humamentohofu'maho. O'o, hofiko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongkufinantifi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ikinjamo lohofonto hofikimo simo'mo ole ulimonto, Sekwo a'amu Falisi sohwaso yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofiko hofikoe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwaso hungkuno seli'wo'n'ngkohofihwafoho. Oso yahino so'no selalokweno. ² Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangku utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohofu hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho. ³ Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'no lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji woho'nimontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo

hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwanguku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilimwantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho seningkuhwaloho. Anitumne'nohini iyoho wasenono.

(Mat'yu 10:28-31)

⁴ Ose ulonto ole ulimento, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnehofu. O'o, awonoho. ⁵ I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso ni'hu'nahone tikanomo uh-wajiyone yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono. ⁶ Sekwo huno seyohoho. Yihufu ni'hu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufu hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no oso yihufu ni'hu'no we'e somne'no Anitu kako iningo mamofiwo'n'ngkiyohoho. ⁷ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofu nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufu ni'hu'no we'e Anitu iningo mamofi'nyo hofiyo mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo yakolo'nyo kuyoho.

Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho. ⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho. ¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeofonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho. ¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujono sekwo iyoho seningkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujono nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho. ¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonthono.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ulimento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lon'hwajohoho uso. ¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, I pipilo. Seningkwohwoe

ho'yango yo'mayoso yano ilofone syohoso tihwo ntapmmentisoto. Awonoho. ¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ulimento, Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiymno. A'amu ho'yango pi'ningo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'ningo engo ma'mentisofoho. ¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnnimento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho. ¹⁸ Ose syafisyonto ole limento, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo mikunimposo wamolimo. Ose moli'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho. ¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnnimo, Jije yo'mayo wopingoso pi'ningo weho. Soswo pi'ningo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwentimtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo ningkohoji simeho wopingo'njo fosyohumaho. ²⁰ Ose ko hningkahonngki Anitu hwe huhwo sohomo ulimento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'nimonnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso tihwo woma'mteto. ²¹ Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ulimento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'ningo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye timopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no fisyafihupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'ningo pi'ningo syafisiyo'ne hungkunofoho.

(Matyu 6:25-34)

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ulimento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe fosyohumayo so'no huno pi'ningo engo syafisyikui ole nolikutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomme'no huno pi'ningo engo syafisyikui ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Ose syafisyikutoho. ²³ Hwapingoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho. ²⁴ Sekwo yihufone fisyafihupmno. Hofiko wopuyo hulivo'nngkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesyiwonngkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yo'mayo ho'nasiyo'ne ango hi'njo'maho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yo'mayoso uyivo'nngkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo sehononteso sekwo yihufu somo yakolo'nnyo kuyoho. ²⁵ Hwe fihwo sekumta'ni kako huno pi'ningo pi'ningo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umonimontolo. Awonoho. ²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmo'nyohwasimanji sekwo nom'ne yo'mayo pi'ningo engo somne'no huno pi'ningo pi'ningo peho'ne syofsyalokwofo. ²⁷ Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yo'mayo syoho anefoho. Hofiko he yo'mayoso mojiyofwo'nngkiyohoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulmoun hamniyoho hwapingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo

yo'mayo wokoso na'nohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofowele somo muyakolofonehoho. ²⁸ Ou oso wokoso fofowele sɪkuno fihumo syohopo lohofososo mo'nɪngkanta a'amu nolofekuji tohomowolofefantifeho. I oso'no oso wokoso fofowele Anɪtu wonyongkafo mtɪ'mokuwo'nɪngkiso somo uhwonontaneso wopɪngofoho liwo'nɪngkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anɪtu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo. ²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafɪsyɪkutoho. Huno pi'nɪngo pi'nɪngo seyo'eno. ³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anɪtumo minɪngkayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'nɪngo pi'nɪngo syafɪsyɪwo'nɪngkohoho. I oso'no senɪngkuwohwo Anɪtu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahonɪngkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wopɪngo wosemokosyohumamontonoho. ³¹ Oseso sɪmo'mo sekwo Anɪtumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'nɪngkuhwoso'no Anɪtu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijosowosejapmmontonoho.

Ahwomomjo ho'yangowojo so'ne hungkunofoho.

(Matɪyu 6:19-21)

³² Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho senɪngkuhwoloho. Anɪtu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anɪtu kako sekumo semokosyohumayo so'no sɪmeho wopɪngo umonalofoho. ³³ Sekwoe ho'yangowojo yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyɪmno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yangowojo neso ahwomomoweho. Ahwomomjoho'yangowojo wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yangowojo engo ahwomomofohu'meehumno. Oso hopo sopenjo ho'yangowojo mpo'naofefehoho. A'amu ho'yangowojo hufo iyoso aneponoho. Namo, mote, yo'mayoso ho'yangowojo wonyo mmokonehoho. ³⁴ Ango jje ho'yangowojo yo'mayo wopɪngowojo sopo jje sɪmeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofɪkujɪ sikiloho mongkujɪkujɪ ito'no fesyohumamno. ³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hokuyopohwanɪngo fonjɪhwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampɪtmantifeho. ³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiyo saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiyo hofiyo hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentanɪngkujɪ hwe engo sohwo poso sohonta hofiyo sɪmonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselɪmonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwonɪngkuhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo wopayo nɪwo'nɪngkohoho epohumayo sopo uhmajɪhwosi kako wopayo uyɪmontonoho. ³⁸ I kako sɪkwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yɪhufo yoka sɪmo'mjo ho'nɪwo'nɪngkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwo uhwonososo hofiyo saho mofosyowentanɪngkujɪ uhwonɪngkuhwoso'no hofiyo sɪmonyo

uyantifeho. ³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe ango mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe ango hopo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentan'ngkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo. ⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyofi'syomokosyohumentan'ngkuji asomo wapmmnonho. Ose ulimentisofoho.

Syoho ulohofiyo wop'ngo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino. ⁴²⁻⁴³ Ose ulohon'ngkahon'ngki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wop'ngo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo umokosyohumayo syohoso uyahon'ngkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo p'hwosi uh-wonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontan'ngkuhwosi uhwon'ngkuhwoso'no oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho. ⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinoso oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo enjwa'mo woho'nahumontonoho. ⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohino n'ngkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo n'ngkuhwosi wonilohofao'montonoho. ⁴⁶ Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentan'ngkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohwo tohino engo uy'hwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumati'montonoho.

⁴⁷ Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon'ngkuhwosi hungkuno homo somo min'ngkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho. ⁴⁸ Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohino uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wop'ngo pi'n'ngo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'n'ngo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'n'ngo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmmmentiso so'no a'amu wohotitofantifeho.

(Mat'yu 10:34-36)

⁴⁹ Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo. ⁵⁰ Oso toho hiso mosijontan'ingkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjon+mop+hwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho. ⁵¹ Ole losyon+fi+syant+kwofu. Olo hwaho lophonjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwaofu'ne pmmmentiso hweho. Ngkine'no ose losyon+fi+syant+kwofu. O'o, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitofu'ne pmmmentohe hwo'nyoho. ⁵² Olohontajo'nji hwanguku nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ingkuji a'amu hufu'uso siko a'amu hufu'u sihune sohwafe mangohwa umo'naniyoho. I a'amu hufu'u siko ngkimo nn'ingkapohosi'no oso a'amu hufu'u sihune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho. ⁵³ I kan'ingkuwohwo kako ngkimo nn'ingkap+hwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho wal'montonoho. I mu fisi kako ngkimo nn'ingkap+hwoso'no kona'wohi ngkilaho want'montonoho. U, a'mu fisi kako ngkimo nn'ingkap+hwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'n'ingoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ul'mentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ul'mento, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n'ingkiso sohohtanta'ni himo uhwon'ingkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho. ⁵⁵ U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ingkuhwosi uhwon'ingkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo wal'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wal'montonoho. ⁵⁶ Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafi+syi'wo'n'ingkohofu kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonantifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no mialokuyohofu. Hwap'ingoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikimne'no simeho tohino umnosu so'no kiko komo'no simeho wop'ingo hmmokinyo.

(Mat'yu 5:25-26)

⁵⁷ Sekwo huno wop'ingo syafi+syi'kuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto. ⁵⁸ Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwosi ipekumotowahon'ingkuhwosi hon'ingkanopo humahosi osopo siko'nohino hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no m'hwajiyu syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho. ⁵⁹ Ose yoso'manji kiko impo'angoso kuntu'no ul'iko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose ul'mentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ingkano wonyo somne'no simeho m'iwolo'mokiyo'manji sekwo t'ikanomo ufitnne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofi'ko nohumant'fi Jisasimo ul'imentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofi'ko An'ituye tajo ango engo Jerusalem sopo nohumant'fi hofi'ko An'itumne'no yahu fonjokisyosyant'ngkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwo l'ihwojahon'ngki hofi'ko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho. ² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ose ntohofo so'no sekwo huno ole losyof'isyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinja hiso hofi'koe hon'ingkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango m'ikun'imposo t'ipema'mentohofofoho. Ose losyof'isyalokwofo. ³ O'o, sekwo ose syaf'isy'ikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso not'ipemapitnne kuyoho. ⁴ I oso ango Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s'ihune nohumentan'ngkofi ango yokintahoponjo sawemo engo sohwo p'iwasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hofe sofe yahino wonyoso Jerusalemjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyof'isyalokwofo. ⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini wasel'monne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaof'ikuji An'itumne simeho m'iwolo'mo kiy'o'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso not'ipemapitnne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n'iwon'ingkiso so'no pahnn'imo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnn'imo hungkuno ole ul'imento, Hwe fihwo kakoe impojohopo iyo ikwongo hul'imentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonamahoso imojofoho. ⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohomo ul'imento, K'iko upa'nyo. Soswo hufa'u s'ihune ngko oso ikwonjayo hiso womj'monji potnneso huno uhwonap'iwon'ingkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo ol'honta k'iko m'ingo filofeefo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wop'ingo'maho. ⁸ Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ul'imento, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno iji'mo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n'montol'ikeno. ⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n'ingkuhwosi wop'ingofoho. Awo'manji ngko wolofee'nonnoho. Jisas kako oso pahnn'imo hungkunoso ul'imentisofoho.

S'ikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wop'ingo umokumentisofoho.

¹⁰ S'ikuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moya'mimo An'ituye hungkuno lut'hwamentisofoho. ¹¹ Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentan'ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s'ihune uyakolo'mentiso so'no

kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho. ¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lut+manto ul+mento, A'mu losiyo ngko jije mnokino engo kiwo'n+ngkiso somta'ni nto isi+hutofokumahono. ¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso n+hu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wop+ngo ose umokahon+ngki a'mu hisi kako An+ituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso s+ikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wop+ngo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umn+ngkahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo somo ul+mento, S+ikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne s+ikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wop+ngo wonamokife likuj+manji sekwo soku s+ikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wop+ngo semokiyo'ne s+ikuno iyoho humayo losomo nop+kutoho. ¹⁵ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Sekwo mango'nohino liwo'n+ngkohoho kuyoho. S+ikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hof+koe ango somta'ni mawent+fi mijomne'no ipemotap+wo'n+ngkohoho kuyoho. ¹⁶ Oseso ngko olo Ap+lohamiye imu simo Seteniye towahunoso kakimo ne'no ehuhnnaofontan+ngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u s+hune uyakolo'nnyo simo olo s+ikuno iyoho humayo lomo wop+ngo umokoheso wonyotaho. ¹⁷ Jisas ose ulahon+ngki Jisas+ye mango sohwa upa'nont+fi won+mango engo un+mentisofoho. I hwe moya'mi pi'n+ngoso hof+iko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no s+imonyo imentohofofoho.

An+itumo enjwa'mo humayo'ne pahnn+mo hungkunoso hufa'uyoho.
(Mat+yu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnn+mo hungkuno nom'ne ul+mento, An+itumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no eset+hwamnehono. ¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *mas+tet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, n+hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahon+ngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sponjo somo yakolonoho. Engo imo'n+ngkahon+ngki y+hufoso nopont+fi kakoe pamo sopo hof+koe aifo syont+fi osopo kehumawo'n+ngkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ul+mento, Pahnn+mo hungkuno nom'ne An+itumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo eset+hwamnehono. ²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe *yis*, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'n+montonoho.

An+itumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnn+mo hungkunofoho.
(Mat+yu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jelusalemne was+monto imentisoso hon+ngkano mom+ngo somo ango pone mjamol+mohnnyo sponjo a'amu somo kakoe hungkuno lut+hwamosimentisofoho. ²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ul+mento, Hwe Engofo, A'amu An+itumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono s+ifitnnetaho.

24 Ose ulahon^{ing}kahon^{ing}ngki Jisas ulⁱmento, Anⁱtumo uⁱmayo[']ne hoku[']yoso we[']efoho. I sekwo oso hoku[']yo we[']e homo somo syuyo[']ne syoho yokino fiyoho[']nⁱmno. Hwap^{ing}ngo so[']no yolohoso waselⁱmonne[']no yohono. A[']amu pi[']nⁱngo engoso hofi[']ko oso hoku[']yo homo somo woswano lifijosos hofi[']ko yamofoko ko ifijosos hofi[']ko hopo[']maho. 25 Hwangku oso ango homo somjo kakwo[']yohwo sohwo nolⁱkafⁱhwosi hoku[']yo we[']e homo somo wopi^jwahumontonoho. Ni^hu[']nahone nto pi^jwasyⁱhwoso[']no sekwo mempo hohnta[']ni lohofi[']kujij hoku[']yopo hwan^{ing}ngo fonjⁱkujij joho ole ulⁱfitnnefoho. Hwe Engofo, hoku[']yo fonehwosampofoko. Ose ulⁱfijosos kako ole waselⁱmontonoho. Sekwo nti[']mta[']ango kulo. Ngko sekumne[']no huno maniyohoyohoho. 26 Ose selⁱhwoso[']no sekwo ole ulⁱfitnnefoho. Nakwo ki[']ko[']nji wopayo[']nji mijo[']nji niⁱmentⁱhwone lokono. Ki[']ko nakwoe hon^{ing}kanapo lohofonji nakumo hungkuno lonetⁱhwamentohino lokono. 27 Ose ulahon^{ing}kuji jako apa[']no ole waselⁱmontonoho. Sekwo nti[']mta[']ango kulo. Ngko sekune[']no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon^{ing}kanos wonyo yi[']wo[']nⁱngkohofos kuyoho. Sekwo ngkimo i[']wahon^{ing}tohopmno. Sekwo mpanⁱmno. 28 Ose selⁱhwosi jako sekumo wae yasemofi[']hwoso[']no sekwo mempo hohnta[']ni humafi[']kujij uhwonⁱfijosos a[']amu Anⁱtumo enjwa[']mo humalofosos Apⁱloham, Aisak, Jekoup sohwanji a[']amu Anⁱtuye hungkuno lutⁱhwamotofo sohwanjimo wosyⁱhwonⁱhwojowantⁱfeho. Sekwo ose uhwon^{ing}kuji sekwo hul^{ing}kwajingo ifaloho[']nⁱngkuji humotahos engos lⁱfitnne kuyoho. 29 Hwe moya[']mi hofi[']ko mofehi[']nyo si[']mofapⁱso mta[']ni sahopⁱkujij mofehi[']nyo n^{ing}ku[']nⁱwo[']nⁱngkisos mta[']ni u[']mofapⁱkujij a[']amu yaposiyos yohosos yohohnta[']ni i[']mofapⁱkujij hofi[']ko Anⁱtumo enjwa[']mo nohumafi[']kujij Anⁱtuye angomos wosopayos niⁱfitnnefoho. 30 Oso hohosohontas a[']amu fehohnjos somne[']no sitofo ul[']wo[']nⁱngkohofosos hofi[']ko yofes engos womantⁱfeho. I a[']amu fehohnjos hofi[']ko yofes olopo ho[']nomawo[']nⁱngkohofosos hofi[']ko yofes engos ane pa[']nyo wohumantⁱfeho. Ose ul[']mentisofoho.

*Jisas jako angos Jelusalemne[']no humotahos li[']mentisofoho.
(Mat[']yu 23:37-39)*

31 Oso hohosohontas a[']amu Falisos fehohnjos sohwas hofi[']ko Jisasⁱmo u[']mantⁱfi ul[']imentohofos, Ki[']ko olo angos lopo ul[']ko[']mahojos nom[']ne angoponos fiwano. Hwe yofes engos[']njos Helout sohwas jako kikimos wofonjakohumontos yalofoho. 32 Ose ulahon^{ing}kokos Jisas ul[']mento, Sekwo nukujis osos hwe wonyos sohwas, Helout, osohumos ngkine[']no ole ul[']mno. Olohontajo[']njis mo[']nⁱngkajo[']njis ngkos a[']amu towahunos wonyos ehuhnnamos[']nnyos somos wae yaohm[']mo a[']amu mnokinos[']njos somos wop^{ing}ngos umokumonnoho. No[']no mo[']nⁱngkasos si[']kunos hufasu['] si[']hunes sohontas ngkos njes syohosos moi[']wo wesojwao[']monnoho. 33 Oso[']no olohontajo[']njis mo[']nⁱngkajo[']njis ne[']no mo[']nⁱngkajo[']njis njes syohosos moi[']wo i[']mo ngkos hano Jelusalemne[']no wosy[']mo[']monnoho. Hwap^{ing}ngosos a[']amumos Anⁱtu hungkunos uyahon^{ing}ki lutⁱhwayos sohwas mos angos nom[']nepos fonjasy[']wo[']nⁱngkohofopos[']maho. O[']o, angos Jelusalemnohinis fonjasy[']wo[']nⁱngkohofoponoho.

34 U, njes a[']amu Jelusalem humamopmmotofos sokunonjis olohontas humalofos sokunonjis sekwo a[']amumos Anⁱtu hungkunos uyahon^{ing}ki sel[']motofos sohwas mos fonjasyont[']fi a[']amu sekumos sefo[']mayo[']ne

Anitu uhwojwo'n'ingciso sohware sojo'nji fonjwo'n'ingkohofu kuyoho. Sikuno pi'n'ingo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo mihu'mokontifi efemokosyawowo'n'ingkohofu hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamoni ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho. ³⁵ Sekwo upa'nimno. Sekwoe ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo manohonyo'njo ne'no yontan'ingkuji sikuno pi'n'ingo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnnyo sohomo wop'ingo umokumentisofoho.

¹⁻² Sikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohware hwe engo hweho. Oso hopo sopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnnyo sohwo Jisasimo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohomo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwontohumantohofofoho. ³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohomo uhwononto kako a'amu hon'ingkanu hungkuno luthwawo'n'ingkohofu sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulimento, Nakwoe hon'ingkanu hungkuno sikuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyoso wop'ingotaho. ⁴ Ose ulahon'ingki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wop'ingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatimentisofoho. ⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohware ulimento, Sekwo sikuno iyoho humayo somo syoho miwo'n'ingkiyohofihwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho sikuno iyoho humayo somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimantifitaho. Ou, utimantifeho. ⁶ Ose ulahon'ingki hofiko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwonimentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wop'ingo'nohini so'no hafihafe tipeehon'ingkofo uhwononto kako a'amu huhwo sohware'no pahnnimo hungkuno ole ulimento, ⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sopenjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no johu kilososo kiko nuhuji epohumayo wop'ingo sopo nohumayo'eno. Kiko epohumayo wop'ingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohomo johu uloso'manji jije yofe engoso monje weekohumontonoho. ⁹ Kiko jije yofe we'e'njo sohwo'ni kiko epohumayo wop'ingopo kaki'no humentan'ingki kohon'ingkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakil'montonoho. Kiko olo epohumayo wop'ingo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilihwoso'no kiko wonmango engo kin'ingkuhwoso'no mom'ingo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnoho. ¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe

angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji kiko noswohoji epohumayo ni'hu'no mom'ngo sopenjo sopo fosyohumaho. Kiko ose humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon'ngkuhwosi ole wakili'montonoho, Nje a'amuhwe, kiko olopo fisohumape. Ose kil'hwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nontifijo a'amuso nokohon'ngkujo'no jije yofe engo umo'n'i'montonoho. ¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohomo Anitu kako wop'ngo wonyoangkafo ulohof'hwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

A'amu jije angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutima'mentiso sohomo ulimento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtitofa so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sikunomo jije wosopayo somne'no hofikoe angomne'no joho kilikuji hofiko aku wokijopantifeho. ¹³ O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'njimo joho lutimahoji uyo. ¹⁴ Oso a'amu homo somo hofiko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohinimaho. Oseso kiko s'imonyo uyimonnoho. Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkunomo in'ngkawentife pe'nimentohofoso likapijo sohonta Anitu kako kikimo jije yahino wop'ngo somne'no yo'mayo wop'ngoso nokijaponefoho.

Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 22:1-10)

¹⁵ Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontan'ngkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no s'imonyo uyono. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pi'n'ngo engo somo joho lutima'mentisofoho. ¹⁷ Oso sikuno neso i'mofopahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyi sohomo lihwojahon'ngki kako a'amu s'mo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyon'mno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono. ¹⁸ Ose ko ulahon'ngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohofa. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohomo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ¹⁹ U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ij'wolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofa uloho'monne'no yohono. Oseso kiko nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso. ²⁰ Nom'nihwo ole ulimento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu syoho ulohofiyi sohwo kakoe hwe engo sohomo hungkuno mopanehwono ulimentohofa so'no ulahon'ngki hwe engo sohwo s'meho tohino umnimentisofoho. S'meho tohino umn'ngkahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyi sohomo ulimento,

Kiko komo'no uhuji oso ango sopenjo honingkano engo sopenjo so'nji honingkano we'e we'e sopenjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne joho filutimaho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji timpi'nyo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutimahoji nje ango lomo fipemotoswape. ²² Ose ulahoningki syoho ulohofiyi sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulimento, Hwe engofo, jije hungkunomo iningkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahoningki hwe engo sohwo ulimento, Kiko honingkano engo somo uhuji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo utimahoji fipemotoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife nningkohoho. ²⁴ Ngko kikimo wakimo, Oso a'amu ngko simo'mo joho lutimamaleso hofiko nje wosopayoso nihu'no momapitnehoho. Oso pahnnimo hungkunoso Jisas ulimentisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ikwesyaifu lohofihwosi yo'mayo nihu'nahone ho'nasyihwosi Jisasimo uningkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'n'ngo engo hofiko Jisasi'nji hano wentaningkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, ²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonningkapmmo loso sohwo simo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simoho uyiwon'ngkisoso kaningkwohwo kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi konngkwa'wehwo kaisi i, kakoe wopingo humayo hi oso homo somo kako simoho uyiwon'ngkisoso simoho ntapiwon'ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho. ²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wopingofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umonimontonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monningkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesyaifsyono.

²⁸ Sekwo olo pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamolimo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesyaifu'montonoho. Olo so'no wosyaifsyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaofoneso hopolikeno. Awo'manji mamolomnehono. ²⁹ Kako oso hopa huno mosyafisiyo'manji kako hwasaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwoningkuji tikafo jikuji sitofo ulantifeho. ³⁰ Ole wolantifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnnimo hungkuno fisyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohumo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyaifu'montonoho. I nje a'amu itokusonjo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihwo kakoeso *tewenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hofiko'nji ikujoho fongki'n'ngkuhwasi nakwo hofikimo wae weofantantikeno. Hofiko nakumo wenaofantifetikeno. ³² Kako mango sohwo muyakolofone so'no

syafisyihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan+ngkuji a'amu simeho pompengo isyimofo'ne wolihwatimontonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakiningkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesya'isyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anituyefoho lihwosi kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.

(Mat'yu 5:13; Mak 9:50)

³⁴ Nakwo wosopayo sa'nji niwo'n'ngkuhwoneso wopingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ngkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wopingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho. ³⁵ Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'nimontolaho. O'o, sa hiso ni'hu'nahone siki ho'naofiwon'ngkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'nimo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

Yahu imo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 18:12-14)

¹ A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu honingkano wonyo'njo so'nji hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nano lontifi kakimo u'ma'mentohofofoho. ² A'amu Falisi sohwanji a'amu honingkano hungkuno luti'hwamotofoto sohwanji ose uhwonontifi Jisasimo sitofu ulimontohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honingkano wonyo imofiwon'ngkohofoto so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n'ngkiso hweho.

³ Jisas oso hiso'no huno uyahonngki olo pahnnimo hungkuno ulimonto, ⁴ Kiko yahu *sipsip wan hantilet* (100) mokosyohumunyo sohwo yahu kenga'no isipeeofihwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontan'ngkuji uliko'mahoji isipeeofoso sohune'no hafihafe wotipmmonnoho. Hafihafe ne'nohini tipehoji wotipema'monnoho. ⁵ Notipemahoji yahu hiso jije sangopo sa'ni kitofohoji simonyo'nji hofiyo womotawomonnoho. ⁶ Kiko jije angopo i'mofahoji jije a'amu so'nji jije a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutimahoji'no hofiko nuhu'mokukujo'no kiko ole ulimontnnoho. Nakwo simonyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeo'maso sohwo nto tipemahono. Ose ulimonnnoho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ulimonto, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) honingkano wopingo in'ngkuwo'n'ngkohofoto hofiko simeho miwolo'mokiyo'njo humentan'ngkofi a'amu ahwomomjoso uhwonontifi simonyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no honingkano ni'hu'no wonyo'njoso kako honingkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simonyo mikunimposo uyantifeho.

Hamniyoho impo'naofo'ne pahnnimo hungkunofoho.

⁸ A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'uhopi'nono mokosyohumunyoji kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkujihwosi angomjo hintalinyo hulijusyihwosi timo ito'no fe'ni'hwon'ngkuhwosi ne'no tipemihwosi wotipema'montonoho.

⁹ Notipemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo sponjo humawo'n+ngkohoho so'njimo joho lut+mahwoso'no hofiko kakoe angopo i'mofap+kujo'no ole ul+montonoho. Nakwo s+monyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko t+ipemanji nje s+meho wop+ngo n+imo'n+ngkohoho.

¹⁰ Oso pa'nyoso ngko hungkuno wasel+monne'no yohono. A'amu fihwo hon+ngkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaof+hwosi An+tumne'no s+meho uyahon+ngkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko s+monyo engo uyant+feho.

Hwomu fihwo kako kan+ngkwohumo ul+iko'mayo so'no pahnn+imo hungkunofoho.

¹¹ Jisas ose ulonto nom'ne pahnn+imo hungkuno ul+imento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho. ¹² Aku'mu sohwo kan+ngkwohumo ul+imento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso t+fi no'mo ejapmmne'enji elofisasy+wo'n+ngkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahon+ngki kan+ngkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohomo uy+mentisofoho.

¹³ Sikuno we'enehwo memjaofahon+ngki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nom+hu'mokonto kako ango ikano engo sponne'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomme'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho. ¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahon+ngki oso ango hopo sopo mijoho engo i'mofapmmmentisofoho. I'mofopahon+ngki kako hon+ngkan+mentisoso kakoe yo'mayoso huno hon+ngkan+mentisofoho. ¹⁵ Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto t+ipmmmentisoso syoho t+pema'mentisofoho. Oso hwhaho hopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso t+pema'mentisofoho. ¹⁶ Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontan+ngkofi uhwononto kako huno ole syaf+hu'mento, Ngko huhwo'ni womani+mo. Ose syof+syahon+ngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

¹⁷ Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesya+syonto kakoe hunoso ehohos+syahon+ngki ole hnn+imento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nal+ku'yohono. ¹⁸ Ngkilaho. Ngko nol+kahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ul+imo, Mpohwo, ngko hon+ngkano wonyo imote so'no ngko An+tu'nji k+iko'njimo wonyo seloho'malefoho. ¹⁹ Oseso olohonta ngko hwe wop+ngo hwon+mahho. K+iko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni man+mokufu. ²⁰ Ose hnnonto kako kan+ngkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kan+ngkwohwo kakoe hwomu nopontan+ngki ikanopo nta'ni uhwon+hwojawento kan+ngkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'n+mentisofoho. ²¹ Ose ulohofahon+ngki hwomu sohwo ul+imento, Mpohwo, ngko hon+ngkano wonyo imentohe so'no ngko An+tu'nji k+iko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wop+ngo hwon+mahho. K+iko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. ²² Ose ko ulahon+ngki kan+ngkwohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo ul+imento, Sekwo

nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motapikuji nje hwomumu ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sifikwongofosyo'nji ulohofano. ²³ Sekwo *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjasyikuji iloho enngkuhwasi simonyo uyano. ²⁴ Hwapngoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'nimentononji y'wo'nngkohe sohwo olhonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isipeeo'maso sohwo ngko apa'no tipemahono. Ose ulahonngki ni'hu'nahone simonyo ema'mentohofofoho.

²⁵ Ose yontanngkofi hwomu tisimaso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'nimentisoso ta'nji simonyo'nji ho'nowentanngki upa'nimentisofoho. ²⁶ Oseso tisimaso sohwo kako syoho ulohofiyo fihumo joho lutimanto ulimento, Hofiko peho yalokwofo. ²⁷ Ose ulahonngki ulimento, hnnngkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso jije mpohwoe *mpulimokau* yahu isiku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapngoso hnnngkwohwo kakoe hwomu huhwo sohumo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho. ²⁸ Tisimaso sohwo ose upa'nonto simoho tohino umnngkahonngki kako angomo masyuyofoho. Oseso kanngkwohwo mempo noswaponto tisimaso sohumo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ulimentisofoho. ²⁹ Ose ko ulahonngki tisimaso sohwo ulimento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'n'wo'nngkohe hwo'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahonngkini nje a'amu'nji simonyo nimentihwonetaho. O'o, awonoho. ³⁰ I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ih'nakumo'maho. I olhonta kako apa'no ku'mahonngki kiko simonyo iyo'ne yahu isiku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahonngki kanngkwohwo ulimento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'n'wo'nngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinoso kiko'nefoho. ³² I oso'no hnnngkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nimentononji iwo'nngkohehwo ifiwalofoho. Oseso nakwo simonyo engo ihwasi simoho wopngonjo wohumano. Kako moi'wo nto imo'nimentiso ko huhwo sohwo nakwo olhonta apa'no tipemahwono. Ose ulimentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohumo ole ulimentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofiwo'nngkiso hweho. ² Ose ulahonngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohumo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no

upa'n+ngkoheso pipi imahnn'e'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohin+'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'n+ngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mt+'mojo.

³ Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnn+mento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae ween+mo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtnno'njo somne'no ulohofiyoso so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no won+mango'njo hwo'nyoho. ⁴ Nje hwe engo ngkimo wae yan+mofososo a'amu hof+koe angomo nt+mapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'n+ngo syof+sikaofonto huno wop+ngo tipemanto ⁵ kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohoho sohwo joho lut+ma'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahon+ngki ul+mento kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy+hneso alalelo. ⁶ Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Ngko sikil+mijo ipofoso *wan hantilet* (100) siki ma'mentohoho. Ose ulahon+ngki syoho mokosyohumayoso sohwo ul+mento, Kiko olopo komo'no foyohumahoji olo iyoswo *wan hantilet* (100) mt+'mokinyo lomo *fi#ti'*nohino (50) mt+'mojo. ⁷ Ose ulontan+ngki nom'nihwo t+fi i'mofopahon+ngki osohumo ul+mento, Kiko nje hwe engo sohuma'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy+hneso alalelo. Ose ulahon+ngki ul+mento wopaki'yo *wan hantilet* (100) ma'mentohoho. Ose ulahon+ngki hwe mokosyohumayoso sohwo ul+mento, Kiko jije aku uhnne so'no iyoswo nomahoji *eti'*nohino (80) mt+'mojo. Ose ul+mentisofoho.

⁸ Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnn+mento, Nje syoho ntohofiyoso hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnn+mo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwo ul+mento, A'amu hwahoponjo yahinomo in+ngkawowo'n+ngkohofoso hof+koe hof+koe hofiyoso humayoso so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tipemawo'n+ngkohofoso a'amu An+itumne'no syaf+sy+wo'n+ngkohofoso moyakolo'nnyofoho.

⁹ Oso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wop+ngo'nohino ulohopijoso hwangku sekwoe sikuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso ul+iko'majo sohonta An+itu kako kikimo wokit+ma'montonoho. Osopo wop+ngo ne'nohino nohumantohotnnefoho.

¹⁰ Kiko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayoso manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho. ¹¹ Kiko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayoso'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayoso syoho ne t+hwo wokijapmmontolo. ¹² Kiko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayoso'njo isoso kiko'ne ho'yango yo'mayoso t+hwo wokijapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ul+mento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso so'manji syoho ulohofiyoso sohwo

kako hwe engo fihumo simeho uyihwosi nom'nihune'no simeho wonyo uyimontonoho. U, anga'nohino sohwo syoho somne'no hi umo'n'ingkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unimontonoho. Kiko Anituye syoho so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnehino.

A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mousesiye hon'ingkanu hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.
(Mat'yu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasi'mne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentionhofofoho. ¹⁵ Jisas hofikimo ulimention, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nal'fitnne'entifi yahino ito'nohino iwo'n'ingkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwo simeho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwo yofe ko ho'nosemahon'ingkofi Anitu kako sekwo simeho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mousesiye hon'ingkanu hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ingki limotofo so'nji ne'no nowentan'ingki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo nn'ingkap'fitnne'ento limentionsofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentionsofoho. Oseso olohonta a'amu pi'n'inggo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko mjoloho'nimopahon'ingkofi sekwo a'amu Falisi sohwasi timo'nohino uhwontohumawo'n'ingkohofohwasoho. ¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentionsoho nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'n'ingkuhwosi Anituye hon'ingkanu hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ulimentionsofoho.
(Mat'yu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo hon'ingkanu somo mtihupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ingkanu wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ingkanu somo mtihupeso so'no kako huhwo hon'ingkanu wonyo'njo hweho. Jisas ose ulimentionsofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ulimention, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wopingo wopingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohino nimojo hweho. ²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasontifi uhumat'imotofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho. ²¹ Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo m'ikufu p'wasyonteso womanimo lonto humamajofoho. Osopo nohumentan'ingki siwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

22 Hwangku sohonta oso hwe ho'yang'o ane sohwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'amu ahwomomjoso ut'motasont'ifi Ap'loh'am'njopo uhumat+'mentohofofoho. Hwe ho'yang'o engo'njo huhwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahuntohofofoho. 23 Oso hwe ho'yang'o engo'njo sohwo kako t'ikanomo nohumanto a'apaho tohino m'kun'imposo'nji humanto t'imo yokintahopo uhwon'mentisoso Ap'loh'am kengo nohopo nohumentan'ngki uhwon'nto Lasaloso'nji nohumentan'ngki uhwon'mentisofoho. 24 Oso hwe ho'yang'o engo'njo sohwo ose uhwon'nto joh'o mohm'no ul'mento, Mpohwo Ap'loh'am sohwo, k'iko ngkine'no hitoho wakilofono. K'iko Lasalos ngkiyepono fil'hwajo. Kako nop'hwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo want'ipeno. Ngko olohonta tohomo humanji tohino engo n'mnantofoho. 25 Ose ulahon'ngki Ap'loh'am ul'mento, Hwomuhwo, k'iko huno wakiyono. Hohonta k'iko songo humanji k'iko yo'mayo yo'mayo wop'ngo'nohino t'ipema'motno hwoh'o. I, Lasalos Lasalos kako yo'mayo wonyo'nohino t'ipema'mojo hweh'o. I olohonta Lasalos kako wop'ngo humentan'ngki k'iko tohino'nji fosyohumahn'o. 26 Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono. Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo An'itu kako momonyo m'kun'imposo ho'nahumentiso weh'o. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano l'kuji oso momonyo somo nomt'ihupekuj'i mose'mapitnneh'ofo. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomt'ihupekuj'i hof'iko nakuyepono mowekap'fitnneh'ofo.

27 Ose ulahon'ngki hwe ho'yang'o engo'njo sohwo ul'mento, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. K'iko Lasalos sohomo nje mpohwoepono fil'hwajo. 28 Oso hopo sopo nje n'ngkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalof'o. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohwo olo ango tohino'njo lopo'no i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hof'iko olopo nop'fitnnoh'o. 29 Ose ulahon'ngki Ap'loh'am ul'mento, Hof'iko Mousesiye hungkuno'nji a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'motof'o sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife. 30 Ose ulahon'ngki a'amu ho'yang'o'njo sohwo ul'mento, O'o, Mpohwo Ap'loh'am sohwo, hungkuno homo somo mupa'n'fitnneh'ofo. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikaf'hwosi hof'ikimo u'mahwoso'no hof'iko simeho y'wolo'mo kukuj'i hon'ngkano wonyomo hohujo ukinjaofantifeh'o. 31 Ose ulahon'ngki Ap'loh'am ul'mento, Hof'iko Mousesiye hungkuno so'nji a'amu An'itu hungkuno uyahon'ngki l'motof'o sohwafe hungkuno so'nji mupa'n'fijo'manji a'amu poyo fihwo songo l'kaf'hwosi u'mahwosi hungkuno ul'hwoso'no hof'iko kakoe hungkuno homo simeho hi'ntnnono muy'fitnneh'ofo. Jisas ose ul'mentisofoho.

17

A'amu An'itumo simeho hi'ntnnono uyo somo wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Mat'iyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ul'mento, A'amu An'ituye hungkunomo simeho uy'wo'n'ngkoh'ofo somo yo'mayo yahino wonyo

yamofu ulohofu'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pi'n'ngoso wopiwesyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo p+wasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono. ² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohmo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo m+kun+mposo ifakojuj+kuj mijo ayomo ho'naofont+fijontesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso a'amu nje mehomi lohwo p+wasiyo'ne imokoso sohwo tohino m+kun+mposo manefoho. ³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiy+mmo. Jije n'ngkwahwo wonyo kilohofu so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango t+pemahwosi oso wonyo somo wae yafo so'no kil+hwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo. ⁴ Sikuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontan'ngkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'n'ngkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feen+mofo, oeso ne'no kilontan'ngkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lut+hum+iku'mofu syoho'njo (*apouse*) sohwa Jisasimo ul+mentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo. ⁶ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohofu. Sekwo ngkimo n'ngkape-eso nihu'no we'e patnyo uyo pa'n'ngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohmo ole ul+fijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoji mijo ayo nomp filohofayo. Ose ul+fijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwo mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'n'ngkapohiyohofu. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyu hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyu sohwo kako syohopo hwaho mno ijiyotaha, yahu mokosyohumayotaha, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko uya-hon'ngki kako komo'no humahopihwosi wopayo manonehoho. ⁸ O'o, s+mo'mo kako kakoe hwe engo sohwo wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wop'ngo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwi hwe engo sohmo wosopayo uy+intonoho. Kakoe hwe engo sohmo wopayo moi'wo kaki'no uy+hwosi kako tifi wan+montonoho. ⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyu huhwo sohmo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ul+montolaho. O'o, awonoho. Hwapingoso kakoe syoho'nohinofu lihwi isamoyoka mujo'njo uy+montonoho. ¹⁰ Oeso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anitu seloso somo sekwo ito'no ko in'ngkafijoso sekwo huno ole fi+yaf+hupmno. Nakwo Anituye syoho ulohofiyu hn'ni nakwo ito'nohinon'i'maho. Kakoe syoho iwo'n'ngkuhwone so'no nakwo yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwo syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jerusalemne honingkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo simentisofoho. ¹² Kako ango fipo i'mofopahoningki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwa Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofoho. ¹³ Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasimo joho mohm'no ulimentohofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono. ¹⁴ Ose ulahoningki Jisas hofikimo uhwononto ulimento, Sekwo nukuji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahoningki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honingkano ajwopo wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁵ Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopingo honingkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. ¹⁶ Kako Jisasimo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo simano mongkutofosyohumanto Jisasimo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho. ¹⁷ Jisas osohomo uhwononto ulimento, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwo wopingo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinosa nom'nihwa nti'mo humalofo. ¹⁸ Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtifo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto. ¹⁹ Ose lonto ulimento, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apaho wopingo kumo'ningkohoho. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.

(Matiyu 24:23-28, 37-41)

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sikunoso ntohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwonifitnnehofo. ²¹ Sekwo ole malifitnnehofo. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nampo weho. Ose malifitnnehofo. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwonifitnnehofo.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofapihwoso'no sekwo ole wohnnantifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohmo uhwonontane'no yihwono. Ose ko hningkuji sekwo muhwonifitnnehofo. ²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselantifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo oso nampo humaho. U, olopo humaho. Ose selikujono sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohmo nuhwoningkakutoho. ²⁴ Sekwo emta'mingo so'no huno seyohoho. Emta'mingo kako oso nampo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahoningki a'amu hopi'nono timo uhwonowo'ningkohofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso emta'mingo uhwonowo'ningkuhwone pa'nyoso i'mofapihwoso'no sekwo uhwonifitnnehofo. ²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinjifimofantifeho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Nɪwa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'nɪngoso oso Hwomu Anɪtu uhwosopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyantifeho. ²⁷ Hofiko humamotofoso sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonontifi ape ma'nɪmotofofoho. Oso yahino hiso ne'no mɪmɪwentanɪngkofi Nɪwa kako yofayokinomo noswahonɪngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihulo'mentisofoho.

²⁸ Apɪlohamɪye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohofoso oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumantifi yo'mayo wopayo mijo nontifi yo'mayo ho'yango mpe yontifi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyontifi hofiko wopayo syoho yontifi anggo molɪmotofofoho. ²⁹ Ose yontanɪngkoko sohonta Lout kako anggo Soutom ulɪko'manto anggo kengopo nowahonɪngki toho'nji sojo hwoyango hnnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho. ³⁰ A'amu oso pa'nɪngo yontanɪngkuji oso hwomu Anɪtu uhwosopo'mentiso sohwo utɪhwa'nyopo i'mofape so'no Anɪtu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso sɪkuno homo somo utɪhwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonɪngkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafɪsyonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonɪngkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafɪsyonehoho. ³² O'o, sekwo Loutɪye ape simne'no fɪsyafɪhupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafɪsyonto ikinjao'mentisoso sojo imo'nɪmentiso somne'no fɪsyafɪhupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayoso moi'wo umo'nɪmontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayo neso wotɪpema'monte hweho. ³⁴ Ngko waselɪmonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nɪmno. Oso sɪkuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fisyowentanɪngkohosɪ Anɪtu nom'nihumo utɪmahwosi nom'nihwo wohumamontonoho. ³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo sɪhu kolofontanɪngkohosɪ Anɪtu nom'nimo utɪmahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontanɪngkohosɪ Anɪtu nom'nihumo utɪmahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahonɪngki inomokomoyo sohwa nupa'nontifi Jisasɪmo ulɪmentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso ntɪpo umo'nɪmontolo. Ose ulahonɪngkofi Jisas pahnnɪmo hungkuno ole ulɪmento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafɪ wo'nnyo sopo yɪhufɪ aji'mango oso hɪpo sopo uhu'mokufitnnefoho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnɪmo hungkuno ulɪmentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no uli'kuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnni'mo hungkuno ole uli'mento, ² Ango fipo a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'n'ingkiso hweho. ³ Oso hopo sopo ap'wojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono pi'wo'n'ingkisiyoho. Ole uli'mojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo. ⁴ Ose ko ulahon'ngki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso ap'wojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafi'humento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji ⁵ i oseso olo ap'wojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo ni'mokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto uli'mento, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'n'ngkohoho so'no sekwo huno fisyafi'hupmno. ⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwosopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi im'ngonji sikuno'nji uli'wo'n'ngkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho. ⁸ Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu ni'hwosopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnono ntopontan'ngkujo wasehonimonntaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnni'mo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopi'ngo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho li'wo'n'ngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnni'mo hungkunolo uli'mento, ¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho. Nom'ni'hwoko kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho. ¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnni'mento, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwoni'maho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo hon'ngkano somo mtihupewo'n'ngkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwoni'maho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwoni'maho. ¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantnneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyi'wo'n'ngkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontan'ngki oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwan'ngo pohn'nonto uli'mento, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'nne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimonto, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho. O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'n'w'o'n'ngkiso sohomo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'n'ngkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'n'ma'montonoho.

Jisas kako mehomi we'e somo Anitu kako wopingo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Matiyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'n'nggo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmmenohofofoho. I oso'no Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ulimentionhofofoho. ¹⁶ Yoka ulahon'ngkofi Jisas kako mehomi somo joho lutimanto inomokomoyo sohwo ole ulimonto, Sekwo mehomi somo nopijumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n'fijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho. ¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe hungkunofoho.

(Matiyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasimo ole ulimonto, Kiko Anituye yahino netihwawo'n'ngkohino wopingo hwosoho. Ngko engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tipema'mnehono. ¹⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Kiko wopingo hwosoho eso peho'ne ntohino. Anitu kako'nohini wopingo hweho. ²⁰ Kiko hon'ngkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kiko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomt'huposo'eno. Kiko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kiko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kiko jije mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tifi fin'ngkayo. ²¹ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulimonto, Ngko hungkuno homo somo upa'n'mopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohini in'ngkwalokweno. ²² Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulimonto, Yahino anga'nohino somne'no kiko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kiko jije ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofikujo'no kiko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kiko ose isoso kiko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kiko ngkimo tifi nn'ngkape. ²³ Ose ulahon'ngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto simeho tango umentisofoho. Hwap'ngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso mikun'mposo'njo hweho.

²⁴ Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe simeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulimonto, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ngkohofoso hofiko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnefoho. ²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi

umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo An+umo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijjo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho. ²⁶ Ose ulahon+ngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'n+imentohofa so'no hofiko yomo yontifi ole ulohon+imentohofi, Ose'manji a'amu An+tu'nji ango wop+ngo sopo songo ne'no humayo'neso t+hwo woma'montolo. ²⁷ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso An+tu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uliko'mentani kikimo kin+ngkopalokuhwono. ²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohina wasel+monne'no yohono. A'amu hofiko An+umo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofiko hofikoe angonji ape'nji hamn+ngkwa'wehwosanji, kan+ngkwohwo'ya'u'nji kakoe mehomi'nji uliko'mapijo so'no ³⁰ An+tu kako hofiko ose uliko'mapijoso hofikimo yo'mayoso pi'n+ngo engo aku uy+hwosi tifi no'mo kako hofikimo songo ne'no humayoso uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'n+ngkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ul+mentisoso hufa'u s+hune imo'n+mentisofoho.

(Mat+yu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwo lut+manto ul+mento, Upa'n+mno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no y+hwo. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno An+tu a'amumo uyahon+ngki limotofo sohwa ngko oso Hwomu An+tu nihwosopo'mentiso sohwo'nne'no mti'mokumentohofoso olohonta ne umo'n+montonoho. ³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitotofo kengo sofe ahomo ho'nani+hufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo nt+kuji ngkimo wonyo ntohof+kuji memijo n+yat+mopitnnefoho. ³³ Hofiko ngkimo impojonyo n+fonj+kuji wofonjon+syant+feho. Nofonjon+sy+kujo'no s+kuno hufa'u s+hune memjan+mof+hwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho. ³⁴ Ose ulahon+ngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mumentisofoho. Hungkuno hwap+ngo ne so'no huno muyahon+ngki hnn+mentohofi, Olo hungkuno loso fahos+hwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontifi hofikoe hunoso mehohosus+humentisofoho.

Jisas a'amu t+mpi'nyo sohomo wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mof+wahon+ngki hwe t+mpi'nyo sohwo oso hon+ngkano mom+ngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho. ³⁶ Osopo humanto upa'n+mentisoso a'amu pi'n+ngo engo ntohumpotopahon+ngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofa somo ul+mento, Hofiko peho yalokwofo. ³⁷ Ose ulahon+ngki hofiko ul+mentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho. ³⁸ Ose ulahon+ngkofi kako joho mohm'no ul+mento, Jisas, Ntefit+ye Imu sohwo, k+ko ngkine'no hitoho wakilofono. ³⁹ Ose ulahon+ngki a'amu simo'mo s+ppmentohofoso hofiko kakimo yoka ulontifi ul+mentohofi,

Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahon+ngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ul+mento, Ntefitiye Imu sohwo, ngkine'no hitoho wakilofono. ⁴⁰ Ose ulahon+ngki Jisas kako nolohofaponto hofikimo ul+mento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fipemotapmno. Ose ulahon+ngki oso hwe t+mpi'nyo huhwo sohwo mofonepo uhwojowahon+ngkofi Jisas ul+mento, ⁴¹ Ngko kikimo pipi ntohoho kin+ngkohoho. Ose ulahon+ngki kako ul+mento, Hwe Engofo, ngko apa'no t+mo wahan+mo. ⁴² Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Kiko t+mo fohonyo. Kiko ngkimo s+meho hi'ntnnono ntapohino so'no jije s+meho hi'ntnnonohinoso wop+ngo kumokohoho. ⁴³ Jisas ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo t+mo komo'no hononto Jisas+mo in+ngkawento An+tumo isamoyoka engo ul+mentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonont+fi hofiko hopi'nonohinoso An+tuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

19

Sakiyosiye hungkunofoho.

¹ Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pas+mentisofoho. ² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho. ³ Kako Jisas+mo uhwon+mo lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'n+ngo engo hwe tifo huhwo sohwo hoholo hoholofo ulohofahon+ngkofi kako Jisas+mo muhwo'nyo'njo yonto ⁴ kako a'amu pi'n+ngo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo p+hwo'so'no uhwon+mo lonto humokehumantisofoho. ⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento t+mo yokintahopo uhwon+ngkisoso Sakiyos nohumentan+ngki uhwononto ul+mento, Sakiyos, kiko komo'no fikotape. Ngko olohonta jije angomo wohumamonne'no yohono. ⁶ Ose ulahon+ngki Sakiyos kako komo'no wel+kofapi lohofonto s+monyoyonto Jisas+mo ut+manto kakoe angomme'no ipemotawomentisofoho. ⁷ Hwe moya'mi ose ipemotawahon+ngki uhwonont+fi sitofole mjal+m+mentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon+ngkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

⁸ Sakiyos kako Jisasi'njopo lohofonto ul+mento, Hwe Engofo, kiko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uy+monnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lut+ima'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lut+ima'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uy+monnoho. ⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ose lohino so'no nakwo humo ole nayohoho. Olo s+kuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe hon+ngkano wonyo somta'ni An+tu kako hofikimo nto is+hutofomakwoho. Sakiyos huhwo Ap+lohamiye imu hweho. ¹⁰ A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahm'mo ut+mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyiwo'n'ingkohoho sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 25:14-30)

¹¹ Oso hungkuno hiso nto upo'n'ingkahon'ingkofi Jisas kako ango Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahan'ingki a'amu hopo so-ponjoso ole syafihu'mentohofi, Oso sikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utihwa'nyopo ujo wehonto-jwahumonte'no yohoho. Ose syafihu'mentohoho so'no Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimonto, ¹² Hwe engo fihwo kako ango ikano fipo uhwosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo mahwosi kakoe angopo asomo wapmmontonoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo kako ango ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyi aho hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lutimanto hamniyoho aho sife hopi'nono kina aho sife hopi'nono kina hu'muyonto ulimonto, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne angopo nohumentanimo sekwo nom'ne hamniyoho engo emafikujoso ngko hwanguk wopihwonimo. Ose ulimentisofoho.

¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo angoponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi in'ing kayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo humayoso nakwolaho. ¹⁵ Ose ko lihwojahon'ingkofi hwe huhwo sohwo yofe engo manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmmmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulohofiyi sohwo hamniyoho alale kema'malofo uhwonimo lonto joho lutima'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ulimonto, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *tu hantilet* (200) kina ema'malefoho. ¹⁷ Ose ulahon'ingki hwe engo sohwo ulimonto, Kiko syoho nimokosyohumayo wopingo hwosoho. Kiko oso syoho kijapmmtohe somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahon'ingki nom'ne syoho ulohofiyi osofeponjo sohwo u'manto ulimonto, Hwe engofo, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefoho. ¹⁹ Ose ulahon'ingki hwe engo sohwo ulimonto, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahon'ingki syoho ulohofiyi nom'nehwo u'manto ulimonto, Hwe engofo, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwapife we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohiwojolo'noho. ²¹ Hwapingoso ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n'ingkinho hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ijwo'n'ingkinho. Oso'no ngko kikine'no iyoho nn'ingkohoho. ²² Ose ulahon'ingki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyi sohomo ulimonto, Kiko syoho nimokosyohumayoso wonyo hwosoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahon'ingki kiko ngkimo ito'no mantohommahno so'no ngko wonyo hwosoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyontifeso ngko mawo'n'ingkohono.

Wosopayo nom'nihwa hulontife somta'ni ngko ij'wo'n'ngkohono. ²³ Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon'ngki kiko a'amu hamniyoho mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nani'siyoso peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyoho somta'ni nom'ne hamniyoho honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo. ²⁴ Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopo humalohofontohoho sohwafo ul'mento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uy'mentoheso nomafikuji oso hwe *tu hantilet* (200) kina mokosyohumaso sohumo umasimno. [²⁵ Ose ulahon'ngki hofiko ul'mentohofi, Hwe engofo, kako *tu hantilet* (200) kina hi'njo hweho.] ²⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe engo sohwo ul'mento, Nje hungkuno waselimonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ngko yo'mayo nom'neso uy'monnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njo yontoso sohumta'ni oso yo'mayo we'e kako mokosyohumasoso ngko woma'monnoho. ²⁷ Ose ulonto ul'mento, Nje a'amu fehohnjo olo ang'o lophonjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaha ntontafi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nut'motapikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ul'mentisofoho.

Jisas kako ang'o Jelusalem sopeno'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'yu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne hon'ngkano siyo somo kako simo'mo nto simentisomo hofiko tifi in'ngkasimentohofohoho. ²⁹ Jisas kako oso hwofiki'nyo Oulifino li'wo'n'ngkohoho sopo ang'o hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosi'mofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole lihwatimento, ³⁰ Siko oso ang'o ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentan'ngkuhwosi uhwananjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehmunyofoho. Oso yahu hiso fis'hutofomotapinyo. ³¹ Siko oso yahu hiso is'hutofomahosiso'no a'amuso ole selikujono siko peho'no is'hutofomasiyeto. Ose selikujono siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumneno syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose lihwojahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatimentisoso tipema'mentisiyefoho. ³³ Siko oso yahu huhwo so-hunjo impe itolofontan'ngki oso yahu hofekwosa sohwa uhwonontafi ul'mentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyo. ³⁴ Ose ulahon'ngkofi siko ul'mentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho. ³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasiyepono motasimentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahon'ngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho. ³⁶ Noposokehumawento nowentan'ngki hwe moya'mi hofikoe hwapife Jisas kako hano wene hon'ngkano sopo Jisasiye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofohoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmm'womentisofoho. ³⁷ Jisas kako hwofiki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso hon'ngkano monje we sopo

hwe moya'mi hofi'ko Jisasimo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafisyontifi hofi'ko simonyo yontifi mango engo lontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

³⁸ Mango mohm'no ole limentohofi,

Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anituye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no simeho wopingo nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

³⁹ Ose lontan'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n'ngo'njo sopo lohofontifi Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo upa'nimno. Hungkuno waselimonne'no yohono. Olo a'amulo hofi'ko mampi'nyo humantifijontentesi olo hon'ngkano lophonjo sojolo mango engo likuji nje yofe ho'nonimafikutnnesohilo. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho limentisofoho.

⁴¹ Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho limentisoso ⁴² ole limento, A'amu Jelusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon'ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wopingo hiso hiyaso'mo wentan'ngkuhwosi sekwo motipihwon'fitnnehofo. ⁴³ Sekwo upa'nimno. Hwangku sikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano likuji sekikitofikuji meku'mofasi lohofikuji hofi'ko tojopo ko'mokwasokuji nolikofaofikuji ⁴⁴ sekwoe ang fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji nihu'nahone poyo moi'wo imo'n'fitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji sokilojo so'nji we'e huhwo kihn'naweso mokihn'nawenefoho. Hwap'ngoso oso sikuno Anitu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe m'hwofe'njo imalofokuyoho.

Jisas kako Anituye tajo ang engo somo a'amu yo'mayo ho'yangosomta'ni hamniyoho mayo yontan'ngkoko somo wae yao'mentisofoho.

(Mat'yu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako Anituye tajo ang engo somo noswonto a'amu ho'yangosomo mayoso hu'meesyontifi hamniyoho mentan'ngkoko somo wae yafo syohoso ema'mentisofoho. ⁴⁶ Kako hofi'kimo ole ulimento, A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofosohwa ole mt'i'mokumentohofi, Olo nje ang loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje ang loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohofosohwafe ang hopa imokalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofofoho ulimentisofoho.

⁴⁷ Ose imo'n'mentiso so'no sikuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo Anituye tajo ang engo somo kakoe hungkuno lut'hwamojofoho. A'amu tajo ang syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofosohwanji a'amu Jutafe hwe eng sohwanji hofi'ko Jisasimo fonjasiyo'ne hon'ngkano wotipemantife'no imentohofofoho. ⁴⁸ Ose ko yahon'ngkofi hwe

moya'mi hofi'ko Jisasiye hungkunomo upo'nano mjal+mumentohoho so'no hwe engo sohwa hofi'ko Jisasi'mo fonjasiyo'ne hon+ngkanoso moti+pema'mmentohofofoho.

20

Hofi'ko Jisasi'mo kakoe yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohon+mentohofofoho.

(Mat+yu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako An+ituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako An+tumo u'mayo yahino so'no hungkuno luti+hwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hon+ngkanoso hungkuno luti+hwamentohoho huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofi'ko Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho. ² U'mantifi ul+mentohofi, Olo so'no fonaso. Ki'ko olo syoho iwo'n+ngkino loso ti+ho kil+maso'no iwo'n+ngkinoto. Yokumpohn'nyoso ti+ho kijapmmaso'nji iwo'n+ngkinoto. ³ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohon+monne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohon+ngkofo so'no ngko sekumo wasel+monne'no yohono. ⁴ Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso An+itu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho. ⁵ Hofi'ko ose upa'nontifi ole hnn+mentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo An+itu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal+montonoho. Ose'manji sekwo Joun+ye hungkunomo si'meho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto. ⁶ I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe moya'mi upa'n+ngkuji hofi'ko sojo wonefonjantifeho. Hwap+ngoso a'amu loso hofi'ko huno ole syofi+syalokwofo, An+itu kako Joun+mo hungkuno uyahon+ngki nal+mentisofoho. ⁷ Ose hnnontifi Jisasi'mo ole ul+mentohofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso nti'mto'angoti'keno. ⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n+ngkohe hwapingo so'no masel+innehono.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwanne pahnn+mo hungkunofoho.

(Mat+yu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnn+mo hungkuno oso a'amu homo somo ul+mento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hul+mentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n+ngkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho. ¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwapo u'mahwosi ipisayo mayo'ne li+hwat+mentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohumo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹¹ Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyo fihumo li+hwat+mentisofoho. Osohumo hofi'ko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo

muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho. ¹² Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyi hufa'u sihune sohumo lihwojahon'ngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahon'ngki hofiko osohumo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmentohofofoho. ¹³ Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnn+mento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko simeho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofiko kakoe hungkunomo haloho upeentifetiken. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohumo lihwat+mentisofoho. ¹⁴ A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohumo uhwon+tumantifi ole hnn+mentohofi, Oso hwe sohwo kako hwanguk sohonta kan'ngkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjasyano. Ose fonjasyihwasi nakwo kakoe syohoso nihu'nahone womantanoho. ¹⁵ Ose hnnontifi hofiko hwomu huhwo sohumo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo nihu'nahone fonjahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohon+mento, Ose imentohofoso'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwaro pipi uloho'montolo. ¹⁶ Hwanguk kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwaro nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwaro syoho hiso mokosyohumayo'ne uyimontonoho. Jisas ose ulahon'ngki a'amuso upa'nontifi ul+mentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas hofikimo timo uhwononto ul+mento, Olo Anituye hungkuno iyoswomo mt+'mokumentohofoso loso hwapingo neso huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'n'ngkohofoso sohwa wae yao'mentohofoso loso olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofoso'ne hwapingohwo imo'n'ngkohoho.

Ose mt+'mokumentohofofoho. ¹⁸ Nom'nepo Anituye hungkuno mt+'mokumentohofoso olenoho. A'amu hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo somo entofomafikuji piwahupijoso hofiko hofikoe a'apaho kempit mt+'mti'me lohofihwosi wuhu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe a'apahopo piwasyososo fonjomti+hupeeofososo oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso hintalinyo pa'n'nggo umo'n+montonoho. ¹⁹ Jisas oso pahnn+mo hungkuno ulahon'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ngkohofoso huno'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji hofiko huno ole uy+mento, Jisas oso pahnn+mo hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko Jisas+mo aho kehwasiwofonjasyano lontifi imentohofoso hofiko hwe moya'mi somne'no iyoho un+mentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofiko Jisas+mo hungkuno ulohon+mentohofofoho.

(Mat'yu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofiko Jisas+mo fonjasiyo'ne'entifi hon'ngkano wot+pemano lontifi Jisas+mo humuhwontohumantohofofoho. Hofiko Jisas+yepono a'amu fehohno sohwaro luhwojahon'ngkofi oso a'amu sohwa hofiko a'amu Jisas+ye hungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife

hwasyo humupo'ntonohumantohofofoho. Ose ko imo'nontifi hofiko pojiyontifi hofiko Jisasiye hungkunomo yamofolo mentohofofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwah mokosyohumayo huhwo sohwanne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwaso oso a'amu hwah mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofiko Jisasi mo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasi mo humuhwontohumantohofofoho. ²¹ Oseso hofiko Jisasi mo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'n'ingkinoso nehopi'nohino lutihwawo'n'ingkinoso hwasoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwanne'no iyoho makinyo'njo hwasoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohino. Hungkuno ito'nohino liwo'n'ingkinoso hwasoho. ²² Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin'ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin'ngkohoho. ²³ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofiko poji yamofolo hofano lontifi imentohofolo so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon'ngki ole ulimento, ²⁴ Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji tihwao. Ose ulahon'ngki ulimentohofi, Sisafefoho. ²⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno. ²⁶ Jisas ose ulahon'ngki a'amu huhwo sohwa hungkuno wopingo somne'no hofikoe simemo mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofolo sohwa hofiko Jisasiye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hwe moya'mife timopo makekutnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasi mo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafolo so'no ulimentohofofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasi mo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uyiwon'ngkofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwon'ngkohofolo. Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyiwon'ngkohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasi mo u'mantifi ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'ningkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mtimokumentisofoho. ²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'ulo sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo kako ape manto mehomi motipemaso sohwo poyo pe'nimentisofoho. ³⁰ Oseso kon'ngkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'nimentisofoho. ³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohino ma'mentohofoso mehomi ane pe'nimentohofofoho. ³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'nimentono. ³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwao ape umonimontolo. Hofiko'nikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas ulimento, Hwe moya'mi olhonta humalofoso hofiko ape ma'n+wo'n+ngkohoho. ³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'n+ifijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no ape moma'n+ifitnnefoho. ³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo no-humafikuji apa'no poyo mape'n+ifitnnefoho. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho. ³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko n+mentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye Anituyoho. ³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'n+imentohoho sohwa songo humalofoso so'no syafisyonto oso hungkuno hiso limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofoso sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofoso.

³⁹ Jisas ose ulohon+ngki a'amu fehohnjo hon+ngkano hungkuno liwo'n+ngkohoho huno'njo sohwa Jisasi mo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwo, hungkuno wopingo nalohino. ⁴⁰ Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisasi mo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwo Kila is hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohumne'no ulohon+mentisofoho.

(Mat'yu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwo ulimento, A'amu ole liwo'n+ngkohoho Kila is kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'n+ngkohoho. ⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole limento, Anitu kako nje Hwe Engo Kila is, Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohumo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

⁴³ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose limentisofoho. ⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso Kila is sohune'no nje Hwe Engo hweho limentiso so'no Kila is sohwo kako Ntefit+ye imuhwo imo'nyoso pipilo.

A'amu hon+ngkano hungkuno lutihwawo'n+ngkohoho huno'njo sohwafe yahino so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasi ye hungkuno upa'nontifi nohumentan+ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ulimento, ⁴⁶ Sekwo a'amu hon+ngkano hungkuno lutihwawo'n+ngkohoho huno'njo sohwafe yahino somne'no i'waho ito'no fiy+mno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapife sawemo yontifi hon+ngkanopo emoy+wo'n+ngkohofofoho. Osopo emoyontan+ngkofi hwe moya'mi hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'n+ngkohoho so'no umo'n+wo'n+ngkisofoho.

Oso'nji hofiiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'nji hofiiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n+wo'n+ngkiso hwafoho. ⁴⁷ Hofiiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiiko ap+wojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiiko'ne nihu'nahone emawo'n+ngkohof+hwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo not+pemapitnnefoho.

21

Ap+wojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Mat+yu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto timo uhwon+mentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofa so'mo ho'nosyant+ngkofi uhwon+mentisofoho. ² Osopo uhwon+mentisoso ap+wojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahan+ngki uhwononto ³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohofo somo ole ul+mento, Hungkuno nehopi'nohini wasel+monne'no yohono. Sekwo upa'n+mmo. Olo ap+wojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohofa somo kakoe we'eso uyakolokwoho. ⁴ Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofosa hofiiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo ap+wojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohofa. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ul+mentisofoho.

(Mat+yu 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ A'amu fehohnjoso hofiiko tajo ango engo somne'no ole li+mentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafosa hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiiko wokosa wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohofa somo uhwonontifi pisopisaha li+mentohofofoho. Ose lahon+ngkofi Jisas ul+mento, ⁶ Hwangku olo yo'mayo wop+ingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'n+montonoho. Sojo anga'nohinosa nom'nepo kih'nawesosa awonoho. O'o, hofiiko olo ango wop+ingo losomo mt+hupekujaji womehu'mmokwojantifeho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ul+mentisofoho.

(Mat+yu 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Hofiiko Jisasi+mo ole ulohon+mentohofi, Nakwoe Lonet+hwayo sohwo, oso yo'mayo hungkuno nalohinosa ntohonta umo'n+montolo. Simo'mo peho i'mofap+hwo'no huno wonay+montolo. Oso yo'mayosa i'mofape-e'ne sikunosa we'eneponoha eso. Fonasa. ⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waha ito'no fiy+mmo. A'amu pi'ningo engo i'mofap+kujaji, hofiiko nje yofe nt+kujaji ole sel+fitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho.

Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose selikujono sekwo hofiko hungkunomo in'ngkakutoho. ⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hofiko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'n'ngkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso simo'mo i'mofap'hwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ulimento, Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hofiko ikujoho fongki'n'fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n'fitnnefoho. ¹¹ Hwangku hwaho lopo hwom'hwom' m'kun'imposo pi'n'ngo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofap'hwosi mnokino engo wot'p'emant'ifeho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'n'ngkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofap'hwoso'no uhwon'ngkuji sekwo iyoho senonefoho.

¹² Oso yo'mayo noselohe sikuno somo m'mofopontan'ngkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ul'ikujono hofiko sekumo aho sekekujoni wonyo selohopitnnefoho. Hofiko tajo ango somo mesehumaj'ikujoni hungkuno mjasel'ikujoni impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofiko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwafe s'imanopono ipesemotawofitnnefoho. ¹³ Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahon'ngkuji sekwo hwe engo sohwafe s'imanopo lohof'ikujoni ngko a'amu wonyo hon'ngkano somta'ni isihutofomayo'ne pmmen-tohe sohwo'niye hungkuno sekwo ul'fitnnefoho. ¹⁴ Oso hohosohonta oso hungkuno hofiko mjasel'ikujono sekwo aku hungkuno ul'fitnne so'no huno pi'n'ngo sey'hwoloho. ¹⁵ O'o, ngko'nohoni sekwoe mango sekwoe hunomo hungkuno wop'ingo wosejapmmonnefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofiko nohn-naj'ikujoni sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnefoho. ¹⁶ Sekwoe a'amu so'nji selosen'ngkwejamo nje yofe ul'ikujono hofiko sekwoe mango sohwafe ahopo mosehumoj'ipitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho. ¹⁷ Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no simeho tohino m'kun'imposo umnonefoho. Hwap'ngoso nje yofeso sekumo weho. ¹⁸ Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosyohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho. ¹⁹ Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopijoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso not'p'emapitnnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ul'imentisofoho.

(Mat'iyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ A'amu ikujoho'njo sohwa hofiko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujono sekwo uhwon'ngkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne sikunososo mofone nto imo'n'ngkohoho. ²¹ Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofiko hwof'iki'nyopono hiyaso komo'no s'fitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nul'iko'maf'ikujoni kengopono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofiko apa'no ango ne mont'imo mahufitnnefoho. ²² Oso

sikuno somo a'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kako tohino uyone sikunofoho. Anituye hungkuno a'amu oso hiso'no mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nonefoho. ²³ Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwapingoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango mikunimposo i'mofapihwosi Anituye simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho. ²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hofikoe mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu Anitumne'no nakwolaho lalokwofoso hofiko ango Jelusalem somo hwotoho fitnnefoho. Hofiko hwotoho ne'no fentaningkuji hofikoe sikuno moi'wo imo'nonefoho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo noponefoho.

(Mat'yu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ulimento, Sekwo ahwomomo uhwonifijos mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwo yo'mayo kengo kengo i'mofapihwaso'no uhwonifitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'n'ngkuhwosi mtihupo mtihupe lohofahoningkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwoningkuji hofiko iyoho mikunimposo unonefoho. ²⁶ Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syafisyikuj hofikoe simeho mo'mo iyoho mikunimposo ehumaningkuji timo hwafihwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahoningkuhwosi uhwonifitnnefoho. ²⁷ Oso hiso i'mofopahoningkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho. ²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'n'ngkuhwoso'no osohonta sekwo likafikuj sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofikuj ahwomomo uhwonimno. Sekwo honingkano wonyo somta'ni isihutofosemayo sohwo asomo setimayo'ne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwoningkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.

(Mat'yu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnnimo hungkuno ulimento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwonimno. ³⁰ Iyoswo songo in'ngkiso loso uhwoningkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwoningkuji sekwo huno ole waseyono. Oso sikuno Anitu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne sikunos mofonepo nto i'mofapohoho. ³² Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentaningkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho. ³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowentihwonefoho.

Jisas'ye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwaponjo so'no huno pi'n'ngo syafisyikutoho. Sekwo wosopayo engo'ngkuji mijo yokumpohn'nyo n'ngkuji nonilohofikutoho. O'o, ngkine'no huno fisafisyikuno. Sekwo siki humayoso wopingo'maho.

O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje s'ikuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmn'wo'n'ngkiso hopaso wosema'montonoho. ³⁵ Oso s'ikuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono angomeemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho. ³⁶ S'ikuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo An'itumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ul'ikuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolof'ikuji A'amufe Hwomu sohwoe s'manopo lohopitnnefoho. Ose ul'imentisofoho.

³⁷ S'ikuno huhwo huhwi Jisas kako An'tuye tajo anga engo somo hwe moya'mimo An'tuye hungkuno lut'hwamojofoho. Oseso s'ikwo'miyomo kako oso hwof'iki'nyo Oulif l'wo'n'ngkohoho sopo saho fosyawo'mojofoho. ³⁸ Hwe moya'mi hopi'nonohinosa hof'iko kakoe hungkuno upo'nano lont'ifeso im'ingo ne'nji l'ikafont'ifi An'tuye tajo anga engo somo humotofofoho.

22

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahome uy'imo l'imentisofoho.

(Mat'iyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso An'itu A'amu Is'ilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf'isiyo s'ikuno iyoho humayo engoso * umo'n'monte'no yohoho. Oso s'ikuno homo somo a'amu Jutaso hof'iko wopayo iloho iyoso engo kaof'one so'nji miyo'njo yont'ifeso wopayo feejo'nohini n'motofofoho.

² Oso hwe tajo anga syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji hof'iko Jisas'mo fonjasiyo'ne hon'ngkanoso ko tipeent'ifi hof'iko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnnoho syaf'isyont'ifi iyoho un'ngkahon'ngki ole hnn'mentohofi, Nakwo Jisas'mo pipi fonjosyanehwono. ³ Oso s'ikuno somo Seten kako Jutas Is'ikaluyout'iyeye s'meho mo'mo paswonto huno uy'imentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono s'ife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho.

⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo anga syoho imotofo sohwanji a'amu hwap'ife tifo'njo An'tuye tajo anga engo somo uhwontohumamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisas'mne'no tokoyo'ofe imentisofoho. ⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jutas'iyeye hungkuno upa'nont'ifi s'monyo yont'ifi hof'iko hamniyoho uyo'ne'ent'ifi hungkuno mtito'mentohofofoho. ⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisas'mo hof'ikoe ahome kumangkiyo'ne a'amu pi'n'ingo mohumunyo sohonta hon'ngkano tipeehumentisofoho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso An'itu A'amu Is'ilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf'isiyo S'ikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumentisoyefoho.

(Mat'iyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

⁷ Oso hohosohonta oso s'ikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hof'iko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini n'motofoto s'ikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso s'ikuno homo somo hof'iko yahu *sipsip* hon'yo hoku'yopo ulohof'one fonjohumotofo s'ikunofoho. ⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo l'hwajonto ul'imento, Siko nowehosi s'ikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso

* 22:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano. ⁹ Ose ulahon'ngki siko ul'mentisiyo, Nekwo nti'mo wesyo humanantayo'no kumo'n'ngkohoho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki ul'mento, Upa'ninyo. Ango engo sopo no wehosi hwe fihwo kako mit'hwontoho'njo sohumo uswo'n'ngkohosi siko kakimo in'ngkasohosi ango kako swoso somo fin'ngkasy'nnyo. ¹¹ Siko noswohosi ango kakwo'yohwo sohumo ole ulinyo. Nekwo Lonet'hwanyo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwojohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo nti'po wonantaneto. Ose lehwojohoho. ¹² Ose ulohosi'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo woset'hwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho. ¹³ Jisas ose ulahon'ngki siko nowenji yo'mayo Jisas ul'mentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo kakoe a'apaho'nji kakoe hon'yo'nji nyo'ne uy'mentisofoho.

(Mat'yu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahon'ngki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sopo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho. ¹⁵ Jisas nohumanto ul'mento, Ngko ole'no ni'mo'n'imojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu A'amu Is'rael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo non'ngkuhwasi t'fi tohino engo woma'monnoho. ¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'n'mno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo ni'wo'n'ngkuhwone loso n'ngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no man'mnehono. O'lo, ngko poyo imo'n'i'me'no olo sikuno engo lomjo wosopayo n'ngkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. T'fi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo n'ngkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka ulonto ul'mento, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofan'mno. Ose ulonto ul'mento, ¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'n'mno. Olo mijo loso ngko man'mnehono. Ngko ne'no manyo'njo humanti'me sohwo'ni hwangku Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nononti'mne hwo'nyoho. ¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo hu'muyonto ul'mento, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mt'hipenji sejapohono. T'fi no'mo sekwo ole mjan'm'kuji ngkine'no fisyani'fisyikuno. ²⁰ Wosopayo moi'wo n'ngkahon'ngkofi kako wosopayo uy'mentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uy'mentisofoho. Kako mijo uyonto ul'mento, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje hon'iyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne us'humahefoho.] ²¹ I uhwon'mni. Olo a'amu nje mango sohwo ngkine'no tokoyo'ofoyone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono. ²² I Anitu kako hohonta hungkuno mt'ito'mentiso hopaso ngko poyo umo'n'i'monne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo tokoyo'ofoyone

ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho. ²³ Ose ulahon'ngki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahnn'ngkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo uloho'monteto. Ose humahnn'ngkohofofoho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnn'mentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁴ Jisasiye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnontifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki ole so'no yoka hungkuno hnn'mentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'hwamo yakolo'nnyoso tihwolo. ²⁵ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ul'mento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahon'ngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho li'wo'n'ngkohofofoho. ²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyi hopaso umo'nono. ²⁷ Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo ni'wo'n'ngkiso sohwohaho. A'amu wosopayo iloho yonto uy'wo'n'ngkiso sohwohaho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo ni'wo'n'ngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyi pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentan'ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofo ntohono'neso nu'mahon'ngki sekwo ngkimo man'hwati'mofefoho. ²⁹ I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nan'humentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno. ³⁰ Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahon'ime sohonta sekwo nje ephumayo sopo nohumafikuji nje wosopayo'nji mijo'nji n'fitnnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafikuji oso a'amu Is'lael hofikoe temtifofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nantifeho. Ose imo'n'ngkuhwoso'no sekwo hofikimo mokosyohumantokutnnefoho.

Jisas kako Pitamo ole ul'mento, Kiko ngkine'no hohujo ukin-jan'imo'monnoho.

(Mat'yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

³¹ Jisas Pitamo ul'mento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wop'ngo somo kehilo ehilofa waseloho'montee'no johu loset'malofoho. ³² Seten ose ko yontan'ngki ngko jije simeho hi'ntnnono ntopantokunoso poyo mape'nyo'njo yone'enji Mpohumo kikine'no jomo nto ul'maleno. Oseso kiko apa'no ngkimo nn'ngkapohoji kiko jije n'ngkwahwosamo n'fo'mahoji yokumpohn'nyo usosofifofo. ³³ Ose ulahon'ngki Pita ul'mento, Hwe Engofo, hofiko kikimo impo'angomo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untfaehufe. I hofiko kikimo poyo kumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe. ³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Pita, ngko olo hungkuno wakil'monne'no yohono. Olo sikwo'miyo

lomo tosi+ka yoka moho'nyo kuntoliyopo kiko ngkine'no mango hufa'u s+hune ole uli+monnoho. Ngko Jisas+i+mne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo ifiki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno uli+mentisofoho.

³⁵ Hohonta sekwo nje hungkuno luti+hwayo'ne losehwatimetohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji ifiki'yo'nji sifikwongofosyohwanji momotayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon+ngki hofi+ko uli+mentohofi, Awonoho. Umofonyo mimment+i+hwonefoho. ³⁶ Ose ulahon+ngkofi Jisas uli+mento, I olohonta kiko hamniyoho ho'yo hi'njo hwas+i+manji maho. I a'amu ifiki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofo yaji+hwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono. ³⁷ Hwap+ngoso a'amu An+i+tuye hungkuno mt'i+mokumentohofosohwa hofi+ko ngkine'no hungkuno ole mt'i+mokumentohofi, Hofi+ko kakimo uti+mafikuji a'amu wonyo hwanji m+i+humat+i+pitne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mt'i+mokumentohofoso ne umo'n+i+montonoho. Yo'mayo ngkine'no An+i+tuye hungkuno mt'i+mokumentohofoso olohonta ne umo'n+i+montonoho. ³⁸ Ose ulahon+ngki hofi+ko uli+mentohofi, Hwe Engofo, kiko uhwonyo. Nakwo hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahon+ngkofi Jisas uli+mento, Hoponoho, ose uli+mentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngket+i+semani sopo An+i+tumo jomo uli+mentisofoho.

(Mat+iyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofi+ki'nyo Oulif s+i+mojo sopo sahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwa in+ngkamentohofofoho. ⁴⁰ Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo sohwaso ole uli+mento, Yamofose'maso sohonta wonyo pi+wesyano ho likuji An+i+tumo jomo yokumpohn'nyo uli+mno. ⁴¹ Ose ulonto Jisas hofi+kimo we'ene pi nonje uli+ko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjont+i pi+wasy+i+wo'n+ngkiso hoha sopole humawento An+i+tumne'no hwo+mame ulohofonto ole uli+mento, ⁴² Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feeni+mofo. I, huno ose makiyo'manji wae yan+i+mofohotoho. Ji+je hunomnohoni fin+ngkayo. Nje hunomo in+ngkahutoho. ⁴³ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisas+i+mo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho. ⁴⁴ Jisas kako tango m+i+kun+i+mposo engo uya+hon+ngki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohoni ulon+tan+ngki kakoe a'apaho mta'ni wokino hon+i+yo pa'n+ngo hwahopo lo'n+i+mentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nol+i+kafonto kakoe inomokomoyo sohwaso'pono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon+i+mentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho fosyowentan+ngkofi uhwon+i+mentisofoho. Hofi+ko s+i+meho tango ifisy+mofahon+ngki po'n+i+fo imo'nont+i+fo saho fosyowento'hofofoho. ⁴⁶ Ose uhwononto uli+mento, Sekwo saho peho'no fosyawotofo.

Filikapmno. Sekwo yamofu ne'masoso yahino wonyoso nopiwesyanoho likuji Mpohumo jomo ulimno.

Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷ Jisas ose ulontanngki hwe pi'ningo engo sohwa Jisasi mo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'ningo engo huhwo sohwo ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'n+mentisofoho. ⁴⁸ Ose uhu'n+ngkahonngki Jisas ulimmento, Jutas, kiko A'amufe Hwomu sohwo'nimo hinjoho n'hu'n+ngkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwan+humne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahonngki Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofiko ulimmentohofi, Hwe Engofu, kiko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwo hwakuhwajo'nji wofonjonyano. Huno ose lakiyohoho. ⁵⁰ Ose ulontanngkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahanngki halohoso piwahu'mentisofoho. ⁵¹ Jisas ose uhwononto ulimmento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahonngki halohoso wopingo umo'n+mentisofoho.

⁵² Jisas wopingo ose umokonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Anituye tajo ango engo somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko kakimo aho ke-e'ne pmentohofu sohwoe ole ulimmento, Sekwo a'amu hufo iwo'n+ngkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotalokwofo. ⁵³ Sikuno pi'ningo engo somo Anituye tajo ango engo somo ngko sekwo'nji nohumentanngko sekwo ngkimo aho maniko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Seteniye yokumpohn'nyo engo imo'n+ngkohoho. Oso'no sekwoe sikunofoho. Ose ulimmentisofoho.

Pita ole limento, Ngko Jisasi'ne'no huno maniyohoyohoho.

(Matiyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas ose ulahonngki hofiko Jisasi mo aho kentifi ipemotawom-entohofofoho. Ipemotawentifi hofiko oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hofikimo ko inngkawomentisoso hofikimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisiyo humuloho'm+wesyofoho. ⁵⁵ Oso ango hopo sopenjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofontifi humohumentohofofoho. Osopo Pita hofiko'nji humamentisofoho. ⁵⁶ Pita kako tipomponaho sopo nohumentanngki a'mu syoho ulohofiyo fisi kako Pitamo uhwononto ulimmento, Olo hwe lohwo huhwo Jisasi'nji humawo'n+ngkiso hweho. ⁵⁷ Ose ulahonngki Pita ulimmento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose ulimmentisofoho. ⁵⁸ Hwangku we'enepi nohumantifi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto ulimmento, Kiko huhwosi kakoe a'amu hwasoho. Ose ulahonngki Pita ulimmento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwonimaho. ⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentanngki mofehi'nyo simo'me anga'nohino

uyakolofu somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimonto, Hungkuno nehopi'nohini walimonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasi'nji humawo'nngkiso lohwo'keno. Kako Ngkalilinta'ango hweho. ⁶⁰ Ose ko ulahonngki Pita ulimonto, Olo hwe lohwo kiko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontanngki tosi'ka yoka kunto'no ho'n'mentisofoho. ⁶¹ Ose ho'nngkahonngki Jisas kako Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonmentisofoho. Pita kako Jisasiye simanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulimentiso so'no huno ikwesyafihu'mentisoso olenoho. Olo sikwo'miyo lomo yihufu tosi'ka yoka malontanngkuhwooso sohonta kiko Pita ngkine'no mango hufa'u si'hune ole walimonnoho. Ngko Jisasi'mne'no huno maniyofoho. ⁶² Pita kako huno ose syafisyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no simeho tango mikun'imposo uyahonngki humotaho engo limentisofoho.

Hofiko Jisasi'mne'no tikafo ujontifi kakimo ikujoho fongku'mentohofoho.

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A'amu Jisasi'mo aho ko'mentohofu sohwa hofiko Jisasi'mne'no sitofu ulontifi ikujoho fongku'mentohofoho. ⁶⁴ Hofiko Jisasiye timomo hwapife kotij'swontifi ikujoho fonjontifi ulimentohofi, Kiko huno hwap'ngo'njo sohwoosi tihwo kufonjohoho. Kiko huno kisyo'manji oso hweho fonaso. ⁶⁵ Ose ulontifi hofiko sitofu mjalomumentohofoho.

Hofiko 'kaunisol' sohwafe timopo Jisasi'mo nom'ne hungkuno ulohonmentohofoho.

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Imingo ne mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu kaunisol sohwa uhu'mokumentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwa fehohnjoso hofiko tajo ango syoho'njo sohwafe hwe engo hwafoho. Fehohnjoso honngkano hungkuno luti'hwawo'nngkohofihwafoho. A'amu sohwa hofiko hofikoe kaunisol sohwafe pono Jisasi'mo ipemotasontifi ole ulimentohofi, ⁶⁷ Kiko yoloho fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuhwatimentiso sohwo silaho. Ose ulahonngkofi Jisas ulimonto, Ngko selimeso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montapifitnehofu. ⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku mantifitnehofu. ⁶⁹ I oso'no lohonta'nji sikuno engolopohamo memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu sohwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne yokumpohn'nyo hwap'ngo'njo sohwoe aho anga sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahonngki ulimentohofi, Kiko sohwoosi, kiko Anituye Hwomu Nehwo silaho. Ose ulahonngkofi Jisas ulimonto, Sekwo ose lohofoso ngko olo huhwo'nyoho. ⁷¹ Ose ulahonngki hofiko hnnmentohofi, Kakoe mango mta'ni nto upa'nngkuhwo. Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono. Awonoho. Nta'noho. Ose hnnmentohofoho.

23

A'amu Jutaso hofiko hwe engo Pailot iye timo sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-38)

¹ Oseso a'amu hopi'nonohinosa nolikafontifi Pailot iyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho. ² Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohumo uhwon'wo'n'ngkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo hon'ngkanomo ipemotawowo'n'ngkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasy'wo'n'ngkuhwone hon'ngkano somo wop'ijwonao'mto iwo'n'ngkiso hweho. Kako ole hnn'wo'n'ngkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho. ³ Ose ulahon'ngkofi Pailot Jisasimo ulohon'mento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwsilaho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino. ⁴ Ose ulahon'ngki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ul'imento, Ngko olo hwe lohunta'ni hon'ngkano wonyo mot'ipemahoyohono. ⁵ Ose ulahon'ngki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ul'imentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahon'ngki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohware wae weofantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjal'mopmmojo ae oloponoho. Hwasyo ose ul'imentohofofoho.

Heloutiye timopo a'amu hofiko Jisasimne'no hungkuno ul'imentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofikimo ulohon'mento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho. ⁷ Ose ulahon'ngki hofiko hungkuno ul'imentohofoso Pailot kako huno ole uy'imento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahon'ngki kako Helout iyepono Jisasimo lihwat'imentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho. ⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwap'ingoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ihwoso'no uhwon'imo l'imojo hweho. ⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'n'nggo Jisasimo ko ulohon'ngkahon'ngki Jisas kako hungkuno mujofoho. ¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjal'mimentohofofoho. ¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ul'imentohofofoho. Oso'no hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwife manji'mofo wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwon'ngkuji tikafo ujiyo'ne ulohof'hwajontifi Pailot iyepono asomo lihwat'imentohofofoho. ¹² Hohonta Helout'nji Pailot'nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso sikuno homo somo siko simeho afa inonji nje a'amuhwe hnn'imentisiyefoho.

Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto ¹⁴ ulimonto, Sekwo olo hwe lohomo ngkiyepono ipemotapohoho lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofi so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe timopo ulohoningkeso ngko kakoe honingkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'nimno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho. ¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohomo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe honingkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjasyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho. ¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. ¹⁷ [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwon'motofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isihutofihwatimojofoho.]

¹⁸ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo limentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyikuij Mpolapas nakuyepono fihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho. ¹⁹ Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofoho hweho. ²⁰ Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho. ²¹ I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno. ²² Ose ulahoningkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umono'nono lonto ulimonto, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umonimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. ²³ Ose ko ulahoningki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imo'nontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo hwotoho hmmentohofofoho. ²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho. ²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofoho sohomo Pailot kako isihutofihwatimentisofoho. I Jisas sohune'no hofikoe hungkunomo iningkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwife ahomo honahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyomo fonjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hofiko Jisasi mo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailin-inta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontan'ngki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimouniye sangopo n'otofiyahon'ngkofi kako intofonto Jisasi mo tifi intofimjimentisofoho.

²⁷ Nto wahon'ngkofi hwe moya'mi pi'n'ingo engo hofiko Jisasi mo in'ngkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasi mne'no hitoho ulofahon'ngki humotaho l'imentohofofoho. ²⁸ Ose lontan'ngkofi Jisas kako ikin-jamo lohofonto ul'imento, Sekwo Jelusalemmjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntant'kwofu. O'lo, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno. ²⁹ Upa'n'imno. Hwangku sikuno wonyo i'mofap'hwoso'no ole l'ifitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
moya'mi mehomi amno manyo sofanji,
hofiko simonyo uyife.

³⁰ Oso sikuno homo somo hwe moya'mi hwofiki'nyo engo somo ole ul'ifitnnefoho. Sekwo nakumo fikilopenahumno. I hwofiki'nyo we'e somo ole ul'ifitnnefoho. Sekwo nakumo f'fihu'mokonesyohumamno. Ose ul'ifitnnefoho. ³¹ Hungkuno ole l'wo'n'ngkohofu, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo t'pemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n'ngkuhwoso'no pipi uyant'feto. Jisas kakine'no ose ul'imentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon'ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho. ³³ Oso hwofiki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho l'wo'n'ngkohofu sopo i'mofawentifi osopo Jisasi mo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasiye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyontifi nom'ne humo Jisasiye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho. ³⁴ Hofiko Jisasi mo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kako An'itumo ul'imento, Mpohwo sohwoi olo wonyo ntahofant'kwofu loso'no hofiko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no kiko hofikoe wonyoso wae y'mofohoji hofikimo ufo'maho. Ose ul'imentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofiko Jisasiye manji'mofu yo'mayoso t'hwu t'hwu manekiyohoho lontifi syohi'nyo yontifi oso syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho.

³⁵ Hwe moya'mi hopi'nono hofiko nolohofontifi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko Jisasi mne'no sitofo ole ul'imentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako Kilais An'itu uhwasopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono.

³⁶ Ose lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulontifi hofiko Jisasi'njo mofone sopo wentifi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumantifi, Mono. Mijo hmnyo, ulontifi

³⁷ ul'imentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino nehwoi'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose ul'imentohofofoho.

³⁸ Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohoho sohwa'u nom'nehwo Jisasi'mo sitofo ole ul'mento, Kiko Kilais nehwo'si'manji kiko fo'ma'n'ngkohoji nekumo fefo'maho. ⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahon'ngki nom'nehwo upa'nonto yoka ul'mento, Kiko pe'n'ngkino loso'no An'itunne'no iyoho makin'ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no mahwono. ⁴² Ose ulonto kako Jisasi'mo ul'mento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyan'fohujo. ⁴³ Ose ulahon'ngki Jisasi ul'mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakili'monne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wop'ngo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ul'mentisofoho.

Jisas kako poyo imo'n'imentisofoho.

(Mat'yu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkon'ngkahon'ngki mofehi'nyo li'mentisofoho. ⁴⁵ Sikuno mjao'mentiso hohosohonta An'ituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'le An'itu humayo'nefoho li'motofo sopo hoku'yopo pmpil'peehinyoso yok-intahopo nta'ni tomonte sis'impo lohofonto hufa'u imo'n'imentisofoho. ⁴⁶ Sis'impeehon'ngki Jisas kako mango mohm'no ole ul'mento, Mpo-hwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'n'imentisofoho. ⁴⁷ Poyo imo'n'ngkahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto An'ituye yofe ho'nomanto ul'mento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose li'mentisofoho. ⁴⁸ Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofont'fi yo'mayo imo'n'imentiso somo timo humuhwontohumantohofoso simeho tango mikun'imposo uyahon'ngki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. ⁴⁹ Jisasi'ye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ngkamotofo sofanji kengo nompo lohofont'fi yo'mayo imo'n'imentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasi'ye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat'yu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

⁵⁰ Hwe fihwo kakoe yofe Jousep'yoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wop'ngo'nohini hweho. Kako *kaun'sol* syoho'njo ko huhwo ⁵¹ kako oso wonyo hofiko Jisasi'mo uloho'mentohoho so'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe An'itu uhwat'imo li'mentiso sohwoe pe'e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho. ⁵² Oso hwe huhwo sohwo kako Pailot'imo u'manto Jisasi'ye pijafa mayo'ne ulohon'mentisofoho. ⁵³ Oseso kako Jisasi'ye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mt'i'mokumentohoho somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'o, songofoho.

⁵⁴ Oso sikuno Filaite somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'n'monte'no yohoho. ⁵⁵ Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in'ngkapmmentohoho

sofa hofiiko Jousepi'nji nowentiifi Jousep Jisasiye pijafu sokimomo ho'nosyahon'ngki humuhwontohumantohofofoho. ⁵⁶ Osofa hofiikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho. Nowentiifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entiifi ito'no esyohumamentohofofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo hon'ngkano hungkuno limotofu hopaso hofiiko iyoho humamentohofofoho.

24

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(Mat'iyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)

¹ Santemo ni'hu'no im'ingo ne'nji oso moya'mi hofu sofa hofiiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofu'ne ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantiifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofofoho. ² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentan'ngki uhwonontiifi ³ sokimomo swontiifi uhwonimentohofoso Jisasiye pijafoso motipi'hwonimmentohofofoho. ⁴ Oso hiso'no hofiiko huno pi'n'ingo engo syafisyontiifi humentan'ngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofu mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiiko'njopo lohofahon'ngki ⁵ moya'mi sofa iyoho un'ngkahon'ngki hofiiko ingku'ni ingku'ni lohofontiifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofu lohwafepono peho'ne tipmmopalokwofu. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.] ⁶ Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesya'ihupmno. ⁷ Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu hon'ngkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyikujo'no hofiiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasyikujo'no sikuno hufa'u si'hune memjaofi'hwoso'no apa'no songo likafone hweho.

⁸ Ose ulahon'ngki hofiiko Jisas hofiikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontiifi ⁹ oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantiifi hofiiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho. ¹⁰ Oso moya'mi hofu sofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jem'siye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu apousel sohwa'wamo ulimentohofofoho. ¹¹ Oso a'amu apousel sohwa hofiiko moya'mi sofafe hungkuno somo upa'nontiifi ifofu hungkuno lohapohofu ose syafisyontiifi hofiiko simeho hi'ntnnono mumentohofofoho. ¹² I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo uhwonimo lonto hano kuntu kuntu'no ufeelo'mmentisofoho. Imofawento mempo hohnta'ni hwomtame ehumu lohofonto timo sokimomo'mo monje syuhwonihwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentan'ngki syuhwonihwojowento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'nimentiso so'no huno pi'n'ingo engo humosyafisisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos hon'ngkano sopo Jisasi'mo uhwonimentisiyefoho.

(Mak 16:12-13)

¹³ Oso sikuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyos'ne'no hano umentisiyefoho. Oso hon'ngkano Jelusalem mta'ni ango

ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumitafoho*.¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'n+nimentiso so'no humomjahnnim+husiyefoho.¹⁵ Siko hungkuno mjohnnim+wentanngki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho.¹⁶ Jisas siko'nji ko wentifi siko Jisasimo yofe mihwofe'njo imentisiyefoho.¹⁷ Jisas sikimo ulimonto, Siko peho hungkuno mjolim+walokusiyo. Ose ulahonngki siko lohofu lohofonji simeho tango'njo sohwa'u simano upo'mentisiyefoho.¹⁸ Hwe nom'nihwo kakoe yofe Kiliyoupas sohwo kako Jisasimo ulimonto, A'amu anggo kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofa sohonta humamahno sohwo si yo'mayo imo'n+maso so'no kiko huno makiyoho liyohoho.¹⁹ Ose ulahonngki Jisas ulimonto, Peho imo'n+masoto. Ose ulahonngki siko ulimontisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n+maso so'no lalokuhwayoso Jisas anggo Nasaletnnta'ango sohomo imo'n+masofoho. Anitu kakimo hungkuno uyahonngki nalimojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwonmentihwone hn'nonniji Anitu huhwo'nji wopnggo hweho lalokuhwono.²⁰ Nakwoe a'amu tajo anggo syoho'njo sohwafe hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hofiko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwafe ahomo ho'nohumalofihweho. Noho'nosyahonngkofi hofiko poyo umo'nono lontifi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofa hweho.²¹ I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'nimo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentanngkujo sohwa mta'ni isihutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'n+masoso sikuno hufa'u sihune memjao'masofoho.²² Oso'no olo imingo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisasimo inngkamotofo sofa hungkuno nelahonngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hofiko olo imingo lo'nji Jisasiye pijafo ho'nohumalofa sopo²³ huno uhwonawentifi asomo nopontifi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwonngkahonngkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofi.²⁴ A'amu fehohnjo nakwo'nji humantihwone sohwa hofiko Jisasiye pijafo ho'nohumalofa sopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwonngkahwofo hopa hofiko uhwonngkohofofoho. I oso'no hofiko Jisas sohomo muhwonngkiyohofi.

²⁵ Ose ulahonngki Jisas ulimonto, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto.²⁶ Hofiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho.²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimontisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mtimokumentohofoso Jisas sikimo limumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lutihumuhwahonngki oso anggo Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahonngki²⁹ siko hungkuno

yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji fesyohumaho. Mofehi'nyo waningku'nimonto isoso we'nenepi sikuno wonammontonoho. Ose ulahonngki Jisas siko'nji angu fihumo noswontifi humamento-hofofoho. ³⁰ Oseso hofiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso nokujonto sikimo uyimentisofoho. ³¹ Ose uyahonngki sikoe timo ehohosisyahonngki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahonngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahonngki siko kakimo apa'no muhwonimmentisiyefoho. ³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honngkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simemo wonyoangkafo emo'nngkisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofo so'njimo u'mahonngki ³⁴ hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimounimo u'mahonngki Saimoun uhwonngkohoho. ³⁵ Ose ulahonngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo honngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulimentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahonngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwonimentohofofoho.

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

³⁶ Hofiko oso hungkunoso hnnontanngkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ulimento, Simemo wopingo'njo fesyohumamno. ³⁷ Ose ulahonngki hofiko yomo yontifi iyoho unngkanngki hnnimentohofi, Pehotikeno. Mewosotikeno. ³⁸ Ose hnnngkahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehoho. Sekwoe simemo mo'mo huno pi'ningo peho'no seyohoho. ³⁹ Nje sife aho nohonngkuijii sekwo aho nppmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohonngkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mikufo so'nji anefoho. ⁴⁰ Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo utihwamentisofoho. ⁴¹ Ose uhwonontifi hofiko kakimo simemo hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaha mjalimihwanngkofi Jisas ulimento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho. ⁴² Ose ulahonngki hofiko waniku iloho yahumentohofoso umosiyahonngkofi ⁴³ nomanto nonngkahonngki hofiko kakimo timo uhwonimentohofofoho.

⁴⁴ Ose uhwonngkahonngkofi kako hofikimo ulimento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selimento, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mtimokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki ngkine'no limotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no Ta'njo Iyoswomo mtimokumentohofoso so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mtimokumentohofoso ne imo'none so'no nto selimentohefoho. ⁴⁵ Ose ulonto hofikoe hunomo ehohosisyahonngki hofiko Anituye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofoho. ⁴⁶ Ole ulimento, Anituye hungkunoso ole nalohi,

Kilais oso hwe Anitu uhwatimentiso sohwo tohino engo nomahwosi sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolika'montonoho. ⁴⁷ Oso hungkuno wop'ngoso a'amufe hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofomayo'ne hungkuno loso ango Jerusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuji wolutihwafikufe. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako a'amumo wop'ngo uloho'mentiso so'no a'amu hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no ni'hu'nahone hohujo ikinjaofikujo'no Anitu hofikoe wonyoso wae umo'montonoho. ⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwon'motofoto sohwaso oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutihwafikuno. ⁴⁹ Upa'nimno. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho selimentisoso sekuyepono wolihwatimonnoho. Sekwo olo ango Jerusalem lopo nohumentan'ngkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopona wohumpehwano lifijo'manji noho fohumpekuno. Ose ulimentisofoho.

Anitu kako Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho. ⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwoti'mofahon'ngki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho. ⁵² Hofiko Jisasimne'no hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jerusalemne'no asomo pontifi simonyo imentohofofoho. ⁵³ Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

Joun Olo Hungkuno Wopingo loso Joun mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo mofonepo *sikisitifoua* (64) nto uyakolo'mentisopo Joun Jisasiye inomokomoyo sohwo olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Simo'mo olo Joun lohwo sohwo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe inomokomoyo hweho. Tifi Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Olo iyoswo loso Matiyu, Mak, Lukija mti'mokumentohofa pa'nyo'maho. O'o, nom'ne kengofoho. Hwapingoso ole: Matiyu'nji Luki'nji siko iyoswo mti'mokiyoso Jisasiye hofiyakwosa mta'ni imentisiyefoho. Joun sohwo mti'mokumentisoso olenoho. Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye Hungkuno sohwo, kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'nngkiso hweho. (Oso hiso Joun sohe engo 1 honngkano we'e 1-2. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun peho'ne mti'mokumentisoto. Joun sohe engo 20 honngkano we'e 31 osopo Joun kako olo iyoswo hilo mti'mokonto ole limento: Ngko olo iyoswo mti'mokohe loso'no sekwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wotipemantifeho. Joun mti'mokumentiso hungkuno hwapingo neso osohopeho. Oso'no iyoswo hiloso nakumo huno nafohotofo'neso olenoho. Joun mti'mokumentiso iyoswo hiloso Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho syafisyiku'ntnne'ento mti'mokumentisofoho. I oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofa lihwasu Jisas sohwo Anituye Hwomu Ne hweho lihwasu nakwo kakimo tifi unngkohwano.

Songo ne'no humayo hwapingo sohwo a'amu imo'nimentisofoho.

¹⁻² Simo'mo ne'mo nakwoe hwaho'nji yo'mayo so'nji ane sohonta Kilais, Anituye hungkuno sohwo kako Anitu'nji humamentisofoho. Kako songo ne'no humawo'nngkiso hweho. Kako huhwo Anituyoho. ³ Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentisofoho. Yo'mayo yo'mayoso nom'ne hwapingo mta'ango'maho. O'o, kako'nohini yo'mayoso hwapingo hweho. ⁴ Kilais kako songo ne'no humayo hwapingo sohwo kako songo humayo honngkano nejapmmentiso so'no kako nakwoe pomponaho hweho. ⁵ Oso pomponaho huhwo sohwo kako nakwo a'amu hopi'nonohino sikwo'mjoho'mo humentanngkuhwaso hn'nimo lonasiyo'ne hweho. Oso sikwo'mjoho hiso pomponaho huhwo sohomo mifehu'mokonasyonehoho. O'o, oso pomponaho huhwo sohwo ne'no nolwo'nngkuhwonefoho.

⁶ Anitu kako hwe fihumo uhwatimentiso sohwo kakoe yofeso Jouniyoho. ⁷ Joun kako oso pomponaho hiso'ne a'amu hopi'nonohino somo ujo'ne pmmmentiso hweho. A'amu hopi'nonohinoso oso hungkuno homo somo upa'nngkuji simeho hi'ntnnono uyifitnne'ento pmmmentisofoho. ⁸ Joun huhwo sohwo kako pomponaho hwo'maho. O'o,

Anitu kako oso pomponaho hiso'no a'amu somo utihwayo'ne Jounimo uhwatimentisofoho.

⁹ Pomponaho ne hiso kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo honingkano netihwayo'ne lonasiyo'nefoho. Oseso Joun kako nohumentaningki oso pomponaho ne sohwo imo'nonto kako a'amumo honingkano wopingo utihwayo hweho. ¹⁰ Anitu kakoe hungkuno sohwo'nji olo hwaho loso mti'mokumentiso sohwo olopo nopahoningki a'amu olo hwaho lophonjoso kakimo yofe muhwo'mmentohofofoho. O'o, muhwoso'njo yontifi monje yahumentohofofoho. ¹¹ Kako kakoe hwapingopo i'mofiwahoningki kakoe temtitofo a'amu Jutaso hofiko kakimo simeho muyo'njo yontifi hwotoho hmentohofofoho. ¹² I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofiko Kilaisimo yofe uhwofontifi kakoe hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. I a'amu hopi'nonohinoso hofiko Kilaisimo simeho unyo somo Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo uyimentiso so'no Anituye a'amu ne umokumentisofoho. ¹³ Moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mawo'ningkohoho hopaso a'amu Anituye mehomi mmo'nifitnnehofo. O'o, a'amufe yokumpohn'nyo mta'ni u, a'amufe huno mta'ni a'amu Anituye mehomi ne imo'nyoso mmo'nifitnnefoho. O'o, Anitu kako huno ole syafihu'mento, A'amuso nje hwomumo simeho uyikujomanji hofiko nje mehomi ne imo'nifitnnefoho. Ose syafihu'mentisofoho.

¹⁴ Anituye hungkuno hweho liwo'ningkuhwone sohwo kako a'amu imo'nonto Kilais huhwo sohwo nakwo'njo ajwo lopo humamentisofoho. Nohumanto kako a'amu hn'nimo wopingo'nohini nalohofonto kako hungkuno ne'njo'nohini lonetihwamentiso hweho. Nakwo a'amu fehohnjo hn'nwi nakwo Kilaisiye yokumpohn'nyo engo somo uhwonontani kakoe yofe engo uhwo'mentihwonefoho. Oso yofe engoso yokumpohn'nyo engoso Anitu kakoe Hwomumo uyahoningki uhwonontani Anituye Hwomu anga'nohino hweho uhwo'mentihwonefoho. ¹⁵ Joun kako i'mofaponto Kilais huhwo sohumne'no lijwao'mentisofoho. Ole lijwao'mento, Olo hwe lohumne'no ole nto selimentohefoho. Ngko simo'mo sekumo nto selimentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako nje yofe engomo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo monimaso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho.

¹⁶ Kako nakumo wopingo nalohofoso hwapingo hweho. Oso'no nakwo wonyo'nohino ko hn'nimo kakoe wopingo'nohinoso nakumo wopingo ne'no ne'no nalohofiwon'ningkiso hweho. ¹⁷ Hohonta Anitu kako neyakwo Mousesimo kakoe honingkano hungkuno uyimentisofoho. Oso honingkano hungkuno homo somo a'amu nto'no miningkammentohofoso hofiko tohino engo tipema'mentohofofoho. I oso'no olohonta Jisas Kilais kako none'mahoningki kako honingkano neso nonetihwanto kako nakwoe wonyo somjo tohino nomanto kako wopingo'nohini nalohofiwon'ningkiso hweho. ¹⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Anitumo muhwo'ne'nowoho. I oso'no Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo kaningkwowho'nji nohumanji kako Anituye yahino ne so'no nakumo netihwawo'ningkiso hweho.

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo, kako hungkuno limentisofoho.

(Mat'yu 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-17)

¹⁹ A'amu Jutafe hwe engo Jelusalem humamotofo sohwa hofi'ko a'amu fihwamo Joun+mne'no uhwat+mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofi'ko tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo enjwa'mo syoho y'wo'n+ngkohoho oso huhwo sohwa Lifaiyoho li'wo'n+ngkohoho, oso hwanji hofi'ko Joun+mo nu'mant+fi ulohon+mentohofi, Kiko tihwosilo. An+tu kako kuhwosopo'mentiso sohwsilaho. ²⁰ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Joun kako hungkunoso hiyaso ho'nahumentiso'maho. O'o, kako yolohoso ole ulimento. Oso hwe An+tu a'amu Juta sohwna'n+mo nefe'mayo'ne nihwosopo'mentiso sohwon+maho. Ngko Kilais+n+maho. ²¹ Ose ulahon+ngki hofi'ko ul+mentohofi, I ose'manji kiko tihwosilo. Kiko neyakwo Ilaija kulaho.

O'o, Ilaijan+maho.

Ose ulahon+ngki apa'no ul+mentohofi, I kiko oso hwe engo sohmo An+tu hungkuno uyahon+ngkuhwosi wonal+monte'no hontohumalohwone sohwsilaho.

Ose ulahon+ngkahon+ngkofi ulimento, O'o, ngko osoho hwo'n+maho.

²² Ose ulahon+ngki hofi'ko ul+mentohofi, I kiko tihwosilo. Noho fonaso. Oso a'amu nonehwat+malofa sohwo kikine'no pehofo ulanehwono. Kiko kikine'no pehofo hnnalokuno.

²³ Ose ulahon+ngkofi ulimento, Hohonta Aisaiya sohmo An+tu hungkuno uyahon+ngki li'mojo sohwo ole li'mento, Hwaho a'amu mohumunyo sopo mampaho engo oleso noho'nonefoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo wone'ma'montonoho. Kakine'no hon+ngkano nto'no hnmopmno.

Oso hungkuno hon+ngkano imofa'ne sohune'no Aisaiya hohonta limentisoso ngkine'no limentisofoho. Joun ose limentisofoho.

²⁴ Oso a'amu Joun+mo hungkuno ulohon+mentohofa huhwo sohwo a'amu Falisi sohwa lihwat+mentohofofoho. ²⁵ Hofi'ko Joun+mo nom'ne hungkuno ul+mentohofi, An+tu a'amu fihumo nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso Kilais sohwo kiko oso hwosi'maho. Kiko Ilaija ki'maho. Kiko oso hwe engo sohmo An+tu hungkuno uyahon+ngkuhwosi wonal+monte'ne hontohumalohwone sohwsimaho. Ose'manji kiko hwe moya'mi somo mijo peho'ne kiyomalokuno. ²⁶ Ose ulohon+ngkahon+ngkofi Joun ulimento, Ngko a'amu somo mijo'nohini kiyomawo'n+ngkohono. I oso'no hwe fihwo kako sekwo'njo ajwo lopo humaso sohune'no sekwo huno maseyo hweho. ²⁷ Ngko simo'mo se'ma'mentohefoho. Oso hwe t+finjo yofe engo'njo sohwo kako nje yofe somo yakolo'nnyo hweho. Ngko hwe wonyo sohwo'ni oso hwe yofe engo'njo yokintahoponjo sohwoe yo'mayo momayo ulohofiyonohino hwo'nyoho. Joun ose ulonto kakoe yofe somo monje yahin+mentisofoho. ²⁸ Joun kako oso Mijo Joutan hopo sopo a'amu mijo kiyoma'mojo sopo oso hungkuno hiso ul+mentisofoho.

Jisas kako An+tu ye Yahu 'Sipsip' Pa'nyo hweho.

²⁹ Mo'n+ngkanta Joun kako uhwon+ngkisoso Jisas kako nto pahon+ngki uhwononto a'amu kako'njoponjo somo ulimento, Sekwo uhwon+mno. Olo hwe lohwo An+tu ye Yahu *Sipsip* Pa'nyo hweho.

Hwapingoso kako nakwo hwe moya'mi hwahoponjo hn'nwiye yahino wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁰ Olo hwe lohurne'no ngko ole nto sel'malefoho. Ngko simo'mo sekumo nto se'mamentohefoho. Tifi hwe nom'ne sohwo nose'mahwosi kako ngkimo woniyakolo'montonoho. Hwapingoso ngko nje na'u aswo mon+maso sohonta kako songo humamojo hweho. Kakoe yofe engoso ngkimo noniyakolofonefoho. Ose nto sel'malefoho. ³¹ Hohonta olo hwe An+tu nakwoe hwahopo nefe'mayo'ne uhwat+mentiso lohumo ngko huhwo'ni yofe m+hwom'malefoho. I oso'no kakoe hon+ngkano ito'no esyohumayo so'no ngko a'amu Juta somo mijo kiyomawo'n+ngkohe hwo'nyoho. Oso'no olo hwe lohwo i'mofap+hwoso'no hof+ko kakimo yofe uhwofantifeho. Hof+kimo it+hwayo'ne hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho.

³² Joun kako uhwon+mentiso so'no oso a'amu huhwo sohwo ole ul+mento, Ngko nuhwononji ole uhwon+malefoho. An+tuye ango ahwomo mta'ni kakoe Towahuno Wop+ngo y+hufo ntolofiyo pa'nyoso noponto olo hwe lohumo nto kehumahoho. ³³ Oso hohosohonta ngko oso hwe huhwo sohurne'no huno manimmasofoho. I oso'no An+tu kako a'amumo mijo kiyomayo'ne lon+hwat+mentiso sohwo ole nt+mento, Hwangku k+ko An+tuye Towahuno Wop+ngo ahwomo mta'ango nop+hwosi hwe fihumo kehomaso sohomo uhwon+ngkohoji k+ko huno ole wakiyono. K+ko a'amumo mijo kiyomam'ntnno hopaso oso hwe huhwo sohwo kako nje Towahuno a'amumo uhula'mo'montonoho. ³⁴ Ose nt+mentiso so'no olohonta ngko nuhwononji ole selalokweno. Olo hwe lohwo kako An+tuye Hwomu hweho. Joun ose ul+mentisofoho.

Jisas kako'ne inomokomoyo simo'mjo osofosofahu'nohino sohwo ma'mentisofoho.

³⁵⁻³⁶ Mo'n+ngkanta Jounjanji kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'u'nji nohumant+fi Jisasimo uhwon+mentohofofoho. Jisas kako hano emoyontan+ngki Joun kakoe inomokomoyo sohwa'umo ole ul+mento, Siko uhwoninyo. Oso hwe sohwo kako An+tuye Yahu *Sipsip* Pa'nyo sohwo a'amufe wonyo somjo tohino mayo'ne poyo imo'nyo'ne hweho. ³⁷ Joun ose ulahon+ngki siko oso hungkunoso upa'nonji Jisasimo tifi in+ngkamentisoyefoho. ³⁸ Jisas kako ikinjaofonto uhwon+ngkisoso siko nto in+ngkopahon+ngki uhwononto ul+mento, Siko peho'no wot+peenji hwahusilo. Ose ulohon+ngkahon+ngki siko ul+mentisiyo, Hwe Engofo, k+ko An+tuye hungkuno nal+wo'n+ngkino sohwo, k+ko ango nt+po humawo'n+ngkino hwasilo. ³⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Siko uhwonanji'manji e'wano. Noho f+pinyo. Ose ulonto Jisas kako sikimo ipemotowahon+ngki siko Jisas humawo'n+ngkiso ango somo uhwon+mentisiyoso osopo kako'nji humamentisiyefoho. Hwapingoso mofehi'nyo akupo'nyo (4 *k+louk*) s+kuno so'njoho. ⁴⁰ Oso hwe hufa'u sohwa'u Joun+ye hungkunomo upa'nonji Jisasimo in+ngkawomentisiyo sohwa'u anga'nohino sohwo kakoe yofeso Ent+luoyo. Saimoun Pitafe kon+ngkwa'wehweho. Nom'nihwo ngko Joun'ni olo hungkuno loso mt+mokalokweno. ⁴¹ Ent+lu kako komo'no nowento kola'wehwo Saimoun+mo tip+hwononto ul+mento, Nakwo oso hwe An+tu nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohomo nto tip+hwon+ngkuhwono. Kako K+laisiyoho. ⁴² Ent+lu ose ulonto

kako Saimoun+mo Jisas+yepono ipemotowahon+ngki Jisas kako nuh-wononto Saimoun+mo ul+mento, K+ko Saimoun sohwoi Joun+ye hwomu hwosoho. Yofe songo womeekil+mo. Sifas kiyoho. Ose ul+mentisofoho. Oso Juta sohwafe hungkuno Sifas+yohe Ngk+lik hungkunoso ole Pitafoho. Hungkuno hwap+ngo neso sojo hweho.

Jisas kako Filip+’nji Notaniyel+’njimo nn+ngkapinyo ul+mentisofoho.

⁴³ Mo’n+ngkanta Jisas kako hwaho Ngkaliline’no wamonto kako Filip+mo uswo’nonto ul+mento, K+ko ngkimo nn+ngkape. ⁴⁴ Filip kakoe pone Mpet+isaitanta’ango hweho. Oso ango hopo sopo siko’n+ikwa’i Ent+lu’nji Saimoun’nji humamojjiyoponoho. ⁴⁵ Filip kako Notaniyel+mo t+pi+hwononto ul+mento, Oyomo. Hohonta Mouses kako An+ituye hon+ngkano hungkuno mt+’mokonto kako hwe fihwo An+itu nefe’mayo’ne uhwasopo’mentiso so’no mt+’mokumentisofoho. A’amu An+itu hungkuno uyahon+ngki l+motofohwawantne’no olo hwe huhwo sohumne’no ifalifaliyo mt+’mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo ngko nto t+pi+hwon+ngkohono. Kako Jisas sohwo pone Nasaletnnta’ango hweho. Jousep+ye hwomu hweho. Oyomo. Uhwonayo. ⁴⁶ Ose ulahon+ngki Notaniyel ul+mento, O’o, a’amu Nasalet sohwa wop+ngo hwa’maho. Hwe wop+ngo oso ango sopo nta’ni pipi imo’noneto. Ose ulahon+ngki Filip ul+mento, Oyomo. Hungkuno nehopi kilalokweno. K+ko uhwonae.

⁴⁷ Notaniyel kako Jisas+yepono pontahon+ngki Jisas kakimo uhwononto nom’ne a’amu somo kakine’no ul+mento, Sekwo oso hwe sopalokunjo sohumo uhwon+mno. Oso a’amu Is+lael sohwo wop+ngo’nohini hweho. Kako hwasyo hon+ngkanoso ane hweho. ⁴⁸ Jisas ose ulahon+ngki Notaniyel kako nupa’nonto Jisas+mo ulohon+mento, K+ko ngkine’no huno pipi kiyahon+ngki nohon+ma’n+ngkohino. Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, J+je angomo’mo k+ko iyo fisayo pmpongo somo nohumentan+ngkini Filip kako mokohonontan+ngki ngko kaki’no kohon+ma’n+ngkohefoho. ⁴⁹ Ose ulahon+ngki Notaniyel ul+mento, Nje Lont+ihwayo sohwoi, hungkuno lonet+ihwayo sohwoi, k+ko An+ituye Hwomu hwosoho. K+ko nakwo Is+lael sohwo’na’niye Hwe Engo Ne hwosoho. ⁵⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+ko fisayo pmpongo somo nohumentan+ngkini kohononji kilohe so’no k+ko s+meho hi’ntnnono ntapohino so’no hwangku yo’mayo wonyoangkafo a’amu miy+wo’n+ngkiyohofoso ngko i’me’no k+ko uhwon+monnoho. ⁵¹ Ose ulonto a’amu hopi’nonohino somo ul+mento, Hungkuno nehopi selalokweno. Ahwomo nohwosompo’nawehwosi An+ituye a’amu ahwomomjo sohwa Ngko A’amufe Hwomu n+hwosopo’mentiso sohwo’niyepono nop+kuji nos+kuji yontan+ngkuji sekwo uhwon+fitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

2

Ango Kana sopo hwe fihwo kako ape ma’mentisofoho.

¹⁻² S+ikuno hufa’u s+ihune memjaofahon+ngki oso hwaho Ngkalili ango Kana sopo hwe fihwo kako ape mayo’ne s+ikuno somo kakoe a’amu uhu’mokufitnne’ento joho ul+mentisofoho. Oso ape mayo’ne ango homo somo Jisas+ye kona’wohi humamentisofoho. Jisas kako’nji kakoe inomokomoyo sohwanji hof+iko’nji uhu’mokumentohofofoho.

³ Oso hopo sopo a'amū pi'n'ngō engo uhu'mokumentohofoso hofiko oso ape mayo somjo ipisayo mijo pompenjiyo *wain*iso moi'wo nto naofahon'ngkofi Jisas+ye kona'wohi Jisas+mo ul'mento, Hofikoe mijoso moi'wonoho. ⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Na'u, kiko ngkimo peho'no ntohino. Nje yokumpohn'nyo a'amū somo ujo ehontojwasiyo'ne s'kunoso mmo'nyofoho. ⁵ Ose ulahon'ngki kona'wohi oso a'amū ango homo somjo syoho ulohofiyō sohwo ul'mento, Jisas kako sekumo yo'mayo peho peho'ne sel'hwoso'no u, sekwo haloho'no fi+mno. Ose ul'mentisofoho.

⁶ Oso ango hopo sopo hwakwontoho engo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho engo hiso a'amū Jutaso hofikoe yahinoso ole aho mijo yat+juyo'ne hungkuno wo'nnyofoho. Oso hiso olenoho. Nakwo oso hon'ngkano hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokuhwone so'no nakwo hn'nwi hon'ngkano wonyo ane'nwoho. Ose syafihu'mentohofofoho. Oso'no hwakwontoho mijo ihm'mofahinyoso oso ango homo somo wo'nnyoponoho. Oso hwakwontoho m'kun'imposofoho. ⁷ Jisas kako syoho ulohofiyō sohwo ul'mento, Sekwo hwakwontoho somo mijo mangonepo fihm'mopmno. Ose ulahon'ngki a'amū huhwo sohwa hofiko mijo mangonepo ihm'mo'mentohofofoho. ⁸ Moi'wo ihm'mofahon'ngkofi Jisas ul'mento nosisyasy+kuji nomotakuji oso wosopayo mokosyohumayo nongkumo uy+mno. Ose ulahon'ngki hofiko sohumemotamentohofofoho. ⁹ Oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo oso mijo hiso mun'ngkon+mentisoso mijo me'wampe'njo *wain* mun'ngkon+mentisofoho. Oso hiso hwap'ngo so'no kako huno mummentisofoho. Oseso oso syoho ulohofiyō sohwa hofiko ahu'mo mijo ihm'mo'mentohofo so'no huno umentisofoho. Oseso oso hwe engo wosopayo mokosyohumayo sohwo kako oso hwe ape mayo'ne sohune'no johō ul'mentisofoho. ¹⁰ Oseso olo hwe engo sohwo ape mayo sohumo ul'mento, A'amū hofiko wopayo engo iloho yan'wo'n'ngkohofō sohwa hofiko a'amū hopi'nonohino somo mijo me'wampe'njo *wain*iso kaki'no uy+kuji hwangku hofiko oso mijoso simeho uhnn'ngkuhwoso'no oso mijo *wain* wonyo we'eso tifi wanife. I oso'no kiko oso yahinoso momahoyohino. O'o, kiko mijo me'wampe'njo wonyoangkafoso nowentan'ngki s'imo'mo mijo wonyo we'e motapohinoso nto n'ngkuhwonefoho. I moi'wo nontani humentan'ngkuhwoni kiko mijo wonyoangkafo me'wampe'njo motaponji nejapohino. Ose ul'mentisofoho.

¹¹ Oso syoho s'imo'mjo Jisas imentiso pa'nyoso a'amū hwahoponjo sohwa mifitnnefoho. Oso syoho s'imo'mjo hiso Jisas kako hwaho Ngkalili anga Kana hopo sopo imentisofoho. Oseso Jisas kakoe yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo'nji a'amū somo ujo ehontojwahumentisofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwa oso homo somo uhwonontifi hofiko Jisas+mo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ¹² Oso hiso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas ango Koponeyam sopone'no homn'ngkwa'wehwosanji kona'wohijanji kakoe inomokomoyo sohwanji womentohofofoho. Osopo s'ikuno fehohnjo somo humamentohofofoho.

Jisas Anituye tajo ango engo somo a'amū mpe yontan'ngkōfo sohwafe

yo'mayo yo'mayo wae yao'mentisofoho.

(Mat'yu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-48)

¹³ Oso An'itu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * l'wo'n'ngkohofoso mofonepo umo'n'monto yahon'ngki Jisas kako ango Jerusalem sopone'no s'imentisofoho. ¹⁴ Osopo i'mofawento kako tajo ango angiyoho'mo uhwon'mentisoso yahu *mpul'mokau sipsip'i'nji* y'ihufo oso hu'mesyontan'ngkofi uhwon'mentisofoho. Oso'nji a'amu ahu'mo hamniyoho uyont'fi nom'ne hamniyoho kengoso asomo ikuwolo'mokomayo yont'fi hofikoe ijempoho sopo nohumentan'ngkofi uhwon'mentisofoho. ¹⁵ Jisas oso homo somo nuhwononto yahino wonyofoho lonto impe nomanto nopopojonto *sipsip'i'nji mpul'mokau* oso'nji mofonjiyohoto'm'ihwat'i'mentisofoho. Nom'ne a'amu hamniyoho ikuwolo'mokomayo syoho'njo sohwife hamniyohoso iwonto'meefonto ijempoho so'nji fonjojohoku'meeo'mentisofoho. ¹⁶ Ose yonto Jisas oso a'amu y'ihufomne'no hamniyoho a'amu mta'ni mawo'n'ngkohoho sohware ul'mento, Sekwoe y'ihufo nomaf'kuji mpan'mno. Sekwo olo nje Mpohwoe ango loso sekwoe ho'yango ango imofo'ne'maho. Mpan'mno. Ose ul'mentisofoho. ¹⁷ Hwangku sohonta Jisas ose imentiso so'no kakoe inomokomoyo sohwa hofiko huno ikwesyaf'hu'mentohoho sohonta hungkuno anga'no Ntefit Jisas'imne'no mt'i'mokumentiso An'tuye hungkunomo wo'nnyo so'ne'no syaf'hu'mentohofofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Ngko olene'no n'mo'n'ngkohoho.

Jije ango kiho ane wop'ngo'nohini went'hwone so'no n'mo'n'ngkohoho.

Oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo kemokosyohumameso'no wonyo n'mokufitnnefoho.

Inomokomoyo sohwa oso hungkuno homo somne'no huno syaf'hu'mentohofofoho.

¹⁸ Jisas kako yo'mayo yo'mayo An'tuye ango mta'ni wae yao'mentiso somo a'amu Juta sohwife hwe engo sohwa uhwonont'fi s'meho tohino umn'ngkahon'ngki Jisas'mo ul'mentohofi, Olo hiloso t'ihwo kilisomo yohinoto. K'iko yo'mayo wonyoangkafo nakwo miy'wo'n'ngkuhwoneso uy'imne'no'manji u, nakwo huno wonayono. Olo yokumpohn'nyo loso An'itu mta'ni ma'masofoho huno wonaimontonoho. ¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Olo'nohini woset'hwamonne'no yohono. Sekwo olo An'tuye ango lomo wae yaopijo'manji sikuno hufa'u s'ihune memjaof'hwoso'no ngko apa'no ango hiso nul'iko'mnefoho. ²⁰ Ose ulahon'ngki a'amu Juta sohwa ul'mentohofi, Olo ango syoho ne'no yontan'ngkuhwoni soswo *foutisik'is* (46) neyakolo'mentisofoho. I oso'no k'iko sikuno hufa'u s'ihune memjaof'hwoso'no k'iko apa'no mojosohopolaho. Awonoho. K'iko hopo'maho. Ose ul'mentohofofoho.

²¹ I oso'no oso ango hiso'no Jisas ul'mentisoso kakoe a'apahomne'no pahnn'mo hungkuno hnn'mentisofoho. ²² Hwangku sohonta Jisas kako poyo imo'n'ngkahon'ngki An'itu apa'no songo ul'ka'mentiso sohonta Jisas'ye inomokomoyo sohwa'ni olo hungkuno Jisas nal'mentiso somne'no huno ikwesyaf'syontani yo'mayo hungkuno An'tuye iyoswo

* 2:13: Mt. 26:2 enjwa'mo fehonolo'mongkomaho.

somo a'amu mtɪ'mokumentohofɔ so'nji yo'mayo hungkuno Jisas nalɪmentiso somne'no sɪmeho hi'ntnnonohino umentɪhwonefoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino so'nji huno so'ntnne'no huno uyɪmentisofoho.

²³ Oso Anɪtu A'amu Isɪlael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sɪkuno engo † somo hofɪko elɪjwonontanɪngkofi Jisas kako ango Jelusalem sopo nohumentanɪngki a'amu pi'nɪngo sohwa uhwonɪmentohofoso Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɪwo'nɪngkiyohofoso yontanɪngki uhwonontɪfi ole hnnɪmentohofi, Olo hwe lohwo Anɪtu mta'ango ne hweho. ²⁴ Ose ko hnnɪngkahonɪngkofi Jisas kako huno ole syafɪhu'mento, A'amu fehohnjoso hofɪko sɪmeho hi'ntnnono nehopi montape'njo yalokwofɔ. Ose syafɪhu'mentisofoho. ²⁵ Hwapɪngoso Jisas kako a'amu hopi'nonohino sofe sɪmeho ne mo'mo huno unyo hweho. A'amufe yahino somne'no nom'nihwa Jisasɪmo mulɪfitnnefoho. O'o, kako a'amufe huno ikwesyafɪsyɪwo'nɪngkohofɔ so'no kako huno unyo hweho. Oseso hofɪko olo hwe lohwo Anɪtu mta'ango ne hweho, ko hnnɪngkahonɪngkofi Jisas kako sɪmonyo miyofoho. Hwapɪngoso hofɪko huno ukwesyafɪsyontɪfeho unɪngkanɪngki kako tɪmo'nohini uhwonɪmentisofoho.

3

Jisas kako Nikoutemosɪ'nji hungkuno hnnɪmentisiyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Nikoutemos kako a'amu Falisi sohwafe honɪngkanomo inɪngkamojo hweho. Kako a'amu Jutafe hwe engo hweho. ² Sɪkuno fihumo sɪkwo'miyomo Nikoutemos kako Jisasɪmo nu'manto ulɪmento, Nje Lontɪhwayo sohwoɪ, Anɪtu kako kikimo kakoe hungkuno lonetɪhwayo'ne lokuhwatɪmentiso hwosoho. Oso hiso'no nakwo huno nayohoho. Anɪtu kako kɪko'nji mohumayontentesi kɪko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miyɪwo'nɪngkiyohofoso miyohotnneso-hilo. O'o, Anɪtu kɪko'nji humaho.

³ Ose ulahonɪngki Jisas ulɪmento, Hungkuno nɪhu'no nehopi wakilɪmonne'no yohono. Kɪko upa'nyo. A'amu fihwo kona'wohi aswo ma'mentiso hopaso kako songo apa'no mmo'no so'manji kako Mpohwo Anɪtumo enjwa'mo humayo somo motɪpɪhwononefoho.

⁴ Ose ulahonɪngki Nikoutemos ulɪmento, I, a'amu fihwo kako a'mane nto imo'nnyo sohwo kako apa'no songo imo'nyoso pipilo. Kako kona'wohiye aswo mo'mo swomnawesoso apa'no aswo mayoso pipilo. Oso'no kɪko filontɪhwaho.

⁵⁻⁶ Ose ulahonɪngki Jisas ulɪmento, Hwe fihwo kona'wohi aswo mayo sohonta kako a'apaho'njo imo'nnyo hweho. I oso hwe huhwo sohomo Anɪtuye Towahuno Wopɪngo ehuhnname'nyo sohwo kako towahuno songo'njo hweho. Kako a'amu songo pa'nyo imo'nnyo hweho. Hungkuno nehopi wakilɪmne'no yohono. A'amu mijo'nji towahuno'nji songo mumokoso sohwo kako Anɪtumo enjwa'mo humayoso motɪpɪhwononefoho. ⁷ Kɪko songo apa'no hmmo'nyo kilohe so'no yomo yohotoho. ⁸ Ihwoni. Ifofoso kakoe yahinomnohini inɪngkawowo'nɪngkisofoho. Oso ifofo huhwo sohwo kengo kengo

† 2:23: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

no'meemo mjim+wowo'n'ngkohoho. Kiko ifofo neso muhwonhnehino. O'o, mo'mayo'nohini uhwon+hwajwo'n'ngkino. Ifofo hiso nt'i'mta'ni i'mofapinyoto. Ntonte ehussy+wo'n'ngkohoho. O'o, kiko huno makiyonehoho. Oso hopaso Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo songo apa'no umokiyoso pipi imo'noneto. O'o, kiko huno makiyofoho.

⁹ Ose ulahon'ngki Nikoutemos Jisasimo ulimento, Olo ntohino loso pipi i'mofaponeto.

¹⁰ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko a'amu Juta somo Anituye hungkuno lutihwayo yofe engo'njo sohwo'ni olo hungkuno losomne'no kiko huno nto'no mehosakisiyotaho. ¹¹ Hungkuno nehopi kilalokweno. A'amumo hungkuno lutihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo huno nayo so'nji yo'mayo timo uhwonyo so'ntnne'no uliwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. I oso'no a'amu Jutaso yo'mayo hungkuno ulontane somo simaho muyo'njo yontifi hohujo ikinjaofalokwofo. ¹² I ngko yo'mayo olo hwaho loPONJO i'mofopalokunjo so'no selahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo simaho hi'ntnnono muyo'njo yalokwofo'manji ngko yo'mayo yo'mayo ahwomomjo i'mofopalokunjo so'no seli'me'no sekwo huno pipi waseimontolo. ¹³ A'amu hwahoponjo fihwo kako ahwomomo masiyofoho. Oso'no a'amu ti'ho wasel'ngkwofo. Ngko yo'mayo yo'mayo ahwomo somjo wososo uhwon'ngkohono eso ti'ho wasel'ngkwofo. Osenoho esofo. O'o, awonoho. Ngko'nohini A'amufe Hwomu sohwo'ni ahwomomo humanji pmmntohe hwo'nyoho. ¹⁴ Hohonta neyakwosa sohwa hwaho wonyo a'amu mohumunyopo nohumentan'ngkofi Mouses kako homa huyo'mango mt'i'mokonto tokemo montitofosyahon'ngki a'amuso oso homa somo uhwonontifi Anituye yofe ho'noma'mentohofoso songo humamentohofofoho. Oso pa'nyoso hwangku ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni mo iyo hwojiyahofiku'nnyo sopo fonjinto'ofan+hufitnnefoho. ¹⁵ A'amu hopi'nonohinosa ngkimo simaho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko songo wop'nggo ne'no nohumantokutnnefoho.

¹⁶ Ose ulikwato lohofonto ulimento, Anitu kakoe Hwomu ni'hu'no anga'nohino sohwo'ni humaleno. I oso'no Anitu kako sekwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino sokune'no simaho mikun'ngkoso sejapmentiso so'no kako ngkimo sekuyepono lonuhwat'mentisofoho. Oseso a'amu ngkimo simaho hi'ntnnono ntapifijoso hofiko hofikoe wonyomne'no tohino mayo'ne'maho. O'o, hofiko songo ne'no engolopohamo humayo'nefoho. ¹⁷ Anitu kako ngkine'no ole mosyan'ngkisiyo'njo yonto olo hwaho lopone'no lon'ngkwofo'ntono. Nje Hwomu sohwo'ni kako a'amufe hon'ngkano wonyo'ne tohino engo uhumn'ngkwofo'ntono. Oso hunoso mosyan'ngkisiyo'njo imentisofoho. O'o, a'amu hofikoe hon'ngkano wonyo somo humentan'ngkwofo'ntono hofikoe wonyomjo tohino maf'ngkwofo'ntono kako hofikimo is'ngkwofo'ntono ngkimo lon'ngkwofo'ntono hwo'nyoho. ¹⁸ A'amu ngkimo simaho hi'ntnnono ntapinyoso hofiko tohino hofikoe wonyomne'no mayo'ne'maho. I oso'no a'amu ngkimo tifi mon'ngkape'njo yontoso sohwo'ni kakoe tohinoso mayo'ne hweho. Hwap'ngoso kako Anituye Hwomu Anga'nohino sohwo'ne'no simaho hi'ntnnono montapmomo hweho. ¹⁹ Oso tohino mayo hwap'ngoso olenoho. Pomponaho

hon+ngkano wop+ngo wonyoangkafo somo uti+hwayo'ne nto pmmentisofoho. I oso'no a'amu fehohnjo hofi+koe hon+ngkano wonyo so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'ntnne'no umo'n+ngkahonjoso ole liwo'n+ngkohofofoho. Nakwo pomponaho somo in+ngkayoso nakwolaho. O'o, si+kwo'mjoho'mo wohument+hwano lont+fi iwo'n+ngkohofofoho. ²⁰ A'amu hon+ngkano wonyomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofoso hofi+ko pomponaho hiso'no mangohwa imo'n+wo'n+ngkohofofoho. Hofi+koe yahino wonyoso pomponaho'njo sopo a'amu uhwon+fitnnohont+fi pomponaho so'no i'waho yont+fi si+kwo'mjoho'mo humawo'n+ngkohofofoho. ²¹ I oso'no a'amu An+tu ye hon+ngkanomo t+fi nehopi'nohini in+ngkuwalokwofoso hofi+ko pomponaho hopo sopo nto i'mofapont+fi osopo humolawotofo. Hofi+ko oso pomponaho sopo nohumentan+ngkofi a'amu hofi+koe yahino so'nji yo'mayo syoho iwo'n+ngkohofoho so'ntnne'no uhwonont+fi An+tu ye yokumpohn'nyo'nji yalokwofo hnn+mentohofofoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo kako Jisasiye hwap+ngo ne so'no lijwao'mentisofoho.

²² Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hwaho Jutiya sopone'no ument+hwonefoho. Oso hopo sopo Jisas nakwo'nji nohumentani nakwo hwe moyam'i somo mijo kiyoma'ment+hwonefoho. ²³ Joun kako pone Ainoun Salimmjo mofone sopo humanto kako huhwo a'amu somo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso ango hopo sopo mijo engoso hi'njoponoho. A'amu sohwa kakimo u'mahon+ngkofi kako mijo kiyoma'mentisofoho. ²⁴ Oso hohosohonta hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwo Helout kako Joun+mo impo'ango somo impe mintofasiyofoho.

²⁵ Si+kuno fihwi Joun kakoe inomokomoyo sohwanji pone Ainoun nohumentan+ngkofi a'amu Juta anga'nohino sohwo hofi+kimo u'manto a'amu Jutafe hon+ngkano wop+ngo imokinyo'ne yo'mayoso mijo yat+ku'nyo yahino so'no yoka hungkuno hosi Joun+ye inomokomoyo sohwanji hnn+mentohofofoho. ²⁶ Oseso Joun+ye inomokomoyo sohwa hofi+ko Joun+mo u'mant+fi ul+mentohofi, Nakwoe lonet+hwayo sohwo si, ki+ko upa'nyo. Oso hwe Mijo Joutan nongkihnta'ni ki+ko'nji humamentiso sohune'no ki+ko kakine'no hungkuno lijwao'mentohino sohwo kako huhwo a'amumo mijo kiyomalofoho. Oso'no a'amu hopi'nonohinoso kakiyepono walokwofo. ²⁷ Ose ulahon+ngkofi Joun ul+mento, An+tu ahwomomo humaso sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino somo hofi+koe syohoso muyo'njo yontentesi hofi+ko syoho ane'njo'nesohilo. A'amu Jisasiyepono walokwofo so'no nakwo huno nayohoho. An+tu kako Jisasi+mo oso syoho hiso uy+mentisofoho. ²⁸ Olo hungkuno hohonta sel+mentohe loso nto upa'n+mentohofoho, Ngko Kilais oso hwe An+tu nakwoe hwahopo a'amumo ufo'mayo'ne lihwajone sohwni'maho. O'o, a'amu oso hwe huhwo sohwoepono ufitnne hon+ngkanoso ito'no esyohumayo'neso An+tu lon+hwat+mentiso hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulonto pahnn+mo hungkuno ul+mento, Hwe fihwo kako ape songo maso sohonta apesi kakoe hwehwoepono uhwoso'no oso hwe huhwo sohwoe a'amuso hofi+ko kakine'no si+meho wop+ngo wonyoangkafo umo'n+montonoho. Oso pa'nyoso ngko Jisasiye a'amu sohwo'ni

uhwon+ngkoheso a'amu pi'n+ngo Jisasiyepono walokwofo so'no uh-wononji nje simeho wop+ngo wonyoangkafo nto n+mo'n+maho.
³⁰ Jisasiye yofeso engo imo'nonefoho. Ngko kakimo enjwa'mo huma-honi'mo nje yofeso monje wantoho'montonoho.

³¹ Ose ul+kwato lohofonto ole ul+mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo kako nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n+mo yakolo'nnyo hweho. A'amu olo hwaho loponta'angoso olo hwaho loponefoho. Hof+ko yo'mayo olo hwaho lophonjo so'no li'wo'n+ngkohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo kakoe yofe engoso yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. ³² Oso hwe huhwo sohwo kako yo'mayo yahino wop+ngo kan+ngkwohwoe angoso wop+ngo sopo uhwon+mentiso so'nji yo'mayo upa'n+mentiso so'ntnne'no lonet+hwawo'n+ngkiso hweho. I oso'no a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno lonet+hwawo'n+ngkiso homo somo nupa'nont+fi aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo iwo'n+ngkohofofoho. ³³ A'amu oso hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kako hungkuno homo somo simeho uyonto An+tu kako nehopeho linyo hweho. ³⁴ Oso a'amu nakwoe hwaho lopone'no An+tu lihwat+mentiso sohwo kako An+tuye hungkuno nal+wo'n+ngkiso hweho. Hwap+ngoso An+tuye Towahuno Wop+ngo sohwo oso hwe huhwo sohwo ifehu'mokahumentisofoho. ³⁵ Mpohwo An+tu kako kakoe Hwomu huhwo sohwo simeho uyonto yo'mayo hopi'nonohinoso kakimo enjwa'mo ho'nahumentisofoho. ³⁶ A'amu fihwo kako An+tuye Hwomu sohwo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako songo ne'no wonyoangkafo humayo'ne hweho. I a'amu An+tuye Hwomu sohwoe hungkunomo t+fi min+ngkayo'njoso hof+ko An+tumo enjwa'mo humayo somo motip+hwon+fitnnefoho. O'o, hof+koe wonyomne'no tohino mayo'nefoho. Hof+kine'no An+tuye simeho tohino uhmnonefoho. Joun ose ul+mentisofoho.

4

Jisasi'nji a'mu Someliyanta'ango si'nji hungkuno hnn+mentisiyefoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu Falisi sohwa hof+ko olo hungkuno upa'n+mentohofi, A'amu pi'n+ngo engo Jisasiye inomokomoyo imo'n+ngkahon+ngkofi Jisasi hof+kimo mijo kiyoma'mentisofoho. Oso inomokomoyo huhwo sohwa Jouniye inomokomoyo sohwo yakolo'nnyo hwafoho. Ose upa'n+mentohofofoho. ² Ose ko upa'n+mentohofoso Jisasi huhwo kako a'amu somo mijo makiyomaso'njo hweho. O'o, kakoe inomokomoyo sohwo'n+ni a'amu somo mijo kiyoma'ment+hwonefoho. ³ Oso hungkuno homo somo a'amu Falisi sohwa upa'n+mentohofi so'no Jisasi kako huno uyahon+ngki kako oso hwaho Jutiya hopo sopo ul+ko'manto kako hwaho Ngkaliline'no wawomne'no yohono li+mentisofoho. ⁴ Ose lonto kako hon+ngkano somo nowento kako hwaho Someliya sopoe umentisofoho.

⁵ Oso hopo sopo nowento kako angoso Saika sopo i'mofamentisofoho. Oso angoso hohonta Jekoup kako kakoe hwomu Jousep+mo hwaho umentisoso mofoneponoho. ⁶ Oso hopo sopo mijimo Jekoup n+hu'no hohonta ij+mentisoso wo'nnyoponoho. Jisasi kako osopo hano nowento

oso mijimo'njo hopo sopo mofehi'nyo mijiyo kwa'ofiyo ne lopo loho-
fontan'ngki (12 k'louk somo) Jisas kakoe a'apaho usijo'no oso hopo sopo
humamentisofoho.

7 A'mu Someliyanta'angosi mijo u'monto pmentisofoho. Oso a'mu
hisi nopahon'ngki Jisas ul'mento, Mijo ntape. Ngko wan'mo. Ose
ul'mentisofoho. 8 Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'ni nakwo woso-
payo mpe uyontane'no ango ne sopo nto umentihwoneponoho. 9 Jisas
kako'nohino nohumentan'ngki oso a'mu Someliyanta'angosi Jisas'mo
ul'mento, K'ko a'amu Juta hwosoho. Ngko Someliya a'mu'nyoho.
Oso'no k'ko mijo ntape. Ngko wan'mo eso peho'no ntohino. Ose
ul'mentisofoho. Hwap'ngoso a'amu Juta so'nji a'amu Someliya
so'nji hof'ko hungkuno molan'motofofoho. Jomo mu'ma'nyo'njo
imotofofoho. 10 Jisas kako oso a'mu simo ul'mento, An'tu kako
a'amumo yo'mayo wop'ngoso uyone so'ntnne'no, Ngko mijo ntape.
Wan'mo kiloheso sohwo'nnontnne'no k'ko huno nto'no kiyontentesi
k'ko ngkimo mijo'no jomo ntohojo'no ngko mijo songo ne'no hu-
mayo'ne kijapm'mnesohilo. 11 Ose ulahon'ngki a'musi ul'mento, Hwe
Engofo, k'ko mijo ifanyoso ane hwosoho. Olo mijimo loso kengo
mo'mta'angofoho. Oseso oso mijo songo ne'no humayoso nt'mta'ni
woma'monnto. 12 Neyakwo Jekoup sohwo kako nakumo kakoe mehomi
sohwanjimo olo mijimo loso nejapmmentisofoho. Jekoup kako'nji
kakoe mehomi sohwanji hof'koe yahu'nji olo mijimo lomta'ni hohonta
n'motofofoho. Oseso nakwo j'je mijoso peho'no womantantoho. J'je
yofe engoso neyakwo Jekoup sohwoe yofe engo somo yakolo'nnyo
hwosilaho. 13 Ose ulahon'ngkahon'ngki Jisas ul'mento, A'amu olo
mijo loso n'wo'n'ngkohofoso hof'ko nom'ne s'kunomo mijo'ne apa'no
umo'n'montonoho. 14 I oso'no a'amu fihwo kako olo mijo uy'me
loso noso'manji kako apa'no mijo'no mumo'nonehoho. O'o, olo
mijo uy'me loso non'ngkuhwosi kakoe s'meho mo'mo mijol'mo hopa
imo'n'ngkuhwoso'no oso mijo hiso ne'no swap'wo'n'ngkuhwosi kakoe
songo ne'no humayoso ne'nohino hweho. 15 Ose ulahon'ngki a'musi
ul'mento, Hwe Engofo, oso mijo hiso ngkimo ntape. Oseso hwanguku
ngko mijo'no mijoho mape'n'mnehono. Oseso ngko olo mijo hiloso
apa'no mifapmnehono.

16 Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, K'ko j'je angopo nowehoji j'je hwe-
humo ut'mahoji olopo asomo f'pe. 17 Ose ulahon'ngki a'musi ul'mento,
Ngko hwehwo ani'nyoho. Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Ou, k'ko
hwehwo ani'nyoho ntohinoso n'hu'no nehopi lohino. 18 K'ko hohonta
hwehwa aho hopi'nonohino sohwo uma'n'mentohino kiyoho. I,
olo hwe lohwo lohonta k'ko'njo humasiyoso j'je hwehwo'maho.
Oso j'je hungkuno nehopi lohino. 19 Ose ulahon'ngki a'musi yomo
yonto ul'mento, Hwe Engofo, ngko kikine'no huno niyohoho. Kikimo
An'tu hungkuno kijopahon'ngki l'motnno hwosoho. 20 Nakwo a'amu
Someliya hn'nwiye neyakwosa hof'ko olo hwof'ki'nyo lopo * An'tuye
yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumotofofoho. I oso'no sekwo a'amu Juta
soku ole l'wo'n'ngkohofi, A'amu hopi'nono ango Jelusalem sophonini
An'tuye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuno.

* 4:20: Oso hwof'ki'nyo sopo a'musi l'mentisoso Hwof'ki'nyo Ngkelisim hwaho Someliya
sophonoho. (Lk. 9:53 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.)

²¹ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, A'mu losi, nje hungkuno ne somo k+ko s+meho hi'n+ntnono uyo. S+ikuno fihwi umo'n+monto yalokunjo somo sekwo olo hwof+iki'nyo lopo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne muhu'mokufitnnehofu. I a'amu ango Jelusalem hopo oso hiso'ne muhu'mokufitnnehofu. O'o, a'amu ango'meemjoso hof+ikoe hwap+ngopo An+tuwe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokant+ifeho.

²² I oso'no sekwo a'amu Someliya soku sekwo Mpohwoe yofe ho'nomayo'ne hwap+ngo neso huno maseyofoho. Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo An+tuwe yofe ho'nomawo'n+ngkuhwone ne sohumo nakwo huno nayohoho. Hwap+ngoso nakwo a'amu Juta hn'n+mta'ni An+tu kako hwe fihumo uhwosopeehon+ngki oso hwe huhwo sohwo kako a'amufe wonyomjo tohino somo isi+hutofomayo'ne hweho. Oso'no hwap+ngo neso huno nayohoho.

²³ Oso s+ikuno hiso umo'n+monte'no kilohe hiso olohonta nto i'mofapohoho. A'amu fihwo kako ngko An+tuwe yofe woho'noma'mo nehopi loso sohwo kako ole uy+montonoho. Kako An+tuwe Towahuno'nji nohumahwosi Towahuno huhwo sohwo An+tuwe yofe ho'nomayo'ne hon+ngkano neso uti+hawahon+ngkuhwosi oso hwo in+ngkohwoso'no kako An+tuwe yofe nehopi woho'noma'montonoho. Nje Mpohwoe kako a'amu oso yahino so'njo somne'no umo'n+ngkohoho.

²⁴ An+tu kako Towahuno hweho. Oso'no a'amu An+tuwe yofe woho'noma'mo loso sohwo kako An+tuwe Towahuno'nji nohumahwosi kako hon+ngkano nto'nohinomo un+ngkamontonoho. Oso yahinoso An+tuwe yofe ho'nomayo'ne nefoho.

²⁵ Ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Ngko huno ole niyohoho. An+tu kako ole nal+mento, Ngko sekumo sefo'mayo'ne uhwosopo'mentohe sohumo sekuyepono uhwat+monnoho. Oso a'amu huhwo sohumne'no K+lais+yoho l+wo'n+ngkuhwonefoho. Kako nop+i+hwoso'no kako yo'mayo yo'mayo so'no wolonet+i+hwamontonoho.

²⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Olo ngko olo huhwo'nyoho. Ngko k+ko'nji hungkuno lalokuhwoyosofo. Ose ul+mentisofoho.

²⁷ Ose ul+kwato lohofahon+ngki Jisas+ye inomokomoyo sohswana'ni u'mentani uhwon+ment+i+hwoneso Jisas oso a'musi'nji hungkuno hnnontan+ngki uhwonontani yomo yontani nakwo huno pi'n+ngo syaf+i+hwoment+i+hwonefoho. I oso'no nakwo a'mu simo ole mujofoho. K+ko peho'no kumo'n+ngkohoho. I Jisas+mo ole mujofoho. A'mu simo peho'no ulalokuno. O'o, ose mujofoho.

²⁸ Oseso a'musi kako kakoe mij+po'nyoso nul+ko'manto kakoe angopono asomo umentisofoho. I'mofawento a'amu hopi'nonohino somo ul+mento,

²⁹ Sekwo nop+i+kuji olo hwe lohwo uhwon+mmo. Kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho. Oso hwe An+tu uhwat+mmo nal+mentiso K+lais sohwo+l+keno.

³⁰ Ose ulahon+ngki hof+iko hof+ikoe ango po ul+ko'mant+i+fi Jisas+mo uhwonano lont+i+fi pmmmentohofofoho.

³¹ Oso hohosohonta Jisas+ye inomokomoyo sohswana'ni Jisas+mo ul+ment+i+hwoni, Nakwoe Lonet+i+hwayo sohwo, k+ko wopayo'ne mijoho kiyonoho. Wopayo hmnyo.

³² Ose ulahon+ngkuhwoni Jisas nal+mento, Ngko wosopayo sekwo huno maseyoso ngko hi'njo hwo'nyoho.

³³ Ose nelahon+ngki inomokomoyo sohswana'ni ole hnn+ment+i+hwoni, A'amu fihwo kako Jisas+mo wopayo nto uyisohwo+l+keno.

³⁴ Ose syof+i+yahon+ngki+hwoni Jisas nal+mento, Nje wosopayoso olenoho. Nje Mpohwo n+hwat+mentiso sohwoe hunomo t+fi in+ngkayo'ne syohoso

nje wosopayofoho. Oso syoho hiso wesojwao'monnoho. Oso syohoso wosopayo pa'nyo yokumpohn'nyo ntap'wo'n'ngkisofoho.

³⁵ Ose nalonto ole nalimento, Sekwo ole liwo'n'ngkohofi, Hamno osofosofahu'no neyakolofihwoso'no wosopayo toyo ihwoso'no womantanoho. Ose liwo'n'ngkohofu kuyoho. I oso'no ngko ole selalokweno. Sekwo wosopayo somo fe'n'ihwonimno. Toyo nto imaho.

³⁶ I oso wosopayo selalokweso a'amumne'no selalokweno. Wopayo toyoso a'amu hofiko nje hungkunomo upa'n'ngkuji simeho komo'no wontapife ntnne'no selalokweno. Hwe fihwo kako wosopayo hujo sohwo tifi no'mo kako wopayo toyo emahwoso'no oso wosopayo hiso kakoe ho'yango pa'nyofoho. Oso hopaso a'amu Anituye hungkuno nom'ne a'amumo uliwo'n'ngkohofoso hofikoe ho'yangoso olenoho. Hofikoe hungkunomo nom'ne a'amu upa'n'ngkuji Anitumo simeho uyifijo'manji oso a'amu hiso hofikoe ho'yangofoho. Hofiko oso ho'yango hiso'nji engolopohamo nohumantokutnnefoho. Oseso oso wosopayo hul'wo'n'ngkiso so'nji kakoe a'amu wopayo toyo emawo'n'ngkohofu so'nji hofiko simonyo afa'no afa'no uyantifeho.

³⁷ Oseso oso hungkuno liwo'n'ngkohofu loso nehopeho. Hwe fihwo kako wopuyo hulahan'ngki nom'nihwo wosopayo toyoso emawo'n'ngkisofoho. Ose liwo'n'ngkohofofoho. ³⁸ Sekwo wopuyo ko mahulimmalofoso sekwo wopayo toyo femapmno selohe so'no sekwo a'amu nom'ne sofe syoho yokumpohn'nyo imalofo somta'ni wopayo toyo emalokwofo. Simo'mo a'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno nom'ne a'amumo lutihwawo'n'ngkohofu so'no sekwo oso a'amu hisomo nje hungkuno ulikujo'no hofiko nje a'amu ne umo'nantifeho. Oso hiso'no sekwo wopayo toyo pa'nyo emalokwofo. Jisas ose ulimentisofoho.

³⁹ Oso a'musi Jisas'nji hungkuno hnnimentisoyosi kako a'amu Someliya somo kako yo'mayo yo'mayo ngko hohonta imote so'no ntohoho ulimentiso so'no a'amu pi'n'ngko engoso Jisasimo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho.

⁴⁰ Oso a'amu hiso Jisas'njopo i'mofapontifi Jisasimo hungkuno yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakwo'njo lopo fosyohumaho. Ose ulahan'ngkofi Jisas hofiko'nji sikuno hufa'u humamentisofoho.

⁴¹ Osopo nohumentan'ngki a'amu pi'n'ngko engoso kakoe hungkunomo haloho upa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁴² Hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi hofiko oso a'mu simo ulimentohofi, Simo'mo jije hungkunomo upo'nontani nakwo huno ole syafihu'malohwoni, Olo hwe lohwo hungkuno ne'njo hweho. I oso'no olohonta kakinta'ni kakoe hungkuno neso nakwo huno ole nayohoho. Olo hwe lohwo kako a'amu hwaponjo hn'nwiye wonyo somjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne hweho. Huno ose nayohoho. Ose ulimentohofofoho.

Jisas kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyu sohwoe hwomumo wop'ngo umokumentisofoho.

⁴³ Oso sikuno hufa'u sohwa'u moi'wo imo'n'ngkahon'ngki Jisas oso ango hopo sopo nuliko'manto Ngkalilino umentisofoho. ⁴⁴ Nom'ne sohonta Jisas olo hungkuno loso limentisofoho. A'amu fihumo Anitu hungkuno uyahan'ngki limojo sohwo kako kakoe hwap'ngo sopo yofe engo ane hweho. Ose limentisofoho. ⁴⁵ I oso'no Jisas kako kakoe hwap'ngopo Ngkalili i'mofopahon'ngki a'amu hopo saponjoso

hofiko Jisas pmentiso so'no sɔmonyo imentohofofoho. Hwapɔngoso hofiko hi ango Jelusalem Sɔkuno Engo iyoho humayo uhwonyo somo sɔmentohofofoho. Osopo nohumentɔfi yo'mayo wonyoangka a'amu miy'wo'nɔngkiyohoho Jisas yahonɔngki uhwonɔmentohofofoho.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oso hwaho Ngkalili ango we'e Kana osopo Jisas asomo umentisofoho. Nom'ne sɔkuno somo oso ango hopo sopo Jisas humamentiso sohonta kako hungkuno lahonɔngki ahu'mo mijoso ipisayo mijo pompenjiyo *wain* imo'nɔmentisofoho. Jisas kako oso ango Kana sopo nohumentanɔngki hwe nom'ne ango Koponeyam humamojo sohwo kako Jisas hwaho Jutiya sopo nta'ni hwaho Ngkaliline'no sopalofoho upa'nɔmentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe syoho fehohnjo somo mokosyohumamojo hweho. Kakoe hwomu mnokino engo tɔpema'mentisofoho. Oso'no hwe huhwo sohwo ango Kana sopo nowento Jisasɔmo tɔpɔhwononto hungkuno yokumpohn'nyo ulɔmento, Nje hwomu kako poyo wape'nɔmonte'no mofoneponoho. Oso'no kɔko ngko'nji ango Koponeyam nowehwasɔ nje hwomuwopɔngo nɔmokiyo. ⁴⁸ Ose ulahonɔngki Jisas ulɔmento, Ngko yo'mayo wonyoangka a'amu miy'wo'nɔngkiyohofoso miyome'manji sekwo ngkine'no masemo'nyo'njo kuyoho, sɔmeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ⁴⁹ Ose ulahonɔngki oso hwe engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo ulɔmento, Hwe Engofo, kɔko komo'no fɔpe. Nje hwomu poyo pe'nohoho. ⁵⁰ Ose ulahonɔngki Jisas ulɔmento, Kɔko jije angopono asomo fɔwe. Jije hwomu sohwo wopɔngo wohumamontonoho. Ose ulahonɔngki oso hwe huhwo sohwo kako Jisasɔye hungkunomo sɔmeho hi'ntnnono uyonto kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. ⁵¹ Nowentanɔngki kakoe syoho ulohofiyo sohwa honɔngkanopo uswo'nontɔfi ulɔmentohofi, Jije hwomu sohwo wopɔngo humaho. ⁵² Ose ulahonɔngkofi kako ulohonɔmento, Nje hwomu sohwo wopɔngo mofehi'nyo ntisohumo imo'nɔmahoho. Ose ulahonɔngki hofiko ulɔmentohofi, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta kakoe a'apaho tohohmtnnoho moi'wo imo'nɔngkahonɔngki wopɔngo humaho. ⁵³ Ose ulahonɔngkofi kanɔngkwohwo huno ole uyɔmento, Fosi mofehi'nyo soumjiyo sohonta Jisas kakimo ulɔmento, Jije hwomu wopɔngo wahumamontonoho. Ose ikwesɔfɔsyonto kako kakoe a'amu hopi'nonohino sonji Jisasɔmo sɔmeho hi'ntnnono umentohofofoho. ⁵⁴ Oso wonyoangkafoso a'amu miy'wo'nɔngkiyohofoso Jisas hwaho Ngkalili sopo imentisoso sɔmo'mo ahu'mo mijomo *wain* imo'nɔmentisofoho. Osofepo hwomu mnokino'njo sohomo wopɔngo umokumentisofoho.

5

Jisas kako mijo ayo we'e Mpetesɔta sopo hwe mnokino'njo sohomo wopɔngo umokumentisofoho.

¹ Oso moi'wo imo'nɔngkahonɔngki a'amu Jutafe Sɔkuno Engo iyoho humayo'ne i'mofopahonɔngki Jisas Jelusalemne'no sɔmentisofoho. ² Oso ango Jelusalem sokilojo kuso anga'no yahu *sipsipmnefoho* limotofofoho. Oso hopo sopo mijo ayo we'e wo'nyoponoho. A'amu Jutafe hungkuno ole Mpetesɔta. Oso hopo sopo ango aho anga'no hopi'nono swoho ane iku'yo'nohinomo'nnyoso loho'nyoponoho.

³ Oso ango hopo sopo a'amu pi'n'ingo engo mnokino'njoso humamotofofoho. Fehohnjoso t'mpi'nyo fehohnjo sife wonyo'njo fehohnjo a'apaho poyo pe'nnyo'njo oso a'amuso humamotofofoho. [Hofiko oso mijo ayo we'e huhwo sohwo songo sigo iyo'ne hon-tohumamotofofoho. ⁴ Hwap'ingoso s'ikuno fehohnjo An'tuye a'amu ahwomomjo fihwo noponto mijo ajwomo'mo songo sigo imokahon'ngki uhwonont'ifi a'amu mnokino'njo sohwo kako oso mijo somo s'mo'mo ho'n'ma'mentiso osohwo kakoe mnokinoso moi'wo imo'n'mentisofoho.]

⁵ Oso hopo sopo hwe mnokino'njo fihwo nohumentan'ngki soswo *teti-et* (38) uyakolo'mojo hweho. ⁶ Jisas noponto oso hwe huhwo sohwo foyowentan'ngki uhwononto huno ole umento, olo hwe lohwo mnokino hohonta umojo hweho. Ose syaf'isyonto ul'imento, K'iko nje a'apaho wop'ingo wan'imo'nono lakin'ngkohoho. ⁷ Ose ulohon'ngkahon'ngki a'amu mnokino'njo sohwo ul'imento, Ou, hwe engofo, oso mijo songo songo yahonjo sohonta ngko a'amu nontomaf'ikuji mijomo men'ihumajone a'amuso ane hwo'nyoho. Ngko waho'nu'mo'mo ko lontneso nom'ne a'amuso niyakolof'iwon'ngkohoho hwo'nyoho. ⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, k'iko nol'ikafohoji j'ije ife ho'yango yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. ⁹ Ose ulahon'ngki ni'hu'no komo'no oso hwe sohwoe a'apaho wop'ingo imo'n'ngkahon'ngki kako nol'ikafonto kakoe ife yo'mayoso nohu'memanto kako hano umentisofoho. Oso s'ikuno hiso s'ikuno iyoho humayomnoho.

¹⁰ Oseso a'amu Jutafe hwe engo sohwa hof'iko oso hwe wop'ingo umokumentiso sohomo ul'imentohofi, Olo s'ikuno loso iyoho humayo'nefoho. J'ije ife yo'mayoso mokoho'nawe'ne s'ikuno m'maho. K'iko nakwoe hon'ngkano hungkunomo mt'ihupeelokuno. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi kako ole ul'imento, Oso hwe kako wop'ingo ni'mokonto ntohoho, K'iko nol'ikafohoji j'ije ife yo'mayoso hu'memahoji hano mpano. Ose ntiso'nefoho. ¹² Ose ulahon'ngki hof'iko ulohon'mentohofi, T'ihwoe a'amuhwo kilisoto. J'ije ife yo'mayoso mahoji mpano eso. ¹³ Ose ulahon'ngkofi oso hwe wop'ingo imo'n'mentiso sohwo kako Jisas kakoe yofeso huno muyo hweho. Hwap'ingoso oso hopo sopo Jisas kako oso hwe huhwo sohomo wop'ingo umokonto a'amu pi'n'ingo engo somo uhwononto kako komo'no ul'iko'ma'mentisofoho.

¹⁴ Hwangku sohonta Jisas kako oso hwe huhwo sohomo An'tuye tajo ango engo somo t'ip'ihwononto ul'imento, K'iko upa'nyo. Wop'ingo nto imo'n'ngkino hwosoho. I k'iko hon'ngkano wonyoso apa'no yohotoho. Nom'ne tango engo m'ikun'imposo ku'manoho. ¹⁵ Ose ulahon'ngki oso hwe huhwo sohwo kako nowento a'amu Jutafe hwe engo sohwo ul'imento, Oso hwe ngkimo wop'ingo ni'mokumaso sohwo Jisasiyoho. Ose ul'imentisofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hof'iko Jisasi'mne'no wonyo ulohofano lont'ifi oso hiso'no hungkuno loma'mentohofofoho. Hwap'ingoso Jisas kako oso hwe wop'ingo umokumentisoso s'ikuno iyoho humayo somo imentisofoho.

¹⁷ Hof'iko Jisasi'mo yoka hungkuno ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, I nje Mpohwo kako s'ikuno huhwi a'amumo wop'ingo wop'ingohini ne'no ulohof'iwon'ngkiso hweho. Kako usijo'no mofosyohumayo hweho. Oso pa'nyo s'ikuno huhwi ngko huhwo'ni a'amumo wop'ingo

ulohofiwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho. ¹⁸ Jisas ose ulimentiso so'no a'amu Jutaso hofiko Jisasimo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko huno ole syafi'hu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n'ingkiso hweho. Oso'nohini'maho. O'o, kako Anitu nje Mpohweho nalisomanji kako huno ole syofisyalofoho. Ngko Anitu'nji afa hwo'nyoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasimo wofonjosyano lontifi imentohofofoho.

Anituye Hwomu sohwo kakoe syoho iyo so'ne kako yokumpohn'nyo hi'njo hweho.

¹⁹ Jisas a'amu Juta huhwa sohwo ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni nje huno mta'ni ngko yo'mayoso siki mimnehono. O'o, yo'mayo nje Mpohwo yalokunjo somo uhwononji ngko yalokweno. Yo'mayo Mpohwo yonteso Hwomu sohwo kako iwo'n'ingkohoho. ²⁰ Nje Mpohwo kako simaho engo mikun'mposo Ngkimo ntap'wo'n'ingkiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino yalokusoso ntihwawo'n'ingkisofoho. Oseso yo'mayo ntiw'o'n'ingkisoso ngko yalokweno. Olo syoho we'e imale somo sekwo t'imo uhwon'malofo sohwaso hwangku Anitu kako syoho engo olo syoho we'e homo lomo hwofilo'nnyoso ntap'hwoso'no sekwo uhwon'ngkuji sekwo yomo uyantifeho. ²¹ Mpohwo kako a'amu poyo pe'nyo somo ulikafonte sohwo songo apa'no umokuwo'n'ingkiso hweho. Oseso Ngko huhwo'ni a'amu fehohnjo poyo pe'nyo somo ulika'mo limeso i ulika'monnoho. ²² Olohonta Mpohwo Anitu kako a'amufe hon'ngkano somne'no wop'ngofoho wonyofoho mujo hweho. O'o, kako oso syoho hiso kakoe Hwomu sohwo'nimo ntapmmentisofoho. ²³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Mpohwoe yofe ho'nomawo'n'ingkohoho hopaso hofiko kakoe Hwomu sohwo'niye yofe hi ho'non'imapitnne'ento syoho hiso ntapmmentisofoho. I oso'no a'amu nje yofe moho'nonimayo'njo hwo'manji hofiko nje Mpohwo n'hwat'mentiso sohwoe yofe hi moho'nomayo'njofoho.

²⁴ Ose ulikwato lohofonto ole ulimento, Ngko nehopi'nohino waselimonne'no yohono. A'amu hofiko nje hungkunomo upa'n'ngkuji Anitu n'hwat'mentiso sohomo simaho hi'ntnnono uy'kuji hofiko songo ne'no wop'ngoko humayo'ne hi'njofoho. Hwangku hofikoe yahino somne'no hungkuno ikwolofo angkuhwafo sopo m'mofapitnnefoho. Hofiko poyo pe'nyo yahino somo hwotoho fenti'fi songo ne'no humayo yahinoso nto tipema'mentohofofoho. ²⁵ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Oso sikuno u'mofapmmento imentiso sohwi nto i'mofapohoho. Oso'no olohonta a'amu poyo pe'n'mentohofoso hofiko Anituye Hwomu sohwo'niye mango mta'ni nje hungkuno upo'nantifeho. Oso a'amu hiso oso hungkuno homo somo simaho uy'kuji'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ²⁶ Nje Mpohwo kako songo humayo hwap'ngoko sohwo kako kakoe Hwomu sohwo'nnonji songo fosyohumayo'ne hwap'ngoko n' mokumentisofoho. ²⁷ Oseso Anitu kakoe Hwomu sohwo'nimo oso syoho a'amufe yahino somne'no wop'ngofoho wonyofoho ujoso ntapmmentisofoho. Hwap'ngoko Ngko A'amufe Hwomu n'hwosopo'mentiso hwo'nyoho. ²⁸ Sekwo olo hungkuno lomne'no yomo ikutoho. Hwangku nom'ne sikuno imo'nyo sohwi i'mofap'hwoso'no a'amu poyo nto pe'nontifi

pi'nimomo wotofoso hofi'ko nje mampaho wonupo'nanti'feho. ²⁹ Hofi'ko nupa'n'ngkuji apa'no songo wolikofant'feho. A'amu yahino wop'ingo imotofoso songo ne'no nohumantokutnnefoho. A'amu yahino wonyo imotofoso tohino engo t'ipemapi'tnnefoho.

Anitu kako kakoe hwomufe hwap'ingo so'no ujo ehontojwahumentisofoho.

³⁰ Ngko a'amufe yahino somne'no yano milofihwajiyoyo syoho imeso nje huno mta'ni mimnehono. O'o, ngko nje Mpohwoe hungkunomo upa'n'imo osomnohini ngko t'ifi in'ingka'mo ngko a'amumo yano milofihwajiyoso nto'nohino uyimonnho. Hwap'ingoso ngko nje huno mta'ni uyimondi'maho. O'o, ni'hwatimentiso sohwo yo'mayo umo'nososo uyimonnho.

³¹ Ngko sekumo ngkine'no hungkuno seli'me'no sekwo huno ole wosyofisyant'feho. Kakoe hungkuno nehopit'keno. Hwasyo kolalofoho. Ose wosyofisyant'feho. ³² I oso'no nom'nihwo nje Mpohwo oso hungkuno ngkine'no selokweso kako huhwo nje hwap'ingo so'no setihwalofoho. Oso ngkine'no setihwalokusoso ngko huno niyohoho, nehopeho. ³³ I nom'ne hungkuno upa'nyo. Oso hwe Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwoe hungkunomo sekwo upo'nane'ent'ifi kakiyepo sekwoe a'amumo uhwatimentohofofoho. Oso hwe huhwo'nji nje hwap'ingo so'no hungkuno nehopi nto selimojofoho. ³⁴ Ngko hwaho laponjo hwe sohwoe hungkuno ngkine'no nje hwap'ingo so'no selimentiso so'no ngko huno pi'n'ingo maniyantofiyoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho ntap'ifitne'no sekwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofosemayo'ne Joun'ye hungkunoso huno sefotofone selalokweno. ³⁵ Joun sohwo kako sikiloho hopo imo'nonto sekumne'no pomponaho losesiyo'ne hweho. Sekwo kakoe pomponahopo we'lenepi wohumano lont'ifi simonyo imentohofofoho. ³⁶ I oso'no olohonta nom'ne wop'ingo Joun'imo hwofilo'nnyoso nje hwap'ingo so'no losetihwalofoho. Oso hiso nje syoho wop'ingo Mpohwo ntapmentiso a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso yalokweno. Oso syoho hiso sekwo uhwon'ngkuji nje hwap'ingo so'no huno waseyono. Mpohwo Anitu lihwatimentiso hweho waseyono. ³⁷ Nje Mpohwo ni'hwatimentiso sohwo sekwo kakimo muhwonyo'njo ko yont'ifi kakoe mampaho somo mupa'nyo'njo ko yahon'ngkofi kako huhwo nje hwap'ingo so'no nto setihwamentisofoho. ³⁸ Kakoe hungkunoso sekwoe simeho mo'mo maseuyoho. Hwap'ingoso sekwo Anitu ni'hwatimentiso sohwo'n'imo simeho hi'ntnnono montape kuyoho. ³⁹ Sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkunomo sikuno huhwo huhwi atofo li'wo'nasoso nakwo songo ne'no humayo'ne wotipemantanoho. Ose syafisyont'ifi sekwo oso hungkuno homo somo hafi'hafe t'ipewo'n'ingkohofofoho. I oso'no oso hungkuno hiso nje hwap'ingo so'no ko lijwaof'wo'n'ingkisoso ⁴⁰ sekwo ngko songo ne'no wonyoangkafo humayo hwap'ingo sohwo'n'imo ni'mayo so'no nakwolaho li'wo'n'ingkohofofoho. Oso'no sekwo songo ne'no humayoso mat'ipmmopiyo hwasoho.

⁴¹ Olo hungkuno loso sekwo nje yofe woho'nonimant'fe'no mase-lalokuyohono. ⁴² O'o, ngko sekwoe yahino somne'no huno niyohoho. Sekwo Anitumne'no Nakwolaho lalokwofo. ⁴³ Ngko nje Mpohwoe

yokumpohn'nyo'nji noponji se'ma'mentoheho, Ngko Anitu mta'ango hwo'nyoho selimentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo mohononimaso hwasoho. I hwe nom'nehwo kakoe huno mta'ni se'mahwosi kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso ihwoso'no sekwo kakoe hungkunomo woho'nomantifeho. ⁴⁴ Sekwo sekwoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo sekwoe yahino somne'no Anitu kako huno pipi kuyalofoho eso huno mosyafisiyo'njo liyalokwofo. O'o, kakoe syohofoho lalokwofo. Oso hiso'no sekwo Anitu ne anga'nohino sohomo simeho hi'ntnnono muyifitnnehofo. ⁴⁵ Tifi no'mo sekwoe honingkanomo somne'no hungkuno ikwolofone sopo ngko nje Mpohumo sekumne'no mulimnehono. O'o, Mouses sekwoe hungkuno ikwolofone sopo sekwoe wonyo somne'no Mpohumo ulonefoho. Hwapingoso sekwo huno ole syofisyalokwofo. Nakwo Mousesiye honingkanomo hungkunomo ito'no iningkowalokuhwono. Oso'no nakwo songo ne'no wonyoangkafo humayo so'no wotipemantanoho. Ose syofisyalokwofo. ⁴⁶ I oso'no sekwo Mousesiye hungkunomo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifijontentesi sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nontapikutnesohilo. Hwapingoso Mouses kako ngkine'no hungkuno mtimokumentisofoho. ⁴⁷ Oso hungkuno Mouses ifalifaliyo mtimokumentiso somo sekwo nto'no miningkayo hwasimanji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono pipi wotipeentifito. Awonoho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Jisas kako a'amu 'faif tausen' (5000) somo wosopayo uyimentisofoho. (Matiyu 4:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Oso hohosohonta Jisas kako mijo ayo Ngkalili nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Oso mijo ayo yofe nom'neso Taipeliasyoho. ² Osopo Jisas nowahoningki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Jisasimo tifi iningkapmmentohofofoho. Hwapingoso yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ngkiyohofoso Jisas yahoningki uhwonimentohofofoho. A'amu mnokino'njo pi'n'ingo somo Jisas kako wopingo umokahoningki uhwonontifi iningkapmmentohofofoho. ³ Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nakwo oso hopo sopo hwofiki'nyo we'e sopo kotosontani osopo humamentihwonefoho. ⁴ Oso a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * sohwi we'enepe umo'nimonte'no imentisofoho. ⁵ Jisas oso hwofiki'nyo hopo sopo nohumanto timo fe'nihwonimentisoso hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Jisasiepono sapontaningkofi uhwononto kako Filipimo ulimento, Olo hwe moya'mi lomne'no nakwo wosopayo mpe mtimta'ni yanehwono. ⁶ Oso hungkuno hiso Jisas Filipimo ko ulimentisoso Jisas kako yo'mayo yone so'no huno nto syafihu'mentisofoho. I oso'no kako Filipiye hunomo yamofu ulohomomo lonto oso hungkunoso ulohonimentisofoho. ⁷ Jisas ose ulahoningki Filip kako ulimento, I, nakwo hamniyoho syoho iyo sikuno *tu hantilet* (200) memjaofoso hi'njo'ntontentesi nakwo wosopayo mpe yihwasi a'amu fehohnjo sohwa wopayo we'e'nohini ningkuji a'amu fehohnjoso manyo'njo iikutnesohilo.

* 6:4: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

⁸ Ose ulahon+ngki Jisasiye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Ent+lu, Saimoun Pitafe kon+ngkwa'wehwo sohwo Jisasi+mo ul+mento, ⁹ Olo hwomu lohwo kakoe wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan+ku kempinjo hufa'uyo so'nji mokosyohumunyo hweho. I oso'no olo a'amu pi'n+ngo engo lomne'no wopayo loso pipi uyanehwono. O'o, hopo'maho. ¹⁰ Ose ulahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'n+mo nal+mento, Sekwo hwe moya'mi somo ampo fosyohumamno ul+mno. Ose nal+mentisofoho. Oso hopo sopo hoja pi'n+ngo'njoponoho. A'amu hiso hojapo nohumant+fi hwe'nohino sohwa *faif tausen* (5,000) humamentohofofoho. Moya'mi sofamo atofa majofoho.

¹¹ Ose humentan+ngkofi Jisas kako oso wosopayo hiso nomanto An+itumo isamoyoka ulonto oso a'amu hwe moya'mi hopi'nonohino somo yano ulofimentisofoho. Ose uyonto kako inan+ku kempinjo hufa'uyo so'nji yano ulofimentisofoho. Oso wosopayo so'nji inan+ku so'nji uyahon+ngki a'amu hofi+ko nonont+fi s+meho uhnn+mentisofoho. ¹² Hofi+ko wosopayoso nto n+ngkahon+ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'n+mo nal+mento, Sekwo oso wosopayo nonont+fi nil+feefohofoso apa'no m+hu'mokumno. Fehohnjo siki wehwoloho. ¹³ Ose nelahon+ngki oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino somta'n+ngo nil+fee'mentohofoso sohwo ho'yo aho hopi'nonohino sife mta'ni hufa'uyo somo mehu'mee'mment+hwonefoho.

¹⁴ Oso wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso Jisas imentiso so'no hwe moya'mi hofi+ko nuhwonont+fi ole hnn+mentohofi, Oso hwe sohomo An+itu hungkuno uyahon+ngki nalone'no hontohumalohwoneso olo huhweho. Ose hnn+mentohofofoho. ¹⁵ Ose hnnontan+ngkofi Jisas kako huno uy+mento, Hofi+ko ngkimo aho yokumpohn'nyo ni+kekujji hofi+koe hwe engomo men+humat+pitnnoho lonto kako'nohini hwofi+ki'nyopono kotas+mentisofoho.

*Jisas kako mijo ayo sopo hano emoimentisofoho.
(Mat+yu 14:22-33; Mak 6:45-52)*

¹⁶ S+kuno'nji Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijo ayo mom+ngo so'mne'no woment+hwonefoho. ¹⁷ Osopo nohumantani Jisas+mne'no wonyopi hontohumentani nakwo yofayokinomo kotasontani nakwo oso mijo ayo sopo Koponeyanne'no woka'ment+hwonefoho. Nowekontan+ngkuhwoni ajwopo s+kuno nto meehon+ngki Jisas nakumo komo'no mone'ma'mmentisofoho. ¹⁸ Oso hohosohonta ifofo engo yahon+ngki mijo songo songo engo yonto mijo engo imentisofoho. ¹⁹ Inomokomoyo sohwna'ni nakwo mijopo ne'no jonjempo jonjempe mj+m+wako'ment+hwoneso nakwo mijo ajwopo ne'no humentani uhwon+ment+hwoneso Jisas kako mijo ayo yofayokino'njo sopo hano nowentan+ngki uhwon+ment+hwonefoho. Ose uhwonontani iyoho engo nan+mentisofoho. ²⁰ I oso'no Jisas nakumo nal+mento, Ngkonoho. Sekwo iyoho sen+ngkuhwoloho. ²¹ Ose nelahon+ngki nakwo ut+mano lontani iment+hwoneso kako nakwo'njo ajwomo'mo humahon+ngki yofayokino hiso nakwo wowantani humiy+hwone sopone'no komo'no umentisofoho.

Hwe moya'mi hofi+ko Jisasi+mne'no hafi+hafe t+pmmentohofofoho.

²² Mo'n'ngkanta hwe moya'mi mijo ayo mom'ngo nongkihnta'ni humamentohofoso Jisas'mo uhwonano lont'ifi hnn'mentohofi, Fosi yofayokino anga'no wentono. I, oso homo somo kakoe inomokomoyo sohwanohini kotas'malofofoho. Jisas'nji'maho hof'iko'nohini kotasont'ifi humpo'malofofoho. Ose hnn'mentohofofoho. ²³ Oso hopo sopo Jisas kako wosopayo'no An'itumo isamoyoka ulonto a'amu homo somo yano ulofimentiso hopo sopo a'amuso nohumant'ifi uhwon'mentohofoso yofayokino fiso Taipeliyasnta'ango i'mofopahon'ngki uhwonont'ifi ²⁴ Jisas'nji kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji mohumunyo uhwonont'ifi hof'iko Jisas'mo wot'ipemano lont'ifi yofayokinomo kotasont'ifi Koponeyamne'no wako'mentohofofoho.

Jisas ole limento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

²⁵ Nowakent'ifi mijo ayo nongkihnta'ni Jisas'mo nto t'ip'ihwon'mentohofi sohonta Jisas'mo ul'mentohofi, Nakwoe Lonet'ihwayo sohwo, k'iko olopo ne'no ntohonta pmmahnno hwasilo. ²⁶ Ose ulahon'ngkofi kako ul'mento, Hungkuno nehopi wasel'monne'no yohono. Fosi ngko syoho wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoho imale so'no sekwo nje hwap'ingo neso huno ehohosasesiyone'neso mont'ipeent'ikuyohofoho. O'o, ngko wosopayo sejapmmale so'no apa'no wonejapono lont'ifi ntopeent'ikwofo. ²⁷ Ose ulonto ul'mento, Sekwo wosopayo piso imo'nyo'ne syoho tohohmtnno'njo ikutoho. O'o, oso wosopayo songo ne'no humayo'ne so'no syoho tohohmtnno'njo fiy'ikuno. Oso wosopayo hiso piso miyonehoho. Oso wosopayo hiso Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni wosejapmmnonho. Ngko An'tuye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoho yalokwe so'no An'itu kako ngkine'no ole set'ihwalofoho, Ngko songo ne'no humayo'ne hwap'ingo hwo'nyoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki hof'iko Jisas'mo ul'mentohofi, Nakwo pipi ihwasi yanehwono An'tuye syohosofo. ²⁹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo An'tuye simeho wop'ingo umokano l'ifijo'manji sekwo olo syoho sejapmmntisoso fiy'ikuno. Sekwo oso hwe An'itu sekuyepono n'ihwatimentiso sohwo'n'imo simeho hi'ntnnono ntapmno.

³⁰ Ose ulahon'ngki ul'mentohofi, I k'iko nom'ne wop'ingo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso yohojo'no'manji ou, nakwo ole wosyokuf'syantano. An'itu kuhwot'imentiso nehwasoho. Ose wosyokuf'syantano. Oso'no pipi ihnehino. ³¹ Neyakwosa sohwa a'amu mohumunyo sopo hof'iko nohumant'ifi hof'iko wosopayo ahwomo mta'n'ngoso (*mona*) n'motofofoho. A'amu An'tuye hungkuno mt'it'mokumentohofi sohwa ole mt'it'mokumentohofi, Kako wosopayo ahwomo mta'angoso a'amumo uy'imojofoho. Ose mt'it'mokumentohofofoho. ³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. Mouses kako oso wosopayo ahwomo mta'angoso muy'immojofoho. O'o, nje Mpohwo uy'imojo hweho. I olohonta kako ahwomo mta'ango wosopayo neso wosejapmmonte'no yalofoho. ³³ Oso wosopayo neso a'amufoho. An'itu kako ahwomo mta'ni hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo songo ne'no humayo'ne unyo hweho.

³⁴ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Hwe engofu, oso wosopayo neso s+kuno huhwo huhwi engolopohamo k+ko fonejapohoho. ³⁵ Ose ulahon+ngkofi Jisas hof+kimo ul+mento, Ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo ne hwo'nyoho. A'amu hwahoponjo wosopayo n+wo'n+ngkohofoso hof+ko mijoho apa'no uy+montonoho. I oso'no a'amu ngkimo n+masoso mijoho apa'no muyonefoho. A'amu ngkimo s+meho hi'ntnnono ntapososo kako mijo'ne apa'no mumo'nonehoho. ³⁶ I oso'no nje hwap+ngo ne so'no nto set+hwamalefoho. Sekwo ngkimo ko nohonont+fi s+meho hi'ntnnono mantape'njo imalofofoho. ³⁷ A'amu fehohnjoso An+tu ngkimo ntapmmentisoso hof+ko ngkine'no wonn+ngkopant+feho. Oso a'amu homo somne'no wae meeo'mnehono. Ngkilaho mul+mnehono. ³⁸ Hwap+ngoso ngko ahwomo mta'ni pmmentoheho nje huno mta'ni pmmentohe hwon+'maho. O'o, An+tu n+hwat+mentiso sohwoe hunomnohini in+ngkayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. ³⁹ An+tu kako n+hwat+mentiso sohwo ole'ne'no umo'n+ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohinoso An+tu ngkimo nto ntapmmentiso kalohi ngko anga'no mus+kwaj+mnehono. O'o, ngko hof+kimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumant+meso hwangku no'mo s+kuno ae'uyo somo ngko hof+kimo nul+kahm'me'no hof+ko songo ne'no nohumantokutnnefoho. ⁴⁰ Ou, olo so'no Mpohwo kako umo'n+ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nonohino Kakoe Hwomu sohwo'n+mo nohon+ngkuji nje hwap+ngo ne so'no s+meho hi'ntnnono ntap+fijo'manji hof+ko songo ne'no humayo'neso nomaf+kujo'no s+kuno ae'uyo somo ngko hof+kimo songo nul+ka'mnefoho. Ose ul+mentisofoho.

⁴¹ Jisas kako ngko wosopayo ne ahwomo mta'ango hwo'nyoho ul+mentiso so'no hof+ko hof+ko s+meho wonyo umo'n+ngkahon+ngki Jisas+mne'no sitofo hungkuno hnn+mentohofofoho. ⁴² Ole hnn+mentohofi, Pipineto. Olo hwe lohwo kako Jousep+ye hwomu Jisas+yooho. Kan+ngkwowho'ya'une'no nakwo huno nayohoho. Ngko ahwomo mta'ni pmmentohe hwo'nyoho eso hwasoyoso peho'no nelalofoho. ⁴³ Ose hnn+ngkahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo ngkine'no sitofo hungkuno hofiyoka peho'no hnnalokwofo. ⁴⁴ A'amu fihwo kako ngkimo tifi nn+ngkaposo sohwo kakoe huno mta'ni mon+'manehoho. O'o, nje Mpohwo ngkimo n+hwat+mentiso sohwo kako a'amu sohomo ngkiyepono mikinj+hwajiyoso kako ngkimo won+'ma'montonoho. Oseso oso hwe ngkiyepono An+tu li+hwajoso sohomo ngko s+kuno ae'uyo somo ul+ka'mnefoho. ⁴⁵ A'amu An+tu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwa ole mt+'mokumentohofi, Hwe moya'mi hopi'nonohino somo An+tu kako hof+kimo huno uyo'ne it+hwanefoho. Ose mt+'mokumentohofofoho. A'amu hopi'nono An+tuye hungkuno upa'n+ngkuji kakine'no huno nto'no syaf+sy+kujo'no hof+ko ngkimo won+'mant+feho. ⁴⁶ I a'amu hopi'nonohinoso hof+ko nje Mpohwo An+tu sohomo muhwonyo'njofoho. O'o, ngko'nohini Mpohwo'nji humunyo sohwo'nohini kakimo uhwononji kakoe pone somta'ni pmmentohe hwo'nyoho.

⁴⁷ Hungkuno nehopi'nohini selalokweno. A'amu ngkimo s+meho hi'ntnnono ntaposo sohwo kako songo ne'no humayo'neso hi'njo hweho. ⁴⁸ Ou, ngko songo ne'no humayo'ne wosopayo hwo'nyoho.

⁴⁹ I seyakwosa sohwa hofiko oso hwaho a'amu mohumunyo sopo nohumantifi wosopayo ahwomo mta'ni (*mona*) nimotofo sohwa hofiko hohonta nto pe'nimentionhofofoho. ⁵⁰ I oso'no oso wosopayo ne ahwomo mta'ni a'amu nosohwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁵¹ Ngko oso wosopayo ne songo ne'no humayo'ne sohwo'ni ngko ahwomomo uliko'manji pmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu fihwo kako oso wosopayo neso noso'manji kako songo ne'no humantihwonefoho. Oso wosopayo so'ne'no ngko sekumo selalokweso nje a'apahomne'no selalokweno. Hwapingoso ngko a'amu hwahoponjo somne'no poyo imo'n+me'no a'amu ngkine'no simeho ntapifijo'manji hofiko songo ne'no nohumantokutnefoho.

⁵² Ose ulahonngki a'amu Juta hofiko yoka hungkuno engo loma'mentionhofofoho. Ole hnnimentionhofi, Olo hwe lohwo kakoe a'apaho nejapososo pipi nanehwono. ⁵³ Ose ulahonngki Jisas ulimention, Ngko hungkuno nehopi selalokweno. Sekwo nje a'apaho so'nji nje honyo so'nji manifijo'manji sekwo songo ne'no humayoso motiphwon'fitnefoho. ⁵⁴ A'amu nje a'apaho so'nji nje honyo so'nji nnososo kako songo ne'no humayo'neso hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo oso a'amu homo somo ulika'mnefoho. ⁵⁵ Hwapingoso nje a'apahoso wopayo ne pa'nyofoho. Nje honyoso mijo ne pa'nyofoho. ⁵⁶ A'amu kako nje a'apaho so'nji nje honyo so'nji nnososo ngko kakimo humahm'me'no kako ngkimo won'humamontonoho. Oso a'amu hiso kako nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. ⁵⁷ Nje Mpohwo songo ne'no humaso sohwo kako n'hwat'mentiso so'no ngko nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji songo humaleno. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako sikuno huhwo huhwi wosopayo'nji mijo'nji n'wo'n'ngkiso hopaso kako ngkine'no sikuno huhwo huhwi huno syanifisy+wo'n'ngkuhwoso'manji kako nje yokumpohn'nyo nomahwosi songo wohumamontonoho. ⁵⁸ Olo wosopayo ahwomo mta'ango lohwo'ni oso wosopayo seyakwosa sohwa hofiko a'amu mohumunyo sopo nimotofo pa'nyo hwo'n'maho. O'lo, oso wosopayo hiso mantifi nontifeso hofiko poyo nape'nimotofofoho. I oso'no olo wosopayo lohwo'nimo a'amu fihwo nnososo kako songo ne'no nohumantihwonefoho. ⁵⁹ Jisas kako oso ango Koponeyammjo tajo ango somo humanto oso hungkuno hiso lut'hwamentisofoho.

Jisas kako songo ne'no humayo'ne hungkuno hwapingo hweho.

⁶⁰ Oso hungkuno homo somo Jisasiye inomokomoyo pi'n'ngo sohwo'ni nupo'nontani fehohnjoso hnnimentionhofi, Olo hungkuno loso tango we'e'njo hwo'maho. Hungkuno hwapingo neso nakwo huno monayohiyohoho. Haloho t'hwopo'monteto. ⁶¹ Jisas kakoe inomokomoyo fehohnjoso oso hungkuno mjahnnimentionhofoso Jisas kakimo ko mulahonngkofi kako oso hiso'no huno uyahonngki hofikimo ulimention, Olo hungkuno ngko seloheso sekwoe hunomo wonyo lasemokohoho. Sekwo ngkimo won'hwot+mofantifetaho. ⁶² I ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko nje ango ne sopone'no asomo simeso honta sekwo ngkimo nonohon'fitne'manji sekwo huno pipi seyoneto. ⁶³ Anituye Towahuno sohwo kako'nohini songo ne'no humayo'neso hwapingo hweho. Sekwo oso hwe huhwo sohumta'ni womantifeho. Sekwoe a'apahomjo yokumpohn'nyo mosefo'manehoho. O'lo, a'amu

Anituye Towahuno momaso'njo sohwo kako songo ne'no humayoso motipemanehoho. I oso'no sekwo Anituye Towahuno mayo so'no nto selohefoho. Nje hungkunomo in'ngkafijoso sekwo songo ne'no humafitnnefoho. ⁶⁴ A'amu fehohnjo sekwo'njo ajwo so'mo humalofoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo yalokwofo. Ose nalimentisofoho. Hwap'ngoso s'imo'mta'ango Jisas kako oso a'amu kakimo simeho hi'ntnnono muyifitne somne'no kako huno nto syafihu'mentisofoho. Oso'nji kako oso a'amu kakine'no tokoyo'ofu ulohofone sohune'no huno umentisofoho. ⁶⁵ Jisas a'amu huhwo sohwamo nom'ne hungkuno ul'mento, Sekwo fehohnjo soku ngkimo simeho montape'njo yalokwofo so'no ngko olo hungkuno hiloso nto seloheso olenoho. Nje Mpohwo kako a'amu somo momikinjosehwajiy'o'njo yoso'manji sekwo ngkiyepono mapofitnnehofo.

⁶⁶ Oso hungkuno hiso Jisas kako ulahon'ngki kakoe inomokomoyo pi'n'ngoso kakimo uhwat'i'mofontifi humpo'mentohofofoho. Hofiko kako'nji hano apa'no memayofoho. Nihu'nahone uhwat'i'mo'mentohofofoho. ⁶⁷ Oseso Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohswana'n'imo nal'mento, Sekwo huhwasi won'hwoti'mofantifetaho. ⁶⁸ Ose nelohon'ngkahon'ngki, Saimoun Pita ul'mento, Hwe Engofo, Nakwo t'hwepo humpenehwono. O'o, kiko'nohini songo ne'no humayo'ne hungkunoso hi'njo hwasoho. ⁶⁹ Jije hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwono. Nakwo huno ole nayohoho. Kiko Anituye hwomu ne sohwo si wop'ngo'nohini hwasoho. ⁷⁰ Ose ulahon'ngki Jisas nal'mento, Nje inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwaso ngko sehwasopo'mentohe hwasoho. I oso'no ngko sehnonji anga'nohino sohwo si towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwasoho. Ose nalimentisofoho. ⁷¹ Oso hungkuno Jisas nal'mentisoso kako Jutas, Saimoun Isikaluyout'ye hwomumne'no nal'mentisofoho. Hwap'ngoso Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo ko inomokomojo sohwo kako aku ikinji ehumanto Jisasimne'no tokoyo'ofu uloho'mentisofoho.

7

Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa Jisasimo simeho hi'ntnnono muyimmentohofofoho.

¹ Oso hohosonta Jisas kako hwaho Ngkalili sopo nowento hano emoimentisofoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo wofonjonyano lontifi yahon'ngkofi kako hwaho Jutiya sopo hano memoyo'njo imentisofoho. ² Oso a'amu Jutaso hofikoe sikuno iyoho humayo nom'ne engoso mofonepo umo'n'imonto imentisofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosa hofiko hwap'fe angomolontifi humamotofo sohonta Anitu hofikimo hofiyomokosyohumamojo so'no huno syafisiyo'ne sikunofoho. ³ Oseso Jisas kakoe homn'ngkwa'wehwosa kakimo sitofo hungkuno ul'mentohofi, Kiko olo hwaho Ngkalili lopo sopo nohumahotoho. O'o, kiko hwaho Jutiya'ne'no sohoji osopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso kiko yohojo'no a'amu pi'n'ngoso kikimo kohon'ngkuji jije yofe engo umo'n'imontonoho. ⁴ Kiko yofe engo woma'no lohoji'manji olo hiyaso lo'mo peho'no humahnno. Kiko yofe engo ne hi'njo hwaso'manji kiko

yo'mayo wonyoangkafoso a'amu hopi'nonohino somo fitihwaho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Hwapingoso homningkwa'wehwosa huhwanji Jisasimo simeho hi'ntnnono mummentohofofoho. ⁶ Jisas hofikimo ulimento, Ngko ango Jelusalemne'no utihwa'nyopo simne sikunoso m'nofapefoho. I sekwo yo'mayoso uyano likuji'manji sekwo a'amu hwahoponjo soku sikuno engolopohamo sekwoe sikunofoho. ⁷ Olo hwaho lophonjo hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko sekumne'no simeho tohino mosejopalokuyohoho. O'lo, simeho tohino ngkimnohini ntopantokwofo. Hwapingoso yo'mayo yahino wonyo hofiko iwo'n'ngkohoho so'no ngko lijwaof'wo'n'ngkohe so'no simeho tohino ntap'wo'n'ngkohohofoho. ⁸ Nje n'ngkwahwoso sohwasu sekwo nosikui sekwo oso sikuno iyoho humayo engo somo fisihwonamno. I, ngko oso sikuno iyoho humayo engo somo mosihwonamnehono. Nje sikuno ngko siyo'neso nto'no mmo'nyofoho. ⁹ Jisas kako ose ulonto oso hwaho Ngkalili sopo humamentisofoho.

Jisas kako oso Sikuno Engo hofiyakwosa hwapife ango molimentohofu somo shwojamentisofoho.

¹⁰ Jisas homningkwa'wehwosa sohwa hofiko oso Sikuno Engo somne'no sikwato lohofahon'ngkofi Jisas kako huhwo simentisofoho. I oso'no kako utihwa'nyopo simentiso'maho. O'lo, hiyaso'mo simentisofoho. ¹¹ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko oso Sikuno Engo somo humawo'n'ngkohoho sopo humantifi Jisasimne'no hafihafe tipentifi a'amu somo ulohonimentohofi, Jisas kako nti'mo humaho. ¹² Hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hofiko mtitofu mtitofu syohumolawentifi a'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako wop'ngo hweho. A'amu fehohnjoso ole limentohofi, Jisas kako a'amuno hwasyo hungkuno liku'mof'wo'n'ngkiso hweho. Ose limentohofofoho. ¹³ I oso'no a'amu hopi'nonohino hofiko hwe engo sohwasimne'no iyoho un'ngkahon'ngki hofiko hungkuno utihwa'nyopo mahnnimentohofofoho.

¹⁴ Oso Sikuno Engo iyoho humayo ajwo sopo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu somo utihwa'nyopo hungkuno loma'mentisofoho. ¹⁵ A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasieye hungkunomo upo'nantifi yomo yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako huno engo loso nti'mta'ni tipema'masoto. Kako nakwoe sikule ango hungkuno atofu lutihwawo'n'ngkuhwone somo masyuyo hweho. ¹⁶ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas kako hofikimo ulimento, Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango moselalokuyohono. O'lo, Anitu kako ngkimo n'hwatimentiso sohwo ntahon'ngki selalokweno. ¹⁷ A'amu fihwo kako Anituye hungkunomo un'ngkamo loso sohwo kako olo nje hungkuno lomne'no kako huno ole uyono. Hungkuno loso kakoe huno mta'n'ngomaho. O'lo, Anituye huno mta'n'ngofoho. Kako huno ose uyono. ¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe huno mta'ni yo'mayo loso yoso sohwo kako yofe engo woma'mo lihwosi walimontonoho. I a'amu fihwo kako oso a'amu lihwatimentiso sohwoe yofe engoso sekwo noho'nomapitnne'ento selalokuso'manji kako hwasyo hungkuno moselalofiyoho. Hon'ngkano wonyo ane hweho. ¹⁹ Jisas ose ulonto ole ulimento, Hohonta Mouses kako seyakwosamo Anituye hon'ngkano hungkuno uyamentisofoho. I oso'no sekwo hopi'nonohino soku oso hon'ngkano hungkuno somo

hwotoho fenti fi nto'no min'ngkayo'njo imotofokuyoho. Sekwo ose imentohofi so'no sekwo ngkimo peho'no wofonjonisyanti'fe'no yalokwofo. ²⁰ Ose ulahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohino hofi'ko Jisas'mo ul'imentohofi, Kikimo t'ihwo wofonjakohumontolo. Awonoho. Kiko towahuno wonyo Seten mta'angoso hi'njo hwasoho. ²¹⁻²³ Hofi'ko ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Sikuno iyoho humayo fihumo ngko hwe mnokino'njo sohomo wop'ngo umokumentohi so'no sekwo simeho tohino ntap'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo soku sikuno iyoho humayo somo syoho iwo'n'ngkohofokuyoho. Seyakwo Mouses sohwo hon'ngkano hungkuno ole sejapmmento, Sekwo sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino aho nom'ne mta'ni hufa'u memjaofihwoso'no mo'n'ngkanta hwomu milongo sohwaso a'apaho somo sihu fikolopmno. I Mouses oso hungkuno somne'no hwap'ngo hwo'maho. O'o, seyakwosa mta'angofoho. I oso'no oso sikunoso memjaofihwoso'no sikuno iyoho humayo so'manji sekwo oso sikuno somo syoho iwo'n'ngkohofihwasoho. Sekwo oso ko iwo'n'ngkohofoho so'no ngko hwe sohomo wop'ngo umokumentohi oso sikuno somo sekwo ngkine'no simeho tohino peho'ne ntopantokwofo. ²⁴ Sekwo yo'mayo yahino somo uhwon'ngkuji wonyofoho eso komo'no likutoho. O'o, sekwo simo'mo hwap'ngo ne so'no huno nto'no ikwesiyafisy'kuji sekwoe hunoso yano nto'no mpopmno. Ose ikujo'no sekwo yahino wonyo so'nji wop'ngo so'nji huno nto'no wot'pemand'ifeho. Ose ul'imentisofoho.

A'amu fehohnjoso hofi'ko ole l'imentohofi, Olo hwe lohwo Anitu lihwat'imentiso lohwo'likeno.

²⁵ Hwe moya'mi fehohnjo Jelusalem sopo humamotofoso ole hnn'imentohofi, Olo hwe lohomo a'amu hwe engo sohwa wofonjonyano lont'ifi iwo'n'ngkohofoho lohwo'laho. ²⁶ I uhwon'imno. Kako ut'ihwa'nyopo lohofonto kakoe hungkuno lontan'ngki hofi'ko yoka hungkuno mulalokuyohoho. I nakwoe hwe engo sohwa hofi'ko olo hwe lohume'no Anitu uhwat'imentiso hweho ose kosyofisyalokwofo. ²⁷ Ose hnnont'ifi nom'niso ole hnn'imentohofi, I oso'no olo hwe lohwoe hwaho loponjo ango ne so'no nakwo huno nayohoho. Oso hwe Anitu uhwat'imnonoho nal'imentiso so'no kako i'mofape sohonta kakoe hwap'ngo so'no nakwo huno nto'no monayonefoho. Ose hnn'imentohofoho.

²⁸ Jisas kako Anituye ango engo somo ajwo'mo nohumanto a'amu somo mango engo ul'imento, Sekwo ngkine'no huno seyohoho. I sekwo nje ango sopene'no huno moi'wonoho. I oso'no nje hwap'ngo neso nje Mpohwo ngkimo n'ihwat'imentiso sohune'no sekwo huno nto'no maseyohiyohoho. Ngko nje huno mta'ni pmmentohe hwon'imaho. O'o, nje Mpohwo kako n'ihwat'imentiso sohwo kako yo'mayo yahino ne so'no hwap'ngo hweho. I sekwo kakimo huno ito'no maseyokuyoho. ²⁹ Ngko'nohino kakine'no huno moi'wonoho. Hwap'ngoso ngko kako'nji nohumentai kako huhwo ngkimo lon'ihwat'imentiso so'no pmmentohe hwo'nyoho.

³⁰ Ose ulahon'ngki hofi'ko kakimo impe untofant'ifi ko imentohofoso a'amu fihwo kakimo aho mokisahumentisofoho. Hwap'ngoso Jisas kakoe sikunoso mmo'nyofoho. ³¹ Hwe moya'mi pi'n'ngososo hofi'ko Jisas'mo simeho hi'ntnnono uyont'ifi ole hnn'imentohofi, Oso hwe

sohumo Anitu uhwatimentiso sohwo nopihwoso'no kako olo hwe lohwoe yokumpohn'nyo somo uyakolo'montolaho. O'o, awonoho. Olo hwe oloho hweho. Ose hnnontifi tifi in+ngkamentohofofoho.

A'amu itokuso'njo sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho.

³² A'amu Falisi sohwa oso hungkuno a'amu Jisasimne'no hnnimentohofohomo somo upa'nontifi hofiko'nji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwantne'no hofiko Anituye ango engo somjo a'amu hwapife tifo'njo sohwamo Jisasimo impe intofo'ne lihwatimentohofofoho. ³³ Lihwatimentohofoho so'no Jisas kako huno uyahon+ngki kako a'amu kako'njoponjo somo ul+mento, Sikuno we'enehwo ngko sekwo'nji wosimonnoho. Nohumahm'mo ngko nihwatimentiso sohwoepono asomo wawomonnoho. ³⁴ Oso hohosohonta sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohon+fitnnehofohofoho. Hwap+ngoso oso ango ngko nu'mo humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. ³⁵ Ose ulahon+ngki a'amu Juta sohwafe hwe engo sohwa ole hnnimentohofi, Oseso olo hwe lohwo kako ntente we sopo uhwonantanto nakwo huno uhwonyosofo. Kako a'amu Ngkilik sohwafe hwaho sopo nowehwosi a'amu Juta oso hopo sopo humawo'n+ngkohofoho so'nji a'amu temtitofo kengo Ngkilik so'njimo kakoe hungkunoso woluthwamtolikeno. ³⁶ Ole nalohi, Sekwo ngkine'no hafihafe ko tipifijoso manohon+fitnnehofoho. Ose nalonto ole nalohi, Sekwo ango ngko humame sopo sekwo moni'mapitnnefoho. Oso hungkuno nalisoso hwap+ngo neso pehomto. Ose hnnimentohofofoho.

Mijo songo ne'no humayo'ne hungkunofoho.

³⁷ Oso sikuno nihu'no engo iyoho humayo ae'uyo sohonta Jisas nolikafonto mango engo ole ul+mento, A'amu mijo'no umo'noso sohwo kako ngkiyepono nopihwosi ngkinta'ni wannono. ³⁸ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohofoho sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntaposo sohwo kakoe simeho so'mo mijolimo hopa imo'n+ngkuhwosi oso mijo songo ne'no humayo'neso hano loho'nawo'nnyofoho. Ose mtimokumentohofofoho. ³⁹ Mijo'no Jisas ul+mentisoso Anituye Towahuno Wop+ngo somne'no ul+mentisofoho. A'amu simeho hi'ntnnono unyo sohwa hofiko Anituye Towahuno mapitne'no ul+mentisofoho. I oso'no Jisas kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji momaso'njo oso'no Anitu kakoe Towahuno a'amu homo somo muyo'njo imentisofoho.

Hwe moya'mi sofanji ajwopo hotito'mentohofofoho.

⁴⁰ Hwe moya'mi fehohnjo sofanji Jisasiye hungkuno upa'nontifi ole hnnimentohofi, Ou, nehopeho. Oso hwe sohumo Anitu hungkuno uyahon+ngki nalone sohune'no hontohumawo'n+ngkuhwoneso olo huhweho. ⁴¹ Ose hnn+ngkahon+ngkofi nom'ne a'amuso ole hnnimentohofi, Olo Kilaisiyoho. Anitu kako ahwomo mta'ni uhwatimentiso hweho. Ose lahon+ngkofi nom'neso ole hnnimentohofi, O'o, Kilais kako hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. ⁴² I a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofohofoho sohwa olo hiso'no yoloho mtimokumentohofofoho. Kilais kako hwe engo Ntefitiye temtitofo i'mofap+hwosi oso ango Mpetilehem Ntefit humamojo

hopo sopo u'mofapmmontonoho. Olo hwe lohwo kako Ngkalili sopo i'mofapmmentisofoho. Oso huno hwasyo syafi'hu'mentohofoho. 43 Oseso a'amu Jisasimne'no huno kengo kengo syafisyontifi hwe moyami hofiko Jisasimne'no hotito'mentohofoho. 44 A'amu fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo impe untofogyano lontifi ko imentohofoso a'amu fihwo Jisasimo aho mokisahumentisofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofoho.

45 Oseso a'amu hwapife tifo'njo sohwa hofiko a'amu Falisi sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwafe pone'no asomo nopahon'ngkofi hwe engo sohwa yoka ulimentohofi, Sekwo Jisasimo impe mintokwape pipi yohoho. 46 Ose ulahon'ngkofi hwapife tifo'njo sohwa ulimentohofi, Jisas kako hungkuno wonyoangkafo lisoso nakwo hungkuno oso pa'nyoso nakwo mupa'n'ngkohoyihwono. 47 Ose ulahon'ngkofi a'amu Falisi sohwa ulimentohofi, I sekwo huhwahn-nji Jisasimo simeho uyahon'ngkofi hwasyo hon'ngkanomo ipesemotasesewesotaha. 48 I nakwo hwe engo sohwonan'nonji a'amu Falisi sohwonan'nnontne hwe fihwo kako Jisasimo simeho hi'ntnnono unyo sohumo lihwonlokwofo. Nihu'no awonoho. 49 Olo a'amulo Jisasimo simeho uyalokwofo sohwa hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo huno muyofoho. Oso'no Anitu a'amu homo somo tohino uyimontonoho. Oso hwasyo hungkuno ulimentohofoho.

50 Nikoutimos kako hohonta Jisasimo u'ma'mentiso sohwo kako huhwo a'amu Falisi hweho. Kako hofiko'nji nohumanto ulimento, 51 Nakwoe hon'ngkano hungkunoso ole nal'wo'n'ngkisotaha. A'amufe hungkuno mupa'nyo'mta'ni tohino siki uyo. Ose nal'wo'n'ngkisotaha. O'o, simo'mo kakoe hungkuno yoloho neso upa'n'ngkuhwasi yomayo iwo'n'ngkiso so'no huno nto'no nayihwaso'no u, oshonta kako'ne hungkuno nano womtitofantanoho.

52 Ose ulahon'ngki hofiko ulimentohofi, I kiko huhwo hnonji Ngkalili nta'ango hwosilaho. Anituye hungkunomo atofa fiso. Atofo lohoji olo so'no huno wotipema'monnoho. A'amu Anitu hungkuno uyihwoso'no nalone sohwo hwaho Ngkalili sopo m'mofaponehoho. Oseso kiko huno wotipema'monnoho. 53 Ose ulahon'ngkofi hofiko hofikoe angopono humpo'mentohofoho.

8

A'mu hwa'nte siye hungkunofoho.

1 [Oso sikwo'miyo somo Jisas kako hwofiki'nyo Oulif sopo simentisofoho. 2 Mo'n'ngka sohonta im'ngo'nji Jisas apa'no Anituye tajo ango engo somo asomo noponto simentisofoho. Hwe moyami hopi'nonohino Jisasimo u'mahon'ngkofi Jisas kako ampo nohumanto kakoe hungkunoso lutihwamentisofoho. 3 Ose lutihwentan'ngki a'amu hon'ngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko ape hwa'ntesimo ipemotasontifi Jisasinjo ajwopo uhumatimentohofoho. Oso apesi kako nom'ne hwe'nji saho fosyowentan'ngki hwe engo sohwa uhwonimentohofoho. 4 Oseso hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwosi, olo ape losi hufo yontan'ngki uhwonimalohwoniyoho. 5 Mousesiye

hon+ngkano hungkunoso ole nal+mento, Hwoya'mi yahino wonyo'njo ose somo sojo mehwaso wofonjosyano. Ose nal+mentisofoho. I oso'no kiko huno pipi kiyohoho. Pipi yanehwono. ⁶ Hofiko Jisasiye hunomo yamofu ulohofone oso ulohon+mentohofofoho. Huno ole syafihu'mentohofi, Jisas kako Mousesiye hon+ngkano hungkunomo mt+hupe so'manji nom'ne hungkuno kengo naloso'manji nakwo kakimo impe untofantano. Ose syofisyahon+ngki Jisas kako ingku'nohumanto kako kakoe ajo'miyo'nji hwahomo ifalifaliyo mt+mokumentisofoho. ⁷ Hofiko Jisasi mo ne'no ne'no ulohon+ngkahon+ngkofi Jisas kako nol+kafonto ul+mento, A'amu fihwo hon+ngkano wonyo ni'hu'no aneso sekwo'njo ajwo lopo sojo simo'mjoso a'mu simo woho'namofono. ⁸ Ose ulonto kako apa'no ingku'nohumu lohofonto hwahomo apa'no ajo'miyo'nji ifalifaliyo mt+mokumentisofoho. ⁹ Hofiko Jisasiye hungkunomo upa'nontifi a'amu anga'no anga'no hotahumentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa simo'mo hotoswopahon+ngkofi hwe nom'ne sohwa hofiko tifi hotahumentohofofoho. A'amu hopi'nonohinoso Jisasi mo uliko'mahon+ngkofi Jisas kako'nohini nohumentan+ngki oso a'musi kako Jisasiye simanopo ne'no loho'mentisofoho.

¹⁰ Jisas nol+kafonto a'mu simo ul+mento, Olo a'mu losi, a'amuso nt+mo humalofo. A'amu anga'nohinoso kikimo poyo wokumokano makiloho liyohoho. ¹¹ Jisas ose ulahon+ngki a'musi ul+mento, Hwe Engofo, a'amu ose manjofoho. Hopi'nono nto humpehofo. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko huhwo'ni poyo makumokohoyohono. Kiko nowehoji oso wonyo hiso apa'no iyo'eno. O'o, hon+ngkano wop+ngo'nohini fiyohoho. Ose ul+mentisofoho.]

Jisas olo hwaho lopone pomponaho hweho.

¹² Jisas a'amu somo hungkuno apa'no ul+mento, Ngko olo hwaho lopone pomponaho hwo'nyoho. A'amu ngkimo tifi nningkaposo sohwo kako sikwo'mjoho'mo memoyoneho. O'o, kako songo ne'no humayo'ne pomponaho hi'njo hweho. ¹³ Ose ulahon+ngki a'amu Falisi sohwa ul+mentohofi, Kiko kikine'no hnn+wo'n+ngkino hwasoho. Oseso nakwo huno monayohoyohoho. Jije hungkuno nehopit+keno, hwasyot+keno. Nakwo huno monayohoyohoho. ¹⁴ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Ngko ngkine'no hnnalokweno. I oso'no nje hungkuno ne'njofoho. Hwap+ngoso ngko nje hwap+ngo ne pmmentohe spono huno niyohoho. Oso'no ngko ango nosimne spono'ne huno niyohoho. I oso'no sekwo nje hwap+ngo ne spono huno maseyohoyohoho. Ngko hano umne spono'ne sekwo huno maseyohoyohoho. ¹⁵ Sekwo a'amu hwahoponjofe yahinomo yano ilof+wo'ningkohof+wasoho. I ngko a'amufe yahino somo oso hopa yano milof+wo'n+ngkiyohe hwo'nyoho. ¹⁶ I oso'no ngko nom'ne a'amumne'no yano ilo'me'manji ngko nto'nohino ulo'mnoho. Hwap+ngoso ngko'nohini'maho. O'o, nje Mpohwo ni+hwat+mentiso sohwo'nji nohumentai yalokuhwoyo. ¹⁷ Sekwoe hon+ngkano hungkuno somo ole wo'nyofoho. A'amu hufa'u hwa'u hungkuno afa'nohini lisoso nakwo huno ole wonayono, Sikoe hungkunoso ne'njofoho. Ose wo'nyofoho. ¹⁸ Ngko ngkine'no hungkuno hnn+wo'n+ngkohofoho. I nje Mpohwo ni+hwat+mentiso sohwo kako huhwo nje hwap+ngo so'no

liwo'n'ingciso hweho. ¹⁹ Ose ulahon'ingki hofiiko ulimentohofi, Ji je Mpohwo nt'i'mo humaho. Ose ulohon'ingkahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo ngkine'no huno nto'no mosyafisiyo'njohwasi kalohi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno mosyafisiyo hwasoho. Sekwo ngkine'no huno nto'no seinyohwas'i'manji ou sekwo nje Mpohwo huhune'no huno nto'no waseyi'montonoho.

²⁰ Oso hungkuno hiso Jisas kako Anituye tajo ango engo hamniy-oho'njo ango ajwo sopo lohofonto hwe moya'mi somo hungkuno luti'hwamentisofoho. Kako uti'hwa'nyopo ko humentan'ingki a'amu kakimo impe mintafe'njo imentohofofoho. Hwap'ingoso kakoe si'kuno poyo imo'nyo'ne si'kunoso mmo'nyofoho.

Ngko ume sopo sekwo mafitne hwasoho. Jisas ose ul'imentisofoho.

²¹ Jisas kako nom'ne hungkuno apa'no ul'imento, Ngko ume sohonta sekwo ngkine'no hafi'hafe wonyopi wonyopi woti'peenti'feho. Sekwo sekwoe hon'ingvano wonyo somo poyo nope'n'ingkuji sekwoe wonyo somjo tohino somo ne'no humantokutnnefoho. Oso'no sekwo ngkimo mon'i'mapitnnefoho. ²² Ose ulahon'ingki a'amu Juta sohwa hnn'imentohofi, Oso hungkuno nelalokunjoso hwap'ingo neso pehoto. Ole nelalofoho. Oso ango ngko u'mo humame sopo sekwo mafitnnefoho. Pipineto. Kako kakimo wofonjahn'i'mtol'i'keno. ²³ Ose hnn'ingkahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo enjwa'mta'ango kuyoho. Ngko yokintahoponta'ango hwo'nyoho. Sekwo olo hwaho loponta'ango kuyoho. Ngko ahwomo mta'ango hwo'nyoho. ²⁴ Oso'no ngko ole nto selohefoho. Sekwo poyo pe'n'ingkuji sekwoe wonyoso wawo'montonoho. Mpohwo kako ngkimo ni'hwat'imentiso so'no sekwo si'meho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji sekwoe wonyoso wawo'montonoho.

²⁵ Ose ulahon'ingki hofiiko ulimentohofi, Ki'ko ti'hwosilo. Ose ulohon'ingkahon'ingkofi Jisas ul'imento, Ngko oso hwe so hwo'nyoho. Si'mo'mo nto sel'imentohe so hwo'nyoho. ²⁶ I sekwoe yahino wonyo somne'no hungkuno pi'n'ingo hi'njo hwo'nyoho. I oso'no hwangu oso yahino somne'no hungkuno yano selofimnefoho. I olohonta yo'mayo ni'hwat'imentiso sohwo nt'imentiso so'nohini waseli'monne'no yohono. Kakoe yahinoso ne'njo hweho.

²⁷ Jisas ose ulahon'ingki hofiiko Jisas Anitumne'no hofi'kimo ul'imentiso so'no huno muyo'njo imentisofoho. ²⁸ Oseso Jisas hofi'kimo ul'imento, Hwangu sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni fonjan'sy'ikuji oso hohosohonta sekwo ngkine'no huno ole seyonefoho. U, oso hwe Anitu uhwat'imentiso sohweho. Sekwo huno ose woti'pemanti'feho. Ngko nje huno mta'ni yo'mayo syohoso imentohe'maho. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo ni'mentiso so'nohini sel'imentohefoho. ²⁹ Mpohwo kako ni'hwoti'mentiso sohwo kako ngko'nji humaho. Yo'mayo iwo'n'ingkoheho Mpohwo kakoe si'meho wopi'ngo umokiyo'ne iwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Kako mon'si'kwajonehoho. ³⁰ Ose ulahon'ingki hwe moya'mi pi'n'ingo engoso oso hungkunoso upa'nonti'fi Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono umentohofofoho.

Hungkuno neso sekumo wopi'ngo wasemokumontonoho.

³¹ A'amu Juta fehohnjoso Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofosomo Jisas ole ulimento, Sekwo simeho nehopi ntapikujono sekwo nje hungkunomo tifi nehopi iningkafijo ku'manji sekwo nje inomokomoyo ne kuyoho. ³² Nje hungkuno nehopi somo huno seyosomanji oso hungkuno hiso sekwoe yahino wonyoso kilo'mokomokosyehumamojo somta'ni usihutofosema'montonoho. ³³ Ose ulahonngki hofiko Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe neyakwo Apiloham sohwoe imu hwona'nyoho. Nom'nihwo nakumo ntohonta kilo'mokomokonesyohumamojoto. Awonoho. Oso'no kiko peho'no nalohino, Nje hungkunoso sekumo usihutofasema'montonoho. Pipineto. ³⁴ Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hopi'nonohino honngkano wonyo'njo somo oso honngkano wonyo hiso hofikimo kilo'mokomokosyohumamojofoho. Oso'no oso a'amu hiso hofiko oso honngkano wonyo sohwoe syoho ulohofiyopa'nyofoho. ³⁵ A'amu syoho ulohofiyosohwo kako kakwo'yohwoe syohoso ulohofisoso kakoe hwe engo'njo nihu'nahone humayo'ne hwo'maho. O'o, kako syoho ulohofiyonohino hweho. I oso'no hwe engo sohwoe hwomu sohwo'nohini engolopohamo humawo'nngkohoho. ³⁶ Oso'no Anituye Hwomu sohwo'ni ngko sekumo honngkano wonyo somta'ni isihutofasema'meso nom'nihwo sekumo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, nihu'no awonoho. Nje a'amu ne nto imo'nngkohoho. ³⁷ Sekwo Apilohamiye imu sohwo'nyoho liwo'nngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Apiloham sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. I oso'no nje hungkuno so'no nakwolaho lontifeso sekwo ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo so'no sekwo Apilohamiye imu ne hwasim'aho. ³⁸ Ngko nje Mpohwo'nji nohumanji yomayo ntahonngki losetihwawo'nngkohe hwo'nyoho. I oso'no sekwo sekwoe senngkwowho ne sohwoe yahino somo nomantifi yalokwofo.

Senngkwowho sohwo Setenyoho. Jisas a'amu Juta somo ose ulimentisofoho.

³⁹ Jisas ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Nakwoe mpohwo sohwo Apilohamiyoho. Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, I sekwo Apilohamiye imu ne hwasimanji sekwo Apiloham imojo yahinoso sekwo ikutnesohilo. ⁴⁰ Yomayo hungkuno nehopi Anitu ntahonngki ngko seliwo'nngkohe hwo'nyoho. Oso hungkuno homo somo sekwo nakwolaho lontifi wofonjonisyantife'no yalokwofo. Apiloham kako a'amumo wofonjahumonto miyommentisofoho. ⁴¹ O'o, sekwo sekwoe senngkwowho ne sohwoe yahinomo inngkwalokwofo.

Ose ulahonngki ulimentohofi, Nena'wohisi hwa'nyo yonto nakumo tipenema'mentiso hwonani'maho. Nanngkwowho anga'nohino sohwo Anituyoho. ⁴² Ose ulahonngkofi Jisas ulimento, Sekwo Anitu senngkwowho nntensi sekwo ngkimo simeho ntapikutnesohilo. Hwapngoso ngko Anitu'nji nofosyohumanji pmmentohe hwo'nyoho. Nje huno mta'ni pmmentohe hwonim'aho. O'o, Anitu kako nihwajahonngki pmmentohe hwo'nyoho. ⁴³ Sekwo nje hungkunomo huno nto'no mosyafisiyo'njo peho'neto. Hwapngoso sekwo nje

hungkunomo upa'nontifeso nakwolaho lontifeso haloho maposo'njo hwasoho.

⁴⁴ Sekwo seningkwohwo sohwo Seteniyoho. Sekwo yokumpohn'nyo yoho'nontifi sekwo seningkwohwoe yahinomo tifi iningkowalokwofo. Kako simo'mta'ango a'amumo wofonjahumo limojo hweho. Kako hungkuno ne'njo somno ngkilaho limojo hweho. Hwapingoso yahino neso kakoe simeho mo'mo momnauyoho. Kako hwasyo hungkuno'nohini limojo hweho. Kako yo'mayo hwasyo hungkunoso hwapingo hweho. ⁴⁵ I ngko sekumo hungkuno nehopi ko selahoningko sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montopalokuyohoho. ⁴⁶ Ngko honingkano wonyo yoheso'no tihwo wantimontolo. Awonoho. I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohini seliwo'ningkohe'manji sekwo nje hungkunomo simeho hi'ntnnono montape'njo peho'ne yalokwofo. ⁴⁷ Anituye mehomi ne sohwa hofiko Anituye hungkunomo haloho pewo'ningkohofoho. I sekwo Anituye mehomi hwasimaha. Oso'no sekwo kakoe hungkunomo haloho maposo'njo hwasoho. Jisas ose ulimentisofoho.

Jisas ulimento, Apiloham mmo'nyo sohonta ngko ne'no humamote hwo'nyoho.

⁴⁸ Ose ulahoningki a'amu Jutafe hwe engo sohwa Jisasimo sitofo ulimentohofi, Ihwoni, nakwo kicine'no hungkuno nehopi liwo'ningkuhwono. Kiko a'amu Someliya pa'nyo hwasoho. Kiko mewoso hwasoho. Seteniyeh towahuno wonyoso kikimo ehuhnnakumo'nyo hwasoho. Nehopi liwo'ningkuhwono. ⁴⁹ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Ngko towahuno wonyo ane hwo'nyoho. O'o, ngko nje Mpohwoe yofe engo ho'nomalokweno. I sekwo nje yofemo hwotoho nifeentokwofo. ⁵⁰ Nje yofe ho'noma'nyo'ne ngko syoho miyalokuyohono. O'o, Anitu kako nje yofe engo umokumontonoho. I a'amu yo'mayo wonyo ngkine'no huno syafisyiwo'ningkohoho so'no Anitu kako tohino yano ulofiyonefoho. ⁵¹ Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no iningkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho.

⁵² Ose ulahoningki a'amu Jutaso Jisasimo ulimentohofi, Ihwoni, kiko towahuno wonyoso nehopi hi'njo hwasoho. Apiloham kako poyo pe'nimentiso hweho. I a'amu Anitu hungkuno uyahoningki limotofo huhwanji pe'nimentohofoho. I oso'no oleso peho'no lalokuno. A'amu fihwo nje hungkunomo nto'no iningkaweso'manji kako poyo mape'nyo'njo songo ne'no nohumantihwone hweho. Oso hiso peho'no lohino. ⁵³ Kiko neyakwo Apiloham poyo pe'nimentiso sohumo yakolo'nnyo hwasilaho. I kiko oso a'amu Anitu hungkuno uyahoningki lontifi pe'nimentohofi sohwamo uyakolo'nnyo hwasilaho. Kiko tihwo pa'nyo umo'nimonji lalokuno.

⁵⁴ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, I ngko nje yofe engo imokinantimtentesi nje yofeso engo'maho we'e'nohinesohilo. I oso'no sekwo naningkwohwo Anituyoho liwo'ningkohoho sohwo kako nje yofe engo nismokalofoho. ⁵⁵ I oso'no sekwo Anitu ne sohumo huno maseyo hwasoho. Ngko kakine'no huno niyohoho. Ngko ole lontimtentesi, Ngko Anitu sohumo huno maniyohoyohoho. Ngko ose lontimtentesi ngko sekwo hopa hwasyo hungkuno'njo hwo'nnesohilo.

I oso'no ngko An+tu ne sohumo huno niyahon+ngki kakoe hungkunomo t+fi in+ngkwalokweno.

⁵⁶ Sen+ngkwohwo Ap+loham sohwo kako An+tu ye hungkunomo haloho po'mentiso so'no kako ngkimo t+mo nehopi nohon+mentisofoho. Oso'no kako ngkine'no s+monyo imentisofoho. ⁵⁷ Ose ulahon+ngki a'am u Jutaso ul+mentohofi, Soswo *fifiti* (50) mokiyakolofe hwosoho. K+ko Ap+lohammo t+mo uhwon+mentohino hwosilaho. Hungkuno hwasyo lalokuno. ⁵⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. Ap+loham kako mmo'nyo sohonta ngko humamote hwo'nyoho. Ose ul+mentisofoho. ⁵⁹ Oseso hof+ko sojo nomant+fi Jisas+mo wofonjoso yano lont+fi ko imentohofoso Jisas kako a'am u pi'n+ngo engo'njo so'mo hiyaso ifohuni ifohuni lohofonto mempono swapmmentisofoho.

9

Jisas kako hwe t+mpi'nyo sohumo wop+ngo umokumentisofoho.

¹ Jisas kako hano emoyonto hwe t+mpi'nyo fihumo uhwon+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kona'wohi aswo mayoso t+mpi'nyo humoma'mentisofoho. ² Jisas oso hwe huhwo sohumo uhwon+ngkahon+ngki Jisasi ye inomokomoyo sohwo'na ni kakimo ulohon+ment+hwo ni, Nakwoe Lonet+hwayo sohwo si, oso hwe sohwo t+mpi'nyoso peho'ne imo'nnyoto. Kako hon+ngkano wonyo imofonto imo'n+mentisotaho. Kan+ngkwohwo'ya'u hon+ngkano wonyo imo'mentisoyomo imo'nnyotaho.

³ Inomokomoyo sohwo'na ni ose ulahon+ngkuhwoni Jisas nal+mento, O'o, olo hwe lohwoe t+mpi'nyo imo'nyo hwap+ngoso kakoe hon+ngkano wonyo mta'ango'maho. Kan+ngkwohwo'ya'uye hon+ngkano wonyo mta'ango'maho. O'o, olo t+mpi'nyo imo'nyo hwap+ngoso An+tu kako olo hwe lohomo kakoe yokumpohn'nyo ut+hwa'nyopo uy+mo l+mentisofoho. ⁴ Ose ulonto kako pahnn+mo hungkuno ole ul+mento, Mofehi'nyo ne'no lohofontan+ngkuhwosi nakwo yo'mayo syoho An+tu ngkimo n+hwat+mentiso sohwo nejapmmentisoso komo'no uyano. Sikuno mehwo'so'no nakwo syoho miyanehwono. ⁵ Ngko olo hwaho lopo nohumentan+mo olo hwaho lopo njo pomponaho pa'nyo hwo'nyoho.

⁶ Ose nalonto kako hwaho we'eso nomanto memijo hwahomo uyat+mofonto yoko'nyo imokonto t+mpi'nyo sohwoe t+mopo uloho'mentisofoho. ⁷ Ose ulohofonto ul+mento, K+ko nowehoji oso mijo ayo Silouam soponjo somo mijo fiyoma'nyo. Ose ul+mentisofoho. Oso mijo yofe Silouam+yoso hwap+ngoso olenoho, L+hwayi yofe'nefoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako mijopo nowento mijomo yoma'nonto asomo nosaponto kako t+mo wop+ngo hon+mentisofoho.

⁸ Hohonta oso hwe huhwo sohwo kako t+mpi'nyo nohumanto hon+ngkano mom+ngo sopo nohumentan+ngki a'am u nopasant+fi nopawent+fi yontan+ngkofi kako hof+kinta'ni hamniyoho yo'mayo so'no jomo ul+mojo hweho. Oso a'am u huhwo sohwanji oso a'am u hwe t+mpi'nyo sohwo kakoe ango afaponta'ango sohwanji hof+ko hnn+mentohofi, Pipilo. Olo hwe lohwo kako hon+ngkano lopo nofosyohumanto nakumo hamniyoho yo'mayo so'no jomo

nalıwo'nıngkiso lohwoलाहो. ⁹ Ose hnnıngkahonıngkofı a'amı fehojnıso ole lımentohofı, Ou, olo hwe lohwo sohwo olo huhweho. I nom'nıhwo ole lımentohofı, O'ı, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo pa'nyo hwolıkeno. Ose lahonıngkofı oso hwe tımpı'nyo wopıngo umokumentıso huhwo sohwo ole ulımento, Ngko olo huhwo'nyoho. ¹⁰ Ose ulahonıngkı hofıko ulımentohofı, Jıje tımo wopıngo kumo'nıngkisoso pıpi yohınoto. ¹¹ Ose ulohonıngkahonıngkofı kako ulımento, Oso hwe Jısaıyoho lıwo'nıngkohıfo sohwo kako hwaho'njı memıjo'njı iwolo'mokonto kako nje tımopo ntohofısofoho. Kako nantohofonto ntohı. Kıko nowehojı mıjo ayo Silouam mta'ni mıjo fıyoma'nyo. Ose ntahonıngkı ngko nowenjı mıjo yoma'nıngkoheso nje tımo wopıngo nımo'nıngkohoho. Tımo yo'mayo somo uhwonıngkohono. ¹² Ose ulahonıngkı hofıko ulımentohofı, Oso hwe huhwo sohwo ntı'mo humaho. Ose ulahonıngkofı kako ulımento, Kakoe humayo sopone'no ngko huno manıyohoyohoho.

¹³ Ose ulahonıngkı hofıko oso hwe tımpı'nyo emmojo sohımo a'amı Falıso shwafepono ipemotamentohıfofoho. ¹⁴ Hwapıngoso oso sıkuno somo Jısaı kako oso hwaho memıjo'njı iwolo'mokonto hwe sohwoe tımo wopıngo umokumentıso sıkuno iyoho humayo somnoho. ¹⁵ Hofıko e angı sopo i'mofapontıfı hofıko kakımo apa'no ulohonımentohofı, Jıje tımo wopıngo imo'nyoso pıpi yonjı honımahnnoto. Ose ulahonıngkofı kako ulımento, Kako hwaho yoko'nyoso nomanto nje tımopo ntohofahonıngkı ngko mıjo yoma'nımaleso ngko tımo honımalefoho. Ose ulımentısofoho. ¹⁶ A'amı Falıso fehojnı sohwa ole lımentohofı, Oso Jısaı huhwo sohwo kako sıkuno iyoho humayo somo syoho iwo'nıngkıso so'no nakwo huno ole nayohoho. Kako Anıtu mta'ango hwo'maho. Ose lahonıngkofı nom'nıhwa ulımentohofı, I kako nakwoe honıngkano wonyo'mta'ango hwo'manjı kako olo wonyoangkafo nakwo mıyıwo'nıngkuhwone loso pıpi imasoto. Ose lontıfı hofıko hwasyopo hotıtofontıfı yoka hungkuno hnnımentohıfofoho.

¹⁷ Oseso a'amı Falıso shwa hofıko oso hwe huhwo sohımo apa'no ulohonımentohofı, Oso hwe jıje tımo wopıngo kumokuması sohumne'no kıko huno pıpi kıyohoho. Ose ulohonıngkahonıngkofı kako ulımento, Oso hwe huhwo sohımo Anıtu hungkuno uyahonıngkı nalıwo'nıngkıso hweho. Ose ulımentısofoho. ¹⁸ Oso a'amı Jıtafe hwe engı sohwa hofıko oso hwe tımpı'nyo emmojo sohwoe hungkunomo sımeho hı'ntnnono mumentohıfo so'no hofıko huno ole syafıhu'mentohofı, Olo hwe lohwo kako tımpı'nyo memmojo hweho. O'ı, nom'ni hweho. Ose syafısyontıfı kanıngkwohwo'ya'umne'no johı ulımentohıfofoho. ¹⁹ Johı ulontıfı ulımentohofı, Oloso sıkoe hwomutaho. Kona'wohı aswo ma'mentıso sohonta tımpı'nyo ma'mentıso hwo'manjı i olohonta kakoe tımo wopıngo pıpi imo'nıngkohoho. ²⁰ Ose ulohonıngkahonıngkofı kanıngkwohwo'ya'u sıko ulımentıso, Nekwo huno ole eyohoho. Oloso nekwoe hwomu hweho. Kona'wohı aswo ma'mentıso sohonta kako tımpı'nyo ma'mentıso hweho. Oso'ntnne nekwo huno eyohoho. ²¹ I oso'no olohonta kako tımo pıpi yonto honıngkohoho. Oso'no nekwo huno meyhoyohoho. I oso a'amı kakoe tımo wopıngo umokuması sohıne'no oso'ntnne nekwo huno meyhoyohoho. I sekwo nekwoe

hwomu sohomo ulohonimno. Kako engo nto imo'nimentono. Kako kakine'no sekumo hungkuno waselono.

²² Oso hungkuno kaningkwowho'ya'u ulimentisiyo hwapingoso hofiko Jutafe hwe engo sohwanne'no iyoho unimentisofoho. Hwapingoso oso hwe engo sohwa olo hungkuno nto kotiku'mentohoho, A'amu fihwo kako Jisasimne'no kako Kilaisiyoho. Anitu uhwatimentiso hweho lijwaofoso'manji hofiko oso a'amu huhwo sohomo tajo ango mta'ni wae yaopitnnefoho. ²³ Oso hungkuno nto kotiku'mentohoho so'no kaningkwowho'ya'u ulimentisiyo, Nekwoe hwomu engo nto imo'nimentiso hweho. Kakimo ulohonimno.

²⁴ Ose ulimentisiyo so'no hwe engo sohwa hofiko oso hwe timpi'nyo emmojo sohune'no apa'no johu ulontifi ulimentohofi, Olo wonyoangkafo imo'nimaso so'no kiko Anituye yofe'nohini foho'nomaho. Jisasiye yofe noho'nomahotoho. Kako hwe honingkano wonyo'njo hweho. ²⁵ Ose ulahoningkofi kako ulimento, Jisas kako honingkano wonyo'njo hwolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso'no ngko olo'nohini huno niyohoho. Hohonta ngko timpi'nyo humamote hwo'nyoho. Olohonta ngko timo nto'no honalokweno. ²⁶ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Kako kikimo pipi kiloho'masoto. Kako jije timo wopingo pipi kumokumasoto. ²⁷ Ose ulahonngkofi ulimento, Oso hungkuno hiso ngko nto selimalefoho. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imalofihwasoho. Sekwo apa'no upo'nantifi'no lolalokwofo. Sekwo kakoe inomokomoyo umo'nantifi'no lolalokwofo. ²⁸ Ose ulahonngki hofiko hungkuno wonyo ulimentohofi, Kiko kiko'nohini kakoe inomokomoyo hwosoho. I oso'no nakwo Mousesiye inomokomoyo hwona'nyoho. ²⁹ Anitu kako Mousesimo hungkuno ulimentiso so'no nakwo huno nayohoho. I oso'no olo Jisas lohwo kako ntimo i'mofapmmentiso hwolo. Nakwo huno monayohoyohoho. ³⁰ Ose ulahonngkofi kako pisopisaho lonto ulimento, Oso hwe sohwo kako nje timo wopingo nimokumaso lohune'no sekwo kakoe hwapingo i'mofapmmentiso so'no sekwo huno maseyoho hwasoho. ³¹ I olo so'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe hungkunoso mupo'nalofiyoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anitumo hwomtame ulofwo'ningkiso sohwo kako Anituye hungkunomo tifi iningkayo so'no kako Anituye simeho wopingo imokuwo'ningkiso osohomo Anitu kakoe hungkunomo haloho upo'nalofoho. ³² Simo'mta'ango sikuno memjao'moponto mpoyo olo pa'nyoso mawo'nnyoponoho. Hwe fihwo kona'wohi ma'mentiso sohonta timpi'nyo meesyoso sohwoe timoso hwangu hwe nom'nihwo wopingo umokonefoho eso mupa'nyofoho. ³³ I Anitu oso hwe huhwo sohomo mihwatimentiso'manji kako oso wonyoangkafo ntoho'masoso miyihwonesohilo. ³⁴ Ose ulahonngki hofiko ulimentohofi, Kiko tohwo'nanjwo mehomi hwosoho. Nihu'no wonyo hwosoho. Kiko Anituye hungkuno wolonetihwamonntaho. Mpano. Ose yokumpohn'nyo ulontifi kakimo wae yao'mentohofofoho.

A'amu simeho hi'ntnnono ane sohwo timpi'nyo hwafoho.

³⁵ Oso hwe timpi'nyo emmojo sohomo hwe engo sohwa tajo ango somta'ni wae yao'mentohoho so'no Jisas upa'nonto oso hwe sohumne'no tipihwononto ulimento, Kiko A'amufe Hwomu sohomo

simeho hi'ntnnono luyalokuno. ³⁶ Ose ulahon'ngki ul'mento, U, Hwe Engofo, oso A'amufe Hwomu sohwo t'hwolo. Kiko yoloho ntohojo'no ngko kakimo simeho hi'ntnnono uy'monnoho. ³⁷ Ose ulahon'ngki Jisas ul'mento, Kiko nto nohon'ngkohino. Ngko olo huhwo'ni kilalokweno. ³⁸ Ose ulahon'ngki kako Jisasimo ul'mento, Hwe Engofo, ngko simeho hi'ntnnono kijopalokweno. Ose ulonto kako hwomtame ehumanto Jisasiye yofe ho'noma'mentisofoho.

³⁹ Oseso Jisas nohumanto a'amu hopi'nonohino somo ul'mento, Ngko olo hwaho lopo pmmmentoheho a'amu olo hwaho loptonjofe yahino somo yano ilofone pmmmentohe hwo'nyoho. Oseso a'amu An'tuye yahino yo'mayo so'no nto t'pema'ment'hwone so'no nakwo huno hwap'ngo'nj'nwoho. Nom'ne huno songo t'pemayo'ne syoho engo peho'ne yanehwono. Nakwo t'mpi'nyo'n'i'maho. Ose liwo'n'ngkohofoso hofiko t'mpi'nyo hwafoho. Hofikoe t'mpi'nyo hisomo ujo wehontojwahumonji pmmmentohono. I a'amu An'tuye yahino yo'mayo so'no nakwo huno'nj'i'maho lontife oso a'amu hofiko t'mpi'nyo pa'nyo ko huhwo hofiko huno wop'ngo t'pemayo'ne syoho engo yalokwofo. I ngko hon'ngkano ito'nohino somo hofikimo ut'hwamonji pmmmentoho so'no hofiko huno wop'ngo t'pemayo'ne syoho engo yalokwofo so'no hofiko timo honyofoho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasi'njo mofonepo humamentohofoho sohwa oso hungkuno hisomo upa'nont'ifi Jisasi'mo ul'mentohofi, Nakwo sohwa'ni t'mpi'nyo hwona'ntaho. Ose lolalokuno. ⁴¹ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'mento, Sekwo ole lont'ifijontentesi, Nakwo An'tumne'no huno nto'nohino nainyo hwona'ni'maho. O'o, nakwo a'amu t'mpi'nyo pa'nyo hwona'nyoho. Ose lont'ifijontentesi sekwo sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino momapitnnesohilo. I oso'no sekwo ole lalokwofo. Nakwo An'tuye yahino somne'no huno hwap'ngo'njo hwona'nyoho. Nakwo t'mo honyo hwona'nyoho. Oseso sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino nomapitnne hwasoho. Ose ul'mentisofoho.

10

Yahu 'sipsip' ilojo'ne pahnnimo hungkunofoho.

¹ Jisas nohumanto ul'mento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako yahwolojo kuso sopo masyuyo'njo sohwo kako nom'nepo kotasy'hwosi swoso sohwo kako hufo'ne hweho. ² Oso yahu kakwo'yohwo ne sohwo kako kuso ne sopo syuwo'n'ngkiso hweho. ³ A'amu kuso sopo mokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kakwo'yohwo ne sohomo uhwon'ngkuhwosi wohwosampo'montonoho. Kakwo'yohwo nosyuhwosi yahu mehomi hopi'nonohinoso hofikoe yofe anga'no anga'no ul'hwoso'no kakwo'yohwo sohwoe mampaho upa'n'ngkuji kakwo'yohwo sohomo t'ifi un'ngkoswant'ifeho. ⁴ Kakwo'yohwo sohwo yahu somo mempono ipemotaswonto kako s'imo'mo upeehon'ngkuhwosi yahuso kakoe mampahomo upa'n'ngkuji t'ifi un'ngkowan'ifeho. ⁵ Yahu hiso hofiko a'amu nom'nehumo min'ngkafitnnehofo. Hwap'ngoso hofiko mampaho nom'ne kengo upa'n'ngkuji hiyaso'mo wowant'ifeho. ⁶ Jisas oso pahnnimo

hungkuno ko ulahon+ngki a'amuso hofi+ko hwap+ngo ne so'no huno mosyafi+siyo'njo imentohofofoho.

Jisas kako yahu mehomimo mokosyohumayo wop+ngo hweho.

⁷ Oseso Jisas kako hungkuno homo somjo yolohoso ulimeto, Ngko hungkuno nehopi'nohini waseli+monne'no yohono. Ngko yahu mehomife hoku'yo hwo'nyoho. ⁸ A'amu ngko m'mofape sohontajo i'mofapmmmentohofoso hofi+ko hufo'ne i'mofapmmmentohofofoho. I oso'no nje yahu mehomi neso osohwafe mampaho somo haloho maposo'njofoho. ⁹ Ngko Jisas sohwo'ni hoku'yo hwo'nyoho. A'amu ngkimo nu'manto kako hoku'yo sohwo'nimo noswahon+ngki ngko oso a'amu somo wop+ngo nomokosyohumahm'me'no kako wop+ngo ne'no nohumant+hwonefoho. Oso a'amu somo kakoe wonyo somjo tohino somta'ni usi+hutofoma'monnoho. Oseso oso a'amuso kako nosyuhwosi noswap+hwosi ihwosi wosopayo wan+montonoho.

¹⁰ A'amu hufo'nohinoso hofi+ko siki map+fitnnehofo. O'o, hofi+ko yahu hufo ikuji wofonjosityant+fe'nofoho. Ni'hu'no wonyo umokant+fe. I oso'no ngko nje yahu mehomi somo songo ne'no humayoso uy+monji pmmentohe hwo'nyoho. Yo'mayo tango nje mehomi somo ko u'masoso hofi+ko nje ahomo humawo'n+ngkohofo so'no hofi+ko si+meho wop+ngo engo yamo'nnyofoho. ¹¹ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop+ngo hwo'nyoho. A'amu yahu mehomi mokosyohumayo wop+ngo sohwo huno ole syafi+siyo'wo'n+ngkiso, Nje mehomi poyo nope'n+fitnnoho lonji ngko hofi+kimo ufo'mayo'ne wape'n+monnoho. ¹² A'amu hamniyoho syoho'nohini iwo'n+ngkiso sohwo kako yahu somo nomokosyohumentan+ngki sikijo nopahon+ngki a'amu huhwo sohwo kako hiyaso li'mofi+wo'n+ngkiso hweho. Hwap+ngoso kako yahu mokosyohumayo hwap+ngo hwo'maho. Kakwo'yohwo hwo'maho. Oso'no sikisi+wojo sohwo kako yahu somo toho lofototo'meefahon+ngki yahuso hiyaso humpewo'n+ngkohofofoho. ¹³ Hwap+ngoso oso a'amu huhwo sohwo kako hamniyoho'nohini syoho iwo'n+ngkiso hweho. Kako yahu somne'no huno mosyafi+siyo'nji iwo'n+ngkiso hweho.

¹⁴⁻¹⁵ Ngko yahu mehomi mokosyohumayo wop+ngo hwo'nyoho. Nje Mpohwo kako ngkine'no huno uyalokunjoso ngko kakine'no huno ni'yohoho. Oso pa'nyoso ngko nje mehomi ne somne'no huno nto'no ni'yohoho. Hofi+ko ngkimo huno nto'no uyohoho. Nje mehomi somo ufo'mayo'ne ngko poyo wape'n+monnoho. ¹⁶ Nje mehomi fehohnjoso olo tojo somo mohumunyoponoho. Oso hiso'nji ngko uti+ma'mo hofi+ko nje mampaho somo haloho wopeent+feho. Oseso oso yahu nom'ne so'nji nem'no afa'no umo'nant+feho. Hofi+koe mokosyohumayo sohwo kenga'nohino hwo'nyoho. ¹⁷ Ngko nje yahu mehomi somne'no poyo pe'n+mo ngko apa'no songo wolika'monnoho. Ose yalokwe so'no nje Mpohwo kako si+meho engo ntopalofoho. ¹⁸ A'amu fiho kakoe huno mta'ni mofonjon+syanehoho. O'o, ngko nje mehomi lomo ufo'mayo'ne poyo wape'n+monne'no yohono limentohe so'no hofi+ko ngkimo wofonjon+syant+feho. Nje Mpohwo kako olo hilo so'no ntonto kakoe yokumpohn'nyo ntapmmmentiso so'no ngko poyo pe'nyo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho. Ngko apa'no songo likafo'neso yokumpohn'nyo hi'njo hwo'nyoho.

¹⁹ Ose ulahon+ngki a'amu Jutaso oso hungkuno homo somo upa'nont+fi apa'no hotito'mentohofofoho. ²⁰ A'amu fehohnjo

pi'n'ngoso ole hnn+mentohofi, Towahuno wonyoso kakimo ehuhnamofiso'no kako ilohofalofoho. Kakoe hungkunomo peho'no upo'nalokwofo. ²¹ I oso'no a'amu fehohnjoso ole hnn+mentohofi, Olo hungkuno Jisas liso loso a'amu towahuno wonyo'njo oso hwa hnta'ango'maho. U, towahuno wonyoso hofi'ko a'amu t'mpi'nyo somo wop'ingo umokumontolaho. Awonoho. Ose hnn+mentohofofoho.

A'amu Jutafe hwe engo sohwa hofi'ko Jisasimne'no mangohwa imo'n+mentohofofoho.

²² Oso ango Jerusalem sopo nom'ne S'ikuno Engo iyoho humayo'ne i'mofapmmentisofoho. Oso S'ikuno Engoso hofi'ko hohonta An'ituye tajo ango engo somo hano hwasayo'ne huno syafisiyo'nefoho. Oso hohosohonta kwongkwongonjohontanoho. ²³ Jisas kako osopo nohumanto kako tajo ango engo somjo mempo ango hiso Soulomoun+yefoho li'wo'n'ngkohofofoho. ²⁴ Jisas osopo hano emoyontan'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofi'ko Jisas+mo ehofomokomant'fi ul+mentohofi, Nakwo jije hwap'ingo so'no huno akwe'no syafisyihwoneso yolo-hoso ntohonta wonalimonnto. An'itu ngko hwe uhwat+monnoho nal+mentiso sohwasilaho. Yoloho fonaso.

²⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul+mento, Yolohoso nto sel+mentohefoho. I oso'no sekwo nje hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. Yo'mayo syoho wop'ingo nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji iwo'n'ngkohe somo sekwo nuhwon'ngkuji An'itu uhwat+mentiso lohweho likutnnesohilo. ²⁶ I oso'no sekwo nje yahu mehomi hwas+'maho. Oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo hwasoho. ²⁷ Nje yahu mehomiso hofi'ko nje mampaho nupa'nontifeso ngko hofi'kine'no huno nyahon'ngki hofi'ko ngkimo t'fi nni'ngkap+wo'n'ngkohofofoho. ²⁸ Nje mehomi homo somo ngko songo ne'no humayoso uy+mentohefoho. Oso'no hofi'ko t'kanomo mafitnefoho. O'o, a'amu fihwo nje aho somta'ni nje mehomi hisomo wae meen+imofonefoho. ²⁹ Hwap'ngoso mehomi hiso nje Mpohwo An'itu sohwo kako ngkimo ntapmmentisofoho. Mpohwo kakoe yokumpohn'nyoso yo'mayo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no a'amu fihwo kako oso mehomi homo somo Mpohwoe aho somta'ni wae meeofonefoho. ³⁰ Ngko huhwo'ni nje Mpohwo'nji afa hwo'nyoho.

³¹ Ose ulahon'ngki a'amu Jutafe hwe engo sohwa hofi'ko Jisas+mo wofonjosyano lont'fi sojo ma'+mentohofofoho. ³² Sojo nomahon'ngkofi Jisas ul+mento, Nje Mpohwoe yokumpohn'nyo so'nji ngko syoho wop'ingo pi'n'ngoso iwo'n'ngkohe somo sekwo uhwon+wo'n'ngkohofoho so'no syoho ntisomne'no wofonjon+syantife'no yohoho.

³³ Ose ulahon'ngkahon'ngki hofi'ko ul+mentohofi, Nakwo jije syoho wop'ingo so'ne wofonjokisyantane'no miyalokuyihwono. O'o, k'iko An'itune'no sitofo ulalokuno so'no nakwo wofonjokisyantanoho. K'iko a'amu olo hwaho lopo nta'n'ngoso hwasoho. I oso'no k'iko ole nalohino, Ngko An'itu hwo'nyoho nalohino hwasoho.

³⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul+mento, Sekwoe hon'ngkano hungkuno somo an'itu kako nom'ne hwe engo sohwanne'no ole ul+mento, Sekwo an'itu hwasoho. ³⁵ I nakwo huno ole nayohoho. An'ituye hungkunoso ne'njofoho. Oseso An'itu kako oso a'amu kakoe hungkuno uy+mentiso huhwo sohwa somo an'itu hwasoho ul+mentisoso

hungkuno nehopeho. ³⁶ I oso'no ngko Anitu n+hwat+mentiso sohwo'ni ngko Anituye hwomu hwo'nyoho sel+mentohe so'no sekwo Anitumo sitofo ulalokuno eso peho'ne ntantikwofo. ³⁷ Sekwo soku, ngko nje Mpohwoe syoho miyo nohon+ngkuji+manji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montape'njo uyantifeho. ³⁸ I oso'no ngko nje Mpohwo Anituye syoho yalokweno. Oseso nje hungkuno selalokwe losomo sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono montape'njo ifijo'manji yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso ngko i'me'no oso syoho homo somo nohon+ngkuji oso syoho imesomo simeho hi'ntnnono uy+fitnnefoho. Ose ifijo'manji sekwo huno wop+ngo ole wosyof+syantifeho. Ngko'nji nje Mpohwo'nji siko afafoho. Ngko huhwo'nne'no Anituyoho wosyon+fi+syantifeho. Mpohwo ngkimo n+humaho. Ngko Mpohumo humaleno. ³⁹ Ose ulahon+ngki hofi+ko Jisas+mo impe untofano lontifi ko imentohofoso Jisas kako hofi+kimo ul+ko'manto umentisofoho.

⁴⁰ Jisas kako asomo wento Mijo Joutan nongkihnta'ni wako'mentisofoho. Joun kako hohonta syoho yonto a'amumo mijo kiyoma'mojo sopo ki'mofamentisofoho. Kako noki'mofawento osopo humamentisofoho. ⁴¹ Osopo Jisas kako nohumentan+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engo hofi+ko kakimo u'mantifi hnn+mentohofi, Joun kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso miyo'njo hweho. I oso'no yo'mayo hungkuno olo hwe lohune'no nal+mentisoso ne imo'n+ngkohoho. ⁴² Ose hnnontifi hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hofi+ko oso hiso'no Jisas+mo simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

11

Lasalos kako poyo pe'n+mentisofoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Lasalos. Kako ango Mpetani sopo nohumanto mnokino engo t+pema'mentisofoho. Oso ango hopo sopo Maliya'nji Mota'nji siko'nopee'i sikoe angoponoho. ² Oso a'mu Maliya hisi kako t+fi no'mo nakwoe hwe engo Jisasiye sifemo hwonemijo usisyonto kakoe mijiyo sawemo so'nji sosayo us+po'mentisofoho. Oso hwe Lasalos kako mnokino'njo sohwo kako Maliyafe kon+ngkwa'wehweho. ³ Oseso Lasalos kako mnokino t+pemahon+ngki kaisifa'u siko Jisas+mne'no hungkuno ole lihwat+mentisi, Hwe Engofo, jije n+ngkwahwo Lasalos sohwo mnokino'njo hweho. Ose lihwat+mentisiyefoho. ⁴ L+hwojahon+ngki Jisas kako hungkuno homo somo nupa'nonto a'amu somo ul+mento, Olo mnokino loso n+hu'nahone poyo pe'nyo'ne'maho. O'o, Anituye yokumpohn'nyoso ut+hwa'nyopo uhwonyo'nefoho. Anituye Hwomu sohwo'ni yofe engo mayo'nefoho. Ose ul+mentisofoho.

⁵ Jisas kako Mota'nji konampi Maliya'nji Lasalos+jontnne'no simeho engo uy+mentisofoho. ⁶ Jisas kako Lasalos mnokino'njo hweho ko upa'nonto kako oso ango humamentiso sopo nom'ne s+kuno hufa'u humamentisofoho. ⁷ S+kuno hufa'u memjaofahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo sohwo'na'mo nal+mento, Nakwo hwaho Jutiya Lasalos+ye ango sopo asomo wos+hwano.

⁸ Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwo'ni ul+ment+hwoni, Nakwoe Lonet+hwayo sohwoi, a'amu Jutiya sopenjo hwe engo sohwa hofi+ko kikimo sojo wokufonjantifi imalofo sopeno'no k+ko asomo wos+hwantane'no lonalohino.

⁹ Ose ulahon+ngkuhwoni Jisas kako pahnn+mo hungkuno kakoe s+kuno syoho iyo'ne ole nal+mento, Mofehi'nyo lonto pomponaho yonte sopo a'amu hofiko hano emoy+kujoso mop+wahupitnnehofo. Hwap+ngoso hofiko olo hwaho lophonjo pomponaho somo yo'mayo yo'mayo uhwonalokwofo. ¹⁰ I oso'no a'amu hofiko s+kwo'mjoho'mo hano emoyontifi hofiko piwasyiwo'n+ngkohofofoho. Hwap+ngoso pomponaho anefoho. Oseso nje syohomme'no An+tu pomponaho ntopalokuso somo s+meso mop+wahu'mnehono.

¹¹ Ose nalonto tifi ole nal+mento, Sekwo upa'n+imno. Nakwoe a'amu Lasalos sohwo saho nto fesyawentono. I oso'no ngko nu'mo kakimo ul+kofamne hwo'nyoho. ¹² Ose nelahon+ngki kakoe inomokomoyo sohwna'ni ul+ment+hwoni, Hwe Engofo, kako saho nehopi fesyaweso'manji kako wop+ngo umo'n+montonoho. Ose ul+ment+hwonefoho. ¹³ Jisas kako Lasalos poyo nto pe'n+maho huno ose ko uyahon+ngki saho fesyaweho nal+mentiso so'no inomokomoyo sohwna'ni nakwo nakwoe hunoso ole syafi+hu'ment+hwoni, Lasalos sohwo kako saho nehopi fesyowentan+ngki nalohoho syafi+hu'ment+hwonefoho.

¹⁴ Oso'no Jisas kako yoloho ole nal+mento, Lasalos sohwo poyo nto pe'n+maho. ¹⁵ I sekwo ngkimo s+meho hi'ntnnono ntap+fitnne'nji Lasalos kako poyo pe'n+maso sopo ngko mohumayoso wop+ngofoho nningkohoho. I oso'no olohonta kako poyo pe'n+maso sopone'no wos+hwano.

¹⁶ Ose nelahon+ngki Toumas hufa'u mehomi imo'n+mentiso sohwo kako nom'ne inomokomoyo sohwna'n+imo nal+mento, Nakwo hwaho Jutiya sopo a'amu Jisas+mo sojo'nji wofonjosyano lontifi yalokwofo spono noho wos+hwano. Nakwo Jisas+nji poyo umo'nano. Ose nelahon+ngki nakwo Jisas+nji s+ment+hwonefoho.

A'amu poyo pe'nyo somo apa'no ul+kafi+hwosi songo ne'no humayo'ne hwap+ngo sohwo Jisas+iyoho.

¹⁷ Oseso Jisas kako ango Mpetani sopo s+mofonto kako hon+ngkanopo lohofahon+ngki a'amuso hofiko ul+mentohofi, Lasalos+ye pijafoso sokimomo ne'no nowentan+ngki s+kuno osofosofahu'no memjao'masofoho. Ose ul+mentohofofoho. ¹⁸ Oso ango Mpetani sopo ango Jerusalem mofoneponoho. Hon+ngkanoso sawemopo'maho, hufa'u s+hune kiloumitaponoho. ¹⁹ A'amu Juta pi'n+ngoso ango Jerusalem mta'angoso hofiko Mota'nji Maliya'njiyepono kon+ngkwa'wehwo pe'n+mentiso so'no hofiko sikoe s+meho wop+ngo umo'nyo'ne humotaho'ne womentohofofoho.

²⁰ Mota kako hungkuno ole upa'n+mento, Jisas ntopohoho. Ose upa'nonto komo'no nowento Jisas+mo hon+ngkanopo uswo'n+ngkahon+ngki Maliya kako angomo humohumantisofoho. ²¹ Mota Jisas+mo uswo'nonto Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, k+ko olopo humantontentesi nje n+ngkwahwo poyo mape'n+ngkuhwonesohilo. ²² I oso'no ngko huno niyohoho. K+ko yo'mayo so'no An+tumomo jomo ulisoso kako yo'mayo k+ko ihneso wokijapmmontonoho huno niyohoho.

²³ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Oso'no jije n+ngkwahwo apa'no songo wolika'montonoho. ²⁴ Ose ulahon+ngki Mota ul+mento, Ngko huno ole niyohoho, S+kuno ae'uyo somo a'amu likapijo sohonta Lasalos

huhwo nolikafone hweho. ²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Ngko a'amumo apa'no songo ul'ikafo so'nji songo ne'no humayo so'nji ngko hwap'ingo hwo'nyoho. A'amu ngkimo s'meho hi'ntnnono ntapinyoso kako poyo ko pe'noso sohwo kako songo ne'no wohumamontono. ²⁶ A'amu hof'iko olo hwaho lopo songo humalofoso hof'iko ngkimo s'meho hi'ntnnono ntap'ifijo'manji hof'iko poyo mape'n'ifitnnehofo. Olo hungkuno kilalokwe losomo s'meho hi'ntnnono luyalokuno.

²⁷ Ose ulahon'ngki Mota kako Jisas'imo ul'imento, Ou Hwe Engofo, k'iko K'ilais sohwo, An'itu kako olo hwaho lopone'no hwe fihwo sefo'mayo'ne uhwosopo'monnoho nal'imentiso sohwohne'no ngko kikine'no s'meho hi'ntnnono kijahopohono. K'iko An'tuye Hwomu K'ilais hwosoho.

Jisas kako humotaho l'imentisofoho

²⁸ Mota ose ulonto kakoe angopo asomo nowento konampi Maliyamo joho ulahon'ngki Maliya kakimo u'mahon'ngki Mota hofiyoka ul'imento, Nekwoe Let'ihwayo sohwo kako noponto kikine'no joho kilalofoho. ²⁹ Maliya ose upa'nonto komo'no mokol'ikapo lohofonto Jisas'yepono umentisofoho. ³⁰ Jisas kako ang'o ne sopo m'mofapmmentisofoho. O'lo, Mota uswo'n'imentiso sopo humohumantisofoho. ³¹ A'amu Jutaso hof'iko Maliya'nji ang'o'mo nohumant'ifi Maliyamo s'meho tango uyoso'no kako'nji humohumantohofoso hof'iko kakimo uhwon'ngkohofoso kako komo'no likafonto mempono nto poswahon'ngki uhwonont'ifi hof'iko kakimo uhwonont'ifi hof'iko huno ole syaf'hu'mentohofi, Kako kon'ngkwa'wehwoe pijafo ho'nahumalof'o sopo humotaho wal'monjit'ikeno ose syaf'hu'mentohofofoho.

³² Maliya kako Jisas humentahonjo so'mne'no wento Jisas'imo uhwononto kako Jisasiye s'ifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto ul'imento, Hwe Engofo, k'iko olopo humantontentesi nje n'ngkwahwo sohwo poyo mape'n'ngkuhwonesohilo.

³³ Jisas kako Maliya humotaho lontan'ngki uhwononto uhwon'ngkisoso a'amu Juta kako'nji humahwofoso humotaho nto mjolim'wahon'ngkofi uhwononto kako kakoe s'meho tango uyahon'ngki ³⁴ ul'imento, Sekwo nt'i'mo ho'nahumalof'o. Ose ulohon'ngkahon'ngki ul'imentohofi, Hwe Engofo, k'iko nopohoji uhwona. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako humotaho l'imentisofoho. ³⁶ A'amu Juta fehohnjoso Jisas kako huhwo humotaho lontan'ngki uhwonont'ifi hnn'imentohofi, Ihwoni, kako Lasalos sohumo s'meho m'kun'imposo uyimojo hweho. ³⁷ I a'amu nom'niha ole hnn'imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu t'imp'i'nyo somo wop'ingo umokumentiso hopaso kako Lasalos'imo ufo'mantontentesi Lasalos kako poyo mape'n'ngkuhwonesohilo. Sitof'o hungkuno ose hnn'imentohofofoho.

Jisas kako Lasalos'imo apa'no songo ul'ika'mentisofoho.

³⁸ Oseso Jisas kako s'meho tango engo apa'no uyahon'ngki Lasalos'ye pijafo ho'nahumentohof'o sopo umentisofoho. Oso hopo sopo Lasalos'ye pijafo ho'nahumentohof'o sokimo hoku'yo sopo sojo ewafo engoso nomant'ifi pijwahu'mentohofofoho. ³⁹ Jisas oso hopo sopo nohumanto ul'imento, Olo sojo pijwohumalof'o loso wae feeopmno. Ose

ulahon+ngki hwe poyo pe'n+mentiso sohwoe konanisi Mota ul+mento, Hwe Engofo, kakoe pijafo ho'nahumalohwoneso oso s+ikuno osofoso-fahu'no nto memjao'masoso kakoe pijafoso pisakino'njofoho. ⁴⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Olohonta nto kilohefoho. Kiko ngkine'no s+imeho hi'ntnnono ntapiso'manji kiko An+ituye yokumpohn'nyoso uhwon+monnoho. Ose nto kilohefoho. ⁴¹ Motamo ose ulahon+ngki hofi+ko sojo ewafo engo mehwsompeehumentohofofoho. Nomezwo-sompesyahon+ngkofi Jisas kako ahwomomo uhwononto a'amu kakoe mampaho upa'nyo'ne ole ul+mento, Nje Mpohwo sohwoosi kiko nje hungkunomo haloho n+ipewo'n+ngkino sohwohne'no ngko isamoyoka kilalokweno. ⁴² Ngko huno niyohoho. Kiko engolopohamo nje hungkuno jomo kil+wo'n+ngkohe somo nupa'n+wo'n+ngkino hwosoho. I oso'no olo a'amu oloponjo lohokwofo lohwa kiko ngkimo olo hwaho lopone'no n+hwat+mentohino so'no s+imeho hi'ntnnono uy+fitnne'enji kilalokweno.

⁴³ Ose ul+kwato lohofonto joho mohm'no ul+mento, Lasalos kiko noho fusyape. ⁴⁴ Ose ulahon+ngki a'amu poyo pe'nyo sohwo nol+kafonto swapmmentisofoho. Kakoe sife aho hwap+ife nano popojont+fi kakoe s+mo'mango hi hwap+ife ifohumpeehumentohofoho sohwo hi'nji swopahon+ngki Jisas ul+mento, Yo'mayoso mis+huto'meef+kujo'no wopaweno. Ose ulahon+ngki hofi+ko kakoe hungkunomo in+ngkamentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo sohwa hofi+ko Jisas+mo fonjosyane'ent+fi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

(Mat+yu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n+ngo fehohnjoso Maliya'nji humamentohofoso Jisas kako oso hiso imentiso somo uhwonont+fi hofi+ko kakimo s+imeho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. ⁴⁶ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa hofi+ko a'amu Falisi sohwafo angopono asomo nowent+fi yo'mayo Jisas imentiso so'no a'amu Falisi sohwamo tokoyo'ofho imentohofofoho. ⁴⁷ Ose yahon+ngkofi a'amu Falisi sohwanji a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofi+ko a'amu *kaun+sol* syoho'njo sohwamo uswo'nont+fi hnn+mentohofi, Nakwo pipi yanehwono. Olo hwe lohwo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yalofoho. Pipi pijwaofanehwono. ⁴⁸ Nakwo kakoe yahino losomo mop+jwaofe'manji a'amu hopi'nonohinoso hofi+ko kakimo s+imeho hi'ntnnono uy+kuji kakimo t+fi in+ngkafitnnoho. Ose ikujo'no'manji a'amu Loum nakwoe hwaho nemokosyohumawo'n+ngkohofoho sohwa nonahon+ngkuji huno ole wosyof+syant+feho. A'amu Juta hofi+ko nakwoe hungkunomo enjwa'mo mohumunyofoho. Ose syaf+sy+kuji hofi+ko nakwoe tajo ango engo somo wonyo umokant+feho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'n+mo wonyo wonemokant+feho.

⁴⁹ Ose hnnont+fi hwe fihwo hofi+ko'nji humamentiso sohwo kakoe yofeso Kaiyofas+yoho. Oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo sohwamo umokosyohumayo'ne hweho. Kaiyofas huhwo sohwo kako nol+kafonto ul+mento, Sekwo huno mosyaf+siyo'njo liyalokwofo. ⁵⁰ Sekwo olo a'amu losoku huno'maso kuyoho. Nakwo a'amu Juta hopi'nonohino hn'n+mo a'amu Loum sohwa wonyo peho'no wonemokant+fito. O'o, yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono.

⁵¹ Oso hungkuno ulimentisoso kakoe huno mta'ango'maho. O'o, Kaiyofas kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho so'no yofe engo ma'mentiso so'no Anitu oso huno hiso uyimentisofoho. Oso'no kako Jisas a'amu Juta somne'no ufo'mayo'ne poyo umo'nimontonoho eso ulimentisofoho. Ose ko ulimentisoso oso hungkuno Kaiyofas ulimentisoso a'amu ango'meemjo somne'no ufo'mayo'ne Jisas poyo imo'none so'no huno muyo hweho. ⁵² O'o, Anitu kakoe mehomi ango'meemjo hn'nwi temtifofo anga'nohino hopa imo'nifitnne'no pe'none'ento Anitu oso hunoso Kaiyofasimo uyahonngki ulimentisofoho.

⁵³ Oso a'amu huhwo sohwa Kaiyofas ulimentiso sikuno somta'ni oso hungkuno Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno loma'mentohofofoho. ⁵⁴ Oseso Jisas kako oso hwaho Jutiya sopo a'amu Jutafe timo sopo hano memmentisofoho. O'o, kako oso hwaho hopo sopo uliko'manto kako nom'ne ango Efilaim sopone'no kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji umentihwonefoho. Oso ango Efilaim a'amu mohumunyo mofone sopo molinyoponoho. Oso ango hopo sopo kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji humamentihwonefoho.

⁵⁵ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engof * mofonepo umo'nimonto imentisofoho. Oso'no oso Sikuno Engo mmo'nyo sohonta a'amu ango'meemjoso ango Jerusalemne'no wopayo engo nyo'ne hofiko hofikoe honngkano hungkuno ito'no inngkayo so'no hofikoe he yo'mayo mijo yojusyihwasi nto'no wehumano lontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo ose ihwasimanji nakwoe honngkano kiho'maso umo'nantanoho. Ose syafisyontifi simentohofofoho. ⁵⁶ Hofiko nosimofontifi Jisasimne'no tipeentifi tajo ango engo somo uhu'mokontifi hofiko ole hnnimentohofi, Olo Sikuno Engo lomne'no Jisas kako wosapmmontolikeno. Ose hnnimentohofofoho. ⁵⁷ Hwapngoso a'amu Falisi sohwanji hwe engo sohwanji hofiko a'amu hisoso hungkuno yokumpohn'nyo ole lontifi, Sekwo Jisas humentahonngkuhwosi uhwonngkuji nowenetimapakujo'no nakwo huhwo sohomo impe untofano. Ose ulimentohofofoho.

12

Maliya kako Jisasiye sifemo hwone mijo sohumentisofoho.

(Matiyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * mmo'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'no nowentanngki Jisas kako ango Mpetani sopo umentisofoho. Oso ango hopo sopo Lasalos kako poyo pe'nngkahonngki Jisas kako ulika'mentiso spono umentisofoho. ² Oso ango Mpetani hopo sopo i'mofiwahonngki Jisasimne'no wosopayo engo iloho yontifi Mota kako wosopayo iku'yopo polofosyalokumpento hu'mmentisofoho. Jisasi'nji a'amu nom'ne so'nji Lasalos kako huhwo'nji hofiko nohumantifi wopayo nimentohofofoho. ³ Oso hohosohonta Maliya kako hwone mijo hamniyoho engo mpe imentisoso nomanto Jisasiye sifemo sisyonto kakoe mijiyo sawemo

* **11:55:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

* **12:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

so'nji sifemo sosayo usipo'mentisofoho. Oso hwone mijo sohwoe akino wop'ngoso ango homo somo ehuhnnaloho'mentisofoho. ⁴ Jisas'iye inomokomoyo fihwo kakoe yofe Jutas Isikaliyout kako Jisasimo fonjasio'ne tokoyo'ofe iyo'ne sohwo oso homo somo uhwonoto ul'imento, ⁵ Oso mijo wonyoangkafoso kako peho'no sisyo'hoho. Olo mijo hiloso nom'ne a'amuso mpe yontifijontentesi hamniyoho m'kun'nposo a'amu hamniyoho syoho'njo sohwo soswo anga'nohino somjo hamniyoho hopi'nono nejap'kuji nakwo a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somo uy'hwanesohilo. ⁶ Ose ul'imentisoso kako a'amu umofonyo iwo'n'ngkohoho somne'no huno nehopi syafisyonto ul'imentiso'maho. O'o, kako hamniyoho hufo imojo so'no ul'imentisofoho. Jisas'i'nji kakoe inomokomoyo sohwo'nanonji nakwo hano emoyontan'ngkukwone Jutas Isikaliyout sohwo kako nakwoe hamniyoho ipofe mokosyohumante somta'ni hufo imojo hweho.

⁷ Oseso Jisas ul'imento, Olo a'musi kako olo ntohofiso loso'no kakoe syohofoho. Sekwo timo'nohino uhwontohumamno. Kako hwone mijo hiloso nomokosyohumentan'ngkuhwo. Ngko poyo imo'n'ime sohonta nje pijafomo nto'no enisyohumaniyoho. ⁸ I a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso sekwo'nji engolopohamo ne'no humawo'n'ngkohofofoho. I oso'no ngko sekwo'nji humaleso sikuno moi'wo we'ene'pi umo'n'montonoho. Oso'no a'amu ngkimo wop'ngo ntohofo'ne sikuno pi'n'ngo mauyoho.

A'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko Lasalosimo fonjosyane'ent'fi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

⁹ A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisas ango Mpetani sopo humaho upa'nontifi oso pone'no womentohofofoho. Hofiko Jisasimnenohini uhwonantifi womentohofomaho. O'o, Jisas kako Lasalos poyo pe'n'imentiso sohomo ul'ika'mentiso sohwo huhwo'njimo uhwonano lontifi womentohofofoho. ¹⁰ Oso a'amu tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso hiso uhwonontifi hofiko Jisasimne'nohini mtito'mentohofomaho. O'o, Lasalos huhwo'njimo fonjasio'ne mtito'mentohofofoho. ¹¹ Hwap'ngoso a'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso hofiko Lasalosimne'no huno pi'n'ngo syafisyontifi a'amu tajo ango syoho'njo sohwo ul'iko'mantifi Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'imentohofofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Mat'yu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Oso ango Jelusalem hwe moya'mi pi'n'ngo engoso oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo † somo uhwonano lontifi s'imentohofofoho. Oso hopo sopo nohumantifi upa'n'imentohofoso Jisas kako mo'n'ngkanta Jelusalemne'no wapm-montonoho upa'n'imentohofofoho. ¹³ Oseso hofiko yo'mayo wokoso wop'ngo wop'ngoso nomotawentifi Jisasimne'no hon'ngkanopo hon-tohumamentohofofoho. Nohontohumantifi Jisasimne'no johole l'imentohofi, Anitumo isamoyoka ulano. Kako wop'ngo'nohino hweho.

† 12:12: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Olo hwe lohumo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo nakwoe hwahopone'no uhwatimentiso hweho.

Kakoe yofe woho'nomano.

Nakwo a'amu Isilael hn'niwe hwe yofe engo'njo nakumo nemokosyohumayo'ne hweho.

Ose limentohofofoho.

¹⁴ Jisas kako yahu osyuyo *toungki* anga'no notipemanto yahu sohwoe hohujopo kehumanto simentisofoho. Oso hiso'no ifalifaliyo ole wo'nnyofoho.

¹⁵ Sekwo a'amu ango Saiyon sopo humalofo soku sekwo iyoho seningkuhwoloho.

Uhwonimno. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako ntosapohoho.

Kako yahu *toungki* po nokehumanto sopalofoho.

Oso ifalifaliyo hohonta mtimokumentohofofoho. ¹⁶ Oso hohosohonta Jisasie inomokomoyo sohwo'ni nakwo oso hungkuno ifalifaliyo mtimokumentohofoho so'no huno monayo hwona'nyoho. I oso'no tifi no'mo Jisas kako ahwomomo simentiso sohonta nakwo oso ifalifaliyo hiso'no huno syafihu'mentihwoni yo'mayo wopingoso Jisasimne'no oso sikuno homo somo a'amu ulohomentohofoho so'no huno ikwesyafihu'mentihwonefoho.

¹⁷ Hohonta Lasalos poyo pe'nonto kakoe pijafoso pinimomo wo'mentiso sohonta a'amu Juta piningo engoso Jisasinji humamentohofofoho. Jisas kako Lasalosimo johu ulonto nulikofahonjoso hofiko uhwonimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko nom'ne a'amu piningo'njo sopo Jisas kako yo'mayo imentiso so'no lutihwamentohofofoho. ¹⁸ Oseso hwe moyami piningo engoso yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no upa'nontifi oso a'amu hiso Jisasimo honingkanopo uswo'nimentohofofoho. ¹⁹ Uswo'ninkahoningkofi a'amu Falisi sohwa hofiko nuhwonontifi simeho tango uyahonngki ole hnnimentohofi, Ihwoni, a'amuso hofiko nakumne'no huno mosyonefisyalokuyohoho. O'o, a'amu ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko nakumo nosikwojonaofontifi Jisasimnohini inomokoho'nawotofo. Ose hnnimentohofofoho.

A'amu Ngkilik fehohnjo sohwa hofiko Jisasimo uhwonano lontifi imentohofofoho.

²⁰ A'amu piningo engoso sikuno iyoho humayo engoso uhwonano lontifi ango Jerusalemne'no Anituye yofe ho'nomayo'ne simentohofofoho. A'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu Ngkilik fehohnjo hi'nji simentohofofoho. ²¹ Oso a'amu Ngkilik huhwo sohwa hofiko Filipimo u'mantifi ulimentohofi, Hwe engofo, nakwo Jisasimo uhwonano lontani sahophwone hwona'nyoho. Ose ulimentohofofoho. Filip huhwo sohwo kako hwaho Ngkalili ango Mpetisaita mta'ango hweho. ²² Filip kako hofikoe hungkuno hiso upa'nonto nowento Entilumo ulahonngki siko Jisasimo u'manji oso hungkuno hiso ulimentisiefoho. ²³ Jisas kako sikimo ulimento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni poyo imo'nimo apa'no songo likahm'mo nje yofe engo mayo'ne sikunososo mofonepo nto i'mofapohoho. ²⁴ Ose ulikwato lohofonto kako poyo imo'nyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako hamoyo mofososo hami hiso siki wehwosi piso nihu'nahone uyimontonoho. I oso'no hwe fihwo kako hami mofososo

hami hiso piso ihwoso'no nom'ne timo sahopi+hwosi ne pi'ningo umo'montonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako kakine'nohino huno syafi'hu'nonto kakoe yofe'nohino ho'noma'n'wo'n'ngkiso sohwo kakoe humayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto poyo pe'n'ngkuhwosi tohino engo nomane hweho. I oso'no hwe nom'nihwo kako kakine'no huno mosyafi'hu'nyo'njo yonto nom'ne a'amu somne'no ufo'mawo'nyo'ne'nohino syafisyi'wo'n'ngkiso sohwo kako poyo pe'n'ngkuhwosi songo ne'no wonyoangkafo humayo'neso notipemane hweho. ²⁶ Oso a'amu Ngkiklik huhwo sohwa hofiko nje inomokomoyo umo'nano lifijo'manji siko nuhusisi hofikimo ole ulinyo. Hofiko ngkimo wonn'ngkopant'fi'manji oyon'mno lalofoho ulinyo. A'amu nje syoho ntohofiyoso hofiko ngkimo tifi nn'ngkap'wo'n'ngkohofofoho. Oseso ngko nje syoho ntohofiyoso ngko humame sopo hofiko wohumapife. Nje syoho ntohofiyo ne somo Mpohwo Anitu sohwo kako hofikimo uhwon'ngkuhwosi kako hofikoe yofeso woho'noma'montonoho. Ose ulimentisofoho.

Hofiko A'amufe Hwomu sohomo woho'nomapife.

²⁷ Jisas kako nohumanto ulimento, Nje simeho tango mikun'imposo niyohoho. Ngko Mpohumo jomo pehofo ulimnehono. Nje Mpohwo sohwoi olo tango engo ngkimo woni'ma'monto iso losomo kiko wae yanimotnnehino. Ose ulimnehono. O'o, olo tango hiloso ngko mayo'ne pmentohono. ²⁸ Oso hiso'no ngko nje Mpohumo hungkuno ole ulimo, Mpohwo sohwoi olo a'amu hopi'nonohino loso hofiko jije yofe engo wojo so'no huno uyone'no yo'mayo wonyoso hofiko ngkimo ntapifijo'manji noho wontapife.

Jisas ose ulahon'ngki mampaho ahwomo mta'ango ole ho'nimento, Ngko oso hwaho sopone'no kuhwotimentohe sohonta a'amuso nje yokumpohn'nyo engo somo uhwonontifi nje yofe ho'noni'ma'mentohofofoho. I kiko poyo imo'n'ngkohoho'no ngko apa'no songo kilika'me sohonta hofiko nje yokumpohn'nyomo apa'no uhwon'ngkuji nje yofe apa'no noho'noni'mapitnnefoho.

²⁹ Ose ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi kako'njo mofonepo humo-humantohofoso oso mampaho hiso upa'nontifi a'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, Ahwomo yoka ho'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso ole hnnimentohofi, A'amu ahwomomjo sohwo kakimo hungkuno ulohoho.

³⁰ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ulimento, Olo mampaho ho'n'ngkiso loso ngko upa'nyo'ne ho'n'ngkiso'maho. O'o, sekwo upa'nyo'ne ho'n'ngkisofoho. ³¹ Oso'no olohonta Anitu kako yo'mayo yahino wonyo a'amu hwahoponjo yi'wo'n'ngkohoho so'no yano ulofihwoso'no hofiko hofikoe wonyo somjo tohino mayo'nefoho. Olohonta Anitu kako hwe wonyo Seten olo hwaho mokosyohumasohwoe yokumpohn'nyoso wae weeo'montonoho. ³² Ngko olo hwaho lopo nohumentanimo a'amu hofiko ngkimo iyo hwojiyahofiku'nnyo yokintaho sopo mon'humatipijo sohonta ngko a'amumo wuhu'mema'monnoho. ³³ Oso hungkuno ulimentisoso a'amu somo ngko poyo imo'n'mne'no hon'ngkano umofitihwamo lonto kako oso hungkuno ulimentisofoho.

³⁴ A'amu huhwo sohwa upa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Kiko poyo umo'nimonnoho lalohino. Nakumo Anituye hungkuno ole nalimento,

Oso hwe Anitu a'amu ufo'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako songo ne'no nohumantihwone hweho. I oso'no kiko A'amufe Hwomu sohwo'simanji iyo hwojijyahofiku'nnyo sopo womonihumojantifeho eso peho'no lohino. Oso A'amufe Hwomuso tihwolo. ³⁵ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako pomponaho pa'nyohwo kakine'no pahnnimo hungkuno ole ulim ento, Sekwo olopo nohumentan'ngkuji pomponaho we'enehwo sekwo'njo lopo wolasehumontonoho. Nolasesyihwoso'no sikuno wammontonoho. Oseso pomponaho lasesyohwoso'no pomponahopo fesyohumamno. Sikuno semenoho. A'amu sikwo'mjoho'mjo hano wentoso sohwo kakoe humayoso ntontelo. Awonoho. Huno muyo hweho. ³⁶ I ngko pomponaho sohwo'ni sekwo'njopo nohumentani'mo sekwo simeho hi'ntnnono ntapmno. Sekwo nje hungkunomo tifi nn'ngkap'fijo'manji ngko sekwoe pomponaho sohwo'niye mehomi umo'nantifeho. Ose ulikwato lohofonto Jisas kako hofikimo uliko'manto hiyaso humamentisofoho.

A'amu Juta hwe moya'mi pi'n'ngoso Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo imentohofofoho.

³⁷ Jisas kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso ko yahon'ngki a'amu Juta pi'n'ngoso simeho hi'ntnnono muy'immentohofofoho. ³⁸ Oseso oso hungkuno hohonta Aisaiya sohomo Anitu uyahon'ngki limojo sohwo mtimokumentisoso ne imo'nimentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

Hwe Engofo, nakwoe hungkuno somo simeho hi'ntnnono tihwo wonejapmmontolo.

Yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso Hwe Engo ihwoso'no ne'njofoho eso tihwo wonalimontolo.

Aisaiya hohonta ose mtimokumentisofoho.

³⁹ Oseso a'amuso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Olo hiloso hwapingo so'no Aisaiya kako hungkuno nom'ne mtimokumentisoso olenoho.

⁴⁰ Anitu kako a'amuso nohon'fitnnoho syafisyonto hofikoe timo upijiyomentisofoho.

Anitu ngkine'no huno nto'no ikwesyafihupitnnoho syafisyonto hofikoe hunoso hwayohosile umasimentisofoho.

Anitu ose ulohomentiso so'no hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somta'ni ikinjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko hofikimo wopingo umoku'mnesohilo.

⁴¹ Aisaiya hohonta kako wojo hopa uhwonimentisoso Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji kakoe yofe engo so'nji uhwononto kako oso hungkunoso Kilaisimne'no limentono.

⁴² A'amu Jutafe hwe engo pi'n'ngoso sohwa hofiko Jisasimne'no simeho hi'ntnnono ko uyahon'ngkofi hofiko a'amu Falisi sohwanne'no iyoho un'ngkahon'ngki hofiko Jisasimne'no hungkuno yolohoso molijwaofe'njo imentohofofoho. Hwap'ngoso ole syafihu'mentohofi, A'amu Falisi sohwa hofiko nakumo Anituye tajo ango somta'ni wae enamopitnnoho lontifi molijwaofe'njo imentohofofoho. ⁴³ Anitu hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyonte so'no hofiko huno mosyafihu'mmentohofofoho. O'o, a'amu hwahoponjoso hofikine'no yo'mayo so'no huno syafisyontife so osomnohini syafisyontifi in'ngkamentohofofoho.

Jisas kako a'amu hopi'nonohinofe yahino somo yano ilofone hungkunofoho.

⁴⁴ Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo ole uli'mento, A'amu fi-hwo si'meho hi'ntnnono ntopantokunjo sohwo kako ngkine'nohino montopantofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo olo hwaho lopone'no loni'hwatimentiso osohwo huhwo'ntnne'no ntopantofoho. ⁴⁵ A'amu ngkimo timo nohonantokunjo sohwo kako ngkimnohino monehontofiyoho. O'o, kako nje Mpohwo ngkimo ni'hwatimentiso oso hwo huhwo'njimo ehonalofoho. ⁴⁶ Ngko olo hwaho laponjo pomponaho sohwo'ni a'amu ngkimo si'meho hi'ntnnono ntapifijo'manji hofiko sikwo'mjoho'mo mohumafitne so'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁷ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho ko upa'n'ngkuhwosi hungkuno homo somo tifi min'ngkayo'njo sohomo ngko kakoe yahino somne'no tohino muyimnehono. O'o, ngko a'amufe yahino somne'no tohino yano uyo'ne pmmentohe hwoni'maho. Ngko a'amufe wonyomjo tohino mta'ni isihutofomayo'no pmmentohe hwo'nyoho. ⁴⁸ I a'amu ngkimo hwotoho nifekuji nje hungkunomo tifi min'ngkayo'njoso hofiko hofikimo hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyi sohwo hi'njofoho. Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo hungkuno nto lijwasemo'mentohe hiso hofikoe yahino wonyo somne'no tohino yano ulofiyonefoho. ⁴⁹ Hwap'ngoso yo'mayo hungkuno seli'wo'n'ngkoheso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo kako ni'hwatimentiso sohwo kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso lijwasemofone ntahon'ngki selalokweno. ⁵⁰ Ngko huno ole niyohi, A'amu nje Mpohwoe hungkunomo tifi in'ngkaweso sohwo kako songo ne'no humanti'hwone hweho. Oseso yo'mayo hungkuno hopi'nonohinoso Mpohwo ni'wo'n'ngkisoso ngko sekumo nto'nohini selalokweno.

13

Jisas kakoe inomokomoyo sohwafe sifemo mijo yoma'mentisofoho.

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * iyoho humayo'ne no'no mo'n'ngka imo'none sohonta Jisas kako huno ole uyimento, Mo'n'ngka ngko olo hwaho lopo uliko'mahm'mo nje Mpohwoe angopono wasimne hwo'nyoho. Ose huno umentisofoho. Olo hwaho laponjo hwe moya'mi kakine'no hitoho ulofi'wo'n'ngkohoho somo Jisas kako hitoho m'kun'imposo ulo'mentisofoho. Kako kakoe a'amu ne somne'no hitoho ne'no ulofontan'ngki kakoe poyo imo'nyo sikunososi'mofapmmentisofoho.

² Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwana'nnonji nohumentani sikuno'nji wopayo nontan'ngkuhwoni Seten kako Jutas Isikaliyout Saimouniye hwomu sohomo olo hunolo nto uyimento, Kiko Jisasi'mne'no tokoyo'ofu uyimonji yalokunososi'lohonta olo sikwo'miyo lomo noho fiyo. Oso hunoso Seten umentisofoho. ³ Oso hohosohonta Jisas kako huno ole uyimento, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso ngkimo enjwa'mo nto ho'nan'humasofoho. Huno nom'ne olo so'nji huno uyimento, Nje Mpohwo kako olo hwaho lopo ni'hwatimentiso sohwo'ni ngko apa'no kakiyepono asomo nosimnefoho. Huno ose uyimentisofoho. ⁴ Oseso Jisas kako wopayo fehohnjo moi'wo

* 13:1: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

manyohwo kako nolikafonto kakoe nem'no manji'mofo wae yaofonto kako sosayo sipo'nyo nomanto kakoe simehopo nano mtitofahin+mentisofoho. ⁵ Ose mtitofahinonto kako mijo nomanto noswanopo sisasyonto kako kakoe inomokomoyo sohwna'niye sifemo mijo yonema'mentisofoho. Ose yonemanto kakoe sosayo sipo'nyo kakoe simehopo mtitofahin+mentiso so'nji sosayo nasipo'mentisofoho.

⁶ Oseso Jisas kako Saimoun Pitamo u'mahon+ngki Pita ul+mento, Hwe Engofo, kiko nje sifemo mijo uyon+ma'monntaho. ⁷ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Olohonta olo kilohofalokwe loso kiko huno makiyohoyohoho. I oso'no hwangku kiko huno wakiy+montonoho. ⁸ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Nje sifeso mijo niyan+mahotoho. Nihu'no ngkilaho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko jije sifemo mijo miyokumaso'manji kiko ngko'nji mohumayo'ne hwasoho. Kiko nje syoho mantohofiy'o'ne hwasoho. ⁹ Ose ulahon+ngki Saimoun Pita komo'no ul+mento, Hwe Engofo, ose'manji nje sifemnohini yon+mahotoho. O'o, nje aho mnokino hopi'nonohino lomo fiyon+maho. ¹⁰ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, A'amu fihwo kakoe a'apaho hi'nji mijo nto yomo'n+ngkiso sohwo kako kiho ane imo'nyo so'no syoho engo'njo hwo'maho. O'o, kakoe sifemnohini mijo yomo'n+ngkuhwosi kiho ane'njo wohuma-montonoho. Olo angoo lomo humalohwone sohwaso'ngo'nohinohwo kiho'njohwo humaho. Nom'ne sohwaso'kiho ane hwasoho. Ose ul+mentisofoho. ¹¹ Hwap+ngoso Jisas kako Jutas kakine'no tokoyo'ofoyone sohune'no huno uyahon+ngki, Anga'nohinohwo kiho'njohwo humaho eso ul+mentisofoho.

¹² Oseso Jisas hofikoe sifemo mijo moi'wo esojwamofonto kakoe nem'nomanji'mofo apa'no yonto nakwo'nji apa'no ampo humamentisofoho. Nohumanto nal+mento, Ngko sekwoe sifemo mijo yosemahe so'no huno ito'no nto laseyohoho. ¹³ Ose ulonto ul+mento, Sekwo ngkine'no Hungkuno Mesyolonet+hwayo hwasoho. Nakwoe Hwe Engo hwasoho nt+wo'n+ngkohof+hwasoho. Oso hungkuno nt+wo'n+ngkohofoso nto'nohinoho. Ngko huhwo'ne osenohinoho. ¹⁴ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni sekumo hungkuno meselut+hwayo sohwo'ni ngko sekwoe sifemo mijo yosemahono. Sekwo nakwo hwe engo hwona'nyoho likuji nom'ne a'amu sofe sifemo mijo miyomapitnoho lonji selohofohono. Oseso sekwo sohwaso'ni hwafe sifemo mijo y+maof+kujo'no hofiko sekwoe sifemo uyosemapife. ¹⁵ Olo selohofohwe yahino loso nto set+hwaseso sekwo nom'ni hwamo ose ulohopmno. ¹⁶ Ose ulonto ole ul+mento, Ngko hungkuno nehopi'nohinini wasel+monne'no yohono. Upa'n+mno. A'amu fihwa hofiko nom'nihwoe syoho ulohofiy+wo'n+ngkohofoso sohwa hofiko hofikoe hwe engomo muyakolopitne hwafoho. A'amu fihwa hungkuno motawowo'n+ngkohofoso sohwa hofiko a'amu lihwat+mentiso sohomo muyakolopitne hwafoho. ¹⁷ Ngko sekwoe hwe engo sohwo'ni ngko olo hiloso selohofohwe so'no sekwo olo hungkuno selalokwe hwap+ngoso huno waseyono. Sekwo nom'ne hwamo ulohofoso ngko selohofohwe hopaso ifijo'manji sekwo simeho wop+ngo wasemo'n+montonoho.

¹⁸ Ose ulonto ole ul+mento, Olo hungkuno selalokwe loso sekwo hopi'nonohino sohwhanne'maho. Ngko sehwasopo'mentohe sohwhanne'no sekwoe yahino humayo so'no ngko huno niyohoho.

I oso'no Anituye hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno anga'nohinoso olenoho.

Hwe fihwo ngko'nji wosopayo nososohwo kako ngkine'no hohujo ikinjan'mofihwosi nje mangohwo umo'nimontonoho.

Ifalifaliyo ose mt'i'mokumentohofofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ne imo'noso sohonta'ne'no selalokweno. Ne imo'n'ngkuhwoso'no sekwo huno ole wosyon'fisyantifeho. Jisas kako ne'njo hweho. Ose wosyon'fisyantifeho. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Ngko a'amu fihumo uhwojahoni'mo a'amuso osohumo ut'mafikuji wop'ngo ulohop'fijo'manji hofi'ko ngko huhwo'nimo nt'mafikuji wop'ngo wontohofantifeho. A'amu ngkimo nt'malokwofo sohwa hofi'ko nje Mphowo Anitu huhumo ut'malokwofo. Ose nalimentisofoho.

Jutas kako Jisasimo mango hwafe ahomo ho'nahumentiso so'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-33)

²¹ Oso hohosohonta Jisas kako hi tango m'kun'imposo uyahon'ngki kako hungkuno yolohoso ole lijwao'mento, Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Hwe fihwo kako olo ango lomo sekwo'nji humaso sohwo kako mango sohwafe ahomo woho'nanihumonte hweho.

²² Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo anga'no anga'nohino sohwna'ni hon'ngkonontani tihune'no kalohoho huno syafihu'mentihwonefoho.

²³ Ngko Joun olo hungkuno ifalifaliyo mt'i'mokalokwe sohwo'ni Jisas kako ngkimo simeho engo ntap'wo'n'ngkiso so'no ngko Jisas'nji afapo humohumantohewo'nyoho. ²⁴ Oseso Saimoun Pita kako ngko Joun'ni uhwonyo'ne aho songo songo yahon'ngki ngko kakimo uhwon'ngkahon'ngko Pita ole nt'imento, Kiko Jisasimo ulohonyo. Tihune'no kolalofoho.

²⁵ Ose ntahon'ngki ngko Jisasimo ikinjamo lohofonji ul'imento, Hwe Engofo, kiko tihune'no lalokuno.

²⁶ Ose ulahon'ngko Jisas nal'imento, Ngko wosopayo kutnnyoso mijomo yomahm'mo a'amu fihumo uyimonnoho. Oso huhweho. Jisas ose nalonto kako wosopayo kutnnyoso mijo yomanto Jutas, Saimoun Isikaliyout'ye hwomumo uyimentisofoho. ²⁷ Ose uyahon'ngki Jutas ni'mentisofoho.

Oso hohosohonta Seten kako Jutasimo ehuhnao'mentisofoho. Jisas Jutasimo ul'imento, Kiko yo'mayo umonji yohinoso olhonta komo'no fiyo.

²⁸ Oso hungkuno Jisas Jutasimo ul'imentisoso kakoe inomokomoyo sohwna'ni osopo humohumantihwone sohwna'ni hwap'ngo neso huno monayo hwona'nyoho. ²⁹ O'o, fehohnjo sohwna'ni nakwo Jutas nakwoe hamniyoho ipofu mokosyohumawo'n'ngkiso so'no huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako oso S'ikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo mpe-e'ne lihwatimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho.

Fehohnjo sohwna'ni huno ole syafihu'mentihwoni, Jisas kako a'amu umofonyo iyo somo hamniyoho uyo'no lihwajimentiso so'no syafihu'mentihwonefoho.

³⁰ Jutas kako oso wosopayo nomanonto mempono komo'no humentisofoho. Noswonto uhwon'mentisoso s'ikuno nto m'jao'mentisoso uhwon'mentisofoho.

Jisas kako hon'ngkano hungkuno songo so'no kakoe inomokomoyo sohwo lut'hwamentisofoho.

³¹ Jutas kako syukwato lohofahon+ngki Jisas kakoe inomokomoyo nom'ne sohwna'n+mo nal+mento, Olohonta A'amufe Hwomu sohwo'niye yofe engo uti+hwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso hiso'no An+ituye yokumpohn'nyo engo somo a'amu t+imo uhwon+ngkuji hof+iko kakoe yofe engo woho'nomant+ifeho. ³² Ngko nje Mpohwoe yofe engo imoku'me'no Mpohumo kakoe yofe engoso kakoe Hwomu sohwo'n+mo komo'no wontapmmontonoho. ³³ Ose nel+kwato lohofonto ole nal+mento, Nje mehomi sohwasi ngko sekwo'nji we'enepe nohumahm'mo wosel+iko'ma'monnoho. Oso hohosohonta sekwo ngkine'no haf+hafe wonyopi woti+peent+ifeho. Ngko a'amu Juta sohwaso hungkuno nto ul+maleso olohonta sekwo huhwahnonji selalokweno. Ngko ume sopo sekwo olohonta ngkimo mon+mapitnnohofo. ³⁴ Oseso ngko hon+ngkano hungkuno songo sejopalokweno. Sekwo sekwoe a'amu somne'no s+imeho wosema'nono. Ngko sekumo s+imeho sejopalokwe pa'nyoso sekwo sekwoe a'amu somo s+imeho uy+imno. ³⁵ Sekwo oso hopa a'amu somo s+imeho uy+ikujo'no nom'ne a'amuso sehon+ngkuji ole wasel+ife, Jisas+ye inomokomoyo hwasoho. Ose woselant+ifeho.

Jisas kako Pita kakine'no hohujo ikinj+imofone so'no ul+mentisofoho.
(Mat+yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Saimoun Pita kako Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo k+iko nti+mne hwasilo. Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko ume sopone'no k+iko olohonta mann+ngkapihnnohino. I oso'no hwangku sohonta k+iko ngkimo ni+matnne hwasoho. ³⁷ Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Hwe Engofo, olohonta ngko kikimo mokin+ngkapeso pipine'elo. A'amu sohwa hof+iko kikimo fonjakohufijo'manji hof+iko ngkimo fonjanisiyoso wop+ingofoho. Ngko kikimo kufo'mayo'ne pe'n+imeso wop+ingofoho. Wape'n+mo. ³⁸ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, K+iko ngkimo ni+fo'mayo'ne wape'n+mo lalohino. Hungkuno nehopi'nohini wakil+imonne'no yohono. Olohonta tos+ika yoka maho'nyo sohonta k+iko mango hufa'u s+hune ole wal+monnoho, Ngko Jisas sohune'no huno maniyo hwo'nyoho. A'amu somo ose ul+monnoho. Jisas Pitamo ose ul+mentisofoho.

14

Jisas sohwo kako Mpohwo An+itumo u'mayo'ne hon+ngkano hweho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji nohumentani nakumo nal+mento, Sekwo sekwoe s+imeho wonyo semo'n+ngkuhwoloho. O'o, sekwo An+itumo s+imeho hi'ntnnono ne'no uy+imno. Oso'no sekwo ngko huhwo'n+mo s+imeho hi'ntnnono ntapmno. ² Nje Mpohwoe angoso sohe pi'n+ingo'njoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njontentesi ngko sekumo hohonta sel+imnesohilo. Ngko sekwoe anga ito'no wesyohumamne hwo'nyoho. ³ Ngko sekwoe anga ito'no yases+imo ngko sekumo set+imayo'ne asomo wapmne hwo'nyoho. Oso'no sekwo ngko'njo afa nohopo hument+hwanefoho. ⁴ Ngko s+imne hon+ngkano somne'no sekwo huno seyohoho.

⁵ Ose nelahon+ngki Toumas ul+mento, Hwe Engofo, k+iko nti+mne hwasilo. Nakwo huno monayohoyohoho. Nakwo oso hon+ngkano somne'no hunoso pipi ihwasi syof+syanehwono.

⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Ngko sohwo'ni Mpohumo u'mayo'ne hon+ngkano hwo'nyoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino hwap+ngo hwo'nyoho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwap+ngo hwo'nyoho. A'amu fihwo kako An+itumo u'mayo'ne hon+ngkano nom'neso mauyoho. O'o, ngko'nohini Mpohumo u'mayo'ne hon+ngkano hwap+ngo hwo'nyoho. ⁷ Sekwo nje hwap+ngo ne so'no huno nto'no seyontentesi sekwo nje Mpohwo huhune'no huno sey+hwonesohilo. Olohonta sekwo An+itune'no huno nto seyohoho. Sekwo kakimo nto uhwon+ngkohoho. Sekwo ngkimo nohon+ngkohoho so'no sekwo An+itu huhumo uhwonont+fi kakine'no huno nto'no seyohoho.

⁸ Ose ulahon+ngki Filip ul+mento, Hwe Engofo, k+iko Mpohumo fonet+hwaho. Nonet+hwahojo'no nakwo s+imeho wop+ngo won-amo'n+montonoho.

⁹ Ose ulahon+ngki Jisas kako ul+mento, Filip ngko sekwo'nji s+kuno pi'n+ingo engo nto humantohe hwo'nyoho. I osomo k+iko ngkine'no huno ito'no makiyo'njo hwasilaho. A'amu ngkimo nohon+wo'n+ngkiso sohwo kako nje Mpohwo An+itumo uhwonalofoho. Oso'no pip-ine'no lohino. K+iko Mpohumo fonet+hwaho lohinosofo. ¹⁰ K+iko ole losyof+syalokuno. Jisas+nji kan+ngkwohwo'nji siko afa'maho. O'o, Jisas kako kengo hweho. Kan+ngkwohwo kengo hweho. Ose losyof+syalokuno. Hungkuno ngko sekumo selinyoso nje huno mta'ango'maho. O'o, Mpohwo An+itu kako ngkimo humaso so-hwo kako yo'mayo syoho iwo'n+ngkohoho. ¹¹ Sekwo olo hungkuno homo somo s+imeho hi'tnnono uy+imno. Ngko nje Mpohumo humaleno. Mpohwo kako ngkimo humaho. Oso hungkuno homo somo s+imeho hi'tnnono muyo'manji i yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohoho iwo'n+ngkohe so'no sekwo huno ik-wesyaf+sy+kuji sekwo s+imeho hi'tnnono ntapmno.

¹² Hungkuno nehopi'nohino wasel+monne'no yohono. A'amu ngkimo s+imeho hi'tnnono ntaposo sohwo yo'mayo syoho ngko iwo'n+ngkoheso kako uy+montonoho. Ou, ngko nje Mpohwoe-pono s+ime sohonta oso a'amu huhwo sohwo kako olopo nohumah-wosi yo'mayo syoho ngko imentohe somo kako niyakolofososo ngko ufo'ma'monnoho. ¹³ Hwap+ngoso ole, sekwo nje Mpohumo yo'mayo so'no jomo ul+kuji nje yofe l+fijososo ngko yo'mayoso wosejapmmnono. Ngko yo'mayo sekumo sejapm'me'no nje Mpohwoe yofe sekwo noho'nomaf+kujo'no kakoe yofe engoso umo'n+montonoho. ¹⁴ Sekwo nje Mpohumo nje yofe ul+fijososo ngko yo'mayo imneso'no jomo nt+kujo'no ngko uy+monnoho.

Jisas kakoe Towahuno Wop+ngo somo uhwajone'no hungkuno ul+mentisofoho.

¹⁵ Sekwo ngkimo s+imeho nehopi ntap+fijo'manji ou, sekwo nje hungkuno hopi'nonohino somo haloho pekujiji ito'no wonn+ngkopant+ifeho. ¹⁶ Ngko Mpohumo jomo ul+me'no kako nom'nihwo sekumo Yokumpohn'nyo Sesofitofosyohumayo'nehwo wosejapmmontonoho. Oso huhwo sohwo kako sekwo'nji engolopohamo ne'nohini wofosyohument+hwant+ife hweho. ¹⁷ An+itu kakoe Towahuno sohomo sekuyepono uhwaj+hwoso'no Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno nehopi'nohini waset+hwamontonoho. I

oso'no a'amu hwahoponjo yahino somo in+ngkuwalokwofoso hofiiko oso Towahuno huhwo sohumo momaso'njofoho. Hwap+ngoso hofiiko kakimo t+mo muhwonyo'njo ikuji hofiiko kakine'no huno muyofoho. I oso'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Hwap+ngoso olohonta kako sekwo'nji humaho. Hwangku kako sekwoe s+meho mo'mo wohumamontonoho.

¹⁸ Ngko sehwtot+mo'me sohonta An+ituye Towahuno sohwo sekwo'nji humaso so'no sekwo s+ikumehomi pa'nyo mohumafitnnehofo. O'o, ngko sekuyepono asomo wapmmonnoho. ¹⁹ We'enepi olo hwaho lophonjo a'amuso hofiiko ngkimo apa'no manohon+fitnnehofo. I oso'no sekwo wonohonant+feho. Ngko songo ne'no humayo'ne hwap+ngo sohwo'ni kalohi sekwo hoku songo ne'no wohumant+feho. ²⁰ Ngko nje Mpohwoepono sehwtot+mo'me sohonta sekwo huno ole wasey-ono. Ngko nje Mpohumo humaleno. Sekwo ngkimo wofosyonohu- mant+feho. Ngko sekumo wosefosyohumamonnoho. ²¹ A'amu fihwo kako nje hungkunomo haloho pehwosi hungkuno homo somo ito'no t+fi in+ngkaweso sohwo kako ngkimo s+meho nehopi ntopalofoho. A'amu ngkimo s+meho ntap+wo'n+ngkiso osohumo nje Mpohwo kako s+meho uyalofoho. Ngko huhwo'ni oso huhwo sohumo s+meho uyi'mo ngko kakimo ut+hwa'nyopo ikin+me'no kako ngkimo wonohon+montonoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

²² Jisas+ye inomokomoyo nom'ne sohwo kakoe yofe Jutas+iyoho. Os-ohwo kako Jutas Isikaliyout+imaho. O'o, nom'ne hweho. Oso Jutas huhwo sohwo kako nohumanto Jisas+mo ul+mento, Hwe Engofo, k+ko nakwo sohwna'n+mo ne'mahoji hwe moya'mi hwahoponjoso mako- honyo'njo iyoso pipilo. ²³ Ose ulohon+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, A'amu ngkimo s+meho nehopi ntaposo'manji kako nje hungkunomo ito'no wonn+ngkamontonoho. Oso hwe huhwo sohumo nje Mpohwo An+itu kakine'no umo'n+montonoho. Nekwo'montosa'i oso hwe huhwo sohumo u'mehwasi kako'nji engolopohamo ne'no wohuman- tanoho. ²⁴ A'amu nje hungkunomo t+fi ito'no min+ngkayo'njo sohwo kako ngkimo s+meho hi'ntnnono mantap+wo'n+ngkiso hweho. Olo hungkuno selalokwe loso nje huno mta'ango'maho. O'o, nje Mpohwo n+hwat+mentiso sohwoe hungkuno ntapmmentisoso selalokweno.

²⁵ Ngko sekwo'nji nohumanji hungkuno loso selalokweno. ²⁶ I oso'no ngko sekumo sehwtot+mo'me'no nje Mpohwo kako kakoe Towahuno Wop+ngo sohwo ngkimo niyohope'ne sekumo Yokumpohn'nyo Sosofitofosyohumayo'ne sekuyepono uhwat+montonoho. An+ituye Towahuno Wop+ngo huhwo sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi sekumo yo'mayo so'no hofiyo woloset+hwamontonoho. Kako sekwoe hunomo huno sefohotof+hwoso'no yo'mayo hungkuno sel+mentoheso huno ikwesiyaf+sy+kuji huno wasey+montonoho.

²⁷ Ngko sekumo sehwtot+mofalokwe so'no ngko nje s+meho wop+ngo'nji s+meho pompenjiyo'nji sejopalokweno. Hwe moya'mi hwahoponjo sofe s+meho pompenjiyoso s+meho wop+ngoso iyoswo ilo'molajo iwo'n+ngkisoso pa'nyo'njofoho. I nje s+meho wop+ngo nje s+meho pompenjiyoso oso pa'nyo'maho. O'o, hwahoponjo somo yakolo'nnyofoho. Oseso yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo yomo ikuji iyoho sen+ngkuhwoloho. ²⁸ Oso hungkuno selohe loso sekwo apa'no huno fikwesiyaf+hupmno. Ngko Mpohwoepono nos+mo

sekuyepono asomo wapmmnonoho. Sekwo ngkimo simeho nehopi ntape'manji ngko nje Mpohwoe angonyoangkafo sopo nosime'no sekwo simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Hwapingoso Mpohwo Anitu kako ngkimo hwofilo'nnyo hweho. ²⁹ Yo'mayo hiso mmo'nontaningki selalokweno. Oso'no hwangku sohonta yo'mayo selohe so'no imofap+hwoso'no sekwo osomo uhwon+ngkuji sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapi+fitne'no selalokweno.

³⁰ Nje sikuno sekwo'ni hungkuno jo'neso mofonto imo'nimaho. Hwapingoso Seten hwe wonyo olo hwaho loponjo yahinomo mokosyohumawo'n+ngkiso sohwo kako wonyo ntohoho'neso nto imofapohoho. I oso'no kakoe yokumpohn'nyoso ngkimo moniyakolofonehoho. Seten ngkimo moniyokolofontan+ngkuhwosi ngko poyo wape'n+monnoho. ³¹ Hwapingoso hwe moya'mi hopi'nonohinosa hofiko ngko nje Mpohumo simeho engo uyalokwe so'no huno tipemayo'ne ngko oso hungkuno Mpohwo ntapmentiso somo ito'no tifi un+ngkamnonoho. Yo'mayo tango ko ni'mahon+ngkuhwosi ngko ne'no un+ngkamnonoho. Ose nalonto nalimeto, Filikapmno. Wohwano. Ose nalimentisofoho.

15

Jisas kako 'wain' iyo hwapingo ne hweho.

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwo'ni'imo pahnnimo hungkuno ole nalimeto, Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Nje Mpohwo iyo uyo syoho sohwo'ni'imo mokosyon+humunyo hweho. ² Nje iyopamo ne minto'nyoso Mpohwo kako nolofehwosi wae weo'mtonoho. Iyopamo ne into'nnyo hopi'nonohinosa kako nofasy+hwosi pamo ne'njoso wawo'montonoho. Hwapingoso ipisayo engo into'n+ngkuhwosi ne engo imo'nyo'nefoho. ³ Oso pa'nyoso sekwo nje apamo sohwasikuno ngkimo ito'no in+ngkwalokwofo so'no oso hungkuno hiso yo'mayo yahino wonyo imotofo somo wae esemofalofoho. Sekwo kiho'maso'njo humalofo. ⁴ Sekwo ngkimo fosyon+humamno. Ngko sekumo wofosyosehumamnonoho. Iyopamo fihwo kako iyo ne hwapingo somta'ni nosanj+hwosi piwasososo kako ipisayo neso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso sekwo ngkimo mon+fohi'nyo'manji sekwo huhwasikuno ipisayo neso minto'nyo'ne hwasoho.

⁵ Ngko iyo hwapingo ne hwo'nyoho. Sekwo nje apamo hwasoho. A'amu fihwo ngkimo fosyon+humaso sohwo ngko kakimo wofosyohumamnonoho. Oso'no kako ipisayo ne engo'njo hweho. Sekwo ngkimo nis+kwat+fijo'manji sekwo yo'mayo neso mifitne hwasoho. ⁶ A'amu fihwo kako ngkimo nis+kwatnnyo sohwo a'amu iyopamo yofoho inyoso wae yaofontifi tohomo ho'naefiwo'n+ngkohofoho hopaso nje Mpohwo kako hwe huhwo sohwo wae yaofonefoho.

⁷ Sekwo ngkimo non+humafikuji sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'manji yo'mayo so'no semo'n+ngkuhwoso'no ngkimo jomo nt+ijososo yo'mayoso sekumo wose'ma'montonoho. ⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje inomokomoyo ne imo'n+ngkuji sekwo ipisayo ne engo'njo imo'n+fitne hwasoho. Oseso a'amu hofiko Anitu kako sekumo hofiyosemokosyohumentan+ngkuhwosi sehon+ngkuji hofiko nje Mpohwoe

yofe engo noho'nomapitnnefoho. ⁹ Nje Mpohwo kako ngkimo simeho engo ntap+wo'n+ngkiso hopaso ngko sekumo simeho sejopalokweno. Oseso sekwo nohumafikuji ngko hitoho engo sejopalokwe so'no huno syaf+sy+kuji yo'mayoso ifitne so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo fiyoho'n+imno. ¹⁰ Ngko nje Mpohwoe hungkunomo tifi ito'no in+ngkawowo'n+ngkohe so'no ngko huno niyohi, nje Mpohwo hitoho engo ntopalofoho. Oso pa'nyoso sekwo nje hungkunomo tifi ito'no in+ngkafijo'manji sekwo huno ole waseyono. Jisas kako hitoho engo nejopalofoho. ¹¹ Olo hungkuno selalokwe loso nje simonyo iyoso sekwoe simeho mo'mo wasewenonji selalokweno. Oso simonyo iyoso simeho mo'mo engo m+kun+mposo wasemo'n+ngkuhwono.

¹² Jisas ose nalonto nalimento, Sekwo olo hungkuno losomo tifi ito'no fin+ngkamno. Ngko sekumo simeho sejopalokwe hopaso sekwo nom'ne a'amu somo ose uy+imno. ¹³ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo simeho uy+hwoso so'no kako a'amu hisofe mango sohwoamo ole ul+montonoho. Olo a'amu lomo sekwo nus+hutof+kuji ngkimnöhini fonjan+humno. Ose loso sohwo kako kakoe a'amu hisomo simeho uyoso yakolo'nnyo hweho. ¹⁴ Sekwo sohwasi nje hungkunomo tifi ito'no nn+ngkap+fijo'manji sekwo nje a'amu ne hwasoho. ¹⁵ Syoho ulohofiyo sohomo kakoe hwe engo sohwo kako yo'mayo so'no yoloho mujo'njo hweho. O'o, syoho ulohofiyo sohwo kako syoho'nohini inyo hweho. I ngko olohonta nje syoho ntohofiyo hwasoho eso apa'no masel+mnehono. O'o, yo'mayo hungkuno nje Mpohwo nt+mentiso so'no ngko yolohoso nto sel+malefoho. Oso'no olohonta nje a'amu hwasoho selalokweno.

¹⁶ Sekwo ngkimo simo'mo nakwoe Hwe Engo'ne hwehontifi n+hwosopo'mentohof+hwon+maho. O'o, ngko simo'mo sekumo nje a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Sekwo ipisayo ne into'nyo'ne sehwsopo'mentohe hwasoho. Oseso olo syoho sejopalokwe loso sekwo yahon+ngkuji a'amu pi'n+ngoso nje hungkuno nupa'n+ngkuji tifi nn+ngkap+fijosso nakwo'nji ne'no nohumantokutnnefoho. Oseso sekwoe syohoso ne imo'n+ngkuhwoso'no ne'no nowent+hwonefoho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo nje Mpohumo nje yofe ul+kuji yo'mayo so'no jomo ul+fijosso kako wosejapmmontonoho. ¹⁷ Oseso ngko olo hungkuno loso apa'no yokumpohn'nyo selalokweno. Sekwo a'amu somo simeho nehopi uy+imno.

A'amu hwahoponjo sohwa hofiko Jisas+ye inomokomoyo sohwanne'no mangohwa imo'n+ifitne so'ne hungkunofoho.

¹⁸ Hwe moya'mi hwahoponjo yahinomo tifi in+ngkwalokwofoso hofiko sekwoe mangohwa imo'n+fijo'manji sekwo huno ole waseyono, Simo'mo ngkine'no mangohwa imo'n+malofofoho. ¹⁹ Sekwo olo hwaho lophonjo yahinomo tifi in+ngkafijontentesi u, a'amu hwaho lophonjoso sekumo nakwoe a'amu hwasoho sel+fijosso simeho sejap+kutnnesohilo. I oso'no sekwo olo hwaho lophonjo a'amu hwasi'maho. O'o, ngko olo hwaho lophonjo yahino somne'no i'waho ito'no ehumayo'ne so'no sehwsopo'mentohefoho. Oseso hwe moya'mi hwahoponjoso hofiko sekwoe mango hwafoho. ²⁰ Olo hungkuno nto selohe loso huno ito'no fisya+ihupmno. A'amu syoho ulohofiyo sohwoe yofe engoso kakoe hwe engo sohwoe yofe engomo muyakolofonehoho. Oso hiso'no sekwo

in+ngo sey+hwoloho. Ngko sekwoe hwe engo sohwo'n+mo a'amu hwahoponjoso wonyo ntohof+wo'n+ngkohoho hopaso hof+ko sekumo woselohofant+feho. I hof+ko nje hungkunomo haloho n+popijo'manji hof+ko sekwoe hungkunomo haloho wosepent+feho. ²¹ A'amu hwahoponjoso hof+ko An+tu n+hwat+mentiso so'no huno muyofoho. Oso'no sekwo ngkimo t+fi n+ngkap+wo'n+ngkohoho so'no hof+ko yo'mayo wonyoso woselohofant+feho.

²² Ose nalonto nal+mento, Ngko olo hwaho lopo mape'njo ntesesi nje hungkuno hof+kimo mulont+mtentesi hof+koe hon+ngkano wonyo somne'no hof+ko tohino engo momaf+kutnnesohilo. I oso'no nje hungkunomo nto ko upa'n+motofoso hungkuno homo somo s+meho muyofoho. Oso'no s+kuno ae'uyo somo ngko wonyo hwasoho uli'me'no hof+ko mampi'nyo ifitnnefoho. ²³ A'amu nje mangohwo imo'noso sohwo kako nje Mpohwo huhune'no mangohwo osenohini umo'n+monte hweho. ²⁴ Yo'mayo syoho wonyoangkafo a'amuso hof+ko miy+wo'n+ngkiyohofoso ngko hof+ko'njopo it+hwamentohofoho. Oso syoho hiso ngko miyo'njo yont+mtentesi hof+koe wonyo hon+ngkano somne'no tohino engo momaf+kutnnesohilo. I oso'no olohonta oso syoho wop+ingo imentohe somo hof+ko t+mo uhwonont+fi hof+ko ngkine'no nakwolaho nt+mentohofoso hof+ko ngko'nji nje Mpohwo huhwo'njiye mangohwa imo'n+mentohofofoho. ²⁵ Oseso hof+koe yahino homo somne'no oso An+ituye hungkuno anga'no mt+imokinyoso ne imo'nalofoho. Oso hungkunoso olenoho. Ngko hof+kimo wonyo ko mulohofahon+ngko hof+ko ngkine'no siki mangohwa imo'nnyofoho.

²⁶ Ose nalonto nal+mento, Ngko nje Mpohwoe pone'no nos+mo An+ituye Towahuno yokumpohn'nyo sosofitofosyosehumayo'ne sohumo ngko sekuyepono wol+hwat+monnoho. Oso Towahuno huhwo sohwo kako hungkuno ne'njo hweho. Kako Mpohwo'nji fosyohumawo'n+ngkiso sohwo kako sekuyepono wapmmontonoho. Kako nop+hwosi ngkine'no hungkuno wol+jwasemo'montonoho. ²⁷ I sekwo ngko'nji nje syoho ema'mentohe sohonta humamotohwone so'no sekwo huhwahnonnji a'amu hopi'nonohino somo yo'mayo upa'nont+fi uhwonont+ifeso filut+hwaf+kuno.

16

¹ Ngko sehwt+mo'me sohonta sekwo ngkine'no hohujo ikinjan+mopitnnohonji yo'mayo yolohoso lijwosemofalokweno. ² Hwangku sekumo a'amu Jutafe tajo ango somta'ni wae wesemofant+feho. I t+fi no'mo a'amu fehohnjoso hof+ko sekumo fonjasesy+kujo'no hof+ko huno hwasyo ole wosyof+syant+feho, Nakwo An+ituye syoho wop+ingo ulohofiy+wo'n+ngkuhwone so'no olo hwe lohume wofonjosyano. Hwasyo ose wosyof+syant+feho. ³ Hwap+ngoso hof+ko nje Mpohwo'nji ngko huhwo'nnontnne'no huno nto'no muyofoho. ⁴ T+fi no'mo olo yo'mayo loso i'mofaposo sohonta hungkuno ngko sekumo lijwosemofalokwe loso'no sekwo apa'no huno ikwesyaf+hupitnne'enji selalokweno.

An+ituye Towahuno Wop+ingo sohwo kakoe syoho iyo'ne hungkunofoho.

Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo hilo so'no masel+mmotefoho. ⁵ I oso'no olohonta An+tu kako ngkimo

sekwoe ango lopone'no nɪhwatɪmentiso sohwoepono asomo wasi'mne hwo'nyoho. Ngko wasi'mne hwo'nyoho ko selahonɪngko sekwo ngkimo peho'ne nehwtɪ'mofalokuno eso mantohonyofoho. ⁶ I olonhonta ngko washwtɪ'mo'mne'no yohono selohe so'no sekwo sekwoe simeho tango seyohoho. ⁷ I oso'no ngko hungkuno nehopi'nohino waselɪmonne'no yohono. Ngko sekumo sefo'mayo'ne wasi'monne'no yohono. Ngko sekumo masehwtɪ'mofe'njo'manji Towahuno sekumo yokumpohn'nyo sosofitofosesyohumayo'ne sohwo mose'manehoho. I oso'no ngko sime'manji ngko Anɪtuye Towahuno huhwo sohomo sekuyepono walɪhwatɪmonnoho. ⁸ Kako nopɪhwosi syoho hufa'u sɪhune yone hweho. Sime'mo kako a'amufe yahino wonyo ujo ehontojwasyɪhwoso'no hofɪko yofe uhwpitnnefoho. Nom'ne syohoso kako honɪngkano ito'nohinoso utɪhwamontonoho. Nom'neso a'amu yahino wonyo somne'no tohino mayo'ne Anɪtu kako yano ulofiyone so'ntnne'no ulɪmontonoho. ⁹ Hofɪkoe yahino wonyo hwapɪngo so'no Anɪtuye Towahuno sohwo ole utɪhwamontonoho. Hofɪko ngkine'no simeho hi'ntnnono montapmmotofo so'no honɪngkano wonyoso hi'njofoho. ¹⁰ Anɪtuye Towahuno sohwo kako honɪngkano wopɪngo ito'nohino so'no ole utɪhwamontonoho. Ngko honɪngkano homo somo into'nohino imote so'no nje Mpohwo kako ngkimo asomo ntɪmanefoho. Oseso sekwo olopo apa'no manohonɪfitnnefoho. ¹¹ Anɪtuye Towahuno sohwo kako a'amufe yahino wonyo somne'no yano ulofiyone so'no ole utɪhwamontonoho. Anɪtu kako hwe wonyo Seten olo hwaho lophonjo a'amu mokosyohumawo'nɪngkiso sohomo yano nto ulofimentiso so'no a'amu Setenɪmo inɪngkwalokwofo so'ntnne'no yano ulofiyɪhwoso'no hofɪko tohino engo nomapitnnefoho. Ose utɪhwamontonoho.

¹² Ose nalonto nalimento, Ngko sekumo hungkuno pi'nɪngo engo waselɪmonji ko yoheso sekwo oso hungkuno selime somo huno seyone so'no hopoenohino hwasɪ'maho. O'o, hopi'nono seli'me'no sekwoe simeho tango engo seyonoho. ¹³ I oso'no hwangku Anɪtuye Towahuno hungkuno nehopi'nohino sejo'ne sohwo kako nopɪhwoso'no kako sekwo'nji humahwosi kako yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ne somne'no nto'no womikinjosehwatɪmontonoho. Kako kakoe huno mta'ni syofɪsyɪhwasi waselɪmonto'maho. O'o, yo'mayo hungkuno kako nupa'nɪwo'nɪngkiso so'no waselɪmontonoho. Oso'nji yo'mayo tɪfi no'mo imo'none so'ntnne'no waselɪmontonoho. ¹⁴ Kako nje hungkuno selɪmentoheso nomahwosi sekumo selɪhwoso'no yoloho neso liɪwasemofɪhwoso'no sekwo huno nto'no waseimontonoho. Oso'no kako nje yofe engo so'no wosetɪhwamontonoho. ¹⁵ Yo'mayo nje Mpohwo mokosyohumasoso njefoho. Oso'no hungkuno nto seloheso ngko apa'no waselɪmonnoho. Anɪtuye Towahuno sohwo kako nje yo'mayo hungkunoso nomahwosi oso hiso'no wolosetɪhwamontonoho.

Simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofɪkuji apa'no sɪmonyoyuantɪfeho.

¹⁶ Sekwo we'eneɪpi ngkimo manohonyo'njo uyantɪfeho. I oso'no sekwo we'enehwo humafɪkuji hwangku sohonta ngkimo nonohonɪfitnnefoho. ¹⁷ Ose nelahonɪngki kakoe inomokomoyo fehohnjo sohwna'ni ole hnnɪmentɪhwoni, Oso hungkuno nalisoso hwapɪngo neso peho'neto. Ole nalohi, We'eneɪpi sekwo ngkimo monohonɪfitnnehofo.

I oso'no we'enehwo nohumafikuji ngkimo apa'no nohonifitnnefoho. I nom'ne nalisoso ole, Ngko nje Mpohwoe pone hwo'nyoho. Ose nalisofoho. ¹⁸ Oso we'enehwo nalisoso peho'ne nalohoho. Yoloho neso nakwo huno monayohoyoho.

¹⁹ Ose hnnontani nakwo Jisasimo ko mujo'njo yahon'ngkuhwoni Jisas nakwoe huno so'no huno yahan'ngki nakumo nalimento, Sekwo olo hungkuno ngko selohe loso'no peho'ne hnnalokwofo. Ngko ole selohono. We'enepi sekwo ngkimo manohonifitnnehofo. We'enehwo humafikuji apa'no ngkimo wonohonantifeho. Ose selohono. ²⁰ Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. We'enepi yo'mayo tango ni'mane so'no a'amu hwahoponjo pi'n'ingo engoso hofiko simonyo yontan'ngkuji sekwo sohwasi humotaho engo likuji simeho tango waseyimontonoho. I oso'no sekwoe simeho tango seyontososo iwolo'mo lohofikuji sekwo simonyo engo uyantifeho. ²¹ Ose nalonto kako pahnnimo hungkuno ole nalimento, Olo selalokwe loso a'mu fisi kako mehomi aswo mayo pa'nyofoho. A'mu fisi kako aswo toho'ne yonto simeho tohino umnonte so'no kakoe simeho wopingo mmo'nyofoho. I oso'no kakoe mehomi aswo mahwosi kako oso tohino engo so'no in'ingo mofihwosi simonyo uyimontonoho. ²² Oso mehomi aswo mawo'n'ngkohoho pa'nyoso sekwoe simeho tango'nji humalofo. Oso'no hwangu sohonta ngko apa'no sehonime'no sekwo simonyo engo apa'no uyantifeho. Oso simonyo iyo homo somo wae yafo'ne a'amu fihwo mohumuyohoho. O'o, awonoho. Simonyo iyoso ne'no nowentihwonefoho. ²³ Oso sikuno homo somo sekwo ngkimo yo'mayo yo'mayo so'no mantifitnnefoho. O'o, ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo nje Mpohumo yo'mayo yo'mayo so'no jomo ulikuji nje yofe'nji ulifijo so'no kako ngkine'no syanifisyihwosi yo'mayo yo'mayoso wosejapmmontonoho. ²⁴ Hohonta oso hopaso sekwo mimmotofihwasoho. O'o, nje yofeso Mpohumo mulmmotofo soku olohonta sekwo Mpohumo nje yofe'nji jomo ulifijosyo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Oseso sekwo simonyo nehopi'nohini uyantifeho.

Jisas kako olo hwaho lophonjo yahino somo yakolo'nnyo hweho.

²⁵ Ngko yo'mayo yo'mayo so'no pahnnimo hungkuno seliwo'n'ngkohefoho. I tifi no'mo ngko pahnnimo hungkunoso maselimnehono. O'o, ngko nje Mpohumne'no hungkuno yoloho'nohini wolijwasemo'monnoho. ²⁶ Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no Anitumne'no jomo ulifijo sohonta ngko ajwo sopo sekumo sefo'mayo'ne mohumamnehono. O'o, sekwo Mpohumo nje yofe ulifijosyo kako yo'mayo so'no wosejapmmontonoho. ²⁷ Hwap'ngoso sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ntapontife sohwahne'no Anitu nihwatimentiso so'no huno seinyo sohwahne'no Anitu kako simeho sejopalofoho. Kako sekwoe hungkunomo wosepa'nimontonoho. ²⁸ Ou nehopi. Hohonta Mpohwo kako nihwatimentiso sohwo'ni olo hwaho lophon pmmtohe hwo'nyoho. I olohonta ngko olo hwaho lopo sehwo'timohm'mo nje Mpohwoepono asomo wasimne hwo'nyoho.

²⁹ Ose nelahon'ngki kakoe inomokomoyo sohwo'ni ulimentihwoni, Ihwoni. Olohonta kiko pahnnimo hungkuno monalohoyohino. O'o, hungkuno yoloho'nohini nalohino. ³⁰ Oso'no

nakwo yo'mayo so'no huno nayohoho. Kiko huno hwapingo'njo hwasoho. Nom'ne a'amu hofiko huno'nohini syofisyantifeso hofikoe huno hiso kiko huno kinyo hwasoho. Oso'no nakwo olo hilo so'no simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. Kiko Anitu mta'ango nehopi'nohino hwasoho.

³¹ Ose ulahon'ngkuhwoni Jisas nalimento Olohonta sekwo ngkine'no simeho hi'ntnnono nehopi lontopant'kwofu. ³² Upa'nimno. Sekumo tango se'mayo'ne sikunoso we'nenepi umo'nimonte'no yohoho. I nto i'mofapohoho. Oso'no hofiko ngkimo n'ikekujo'no sekwo ngkimo n'hwot'i'mofikuji sekwo anga'no anga'no sekwoe angom'ne'no esesamo wohumpeentifeho. Oso'no sekwo ngkimo n'hwot'i'mofikujo'no ngko'nohini nje mango sohwanji wohumamonnoho. I oso'no ngko'nohini'maho. O'o, Mpohwo kako huhwo ngko'nji wohumamontono. ³³ Yo'mayo tango se'mayo so'no ngko olo hungkuno hiloso selalokweno. Tango hiso se'mahon'ngkuhwosi sekwo ngkine'no ole wosyon'fisyantifeho. Ngko Jisasimo ufohi'nonji kako'nji humalohwono. Ose syan'fisyikuji sekwo simeho wopingo'nji wohumantifeho. Sekwo olo hwaho lopo nohuman'ngkuji yo'mayo tango wonyoso woselohofantifeho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo fiy'mno. Hwapingos ngko olo hwaho loponjo yahino somo hwotoho fenji nto uyakolo'maleno. Ose nalimentisofoho.

17

Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no Anitu ufo'mane'ento jomo ulimentisofoho.

¹ Jisas kako oso hungkuno inomokomoyo sohwananimo nalonto kako ahwomomo timo uhwononto kan'ngkwohumo jomo ulimento, Mpohwo, nje sikuno nto i'mofapohoho. Olo a'amu lohwaro nje yofe engoso utihwaho. Oseso kiko utihwahojo'no ngko jije hwomu sohwo'ne'no yofe engo n'hwofikujo'no hofiko jije yofe woho'nomantifeho. ² Kiko a'amu hopi'nonohino somo ngkimo enjwa'mo uhumat'mentohinofoho. Kiko a'amu fehohnjo ntapmmen-tohinoso kako songo ne'no humayoso yano uy'ne'enji ntapmmen-tohinofoho. ³ Songo ne'no humayo'neso olenoho. A'amu hiso hofiko nekwo'montosa'ine'no yofe ole wehwofantifeho. Kiko'nohini Anitu nehwasoho wokuhwofantifeho. Ngko Jisas Kilais sohwo'ne'no ole won'hwofantifeho. Nakwoe hwaho lopone'no Anitu uhwat'mentiso hweho. Ose won'hwofantifeho. Yofe ose n'hwofikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji songo ne'no humantokutnnefoho.

⁴ Ngko olo hwaho lopo nohumanji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engoso nto utihwamalefoho. Yo'mayo syoho ntapmmen-tohinoso ngko moi'wo nto esojwao'malefoho. ⁵ U, Mpohwo hohonta olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta ngko kiko'nji nohumanji ngko yo'mayo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo hwo'nyoho. Ngko kiko'nji humanji mokosyohumamote pa'nyoso oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji kiko ngkimo asomo ntape.

⁶ Olo hwe lohwa hwaho loponjo ntapmmen-tohino lohwa ngko hofikimo kikine'no lutihwamale so'no hofiko kikine'no yofe kihwofalokwofu. Jije a'amu huhwo sohwa kiko ngkimo ntopahon'ngkini hofiko jije hungkunomo haloho pentifi aho

yokumpohn'nyo kemokosyohumantifi tifi in'ngkopalokwofo. ⁷ Oso a'amu kiko ntapmmentohinoso yo'mayo hungkuno ulahon'ngko hofiko huno ole syafihu'mentohofi, Olo hwe lohwoe hungkunos Anitu mta'angofoho. Huno ose unyofoho. ⁸ Yo'mayo hungkuno kiko ngkimo ntapmmentohinoso ngko lutihwahon'ngko hofiko simeho hi'ntnnono uyontifi huno ole uyalofoho. Hohonta ngko kiko'nji humanji kiko olo hwaho lopone'no n'hwatimentohinofoho. Oso hungkuno somo hofiko simeho hi'ntnnono uyalokwofo.

⁹ Olo a'amu huhwo lohwanne'no jomo wakilmonne'no yohono. A'amu nom'ne olo hwaho loponjo somne'no mokilalokuyohono. O'o, olo a'amu kiko ngkimo ntapmmentohino lohwanne'no jomo kilalokweno. Jije a'amu hwafoho. ¹⁰ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso nje hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso kiko'ne mehomifoho. Jije mehomi huhwo sohwa ngko huhwo'nnonji nekwoe mehomi-foho. Hofiko nje yofe engo ho'nomalokwofo. Nje yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso jijefoho. Jije yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso njefoho.

¹¹ Ngko kikiyepono wosapmmo li'mo hofikimo uhwatimo'monnoho. Olo hwaho lopo hofiko'nohini wohumantifeho. Oso'no nje Mphwo wop'ngonohino sohwoi olo a'amu lohwa hofiko ngkimo simeho ntap'fitnne'enji uhwasopomentohino loso yo'mayo yahino wonyo somo uyakolopitne so'no kiko jije yokumpohn'nyo engo so'nji ufo'mahoji umokosyohumaho. Kiko ngko'nji simeho afa in'motohwoyo hopaso hofiko simeho afa unife. ¹² Ngko hofiko'nji nohumanji oso yokumpohn'nyo kiko ngkimo ntapmmentohino so'nji ngko hofikimo wop'ngo umokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo n'ihu'nahone mikinjan'mofefoho. O'o, ntapmmentohino hopi'nonohino sohwa wop'ngo n'ngkopalokwofo. A'amu anga'nohino sohumne'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ne imo'none hopaso kako anga'nohino sohwo tikanomo wene sohwo p'wahu'mentisofoho. ¹³ Olohonta olo a'amu lohwo uhwo't'mahm'mo kikiyepono wosapmmonnoho. Ngko hofiko'nji olopo nohumanji yo'mayo hungkuno hofikoe simeho wop'ngo imo'none'enji kilalokwe so'no nje simeho wop'ngo nimo'n'wo'n'ngkiso hopaso engo womantifeho.

¹⁴ Jije hungkunoso olo a'amu lohwo nto umotefoho. A'amu hwe moya'mi olo hwaho loponjoso hofikoe mangohwa imo'n'mentohofofoho. Hwap'ngoso ngko hopa hofiko olo hwaho loponjo yo'mayo somo min'ngkayo'njo hwafoho. ¹⁵ Ngko hofiko'nji yan'mofone makilohoyohono. O'o, ole kilalokweno. Hofiko olo hwaho lopo nohumentan'ngkuji oso hwe wonyo Seten kako a'amu lohwo wonyo umokonohonji kiko hofikimo hofiyi mokosyohumane'enji kilalokweno. ¹⁶ Ngko olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyo hwon'maho. Oso pa'nyoso hofiko huhwanji olo hwaho loponjo yahinomo in'ngkunyahwa'maho. ¹⁷ Mpohwo jije hungkunoso hungkuno ne'njofoho. Oso hungkuno hiso olo a'amu lohwo kiko itihwahon'ngkiji hofiko hofikoe huno ehohosasy'hwoso'no hofiko yo'mayo yahino wonyomo uliko'mafikuji jije yahino wop'ngonohini ikuji jije a'amu ne wop'ngo umo'nantifeho. ¹⁸ Hohonta kiko ngkimo n'hwajohon'ngkini ngko a'amu olo hwaho loponjo lohwanjo ajwo'mo

humamotefoho. Oso pa'nyoso ngko olo a'amu lohwo hwe moya'mi hwahoponjo lohwanjo ajwo'mo wohumafenji hofikimo uhwojalokweno. ¹⁹ Ngko kiko'nji nohumahm'mo olo syoho simo'mjolo uyimonne'no yohono a'amu lohwa hofiko jije hungkuno so'ne huno ufototofohojo'no hofiko jije yahino wopingo mayo'ne ufo'ma'mne'no yohono. Oseso hofiko jije a'amu ne wopingo umo'nantifeho.

²⁰ Ose ulonto ole ulimento, Olo a'amu lohwanohini mokosyohumaho eso makilimnehono. O'lo, hwe moya'mi nom'neso hofiko olowafe hungkunomo haloho upa'n'ngkuji ngkimo simeho hi'ntnnono ntapifijo somo kiko hofiyi mokosyohumaho kilalokweno. ²¹ Ngko ole'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi hopi'nono nekumo simeho ejapikui hofiko nekwo hopa simeho hunoso afa'njo umo'nantifeho. Mpohwo, kiko ngkimo n'humahno. Ngko kikimo kuhumaleno. Oso hopaso hofiko nekumo ehumayo so'no nimo'n'ngkohoho. Hofiko ose ehumafikui'no a'amu hwahoponjoso hofikoe yahino wopingo somo uhwon'ngkuji ole wosyofisyantifeho. Ou, Anitu kako Jisas Kilais sohomo nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohweho likui ngkine'no simeho wontipantifeho. ²² Jije yokumpohn'nyo kiko ntapmmentohinosa ngko hofikimo uyimaleno. Oseso ole'no nimo'n'ngkohoho. Nekwo simeho afa inontai humalohwoyo hopaso hofiko simeho afa'njo umo'nantifeho. ²³ Jije hungkuno lontneso nje simehomo mnawojo hopaso nje hungkuno hofikoe simehomo ose mnaweho. Oseso hofiko simeho afa in'ngkuji wopingo humafitne so'no nimo'n'ngkohoho. Oseso a'amu hwahoponjoso hofikoe humayo somo uhwon'ngkuji ole wohnantifeho. Anitu kako Jisasimo nakwoe hwaho lopone'no nehopi uhwatimentiso hweho. Anitu Jisasimo simeho uywo'n'ngkiso hopaso kako olo a'amu lomo simeho uyalofoho.

²⁴ Ose ulonto ulimento, Mpohwo, ole'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi kiko ntapmmentohino hopi'nonohinosa hofiko ngko'njopo wohumantifeho. Olo hwaho loso nekwo mamti'mokiyo sohonta kiko simeho ntaponji jije yofe engoso jije yokumpohn'nyo engo ntapmmentohinofoho. Olo a'amu lohwa hofiko oso yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji ntapmmentohino somo uhwon'fitne so'no nimo'n'ngkohoho. ²⁵ Ou Mpohwo, kiko yo'mayo yahino ito'nohino iwo'n'ngkino sohwasimo olo hwaho lophonjo a'amulo kikimo huno muyofoho. I oso'no ngko kikine'no huno niyohoho. Olo a'amu ngko'njo lopo humalofoso hofiko kiko ngkimo n'hwatimentohino sohwo'nne'no huno unyofoho. ²⁶ Jije yahino yo'mayo so'no hofikimo nto utihwamaleso ngko ne'no utihwahn'mnefoho. Oseso kiko simeho engo ntopantokuno hopaso hofiko simeho engo unantifeho. Ngko hofikimo humahm'me'no kikimta'angoso hofiko simeho ose unantifeho. Jisas kako Anitumo ose ulimentisofoho.

18

Jutas kako Jisasimne'no mango sohwo tokoyo'ofu imentisofoho.
(Matyju 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisas kako Anitumo ose ulahon'ngki kako kakoe inomokomoyo sohwo'ni nakwo oso hopo sopo uliko'mentani mijo we'e Kitlon wekentani nongkihnta'ni iyo uyo syoho sopo umentihwonefoho. ² Jutas kako Jisasimne'no tokoyo'ofu yone sohwo kako oso iyo uyo syoho

sopone'no huno unyo hweho. Hwap'ngoso s'kuno pi'n'ingo engo somo Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'nnonji oso hopo sopo ne'no umotohwonefoho.

³ Hwe yofe engo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hof'iko a'amu hwap'ife tifo'njo sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanji Jutas'i'nji uhwojahon'ngkofi Jutas kako oso iyo uyo syoho hopo sopone'no ipemotawomentisofoho. Hof'iko kwefoho'nji sikiloho'nji yo'mayo ikujoho so'nji motapmmentohofofoho. ⁴ Jisas kako kakine'no yo'mayo u'mane so'no s'imo'mo huno nto unyo sohwo humentan-jopo a'amu sohwamo nuhwon'i+manto ul'imento, Sekwo t'hune'no t'ipeelokwofo. ⁵ Ose ulohon'ngkahon'ngki hof'iko ul'imentohofi, Nakwo Jisas Nasalet mta'ango sohune'no t'ipeelokuhwono. Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Ngko olo huhwo'nyoho. Ose ul'imentisofoho. Jutas oso a'amu Jisas'mne'no tokoyo'ofyo yone sohwo oso a'amu huhwo sohwanji humohumantisofoho. ⁶ Jisas kako olo huhwo'nyoho ul'imentiso so'no hof'iko iyoho yont'ifi hohokuhano asohosile we'enepi went'ifi hwahopo p'wahu'mentohofofoho. ⁷ Oseso Jisas kako apa'no ul'imento, Sekwo t'hune'no t'ipeelokwofo. Ose ulahon'ngki hof'iko ul'imentohofi, Jisas Nasaletnnta'ango sohune'nefoho. ⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, Nto selohofoho. Ngko olo huhwo'nyoho. Sekwo ngkimo want'mant'ifi pohof'ihwasi'manji nje inomokomoyo lohwo t'mo'nohino fohon'hwat'mno. Hof'iko wahumpop'ife. Jisas ose ul'imentisofoho. ⁹ S'imo'mjo Jisas kan'ngkwohumo ole nto ul'imento, Oso a'amu ntapmmentohino sohwo ngko mokosyohumamote so'no anga'no ngkine'no hohujo n'ihu'nahone mikinjan'mofefoho. Oso hungkuno ul'imentiso so'no huno ikwesyaf'isyonto wahumpop'ife ul'imentisofoho. Oso hohosohonta oso hungkuno kakoe inomokomoyo sohwanne'no ul'imentisoso ne imo'n'mentisofoho.

¹⁰ Saimoun Pita kako nohumanto hwakuhwajo iwosipema'nonto a'amu fihwoe haloho angahohnjo somo loku'mentisofoho. Lojwahon'ngki halohoso p'wahu'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwoe syoho ulohofiyohweho. Kakoe yofeso Mal'ikos. ¹¹ Pita ose yahon'ngki Jisas ul'imento, Jije hwakuhwajoso asoso'mo fotofahinyo. K'iko huno pipi kiyalofoho. Yo'mayo tango nje Mpohwo, Nje hwomu womano, l'imentisoso ngko woma'mo. Oso'no hwakuhwajoso fotofahinyo.

Hof'iko Jisas'imo Anas'iyepono ipemotamentohofofoho.

¹² Oseso oso a'amu itokuso'njo sohwanji a'amu Jutafe hwap'ife tifo'njo sohwanji hof'ikoe hwe engo sohwanji hof'iko Jisas'imo aho kent'ifi kakimo impe intokwomentohofofoho. ¹³ S'imo'mo hof'iko Anas'iyepono motawomentohofofoho. Anas huhwo sohwo kako Kaiyofas'iyepo kanengkwohweho. Kaiyofas sohwo kako oso soswo somo a'amu tajo ango syoho'njo so'no yofe engo ma'mentisofoho. ¹⁴ Oso Kaiyofas huhwo sohwo kako a'amu Juta somo ole ul'imento, Yahino ito'nohinoso olenoho. Olo hwe anga'nohino lohwo kako hwe moyam'imi hopi'nonohino somne'no ufo'mayo'ne poyo wape'nono. Ose nto ul'imentisofoho.

Pita ul'imento, Ngko Jisas'mne'no huno maniyohoyohoho l'imentisofoho.

(Mat'iyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ A'amu sohwa hofiko Jisasimo ipemotosontaningkofo somo Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonji nekwo Jisasimo iningkasimentihwoyofoho. Oso hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njo sohwo kako ngkine'no huno uyo so'no ngko Jisasi'nji oso hwe yofe engo'njo sohwoe tojo somo humentohefoho. ¹⁶ I oso'no Pita kako mempo hohnta'ni hoku'yo sopo fesyohumamentisofoho. Oseso ngko hwe yofe engo'njo huno ninyo sohwo'ni ngko a'mu hoku'yo mokosyohumayo simo Pitamo ipemotasyuyo'ne ulimentohefoho. Oso a'mu hisi Pitamo ipemotaswonto ¹⁷ Pitamo ulimento, U, kiko huhwosi olo hwe lohwoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahonngki Pita ulimento, Awonoho. Ngko'maho. Ose ulimentisofoho.

¹⁸ Oso angosoponjo syoho ulohofiyoson'ji a'amuhwapife tifo'njosohwanji kwongkwongo usahonngki tohointofontifi a'apahotoh imokinimentohofofoho. Pita huhwo'nji hofiko'nji nolohofontifi a'apahotoh imokinimentohofofoho.

Hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njosohwo Jisasimo hungkuno ulohonmentisofoho.

(Mat'yu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Hwe yofe engo'njo tajo angosyoho'njosohwo kako Jisasiye inomokomoyo sohwantne'no yomayo hungkuno Jisas hofikimo lutihwawo'nngkiso so'ntne'no Jisasimo ulohonmentisofoho. ²⁰ Oseso Jisas ulimento, Ngko hwe moya'mi hopi'nonohino somo utihwa'nyoponohini lutihwawo'nngkohe hwo'nyoho. Engolopohamo ngko Anituye tajo angosyoho'njosoponjo tajo angowe'eso a'amujuta uhu'mokuwo'nngkohoho sopo nje yomayo hungkunosolutihwamentohefoho. Ngkohungkuno hiyaso'momajofoho. ²¹ Oso'no kiko ngkimo peho'no ntohonantokuno. Kiko oso a'amunje hungkuno upa'n'wo'nngkohoho somo ulohonyo. Oso hungkuno ngkol'wo'nngkoheso hofiko huno moi'wo'nyofoho.

²² Ose ulahonngki hwe hwapife tifo'njofihwo kako Jisasi'njopohofonto Jisasiye manjijohopo hwanngo fonjonto ulimento, Kiko olo hwe yofe engo'njolahumo hungkuno oso pa'nyoso nulohotoho. Itonohini uso. ²³ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngkohungkuno wonyo ulohe so'no lanfonjohino. Ingkohungkuno wonyo ulohe'manji kiko olo a'amulohwamo uso. Ingkohungkuno nehopi ulohe'manji peho'ne nfonjohino. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Oseso oso impe Jisasimointo'mentohofoso Jisas into'nowentanngki Anas kako oso hungkuno Jisasimoulahonmentiso sohwo kako Kaiyofas hwe yofe engo'njotajo angosyoho'njosohwoepono lihwatimentisofoho.

Pita apa'no Jisasimne'no ngkohuno maniyohoyohoho ulimentisofoho.

(Mat'yu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimoun Pita a'amunji lohofonto a'apahotoh imokinontanngki a'amuhuhwo sohwo ulimentohofi, Kiko huhwosi kakoe inomokomoyo hwsilikeno. Ose ulahonngkofi Pita hwasyo hungkuno ulimento, Awonoho. Ngkohakoe inomokomoyo hwonim'aho.

²⁶ Ose ulahonngki oso hwe yofe engo'njosohwoe syohoulhofiyonon'ne sohwo kako oso a'amujuta kako haloho lojwao'mentiso sohwoe a'amusohwo kako Pitamo ulimento, Ou, nehopi. Kiko Jisasi'nji

oso iyo uyo syoho sopo nohumentaningkini ngko kohoningkohe hwasoho. ²⁷ Ose ulahoningki Pita apa'no ulim ento, Awonoho. Ngko osoho hwonimaho. Ose ulahoningki yihufu tosika yokaso oso hohosohonta honim mentisofoho.

Hofiko Jisasimo Pailotiyepono ipemotamentohofofoho.

(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ A'amu sohwa hofiko Kaiyofas nta'ni Jisasimo utimantifi oso hwe engo a'amu Loum mta'ango sofe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe ango engo sopone'no imingo ne hosowo hosowe iyo so'nji Jisasimo ipemotamentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe Anitu Kako A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyoho humayo somne'no nto'no esyohumayo'ne hofikoe he a'apaho yo'mayoso mijo nto yatiku'mentohofofoho. Oso'no hofiko huno ole syafihu'mentohofi, A'amu Loum nakwoe yahinomo mining kayo'njo sohwafe angomo nakwo syukwato lohofihwosi kiho'njo imo'n'ngkuhwasi nakwo elijwanyo engo sopo wopayo monanehwono. Ose syafisyontifi mempo hohnta'ni humamentohofofoho. ²⁹ Oseso oso hopo sopo nohumentaningkofi Pailot mempono noswaponto ulim ento, Sekwo olo hwe lohomo olo hungkuno nto'no mihwajiyo ango lopone'no peho'no ipemotapohofihwolo. Peho wonyo imaso'neto. ³⁰ Ose ulahoningki hofiko ulim entohofi, Olo hwe lohwo kako yahino wonyo miyo'njo yontentesi nakwo olo ango lopo kikiyepono mipemotapihwonesohilo. ³¹ Ose ulahoningkofi Pailot ulim ento, Sekwo a'amu Juta soku sekwoe honing kano hungkuno somne'no huno syafisyikuji kakoe hungkunoso nto'no mihwatimno. Ose ulahoningki a'amu sohwa ulim entohofi, Sekwo a'amu Loum sohwaso nakwo a'amumo fonjasiyo'no honing kano somo pijwonaofiwon'ningkohofofoho. † Ose ulim entohofofoho. ³² Hohonta Jisas kako kakoe a'amu somne'no kako poyo imo'none so'no lutihwamentiso sohonta kako a'amu Loum sohwa a'amumo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumotofo hopaso wape'nimontonoho nalim entisofoho. Oso hohosohonta oso hungkunoso ne umo'nimonte'no yohoho.

³³ Oseso Pailot kako ango engo somo apa'no swonto Jisasimne'no joho litimanto ulim ento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hofikoe hwaho mokosyohumayo'ne hwasilaho. ³⁴ Ose ulahoningki Jisas ulim ento, Oso hungkuno ntohinoso jije huno mta'ni lantohino. I a'amu Jutaso hofiko kilimalofoyoho kantohino. ³⁵ Ose ulahoningki Pailot ulim ento, Ngko a'amu Juta hwo'ntaho. Jije temtifofo Juta sohwanji hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji hofiko ngkiyepono kumotapohofo. Kiko peho imahnno'neto. ³⁶ Ose ulahoningki Jisas ulim ento, Ngko a'amumo mokosyohumayoso olo hwaho lopo'maho. Olo, ngko olo hwaho loponjo a'amumo mokosyohumayo'ne hwo'ntontosi nje inomokomoyo sohwa hofiko a'amu Juta sohwanji fongki'nifijoso a'amu Juta sohwa monmafikutnnesohilo. I oso'no ngko a'amumo mokosyohumayo kiko pa'nyo hwonimaho. ³⁷ Ose ulahoningki

* **18:28:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho. † **18:31:** A'amu Loumjo sohwa Jutafe hwaho mokosyohumayo hwafoho. Oso'no hofiko hungkuno mihwajiyo'neso yono lim entihofofoho. Oso'no hofiko honing kano yokumpohn'nyo honahumentohofofoho. A'amu anga'no mape'nyoso wopingofoho.

Pailot ulimonto, Ose'manji kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho. Ose ulahonngki Jisas ulimonto, Kiko hwe engo a'amumo mokosyohumayo hwasoho ntohinoso hungkuno nto'nohinoho. Ngko olo hwaho lopo imo'nimentionheso syoho anga'nohinoho hungkuno nehopi'nohinoho lijwaofoneso imo'nimentionhe hwo'nyoho. A'amu hofiko hungkuno nehopi'nohinoho umo'n'wo'n'ngkisoso nje hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofofoho. ³⁸ Ose ulahonngki Pailot ulimonto, A'amu hungkuno ne so'no huno unyoso tihwolo. Ose ulimentisofoho.

Pailot kako Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasiyo'ne limentisofoho.

(Mat'iyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot ose ulonto kako mempono a'amu Jutafepono apa'no noswonto ulimonto, Ngko olo hwe lohwo kakoe yahino wonyoso motipihwonngkiyohono. ³⁹ I oso'no sekwoe yahinoso ole wo'nnyofoho. An+tu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo Sikuno Engo † iyoho humayo somo sekwoe a'amu anga'no impo'ango mta'ni isihutofomayo'ne jomo nt'wo'n'ngkohofihwasoho. Oseso ngko sekwo a'amu Juta sokuye olo hwe engo lohomo usihutofonehwajono lasemo'n'ngkohoho. ⁴⁰ Ose ulahonngki hofiko mango engo mohm'no ulimentohofi, Olo hwe lohomo nusi'hutofohotoho. O'o, kiko Mpolapas sohomo usihutofo. Mohm'no ose ulimentohofofoho. Mpolapas huhwo sohwo kako a'amumo fonjasyonto a'amufe yo'mayoso hufo ma'mojo hweho. Hwe wonyo hweho.

19

¹ Oseso Pailot kako Jisasimo utimanto kakoe a'amu itokuso'njo sohwo impe'nji fongkupmno, ulimentisofoho. ² Hofiko Jisasimo nofonjontifi impe yongo'njoso nokikisontifi hnn'mentohofi olo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo mnokino'manji'mofo pa'nyofoho. Ose lontifi Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofofoho. Ose yontifi hofiko manji'mofo sawemo miyo'nohinoso a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwa iwo'n'ngkohoho hopaso Jisasimo ulohomentohofofoho. ³ Ose ulohofontifi kakimo u'mantifi sitofu ulontifi ulimentohofi, Ou, Hwe Engo sohwo, kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino sohwo silaho. Ose ulontifi kakoe manjijohopo fongku'mentohofofoho.

⁴ Osohonta Pailot apa'no mempono noswaponto a'amu Juta somo ulimonto, Ihwoni. Ngko mempone'no ipemotoswapmme sohwo sekwo huno waseyono. Kako wonyo honngkano ane hweho. ⁵ Ose ulahonngki Jisas kako mempono swapmmentisofoho. Oso mnokino manji'mofo yongo'njo mt'mokumentohofoso Jisasiye mnokinopo monjimofahumentohofofoho. Oso manji'mofo miyo'nohinoso hi'njo hweho. Jisas osopo nohumentanngki Pailot a'amu somo ulimonto, Ihwoni, olo hwe lohomo uhwonmno. ⁶ Ose ulahonngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo sohwanji hofiko Jisasimo uhwonontifi joho mohm'no ulimentohofi, Iyomo fonjinto'ofahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahonngkofi Pailot ulimonto, Olo hwe lohwoe honngkano wonyoso

† 18:39: Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

ngko motipihwonyo'njo yohono. Sekwo soku utimafikuji iyomo fonjinto'ofahumno. ⁷ Ose ulahonngki a'amuso ulimentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitumne'no sitofo nalimentisofoho. Ngko Anituye Hwomu hwo'nyoho nalimentisofoho. Oso'no nakwoe honngkano hungkuno olo yahino loso'no wape'nono nal'wo'nngkohoho.

⁸ Pailot oso hungkuno homo somo upa'nonto iyoho engo mikunimposo unimentisofoho. ⁹ Pailot oso ango engo somo apa'no noswonto Jisasimo ulimento, Kiko nt'mta'ni pmmentohino hwasilo. Ose ulahonngki Jisas oso hungkuno ulimentiso somo asomo mujo'njo yahonngki ¹⁰ Pailot ulimento, Pipilo. Kiko ngkimo hungkuno manjoso mampi'nyo peho'no humahnno. Ngko kikimo kisihutofo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I ngko kikimo iyomo fonjinto'ofakisiyo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. Oso'no kiko huno makiyoho liyohoho. ¹¹ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Oso yokumpohn'nyo engo mokosyohumahnoso Anitu ahwomomo humaso sohwo kako kikimo mokijape'njo yontentesi kiko ngkimo wonyo mantohofohotnesohilo. Oso a'amu ngkimo jije ahomo ho'nanihumalofo sohwa hofikoe wonyoso jije wonyo somo yakolo'nnyofoho. Hofikoe wonyoso mikunimposofoho.

¹² Pailot kako Jisasiye hungkunomo upa'nonto Jisasiyo usihuto'mo lonto huno pin'ngo engo syafihumentisofoho. A'amu Juta sohwa oso hiso'no upa'nontifi hofiko Pailotimo mango engo ulimentohofi, Kiko olo hwe lohomo isihutofihwaji so'manji kiko Sisa hwe yofe engo hwofilo'nnyo sohwoe a'amu hwasim'aho. A'amu fihwo ngko a'amumo mokosyohumayo hwo'nyoho liwo'nngkiso sohwo kako Sisafe mango hweho. ¹³ Pailot kako oso hungkuno homo somo upa'nonto kako Jisasiyo mempono ipemotoswapmmentisofoho. Noswaponto Pailot kako hungkuno nto'no mihwajiyo'ne epohumayo sopo ampo humamentisofoho. Oso hopo sopo yofe ole limotofofoho, Sokumnan-goponoho. A'amu Hipiluso oso hiso'no hofikoe hungkunoso ole limotofofoho, Ngkapatofoho limotofofoho. ¹⁴ Oso hohosohonta a'amu Jutafe Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo * iyoho mo'nngkanta humayo'ne yo'mayo ito'no esyohumayo'ne sikunomnoho. Oso homo somo mofehi'nyo ajwo kuntoliyopo posahonngki Pailot a'amu Juta somo ulimento, Olo hwe lohwo sekumo semokosyohumayo'ne hwe engo hweho. Sekwo uhwonimno. ¹⁵ Ose ulahonngki hofiko joho mohm'no ulimentohofi, Wayo yafikuji fonjahumno. Iyomo fonjinto'ofahumno. Ose ulahonngkofi Pailot ulimento, Ngko sekwoe hwe engo sohomo iyomo wofonjinto'ofahumonntaho. Ose imne'no lasemo'nngkohoho. Ose ulahonngki a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa ulimentohofi, Olo hwe lohwo nakwoe hwe engo hwo'maho. Nakwoe hwe engo anga'nohino sohwo Sisafoho. ¹⁶ Ose ulahonngkofi Pailot kako Jisasiyo iyomo fonjinto'ofasiyo'ne a'amu huhwo sohwafe ahomo ho'nahumentisofoho.

*Hofiko Jisasiyo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofofoho.
(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)*

* **19:14:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

17 Oseso Jisasimo utimantifi iyo hwojiyafiku'nnyoso nomantifi kakwo'yohumo utofimentohofofoho. Jisas kako itokwawento ango Jelusalem uliko'mantifi A'omnokinoponoho liwo'n'ingkohoho sopo kotasimentohofofoho. Hipilu hungkuno oso hopo sopone'no ole liwo'n'ingkohoho Ngkoulkotanoho liwo'n'ingkohofofoho.

18 Oso hopo sopo hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso Jisasi'njo sopo hwe hufa'u sohwa'u yohosi yohosinta'ni fonjinto'ofasyontifi Jisas ajwo'mo fonjinto'ofahumentohofofoho.

19 Pailot kako iyoswo nomanto Jisasiye mijo kwa'ofiyoto kwajo nohonje sopo mt'i'mokohofojahumentisofoho. Oso hungkuno hiso olenoho. JISAS NASALET NTA'ANGO SOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO. Ose mt'i'mokumentisofoho.

20 Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofoho hopo sopo ango Jelusalem mofoneponoho. Oseso a'amu Juta pi'n'ngoso nosapontifi oso iyoswo mt'i'mokohofojahumentiso homo somo atofolimentohofofoho. Oso hungkuno hiso Pailot kako hungkuno hufa'u shune'njo mt'i'mokumentisofoho. A'amu Jutafe hungkuno'nji a'amu Ngkilikife hungkuno'nji a'amu Loumife hungkuno'nji mt'i'mokohofojahumentisofoho.

21 Oseso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa hofiko oso iyoswomo uhwonontifi Pailotimo ulimentohofi, A'amu Jutafe Hwe Engo hweho mt'i'mokinyoso hwasyofoho. Ole mt'i'mojo. Olo hwe lohwo ngko a'amu Jutafe hwe engo hwo'nyoho limojo hweho. Ose mt'i'mojo.

22 Ose ulahon'ngkofi Pailot ulimento, Hungkuno mt'i'mokohe loso olo hungkuno lo'nohini waweno. Ose ulimentisofoho.

23 A'amu itokuso'njo osofosofahu'nohino sohwa hofiko Jisasi'mo iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nto fonjinto'ofasyontifi hofiko kakoe manji'mofoyo'mayo so'nji nomantifi yano ilofoso osofosofahu'no ilomentohofofoho. A'amu anga'no anga'nohino sohwanefoho. I kakoe nem'no manji'mofoso ufohotofoso ane'njo uhwonontifi 24 ole hnnimentohofi, Oloso nosis'impehwaloho. O'lo nakwo syohi'nyo ihwasi a'amu neyakolofoso sohwo kako olo hiloso hi'nji woma'monte hweho. Ose imentohofoso Anituye hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'imentisofoho. Hungkuno hiso olenoho.

A'amu nje hwapife yo'mayoso yano ilofontifi hu'mema'mentohofofoho. Nje manji'mofoyo'no hofiko syohi'nyo yontifi uyakolo'mentiso sohwo ma'mentisofoho.

Oso a'amu itokuso'njo sohwa oso hiso imentohofofoho.

25 Oso Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo mofone sopo Jisasiye kona'wohi'nji konosima'nji Kloupasiye ape Maliya'nji nom'ne Maliya ango Makitola nta'angosi'nji humamentohofofoho. Oso moyami hofosofa Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo'njo tifo ne sopo loho'mentohofofoho. 26 Ngko Joun Jisasiye a'amu sohwo'nnonji Jisasiye kona'wohi'nji afapo lohofontan'ngkuhwoi Jisas ehononto elimento, Na'uyo oso hwe sohwo jije hwomu hweho. 27 Ose ulontontimento, Olosi jije na'uyoho. Ose ntahon'ngki oso sikuno somo ngko Jisasiye kona'wohi'nji nje angomo mokosyohumamotefoho.

Jisas kako poyo imo'n'imentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28-29 Ose imo'n+imentiso sohonta Jisas kako huno ole umento, Nje yo'mayo syohoso moi'wonoho. Ose syaf+syonto ole ul+mento, Ngko mijo'no n+mo'n+ngkohoho. Ose ul+mentisofoho. Ahwonte anga'no ipisayo mijo yokumpoyn'nyo mangkinyo'njo oso hopo sopo nowontan+ngki hof+ko hwapife pa'nyo we'eso mijo homo somo yomantifi tokemo popojontifi noho'nomantifi Jisasiye mangomo uy+mentohofofoho. Ose imentohofoho sohonta oso hungkuno Ntefit Jisas+imne'no hohonta mt+'mokumentisoso ne imo'n+imentisofoho. Mt+'mokinnyoso olenoho. Ngko mijo'no n+mo'n+ngkoho. ³⁰ Ose ulahon+ngki Jisas mijo hiso nononto l+mento, Nje syoho imoteso moi'wonoho. Ose ulonto kakoe mnokino iwa'wo'mentisofoho. Osohonta kakoe huyo'mango An+tuye pone'no uhwat+mentisofoho.

A'amu itokuso'njo fihwo kako Jisas+imo hos+imno hupepo honje hmmentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta a'amu Jutaso hof+ko S+ikuno Engo iyoho humayo so'ne yo'mayo nto'no esyohumayo'ne s+ikunomnoho. Oseso a'amu Jutaso sohwa ole syaf+hu+mentohofi, Nakwoe S+ikuno Engo iyoho humayo somo iyo hwojiyaf+ku'nnyo sopo a'amufe pijafone'no weso nakwolaho lontifi hof+ko Pailot+imo a'amu huhwo sohwa poyo komo'no pe'nyo'ne hungkuno ole ul+mentohofi, K+iko j+je a'amu itokuso'njo sohwa ulahon+ngkohoji hof+ko a'amu iyoponjo sohwa sife kut+kujo lohof+kuji hwahopo womeho'nahufe.

³² Ose ulahon+ngkofi Pailot hungkuno ose ulahon+ngki a'amu itokuso'njo sohwa hof+ko oso hwe hufa'u Jisasi'njo sopo yohosi yohohnta'ni fonjinto'ofahumentohofoho sohwa'uye s+femo kut+kujo loho'mentohofofoho. ³³ Nokujontifi Jisas+imo u'mantifi kako poyonto imo'n+imentiso uhwon+mentohofofoho. Ose uhwonontifi Jisasiye s+femo makujiyo'njo imentohofofoho. ³⁴ I oso'no a'amu itokuso'njo fihwo kako Jisas+imo hos+imno hupepo honje hmmentisoso hon+yo'nji mijo'nji us+huma'mentisofoho. ³⁵ Ngko Joun sohwo'ni yo'mayo imo'n+imentiso somo uhwon+mentohefoho. Hwasyo hungkuno moselalokuyohono. Yo'mayo uhwon+mentoheho yo'mayo upa'n+mentoheho olo iyoswo lomo ifalifaliyo mt+'mokalokweno. Sekwo hungkuno homo somo s+imeho hi'ntnnono uy+fitnne'enji mt+'mokalokweno. ³⁶ Yo'mayo uhwon+mentoheho imo'n+ngkahon+ngki An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofoso ne imo'n+imentisofoho. Hungkuno anga'no mt+'mokumentohofoso olenoho. Hof+ko kakoe yokinoso makujiyofoho.

³⁷ Nom'ne hungkuno mt+'mokumentohofoso olenoho. Oso hwe sohomo hof+ko hos+imno hmmentohofoho sohomo uhwonant+feho.

Hungkuno mt+'mokumentohofoho hiso oso s+ikuno homo somo ne imo'n+imentisofoho.

Hof+ko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Mat+yu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Oso hiso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki Jousep ango Alimateyanta'ango sohwo kako Pailot+imo u'ma'mentisofoho. Jousep huhwo sohwo kako Jisas+imne'no s+imeho ko uyonto kako a'amu Jutafe hwe engo somne'no iyoho un+ngkahon+ngki kako s+imeho hi'ntnnono unyo hungkuno so'no mol+jwafe'njo imentiso hweho.

Jousep huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto ulimeto, Ngko Jisasiye pijafoso woma'monne'no yohono. Ose ulahon'ngki Pailot eno ulahon'ngki Jousep Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni ma'mentisofoho. ³⁹ Jousep kako'nohinimaho. O'o, Nikoutemos kako hohonta Jisasi'mo sikwo'miyomo u'ma'mentiso sohwo'nji siko Jisasiye pijafa ma'mentisiyefoho. Nikoutemos huhwo sohwo kako iyo mijo akino wop'ngo'njo so'nji iyoswo akino wop'ngo'njo so'nji pijafa somo ho'nasiyo'ne pi'n'ngo engo motapmmmentisofoho. Kakoe tangoso *teti-foua* (34) *kiloufoho*. ⁴⁰ A'amu Jutaso hofiko a'amu poyo pe'nyofe pijafoso ijopijisasiyo'ne esyohumamotofo hopaso siko Jisasiye pijafa so'nji yo'mayo akino wop'ngo'njo so'nji hwapifemo popoku'mentisiyefoho. ⁴¹ Jisasi'mo iyopo fonjinto'ofahumentohoho mofone sopo iyo uyo syoho wo'nnyoponoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko sokimo songo a'amufe pijafa ho'nasiyo'ne'entifi mtimokumentohofofoho. Hofiko oso sokimo homo somo nom'ne a'mopijafoso moho'nasiyoponoho. ⁴² Oso sikuno yo'mayo nto'no esyohumayo'ne sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sopone'no hofiko Jisasiye pijafoso ikanopo momotawe'njo yontifi oso sokimo mofone saponjo somo ho'nahumentisiyefoho.

20

Jisas kako pi'nimo nta'ni songo lika'mentisofoho.

(Mat'yu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Sante im'ngo ne'nji sikwo'mjoho so'mo Maliya ango Makitolanta'angosi kako nolikafonto Jisasi'mo ho'nahumentohoho sopone'no uhwonimentisoso pi'nimomjo sojoso hwosampo'nnyo uhwonimentisofoho. ² Ose uhwononto kako hano kunto kunto'no nowento Saimoun Pita'nji ngko Joun'nnonjimo t'pehon'ima'nonto elimeto, Nakwoe Hwe Engo sohomo sokimo mta'ni wae yao'malofofoho. Hofiko ntimomo koho'nahumalofa. Ngko huno maniyohoyohoho.

³ Ose elahon'ngki Pita'nji nekwo sokimo somne'no hano kunto kunto'no nowentai ⁴ ngko Pitamo uyakolofonji ngko simo'mo sokimo somo i'mofapmmmentohefoho. ⁵ Ngko i'mofaponji iku'nihwon'ngkoheso hwapife yo'mayoso ko uhwononji ngko masyuyo'njo imentohefoho. ⁶ Saimoun Pita kako tifi n'nmj'mentiso sohwo kako sokimo ne mo'mo humentisofoho. Noswonto uhwonimentisoso hwapife'nohini nowentan'ngki uhwonimentisofoho. ⁷ Oso hwapife nom'neso Jisasiye mnokinomo popoku'mentisiyoso nom'nepo ku'mokahinyo nowentan'ngki uhwonimentisofoho. ⁸ Ngko simo'mo sokimomo i'mofapmmmentohe huhwo'ni noswonji yo'mayo somo uhwononji Jisas kako likafone so'no ngko simo'hi'ntnnono uy'mentohefoho. ⁹ Hohonta sohonta nakwo Anituye hungkuno mtimokumentohoho so'no yofe muhwofe'njo imentihwonefoho. Hungkuno mtimokumentohofoso Jisas kako poyo imo'n'ngkuhwosi apa'no songo likafone'no mtimokumentohofofoho. ¹⁰ Oso hohosohonta yo'mayoso nuhwonontai oso hungkuno homo somo simo'hi'ntnnono uyontai nekwoe a'amu'njopo asomo umentihwayofoho.

Maliya ango Makitolanta'angosi Jisasimo uhwonimentisofoho.

(Matiyu 28:9-10; Mak 16:9-11)

¹¹ Osohonta Maliya kako sokimo'njo mofone sopo lohofonto humotaho limentisofoho. Humotaho lonto iku'nihwonimentisoso sokimo ajwomo'mo ¹² a'amu ahwomo mta'ango nehm'no manji'mofosawemo halojo'njo sohwa'u uhwonimentisofoho. Siko Jisasiye pi-jafu ho'nahumentohofu sopo nohumanji anga'no kako mnokino hohnta'ni humentan'ngki nom'nihwo sife hohnta'ni humentan'ngki uhwonimentisofoho. ¹³ Siko Maliyamo ulimentisiyo, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Ose ulahon'ngki Maliya ulimento, Hofiko nje Hwe Engo sohwoe pijafoso wae yanimo'malofu'no ntimo'kohonahumalofu lonji lotipeelokweno.

¹⁴ Ose ulonto Maliya ikinjaofonto uhwonimentisoso Jisasimo ko uhwononto kako Jisasohumo yofe mihwofe'njo imentisofoho. ¹⁵ Jisas Maliyamo ulimento, A'mu losiyo, kiko humotaho peho'no lalokuno. Hafihafe tihune'no tpeelokuno. Ose ulahon'ngki Maliya ole syafihu'mento, Olo hwe lohwo kako iyo uyo syoho losomo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Ose syafisyonto ulimento, Hwe engofu, kiko kakoe pijafoso nomanji kengopo ho'nahumahnno'manji ngkimo njo. Ngko nomahm'mo womotawomo. ¹⁶ Ose ulahon'ngki Jisas kakoe yofe ulimento, Maliya. Ose ulahon'ngki Maliya ikinji lohofonto Jisasimo yofe uhwo'mentisofoho. Uhwofonto Jutafe hungkuno ulimento, *Lapounai*. Nakwoe hungkunoso ole: Lontihwayo hwasoho. ¹⁷ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo aho nonipmmakohotoho. O'o, ngko nje Mpohwoepono masileno. Kiko nuhuji nje a'amu sohwaso ole uso, Ngko nje Mpohwoepono wasimne hwo'nyoho. Nje Mpohwo sohwo sekwo huhwa hnonnjiye Mpohweho. Nje Anitu sohwo sekwo huhwa hnonnjiye Anituyoho. Ose uso. ¹⁸ Ose ulahon'ngki Maliya ango Makitolanta'angosi nowento Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'imo tpenahononto nalimento, Ngko nakwoe Hwe Engo sohumo nto uhwon'ngkohono. Ose ulonto kako yomayo hungkuno Jisas ulimentiso so'nji nalimentisofoho.

Inomokomoyo sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.

(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Oso sikuno Sante somo mofehi'nyo nto ikwo'mokumentiso so'nji Jisasiye inomokomoyo sohwo'na'ni nakwo a'amu Juta somne'no iyoho nen'ngkahon'ngki nakwo oso ango humamentihwone homo somo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani humohumantihwonefoho. Nohumentan'ngkuhwoni Jisas kako nakwo'njo ajwo lopo nta'ni imo'nomanto nalimento, N'ngkwahwosafu, sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. Simeho wop'ngo'nji fosyohumamno. ²⁰ Ose nalonto kako kakoe ahomjo ime so'nji hupeponjo ime so'nji netihwamentisofoho. Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas sohumo uhwonontani simonyo engo imentihwonefoho.

²¹ Jisas nom'ne hungkuno nalimento, Sekwo simeho wop'ngo'nji fosyohumamno. Nje Mpohwo ngkimo nihwatimentiso hopaso ngko sekumo wosehwatimonnoho. ²² Ose nalonto kako kakoe mamtnno nafohusonto nalimento, Sekwo Anituye Towahuno Wop'ngo'nohinoso sekwoe simeho mo'mo wehuhnosemafono. ²³ Sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae yamopijoso oso wonyo hiso

moi'wo umo'nimontonoho. Simeho mo'mo momn+weneho. I sekwo nom'ne a'amufe wonyoso wae mumopijo'manji oso wonyo hiso simeho mo'mo ne'no wamn+wo'montonoho.

Toumas kako Jisasimo uhwonimentisofoho.

²⁴ Jisas kakoe inomokomoyo sohwna'ni ne'ma'mentiso sohonta Toumas sohwo kako mohumunyoponoho. Oso hwe huhwo sohune nom'ne yofeso olenoho. Ntitimos+yoho. Hufa'u mehomi hweho. ²⁵ Oseso inomokomoyo nom'ne sohwna'ni Toumasimo ulimentihwoni, Nakwo nakwoe Hwe Engo songo lika'maso sohunto uhwonimalohwone hwona'nyoho. Kako songo humaho. Ose ulahon+ngkuhwoni Toumas nalimento, Ngko Jisasiye ahomjo ime so'nji kakoe hupeponjo ime so'nji uhwonimo ngko ime homo somo nupm'moku'mo ngko kakimo simeho hi'ntnnono uyimnonoho. Ngko kakimo muhwnonyo'manji sekwo hwasyo ntohoho waselimonnoho. Ose nalimentisofoho.

²⁶ Tifi sohonta sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjafahon+ngki Jisasiye inomokomoyo sohwna'ni nakwo angomo nohumentan+ngkuhwoni Toumas huhwo nakwo'nji humamentisofoho. Nakwo hoku'yo yokumpohn'nyo pijwasyontani nohumentan+ngkuhwoni Jisas nakwo'njo ajwo lo'mta'ni imo'noma lohofonto nakumo nalimento, Sekwo simeho wop+ngo'nohino hwasi fohumamno. ²⁷ Ose nalonto kako Toumasimo ulimento, Toumas, kiko olopo fi'pe. Nje ahomjo ime somo nohon+ngkohoji n+pm'mojo. Nje hupeponjo imesomo jije aho motapohoji n+pm'mojo. Ngkonoho. Kiko simeho hi'ntnnono ntapmmotnnoso noho'naofohotoho. O'o, simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nohino ntape. ²⁸ Ose ulahon+ngki Toumas ulimento, Ou, ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko nje Hwe Engo hwosoho. Kiko nje Anitu kiyoho. ²⁹ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Kiko ngkimo nohon+ngkino so'no simeho hi'ntnnono ntopahino. A'amu hofiko ngkimo manohonyo'njo ko yontifi simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose ulimentisofoho.

Olo hungkuno Joun mt+mokumentiso loso hwap+ngoso peho'neto. Hungkuno hwap+ngoso olenoho.

³⁰ Jisas kako nakwo inomokomoyo sohwna'nnonji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso pi'n+ngo engo imentiso so'no hungkuno we'e'maho. Ngko hungkuno fehohnjoso olo iyoswo lomo mamti'mokiyo'njo imentohefoho. ³¹ I oso'no ngko olo iyoswo mt+mokohe loso'no sekwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Kako Anituye Hwomu Ne hweho. Sekwo simeho hi'ntnnono uyifijo'manji songo ne'no humayo'neso wot+pemantifeho.

21

Inomokomoyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa Jisasimo uhwonimentohofofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako apa'no kakoe inomokomoyo sohwna'nimo mijo ayo Taipelijas sopo nohumentan+ngkuhwoni ne'ma'mentisofoho. Kako ne'ma'mentisoso olenoho. ² Nakwo a'amu aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no sohwna'ni oso hopo sopo humamentihwoneso olenoho. Saimoun

Pita'nji Toumas a'amu hufa'u mehomi sohwo'nji Notaniyel hwaho Ngkalili ango Kananta'ango sohwo'nji nekwo Sepetiye hwomu sohwoya'inonji inomokomoyo nom'ne sohwa'u'nji nakwo hwona'ni osopo humamentihwonefoho. ³ Nohumentanngkuhwoni Pita kako nalimento, Ngko inaniku ufomeemonne hwo'nyoho. Ose nelahonngki nakwo ulimentihwoni, Nakwo huhwona'nnonji wohwano. Ose ulontani nowentani yofayokinomo nokotosontani oso sikwo'miyo sohumo inaniku ufomeeno lontani wonyopi imentihwoneso inaniku mifammentihwonefoho. ⁴ Mofehi'nyo wos'mofapmmonto yahonjo so'nji Jisas kako mitmomngo sopo lohofontanngki inomokomoyo sohwo'ni kakimo yofe muhwo'mmentihwonefoho. ⁵ Oseso Jisas nalimento, Oso a'amu sohwaso, sekwo inaniku hi'njo hwasilaho. Ose nelahonngki nakwo ulimentihwoni, Ane hwona'nyoho. ⁶ Ose ulahonngkuhwoni kako nalimento, Sekwo inaniku ifamiyo ho'yo yofayokino anga sohohnta'ni ho'naopijoso inaniku ufomeentifeho. Ose nelahonngki nakwo inaniku ho'yo ho'nao'mentihwoneso inaniku we'le pi'nngo ifammentihwone'maho. Inaniku pi'nngo engo inaniku ifamiyo ho'yo somo pohumpotahumentiso so'no nakwo yokino wemano lontani ko imentihwoneso wonyopi imentihwonefoho.

⁷ Ngko Joun'ni ose uhwononji Pitamo ulimentoho, Nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulahonngko Pita kakoe syoho somne'no kakoe manji'mofo yojasyonto humohumentiso sohwo nje hungkunomo upa'nonto kako kakoe manji'mofo komo'no miyonto Jisasmo komo'no u'ma'mo lonto mijomo hwofitohm'mo'mentisofoho. ⁸ Nakwo inomokomoyo nom'ne sohwo'ni yofayokino somo ne'no nohumentani inaniku ifamiyo ho'yoso husimpemotowentani ifohohosahumentihwonefoho. Nakwo ikanopo nta'ni husimpemotamentihwone'maho. O'o, mofone sopo nta'ni (*nainti*, 90, *mita*) husimpemotapmmmentihwonefoho. ⁹ Nakwo ifohohosoyontani uhwonimentihwoneso tikwolojo'nohoni innontanngki uhwonontani oso hopo sopo wopayo'nji inaniku'nji wentanngki uhwonimentihwonefoho. ¹⁰ Ose uhwonngkahonngkuhwoni Jisas nalimento, Sekwo inaniku olohonta ifomahofoso fehohnjoso nmotapmno. ¹¹ Ose nelahonngki Saimoun Pita kako yofayokinopo nokotasonto inaniku ifamiyo ho'yoso momngo sopone'no husimpemotapmmmentisofoho. Inaniku engo'nohinoso *wan hantilet fifiti-tili* (153) ko mnawo'nnyo so'no inaniku ifamiyo ho'yoso mamthupo'mmentisofoho.

¹² Jisas kako nalimento, Sekwo nopikuji wosopayo hmnimno. Ose nelahonngki a'amu anga'no anga'no Jisasimo thwosilo mulimmentihwonefoho. O'o, nakwo hopi'nonohino sohwo'ni Jisas nakwoe Hwe Engo sohune'no yofe uhwo'mentihwonefoho. ¹³ Jisas kako wosopayo'nji inaniku'nji nomanto nakumo nejapmmmentisofoho. ¹⁴ Jisas poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso somta'angoso kakoe inomokomoyo sohwo'ni mo osohonta nakumo ne'mayoso hufa'u shune imo'nimentisofoho.

Jisas kako Pitamo syoho uyimentisofoho.

¹⁵ Nakwo wosopayo moi'wo nontani humentanngkuhwoni Jisas kako Saimoun Pitamo ulimento, Saimoun Jouniye hwomu sohwo, kiko olo nom'ne lohwafo simaho ntopantokwofo somo uyakolofonji simaho yokumpohn'nyo engo lontopantokuno. Ose ulahonngki Pita

ulimento, Ou, Hwe engofo kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu ne hwo'nyoho. Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Kiko nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁶ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun+ye hwomu sohwo, kiko ngkine'no simeho kumo'nalofoho. Ose ulahon+ngki Pita ulimento, Ou, Hwe Engofo, kiko huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohino hwo'nyoho. Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Nje yahu mehomi somo wopayo nuyo.

¹⁷ Jisas kako Pitamo ulohonyoso hufa'u sihune umo'nononto ulimento, Saimoun, Joun+ye hwomu sohwo, Kiko nje a'amu nehopi'nohinohwosi limo'nalokuno. Ose ulahon+ngki Pita kako simeho tango uyahon+ngki kako huno syafi'hu'mentono. Kako hungkuno hufa'u sihune hiloso peho'no ntohon+wo'nantofoho. Ose syafisyonto kako Jisas+mo ulimento, Hwe Engofo, kiko yo'mayo hopi'nonohino nje simehomo mnawojo so'no huno kiyohoho. Ngko jije a'amu nehopi'nohini hwo'nyoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahon+ngki Jisas Pitamo ulimento, Kiko nje yahu mehomi somo wosopayo uyohoji hofiyo mokosyohumaho. ¹⁸ Ngko hungkuno nehopi'nohino wakil+monne'no yohono. Kiko hwe songo nohumanji kiko jije huno mta'ni wemoimo lontne somne'no ahuloho hwapi'fe yo'mayoso ito'no yonji umotno hwo'soho. I oso'no hwangu kiko a'mane imo'njo sohonta kiko jije aho yihusosyohumentan+ngkiji a'amuso kikimo ahuloho kumtifo+kui kiko ango ngkilaho kinoso sopone'no wokumotowantifeho. ¹⁹ Jisas ulimentisoso yoloho neso olenoho. Pita kako tifi poyo pe'none so'no ulimentisofoho. Hwangu sohonta a'amu hofiko Pitamo fonjahufijo sohonta Pita kako An+tuye hungkunomo yokumpohn'nyo kemokosyohumamojo so'no a'amu nom'nihwa Pitamne'no syafisyikui hofiko An+tuye yofe ho'nomapitnnefoho. Jisas Pitamo oso hiso'no uti'hwanto ulimento, Kiko ngkimo nn+ngkape.

Jisas kako Joun sohwo'nne'no hungkuno limentisofoho.

²⁰ Jisas ose ulahon+ngki Pita kako ikinjamo lohofonto ngko Joun'ni kakoe hohujo hohnta'ni lohofontan+ngko nohon+mentisofoho. Ngko sohwo'ni hohonta nakwo wopayo nontani ngko Jisasiye huyo ne'mo nohumanji ulimentoho, Kikine'no tokoyo'ofo tihwo kilohofalofoho. ²¹ Ngko oso huhwo sohwo'nimo Pita nonohononto Jisas+mo ulimento, Hwe Engofo oso hwe huhwo sohwo pipi uloho'noneto. ²² Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Oso huhwo sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Kiko ngkimo tiffinohini nn+ngkape.

²³ Jisas ose ulimentiso so'no inomokomoyo nom'ne sohwa huno ole syafi'hu'mentohofi, Oso inomokomoyo sohwo kako mape'nehoho syafisyahon+ngkofi hungkuno hiso nonje nonje mjaho'nim+mentisofoho. I oso'no Jisas kako ose mal+mmmentisofoho. O'o, ole'nohini limento, Oso hwe sohwo ngko asomo pmme sohonta kako songo ne'no humaso'manji oso jije syoho'maho. O'o, nje syohofoho. Ose ulimentisofoho.

²⁴ Oso inomokomoyo huhwo sohwo ngkonoho. Ngko yo'mayo yo'mayo homo somne'no uhwononji hungkuno lijwasemofonji ifaliyaliyo mti'mokalokweno. Oseso sekwo nuhwon+ngkui huno waseyono. Joun yo'mayo somo uhwon+mentiso so'no mti'mokumentisoso

nakwo huno nayohoho. Hungkuno ne'njofoho nayohoho. Sekwo huno ose waseyono.

²⁵ Yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso Jisas imentisoso nowentaningki ngko fehohnjo'nohini semti'mokiyalokweno. I a'amu fihwo kako yo'mayo hopi'nonohino Jisas imentiso so'no wamti'mokumo lihwosi ko yososo olo hwaho lopo nakwo humalohwone ayo'mo yo'mayo iyoswo hu'meesyiyo'neso hopa'maho. Ni'hu'no awonoho. Ngko Joun'ni nje hungkunoso osohopeho.

‘Apousel’ ‘Apousel’ sohwafe Syohofoho. Olo Hungkuno Sɪmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sɪmentiso sohonta soswo *teti-tɪli* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno Luk olo iyoswo loso mtɪ'mokumentisofoho. Luk sohwo iyoswo Tiyoufilosɪmne'no mtɪ'mokonto tɪfi olo iyoswo *Apousel* loso mtɪ'mokementisofoho. Olo iyoswo hiloso Jisasɪmo a'amu songo inɪngkamentohofoho so'nji Poulɪ'nji Mponopasɪ'njiye syoho'nji Pita'nji Poulɪ'nji nom'ne a'amu so'njimo Anɪtuye Towahuno nɪhu'no yokumpohn'nyo uhula'mo'mentiso sontnne'no Luk mtɪ'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomne yofeso pi'nɪngo womulantɪfi inyofoho. Yofe hiso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. U, a'amu syoho'njo sohwafo Anɪtuye Towahuno uhula'ofu iyoswofoho. U, Pita'nji Poulɪ'njiye syoho iyo somjo hungkuno iyoswofoho. Oso'no olo iyoswo homo lomjo yofe neso ole: A'amu syoho'njo hwafe iyoswofoho. Oso'no yofe tɪfo mulinyoso ole: *Apousel*iyoho. Luk iyoswo sɪmo'mjo mtɪ'mokumentisoso Jisas yo'mayo hopi'nonohino imentiso so'no mtɪ'mokumentisofoho. Ioso'no olo iyoswo loso a'amu Jisasɪmo inɪngkunyoso Anɪtuye hungkuno liku'meefo yahonɪngkofi a'amu Jisasɪmo minɪngkunyoso tango uyontɪfi fonjasiyo uloho'motofo so'ne mtɪ'mokinyofoho. Oso'no olo iyoswo Apousel lomjo hungkuno hwapɪngo Anɪtuye hungkuno liku'meefo syohoso Jelusalem mta'ni foka'mentisoso nɪhu'nahone Jutiya pɪwekihn'nawo lohofonto osoponta'angoso Someliya pɪwekihn'nawo'mentisofoho. Osopo nta'ni mjimo'nɪmoponto nakwoe angolo lopo ifawo'nyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwapɪngoso *Apousel* sohe engo 1 honɪngkano we'e 8. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Luk angolo Loum humanto mtɪ'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso hofɪko nakwo ito'no ehumayo'ne hungkuno iwolo'mokumentohofoho kalohi nakwo atofu lɪhwasi tɪfi unɪngkohwano.

Jisas ulɪmento, Nje Towahuno Wopɪngoso sekuyepono wolɪhwatɪmonnoho.

¹ Nje Tiyoufilos sohwo, ngko Luki'ni mtɪ'mokalokweno. Iyoswo sɪmo'mjo kikimne'no mtɪ'mokumentoheso ole, Jisas kakoe hungkuno lutɪhwanto kakoe syohoso nomjɪmɪwento ahwomomo sɪmentisofoho. Oso'no ifalifaliyo nto mtɪ'mokumentohofoho. Hungkuno songoso olenoho. ² Jisas Kako ahwomomo masiyo sohonta kako Anɪtuye Towahuno'nji nohumanto kakoe a'amu *apousel* uhwasopo'mentiso sohwafo oso hungkunoso yo'mayo syoho ifitnne'ento ulɪmentisofoho. ³ Jisas poyo pe'nonto apa'no songo lɪka'mentiso sohonta kako yo'mayo wonyoangkafo yontanɪngkofi sɪkuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho. A'amu huhwo sohwa ose nuhwonontɪfi ole syafɪhu'mentohofi, Ou, Jisas songo humayoso nehopeho. Huno ose uyɪmentisofoho. Jisas nohumanto Anɪtu nakumo yokumpohn'nyo enemokosyohumane so'no lutɪhwamentisofoho.

4 Sɪkuno fihwi Jisasiye inomokomoyo sohwa Jisasi'nji nuhu'mokontɪfi Jisas ole ulɪmento, Nonje nonje humpekutoho. Jelusalemnohini fisyohumantokuno. Oso hiso Anɪtu kako sejahone so'no nto selɪmentohe so'no fohontohumantokuno. 5 Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo mijo'nohino kiyoma'mojofoho. Sɪkuno mofonepo Anɪtuye Towahuno wosehula'o'montonoho. Ose ulɪmentisofoho.

6 *Apousel* sohwa Jisasi'nji uhu'mokumentohoho so'no Jisasi'mo ulohonɪmentohofi, Hwe Engo sohwo, olohonta nakwo a'amu Jutajo hn'nwi nakwo mokosyohumunane'no wonamokumonntaho. Nakwoe yofe Isɪlael engo umo'nɪmontolaho.

7 Ose ulahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Oso sɪkuno hiso sekwo huno maseyohoyohoho. O'o, Mpohwo Anɪtu oso sɪkuno hiso ho'nahumentisofoho. Kako'nohini mokosyohumaho. 8 I oso'no Anɪtu kakoe Towahuno Wopɪngo sekumo sehula'ofoso sohonta kakoe yokumpohn'nyo nomafɪkuji nje hungkuno sekwo nomotakuji a'amu hopi'nonohino somo filutɪhwafɪkuno. Pone Jelusalemne'no, hwaho Jutiya hopi'nonohino ne'no, hwaho Someliya ne'no ango yawojo'meemo filutɪhwafɪkuno.

Jisas ahwomomo sɪmentisofoho.

(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

9 Oso hungkuno hiso Jisas ulahonɪngki a'amu sohwa uhwontohumentanɪngkofi kako ahwomomo sɪmentisofoho. Nosontanɪngki himo a'amufe tɪmomo uhoholo'mentisofoho. 10 Hofɪko ahwomomo tɪmo huno honamofontɪfi hwe manji'mofo halojo'njo hufa'u sohwa'u hofɪko'nji lohofonji ulɪmentisi. 11 Sekwo a'amu Ngkalilinta'ango soku, nolohofontɪfi ahwomomo peho'no uhwontohumalofo. Anɪtu nto utɪmakwoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo olohonta uhwonɪngkohoho pa'nyoso hwangku asomo noponefoho. Ose ulɪmentisiyefoho.

Hofɪko Jutasiye syohomne'no hwe fihumo uhwosopo'mentohofoho.

12 Oso hwofɪki'nyo Oulif sopo nta'ni nokotapontɪfi Jelusalemno umentohofoho. Ikanopo'maho. O'o, tɪfoneponoho. A'amu Jutaso sɪkuno iyoho humayo osomno hofɪko hano tɪfonepo emmotofoso pa'nyoponoho. 13 Jelusalem i'mofapontɪfi ango tokilonjwa'mo molinyo somo humamentohoho sopo kotasɪmentohofoho. Oso a'amu huhwo sohwafe yofe ole, Pitaja, Jounja, Jemɪsɪja, Entɪluja, Filipɪja, Toumasɪja, Mpatoulomɪyuja, Matɪyuja, Alɪfɪyosɪye hwomu Jemɪsɪja, Saimoun Seloutɪja, Jemɪsɪye hwomu Jutas sohwanjoho. 14 Hofɪko sɪmeho afa'nohino inontɪfi Anɪtune'no jomo ulɪwo'nɪmentohofoho. Moya'mi sofa Maliya Jisasiye kona'wohi'nji konɪngkwa'wehwosanji hofɪko'nji Anɪtune'no jomo ulɪwo'nɪmentohofoho.

15 Hofɪko Anɪtumo jomo ulontanɪngkofi sɪkuno fiso memjao'mentisofoho. Sɪkuno fihumo a'amu *wan hantɪlet tɪwenti* (120) Jisasi'mo inɪngkamotofoso nohumentanɪngkofi Pita nolɪkafonto ulɪmento, 16 Nje a'amu soku, hohonta Anɪtuye Towahuno sohwo kakoe mampaho Ntefitɪye sɪmehomo'mo ho'nosyahonɪngki Ntefit oso hungkunoso mtɪ'mokumentisofoho. Oso hungkuno hiso ne imo'nyonefoho. Jutas kako Jisasi'mne'no tokoyo'ofo imentisofoho. Oso'no Ntefit mtɪ'mokumentisofoho. Olohonta oso hungkunoso ne

imo'nimasofoho. ¹⁷ Jutas nakwo'nji humamojo hweho. Nakwoe syohoso afa'enhinoso Jisas nahwosopo'mentisofoho.

¹⁸ Jutas huhwo sohwo kakoe wonyo so'ne hamniyoho nomanto hwaho mpe yonto osopo mnokino ki'mo lohofonto p'wahu'mentisofoho. Nop'wasyonto kakoe s'meho fongkulo lohofonto yo'mayoso hu'mewahu'mentisofoho. ¹⁹ Oso hungkuno hiso ho'n'ingkahon'ngki a'amu Jelusalem mta'angoso nupa'nont'fi oso hwaho hopo sopono mul'imentohofi, Akel'tamanoho. Hopo sopone yofe y'wolo'mo ole, Hwaho jahino'njoponoho.

²⁰ Hohonta Ntefit olo hungkuno loso Ta'njo Iyoswomo mt'i'mokumentisofoho. Hungkuno ole, Kakoe angoso siki wawent'hwono. A'amu fihwo nohumayo'eno.

Nom'ne hungkuno ta'njoso ole mt'i'mokumentisofu, Hwe nom'nehwo kakoe syoho womano.

²¹⁻²² Oseso Jutas'ye syoho mayoso'no nom'ne hwe fihumo uhwsopewhasi kako nakwo'nji Jisas songo l'ika'mentiso so'no wolut'hwantano. Olo hwe huhwo lohwo kako nakwo'nji Jisas'i'nji nohumentan'ngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mentiso sohonta Jisas kakoe syoho ema'mentisoso oso syoho mj'i'miwento osohonta An'itu Jisas'mo ut'ma'masofoho. Oso hopi'nono uhwon'wo'n'ingkiso sohumo nakwo uhwsopeeno.

²³ Pita ose ulahon'ngki a'amuso hwe hufa'u hwa'u uhwsopo'mentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Jousep Mpasopas, nom'ne yofe mul'motofoso Jos'tos'yoho. Hwe nom'ne sohwo kakoe yofe Matiyas. ²⁴ Oso hwa'umo uhwsopent'fi An'tumo jomo ul'imentohofi, Hwe Engo, a'amu hopi'nonohinofe s'mehomo huno kiyohoho. Olo hwe uhwonalokune lohwa'u ntisohumo uhwsopeenehwono. ²⁵ Oso hwe huhwo sohwo Jutas'ye *apousel* syoho womano. Syoho hiso Jutas'mo k'iko uyahon'ngkini Jutas syoho wop'ngoso ul'iko'manto n'ihu'nahone tikanomo umentisofoho. ²⁶ An'itumo ose ulont'fi hof'iko sojo we'e so'nji syohi'nyo yont'fi Matiyas'mo uhwsopo'mentohofofoho. Hwe huhwo sohwo kako Jisas'ye *apousel* aho hopi'nono s'fe mta'ni anga'nohino sohwanji humamotofofoho.

2

An'ituye Towahuno pmmentisofoho.

¹ Oso S'ikuno Engo iyoho humayo'ne *Pentikous* * osomo a'amu Jisas'mo in'ngkawo'n'ngkohofoso ango fipo uhu'mokumentohofofoho.

² Osopo nuhu'mokahon'ngkofi t'i'mayo yoka pa'n'ingo ahwomo mta'ango ho'nonto ango uhu'mokumentohofu somo uhula'o'mentisofoho. ³ Oso a'amuso oso t'i'mayo yoka upa'nont'fi uhwon'mentohofoso t'i'melanyo hopa yonto oso hiso mt'hupo mt'hupe lohofonto a'amu nohumentan'ngkofo somo a'apahopo humolawopmmentisofoho. ⁴ Oseso An'ituye Towahuno Wop'ngo a'amu somo ifeehu'mokasi lohofonto hungkuno kengo kengo nom'ne

* **2:1:** Oso iyoho homayo s'ikunoso s'ikuno fif'tiso (50) An'itu Kako A'amu Is'rael somo Uyakolo'mentiso somne'no Syafisiyo S'ikuno Engo somo humant'fe sohonta Pentikous imofap'wo'n'ngkisofoho.

a'amufe mampaho pa'nyo hofi:koe mangomo umasiyahon'ngki hofi:ko hungkuno kengo kengo li:mentohofofoho. Oso hungkunoso Towahuno Wop'ngoso umentisofoho.

⁵ Juta a'amu hwaho kengo kengoponta'ango Mousesiye hon'ngkano hungkunomo in'ngkamotofoso Jelusalem humamentohofofoho. ⁶ Oso ti'mayo yoka hiso ho'n'ngkahon'ngki a'amu Jelusalem humamotofoso nupa'nontifi a'amu pi'n'nggo engo oso angopo komo'no uhu'mokumentohofofoho. *Apousel* sohwa hungkuno kengo kengo lontan'ngkofi a'amu hopi'nonohinoso hofi:koe mango hungkuno li:motofoso upa'n'mentohofofoho. ⁷ Nupa'nontifi yomo yontifi huno pi'n'nggo engo syafi:hu'mentohofi, Olo pipil:keno. Oso a'amu hungkuno kengo kengo lalokwofo lohwa Ngkalilinta'ango hwafoho. ⁸ Nakwoe hungkuno kengo kengo loso na'uja aswo nema'mentohofoho osohonta upa'n'mentihwone pa'nyofoho. Oso hiso pipilo. ⁹ Nakwo kengo kengopo nta'n'ngonwoho. Patiya, Mitiya, Elam, nom'ne a'amu Mesopoutemiyanta'ango, nom'ne Jutiya, Kapotousiya, Pountos, Esiya, ¹⁰ F'ilijiya, Pam'filiya, Ijip, Lipiya, Sailini mafone sopo nom'ne Loum mta'ango hn'nwi humalohwono. ¹¹ Nakwo a'amu Juta hn'nnonji nom'ne a'amu kengoso nakwoe yahinomo in'ngkwalokwofo so'nji, K'ilitnta'angoso Alepiya'njoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo Anitu iwo'n'ngkiso so'no nakwoe hungkuno kengo kengoso upo'nalokuhwono. ¹² Ose syafi:syontifi yomo yomo yontifi huno engo syafi:syontifi uli:mentohofi, Oloso pipilo. ¹³ A'amu fehohnjo sitofole ole uli:mentohofi, olo hwe lohwa Anituye hungkuno nelalokwofo lohwa hofi:ko mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose uli:mentohofofoho.

Pita kako Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁴ Pita *apousel* aho hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nolikafonto mango engo uli:mento, Sekwo Jutiyanta'ango soku a'amu Jelusalem humalofosikunonji nje hungkuno waseli:monne'no yohono. Sekwo upa'n'mno. ¹⁵ Ole lolalokwofo, Hwe lohwa mijo iyoho'njo niloho'nontifi kolalokwofo. Ose lolalokwofo. Awonoho. Ose'maho. Olo mofehi'nyo'njoho. A'amu mofehi'nyo'nji mijo iyoho'njo manyo hwafoho. ¹⁶ O'ohohonta Jouel hwe Anituye hungkuno li:mojo sohwo olo hilo so'no li:mentisofoho. Kakoe hungkunoso olohonta ne imo'nalofoho. Jouel ole mt'i:mokumentisofoho.

¹⁷ Anitu hohonta ole uli:mento, Sikuno moi'wo imo'nyoso mofone sohonta nje Towahuno sofe yokumpohn'nyoso a'amu hopi'nonohinomo uyonefoho.

Sekwoe hwomu sohwanji mu sopeenji hofi:ko Anituye hungkuno uli:fitnnefoho.

Hwe songo sohwo ngko wojo uhwonyo pa'n'nggo yo'mayo so'no utihwamnefoho.

Hwe a'mane sohwa wojo uhwon:fitnnefoho.

¹⁸ U, nje Towahunoso nje hwe moya'mi syoho ntohofiyo somo uyimnefoho.

Ose uyohon'i'mo hofi:ko nje hungkuno nali:fitnnefoho.

¹⁹ Sekwo ahwomo ajwo lopo timo uhwon'ngkujo'no nom'ne kengoso setihwamnefoho.

Olo hwaho lopo yo'mayo kengo wonyoangkafoso nomti:mokumnefoho.

Oso kengoso hon'yo'nji toho'nji t'kayo hujenjemo'nji
nomti'mokumnefoho.

²⁰ Olo mofehi'nyolo s'ikwo'mno imo'n'ingkuhwosi s'ikuno meefonefoho.
Hamnosonon'yo'nohino imo'nonefoho.

Olo hiloso nuhwon'ngkuji u nje S'ikuno Engoso imo'nonefoho.

²¹ Oso hohosohonta hwe fihwa hwoya'mi fifa ngkine'no joho nt'ikujo
somo ut'ima'mnefoho.

Nje a'amu imo'n'ifitnefoho.

Oso hungkunoso Jouel mti'mokumentisofoho.

²² Sekwo a'amu Is'lael soku, olo hungkuno haloho upa'n'mno. Jisas
Nasalet nta'ango oso huno sekwo huno moi'wonoho. An'itu Jisas'imo
kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngki olo hwaho lopo Jisas yo'mayo
kengo wonyoangkafoso net'hwamentisofoho. Oso hiso nuhwonontani
nakwo huno namentisoso Jisas An'tuye Hwomu Ne hweho. ²³ An'itu
kako hohonta huno ole, Nje hwomu a'amufe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne
hwahopo uhwat'imonne'no yohono. Ose syaf'ihu'mentisofoho.

Oso'no olo hwe lohwo An'itu sekwoe ahomo ho'nahumentisofoho.
Ho'nosyahon'ngki sekwo a'amu Loum somne'no ipemotasont'ifi
hof'iko iyo hwojiyaf'iku'nnyo somo fonjinto'ofahumentohofofoho.

²⁴ An'itu kakoe hwomumo poyo pe'nyo yahino tohino somta'ni
is'ihutofomanto apa'no songo ul'ika'mentisofoho. Jisas sohumo
sokimo somo mokilopm'mokumentisofoho. ²⁵ Hohonta Ntefit ole
mti'mokumentisofoho.

Nje Hwe Engo sohwo kako ngko'nji mofonepo humaso sohumo ngko
uhwon'wo'n'ngkohefoho.

Kako nje aho angahohnta'ni humaso sohune'no ngko
mop'wahu'mnehono.

Yo'mayo nom'neso ngkimo milo'jan'mofonehoho.

²⁶ Hiso'no nje s'meho wop'ingo n'mo'n'ngkohoho.

Nje mampaho An'tuye yofe ho'nomayo'nefoho.

Ngko poyo pe'n'ime sohonta iyoho mannonefoho. O'o, ngko An'tumo
uhwon'mnefoho.

²⁷ Nje huyo'mangoso t'kanomo humayo'ne n's'ikwajiyo'eno.

J'ije hwomufe a'apaho piso imo'nyo'eno.

²⁸ Songo humayo'ne hon'ngkano nt'ihwahino.

K'iko ngko'nji humayo so'no nje s'meho wop'ingo n'mo'n'ngkohoho.

Ntefit hohonta ose mti'mokumentisofoho.

²⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno Ntefit mti'mokumentiso so'no
yolohoso wasel'imo. Ntefit kakine'no mti'mokumentiso'maho. O'o,
kako poyo pe'n'ngkahon'ngki hof'iko ijopijisyahumentohofofoho.
Kakoe pi'n'momo olo hwaho lopo weho. Nakwo t'mo
uhwon'wo'n'ngkuhwono. ³⁰ Ntefit kako An'tuye hungkuno l'mojo
hweho. An'itu Ntefit'mo ul'mento, J'ije imu hwe yofe engo'njo j'ije
yofe pa'nyo imo'n'ngk'ihwosi a'amumo umokosyohumane hweho.

Ose ulahon'ngki Ntefit kako huno umentisoso oso hungkuno hiso
ne imo'nonefoho. ³¹ Hohonta Ntefit yo'mayo An'itu yone'ento
uhwon'mentisoso oso'no hwe An'itu uhwsopo'mentiso sohwo poyo
nope'n'ngkuhwosi apa'no songo nol'ikafone so'no l'mentisofoho. Ole
mti'mokumento,

Kakoe huyo'mango t'kanomo humayo'ne nus'ikwajiyo'eno.
Kakoe a'apaho piso imo'nyo'eno.

³² Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. Anitu nto ulika'mentiso lohomo nakwo uhwon+mentihwone. Osohune'no lalokuhwono.
³³ Kako ahwomomo nokotasonto osopo Anituye aho angahohnta'ni nto humantono. Hohonta kako ole nto nal+mentisofoho. Ngko Anituye Towahuno Wop+ngo wosejapmmo. Jisas ahwomomo nosahon+ngki Mpohwo kakoe Towahuno uyahon+ngki Jisas Towahuno hiso nehwojahon+ngki olohonta hungkuno mampaho kengo kengo so'nji selihwoneso yo'mayo yihwoneso hwap+ngo Anituye Towahuno nehulo'ofalofoho. ³⁴ Upa'nimno. Ntefit oso hungkunoso kakine'no mamti+mokummentisofoho. O'o, kako ahwomomo mas+mmmentisofoho. Ole mt+mokumentono, Anitu nje Hwe Engo K+lais Anitu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohomo ole ul+mento,

Kiko nje aho anga sohhohnta'ni fesyohumaho.

³⁵ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwo jije sifiki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

³⁶ Oso'no sekwo a'amu Is+lael soku, huno ito'no fisyafi+hupmmo. Olo Jisas huhwo sohwo sekwo iyo hwojiyafiku'nnyopo fonjinto'ofahumentohofolo lohune'no Anitu Hwe Engo nemokosyohu-mayo'ne sohomo umokumentisofoho. Olo hwe lohwo K+lais+yoho. Pita ose ul+mentisofoho.

Hwe moya'mi pi'n+ingo engoso simeho yiwalo'mokahon+ingkofi mijo kiyoma'mentohofoho.

³⁷ A'amuso olo hungkunolo nupa'nontifi simeho tango mikun+imposo umentisofoho. Pita'nji apousel nom'ne sohwanjimo ul+mentohofi, Ou, hwe sifahwe, nakwo pipi yanehwono.

³⁸ Ose ulahon+ingkofi Pita ul+mento, Sekwo a'amu anga'no anga'no hon+ngkano wonyo foho'naopmmo. Anituye hungkunomo tifi fin+ngkamno. Jisas kako jije wonyo wae yakumofihwosi kakoe a'amu ne imo'n+ngkohojo'no a'amumo utihwayo'ne mijo wokiyosemapife. Ose ikujo'no kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapmmontono. ³⁹ Anitu selimento, Nje Towahuno Wop+ngo wosejapmmo. Oso hungkunoso sekwo'ne'nji sekwoe mehomi mne'nji a'amu hwaho kengoponta'ango oso'ntnne'nohinofoho. A'amu hopi'nonohino nakwoe Hwe Engo Anitu kakine'no johu ulalokwofo soku kakoe Towahuno Wop+ngo wosejapono.

⁴⁰ Pita ose ulonto, hungkuno nom'ne pi'n+ingo engo ulonto, ul+mento A'amufe hon+ngkano wonyomne'no iwaho fiy+mmo. Tohino engo nomapitoho. Sekwo Anitumo fin+ngkamno.

⁴¹ Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nontifi oso hungkuno somo in+ngkowahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofoho. Oso sikuno somo a'amu *tili tausen* (3,000) Anitumo simeho uy+mentohofoso Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoho.

A'amu Jisasi'mo in+ngkawo'n+ngkohofo sofe yahino songo wonyoangkafo ma'mentohofoho.

⁴² Anituye a'amu ne imo'n+mentohofoso apousel sohwa Anituye hungkuno lutihwentan+ingkofi hofiko upa'n+motofoho. Hofiko nuhu'mokontifi ufo'ma'n+motofoho. Hofiko wosopayo afapo

nta'ni nonontifi † Anitumo jomo ulimotofofoho. ⁴³ Anitu kakoe yokumpohn'nyo *apousel* soh wamo uyahon'ngki hofiko yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentohofofoho. A'amuso oso hiso nuhwonontifi pisopisaho mjalim'wentifi iyoho'nji yomo yomo'nji imentohofofoho. ⁴⁴ A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umotofoso afapo nohumantifi hofikoe ho'yango yo'mayoso nem'nohino afafoho. ⁴⁵ A'amu ho'yango'njo hwaho'njososo oso hiso a'amu nom'ne somo uyontifi hamniyoho nomantifi umofonyo inyo somo yano ulohmmentohofofoho. ⁴⁶ Hofiko simeho yano inontifi sikuno huhwo huhwi Anituye ango engo somo nuhu'mokontifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. Hofiko wopayo nom'ne ango kengo kengomo nonontifi hofikine'no huno mosyafisiyo'njo yontifi nom'ne a'amumne'no syafihu'motofofoho. Oso'no hofiko simeho wopingo'nji humamotofofoho. ⁴⁷ Wopingo nohumantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho. A'amu hisomne'no hwe moya'mi nom'neso ulimotofi, Anituye a'amu neso wopingo'nohinofoho. Sikuno huhwo huhwi a'amu nom'neso Anituye hungkuno nupa'nontifi simeho uyontifi iningkamotofofoho. Anituye a'amu neso pi'ningo engo imo'nimentohofofoho.

3

Hwe sife wonyo'njo sohwo wopingo imo'nimentisofoho.

¹ Sikuno fihwi Pita'nji Joun'nji siko Anituye ango engo somno simentisiyofoho. Osopo akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) a'amu pi'ningososo Anitumo jomo ujo'ne uhu'mokumotofofoho. ² Kuso somne'no ole l'wo'n'ngkohofi wonyoangkafoponoho. Hopo sopo hwe fihwo sife kokato'nnyo'njo kona'wohi aswo mta'ni osenohini ma'mentiso sohwo humunyoponoho. Sikuno huhwo huhwi huhwo sohwoe a'amuso intokwasontifi osopo itofasiyo'nohini imotofihweho. A'amu ango engo somo nohotoswahon'ngkofo sohonta hwe huhwo sohwo hamniyoho jomo ulimojo hweho. ³ Osopo sife wonyo'njo sohwo nohumanto uhwonimentisoso, Pita'nji Joun'nji woswanji yontan'ngki uhwononto ulimento hamniyoho we'e ntapinyo. ⁴ Ose ulahon'ngki Pita'nji Joun'nji siko timo yokumpohn'nyo uhwononji ulimentisi, Kiko timo fehonyo. ⁵ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo hamniyoho wontopanjiyo'ne fohonto uhwonimentisofoho. ⁶ Pita ulimento, Ngko hamniyoho ane hwo'nyoho. Nom'neso wokijapmmo. Jisas Kilais Nasaletnnta'ango sohwoe yokumpohn'nyo'nji wakilimonne'no yohono. Hano fiyo. ⁷ Ose ulonto kako kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Ose ulikofahon'ngki hwe huhwo sohwoe sife yokumpohn'nyo imo'nonto noswolikofawento hano umentisofoho. ⁸ Siko'nji ango engo somo noswontifi hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. ⁹ A'amu ango engo somo nohumantifi uhwonimentohofoso, hwe huhwo sohwo likofahm'nyo yonto Anitumo isamoyoka ulahon'ngki uhwonontifi ¹⁰ ole syafihu'mentohofi, U olo hwe sife kokato'nnyo'njo lohwo

† 2:42: A'amu pi'ningo engo huno'njo Jisas Kilaisimo iningkunyoso ni'hu'mokontifi wopae nimentohofofoho. Osohonta wopayo moi'wo nontifi hofiko hunso Jisasiye mikufo'nji honiyo'nji ne'no syafihu'motofofoho.

hoku'yopo humanto hamniyoho'no jomo lımojo hweho. Oso hunoso uyahonıngki yomo yomo yontıfi pisopisaho lımentohofofoho.

Anıtuye angı engı somı Pıta hungkuno lutıhwamentısofoho.

¹¹ Hwe huhwo sohwo Pıta'nji Joun'njımo aho kehonıngkofi hwe moyamı hopı'nono hano kunto kunto'no wentıfi kontolompo'ango somo uhu'mokumentohofofoho. Oso kontolompo'ango somo Soulo-mounıyefoho lımotofofoho. ¹² Osopo uhu'mokahonıngkofi Pıta nuh-wononto ulımento, Sekwo a'amı Isılael soku, yomo yomo peho'no yohoho. Nekumo tımo yokumpohn'nyo peho'no ehonalokwofo. Sekwo huno ole laseyohoho, Hikoe yokumpohn'nyo mta'ni hwe lohwo wopıngo imo'nıngkohoho. Huno ose laseyohoho. ¹³ O'o, Apılohamja Aısakıja Jekoupıja nakwoe ajuyohwosafe Anıtuyoho. Osohwo kako kakoe syoho ulohofiyoso Jısaıye yofe ho'nomayo'nohinofoho. Oso huhwo sohımo sekwo nokentıfi a'amı Loum sohwafepono ipemotosahonıngkofi osopo Pailot usıhuto'mto yahonıngki sekwo nakwolaho ulımentohofofoho. ¹⁴ Oso Jısaı huhwo sohwo honıngkano wonyo ane hweho. Wopıngo'nohıno hweho. Osohımo nakwolaho ulontıfi hwe wonyo a'amımo fonjahumentıso sohıne'no Pailotımo jomo ulımentohofı kuyoho. ¹⁵ Ose ulontıfi sekwo yo'mayo songo humayo hwapıngo sohımo sekwo a'amı Loum somo uyahonıngkofi hofıko fonjahumentohofofoho. Nofonjısyahonıngkofi Anıtu apa'no ulıko'mentısofoho. Oso hıso'no nekwo nuhwonontayo olöhonta hungkuno hıso'no selalokuhwoyo. ¹⁶ Nekwo Jısaımo sımeho hı'ntnnono uyahonıngkuhwoı Jısaıye yokumpohn'nyo olo hwe lohımo wopıngo imokohoho. Sekwo olo hwe sıfe kokato'nnyo lohımo huno moı'wonoho. Olo sımeho hı'ntnnono Jısaımo uyalokuhwayo loso Jısaı mta'angofoho. Olo hıloso hwe sohımo wopıngo umokahonıngki uhwonolokwofo.

¹⁷ Nje a'amıfo, sekwo sekwoe hwe engı sohwanji Jısaımo fonjahumentohofı sohonta huno ito'no mosyafısiyo'njo imentohofı kuyoho. Oso'no ngko huno nıyohoho. ¹⁸ Hohonta a'amı Anıtuye hungkuno lımotofo sohımo Anıtu ulımento, Hwe uhwosopo'mentohe sohıto hıno engı manefoho. Ose ulahonıngki a'amı somo ulımentohofofoho. Sekwo Jısaımo fonjahumentohofı sohonta oso hungkuno hıso ne imo'nımentısofoho. ¹⁹ I oso'no olöhonta sekwo huno fıkwesyafıhıpmno. Sekwoe sımeho yıwolo'mo fılohopmno. Sekwo sımeho yıwolo'mokukujo'no Anıtu sekwoe wonyo wae weesemo'mtonoho. ²⁰⁻²¹ Wayo yasemofıhwosı kakoe yokumpohn'nyo'nji sımeho wopıngo'nji wosejapmmntonoho. Hohonta Anıtu nakıne'no fohı'nımentısoso nefı'mayo'ne kakoe hwomu Jısaımo uhwosopo'mentısofoho. Anıtuye hungkuno lımotofo sohıwa yo'mayo lımentohofı so'no ito'no imo'nyo'ne Jısaı ahıwomomo hontohımo. Moı'wo imo'nıngkıhwosı nopone hweho. ²² Hohonta Mouses seyakwosımo ulımento, Hwe Engı Anıtu sekwo'njo mta'ango fıhumo wamıhwosopo'mtonoho. Anıtuye hungkuno selohe sohıto ngko pa'nıngo hweho. Oso hwe huhwo sohımo mangomo sekwo haloho ito'no upa'nıngkuno. ²³ Hohosohonta a'amı oso hwe huhwo sohımo hungkunomo haloho maposo'njo fıfıso Anıtu oso a'amı somo kengopo uhımajososo nıhu'nahone wae umontonoho. Mouses ose

ulimentisofoho. ²⁴ Anituye hungkuno limotofo sohwa Samuelijani nom'ne tiffinjo sohwanji hofiko olo sikuno lomne'no limentohofofoho. ²⁵ Oso a'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa sekwo hofikoe imu kuyoho. Oso'no oso hungkuno Anitu seyakwosamo ulimentisoso sekumne'nefoho. Anitu Apilohammo ulimento, Jije imu sohwa mta'ni hwe fihwo a'amu hopi'nonohinomo wopingo ulohofonefoho. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Oseso Anitu kakoe hwomu Jisasimo uhwsopento sekumne'no wopingo selohofonefoho. Kako ole umonalofoho, Sekwo a'amu anga'no anga'no honingkano wonyomo hohujo ikinjaofikujo'no ngko wopingo uloho'mo. Ose lalofoho.

4

Pita'nji Joun'njimo impe intofahumentohofofoho.

¹ Pita'nji Joun'nji a'amu somo oso hungkunoso ulontaningki a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu tajo angomjo uhwontohumayo sohwafe hwe engo so'nji a'amu Sat'yusi sohwanji i'mofapmentohofofoho. ² I'mofapontifi simano hintotolino umnimentisofoho. Hwapingoso Pita'nji Joun'nji siko a'amu somo Jisas poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo lika'mentisofoho luti'hwamentisiyefoho. Oseso a'amu hopi'nono poyo pe'nifijoso hwangu nolikapitnefoho. ³ Simano hintotolino umningkahonngki mofehinyo ukwo'mokumonto yahonngki oso a'amu sohwa Pita'nji Joun'njimo mo'nngkanta hungkuno ulane'entifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ⁴ Oso'no a'amu Pita'nji Joun'njiye hungkuno upa'nimentohofoso fehohnjo sikoe hungkunomo haloho yontifi Anitumo simemo hi'ntnnono uymentohofofoho. Oso a'amu we'e pi'nngom'laho. Oso hwe huhwo sohwa *faif tausen* (5000) hwafoho.

Hwe yofe engo'njo sohwafe timo sopo Pita'nji Joun'nji loho'mentisiyefoho.

⁵ Mo'nngka imingo'nji a'amu yofe engo'njo sohwanji, Jutafe hwe engo sohwanji a'amu honingkano hungkuno luti'hwamotofo sohwanji hofiko Jerusalem uhu'mokumentohofofoho. ⁶ Hofiko nuhu'mokontifi a'amu nom'ne sohwanji hungkuno limentohofofoho. A'amu nom'ne sohwa ole, Anas, hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji, Kaiyofasijani, Jounjanji, Aleksanta'njoho. Nom'ne a'amu Anasiye temtitomjo sohwa hofiko'nji uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Hofiko Pita'nji Joun'njimo hofiko'njo ajwo lopo uhmajontifi ulimentohofi, Oloso pipi imasiyoto. Tihwoe yokumpohn'nyo'nji tihwoe yofe'nji umokumahnnoto, hwe wopingosofo. ⁸ Ose ulahonngkofi Anituye Towahuno Wopingo Pitafe simemomo uhulo'ofahonngki Pita ulimento, Sekwo hwe engo Isilaelnta'ango sohwasi, ⁹ olohonta sekwo a'amu sife wonyo'njo sohomo wopingo umokumalohwoyo so'no ehonngkohofotaho. ¹⁰ Oseso sekwo hopi'nono huno wasey-ono. A'amu Isilael hopi'nonohinoso huno wosyafihupife. Jisas Klais Nasaletnta'ango sohwoe yokumpohn'nyoso olo hwe lohomo wopingo umokahonngki kako nakwo'njopo lohofoho. Oso Jisas huhwo sohomo sekwo iyomo fonjinto'ofosyahonngkofi Anitu poyo pe'nyo sohomo apa'no uliko'mentisofoho.

¹¹ Olo sojo engkwosaho pa'nyo ango injuwo'n'ingkohoho sohwa hofiko wonyofoho lontifi ho'nao'mentohofofoho.

Oseso olohntajo olo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwap'ingohwo imo'n'ingkohoho.

A'amu hohonta hungkuno mt'i'mokumentohofoso olo hungkuno Jisasimne'no mt'i'mokumentohofofoho. ¹² Nom'ne hwe nefo'mayo'ne olo hwaho lopo mohumunyoponoho. An+tu nom'nehumo a'amu nakwoe wonyo wayo'ne muhwosopo'mmentisofoho. O'o, Jisas kako'nohino hweho. Pita ose ul'imentisofoho.

¹³ Ose ulahon'ngki hofiko Pita'nji Joun'njiye yokumpohn'nyo losomo uhwonontifi huno syafihu'mentohofi, Olo hwa'u siko ifalifaliyo mamti'mokiyo hwa'uyoho. We'mjo pa'nyo hwa'uyoho. I oso'no siko iyoho mun'ingkohoyohoho. Jisasiye yokumpohn'nyo ma'masiyo hwa'uyoho. ¹⁴ Ose syafisyontifi uhwonimentohofoso hwe wop'ingo umokumasiyo sohwo siko'nji lohofontan'ngki uhwonontifi hofiko hungkuno ane hwafoho.

¹⁵ Oseso Pita'nji Joun'njimo ul'imentohofi, Siko mempono swohosi osopo foyohumunyo. ¹⁶ Ose ulontifi hnnimentohofi, Olo hwe lohwa'umne'no pipi yanehwono. Olo hwa'u olo wonyoangkafo loso yahon'ngki a'amu hopi'nonohino Jerusalem humalofoso oloso huno uyohoho. Nakwo oloso hiyaso pipi yane'elo. Awonoho. ¹⁷ I oso'no olo hungkuno nonje nonje ho'n+muyo'eno. Nakwo hungkuno yokumpohn'nyo ole ulano. Nom'ne hungkuno Jisasimne'no nom'ne a'amu somo nulohosiloho. ¹⁸ Ose hnnontifi sikimne'no joho ulontifi ul'imentohofi, Siko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno nulohosiloho. Yo'mayo Jisasimne'no lutihwahosiloho.

¹⁹ Ose ulahon'ngkofi Pita'nji Joun'nji siko ul'imentisiyo, Nekwo Anituye hungkuno ho'naofososo sekwoe hungkunomo tifi sen'ngkawasoso An+tu kuno pipi uy+mtolo. Sekwo huno pipi seyohoho. ²⁰ Yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso uhwonimentihwoyoso hungkuno wop'ingo'nohino upa'n+mentihwoyoso oso hiso'no nom'ne a'amumo mujoso pipilo. Awonoho.

²¹ Ose ulahon'ngki hofiko hungkuno nom'ne tango'njo ulontifi Mpanino ul'imentohofofoho. Hofiko a'amumne'no iyoho un'imentisofoho. Hwap'ingoso a'amu hopi'nono olo hilo so'no Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho. Oso'no Pita'nji Joun'njimo tohino uy+hwalo. ²² Olo hwe lohwo wop'ingo umokumasiyo lohwo kako hwe engo hweho. Kakoe soswo *fouti* (40) yakolo'noho.

A'amu Jisasimo in'ingkawowo'n'ingkohofoso Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lohofihwasi lutihwane'entifi Anitumne'no jomo ul'imentohofofoho.

²³ Pita'nji Joun'nji nowenji sikoe a'amu'njopo i'mofawenji oso hungkuno hiloso ul'imentisiyefoho. ²⁴ A'amuso nupa'nontifi hofiko simeho yano inontifi Anitumo isamoyoka ole ul'imentohofi, Ou Mpo-hwo, kiko enemokosyohumayo hwosoho. Kiko ahwomo'nji hwaho'nji mt'i'mokumentohino hwosoho. Kiko ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt'i'mokumentohino hwosoho. ²⁵ Hohonta jije Towahuno Wop'ingo sohwo jije hungkuno nakwoe ajuyohwo Ntefit jije syoho kilohofiyohwo sohwoe mangomo mufohotofahon'ngkini Ntefit ole ul'imento, A'amu kengo kengoso simeho tohino peho'no umnalofoho.

Nakwoe a'amu huno ito'no mosyafi'siyonjo peho'neto.

²⁶ Hwe yofe engo'njo sohwa hontohumamentohofofoho.

Hofiko'nji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji nuhu'mokontifi
hungkuno nano mtitofontifi limentohofi,

Anitu'nji oso hwe uhwasopo'mentiso sohwo'njiye syohomo nakwo wae
uyano.

Ose limentohofofoho.

²⁷ Oso hungkuno ne imo'n+masofoho. Olo ango lopo Helouti'nji
Pountiyos Pailoti'nji a'amu kengo so'nji a'amu Is+lael so'nji
nuhu'mokontifi Jisas uhwasopo'mentohino sohomo fonjane'entifi
imentohofofoho. ²⁸ Oso hiso'no hohonta kiko nohumanji yo'mayo
ne imo'none so'no limentohinosa olohonta oso a'amuso jije
hungkuno ne imokumalofofoho. ²⁹ I olohonta Mpohwo oso hungkuno
yokumpohn'nyo nalimafoso upa'n+mahnno. Jije hungkuno liwo'nyo
sohwona'n+mo yokumpohn'nyo fisosofitofonesyohumaho. Oso'no
nakwo jije hungkuno lontan+ngkuhwasi iyoho monanonehoho. ³⁰ I
oso'no nakwo jije hungkuno lontan+ngkuhwaso'no kiko a'amu
mnokino'njo somo wop+ngo umojo. Yo'mayo wonyoangkafoso jije
hwomu Jisasiye yokumpohn'nyo'nji noho fiyo.

³¹ Anitumo ose ulahon+ngkofi oso ango humamentohof
sopo mo'mayo yonto Anituye Towahuno Wop+ngo hofikimo
ifehu'mokahumentisofoho. Ifehu'mokahumentisoso hofiko Anituye
hungkuno yokumpohn'nyo ulontifi iyoho mun+mmentisofoho.

Jisasiye a'amu neso hofiko yo'mayoso inimentohofofoho.

³² A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono
uyiwo'n+mentohofoso simeho inontifi a'amu fihwo ole huno
mosyafi'siyonjo imentisofo, Oloso nje'nohinofoho. A'amufe'maho.
O'o, oloso huno mosyafi'siyonjo imentisofoho. Yo'mayo hopi'nononino
hi'njosos a'amu somo inimentohofofoho. ³³ *Apousel* sohwa a'amu
somo Hwe Engo Jisas lika'mentiso so'ne hungkuno ne'nohino
ulontifi Anituye yokumpohn'nyo uti+hwayo'ne yo'mayo kengo
wonyoangkafoso imentohofofoho. Anitu a'amumo wop+ngo'nohino
uloho'mentisofoho. ³⁴ Hohosohonta a'amu hiso umofonyo miyofoho.
A'amu hwaho'njosos ango'njosos yo'mayo ho'yango'njosos nom'ne a'amu
somo yano uyontifi hamniyohoso *apousel* sohwamo umentohofofoho.
³⁵ *Apousel* sohwa oso hamniyoho nomantifi a'amu umofonyo iyo somo
yano ulohmmentohofofoho.

³⁶ Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. *Apousel* sohwa nom'ne
yofe ole mulimentohofi, Mponopasiyoho. Yofe hiso yiwo'lo'mo
ole, Sosofitofihwe hweho. ³⁷ Olo hwe huhwo sohwo Lifaiye
temtifo mta'ango hweho. Hwaho Saip+los nta'ango hweho. Hwe
nom'nehwo oso hwe huhwo lohwo sohwoe hwaho mpe nulo-
hofahon+ngki hamniyohoso Mponopas nomanto *apousel* sohwafe
sifi'ki'nyo'mo ho'nahumentisofoho.

5

Anonaiyas+nji Sofaila'nji siko Anitumo hwasyo ulimentisoyefoho.

¹ Hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas kakoe apefe yofe Sofaila, siko
hwaho hi'njo ya'uyoho. A'amu nom'neso sikinta'ni oso hwahoso mpe
uloho'mentohofofoho. ² Siko hamniyoho nomanji fehohnjo siko'ne

hiyaso mokosyohumanji fehohnjo Anonaiyas kako *apousel* sohware sifi'ki'nyo'mo ho'nahumentisofoho. ³ Oso hiso Pita nuhwononto ulimto, Anonaiyas, Seteniyehungkunomo in'ngkawenji hamniyoho fehohnjo hiyaso mokosyohumanji Anituye Towahuno Wop'ngomo hwasyo ole ulohino. Hamniyoho hopi'nono ma'maleso olenoho. Oso hwasyo ulohino. ⁴ Jije hwaho mpe makiloho'mmalofohonta hwaho hopi'nono jjejefoho. Mpe ntokiloho'malofohonta hamniyoho hopi'nono jjejefoho. I oso'no oso hungkuno simehomo'mo peho'no syafisyohino. Kiko hwe sohwna'nnohinomo hwasyo monalohoyohino. O'o, Anitumo hwasyo ulohino. ⁵ Ose ulahon'ngki Anonaiyas nupa'nonto nopiwasyonto, poyo pe'nimentisofoho, Oso hungkunoso ho'n'ngkahon'ngki a'amu nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. ⁶ Hwe songo sohwa nolikafohumantifi Anonaiyas'ye pijafomo hwapife ekojisasi lohofontifi mempo hohnta'ni motawentifi pi'nimomo ijopijisyahumentohofofoho.

⁷ We'enepe a'amu poyo pe'nimentiso sohwoe ape noswonto yo'mayoso mupa'nimmentisosi, ⁸ noswopahon'ngki Pita ulimto, Jije hwahomme'no olo hamniyoho ma'masiyotaho. Ose ulahon'ngki ulimto, Eno, osenoho. ⁹ Ose ulahon'ngki Pita ulimto, Kiko jije hwehwo'nji hiyahusi Anituye Towahuno sohomo yamofohonta peho'no ulohomasiyoto. Upa'nyo. Hwe songo sohwa jije hwehwo sohomo pi'nimomo ijopijisyasyontifi nto pohoho. Hoku'yopo lohokwofo. Kikimo womotokuwantifeho. ¹⁰ Ose ulahon'ngki a'musi Pitafe sifi'ki'nyo'mo piwasyonto poyo pe'nimentisofoho. Hwe songo sohwa noswapontifi poyo pe'nimentisosiye pijafomo uhwonontifi nomotoswapontifi kakoe hwehwo'njopo ijopijisyahumentohofofoho. ¹¹ Oso hungkuno hiso noho'n'ngkahon'ngki Anituye a'amu ne so'nji a'amu kengo so'nji nupa'nontifi iyoho unimentisofoho.

Yo'mayo kengo wonyoangkafosho imotofofoho.

¹² Yo'mayo kengo wonyoangkafosho a'amu *apousel* sohwa utihwamentohofoho somo a'amuso uhwonmentohofofoho. Anituye a'amu neso Soulomouniyehungkunomongkontolompo'ango sopohu'mokumotofofoho. ¹³ A'amu kengo fehohnjoso Anituye a'amu ne somo uhwonontifi limentohofi, A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofosho wonyoangkafosho. Ose lontifi i hofiko'nji muhu'mokummentohofofoho. O'o hofiko iyoho unimentisofoho. ¹⁴ Hwe hwoya'mi pi'ningo engoso Jisasiye hungkuno upa'nontifi hungkuno nehopi lontifi simeho hi'ntnnono uymentohofofoho. Oso a'amu hiso Anituye a'amu ne simo'mjo so'nji uhu'mokumotofofoho. A'amu pi'ningo engo imo'nimentohofofoho. ¹⁵ A'amu pi'ningoso a'amu mnokino'njo somo intokwapontifi hon'ngkanopo itofasi lohofontifi ole syafihu'mentohofi, Pita nopihwosi kako kote uhumiyofihwoso'no a'amu mnokino'njosohwop'ngohu'umo'nife. Ose syafihu'mentohofofoho. ¹⁶ A'amu angohwomta'ango Jelusalem mofone sophonjoso Jelusalem uhu'mokumentohofofoho. A'amu mnokino'njo, a'amu sisimasohonjohwotowahuno wonyo'njosohwomitokwapmentohofofoho. Hopi'nonohinosohwop'ngohu'imo'nimentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo 'apousel' sohwo impo'ango mta'ni isihuto'mentisofoho.

¹⁷ Hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Satiyusi sohwanji yo'mayo so'no nupa'nontifi simeho tohino umnimentisofoho. Hwap'ingoso a'amu *apousel* sohwafe yokumpohn'nyo yo'mayo wonyoangkafo so'no iwo'ningkohofofoho. Hofiko oso yokumpohn'nyo ane hwafoho. Oso'no simeho tohino umnimentisofoho. ¹⁸ Simeho tohino umn'ngkahon'ngki *apousel* sohwo aho kentifi impo'angomo intofahumentohofofoho. ¹⁹ Oso sikwo'miyo somo a'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'ango hoku'yo somo hwosampento a'amu *apousel* sohwo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto ulimento, ²⁰ Sekwo Anituye angu engo somo nowekuji osopo lohofikuji olo hon'ngkano songomne'no a'amumo filut'hwamno. Ose ulimentisofoho. ²¹ A'amu *apousel* sohwa oso hungkunoso haloho imentohofoso im'ngo ne'nji Anituye angu engo somo noswontifi Anituye hon'ngkano songomne'no lut'hwamentohofofoho.

Oso im'ngo so'nji hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohwo kakoe a'amu'nji a'amu Jutafe *kaunisol* sohwanji hwe engo hopi'nono nuhu'mokontifi impo'angomne'no hungkuno l'hwatimentohofofoho. A'amu impe'njo sohwo fipemotapmno. Ose l'hwatimentohofofoho. ²² Hungkunoso l'hwajahon'ngkofi a'amu impo'angomo noswontifi uhwonimentohofoso huno uhwonontifi asomo nopontifi *kaunisol* a'amu sohwo ulimentohofofoho. ²³ Ole ulimentohofi, Nakwo impo'ango sopo nowentani hano yokumpohn'nyo pito'malofoso uhwonontani, a'amu pijwohumayo sohwa lohofontan'ngkofi uhwon'ngkuhwonefoho. I angu ne somo a'amu aneponoho. Huno uhwon'ngkuhwonefoho.

²⁴ Ose ulahon'ngkofi hwe engo a'amu uhwontohumayo sohwo'nji hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohwanji oso hungkuno nupa'nontifi huno pi'n'ngo engu syafisyontifi pipi imo'ningkohoho syafihu'mentohofofoho. ²⁵ Ose syafisyontifi nohumentan'ngkofi hwe fihwo noswonto ulimento Upa'n'mno. Oso a'amu sekwo impo'angomo intofohumalofu sohwa Anituye angu engo somo nolohofontifi a'amu somo lut'hwalo'kwofu. ²⁶ Ose ulahon'ngki hwe engo a'amu itokuso'nji mokosyohumayo sohwo kakoe a'amu sohwanji nowentifi Anituye angu engo somo i'mofapontifi *apousel* sohwo nomantifi ipemotaumentohofofoho. Hofiko ikujoho mafongku'mmentohofofoho. O'o hofiko iyoho un'ngkahon'ngki a'amu nom'neso sojo nofongkupitne'ntifi *apousel* sohwo mafongku'mmentohofofoho.

'Apousel' sohwa hofiko 'kaunisol' sohwanne'no hungkuno ujo'neso iyoho munyo'njo imentisofoho.

²⁷ Ose ipemotawentifi a'amu *kaunisol*'njopo uhumati'mentohofofoho. Osopo nohumentan'ngkofi hwe yofe engo'njo sohwo ulimento, ²⁸ Simo'mo ole selimalohwono, A'amu somo yo'mayo Jisasimne'no lut'hwaf'kutoho. A'amu hopi'nonohino Jelusalem humalofoso sekwoe hungkunomo upa'n'malofofoho. Ole ulalokwofu. *Kaunisol* a'amu sohwa Jisasimo fonjahumentohofofoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki Pita'nji nom'ne *apousel* sohwanji ulimentohofi, Nakwo Anituye mampaho haloho y'hwasi tifi in'ngkayo'nefoho.

A'amu hwahoponjo sohwafe hungkunomo miningkowanehwono. ³⁰ Sekwo Jisasimo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. I oso'no neyakwosanjye Anitu sohwo Jisasi'mo uliko'mentisofoho. Songo apa'no umokumentiso hweho, ³¹ Nulikafonto kakoe aho angahohnta'ni uhumojahon'ngki nakwoe Hwe Engo imo'n'imentisofoho. A'amu Isilael hn'nwiye wonyo wayo'ne pe'n'imentiso hweho. Oso'no a'amu Isilael soku, hon'ngkano wonyomne'no hohujo ikinjaof'kuji wonyo hiso wae yasemof'hwosi hon'ngkano nom'ne songo wosejapmmontonoho. ³² Oloso nuhwonontani nakwo Anituye Towahuno Wop'ngo'nji sohwna'ni olo hilo so'no ul'wo'n'ngkuhwono. A'amu Anituye hungkunomo tifi in'ngkayo somo Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo uy'masofoho. Ose ul'imentohofofoho.

Hwe Ngkomeliyel sohwo 'Apousel' sohwanne'no hungkuno limentisofoho.

³³ Oso hungkuno *kaunisol* a'amu sohwa nupa'nont'ifi simano hintotolino umn'imentisofoho. *Apousel* a'amu sohwamo wofonjano lont'ifi imentohofofoho. ³⁴ Hiso'no hwe fihwo *kaunisol* syoho'njo sohwo kakoe yofe Ngkomeliyel * kako a'amu Falisiyoho. Kako hohontajo hon'ngkano hungkuno lut'hwamojo hweho. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hopi'nonohinoso kakoe yofe ho'nomawo'n'imentohofofoho. Oso hwe sohwo nolikafonto ul'imento, A'amu *apousel* sohwamo mempo hohnta'ni fil'hwaj'mno. ³⁵ Ose ulahon'ngki hofiko l'hwajahon'ngkofi Ngkomeliyel ul'imento, A'amu Isilael sohwaso olo hwe lohwaso ulohopitnne so'no huno ito'no f'isyaf'hupmno. ³⁶ Hohonta hwe fihwo kakoe yofe Teutas kako ul'imento, Ngko yo'mayoso huno'njo hwo'nyoho. Hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki a'amu fehohnjo *foua hantilet* (400) sohwa in'ngkamentohofofoho. Osohonta hwe nemokosyohumayo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwa hwe huhwo sohomo nofonjosyahon'ngkofi inomokommotofohi sohwa hiyaso humpo'mentohofofoho. Teutas kakoe hungkuno ne mmo'nyo hweho. ³⁷ Tifi sohonta hwe nemokosyohumayo sohwa a'amufe yofe mt'i'mokomayo sohonta hwe nom'ne Ngkalilinta'ango sohwo kakoe yofe Jutas. Osohwo nolikofahon'ngki a'amu fehohnjo kakoe hunomo nomant'ifi in'ngkamotofofoho. Osohwo poyo imo'n'ngkahon'ngki inomokommotofohi sohwa humpo'mentohofofoho. Hofiko apa'no muhu'mokiyofoho. ³⁸ Oseso ole waselimonne'no yohono. Olo a'amu *apousel* sohwanne'no iyoho masen'ngkoho liyohoho. Wohumantokufe. Hofikoe syoho hwahoponta'ango'manji moi'wo imo'nonefoho. ³⁹ Olo syoho hiloso Anitu mta'ango'manji milojaopitnehoho. Ne'nohini went'hwonefoho. Sekwo Anitumo fongkupitnnoho.

A'amu 'apousel' sohwa Jisasi'mne'no tohino ma'mentohofohi so'no simeho wop'ngo umo'n'imentisofoho.

⁴⁰ Ose ulahon'ngki hungkuno nehopeho ulont'ifi a'amu *apousel* sohwanne'no johohi lont'ifi oso hwamo fonjont'ifi yokumpohn'nyo ul'imentohofi, Jisasi'ye yofe apa'no nolikutoho. Ose ulont'ifi

* **5:34:** Osohonta Poul Jisas Kilaisimo min'ngkayo sohonta Ngkomeliyel sohwo Pouliye syo itihwayo imo'n'imojo hweho. (Sohe engo 22, hon'ngkano we'e 3 somo uhwonyo.)

uhwat+mentohofofoho. ⁴¹ *Apousel* sohwa *kaunisol* sohwamo nul+ko'mant+fi hnn+mentohofi, Nakwo Jisasiye syoho yontane tohino namningkahon+ngki simeho wop+ngo namo'n+ngkohoho. An+tu wop+ngo nahon+ngkohoho. Nakwo Jisasiye yofe'no tohino mayoso hoponoho. ⁴² Sikuno huhwo huhwi hof+ko An+tuye ango engo somo a'amufe ango'njopo Jisasi+mne'no hungkuno wop+ngo ul+wo'n+motofofoho. An+tu a'amu ahwomo mta'ni uhwat+mentisoso Jisasi+yoho lut+hwamentohofofoho.

6

A'amu aho fehohnta'ni hopi'nono fehohnta'ni hufa'uyo soh wamo 'apousel' soh wamne'no ufo'mayo'ne uh wosopo'mentohofofoho.

¹ Osohonta a'amu Jisasi+mo in+ngkamotofoso we'e pi'n+ngo imo'n+mentohofomaho. A'amu fehohnjo Ngk+lik hungkuno'njofoho. A'amu fehohnjo Hip+lu hungkuno'njofoho. A'amu Ngk+lik hungkuno'njoso a'amu Hip+lu somo yoka ul+mentohofi, Sekwo wosopayo, hamniyoho, yo'mayoso a'amu umofonyo iyo somo uyahon+ngkofi nakwoe ap+wojo sofa we'e'nohino mawo'n+ngkohofofoho. Hip+lu ap+wojo sofa engo mawo'n+ngkohofofoho. Ose ul+mentohofofoho. ² Oso hungkunoso ho'n+ngkahon+ngki a'amu *apousel* sife mta'ni hufa'uyo sohwa a'amu hopi'nono Jisasi+mo inomokommotofoso somne'no joho ulahon+ngkofi nuhu'mokont+fi ul+mentohofi, Nakwo syoho hufa'u'njo soh wona'ni wop+ngomaho. Nakwo wosopayo'nji hamniyoho'nji yano mpo'nososo An+tuye hungkuno pipi loset+hwanehwono. ³ O'o, nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne aho mta'ango hufa'u soh wamo uh wosopopmno. Syoho yano mpo'none so'nefoho. A'amu huhwo sohwa An+tuye Towahuno Wop+ngo engo yamo'nnyo hwafoho. A'amu huno'njo sohwa a'amu hopi'nonohino soh wamo hwe wop+ngo'nohino hwafoho l+wo'n+ngkohofofoho. Uhwosopopijoso hof+ko wopayo yo'mayoso yano mpe syohoso womokosyohumant+feho. ⁴ Ose yontan+ngkujoso nakwo An+tumo isamoyoka ul+wo'n+ngkuhwasi a'amu somo An+tuye hungkuno wolut+hwantanoho.

⁵ Ose ulahon+ngkofi, E, wop+ngofoho lont+fi S+tifeni+mo uh wosopo'mentohofofoho. S+tifeni huhwo sohwo An+tumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy+wo'n+mojo hweho. An+tuye Towahuno Wop+ngo engo yamo'nnyo hweho. Nom'ne a'amu soh wamo uh wosopo'mentohofoso ole, Filip+ja, P+loukoulas+ja, Nikanouja, Timounja, Pamenas+ja, Nikoulas+janjoho. Nikoulas huhwo sohwo ango kengo Antiyouknta'ango a'amu Jutafe yahino ma'mentiso hweho. ⁶ Oso a'amu soh wamo uh wosopent+fi *apousel* soh wamo ut+hwamentohofofoho. *apousel* sohwa a'amu huhwo soh wafe mnokinopo aho kisasyont+fi hof+kine'no An+tumo jomo ul+mentohofofoho.

⁷ Oseso An+tuye hungkuno Jelusalem ango ayo'mo ho'n+mentisofoho. A'amu Jelusalem humamentohofoso Jisasi+mo inomokommotofoso pi'n+ngo engo imo'n+mentohofofoho. A'amu tajo ango syoho'njo fehohnjo sohwa An+tuye hon+ngkano songo ti+pemant+fi Jisasi+mo in+ngkamentohofofoho.

A'amu Juta fehohnjoso S+tifeni+mne'no hwasyo ul+mentohofofoho.

⁸ Anitu Sɪtifenimo yo'mayo wopɪngoso ulohofahonɪngki Sɪtifen kakoe yokumpohn'nyo engo imo'nonto yo'mayo wonyoangkafoso imentisoso a'amu uhwonɪmentohofoso ole lɪmentohofi, Anitu oloso yalofoho. Ose lɪmentohofofoho. ⁹ I oso'no a'amu nom'nehwa nolɪkafontɪfi Sɪtifen'nji Anituye hungkuno so'no yoka hnnɪmentohofofoho. Oso a'amu sohwa hohonta siki syoho hamniyoho momaso'njo imotofo sohwa olohonta siki humalofo. Hofɪko afapo humawo'nɪngkohoho sopo ole lɪmentohofi, Ango sikinjohwa humayo'nefoho. Oso ango homo somo a'amu Juta Anitumne'no isamoyoka angofoho. Oso a'amu sohwa ango Sailini'nji Aleksantiliya'nji oso ango soponta'ango hwafoho. Hofɪko'nji nom'ne a'amu Juta Silisiya hwaho Esiyanta'ango sohwa Sɪtifenimo yoka ulɪmentohofofoho. ¹⁰ Anituye Towahuno wopɪngoso Sɪtifenimo huno wopɪngo uyahonɪngki a'amu nom'ne sohwafe hungkuno somo Sɪtifen kakoe hungkuno uyakolo'mentisofoho. ¹¹ Oso'no a'amu sohwa sɪmano hintotohino umnɪngkahonɪngki a'amu sohwa hwasyo jɔ'ne hamniyoho uyahonɪngkofi ole ulɪmentohofi, Olo hwe Sɪtifen sohwo kako Mousesɪmne'no sitofo lɪmaso hweho. Ou, kako Anitu ntnne'no sitofo lɪmasofoho. Hwasyo ose ulɪmentohofofoho. ¹² Oso hwasyoso ho'nɪngkahonɪngki nehopeho lontɪfi a'amu so'nji hwe engo sohwanji hwe honɪngkano hungkuno lutɪhwamotofo sohwanji sɪmeho wonyo umo'nɪngkahonɪngki Sɪtifenimo u'mantɪfi aho kentɪfi *kaunisol* uhu'mokumotofo sopo ipemotasɪmentohofofoho. ¹³ Osopo a'amu hwasyo ulɪfitne sohwa mɪhumatɪ'mentohofofoho. Ole ulɪmentohofi, Olo hwe lohwo Anituye ango engo so'no wonyo hungkuno ulɪmasofoho. Mousesɪye honɪngkano hungkunomne'no hwotoho hmaso hweho. ¹⁴ Olo hungkuno Sɪtifen nalɪmasofoho. Jisas Nasaletnnta'ango sohwo Anituye ango engo somo wae yonefoho. Oso yahino Mouses mta'ango inɪngkawo'nɪngkuhwoneso Jisas wae yafɪhwosi nom'ne yahino songo nejaponefoho. Oso hungkunoso Sɪtifen nelahonɪngki upa'nɪmalohwonefoho. Hwasyo ose ulɪmentohofofoho. ¹⁵ A'amu *kaunisol* sohwa nohumantɪfi Sɪtifenimo uhwonɪmentohofoso kakoe sɪmo'mango a'amu ahwomomjo pa'nyo imo'nɪmentisofoho.

7

Sɪtifen kakoe hungkuno 'kaunisol' sohwa ulɪmentisofoho.

¹ Hwe yofe engo'njo sohwo Sɪtifenimo ulɪmento, Oso hungkuno kikimne'no nalohofoso nehopitaho.

² Ose ulahonɪngki Sɪtifen ulɪmento, Nje a'amu soku, sekwo upa'nɪmno. Hohonta nakwoe ajuyohwo Apɪloham kako ango Helanɪmne'no mawe'njo imentiso sohonta oso hwaho Mesopoutemiya nohumentanɪngki Anitu wonyoangkafo sohwo u'mahonɪngki Apɪloham nuhwonɪngkahonɪngki Anitu ulɪmento, ³ Olo hwaho lo'nji jɪje a'amu so'njimo uhwatɪ'mofo. Nom'ne hwaho nokitɪhwahm'me'no osopo fohumantohoho. ⁴ Ose ulahonɪngki Apɪloham oso hwaho Kalɪtiya ulɪko'manto hwaho nom'ne Helan osopo humamentisofoho. Kanɪngkwohwo poyo pe'nɪmentiso sohonta Anitu ulɪmento, Hwaho nom'ne kitɪhwahm'me'no mpano. Ose ulahonɪngki olo hwaho humalohwone lopo pmmentisofoho. ⁵ Anitu Apɪlohammo olo hwaholo nutɪhwanto osohonta kako yano muyɪmmentisofoho. O'o

nihu'no awonoho. I oso'no Anitu ulimento, Oso hwaho hiloso kiko'nji jije imuhwanjimo sejapmnefoho. Ose ulimentisofoho. Osohonta Apiloham kako hwomu ane hweho. ⁶ Nom'ne hungkuno Anitu ulimento, Jije imuso a'amu kengo sofe hwahopo ufijoso osopo siki syoho ulohofikutnnefoho. A'amu kengoso jije imu somo tohino engo uyifitnnefoho. Soswo *foua hantilet* (400) uyokolofontaningkuhwosi jije imuso osopo humafitnnefoho. ⁷ Oso a'amu kengo jije imu somo yokumpohn'nyo umokosyohumayo somo hungkuno tango'njo ikwolofone uyimnefoho. Osohonta jije imu oso hwaho kengo sopo uliko'mafikujoso olo hwaho lopo nje yofe hononimafitnnefoho. Ose ulimentisofoho. ⁸ Anitu nom'ne hungkuno Apilohammo uyimentisofoho. A'apaho sihu kolo'nyo'ne ulimentisofoho. Anituye hungkuno iningo mamofe'ne honingkano hiso uyimentisofoho. Oseso Apilohamiye hwomu Aisak imo'n'ngkahon'ngki sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne hohnta'ni hufa'u sihune memjaofahon'ngki Apiloham kakoe hwomufe a'apahomo sihu ukolo'mentisofoho. Hwangku Aisakiye hwomu Jekoup imo'n'ngkahon'ngki sihu ukolo'mentisofoho. Tifi sohonta Jekoupiye hwomu aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u imo'n'ngkahon'ngkofi sihu ukolo'mentisofoho. Osohwa neyakwosafoho. Oso yahino hiso ne'nohini sihu kolo'nimotofofoho.

⁹ Jekoupiye hwomu sohwa hamn'ngkwa'wehwo Jousep'ne'no hinto'hino umn'ngkahon'ngki a'amu kengo sohwa Jousep'mo mpe uyahon'ngkofi hafilawehwosa hamniyoho ma'mentohofofoho. ¹⁰ Yo'mayo tango so'nji Jousep'mo u'mahon'ngki Anitu ufo'ma'mentisofoho. Oseso oso hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo osohwo Jousepmne'no joho ulahon'ngki Anitu Jousep'mo huno engo wop'ngo'njo uyahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo ulimento. Kiko hwe wop'ngo hwosoho. Oso'no kiko olo hwaho Ijip'nji, nje a'amu lo'nji nje ango lo'nji hopi'nono kiko ngkine'no mokosyohumayo'ne hwosoho. Ose ulonto Jousepmmo ango'nji hwaho'nji mokosyohumayo'ne yofe engo mulimentisofoho.

¹¹ Oseso Jousep hwaho Ijip nomokosyohumentan'ngki wopayo nosyofahon'ngki mijoho engo i'mofapmmentisofoho. Neyakwosa hwaho Kenan sopo humamentohofoso mijoho uyimentisofoho. ¹² I oso'no Jekoup kako wopayo engo Ijip weho upa'nonto neyakwosamo Ijipmne'no lihwatimentisofoho. ¹³ Hwangku sohonta hofiko Ijipmne'no apa'no umentohofoso osohonta Jousep ulimento, Ngko Jousep'nyoho. Ose ulahon'ngki hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo Jousepiye a'amu sohwanne'no huno umentisofoho. ¹⁴ Oseso Jousep kan'ngkwohumne'no hungkuno lihwatimentisofoho. Jekoup'montohwa hofiko *sefenti-faififo* (75). Osomne'no Jousep lihwatimentisofoho. ¹⁵ Oso'no Jekoup Ijip'ne'no nowento osopo poyo pe'nimentisofoho. Neyakwosa osopo poyo pe'nimentohofofoho. ¹⁶ Hwangku sohonta hofikoe imuso hofikoe yokinoso Syekemne'no motawentifi oso sokimo somo yokinoso honahumentohofofoho. Oso sokimo hwaho'njoso Apiloham hohonta Hem'ye hwomu sohwo hamniyoho uyonto mpe imentisofoho.

¹⁷ Oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne umo'nimonte'no yahon'ngki a'amu Isihaeliso pi'n'ingo engo

imo'n+mentohofofoho. ¹⁸ Osohonta Ijipmjo hwe yofe engo'njo sohwo Jousepmne'no huno muyofoho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo neyak-wosamo wonyo ulohofahon+ngki tohino engo ma'mentohofofoho. Hwe engo sohwo ul+mento, Sekwoe mehomi milongo imo'n+ifijoso melojwasiyo'ne'maho. Nuhwon+ngkuji foho'naof+kuno. Osopo wape'n+ngkuhwono. Ose ul+mentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Mouses hwomu wonyoangkafo sohwo imo'n+ngkahon+ngki kan+ngkwowho'ya'u hamno hufa'u sihune uyakolo'mentisofoho. Hwomu sohomo angomo hiyaso mokosyohumentan+ngki ²¹ Mouses+mo mempo hohnta'ni ho'nahumentisiyo sohonta hwe engo hwaho Ijip mokosyohumahoso kakoe mu Mouses+mo uhwontohumayo ma'mentisofoho. Kakoe hwomu ne pa'nyo imo'n+mentisofoho. ²² Ijipmjo hwe huno'njo sohwa Mouses+mo yo'mayo so'no mesyomti'mokuti+hwamentohofofoho. Mouses huno engo manto hwe engo imo'n+mentisofoho. Kakoe syohoso hungkunoso wop+ngo'nohino hweho. ²³ Mouses kakoe soswo *fouti* (40) uyokolofahon+ngki l+mento, Ngko nje a'amu ne Is+lael somo uhwonamo. ²⁴ Ose syaf+syonto nowento uhwon+mentisoso Hwe Ijip syoho ulohofiyi mokosyohumayo sohwo a'amu Is+lael sohomo wonyo ulohofontan+ngki Mouses nuhwononto syafi+hu'mento, Nje a'amu Is+lael sohomo ufo'ma'mo lonto hwe Ijip+'njo sohomo fonjahumentisofoho. ²⁵ Hwe sohomo fonjasyonto Mouses huno ole syaf+syonto, Nje a'amu Is+lael+so ole huno syofi+syalokwofo, An+tu Mouses+mo nefe'mayo'ne uhwat+maso hweho. Ose syafi+hu'mentisofoho. I oso'no a'amu Is+lael+so oso hunoso huno masyafi+siyo'njo imentohofofoho. ²⁶ Mo'n+ngkanta hwe Is+lael sohwa'u ikujoho fongki'nontan+ngki Mouses nuhwononto, mtampo lohofonto ul+mento, Nje a'amu sohwahusi, Siko'n+kwahisoho. Siko ikujoho peho'no fongki'nalokusiyo. ²⁷ Ose ulahon+ngki hwe fihwo kon+ngkwa'wehumo wonyo ulohofo sohwo Mouses+mo ilojaofonto ul+mento, Nakumo nemokosyohumayo'neso. Ti+ho kil+masoto. Ki+ko nakwoe hungkunomo ito'no menehwajiyi'ne hwasilaho. ²⁸ Ou, ki+ko fosi hwe Ijip mta'ango sohomo fonjahumahnno hopa wofonjan+humonne'elaho. ²⁹ Ose ulahon+ngki Mouses nupa'nonto hiyae wento oso hwaho Ijip ul+ko'manto hwaho nom'ne Mitiyan humamentisofoho. Osopo nohumanto hwomu hufa'u ti+pema'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Soswo *fouti* (40) uyokolofahon+ngki hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses+mo u'ma'mentisofoho. Mouses osohonta hwof+ki'nyo Sainai mafone sopo a'amu anepo humamentisofoho. Mouses nohumanto uhwon+hwojamentisoso iyoswo we'e so'mta'ni toho nto sija-hon+ngki ose uhwononto, yomo yonto kako ti+fonepo nowento toho hwap+ngo ho'mo so'mo uhwon+mentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo Mouses+mo ul+mento, ³² Ngko jije ajuyohwosa Ap+lohama, Aisak+ja, Jekoupi+ja, hofi+ko An+tu hwo'nyoho. Ose ulahon+ngki An+tu ye mampaho upa'nonto Mouses yomo yomo yonto iyoho un+ngkahon+ngki s+mo'mango akofaho hi'n+mentisofoho. ³³ Ose ya-hon+ngki An+tu ul+mento, Olo hwaho lopo ngko humaleno. Oso'no jije si+fi+kwongo fosyo fiyojasyo. ³⁴ A'amu Ijip+so nje a'amu Is+lael somo wonyo engo nolohofahon+ngkofi hofi+ko tohino engo malokwofo so'no uhwon+ngkohefoho. Nje a'amufe youwo youwo upa'n+ngkohefoho.

Hofikimne'no ufo'mayo'ne pohono. Oso'ne'no Ijipmne'no wokuh-wat+mo. Ose ulimentisofoho.

³⁵ A'amu Isilael+so hofiko Mouses+ye hungkunomo hwotoho nto hmentohofofoho. Ole ulimentohofi, Kiko nakwoe hwe engo hwosilaho. Nakwoe hungkunomo ito'no menewajiyo hwosilaho. Mouses+mo ose ulohon+mentohofofoho. Huhwo sohomo An+tu nuhwajonto hwe engo mokosyohumayo'ne'nji ufo'mayo'ne sohomo uhwosopo'mentisofoho. Hwe ahwomo mta'ango toho we'e sohomo u'ma'mentiso sohwo Mouses+mo sosofitofosyohumamentisofoho. ³⁶ A'amu Isilael Ijip nohumentan+ngkofi Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso yonto Ijip mta'ango a'amu somo ipemotas+mentisofoho. Soswo *fouti* (40) uyokolofontan+ngki oso hwaho a'amu ane sopo oso Mijo Ayo Sa'njo Hon+yo'nohino * pisongkotn'nawojo sopo Mouses yo'mayo kengo wonyoangkafoso imentisofoho. ³⁷ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael somo ulimnto An+tu sekwo'njo mta'ango hwe fihumo muhwosopenefoho. An+tuye hungkuno selohe sohwo ngko pa'n+ngo hweho. ³⁸ Oso Mouses huhwo sohwo a'amu Isilael so'nji hwaho a'amu anepo humamentohofofoho. Hwe ahwomo mta'ango sohwo hwofikinyo Sainai sopo Mouses+mo hungkuno uyimentisofoho. Mouses neyakwosanjopo humentan+ngki An+tu Mouses+mo hon+ngkano hungkuno wop+ngo uyimentisofoho. Oso hungkuno hiso nakwo hopi'nonohino hn'nwiyefoho.

³⁹ I oso'no neyakwosa kakoe hungkuno nakwolaho limentohofofoho. Hungkuno homo somo hwotoho hmentohofoso Ijipmne'no asomo wowantifi imentohofofoho. ⁴⁰ Oseso hofiko Eloun+mo ulimentohofi, Nakumo ipenemotawe'nehwo an+tu nom'ne kengo mt+'mojo. Mouses Ijip mta'ni nehwojoponto kako nti'mt+keno. Nakwo huno monaiyohoyohoho. Ose ulimentohofofoho. ⁴¹ Hohosohonta yahu huyo'mango hwasyo an+tu kengo pa'nyo mt+'mokont+fi yahu nom'ne nofonjasyontifi an+tu huyo'mango hwasyo sohomo ulimentohofi, Olo yahu loso kikine'no fonjasy+hwonefoho. Ose ulimentohofofoho. Olo hiloso hofikoe aho'nji imentohofoho so'no simeho wop+ngo umo'n+mentisofoho. Oso'no hofiko elijwan+mentohofofoho. ⁴² Oso'no An+tu hofikimo hohujo ikinj+mofahon+ngki hofiko mofehi'nyo hwanji hamno hwanji hntokwaliyo hwanjimne'no hofiko hwomtame uloho'mentohofofoho. A'amu An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofoho sohwa ole mt+'mokumentohofi,

A'amu Isilael soku, sekwo oso hwaho a'amu anepo nohumentan+ngkuji soswo *fouti* (40) seyokolofontan+ngki ngkine'no yahu fonjahumentohofotaho. Awonoho.

⁴³ Sekwo an+tu hwasyo Molouk kakoe hwapife ango molontifi motas+mentohofofoho.

Nom'ne an+tu hwasyo Lefan kakoe hntokwaliyo huyo'mango mt+'mokontifi motas+mentohofofoho.

Oso hwanne'no hwomtame uloho'motofofoho.

Oso'ne'no Mpapiloun nongkihnta'ni wosehwat+mo.

Ose mt+'mokumentohofofoho.

⁴⁴ Oso hwaho a'amu ane sopo neyakwosa hwapife ango molimentohofofoho. An+tu ne sohune'no hwomtame ulohofone molimentohofofoho. Oso hwapife ango hiso'no An+tu Mouses+mo

* **7:36:** Iyoswo yofoho mijoso hunguno fiso oso mijo ayo sa'njo somo Hesi'amo so'no malinyofoho.

huyo'mango uti hwanto uli mento, Olo pa'nyo moso. Ose ulahon'ngki hwapife ango molimentohofofoho. ⁴⁵ Neyakwosa hofiyakwosa mta'ango olo hwapife ango nomantifi Jousy'wa'nji motasontifi nom'ne a'amufe hwaho ma'mentohofofoho. A'amu nom'ne hwaho'njo somo Anitu wae yaofonto hwaho hopo sopo neyakwosa humamentohofofoho. Oso hwapife ango hiso oso hwaho hopo sopo ne'no wentan'ngki Ntefit kakoe sikuno imo'n'imentisofoho. ⁴⁶ Ntefit imo'n'ngkahon'ngki Anitu nuhwononto limento, Ntefit hwe wop'ngo hweho. Kakimne'no simeho wop'ngo nimo'n'ngkohoho. Ose lahon'ngki Ntefit Anitumo jomo ulimento, Jekoupiye Anitu hwosoho. Kiko'ne ango wamolimonne'no yohono. ⁴⁷ Ose ko lahon'ngki Ntefitiye hwomu Soulomoun Anituye ango molimentisofoho.

⁴⁸ A'amu Anituye hungkuno limotofo sohwa ole limentohofi, Anitu Yo'mayo Yo'mayo Yakolo'nnyo sohwo ango a'amu hwahoponjo sohwa molifijo somo mohumanehoho. ⁴⁹ Anitu ole ulimento, Ahwomo loso nje epohumayoponoho.

Hwaho hiloso nje sife ikwo'ofofoho.

Ngko'ne ango pipi molifitnnehofo.

Ngko nt'i'mo humamnehono.

⁵⁰ Yo'mayo hwap'ngoso tihwolo. Ngkonoho.

Anitu ose ulimentisofoho.

⁵¹ Sekwo a'amu hahn'nyo iyo'njo kuyoho. Sekwoe simeho'nji sekwoe huno so'nji a'amu nje hungkunomo haloho maposo'njo pa'nyo hwasoho. Nje Towahuno Wop'ngo somo sekwo seyakwosa hopa hwotoho fewo'n'ngkohofihwasoho. ⁵² Seyakwosa Anituye hungkuno limotofo hopi'nonohino sohwo wonyoso ulohofiwon'imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole selimotofi, Hwe Wop'ngo sohwo noponefoho. Ose selahon'ngkofi sekwo hopi'nonohino somo fonjahumentohofofoho. Olohonta oso hwe wop'ngo sohwo nopahon'ngki sekwo osohumo tokoyo'ofo yontifi fonjahumentohofofoho. ⁵³ A'amu huhwo sohwaso sekwo Anituye hon'ngkano hungkuno a'amu ahwomo mta'ni selimentisoso ne masewo'nyofoho. Haloho miyo hwasoho. Sitifen ose ulimentisofoho.

Sitifenimo sojo'nji fonjahumentohofofoho.

⁵⁴ A'amu *kaunisol* sohwa Sitifeniye hungkuno nupa'nontifi huno nehopi ko uyahon'ngki simano hintotolino umn'ngkahon'ngki mpuyo limentohofofoho. ⁵⁵ Oseso Anituye Towahuno Sitifenimo u'mohulofahon'ngki, Sitifen ahwomomo uhwonimentisoso Anituye pomponaho mofehi'nyo pa'n'ngo uhwononto Jisas Anituye aho anga sohohta'ni nohumentan'ngki uhwononto, ulimento, ⁵⁶ Uhwonimno. Ahwomo mtampotoho. Anituye hwomu Anituye aho anga hohnta'ni likofohumaho, uhwonalokweno. ⁵⁷ Ose ulahon'ngki hofiko haloho pikunontifi mamuyo njalim'wentifi Sitifenimo ifeehu'mo ulohomentohofofoho. ⁵⁸ Sitifenimo aho yokumpohn'nyo nokentifi nomotawentifi angkuhwafopo mempo hohnta'ni nosutofafontifi sojo fongku'mentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa Sitifenimne'no hwaso hungkuno ulimentohofoho sohwa hofikoe manji'mofo yojomantifi hwe songo Soul'ye huyo'mo hoh'nahumentohofofoho. ⁵⁹ Sojo ne'no ufonjontan'ngkofi Sitifen Anitumo joho ulimento, Hwe Engo Jisas kiko nje huyo'mangoso nimaho. ⁶⁰ Ose ulonto hwomtame

yonto joho engo yokumpohn'nyo ulimeto, Hwe Engofo olo wonyo ntohohohofo loso'no kiko olo a'amu sohwo wonyo uyohotoho. Ose ulonto nihu'nahone poyo pe'nimentisofoho.

8

Soul kako a'amu Jisasimo iningkamotofo somo wonyo umokumentisofoho.

¹ Sitifeni mo fonjosyahaningkofo Soul nohumanto ulimeto, Sitifeni mo fonjasiyoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho. Oso mofehi'nyo somo Anituye a'amu ne Jerusalem humamentohohofo somo a'amu kengoso wonyo engo uyomahoningkofo tohino engo ma'mentohohofofoho. Oso'no Anituye a'amu neso nole'mofontifi hwaho Jutiya, Someliya sopone'no humpo'mentohohofofoho. A'amu *apousel* sohwa hofiko'nohini Jerusalem humamentohohofofoho. ² Hwe Jisasimo iningkamotofofo Sitifeniye pijafoso motawentifi ijopijisyasyontifi humotaho engo sulimentohohofofoho. ³ Soul huhwo sohwo a'amu Jisasimo iningkawowo'n'ngkohohofo somo wae weeo'mo lonto a'amufe angomo noswonto a'amu homo somo nohusimpemotaponto impo'angomo intofahumentisofoho.

Anituye hungkuno a'amu Someliya somo lutihwamentohohofofoho.

⁴ Oso a'amu Jerusalemno humpo'mentohohofofoho angoko kengo kengo sopo Anituye hungkuno lutihwamentohohofofoho. ⁵ Filip angoko Someliya sopono nowento osopo Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Anitu nakwoe hwahopo uhwatmentiso sohwo Jisasiyoho. ⁶ Ose ulahon'ngki a'amu hopi'nono nupa'nontifi yo'mayo kengo wonyoangkafoso Filip imentisoso uhwonontifi huno engo syafihu'mentohohofofoho. ⁷ A'amu sisi'masoho'njo towahuno wonyo'njoso nohumantifi mamuyo engo lontifi towahuno wonyoso uliko'ma'mentohohofofoho. A'amu a'apaho pompenjiyo songo songo miyo'njoso a'amu sife wonyo'njoso wopingo umokumentisofoho. ⁸ Ose uhwonontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁹ Hwe fihwo Saimoun oso angoko hopo sopo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo hwap'ngo'njo hweho. Yo'mayo peefoso huno'njo hweho. Saimoun ulimojofoho, Ngoko huno hwap'ngo'njo hwo'nyoho. Ose ulimojo hweho. A'amu Someliyaso Saimoun ne'no pisopisaho lomotofohofoho. ¹⁰ A'amu hopi'nono yofe engo'njo so'nji yofe engo ane so'nji a'amu hamniyoho'njo so'nji hamniyoho umofonyo iyo so'nji nihu'no hopi'nono Saimouniye hungkunomo nupa'nontifi ulimotofi, Saimoun hwe huno'njo hweho. Anituye yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Ose lomotofohofoho. ¹¹ Saimoun yo'mayo kengo wonyoangkafoso imojo so'no a'amu kakoe hungkunomo iningkamotofofofoho. ¹² Oseso Filip noponto Anitu enemokosyohumayo so'nji Jisas Kiklais ntnne'no lutihwahon'ngki a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyahon'ngkofi hwe moya'mi'nji mijo kiyoma'mentisofoho. ¹³ Saimoun huhwo sohwo Filipiye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyahon'ngki Filip kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. Saimoun Filipi'nji nohumanto yo'mayo kengo wonyoangkafosomo nuhwononto pisopisaho limentisofoho.

14 A'amu *apousel* Jelusalem humamentohoho sohwa ole upa'n+imentohofi, A'amu Someliyaso An+ituye hungkunomo tifi in+ngkamentohofofoho. Ose upa'nont+ifi Joun'nji Pita'njimo lihwat+imentohofofoho. 15 Siko nowenji a'amu An+itumo in+ngkayo so'no jomo ole ul+mentisi, Mpohwo jije Towahuno Wop+ngoso a'amu somo uyo. Ose ul+mentisiyefoho. 16 Hwap+ngoso Filip Jisasiye yofe lonto a'amu somo mijo kiyoma'mentisoso An+ituye Towahuno Wop+ngo a'amu somo muhula'mo'mmentisofoho. 17 Pita'nji Joun'nji a'amufe mnokinopo aho kisosyahon+ngki An+ituye Towahuno Wop+ngo a'amu somo uhula'mo'mmentisofoho.

18 Saimoun kako *apousel* sohwa'umo uhwon+mentisoso siko a'amu somo aho kisosyahon+ngki An+ituye Towahuno uhula'mo'mmentiso so'no uhwononto kakoe hamniyoho nomanto Pita'nji Joun'njimo ul+mento, 19 Nje hamniyoho nomahosi An+ituye Towahuno ntapinyo. Ngko a'amufe mnokinopo aho kisasehumeso An+ituye Towahuno uhula'mofono.

20 Ose ulahon+ngki Pita ul+mento, Oloso An+tu a'amu somo uyalokusoso mpe uy+monntaho. Kiko jije hamniyoho'nji tikanomo uhnefoho. 21 Olo syohoso jije'maho. An+tu jije simehomo kohonalofoho. Wop+ngo'maho. Wonyo mnaweho. 22 I oso'no jije hon+ngkano wonyoso foho'namofa. Oso'no hohujo ikinjamofohoji An+itumo, Jije huno wonyo so'no wayo'ne jomo uso. 23 Jije hon+ngkano pisakino'njo hwosoho. Oso wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo kekisyohumaho.

24 Ose ulahon+ngki Saimoun kako Pita'nji Joun'njimo ul+mento, Siko ngkine'no An+itumo jomo ulinyo. Oso ntohino so'no ne mmo'nonehoho. Ose ul+mentisofoho.

25 *Apousel* sohwa'u An+ituye hungkuno hopi'nonohino a'amu somo lut+hwanji Jelusalemno umentisiyefoho. Oso hon+ngkano hwaho Someliya sopo ango kengo kengo hopo sopo An+ituye hungkuno lut+hwaumentisiyefoho.

Filip An+ituye hungkuno hwe Itiyoupiyanta'ango sohomo lut+hwaumentisofoho.

26 Hwe ahwomomjo sohwo Filip+mo ul+mento, Kiko Jelusalem hon+ngkano sopo nihuji ango Ngkasa hon+ngkano osomo fiwe. Ose ul+mentisofoho. Oso hon+ngkano hopo sopo a'amu mahumunyo-ponoho. 27 Filip nolikafonto umentisofoho. Kako hon+ngkanopo nohumanto uhwon+mentisoso, Hwe fihwo Itiyoupiyanta'ango sohwo hwe yofe engo'njo hweho. Oso hwaho Itiyoupiya sopo a'mu mokosyohumayosi kakoe yofe Kantasiyoho. Oso a'musiye hamniyoho hopi'nono hwe huhwo sohwo mokosyohumayo hweho. Kako An+itumne'no hwomtame uloho'mo lonto Jelusalemne'no umentisofoho. Ose yonto kakoe angopo ne'no asomo pmentisofoho. 28 Kako ijempoho sohwe kokapitofonjo somo nohumanto iyoswo hwe Aisaiya An+ituye hungkuno l+mojo sohwo mt+'mokumentisoso atofa l+mentisofoho. 29 Filip osohumo uhwon+ngkahon+ngki An+ituye Towahuno Wop+ngo ul+mento, Kiko t+fonepo uhuji oso sohwe kakapitofonjo sohwoepono fiwano. 30 Ose ulahon+ngki Filip fu l+mentisoso mafone sopo i'mofawento upa'n+imentisoso, hwe huhwo sohwo Aisaiyafe hungkuno atofa lontan+ngki upa'nonto ul+mento, Oso hungkuno atofa lalokunosone so huno lakiyohoho.

³¹ Ose ulahon+ngki ul+mento, A'amu malont+hwawoso ngko huno pipilo. K+ko ngko'njo lopo fisape. Filont+hwaho.

³² An+tuwe hungkuno Aisaiya mt+'mokumentiso hwe huhwo sohwo atofu l+mentisoso ole, A'amu yahu *sipsip* fonjasoyopo ne'no ipemotawomotofu hopa hwe sohomo ipemotawomentohofofoho.

Yahu *sipsip* a'amu kakoe tohwa hm'motofu sohonta yahu mampi'nyo imojo hopa hwe huhwo sohwo mampi'nyo imentisofoho.

³³ Oso hwe sohomo hwotoho fent+fi hungkuno tango'njo ikwolofu'neso hwasyo l+mentohofofoho.

Ne'njo'maho. Kako wonyoso miyahon+ngki fonjahumentohofofoho.

Oso a'amu huhwo sohwoe wonyoso t+hwu lone'ento imentisoto.

Hof+ko nofonjosyahon+ngkofi kako olo hwaho lopo mohumamentisofoho.

Oso Aisaiya mt+'mokumentisofoho. ³⁴ Atofo ose lonto, Filip+mo ul+mento Aisaiya t+humne'no mt+'mokumentisoto. Kako kakine'no hnn+mentisotaho. Nom'ne hune'no l+mentisotaho.

³⁵ Ose ulohon+ngkahon+ngki Filip An+tuwe hungkuno Aisaiya mt+'mokumentisoso yoloho'no nolonto Jisasiye hungkuno wop+ngoso ul+mentisofoho. ³⁶ Siko hon+ngkanomo nowenji mijo we'e uhwononji hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo ul+mento, Uhwonyo. Mijo wojo lo'noho. Hon+ngkano njisohwo p+jwan+mokwoho ngko mijo mokiyon+masosofo.

³⁷ [Ose ulahon+ngki Filip ul+mento, K+ko An+tumo s+meho hi'ntnnono nehopi uyoso ngko mijo uyokuma'mnoho. Ose ulahon+ngki ul+mento, Eno. Jisas K+lais An+tuwe Hwomu Ne sohune'no huno niyohoho.]

³⁸ Ose ulonto sohwe kokapitofu mta'ni siko nokotaponji mijomno umentisiyefoho. Osopo nohumahon+ngki Filip hwe sohomo mijo kiyoma'mentisofoho. ³⁹ Mijo mta'ni s+mentisiyoso An+tuwe Towahuno Wop+ngo komo'no Filip+mo kengopo m+humat+'mentisofoho. Hwe Itiyoupiyanta'ango sohwo Filip+mo apa'no muhwon+mentisoso s+meho wop+ngo'nji kakoe angopo ne'no umentisofoho. ⁴⁰ Filip nom'ne angopo Asy+tout i'mofawento angu hopi'nonohino somo Jisasiye hungkuno wop+ngo lut+hwawento hwangu angu Sisaliya sopo i'mofamentisofoho.

9

Jisas kako Souliye hunomo y+wolo'mokahon+ngki Soul kakoe inomokomoyo imo'n+mentisofoho.

(Apusel sohwafe Syoho 22:4-16; 26:9-18)

¹ Soul kako a'amu Jisasi+mo inomokommotofu somo wae weeo'mo lonto imentisoso hwe yofe engo'njo tajo angu syoho'njo sohomo ul+mento, ² Iyoswo mt+'mokofoji ntape. Iyoswo hiloso nomotawe'mo, Ntomasi+kos a'amu tajo angu syoho'njo sohwo ut+hwamo. Ose ulahon+ngki uy+mentisofoho. Iyoswo ole l+mentisofoho, Soul a'amu Jisasiye hon+ngkanomo in+ngkwalokwofo somo not+pemahwosi hwe moya'mi sofamo impe intof+hwosi Jelusalemne'no womotaweno. Ose mt+'mokumentisofoho. ³ Soul Ntomasi+kos+me'no nowentan+ngki angu mofone sopo pomponaho engu ahwomo mta'ni uloho'mentisofoho. ⁴ Ose ulohofahon+ngki Soul hwahopo wasyonto mampaho pomponaho homo somta'ni upa'n+mento, Soul, Soul, k+ko ngkimo wonyo peho'no n+mokantokuno. ⁵ Ose upa'nonto ul+mento,

Hwe engo tihwosilo. Ose ulahon+ngki ul+mento, Ngko Jisas+nyoho. Kiko ngkimo wonyo n+mokantokuno. ⁶ Kiko nol+kafohoji angu ne somo fusyo. Osopo hwe fihwo kiko ihne so'no wakil+montonoho. Ose ul+mentisofoho.

⁷ A'amu Soul+nji umentohoho sohwa mampi'nyo nohumant+fi mampaho ko upa'nont+fi ne sohomo muhwon+mentohofofoho. ⁸ Soul nol+kafonto t+mo hononto t+mpi'nyo imo'n+mentisofoho. Ose yahon+ngki a'amu aho umpo'n+mentohofofoho. Aho impo'nomotawent+fi Ntomasi+kos i'mofamentohofofoho. ⁹ Soul t+mpi'nyo sohwo wopayo mijo manyo'njo nowentan+ngki s+kuno hufa'u sihune memjao'mentisofoho.

¹⁰ Hwe fihwo Jisas+mo inomokommojo sohwo kakoe yofe Anonaiyas oso hwo humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo wojo uhwon+ngkahon+ngki An+tu ul+mento, Anonaiyas. Ose ulahon+ngki ul+mento, Hwe Engofo, ngko olopo humaleno. ¹¹ Ose ulahon+ngki An+tu ul+mento, Kiko nol+kafohoji oso hon+ngkano Nto'nohinofu mul+mentohoho somo mpano. Osopo Jutas+ye angu somo hwe fihwo angu Tasosnta'angu sohwo kakoe yofe Souli+yoho. Osohomo uhwoae. ¹² Ngkine'no jomo ntonto wojo uhwon+ngkisoso ole uhwon+ngkoho hwe fihwo kakoe yofe Anonaiyas noponto kakoe mnokinopo aho kisusyahan+ngki t+mo wop+ngu umokohoho.

¹³ Ose ulahon+ngki Anonaiyas ul+mento, U, Hwe Engofo. Oso hwe sohumn'e'no hungkuno pi'n+ngu upa'n+malefoho. Kako j+je a'amu neso Jelusalem humalofo somo wonyo uloho'maso hweho. ¹⁴ Hwe yofe engo'njo tojo angu syoho'njo sohwo iyoswo uy+masofoho. Iyoswo hiloso j+je a'amu ne impe intofo'nefoho.

¹⁵ Ose ulahon+ngki An+tu ul+mento, Mpano. Olo hwe lohwo nje syoho ntohofiyo uhwosopo'mentohofoho. A'amu kengu so'nji hwe yofe engo'njo so'nji a'amu Is+lael so'njimo olo hwe lohwo nje yofe wolut+hwante hweho. ¹⁶ Olo hilo so'no kako tohino engu nomane so'no uti+hwomonnoho.

¹⁷ Ose ulahon+ngki Anonaiyas nowento angu so'mo noswonto Soul+mo aho kisusyonto ul+mento, Nje n+ngkwahwo Soul, Hwe engu Jisas hon+ngkanopo uhwon+mahnno sohwo j+je t+mo wop+ngu kumokiyo so'no lon+hwaji so'no pohe hwo'nyoho. An+tuye Towahuno Wop+ngu s+me homo wokuhulo'ma'mtonoho. ¹⁸ Ose ulahon+ngki Souli+ye t+mo mta'angu fefo pa'n+ngu hu'mewasi lohofahon+ngki t+mo wop+ngu imo'n+mentisofoho. Wop+ngu imo'nonto nol+kofahon+ngki Anonaiyas kakimo mijo kiyoma'mentisofoho. ¹⁹ Kiyoma'mentisoso Soul wopayo nononto a'apaho yokumpohn'nyo imo'n+mentisofoho. S+kuno memjaofontan+ngki Soul a'amu Ntomasi+kos Jisas+mo inomokomotofo so'nji humamentohofofoho.

Ntomasi+kos angu sopo Soul An+tuye hungkuno lut+hwamentisofoho.

²⁰ Soul komo'no An+tuye syoho emanto a'amu Juta uhu'mokiyo ho'mo so'mo nowento Jisas+mne'no ole lut+hwamento, Jisas An+tuye Hwomu hweho. ²¹ Ose ulahon+ngki a'amuso nupa'nont+fi yomo yomoyont+fi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo Jelusalemno a'amu Jisas+mo jomo ul+wo'n+ngkohoho somo wonyo umokumasu hweho. Oso'no olopo pmmasofoho. A'amu somo impe intof+hwosi hwe yofe engo'njo

tajo ango syoho'njo sohumne'no womotawomtonoho. Oso hwe oso huhweho. Ose hnnimentohofofoho.

²² Soul hwe engo pa'nyo imo'nonto kako Jisasimne'no hungkuno lutihwamentisofoho. Ole lutihwamento, Hwe Anitu nakwoe hwa-hopo uhwatimentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno nehopi ko lutihwahoningki a'amu Juta ango Ntomasikos sopo humamentohofoso nupa'nontifi honohono'no imentohofofoho.

Soul hiyaso lima'mentisofoho.

²³ Sikuno pi'ningo memjaofahoningki a'amu Jutaso nuhu'mokontifi Soulmo fonjane'entifi hungkuno kotiku'mentohofofoho. ²⁴ Soul oso hungkuno hiso upa'nimentisofoho. A'amu Jutaso kuso homohomo Soulimne'no ne'no uhwontohumamotofofoho. ²⁵ Oseso sikuno fihumo Soul kakoe inomokomotofo sohwanji sokilojopo kotasontifi Soulmo sohwo ho'yo engomo kamentifi mempo hohnta'ni intofuyoho'mokumentohofofoho.

Soul Jelusalem humamentisofoho.

²⁶ Hohosohonta Soul Jelusalemne'no nowento a'amu Jisasi mo inomokomotofo sohwanji ufohi'nimo lonto ko yahoningki hofiko Soulimne'no iyoho unimentisofoho. Soul Jisasiye inomokomoyo ne sohune'no simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁷ I oso'no Mponopas Soulmo utimanto *apousel* sohwafepono motawomentisofoho. Mponopas ole ulmento, Soul honingkanopo nakwoe Hwe Engo Jisasi mo uhwoningkahoningki hungkuno ulmasofoho. Soul Ntomasikos a'amu somo Jisasimne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmaso hweho. ²⁸ Ose ulahoningki Soul hofiko'nji nohumanto Jelusalem emoyonto Jisasi ne'no hungkuno lutihwanto iyoho munimmentisofoho. ²⁹ A'amu Juta Ngkilik hungkuno'njo so'nji Soul'nji hungkuno hnnontifi Jisasi ne'no yoka hnnimentohofofoho. Hofiko Soulmo wofonjaofano lontifi imentohofofoho. ³⁰ A'amu Jisasi ne'no inomokomotofoso oso hunoso uyahoningki Soulmo hwaho Sisaliyamne'no motawentifi ango Tasosimne'no uhwojamentohofofoho.

³¹ Hohosohonta a'amu Jisasi ne'no inomokomotofoso Jutiyanta'ango so'nji Ngkalilinta'ango so'nji Someliyanta'ango so'nji hofiko wopingo humamentohofofoho. A'amu kengoso wonyo mulohofe'njo imentohofofoho. O'o simeho pompenjiyo'nji nohumantifi Jisasi mo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofofoho. Anituye hungkuno haloho upehoningko fi Anituye Towahuno Wopingo ufo'ma'mentisofoho. Hwe moya'mi pi'ningo engo nohotoswontifi a'amu ne imo'nimentohofofoho.

Pita kako ango Lita sopo a'amumo wopingo umokumentisofoho.

³² Pita ango ho'mo ho'mo emoyonto ango fipo Lita osopo nowento Anituye a'amu ne sonji humamentohofofoho. ³³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Ainiyas humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apaho songo songo inyohwo'maho. Kako ijempohopo wentaningki soswo aho hopi'nono nom'ne nta'ni hufa'u shune uyakolo'mojofoho. ³⁴ Pita osohumo nuhwononto ulmento, Ainiyas olohonta Jisas Kilais wopingo wakumokono. Filikaho. Jije ijempoho ito'no fesijwasyo. Ose ulahoningki Ainiyas komo'no lika'mentisofoho.

³⁵ A'amu ango Lita'nji Seloun'nji humamentohofoso hwe sohomo uhwonontifi Jisas+mne'no simeho yiwolo'mokumentohofofoho.

Ango Joupa sopo Pita a'amu poyo pe'nimentiso somo songo ulika'mentisofoho.

³⁶ Ango nom'nepo Joupa Jisas a'mu fisi inomokammojosi kakoe yofe Tapita. A'amu Ngkilikiso ole limotofo Ntoukas. Sikuno huhwo huhwi yahino wonyoangkafo imojosi a'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mojiyoho. ³⁷ Oso hohosohonta mnokino tipemanto pe'nimentisofoho. Kakoe pijafu mijo yayijwontifi ango tokilonjwa'mjo yokintahopo ho'nahumentohofofoho. ³⁸ Oso ango Joupa Lita'njopo mafoneponoho. Jisasiye inomokomoyo imotofo Joupa ango humamotofoso Pita ango Lita sopo humaho upa'nontifi hwe hufa'u sohwa'umo lihwojahon+ngkofi Pitamo ul+mentisiyo. Kiko nakwo'nji fipe. Kiko nohontohumahotoho. ³⁹ Ose ulahon+ngki Pita nupa'nonto nolikafonto umentisofoho. I'mofawentifi oso ango yokintaho sopo kotas+mentohofofoho. Ap+wojo sofa Pita'njopo nolohofontifi humotaho lontifi manji'mofo, he, yo'mayo Ntoukas mt+'mokumentisoso Pitamo utihwamentohofofoho. ⁴⁰ Pita ul+mento, Sekwo mempo fohotohumno. Ose ulonto hwomtame yonto Anitumo jomo ul+mentisofoho. Pita kakoe simo'mango ikinji ehumanto a'musiye pijafu wentanjo sohohnta'ni ole ul+mento, Tapita, filikaho. Ose ulahon+ngki a'musi timo hononto, Pitamo uhwononto likofohumamentisofoho. ⁴¹ Pita kakoe aho nomanto ulika'mentisofoho. Nulikafonto Anituye a'amu ne'nji ap+wojo ntnne'no joho ulonto a'mu songo hisimo utihwamentisofoho. ⁴² Olo hiloso Joupa sopo ho'n+ngkahon+ngki hwe moya'mi upa'n+mentohofofoho. Oseso a'amu pi'n+ngo engo Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. ⁴³ Oso ango hopo sopo hwe fihwo kakoe yofe Saimoun, yahwopaho mt+'mokiyo syoho'njo hweho. Oso hwe huhwo sohwo'nji Pita nohumentan+ngki sikuno pi'n+ngo memjao'mentisofoho.

10

A'amu ahwomo mta'ango sohwo hwe Kouniliyos osohumo u'manto hungkuno ul+mentisofoho.

¹ Hwe fihwo Sisaliya sopo humamentiso sohwo kakoe yofe Kouniliyos. Oso hwe huhwo sohwo hwe yofe engo'njo hweho. A'amu Loum mta'ango itokuso'njo fehohnjo *wan hantilet* (100) oso hwamo mokosyohumamojo hweho. ² Hwe huhwo sohwo hofiko'montohwa Anitumne'no hwomtame uloho'motofofoho. A'amu Juta umofonyo iyo somo ufo'ma'mojo hweho. Kako Anitumo jomo ul+mojo hweho. ³ Sikuno fihwi akupo'nyo so'nji (3 *kilouk*) wojo hopa uhwon+mentisoso hwe ahwomo mta'ango sohwo noswonto ul+mento, Kouniliyos.

⁴ Ose ulahon+ngki Kouniliyos nuhwononto iyoho un+ngkahon+ngki ul+mento. Hwe engofo, peho'no pohino. Ose ulahon+ngki ul+mento, Jije hungkuno Anitumo ul+wo'n+ngkohinoso upa'n+wo'n+ngkiso hweho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'ma'mahnnoso Anitu nuhwononto kikine'no huno wop+ngo syokufisyalofoho. ⁵ Olohonta hwe fihwo ango Joupa sopone'no filihwajo. Saimoun Pitamne'no. ⁶ Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo

yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe ango mit+mom+ngopo moliny-
ofoho.

⁷ Ose ulonto umentisoso Kouniliyos kakoe syoho ulohofiyu so-
hwa'u'nji hwe itokuso'njo sohwatnne'no joho ul+mentisofoho. Oso
hwe itokuso'njo Kouniliyosi'njo humamojo sohwo An+tumne'no huno
syaf+hu'mojo hweho. ⁸ Kouniliyos oso a'amu sohwo yo'mayo
imo'n+mentiso so'no ulonto Joupamne'no uhwat+mentisofoho.

Pita wojo hopa hon+ngkon+mentisofoho.

⁹ A'amu huhwo sohwa nowent+fi hon+ngkanopo saho
fosyawo'mentohofofoho. Im+ngo ne'nji nol+kafont+fi Jupa
mofonepo i'mof+wentan+ngkofi Pita ango tokilonjwa'mjomo
nohumanto hinjopo An+tumne'no jomo ul+mo lonto antifepo
kotas+mentisofoho. ¹⁰ Pita mijoho uyahon+ngki wopayo wan+mo
nto ko yahon+ngki hof+ko wopayo sokafo esyohumentan+ngkofi Pita
wojo hopa uhwon+mentisoso, ¹¹ ahwomo mtompeehon+ngki hwap+fe
m+kun+mposo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. A'amu ahwomomjoso
hwap+fe tokwajo osofosofahu'nohino somo nokemokoho'nowent+fi
antifepo pmmentohofofoho. ¹² Hwap+fe ajwo ho'mo so'mo yo'mayo
tongoso homa'nji y+hufo'nji nohu'mehinowentan+ngki uhwononto,
¹³ mampaho ole upa'n+mento, Pita, nol+kafohoji tongo y+hufo
yo'mayo somo nofonjasyohoji hmnyo. ¹⁴ Ose ho'n+ngkahon+ngki
Pita ul+mento. Hwe Engo sohwo, mimnehono. Tongo manilongoso
manimnehono. O'o, manilongoso nakwoe hon+ngkano hungkunoso
non+ngkutoho nal+mojofoho. ¹⁵ Ose ulahon+ngki mampaho hiso
apa'no ho'n+mento, Yo'mayo An+tu wop+ngofoho l+mentiso so'no
wonyofoho eso nolohotoho. Ose ho'n+mentisofoho. ¹⁶ Olo hiloso oso
pa'nyo imo'nonto t+finjo apa'no imo'nonto ahwomomo n+hu'nahone
s+mentisofoho.

¹⁷ Pita ose uhwononto huno pi'n+ngo engo syaf+syonto huno
uy+mento, Oso uhwon+ngkoheso hwap+ngoso pipilo. Ose
syof+syahon+ngki a'amu Kouniliyos uhwat+mentiso sohwa
ifawo'mentohofofoho. Ifawent+fi Saimoun+ye ango somne'no
ulohonont+fi nowent+fi, ¹⁸ Saimoun+ye hoku'yopo loho'mentohofofoho.
Osopo lohofont+fi joho ul+mentohofi, Saimoun Pita olo ango lomo
lohumaho. Ose ul+mentohofofoho. ¹⁹ Pita ahwomomjoso uhwon+mentiso
so'no huno syof+syahon+ngki An+tuye Towahuno Wop+ngo sohwo
ul+mento, Upa'nyo. A'amu hufa'u s+hunehwa kikine'no t+peelokwofo.
²⁰ Oso'no nol+kafohoji hof+ko'nji f+wan+mno. Huno pi'n+ngo engo
syaf+siyo'eno. Ngko uhwat+malefoho.

²¹ Ose ulahon+ngki Pita nowento a'amu sohwo ul+mento,
Oso a'amu sekwo haf+hafe t+peelokwofo sohwaso ngko Pita oloho
hwo'nyoho. Sekwo peho'no pohofu. ²² Ose ulahon+ngki ul+mentohofi
Kouniliyos hwe yofe engo'njo a'amu itokuso'njo mokosyohumayo
sohwo nal+maso'no p+hwono. Oso hwe wop+ngo sohwo An+tumne'no
huno syaf+hu'mojo hweho. A'amu Jutaso ole l+wo'n+ngkohofu, Hwe
wop+ngo hweho. A'amu ahwomomjoso oso hwe huhwo sohwo ole
ul+ma, Saimoun Pitamne'no fil+hawajo. Kakoe hungkuno upa'n+mnoho.
Ose ulahon+ngkofi, ²³ Pita nolut+manto mokosyawo'mentisofoho.
Im+ngo ne'nji nol+kafont+fi Pita hof+ko'nji a'amu nom'ne Jisas+mo
inomokomoyo imotofo Joupanta'ango sohwanji umentohofofoho.

Pita Kouniliyos iye angono so pono umentisofoho.

²⁴ Nowenti fi mo'ningkanta angono Sisaliya i' mofamentohofofoho. Kouniliyos kakoe pone kakoe temtitofo so'nji a'amu nom'ne joho lihwatimentiso so'ntnne'no hontohumamentohofofoho. ²⁵ Pita wahumo lonto yahonngki Kouniliyos Pitamo nu'manto Pita kakoe huyo'mo ipitofawo'mentisofoho. Pita kakoe yofe ho'nomayo'nefoho. ²⁶ I oso'no Pita nulikafonto uli'mento, O'o, ngko kiko pa'nyo hwo'nyoho. ²⁷ Pita'nji Kouniliyos'i'nji hungkuno hnonnji angomo noswonji hwe moyo'mi nuhu'mokontifi humentanngkofi u'ma'mentisiyefoho.

²⁸ Pita hofikimo uli'mento, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Sekwo a'amu kengo kuyoho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu Juta hn'nwi nakwoe yahinoso ole, A'amu kengo so'nji mohumayo'nji'nwoho. Wopayo afapo nta'ni man'wo'n'ngkiyihwone'nwoho. O'o, wonyofoho limotohwone'nwoho. I oso hiso'no Anitu ole nti'hwamasofoho. A'amu nom'neso hofiko a'amu Jutafe honngkano hungkuno so'no huno muyo somne'no wonyofoho lohotoho. O'o, a'amu hopi'nonohino Anitu afa'nohino uhwon'wo'n'ngkisofoho. ²⁹ Nti'hwahonngki sekwoe hungkunomo hwotoho mahmmalefoho. O'o nupa'nonji pohono. Peho'no lonti'ma'malofo.

³⁰ Ose ulohonngkahonngki Kouniliyos uli'mento, Sikuno osofosofahu'no memjanimo'maso sohwo'ni ngko nje angomo akupo'nyo so'nji (3 k'louk) Anitumo ulontanngko hwe fihwo nem'no he nihu'no t'ngkaho'nyo'njo sohwo nje huyo'mo lohofonto ³¹ nti'ma, Kouniliyos, jije hungkuno Anitumo uli'wo'n'ngkinoso upa'n'wo'n'ngkohoho. A'amu umofonyo iyo somo ufo'mawo'n'ngkinoso Anitu nuhwononto huno wop'ngo syokufisyalofoho. ³² Oso'no Joupa angono sopeno'no hwe fihwa Saimoun Pitamne'no filihwajo. Oso hwe huhwo sohwo hwe nom'ne Saimoun'njomo humaho. Saimoun nom'ne sohwo yahwopaho syoho'njo sohwo kakoe angono mit'mom'nggopo molinyofoho. ³³ Ose ntahonngki ngko komo'no hwe sohwa kohonyo'ne lihwatimalefoho. Ose'no kiko pohinoso wop'ngofoho. Anitu nakwo'nji humalohwono. Anitu yo'mayo hungkuno kijapmmasoso fonaso.

Pita Kouniliyos iye angono hungkuno ulimentisofoho.

³⁴ Ose ulahonngki Pita uloma'mento, Olohonta ngko huno niyohoho. Anitu a'amu hopi'nonohino somo afa'nohino ulohof'wo'n'ngkiso hweho. ³⁵ Anitu a'amufe a'apaho so'no temtitofo so'no huno mosyafisiyo'njofoho. O'o, a'amu Anitumo simoho uyososo kakoe honngkanomo inngkaweso sohumne'no Anitu simoho wop'ngo umo'n'imontonoho. ³⁶ Oso hungkuno Anitu a'amu Is'lael somo uy'mentisoso sekwo huno moi'wonoho. Hungkuno hiso ole, Jisas Kilais a'amu hopi'nonohinofe. Hwe Engo hweho. Kakoe syoho ole, Anitu'nji a'amu'nji simoho afa inyo'ne imokuhwone hweho. ³⁷ Sekwo soku huno moi'wonoho. Simo'mo Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo hungkuno wop'ngo luti'hwamentiso sohonta Ngkalili sopo hungkuno hiloso emanto Jutiya angono ho'mo ho'meemo ho'n'imentisofoho. ³⁸ Ole upa'n'imentohofoso Jisas Nasaletnnta'ango sohomo Anitu kakoe Towahuno'nji yokumpohn'nyo'nji nuyahonngki Jisas kako angono meemo emoyonto a'amumo ufo'ma'mentisofoho. Hwe wonyo Seten osohwo a'amumo wonyo umokontanngki Jisas wop'ngo umokumentisofoho. Jisas kako'nohino umokumentiso'maho.

O'o Anitu huhwo'njoho. ³⁹ Nakwo a'amu *apousel* sohwna'ni yo'mayo Jisas a'amu Jutafe hwaho'nji Jelusalem sopo imentiso uhwon+mentihwone so'no selalokweno. Hofiko Jisas+mo fonjinto'ofahumentohofofoho. ⁴⁰ Nope'n+ngkahon+ngki sikuno hufa'u sihune memjaofahon+ngki Anitu ulikofahon+ngki Jisas kakoe a'amu'njopo i'mofapmmmentisofoho. ⁴¹ Nul+kofahon+ngki a'amu hopi'nono Jisas+mo uhwon+mentohofomaho. O'o Anitu Jisasiye hungkuno jo'ne nahwosopo'mentiso sohwna'ni uhwon+mentihwonefoho. Jisas nope'n+ngkahon+ngki Anitu apa'no ulika'mentiso sohonta kako'nji wopayo hwa mijo hwa n+mentihwonefoho. ⁴² Ole nalimento sekwo nje hungkuno a'amumo yoloho filut+hwamno. Ole ul+mnno. Anitu Jisas+mo uhwosopo'mentiso sohwo a'amu poyo pe'n+mentohofosojni songo humalofo so'njimo hungkuno ito'no m+hwajiyone hon+ngkano yano ilof+hwajiyone uhwosopo'mentisofoho. ⁴³ A'amu hohonta Anituye hungkuno limotofo sohwa kakine'no ul+mentohofofoho. Ole ul+mentohofi, A'amu Jisas+mo simeho hi'ntnnono uy+fijo'manji Anitu hofikoe wonyo wae yaofonefoho.

A'amu temtitofo kengo somo Anituye Towahuno Wop+ngo uhula'mo'mentisofoho.

⁴⁴ Oso hungkuno Pita lontan+ngki a'amu upa'n+mentohofosomo Anituye Towahuno uhula'mo'mentiso so'no ⁴⁵ Jisas+mo inomokom-motofo Joupanta'ango sohwa Pita'nji pmmmentohofosohwa nuhwonontifi pisopisaho mjal+m+wentifi yomo imentohofofoho. ⁴⁶ Ole upa'n+mentohofi a'amu kengoso hungkuno kengo kengo lontifi Anitumo hungkuno wop+ngo isamoyoka'nji ul+mentohofofoho. ⁴⁷ Pita nuhwononto ul+mento, Olo a'amu loso nakwo hopa Anituye Towahuno ma'nnyofoho. Olo a'amu loso mijo nokiyomase'eno eso tihwo lonehoho. Awonoho. ⁴⁸ Ose ulonto ul+mento, A'amu somo Jisas+mne'no f+kiyomapmno. Ose imentohofoso Pitamo ul+mentohofi, Sikuno nom'ne memjaof+hwoso'no nakwo'nji wohumano. Ose ul+mentohofofoho.

11

A'amu Jelusalemmjo somne'no Pita kakoe hungkuno ho'nahumentisofoho.

¹ Nom'ne *apousel* sohwanji a'amu Jutiya humamotofo so'nji ole upa'n+mentohofi, A'amu kengoso hofiko Anituye hungkuno nupa'nontifi tifi in+ngkamentohofofoho. ² Pita Jelusalemne'no sahon+ngki a'amu Juta fehohnjo a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'njo sohwa Pitamo yoka ul+mentohofofoho. ³ Oso a'amu sohwa Pitamo ole ul+mentohofi, Kiko a'amu a'apaho sihu makolo'nnyo sohwanji humanji wopayo n+mahnno hwosoho. Oso wonyofoho.

⁴ Ose ulahon+ngkofi Pita yo'mayo imo'n+mentiso so'no yoloho ul+mentisofoho. ⁵ Ole ul+mento, Ngko ango Joupa sopo nohumanji Anitumo jomo ulonji wojo hopa uhwon+mentoheso, hwapife engo ahwomo mta'ango pmmmentisofoho. Oso hwapife tokwajo osofosofahu'nohino somo a'amu ahwomomjo sohwa nokemokoho'nowentifi ngko'njopo pmmmentohofofoho. ⁶ Nopahon+ngkofi hwapife

ajwomo'mo uhwon+maleso yo'mayo tongo, homa, yi+hufo somo uhwon+mentohefoho. ⁷ Ose uhwon+mentoheho ahwomo mta'ni mampaho ole ho'n+mento, Pita filikaho. Oso tongo yo'mayoso nofonjasyohoji hmnyo. ⁸ Ose ho'n+ngkahon+ngki ul+mentoho, Hwe Engofo, ngkilaho. Tongo manilongoso man+wo'n+ngkiyohe hwo'nyoho. ⁹ Ose ulahon+ngko mampaho apa'no ho'n+mento, Yo'mayo An+tu wop+ngofoho li+mentiso so'no wonyofoho eso nolohotoho.

¹⁰ Ose ho'n+ngkahon+ngki oso hopa hufa'u si+hune imo'n+ngkahon+ngki ni+hu'nahone ahwomomno si+mentisofoho. ¹¹ Nosontan+ngki hwe hufa'u si+hune nje ango humayo sopo i'mofapmmentohofofoho. Hwe fihwo Sisaliyanta'ango sohwo ngkiyepono hwe hufa'u si+hune sohwo hwa'mentisofoho. ¹² An+tuye Towahuno Wop+ngo nt+mento, Oso hwanji fi+wano. Huno pi'n+ngo engo syafi+siyo'eno. Ose ntahon+ngki olo hwe aho hopi'nono fehohnjo anga'nohino sohwanji hofi+ko'nji Sisaliya'no ument+hwonefoho. Nowentani Kouniliyosiye angomo humament+hwonefoho. ¹³ Kouniliyos nal+mento, Hwe ahwomo mta'ango sohwo nje angomo nolohofonto ole nt+mento, K+ko ango, Joupa'no a'amu fil+hwajo. Hwe yofe hufa'u'njo Saimoun Pitamne'no fil+hwajo. ¹⁴ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno waselono. Hungkuno hiso nupa'n+ngkohoji k+ko ji+je a'amu so'nji An+tuye hon+ngkano ne woti+pentantifeho. Ose nal+mentisofoho. ¹⁵ Ngko An+tuye hungkuno ul+mentan+ngko An+tuye Towahuno noponto uhula'mo'mentisofoho. Oso hiso nakune'no si+mo'mo pmentiso hopafoho. ¹⁶ Ose uhwononji Jisasiye hungkunomne'no ole syafi+hu'mentoho, Joun a'amumo mijo'nohino kiyoma'mentiso so'no hwangu An+tuye Towahuno Wop+ngo wosehulo'afono. ¹⁷ Si+mo'mo nakwo Hwe Engo Jisas K+lais+mo si+meho hi'ntnnono ument+hwone sohonta kakoe Towahuno nejapmmentiso hopaso oso a'amu kengo somo umentisofoho. Oso'no ngko An+tumo pi+jwohumayoso pipilo. Awonoho, Ngko a'amu hwo'nyoho. Pita ose ul+mentisofoho. ¹⁸ Oso hungkuno hiso oso a'amu yoka'njo sohwanji nupa'nont+fi oso yokaso noho'naofont+fi An+tumo isamoyoka ulont+fi ul+mentohofi, An+tu a'amu kengo somo si+meho uwolomokuwo'n+ngkiso hweho. Hofi+ko hon+ngkano wonyo ho'naofi+kujo'manji oso a'amu somo An+tu songo ne'no humayo'ne uy+mtonoho. Ose ul+mentohofofoho.

A'amu Antiyouk humamotofoso An+tuye syohoso kahopi imentohofofoho.

¹⁹ Si+tifen+mo fonjahumentohofoho sohonta a'amu Jisasi+mo in+ngkamotofoho somo a'amu Jisasi+mne'no nakwolaho li+motofoho sohwa wonyo umokumotofofoho. Wonyo umokuwo'n+ngkahon+ngkofi hiyaso humpo'mentohofofoho. Nohumpent+fi a'amu fehohnjo Founisiya sopo i'mofopahon+ngkofi nom'neso hwaho we'e Saipi+los sopo i'mofopahon+ngkofi nom'neso ango Antiyouk sopo u'mofapont+fi oso hopo sopo a'amu Juta'nohino somo An+tuye hungkuno lut+hwamentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu fehohnjo Jisasi+mo in+ngkamotofoso hwaho we'e Saipi+losnta'ango so'nji a'amu nom'ne ango Sailininta'ango so'nji hofi+ko ango Antiyouk sopo uhu'mokont+fi a'amu kengo somo Jisasi+ye hungkuno lut+hwamentohofofoho. A'amu Juta'maho. O'o, a'amu Ngk+lik

somo lutihwamentohofofoho. ²¹ Lutihwamentohofoho somo Anituye yokumpohn'nyo yano uyahon'ngki hwe moyami kengoso Jisasi mo simeho hi'ntnnono uyimentohofofoho. ²² Anituye a'amu ne Jerusalem humamotofoso oso hungkuno hiso'no nupa'nontifi Mponopasi mo ango Antiyokine'no lihwatimentohofofoho. ²³ Mponopas i'mofawento uhwonimentisoso Anitu a'amu kengo somo wopingo umokumentisoso uhwononto kako simeho wopingo umonimentisofoho. Oseso kako a'amu somo hungkuno yano ole uyimento, Sekwo Anituye hungkuno in'ngi seyo'eno Kakoe hungkunomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. Kakoe huyo'mo fosyohumanno. Ose ulimentisofoho. ²⁴ Mponopas huhwo sohwo hwe wopingo hweho. Kakoe simehomo'mo Anituye Towahuno toyo yamo'nnyo hweho. Kakoe simeho hi'ntnnono Anitune'no yokumpohn'nyo unyo hweho. Oso'no a'amu pi'n'ngi engo Anitumo in'ngkamentohofofoho. ²⁵ Osohonta Mponopas nolikafonto Tasosimne'no nowento Soulimne'no hafihafe tipmentisofoho. ²⁶ Notipemanto ango Antiyokimne'no womentisiyefoho. Oso Antiyok a'amu Jisasi Kilaisi mo in'ngkamotofoho so'nji nohumantifi hwe moyami pi'n'ngi engo somo Anituye hungkuno lutihwentan'ngki soswo anga'no uyakolo'mentisofoho. Antiyok ango hopo sopo a'amu Jisasi mo in'ngkamotofoho somo yofe Kilaisi we'e'nwoho hnnoma'mentohofofoho. ²⁷ Hohosohonta a'amu Anituye hungkuno limotofoho sohwa Jerusalem'ta'ango nuliko'mantifi Antiyokimne'no umentohofofoho. ²⁸ Hwe fihwo Anituye hungkuno limojo sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Osohomo Anituye Towahuno hungkuno uyahon'ngki Akapos nolikafonto, ole ulimento, Hwangku hwaho hopi'nonohino lopo mijoho engo u'mofapmmonteponoho. Hwangku sohonta hwe Kiloutiyos a'amu Loum somo mokosyohumamentiso sohonta oso mijoho engoso i'mofapmmmentisofoho. ²⁹ Antiyok'njo a'amuso oso hungkuno mijoho so'no nupa'nontifi a'amu Jutiya Jisasi mo in'ngkamotofoho somo ufo'mane'entifi hungkuno nano mtito'mentohofofoho. Ose mtito'mentohofoso hnnimentohofi, Hwe hamniyoho engo'njoso engo uyife. Hwe hamniyoho we'e'njo sohwa we'e uyife. Ose hnnimentohofofoho. ³⁰ Oso hiso yontifi hofiko Mponopasi'nji Soul'nji hamniyohoso oso hwa'u uyohojiku'mo'mojiyofoho. Jerusalem a'amu Jisasi mo in'ngkamotofoho sofe hwe engo sohwo uyimentisiyefoho.

12

Helout kako Jemisi mo nofonjasyonto Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho.

¹ Hohosohonta hwe yofe engo'njo Helout osohwo a'amu Jisasi Kilaisi mo in'ngkawo'n'ngkohoho somo wonyo umokumentisofoho. ² Hwe huhwo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo uhwojahon'ngki hofiko Jouniye kola'wehwo Jemisi oso hwi hosimno'nji fahumentohofofoho. ³ Fahumentohoho so'no a'amu Juta nuhwonontifi simeho wopingo umon'ngkahon'ngki Helout nuhwononto a'amu Jutafe simeho wopingo umonyo'ne Pitamo impo'angomo intofahumentisofoho. Hohosohonta a'amuso S'ikuno Engo uhwonimotofofoho. Oso s'ikuno so'no ole limotofoho. S'ikuno hiso wopayo engo kamo'nnyoso ane nyo'nefoho limotofofoho. ⁴ Osohonta

Pitamo aho kento impo'angomo intofasyonto hwe itokuso'njo mtitofosofosofahu'nohino sohewamo umentisofoho. Hofiko Pitamo uhwontohumayo'ne hwafoho. Oso mtitofosofosofahu'nohino hwafoho. Helout huno ole un+mento, Olo An+tu A'amu Is+lael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syaf+siyo Sikuno Engo * moi'wo imo'n+ingkuhwoso'no ngko Pita sohomo hwe moya'mife t+mopo uhwat+mo. Ose syaf+hu'mentisofoho. ⁵ Pita impo'angomo nohumentan+ngki a'amu Jisas Kilais+mo in+ngkawo'n+ngkohofoso Pitamne'no An+tumo jomo yokumpohn'nyo ufo'mayo'ne ul+mentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo Pitamo impo'ango mta'ni is+hutofoma'mentisofoho.

⁶ Oso Sikuno Engoso moi'wo umo'n+monte'no yahon+ngki Helout huno ole syaf+hu'mento, Mo'n+ngka ngko Pitamo hungkuno ul+mo. Ose l+mentiso sohonta sikwo'miyo somo Pita a'amu itokuso'njo sohwa'u'njo ajwo'mo saho foyowentan+ngki ahwomo nano hufa'u'nji into'mentohofofoho. Hwe nom'ne itokuso'njo sohwa hoku'yopo a'amu impo'angomjo sohewamo uhwontohumayo'ne'ent+fi loho'mentohofofoho. ⁷ A'amu ahwomomjo sohwo noponto impo'angomo humentisofoho. Noswahon+ngki iyohohopa longkon+mentisofoho. A'amu huhwo sohwo Pitafe hupepo hwan+ngo ufonjonto ul+mento, Komo'no fil+kaho. Ose ulahon+ngki ahwomo nano hufa'uyoso Pitafe aho mta'ni is+huto hmwokwaj+mentisofoho. ⁸ Oso a'amu huhwo sohwo ul+mento, J+je ahuloho yohoji s+fikwongofosyo fiyo. Ose ulahon+ngki Pita yahon+ngki ul+mento, J+je manji'mofoyohoji t+fi nn+ngkape. ⁹ Ose ulahon+ngki Pita hwe sohomo t+fi in+ngkowahon+ngki impo'angomo ul+ko'ma'mentisoyefoho. Oso hiso hwe ahwomomjo sohwo imentiso so'no Pita huno ito'no muy+mmentisofoho. Wojo hopa hon+ngkon+mentisofoho. ¹⁰ Siko nowenji a'amu itokuso'njo s+mo'mjo sohwa impo'angomjo somo uhwontohumayo sohwa nohumentan+ngkofi uyakolofonji nom'ne a'amu itokuso'njo ayo saponjo sohewamo uyakolofonji hoku'yo ahwomo yokino'nohinoso siki hwosampo'n+ngkahon+ngki mempo hohnta'ni swol+kofawenji hon+ngkanomo umentisoyefoho. Osohonta hwe ahwomomjo sohwo Pitamo komo'no uhwot+'ma'mentisofoho.

¹¹ Nuhwot+'mofahon+ngki Pita kako huno ito'no yahon+ngki ole l+mento, Ngko huno niyohoho. An+tu kakoe a'amu ahwomo mta'ango uhwajiso sohwo Helout+ye aho mta'ni is+hutofon+makwoho. A'amu Juta sohwanji Helout+jonji yo'mayo wonyoso wontohofant+fi imalofoso ne mmo'n+ngkohoyohoho. ¹² Huno ose uyahon+ngki Joun Mak+ye kona'wohi Maliyafe angomno umentisofoho. Oso ango somo a'mu pi'n+ngo nuhu'mokont+fi An+tumo jomo ulontan+ngkofi, ¹³ Pita hoku'yo mempo mongkihnta'ni hwan+ngo fonjahon+ngki a'mu syoho ulohofiyosi kakoe yofe Louta, hoku'yo uhwosampo'mo lonto pmmentisofoho. ¹⁴ Pitafe mampaho upa'nonto ole l+mento, U, olo Pitafoho. Ose lonto kakoe s+meho wop+ngo umo'n+mentisofoho. Oso'no m+hwsampo'mmentisofoho. O'o haloho'no mupa'nonto hano kunto'no swonto ul+mento, Pita hoku'yopo lohofoho. Ntopohoho.

* **12:4:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

¹⁵ Ose ulahon+ngki ul+mentohofi, Kiko ilo'nnyo kiyoho. Ose ulahon+ngkofi kako yokumpohn'nyo imo'nonto ul+mento, Awonoho. Kako nehopi pohoho. Nihu'no nehopi selohono. Ose ulahon+ngki hofiko ul+mentohofi, Kakoe huyo'mangofoho.

¹⁶ Ose lontan+ngkofi Pita hoku'yopo hwan+ngo ne'no fongku'mentisofoho. Hofiko hano hwosampo lohofontifi uhwon+mentohofoso Pita nohumentan+ngki uhwonontifi yomo yomo imentohofofoho. ¹⁷ Mampi'nyo wohumafento Pita kakoe aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo humahon+ngkofi Pita ul+mento, Anitu impo'ango mta'ni isihutofon+hwatiso hwo'nyoho. Oso'no ulonto ul+mento, Sekwo Jem+si'nji nom'ne sohwanjimo olo hilo so'no ulimno. Ose ulonto mempo swaponto nom'ne ango kengopono umentisofoho.

¹⁸ Hwangku im+ngo'nji mofehi'nyo si'mofape so'nji a'amu itokuso'njo sohwa yomo yontifi ole hnn+mentohofi, Pita nti'mto. ¹⁹ Ose hnn+ngkahon+ngkofi Helout ul+mento, Sekwo Pitamne'no hafihafe fitipmno. Ose ulahon+ngki wonyopi t+pmmentohofofoho. Oso'no Helout nom'ne a'amu itokuso'njo sohwo ul+mento, A'amu Pitamo ito'no momokosyohumayo'njo imalofo sohwo fonjahumno. Osohonta Helout hwaho Jutiya uliko'manto Sisaliya'no wento osopo humamentisofoho.

Helout poyo pe'n+mentisofoho.

²⁰ Osopo nohumanto Helout a'amu Taiya'nji Saitoun ntnne'no yoka ul+mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa huno ole syafihu'mentohofi, Helout nakumne'no simano hintotohino umnalokusoso nakwo kakoe hwaho mta'ango wopayo mpe pipi yanehwono. Ose syafisyontifi nuhu'mokontifi Helout kakoe hungkunoso pompengo wonamofono lontifi l+mentohofofoho. Simo'mo hofiko Mpilasitos+nji hungkuno ito'no melihwat+mentohofofoho. Mpilasitos huhwo sohwo kako Helout+ye ango engo somo mokosyohumayo hweho. Hofiko oso yokaso wope'nono lontifi jomo ul+mentohofofoho.

²¹ Oseso Helout a'amu so'nji nuhu'mokuhwasi hungkuno lane'ento sikuno ho'nahumentisofoho. Oso sikuno somo Helout a'amu mnokino engo'njo sohwafe hwapife wonyoangkafoso pa'nonto epohumayo wop+ngo engo sopo nohumanto hungkuno sawemo ul+mentisofoho.

²² Ose lontan+ngki a'amu sohwa joho ul+mentohofi, Olo hwe lohwo a'amu'maho. Olo Anitu pa'n+ngo hweho. ²³ Helout ose upa'nonto huno syafihu'mento, Ou Anitu pa'nyo hwo'nyoho. Oso kakoe huno hiso Anitu nuhwononto a'amu ahwomomjo sohwo Helout+yepono uhwojahon+ngki Helout sohomo hwan+ngo fongku'mentisofoho. Nofonjahonjo sohonta pihnyo Helout+ye a'apaho nolongkwopmmokosyahon+ngki poyo pe'n+mentono.

²⁴ Anituye hungkuno ango'meemo ho'n+ngkahon+ngki a'amu pi'n+ngo engoso Jisasimo in+ngkamentohofofoho.

²⁵ Mponopas+nji Soul+nji Jerusalemne'no hamniyoho motawenji osopo syoho moi'wo esojwaofonji Joun Mak'nji Antiyoukimne'no umentisoyefoho.

13

Hofiko Mponopas+nji Soul+njimo Anituye syoho iku'mofo'ne uhwat+mentohofofoho.

¹ A'amu Jisasimo in'ngkamotofo ango Antiyok humamotofofo a'amu fehohnjo somo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwamotofofoho. A'amu fehohnjoso a'amu nom'ne somo mesyolutihwamotofofoho. Hofikoe yofeso olenoho. Mponopas, Simeyoun hwe wonisa'nyo sohwo, Lusiyos ango Sailininta'ango sohwo, Manain osohwo hwe yofe engo'njo Helout Tetlak, sohwo'nji humamojo sohwo, Soul'njoho. ² A'amu Jisasimo in'ngkamotofoso nuhu'mokontifi wopayo manyo'njo yontifi Anitumo jomo ulontan'ngkofi Anituye Towahuno Wop'ngo ulimento, Sekwo Mponopasi'nji Soul'nji nom'ne syoho uy'male so'no uhwsopopmno. ³ Ose ulahon'ngki hofiko wopayo humaho ne'no humantifi Anitumo jomo ulontifi hwe sohwa'umo aho kisusyontifi sikimo uhwatimentohofofoho.

Hwaho Saipilos sopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

⁴ Anituye Towahuno Wop'ngo hwe sohwa'umo uhwojahon'ngki siko Selusiya'no umentisiyefoho. Osopo siko yofayokinomo nokotosahon'ngki hwaho we'e Saipilos'ne'no motowako'mentisofoho. ⁵ Nomotowekahon'ngki oso hwe huhwo sohwa'u Salomis ango sopo i'mofawenji a'amu Jutafe tajo ango hopi'nonohinomo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho. Joun Mak siko'nji nohumantifi ufo'ma'mentisofoho.

⁶ Siko Salomis ango sopo uliko'manji emoyonji, hwaho we'e nongkihnta'ni ango nom'ne Pafous sopo ifawo'mentisiyefoho. Oso ango hopo sopo a'amu Juta fihwo kakoe yofe Mpajisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako ki'nyo'nji peefo'nji hwsoso'nji imojo hweho. Kako Anituye hungkuno hwasyo l'mojo hweho. ⁷ Mpajisas huhwo sohwo hwe yofe engo'njo Sesiya Poulos sohwo a'amufoho. Sesiya Poulos sohwo hwe huno wop'ngo'njo hweho. Kako Anituye hungkuno upa'nimo lonto Mponopasi'nji Soul'njine'no joho ulimentisofoho. ⁸ Mpajisas oso hiso'no nupa'nonto Mponopasi'nji Soul'njine'no ngkilaho lonto sotofo ulimentisofoho. Kako hwe yofe engo'njo sohomo ulimento, Anitumo simaho hi'ntnnono uyohotoho ulimentisofoho. Oso Mpajisas sohwo a'amu Ngklik'njoso yofe nom'ne ole mul'motofi Elimasiyoho. ⁹ Soul osohwo nom'ne yofe ole Pouliyoho, * ulimotofofoho. Mpajisasiye Hungkunomo Poul nupo'n'ngkahon'ngki Anituye Towahuno Wop'ngo kako Pouliye hunomo ufohotofahon'ngki hwe hwsoso sohomo simano upento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento. ¹⁰ Kiko Seteniye hwomu hwsoso. Kiko yo'mayo hon'ngkano wop'ngo sofe mango hwsoso. Hwasyo hungkuno so'nji hon'ngkano wonyo so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji kiko hwap'ngo hwsoso. Kiko Anituye hungkuno wop'ngo y'wolo'mokonji hwasyo lutihwamotno hwsoso. Olo yahino loso mohonaofeso peho'neto. ¹¹ Kiko upa'nyo. Olohonta Anitu wonyo wakumokumntonoho. Kiko t'mpi'nyo imo'n'ngkohoji mofehi'nyoso muhwonhnefino. Hwangku apa'no nuhwonhnefino. Ose ulahon'ngki Elimasiye t'imo komo'no t'mpi'nyo imo'n'mentisofoho. T'mpi'nyo imo'nonto kako a'amu hon'ngkano utihwayo'ne haf'hafe

* **13:9:** Oso yofe Souliyeso Hipilu hungkuno mta'ango imo'nyofoho. Oso yofe Pouliyeso Ngklik hungkuno mta'angofoho. A'amu fiso hofikoe huno ole, Soul sohwo Pouliyeso kakoe huno mta'angofoho syafi'hu'mentohofofoho. Hwap'ngoso kako Anituye hungkuno syoho a'amu Ngklik ajwo so'mo yonto meehntimentisofoho.

tɪpmmentisofoho. ¹² Oso hiso'no hwe yofe engo'njo sohwo nuh-wononto Anɪtumo sɪmeho hi'ntnnono uyonto Anɪtuye hungkuno Poul lutɪhwamentiso so'no yomo imentisofoho.

Ango Antiyouk Pisitiya osopo syoho imentisiyefoho.

¹³ Poul hwe nom'ne kako'nji emmotofo sohwanji Pafous ango sopo nulɪko'mahonɪngkofi yofayokino nutɪmanto hwaho nom'ne Pamɪfiliya sopo ango Peka sopo kuhwojamentisofoho. I oso'no Joun Mak a'amu somo uhwotɪ'mofonto Jelusalemne'no umentisofoho. ¹⁴ Hofɪko ango Peka ulɪko'mantɪfi nosontɪfi ango Antiyouk hwaho Pisitiya sopo sɪ'mo'mentohofofoho. Sɪkuno iyoho humayo somo hofɪko a'amu Jutafe tajo ango somo noswontɪfi osopo humamentohofofoho. ¹⁵ Mousesɪye honɪngkano hungkuno so'nji a'amu Anɪtu hungkuno uyahonɪngki lɪmotofo sohwanjiye hungkuno so'nji atofu lontɪfi hwe engo tajo ango syoho'njo sohwa Poul kakoe a'amu ntnne'no lɪhwatɪmentohofofoho. Ole ulɪmentohofi, Nakwoe a'amu sohwasɪ, hungkuno yokumpohn'nyo nakwoe sɪmehomo sosofitofonesyohumayo'ne hi'njo hwasɪ'manji noho filɪmno. ¹⁶ Ose ulahonɪngkofi Poul nolɪkafonto aho ho'noma lohofonto ulɪmento, Sekwo a'amu Isɪlael soku sekwo'nji a'amu kengo Anɪtumo jomo ulɪwo'nɪngkohoho soku sekwo upa'nɪmno.

¹⁷ Anɪtu a'amu Isɪlael hn'nwiye Anɪtuyoho. Kako nakwoe ajuyohwosamo uhwsopo'mentisofoho. Hofɪko hwaho Ijip osopo kihn'nawo'nnyo hwafoho. I oso'no osopo nohumentanɪngkofi Anɪtu wopɪngo ulohofahonɪngki a'amu pi'nɪngo engo imo'nɪmentohofofoho. Hwangku Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo engo'nji a'amu homo somo hwaho Ijip mta'ni ipemotawento hwaho nom'nepo uhwojamentisofoho. ¹⁸ Hwaho a'amu anepo emoyontɪfi yo'mayo wonyoso yahonɪngkofi Anɪtu nuhwononto sɪmeho tango umentisofoho. Osopo emoyontanɪngkofi soswo *fouti* (40) uyokolofahonɪngki, ¹⁹ a'amu temtitofu kengo kengo aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne aho mta'ni hufa'u oso a'amu somo Anɪtu wae yaofonto hofɪkoe hwaho a'amu Isɪlael somo uyɪmentisofoho. Oso hwaho yofe Kenanɪyoho. ²⁰ Hwaho hiso uyonto osopo a'amu hungkuno ito'no mɪhwajiyo'ne uhwsopo'mentisofoho. A'amu hungkuno ito'no mɪhwajiyo sohwa a'amu Isɪlael somo umokosyohumentanɪngkofi soswo *foua hantɪlet fifɪti* (450) uyakolo'mentisofoho. Uyokolofahonɪngki a'amu Anɪtuye hungkuno lutɪhwamojo sohwo Samuel imo'nɪmentisofoho.

²¹ Samuel nohumentanɪngki a'amu Isɪlaelɪso Anɪtumo hwe yofe engo'njo sohune'no jomo ulɪmentohofofoho. Ose ulahonɪngkofi Anɪtu kako Kisɪye hwomu Soul sohomo uhwsopo'mentisofoho. Kakoe temtitofu Mpenyaminɪyoho. Soul yofe engo'njo a'amumo mokosyohumentanɪngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. ²² Uyokolofahonɪngki hwe huhwo sohomo Anɪtu wae yaofonto, nom'ne hwe songo Ntefitɪmo uhwsopo'mentisofoho. Osohune'no Anɪtu ole ulɪmento, Olo hwe lohwo Ntefitɪ Jesiye hwomu sohumne'no nje sɪmeho nɪmo'nɪngkohoho. Yo'mayo ngko imesomo Ntefitɪ wonnɪngka'mte hweho. ²³ Ntefitɪye imu sohwo Jisasɪyoho. Jisas huhwo sohwo a'amu Isɪlaelɪfe wonyo engo tangoso Jisasɪmo kotasɪmentisofoho. Oso hiso'no hohonta Anɪtu Ntefitɪmo ulɪmentisoso lohonta ne imo'nalofoho.

²⁴ Jisas mape sohonta Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo a'amu Isɪlael somo lutɪhwamento, Sekwoe honɪngkano wonyo

pi'ningo engoso foho'naopmno. Anitumo simeho yiwolo'mokukuji tifi fin'ngkamno. ²⁵ Joun nje syoho moi'wo umonono lonto a'amu somo ulimento, Sekwo ngkine'no huno pipi seyalofoho. Sekwo hwe fihune'no hontohumalofoso ngko'maho. I oso'no we'eneponopone hweho. Ngko hwe wop'ngo hwo'ni kalohi oso hwe huhwo sohwe sifikwongo fosyo isihuto'mne'maho. Hwap'ngoso kakoe yofe yokintahoponoho. Ngko a'amu hwahoponjo hwo'nyoho.

²⁶ Nje a'amufu. Apilohamiye temtitifo so'nunonji a'amu temtitifo kengoso Anitumo jomo uliwo'n'ngkohoho soku, oso hungkuno hwe fihwo nakwoe wonyo so'no tango kotasone so'no nakune'no Anitu lihwatimentisofoho. ²⁷ Oso hwe huhwo sohwo Jisasiyoho. A'amu Jelusalem humamotofo so'nji hofikoe hwe engo sohwanji olo hwe sohumne'no huno ito'no muyofoho. Sikuno iyoho humayo homo homo Anituye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno atofu lonti'fi haloho maposo'njo imentohofofoho. Anituye hungkuno limotofo sohwa ole mti'mokumentohofi, Oso hwe huhwo sohumo yo'mayo wonyo ulohopitnnefoho. Ose mti'mokumentohofofoho. Oso wonyo hiso hofiko ulohomentohofofoho. ²⁸ Hofiko Jisasiye hon'ngkano wonyo so'no huno ko tipenti'fi a'amuso Pailotimo ulimentohofi, Fonjinto'ofahumno. ²⁹ Anituye hungkuno limotofo sohwa yo'mayo Jisasi'mo wonyo ulohopitnne so'no mti'mokumentohofoso olo a'amu huhwo sohwa wonyo hiso yonti'fi iyo hwojiyafiku'nnyo mta'ni motaponti'fi sokimo'mo ho'nahumentohofofoho. ³⁰ I oso'no Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. ³¹ A'amu Ngkalilinta'angoso Jisasi'nji Jelusalemno umentohofoso hohosohonta sikuno pi'ningo engo Jisasi'mo uhwonimentohofofoho. Olohonta oso hwe huhwo sohwa hofiko a'amu Isilael somo Jisasiye hungkunoso luti'hwalo'kwofu.

³² Oso'no olohonta Mponopasi'nji ngko'nji Anituye hungkuno woselontayo'no pihwayo. Anitu neyakwosamo hungkuno nto ulimentisofoho. ³³ Olo hungkunoso olohonta ne imo'n'imasofoho. Hungkuno hiso ole, Anitu Jisasi'mo songo uliko'mentisofoho. Oso hiso'no Ta'njo Iyoswo 2 somo ole mti'mokumento, Kiko nje hwomu hwasoho.

Olo sikuno lomo nje yokumpohn'nyo kijapm'mo a'amu hopi'nono yofe waku'hwopife, ngko hnn'ngkwo hwo'nyoho.

Ose mti'mokumentisofoho. ³⁴ Nom'nepo Anitu kako Jisasi'mo songo likafo'ne apa'no poyo mape'nyo'ne so'no Jisasi'mne'no ose ulimento, Yo'mayo wop'ngoso ulohomne'no Ntefitimo uyimentoheso wokijapmmonne'no yohono. ³⁵ Anitu nom'ne Ta'njo Iyoswo somo ulimento,

Kiko jije Hwe Wop'ngo Syoho Kilohofiyo sohumo ito'no esyohumusoso kako nope'n'ngkuhwosi pisakino mowanehoho.

Ose ulimentisofoho. ³⁶ Nakwo Ntefitimne'no huno moi'wonoho. Kako nohumanto Anituye hungkunomo tifi in'ngkamojo hweho. Kako poyo pe'n'ngkahon'ngki kakoe pijafoso ajuyohwosanjopo ijipijisyosyahon'ngkofi osopo pisakino wa'mentisofoho. ³⁷ I oso'no hwe nom'ne sohumo Anitu uliko'mentiso sohwo pisakino mowasofoho. ³⁸ Nje a'amu soku oso'no sekwo huno ito'no waseyono. Nakwo olo so'no hungkuno woselantane'no yihwono. Olo hwe huhwo lohwo kako sekwoe wonyo wae weesemo'mto pmentiso hweho. ³⁹ Mousesiye

honɪŋkano hungkuno sekwoe wonyo wae yaofoso hopa'maho. O'o, oso hungkuno hiso a'amumo wopɪŋgo mmokiyofoho. I oso'no oso hwe huhwo sohwa Jisas kakoe hungkunomo tɪfi inɪŋkafijoso sekwoe wonyo wae yasemofɪhwosi a'amu wopɪŋgo wasemokumntonoho. ⁴⁰ I oso'no sekwo huno ito'no fisyaɪɪhupmno. Hohonta Anɪtuye hungkuno limotofo sohwafe hungkuno mtɪ'mokumentohofoso sekumne'no ne imo'nonoho. ⁴¹ Hungkuno ole, Sekwo yo'mayo uhwonɪwo'nontɪfi yo'mayo ne'njo so'no nakwolaho lalokwofo.

Sekwo oso'no huno syafɪhupɪfijoso poyo wope'nantɪfeho. Sekwo nohumentanɪŋkuji ngko yo'mayo wopɪŋgo yalokwe so'no a'amu losetɪhwafijoso sekwo haloho mupa'nɪfitnnehoho. Hungkunomo sɪmeho hi'ntnnono muyɪfitnnehoho.

Oso hungkunoso Poul ulɪmentisofoho.

⁴² Ose ulonto Poulɪ'nji Mponopasi'nji ango uhu'mokiyo somo wopahalo lonji yontanɪŋki ulɪmentohofi, Nom'ne sɪkuno iyoho humayo somo olo hungkuno hiloso apa'no fonalinyo. ⁴³ A'amu ango uhu'mokiyo somta'ni nohotoswopahonɪŋkofi a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu kengoso Jutafe honɪŋkanomo inɪŋkamotofo so'nji Poulɪ'nji Mponopasi'nji womentohofofoho. Siko a'amu homo somo ulɪmentisiyo, Sekwo Anɪtuye hungkunomo tɪfi finɪŋkamno. Kako wopɪŋgo semokosyohumane so'no sɪmeho ne'njo uyɪmno.

⁴⁴ Oso nom'ne sɪkuno iyoho humayo somo a'amu pi'nɪngo engo ango uhu'mokiyo somo Anɪtuye hungkuno upo'nano lontɪfi uhu'mokumentohofofoho. ⁴⁵ Ose uhu'mokahonɪŋkofi a'amu Jutaso a'amu pi'nɪngo somo uhwonontɪfi hintotohino umnɪŋkahonɪŋki Poulɪ'nji Mponopasi'ntnne'no nakwolaho lontɪfi sitofo ulontɪfi sikoe hungkunomo hwotoho hmentohofofoho. ⁴⁶ Ose ko yahonɪŋkofi siko iyoho munnɪmentisofoho. Siko ulɪmentisiyo, Sekwo a'amu Juta soku Anɪtuye hungkuno sɪmo'mo selɪmalohwoyo. Oso hiso sekwo nupa'nontɪfi hohujo ikinjao'malofofoho. Hohujo ikinjao'malofokalohi songo ne'no mohumafitnnehoho. Sekwoe syohofoho. Upa'nɪmno. Olo hilo so'no nekwo a'amu kengo somo Anɪtuye hungkuno woluthwantayoho.

⁴⁷ Anɪtu ole nalimento, Ngko a'amu kengo sofe pomponaho pa'nyo sehwasopehono. Sekwo hwaho yawojo'meemo nje honɪŋkano utɪhwamno. Ngkimo nɪ'mayo'nefoho.

⁴⁸ Ose ulahonɪŋki a'amu kengoso nupa'nontɪfi Anɪtuye hungkuno so'no sɪmeho wopɪŋgo umo'nɪmentisofoho. Anɪtu hohonta oso a'amu songo ne'no humayo'ne uhwasopo'mentisoso oso sɪkuno somo Jisasɪmo sɪmeho hi'ntnnono umentohofofoho.

⁴⁹⁻⁵⁰ Oseso Anɪtuye hungkuno ango'meemo ho'nɪmentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso Poulɪ'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontɪfi hwe yofe engo'njo sohwanji moya'mi hamniyoho'njo Jutajafe tajo ango somo syuwo'nɪŋkohoho so'njimo ulɪkofahonɪŋkofi hofɪko sitofoso nupa'nontɪfi Poulɪ'nji Mponopasi'njimo wonyo uloho'mentohofofoho. ⁵¹ Poulɪ'nji Mponopasi'nji siko sɪfemjo hwaho wae yao'mentisiyoso a'amufe honɪŋkano wonyo utɪhwayo'nefoho. Wayo yaofonji ulɪmentisiyo, Olo wonyo elohofohofoso Anɪtu uhwonɪŋkohoho. Ose

ulonji oso ango sopo nuliko'manji Aikouniyamne'no womentisiyefoho. ⁵² Anituye a'amu ne Antiyok humamotofoso simeho wopingo umo'n'ingkahon'ingkofi Anituye Towahuno'nji humamentohofofoho.

14

Ango Aikouniyam sopo syoho imentisiyefoho.

¹ Oseso siko Antiyok imentisiyo hopa Aikouniyam ango sopo imentisiyefoho. Poul'nji Mponopasi'nji siko Jutafe tajo ango uhu'mokiyo sopo Anituye hungkuno lutihwahon'ngki a'amu Juta fehohnjo a'amu kengo so'nji Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. ² I oso'no a'amu Juta fehohnjo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko Poul'nji Mponopasi'njimo sitofo ulontifi a'amu kengo somo ulikofahon'ingkofi hofiko sikimo wonyo ulohomentohofofoho. ³ Poul'nji Mponopasi'nji siko Aikouniyam ango sopo ne'no nohumanji Anituye hungkuno yokumpohn'nyo lutihwamentisiyefoho. Siko iyoho munnimentisofoho. Anitu sikimo sosofitofosyohumentan'ngki siko yo'mayo kengo wonyoangkafo itihwamentisiyefoho. ⁴ Oso ango hopo sopo a'amu fehohnjo *Apousel* Poul'nji Mponopasohwa'u'njimo simeho afa in'ngkahon'ingkofi nom'ne a'amuso nakwolaho lmentohofofoho. Oso'no hofiko husilomentohofofoho. ⁵ A'amu Juta fehohnjo hofikoe hwe engo sohwa'ntnne'no a'amu kengo fehohnjo so'nji uhu'mokontifi hnnimentohofi, Nakwo Poul'nji Mponopasi'njimo sojo wofonjosyano lontifi imentohofofoho. ⁶ Siko oso hiso'no nupa'nonji hwaho Likouniyamno hiyaso umentisiyefoho. Osopo ango hufa'u ole, Lisitila'nji Ntepe'njoho. ⁷ Osopo Anituye hungkuno lutihwamentisiyefoho.

Poul'nji Mponopasi'nji siko ango Lisitila sopo syoho imentisiyefoho.

⁸ Oso Lisitila ango hopo sopo hwe fihwo sife wonyo'njo sohwo humunyoponoho. Kona'wohi aswo mta'ni ose'nohini ma'mentisofoho. Kako hano memayo'njo hweho. ⁹ Oso hwe huhwo sohwo Poulye hungkuno nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyimentisofoho. Oso'no Poul uhwonmentisoso kako sife wopingo umokiyo'ne syofisyahon'ngki uhwonmentisofoho. ¹⁰ Poul hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nolikafohoji jije sife'nji filikofohumaho. Ose ulahon'ngki kako komo'no solikofapi lohofonto hano emmentisofoho.

¹¹ Oso Poul imentisoso hwe moya'mi nuhwonontifi hofikoe hungkuno mohm'no lmentohofi, Anitu pi'n'ngo pi'n'ngo humalofo. Hufa'u hwa'u a'amu imo'nonji nakuyepono pisiyo hwaswoho. ¹² Ose lontifi hofikoe anitu sohwa'uye yofe Mponopasi'nji Poul'njimo mulimentohofi, Mponopas Susiyoho. Poul hungkuno lwo'n'ngkiso sohwo Hemesiyoho. Ose mulimentohofofoho. ¹³ Oso anitu Sus kakoe ango engo kakoe yofe ho'nomayo'ne yolohopo molinyofoho. Susiye ango mokosyohumayo sohwo ahwomo yahu'nji wokoso'nji kusomno motasimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo'nji a'amu hopi'nonohino so'nji yahu'nji wokoso'nji Poul'nji Mponopasi'njimo uyantifi imentohofofoho.

¹⁴ Oso hiso'no Poul'nji Mponopasi'nji nupa'nonji yahino hiso nekwolaho lonji sikoe nem'no manji'mofo sisimpomentisiyefoho.

Siko hano hwe moya'mi'njopono nowenji ajwopo nta'ni joho ul+mentisiyefoho. ¹⁵ Ole ul+mentisi, Oso sekwo a'amu soku peho'no yalokwofo. Nekwo a'amu hwoya'yoho. Sekwo hopa hwoya'yoho. Nekwo An+tu ne sohwoe hungkuno selalokuhwoyo. Sekwoe yo'mayo hwasyoso ho'naofone'no selalokuhwoyo. Noho'naof+kuji An+tu songo ne'no humayo'ne sohomo fin+ngkamno. Kako ahwomo'nji hwaho'nji ayo'nji yo'mayo songo humayoso mt+imokumentiso sohune'no selalokuhwoyo. ¹⁶ An+tu hohonta a'amu hof+ikoe yahino wonyo imotofo so'no uhwontohumamentisofoho. ¹⁷ I oso'no An+tu kako yo'mayo wop+ingo ut+hwa'nyopo nejap+wo'n+ngkiso hweho. An+tu kako ahwomomo humanto ifoyo nejaponteso nakwoe yo'mayo nonyo wosopayo wop+ingo i'mofopalofoho. Wopayo nejaponteso nakwoe s+imeho wop+ingo nemo'nalofoho.

¹⁸ Ose ko ulahon+ngki hof+iko Poul+nji Mponopasi'nji yahu uyant+fi yahon+ngkofi nekwolaho ul+wo'n+mentisiyefoho.

Poul+mo sojo fongku'mentohofofoho.

¹⁹ A'amu Juta fehohnjo hwaho Pisitiya ango Antiyouknta'ango so'nji nom'ne a'amu Aikouniyam mta'ango so'nji Poul sohumne'no nakwolaho lont+fi nopont+fi a'amu nom'ne so'nji nuhu'mokinont+fi Poul+mo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nofonjont+fi poyofoho lont+fi mempo hohnta'ni mehus+mp+e'mentohofofoho. ²⁰ I oso'no a'amu Jisas+mo in+ngkamotofo sohwa Poul+mo ho'nahumentohofoho sopo uhu'mokahon+ngkofi Poul apa'no songo l+ika'mentisofoho. Nol+kafonto angkuhwafo engo sopono asomo umentisofoho. Mo'n+ngka Poul+nji Mponopasi'nji ango Ntepe sopono umentisiyefoho.

²¹ Poul+nji Mponopasi'nji ango Ntepe i'mofawenji An+tuye hungkuno lut+hwahon+ngki a'amu pi'n+ingo engo nupa'nont+fi t+fi in+ngkomotofofoho. Oso syoho hiso yonji siko nowenji Lis+it+la'nji Aikouniyam'nji hwaho Pisitiya ango Antiyouk osopono asomo umentisiyefoho. ²² A'amu Jisas+mo s+imeho hi'ntnnono umotofo somo siko yokumpohn'nyo sosofito lohofonji ul+mentisi, Sekwo An+tuye hungkuno yokumpohn'nyo f+ikesyohumamno. Olo hwaho lopo nohumehwasi yo'mayo tango'njo wohumantonoho. Oso'no hwanguk sohonta An+tuye ango wop+ingo kakoe yokumpohn'nyo mokosyhumaso sopo wohument+hwantano. Ose lut+hwaumentisiyefoho. ²³ Ango ho'mo so'mo a'amu Jisas+mo s+imeho umotofo sopono Poul+nji Mponopasi'nji a'amu anga'no anga'no uhwosop+mentisiyefoho. A'amu Jisas K+lais+mo umotofo somo umokosyohumayo'ne hwafoho. Siko wosopayo humaho humant+fi An+tumo a'amu samhe'no jomo ul+mentisiyo, Mpohwo a'amu kikine'no s+imeho hi'ntnnono kijopalokwofoso olo a'amu lomo k+iko umokosyohumaho. Ose ul+mentisiyefoho.

Poul+nji Mponopasi'nji siko hwaho Siliya ango Antiyouk asomo umentisiyefoho.

²⁴ Osoponta'ango siko hwaho Pisitiya emoyonji ango Pam+filiya i'mofapmmentisiyefoho. ²⁵ Siko nowenji ango Peka sopo An+tuye hungkuno lut+hwanji ango Ataliya'no umentisiyefoho. ²⁶ Osoponta'ango yofayokinomo nokotosahon+ngki Antiyouk+imne'no wekapmmentisiyefoho. Hohonta oso ango Antiyouk ho'mo so'mo

a'amu Jisasimne'no hitoho ulo'mojoso Pouli'nji Mponopasi'nji Anituye syohomme'no uhwojahaningkofo siko oso syoho hiso moi'wo yonji asomo pmentisiyefoho. ²⁷ Siko Antiyouk asomo i'mofopahaningki a'amu hopi'nono uhu'mokahoningkofo siko yo'mayo yo'mayo Anitu imentiso so'no lutihwamentisiyefoho. Siko ole ulimentisiyo, Anitu a'amu kengo somne'no honingkano hwosompeehoningki hofiko simeho hi'ntnnono umalofofoho. ²⁸ Ose ulonji osopo humamojiyefoho.

15

Ango Jerusalem uhu'mokumentohofofoho.

¹ Hwe fihwa hwaho Jutiya'ango sohwa Antiyoukimne'no pmentohofofoho. Osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo hungkuno ole lutihwamentohofi, Sekwo Mousesiye honingkano hungkuno a'apaho sihu kolo'nyo so'no tifi miningkayo'manji Anitu kako mosetimanefoho. Ose lutihwamotofofoho. ² Oso hungkuno hiso Pouli'nji Mponopasi'nji nupa'nonji a'amu Jutiya nta'ango so'nji yoka ikujoho hopa hnnimentohofofoho. Oso'no a'amuso ole ulimentohofi, Pouli'nji Mponopasi'nji nom'ne a'amu Antiyouknta'ango so'nji Jerusalemne'no fisimno. Osopo *apousel* nom'ne sohwanji hwe engo sohwanji olo hungkuno hilo so'no ito'no womihwojantifeho.

³ Ose lontifi uhwatimentohofofoho. Nowentifi hwaho Founisiya'nji Someliya'nji osopono nohumantifi oso ango sponjo a'amu somo ulimentohofi, A'amu kengo sohwa Anitumo hofikoe simeho uyalokwofo. Ose ulahoningkofo hofikoe simeho wopingo umo'nimentisofoho.

⁴ Jerusalem i'mofopahaningkofo osopo a'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji isamoyoka ulahoningkofo Antiyouknta'angoso yo'mayo Anitu imentiso so'no ulimentohofofoho. ⁵ A'amu Falisi fehohnjo Jisasimo iningkamotofo sohwa nolikafontifi ulimentohofi, A'amu kengoso Jisasimo iningkowalokwofoso hofikoe a'apaho sihu wakolo'nife. Ole ulimno, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo tifi finingkamno. Ose ulimentohofofoho.

⁶ A'amu *apousel* sohwanji hwe engo sohwanji oso hungkuno hilo so'no ito'no meliwejiyo'ne uhu'mokumentohofofoho. ⁷ Oso hungkuno so'no ne'no lontifi lontifi Pita nolikafonto ulimento, Nje a'amufu, sekwo huno moi'wonoho. Hohonta Jisas kakoe syohoso nakumo nejapmentisofoho. Osohonta a'amu kengo somo Anituye hungkuno lutihwayo'ne nihwosopomentiso hwo'nyoho. Oso'no hofiko nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyantifeho. ⁸ Anitu kako a'amufe simehomo huno uywo'ningkiso hweho. A'amu kengo somo Anitu kako hofikine'no simeho wopingo umo'ningkahoningki kakoe Towahuno Wopingo nakumo nejapmentiso hopa uywo'ningkiso hweho. ⁹ Anitu nakumo a'amu kengo so'njimo yahino afa nelohalofoho. Hofiko simeho hi'ntnnono Anitumo uyahoningkofo oseso Anitu kako hofikoe wonyo wae yaofalofoho. ¹⁰ Sekwo Anituye simehomo tango peho'no umokalokwofo. Mousesiye honingkano hungkuno tango engo'njofoho. Oso tango hiso ajuyohwasanji nakwo'nji ito'no miyo'njo imotohwonefoho. Oso'no olo a'amu kengo somo oso tango hiso peho'no uyantife'no yalokwofo. ¹¹ O'o, Jisas kako nakumne'no hitoho ulofahoningki nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no

kako woneti'ma'mtonoho. Oso'nohinofoho. A'amu kengoso hungkuno homo somo in'ingka'fijo so'no An'itu uti'ma'mtonoho.

¹² Ose ulahon'ingki a'amuso nupa'nontifi mampi'nyo humentan'ingko'fi Poul'i'nji Mponopas'i'nji uli'mentisi, Siko a'amu kengo so'nji nohumanji yo'mayo kengo wonyoangka'foso An'itu iti'hwamentiso so'no luti'hwamentisiyefoho.

¹³ Moi'wo lahon'ingki Jem'is uli'mento, U, nje a'amufo, nje hungkuno upa'nimno. ¹⁴ Saimoun Pita ole nalohi, simo'mo a'amu kengoso An'ituye a'amu ne mmo'nyo'njo imotofofoho. Olohonta An'itu hofi'kine'no hon'ing'kano imo'mentiso so'no hofi'ko kakimo in'ing'kowalokwofo. Oso'no hofi'ko kakoe a'amu ne imo'n'malofofoho. ¹⁵ A'amu hohonta An'ituye hungkuno luti'hwamotofo sohwa olo hilo so'no mt'i'mokumentohofoso ole, An'itu li'mento,

¹⁶ Hwangku ngko nopmne hwo'nyoho.

Ntefitiye temtitofoso ango hopa pi'wahu'mentohofofoho.

Ngko wopi'ngo imoku'mo ango songo hopa apa'no molimnefoho.

¹⁷ Oshonta a'amu kengoso ngkine'no ti'pifitnnefoho.

Oso a'amu kengo uhwosopi'mentoheso nje a'amu nefoho.

¹⁸ Oso hungkuno hohonta An'itu li'mentiso ne'no lalofoho.

¹⁹ Oso hungkunoso Jem'is nulonto nom'ne hungkuno uli'mento, Nje huno ole syofi'syalokweno. A'amu kengoso Jisasimne'no huno uyahon'ingki si'meho uyalokwofo somo syoho tango'njo uhwaloho.

²⁰ O'o, nakwo hofi'kine'no iyoswo ifalifaliyo ole womti'mokano. A'amu hofi'ko hwasyo an'itu somo yi'hufu uyifijoso sekwo non'ing'kutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Sekwo tongo hon'iyohi hi'njoso non'ing'kutoho. Ti'wangomo jilipopijoso non'ing'kutoho. ²¹ Hohonta Mousesiye, hon'ing'kano hungkuno a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo sopo si'kuno iyoho humayo homo somo luti'hwamotofo somta'angoso olohonta ose'nohini ne'no weho. Jem'is ose uli'mentisofofo.

A'amu temtitofu kengo Jisasimo in'ing'kowawo'n'ing'kohofu somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho.

²² A'amu apousel sohwanji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ing'kowawo'n'ing'kohofu so'nji hungkuno ole mtito'mentohofi, Nakwo Poul'i'nji Mponopas'i'ntnne'no hwe nom'ne sohwanji Antiyouki'mne'no uhwojano. Ose mtitofontifi hofi'ko hwe nom'ne hufa'u Jutas'i'nji Sailas'i'njimo uhwosopi'mentohofofoho. Oso hwe Jutas sohwo kakoe yofe nom'ne Mpasopasiyoho. Oso hwe sohwa'umne'no a'amu hopi'nono ole li'motofofoho. Hwe wopi'ngo hwa'uyoho.

²³ Iyoswo mt'i'mokontifi hofi'ko'nji uyohotim'entohofofoho. Iyoswo hiloso ole, Nakwo apousel sohwonan'nonji hwe engo sohwanji a'amu Jisasimo in'ing'kowawo'n'ing'kohofu so'ntnne sekwo'ne iyoswo mt'i'mokalokuhwono:

Sekwo a'amu kengo soku Antiyouk, Siliya, Silisiya sokune'no nakwo nakwoe a'amufo selalokuhwono. ²⁴ Ole upa'nimalohwono, a'amu fehohnjo oloponta'ango sohwa hungkuno tango'njo selimalofofoho. Hungkuno hiso'no sekwo nupa'nontifi huno pi'n'ingo engo syofi'syalokwofo. Upa'nimno. Oso hungkuno hiso'no nakwo masejofoho. O'o hofi'koe huno mta'n'ingo'nohinofoho. ²⁵ Oso'no nakwo nuhu'mokontani hungkuno ole mtito'malohwono. Hwe engo hufa'u hwa'umo uhwosopentani, siko Poul'i'nji Mponopas'i'nji sekuye

pone'no uhwojalokuhwono. Nakwo Pouli'nji Mponopas ntnne'no simeho afa wop'ngo uy'wo'n'ngkuhwonefoho. ²⁶ Siko Jisasiye hungkuno ango'meemo lut'hwani iyoho munyofoho. An'itumne'no poyo pe'nyo so'no iyoho munyofoho. ²⁷ Nakwo Jutas'i'nji Sailas ntnne'no uhwojalokuhwono. Siko olo hungkuno iyoswo lomjoso woselanjiyoho. ²⁸ An'tuye Towahuno nakwo'nji olo hilo so'no simeho afa inalokuhwono. Hon'ngkano tango'njo mosejopalokuy'hwono. O'lo, olomnohini t'fi fin'ngkamno. ²⁹ A'amu hwasyo An'itumne'no yahu y'hufo peefo'ne uy'fijoso sekwo non'ngkutoho. Sekwo tongo hon'yo non'ngkutoho. T'i'wangomo jilipopijoso non'ngkutoho. Sekwo a'mohufo ikutoho. Olo wonyo hiloso sekwo miyo'njo ifijo'manji wop'ngo wohumant'ifeho. Osohopeho.

³⁰ Oso iyoswo mt'i'mokont'ifi a'amu sohwamo uhwat'imentohofofoho. Antiyok ango sopo i'mofapont'ifi a'amu Jisasi'mo simeho umotofoso uhu'mokahon'ngkofi oso iyoswo umentohofofoho. ³¹ A'amu hiso iyoswo hiloso atofa lont'ifi, olo hungkuno hilo so'no simeho wop'ngo umo'n'mentisofoho. ³² Jutas'i'nji Sailas'i'nji An'tuye hungkuno l'imojiyo sohwa'u hungkuno ne'no ulonji yokumpohn'nyo usofito'mentisiefoho. ³³ Osopo ne'no humamentisiefoho. T'fi sohonta uhwat'imentohofa sopo asomo uhwat'imentohofofoho. ³⁴ [I oso'no Sailas Antiyok'imo wohumamo lonto humamentisofoho.] ³⁵ Oseso Pouli'nji Mponopas'i'nji ango Antiyok sopo ne'no humanji a'amu nom'ne so'nji An'tuye hungkuno lut'hwamentohofofoho.

Pouli'nji Mponopas'i'nji siko mtampo'mentisiefoho.

³⁶ Hwangku sohonta Poul Mponopas'imo ul'imento, Oso ango ho'mo so'mo An'tuye hungkuno lut'hwament'hwyo sopo oso'mno wehwaho. Hofiko wop'ngo ko humalofo. ³⁷ Uhwonowaho. Ose ulahon'ngki Mpanopas ul'imento, Nekwo Joun Makjanji wehwano. ³⁸ Ose ulahon'ngki Poul ul'imento, Hohonta Joun Mak nekwo'nji nowentani ango Pam'filiya osopo nta'ni eli'ko'manto asomo umentisofoho. Nekwo'nji syoho moi'wo miyo'njo imentiso hweho. Oseso nekwo'nji mowanehwono. ³⁹ Oso'no Pouli'nji Mponopas'i'nji siko yoka hnonji mtampo'mentisiefoho. Siko nomtampenji Mponopas'i'nji Mak'nji siko yofayokino nomanji hwaho we'e Saip'los sopo ne'no womentisiefoho. ⁴⁰ Poul Sailas'imo ut'manto siko kengopo nowahon'ngki a'amu Jisasi'mo in'ngkawawo'n'ngkohofoso ul'imentohofi, An'itu siko'nji wesoso wosefo'ma'mtonoho. ⁴¹ Ose ulahon'ngkofi siko nowenji hwaho Siliya'nji Silisiya sopo nowenji a'amu Jisasi'mo in'ngkawawo'n'ngkohofa somo sosofitofosyohumamentisiefoho.

16

Timouti kako Pouli'nji Sailas'i'nji umentohofofoho.

¹ Poul ango Ntepe'nji Lis'tila'nji sopone'no umentisofoho. Ango Lis'tila sopo hwe fihwo Jisasi'mo in'ngkawawo'n'ngkiso sohwo humunyoponoho. Kakoe yofe Timoutiyoho. Timoutiye kona'wohisi Juta apefoho. A'musi Jisasi'mo in'ngkawawo'n'ngkisiyoho. Timoutiye kan'ngkwowho a'amu Ngk'lik nta'ango hweho. ² A'amu Jisasi'mo in'ngkawawo'n'ngkohofa Lis'tilanta'ango so'nji Aikouniyam mta'ango so'nji hofiko Timoutimne'no ole ul'imentohofi, Hwe wop'ngo

hweho. ³ Poul ole syafi'hu'mento, Ngko Timouti'nji wehwantae hwo'nyoho. Ose syafi'syonto kako a'amu Jutafe yahino a'apaho sihu kolo'nyoso Timoutimo uloho'mentisofoho. Hwap'ingoso ole, A'amu Jutaso angu hopo sopo humamotofoso hofiko huno moi'wonoho. Timoutiye kan'ngkwohwo a'amu Juta hwo'maho. O'o Ngk'liknta'ango hweho. Oso'no kakoe hwomufe a'apaho sihu makolofe'njo imentohofofoho. ⁴ Ango ho'mo so'meemo Pouliyo Timoutiyo Sailasiyo hofiko nowenti'fi oso hungkuno a'amu *apousel* sohwanji hwe engo Jelusalem mta'ango sohwanji mtito'mentohofoho so'no luti'hwamentohofofoho. Ole uli'mentohofi, Olo hungkuno hiloso t'fi fin'ngkamno. ⁵ Oseso a'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofofe si'meho hi'ntnnonoso yokumpohn'nyo engo imo'n'mentisofoho. A'amu Jisasi'mo in'ngkawowo'n'ngkohofoso pi'n'ngo engo imo'n'mentohofofoho.

Poul angu T'ilouas sopo wojo hupa uhwon'imentisofoho.

⁶ Nowenti'fi hwaho Filijiya'nji Ngkolesiya sopo emoyontan'ngkofi Anituye Towahuno uli'mento, Sekwo hwaho Esiya sopo Anituye hungkuno noluti'hwafikutoho. ⁷ Hofiko Misiya hwaho mom'ngo sopo nowenti'fi Mpitiniya hwaho sopo wohwano lont'fi ko imentohofoso, Jisasi'ye Towahuno hano pitofahumentisofoho. ⁸ Oso'no hofiko Misiya uhwontawenti'fi T'ilouas angu sopo i'mofamentohofofoho. ⁹ Oso hopo sopo sikwo'miyo somo Poul wojo hupa uhwon'imentisoso hwe Masetouniyanta'ango sohwo nolohofonto Poulimo jomo uli'mento, Mijo lopo nowekohopohoji fonefo'maho. ¹⁰ Ose uhwon'ngkahon'ngki, nakwo, ngko Luk ntnne'no Masetouniyamne'no yo'mayo ito'no esyohumentihwonefoho. Nakwo huno moi'wonoho. Anitu ole nalim'ento, Sekwo nje hungkuno Masetouniya motakuji a'amu somo filuti'hwamno. Ose nalimentisofoho.

A'mu Litiya kako Anituye a'amu ne imo'n'imentisofoho.

¹¹ Oseso nakwo angu T'ilouasnta'ango yofayokino nomentani nowekentani Samoutilas i'mofi'wentani mo'n'ngkanta Neyapolis i'mofamenti'hwonefoho. ¹² Oso angu sopo uli'ko'mentani hon'ngkanomo nowentani Filipai i'mofamenti'hwonefoho. Oso angu hopo sopo hwaho Masetouniya sofe angu ponoho. A'amu Loum mta'ango hwaho mokosyohumayo sohwa osopo humamentohofofoho. Sikuno fehohnjo oso angu sopo humamenti'hwonefoho. ¹³ Sikuno iyoho humayo somo nakwo kusomo noswopontani mit'mom'ngo sopo nakwo huno ole syafi'hu'menti'hwone, A'amu Juta olopo Anitumne'no jomo ujo'no uhu'mokumotofofoho. Osopo uhwon'menti'hwoneso moya'mi sofa nofosyohumentan'ngkofi uhwonontani nakwo nujuwokokumentani hofiko'nji hungkuno li'menti'hwonefoho. ¹⁴ A'mu fisi kakoe yofe Litiya angu Taiyotaila nta'angiyoho. Kako ho'yo fae miyo'nohino syoho'njiyoho. Oso a'musi kako Anitumo jomo uli'mojiyoho. Kako nohumanto Pouliye hungkuno upa'n'mentisofoho. Anitu a'musiye huno yi'wolo'mokahon'ngki kako Pouliye hungkuno yokumpohn'nyo upa'n'mentisofoho. ¹⁵ Nupa'n'ngkahon'ngki oso a'musi kakoe angomo humamotofoho so'njimo nakwo mijo kiyoma'menti'hwonefoho. Nokiyomahon'ngkuhwoni a'mu hisi nalim'ento, Ngko Anitu ne'no si'meho hi'ntnnono nehopi

syani+fisy+kujj'i manji sekwo nje angomo nop+kujj fesyohumamno. Oso hungkunoso yokumpohn'nyo nelahon+ngki kakoe angomo humenti+hwonefoho.

A'amu Filipai sohwa hofi+ko Pouli+nji Sailasi+njimo impo'angomo uhumati+mentohofofoho.

¹⁶ S+kuno fihwi nakwo Anitumo jomo ujo'ne sopono nowentan+ngkuhwoni, a'mu siki syoho ulohofiyosi nakumo hon+ngkanopo ne'ma'mentisofoho. Oso a'mu hisi towahunu wonyo'njosi nohumanto hungkuno yo'mayo hwangku imo'nyo'neso limojijyoho. Oso hungkuno limojo so'no hofiyakwosa hamniyoho engo ma'mentohofofoho. ¹⁷ Oso a'mu hisi Pouli+nji nakwo'nji nonen+ngkawento a'amu somo uliwo'n+mento, Olo hwe lohwa Anituye syoho ulohofiyu hwafoho. Anitu nakumo asomo nemayo so'no woloseti+hwantifeho. ¹⁸ S+kuno huhwo huhwi a'musi kako oso yahino ose yiwo'n+ngkiso so'no Poul simeho wonyo umo'n+ngkahon+ngki ikinjamo lohofonto towahunu wonyo sohomo uli+mento, Jisas Kilaisiye yofe wakilmne'no yohono. Oso a'mu simo nuliko'mahoji mpano. Ose ulahon+ngki towahunu wonyo sohwo kunto'no uliko'ma'mentisofoho.

¹⁹ Uli+ko'ma'mentisoso a'musiye hofiyakwosa olo hiloso uhwon+mentohofoso hofi+koe hamniyoho hwap+ngoso uli+ko'ma'mentisoso uhwonontifi Pouli+nji Sailasi+nji aho yokumpohn'nyo kentifi a'amu uhu'mokiyo sopo hwe engo sohwanne'no husimpemotawomentohofofoho. ²⁰ Hwe engo Loum mta'ango hungkuno ito'no melihwajiyo'njo sohomo u'mantifi uli+mentohofi, Olo hwe lohwa'u Juta hwa'uyoho. Nakwoe ango wonyo imokiyo'ne pisiyo hwa'uyoho. ²¹ Hiko hon+ngkano nom'ne songo neti+hwalokusiyoso nakwo Loum hon+ngkano'njo sohona'niye hungkuno hohontajo somo mtihupeelofoho. Hon+ngkano songoso min+ngkowanehwono. ²² Ose ulahon+ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nontifi hwe sohwa'umo mango engo uli+mentohofofoho. Hwe hungkuno melihwajiyo'njo sohwa Pouli+nji Sailasi+nji hikoe hwapife mtihupeemofontifi a'amumo uli+mentohofi, Sohwe'nji fongkupmno. ²³ Nofonjantifi impo'angomo uhumati+mentohofofoho. Uhumati+mentohofoso hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohomo uli+mentohofi, Kiko hikimo yokumpohn'nyo mokosyohumaha. ²⁴ Hwe huhwo sohwo hungkuno yokumpohn'nyo upa'nonto oseso ango ne ajwomo'mo nomotasonto sikoe sife iyomo intofahumentisofoho.

²⁵ Kuntaliyopo Pouli+nji Sailasi+nji impo'angomo nohumanji Anitumo isamoyoka ulonji ta lontan+ngki a'amu impo'angomjo sohwa upa'n+mentohofofoho.

²⁶ Hohosohonta hwom+hwom m+kunimposo yahon+ngki impo'angomjo hwosaho yomo yomo yonto hoku'yo hopi'nono hwosompfeefahon+ngki ahwomo nano hofi+koe sife ahomjo itolo'meehumentisofoho. ²⁷ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo nolikafonto uhwon+mentisoso hoku'yo hopi'nono nohwosompo'nowo'miwentan+ngki uhwononto huno ole syafi+hu'mento, Impe'njo sohwa hofi+ko hiyae nto humpehofo lonto kakoe sihu nomanto kakimo wojwotofahin+monto imentisofoho. ²⁸ I oso'no Poul joho mohm'no uli+mento Kiko wonyo imokintoho. Nakwo hopi'nonohino sohwa'ni humalohwono. ²⁹ Ose ulahon+ngki hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo sikiloho'no joho ulonto, hano

kunto kunto'no wento humentisofoho. Noswonto yomo engo yonto Poul'i'nji Sailas'i'njiye sife ki'nyo'mo piwahu'mentisofoho.

³⁰ Poul'i'nji Sailas'i'njimo mempo hohnta'ni ipemotoswaponto uli'mento, Hiko hwe engo sohwasusi, Anitu nifo'mayo'ne pipi imnehono. ³¹ Ose ulahon'ngki uli'mentisi, Kiko Jisasimne'no simaho hi'ntnnono uyo'manji Mpohwo Anitu asomo nokumanefoho. Kakoe a'amu ne imo'ntnne hwosoho. Jije mehomi'nji ape'nji osenohinoho. ³² Ose ulonji hwe huhwo sohumo kakoe ango humamotofo so'njimo Anituye hungkuno luti'hwamentisiyefoho. ³³ Hohosohonta hwe huhwo sohwo Poul'i'nji Sailas'i'njiye uyomo mijo yati'ku'mentisofoho. Yati'wahon'ngki oso hwe sohwo kakoe a'amu'njimo Jisasimne'no mijo kiyoma'mentisiyefoho. ³⁴ Hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohwo Poul'i'nji Sailas'i'njimo kakoe angomo ipemotasono wopayo umentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe mehomi intohwantne'no Anitumne'no simaho hi'ntnnono uyoso'ne simaho wopi'ngo umo'nimentisofoho. ³⁵ Iyoho longkon'ngkahon'ngki hwe engo Loumnta'ango sohwa hofiko hwe itokuso'njo sohwaso lihwojahon'ngkofi hofiko hwe impo'angomjo mokosyohumayo sohumo uli'mento, Oso hwe hufa'u sohwa'umo sikwatipo filohoho.

³⁶ Ose ulahon'ngkofi hwe huhwo sohwo Poulimo hungkuno uli'mento Hwe engo Loum mta'ango sohwa wosesikwojantife'no hungkuno lihwojohoho. Oso'no siko impo'ango mta'ni uliko'mahosisi simaho pompenjiyo'nji fiwan'nyo. ³⁷ Ose ulahon'ngki Poul kako hwe itokuso'njo sohwaso uli'mento, Olo oso yahino wopi'ngo'maho. Nekwo Loum a'amu hwoya'yoho. Fosi nekwo wonyo miyo'njo yahon'ngkuhwoi sekwo wonyo elohofonti'fi uti'hwanyopo ikujoho efongku'malofohoho. Hungkuno ito'no meli'hwajiyon'jo miyonti'fi impo'angomo siki intofo ehumalofi'hwaso. I olohonta elohofi, Siko hiyae hano uhusisi fiwan'nyo. Oso yahino ni'hu'no wonyofoho. Hwe engo Loum mta'ango sohwa nekumne'no nopikuji mempo hohnta'ni ipemotewahon'ngkuji nekwo wohwantayoho. ³⁸ Ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa oso hungkuno hiso motowahon'ngkofi hwe engo Loum mta'ango sohwa nupa'nonti'fi Poul'i'nji Sailas'i'nji Loum a'amu sohwa'une'no iyoho unimentisofoho. ³⁹ Oso'no hwe engo sohwa impo'angomne'no nowenti'fi Poul'i'nji Sailas'i'njimo simaho wopi'ngo umo'nyo'ne'enti'fi ulonti'fi mempo hnta'ni ipemotawonti'fi uli'mentofofi, Siko olo ango lopo uliko'mahosisi mpannyo. ⁴⁰ Ose ulahon'ngkofi Poul'i'nji Sailas'i'nji impo'angomo uliko'manji Litiyafe angomo humentisiyefoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ngkowawo'n'ngkohoho so'nji nuhu'mokonti'fi hungkuno simahomo'mo nusosofitofonji uliko'ma'mentisiyefoho.

17

A'amu Tesolounikaso Poul'i'nji Sailas'i'njimo ikujoho wofonjantifi imentohofohoho.

¹ Poul'i'nji Sailas'i'nji ango Amifipoulis'i'nji Apolouniya'nji uhwontawenji ango Tesolounika sopo i'mofapmmentisiyefoho. Osopo a'amu Jutafe tajo ango loho'nnyoponoho. ² Poul sikuno iyoho humayoso engolopohamo kako tajo angomo umoyo sohwo

hofi+koe tajo angomo hofi+ko'nji humentisofoho. Si+kuno iyoho humayo hufa'u si+hune somo Poul An+ituye iyoswo mta'ango hungkuno hwap+ngo lut+hwamentisofoho. ³ Ole lut+hwamento, An+ituye hungkuno ole nalimento, Hwe fihwo nop+hwosi tohino engo nomahwosi nope'n+ngkuhwosi apa'no nol+ikafonefoho. Ose nalimentisofoho. Oso hiso'no An+itu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso huhwo sohwo Jisasi+yoho. Osohune'no selalokweno. ⁴ Pouli+ye hungkuno upa'nont+fi a'amu fehohnjo oso hungkuno hiso si+meho hi'ntnnono uyont+fi Pouli+nji Sailasi+njimo in+ngkamentohofofoho. Oso a'amu hiso fehohnjo Ngk+lik a'amu An+itune'no tajo ango somo uhu'mokumotofofoho. Hwe engo sohwafe moya'mi sofanji in+ngkamentohofofoho.

⁵ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hon+imo yont+fi hofi+ko hwe wonyo a'amu uhu'mokiyo sopo siki humawo'n+ngkohoho sohwapo nomant+fi nom'ne hwe moya'mi'nji uhu'mokont+fi mango engo li+wo'n+mentohofofoho. Ose yahon+ngkofi a'amu hopi'nonohino si+mano hintotohino umn+ngkahon+ngki Jesoun+ye angomo kikito'mentohofofoho. Hofi+ko Pouli+nji Sailasi+njine'no not+peent+fi uti+hwa'nyopo womuhumojano li+mentohofofoho. ⁶ Ose ko li+mentohofoso wonyopi ti+peent+fi Jesoun oso hwo'nji a'amu Jisasi+mo in+ngkawowo'n+ngkohoho nom'ne so'njimo hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwapne'no hus+mpent+fi mango engo mohm'no ul+mentohofi, Olo hwe hufa'u lohwa'u siko hwaho hopi'nonohinopo yahino wonyo yonji lohonto olopo humasiyo. ⁷ Olo Jesoun lohwo hikimo kakoe angomo motawomasofoho. Hiko nakwoe hwe engo Sisafe hungkunomo hwotoho fewo'n+ngkisiyo hwa'uyoho. Ole li+mentisiyo, Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo ne sohwo Jisasi+yoho. ⁸ Ose ulahon+ngkofi a'amu hopi'nono nupa'nont+fi hwe engo huhwanji si+mano hintotohino umn+mentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa Jesoun'nji a'amu Jisasi+mo in+ngkawowo'n+ngkohoho nom'ne so'njiye hamniyoho we'e nomant+fi usi+hutofahon+ngkofi hofi+ko umentohofofoho.

Ango Mpeliya sopo Pouli+nji Sailasi+nji syoho imentisiyefoho.

¹⁰ Oso sikwo'miyo somo si+kuno meefahon+ngki a'amu huhwo sohwa Pouli+nji Sailasi+nji Mpeliya ango sopo komo'no uhwat+mentohofofoho. Osopo i'mofaponji a'amu Jutafe tajo ango somo humentisiyefoho. ¹¹ A'amu Mpeliyaso huno wop+ngo'njofoho. Hofi+ko a'amu nom'nefe hungkunomo upa'n+wo'nont+fi huno ito'no syafi+hu'motofofoho. A'amu Tesolounika pa'nyo'maho. O'o, Pouli+ye hungkunomo si+kuno huhwo huhwi upa'n+wo'nont+fi An+ituye iyoswo somo hungkuno atofa li+motofofoho. Ole syafi+hu'mentohofi, Pouli+ye hungkuno nehopiti+keno. An+ituye hungkunomo uhwonano. Ose syafi+syont+fi An+ituye hungkunomo atofa li+wo'n+mentohofofoho. ¹² An+ituye hungkuno atofa lont+fi Pouli+ye hungkuno ne'njo uhwonont+fi Jisasi+mo si+meho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu hiso fehohnjo Ngk+lik a'amu hwe moya'mi yofe engo'njofoho. ¹³ A'amu Juta Tesolounika humamotofoso Poul Mpeliya ango sopo An+ituye hungkuno li+jwaofahon+ngki nupa'nont+fi nol+ikafont+fi Mpeliya ango sopo pmentohofofoho. Osopo a'amufe huno yi+wolo'mokont+fi fon+fonyo yahon+ngkofi a'amuso si+mano hintotohino umn+mentisofoho. ¹⁴ Oso hiso'no a'amu Jisasi+mo in+ngkawowo'n+ngkohofoso nupa'nont+fi Pouli+mo mijo ayo

mom+ngopo komo'no uhwat+mentohofofoho. I oso'no Sailas+'nji Timouti'nji siko Mpeliya ango sopo humamentisiyefoho. ¹⁵ A'amu Poulimo ipemotawomentohoho sohwa ango Atenis i'mofawent+fi osopo Poul ole lihwat+mento, Sailas+'nji Timouti'nji siko komo'no wapiyo. Ose ulahon+ngki a'amu sohwa Poulimo uliko'mant+fi kakoe hungkuno motas+mentohofofoho.

Ango Atenis sopo Poul hungkuno ulimentisofoho.

¹⁶ Poul ango Atenis hwe hufa'u sohwa'umne'no uhwontohumanto sojo huyo'mango kengo kengo uhwon+mentisofoho. Oso huyo'mangoso a'amu hwomtame ulohofone mt+'mokumentohofofoho. Poul nuhwononto simeho tango umentisofoho. ¹⁷ Oso'no Poul a'amu Jutafe tajo ango somo noswonto osopo a'amu Juta so'nji a'amu kengo An+tumne'no jomo ulimotofa so'nji An+tune'no hungkuno hnn+wo'n+mentohofofoho. ¹⁸ A'amu huno hwap+ngo'njosofehohnjo Epikuliyan hon+ngkanomo in+ngkamotofa so'nji fehohnjo Sitouik hon+ngkanomo in+ngkamotofa so'nji Poul+'nji yoka ikujoho pa'nyo hnn+mentohofofoho. Yo'mayo Jisas imentiso so'no kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no Poul kako hof+kimo ulimentisofoho. Oso hungkunoso nupa'nont+fi fehohnjo ole hnn+mentohofi, Olo hwe huno ane hweho. Kako ne'no liwo'n+ngkiso lohwo pehofu hungkuno lalofoho. Nom'ne fehohnjo ole hnn+mentohofi, A'amu kengofe an+tu huyo'mango so'no lalofoho. Ose hnn+mentohofofoho. ¹⁹ Oseso hofiko Poulimo nomant+fi a'amu *kaunisol* Aleyoupakosi'njo sopo uhmajont+fi, Olo hungkuno songo lalokunoloso nakwo huno wonaimonte'no yalofoho. ²⁰ Jije hungkuno fehohnjo songoso nakwo huno ito'nohino'maho. Olo hungkuno hwap+ngoso nakwo huno wonayono. Ose ulimentohofofoho. ²¹ A'amu Atenis so'nji a'amu nom'ne osopo humamentohoho so'nji hofiko hungkuno songo upa'nont+fi oso hiso'no ne'no limotofofoho. Syoho ne'nji miyo'njofoho. O'o, hungkuno'nohino limotofofoho.

²² Oseso Poul kako nolikafonto a'amu *kaunisol* Aliyoupakas sohwanjo sopo lohofonto ulimonto, Sekwo a'amu Atenis soku, Ngko sehon+ngkoheso sekwoe sojo huyo'mango pi'n+ngo engo somne'no sekwoe An+tu pa'nyomo hwomtame ulohofiwo'n+ngkohofu kuyoho. ²³ Ngko sekwoe angkuhwafo lopo emoyonji oso sekwoe ango sojo huyo'mango yofe ho'nomayo'ne pi'n+ngo uhwon+malefoho. Ole uhwon+maleso, ijempoho anga'nohino sopo sekwo ole mt+'mokumentohofi, Oloso nakwo An+tu nom'nehwo huno momaso'njo sohumne'nefoho. Ose mt+'mokumentohofofoho. Oso An+tu huhwo sohwo sekwo huno maseyo'njo siki hwomtame ulohofiwo'n+ngkohofu sohune'no selalokweno.

²⁴ Kako hwaho'nji yo'mayo hwahoponjo wojoso mt+'mokumentiso sohwa kako yo'mayo hwahoponjo ahwomomjoso mokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. Ango a'amu molinyo sopo mohumayo'ponoho. ²⁵ Kako yo'mayo umofonyo iyoso ni'hu'no awonoho. Oso'no a'amu pipi ufo'mapitnehofu. O'o, An+tu kako songo humayo so'nji ifofu s+mano esyaofone so'nji a'amu hopi'nonohino somo yano uy+wo'n+ngkiso hweho. Yo'mayo hopi'nonohino hwap+ngo hweho. ²⁶ S+mo'mo ne'mo kako hwe anga'nohino mt+'mokumentiso sohonta a'amu hopi'nonohinofe sikuno so'nji hofikoe hwaho ayo

momingo sopo ho'nahumentisofoho. Oso hwe si'mo'mjo sohumta'ango temtifo hopi'nonohinoso imo'n+mentohofofoho. Anitu a'amu somo hwaho ho'mo ho'mo uhwoj+wo'nalofoho. ²⁷ Anitu ose yonto kako a'amuso kakine'no watipen+mopifento yalofoho. A'amu hofiko Anitumo notipemafikuji nuhwon+fitnnefoho. Nakwo a'amu anga'no anga'nohino so'nnonjo sopo Anitu mofonepo humaho. ²⁸ Hwe nom'ne sohwa ole ulimeto, Anitu nakwoe hwapingo hweho.

Nakwoe simano esyaofoso, nakwoe hano emoyoso, nakwoe songo humayoso kako anga'nohino hwapingo hweho.

Nom'ne hwe sekumta'ango huno'njo sohwo ole limeto, Nakwo'ntne kakoe mehomi'nwoho. ²⁹ Nakwo Anituye mehomi'nmanji ole mosyafisiyo'njo uyano. A'amu hwaho kengo kengo nomantifi a'mohuyo'mango mt+'mokuwo'n+ngkohofofoho. Nakwoe Anitu kako hwahoponjo huyo'mango a'amu mt+'mokuwo'n+ngkohofo pa'nyo hweho. Ose mosyafisiyo'njo uyano. ³⁰ Hohonta a'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njosoyomayo huyo'mango mt+'mukahon+ngkofi Anitu nuhwononto hungkuno mujo'njo imentisofoho. I olohonta Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'n+mo ole nelalofoho, Sekwoe hon+ngkano wonyomo hohujo ikinjaofikuji ngko Anitu ne sohwo'nimo tifi nn+ngkapmno. Ose nelalofoho. ³¹ Anitu a'amu hopi'nonohino somne'no sikuno yano ilof+hwajiyo'ne ho'nahumentisofoho. Hwe fihumo yano ilof+hwajiyo syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. A'amu hopi'nonohinoso oso hwe huhwo sohumne'no huno uyoso'no Anitu uti+hwa'nyopo hwe pe'nyo sohumo songo ulika'mentisofoho. Oso hungkunoso Poul ulimentisofoho.

³² Oso hungkuno hwe pe'nyo sohumo apa'no songo ulika'mentiso so'no nupa'nontifi a'amu fehohnjo sitofolimentohofofoho. A'amu nom'ne fehohnjosole ulimentohofi, Olo hungkuno hiloso apa'no upo'nano. ³³ Oseso Poul a'amu somo nuliko'manto umentisofoho. ³⁴ A'amu fehohnjo Poulimo ufohi'nontifi Jisasimo simeho hi'ntnnono umentohofofoho. Hwe anga'no kakoe yofe Ntiyounisiyos kako *kaunisol* Aleyoupakos syoho'njo hweho. A'mu fisi kakoe yofe Ntomalis+yoho. Oso'nji nom'nesi'njoho.

18

Ango Koulin sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Osohonta Poul Atenis uliko'manto ango Koulinne'no umentisofoho. ² Osopo nohumanto hwe Juta fihwo nohumentan+ngki uhwon+mentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Akwila. Kakoe ango hwapingo neso Pountos. Hohonta kako kakoe ape Pilisila'nji hwaho Itali uliko'manji pmentisiyefoho. Hwapingoso hwe yofe engo'njo Kiloutiyos kako a'amu Juta Loum humamotofo somo wae yaofahon+ngki hofiko ango kengo kengopono humpo'mentohofofoho. Oso a'mu siya'umo Poul jomo u'ma'mentisofoho. ³ Poul'nji oso a'mu siya'u'nji hofikoe syohoso afafoho. Hwapife ango mol+motofofoho. Osopo Poul siko'nji nohumantifi syoho imentohofofoho. ⁴ Engolopohamo sikuno iyoho humayo somo Poul a'amu Jutafe tajo ango somo swonto hofiko'nji

hungkuno li'motofofoho. Poul kako a'amu Juta'nji Ngk+lik+'nji Jisas+mo s+meho hi'ntnnono uy+fitnne'ento lut+hwamentisofoho.

⁵ Hwangku sohonta Sailas+'nji Timouti'nji hwaho Masetouniya ul+ko'manji Poul ango Koulin humentan+ngki pmmmentisiyefoho. Siko nopahon+ngki Poul hwap+fe ango syoho ul+ko'manto An+tu ye hungkuno a'amumo lut+hwamentisofoho. Ole ul+mento, Hwe An+tu nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohwo Jisas Kilais+yoho. Ose ul+mentisofoho. ⁶ Olo hungkuno hilo so'no a'amu Juta fehohnjoso nakwolaho lont+fi hof+ko Poul+mo sitofo ul+mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hwap+femjo hintalinyo wae loho'n+mentisoso kakoe hungkunomo haloho maposo'nefoho. Ose yonto ul+mento, Sekwo t+kanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. Nje syoho moi'wonoho. Sekwo a'amu Juta sokumo sel+ko'mahm'mo a'amu temtitofu kengo somo An+tu ye hungkuno wolut+hwamne'no yohono. ⁷ Ose ulonto tajo ango somo nul+ko'manto hwe nom'ne temtitofu kengo sohwoe ango somno nowento osopo nohumanto lut+hwamajofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako An+tu ne'no jomo ul+wo'n+ngkiso hweho. Kakoe yofe Taitas Jos+tos. Kakoe ango tajo ango'njo sopo afapo molinyofoho. ⁸ Oso tajo ango mokosyohumayo sohwoe yofe K+lis+pos+yoho. Kako kakoe ape'nji sikoe mehomi'nji hof+ko Jisas+mo s+meho hi'ntnnono uy+mentohofofoho. A'amu Koulin pi'n+ngoso Poul+ye hungkuno nupa'nont+fi s+meho hi'ntnnono uyahon+ngkofi mijo kiyoma'mentohofofoho.

⁹ Sikuno nom'nemo wojo hopa uhwon+mentisoso An+tu ul+mento, K+ko iyoho yohotoho. K+ko nje hungkuno yoloho fiso. K+ko mampi'nyo humahotoho. ¹⁰ Ngko k+ko'nji humaleno. A'amu nom'neso wonyo makumokufitnnehofo. Oso ango lopo nje a'amu ne pi'n+ngo imo'n+fitnnefoho. Ose ul+mentisofoho. ¹¹ Oso'no Poul oso ango sopo soswo anga'no uyokolofahon+ngki osopo nohumanto An+tu ye hungkuno lut+hwamajofoho.

¹² Hwe fihwo kakoe yofe Ngkaliyou, Loum mta'ango sohwo yofe engo nomanto hwaho Ngk+lik mokosyohumayo sohonta a'amu Jutaso s+meho afa inont+fi Poul+mo nakwolaho lont+fi, hungkuno ujo'ne ango Ngkaliyou hungkuno ito'no m+hwajiyo'ne sopo ipemotasi+mentohofofoho. ¹³ Ole ul+mentohofi, Olo hwe lohwo kako An+tu ne'no t+fi in+ngkayo so'no hon+ngkano songo lonet+hwalofoho. Olo hon+ngkano songo losomo t+fi in+ngkawasom+manji hungkuno hohontajo somo womt+hupeentanoho. ¹⁴ Ose ulahon+ngkofi Poul hungkuno ul+mento yahon+ngki Ngkaliyou kako a'amu Juta somo ul+mento, Olo hwe lohwo hungkuno Loummta'angomo hwotoho hm+masom+manji ngko sekwoe hungkuno upa'n+mnsohilo. ¹⁵ I oso'no olo hiloso sekwoe hon+ngkano hungkuno hohontajo mta'ango so'no sekwo'nohini mtitopmno. Nje syoho'maho. Sekwoe syohofoho. ¹⁶ Ose ulonto ango mta'ni li+hwat+mentisofoho. ¹⁷ Oso'no a'amu Juta hiso hwe fihwo kakoe yofe Sous+tenis tajo ango mokosyohumayo sohomo aho nokent+fi ango hungkuno ito'no m+hwajiyo sopo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ko yahon+ngkofi Ngkaliyou kako hungkuno nom'ne mujofoho.

Hwaho Siliya ango Antiyok sopo Poul asomo umentisofoho.

18 Poul ango Koulin sopo a'amu Jisasimo in'ngkamotofo so'nji nohumentan'ngki sikuno nom'ne nuyokolofahon'ngki Poul oso a'amu somo ul'iko'ma'mentisofoho. Kako P'ilisila'nji Akwila'nji siko'ya'u'nji nowent'ifi ango Sengkiliya sopo Poul kako An'itumo hungkuno nto ul'imentiso so'no kakoe mijiyo hohwafo imokin'mentisofoho. Hohwafo imokin'ngkahon'ngki yofayokinomo nokotasont'ifi hwaho Siliyamne'no wako'mentohofofoho. ¹⁹ Hof'iko ango Efesos i'mofawent'ifi Poul a'mu siya'umo nul'iko'manto a'amu Jutafe ango uhu'mokiyo somo noswonto hof'iko'nji hungkuno li'mentohofofoho. ²⁰ Hof'iko Poul'mo ul'imentohofi, K'iko nakwo'nji sikuno pi'n'ingo fohumaho. Ose ulahon'ngkofi oso hungkuno somo t'ifi min'ngkamentisofoho. ²¹ O'o kako wamonto yonto ul'imento An'itu ngkimo ole ntoso'manji, K'iko ango Efesos asomo fiwe ntososo, e'wa ngko wapmmnonho. Ose ulonto Efesos ul'iko'manto yofayokinomo umentisofoho. ²² Yofayokino Sisaliya ifohohosyosyahon'ngki Poul a'amu Jisasimo in'ngkamotofo osopo humamotofo somo u'manto hungkuno we'e ulonto Antiyouk'mne'no umentisofoho.

Apoulous ango Efesos sopo An'ituye hungkuno ul'imentisofoho.

²³ Osopo nohumanto sikuno nom'ne somo umentisofoho. Kako hwaho Ngkolesiya'nji Filijiya'nji uhwontawento a'amu Jisasimo in'ngkamotofo somo yokumpohn'nyo sosofito fesyohumamentisofoho.

²⁴ A'amu Juta fihwo kakoe yofe Apoulousiyoho. Oso hwe huhwo sohwoe ango hwap'ingoso Aleksant'iliyanoho. Kako ango Efesos sopo noponto humamentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo An'ituye iyoswo somo huno'njo hweho. Kako An'itune'no hungkuno wonyoangkafo li'wo'n'ngkiso hweho. ²⁵ A'amu nom'neso kakimo An'ituye hon'ngkanomne'no lut'hwahon'ngkofi kako haloho'no yonto simeho wop'ingo umo'n'ngkahon'ngki nom'ne a'amu somo Jisasimne'no yoloho lut'hwamentisofoho. I oso'no Jisasie hungkuno fehohnjo kako huno muyofoho. O'o, Joun a'amumo mijo kiyomayo yahino so'no huno unyo hweho. ²⁶ Kako a'amu Juta sofe ango uhu'mokiyo sopo olo hungkuno hiloso a'amu somo yokumpohn'nyo lut'hwoma'mentisofoho. P'ilisila'nji Akwila'nji siko olo hungkuno hiloso nupa'nonji hwe sohomo nut'manji sikoe angomno ipemotawenji osopo Jisasimne'no hungkuno hopi'nonohino lut'hwamentisoyefoho. ²⁷ Hwangku sohonta Apoulous hwaho Ngk'ilik sopone'no wamo lonto, a'amu Jisasimo in'ngkamotofo Efesos humamotofo Apoulousimo ufo'mano lont'ifi hof'ikoe a'amu hwaho Ngk'ilik osopo humamotofo somne'no iyoswo mt'i'mokumentohofofoho. Ole mt'i'mokumentohofi, Olo hwe lohomo nakwoe a'amu hwosoho ul'imno. Ose mt'i'mokumentohofofoho. A'amu Ngk'ilik somne'no An'itu hitoho ulofahon'ngki hon'ngkano imo'mentisoso a'amu anga'no anga'no Jisasimo simeho hi'ntnnono umotofofoho. Oso a'amu homo somo Apoulous nu'manto ufo'ma'mentisofoho. ²⁸ Osopo Apoulousi'nji a'amu Juta Jisasimo min'ngkayo'njo so'nji ut'ihwa'nyopo Jisasimne'no hungkuno hnn'mentohofofoho. Apoulous kakoe huno hof'ikimo yakolo uloho'mentisofoho. Kako An'ituye iyoswo mta'ango ut'ihwanto ole lut'hwamento, Oso hwe An'itu nakwoe hwhapopo uhwat'mentiso sohwo Jisas Kilaisiyoho. Ose lut'hwahon'ngki hof'ikoe simehomo'mo nehopeho syaf'hu'mentohofofoho.

19

Ango Efesos sopo Poul syoho imentisofoho.

¹ Apoulous ango Koulin osopo nohumentan'ngki Poul ango Antiyok ul'iko'manto hwaho hwofiki'nyo'njo sopono nowakento ango Efesos i'mofapmmentisofoho. Osopo kako a'amu Jisasi'mo in'ngkamotofo fehohnjo somo t'ipema'mentisofoho. ² Poul a'amu homo somo ul'imento, Sekwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'imentohofotohonta Anituye Towahuno Wop'ingo ma'mentohofotaho. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, O'o, nakwo Anituye Towahunomne'no mupa'nyo'nwoho. ³ Ose ulahon'ngkofi Poul ul'imento, Mijo sekwo t'ihwoe hungkuno upo'n'ngkahon'ngkofi kiyosema'mentohofoto. Ose ulahon'ngki ul'imentohofi, Jouniye hungkuno nalont'ifi mijo kiyonema'mentohofofoho.

⁴ Ose ulahon'ngkofi Poul ul'imento, Hohonta Joun ole ul'imojo hweho, A'amu hofikoe wonyomo hohujo ikinjaof'ikujono mijo wokiyosema'mnoho. Ose ulonto nom'ne hungkuno ul'imento, hwe t'ifi pososohumo simeho hi'ntnnono uy'mno. Ose ul'imojo hweho. Oso hwe t'ifinjo sohwo Jisasi'yoho. Ose ul'imentisofoho. ⁵ Oso hungkuno hiso nupo'n'ngkahon'ngkofi Jisasi'ye yofemo mijo kiyoma'mentohofofoho. ⁶ Ose yahon'ngkofi Poul a'amu homo somo aho kisosyahon'ngki Anituye Towahuno Wop'ingo a'amu somo uhula'ofonto hungkuno kengo kengo uy'imentisofoho. Hofiko hungkuno kengo kengo lont'ifi Anituye hungkuno l'imentohofofoho. ⁷ Oso hwe sohwa aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoho.

⁸ Poul a'amu Jutafe tajo angomo noswonto Jisasi'mne'no yokumpohn'nyo lut'ihwamentisofoho. Hamno hufa'u s'ihune memjaofahon'ngki kako ne'no l'wo'n'imojo hweho. Poul kako a'amu Jutaso Anitu nemokosyohumayo sopone'no simeho y'wolo'mokufitne'ento lut'ihwamentisofoho. ⁹ I oso'no a'amu fehohnjo yokumpohn'nyo imo'nont'ifi Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyofoho. Hofiko ut'ihwa'nyopo Anituye Hon'ngkanomne'no wonyo hungkuno sitofo l'imentohofofoho. Oso'no Poul oso a'amu homo somo ul'iko'manto a'amu Jisas Kilaisimo in'ngkunyo nom'ne so'nji umentohofofoho. Sikuno huhwo huhwi Poul mesy'lut'ihwayo sohwoe hungkuno angomo Jisasi'ye hungkuno lut'ihwamojofoho. Oso hwe mesy'lut'ihwayo sohwoe yofe Tilanosiyoho. ¹⁰ Poul ose yontan'ngki soswo hufa'u uyakolo'mentisofoho. A'amu hopi'nono hwaho Esiya sopo humamotofoso Jisasi'ye hungkuno upa'n'mentohofofoho. A'amu Juta so'nji a'amu temtitofoto kengo so'nji upa'n'mentohofofoho.

Hwe Sefa sohwo kakoe hwomu sohwafe hungkunofoho.

¹¹ Anitu Poul'mo aho yokumpohn'nyo umokahon'ngki yo'mayo kengo wonyoangkafoso mt'ikokumentisofoho. ¹² A'amu fihwafe hwap'ife we'e somo Poul aho pm'mokahon'ngki nomotawent'ifi a'amu mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo uyahon'ngkofi a'amuso hwap'ife we'eso aho nopm'mokahon'ngkofi mnokino moi'wo imo'n'mentisofoho. Towahuno wonyoso nul'iko'mant'ifi umentohofofoho.

¹³ A'amu Juta hwsosohwa emoyont'ifi towahuno wonyo somo wae yao'motof'ihwafoho. Oso a'amu huhwo sohwa

Jisasiye yofe lontifi towahuno wonyo somo wae yaofone'entifi limentohofofoho. Towahuno wonyo somo ulimentohofi, Poul hungkuno lutihwawo'n+ngkiso sohune'no Jisasiyoho. Oso hwe huhwo sohwo yokumpohn'nyo'njo kengopo wokuhwatimo. Ose ulimentohofofoho. ¹⁴ A'amu Juta yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo kakoe yofe Sefa, oso hwoe hwomu aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwa oso hungkunoso towahuno wonyo sohomo ulimentohofofoho. ¹⁵ Oso hungkuno towahuno wonyo sohomo ulahon+ngkofi towahuno wonyo sohwo ulimento, Jisas sohune'no ngko huno niyohoho. Poul ntne'no huno niyohoho. I sekwo tihwasilo, Ngko huno maniyohoyohoho. ¹⁶ Ose ulonto hwe towahuno wonyo'njo somo a'amu sohwo hweka'mo yaofonto hofikoe hwapifemo sisimpento ikujoho yokumpohn'nyo fongku'mentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hwe sohwo angomo komo'no uliko'mantifi a'apaho tohino'nji hwapife ane hiyae humpo'mentohofofoho. ¹⁷ A'amu Juta'nji a'amu kengo so'nji Efesos humamotofohohwa olo hilo so'no nupa'nontifi iyoho unimentisofoho. Oso'no hofiko Jisasiye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁸ Hwe moya'mi pi'n+ngo engo Jisasi'mo simeho umentohofoso hofiko hofikoe hohontajo yahino hofikoe yo'mayo wonyo so'no utihwa'nyopo yoloho ulimentohofofoho. ¹⁹ A'amu pi'n+ngo engo peefo'nohwoso'no ki'nyo'no huno'njoso hofiko hofikoe iyoswo huno hwap+ngo'njo mt+mokumentohofoso nuhu'mokontifi a'amufe timopo toho uyo'mentohofofoho. Oso iyoswo somne hamniyohoso atofohwa limentohofoso *fifti tausen* (50,000) kina imo'n+mentisofoho. ²⁰ Hohosohonta Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo imo'n+ngkahon+ngki ango'meemo ho'n+ngkahon+ngki a'amu pi'n+ngo Jisasiye hungkunomo in+ngkamentohofofoho.

A'amu Efesos sopo humamotofoso Poul+me'no yoka hungkuno ulimentohofofoho.

²¹ Osohonta An+tuye Towahuno Wop+ngo Pouliye hunomo uya-hon+ngki Poul ole syafihu'mento, ngko hwaho Masetouniya'nji Ngk+lik+nji uhwonta'mo tifi Jelusalemno wamo, lonto limento, Ngko osopono u'mo hwangu ango Loum sopo uhwon+monnoho. ²² Ose syafisyonto kako hwe hufa'u kakimo ufo'mawo'n+ngkisiyo sohwa'u Timouti'nji Elastos+nji oso hwa'umo Masetouniya'no uh-watimentisofoho. Poul sikimo nolihwajonto kako hwaho Esiya sopo we'lenhwo humamentisofoho.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo Efesos humamotofoso a'amu Jisasiye Hon+ngkanomo tifi in+ngkawowo'n+ngkohoho somo wonyo uloho'mentohofofoho. ²⁴ Oso ango sopo hwe fihwo kakoe yofe Ntemit+liyosiyo. Kako sojo ewafo pa'nyoso huyo'mango syoho'njo hweho. Oso a'amu sofe anitu hwasyosi Atemisiyo. Ntemit+liyos kakoe a'amu'nji hofikoe anitu hwasyosiye ango huyo'mango mt+mokahon+ngkofi a'amu hamniyoho engo'nji mpe imotofofoho. ²⁵ Ntemit+liyos kako kakoe a'amu syoho afa'njo sohwa'mne'no joho ulahon+ngki uhu'mokumentohofofoho. Nuhu'mokahon+ngkofi ulimento, Olo syoho hiloso nakwoe hamniyoho hwap+ngofoho. ²⁶ Oso hwe Poul sohwo kakoe yo'mayo syoho y+wo'n+ngkisosso sekwo huno moi'wonnoho. Kako ole lutihwalofi, sekwo anitu aho'nji mt+mokuwo'n+ngkohofoso hwasyo an+tuyoho. Ne anefoho. Ose

lutihwalofoho. A'amu pi'n'ingo engo oso hungkunoso nupa'nontifi tifi in'ngkwalokwofo. Olo hiloso nakwoe ango Efesosinohino'maho. O'o, nakwoe hwaho Esiya yawojo'meemnoho. ²⁷ Oso hungkuno Poul lisoso nakwoe syohomo wonyo wonamokumontonoho. Oso'nohini'maho. Nakwoe anitu engosi Artemis kakoe ango wonyoangkafoso sokinjo pa'nyo umo'nimontefoho. Simo'mo a'amu Esiya so'nji hwaho yawojo'meemjo so'nji olo a'mu lohnne'no hwomtame uloho'motofofoho. I oso'no Poul'iye hungkuno Artemisiye yofe engoso wonyo umokumonto yalofoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki a'amuso nupa'nontifi simeho tohino umn'ngkahon'ngki mohm'no ul'wo'n'imentohofi, Nakwo Efesos so'nyuye Artemis yokumpohn'nyiyoho. ²⁹ Ose ne'no ul'wo'nontifi simeho fefoyo umokahon'ngki hofiko afa'no afa'no nolikafontifi angkuhwafo uhu'mokiyo spono komo'no wentifi hwe hufa'u hwa'u Ngkaiyosinji Alisitakosinji oso hwa'umo kompemotawomentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwa'u Masetouniyanta'ango hwa'u Poul'inji emmojiyo hwa'uyoho. ³⁰ Poul kako a'amufe simanopo waloho'mto yahon'ngki a'amu Jisamo in'ngkamotofoso uhoholo'mmtohofofoho. ³¹ A'amu fehohnjo yofe engo'njo hwaho Esiya mokosyohumayo sohwa Poul'imne'no hwe wop'ngo hweho hnn'imentohofohi sohwa Poul'iyepono hungkuno ole lihwat'imentohofi, Poul kiko oso uhu'mokiyo sopo nopohotoho.

³² Ose lihwamentohofoso a'amu uhu'mokiyo somjo sofe hunoso ehilo'mee'mentisofoho. A'amu fehohnjo hungkuno kengo li'wo'nontan'ngkofi a'amu nom'ne sohwa nom'ne kengo hungkuno li'wo'n'imentohofofoho. Oso a'amu pi'n'ingo sohwa uhu'mokiyo so'no hwap'ngoso huno muyofoho. ³³ A'amu Juta fihwa Aleksanta sohomo a'amu somo ulone'entifi usitofomotamentohofofoho. Oso'no Aleksanta ajwomo'mo nolohofonto hofikoe hungkunomo asomo ulimo lonto aho ho'noma'mentisofoho. ³⁴ Ose ko yahon'ngki a'amuso Aleksanta yofe uhwofontifi Juta hweho lontifi hungkuno afa'no afa'no mohm'no ul'wo'n'imentohofi, Artemis nakwo a'amu Efesos so'nyuye a'mu engiyoho. Hofiko johoho ne'no li'wo'nontan'ngkofi mofehi'nyo simo'me hano uyoso hufa'u imo'n'imentisofoho.

³⁵ Tifi sohonta hwe fihwa yofe engo'njo a'amufe ifalifaliyo syoho'njo sohwo mampi'nyo fosyohumanno ulonto ulimento, Sekwo a'amu Efesos soku upa'nimno. A'amu hopi'nono huno ole uyalofoho, Nakwo Artemisiye ango engo so'nji oso sojo ahwomo mta'ango pi'wahu'mentiso so'nji mokosyohumannwo'n'ngkuhwone'nwoho. ³⁶ A'amu oso hungkuno somo ilojaofoneso tihwolo. Awonoho. Sekwoe simeho nto'no wasemo'nono. Fonifonyoso iyo'eno. ³⁷ Olo hwe sekwo ipemotapohofohi sohwa'u nakwoe Artemisiye ango engomjo hufo miyo hwa'uyoho. Siko Artemisimne'no sitofo mujofoho. ³⁸ Nemit'liyosinji kakoe syoho ulohofiyo so'nji hofiko nom'ne hwe sohumne'no hungkuno'njo'manji oso hungkunoso nakwoe hwe engo sohumne'no fi'p'emotapmno. Osopo hungkuno jo'ne sikuno somo ito'no wom'hwajife. ³⁹ Sekwo nom'ne hungkuno'njo hwas'manji sikuno uhu'mokiyo ne somo walife. ⁴⁰ Olo hungkuno ne'no lontan'ngkuji nakwoe hwe engo sohwa huno pipi syonafihupitnnehofo. O'o, yolohoso ne anefoho. Hwe engo sohwa olo uhu'mokiyo so'no

nalohon+fijoso nakwo pehofo ulantanto. Awonoho. Nakwo hungkuno asomo mulanehwono. ⁴¹ Ose ulonto a'amu hofi+ko uhu'mokiyo sopo nohumentan+ngkofi ulim ento, Fohumpopmno. Ose ulahon+ngki humpo'mentohofofoho.

20

Hwaho Masetouniya'nji Ngk+lik+nji osopo Poul kako hano emoyamentisofoho.

¹ Nohumpeehon+ngkofi Poul a'amu Jisasi+mo in+ngkawowo'n+ngkohofosomne'no ngkiyepono wapifento joho ulimentisofoho. Nuhu'mokahon+ngkofi Poul An+tumne'no hungkuno ulonto hofi+kimo usosofito'mentisofoho. Ose yonto ulim ento nje a'amufuwosel+ko'ma'mne'no yohono. Sekwo mpan+mno. Ose ulonto Masetouniya'no umentisofoho. ² Oso hwaho sopo uhwontawento a'amu Jisasi+mo in+ngkawowo'n+ngkohofosomo An+tune'no hungkuno ulonto a'amu homo somo usosofito'mentisofoho. Osohonta kako Ngk+lik hwaho sopo nohumentisofoho. ³ Osopo nohumentan+ngki hamno hufa'u s+hune uyakolo'mentisofoho. Nohumanto kako yofayokinomo Siliya'no wamto yahon+ngki a'amu Juta sohwa Poul+mo wofonjasyano lontifi yahon+ngkofi Poul kako nupa'nonto huno y+wolo'mo lohofonto Masetouniya'no wamo limentisofoho. ⁴ Nom'ne a'amu Poul+nji umentohofosohwa hofi+koe yofe ole, Soupata Pilosiye hwomu Mpeliyanta'ango hweho. Tesolounikanta'ango hwa'u Alis+takos+nji Sekuntos+njoho. Ngkaiyos Ntepe mta'ango sohwo'nji Timouti'njoho. Hwaho Esiya mta'ango hwa'u Tikikos+nji T+loufimos+njoho. ⁵ Oso a'amu sohwa s+imo'mo nowentifi nakune'no ango T+louas hontohumamentohofofoho. ⁶ Nakwo ango Filipai nohumentan+ngkuhwoni oso S+kuno Engo a'amu hofi+ko oso wopayo engo ka mo'nnyoso ane nyo'ne s+kunoso moi'wo imo'n+ngkahon+ngki nakwo yofayokinomo nowentan+ngkuhwoni s+kuno aho anga'no hopi'nono neyakolofahon+ngki ango T+louas i'mofapmment+hwonefoho. Osopo nohumentan+ngkuhwoni s+kuno aho anga'no hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho.

Ango T+louas sopo Poul kako hwe Jutikos sohomo uli+ka'mentisofoho.

⁷ Salole s+kuno'nji a'amu so'nji nakwo nuhu'mokontani wosopayo n+ment+hwonefoho. * Non+ngkahon+ngkuhwoni Poul a'amu somo lut+hwamentisofoho. Kako mo'n+ngkanta wamo lonto imentisoso hungkuno nom'ne nom'ne lut+hwamentisoso kuntoliyopo imo'n+mentisofoho. ⁸ Nakwo ango yokintahopo tokilonjwa'mjo somo nohumentan+ngkuhwoni sikiloho pi'n+nggo sij+mentisofoho. ⁹ Hwe songo fihwo kakoe yofe Jutikos osohwo kako ifofo hanopo nokehumentan+ngki Poul hungkuno ne'no lontan+ngki t+imosaho un+ngkahon+ngki n+hu'nahone saho poyo pa'nyo fosyawo'mentisofoho. Fosyawo'mentisoso ango tokilonjwa'mjo hufa'u s+hune somta'ni p+wahu'mentisofoho. Nop+wesyahon+ngki a'amu hofi+ko utimano lontifi kotawentifi uhwon+imentohofoso kako poyo

* **20:7:** A'amu pi'n+nggo engo huno'njoso hofi+ko Jisasiye m+kufo'nji hon+yo'nji nyo'neso hofi+ko huno syafi+hu'motofofoho.

nto pe'n+mentisofoho. ¹⁰ Poul nokotawento hwomu poyo sohwoe a'apahopo pisonki'namofonto kehutnnoma lohofonto a'amu somo ul+mento, Sekwo yomo ikutoho. Kako songo humaho. ¹¹ Oseso Poul angomo apa'no nokotasonto a'amu'nji wopayo kuti'kujo lohofonti'fi ni'menti'hwonefoho. Ni'menti'hwoneso Poul apa'no hungkuno ne'no lahon+ngki iyoho longkon+ngkahon+ngki Poul nuliko'manto umentisofoho. ¹² Oseso a'amuso hwomu pe'n+mentiso sohumo songo humahon+ngki kakoe angomo ipemotawenti'fi hofi'ko si'meho wopi'ngo umo'n+mentisofoho.

Poul kako anga T'ilouas uli'ko'manto anga Miletos sopono womentisofoho.

¹³ Poul nal+mento, sekwo yofayokinomo ukuji anga Asous sopo woswo'nano. Ngko hon+ngkanomo wamo. Ose nelahon+ngki nakwo yofayokinomo ument'hwonefoho. ¹⁴ Anga Asous sopo noswo'nontani Poul'i'nji nakwo yofayokinomo nokotosontani anga Mitilini'no ument'hwonefoho. ¹⁵ Mitilini nta'ni nowekentani mo'n+ngkanta hwaho we'e Kiyous mofonepo ument'hwonefoho. Osopo nta'ni nowentani mo'n+ngkanta hwaho we'e Samous+mne'no ument'hwonefoho. Osopo nta'ni mo'n+ngkanta Miletos i'mofapmment'hwonefoho. ¹⁶ Poul nto nal+mentisofoho. Sikuno Enga *Pentikous*+imo † ngko Jerusalem wohumamonnoho. Oso'no anga Efesos mamnehono. Hwaho Esiya sopo sikuno pi'n+ngo engo moneyakolofonehoho.

A'amu anga Efesos sopo humamotofo sofe hwe engo sohwamo Poul kakoe hungkuno ae'uyo uy+mentisofoho.

¹⁷ Ose nal+mentiso so'no anga Miletos i'mofapmment'hwoneso Poul kako hwe engo a'amu Jisas+imo in+ngkawowo'n+ngkohoho somo mokosyohumayo Efesosnta'ango sohwamne'no hungkuno ole lihwat+mento, Sekwo nopi'kuji nohon+mno. ¹⁸ Ose lihwojahon+ngki a'amu Efesosnta'ango i'mofopahon+ngkofi Poul ul+mento, Ngko hwaho Esiya humamentohe sohonta nje yahinoso sekwo huno moi'wonoho. ¹⁹ A'amu Jutaso ngkimo wonyo ntohofane'enti'fi hungkuno ko hnn+ngkahon+ngkofi oso'no yo'mayo tango'nji nu'mahon+ngki ngko nje yofe hwotoho fenji si'meho tango'nji An+ituye syoho imentohefoho. ²⁰ Sekwo huno seyohoho. Ngko iyoho mann+ngkahon+ngki yo'mayo sefo'mayo'no loset'hwamentohefoho. Anga uhu'mokiyo uti'hwanya'nyo sopono sekwoe anga so'mno An+ituye hungkuno hopi'nono loset'hwamentohefoho. ²¹ Ngko a'amu Juta so'nji a'amu kengo so'njimo ole ul+mentoho, Hon+ngkano wonyo hopi'nonohinoso foho'naopmno. An+itumne'no sekwo huno fi'wolo'mokumno. Jisas+imo si'meho hi'ntnnono uy+mno. ²² An+ituye Towahuno Wopi'ngo kiko Jerusalemno fiso nt+maho. Ngko haloho yonji Jerusalemne'no was+monne'no yohono. Anga Jerusalem sopo peho woni'ma'mtolo. Ngko huno maniyohoyohoho. ²³ Olo'nohino Towahuno Wopi'ngo hungkuno yokumpohn'nyo ole ntahon+ngki, Impo'angomo ho'nakohufijoso kiko tango engo woti'pema'monnoho.

²⁴ I oso'no ngko iyoho mann+ngkohoyohoho. O'o, nje a'apahomne'no huno masyofi'syalokuyohono. Olo syoho nakwoe Hwe Enga Jisas ntapmmentisoso moi'wo esojwamfo so'no syofi'syalokweno. Syoho

† 20:16: Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

hiloso Anitu a'amumo wop'ingo'nohini uy+wo'n'ngkiso so'no woluti+hwamne'no yohono.

²⁵ Sekwo upa'n'imno. Hohonta ngko nose'manji Anitu yokumpohn'nyo enemokosyohumayo so'no loseti+hwamentohefoho. I nom'ne sikunomo sekwo ngkimo manohon+fitnnehoho. ²⁶ Oseso olo sikuno lomo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo tikanomo ufijo'manji sekwoe syohofoho. ²⁷ Yo'mayo Anitu yoneso'no nto loseti+hwamentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nasiyofoho. O'o hopi'nonohino loseti+hwamentohefoho. ²⁸ Sekwo ito'no fehumamno. Anituye Towahuno Wop'ingo syoho nto sejapmmentisofoho. Sekwo a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo mokosyohumamno. Jisas kakoe hon+yo'nji hofi+kimo mpe imentisofoho. ²⁹ Ngko huno ole niyohoho. Ngko sehwti'mo'me sohonta a'amu sikis+wojo pa'nyo sekwo'njo ajwo lopo nop+kuji wonyo wosemokanti+feho. ³⁰ A'amu fehohnjo sekumta'ni nol+kafi+kuji a'amu Jisasimo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo hwasयो ipesemotakuji hwasयो hungkuno woselanti+feho. ³¹ Oso'no ito'no mokosyohumamno. Oleso in'ngo seyo'eno. Soswo hufa'u si+hune neyakolofontan'ngki ngko im'ngo'nji sikuno'nji humotaho lonji a'amu anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno loseti+hwamentohefoho.

³² Ngko Anituye ahopo ho'nosesyalokweno. Kako a'amumo wop'ingo'nohini selohofi+wo'n'ngkiso hweho. Kakoe hungkuno yokumpohn'nyo esesyohumahwosi, kakoe a'amu somo hon'ngkano wop'ingo in'ngkayo'ne yo'mayo wosejapmmentonoho. ³³ Sekwoe hamniyoho hwapi+fe yo'mayo so'no hi man+mo'n'immentisofoho. ³⁴ O'o, sekwo huno moi'wonoho. Ngko sekwo'nji nohumanji ngko umofonyo iyo so'ne nje a'amumne'no mpe imentohefoho. ³⁵ Nto seti+hwamentohefoho. Oso pa'nyo sekwo fiy+mno. Sekwo syoho yokumpohn'nyo ifijoso a'amu po'nifo somo ufo'mafi+kuno. Olo hungkuno Jisas nal+mentisoso sekwo in'ngo seyo'eno. A'amu nom'nemo yano'nohino uy+wo'n'ngkohofoso hofi+koe si+monyo iyoso nom'ne a'amu yo'mayo mawo'n'ngkohoho somo yakolonoho.

³⁶ Poul oso hungkunoso moi'wo ulonto hofi+ko'nji hwomtame ehumantifi Anitumo jomo uli+mentohofofoho. ³⁷ Ose yontifi hofi+ko humotaho lontifi Poulimo kehutnnoma'mentohofofoho. ³⁸ Sekwo apa'no manohon+fitnnehoho uli+mentiso so'no hofi+ko si+meho tango umentisofoho. Hofi+ko yofayokinomne'no ipemotawomentohofofoho.

21

Poul kako Jerusalemne'no asomo umentisofoho.

¹ Nakwo a'amu somo uli+ko'mentani yofayokinomo nokotosontani, nowekentani hwaho we'e Kous osopo i'mofapmmenti+hwonefoho. Mo'n'ngkanta nakwo hwaho Loutes i'mofapontani osoponta'ango ango Patola i'mofapmmenti+hwonefoho. ² I'mofapontani yofayokino nom'neso hwaho Founisiyamne'no wamonto yahon'ngki uhwonontani osohumo nokotasontani wekapmmenti+hwonefoho. ³ Nowekapontani hwaho Saip+los uhwonontani oso hwaho sopo yofayokino hwonamonyo hohnta'ni uyokolofontani ument+hwonefoho. Nowontani hwaho Siliya i'mofapontani ango Taiya sopo ifohohosahument+hwonefoho. Oso ango hopo sopo yofayokino

ho'yango wojo'mesyamto umentisofoho. ⁴ Osopo nohumentani a'amu Jisasimo in'ingkamotofo somo tipema'mentihwonefoho. Hofiko'nji nohumentaningkuhwoni sikuno aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u neyakolo'mentisofoho. Anituye Towahuno sohwo a'amu somo kakoe huno uyahon'ngki hofiko Poulimo ulimentohofi, Kiko Jerusalem sopono nowakehotoho. Ose ulimentohofofoho. ⁵ Nakwoe sikuno hano iyoso'no imo'n'ngkahon'ngki nakwo angopono nuliko'mentani umentihwonefoho. A'amu Jisasimo in'ingkamotofo sohwa hofikoe ape sofanji mehomi'nji nakumo mit+mom'ngo sopo nehwojamentohofofoho. Osopo nakwo hwomtame ehumentani Anitumo isamoyoka ulimentihwonefoho. ⁶ Ose ulontani nakwo hnn'mentihwoni, Nakwoe a'amu soku mpan+mno, hnn'mentihwonefoho. Nakwo yofayokinomo nokotosahon'ngkuhwoni hofiko angopono umentohofofoho.

Ango Sisaliya sopo hwe Akapos sohwo Poulimo hungkuno ulimentisofoho.

⁷ Nakwo ango Taiya uliko'mentani nowekontani ango Toulemes sopo i'mofapmmentihwonefoho. Osopo a'amu Jisasimo in'ingkamotofo so'nji noswo'nontani sikuno anga'no fosyawo'mentihwonefoho. ⁸ Mo'n'ngkanta ango Toulemes uliko'mentani nowekentani ango Sisaliya sopono i'mofapmmentihwonefoho. Osopo nakwo Filipiye angomo humamentihwonefoho. Filip huhwo sohwo Anituye hungkuno lutihwamojo hweho. A'amu Jisasimo in'ingkamotofo ango Jerusalemmo humamotofoso Filipi'nji nom'ne hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwani *apousel* sohwanne'no ufo'mayo'ne uhwosopo'mentohofofoho. ⁹ Filip kakoe mehomi musijo osofosafahu'nohino fafoho. Hofiko Anituye hungkuno lutihwamotofofoho. ¹⁰ Osopo nohumentaningkuhwoni sikuno fiso neyokolofahon'ngki hwe fihwo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojo Jutiyanta'ango sohwo kakoe yofe Akaposiyoho. Kako i'mofapmmentisofoho. ¹¹ Nonetimanto Poulie ahuloho nomanto kakoe sife aho'nji kilo'nonto ulimento, Anituye Towahuno Wopingo ole ntohoho. Olo ahuloho lo'nji kakwo'yohwo sohomo a'amu Jutaso Jerusalem ango sopo olo pa'nyolo nokilohofikuji a'amu tentitofokengo sohwafe ahomo woho'nokisyantifeho. ¹² Ose nelahon'ngki upo'nontani nakwo a'amu Jisasimo in'ingkamotofo nom'ne so'nji Poulimo yokumpohn'nyo ole ulimentihwone, Kiko Jerusalemne'no nosohotoho. ¹³ Ose ulahon'ngkuhwoni Poul nalimento, Sekwo humotale peho'no sontantikwofo. Nje simeho tango niyohoho. Jerusalem ango sopo ngkimo impe intofan'hufijoso Jisasiye yofe ho'nomayo'ne pe'nimeso wopingofoho. ¹⁴ Ose nelahon'ngki nakwo Poulimo nom'ne huno uyoso hopo'maho. Oso'no nakwo apa'no majofoho. O'o, ole ulimentihwoni, Yo'mayo Anitu yoneso umo'nimontonoho. Ose ulimentihwonefoho.

Jelusalemjo hwe engo sohwo Poul kakoe hungkuno ulimentisofoho.

¹⁵ Hwangku sohonta nakwoe ho'yango ito'no nuhu'mokontani Jelusalemne'no uliko'ma'mentihwonefoho. ¹⁶ A'amu Jisasimo in'ingkamotofo fehohnjo nakwo'nji umentihwonefoho. Hofiko

Nasouniye angomo ipenemotawomentohofofoho. Oso hwe Saip+losnta'ango huhwo sohwo hohonta Jisasimo iningkamajo hweho. Nakwo kakoe angomo humamenti+hwonefoho. ¹⁷ Humamenti+hwoneso Jelusalem ango sopo i'mofopahon+ingkuhwoni a'amu Jisasimo iningkamotofoso nonahonontifi simeho wop+ngo umo'n+mentisofoho.

¹⁸ Mo'n+ngka nakwo Poul+nji Jemis sohomo uhwonyo'ne ument+hwonefoho. A'amu Jisasimo iningkamotofoso hof+koe hwe engo sohwanji pmentohofofoho. ¹⁹ Poul a'amu sohwaro, Nje a'amuhwafo ulonto, yo'mayo wop+ngo Anitu a'amu temtitofokengo somne'no uloho'mentiso so'no yoloho ul+mentisofoho.

Poul kako hwe engo sohware hungkunomo tifi iningkawento Anituye ango engo somo humentisofoho.

²⁰ Oso hiso'no nupa'nontifi Anitumo isamoyoka ul+mentohofofoho. Ose ulontifi Poul+mo ul+mentohofi, N+ngkwahwo. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta pi'n+nggo engoso Jisasimo iningkamotofofoho. Oso a'amu hiso Mousesiye hon+ngkano hungkuno hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n+ngkohof+hwafoho. ²¹ A'amu fehohnjo oso a'amu homo somo kikine'no hungkuno hwasyo ul+mentohofofoho. Ole ul+mentohofi, Poul a'amu Juta ango kengopo humamotofo somo Mousesiye hungkuno hohontajo somo tifi iningkakutoho uliwo'n+ngkiso hweho. Ole ulalofi, Sekwo sekwo mehomi sohwaro a'apaho sihu kolof+kutoho. Sekwo oso hon+ngkano hungkuno hohontajo somo apa'no tifi iningkakutoho. Ose ulalofoho ul+mentohofofoho. ²² Oso'no pipi yanehwono. Poul ntopohoho upo'nantifeho. ²³ Oseso nakwo kilalokuhwoneso kiko tifi fin+ngkayo. Hwe osofsofahu'nohino sohwa a'amu Jutafe yahinomo in+ngkayo so'no Anitumo ole ul+malofi, Anitu kiko nehonontan+ngkiji oloso uyantane'y+hwono. Ose ul+malof+hwafoho. ²⁴ Kiko oso hwe sohwaro ufohi'n+ngkohoji hof+koi'nji oso yahino kiho'maso semokiyo so'no fiy+mno. Kiko hof+kine'no hamniyoho ho'nasyohoji hof+koi oso yahino n+hu'nahone ifijoso a'amu huno ole uyono. Kikine'no upa'n+malofoso hungkuno hwasyofoho. Kiko Mousesiye hungkunomo in+ngkwalokuno so'no hof+koi uhwonantifeho. ²⁵ A'amu temtitofokengoso Jisasimo iningkawowo'n+ngkohofosomne'no hungkuno nto kotoku'malohwone so'no iyoswo mt+mokuyahoj+malohwonefoho. Ole mt+mokumalohwoni. Yahu y+hufo a'amu nom'nehwo hwoso sohomo uy+ijoso sekwo non+ngkutoho. Honiyoso nonyo'eno. Tongo yahu t+wangomo nano jil+popijoso nonyo'eno. Yo'mayo hon+ngkano akngkil+ke iyo'eno. Ose ul+mentohofofoho. ²⁶ Oso'no mo'n+ngkanta Poul oso hwe osofsofahu'nohino sohwaro ut+manto oso yahino kiho'maso imokiyo so'no imentohofofoho. Ose yontifi hof+koi Anituye ango engo somo nohotoswontifi hwe engo sohwaro oso yahino kiho'maso imokiyo so'no moi'wo imo'none so'no ul+mentohofofoho. Oso sikuno somo Anitumne'no a'amu anga'no anga'nohino tongo hu'meesiyo'ne uyantifeho.

Anituye ango engo somo a'amu Juta sohwa Poul+mo aho kemokosyohumentohofofoho.

²⁷ Sikuno aho fehohnta'ni hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'umoi'wo umo'n+montoyahon+ngki a'amu Juta hwaho Esiyanta'ango

sohwa Poulimo Anituye angu engo somo uhwonimentohofofoho. Nuhwonontifi hwe moya'mi hopi'nono ulikafontifi Poulimo aho ko'mentohofofoho. ²⁸ Nokentifi hofiko mango mohm'no lontifi ulimentohofi, Sekwo a'amu Isilael soku, fonefo'mapmno. Olo hwe lohwo kako angomeemo emoyonto nakwoe yahinomne'no Mousesiye honingkano hungkunomne'no olo angu engo lomne'no hungkuno wonyo liwo'ninkiso hweho. Oso'nohino'maho. O'o, olohonta kako a'amu temtifo kengu sohwo olo angu wopingo lomo ipemotapiso so'no angu wonyo kiho pa'nyo imo'ninkohoho. Ose ulimentohofofoho. ²⁹ Oso hungkuno hiso hwapingo ole. Hofiko Poulimo uhwonimentohofoso kako a'amu temtifo kengu angu Efesosnta'angu Tiloufimos oso hwo'nji angu Jerusalem nohumentanngki uhwonontifi hwasyo ole syafihu'mentohofi, Poul oso a'amu sohwanji Anituye angu engo somo ipemotawohoho. Ose limentohofoho.

³⁰ Oso'no Jerusalem mta'angu a'amu hopi'nonohino yomo yontifi mango engu liwo'nontifi yohoto yohotofo mjaloho'nimwentifi uhu'mokumentohofofoho. Hofiko Poulimo aho kemotawopahonngkofi Anituye angu engomjo hoku'yo hopi'nono pijwahumentohofofoho.

Hwe itokuso'njo sohwo mokosyohumayo yofe engo'njo sohwo Poulimo utima'mentisofoho.

³¹ Hofiko Poulimo wofonjasyantifi ikujoho posontanngkofi hwe yofe engo'njo itokuso'njo mokosyohomayo sohumne'no hungkuno ho'nmentisofoho. Hofiko ole ulimentohofi, A'amu Jerusalem hofiko ikujoho fongki'nalokwofo. ³² Ose upa'nontifi hwe yofe engo'njo sohwo kakoe a'amu itokuso'njo sohwo nomanto a'amu uhu'mokiyo sopo komo'no pmentohofofoho. A'amu Jutaso hwe yofe engo'njo sohwo'nji a'amu itokuso'njo sohwanjimo uhwonontifi hofiko Poulimo apa'no ikujoho mafongku'mentohofofoho. Hofiko uyohohu'mentohofofoho. ³³ Hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo Poulimo aho nokento kakoe a'amu sohwo ulimento, Sekwo ahwomo nano hufa'u nomafikuji hwe lohomo hmtofahumno. Ose ulonto ulohonimento. Olo hwe lohwo tihwolo. Peho imasoto. ³⁴ Ose ulohonngkahonngki a'amu fehohnjo hungkuno anga'no lontanngkofi a'amu nom'ne sohwa hungkuno kengu joho lahonngkofi hungkuno engo ho'nmentisofoho. Hungkuno pi'ningo engo ho'nngkahonngki hwe yofe engo'njo sohwo yoloho hwapingoso mupa'nimmentisofoho. Oseso kako itokuso'njo sohwo ulimento, Poulimo itokuso'njo sohwo angomo motasimno. ³⁵ Ose ulahonngki oso angu homo somo kotasiyo sopo nomotosahonngkofi a'amu pi'ningo engo kakimo wofonjasyano lahonngkofi a'amu itokuso'njo sohwa utimotamentohofofoho. ³⁶ A'amu pi'ningo engoso tifi inngkasontifi ulimentohofi, Fonjahumno.

Poul a'amu Juta somo kakoe hungkuno ulimentisofoho.

³⁷ Hwe itokuso'njo sohwa hofikoe angomo womotoswantifi yahonngkofi Poul hwe yofe engo'njo sohumo ulimento, Hungkuno wakilmonne'no yohono. Ose ulahonngki hwe hwo sohwo ulimento, U, Kiko Ngkilik hungkuno huno'njo hwosilaho. ³⁸ Ngko huno ole syafisyohono. Kiko hwe engo Ijip mta'angu sohwo

a'amu hwaho mokosyohumayo sohwaro wafongku'monji yonji kakoe a'amu hosimno *foua tausén* (4000) sohwanji hwaho a'amu anepono ipemetawomentohino hwosoho. ³⁹ Ose ulahon'ngki Poul uliméto, Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje hwap'ngoso hwaho Silisiya ango m'kun'imposo Tasosnta'ango hwo'nyoho. Nje a'amuhwe, olo a'amu lohwaro uliméto'no yohono. Wop'ngotaho. ⁴⁰ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo eno ulahon'ngki Poul kotasiyo sopo lohofonto a'amumne'no mampi'nyo humayo'ne aho ho'noma'mentisofoho. Mampi'nyo yahon'ngkofi Poul Hip'lu hungkuno'nji uliméto'no.

22

¹ Poul ole uliméto, N'ngkwahwosafó, Mpohwosafó, sekwo upa'n'imno. Sekwo hungkuno ntohófo so'no ngko nje hungkuno asomo wasel'iméto'no yohono. ² Ose ulahon'ngki a'amu Jutaso hofikoe hungkuno Hip'lusó upa'nont'ifi songo songo mimmentohofófoho. Poul apa'no uliméto,

³ Ngko a'amu Juta hwo'nyoho. Nje na'u kako hwaho Silisiya ango Tasos sopo aswo nima'mentisofoho. Ngko engoso olo ango Jelusalem lopo wo'méntohe hwo'nyoho. Ngkimo hungkuno mesyolont'ihwayo sohwo Ngkomeliyel'nyoho. Kako nakwoe ajuyohwosafe hon'ngkano ne'njo lont'ihwamófoho. Oseso ngko An'ituye hungkuno yokumpohn'nyo in'ngkayoso sekwo olohonta in'ngkwalokwofo hopa in'ngkamote hwo'nyoho. ⁴ Ngko a'amu Jisas'imo símeho hi'ntnnono umotofo somo wonyo ulohó'motefoho. Fehohnjo poyo pe'n'iméto'no hofófoho. Fehohnjo somo ahwomo nano intofonji impo'angomo intofahumentóhefoho. ⁵ Hungkuno nehópi selalokweno. Hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwo'nji a'amu *kaunisól* syoho'njo sohwanji hofikó olo hilo so'no huno moi'wonoho. Hofikó nje yahino so'no wasel'ife. Hofikó a'amu Juta ango Ntomasi'kos humamótofo sohwarne'no ifalifaliyo mt'i'mokont'ifi ntapmmentohofófoho. Nomanji ole l'imétoho, a'amu Jisas'imo in'ngkamótofo somo ahwomo nano intohm'mo ango Jelusalem tohino engo mayo'ne'no womotas'imne'no yohono lonji umentóhefoho.

Poul An'ituye a'amu ne imo'n'iméto'no uliméto'no.

(Apousel sohware Syoho 9:3-19; 26:12-18)

⁶ Ngko nowenji hinjo sopo Ntomasi'kos mofone sopo i'mofowahon'ngko nihu'no komo'no pomponaho engo ahwomo mta'angoso ntohó'mentisofoho. ⁷ Osohonta hwahopo p'wasyonji hungkuno ole upa'n'imétoho. Soul, Soul, K'iko ngkimo wonyo peho'no ntohofantokuno. ⁸ Ose ho'n'ngkahon'ngki ngko ulimétoho, Hwe engófo, k'iko t'ihwosilo. Ose ulahon'ngko nt'iméto, Ngko Jisas Nasaletnnta'ango hwo'nyoho. K'iko wonyo ntohofantokuno. Ose nt'iméto'no. ⁹ Hwe ngko'nji umentóhofo sohwa hofikó pomponaho'nohino uhwon'iméto'no hofófoho. Hofikó mampaho oso hwe nt'iméto'no sohwo mupa'nyofoho.

¹⁰ Ngko ulimétoho, Hwe Engófo, ngko pipi imnehono. Ose ulahon'ngko nt'iméto, K'iko nol'ikafóhoji Ntomasi'kos'imne'no f'iwano. Osopo nuhuji hwe fihwo noku'mahwosi yo'mayo syoho k'iko ihne'enji imétohe so'no walokit'ihwono. ¹¹ Ose ntahon'ngki oso pomponaho m'kun'imposo engoso nt'iméto'no so'no t'impi'nyo

n+mo'n+ngkahon+ngki a'amū ngko'nji umentohofō sohwa ngkimo aho n+mpo'nont+fi Ntomasi+kos+mne'no ipemotan+womentohofōfoho.

¹² Oso hopo sopo hwe fihwo humunyoponoho. Kakoe yofe Anonaiyasiyoho. Kako neyakwosafe hon+ngkanomo t+fi in+ngkawowo'n+ngkiso hweho. A'amū Juta Ntomasi+kos humamotofoso ole hnn+mentohofi, Kako hwe wop+ngo hweho.

¹³ Oso hwe huhwo sohwo noni'manto nt+mento, Ningkwahwo Souliyo, Jije timo apa'no uhwon+monnoho. Ose ntahon+ngki oso hohosohonta nje t+mo wop+ngo n+mo'n+ngkahon+ngki kakimo uhwon+mentohefōfoho.

¹⁴ Nuhwon+ngkahon+ngko nt+mento, Neyakwosafe An+tu sohwo kako yo'mayo yone so'no k+ko huno kiyone so'no kuhwosopo'mentisofōfoho. K+ko oso hwe ahwomo mta'ango nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohūmo uhwonyo so'no kakoe mampaho upa'nyo so'no kuhwosopo'mentisofōfoho. ¹⁵ Hwangku k+ko kakoe hungkuno ul+hnefōfoho. K+ko a'amū somo ya'moyo uhwonjo so'no upa'nyo so'no ul+hnefōfoho. ¹⁶ Oso'no peho'no hontohumahnno. K+ko nol+kafōfoho'no ngko mijo wokiyokuma'mo. K+ko Jisasi+mo jomo ulohōfo'no kako jije wonyoso wae weekumofono.

An+tu a'amū temtitōfo kengo somo Poul uy+mentisofōfoho.

¹⁷ Hwangku ngko Jelusalem apa'no noponji An+tu ye angō engō somo Mpohūmo jomo ulonji wojo hōpa uhwon+mentohefōfoho. ¹⁸ Hwe engō sohūmo nuhwon+ngkahon+ngko nt+mento, K+ko komo'no Jelusalem ul+ko'maho. K+ko olopo humahōfo'no'manji nje hungkuno lut+hūso hōf+ko mupa'n+fitnnehofo. ¹⁹ Ose ntahon+ngki ul+mentohō, Hwe Engōfo, hōf+ko huno moi'wonohō. Ngko a'amū kikimo s+me hō hi'ntnnono kijap+wō'n+ngkohōfo somo angō uhu'mokiyoso mta'ango nomanji ikujohō fonjonji impo'angōmo intōfohumalefōfoho. ²⁰ Oso hwe S+ifen, jije hungkuno l+mojo sohūmo fonjahumentohōfo sohōnta osopo ngko hōf+ko'nji nohumanji osohi so'no nje s+me hō wop+ngo n+mo'n+ngkahon+ngki a'amū fonjahumentohōfo sohwafe manji'mōfo yo'mayoso mokosyohūmantohefōfoho. ²¹ Ose ulahon+ngko nt+mento K+ko mpano, Ngko kikimo hon+ngkano sawemo sopo a'amū kengo somne'no wokuhwat+mo. Ose nt+mentisofōfoho.

Hwe itokuso'njo mokosyohūmayo yofe engō'njo Loum mta'ango sohwa Poul+mo mokosyohūmamentisofōfoho.

²² Poul oso hungkuno a'amū kengo somne'no ulahon+ngki a'amū Juta nupa'nont+fi johō mohm'no ul+mentohōfi, Fonjahūmno. A'amū oleso olo hwahō lopo mohūmanehōfo. ²³ Oso hungkunoso ne'no lont+fi hōf+kōe hwap+fe yo'mayoso yojasyont+fi hwahō hūso nt+fi hūsa'mentohōfofoho. ²⁴ Ose yontan+ngkōfi hwe yofe engō'njo kakoe a'amū itokuso'njo sohwa mo ul+mento, Poul+mo angōmo ipemotasy+kūji ole ul+mno, A'amū sohwa mango engō kilohōfosō peho'neto. Oso'no fonaso. Monajo'manji ikujohō wokufonjano. Ose ul+mno.

²⁵ Ose ulahon+ngki hwe sohwa Poul+mo hōf+ko impe intōfontan+ngkōfi Poul hwe mnokino manji'mōfo'njo kako'njopo hūmantanjo sohūmo ul+mento, Olo sekwoe yahinotahō. A'amū Loum mta'ango sohūmo kakoe hungkuno m+kwalōfe'njo yont+fi siki ikujohō fongku'mōtofosō sekwoe yahinotahō.

²⁶ Ose ulahon'ngki hwe sohwo nupa'nonto nowento hwe yofe engo'njo sohomo ulohon'mento, K'iko peho yalokuno. Olo hwe lohwo Loummjo sohwafe hwomufoho. ²⁷ Ose ulahon'ngki hwe sohomo nupa'nonto Poul'mo nu'manto ulohon'mento, Ole njo. K'iko Loumnta'ango hwsilaho. Ose ulahon'ngki Poul ul'mento, Ou, ngko Loum mta'ango hwo'nyoho. ²⁸ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo ul'mento, Ngko hamniyoho engo ho'naofonji a'amu Loum imo'n'mentohe hwo'nyoho. Ose ulahon'ngki Poul ul'mento. Nje mpohwo Loum mta'ango hweho. Oso'no ngko a'amu Loum hwo'nyoho. ²⁹ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'mo impe intofont'ifi ikujoho wofonjant'ifi imentohoho sohwa uyohohu'mentohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwo olo a'amu Loum mta'ango lohomo impe intofohe so'no tohino engo woma'monnt'ikeno. Ose lonto iyoho un'imentisofoho. *

³⁰ Hwe yofe engo'njo sohwo kako a'amu Juta Poul'mo hungkuno ulohoho so'no yoloho hwap'ingo upa'n'mo lonto mo'n'ngkanta Poul'mjo ahwomo nano us'hutofonto kako a'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanjimo hungkuno ole lihwat'imento, Sekwo uhu'mokumno. Ose lihwajonto Poul'mo ipemotasono a'amufe s'manopo uhumat'imentisofoho.

23

A'amu Jutafe 'kaunisol' sohwamo Poul kakoe hungkuno lut'ihwamentisofoho.

¹ Poul a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwamo t'mo yokumpohn'nyo uhwonoto ul'mento, Nje hwe s'fahwe, An'tu nohonontan'ngki yo'mayo imoteso mjm'wewenji olhontajo'nji ole nnantofoho, Ngko hon'ngkano wonyo'njo hwon'+'maho. Ose nnantofoho. ² Ose ulahon'ngki Anonaiyas tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwo kako'njo sopo humalowentan'ngkofo sohwafe ul'mento, Pouliye mangomo fongkupmno. ³ Ose ulahon'ngki Poul ul'mento, K'iko a'apaho wop'ngo'njo hwsoho. Simeho mo'mo pisakino'njo hwsoho. An'tu wakufonjono. K'iko nje hungkunomne'no ito'no men'hwajiyone hwo si nohumanji hon'ngkano ito'nohino somo hwotoho fenji n'fonjohino.

⁴ Ose ulahon'ngki a'amu Poul'+'njopo lohofont'ifi l'mentohofi, K'iko An'tuye hwe yofe engo'njo sohomo sitofo lulalokuno.

⁵ Ose ulahon'ngkofi Poul ul'mento, Nje a'amufo. Ngko An'tuye hwe yofe engo'njo sohune'no huno maniyohoyohoho. Huno ole nyohoho An'tuye hungkuno ole nal'mento, Sekwo a'amu semokosiyohumayo somo hungkuno wonyo ujo'eno. Oso'no ngko huno niyohoho.

⁶ Ose ulonto Poul uhwon'mentisoso, A'amu *kaunisol* syoho'njo sohwa fehohnjo a'amu Sat'yusiyoho. Fehohnjo a'amu Falisiyoho. Ose uhwonoto *kaunisol* a'amu sohwafe mango engo ul'mento, Nje a'amu hwafo, ngko a'amu Falisi hwo'nyoho. Nje mpohwo a'amu Falisi hweho. A'amu poyo pe'nyoso apa'no likapitnnefoho. Olo hilo so'no ngko hontohumaleno. Oso'no ngko a'amu somo oso hungkunoso lut'hwawo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo hilo so'no sekwo ngkine'no hungkuno ho'nosyalokwofo.

* **22:29:** Loumjo sohwafe hon'ngkano hungkunoso olenoho. A'amu Loum mta'ango sohomo ikujoho fongkiyo so'no yokumpohn'nyo wo'nyofoho.

7 Ose ulahon+ngki a'amu Falisi sohwanji a'amu Sati+yusi sohwanji yoka hnnont+fi husilo'mentohofofoho. 8 Hwap+ngoso a'amu Sati+yusi sohwa ole liwo'n+ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no molikapitnnohoho. A'amu ahwomo mta'ango so'nji towahuno ntnne so'nji mohumuyoho. Ose liwo'n+ngkohofihwafoho. I oso'no a'amu Falisi sohwa oso hungkuno hufa'u so'no hwasyofoho liwo'n+ngkohofofoho. Hofiko olo hilo somo simeho uy+wo'n+ngkohofi, A'amu poyo pe'nyoso apa'no songo likapitnnefoho. A'amu ahwomo mta'angoso towahuno ntnne'no humalofo. Ose liwo'n+ngkohofofoho. 9 Oso'no hofikoe yokaso engo imo'n+ngkahon+ngki a'amu Falisi fehohnjo hon+ngkano hungkuno mesy+luti+hwayo sohwa nolikafont+fi yokumpohn'nyo ul+mentohofi, Poul kako wonyo miy+wo'n+ngkiso hweho. Hwe ahwomo mta'ango hwolikeno towahuno hwolikeno Poul+mo ul+maso'manji kakoe syohofoho.

10 Ose ulahon+ngkofi yokaso mikun+imposo imo'n+ngkahon+ngki hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohwo ole syaf+hu'mento, a'amu sohwa Poul+mo yokino yohosiyo hohnta'ni ifijo so'no wope'n+mtonoho. Ose syaf+hu'mentiso so'no iyoho un+ngkahon+ngki kakoe a'amu itokuso'njo sohwo ul+mento, Sekwo oso a'amu sohwo ajwomo'mo nowekuji Poul+mo ut+mafikuji sekwoe angomno fipemotas+mno. Ose ul+mentisofoho. 11 Mo'n+ngkanta sikwo'miyo somo Jisas Poul+njopo nolohofonto ul+mento, Yokumpohn'nyo hmno'nyo. Ango Jerusalem lopo ngkine'no hungkuno yokumpohn'nyo ul+mahnnofoho. Oso pa'nyo anga Loum sopo ngkine'no apa'no ul+monnoho. Jisas ose ul+mentisofoho.

A'amu Juta Poul+mo wofonjasyano nolont+fi hungkuno nano mtito'mentohofofoho.

12 Mo'n+ngka im+ngo ne'nji a'amu Juta nuhu'mokont+fi hungkuno yokintahopono lont+fi ole mtito'mentohofi, Nakwo Poul+mo wofonjasyano. Kako songo nohumentan+ngkuhwosi nakwo wopayo'nji mijo'nji monanehwono. Ose mtito'mentohofofoho. 13 Oso a'amu huhwo sohwa oso hungkuno mtito'mentohofi sohwa a'amu we'pe'n+ngomaho. A'amu *foutimo* (40) yakolonoho. 14 Ose mtitofont+fi hofiko nowent+fi a'amu tajo anga syoho'njo sohwanji hwe engo sohwanji oso hwamo ul+mentohofi, Nakwo hungkuno yokintahopono lontani ole mtitof+hwo, Nakwo Poul+mo wofonjasyantane'no y+hwo. Kako songo nohumentan+ngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. 15 Oso'no sekwo a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji sekwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no mo'n+ngka hungkuno fil+hwat+mno. Ole ul+mno, Nakwo Poul+mo nom'ne hungkuno ulohonantane'no y+hwo. Oso'no olopo fipemotape. Ose ul+mno. Oseso nakwo hon+ngkanopo Poul+ne'no nohontohumehwasi fonjasyoso olopo maponehoho. Ose ul+mentohofofoho.

16 Olo hilo so'no Pouliye koifahwo nupa'nonto nowento a'amu itokuso'njo sohwafe angomo noswonto a'amu Juta Poul+mo nofonjasyane'ent+fi li+mentohofi so'no Poul+mo ul+mentisofoho. 17 Ose ulahon+ngki Poul a'amu mnokino manji'mofo'njo sohune'no joho ulonto ul+mento, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ul+nte'no yohoho. Osopo fipemotaso. 18 Ose ulahon+ngki hwe huhwo sohwo ipemotasonto hwe yofe engo'njo sohmo ul+mento,

Poul impo'angomjo sohwo ngkine'no johoho ntonto ntohoho, Olo hwomu lohwo hwe itokuso'njo yofe engo'njo sohune'no hungkuno ulimte'no yohoho. Osopo fipemotaso. Ose ntohoho.

¹⁹ Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu sohomo aho nokoto siko'nohinopo ipemotawento ulohon'mento, Pehofowantimonnto. ²⁰ Ose ulohon'ngki hwomu sohwo ulimto, A'amu Juta hungkuno ole mtitofohoho, Mo'n'ngkanta hungkuno ole wokilantifeho, Kiko *kaunisoli'njopo* Poulimo fipemotape. Hofiko Poulimo kakoe hungkuno hwap'ngo so'no ulane'ent'fi hwasyo poji yalokwofo. ²¹ Oso'no hofikoe hungkunomo kiko in'ngkahutoho. Hwap'ngoso a'amu *foutimo* (40) hwofilo'nnyo sohwa hofiko hon'ngkanopo hiyaso humafikuji Poulimne'no wohontohumantifeho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko ole mtitofohofi, Nakwo Poulimo wofonjonyano. Poul songo nohumentan'ngkuhwosi nakwo wopayohwa mijohwa monanehwono. Ose mtitofohoho. Kiko eno ulohoji Poulimo uhwojiso'manji hon'ngkanopo wofonjonyantifeho. ²² Ose ulahon'ngki hwe yofe engo'njo sohwo hwomu lohomo yokumpohn'nyo ulimto, Olo hiloso ntohino so'no nom'ne a'amu somo nulohotoho. Ose ulonto hwomu sohomo uhwat'mentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohwoepono Poulimo ipemotawomentohofohoho.

²³ Nuhwajonto kako hwe hufa'u mnokino manji'mofonjo sohwa'umne'no johoho ulonto ulimto, Siko a'amu itokuso'njo *tu hantilet* (200) sohwanji nom'ne a'amu ahwomo yahuponjo kehuma'wom'ngkohoho *sefenti* (70) sohwanji nom'ne a'amu hosimno'njo *tu hantilet* (200) sohwanji hano iyo'ne ito'no fesyohumunyo. Olo sikwo'miyo lomo, (9 *kilouk*), osomo sekwo ango Sisaliya spono fiwanimno. ²⁴ Nom'ne ahwomo yahuso Poul kehumayo'ne fesyohumunyo. Sekwo Poulimo ito'no ipemotasokuji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohune'no utimotapmno. ²⁵ Ose ulonto kako iyoswo ifalifaliyo ole mtimokumento,

²⁶ Ngko K'loutiyos Lisiyasi'ni olo iyoswo loso hwe wop'ngo yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Feliks sohwsimne'no mtimokalokweno. Nje Feliks. ²⁷ A'amu Juta olo hwe Poul lohomo nokent'fi wofonjonyano lont'fi imalofohoho. Kako a'amu Loum hweho upa'nimale so'no ngko nje a'amu sohwanji nowentani utimam'malohwonefoho. ²⁸ A'amu Juta Poulimo wonyo hwosoho ulimalofo so'no oso hwap'ngoso huno waniyono lonji Poulimo *kaunisoli* sohwafepono ipemotawomalefoho. ²⁹ Osopo huno ole tipema'male, Hofiko hofikoe hon'ngkano hungkuno somne'no Poulimo ulimalofofoho. I oso hiso'no poyo mape'nonehoho. Impo'angomo mintofahufitnnehofo. ³⁰ Hungkuno ole ni'ma'masofohoho. Hofiko Poulimo wofonjonyant'fi imalofohoho. Ose upa'nonji ngko kikiyepono komo'no uyahotimalefoho. A'amu Poulimo hungkuno ulimalofo sohwanne'no ulimalefoho. Hofiko Poulimne'no hungkuno hi'njo hwa'manji hofiko jije simanopo walife. Osohopeho.

Iyoswo ose mtimokumentisofoho.

³¹ A'amu itokuso'njo sohwa hwe yofe engo'njo sohwoe hungkunomo tifi in'ngkawent'fi oso sikwo'miyo somo hofiko Poulimo ango Antipatilis spono ipemotawomentohofohoho. ³² Iyoho

longkon+ngkahon+ngki a'amu itokuso'njo sohwa hofi+koe angomno asomo umentohofofoho. A'amu ahwomo yahupo kehumayo'njo sohwa Poul+mo angō Sisaliya'no ipemotawomentohofofoho. ³³ Hofi+kō Sisaliya i'mofawent+fi hofi+kō iyoswo motawomentohofofoso hwe yofe engo'njo Felikis osomo uyont+fi Poul+mo hwe engo sohwo'njopo uhwojamentohofofoho. ³⁴ Felikis iyoswo atofō lonto Poul+mo ul+mento, Kiko nti'mta'ango hwasilo. Ose ulahon+ngki Poul ul+mento, Hwaho Silisiyanta'ango hwo'nyoho. ³⁵ Ose ulahon+ngki Felikis ul+mento, A'amu kikine'no hungkuno hi'njo sohwa i'mofap+kujo'no jije hungkuno upa'n+monnoho. Ose ulonto, kakoe a'amu sohwamo ul+mento, Heloutiye angō engo sopo wohumano. Osopo sekwo uhwontohumanno. Ose ul+mentisofoho.

24

A'amu Jutajo hwe yofe engo'njo sohwa Poul+mne'no hungkuno li+mentohofofoho.

¹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nonohino memjaofahon+ngki hwe yofe engo'njo tajo angō syoho'njo Anonaiyas oso hwo'nji nom'ne hwe engo sohwani hwe nom'ne hofi+koe hungkuno jo'ne yofe Tetulos oso hwo'nji Sisaliya i'mofapmmentohofofoho. Hofi+kō hwe yofe engo'njo Felikis+i'njo sopo lohofont+fi Poul+mne'no hungkuno ul+mentohofofoho. ² Felikis Poul+mne'no lihwojahon+ngki nopahon+ngki Tetulos sohwo a'amu Juta sohwafe hungkuno Poul+mne'no ul+mento, Hwe engo Felikis sohwo, Kiko nakumo wonyoangkafo nemokosyohumawo'n+ngkino hwasoho. Nakwo ikujoho mafongki'nyoso simeho pompenjiyo ito'no humalohwono. Nakwoe hwaho lopo yo'mayo wonyo imo'nyoso kiko huno wop+ngo syafisyonji ito'no mt'i'mokuwo'n+ngkino hwasoho. ³ Oseso nakwo simeho wop+ngo nemo'n+ngkahon+ngki isamayoka wokilantane'no yalokuhwono.

⁴ Ngko huno ole niyohi, Kiko syoho engo'njo hwasoho. Oso'no hungkuno tifo'nohino wakil+mne'no yohono. Kiko a'amufe hungkuno upa'n+wo'n+ngkino sohwo nje hungkuno upa'nyo. ⁵ Olo hwe Poul lohwo kako a'amu Jutamne'no wonyo uy+wo'n+ngkiso hweho. Ango'meemo nowento a'amu'njopo yoka'nji ikujoho'nji ul+kafiwo'n+ngkiso hweho. Nakwoe a'amu Juta fehohnjo hotiku lohofont+fi hon+ngkano nom'nemo in+ngkwalokwofo sofe yofe Nasalet+yoho. Olo hwe lohwo hofi+koe hwe engo hweho. ⁶ Kako a'amu temtitifo kengo sohwa nakwoe Anituye angō engo somo wonyo imokiyo'ne ipemotapmmasofoho. Ose uhwonontani Poul+mo aho ka'malohwonefoho. [Nakwo nakwoe yahinomne'no Poul+mo ito'no wom+hwojantani ko yahon+ngkuhwoni ⁷ hwe itokuso'njo yofe engo'njo Lisiyas osohwo noponto nakwoe aho mta'ni us+huto'mto yokumpohn'nyo imo'nonto ut+ma'masofoho. ⁸ Nut+manto nal+ma, Sekwo olo hwe lohumnene'no hungkuno hi'njo hwasi'manji sekwo Felikis+yepono motawomno. Lisiyas ose nal+masofoho.] I oso'no kiko Lisiyas sohumo ulohonyo. Kakoe hungkuno nupa'n+ngkohoji huno wakiyono. Yo'mayo ul+malohwone so'no wakilono. Tetulos ose ul+mentisofoho.

⁹ A'amu Juta hopi'nonohinoso simeho inont+fi ul+mentohofi, Hungkuno nehopi kilohoho. Ose ul+mentohofofoho.

Poul kakoe hungkuno Felikisimo ulimentisofoho.

¹⁰ Hwe engo sohwo Poulimne'no hungkuno jo'ne uh-won+ngkahon+ngki Poul ulimento, Kiko nakwo a'amu Juta sohwna'nimo hungkuno ito'no mihwojontan+ngkino soswo pi'n+ngo neyakolo'mojofoho. Oso'no ngko nje hungkuno kilimne so'no simeho wop+ngo nimo'n+ngkohoho. ¹¹ Sikuno aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u mmo'nyo sohonta ngko Anitumo jomo ulimo lonji Jelusalem i'mofapmmalefoho. Kiko hofikimo olo hiso'no ulohojono nehopeho wakilife. ¹² A'amu Juta Anituye ango engo somo nom'ne a'amu sohwanji hungkuno ikujoho hopa fongki'nontan+ngkuhwoni monahonyo'njo imalofofoho. Hofiko ango uhu'mokiyo sopo angkuhwafo engo sopo hwe moya'mi ikujoho so'no ulikofontan+ngko manohonyo'njo imalofofoho. Awonoho. Ngko miyo hwo'nyoho. ¹³ Oso hungkuno yo'mayo imale so'no kilohofoso hungkuno hwap+ngoso ne anefoho. Oso'no hofiko kikimo olo hungkuno loso nehopi pipi kitihwafitnnehofo. O'o, yo'mayo ngkine'no kilohofoso muhwon+mmalofihwafoho.

¹⁴ I oso'no hungkuno anga'no kilohofoso nehopeho. Ole. A'amu Juta fehohnjo hotiku lohofontifi Hon+ngkano songomo in+ngkwalokwofo. Oso Hon+ngkano somo ngko tifi in+ngkawenji neyakwosafe Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokweno. Mousesiye hon+ngkano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwafe hungkuno somo in+ngkwalokweno. ¹⁵ Anitu a'amu wop+ngo'nji wonyo'nji poyo pe'nyo somo ulikafone so'no simeho hi'ntnnono uyonji oso hiso'no a'amu lo'nji hontohumalohwono. ¹⁶ Ngko nje hon+ngkano wop+ngomne'no syoho engo iwo'n+ngkohe hwo'nyoho. Oso'no Anitu'nji a'amu sohwanji ngkimo wonyo hwosoho mantifitnnehofo. O'o, hwe wop+ngo hwosoho ntifitnnefoho. Ngko ole hnn+mnnefoho. Hon+ngkano wop+ngo'njo hwo'nyoho hnn+mnnefoho.

¹⁷ Hohonta ngko Jelusalem uliko'manji soswo fihwo niyokolofahon+ngki ngko hwaho kengo kengopo emoyonji Jelusalemno asomo pmmale hwo'nyoho. A'amu hamniyoho umofonyo iyo somne'no hamniyoho motaponji Anitune'no yahu umalefoho. ¹⁸ Ose yonji ngko Anituye ango engo somo nohumanji oso hiso kiho'maso imokiyo so'no yontan+ngko nohon+malofofoho. Ngko a'amu osofosofahu'nohino'nji nohumentani yo'mayo ito'nohino imalohwonefoho. A'amu pi'n+ngo nakwo'nji mohumulofa. ¹⁹ I oso'no a'amu Juta fehohnjo hwaho Esiyanta'ango sohwa nohumantifi ngkimo aho niko'malofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa ngkine'no hungkuno hi'njo hwa'manji jije simanopo lohofikuji ngkine'no hungkuno ntifitnne'no mape'njo peho'neto. ²⁰ Mape'njo so'no ngko *kaunisoli*'njopo nohumentan+ngko sohonta *kaunisoli* sohwa peho wonyo imale'no mtito'malofa. Olo hwe lohwa wantife. ²¹ Olo hungkuno lo'nohinotikeno. Ngko hofiko'nji nohumanji ngko joho ole ulimale, A'amu poyo pe'nyo somo Anitu apa'no songo ulikafo so'no simeho hi'ntnnono uyalokweno. Oso hiso'no hofiko ngkine'no hungkuno kotalokwofo. Poul ose ulimentisofoho.

²² Felikis kako a'amu Jisasimo in+ngkamotofo sofe hon+ngkano so'no huno umentiso hweho. Oso'no kako a'amu Juta somo ulimento, Nta'noho. Sekwo fohontohumanno. Hwe itokuso'njo

yofe engo'njo Lisiyas sohwo nopihwoso'no sekwoe hungkuno ito'no womesehwatimonnoho. ²³ Ose ulonto a'amu impe'njo sohwo mokosyohumayo sohwo ulimento, Kiko Poul'mno fohontohumaho. Kako paweso wopingofoho. Kakoe a'amu jomo u'mafikuji yo'mayo uyifijoso wopingofoho. Ose ulimentisofoho.

Felikis kako Poulimo impe intofonto soswo hufa'u uyimentisofoho.

²⁴ Sikuno nom'ne fihwa memjaofahonngki Felikis kakoe ape Ntilusila'nji pmentisiyefoho. Oso a'mu hisi Juta apefoho. Felikis Poul'mne'no kakoe hungkuno upa'nyo so'ne luhwajimentisofoho. Poul a'amu Jisasi mo simeho hi'ntnono uyoso'no lutihwamentisofoho. ²⁵ Kako honngkano wopingo tipemayo so'no yo'mayo wonyo ho'nafo so'no hwangku Anitu a'amufe hungkuno ikwolofa so'no lutihwamentisofoho. Ose ulahonngki Felikis iyoho unngkahonngki ulimento, Nta'noho. Olohonta kiko mpano. Sikuno nom'nemo ngko iyoho humame sohonta nekwo apa'no wolaho. ²⁶ Ose ulonto ole syafihu'mento, Poulimo usihuto'meso'no hamniyoho wontapmmontolikeno. Ose syafisyonto sikuno pi'nnggo somo Poul'mne'no lhwajwo'nonto Poul'nji hungkuno hnnimentisiyefoho. ²⁷ Soswo hufa'u uyokolofahonngki hwe nom'ne Pousiyos Fesitos oso hwo Felikisiye hwaho mokosyohumayo syohoso ma'mentisofoho. Felikis huhwo sohwo a'amu Juta afofo umokumonto yonto Poulimo impo'angomo humentanngki musihutofe'njo yonto uliko'ma'mentisofoho.

25

Poul kako yokumpohn'nyo lohofonto, Nje hungkuno Sisa yofe hwofilo'nyo sohwo wonipa'nono ulimentisofoho.

¹ Fesitos hwaho kengo mta'ni ango Sisaliya i'mofaponto hwaho mokosyohumayo syohoso nomanto sikuno hufa'u sikhune memjaofahonngki kako Jelusalemno simentisofoho. ² A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji Fesitos'njopo u'mantifi hofikoe hwasyo hungkuno Poul'mne'no ulimentohofofoho. Hofiko jomo yokumpohn'nyo ulimentohofi, ³ Kiko nonefo'mahoji Poulimo Jelusalemno uhwajo. Ose ulontifi Poulimo honngkanopo fonjosyane'entifi nto mtito'mentohofofoho. ⁴ Ose ulahonngkofi Fesitos ulimento, Poul ango Sisaliya sopo impo'angomo humaho. Oso hopo sopone'no we'enepe wamne'no yohono. ⁵ Poul kako wonyo imentiso'manji sekwoe hwe engo sohwa ngko'nji nowehwasi osopo wolantanoho. Ose ulimentisofoho.

⁶ Fesitos Jelusalem nohumanto nom'ne sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sikhunetikeneno sikuno aho hufa'u hopi'nonohinotikeneno memjaofahonngki hofiko Sisaliya'no umentohofofoho. I'mofapontifi mo'nngkanta Fesitos kako ango hungkuno ito'no melihwajiyo'ne somo nohumanto kako Poul waponi lonto lhwajimentisofoho. ⁷ Lhwajahonngki Poul noswahonngki a'amu Jelusalem mta'ni pmentohofa sohwa Poul'njopo nolohofontifi hungkuno tango'njo Poul'mne'no limentohofofoho. Hofiko Poulimo wonyo imentohino hwosoho ko ulimentohofoso Fesitos kako hofikoe hungkuno somo ne motipe'mamentisofoho. ⁸ Poul hofikimo aku ulimento, Ngko honngkano wonyo mmofe'njo hwo'nyoho. Ngko

a'amu Jutafe honingkano hungkunoso mtihupeso awonoho. Ngko Anituye ango engo somo wonyo imokiyoso awonoho. Hwe yofe engo'njo Sisa oso hwoe hungkunomo ngko hwotoho fiyoso awonoho.

⁹ Ose ulahoningki Fesitos kako a'amu Juta sohwaro afofo umokumonto yonto Poulimo ulimento, Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo ango Jerusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuhwajimeso wopingtaho.

¹⁰ Ose ulohoningkahoningki Poul ulimento, Olo ango humale loso a'amu Loum sohware hungkuno ito'no meliwojiyo angofoho. Oso'no olo ango olo huhwo lohwo nje hungkuno ito'no mefoholofihwajiyo'ne angofoho. Kiko huno moi'wonoho. A'amu Juta somne'no wonyo mimmontohefoho. ¹¹ Ngko wonyo honingkano imofonti'mtentesi oso wonyo hiso'no kiko poyo pe'nyo ntifijoso hungkuno ane'njo nope'nimnesohilo. I oso'no oso hungkuno ntohofoso hwasyo'manji kiko hofikoe ahomo noho'nanisyohotoho. Hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo kako nje hungkuno upa'nono. Oso hiso'no ngko Loummne'no wawomne'no yohono. ¹² Ose ulahoningki Fesitos kakoe a'amu *kaunisol* syoho'njo sohwanji hnnontifi Poulimo ulimento, Kiko Sisamne'no jije hungkunomo upa'nono ntohino so'no e'wano. Sisafepono fiwano. Ose ulimentisofoho.

Fesitos kako Poulimne'no Akilipa sohomo ulimentisofoho.

¹³ Hwangku sohonta hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Akilipa sohwo kako kakoe ape Mpenaisi oso'nji siko ango Sisaliya i'mofawenji Fesitosimo isamo uloho'mentisiyefoho. ¹⁴ Siko ango Sisaliya humentaningki sikuno pi'ningo memjaofahoningki Fesitos Poulimne'no hungkuno ole lutihwamento, Poul impo'angomo humentaningki Feliks musihutofe'njo uliko'ma'mentisofoho. ¹⁵ Ngko Jerusalem nosonji osopo nohumentaningko hwe yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji ni'mantifi Poulimne'no ntontifi ntimentohofi, Kiko Poulimo ole uso, Jije wonyo imentohino so'no poyo pe'nyo. Ose uso. ¹⁶ Ose ntahoningkofi ulimento, Nakwo a'amu Loum siniwi oso yahino hiso ane'nwoho. Hwe fiwwo a'amu nom'ne kakine'no hungkuno hi'njo sohwo kakoe simanopo malohofe'njo yihwosi oso hungkunoso majo'manji oso hwe sohomo tohino siki muyanehwono. O'o, a'amu sohwo nom'nehumne'no hungkuno hi'njo osohwo kakoe hungkuno ulahoningkuhwo'no hwe huhwo sohwo hungkuno aku ulososo oso honingkano wopingofoho. Ose ulimentohefoho.

¹⁷ Hofiko ngko'nji pmmenti'hwone sohonta ngko mohontohumamentohefoho. O'o, mo'nningkanta ngko hungkunojo ango somo nohuanji Poulimne'no lihwatimentohefoho. ¹⁸ Ngko ole syafihu'mentoho, Hofiko Poulimne'no honingkano wonyo so'no ulantife'no yohofo. Ose syofisyahoningko hofiko nolikofohumantifi wonyo ne so'no mujo'njo imentohofofoho. ¹⁹ O'o, hofiko yoka ole wo'nnyo hwafoho. Poul hofikoe Anitumne'no honingkano songo iningkayo'ne tipema'mentiso so'nji hwe fiwwo kakoe yofe Jisas osohwo poyo pe'nimentiso so'nji oso'no yoka ulimentohofofoho. Poul ulimento, Jisas songo humaho. ²⁰ Oso'no ole syafihu'mentoho, Hungkuno hwapingo neso pipi syafihu'mnehono. Ose syafisyonji Poulimo ulohoningmentoho, Nakwo

ango Jelusalem sopo nosihwasi osopo jije hungkuno ito'no melokuh-wajimeso wopingotaho. ²¹ Ose ulahonngko Poul ntimento. O'o, ngko impo'angomo nohumah'mo tifi hwe yofe engo hwofilo'nnyo Sisa osohwo nje hungkuno ito'no melonihwajonoho. Ose ntahonngki ngko nje a'amu impo'angomjo mokosyohumayo sohwaro ulimento, Poul impo'angomo wohontohumano. Hwangku Sisamo uhwonyo'ne uhwatimonnoho. ²² Oso hungkunoso Akilipamo ulahonngki Akilipa ulimento, Olo hwe lohwoe hungkunoso upa'nimne'no yohono. Ose ulahonngki ulimento, Mo'ningkanta kiko upa'nyo.

²³ Mo'ningkanta Akilipa'nji kakoe ape Mpenaisi'nji siko hwapife wokoso'njo wonyoangkafoso yahonngki hwe itokuso'njo a'amu yofe engo'njo sohwanji oso ango Sisaliya hwe engo sohwanji nopontifi Akilipa hiya'umo ipemotapontifi ango uhu'mokiyo sopo humentohofofoho. Nuhu'mokahonngkofi Fesitos Poulmo utimotapife lhwatimentisofoho. ²⁴ Nutimotopahonngkofi Fesitos ulimento, Hwe yofe engo'njo Akilipa sohwanji sekwo a'amu hopi'nono nakwo'njopo humalofo soku olo hwe lohomo uhwonmno. A'amu Juta Jelusalem mta'ango so'nji oloponta'ango so'nji olo hwe lohume'no nje simanopo lohofontifi nto ntimentohofofoho. Hofiko joho mohm'no ntimentohofi, Olo hwe lohwo kako songo mohumanehoho. ²⁵ I oso'no kakoe honngkanomne'no hungkuno upa'nonji wonyo iyoso'no poyo pe'nyo'ne so'no motipema'mmentohefoho. I kako ntimento, Sisa nje hungkuno upa'nono. Oseso ngko hungkuno nano mtitofonji kako Sisafepono waweno ulimentohefoho. ²⁶ Ngko Pouliye honngkano wonyo motipemaso'njo so'no ngko Sisamne'no iyoswo pipi mtimokumnehono. Oso'no hwe yofe engo'njo Akilipa kiko'nji a'amu nom'ne humalofo soku ngko Poul sekwoe simanopo utimotapohono. Sekwo kakoe hungkuno upa'nifijo so'no ngko Sisamne'no iyoswo ifalifaliyo mtimokumne so'no ntimno. ²⁷ Ngko a'amu impo'ango mta'ningo sohwo Sisafepono uhwatimeso kakoe honngkano wonyomne'no iyoswo ifalifaliyo mamt'mokiyo'manji oso ngko yahino hopo'maho lohono. Ose ulimentisofoho.

26

Poul kakoe hungkuno Akilipa sohomo ulimentisofoho.

¹ Akilipa Poulmo ulimento, Kiko jije hungkuno fiso. Ose ulahonngki Poul kakoe aho ho'nomanto kakoe hungkuno ulimentisofoho.

² Ole ulimento, Hwe engo Akilipa, nje hungkuno wakilimne so'no nje simaho wopingo nimonngkohoho. Oso hungkuno a'amu Jutaso ntimentohofoso asomo wakilimonne'no yohono. ³ Kiko nakwo a'amu Juta so'nyuye yahino so'nji yo'mayo nakwo huno kengo kengo so'nji huno kiyohoho. Oso'no nje hungkuno sawemoso kiko hopi'nonohinomo ito'no upa'nyo.

⁴ Ngko we'e sohwo'nnonjo sopo * olohontajo so'nji yo'mayo yahino yiwonngkohe so'no a'amu Jutaso huno uyahoho. Ngko nje ango spono Jelusalem osoponohini humawonngkohefoho. Oso'no hofiko huno uyohoho. ⁵ Hohonta ngko nohumanji ngko a'amu Falisi sohware

* **26:4:** Hohohonta Poul kako we'e humamentiso sohonta kako ango pone engo Tasas, hwaho Silisiya, humamentisofoho. (Sohe engo 22, honngkano we'e 3, somo uhwonyo.)

honɪŋkanomo ito'no inɪŋkawo'nɪmote hwo'nyoho. Oso honɪŋkano hiso tango we'e'njo'maho. Tango mɪkunɪmposofoho. Oso hiso'no hofɪko huno uyohoho. Hofɪko wokilano lɪfɪjo'manji olo hilo so'no wakɪfe. ⁶ Yo'mayo Anɪtu neyakwosamo ulɪmentiso so'no nejapone so'no hontohumaleno. Olo hilo so'no hofɪko ngkine'no hungkuno ho'nosyahonɪŋkofi olopo lohokweno. ⁷ Nakwo a'amū Juta temtitofosife mta'ni hufa'u so'nwi Anɪtune'no imɪngo'nji sɪkuno'nji isamoyoka ulɪwo'nɪŋkuhwonefoho. Hwapɪngoso yo'mayo Anɪtu neyakwosamo ulɪmentiso so'no ne imo'nyo so'no hontohumaleno. Oso'no hofɪko ngkine'no hungkuno ho'nahumalofofoho. ⁸ Sekwo a'amū Juta soku, Anɪtu a'amū poyo pe'nyo somo songo ulɪkafo so'no sɪmeho hɪ'ntnnono muyoso peho'neto.

⁹ Hohonta ngko huno ole syafɪhu'mentoho, Oso hwe Jisas Nasaletnnta'ango sohune'no hwotoho wahmmonji imentohono. ¹⁰ Ose syafɪsyonji ango Jelusalem sopo nohumanji ose imentohefoho. A'amū yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa syoho ntapontɪfɪ nɪhwojahonɪŋkofi ngko a'amū Jisasɪmo inɪŋkawowo'nɪŋkohoho somo nokenji impo'angomo intofahumentohoho. Oso a'amū hisomne'no a'amū nom'neso wope'nantɪfeho lahonɪŋkofi ngko eno ulɪmentohefoho. ¹¹ Sɪkuno huhwo huhwi hofɪkoe tajo ango somo nohumentanɪŋkofi ngko tohino umotefoho. Ole ulɪmento, Sekwo Jisasɪmo sɪmeho uyoso foho'naopmno. Ose ulonji hofɪkine'no sɪmano hintotohino nɪmnɪŋkahonɪŋki ango hwaho kengopono a'amū Jisasɪmo inɪŋkawowo'nɪŋkohoho somo tohino uyɪmo lonji umentohoho.

Poul Anɪtuye a'amū ne imo'nɪmentiso so'no ulɪmentisofoho.

(Apousel sohwafe Syoho 9:3-19; 22:6-16)

¹² A'amū yofe engo'njo tajo ango syoho'njo sohwa iyoswo ntapontɪfɪ a'amū Jisasɪmo sɪmeho uyɪwo'nɪŋkohoho somo tohino uyo'ne ango Ntomasɪkos osopono nɪhwatɪmentohofohoho. ¹³ U, hwe engo sohwo, ngko honɪŋkanomo nowentanɪngko hinjopo pomponaho engo ahwomo mta'ango lanɪhumentisofoho. Pomponaho hiloso mofehi'nyomo yakolo'nnyofoho. A'amū ngko'nji umentɪhwone sohwanji olo pomponaho hiloso uhwonmentɪhwonefoho. ¹⁴ Ose uhwonontani hwahopo pɪwahu'mentɪhwonefoho. Ngko Hipɪlu mampaho upa'nɪmentoho, Soul, Soul, wonyo peho'no ntohofantokuno. Kɪko sɪhu mampo'nnyo somo entofomahoji'manji kɪko sɪhu wosakolo'nɪmonnoho. ¹⁵ Ose ho'nɪŋkahonɪŋki ulohonɪmentoho, Hwe engo tɪhwosilo. Ose ulahonɪngko ntɪmento, Ngko Jisasɪ'nyoho. Kɪko ngkimo wonyo nɪmokantokuno. ¹⁶ Nolɪkafohoji filohoho. Nje syoho ntohofiyone kuhwosopo'mne so'no ku'mahono. Olo sɪkuno lomo yo'mayo uhwonɪngkino so'no a'amū nom'ne somo ulohoho. Oso'nji yo'mayo hwangu kitɪhwamne so'nji a'amū ulohoho. ¹⁷ Ngko a'amū Juta so'nji a'amū kengo so'njimo wokuhwatɪmo. Hofɪko kikine'no wokufonjano lɪfɪjoso wokufo'ma'monnoho. ¹⁸ Ngko nokuhwajɪ'mo kɪko hofɪkoe hunomo fɪwolo'mokahoho. Hofɪko Setenɪye sɪkwo'mjohoso'mo humalofo somo nje pomponahopo fɪpemetapohoho. Hofɪko Setenɪye yokumpohn'nyo usɪkwajɪkui ngkiyepono wapɪfe. Ngkimo sɪmeho ntapɪfɪjoso hofɪkoe wonyo wae weeo'mo. Oso a'amū hiso'nji nom'ne a'amū'nji ngkimo sɪmeho ntapefojo so'no hofɪko Anɪtu mta'ni yo'mayo

wop+ingo mapitnnefoho. Ose nt+imentisofoho. An+tu kako'ne moi'wo nto uhwosop+mentisofoho.

Poul kako Akilipa sohomo kakoe syoho'ne ul+imentisofoho.

¹⁹ U, hwe engo Akilipa sohosi, Olo hiloso ahwomo mta'ango ho'n+mentiso so'no hwotoho mafe'njo imentohefoho. O'o, haloho'nohino imentohefoho. ²⁰ Oso hungkuno hiso'no a'amu ango Ntomasi+kos humamotofo somo ul+imentohefoho. Osoponta'ango a'amu Jelusalem so'nji a'amu hwaho Jutiya hopi'nono humamotofo so'nji a'amu temtitofo kengo so'njimo An+tuye hungkuno lut+hwamotohefoho. Ole ul+imentofo, Sekwo hon+ngkano wonyomo hohujo ikenjaof+kuji An+tumne'no s+meho fiwolo'mokumno. Hon+ngkano wonyoangkafo'nohino ut+hwa'nyopo fiy+mno. A'amu nom'neso sehon+ifijoso An+tuye a'amu ne kuyoho woselant+ifeho. Ose ul+imentohefoho. ²¹ Oso hwap+ingo wo'nnyo so'no a'amu Jutaso An+tuye ango engo somo aho ni+kent+ifi wofonjon+syant+ifi imentohofofoho. ²² I An+tu nifo'mawo'n+ngkahon+ngki olopo nolohofonji a'amu yofe engo ane so'nji sekwo yofe engo'njo s+kunonjimo An+tuye hungkuno selalokweno. Olo hungkuno hiloso songo'maho. O'o Mousesi'nji a'amu nom'ne An+tu hungkuno uyahon+ngki lut+hwamotofo sohwanji hof+iko nto li+motofofoho. ²³ Ole li+motofo, Hwe ahwomo mta'ni nakwoe hwahopo uhwat+mentiso sohwo tohino engo nomahwosi poyo pe'n+ngkuhwosi apa'no songo li+kafone s+mo'mjo hweho. Oso hwe huhwo sohwo a'amu Juta so'nji a'amu temtitofo kengo so'njine'no An+tuye hon+ngkano hwsampene hweho. Ose nto li+motofofoho.

Poul kako Akilipa sohomo An+tuye hon+ngkano ti+pemayo'ne'ento lut+hwamentisofoho.

²⁴ Poul ose ulontan+ngki Fesi+tos joho mohm'no ul+imento, Poul k+iko hwayo hohnjo hwosoho. K+iko huno pi'n+ingo engo ti+pe+manji j+ije huno hwayo hohnjo imo'n+mahnno hwosoho. ²⁵ Ose ulahon+ngki Poul ul+imento, Hwe engo Fesi+tos sohosi, ngko hwayo hohnjo hwon+i'maho. Nje hungkuno nehopeho. Ngko huno'njo hwo'ni lohono. ²⁶ Hwe yofe engo'nji Akilipa sohwo kako olo hilo so'no huno uyohoho. Oso'no iyoho mann+ngkahon+ngki ulalokweno. Olo yo'mayo kilohe so'no Akilipa kakoe ti+mo'nji haloho'njimo muyakolofefoho. Olo hiloso hiyaso'mo imo'n+mentiso'maho. O'o, ut+hwa'nyopo imo'n+mentisofoho. ²⁷ Hwe engo Akilipa sohosi, k+iko a'amu An+tuye hungkuno lut+hwamotofo sohwafe hungkunomo s+meho hi'ntnnono luy+wo'n+ngkino. Ngko huno ni+yohoho. K+iko uy+wo'n+ngkino.

²⁸ Akilipa Poul+ye hungkunomo hot+ku lohofonto ul+imento, K+iko huno pi+pi kiyohoho. J+ije hungkuno'nohino somo upa'nonji ngko An+tuye a'amu ne imo'nyo so'no huno lakiyohoho.

²⁹ Ose ulahon+ngki Poul ul+imento, Ngko An+tumo olo'no jomo ulalokweno. K+iko'nji a'amu nom'ne oloponjo nje hungkunomo upa'n+ngkohoho so'nji An+tuye a'amu ne ngko pa'nyo umo'n+ife nn+ngkohoho. I oso'no ngko impo'angomo humale hopaso oso ngkilaho nn+ngkohoho. O'o, sekwo An+tuye a'amu ne hmmo'n+mno.

³⁰ Ose ulahon+ngki hwe yofe engo'njo Akilipa sohwo'nji Fesi+tos hwe hwaho mokosyohumayo sohwo'nji Akilipafe ape Mpenaisi'nji a'amu nom'ne humalofo sohwanji li+kofohumamentohofofoho.

³¹ Hofiiko noswapontiifi hnn+mentohofi, Yo'mayo poyo pe'nyo so'no impo'angomo intofasiyo so'no olo hwe lohwo kako imentiso'maho. ³² Hwe engo Akilipa Fesitosimo ulimeto, Poul kako Sisanne'no nje hungkuno upa'nono majo'njo yontentesi kiko nusikwajohotnnesohilo. Ose hnn+mentohofofoho.

27

Poul kako yofayokinomo angou Loum ne'no womentisofoho.

¹ Hofiiko hwahou Itali'no yofayokinomo wekane'entifi hungkuno mtito'mentohofou so'no hofiiko Pouli'nji a'amu nom'ne impo'ango mta'ango sohwanji hwe nom'ne yofe Juliyos oso hwoe ahomo ho'nahumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe engo Sisafe a'amu itokuso'njo wan hantilet (100) sohwo umokosyohumayo hweho. ² Nakwo yofayokino Atilamitiyom mta'ango somo kotasimentihwonefoho. Yofayokino homo somo hwahou Esiya wowano lahon+ngkofi nakwo'nji umentihwonefoho. Hwe fiho yofe Alisitakos nakwo'nji umentihwonefoho. Kako hwahou Masetouniya angou Tesolounikanta'ango hweho. ³ Mo'n+ngkanta nakwo angou Saitoun ifohohosahumentihwonefoho. Juliyos kako Pouli'mne'no hitohou ulofahon+ngki Pouli'mo ulimeto, Kiko jije a'amu olo angou lopo humamotofo so'nji fesyohumaho. Ose ulahon+ngki Pouli'ye a'amuso wopayo yo'mayoso Pouli'mo uyimentohofofoho. ⁴ Oso angou somta'ni nowekentan+ngkuhwoni ifofo engou ilojaofahon+ngki oso ifofo ilojao'mentiso sohosi'le ifofo engou'njo sohohnta'ni i'wahou yontani ifofo we'e'njo sohohnta'ni hwahou we'e Saipilos sopo womentihwonefoho. ⁵ Nowentani nakwo Sisaliya'nji mofone sopo mijomo nowekentani hwahou Lisiya angou Maila sopo i'mofapmmentihwonefoho.

⁶ Osopo a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo yofayokino nom'ne Alekisantiliyanta'angoso Loum ne'no umne'ento tipema'mentisofoho. Notipemanto nakumo netimanto nehwojamentisofoho. ⁷ Oso yofayokino homo somo nakwo nokotosantani nowentani sikuno pi'n+ngou hofohofahn'no umentihwonefoho. Hofiiko syohou tohohmtnno'njo engou yontifi nakwo angou Nitos mofone sopo i'mofapmmentihwonefoho. Oso hopo sopo ifofo nomti+hupmmofahon+ngki nakwo mayofoho. Oso'no nakwo oso hwahou we'e Kilil osohosili nowentani angou Salimoune uyakolo'mentihwonefoho. ⁸ Oso hopo sopo hofiiko syohou tohohmtnno'njo engou yontifi nakwo hwahou Kilil mom+ngou sopo womentihwonefoho. Nowentani nakwo mijo wop+ngou'njo sopo i'mof+wentani oso hopo sopo ole limotofofoho. Mijo Wop+ngouponoho. Angou Laseya mofoneponoho.

⁹ Osopo nohumentan+ngkuhwoni sikuno pi'n+ngou memjaofahon+ngki sikuno nom'ne * a'amu Juta wopayo humahou humayo somo moi'wo imo'n+mentisofoho. Osohonta mijo ayo ni'hu'no wonyo imo'n+mentisofoho. Oso'no Poul kako a'amu yofayokino syohou'njo sohwo ulimeto, ¹⁰ Sekwo upa'n+mno. Nakwo olhonta hano'manji, syohou tohohmtnno'njo engou yihwasi yo'mayo hopi'nono

* 27:9: Oso sikunoso Anitu A'amu Wonyo Wae Yaofone Imo'n+mentisofoho. Oso soswo somo ifofo engou Miyo Engo Sa'njo Metiteleniyan sohohnta'ni lika'mentisofoho. Yofayokino hano miyo'njo imojofoho.

wonyo umo'nimontonoho. Ho'yango'nji yofayokino'nnohino'maho. O'o, a'amu'nnonji wonyo umo'nimontonoho. Olo hilo so'no ngko huno niyohoho. ¹¹ Ose ko lahon'ngki hwe a'amu itokuso'njomo mokosyohumayo sohwo kako Pouliye hungkunomo haloho miyofoho. O'o, kako hwe yofayokino kilonjipe sohwo'nji hwe yofayokino kakwo'yohwo sohwo'nji sikoe hungkunomo tifi in'ngkamentisofoho. ¹² Oso mijo wop'nggo hopo sopo ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yofayokino ito'no mofosyohumayo'njo y'wo'n'ngkisofoho. Oso hiso'no a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole mtito'mentohofi, nakwo olopo ul'iko'mano. Nakwo ango Finik's nowehwasi ifoyo'nji ifofo engo'nji iyo sohonta yamofo wofosyohumano. Ose mtito'mentohofofoho. Ango Finik's oso mijo wop'nggopo hwaho Kiliti'njoponoho. Ifofommne'no hiyaso'mnoho.

Ifofo engo yonto mijo engo yonto yofayokinomo ho'noma'mentisofoho.

¹³ We'enepe ifofo pos'ipo'nnyo imo'n'ngkahon'ngki hofi'ko huno ole syafi'hu'mentohofi, Jefo wop'nggofoho. Hano wohwano. Ose lont'ifi hofi'ko sojo tango'njo mijo mta'ni ifi'wos'ipemanti'fi nakwo hwaho Kiliti mom'ngomnohini umentihwonefoho. ¹⁴ We'enepe nowentan'ngkuhwoni ifofo m'kun'imposo hwaho Kiliti'nta'ango pmmmentisofoho. ¹⁵ Ifofo engo sohwo nakwoe yofayokinomo fonjahon'ngki kilonjipe monto hopo mmo'nyo'njo yahon'ngki ifofo yofayokinomo motali'mo'mentisofoho. ¹⁶ Nomotali'mofontan'ngki hwaho we'e kakoe yofe Kauta hohujo hohnta'ni umentihwonefoho. Hohujo hohnta'ni yofayokino nowentan'ngki nakwo oso yofayokino nom'ne we'e hus'impemotawowo'n'ngkohofoso syoho tohohmtno'njo engo yont'ifi mokohus'ipemanti'fi yofayokino engo ho'nahumentohofofoho. ¹⁷ Osohonta hofi'ko yofayokino engo sohomo mnangomo'mnohini impe swofapo'mentohofofoho. Yokumpohn'nyo intofomokosyohumayo'nefoho. Hofi'ko hwaho engo Ap'lika sojo'njo sopone'no iyoho un'ngkahon'ngki yofayokinomjo hwap'ife ifofo'ne'ent'ifi pmpil'peehumentohofoso asomo peehon'ngki yofayokino mijopo mtapmmmentisofoho. ¹⁸ Ifofo'nji mijo yokino'nji nakumo ne'no ilojonemofahon'ngki mo'n'ngkanta nakwo ho'yango yofayokino mta'angoso mijomo ho'nomo'mosapmmmentihwonefoho. ¹⁹ Mo'n'ngkanta nom'ne sikuno sohomo hofi'ko yo'mayo yofayokinomjoso aho'nji mijomo mehu'meeo'mentohofofoho. ²⁰ Sikuno pi'n'nggo engo somo mofehi'nyo'nji hntokwaliyo'nji muhwonyo'njo yontan'ngkuhwoni ifofo ne'no naloho'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo ole syafi'hu'mentihwoni, Nakwo angonepe m'mofayo'njo uyantanoho. O'o, nakwo mijomo poyo umo'nantanoho. Ose syafi'hu'mentihwonefoho.

²¹ Sikuno pi'n'nggo engo a'amu sohwa wopayo manyo'njo yahon'ngkofi Poul hofi'ko'nji ajwo'mta'ni nol'ikafonto ul'imento, Upa'n'mno. Sekwo nje hungkunomo haloho yont'ifijontentesi nakwo Kiliti'nta'ango mul'iko'maso'njo nesohilo. Nakwo olo syoho tohohmtno'njo engo miyo'njo esohilo. Ho'yango yo'mayo moi'wo mmo'nyo'njo nesohilo. ²² I oso'no ngko hungkuno waseli'monne'no

yohono. Sekwo iyoho sen'ingkuhwoloho. A'amu sohwna'ni mape'nyofoho. I, yofayokino'nohino moi'wo imo'nyofoho.

²³ Ngko Anitu'e a'amu ne hwo'nyoho. Kakine'no ngko hwo'mtame ulohof'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Olo sikwo'miyo lomo hwe ahwomo mta'ango sohwo ngko'njopo nolohofonto, ²⁴ nt'maho, Poul k'iko iyoho kinyo'eno. Hwangku k'iko Loumjo hwe engo Sisafe s'manopo lohotnne hwo'soho. Anitu kako kikine'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso so'no a'amu hopi'nono k'iko'nji humalofo sohwa songo wohumant'ifeho. Ose nt'imasofoho. ²⁵ Oso'no sekwo iyoho senyo'eno. Olo hungkuno hiloso Anitu nt'imasoso ne imo'nyo so'no ngko s'meho uyohono. ²⁶ I s'mo'mo ifofo nakwoe yofayokinomo motole'mof'hwosi sojopo wonyo umo'n'intonoho. Ose ul'imentisofoho.

²⁷ Sikuno aho hufa'u hopi'nono s'ife mta'ni osofosofahu'no memjofahon'ngki nakwo Mijo Ayo Engo Sa'njo Metiteleniyan sopo mtawoment'hwonefoho. Oso sikwo'miyo somo kuntoliyopo a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ole syaf'hu'mentohofi, Hwaho we'e mofoneponoho. ²⁸ Ose syaf'syont'ifi hof'iko mijomo impe yamofo yamofo humomj'm'hwofofoho. Humomj'm'hwofoso uhwon'mentohofoso mit'pongo kengomo'mo, *fouti* (40) *mita*, uhwonont'ifi we'enehwo nowent'ifi apa'no humomj'm'hwofofoho. Osopo nuhwonont'ifi mit'pongo we'e hopaponoho, *teti* (30) *mita*. ²⁹ Ose uhwon'mentohofoso hof'iko iyoho un'ingkahon'ngki syaf'hu'mentohofi, Nakwo sojo'njopo i'mof'wanehont'ifi sojo osofosofahu'nohino tango'njo engoso yofayokino hano miyo'njo'ne mijomo intofuyoho'mokumentohofofoho. Ose yont'ifi hof'iko mofehi'nyo komo'no wosi'mofapono lont'ifi aho ku'mokumentohofofoho.

³⁰ A'amu fehohnjo yofayokino syoho'njo sohwa hof'iko ole syaf'hu'mentohofi, Nakwo yofayokino we'e so'njo a'amu sohwo uhwojano lont'ifi hof'iko yofayokino we'e somo impe hiyamno syof'iyoho'mokumentohofofoho. Ose yont'ifi hwasyo hungkuno ul'imentohofi, Nakwo sojo tango'njo yofayokino s'mano hohnta'ni untofuyoho'mokano. ³¹ Ose ulahon'ngkofi Poul a'amu itokuso'njo sohwanji hwe mokosyohumayo sohwo'njimo ul'imento, Oso a'amu sohwa yofayokinomo mohumayo'njo ifijo'manji nakwo hopi'nono poyo wope'nantanoho. ³² Ose ulahon'ngki a'amu itokuso'njo sohwa hof'iko yofayokino we'e somo impe hotito lohofont'ifi mijomo uyoho'mokumentohofofoho.

³³ Mofehi'nyo we'enepi wosapmmonto yahon'ngki Poul a'amu hopi'nonohino sohwo wosopayo nyo'ne yokumpohn'nyo ul'imentisofoho. Ole ul'imento, Sikuno aho hufa'u hopi'nono s'ife mta'ni osofosofahu'no nakwo wopayo manyo'njo humentan'ingkuhwoni memjona'maso hwona'nyoho. ³⁴ Oso'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo wasel'monne'no yohono. Sekwo wopayo'manji fohu'memapmno. Oso yokumpohn'nyo wosemokosyohumano. Upa'n'mno. Nakwo hopi'nono ito'no wofosyohumantanoho.

³⁵ Ose ulonto kako wopayo nomanto, hof'ikoe s'manopo Anitumo isamayoka ulonto wosopayo hiso kut'ikujohofonto kako s'mo'mo n'imentisofoho. ³⁶ Oseso hwe hopi'nono nuhwonont'ifi s'meho wop'ngo umo'n'ingkahon'ngki hof'iko wopayo hu'mema'mentohofofoho.

³⁷ Nakwo yofayokinomo humalohwone sohwna'ni *tu hant'ilet*

sefenti-sikis (276) hwona'nyoho. ³⁸ Hofiko wopayo moi'wo nonontifi yofayokino nohayo imo'nyo so'no ho'yangano nom'ne s'ngkume pa'nyoso mijomo meho'nao'mentohofoho.

Yofayokino wonyo imo'n'imentisofoho.

³⁹ Mofehi'nyo si'mofopahon'ngki hwahopo uhwonontifi l'imentohofi, Olo hwahopo sopo nakwo huno monayoponoho. Ose lontifi uhwon'imentohofoso mijo wop'ngopo sojo ane wasoho'nohino sopo uhwonontifi osopo ufohohososyano l'imentohofoho. ⁴⁰ Hofiko sojo yofayokino hano miyo'njo'ne intofahinyoso sihu hotitofontifi nihu'nahone mijomo uyoho'mokumentohofoho. Ose yontifi hofiko impe hohonta kilonjipe somo intofahumentohofoso italo'mentohofoho. Hwapife ifofo'ne fisojwaofontifi yofayokino hwahopone'no umentohofoho. ⁴¹ Yofayokino nowento wasoho'nji sojo'njopo hntoleho hnta'ni fokotofomanto ifofo engo'nji mijo engo'nji hohujo hohnta'ni fonjahon'ngki yofayokino ajwopo mti'hupo'mentisofoho. ⁴² A'amu itokuso'njo sohwa huno syafihu'mentohofi, A'amu impo'angomjo sohwa mijopo pifijoso hiyaso le'mopitnnoho, nakwo wofonjano. ⁴³ Ose syofisyahon'ngkofi hwe a'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwo Poulimo ufo'ma'mo lonto ul'imento, A'amu sohwamo nofonjikutoho. Sekwo a'amu mijomno huno'njo sohwaso sekwo simo'mo nolikofaofikuji femoyamno. ⁴⁴ A'amu nom'ne sohwaso sekwo tifi iyofeejo yofayokino mta'ango nomafikuji nomtawekuji f'fohohosahumno. Ose ulahon'ngki nakwo kakoe hungkunomo haloho'no yontani hwahonepo ito'no i'mofamentihwonefoho.

28

Ango Malita sopo Poul humamentisofoho.

¹ Nakwo hwahopo sopo ito'no i'mofiwentani hwahopo hiso yofe Malitayoho upa'n'imentihwonefoho. ² A'amu oso hwahopo sopo humamotofoso nakumo wop'ngo nefa'ma'mentohofoho. Ifoyo syahon'ngki kwongkwongo nesahon'ngki hofikoe a'apaho toho umokinife lontifi toho nakumne'no enantohmentohofoho. ³ Poul kako toho nomanto mefontan'ngki homa toho uhu'n'ngkahon'ngki toho mta'ni noswaponto Poul'ye ahomo toho lo'mentisofoho. ⁴ A'amu hopo sopo humamotofoso homa Poul'ye ahomo lojjwosyowahon'ngki uhwonontifi l'imentohofi, Olo hwe lohwo a'amumo fonjahumasohwol'keno. Kako mijomo poyo mape'nyoso'ne homa toho ulokwoho. A'amumo fonjasiyo so'no poyo pe'nyoso wop'ngofoho. Wape'n'imtonoho. ⁵ Ose lahon'ngkofi Poul homa tohomo ilojaefonto kakoe a'apaho wonyo mmo'n'immentisofoho. ⁶ A'amuso Poul poyo pe'nyo so'no hontohumantifi syafihu'mentohofi kakoe aho engo kahwoso'no nopihwaso wape'n'imtonoho. Oseso hofiko wonyopi hontohumantifi Poul wop'ngo humentan'ngki uhwonontifi l'imentohofi, Olo hwe lohwo kako Anitu pa'nyo hweho. Ose l'imentohofoho. ⁷ Oso hwahopo nakwo i'mofapmentihwone sopo hwe hwahopo hopi'nonohino

mokosyohumayo sohwo kakoe hwahoponoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe Papiliyasiyoho. Kako kakoe angomo nomenehumajonto osopo wopingo nelohofahoningki sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ⁸ Papiliyasiye kaningkwohwo mnokino'njohwo humamentisofoho. Kakoe a'apaho tohohmtnno'njo iyoho aswo'njoho. Oseso Poul kako'njopo nowento mnokinopo aho kisusyonto Anitumo jomo ulonto wopingo umokumentisofoho. ⁹ Ose yahoningki a'amu hwaho hopo sopo humamotofoso nuhwonontifi a'amu hopi'nono mnokino'njoso nopahoningkofi Poul a'amu hisomo wopingo umokumentisofoho.

Poul Molitanta'ango sohwo Loum i'mofamentisofoho.

¹⁰⁻¹¹ Oso hiso'no hofiko wopingo'nohini naloho'mentohofofoho. Oso hwaho hopo sopo nohumentaningkuhwone hamno hufa'u sihune neyakolo'mentisofoho. Uli'ko'ma'mentihwone sohonta nakwo yo'mayo umofonyo iyoso a'amu hiso hofiko yofayokinomo hu'meehumentohofofoho. Oso yofayokino hiso ifofo engo so'no oso hwaho hopo sopo hontohumamentohofofoho. Oso yofayokino somo nokotosontani umentihwonefoho. Yofayokinoso anga Aleksantiliyanta'angofoho. Hntole hohnta'ni anitu pa'nyo huyo'mango hufa'u'njoponoho. Susiye hwomu hwa'uye huyo'mangofoho. ¹² Nowekentani anga Silakiyus i'mofopontani osopo sikuno hufa'u sihune humamentihwonefoho. ¹³ Osopo nta'ni nuliko'mentani nowentani anga Lejiyom i'mofapmmmentihwonefoho. Mo'ningkanta ifofo hohujo hohnta'ni sopahoningki sikuno hufa'u memjaofahoningki nakwo anga Puteyouli i'mofapmmmentihwonefoho. ¹⁴ I'mofopontani osopo a'amu Jisasimo iningkamotofo somo tipemahoningkuhwoni nalimentohofi sekwo nakwo'nji fosyohumamno. Ose nelahoningkofi Sante anga'no neyokolofahoningki nakwo anga Loummne'no honingkanomo umentihwonefoho. ¹⁵ A'amu Jisasimo iningkamotofo Loum mta'angoso nakwo sopontaningkuhwoni nupa'nontifi hofiko pikwato lohofontifi anga Apiyos wopayo mpe yiwo'n'ngkohoho Ango Fosyowe Hufa'u Sihune'njo sopo swo'nimentihwonefoho. Poul a'amu somo nuhwononto Anitumo isamoyoka ulonto simeho wopingo umo'nimentisofoho.

¹⁶ Nakwo anga Loum i'mofopahoningkuhwoni a'amu Loum mokosyohumayo sohwa nalimentohofi, Poul kako'ne anga tipemahwosi wohumanu. Hwe itokuso'njo fihwo uhwontohumayo'ne kako'nji wahu-muyo. Ose nalimentohofofoho.

Anga Loum sopo Poul Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹⁷ Sikuno hufa'u sihune memjaofahoningki Poul a'amu Jutafe hwe engo sohwanne'no johu ulahoningki hofiko nuhu'mokahoningkofi Poul ulimento, U, Nje tatohwosafe. Ngko nakwoe a'amu Juta somo wonyo mmokiyo hwo'nyoho. Neyakwosafe honingkanohungkunomo hwotoho mafiyo hwo'nyoho. I a'amu Juta anga Jerusalem sopo ngkimo impe siki ntfontifi a'amu Loum sohware ahopo ho'nanihumentohofofoho. ¹⁸ A'amu Loumiso nje hungkunomo nupa'nontifi hnnimentohofi, oso honingkanoso poyo pe'nyo'ne'maho. Oso'no hofiko nonisikwojane'entifi, ¹⁹ a'amu Jutaso nakwolaho

limentohofofoho. Oso'no nom'ne honingkano ane so'no hwe engo Sisa nje hungkunomo wonipa'nono limentohofofoho. Ngko nje a'amu Juta somo hungkuno nom'ne mujo hwo'nyoho. ²⁰ Oso hwapingo hiso'no sekune'no joho selohono. Ngko sekumo sehonimo hungkuno wosejapmne'no yohono. Nakwo a'amu Isilael so'nyuye neyakwosa hwe ahwomo mta'ango sohumne'no hontohumamotofofoho. Oso hwe huhwo sohwo nto pmentiso so'no simeho uyalokweno. Oso hiso'no olo impe hiloso ngkimo kenisyohumaho.

²¹ Ose ulahonngki ulimentohofi, A'amu Jutiyanta'angoso jije hungkuno so'no nakune'no iyoswo mamti'mokumentohofofoho. A'amu Jutaso mapiyontifi kikimne'no hungkuno malonetihwamentohofofoho. ²² I oso'no a'amu Jisasimo iningkamotofo somne'no a'amu fihwa ango hopo hopo wonyoponoho l'wo'n'ngkohofoho so'no nakwo jije hungkuno jije mango mta'ni wokupo'nano.

²³ Ose lontifi oso hiso'no sikuno ho'nahumentohofofoho. Oso sikuno homo somo a'amu pi'n'ingo engo ango Poul humawo'n'ngkiso sopono pmentohofofoho. Poul Anitu nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'ne lutihwamentisofoho. Hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyifitne'ento Mousesiye honingkano hungkuno'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki l'motofo sohwafe hungkuno ntne mta'ango Jisasimne'no lutihwamentisofoho. Oso hungkunoso im'ingo mta'angoso ne'no lontanngki mofehi'nyo n'ngku'n'mentisofoho.

²⁴ Oso hungkunoso a'amu fehohnjo sohwa nupa'nontifi simeho hi'ntnnono umentohofofoho. A'amu fehohnjo simeho hi'ntnnono muyofoho. ²⁵ Oso'no hofiko hungkuno kengo kengo hnn'ngkahon'ngkofi Poul ul'mento Anituye Towahuno Wopingo hohontajo hwe Aisaiya sohumo hungkuno uyahonngki neyakwosamo hungkuno nehopi ole ul'mento,

²⁶ Kiko oso a'amu nontifepono uhuji ole uso, Sekwo hungkuno upa'n'ngkuji hwapingo neso mupa'n'fitnnehofo.

Sekwo yo'mayo nuhwon'ngkuji neso muhwon'fitnnohofoho. Ose uso.

²⁷ Anitu Aisaiyamo ul'mento,

Oso a'amu hiso hofiko huno anefoho.

Hofikoe haloho pujomokosyohumun'mentohofofoho.

Hofiko timo pijiyonnyofoho.

Ose miyo'njo yontifijontentesi ito'no nuhwon'ngkutnnesohilo.

Hofiko haloho mapujomokosyohumunyo'njo yontifijontentesi nupa'n'ngkutnnesohilo.

Oseso hofikoe huno ito'no uyihwonesohilo.

Hofiko ikenjaofikuji ngkiyepono pontifijontentesi ngko wopingo umokumnesohilo.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁸ Ose ulonto nom'ne hungkuno ul'mento, Sekwo upa'n'imno. Olo hungkunoso Anitu a'amufe wonyo wae yaofihwosi kakoe a'amu ne umokiyo so'no olohonta a'amu temtifofo kengo somne'no nto l'hwajimaho. Hofiko nupa'n'ngkuji tifi un'ngkafe.

²⁹ Ose ulahonngki a'amu Jutaso nohumpentifi hungkuno ikujoho hopa hnn'mentohofofoho.

³⁰ Soswo hufa'u uyokolofontanngki Poul oso ango sopo humamenti-
sofofo. Ango kakwo'yohwo sohumo hamniyoho uy'wo'n'mentisofoho.
Nohumanto a'amu kakimo jomo u'mahon'ngkofi wopingo

uloho'mojofoho. ³¹ Poul a'amu somo Anitu yokumpohn'nyo nemokosyohumayo'njo hwe engo Jisas Kɪlais ntnne'no hungkuno lutihwamojofoho. Kako hungkuno yokumpohn'nyo ulahonɪngki hwe nom'nehwo mopɪjumo'mmentisofoho.

Hungkuno osohopeho. Ngko Lukɪ'ni mtɪ'mokohono.

Loum
Olo Iyoswo loso Poul A'amu Loummne'no
Mt'i'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul a'amu Loumjo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso hwap'ingo neso peho'ne mt'i'momumentisoto. Hwap'ingo neso olenoho. Poul Loum i'mofawento ango Loum sopenjo tajo ango somo uhwonimentisofoho. Oso hohosohonta Poul kakoe hunoso olenoho. A'amu Jisasimo in'ingkunyo Loumjoso kakimo ufu'maf'ikujono kako hwaho S'ipen sopene'no wasimo lonto imentiso sone'no mt'i'mokumentisofoho. Antiyok'injo tajo ango somta'ni n'ifo'mahon'ingkofo kako Anituye hungkuno liku'meefo syohoso Ngkolesiya yone'ent'ifi uhwaj'imentohofofoho. Hiso Ngkolesiyane'nohini uhwaj'imentohofomaho. O'o, ango'meemne huhumo uhwaj'imentohofofoho. Esiya'ne hungkuno motasone'ent'ifi tajo ango Efesos'injo a'amuso kakimo ufo'ma'mentohofofoho. Osoponta'angoso hwaho Ngk'ilik'ine'no hungkuno motasone'ent'ifi Koulinjo tafo ango somjo a'amuso ufo'ma'mentohofofoho. Oso'no Poul kakoe hunoso olenoho. Tajo ango Loumjo a'amuso non'ifo'maf'ikujono ngko Anituye hungkuno liku'meefo syoho uy'imo. Ose syaf'ihummentisofoho. Poul ango Koulin humanto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo Loum lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. Anituye yahino wop'ingoso s'imeho hi'ntnnonohino mta'ni i'mofapinyofoho. (Olo hungkuno lomjo hungkuno hwap'ingoso Loum sohe engo 1 hon'ingkanono we'e 17. Osopo weho.) Olo iyoswo Loumne loso a'mu Jisasimo in'ingkunyo kakoe yofe Fipi osimo ango Loum motayo'ne uyahotimentisofoho.

Hungkuno hwap'ingo homo lomjoso nakwo huno wonayono. Anitu mta'ango yahino wop'ingoso womano lihwasi'manji nakwo Anitumo s'imeho hi'ntnnono uy'ihwasi womantonoho. Oso'no nakwo olo iyoswo hiloho atofoli'hwasi t'ifi un'ingkohwano.

Poul kako Anituye hungkuno liku'mofo syoho hwap'ingo imentisofoho.

¹ Nje a'amu ango Loummjo humalofo soku, ngko Poul'ni Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyi sohwo'ni sekune'no olo iyoswo loso semt'i'mokiyalokweno. Anitu kako kakoe hungkuno a'amumo liku'mofo (*apouse*) syoho'ne n'ihwosopo'mentiso sohwo'ni ngko Anituye hungkuno wop'ingo liku'mofalokweno.

² N'ihu'no hohonta Anitu kakoe a'amu sohwo'ni kako kakoe hungkuno wop'ingo uyahon'ingki hofiko a'amumo nolut'ihwant'ifi hofiko iyoswomo ifalifaliyo mt'i'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno wop'ingo hiso Anituye hwomu Jisas Kilaisimne'no yoloho nalinyofoho. Anituye hwomu Jisas Kilaisi sohwo'ni kako Ntefitiye temtitofa somta'ni kako a'amu imo'n'imentisofoho. ⁴ Oso imo'n'imentiso huhwo sohwo'ni kako poyo imo'n'ingkahon'ingki Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji

Jisas Kɪlaisimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas Kɪlais kako honɪngkano wonyo ni'hu'no ane hweho. Kako Anɪtuye Hwomu Ne hweho. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kako yo'mayo wopɪngoso nakumo naloho'mentiso so'no Anɪtu kako a'amu honɪngkano wonyo'njo somne'no hitoho ulofa-honɪngki kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syohoso ntapmmen-tisofoho. Nontopahonɪngki nje simeho wopɪngo'nji syoho hiso yontanɪngko a'amu angomeemjoso hofiko Anɪtuye hungkunomo upo'nalokwofo. Oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyɪkujɪ tifi inɪngkafitne'ento syoho hiso ntapmmen-tisofoho. Oseso a'amu pi'nɪngo engo hofiko Kɪlaisiye yofe engo woho'nomantifeho. ⁶ I sekwo a'amu temtifo kengo mta'ango anga Loum humalofo soku Jisas Kɪlais kako'nji makotiku'nyo'ne johoh selahonɪngki osomo sekwo tifi inɪngkwalokwofo.

⁷ Oso'no sekwo a'amu Loum soku, Anɪtu sekumo simeho wopɪngo sejalokunjoso kakoe mehomi ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisoso sekumne'no olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Nanɪngkwowho Anɪtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopɪngo selohofohosi simeho pompenjiyo wose-japanjiyoho.

Poul kako a'amu anga Loum humalofo somo uhwonyo so'no umo'nɪngkohoho.

⁸ Simo'mo ngko olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu angomeemjoso hofiko sekwo Anɪtumo simeho hi'ntnnono uyakolokwofo so'no hnalokwofo. Ngko ose upa'nonji Jisas Kɪlais kako wopɪngo seloho'mentiso so'no ngko Anɪtumo isamoyoka ulalokweno. ⁹ Ngko Anɪtuye hwomu sohwoe syoho so'no hi nɪmo'nɪngkanɪngki kakoe syoho ulohofiyo sohwo'ni kakoe hungkuno wopɪngo luti'hwalo'kweno. Oso'no Anɪtu kako ngkimo nohonwo'nɪngkiso sohwo olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Sikuno huhwo huhwi ngko kakimo jomo uliwo'nɪngkohe sohonta ngko sekumne'no jomo uliwo'nɪngkohe hwo'nyoho. ¹⁰ Ngko Mpohumo ulontneso ole, Ngko anga Loummne'no wawomne'no yohono. Kiko eno ntohoji ngkimo honɪngkano hmfon'hwajo. Ose uliwo'nɪngkohefoho. ¹¹ Ou, nehopi. Ngko sekumo wasehonimonne'no yohono. Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo ngkimo yo'mayoso ntapmmen-tisoso wosejapmmonne'no yohono. Oso hiso sekwoe huyo'mangomo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ¹² Ngko sekumo Anɪtumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo somo sehonimo oso hiso ngkimo yokumpohn'nyo wanisosofito'montonoho. Oso'no sekwo nje simeho hi'ntnnono uyo somo nohonɪngkujɪ oso hiso sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. Oso'no nakwo ufo'mo'nantanoho. ¹³ Nje a'amu soku, sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Sikuno engolopohamo ngko sekumo wose'ma'monji imote hwo'nyoho. Ngko Anɪtuye hungkuno selahoni'mo a'amu temtifo kengo kengo nom'ne somo ulahonɪngko hofiko Anɪtuye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentohofohopa sekwo simeho uyɪfe nnɪngkohoho. Sekwo ose ifijo'manji nje syohoso ne umo'nɪmontonoho. Ose ko nɪmo'nɪngkisoso honɪngkanoso pikunaweho. ¹⁴ Anɪtu ngkimo a'amu hopi'nonohino somo kakoe

hungkuno liku'mofone syoho ntapmmntiso so'no a'amu Ngk+lik so'nji a'amu temtitofone kengo nom'ne so'nji a'amu atofone jo'ne huno'njo so'nji a'amu huno ane'njo so'nji osomo kakoe hungkuno wolut+hwamne'no yohono. ¹⁵ Sekwo a'amu Loum humalofo hokune'no An+ituye hungkuno sejo'ne nimo'n+ngkahonjo'no humaleno.

An+ituye hungkuno yokumpohn'nyo neso olenoho.

¹⁶ Ngko An+ituye hungkuno sejo'ne won+mango monningkiyohoho. Hwap+ngoso olo hungkuno wop+ngo hiso An+ituye yokumpohn'nyo hi'njoso a'amufe yahino wonyo somta'ni is+hutofomayo'ne hwap+ngofoho. Hungkuno loso simo'mo a'amu Juta somnefoho. Osopo a'amu temtitofone kengo mta'ango somnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo simoho hi'ntnnono uy+kujo'no An+itu oso a'amu homo somo asomo ut+manefoho. Kako hof+ko hon+ngkano wonyo somta'ni is+hutofomanefoho. ¹⁷ An+ituye hungkunoso a'amu ne imo'nyo'ne yahino ut+hwa'nyopo lonet+hwalofoho. Nakwo Jisas K+laisiye hungkunomo simoho hi'ntnnono uy+hwaso'no An+itu kako nakumo ole wonal+montonoho. Sekwo nje mehomi ne kuyoho. A'amu An+ituye hungkuno mt+'mokumentohofone sohwa ole nal+mentohofi, A'amu An+itumo simoho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo ole ulalofi, K+ko nje mehomi ne hwasoho. K+ko hon+ngkano wop+ngo'njo hwasoho. Ose ulalofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako songo ne'no nohumant+hwone hweho.

A'amu An+itu kakine'no hohujo ikinjamo'nnyo somne'no simoho tohino umnalofoho.

¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. A'amu An+ituye hungkunomo hwotoho fewo'n+ngkohofoso hof+ko hon+ngkano wonyo iyoso'no An+itu ahwomomo humaso sohwo simoho tohino umnalofoho. Hwap+ngoso hof+ko hon+ngkano wonyoso An+ituye hungkuno ne'njo somo hano pijwasy+wo'n+ngkohofofoho. ¹⁹ A'amu hiso hof+ko nakwo An+itumne'no huno wop+ngo wonayono liku+j+manji hof+ko huno wop+ngo wot+pemant+feho. Hwap+ngoso An+itu kakoe yahinoso kako ujo nto ehontojwohumaho. Yo'mayoso hiyaso'mo mauyoho. Oseso a'amu An+ituye hungkunomo hwotoho feso sohomo An+itu kako tohino engo uy+montonoho. ²⁰ Yo'mayo An+itu mt+'mokumentiso somo a'amu hohonta uhwon+motofo so'nji olohontajo so'nji uhwon+mop+wo'n+ngkuhwonefoho. Osomo nuhwon+ngkuhwonefoho nakwo An+itu ne sohomo muhwonyo'njo ko ihwasi nakwo kakoe yahino so'no huno ole nayonefoho. An+itu kakoe yokumpohn'nyo hwofilo'nnyoso ne'no nowent+hwonefoho. Kako hon+ngkano wonyo ni+hu'no ane hweho. Oso hiso'no kako An+itu ne hweho. A'amu hof+ko An+itumne'no huno mosyaf+siyo'njo ikujo'no An+itu kako tohino engo uyoso sohonta hof+ko hungkuno anefoho. O'o, hof+ko syohofoho.

²¹ Hwap+ngoso hof+ko An+itumne'no huno ko uyonteso hof+ko kakine'no huno nto'no mosyaf+siyo'njo yont+fi An+itu yo'mayo wop+ngo ulohof+wo'n+ngkiso so'no kakoe yofe moho'nomayo'njo yont+fi isamoyoka mujo'njo iwo'n+ngkohofofoho. Oso'no hof+ko huno ilo'nnyo'njo humant+fi hof+ko omomonnyofoho. Sikwo'mjoho'mo humawo'n+ngkohofofoho. ²² Hof+ko yokumpohn'nyo imo'nont+fi nakwo huno'nji'nwoho. Hwasyo hnnont+fesone hwap+ngoso hof+ko hunoso sojo pa'nyo'njofoho. ²³ Hof+ko An+itu mape'nyo'njo songo

ne'no humayo sohwoe yofe engo somo hohujo ikinjaofontifi hofiko hwahoponjo a'amufe huyo'mango'nji tongo yihufu homa osohwafe huyo'mango mt'mokuhumajontifi osomo hwomtame ulohomotofofoho.

Yahino wonyo kengo kengoso olenoho.

²⁴ A'amu Anitumo hohujo ikinjaofiwon'ningkohoho so'no Anitu kako hofikimo nuliko'mahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyoso hofikoe simeho umo lonteso yahon'ngki osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko kifosyoho yahino loho'nontifi hofikoe a'apahomo wonyo imokin'wo'n'ngkohofofoho.

²⁵ Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjaofontifi hofiko hungkuno hwasyo somo in'ngkawowo'n'ngkohofihwafoho. Anitu kako yo'mayo hwap'ngo ne'njo sohumne'no huno mosyafisiyo'njo yontifi Anitu kako yo'mayo mt'mokumentiso somne'no hwomtame ulohofontifi osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. I nakwo a'amu hn'nwi Anituye yofe engo somo engolopohamo woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho.

²⁶ A'amu Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo ne'no iwo'n'ngkohoho so'no Anitu nuliko'mahon'ngki hofiko yahino wonyo nihu'nahone iwo'n'ngkohofofoho. Moya'mi sofa hofiko hwehwanji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne famne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko nom'ne moya'mi sofaji yahino wonyo loho'n'wo'n'ngkohofofafoho. ²⁷ Hwe huhwanji hofiko hofikoe ape'nji nto'no mohumayo'njo yontifi hofikoe simehoso nom'ne hwe sohwanne'no fefoyo umosiyahon'ngki hofiko kifosyoho loho'n'wo'n'ngkohofihwafoho. A'amu hofiko oso yahino wonyo hiso yontifi hofiko won'mango munyofoho. Oso yahino wonyo hiso hofikoe a'apaho hofikoe huno osomo wonyo umokin'montonoho.

²⁸ A'amu hiso hofiko Anitumo hohujo ikinjaofontifi hnn'mentohofi, Anitumne'no huno syafisiyoso peho'neto. Yo'm'ngo'maho. Ose yahon'ngkofi Anitu ulimento, E'wano. Sekwo sekwoe huno wonyo somnohini hmn'ngkamno. Ose ulahon'ngki hofiko yo'mayo yahino wonyo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso iwo'n'ngkohofofoho. ²⁹ Ose yontifi yo'mayo yahino wonyo pisakino'njoso yontifi nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umon'ngkahon'ngki nom'nemo wonyo ulohof'wo'n'ngkohofofoho. Nom'ne yahinoso olenoho. A'amu wop'ngo humalofo somne'no simeho tohino umn'wo'n'ngkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu somo fonjasy'wo'n'ngkohofofoho. Yoka hnnontifi ikujoho fongkin'wo'n'ngkohofofoho. Hwasyo hungkuno lontifi nom'ne a'amumne'no huno wonyo syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Oso'nji nom'ne a'amu somo wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Oso hofikoe yo'mayo wonyo hiso hofikimo nihu'no toyo yamo'nnyofoho. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo ul'wo'n'ngkohofofoho. ³⁰ Hofiko a'amufe yofe wonyo umokuwo'n'ngkohofofoho. Hofiko Anitumo simeho wonyo uyontifi mangohwa imo'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko mango engo lontifi yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofikoe yofemnohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne yahino wonyo songo tipemantifi osomo iwo'n'ngkohofofoho.

Ose yontifi hofiko kaningkwohwo ya'uye hungkunomo hwotoho fewo'ningkohofofoho. ³¹ Hofiko huno anefoho. Yo'mayo hungkuno lontifeso oso hungkuno hiso ne mmo'nyofoho. Oso hofiko hofikoe a'amu afa ne somne'no simeho muyiwo'ningskiyohoho. Nom'ne somne'no hitoho mulofefoho. ³² Anituye honingkano hungkunoso olenoho. A'amu oso yahino ose iwo'ningskiso kako nope'ningskuhwosi kako tohino engo manefoho. Anituye hungkuno ose nal'wo'ningsisofoho. A'amu hiso hofiko hungkuno homo somo huno ko uyahonngki hofiko yahino wonyoso ne'no iwo'ningkohofofoho. Oso'nohini'maho. O'o, a'amu hiso hofiko a'amu yahino wonyo'njo so'nji yajopohi'nontifi iwo'ningkohoho sofe yofe hi ho'nomawo'ningkohofofoho.

2

A'amufe honingkano wonyo somo ikwolofa yahinoso Anitu ito'no mihwajiwoningsiso hweho.

¹ I, nje a'amu soku, oso yahino wonyo hiso'no seloheso sekwo huno ole so'no fisyafihupmno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho eso uliwo'ningkohoho. Oso hungkunoso sekwo anga'no anga'nohino sokune'no selalokweno. Sekwo hokunonji honingkano wonyo'njo kuyoho. Oso'no sekwo wonyo kuyoho ulalokwofoso hofiko'nohini'maho. O'o, sekwo hokunonjoho. Yo'mayo hofiko yiwo'ningskohofoso sekwo hokunonji yalokwofa. Oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no hungkuno ane kuyoho. ² Nakwo huno ole nayohi, Anitu kako a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyo somne'no tohino uyo yahinoso nto'nohinoho. ³ Nje a'amu soku, nom'ne a'amu somne'no wonyo kuyoho ulalokwofoso oso wonyo iwo'ningkohoho hiso sekwo hokunonji ifijo so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofa, Anitu kako nom'ne a'amu somo tohino uyoso sohonta kako ngkimo tohino montaponehoho. Ose losyofisyalokwofa. ⁴ I, Anitu kako ngkimo simeho wopingo ntapiwoningsiso so'no kako nje honingkano wonyo somne'no tohino komo'no montaponehoho. Oso'no olo honingkano wonyo homo somo ne'no umonnoho. Kiko huno ose losyofisyalokuno. I kiko olo so'no huno makiyotaho. Anitu kako tohino komo'no mokijape hwapingoso kiko jije honingkano wonyoso hohujo ikinjaofohoji kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no umonningkahonngki kohontohumaho. Kiko huno ose makiyotaho. ⁵ Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no yokumpohn'nyo imo'nontifi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawoningskohoho kuyoho. Jije wonyo hiso engo mihu'mokalokuno. A'amufe honingkano wonyo somne'no Anitu kakoe simeho tohino umnalokunjo so'no oso sikuno sekwoe honingkano wonyo somne'no hungkuno ikwolopijo sohonta tohino engo mapitnefoho. Oso yahino hiso ito'nohinoho. ⁶ Oso Sikuno Engo homo somo Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo yahino nakwo ihwaso so'no yano nalofiyonefoho. ⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitu'nji ango wopingo sopene'no humane'entifi hofiko Anitu wopingo kuyoho nalone'entifi honingkano wopingo somo iningkwalokwofa. Oso a'amu somo Anitu kako ango songo ne'no humayo'neso uyonefoho. ⁸ A'amu fehohnjoso hofiko huno hofikine'no syafihu'nontifi hofiko Anituye hungkuno ne'njo somo

hwotoho fentifi honingkano wonyo somo iningkawowo'ningkohoho somne'no Anitu kako simeho tohino umningkuhwoso'no tohino engo uyimontonoho. ⁹ A'amu hopi'nono honingkano wonyo'njo somo yo'mayo yo'mayo tango u'ma'montonoho. A'amu Juta Anituye hungkuno simo'mo upa'nimentohoho so'nji temtitofu kengo kengo so'nji tango mapitnnefoho. ¹⁰ I, a'amu honingkano wopingo iwo'ningkohoho somne'no Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi yofe engo uyihwosi hofikoe simeho somo pompengo ufisyimo'montonoho. A'amu Juta so'nji temtitofu kengo kengo somne'no. ¹¹ Ou, Anitu kako a'amufe yofe engo so'no temtitofu so'no huno mosyafisiyo'njo iwo'ningkisofoho. O'o, a'amufe yahino somnohini uhwononteso wopingo'nji wonyo'nji yano ulofiwon'ingkiso hweho.

¹² A'amu Mousesiye honingkano hungkuno somo huno muyoso hofiko honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako tohino uyonefoho. A'amu Juta Mousesiye honingkano hungkuno somo ko upa'nimentohofoso honingkano wonyo imentohoho so'no Anitu kako oso a'amu homo somo tohino uyonefoho. Oso'no Anitu ole ulonefoho. Sekwo honingkano hungkuno sejape somo tifi miningkayo'njo kuyoho. Anitu kako ose ulihwosi tohino engo uyonefoho. Ihwoni. Anituye yano ilofu yahinoso ito'nohinoho. ¹³ A'amu honingkano hungkuno ko upa'nontifi miningkayo'njo somo Anitu ole ulonefoho. Nje mehomi hwasim'aho. O'o, a'amu honingkano hungkuno somo nto'no iningkafijoso hofiko Anituye mehomi ne imon'ifitnnefoho. ¹⁴ A'amu temtitofu kengo fehohnjoso hofiko Anituye honingkano somne'no huno muyo kofi hofikoe huno mta'ni honingkano wopingo tipemantifi hofiko Anituye honingkano hungkunomo iningkowalokwofo. Hofikoe huno wopingo tipema'mentohofoso honingkano hungkuno pa'nyo imon'imentisofoho. ¹⁵ A'amu fehohnjoso hofiko Anituye honingkano hungkuno somne'no huno muyo kofi hofikoe yahino wopingo somo iningkowentaningkofi uhwonontani oso'no nakwo huno ole nayohi, Anitu kako oso a'amu sofe simeho so'mo kakoe honingkano hungkuno honahumentisofoho. I oso'no oso a'amuso hofiko hofikoe huno mta'ni huno ole syafisyiwo'ningkohofi, Oso honingkano wonyoso mimnehono. Olo yahino wopingo somo uningkamo. Hofikoe huno mta'ni ose syafisyiwo'ningkohoho. Oso'no hofiko honingkano hungkuno somne'no yano ulofin'wo'ningkohoho. ¹⁶ Sikuno nom'ne somo Anitu kako Jisas Kilaisimo a'amufe huno hiyaso'mo wojoso ikwolofone uhwajonefoho. Oso hohosohonta a'amu yo'mayo yahino wonyo hiyaso'mo imentohofoso utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no hofikoe huno mta'ni yano ilo'nifitnnefoho. Oso hiso'no Anituye hungkuno wopingo sel'wo'ningkoheso osohifoho.

A'amu Jutaso Anituye honingkano hungkunomo nto'no iningkafijo'manji honingkano hungkuno hiso ufo'ma'montonoho.

¹⁷ A'amu Juta soku, sekwo huno ole kosyofisyalokwofo, Nakwo a'amu Juta hn'nwi Anituye a'amu ne'nwoho. Anituye honingkano hungkuno huno neyalokunjo so'no Anitu a'amu wopingo kuyoho nalonefoho. Sekwo huno ose kosyofisyalokwofo. ¹⁸ I, a'amu Anituye honingkano hungkuno sekumo nto losetihwamentohoho so'no sekwo yo'mayo yahino wopingo Anitu umon'alokunjo so'no sekwo huno nto'no seyohoho. Oso'no yo'mayo honingkano wopingo somne'no

yano ito'no ilofihwatnniwo'n'ngkofo. ¹⁹⁻²⁰ Oseso sekwo a'amu Juta soku huno ole syofi+syalokwofo, Nakwo Anituye hon'ngkano hungkuno'nji kakoe hungkuno ne'njo huno nayoso'no nakwo a'amu Anituye hon'ngkano hungkuno huno muyo t'impinyo pa'nyo somo hon'ngkano utihwayoso hoponoho. Nakwo oso a'amu homo somo sikwo'mjoho so'mo humalofo somne'no pomponaho'nwoho. Nakwo a'amu huno ane somo luti+hwayoso hoponoho. Nakwo a'amu mehomi we'e pa'nyo sofe hungkuno luti+hwayo'nwoho. Ose syofi+syalokwofo. ²¹ Kiko nom'ne a'amu somo luti+hwayo'n'ngkino sohwo si kiko huhwosi moluti+hunyoso peho'neto. Kiko nom'ne somo hufo iyo'eno uliwo'n'ngkino sohwo si yo'mayoso hufo peho'no yalokuno. ²² Kiko ole liwo'n'ngkino, A'amu ape mayo yahino somo wonyo imokohotoho. Ose ulonji kiko huhwosi oso yahino wop'ngo homo somo wonyo imokalokuno. Kiko ole liwo'n'ngkino, hwe hwoso hwasyo anitu hwahoponjo sohwo ngkilaho. Ose lonji kiko hofi+koe hwasyo anituye ang'o mta'ni yo'mayoso malokuno. ²³ Kiko jije yofe ho'noma'nonji ole liwo'n'ngkino, ngko Anituye hon'ngkano hungkuno so'no huno niyohoho. Ose lonji Anituye hungkuno homo somo min'ngkayo'njo hwotoho fenji Anituye yofe wop'ngo somo wonyo imokalokuno. ²⁴ U, Anituye hungkunoso ole nalohi, A'amu Juta soku, sekwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nontan'ngkofi a'amu temtitof'o kengoso hofi+k'o nosehonont'fi Anitumne'no sitof'o lalokwofo.

A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'apahomne'maho. O'o, simehomnefoho.

²⁵ Anituye hon'ngkano hungkunomo nto'no in'ngkahuji'manji jije a'apaho sihu kolo'nyoso wop'ngofoho. U, kiko jije a'apahomo sihu kolo'nyo'manji Anituye hon'ngkanomo min'ngkusoso u, a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. ²⁶ I, a'amu temtitof'o kengo a'apaho sihu makolo'nyo'njo somta'ango sohwo kako Anituye hon'ngkano hungkunomo hofiyo'no in'ngkaweso'manji oso huhwo sohomo Anitu kakimo ole ulimontonoho. Kiko nje a'amu ne hwosoho. ²⁷ I, sekwo a'amu Juta soku, a'apaho sihu kolo'nyo'ne yahino hi'njo soku, sekwo Anituye hon'ngkano hungkuno sekwoe ahomo weho. I sekwo oso hungkuno homo somo hwotoho fewo'n'ngkohof'o so'no a'amu temtitof'o kengo mta'angoso hofi+k'o Anituye hungkuno momokosyohumunyoso hofi+k'o oso hungkuno homo somo ito'no in'ngkwalokwofo so'no oso homo somo a'amu Juta soku sekwo uhwon'ngkuji sekwo huno ole waseyono. U, nakwoe yahinoso ito'nohino'maho. Huno ose wasey'montonoho. ²⁸ A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uhwasopo'mentisofoho. A'amu Juta fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'noso so'no kako Anituye a'amu ne imo'n'mentisotaho. O'o, oso a'apaho sihu kolo'nyoso a'apahomne'nohinoho. ²⁹ Anituye a'amu ne imo'nyo'ne yahinoso a'amu fihwo kako kakoe a'apahomnohini yo'mayo loho'nyoso hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne sohwo kako Anitumne'no huno ne'no syafi+siwo'n'ngkiso sohwo kako Anitumo simeho uy'wo'n'ngkiso hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Anitu kakoe a'amu ne umokiyoso hon'ngkano hungkunoso umokumentis'maho. O'o, Anituye Towahuno umokumentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo

kako olo hwaho lopo yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako oso a'amu sohomo yofe engo umasofoho.

3

Yahino wonyo sohwo kako yahino wopingo somo hwotoho mafenohoho.

¹ A'amu Jutaso a'amu temtitofo kengo mta'ango somo yakolofoso pipilo. A'amu a'apaho sihu makolo'nyo sohwaso a'amu a'apaho sihu kolo'nyoso yakolofoso pipilo. Osenoho. ² A'amu Juta somo Anitu kakoe hungkuno mokosyohumayo'ne uyimentisofoho. Oso'no a'amu Jutaso nom'ni hwamo uyakolo'mentohofofoho. ³ I oso'no a'amu Juta fehohnjoso oso hungkuno homo somo tifi miningkayo'njo yontifi nto'no miningkamentohofofoho. I hofiko Anituye hungkunomo simeho muyo'njo imentohofoso'no Anitu kako kakoe hungkuno hiso a'amu Juta somo uyimentiso so'no Anitu iningo umontolaho. ⁴ Nihu'no awonoho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwasyo hungkuno liwo'n'ngkuhwono. I Anitu kako'nohino kako hungkuno nehopi'nohino hweho. Yo'mayo so'no liwo'n'ngkisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. A'amu Anituye hungkunoso mtimokumentohofoso'no hweho. A'amu Anituye hungkunoso mtimokumentohofoso'no hweho.

Anitu sohwaso kiko jije hungkunoso ne'njo'nohino hwasoho. A'amu hofiko jije hungkuno somne'no hungkuno kilifijoso u, kiko uyakolo'monnoho.

I oso'no a'amu hopi'nono hofiko jije hungkuno nehopi'nohino so'no huno uyimontonoho.

Ose mtimokumentohofofoho.

⁵ Sekwo huno pipi seyohoho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako tohino nejaposo somo a'amu nahon'ngkuji ole wolantifeho. Anituye yahino ito'no iningkayo'ne mihwajiyo'ne yahinoso wopingofoho. Ose likuji Anituye yofe woho'nomantifeho. Oseso nakwoe yahino wonyo iwo'n'ngkuhwone Anituye yofe engo imokalokuhwono. A'amu fehohnjo huno ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole wolantifeho. Nakwo yahino wonyo iwo'n'ngkuhwoneso Anituye yofe engo imokalokuhwone'manji kako tohino nejaposo wopingotaho. Oso a'amu hwahoponjofe hunofoho. ⁶ Oso a'amu sohwa huno ane hwasoho. I Anitu kako nakwoe wonyomne'no yano monalofiyo'manji kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe hon'ngkano wonyomne'no yano pipi ulohmmontolo.

⁷ A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo olo so'no yoka ulalokwofo, A'amu hofiko nje fosyohumayo wonyo somo nohon'ngkujo'no Anituye hungkuno ne'njoso utihwa'nyopo imofapihwosi hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso'no Anitu kako ngkimo wonyo hwasoho eso peho'no ntantofoho. Nje yahino wonyo somne'no tohino peho'no ntopantofoho. ⁸ Oso yoka hungkunoso ne'njo'manji a'amu fihwa ole wolantifeho. Nakwo hon'ngkano wonyo ne'no uyano. Olo hon'ngkano wonyo hiso ne'no yaso'manji a'amu hofiko Anituye yofe engo woho'nomantifeho. Oso hwasyo hungkuno hiso huno nosyofisyihwaloho. A'amu fiso hofiko olo hungkuno loso'no ngko Pouli'ni limale so'no hofiko hwasyo lalokwofo. Hofiko nje yofe monje

en+syalokwofo. A'amu hiso hofi+ko oso hwasyo hungkuno somne'no tohino mayoso hoponoho.

A'amu hopi'nono hon+ngkano nto'nohino somo nto'no mohumulofo.

⁹ Oseso nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo nom'ne a'amu somo nuyokolofanetaho. Ni+hu'no awonoho. Temtitofo kengo so'nji nakwo a'amu Juta hn'nnonji hon+ngkano wonyomo humalohwono. ¹⁰ A'amu An+ituye hungkuno mt+!mokumentohofu sohwa ole mt+!mokumentohofi,

A'amu anga'nohinohwo hon+ngkano wop+ingo'njohwo mohumuyoho.

O'o, a'amu hopi'nonohinoso hon+ngkano wonyomo humalofo.

¹¹ A'amu anga'nohino fihwo kako hon+ngkano wop+ingo somne'no huno'njohwo imo'nonto An+itu'nji humamne'ento hon+ngkano wop+ingo ti+pemanto mohumuyoho.

¹² O'o, a'amu hopi'nono hon+ngkano hwasyo somo nto hwosopee'omentohofu.

Nohwosopeemofont+fi An+itumne'no hohujo nto ikin-jao'mentohofofoho.

A'amu anga'nohino fihwo kako hon+ngkano wop+ingomo in+ngkunyohwo sohwo mohumuyoho. Ni+hu'no awonoho.

¹³ A'amu a'mopijohino mta'ni pisakino wawo'n+ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni pisakino hungkuno swap+wo'n+ngkisofoho.

Hwasyo hungkunoso mijo ifofayo pa'nyo l+wo'n+ngkohofofoho.

Homa memijo wonyo'njo sohwo kako a'amumo wonyo umokuwo'n+ngkiso hopaso a'amufe mango mta'ni hungkuno wonyo swap+hwosi a'amumo wonyo umokumontonoho.

¹⁴ A'amufe mango mta'ni nom'ne a'amu somne'no si+fajo'nji yoka'nji swap+wo'n+ngkisofoho.

¹⁵ Hofi+ko nom'ne a'amumo komo'nohino siki fon-jasy+wo'n+ngkohofofoho.

¹⁶ Hofi+ko anga'meemo nowent+fi a'amumo tohino engo uyahon+ngkofi hofi+ko tango engo mawo'n+ngkohofofoho.

¹⁷ Hofi+ko a'amu si+meho afa inont+fi humawo'n+ngkohofu sofe yahino somo min+ngkayo'njo iwo'n+ngkohofofoho.

Oso'no si+meho pompengo mi+sy+mo+fi+wo'n+ngkiyohofu.

¹⁸ Hofi+ko An+itumne'no iyoho munyofoho.

Hofi+koe yahino wonyo somne'no hofi+ko An+itu nehonalofoho eso mosyafi+siyofoho.

A'amu An+ituye hungkuno mt+!mokumentohofu sohwa ose mt+!mokumentohofofoho.

¹⁹ Nakwo huno nayohoho. An+itu kako kakoe hon+ngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hungkuno homo somo enjwa'mo humafitne'ento nejapmmentisofoho. Nakwo hon+ngkano homo somo ito'no min+ngkayo'njo so'no nakwo nakwoe hon+ngkanoso wop+ingo'njo hwona'nyoho eso mohnnanehwono. Oso'no An+itu kako nakwoe hungkuno ikwolofoso sohonta nakwo hungkuno ane'nwoho. ²⁰ A'amu fihwo kako An+ituye hon+ngkano hungkuno somo hofiyo ko in+ngkawesoso An+itu kako wop+ingo hwosoho eso mulonehoho. Hwap+ingosohon+ngkano hungkuno hiso nakwoe hon+ngkano wonyo so'no neti+hwayo'nefoho. Oso'no An+itu hungkuno hiso nejapmmentisofoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohwo osohumo Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho.

²¹ Anituye yahino a'amumo fo'mayo'neso olohonta utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. I oso Anituye yahino wopingo i'mofapisoso honingkanano hungkuno mta'ni m'mofapohoyohoho. O'o, honingkanano hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahonngki l'imotofo sohware hungkuno so'nji olo yahino nom'ne songo somne'no nalimentisofoho. I oso hiso nom'ne honingkanano mta'ni i'mofapohoho. ²² Honingkanano nto'nohino songo hiso olenoho. A'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokunjo sohomo Anitu ole ulalofoho. Wopingo hwosoho ose ulalofoho. I a'amu hopi'nono Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohoho somo Anitu sekwo wopingo kuyoho ulalofoho. Oso'no nom'ne honingkanano mawo'nyoponoho. ²³ Nakwo hwe moyami hopi'nonohino hn'nwi honingkanano wonyo'nji'nwoho. Oso'no nakwo Anitu'nji ahwomomo humaneso hopoenohin'maho. ²⁴ I oso'no Anitu kakoe huno mta'ni wopingo wonaloho'monto kakoe hwomu nakumo siki nejapmentisofoho. Jisas Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakwo oso homo somo simeho uyihwaso'no Anitu kako nakumo ole wonalimontonoho. Sekwo nje mehomi soku wopingo kuyoho. ²⁵⁻²⁶ Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais nakumo nejapmentiso sohwo nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentiso so'no Anitu kako oso wonyo homo somne'no simeho tohino umnimentiso so'no Jisas kako pompengo ifisya'mentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu wonyo hohonta imentohoho so'no kako aku tohino komo'no muyofoho. Hwapingoso oso sikuno Jisas a'amufe wonyo somjo tohino wae yafo'ne oso'no hontohumamentisofoho. Olohonta a'amu honingkanano wonyo'njoso hofiko hofikoe wonyo somne'no Jisas poyo pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyikujon'no Anitu a'amu homo somo ulimontono, Sekwo honingkanano nto'nohino'njo kuyoho. Nakwoe wonyo somne'no Anitu kako Jisasimo tohino uyimentiso so'no kakoe yahino ito'nohino somo ujo ehontojwahumentisofoho. Nakwo Anituye yahino ito'nohino somo uhwalokuhwono.

²⁷ Nakwoe yofe ho'noma'nyo'ne honingkanano ntimo weho. O'o, nihu'no awonoho. Oso honingkanano hiso nihu'nahone nto pijwao'maho. Oso honingkanano hiso peho pijwao'maho. Nakwo Anituye honingkanano hungkunomo hofiyon'no iningkwentaningkuhwanesohilo. O'o, nihu'no awonoho. Yomayo wopingo Jisas nalohomentiso somo nakwo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso hiso nakwoe yofe ho'noma'nyo honingkanano somo nto pijwao'maho. ²⁸ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu fihwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkiso oso humnohini Anitu kako wopingo hwosoho ulimontonoho. I honingkanano hungkunomo ito'no iningkayo yahinoso hopoenohin'maho. ²⁹ U, oso Anitu sohwo kako a'amu Juta sokune'nohino hwolaho. Nom'ne temtifo oso hwa ane hwolaho. O'o, awonoho. Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohinofe Anituyoho. ³⁰ Ou, Anitu ne sohwo kako anga'nohinohwo humaho. A'amu fihwo kako kakoe a'apaho sihu kolo'nyo sohwo kako Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso sohomo Anitu ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. I a'amu nom'ne kako kakoe a'apaho sihu makolo'nyo huhwo Jisasimo

simeho hi'ntnnono uyo huhumo ulimentono, Kiko huhwosi wopingo hwosoho ulimontonoho. ³¹ Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyaso'manji i nakwo honingkano hungkuno somo hwotoho wofeentantaho. O'o, ni'hu'no awonoho. Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no nakwo honingkano hungkunomo ho'nomalokuhwono.

4

Anitu Apiloham sohomo hwe wopingo hwosoho ulimentisofoho.

¹ A'amu fihwo kako ole wantimontolikeno. Apiloham sohwo nakwo pa'nyo hweho. Kako nakwoe neyakweho. Oso'no kiko kakine'no pehofo ulihnnohino. Ose wantimontolikeno. Ou, ngko ole ulimonnoho. ²⁻³ Anitu Apilohammo ole mujofoho. Apiloham jije honingkano wopingo yiwo'n'ngkino so'no wopingo hwosoho kilalokweno. Anitu ose ulontentesi u, Apiloham kakoe yofe ho'noma'n'ngkuhwonesohilo. I oso'ne'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofu sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako wopingo hwosoho Apilohammo ose ulimentisofoho. Oso'no Apiloham kakoe honingkano wopingo so'no kakoe yofe moho'noma'n'immentiso hweho.

⁴ U, pahnnimo hungkuno upa'n'imno. Hwe fihwo kako nom'ne humo syoho ulohofiyoso sohwo kako hamniyoho mayo sohonta siki ntapohoho eso majofoho. O'o, kakoe syohomme'nefoho. I oso'no nakwo Anitumo u'mayo yahinoso ose'njo'maho. Anitu kako a'amu honingkano wopingo iwo'n'ngkiso so'no wopingo hwosoho mulonehoho. O'o, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohomo kiko wopingo hwosoho ulimontonoho. ⁵ Oso hwe honingkano wonyo'njo sohomo Anitu kako wopingo imokiyoso hoponoho. A'amu oso homo somo simeho hi'ntnnono unyoso sohomo Anitu kako nuhwononto yahino wopingo'njo pa'nyo uhwononto wopingo hwosoho uliwo'n'ngkisofoho. ⁶ Hwe yofe engo'njo Ntefit a'amumo mokosyohumamojo sohwo olo hungkuno homo lomne'no mt'i'mokumentisofoho. Hwe fihwo kako Anitumo u'mayo so'no syoho engo ko miyoso sohwo kako Anitumo un'ngkamoloso sohwo osohomo Anitu kako kiko wopingo hwosoho uloso sohwo kako simonyo uyono. ⁷ Ole mt'i'mokumento, Anitu a'amu honingkano wonyo'njo sofe wonyoso wae imofihwosi hiyaso'mo ni'hu'nahone ho'nasyihwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

⁸ Anitu hwe fihwo wonyo so'no huno mosyafisiyo'njo yoso sohwo kako simonyo uyono.

⁹ Oso simonyo iyoso a'amu Juta a'apaho sihu kolo'n'wo'n'ngkohofu sofe'nohinotaho. O'o, awonoho. A'amu a'apaho sihu makolo'n'wo'n'ngkiyohofu so'ntnnefoho. Hwap'ngoso ole nto lihwone, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no Anitu kako Apilohamiye simeho hi'ntnnono uyoso yahino wopingo pa'nyofoho ulimentisofoho. ¹⁰ Oso hungkuno homo somo Apilohammo Anitu ntahonta ulimentisoto. A'apaho sihu nto kolo'nnyohonta ulimentisotaho. Makolo'nyohonta ulimentisotaho. O'o, a'apaho sihu makolo'nyohonta ole ulimento, Kiko wopingo hwosoho, ose

ulimentisofoho. ¹¹ Ou, Apiloham a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki Anitu ulimento, Kiko wopingo hwosoho ose ulimentisofoho. Tifi no'mo Anitu Apilohammo ole ulimento, Kiko simeho hi'ntnnono ntape so'no wopingo hwosoho kilimentohe so'no kiko yofe kuhwoe'neso jije a'apaho sihu fikolo'nyo. Oso'no Apiloham kako a'amu hopi'nono hofiko hofikoe a'apahomo sihu makolo'nnyo ko huhwa Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho sofe hofiyakweho. Oso a'amumo Anitu kako wopingo kuyoho ulimentisofoho. ¹² Apiloham kakoe a'apaho sihu makolo'nyo sohonta Anitumo simeho hi'ntnnono uy'mentiso so'no a'amu hopi'nono a'apaho sihu makolo'nyo so'nji a'apaho sihu kolo'nyo so'nji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyoso'no hofiko Apilohamiye imu nefoho. Hwapingoso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso Apiloham pa'nyo umentohofoho.

Anituye hungkunoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho somnefoho.

¹³ Anitu Apiloham kakoe imu so'ntnne'no hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentisofoho. Apiloham kako Anituye honngkanomo inngkamentiso so'no oso hungkuno hiso ulimentiso'maho. O'o, Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki Anitu wopingo hwosoho ulimentiso so'no oso hungkuno hiso Apiloham kakoe imu so'ntnne'no olo hwaho hopi'nono wosejapmmo ulimentiso sohonta kako a'amu Anituye honngkano hungkunomnohini inngkawowo'n'ngkohoho somnohini ulimentiso'maho. I oso homo somnohini uyontentesi a'amu kakimo simeho hi'ntnnono uy'fijontentesi hofiko simeho hi'ntnnono siki uy'kutnnesohilo. I Anituye hungkunoso yokumpohn'nyo mmo'n'ngkuhwonesohilo. ¹⁵ Ihwoni. Honngkano hungkuno we-e'manji a'amu oso honngkano hungkuno homo somo mtihupeso sohwo kako tohino woma'montonoho. I honngkano hungkuno ane'manji a'amu fihwo mamtihupenohoho.

¹⁶ Oseso Anitumo u'mayo honngkano anga'nohinoso olenoho, simeho hi'ntnnohino uyofoho. Oso'no a'amu hopi'nono huno ole uyono. Nakwo yo'mayo iwo'n'ngkuhwone so'no nakwo Anitumo mu'manehwono. O'o, Anitu kako nakumne'no wopingo naloho'mentiso so'no kakimo u'manefoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apilohammo uy'mentisoso Apilohamiye imu hopi'nonohino somnefoho. A'amu Anituye honngkano hungkuno hi'njo so'nji ane so'ntnnefoho. A'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono Apilohammo hopa uy'wo'n'ngkohofoso Apilohamiye imu nefoho. ¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Anitu Apilohammo ole ulimento, Ngko kikimo a'amu kengo kengo'mta'ango pi'n'ngo engo sofe hofiyakwosi wakumokumonne'no yohono. Ose ulimentisofoho. Anitu huhwo sohwo kako a'amu poyo pe'nontife somo ulikaf'wo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo m'mofapeso utihwa'nyopo nto i'mofapinyo pa'nyo uhwon'wo'n'ngkisofoho. Oso Anitu huhwo sohwo kako Apilohammo hungkuno ulahonngki Apiloham kako oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono umentisofoho.

18 Anitu Apilohammo ulimento, Jije ape kako hwomu aswo woma'montonoho. Oso homo somta'ni jije imuso pi'n'ingo engo imo'n+fitnnefoho. Ose ulahon'ngki Apiloham kako hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyonto hontohumamentisofoho. Apiloham kako Anitu hwomu wontapononto ne'no hontohumanto mehomi'maso ni'hu'nahone a'mane imo'n+mentisofoho. I oso'no Apiloham kako Anitu mta'ni kakoe hwomu'ne'no hontohumanto a'mane ko imo'nonto kako Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentiso'maho. O'o, kako Anitumne'no simeho hi'ntnnono ne'no umentiso sohwo nakwo a'amu temtifo kengo kengo mta'ango hn'nwi neyakweho. 19 Apiloham kakoe soswo *wan hantilet* (100) uyokolofahon'ngki kakoe ape Sola ape hwonjosi sikoe a'apaho hon'ngkonimentisiyoso poyo wape'nonji mofonepo hon'ngkononji Apiloham kako kakoe hwomumne'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso musikwajimmentisofoho. 20 Anitu Apiloham yo'mayo tifi i'mofapone so'no ulahon'ngki Apiloham kako huno hufa'u syafi'hu'mentiso'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyoso'no kakoe a'apaho yokumpohn'nyo imokinonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho. 21 Hwap'ngoso olenoho. Apiloham kako huno ole syafi'hu'mento, yo'mayo hungkuno Anitu ntimentisoso Anitu kako ne imokiyoso hoponoho. Apiloham kako huno ose syafi'hu'mentisofoho. 22 Oseso Anitu Apilohamiye simeho hi'ntnnonohino uyoso'no huno syafisyonto limento, Apiloham kako simeho hi'ntnnono ne'no ntap'wo'n'ngkiso so'no kako hwe wop'ngo hweho. Ose limentisofoho. 23 A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoso ole mti'mokumentohofi, Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono umentiso so'no Anitu ulimento, Kiko hwe wop'ngo hwosoho. Oso hungkuno mti'mokumentohofoso Apilohamne'nohin'maho. 24 O'o, nakwo hi'nnontnne'no mti'mokumentohofofoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas poyo imo'n+mentiso sohumo Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso oso Anitu huhwo sohumo nakwo simeho hi'ntnnono uyimentihwone so'no wop'ngo kuyoho nelalofoho. 25 Anitu kakoe hwomu Jisas Kilais kako nakwoe wonyo wayo'ne uhwatimentisofoho. I oso'no Anitu kako Jisasimo apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo Anitumo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nyumo wop'ngo kuyoho nelalofoho.

5

Anitu nakumo ole nelalofoho, Sekwo wop'ngo kuyoho nelalofoho.

1 Nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone so'no Anitu kako nakumo ole nelalofoho, Wop'ngo kuyoho nelalofoho. Oso'no kako nakwoe wonyomne'no simeho tohinoso mumnyofoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako yo'mayo wop'ngo naloho'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa inalokuhwono. 2 Nakwo Anitumo ufohi'n+fitnne'ento hon'ngkano namommentiso so'no Anitu kako nakumo wop'ngo nelohofalofoho. Oso'no nakwo simonyo yontani nakwo Anitu'nji wop'ngopo humayo'ne hontohumalohwono. 3 Simonyoso oso'nohini miyalokuy'hwono. O'o, yo'mayo tango ne'maso oso'ntnne'no simonyo yalokuhwono. Hwap'ngoso yo'mayo tango ne'masoso nakwoe simeho yokumpohn'nyo sosofito'nyo'nefoho. 4 Yo'mayo tangoso ko ne'masoso

nakwo yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuhwasi Anitu kako wopingo kuyoho wonal'montonoho. Huno ose naihwoso'no nakwo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵ I yo'mayo wopingo so'no hontohumehwasi nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uy'hwasi nakwo wonimango monanonehoho. Hwap'ingoso Anitu kakoe hitohoso nakwoe simehomo ho'nonahumentisofoho.

⁶ Nakwo wopingo imo'nyo'ne yokumpohn'nyo ane humentan'ngkuhwoni Jisas kako oso sikuno Anitu ho'nahumentiso somo nakwo a'amu Anitumo hohujo ikinjimo'nnyo hn'nimo asomo netimayo'ne pe'nimentisofoho. ⁷ Jisas kako nakumo simeho nejap'wo'n'ngkiso hopaso nakwo nom'ne a'amumo uyantontaho. Hwe fihwo kako nom'nihwo hon'ngkano wopingo'njo sohumo ufo'mayo'ne wape'nimontolaho. O'o, awonoho. I a'amu anga'nohino sohwo kako a'amu ni'hu'no wonyoangkafo sohune'no ufo'mayo'ne wope'nimontolikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. ⁸ I oso'no nakwo ni'hu'no wonyo nohumentan'ngkuhwoni Jisas Kilais kako nakumo nefe'mayo'ne pe'nimentisofoho. Ose imentiso so'no Anitu kako nakumo simeho nejopalokunjo so'no uti'hwanyopo ujo ehontojwahumentisofoho.

⁹ Jisas nakumne'no pe'nimentiso so'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho nelalofoho. Oseso nakwo Jisas Kilais'i'nji nohumentani nakwo huno ole nayohi, Anitu kako tohino monejaponehoho. ¹⁰ Simo'mo nakwo Anituye mango hwona'ni humamotohwone sohonta Anituye Hwomu sohwo nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no kako Anituye a'amu ne namokumentisofoho. Olohonta Kilais kako songo humaso sohwo kako nakumo ne'no wonefe'ma'montonoho eso huno nayohoho. ¹¹ Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako nakumo Anitu'nji motonefohi'n'ngkahon'ngki nakwo Anituye a'amu ne imo'nontani simonyo engo yalokuhwono.

Atam'nji Kilais'i'njiye hungkunofoho.

¹² Nakwo olo so'no huno nayohoho. Hwe simo'mjo sohwo kako wonyo imentiso sohonta olo hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Poyo pe'nyoso oso yahino wonyo homo somta'ni imo'nimentisofoho. Oso'no nakwo hopi'nono poyo pe'niwo'n'ngkuhwono hwap'ingoso nakwo hopi'nono wonyo'nj'i'nwoho. ¹³ Anituye hon'ngkano hungkuno m'mofape sohonta nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso wo'mojoponoho. I oso'no Anitu kako kakoe hon'ngkano hungkuno muyo'njo imentiso so'no kako a'amufe yahino wonyo somne'no tohino mummentisofoho. ¹⁴ Oseso Atam nohumanto hon'ngkano wonyo yonto pe'nimentisofoho. Oso mta'angoso ne'no mijimo'nimoponto Mosesiye sikuno i'mofapmmentisofoho. Simo'mo Atam Anituye hungkuno ko upa'nonto hwotoho fento wonyo imentisofoho. A'amu t'finjoso hofi'ko Anituye hungkuno momaso'njoso Atam hungkuno homo somo hwotoho hmmentiso pa'nyoso ko mahmmentohofoso hofi'ko huhwa wonyo yont'fi poyo pe'nimentohofofoho. Atam kako simo'mta'ango sohwo imentiso sohwoe yahino somo a'amu hopi'nono kakimo t'fi in'ngkamentohofofoho. I oso'no t'fi no'mo Jisas kakoe yahino songo a'amu t'fi in'ngkayo'ne moji'mofapmmentisofoho.

¹⁵ Oseso Atam'nji Jisasi'nji siko afa simo'mjo hwaswoho. I oso'no siko yahino ni'hu'no kengo kengo imo'mentisiyefoho. Atam kako wonyo engo imentiso oso mta'angoso a'amu hopi'nono hofiko nope'n'wo'n'ingkohofoho. I oso'no Anitu simeho wopingo mikunimposo nejapmmentisoso kakoe hwomu Jisas Kilais nejapmmentisofoho. Jisasiye yahino wopingoso Atamiye yahino wonyo somo nuyakolofonto nakwoe wonyoso wae enao'mentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu nakwoe hwaho lopo uhwatimentiso sohonta kako Atam olo hwaho lopo yahino wonyo imentiso hopa imentiso'maho. Atam kako simo'mo wonyo yahonngki Anitu kako nahonimentisoso nakwo hopi'nono wonyo ihwasi poyo pe'nyo'ne nahonimentisofoho. Anitu ose nahononto kakoe huno mta'ni kakoe hwomu nakumo wopingo nalohofone nejapmmentisofoho. Oso wopingo nalohomentiso so'no wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁷ Hwe simo'mjo Atam sohwo kako Anituye hungkuno haloho maposo'njo imentiso so'no nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi poyo pe'noma'mentihwonefoho. I oso'no Anitu kako nakumo wopingo nalohomne'ento kakoe hwomu nejapmmentisofoho. A'amu fihwo kako yo'mayo Jisas imentiso somo simeho wopingo uyoso osohumo Anitu kako wopingo kuyoho ulihwosi songo ne'no humayo'neso uyimontonoho. Oso a'amuso kako Jisas Kilais'nji ne'no nohumahwosi yo'mayo somo Jisasi'nji mokosyohumantokutnnefoho.

¹⁸ Ihwoni, hwe anga'no kako wonyo imentiso so'no nakwo hinjohonwi honngkano wonyo'njo imo'nimentihwonefoho. Oso'no poyo wape'nife nalimentisofoho. I, tifi no'mo hwe anga'no Jisas sohwo kako wopingo imentiso so'no kako nakwoe wonyo honngkano somne'no poyo pe'nyo hungkuno somta'ni nakumo isihutofonemanto songo humayo'neso nejapmmentisofoho. Oso'no Anitu kako wopingo kuyoho nelalofoho. ¹⁹ Ihwoni. Olenoho. Hwe anga'no kako Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'nwi yahino wonyo imo'mentihwonefoho. I hwe anga'nohino nom'ne sohwo kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no Anitu kako a'amu pi'n'ngo engo hn'nyumo wopingo kuyoho nalimentisofoho.

²⁰ Anitu a'amu hn'nyumo kakoe honngkano hungkuno nejapmmentiso so'no nakwo nakwoe honngkano wonyoso ni'hu'no wonyo honngkonimentihwonefoho. Nakwo wonyo engo ko yahonngkuhwoni Anitu kako nakumne'no wopingo mikunimposo wonyoangkafo nelohofalokunjoso nakwoe wonyo engo somo yakolo'nnyofoho. ²¹ Hohonta yahino wonyo engoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumanto poyo namokumojofoho. Olohonta Anitu kako nakumo wopingo nalohofonto kako wopingo kuyoho nalonto songo humayo'neso nejopalofoho. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

6

Nakwo Jisas Kilais'nji sape'nimentihwono.

¹ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Anitu nakumo wopingo nalohofone'neso engo imokiyone so'no nakwo honngkano wonyoso ne'no

uyano. Ose lane'elaho. ² O'o, ose molanehwono. A'amu poyo pe'noso sohwo kako apa'no wonyo miyonehoho. Oso pa'nyo nakwo Jisas'i'nji sope'n'ingkahon'ingkuhwoni wonyoso apa'no nakumo monemokosyohumuyoho. Oso'no nakwo wonyoso ne'nohino peho'no uyantanto. ³ Nakwo Kɩlais Jisasimo ufohi'nontani mijo kiyomayo yahino somo in'ingka'mentihwonefoho. Nakwo Jisasimo ufohi'n'imentihwone so'no kako'nji poyo sape'n'imentihwonefoho. Olo hilo so'no sekwo huno kaseyohoho. ⁴ Mijo kiyomayo yahino imayoso olenoho. Nakwo Kɩlaisimo poyo sope'n'fohi'n'ingkahon'ingkuhwoni An'itu nakumo Kɩlais'i'nji pi'n'momo soho'nonahumentisofoho. Oseso An'itu kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Kɩlaisimo songo ul'ika'mentiso sohonta nakwo'njimo songo sonel'ika'mentisofoho. Oseso Jisas kako songo humayo'ne neso ma'mentiso hopaso nakwo hn'nwi songo humayo'ne neso ma'mentihwonefoho.

Oseso nakwo Kɩlais'i'nji songo ne'no humentihwanefoho.

⁵ Oseso nakwo kako'nji poyo sape'n'fohi'n'imentihwonehn'nyimo u, An'itu Jisasimo ul'ika'mentiso hopaso nakwo'nji sonel'ika'mentisofoho. ⁶ Nakwo huno ole nayohi, Jisas nakwoe wonyo'ne'no poyo pe'n'imentiso sohonta nakwoe yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohomo Jisas kako poyo imokumentisofoho. Oseso olhonta nakwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyi mohumulohwono. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso moi'wonoho. ⁷ A'amu s'imo'mo pe'noso sohomo yahino wonyoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho.

⁸ Ou, nakwo Jisas'i'nji poyo sape'n'imentihwone so'no nakwo s'meho hi'ntnnono ole uyalokuhwono. Nakwo Kɩlais'i'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁹ Nakwo huno nayohoho. Jisas kako pi'n'imo nta'ni apa'no songo l'ika'mentiso sohwo kako apa'no poyo mape'nonehoho. Oseso Jisas kako poyo pe'nyo yahino yokumpohn'nyoso hwotoho nto hmmentisofoho. ¹⁰ Jisas'ye poyo pe'nyoso olenoho. Kako s'ikuno anga'nohino somo pe'n'imentiso sohonta kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo n'ihu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'fonto An'itumo ufohi'n'imentiso sohwo olhonta kako An'itu'nji songo ne'no humaho.

¹¹ Oso hopaso sekwo huno f'isyaf'ihu'n'mno. Sekwo hokunonji Jisas'i'nji poyo sape'n'imentohofu so'no oso yahino wonyoso sekwo hokumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumanehoho. O'o, sekwo Kɩlaisimo ufohi'n'imentohofu soku An'itu'nji humalofo. Oso'no sekwo huno f'isyaf'ihu'n'mno. ¹² Oseso oso yahino wonyoso nakumo nonemokosyohumawoloho. Yahino wonyo kikimo wokumokosyohumamo lihwosi yahon'ingkuhwosi jije hunomo huno wonyo ku'maso somo k'iko osomo in'ingkahutoho. O'o, oso huno wonyo hiso foho'naofo. ¹³ Oseso sekwoe s'ife aho t'imo a'apaho oso'nji yahino wonyo somo ikutoho. Sekwo poyo pe'nont'ifi apa'no songo l'ika'mentohofu so'no sekwoe s'ife aho a'apaho t'imo oso An'itumo uy'ikui sekwo kakoe yahino wop'ingo somo nto'nohini fiy'mno. ¹⁴ Sekwo huno seyohoho. Yahino wonyoso sekwoe hwe engo imo'n'ingkuhwosi mosemokosyohumanehoho. I nom'neso ole. Oso hon'ingkanu hungkuno Mouses sejapmentiso homo somo enjwa'mo mohumulofu. Oso hungkuno hiso ole nalimojo. Hon'ingkanu hungkunomo mt'ihupe'manji poyo

wape'nimnoho. Oso hi enjwa'mo mohumulofu. O'o, Anitu kako wopingo selohomentiso so'no sekwo kako'nji ufohi'nontifi sekwo Anituye pompenjiyomo humalofu.

Nakwo yahino wopingo sohwoe syoho ulohofiyo umo'nano.

¹⁵ Oso'no nakwo pipi yanehwono. Anitu kako nakumo wopingo nalohomentiso so'no nakwo honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumulohwono. Oso'no nakwo yahino wonyoso anga'no anga'no apa'no uyantantaho. O'o, nihu'no awonoho. ¹⁶ U, sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo kako nom'nehumo syoho ulohofiyonto kakoe hungkunomo haloho pewo'ningkiso so'no oso hwe nom'ne huhwo sohwo kakoe hwe engo imo'ninkuhwosi kakimo yokumpohn'nyo womokosyohumamontonoho. Ihwoni. Yahino wonyoso oso pa'nyofoho. I kiko oso yahino wonyoso ne'no yohojo'no oso yahino wonyo hiso kikimo yokumpohn'nyo wokumokosyohumamontonoho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo kako kikimo yokumpohn'nyo kumokosyohumahwosi poyo wakumokumontonoho. U, yo'mayo Anitu umo kilososo u, kiko oso hiso yohojo'no Anitu kako jije hwe engo imo'ninkuhwosi kikimo wokumokosyohumamontonoho. Ose yohojo'no Anitu kako kikimo wopingo hwosoho wakilmontonoho. ¹⁷ Simo'mo sekwo yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyontifi wonyo'nohino imotofofoho. I osohonta sekwo Anituye hungkuno ne somo upa'nontifi hungkuno homo somo simoho uyontifi hungkuno hiso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofu. Oso'no nakwo Anitumne'no simonyo uyano. ¹⁸ Yahino wonyo sohwo sekumo impo'angomo nomokokilo'mokosyehumentaningki Anitu kako hano hwasampento isihutofosema'mentisofoho. Oseso Anitu kako sekumo yahino wopingo sohwoe syoho ulohofiyo semokumentisofoho.

¹⁹ Oseso sekwo huno tifo'njo sokune'no ngko oso syoho ulohofiyo'ne pahnnimo hungkuno apa'no waselimo. Hohonta sekwo sekwoe sife aho hopi'nono yahino wonyo somo uyontifi kakoe syoho ulohofiyontifi yo'mayo yo'mayo honingkano nihu'no wonyo imotofofoho. I oso'no olohonta oso pa'nyoso sekwoe sife aho yo'mayoso Anitumo uyikuji yahino wopingo sohwoe syoho ulohofiyo hmno'nimno. Ose ikuji sekwo honingkano wonyo ane umo'nantifeho. ²⁰ Simo'mo sekumo yahino wonyo sohwo yokumpohn'nyo semokosyohumentaningki yahino wopingosomimotofofoho. ²¹ Oso hohosohonta sekwo nohumantifi sekwo wopingo humamotofotaho. O'o, oso yahino wonyo hiso sekumo poyo wasemokumonto imojofoho. Oso'no hohonta sekwo yo'mayo wonyo imotofo so'no sekwo olohonta wonimango senalofoho. ²² Oseso Anitu olohonta kako impo'ango somjo yahino wonyo somta'ni nto isihutofosema'maho. Oso'no olohonta Anitu kakoe syoho ulohofiyo nto semokumaho. Oseso sekwo kakoe yahino wopingo somo iningkayo so'no simoho semo'ninkahoningki honingkano wonyo'maso imo'nalokwofo sokumo engolopohamo songo ne'no humayo'ne sejapmentisofoho. ²³ A'amu wonyo iwo'ninkohoho sofe mpe mayo pa'nyoso poyo pe'nifitnefoho. I oso'no nakwo Anitumo simoho uyiwoninkuhwone hn'nimo Anitu kako songo ne'no humayo'neso siki nejaponefoho. Oso songo ne'no humayoso nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisinji ufohi'nimentihwone somnoho.

7

Nakwo yahino songo Jisas Kɩlais mta'angoso uyano.

¹ Nje a'amu soku, sekwo Mousesiye honɩngkano hungkuno somne'no huno'njo sokune'no olo hungkuno loso waselɩmonne'no yohono. A'amu songo humalofo sohonta hofi'ko honɩngkano hungkunomo enjwa'mo humalofo. Hofi'ko tɩfi inɩngkayo'nefoho. I a'amu poyo pe'nyoso pipi inɩngkapɩfitnne'elo. Awonoho. Songo ne'nohinofoho. ² A'mu fisi hwehumo uma'nɩngkuhwosi oso hwe sohwo songo nohumentanɩngkuhwosi honɩngkano hungkuno Anɩtu Mousesɩmo uyɩmentisoso nɩhu'nahone sekumo mokotɩku'nnyofoho. Osohonta oso a'musiye hwehwo poyo pe'nɩngkuhwoso'no oso honɩngkano hungkunoso oso a'mu simo apa'no momokilo'mokosyohumanehoho. O'o, oso a'musi kako apɩwojo wohumamontonoho. ³ I a'mu fisi kako kakoe hwehwo sɩmo'mjo sohwo kako songo nohumentanɩngkuhwosi oso a'musi kako ape ma'nyo honɩngkanoso nomtɩhupehwosi nom'nehumo uma'noso'manji oso a'musiye honɩngkanoso wonyo umo'nɩmontonoho. U, hwe sohwo poyo pe'nɩngkuhwoso'ne'manji i oso a'musi kako nom'ne hwehumo uma'nyo'manji oso hiso wopɩngofoho. Oso yahino hiso honɩngkano hungkuno somo mtɩhupe-e'ne'maho. O'o, oso wopɩngofoho.

⁴ Nje a'amu soku, sekwo upa'nɩmno. Hungkuno hiso ne hwapɩngoso ole'nefoho. Sɩmo'mo Mousesiye honɩngkano hungkunoso sekwoe hwehwo pa'nyo humamentisofoho. I oso hohosohonta sekwo Jisas Kɩlaisɩ'nji sekwo poyo sape'nɩmentohofoho sohonta sekwo honɩngkano hungkuno homta'ni pe'nɩmentohofofoho. Oseso honɩngkano hungkunoso sekumo apa'no momokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Kɩlais songo lɩka'mentiso sohomo sekwo makotɩku'nɩmentohofoho so'no sekwo hokunonji songo lɩka'mentohofofoho. Oseso sekwo Anɩtuye yahino wopɩngoso iyo'ne humalofo. ⁵ Hohonta nakwoe a'apaho huno sɩmeho timo oso yo'mayo wonyoso umo lɩmojo oso hiso ne'no yontanɩngkuhwoni oso yahino wonyoso yokumpohn'nyo nemokosyohumamojofoho. Oso hohosohonta Anɩtuye honɩngkano hungkunoso nakumo ole nelahonjoso sekwo yo'mayo wonyoso ikutoho. Ose nelahonjo sohonta nakwo wonyo engo so'no ne'mo'nɩngkahonɩngki ne'no imotohwonefoho. Oso yahino wonyo hiso nakumo poyo wonamokumonte'no yohoho. ⁶ I olohonta nakwo Jisas Kɩlaisɩ'nji poyo sape'nɩmentɩhwone so'no oso yahino wonyo hiso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo sohwo momokilo'mokomokonesyohumanehoho. O'o, Kɩlais nakumo isɩhutofonema'mentisofoho. Oseso olohonta nakwo oso honɩngkano hungkuno mtɩ'mokumentohofoho somo enjwa'mo mohumuyontani nakwo a'amu songo pa'nyo imo'nontani Anɩtuye Towahunofe mampaho somo inɩngkwalokuhwono.

Yahino worryoso nakumo worryo namokumentisofoho.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Honɩngkano hungkunoso wonyofoho wolantantaho. O'o, nɩhu'no awonoho. U, honɩngkano hungkunoso yahino wonyo yohotoho ose monajo'njo yontentesi nakwo ole hnnontanɩngkuhwanesohilo. Nakwo wonyoso ane'nwoho. Ose hnnontanɩngkuhwanesohilo. I olo so'no fɩsyafɩhupmno. Sekwo

nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'n'ingkuhwaloho. Ose monajo'njo yontentesi a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi ko n'imo'n'ingkahon'ingkuhwosi ngko ole l'i'mnesohilo. Ngko wonyoso ane hwo'nyoho. Ose lontani'mnesohilo. ⁸ S'imo'mo ngko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi man'imo'nyo'njo yontan'ngki An'ituye hon'ingkanano hungkuno nt'imento, K'iko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi kumo'n'ingkuhwoloho. Ose upa'n'imentohe sohonta nje hunoso nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi engo n'imo'n'imentisofoho. Olo so'no selalokweno hon'ingkanano hungkuno sohwo kako hon'ingkanano wonyoso yohotoho monajo'njo yontentesi oso hon'ingkanano wonyoso kakoe yokumpohn'nyoso ane'nesohilo. ⁹ Hohonta ngko hon'ingkanano hungkuno mupa'nyo sohonta ngko hwe wop'ingo hwo'nyoho syaf'ihu'motefoho. I oso hohosohonta ngko hon'ingkanano hungkuno upa'nonji yo'mayo imote so'no huno syaf'syonji l'imentohe, Ngko wonyo'njo hwo'nyoho. Oso hiso nuhwononji yahino wonyo hiso ne'no yonji yahino wonyoso yokumpohn'nyo n'mokosyohumentan'ngki uhwon'imentoheho hon'ingkanano wonyo huhwo sohwo ngkimo poyo n'mokone so'no uhwon'imentohefoho. ¹⁰ Oso hon'ingkanano hungkuno Mouses nal'imentisoso ole so'no nejapmmentisofoho. A'amu hofi'ko hon'ingkanano hungkunomo hofiyo'no in'ingka'fijoso songo pa'nyo humafitne'ento nal'imentisofoho. I ngko oso hungkuno homo somo nupa'nonji ole l'imentohe, olo hungkuno homo losomo ngko ito'no min'ing kayo'njo imeso poyo pe'n'imnoho l'imentohefoho. ¹¹ Ngko huno ole syaf'ihu'mentoho, Hon'ingkanano hungkunomo in'ingka'me'manji hon'ingkanano wonyo somo ngko uyakolo'monnoho. Ngko huno ose ko syof'syahon'ngko hon'ingkanano wonyoso yokumpohn'nyo n'mokosyohumentan'ngki kako hon'ingkanano hungkuno somo hwasyo hwasyo imote so'no oso hon'ingkanano hungkuno huhwo sohwo ole nt'imento, K'iko poyo pe'nyo. Ose nt'imentisofoho. ¹² Oseso nakwo huno nayohoho. An'itu kakoe hon'ingkanano hungkunoso n'ihu'no wop'ingo'nohinofoho. Oso hungkuno anga'no anga'nohinoso hopi'nono nto'nohinoho. Wonyo hungkunoso anefoho.

¹³ Oseso pipilo. Oso wop'ingo hiso ngkimo poyo wan'mokumontolaho. O'o, ose'maho. Yahino wonyo sohwo kako poyo wan'mokumonte'no yohoho. I hon'ingkanano hungkuno somo upa'nonji yahino wonyo somo ut'ihwa'nyopo uhwononji nje hon'ingkanano wonyo engo somo uhwon'imentohefoho. Ngko An'ituye hon'ingkanano hungkunomo upo'n'ingkahon'ngko yo'mayo wonyoso yohotoho ko ntahon'ngki nje s'imeho t'imo s'ife aho yo'mayo wonyoso umo l'imateso ngko wonyo hiso ne'no iwo'n'ingkohefoho. Oso'no hon'ingkanano wonyo yahino n'ihu'no wonyofoho nn'ingkohoho.

Hon'ingkanano wonyoso nakwoe hunomo impe intofonesyohumaho.

¹⁴ An'ituye Towahuno sohwo kako An'ituye hon'ingkanano hungkuno Mouses'imo uy'imentisoso Mouses kako mti'mokumentisofoho. I oso'no oso hon'ingkanano hungkuno homo somo ngko min'ing kayo'njo yahon'ngko yahino wonyoso yokumpohn'nyo n'mokosyohumentan'ngki ngko oso yahino wonyo huhwo sohwoe syoho ulohofiyi imo'n'imentohefoho. ¹⁵ Ngko nje yahino wonyo iwo'n'ingkoheso neso ngko huno maniyohoyohoho. Ngko yahino wop'ingo'nohini uy'imo ko lonji oso yahino wop'ingo hiso mimmnehono.

I oso yahino wonyoso miyo'njo uyimo ko lonji oso wonyo engoso iwo'n'ngkohefoho. ¹⁶ Ngko hon'ngkano wonyoso imote so'no ngkilaho lohono. Oso'no hon'ngkano hungkuno Mouses nalimentisoso ngko wop'ngo uhwon'ngkohono. ¹⁷ Yo'mayo wonyo iwo'n'ngkoheso ngkilaho lalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Oso wonyo iwo'n'ngkohe hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, yahino wonyo nje simeho mo'mo mnawojoso yokumpohn'nyo imo'n'ngkahon'ngki oso wonyo hiso yalokweno. ¹⁸ Ngko huno ole niyohoho. Nje simeho mo'mo wop'ngoso momnauyoho. O'o, nje simeho wonyo'nohino umo l'imojofoho. Nje hunoso yo'mayo wop'ngo'nohini uyimo ko lontneso nje simeho sohwo wop'ngo hiso miyonehoho. Oso'no wop'ngo yahino iyoso'no ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. ¹⁹ Yo'mayo yahino wop'ngoso umo ko lonji yontneso ngko miy'wo'n'ngkiyonoho. Yo'mayo wonyoso mimmnehono lontneso oso wonyo hiso ngko iwo'n'ngkohono. ²⁰ Yo'mayo yahino wonyoso ngko miyo'njo umo lontneso oso hiso ngko iwo'n'ngkohono. Oso hiso nje huno mta'n'i'maho. O'o, nje simeho sohwo fiyo ntahon'ngki ngko iwo'n'ngkohono. Hwap'ngoso nakwoe simeho mo'mo yahino wonyoso nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho.

²¹ Oso'no olo yahino wonyo loso nje simeho mo'mo mnaweho. Ngko yo'mayo yahino wop'ngoso umo ko lontneso yahino wonyo somo hwasopeefiwo'n'ngkohe hwo'nyoho. ²² Nehopi. Nje huno somo ngko ole syafisyiwo'n'ngkoho, Anituye hon'ngkano hungkunoso wop'ngo'nohinofoho. Ose syafisyiwo'n'ngkohono. ²³⁻²⁵ I oso'no ngko ole hon'ngkonalokweno. Yahino wonyoso nje simeho mo'mo mnaweho. Oso yahino wonyo huhwo sohwo'nji nje hunomo Anituye hon'ngkano hungkuno wop'ngo sohwo mnawojo sohwo'nji ikujoho fongki'nalokusiyo. Nje huno somo ngko Anituye hon'ngkano hungkuno sohwoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. I oso'no nje simeho sohwo kako yahino wonyo sohwoe syoho ulohofiyo hweho. I oseso oso yahino wonyo sohwo kako ngkimo impo'angomo won'humaji'monto yahon'ngki ngko youwo youwo lalokweno. Nje simeho hon'ngkano poyo pe'nyo somo ipen'motowalokunjo somta'ni t'ihwo wont'ima'montolo. Ngko ni'hu'no wonyo hwo'nyoho.

I oso hiso'no Jisas Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo kako hon'ngkano wonyo yokumpohn'nyo somta'ni ngkimo isihutofon'mayo'ne hweho. Kako ngkimo asomo nt'ima'maso so'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno.

8

Kilais nakwoe wonyo somo wae enaofonto kakoe Towahuno Wop'ngoso nejapmentisofoho.

¹ Oseso nakwo Kilais Jisasi'nji ufohi'nnyo so'no Anitu nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no simeho tohino muhmnyofoho. Oso'no kako hungkuno ikwolofoso sohonta nakwoe wonyo somne'no nakumo tohinoso monejaponefoho. ² Hwap'ngoso Anituye Towahuno sohwo nakwo Kilais Jisasi'nji monahumokumentiso sohwo kako songo ne'no humayo'ne nejaposo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso yahino wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no oso yahino wonyo huhwo sohwo kako ngkimo poyo ni'mokumne'ento yalokunjo

sohwo ngkimo apa'no mipenimotawenohoho. ³ Mouses kako Anituye honingkano hungkuno neyakwosamo uyimentiso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano nto'no iningkapifitne'ento nejammentisofoho. I oso'no yahino wonyoso nakwoe simeho mo'mo mnawojo so'no nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi nohumentani honingkano homo somo nto'no miningkammentihwonefoho. Oseso nakwo honingkano hungkuno ito'no iningkayo yokumpohn'nyoso ane'nwi humentaningkuhwoni honingkano hungkuno hiso nakumo wopingo monamokummentisofoho. I oso'no Anitu kako wopingo namokumentisofoho. Hwapingoso kako kakoe Hwomu nakwoe hwaho lopo uhwojahoningki kako a'amu nakwo pa'nyo imo'nimentisofoho. Oso kako a'amu nakwo pa'nyo imo'ningkahoningki Anitu nakwoe wonyomne'no tohino engo uyahoningki Kilais oso hiso'no poyo imo'nimentiso so'no Anitu kako oso yahino wonyo huhwo sohwoe yokumpohn'nyo homo somo wae yao'mentisofoho. ⁴ Honingkano hungkunosole lonetihwalofoho. Sekwo honingkano wopingomnohini finingkamno. I Anitu kako yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo wae yao'mentiso so'no olhonta nakwoe simeho yo'mayo wonyo umo lihwo si ko yososo nakwo miningkohwanehwono. Oso wonyoso nakumo monemokosyohumanehoho. O'o, nakwo Anituye Towahuno Wopingo so'nji nohumentani kakoe mampaho osomo nupo'nontani honingkano wopingo'nohini somo tifi iningkowalokuhwono. Oseso Anitu nonahononto wopingo kuyoho nelalofoho.

⁵ Oseso a'amu hofikoe simeho yo'mayo wonyo umo lonte osomo yahoningki oso homo somo hofiko tifi iningkawowo'ningkohoho so'no oso yahino wonyo hiso hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. I, a'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo hofiko kakoe mampahomo iningkawowo'ningkohoho so'no Anituye Towahuno Wopingo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkisofoho. ⁶ Oseso oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkiso so'no hofiko poyo pe'ningkuji tikanomo ufitnefoho. I, Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe a'amumo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'ningkiso so'no hofiko wopingo nohumafikuji simeho pompenjiyo'nji wohumantifeho. ⁷ Oso yahino wonyo sohwo kako a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumentaningki hofiko Anituye mangohwa imo'nimentohofofoho. Hwapingoso hofiko Anituye hungkuno somo enjwa'mo mohumunyofoho. Hofiko Anituye hungkuno homo somo iningkayoso hopo'maho. ⁸ A'amu hofiko yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonteso iwo'ningkohoho. Oso a'amu hiso hofiko Anituye simeho wopingo umonyo'neso mmokufitnohoho.

⁹ I oseso Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho mo'mo humunyo'manji sekwo sekwoe simehoso yo'mayo wonyoso umo lihwo si yososo miyonehoho. O'o, sekwo Anituye Towahunofe yahnomo iningkowalokwofo. I, a'amu fihwo kako Anituye Towahuno ane hwo'manji kako Anituye a'amu hwo'maho. ¹⁰ Yahino wonyo sohwo kako jije a'apahomo poyo kumokososo u, Kilais kako jije simeho mo'mo humunyo hwo'si'manji jije huyo'mangoso songo wohumamontono. Hwapingoso Anitu wopingo hwo'soho nto kilimentisofoho. ¹¹ Jisas kako

poyo pe'n'ingkahon'ingki An'itu kako apa'no songo ul'ika'mentiso sohwo kakoe Towahuno kikimo kuhumunyo hwosi'manji kako K'lais'mo ul'ika'mentiso hopaso kako jije a'apaho apa'no songo kilokafonefoho. Hwap'ingoso kakoe Towahuno kikimo kuhumunyofoho.

An'itu kakoe Towahunoso nakumo kakoe mehomi namokuwo'n'ingkohoho.

¹² U, nje a'amu soku, yo'mayo wonyo nakwoe s'meho umo lonte osomo peho'no in'ingkowalokwofo. Oso yahino wonyo huhwo sohwo sekumo mosemokosyohumanehoho. O'o, awonoho. Olohonta nom'ne songo nemokosyohumaho. Osohumnohini un'ingkowano. ¹³ Nakwo nakwoe s'meho yo'mayo wonyo uyano l'ifijo'manji u oso hiso ifijoso sekwo poyo pe'n'ingkuji t'ikanomo ufitnnefoho. I oso'no sekwo sekwoe s'meho mo'mo An'itu kakoe Towahunoso sekumo sehumunyo hwas'i'manji kakoe yokumpohn'nyoso nomaf'ikuji yahino wonyo s'meho umo l'wo'n'ingkiso somo monje yasy'ikuji poyo umokant'ifeho. Poyo imokukui sekwo songo wohumant'ifeho.

¹⁴ A'amu An'tuye Towahunofe mampahomo haloho pewo'n'ingkohofoso hof'iko An'tuye mehomi nefoho. ¹⁵ An'itu kakoe Towahunoso nakumo apa'no iyoho enamof'ne nejapmmentiso'maho. Nakumo apa'no impe hopa nantof'ne nejapmmentiso'maho. O'o, An'itu kakoe mehomi ne imo'nyo'ne kako kakoe Towahuno Wop'ingo nejapmmentisofoho. Oseso nakwo kakoe mehomi'nwi nohumentani nakwo An'itu kakine'no iyoho miyontani Nje Mpohwosoho ul'wo'n'ingkuhwonefoho. ¹⁶ An'itu kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo kako nakwoe s'meho mo'mo humunyo sohwo ole naliwo'n'ingkohoho, K'iko An'tuye mehomi hwosoho. Ose naliwo'n'ingkiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Ou, nehopi. Nakwo An'tuye mehomi'nwoho. ¹⁷ Oseso nakwo An'tuye mehomi hn'n'mo An'itu kako kakoe mehomi hn'nne'no yo'mayo elofisoyohumasoso nejaponefoho. An'itu kako yo'mayo K'lais'mo uayososo nakumo nejaponefoho. Olohonta nakwo Jisas'i'nji mojoku'n'ingkuhwasi yo'mayo tango Jisas ma'mentiso hopaso womano l'hwasi maso'manji u hwangku no'mo nakwo K'laisiye yofe engo so'nji kakoe ango wonyoangkafo so'nji kako'nji nomanefoho.

Hwangku nakwo K'lais'i'nji nohume hwasi kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumanefoho.

¹⁸ Nakwo An'itumne'no syoho yontan'ingkuhwasi yo'mayo tango ne'masoso olo tango hiloso we'efoho. I hwangku nakwo An'itu'nji nohumehwasi yo'mayo wonyoangkafo m'kun'impososo ujo ehontojwasyoso somo uhwon'ingkuhwasi nakwo olo tango we'e loso'no huno mosyof'syanehwono. ¹⁹ Yo'mayo hopi'nono ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji An'itu mt'i'mokumentisoso hontohumaho. Yo'mayo so'no hontohumant'ifi An'tuye mehomi ne hn'n'mo uti'hwanyopo ujo ehontojwonasyoso sohonta nahonyo'ne umo'n'ingkan'ingki hontohumaho. ²⁰ Hohonta Atam kako An'tuye hungkunomo hwotoho hmmentiso sohonta olo nakwoe hwaho lopo yahino wonyoso i'mofapmmentisofoho. Hohosohonta yo'mayo An'itu kako mt'i'mokumentisoso An'itu kako hungkuno lahon'ingki yo'mayoso wonyo imo'n'imentisofoho. Oso yo'mayo yofoho, piso hohwayo oso iwo'n'ingkiso uhwon'wo'n'ingkuhwoneso apa'no wop'ingo

imo'nyo'ne hontohumaho. ²¹ Nakwo An+tu ye mehomi ne hn'nimo ujo ehontojwonasyoso sohonta yo'mayo An+tu mt+mokumentisoso apa'no wop+ngo imo'nonefoho. Oso hohosohonta yahino wonyoso n+hu'nahone moi'wo imo'n+ngkuhwosi nakwo a'amu hn'nnonji yo'mayo so'nji An+tu kakoe yofe engo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji nohument+hwanefoho.

²² Nakwo huno moi'wonoho. Yo'mayo hopi'nono An+tu mt+mokumentisoso oso wop+ngo i'mofapone so'no hontohumaf+kuji hof+ko tohino t+pemayoso moya'mi sofa hof+ko mehomi aswo mant+fi tohino t+pemawo'n+ngkohoho oso hopa t+pema'mop+kuju somta'angoso olohonta u'mofapmmontonoho. ²³ I, yo'mayo tohino An+tu mt+mokumentisoso osomnohini mumnalofiyoho. O'o, nakwo a'amu hi'nnonjimo nemnalofoho. An+tu kako yo'mayo hwanguku nakumo nejapone so'no hof+ko huno syaf+hpitne'ento kakoe Towahunu s+mo'mo nejapmmmentisofoho. I olohonta nakwoe a'apahoso yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somo enjwa'mo humentani tohino engo nemn+ngkahon+ngki youwo youwo lontani nakwo olo so'no hontohumalohwono. An+tu kako nakumo yahino wonyo sohwoe yokumpohn'nyo somta'ni n+hu'nahone asomo nemahwosi kako nakumo a'apaho songo nejap+hwosi n+hu'nahone nakwo kakoe mehomi ne imo'nyo'ne namokonefoho. ²⁴ Nakwo oso hiso ne imo'nyo'ne hontohumalohwono. U, oso yo'mayo hiso ne imo'nontentesi nakwo mohontohumehwaneshilo. U, hwe fihwo kako oso yo'mayo hiso'no nohontohumehwosi oso ne homo somo nuhwon+ngkuhwosi oso'no kako apa'no mohontohumanehoho. ²⁵ U, nakwo yo'mayo muhwonyo so'no nakwo huno syof+sy+hwasi s+meho hi'ntnnono uyasoso u, neso womantanoho. Oso'no nohontohumehwasi in+ngo momofanehwono.

²⁶ Oso hiso'no hontohumalohwone hiso nakwo yokumpohn'nyo ane'nwi humentan+ngkuhwoni An+tu kakoe Towahunu Wop+ngo huhwo'nji nakwo Mpohumo jomo ujo so'ne nefo'mawo'n+ngkisofoho. Nakwo Mpohumo pehofo ulane'entani huno moneyahon+ngki nakwoe s+meho mo'mnohini humotaha lalokuhwono. Oso'no nakwo yoloho ne hiso'no Mpohumo mujofoho. I oso'no An+tu kakoe Towahunu Wop+ngoso nakwoe s+meho mo'mo nakune'no hitoho ulofahon+ngki kako An+tu nakune'no yoloho ul+wo'n+ngkisofoho. Oso Towahunofe mampahoso An+tu kako'nohini upa'n+wo'n+ngkohoho. ²⁷ Mpohwo kako'nohini nakwoe s+meho mo'mo nahonyo sohwo kako Towahunofe huno somne'no huno uyohoho. Towahunu sohwo kako yo'mayo An+tu kako umo'nalokunjo so'no huno uyahon+ngki kako nakumne'no Mpohumo jomo ujos'no nto'no ul+wo'n+ngkisofoho.

²⁸ I nakwo olo so'no huno nayohoho. An+tu kako a'amuso nje yahnoso ifitne'ento imentiso osomo uhwsopo'mentisofoho. A'amu hiso hof+ko An+tu s+meho ufijo'manji yo'mayo tango u'maso somo An+tu kako oso homo somo wop+ngo umokiyo'ne hweho. ²⁹ Hwap+ngoso hohonta An+tu kako nakumne'no huno uyahon+ngki An+tu nje hwomu hopa imo'n+fitne'ento nahwsopo'mentisofoho. Oseso K+lais nela'wehwo kako s+mo'mta'ango sohwo imo'n+ngkahon+ngki nakwo a'amu pi'n+ngo engo hn'nwi homn+ngkwa'wehwo homnampisyona'ni imo'nalokuhwono. ³⁰ Hohonta An+tu nakumo

nahwosopo'mentisofoho. Nahwosopo'mentiso hn'nimo ngkimo n'i'mapitnne'ento joho nal'mentisofoho. Joho nalonto wop'ingo naloho'mentiso so'no ole nelalofoho. Sekwo wop'ingo kuyoho. Wop'ingo namokumentiso so'no nakwo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo'nji nohumentihwanefoho.

Anitu nakune'no hitoho ulofalokunjo sohwo kako monesikwajonehoho.

³¹ I oseso Anitu kako nakumo yo'mayo wop'ingo naloho'mentiso so'no nakwo huno pehofo syofisyanehwono. Anitu nakwo'nji humanto nefo'mawo'n'ingciso so'no nakumo a'amu wonyo nalohof'wo'n'ingkohoho somne'no huno pi'n'ingo mosyofisyanehwono. O'o, hofiko nakumo moneyakolopitnehoho. ³² Anitu nakune'no hitoho ulofahon'ingki kakoe Hwomu kakine'no simeho uy'wo'n'ingciso sohune'no nakumo wonejapmmonteso huno pi'n'ingo mosyaf'hu'mmentisofoho. O'o, awonoho. Nakwoe wonyomne'no poyo pe'none'ento uhwatmentisofoho. Oseso oso kakoe hwomu nejapmmonteso so'no nakwo huno ole nayohi, Yo'mayo nefo'mayo'ne hi wonejapmmontonoho.

³³ Anitu nakumo kako'ne nahwosopo'mentiso hn'nimo sekwo wonyo kuyoho eso tihwo wonal'montolo. O'o, Anitu huhwo kako nakwoe wonyo wae enamofonto wop'ingo kuyoho nal'wo'n'ingkisofoho. ³⁴ Nakwoe yahino wonyo somne'no tohino womapife eso tihwo wal'montolo. O'o, K'ilais Jisas oso wonyo homo somne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso sohwo kakoe kan'ngkwowho Anituye aho anga sohohtani nohumentan'ingki Seten kako nakumne'no wonyo kuyoho nelahon'ingki K'ilais nakumne'no Mpohumo jomo ulalofoho.

³⁵ Jisas K'ilais nakumo hitoho m'kun'imposo engo nejap'wo'n'ingkisoso wae pehohwo wenamo'mtolo. U, yo'mayo tango nakumo ne'maso'manji u tohino t'ipemaso'manji u a'amu wonyo nalohopijo'manji u mijoho nayoso'manji yo'mayo so'nji manji'mofoso'no umofonyo iyomanji yo'mayo wonyoso nakumo wonyo wonamokumo lihwosi yoso'manji u poyo wonamokumo lihwosi yoso'manji i oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Jisas K'ilais kako nakumo hitoho ulofalokunjo somta'ni nakumo wae menamofonehoho.

³⁶ Oso yo'mayo hiso ne'maso so'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Nakwo jije a'amu hn'nwi jije syoho mj'imopontan'ingkuhwoni a'amu hofiko nonahonont'ifi nonafotofont'ifi fonjonesyalokwofo.

A'amu tongomo uhwonont'ifi fonjasy'wo'n'ingkohoho hopaso nakumo nahonont'ifi wofonjonesyant'ife'no yalokwofo.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

³⁷ Oso hiso'no nakwo huno mosyofisyalokuyihwono. O'o, Jisas K'ilais nakumo simeho m'kun'imposo engo nejap'wo'n'ingciso so'no yo'mayo tango hopi'nonohino ne'mante somo nakwo n'ihu'nahone monje esyahan'ingkuhwoni Anitu yo'mayo homo somo uyakolofone namokuwo'n'ingkisofoho. ³⁸ Ou, ngko olo so'no simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no ngko huno ole niyohoho. Anitu ngkimo hitoho m'kun'imposo engo ntap'wo'n'ingciso oso'no wae yan'imofone sohwo

mohumuyoho. O'o, nihu'no awonoho. Oseso Kilais nakumo hitoho nejopalokunjo somta'ni nakumo wae menafonehoho. Ou, nehopi. Songo humayo so'nji poyo pe'nyo so'nji a'amu ahwomo mta'ango so'nji hwahoponjo towahuno wonyo so'nji yo'mayo hohonta i'mofapmmentiso oso'nji tifi imo'none so'nji yo'mayo yokumpohn'nyo kengo kengo so'nji³⁹ i yo'mayo yokintahoponjo so'nji hwahoponjo so'nji oso nom'ne yo'mayo hu'mehinawojo so'nji oso yo'mayo hopi'nonohino hiso Anitu hitoho nejopalokuso somta'ni nakumo wae menafonehoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo wop'ngo naloho'mentiso oso'no Anitu kako hitoho ne'no nejapmm+hwonefoho.

9

Poul kako a'amu Isilael somne'no simeho tango uy+mentisofoho.

¹ Ngko Pouli'ni Kilaisiye a'amu sohwo'ni hwasyo hungkuno mose-lalokuyohono. O'o, ngko sekumo hungkuno nehopi'nohini selalokweno. Ngko huno niyalokunjo so'nji Anituye Towahuno Wop'ngo nje simeho mo'mo humaso sohwo'nji ngkimo olo so'no nehopeho ntantofoho. ² Nje a'amu Jutaso hofi'ko Jisas Kilaisimo min'ngkayo somne'no ngko hitoho ntokwoho. Nje simeho tango nihu'nonohinoso hofi'kine'no niyohoho. ³ A'amu Jutaso hofi'ko nje n'ngkwahwo nam-pohwosafoho. Hofi'ko nje temtifo mta'angofoho. Oso'no hofi'ko Anituye a'amu ne imo'nyo so'no nimo'n'ngkohoho. U hon'ngkano wo'nnyopontentesi u ngko Anitumo olo so'no jomo ulahoni'mo Anitu kiko nje a'amu Jutaso hofi'ko jije a'amu ne imo'n'fitne'no kiko ngkimo tikanomo n'humajo ose uli'mnesohilo. ⁴ Nakwo a'amu Juta hn'nwi nakwo a'amu Isilael sofe imu'nwoho. Anitu kako nakumo nahwosopo'mentiso osohwo kako nje a'amu kuyoho nalonto kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo engo so'nji neti+hwamentisofoho. Nakumo Anitu ole nalimento, Sekwo ngkimo n'fohi'nyo'ne olo hon'ngkano lomo ifijo so'no ngko wop'ngo waseloho'monnoho. Ose nalonto kakoe hon'ngkano hungkuno nejapmmentisofoho. Nom'neso olenoho. Kakoe yofe somne'no kakoe tajo angomo hwomtame ulohofone yahino wop'ngo nejapmmentisofoho. Yo'mayo hungkunoso ne imo'none so'no nalimentisofoho. ⁵ Neyakwosa sohwa hofi'ko hwe engo hwafoho. Nakwoe temtifo somta'ni Anitu kakoe hwomu Kilais osohumo nefe'mayo'ne uhwosopo'mentiso sohwo kako a'amu imo'n'mentisofoho. Anitu ne sohwo kako yo'mayo hopi'nonohino somo aho huli'memokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe ho'nomayoso engolopohamo ne'no ne'nohini uy+hwano. Nehopeho.

Hwe moya'mi hopi'nono Anitu kakine'no uhwosopo'mentisofoho.

⁶ A'amu Juta fehohnjoso Anitumo simeho muyo'njo so'no ole wolantantaho. Anituye hungkunoso ne mmo'nonehoho ose wolantantaho. O'o, awonoho. Anitu a'amu Juta somo kakoe mehomi imo'nyo'ne ko uhwosopo'mentisoso fehohnjoso Jutafe temtifo ko hi hofi'ko kakoe a'amu ne'maho. ⁷ Apilohamiye imu fehohnjo somo Anitu uhwononteso hofi'ko Apilohamiye a'amu yofe uhwoe'ne'maho. O'o, Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak kakoe imu oso'nohini hofi'ko jije temtifo nefoho. ⁸ Anitu Apilohamiye hwomu anga'nohino sohune'no hungkuno ulahon'ngki kako hwomu anga'no

tɪpema'mentiso sohwo osohwo kako Anɪtuye mehomi hweho. I nom'ne tɪpema'mentiso oso hwa hofɪkoe imuso hofɪko Anɪtuye mehomim'aho. ⁹ Oso hungkuno Apɪlohammo ulɪmentiso hiso olenoho. Soswo anga'no niyakolofɪhwoso'no ngko asomo wapmmonnoho. Osohonta Sola kako hwomu aswo woma'montonoho. Ose ulɪmentisofoho.

¹⁰ Ihwoni. Aisak kako imo'nonto kakoe ape Lepeka kako hufa'u mehomi imo'nɪmentisofoho. Oso hufa'u mehomi sohwa'uye kanɪngkwowho afa hweho. Aisak huhwo sohwo kako nakwo a'amu Juta hn'nwiye neyakweho. ¹¹ Oso hwomu hufa'u Lepekafe sɪmehomjo mnawojo oso hwa'umo Anɪtu kako kakoe huno mta'ni hwomu anga'nohino humo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Anɪtu kako oso hwomu sohwa'u sikoe yahino wopɪngo somne'no yano ulohmmentiso'maho. O'o, siko mmo'nyo sohonta Anɪtu kako hwomu anga'nohino sohumo kakoe mehomi imo'nyo'ne uhwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Anɪtu kako a'amufe yahino somne'no huno mosyafɪsiyo'njo yonto a'amu somo kakoe huno mta'ni mtitofonto uhwosopewo'nɪngkiso hweho. ¹² Oso hwomo sohwa'u siko mmo'nyo sɪmeho mo'mo mnowentanjo sohonta Anɪtu Lepekamo ulɪmento, Oso hwomu sɪmo'mjo sohumo nom'ne jɪje hwomu tɪfinjo sohwoe syoho ulohofɪyo'nehwo umo'nɪmontonoho. Ose ulɪmentisofoho. ¹³ Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofɪ sohwa hofɪko ole mtɪ'mokumentohofɪ, Anɪtu ole lɪmento, Ngko Aisakiye hwomu tɪfinjo Jekoup oso hune'no sɪmeho uyalokweno. I ngko kola'wehwo Isou sohune'no ngkilaho, ose lɪmentisofoho.

¹⁴ Oseso nakwo ole wolantantaho. Olo Anɪtuye yahino oleso nto'nohinɪ'maho. Ose wolantantaho. O'o, awonoho. ¹⁵ Anɪtu Mousesɪmo ole ulɪmento, U ngko hwe fihune'no wopɪngo wakilo'no ulɪmo u ngko kakimo wopɪngo uloho'mnoho. U ngko kakine'no hitoho wanto'mtonoho. ¹⁶ Oseso hwe fihwo kako ole malonehoho. Ngko syoho wopɪngo i'me'no Anɪtu kako ngkimo wopɪngo wanto'montonoho. Ose malɪmnehono. O'o, Anɪtu kakoe huno mta'ni mtitofɪhwosi a'amumo wopɪngo uloho'montonoho. ¹⁷ Oso'no Anɪtu kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumamentiso osohumo ole ulɪmento, Ngko kikimo olo hwaho Ijip osopo mokosyohumayo'ne kuhumajɪ'mentohofoho. Hwapɪngoso ngko kikimta'ni nje a'amu Isɪlael somo utɪmahm'me'no kɪko yokumpohn'nyo imo'nɪngkoho hahn'nyo yohojo'no ngko kikimo hwotoho kufe'mo wokiyakolo'monnoho. Oseso a'amu angom'eemjoso hofɪko nje yokumpohn'nyoso nohonɪngkuji nje yofeso woho'nonɪmantɪfeho. Ose ulɪmentisofoho. ¹⁸ Oseso nakwo huno ole nayohoho. U Anɪtu kako hwe fihune'no ngko kakine'no hitoho wantofono lɪhwosi u kakine'no hitoho ulo'montonoho. U Anɪtu kako nom'ne a'amu hune'no huno ole syafɪsyososo, Hwe fihwo kako yokumpohn'nyo umo'nono ose syafɪsyososo oso hwe huhwo sohwo kako yokumpohn'nyo umo'nɪmontonoho.

Olo hungkuno loso Anɪtuye sɪmeho tohino'nji hitoho ulofoso'ne

¹⁹ Oseso Anɪtu yo'mayoso umo'nono lonte so'no oso hiso ne imo'nɪwo'nɪngkisofoho. Oso'no a'amu fehohnjoso ole wontantɪfeho. Nakwoe yahino wonyo iwo'nɪngkuhwone so'no Anɪtu kako yoka peho'no naliwo'nɪngkohoho. Yo'mayo imo'nɪwo'nɪngkiso so'no sɪmo'mo Anɪtu kakoe huno yo'mayoso umo'nono lonte huno

syafisy'wo'n'ngkiso osomo tihwo ulojao'montolo. ²⁰ Ose ntikuj'o'no ngko ole ul'imno, U, k'iko a'amu hwahoponjo fihwosi An'itumne'no yoka ujosu k'iko hopoenohintaho. Oseso hwakwontoho osohwo kako oso hwe mt'i'mokoso osohumo ole ul'imontolaho, K'iko olo pa'nyo peho'no n'it'i'mokumentohino hwo'nto. Ose ul'imontolaho. ²¹ A'amu hwakwontoho syoho'njo sohwo kako hwaho nomahwosi hwontoho nom'ne wosopayo ho'nasiyo'ne mt'i'mokuhwosi nom'ne siki'ngo jopaho iwontofasiyo'ne mt'i'mokososo wonyotaho. O'o, kako yo'mayo kakoe huno mta'ni mt'i'mokiyoso u oso kako hwap'ingo hweho. Kakoe syohofoho.

²² Oso yahino oseso An'itu huhwo'njoho. An'itu a'amu hon'ngkano wonyo imotofo so'no tohino womap'ife l'imentisofoho. An'itu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe simeho tohino oso'nji utihwa'nyopo ul'ikemokontentesi a'amu somo tohino komo'no uy'ihwonesohilo. O'o, An'itu kako oso a'amu somne'no hitoho ulofahon'ngki hontohumaho. I oso'no hof'iko hahn'nyo ne'no yahon'ngkofi An'itu kako tohino engo uy'imentisofoho. ²³ I An'itu kakoe yahino wop'ingo ujo ehontojwasiyo'ne so'no An'itu kako a'amu fehohnjo wop'ingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentiso somo nje yofe engo so'nji nje yahino wop'ingo so'nji mapitne'ento imentisofoho. Hwap'ingoso oso hiso'no nakune'no nto'no nto enesyohumaho. ²⁴ Oso a'amu wop'ingo uloho'mne'ento uhwosopo'mentisoso nakwonoho. Oso hiso a'amu Juta'nohini'maho. O'o, a'amu temtitofu kengo kengo'nwoho. ²⁵ Houseya sohomo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'imojo sohwo kako olo hungkuno loso a'amu Juta'maso, a'amu temtitofu kengo somne'no ole mt'i'mokumentisofoho.

An'itu ole l'imento, Hwe moya'mi hof'iko nje a'amu Juta mmo'nyo'njo somo ngko ole ul'imonnoho, Sekwo nje a'amu kuyoho.

A'amu ngko hof'ikimo simeho muyo'njo simo'mo imentohe somo ole ul'imonnoho, Ngko sekumo simeho sejopalokweno.

²⁶ Ango'meemjo a'amu somo nje a'amu ku'maho simo'mo ul'imentohe oso ango'meemjo a'amu somo ole ul'imonnoho.

Ngko An'itu songo ne'no humayo sohwo'niye a'amu kuyoho.

Houseya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁷ I Aisaiya hwe nom'nehumo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'imentiso sohwo kako a'amu juta somne'no ole mt'i'mokumento, A'amu Is'lael'so hof'iko tafeponjo wosoho pa'nyo pi'n'ngo engo ko imo'n'fijo somta'ni An'itu kako anga'no anga'nohino manefoho.

²⁸ Hwap'ingoso a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo An'itu hof'ikoe yahino wonyo so'no hungkuno ul'ihwosi tohino komo'no uyonefoho.

²⁹ Oso hungkuno Aisaiya simo'mjo mt'i'mokumentisoso olenoho.

Nakwoe Hwe Engo An'itu kako a'amu ahwomomjo so'nji hntokwaliyo yo'mayo so'njimo mokosyohumawo'n'ngkiso osohwo kako nakwoe temtitofu fehohnjo anga'no anga'nohino somne'no wohumafe majo'njo yontentesi nakwo a'amu hopi'nono Is'lael hn'n'mo Soutom'nji Ngkumoula oso pa'nyo wae enaofihwonesohilo.

Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

A'amu Isilaeliso hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no Anituye a'amu ne imo'nane'entifi hofiko syoho engo imentohofofoho.

³⁰ Oseso nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu temtitofo kengoso hofiko nakwo Anituye a'amu ne imo'nane'entifi syoho yokumpohn'nyo imentohofomaho. O'o, hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyahonngkofi Anitu sekwo wopingo kuyoho ulimentisofoho. ³¹ I a'amu Jutaso hofiko ole syafihu'mentohofi nakwo Anituye honngkano hungkunomo nto'no inngkohwaso'no Anitu kako nakumo wopingo kuyoho wonalimontonoho. Ose syafisyontifi syoho engo ko imentohofoho so'no Anitu kako wopingo kuyoho ose mulonehoho. ³² Hwapingoso hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lontifi honngkano hungkuno osomo nto'no inngkuhwasi Anituye a'amu ne umo'nano. Ose limentohofofoho. Hofiko oso sojo engkwosaho pa'nyoso Anitu honngkanopo ho'nahumentiso osomo entofomantifi piwahu'mentohofofoho. ³³ A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoho oso hwa hofiko Jisasimne'no oso sojo homo somo ole mtimokumentohofi,

Upa'nimno. Oso hwaho ango Saiyon sopo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu entofomayo'ne ho'nahumentohofoho.

Oso hopo sopo a'amu hofiko entofomafikuji wopiwesyantifeho.

I a'amu oso engkwosaho homo somo simeho hi'ntnnono uyifijoso hofiko wonmango munonehoho.

Jisasimne'no ose mtimokumentohofofoho.

10

A'amu Isilaeliso hofiko Anitu kakoe yahino wopingosoto nto'no ma'mentohofomaho.

¹ U nje a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'nngkohoho soku, olo so'no nje simeho wopingo nimonngkohoho. Ngko a'amu Isilaeliso hofiko Anituye a'amu ne imo'nifitne'enji Mpohumo jomo ne'no uliwo'nalokweno. ² Ngko oso a'amu somne'no huno ole niyohoho. Hofiko Anituye yahino somo unngkowano ko lontifi oso'no hofiko Anituye yahino ne so'no huno muyofoho. ³ Anitu kako nakune'no a'amu wopingo imo'nifitne'ento Jisas Kilais nakwoe hwaho lopo uhwatimentisofoho. A'amu Jutaso hofiko oso homo somo simeho muyo'njo yontifi huno ole syofisyalokwofo, Nakwo hi'nwi nakwo honngkano hungkuno somo ito'no inngkawasoso wopingo umonantanoho. Hwasyo ose syofisyalokwofo. ⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Kilais kako honngkano hungkuno somo moi'wo esojwawomentisofoho. Oseso a'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso oshumo Anitu kako oso a'amu oshumo ulimontono, Kiko wopingo hwosoho. Ose ulimontonoho.

Anitu kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo utima'mo lalofoho.

⁵ Mouses hungkuno osohi so'no mtimokumentisofoho. A'amu fihwo kako Anitu kiko wopingo hwosoho ntonento kako Anituye honngkano osomo nto'no inngkowalofoho. Oso hungkuno homo somo hopi'nono nto'nohini inngkaweso hwo'manji kako songo ne'no nohumantihwone hweho. ⁶ I oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso oshumo Anitu kako wopingo hwosoho

ose ulimontonoho. Oso hwe huhwo sohwo kako huno ole mosyafisyonehoho. Kilais nakumo nefe'mayo'ne ahwomo mta'ni tihwo wositimamontolo. ⁷ A'amu poyo pe'nnyo hwahomo'mo humalofoso Kilais pe'nimentiso osohumo tihwo utima'montolo. Ose mosyafisyonehoho. ⁸ O'o, Anituye hungkunoso sekumo mose'maso'maho. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa ole mti'mokumentohofi, Anituye hungkunoso sekwo'nji weho. Sekwoe hunomo simehomo weho. Oso hungkuno mnawojo loso olenoho. Sekwo Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimno. Oso hiso'no nakwo ne'no losetihwawo'ningkuhwono. ⁹ Olenoho. Kiko nom'ne a'amu somo ole uso, Jisas sohwo nje Hwe Engo hweho, ose ulohoji Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso osohumo Anitu kakimo pi'nimo nta'ni apa'no songo ulika'mentiso oso homo somne'no simeho hi'ntnnono uyohoji'manji Anitu kako kikimo asomo wokiti'ma'montonoho. ¹⁰ Nakwo Anitu kakimo simeho hi'ntnnono uyihwaso'no Anitu kako ole wonalimontonoho, Sekwo nje mehomi wopingo ne kuyoho. Nakwo nakwoe mango'nji Anitu kakoe hungkunoso nom'ne a'amu somo lutihwehwaso'no Anitu kako nakumo asomo netimanefoho.

¹¹ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa ole mti'mokumentohofi, U, a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso sohwo kako Anituye simanopo lohofihwosi kako wonimango munonefoho. Ose mti'mokumentohofohi. ¹² Anitu kako nakwo a'amu Juta'nji Ngkilik oso'nnonji nakwo temtitofohi kengo kengo hn'nimo nahon'wo'ningkisoso Anitu kakimo u'mayo'ne yahinoso afa'nohino nahon'wo'ningkisofohi. Oseso nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwiye hwe engo anga'nohinoso Anituyoho. A'amu anga'no anga'nohinoso Anitumo fonefe'maho ulikujo'no kako yahino wopingo wonyoangkafo ulohomontonoho. ¹³ A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa ole mti'mokumentohofi, Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo nakwoe Hwe Engo Kilaisimo fonefe'maho ulihwaso'no kako wonefe'ma'montonoho. Nonefo'mahwosi kako asomo netimanefoho.

¹⁴ A'amu hofiko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono muyo'njoso hofiko kakimo jomo mulifitnehofi. A'amu hofiko Jisasiye hungkuno mupa'nyo'njoso hofiko oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono muyifitnehofi. A'amu nom'neso hofiko nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno molutihwayo'manji u oso a'amu hiso hofiko hungkuno homo somo mupa'nifitnehofi. ¹⁵ Anitu kako Jisas Kilaisimne'no hungkuno wopingo nom'ne a'amumo lutihwayo'ne somo molihwajiyo'manji oso a'amu hiso hofiko moliku'mopitnehofi. A'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu Anituye hungkuno liku'mofonjo sohwafe hungkunoso upa'nifitne'no hofiko oso a'amu huhwo sohwa mo utimafikuji nakwo'nji fosyohumanno, ulantifeho. Ose ulikuji hofikoe yofe woho'nomantifeho.

A'amu Isilael fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno wopingo somo tifi nto'no min'ngkayo'njofoho.

¹⁶ I oso'no a'amu pi'nango engoso hofiko Anituye hungkuno wopingo upa'nontifi hofiko simeho umentohofohi maho. Aisaiya ole mti'mokumento,

U Hwe Engofo, a'amu nakwo hungkuno ulahon+ingkuhwoni oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono t+hwo uy+maho. O'o, awonoho.

Aisaiya ose mt+'mokumentisofoho. ¹⁷ Oso'no nakwo huno ole nayohi, Simo'mo nakwo An+ituye hungkuno upo'n+ingkuhwasi tifi oso hungkuno hiso simeho hi'ntnnono wonel+kafono. Nakwo Kilais+mne'no hungkuno wop+ngo upo'nontani nakwo An+tumo simeho uyalokuhwono.

¹⁸ Oseso ngko ole waselohon+monne'no yohono. Hofiko An+ituye hungkuno wop+ngoso mupa'n+immentohofofoho. O'o, hofiko nto upa'n+imentohofofoho. A'amu An+ituye hungkuno mt+'mokumentohofi sohwa hofiko ole so'no mt+'mokumentohofi, A'amu An+ituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwafe mampahoso ango'meemo ho'n+imentisofoho.

Oseso olo hungkuno loso ango hopi'nonohino sponjoso nto mj+pa'n+immentohofofoho.

Ose mt+'mokumentohofofoho. ¹⁹ Oso'no ngko nom'ne hungkuno waselohon+monne'no yohono. A'amu Is+lael+so oso hungkuno homo somo nupa'nontifi neso huno nto'no mosyafi+hu'mmentohofotaho. O'o, oso'ne'maho. Hofiko huno nto'no syafi+hu'mmentohofofoho. Oso hiso'no An+itu kako Mouses+mo hungkuno uyahon+ngki Mouses kako ole mt+'mokumento,

Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'njo imentohofi so'no ngko a'amu kengo kengo somo nje hungkuno uy+'mo.

Wop+ngo ulohohm'me'no nohon+ngkuji sekwoe simeho tohino wasem+n+imntonoho.

Ngko a'amu huno'maso osomo ut+mahm'me'no nohon+ngkuji sekwo yoka wolant+feho.

Mouses olo hungkuno loso ose mt+'mokumentisofoho. ²⁰ I Aisaiya kako olo hungkuno loso yoloho joso'no iyoho imentiso'maho. O'o, olo hungkuno loso yokumpohn'nyo limento,

A'amu ngkine'no huno mosyaf+siyo'njoso hofiko ngkine'no haf+hafe mat+pewo'n+ngkiyohofoso olohonta hofiko ngkimo nto t+penohon+ma'n+ngkohoho.

A'amu nom'neso hofiko ngkine'no nom'ne a'amu somo mulohon+wo'n+ngkiyohofi oso'njo ut+hwa'nyopo i'mofapmmentohefoho.

Ose limentisofoho. ²¹ I oso'no An+itu a'amu Is+lael somne'no ole limento, Engolopohamo ngko a'amu somne'no womotohul+jisyosyohumamonji ajape ulohofahon+ngko hofiko nje hungkunomo hwotoho nifentifi hohujo ikin+jan+mof+wo'n+ngkohofofoho. Aisaiya ose mt+'mokumentisofoho.

11

An+itu kako a'amu Is+lael fehohnjo somo wop+ngo uloho'mentisofoho.

¹ Oseso ngko ole waselohon+monne'no yohono. A'amu Is+lael somo An+itu uhwosopo'mentiso oso hofiko An+tune'no hohujo ikinj+mofahon+ngkofi An+itu kako oso a'amu homo somo wae n+hu'nahone yao'mentisotaho. O'o, awonoho. N+hu'nahone'maho. O'o, ngko huhwo'ni a'amu Is+lael hwo'nyoho. Ngko Ap+loham+ye imu hwo'nyoho. Ngko kakoe kakwo'yohwo Jekoupi+ye hwomu

Mpenyamin+ye temtitofu mta'ango hwo'nyoho. ² A'amu Is+lael hohonta An+tu nahwosopo'mentiso hn'n+mo An+tu kako moho'nonafefoho. Hwe fihwo Ilaija sohumo An+tu hungkuno uyahon+ngki kako a'amu Is+lael somne'no hungkuno yokumpohn'nyo ul+mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako An+tu ole ul+mento, ³ Hwe Engo sohwo, a'amu sohwo jije hungkuno uyahon+ngki li+motofu oso hwamo nom'ne a'amuso fonjosyalokwofo. A'amu kikine'no yahu fonjokisasiyo ijempohoso wonyo nto imokumalofo. Oso'no ngko anga'nohino sohwo'ni humanji kikine'no si+meho kijopalokweno. I oso'no hofi+ko ngkimo wofonjon+syant+fe'no hofi+ko ngkine'no hafi+hafe ntipeent+kwofu. Ose ulahon+ngki ⁴ An+tu kako kakine'no aku hungkuno pehofo ul+mentono. An+tu ole ul+mento, Ki+ko'nohin+maho. O'o, ngko a'amu *seven tausen* (7,000) osomo mokosyohumaleno. Hofi+ko oso hwasyo an+tu Mpal sohune'no hwomtame mulohofi+wo'n+ngkiyohoho. O'o, hofi+ko ngkimo si+meho ntopalokwofo. Ose ul+mentisofu.

⁵ Olohonta oso pa'nyoso An+tu kako yalofuho. A'amu Juta anga'no anga'nohino somo An+tu kako hitoho ulofahon+ngki kako nakumo kako'ntnne nonahwosopento wop+ngo nelohofahon+ngki nakwo kakoe a'amu nehn'nwi humalohwono. ⁶ I nakwo nakwoe hon+ngkano wop+ngo imotohwone so'no nahwosopo'mentiso'maho. O'o, nakwoe hon+ngkano wop+ngomne'no nahwosopententesi u kako nakumne'no wop+ngo monalohofe'nesohilo. O'o, nakwoe yokumpohn'nyo so'no nahwosopehwonesohilo. Ose'manji An+tu nalohofososo ne ane'nesohilo.

⁷ Oso'no nakwo pehofo lanehwono. Olenoho. A'amu Is+lael fehohnjo hofi+ko ole hwasyo syafi+sy+wo'n+ngkohofi, Nakwo hon+ngkano hungkunomo ito'no in+ngkawasom+manji An+tu kako nakumo ole wonal+montonoho, Sekwo wop+ngo kuyoho. Ose wonal+montonoho. Oso'no oso hwasyo huno hiso syafi+syont+fi hofi+ko syoho engo yalokwofo. I oso'no An+tu kako'ntnne uhwosopo'mentiso osomnohini An+tu kako wop+ngo kuyoho ul+montonoho. I a'amu nom'neso hofi+ko An+tuye hungkuno somo haloho maposo oso a'amufe si+mehoso yokumpohn'nyo nto imo'n+maho. ⁸ Oso hiso'no a'amu An+tuye hungkuno mt+imokumentohofu sohwa a'amu juta somne'no olo so'no mt+imokumentohofi,

Hofi+koe huno si+meho osomo An+tu kako saho hopa kuwojahon+ngki nakwo hungkuno hofi+kimo ulahon+ngkuhwoni hofi+ko haloho mupa'nyo'njo yont+fi muhwonyo'njo imentohofofu.

Oseso oso mta'angoso oso yahinoso ne'no mji+mo'n+moponto olohonta ne'no weho.

Ose mt+imokumentohofofu. ⁹ Ihwoni. Mote sohwo hofoyomo wosopayo uhwononto wan+mo lonto nomanteso oso hofoyo huhwo sohwo poyo umokumontonoho. Oso pa'nyoso hwe yofe engo'njo Ntefit kako huhwo a'amu Juta somne'no olo so'no nto mt+imokumentisofu. A'amu Jutaso hofi+koe wosopayo engo nonont+fi hofi+koe yo'mayo ho'yango wop+ngo somo uhwonont+fi ole syafi+sy+wo'n+ngkohofi, Ihwoni, An+tu kako nakumo wop+ngo nelohofalofu.

Ose nalohofonto wop+ngo kuyoho nelalofu.

Oso hunoso hwasyo syafi+sy+wo'n+ngkohofi hiso hofoyo hopa wonyo umokumontonoho.

¹⁰ Hofi+koe t+moso s+ikwo'mjoho imo'n+ngkuhwosi hofi+ko yo'mayo somo t+mo nto'no muhwon+fitnnehoho. Yo'mayo tango u'masoso hofi+koe hano uyoso engkulo engkulokano wowantifeho.

Ntefit oso hungkuno hiso a'amumo yo'mayo wop+ingo An+itu uyonte somne'no s+imonyo ko yont+fi kakoe hungkuno ne so'no haloho maposo'njo somne mti'mokumentisofoho.

An+itu a'amu temtitofo nom'ne somo kako'ntnne ut+ima'montonoho.

¹¹ I oso'no ngko hungkuno nom'ne waselohon+monne'no yohono. A'amu Jutaso hofi+ko An+ituye hungkunomo haloho mapososo'no hofi+ko p+wahu'mentohofoso n+ihu'nahone p+wahu'mentohofotaho. O'o, n+ihu'nahone'maho. Oso a'amu Jutaso hofi+ko An+ituye hon+ingkano wop+ingo somo ito'no min+ngkayo'njo yont+fi sompeeo'mentohoho so'no An+itu a'amu temtitofo kengo somne'no kakoe mehomi ne imo'n+ngkujo'no kako asomo ut+imayo'ne joho ulalofoho. An+itu a'amu kengo somo wop+ingo ulohofontan+ngkuhwosi a'amu Jutaso hofi+ko nuhwon+ngkuji hofi+ko s+imeho tohino umn+ngkuhwoso'no hofi+ko An+itumne'no huno apa'no syaf+isy+ikujo'no An+itumo apa'no u'mayo so'no hi umo'n+imontonoho. ¹² A'amu Jutaso hofi+ko hon+ingkano wonyo imentohoho so'no An+itu kako a'amu kengo somo wop+ingo ulohofalofoho. A'amu Jutaso hofi+ko An+itumne'no hohujo ikin-jaofahon+ngkofi a'amu kengoso hofi+ko An+itune'no huno wop+ingo t+pema'mentohofofoho. Oseso a'amu Jutaso hofi+ko An+itune'no huno apa'no syaf+isy+ikuji asomo i'mofap+ikujo'no An+itu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'n+mo kako wop+ingo m+ikun+mposo engo wonaloho'montonoho.

¹³ Sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku sekwo upa'n+imno. An+itu kako ngkimo a'amu temtitofo kengo kengo sokumo kakoe hungkuno l+ku'mofo'no syoho ntapmmentiso so'no olo syoho hilo so'no ngko hi numo'n+ngkahon+ngki yalokweno. ¹⁴ Ngko olo syoho hiloso yonji ole syof+isyalokweno, Sekwo temtitofo kengo kengo soku An+ituye hungkunomo upa'n+ngkuji s+imeho uy+ikujo'no An+itu kako wop+ingo waseloho'montonoho. I a'amu Jutaso oso homo somo sehon+ngkuji hofi+ko huno ole wosyof+isyantifeho. A'amu kengoso hofi+ko nakwoe An+itu'njopo humafitnnohont+fi hofi+ko apa'no An+itumo s+imeho uy+fitnne'no An+ituye hungkuno loset+ihwahm'me'no a'amu Juta anga'no anga'no Kilais+imo s+imeho uyantifeho. ¹⁵ An+itu kako a'amu Juta somne'no hohujo we'enehwo ikinjaofonto a'amu temtitofo kengo kengo mta'ango somo nomanto kako'nji s+imeho afa inalokwofo. Oso'no t+fi no'mo a'amu Jutaso hofi+ko An+itumo apa'no s+imeho uy+ikujo'no An+itu kako hofi+kimo asomo ut+imayoso a'amu poyo pe'nont+fesongo ul+kafo oso pa'nyofoho. ¹⁶ Nakwo a'amu Juta hn'nwiye yahinoso olenoho. Nakwo wosopayo iloho yontani oso wosopayo s+imo'mjoso An+itumo uy+wo'n+ngkuhwoneso oso hi'nji An+ituyefoho. Oso iyo pmpongo hi oso hi An+ituye'manji u oso pamo hopi'nonohinoso kakoefoho.

¹⁷ Pahnn+mo hungkuno upa'n+imno. An+itu kako kakoe syohopo iyo anga'nohino wop+ingoso hul+imentisofoho. Oso iyo homo somjo pamo fehohnjoso An+itu kako wae yaofonto we'mta'ango iyo pamo

nomanto oso kakoe syoho sopenjo iyo somo mufohu'mentisofoho. Oso ipamo we'mta'ango mufohu'mentiso huhwo sohwo kako oso iyo syoho sopenjo sohunta'ni afofo manto ne engo into'n+mentisofoho. Oso iyo syohoponjoso hwap+ngoso Apiloham+yoho. Iyo pamo we'mta'angoso sekwo a'amu temtitofokengo kengo'nta'ango sokune'no lalokweno.¹⁸ Sekwo a'amu temtitofokengo kengo'nta'ango soku An+tu kako oso iyo ne somo sekumo masefohu'mentisofoho. Oso'no sekwo a'amu Juta somne'no sitofo ul+kutoho. Sekwo sokumo a'amu Juta sofe hofiyakumta'ni afofo malokwofo. Sekwo soku hwap+ngo ku'maho. O'o, sekwo soku pamo kuyoho.

¹⁹ Oso'no sekwo ole wolant+fitaho. An+tu kako a'amu Juta fehohnjo somo iyo pamo pa'nyo somo wae yaofonto oso homo somo An+tu kako nakumo asomo monafohoto'mentisofoho. Ou monafohotofo'neso hof+kimo wae yao'mentisofoho. Ose wolant+fitaho. ²⁰ O'o, ose'maho. Hof+ko An+tu simeho hi'ntnnono muy+mmmentohoho so'no wae yao'mentisofoho. I oso'no sekwo a'amu temtitofokengo soku, An+tu simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no kako sekumo hof+koe pijohino osopo mesehumat+mentisofoho. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n+ngkutoho. Olo so'no sekwo iyoho wasenono. ²¹ An+tu kako a'amu Juta ipamo ne pa'nyo somo wae yao'mentiso oso hopaso sekumo wae yasemofonoho. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n+ngkutoho. ²² Oseso nakwo An+tu a'amumne'no hitoho uloho so'nji simeho tohino umnyo so'nji uhwon+ngkuhwono. Yo'mayo An+tu iwo'n+ngkisoso ito'nohinofoho. A'amu An+tu ye yahino wop+ngo somne'no ul+ko'ma'mentohoho somne'no An+tu kako hof+kine'no simeho tohino engo umnalofoho. I oso'no sekwo sokune'no An+tu sekune'no hitoho ulofalofoho. I sekwo kakine'no hitoho selof+hwaso'no An+tu kako sekune'no hitoho ne'no ulo'montonoho. U, sekwo kakine'no simeho muy+kujo'no u sekwo hokumo wae weesemo'montonoho. ²³ Oseso a'amu Juta somo An+tu wae yao'mentisoso hof+ko An+tu kakine'no simeho hi'ntnnono apa'no uy+kujo'no An+tu kakoe iyo syohoponjo somo apa'no wom+fohu'montonoho. Ou, An+tu kako hof+kimo asomo mufisyososo kako hoponoho. ²⁴ Sekwo a'amu temtitofokengo soku sekwo we'mjo iyo pamo pa'nyo kuyoho. Osokumo An+tu kako nosemento sekumo kakoe syoho ne sopenjo iyo somo masefohoto'mentiso kuyoho. Oso iyo hiso sekwoe hwap+ngoponta'ango'maho. Oso'no A'amu Jutaso hof+ko oso iyo ne somta'angoso hof+kimo apa'no hof+koe hwap+ngo sopo apa'no ufohotofoso syoho engo'maho.

An+tu kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofalofoho.

²⁵ Nje a'amu An+tumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohoho soku, olo hungkuno hiyaso'mo wo'nnyo so'no sekwo huno nto'no mosyaf+siyo'njo ifitnnoho. I sekwo sekwoe yofe moho'noma'n+fitnnehonji hungkuno hiso ut+hwa'nyopo ujwo ehontojwasy+mo wasel+monne'no yohono. Hungkuno hiso olenoho. A'amu Juta fehohnjoso hof+ko An+tune'no nakwolaho lont+fi hohujo ikinj+humamentohofofoho. Hof+ko ose ikinj+humahon+ngkofi An+tu kako a'amu temtitofokengo kengo somta'ni anga'no anga'nohino uhwsopo'mentisoso hof+ko An+tu simeho uy+mopalokwofo. ²⁶ Oso'no An+tu uhwonososo a'amu temtitofokengo mta'ango

uhwosopo'mentisoso kakine'no simeho nto uy+kujo'no hopoenohini uhwon+ngkuhwosi kako oso a'amu Juta hopi'nonohino somo asomo ut+ma'montonoho. An+tu ye hungkuno mt+ 'mokumentohofohofohi,

A'amu Juta mta'ango anga'nohino fihwo kako nakwoe wonyo somta'ni is+hutofonemayo'ne i'mofaponefoho.

Kako i'mofap+hwwosi a'amu Is+lael Jekoupiye imu hof+ikoe yokumpohn'nyo yahino wonyoso wae yaofonefoho.

²⁷ Hohonta a'amu homo somo An+tu sekwoe wonyoso wae weesemo'monnoho sel+imentoheso olohonta nto i'mofapohoho.

Sekwoe wonyoso wae nto yasemofohono.

Ose mt+ 'mokumentohofohofohi. ²⁸ A'amu Jutaso hof+ikoe An+tu ye hungkuno wop+ingo somne'no nakwolaho lont+ifi An+tu ye mangohwa imo'n+n+mentohofohofohi. Ose imo'n+ngkahon+ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo mta'ango soku An+tu ye a'amu ne imo'nalokwofo. I oso'no An+tu a'amu Juta somo hohonta kako'ntnne uhwosopo'mentisoso'no kako hof+ikoe hofiyakwosamne'no syaf+syonto kako apa'no asomo ut+ma'monte'no yalofohi. ²⁹ U An+tu kako a'amu somo wop+ingo uloho'mo loso'manji u kako oso a'amu homo somo wop+ingo uloho'montonoho. Hwap+ingoso An+tu kakoe hunoso m+kwesyaf+syonehoho.

³⁰ Hohonta a'amu Jutaso hof+ikoe An+tu ye hungkunomo in+ngkowmentan+ngkofi sekwo a'amu temtitofo kengo soku An+tu ye hungkunomo haloho maposo'njo imotofohi. I olohonta a'amu Jutaso hof+ikoe An+tu ye hungkuno haloho maposo'njo yahon+ngkofi An+tu kako sekune'no hitoho ulofahon+ngki kako sekumo wop+ingo selohofalokuso so'no sekwo kakoe hungkuno somo simeho wop+ingo uyalokwofo.

³¹ Oso pa'nyoso a'amu Juta haloho maposo'njo somne'no An+tu hitoho ulof+ihwoso'no hof+ikoe hon+ngkano wonyoso noho'naof+ikujo'no An+tu kako sekwo'nji hof+ikimo wop+ingo waseloho'montonoho. ³² Sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo oso haloho maposo yahino sohwo kako sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumaho. Hwap+ingoso An+tu kako a'amu hopi'nonohino sokune'no haloho maposo'njo kuyoho ko selonte so'no kako kakoe hitoho ulofososo a'amu hopi'nonohino so'no ujo ehontojwasiyo'nefoho.

Nakwo An+tu ye yofe woho'nomano.

³³ Ihwoni. Nakwoe An+tu kako yano'nohino hweho. Kakoe hunoso n+hu'no m+kun+mposo'njo hweho. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi kakoe huno hwap+ingo somo pipi wot+ipemantanto. O'o, n+hu'no awonoho. An+tu kako yo'mayo hopi'nonohino so'no hungkuno mtitof+iwon+ngkiso so'no nakwo huno nayoso pipilo. Awonoho. ³⁴ A'amu An+tu ye hungkuno mt+ 'mokumentohofohofohi,

Nakwoe Hwe Engo An+tu sohwoe huno oso pa'nyoso huno t+ihwo uyohoho. An+tu mo huno t+ihwo umasoto.

³⁵ An+tu kako yo'mayo hopi'nonohinoso hwap+ingo hweho.

I oso'no a'amu fihwo kako ole loso ngko An+tu mo peho u'me'no wontapmmontolo.

Aku ngkimo ntapeso, o'o, awonoho.

³⁶ Anitu kako yo'mayoso hwapingo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohino somo kan'ngkwowheho. Oso'no nakwo Anitu kakoe yofeso engolopohamo ne'no woho'nomehwano. Oso hungkunoso nehopeho.

12

Nakwo nakwoe a'apahoso Anitumo uyano.

¹ Nje a'amu soku, Anitu kako nakune'no hitoho ulofwo'n'ngkiso so'no kako nakumo wopingo nalohofwo'n'ngkiso so'no ngko sekumo hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hofiko Anitumne'no yahu fonjokisahumotofo hopaso sekwo sekwoe fosyohumayo a'apaho simeho huno oso yo'mayo hopi'nonohinoso Anitumo uyimno. Uyikujono sekwo kakine'no yahino ito'nohino fiyimno. Yo'mayo wonyo jije simeho umo lonteso monje yasyikuj sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne oso'nohino fiyimno. Yo'mayo iwo'n'ngkohofoso kakine'no kaki'no syafisyikuj fiyimno. Anitumne'no hwomtame ulohofa yahino neso osohifofo. ² Sekwo soku, a'amu Anitumo simeho muyo sofe yahino pa'nyoso sekwo ikutoho. O'o, awonoho. Sekwo huno wonyo hohontajoso iwolo'mokukuj sekwo nom'ne kengo hopa umo'nantifeho. Oso hiso Anitu kako sekumo huno wopingo sejapihwoso'no a'amu kengo pa'nyo umo'nantifeho. Ose ikuji Anituye yahino wopingo so'no huno seyihwosi in'ngkakuj yahino hiso'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'nyo'ne so'no huno waseyono.

Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopingo so'nji yo'mayo yo'mayo so'nji nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo kakine'no syoho yokumpohn'nyo uyano.

³ Ngko sekwo anga'no anga'nohino sokumo Anitu kako ngkimo nifo'mawo'n'ngkiso so'no waselimonne'no yohono. Sekwo huno sekune'nohino ole syafihu'n'ngkutoho. Ngko yo'mayo somo yakolo'nnyo hwo'nyoho. Oso'no sekwo huno ose syafihu'n'ngkutoho. O'o, sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje yo'mayo yahino wopingoso ngkinta'ango'maho. O'o, Anitu mta'angofoho. Oseso sekwo sekwoe yofe moho'noma'nyo'njo ikuji sekune'no huno ito'no fisyafihu'n'imno.

⁴ Nakwo huno wosyofisyano. Nakwoe a'apahoso yo'mayo kengo iyo'neso kengo kengo wo'nnyofoho. Sife a'apaho timo simeho huno oso yo'mayo hiso syoho kengo kengo iwo'n'ngkisofoho. ⁵ Oso hopaso nakwo a'amu Jisas Kilaisimo simeho wopingo uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnji'nyoho. Nakwo a'amu kengo kengo hn'nwiye a'apahoso anga'nohino pa'nyofoho. I oso'no nakwo nakwoe syohoso kengo kengo wo'nnyoso fo'ma'nyo'nefoho.

⁶ Anitu kako nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nimne'no huno syafisyonto syoho kengo kengo somne'no yokumpohn'nyo nejapmentisofoho. Anitu kako a'amu fihumo kakoe hungkuno uyahon'ngkuhwosi hungkuno hiso ujo'ne syoho uynososo sohwo kako oso syoho hiso'no kakoe simeho hi'ntnnono ae uyokisosaweso oso hopa ulono. ⁷ U a'amu fihwo kako homn'ngkwa'wehwosamo yo'mayo so'no ufo'mayo'ne syoho hi'njohwo'manji u, oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no kako ufo'mano. U a'amu fihwo kako

nom'ni hwamo lutihwayo syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho so'no umo'n'ngkuhwoso'no hofiyono wolutihwano. ⁸ U a'amu fihwo kako nom'nimo usosofitofone syoho hi'njo hwo'manji kako oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no hofiyono usosofitofono. U a'amu fihwo kako nom'ni a'amu somo umofonyo iyo'njo somo yo'mayo uyo syoho'njo hwo'manji oso syoho hiso'no umo'n'ngkuhwoso'no kako simeho wop'ingo'nji uyono. U a'amu fihwo kako a'amumo mokosyohumayo'ne syoho hi'njo hwo'manji oso syoho hiso'no kako umo'n'ngkuhwoso'no kako a'amu somo hofiyono womokosyohumano. A'amu fihwo kako kon'ngkwa'wehune'no hitoho ulofihwoso'no ufo'mano. Oso hiso'no kako simonyo ihwosi kakimo ufo'mano.

A'amu somo simeho uyo yahino neso olenoho.

⁹ Sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyano likujoso mango'nohini likutoho. O'o, simeho nehopi uyikujji ufo'mapmno. Sekwo yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujji yahino ne'njo wop'ingo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ¹⁰ Sekwo nom'ne a'amu somne'no nela'wehwo Jisas simeho nejap'wo'n'ngkiso hopaso simeho afa nto'no fin'mno. Sekwo nom'ne a'amufe yofe ho'nomafikujji sekwo hofikine'no hwahopo pawomno.

¹¹ Sekwo nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe syoho so'no semo'n'ngkuhwoso'no oso syoho hiso yokumpohn'nyo fiy'mno. Po'n'ifo imo'n'ngkutoho.

¹² Yo'mayo so'no Anitu wosejapmmo nalimentiso so'no mane'eno lihwasi simeho wop'ingo'nji humehwasi wohontohumentihwano. Yo'mayo tango se'mahwoso so'no sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. Engo lopahomo sekwo Mpohwo Anitumo jomo ulikuno. Oso yahino homo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ Anituye a'amu neso hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikujo'no sekwo hofikimo komo'no ufo'mapmno. A'amu ango kengoponta'angoso hofiko sekumo se'mafikujjo'no sekwo hofikimo wop'ingo ulohofikujji sekwoe angomo hofiyono ut'imapmno.

¹⁴ A'amu sekumo wonyo selohof'wo'n'ngkohoho somne'no sekwo hofikine'no Anitu kako hofikimo wop'ingo ulohofone jomo ulimno. Sekwo Anitumo hofikimo wonyo ulohofone jomo nulikutoho. O'o, wop'ingo ulohofone jomo ulimno.

¹⁵ A'amu somo yo'mayo wop'ingo u'mante so'no Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo hofikimo simonyo fijo'n'ilohopmno. U a'amu somo yo'mayo tango u'mante so'no humotaho likujo'no sekwo hofikimo humotaho fijo'n'ilimno. Sekwo nom'ne a'amu somne'no huno syafisyikujji hupe hwan'ingo fongki'n'ngkuji hwahopo pawomno. ¹⁶ Sekwo nom'ne a'amu so'nji majopohi'n'ngkuji nom'ne a'amu fehohnjo somne'no wonyo kuyoho. Sekwo nakwo pa'nyo ku'maho. Huno ose seyihwoloho. O'o, sekwo a'amu hopi'nonohino somo simeho afa'nohini uyimno. Sekwo sekwoe yofe somo noho'noma'n'ngkutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amufe yo'mayo momayo ulohofiyimno. Sekwo huno ole eso nosyafisyikutoho. Nakwo hn'nwi huno'nji'nwoho. Ose syafisyikutoho.

¹⁷ A'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujjo'no sekwo yahino wonyo hofikimo aku nulohofikutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino

nom'ne a'amuso oso yahino somne'no wop'ingofoho liwo'n'ingkohoho oso'nohini fiyimno. ¹⁸ Oso'no sekwo yoka so'nji ikujoho fongki'nyo oso'no nosyafisyikutoho. O'o, u sekwo simeho inyo'ne hon'ingkanomawentihwosi ou sekwo nom'ne a'amu somne'no simeho afa in'ingkuji sekwo hofiko'nji simeho pompenjiyo'nji nto'no fosyohumamno. ¹⁹ U sekwo nje a'amu soku, nom'ne a'amuso hofiko sekumo wonyo selohofikujono oso'no sekwo oso yahino wonyo homo somo aku kengko kengko'no nuyikutoho. O'o, An+tu kako oso wonyo homo somo uhwon'ingkuhwosi simeho tohino umn'ingkuhwoso'no kako oso wonyo homo somo aku kengko kengko'no ulohofono. Oso a'amu An+tuye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Oso yahino wonyo somo aku kengko kengko'no ulohofososo nje syoho'nohinofoho.

Oso hofikoe yahino wonyo homo somne'no ngko aku umonnoho.

An+tu kako nakumo ose nal'imentisofoho. ²⁰ Nom'ne hungkuno nal'imentisoso olenoho. Jije mango sohwa hofiko mijoho'no ikujono kiko oso jije wosopayo hiso kakimo uyo. Kako mijo'no umo'n'ingkuhwoso'no kiko mijo uyo. Ose iso'manji kako kikimo wonyo kilohofoso so'no won+mango engo unimontonoho. ²¹ Oseso a'amu wonyo kilohofoso oso'no kiko s'imano hintotohino kumnyo'eno. O'o, kiko kakimo wop'ingo ulohofohojo'no kakoe simeho pompengo ifisyimofohojo'no oso kakoe yahino wonyo somo nihu'nahone moi'wo wesojwao'momtonoho.

13

A'amu nakumo nemokosyohumayo sohwa mo enjwa'mo wohumano.

¹ Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwoe a'amu nemokosyohumayo sohwa mo enjwa'mo wohumano. U nakwo huno ole wonayono. Olo nakwoe hwaho loponjo hwe engo sohwa hofiko siki i'mofapinyo hwa'maho. O'o, An+tu kako hofikimo uhumajiwo'n'ingkiiso hwafoho. Oso hofikoe syoho iwo'n'ingkohofoso An+tu mta'angofoho. ² A'amu fihwo kako nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwoe hungkunomo haloho maposo'njo hwotoho fewo'n'ingkiiso sohwo kako oso yahino wop'ingo olo hwaho lopo nemokosyohumayo'ne An+tu ho'nahumentiso somo hwotoho fewo'n'ingkiiso hweho. A'amu ose yoso sohwo kako oso kakoe wonyo hiso'no olo hwaho lopo tohino woma'montonoho. ³ A'amu nto'no humawo'n'ingkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwa'ne'no iyoho miyonehoho. O'o, a'amu yahino wonyo iwo'n'ingkohofoso hofiko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho unalofoho. Ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo sohune'no iyoho miyo'njo wohumamo lohoji kiko hon'ingkanononohino somo t'fi fin'ingkayo. Ose isoso'no hwe engo sohwo kako jije yofe woho'nokuma'mtonoho. ⁴ Oso hwe engo hwaho mokosyohumayo huhwo sohwo An+tuye syoho'njo hweho. Oso hwe engo sohwo kako kikimo nokufo'mahwoso'no kiko wop'ingo wohumamonnoho. U kiko yahino wonyoso yohoji kakine'no iyoho wakinono. Hwap'ingoso kakoe ahomo itokuso mokosyohumasoso siki momokosyohumuyoho. O'o, An+tu a'amu hon'ingkanononohino wonyo'njo somo tohino uyo'ne syohouy'imentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo nakwoe hwe engo sohmo enjwa'mo wohumano. Hwap'ingoso peho'neto. Hwap'ingoso hufa'uyoho.

Simo'mo nakwo tohino momaso'nefoho. I oso'nohinimaho. O'o, nom'ne ole, Anitu kako nakumo huno wopingo simeho mo'mo hononahumentiso so'nefoho. Oso huno wopingoso, Wonyo kuyoho monalonehoho. Ose lihwasia'amu nakwoe hwahopo mokosyohumawo'ningkohoho sohwafe honingkano hungkunomo hofiyono uningkowano.

⁶ Oseso oso hwapingo hufayu'yo so'no hwe engo sohwa hofiko hamniyoho ho'nasiyo'ne johonalikujono uyantanoho. Hwapingoso oso a'amu hwahomokosyohumayo sohwa hofiko Anituye syohonjohwafoho. Oso'no hofikoe syoho so'no umo'ningkahonngki syohoyokumpohn'nyo yiwo'ningkohofoho. ⁷ Oso'no hwe engo sohwa hofiko yomayo so'no sekumo hamniyoho johoselikujono sekwo uyimno. U sekwo hofikoe hungkunomo haloho pekujihofikimo enjwa'mo humafikujihofikoe yofefohonomapmno. Hwapingoso hofikosekwoe hwe engo hwafoho.

Pipi ihwasi iningkowanehwono honingkano neso mno.

⁸ Sekwo nom'ne a'amufe yomayoso mpe hwangu ulohomne'eno lohoji umajo so'no aku komono uyo. Aku muyoso wopingomaho. Olo yahino lomo finngkamno. Anitu kako sekumo simemo mikunimpososejap'wo'nngkiso so'no sekwo a'amu hopinonohino somo simemo ne'no ne'no uyano likuji ne'no uyimno. A'amu fiwo kako a'amu hopinonohino somo simemo yiwo'ningkiso sohwo kako Anituye honingkano hungkunomonto'no iningkowalofoho. ⁹ Anituye honingkano hungkuno Mousesnejapmentisosenoho. Kiko ape mayo yahino osomowonyo imokohotoho. Kiko a'amu fonjasiyo'eno. Kiko hufo iyo'eno. Kiko nom'ne a'amufe yomayo so'no hi kumo'nyo'eno. Oso honingkano hungkuno hisonji nom'ne honingkano hungkuno Anitu nejapmentiso so'nji hwapingo anganohinoho. Oso hwapingo ne anganohino hiso olenoho. Simemo kiko in'wo'nngkino pa'nyoso kiko nom'ne a'amu hopinonohino somo simemo uyo. ¹⁰ U a'amu kako simemo nom'ne a'amu somo uyoso sohwo kako hofikimo wonyo mulohofonehoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako honingkano hungkuno hopinonohino somo tifi onto'no ininggunyo hweho.

Nakwo Anituye honingkano somo tifi nto'no uningkowano.

¹¹ Oso'no sekwo nom'ne a'amu somo simemo uyimno. Olo sikuno nakwo humalohwono somne'no sekwo huno fisyafihupmno. A'amu Anituye yahino wopingo somo minngkayo'njohyalokwofo soku sekwo saho fosyawotofo. Filikapmno. Jisas kako nakumo asomo netimayo'ne sikunoso sawemo womentiso so'maho. O'o, olohonta mofoneponoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno somo simemo hinntnono uyomahonngkuhwoni sikuno pinngoneyakolomentisofoho. I olohonta sikuno moi'wo umonimonto mofoneponoho. Oseso nom'ne a'amumo simemo yokumpohn'nyo uyimno. ¹² Sikwo'mjohoso moi'wo umonimontonoho. Iyoholongkonyoso we'nenepi walongkonimontonoho. Oso'no nakwo oso yahino wonyo somohujo ikinjaofihwasinakwo Anituye yahinowopingo somo uningkowano. ¹³ Oso'no nakwoe hano emoyoso a'amu hofiko hano hinjopo emiwo'ningkohoho hopaso nakwo honingkano

nto'nohino uyano. A'amu hofiko sikwo'mjoho'mo humalofoso hofiko yokumpohn'nyo yoho'nontifi mijo yokumpohn'nyo nontifi nonilohofontifi a'mohufo yontifi hofiko yo'mayo yahino wonyo so'nji syohi'nyo huto'nikwo'mantifi yoka hnnontifi hofiko a'amu nom'nefe yo'mayo ho'yango so'no hi umo'nivo'n'ngkohoho. Oso'no nakwo oso yahino hiso ni'hu'nahone noho'naofihwosi apa'no miyanehwono. ¹⁴ O'o, nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo nomehwasi kakoe yahino wopingo'nohino somo un'ngkohwano. Nakwo nakwoe simeho yo'mayo wonyoso umo lososo miyanehwono.

14

Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no sitofo ulikutoho.

¹ A'amu fihwo kako Anitumne'no huno we'e'nohino tipemaso sohumo sekwo kakimo ole ulikutoho, Kiko huno kengo kengo'njo sohwo i'waho fiyo. Ose ulikutoho. O'o, sekwo kakimo nutimafikuiji ole ulimno, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nnonji Anitu kakoe yofe woho'nomano. Ose ulimno. I oso'no sekwo kakoe huno kengo kengo so'no yoka ulikutoho. ² A'amu fihwo kako Anituye huno engo tipemaso sohwo kako yo'mayo nonyo wosopayo tongo fehohnjo so'no kako humaho humawo'n'ngkiso hwo'maho. O'o, kako yo'mayoso toho'nohini ni'wo'n'ngkiso hweho. I hwe fihwo kako Anituye huno we'e'nohini tipemaso sohwo kako yo'mayo tongoso humaho humawo'n'ngkiso hweho. ³ I hwe kako tongo oso yo'mayoso ni'wo'n'ngkiso osohwo kako nom'ne a'amu tongo oso yo'mayoso manivo'n'ngkiyohoho somo sitofo mulonehoho. I oso'no oso a'amu tongo oso yo'mayoso manivo'n'ngkiso sohwo kako oso a'amu tongo oso yo'mayo ni'wo'n'ngkiso oso hune'no, Kiko wonyo hwosoho, ose ulohotoho. O'o, a'amu huhwo sohwa'u siko Anituye a'amu hwa'uyoho. ⁴ U kiko a'amu thwosilo nom'ne a'amu sohwoe syoho ulohofiyohoho sohwoe syoho iyoso'no kiko syoho wonyo yalokuno, ose ulimontaho. O'o, awonoho. Oso hwe huhwo sohwo mokosyohumayo sohwo kako ulimontono, Kiko syoho wonyo yalokuno, wopingo yalokuno, eso kakoe hwe engo sohwo ulimontonoho. Oso pa'nyoso Anituye a'amu huno kengo kengo'njo sofe hwap'ngoso Anituyoho. Oso huhwo sohwo hwe engo Anitu huhwo sohwo kako kakine'no tifi in'ngkayo'ne syoho iyoso'no hofikimo yokumpohn'nyo umokumontonoho. Oso'no kako hofikimo yokumpohn'nyo sosofitohmmokosyohumentan'ngkuhwosi hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Mop'wahupitnehofo.

⁵ A'amu fihwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Olo sikuno loso sikuno engomnoho. Oso'no ngko olo sikuno losomo Anitumne'no syafisy'i'mo iyoho wohumamo. Ose syafisyihwoso'no nom'ne a'amu sohwo kako ole walimontonoho. Sikuno hopi'nonohinoso afa'nohinofoho. Oso'no ngko sikuno hopi'nonohinomo Anitumne'no wosyafihu'monnoho. I oso'no sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku olo hungkuno hilo so'no huno nto'no syafisyikujono Anitu kakoe hunomo nosethwahwoso'no sekwo osomnohini hm'ngkamno. ⁶ A'amu anga'nohino fihwo kako olo sikuno nje hwe engo sohwoe yofe ho'nomayo'ne Sikuno Engofoho lonto iwo'n'ngkiso hweho. A'amu nom'nihwo kako yo'mayo tongo oso yo'mayoso ni'wo'n'ngkiso sohwo

kako kakoe hwe engo sohune'no syafisyonto n'wo'n'ngkiso hweho. Ou, kako kakoe Hwe Engo An'itune'no jomo ulonto n'wo'n'ngkiso hweho. U a'amu kako yo'mayoso manyo'n'jo iwo'n'ngkiso osohwo kako kakoe Hwe Engo sohune'no huno syafisyonto kako yo'mayoso humaho humawo'n'ngkiso hweho. Oso'no kako huhwo An'itumo isamoyoka uliwo'n'ngkiso hweho.

⁷ Nakwoe humayo so'nji nakwoe poyo pe'nyo so'nji oso hiso'no nakwo nakwoe hunoso momokosyohumunilohwono. ⁸ O'o, awonoho. An'itu kako'nohini nakwoe s'kunoso mokosyohumawo'n'ngkisofoho. An'itu kako nakumo songo fosyohumamno ose nelahon'ngki nakwo songo nohumehwasi kakoe hungkunomo un'ngkohwono. U An'itu kako ole naloso, Sekwo poyo pe'nimno nalososo u nakwo poyo wope'nantanoho. U nakwo poyo pe'nasoso u nakwo songo humasoso nakwo An'ituye a'amu'nwoho. ⁹ Kilais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso oso'no kako a'amu poyo pe'nimentohofa so'nji nakwo a'amu songo humalohwone hn'nnonjiye Hwe Engo hweho.

¹⁰ I oso'no sekwo soku nom'ne a'amu sofe yahino kengo somo uhwonont'fi oso sekwoe yahinoso wonyofoho eso peho'no lalokwofo. I oso'no sekwo soku, nom'ne a'amu somne'no sitofa peho'no ulalokwofo. Sekwo huno seyohoho. Hwangku nakwo An'ituye s'manopo lohof'hwasi nakwoe hungkuno so'no An'itu kako ikwolo-fonefoho. ¹¹ Oso hungkuno selalokwe so'no a'amu An'ituye hungkuno mt'i'mokumentohofa huhwanji olo so'no mt'i'mokumentohofi, Hwe Engo An'itu sohwo kako ole limento, Ngko songo humale sohwo'ni hungkuno nehopi'nohini selalokweno.

Oso sekwo huno waseyono. Hungkuno hiso ne umo'n'montonoho. Hwangku sohonta a'amu hopi'nonohinoso hof'iko nje yofe ho'non'maf'ikui hof'iko ngkine'no hwomtame wontohofant'ifeho. Oseso a'amu hopi'nonohinoso hof'iko ngkimo wontant'ifeho. Kiko An'itu ne hwosoho. Ose wontant'ifeho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho.

¹² Oso'no nakwo huno ole nayohoho. Hwangku sohonta nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe yahino iwo'n'ngkuhwone so'no nakwoe An'itumo nakwoe yahino hwap'ingo so'no yoloho wol'ijwaofantanoho.

Nakwo a'amu An'itumo simeho uy'iwow'n'ngkuhwone hn'nwiye yahinoso a'amu An'itu mne'no huno we'e unyo somo wonyo umokuhwaloho.

¹³ Nakwo a'amu An'itumo simeho uwo'n'ngkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu hof'ikoe yahino kengo kengo'njo somne'no huno wonyo nosyof'isyihwaloho. O'o, nakwo huno ole wosyof'isyano. Ngko olo yahino loso i'me'no nom'ne a'amuso hof'iko nonehon'ngkuji hof'iko nje yahino homo somo wonyofoho ko l'ikui hof'iko nn'ngkap'ikui hof'ikoe huno wonyo imokin'fitnnoho l'i'mo oso hiso ngko mimnehono. U ngko yo'mayo iwo'n'ngkohe so'no a'amu nom'neso hof'iko An'ituye hon'ngkano mta'ni p'wahupitnnoho l'i'mo oso hiso apa'no mimnehono. ¹⁴ Nje Hwe Engo Jisas kako ngkimo ent'hwamaso so'no ngko huno nto'no ole niyohoho. Yo'mayo An'itu nakune'no nonyo wosopayo ho'nahumentisoso fehohnjo wonyo'n'jo ho'nahumentiso'maho. O'o, wop'ingo'nohinifoho. I oso'no hwe fihwo kako huno ole syof'isyalofoho.

Ngko olo hiloso nimeso nje honingkanoso wonyo umo'nimontonoho. Kako huno ose syafisyososo u kako noso'manji kakoe honingkano hiso ni'hu'no wonyo umo'nimntonoho. ¹⁵ U kiko yo'mayo wosopayo niwo'nngkino somo nom'ne a'amu hofiko nokohonngkuji hofikoe simeho tango uyoso'no u kiko oso wosopayo hiso ne'no nonji oso a'amu homo somo kiko simeho muyalokuyohino. Kila is kako oso a'amu homo somne'no asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso'no kiko oso wosopayo hiso ne'no nonngkiji kiko nom'ne a'amumo wonyo umokohotoho. ¹⁶ Kiko yo'mayo yahino iwo'nngkino so'no wopingofoho huno ose kihwoso'no a'amu nom'neso hofiko kikimo nokohonngkuji wonyofoho kilikujono kiko oso yahino hiso apa'no yohotoho. ¹⁷ Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hn'nwi nakwo peho'no humalohwono. Yo'mayo nonyo wosopayo nyo'netaho. Yo'mayo mijo nyo'netaho. O'o, ose'ne'maho. Nakwo Anitumo enjwa'mo humalohwone hwapngoso olenoho. Anitu kakoe Towahuno Wopngonakwoe simeho mo'mo humaso so'no kako honingkanonon'no inngkayo so'no nefo'mawonngkisofoho. Kako nakwoe simeho pompenjiyo ifisyonomofwo'nngkisofoho. Kako nakwoe simeho wopingo namokuwonngkisofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amumo wopingonohini ulohofano. ¹⁸ A'amu ose iwo'nngkiso sohwo kako Jisas Kila isye syoho ulohofiyo ne hweho. Oso a'amu huhwo sohune'no Anitu kako kakoe simeho wopingo umonalofoho. A'amu nom'neso oso hwe huhwo sohomo uhwonontifi hwe wopingo hweho lalokwofo.

¹⁹ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi nakwo huno olo so'no wosofisyano. Nakwo simeho afa unano. Yo'mayo yahino nakwoe simeho afa namokuwonngkiso yahinoso yokumpohn'nyo uyano. Oso'nji yo'mayo yahino nakwo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwonngkuhwone hn'nwiye simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo namokiyo'neso uyano. ²⁰ A'amu huno kengo kengo'njo sofe simeho mo'mo Anitu kakoe yahino wopingoso utihwayo'ne syoho engo yalofoho. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Nakwo nonyo wosopayo fehohnjoso nasoso nakwoe yahinoso wonyo umo'nimontonoho. A'amu fehohnjoso ose syofisyalokwofo. Oseso nakwo huno nayohoho. Yo'mayo nonyo wosopayo yo'mayo tongoso Anitu nakwo nyo'ne'no honahumentisofoho. I oso'no oso wosopayo so'no a'amu fehohnjomanyo'njo humaho humawonngkohoho somo nakwo nikwato lohofasoso a'amu hiso hofikoe hunoso wonyo imonngkuhwoso'no u hofikoe simeho mo'mo Anitu syoho yalokunjo somo nakwo wonyo umokantanoho. Ose ihwaso'no nakwo hi'nnonji honingkanowonyomo unngkowantanoho. ²¹ Huno wopingoso olenoho. U yo'mayo yahu tongo niwo'nngkoheso yo'mayo mijo niwo'nngkoheso yo'mayo yahino iwo'nngkoheso oso'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo nohonososo yahino hiso wonyofoho ko lihwosi ngkimo nnngkape'manji kakoe yahino wonyo imononoho li'mo ngko kako'nji nohumahm'mo oso yahino hiso apa'no mimnehono. Oso huno hiso wopingofoho. ²² Oso yo'mayo yahino hiso'no Anitu kakoe hunoso kijapososo oso hunoso sikoe'nohinofoho. Nom'ne a'amu somne'no yoloho lijwaofohotoho. Kiko yo'mayo yahino iwo'nngkinoso

yo'mayo nonyo wosopayo niwo'n'ingkinno so'no jije simehoso wonyofoho mahnyo'manji kiko simonyo fiyo. ²³ A'amu fihwo kako wosopayo nyo'ne so'no u yo'mayo yahino iyoso'no wonyofoho ko lihwosi yoso sohwo kako yahino wonyo'njo hweho. Hwap'ingoso yo'mayo iwo'n'ingkuhwone so'no nakwo simeho anga'nohino'nji ole syafisyiwo'n'ingkuhwono. Olo yahino loso nto'nohinoho. Ose syofisyontani iwo'n'ingkuhwoneso oso yahinoso wonyo anefoho. I nakwoe simehomo huno hufa'uyo'njo'manji u oso yahino hiso yasoso wonyofoho.

15

Nakwo Kilaisiye yahinomo un'ingkwano.

¹ Nakwo Anituye huno engo tipema'nyo hn'nwi nakwo nom'ne a'amu Anituye huno we'e'njo somo yokumpohn'nyo utofano. Oso a'amu homo somo yo'mayo tango hofikimo u'masoso hofiko'nohini intofoso hopo'maho. Nakwo hofikimo ufo'mano. Nakwo nakwoe yo'mayo yahino osomnohini huno syafi'hu'n'ingkuhwaloho. ² Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi nakwoe humayo'nohini somne'no huno syofi'hu'n'ingkuhwaloho. O'o, nakwo a'amu hopi'nono Anitumo simeho unyo somo ufo'mano. Oseso nakwo hofikimo ufo'mehwaso'no hofiko Anituye yahino wop'ingo ne somo in'ingkakujji hofiko yokumpohn'nyo wolohofantifeho. ³ Oso'no nakwo huno nayohoho. Kilais kako kakoe humayo so'no syafi'hu'n'imentiso'maho. O'o, kako nakune'no syonafisyonto hwahopo pmentisofoho. Kilaisiye yahino hiso'no hohonta a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofohi, A'amu kikine'no hungkuno wonyo kilifijoso oso hofikoe wonyo hungkuno huhwo sohwo ngkimo ifehu'mokan'syohoho.

Oso hungkuno hiso Kilaisimne'no mt'i'mokumentohofohi. ⁴ Oso a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofohi sohwa hofiko oso hungkuno hopi'nono hiso nakwo Anitumne'no huno tipemayo'ne mt'i'mokumentohofohi. Oso hungkuno hiso nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho. Oso'no nakwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontani nakumo Anitu asomo netimayo'ne hontohumalohwono. ⁵ Anitu kako nakumo yokumpohn'nyo nasosofitofonefoho sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo lohofonefo'nefo'mawo'n'ingkiso hweho. Oso'no kako nakumo Kilais Jisasiye hunomnohini nehopi in'ingkohwasi oso huno homo somnohini aho yokumpohn'nyo kemokosyohumayo'ne wonefo'ma'montonoho. ⁶ Oseso sekwo simeho afa in'ingkuji sekwoe huno anga'nohino so'nji sekwo Anituye yofe foho'nomapmno. Oso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ingkwohweho.

Kilais kako Jutafe temtitofu osomnohini ufo'mawo'n'ingkiso'maho. O'o, temtitofu hopi'nohino somo ufo'mawo'n'ingkisofoho.

⁷ Jisas Kilais nakumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne netima'mentiso hopaso nakwo nom'ne a'amu huno engo'nji huno we'e'njo somo simeho afa inyo'ne uti'mano. Oso'no nom'ne a'amusohofiko nakumo nahon'ingkuji Anituye yofe woho'nomantifeho. ⁸ Hohonta Anitu a'amu Juta sofe ajuyohwosamo hungkuno uyimentiso so'no Kilais

kako oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne a'amu Jutafe syoho ulohofiyi imo'nimentisofoho. ⁹ Oso'nohinimaho. O'o, Anituye hitoho engoso a'amu temtitifo kengo kengo hi'njimo ifehu'mokasyihwosi hofiko hi Anitumo simeho wopingo uyifitne'ento Jisas pmentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofoho sohwa ole mtimokumentohofi,

Oseso ngko jije hungkunoso a'amu temtitifo kengo somo ulimonnoho. Ngko jije yofe honomayo'ne ta walimonnoho.

¹⁰ Nom'nepo ole mtimokumentohofi,

Sekwo a'amu temtitifo kengo sikunonji sekwo a'amu Juta Anitu sehwasopomentiso osikunonji sekwo Anitumne'no simonyo fiyimno.

¹¹ Nom'nepo ole mtimokumentohofi,

Sekwo a'amu temtitifo kengo soku sekwo Anituye yofe fohonomapmno.

I a'amu hopi'nonohino soku sekwo Anituye yofe engoso fohonomapmno.

¹² Nom'nepo Aisaiya kako Kilaisimne'no ole mtimokumento,

A'amu fihwo Juta mta'ango sohwoe yofe Jesi oso hwoe imu sohwa mta'ni Hwe Engo imo'nonefoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako oso temtitifo kengo sofe Hwe Engo hweho.

Hofiko kakimo simeho uyikujo'no hofikimo asomo utimayo'ne wohon-tohumantifeho.

Aisaiya ose mtimokumentisofoho. ¹³ Oso'no Anitu kako nakwoe simeho hi'ntnnono uyo'neso hwapingo hweho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ingkuhwone sohomo kako nakumo asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no sekwoe simeho wopingo so'nji sekwoe simeho pompenjiyo so'nji Anitu kako engo wosejapono. Oso'no sekwo Anituye Towahunofe yokumpohn'nyo nomafikuji yomayo Anitu sekumo wopingo waselohomo selimentiso so'no sekwo simonyo fiyimno.

Poul kako Anituye syoho iwo'n'ingkiso so'no kako simonyo imentisofoho.

¹⁴ U nje a'amu soku, ngko olo so'no huno niyohoho. Sekwo Anituye yahino wopingo so'nji kakoe huno engo notipemantifi sekwo Anituye hungkuno wopingoso lutihunalokwofo. Oso'no sekwo fo'mo fo'ma'nyo hofiyi lohon'alokwofo. ¹⁵ I oso'no ngko olo iyoswo fehohnjo semtimokiyalokwe loso sekwoe huno somo huno sefohotofoh'neso ngko hungkuno yokumpohn'nyo selalokweso ngko olo hungkuno hiloso mtimokalokwe so'no ngko iyoho mannyofoho. Hwapingoso Anitu kako ngkimo olo syoho wonyoangkafo hiloso ntapmentisofoho.

¹⁶ Oseso ngko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyi sohwo'ni ngko sekwo a'amu temtitifo kengo sokune'no Anitunji ufohi'nyo'ne syoho hopyonji ngko kakoe hungkuno wopingoso selalokweno. Ngko olo so'no nimon'ingkohoho. A'amu temtitifo kengo kengoso hofiko Anitumo utimayo'ne nimon'ingkohoho. Anitu kakoe Towahuno wopingo sohwo a'amu homo somo wopingo umokahon'ingkuhwosi Anitu kakoe simehoso wopingo umonimontonoho.

¹⁷ Ngko olo syoho Kilais Jisasi'nji Anitumne'no yalokuhwoyo so'no ngko simonyo yalokweno. ¹⁸ I oso'no ngko yomayo syoho

nje yokumpohn'nyo'nji iwo'n'ngkohe so'no masel'mnehono. O'o, yo'mayo syoho K'lais kako'nohini iwo'n'ngkiso so'no a'amu temtitofo kengo kengoso hofiko Anituye hungkunomo haloho pentifi tifi in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no waselimonne'no yohono. ¹⁹ K'lais kakoe yokumpohn'nyo nom'ne a'amu somo itihwayo'ne ntopahon'ngki yo'mayo kengo kengo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkohofoso ngko imentohefoho. Oso hiso Anituye Towahuno sohwo ngkimo nifo'mahon'ngki ngko K'laisiye hungkuno wop'ngoso ango Jelusalem mta'ni ema'mentoheho ango homo homo ne'no ul'm'wenji hwaho Ililikom osopo esojwao'mentohefoho. Hungkuno fehohnjo hiyaso moho'nahumentofefoho. O'o, K'laisiye hungkuno hopi'nonohinoso umentofefoho. ²⁰ Ngko olo so'no nimo'n'mentisofoho. A'amu ango kengo kengo'mjo somo K'lais kakoe yofe mupa'nyo'njo somo kakoe hungkuno wop'ngoso liku'mofone nimo'n'mentisofoho. Nom'ne a'amuso hofiko Anituye hungkunoso nto luti'hwafijo somo oso a'amu homo somo ngko apa'no moluti'hwamnehono. ²¹ O'o, a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentis Aisaiya osohwo kako hungkuno ole mti'mokumento, A'amu hofiko kakine'no mupa'nyo'njoso hofiko upo'nantifeho. Oso'no hofiko kakoe hungkunoso nupa'n'ngkuji hofikoe hunoso ito'no uyimontonoho.

Aisaiya ose mti'mokumentisofoho.

Poul kako a'amu Loum somo uhwon'imo osopo nta'ni hwaho Sipen osopono wamo limentisofoho.

²² Oseso ngko sekwoe ango sopono wose'ma'monji ko yontneso olo syoho yalokwe hilo kako ngkimo n'kiloi'peehon'ngki ngko sekumo mose'maso'njo imentohefoho. ²³ Soswo pi'n'ngo engo somo ngko sekumo wose'ma'monji imote sohwo'ni i olohonta ngko olo hwaho lopo nje syohoso moi'wo esojwao'maleno. Oso'no olohonta ngko sekumo wose'ma'monnoho. ²⁴ Oseso ngko sekumo simo'mo sehoni'mo tifi sohonta ngko hwaho nom'ne Sipen sopono wamonnoho. I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo nohumah'mo nje simo'mo wop'ngo kaki'no wani'mo'nono. I osohonta sekwo ngkimo hwaho Sipen hon'ngkanoso nti'hwafikujo'no ngko wamonnoho.

²⁵ I oso'no simo'mo ngko Anituye a'amu Jelusalem humayo yo'mayo umofonyo inyo somo hamniyoho yo'mayoso wosiyohojamonnoho. ²⁶ A'amu Masetouniya so'nji Ngk'lik so'nji hofiko Anitumo simo'mo uy'wo'n'ngkohofoso hofiko hofikoe yo'mayo yo'mayoso nuhu'mokontifi Anituye a'amu Jelusalemmjo somo hofiko yo'mayo so'no umofonyo iwo'n'ngkohoho somne'no ufo'mayo'ne hungkuno nano mtito'malofofoho. ²⁷ Oso a'amu somo fo'mayo'ne mtito'malofoso wop'ngofoho. Oseso simo'mo a'amu Jelusalemmjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi hofiko a'amu temtitofo kengo somo hofikoe huyo'mangomo ufo'mayo'ne hofiko a'amu Anituye hungkuno ujo'ne uhwatimentohofofoho. Oso'no a'amu temtitofo kengoso hofiko olohonta a'amu Jelusalemmjo somo aku ufo'mayo'ne yahinoso nto'nohinofoho.

²⁸ Yo'mayo ho'yango oso a'amu hiso hofiko hu'mokahinnyoso ntopahon'ngkofi ngko Jelusalemmjo a'amu sofe ahomo woho'nahumonne'no yohono. Oso syoho hiso moi'wo esojwaohm'mo

ngko sekwoe angso sopo nose'mahm'mo osohonta ngko hwaho Sipep osopono wamonnoho. ²⁹ Olo so'no ngko huno niyohoho. U ngko sekumo se'ma'meso u Kilaik kako nakumo wop'ingo nalohofihwoso'no nakwo wonyoangkafo wohumantanoho.

³⁰ U nje a'amu soku, ngko olo so'no n'imo'n'ingkohoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaik kako nakumo wop'ingo naloho'mentiso so'no kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo nakwoe simeho mo'mjo somo ujo entohojwo nasiwo'n'ingki sohweho. Sekwo ngkine'no Mpo-hwo Anitu kako ngkimo nifo'mayo'ne jomo yokumpohn'nyo ulimno. ³¹ A'amu hwaho Jutiya humalofoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho somne'no sekwo huno syafisyikuji, u oso a'amuso hofiko Poulimo tohino uyifitnnoho likuji oso'no sekwo ngkimo nifo'mayo'ne Anitumo jomo yokumpohn'nyo ulimno. Oso hamniyoho yo'mayo a'amu uhu'mokumalofoso ngko Jelusalemne'no nomotasime'no hofiko nuhwon'ingkuji hofikoe simeho wop'ingo umo'n'ingkuhwoso'no womantifeho. Oso'ntnne'no sekwo Mpohumo jomo ulimno. ³² Oseso Anitu kako olo so'no umo'noso'manji ngko simeho wop'ingo'nji nose'mahm'mo sekwo'nji ngko usijo'no we'enehwo nohumahm'mo ngko nje huyo'mango yokumpohn'nyo woma'monnoho.

³³ Anitu kako nakwoe simeho pompengo ifisyonaf'wo'n'ingkiso hwap'ingo sohwo kako sekwo a'amu hopi'nonohino sokunonji wohu-mano. Nehopeho.

16

Poul kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹ Nakwoe nampohwo Fipisi kako a'amu Senikiliya oso ponjoso hofiko Anitu ne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho somo ufo'mawo'n'ingkisosi kako sekumo se'mahwoso'no sekwo kakimo wop'ingo ulohopmno. ² Oso a'mu Fipi kako Anituye syoho ulohofiyosi kako sekwo'nji humahwoso'no kako Kilaikimo simeho hi'ntnnono uyalokuso so'no sekwo sekwoe senampi ne pa'nyo umo'nono. Sekwo kakimo wop'ingo ulohofikuji umokosyohumanno. U kako yo'mayo oso'no umofonyo ihwoso'no sekwo kakimo ufo'mapmno. Hwap'ingoso kako hwe moya'mi pi'n'ingo engo somo ufo'manto ngko huhwo'n'imo nifo'mawo'n'ingkisiyoho.

³ Oso a'mu P'lisila'nji kakoe hwehwo Akwila'nji osiya'u'nji siko ngko'nji Kilaik Jisasiye syoho afa'nono iwo'n'ingkuhwone ya'uyoho. Oso hisiya'umne'no nje a'amu ya'uyoho ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. ⁴ Siko ngkimo nifo'ma'mentisiyo so'no a'amu nom'neso hofiko sikimo wofonjosyano lahon'ingkofo siko poyo imo'nyo'neso siko iyoho miyo'njo imentisiyefoho. Oso'no ngko'nohini isamoyoka mulalokuyohono. O'o, a'amu temtitofu kengo kengo hopi'nonohinoso hofiko Anitumo simeho uyalokwofoso hofiko osiya'umo isamoyoka m'kun'imposo ulalokwofo. ⁵ Oso a'mu siya'uye angso somo a'amu hofiko Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho osomne'no nje a'amufu ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

Oso hwe Epinitas sohwo kako nje a'amu ne hweho. Osohwo kako hwaho Esiya sopo humanto kako a'amu Anitumo simeho muyo'njo

sohonta kako kaki'no uyimentisofoho. Oso a'amu sohune'no nje a'amu hwosoho ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno.

⁶ Oso nom'ne a'mu Maliya hnne'no ngko nje a'amuyoho ose ulalokweno. Oso'no sekwo kakimo njimno. Kako syoho yokumpohn'nyo engo yonto sekumo sefo'ma'mentisofoho.

⁷ I nom'ne hwe hufa'u temtitofu Juta oso mta'ango Antilounikasi'nji Juniyas ntnne'no ngko nje a'amu hwa'uyo ulalokweno. Oso'no sekwo sikimo njimno. Siko ngko'nji impo'angomo humamotohwonefoho. Oso huhwo sohwa'uye yofeso a'amu *apousel* so'njo ajwo sopo weho. Osohonta ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono muyo sohonta siko Kilaisimne'no simeho kaki'no uyimentisiyefoho.

⁸ Hwe nom'ne Ampliyetas oso hune'no nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako nje a'amu ne hweho. Kako ngko hopa nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo yalofoho.

⁹ Ngko Upanos ne'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Kako ngko'nji Kilaisimne'no syoho afa'njo hwoya'yoho. Osohomo ulikuji Sitekis oso huhumo ulimno. Ngko kakine'no nje a'amu hwe ulalokweno.

¹⁰ Ngko hwe nom'ne Apelisine'no nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo nje a'amu hwe kilalofoho njimno. Kako Kilaisiye hungkunomonto'no in'ngkwalofoho.

Hwe nom'ne Alisitoupiyulas montohwamne'no nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹¹ Hwe nom'ne nje temtitofu mta'ango Heloutiyan oso hune'no ngko nje a'amu hwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

Hwe nom'ne Nasisas montohwamne'no ngko nje montohwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno. Hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo simeho uyalokwofo.

¹² Oso a'mu hufa'u Tilafina'nji Tilafousa'nji siko Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokusiyo. Oso fa'une'no nje a'amu faswo ulalokweno. Sekwo sikimo njimno.

I nom'ne a'mu Pesis osi kako nje nampohweho. Osi kako Hwe Engo sohwoe syohoso yokumpohn'nyo iwo'n'ngkisiyoho. Oso hisi ne'no ngko nje nampohwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno.

¹³ Oso hwe Lufos oso hune'no ngko nje a'amuhwe ulalokweno. Sekwo kakimo njimno. Oso huhwo sohwo kako Hwe Engo Kilaisimo tifi in'ngkawowo'n'ngkiso hweho. Kona'wohi hi osenohinoho. Oso hisi kako nekwoe na'uyoho.

¹⁴ Ngko oso hwe Asinikilitos, Filekounyo, Hemesiyo, Patiloupasiyo, Hemasiyo, oso hwanji nom'ne a'amu huhwo sohwanji humalofo sohwanne'no nje a'amuhwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁵ Ngko oso a'amu Filoulokos, Juliya, Neleyos, kakoe konampi, Oulimpas, nom'ne a'amu Anitumo simeho uyiwon'ngkohofoso hofiko'nji humalofo oso hwanne'no ngko nje a'amu hwafo ulalokweno. Sekwo hofikimo njimno.

¹⁶ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku, sekwo nom'ne a'amu hofiko Anitumo simeho uyiwon'ngkohofoso so'nji noswo'n'ngkuji osopo nuhu'mokohumafikuji aho po'n'imno. A'amu hopi'nono hofiko Jisas Kilaisimo simeho uyalokwofoso hofiko sekumo nakwoe a'amu kuyoho selalokwofo.

Sekwo a'amumo wonyo imokiyo'nyo somne'no i'waho nto'no fiyimno.

¹⁷ Nje a'amu soku, ngko sekwoe huno somo wasefohoto'monne'no yohono. Anituye hungkuno sekwo upa'n'wo'n'ngkohoho somo a'amu fehohnjoso hofiko hwotoho fenti'fi a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo husilo husiloho wolohofanti'fi lohofalokwofo. Osomme'no sekwo i'waho nto'no fiyimno. Hofiko Anituye a'amu ne somo hon'ngkano hwasyo osomo ipemotowalokwofo. ¹⁸ Hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye syohoso miyalokuyohoho. Yo'mayo wonyo hofikoe simeho umo lonte somo in'ngkwalokwofo. A'amu hon'ngkano wonyo osomme'no mosyafisiyo'njo osomo hofiko hungkuno wop'ngoso afofo'nji ulonti'feso hofiko hwasyo hon'ngkanomo ipemotawowo'n'ngkohohofoho. ¹⁹ Sekwo Anituye hungkunomo in'ngkawenti'fi yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no a'amu ango'meemjoso nto upa'n'mentohofohoho. Oso'no ngko sekune'no simonyo yalokweno. Ngko olo somne'no nimo'n'ngkohoho. Sekwo yahino wop'ngo somo tipemafikuji osomnohino fin'ngkamno. Sekwo oso yahino wonyo somne'no huno apa'no nosyafisyakutoho. ²⁰ Anitu kako nakwoe simeho somo pompengo imokiyo hwap'ngo sohwo kako we'ene'ni Seteni'mo ni'hu'nahone hwotoho fehwo'ni kakimo sekwoe sifilaku'nyo'mo uhumati'montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako sekumo wop'ngo waselohofono.

A'amu Poul'i'nji humamentohofoso hofiko a'amu Loumjo somo nakwoe a'amufoho ulimentohofohoho.

²¹ Timouti kako ngko'nji syoho afa'nono iwo'n'ngkuhwoyo sohwo kako sekumo nje a'amufo selalohoho. A'amu nom'ne hofiko nje temtitoho mta'ango sohwa Lusiyosiyoye Jesouniyoye Sousipata oso hwanji hofiko nakwoe a'amu hwafo selalokwofo.

²² Ngko Tetiyos huhwo'nnonji Poul kakoe mango mta'ni olo hungkunolo ntahon'ngki ngko sekune'no semti'mokiyalokwe sohwo'ni ngko Anitumo simeho uyonji olo hungkuno loso selalokweno, Sekwo nje a'amu kuyoho.

²³ Ngkaiyos kako sekumo nje a'amufo selalohoho. Ngko kakoe angomo humentan'ngko wop'ngo n'ngmokosyohumaho. A'amu kakoe angomo Anitune'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo kako hofikimo wop'ngo ulohofi'wo'n'ngkisohoho.

Elasitos sohwo kako olo ango lophonjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa hofikoe iyoswo hamniyoho'njo yo'mayoso nto'no emokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso hwo'nji nen'ngkwa'wehwo Kwatos'i'nji siko sekumo nekwoe a'amufo selalokusiyoye.

²⁴ [Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako kakoe yahino wop'ngoso sekwo hopi'nonohino sokumo ufehu'mokasesyonyo. Nehopeho.]

Nakwo Anituye yofe woho'nomano.

²⁵ Ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ngo loseti'hwawo'n'ngkoheso Anitu kako oso hungkuno hiso'nji sekumo yokumpohn'nyo sesofitofoso hoponoho. Oso hungkuno hiloso hohonta hiyaso'mo wo'mojoso lohonta Anitu kako uti'hwanyopo ujo mehontojwahumasohoho. ²⁶ Anitu

kako songo ne'no humaso osohwo kako a'amumo hungkuno uya-
honingki l+motofo sohwa hofiko olo hungkuno homo losomo ifal-
ifaliyo mt+mokumentohofofoho. Oso'no olo hungkuno hilo so'no
Anitu kako syoho hiso nejopahoningki nakwo sekumo selalokuh-
wono. Oso'no temtitofo hopi'nonohinoso hofiko oso hungkuno
hiyaso'mo wo'mojo so'no huno uyahoningki hofikoe hunoso eho-
hos+humentisofoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko oso hungkuno
homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji kakoe yahino wopingo
somo nuhwoningkuji tifi uningkapife. ²⁷ Oso Anitu huhwo sohwo
kako'nohini huno hwapingo'njo hweho. Yo'mayo kakoe hwomu Jisas
Kilais nakune'no naloho'mentiso oso'no nakwo Anituye yofe engolopo-
hamo woho'nomehwanu.

Oso hungkunoso nehopeho.

1 Koulin

Olo Iyoswo S^{imo}'mjo loso A'amu Koulin somne'no Poul Mtⁱ'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S^{imo}'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sⁱmentiso sohonta soswo *tⁱwenti-faif* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo s^{imo}'mjo loso a'amu Koulin somne'no Poul mtⁱ'mokumentisofoho. Tajo ango Koulin i'mofapeso kako apa'no Anⁱtuye hungkuno liku'meefo syoho'ne wento mtⁱ'mokumentisofoho. Oso hohosohonta Poul kako Akwila'nji Pilisila'nji nohumantⁱfi hwapⁱfe ango syoho yontⁱfi Anⁱtuye hungkunoso liku'meefo'motofofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta fehohonjo'nji a'amu Ngkⁱlik pi'nⁱngo engo so'nji sⁱmeho hi'ntnnono uyⁱmentohofofoho. Poul Koulin hopo sopo humanto Anⁱtuye hungkuno ne'no lontanⁱngki soswo anga'no hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolomentisofoho. Ango Koulin sopo antⁱme we'epo'maho. O'o, antⁱme engo mⁱkunⁱmposoponoho. Oso ango hopo sopone'no Poul kako sⁱmeho tango'nji mtⁱ'mokumentisofoho. Oso sⁱmeho tango iyo hwapⁱngoso olenoho. Iyoswo anga'no s^{imo}'mo mtⁱ'mokuyahotⁱmentisoso imo'nao'mentiso so'ne olo iyoswo tⁱfi'njo lofosofa'u 1 Koulin'nji 2 Koulin'nji imo'nⁱmentisiyefoho. Poul iyoswo Koulinne'no mtⁱ'mokuyahojiyoso hufa'u sihunefoho. I oso'no olonhonta iyoswo anga'nohinoso mauyoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako Efesos humanto mtⁱ'mokumentisofoho. Paul olo iyoswo mtⁱ'mokiyo hwapⁱngoso olenoho. A'amu Jisasⁱmo inⁱngkunyo Koulinjoso Poulⁱmo yo'mayo yo'mayo so'no ulohonⁱmentohoho so'no Poul kako aku hofⁱkine'no mtⁱ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olonhonta iyoswo homo lomo atofu lihwasu nakwo tⁱfi unⁱngkohwano.

¹ Anⁱtu kako ngko Poulⁱnⁱmo nⁱhwosopo'mentisoso Jisas Kⁱlaisⁱye hungkuno a'amu somo liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmentiso sohwo'nnonji nenⁱngkwa'wehwo Sousⁱtenisⁱ'nji ² nekwo nohumentai sekwo a'amu ango Koulinjo sokune'no olo iyoswo loso semtⁱ'mokiyaⁱlokuhwoyo. Sekwo Kⁱlaisⁱmo ufohi'nontⁱfi kakoe a'amu ne imo'nⁱmentohofofoho. Oso hiso'no Anⁱtu kakine'no sekumo sehwsopo'mentisofoho. Sekwo'nohinⁱ'maho. O'o, hwe moya'mi ango'meemjo nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlaisⁱmo jomo ulⁱwo'nⁱngkuhwone hn'nⁱmo nahwsopo'mentisofoho. Jisas huhwo sohwo kako nakwo hwe moya'mi hopi'nonohino hn'nwiye Hwe Engo nⁱhu'no anga'nohino hweho. ³ Nanⁱngkwowho Anⁱtu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kⁱlaisⁱ'nji siko'monta'i siko sekumo wopⁱngo selohofohosi sⁱmeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

Poul kako Anⁱtumo oso a'amu homo somne'no isamoyoka ulⁱmentisofoho.

⁴ Kⁱlais Jisas kako sekumo wopⁱngo seloho'mentiso so'no ngko engolopohamo sekune'no huno syasyefⁱsyonji Anⁱtumne'no isamoyoka ulⁱwo'nⁱngkohefoho. ⁵⁻⁶ Nakwo Kⁱlaisⁱye hungkuno selⁱmentⁱhwone so'no oso hungkuno hiso sekwo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantⁱfi sekwo Kⁱlaisⁱmo ufohi'nⁱngkahonⁱngkofi kako sekumo

yo'mayo so'no umofonyo miyo'njo iyo'ne semokumentisofoho. U, sekwo kakoe hungkuno wop'ngo so'no huno tipemant'fi sekwo nom'ne a'amu somo lut'ihwayo'neso huno'njo kuyoho. Oso'no ngko An'itumo isamoyoka ulalokweno. ⁷ Nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako ut'ihwa'nyopo asomo peso'no sekwo nohontohumentan'ngkofi An'itu sohwo kako kakoe yo'mayo wop'ngoso sejopalofoho. Kakoe wop'ngo somne'no sekwo umofonyo mifitnnehofo. ⁸ O'o, An'itu kakoe yokumpohn'nyo so'nji sekumo sesosofitofontan'ngkuhwosi sekwo An'itumne'no yokumpohn'nyo lohofontan'ngkuji sekwoe s'kunoso moi'wo umo'n'montonoho. Oseso nakwoe Hwe Engo Jisas K'laisiye S'kuno Engo kako asomo poso sohonta sekwo wonyo ane lohof'kuji won'imango masenonehoho. ⁹ An'itu kako kakoe Hwomu Jisas K'lais nakwoe Hwe Engo sohwo'nji nakwo'nji s'meho afa inyo'ne nakumo nahwosopo'mentisofoho. Nakwo K'laisi'nji majopohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho. Oso hiso'no ne imokiyo'neso An'itu kako hoponoho. Kako kakoe hunoso m'kwesyaf'isyonehoho. O'o, awonoho.

A'amu Koulin hof'iko An'itune'no uhu'mokumotofoso hof'iko husilo husilofolo loho'mentohofofoho.

¹⁰ U, nje a'amu soku nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako olo hungkuno ntapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo upa'n'imno. Sekwo yoka hn-nont'fi husilo husilofolo loho'malofoso moi'wonoho. Sekwo apa'no oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo apa'no nuhu'mokukuji hungkuno afa'nohino fil'ikuno huno anga'no'nohini f'isyaf'hupmno. ¹¹ U nje a'amu soku oso ape K'louwe siye angom'ta'ango a'amu nopont'fi ngkimo ole nt'malofi, A'amu Koulin'so hof'iko yoka hnnalokwofo. Ose nt'malofofoho. ¹² Ngko sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo selalokweno. Sekwo huno kengo kengo syaf'isyont'fi a'amu fehohnjo soku ole lalokwofo, Nakwo Poul'iyeh yahinomo in'ngkoyalokuhwono. Nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Apoulousiye a'amu'nwoho. Nom'ne a'amu soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo Pitaye hungkunomo in'ngkoyalokuhwono. I, a'amu nom'ne soku sekwo ole lalokwofo, Nakwo K'laisiye a'amu'nwoho. Ose lalokwofo. ¹³ Pipineto. A'amu pi'n'ngo engo hof'iko sekwoe wonyomne'no pe'n'imentohofotaho. Ngko Poul'ini iyo hwojiyaf'iku'nnyopo sekwoe wonyomne'no lape'n'maleno. O'o, sekwo huno seyohoho. K'lais kako'nohini sekwoe wonyomne'no poyo pe'n'imentisofoho. I hof'iko ngkine'no mijo kiyosema'malofotaho. O'o, K'laisimne'nohini sekumo mijo kiyosema'malofofoho. ¹⁴ Ngko sekwo'njo sopo mijo kiyomayoso a'amu pi'n'ngom'maho. O'o, K'lisipos'i'nji Ngkaiyas'i'njimnohini mijo kiyoma'maleno. Oso'no ngko a'amu hufa'u hwa'umnohini mijo kiyoma'mentohe so'no An'itumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁵ Oso'no a'amu pi'n'ngo engoso hof'iko ole mal'fitnnehofo, Poul kako nakumo mijo kiyonema'mentiso so'no nakwo Poul'iyeh a'amu'nwoho. Ose mal'fitnnehofo. ¹⁶ U, ngko nom'ne a'amu sohune'no syaf'isyohono. S'tefanosiyeh a'amu oso hwanjimo ngko mijo kiyoma'maleno. U, ngko nom'ne a'amu somo mijo kokiyoma'mentohono. Awol'ikeno. Ngko huno maniyohoyohoho. I, ngko mijo kiyomayo hungkuno

so'no peho'no selalokweno. ¹⁷ Kɪlais kako ngkimo oso mijo kiyomayo syohoso montapmmentisofoho. O'o, ngkimo kako a'amu somo kakoe hungkuno lutɪhwawo'ne syoho ntapmmentisofoho. A'amu huno'njo sohwa hofɪko hungkuno sawemo lutɪhwawo'nɪngkohoho hopaso ngko hungkuno molutɪhwamnehono. O'o, Kɪlais kako iyo hwojiyafɪku'nnyomo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nɪmentiso so'no a'amu huno nto'no mosyafɪhupitnnoho lonji ngko a'amufe huno nto'no ehohosasiyo'ne hungkuno tɪfo tɪfo lutɪhwawo'nɪngkohe hwo'nyoho.

Nakwo Kɪlaisɪmo uhwonontani uhwonimentɪhwoneso nakwo Anɪtuye yokumpohn'nyo'nji kakoe huno wopɪngo so'nji nto uhwonimentɪhwonefoho.

¹⁸ A'amu Anɪtumo minɪngkayo'njo iwo'nɪngkohofoso hofɪko Kɪlais nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafɪku'nnyomo poyo pe'nɪmentiso so'no upa'nontɪfi hofɪko huno ole syofɪsyalokwofo, oso hungkuno lɪwo'nɪngkohofoso hwayohosi hungkunofoho. Ose syofɪsyalokwofo. I, oseso nakwo a'amu Anɪtu kako nakumo asomo netɪmayo'ne'no hontohumentani nakwo huno ole nayɪwo'nɪngki, Kɪlais kako nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafɪku'nnyomo poyo imo'nɪmentiso sohune'no Anɪtu kako kakoe yokumpohn'nyo netɪhwamentisofoho. ¹⁹ A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohoho sohwa hofɪko a'amu Kɪlaisɪmne'no nakwolaho lɪwo'nɪngkohoho somne'no ole mtɪ'mokumentohofi,

Anɪtu ole lɪmento, A'amu hwahoponjoso hofɪko hofɪkoe yokumpohn'nyo so'nji Anɪtumo u'mayo'ne'entɪfi huno uyalokunjo oso a'amuso hofɪkoe huno somo ngko wonyo umokumonnoho.

Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi huno'nji lɪwo'nɪngkohofoso hofɪko Anɪtumo u'mane'entɪfi honɪngkano pi'nɪngo pi'nɪngo hofɪkoe huno mta'ni imofɪwo'nɪngkohoho somo ngko wae weeo'monnoho.

Anɪtu ose lɪmentisofoho. ²⁰ A'amu Anɪtumo minɪngkayoso hwahoponjo somne'nohini huno syafɪsyɪwo'nɪngkohofoso hofɪko ole lɪwo'nɪngkohofi, Nakwo huno'njo hn'nwi nakwoe huno nto'nohinoso a'amu nom'ne somo lutɪhwane'entɪfi syafɪsyɪwo'nɪngkohofofoho. Oso a'amumne'no Anɪtu kako kakoe a'amu ne hn'nyumo ole netɪhwamento, Olo hwaho loponjo hunoso wonyo hwayo hohnjofoho. Oso'no a'amu kako olo hwaho loponjo huno somnohini syafɪsyɪwo'nɪngkiso sohwo kakoe huno neso mauyoho.

²¹ I oso'no Anɪtu kako huno hwapɪngo'njo sohwo kako olo honɪngkanolo imo'mentisofoho. A'amu hofɪko Anɪtumo u'mano lɪkujoso hofɪko hofɪkoe huno mta'ni Anɪtumo mu'mapitnnoho. O'o, awonoho. I oso'no Kɪlaisɪye hungkuno wopɪngoso a'amu somo lutɪhwawo'nɪngkuhwone somo sɪmeho hi'ntnnono uyɪkujɪ hofɪko Anɪtumo u'mantɪfeho. Nu'mafɪkujɪ hofɪko kakoe a'amu ne umo'nantɪfeho. Oso hiso'no Anɪtu kako sɪmeho wopɪngo umo'nɪwo'nɪngkisofoho. I oso hungkuno hiloso nakwo lutɪhwawo'nɪngkuhwone somne'no hofɪko nalɪwo'nɪngkohofi hwayo hohnjo hungkuno lɪwo'nɪngkohoho kuyoho. Ose nalɪwo'nɪngkohofofoho. ²² I a'amu Jutaso ole lɪwo'nɪngkohofi, Anɪtu kako nakumo kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayo kengo

wonyoangkafo a'amu mifijoso netihwaso'manji u oso hungkunos Anitu mta'ango'manji uhwon'ngkuhwasi oso hungkuno homo somo nakwo huno naihwoso'no tifi un'ngkowano. A'amu Ngk'lik oso hwa ole liwo'n'ngkohofi, u, nakwo yo'mayo hungkuno upo'nasoso huno wop'ngofoho syof'syaso'manji oso hungkuno homo somo huno naihwoso'no tifi un'ngkowano. ²³ I oso'no nakwo hungkuno lutihwawo'n'ngkuhwoneso olenoho. K'ilais kako nakwoe woyomne'no iyo hwojiyafi'ku'nnyomo poyo imo'n'mentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hofi'ko oso hungkuno hiso'no nakwolaho lonti'fi won'paho ikin'wo'n'ngkohofoho. A'amu Ngk'lik sohwa hofi'ko oso hungkuno homo somo nupa'nonti'fi ole liwo'n'ngkohofi, Olo hungkuno loso kokato'nnyofoho. Ose liwo'n'ngkohofoho kuyoho. ²⁴ I nakwo a'amu Juta hn'nnonji temtitofo kengo kengo hn'nimo Anitu nahwosopo'mentiso hn'nwi nakwo Anituye mampahomo upo'nontani nakwo huno ole nayohi, K'ilais kako nakumo asomo netimayo'ne poyo pe'n'mentiso sohumo nuhwonontani uhwon'mentihwoneso nakwo Anituye yokumpohn'nyo so'nji Anituye huno wop'ngo so'nji uhwalokuhwono. ²⁵ Oso hon'ngkano Anitu kakimo u'mayo'ne imo'mentiso so'no a'amu hwahoponjoso hofi'ko huno syaf'syonti'fi hofi'ko ole liwo'n'ngkohofi, Olo hon'ngkano loso ne anefoho. Hwayo hohnjofoho. Ose lonti'feso hofi'koe huno so'nji yokumpohn'nyo so'nji Anitu kakoe huno hwap'ngo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji hofi'kimo yakolo'nnyofoho.

²⁶ Ou, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne joho sel'mentiso sohonta sekwo huno ane, yokumpohn'nyo ane, yofe engo ane imo'n'mentohofoho kuyoho. ²⁷ A'amu hwahoponjo yahino somne'no huno'njoso Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisy'mo'mo lonto a'amu huno'masoso hofi'ko nje hon'ngkanomo tifi nn'ngkap'kuji nje a'amu ne imo'n'fitnne'ento uhwosopo'mentisofoho. A'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo'njo somo Anitu kako oso a'amu homo somo wonimango ufisy'mo'mo lonto a'amu yokumpohn'nyo aneso nje a'amu ne imo'n'fitnne'ento hofi'kimo uhwosopo'mentisofoho. ²⁸ A'amu hwahoponjoso hofi'ko yo'mayo so'no ole liwo'n'ngkohofi, Wonyofoho. Nakwolaho. Oso hiso ne anefoho. Ose liwo'n'ngkohofoho. Oso homo somne'no Anitu kako oloso ngko'nefoho. Woma'mo limentisofoho. Anitu kako a'amu hwahoponjofe hunoso ne anefoho. Moi'wo umo'nono limentisofoho. Oso'no yo'mayo so'ne hofi'koe yofe ho'nomawo'n'ngkohofoho somo Anitu kako wae yao'mentisofoho. ²⁹ Anitu kako oso yo'mayo hiso imentiso so'no nakwo Anituye timopo nakwoe yofeso moho'nomo'nanehwono. ³⁰ Anitu kako nakumo Jisas K'ilais'njopo menelumaji'mentisofoho. Oso'no Anitu kako K'ilais'ye hungkunos nakwoe hunomo moho'nonahumentiso so'no nakwo kakine'no huno nto'no syof'syalokuhwono. K'ilais kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no Anitu kako nakumo wop'ngo kuyoho nelalofoho. Jisas kako hon'ngkano wonyo somta'ni nakumo mpe enema'mentiso so'no kako nakumo Anituye a'amu ne namokumentisofoho. ³¹ Oso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa hofi'ko ole mt'i'mokumentohofi, Hwe fihwo kako kakoe yofeso woho'noma'nimo lososo kakoe yofe moho'noma'nonehoho. O'o, kako K'ilais nakwoe

Hwe Engo sohwoe yofe'nohini woho'nomano.

2

Poul kako Kilaisiye iyo hwojiyafjiyo so'no hungkuno ulimentisofoho.

¹ Oseso nje a'amu soku, hohonta ngko sekumo nose'manji ngko Anitu kakoe hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso selimote sohonta sekwo huno ole syafihupitnne'enji maselmmmentohono, Kiko yofe engo'njo hwosoho. Huno hwap'ngo'njo hwosoho. Ose nt'fitnne'enji maselmmmentohono. ² O'o, ngko nje simeho somne'no ole nto hnnimentoho, Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yo'mayo kengo kengo so'no ngko hungkuno maselmmnehono. O'o, awonoho. Ngko Jisas Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo sopo nakwoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso sohune'no ngko huno nihwoso'no oso'nohini wolosetihwamne'no yohono. ³ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko yokumpohn'nyo ane nohumanji iyoho nnimentisofoho. ^{4,5} Sekwo nje huno somo tifi nn'ngkap'fitnne'enji hungkuno selimote'maho. O'o, sekwo Anituye yokumpohn'nyo somo tifi in'ngkafitnne'enji hungkuno selimentohefoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta a'amu huno'njoso hofiko nom'ne a'amufe hunomo uwolo'mokantifi hungkuno nto'no esyohumawo'n'ngkohoho pa'nyoso selimentohe'maho. O'o, ngko Anituye hungkuno selahon'ngko Anitu kakoe Towahuno Wop'ngofe yokumpohn'nyoso sekwo utihwa'nyopo nuhwonontifi sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Olo hungkuno loso ne'njofoho. Huno ose syafihu'mentohofofoho.

Anituye Towahuno sohwo kako nakumo huno wop'ngo nejopalofoho.

⁶ Anitu kako huno engo nejapmmentisoso nakwo a'amu Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofa somo luti'hwawo'n'ngkuhwonefoho. Oso huno engo hiso olo hwaho loponta'ango'maho. U, a'amu olo hwaho lopo nakumo yokumpohn'nyo ne mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa mta'ango'maho. O'o, hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umo'n'montonoho. ⁷ Nakwoe Anitu mta'ango huno engoso luti'hwawo'n'ngkuhwonefoho. Oso huno engo hiso hiyaso'mo wo'mojofoho. Anitu kako nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta Anitu kako nakumo kakoe a'amu ne namokuhwosi nakwo kako'nji kakoe ango wonyoangkafo sopo humane'ento hungkuno mtito'mentisofoho. ⁸ A'amu olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa hofiko oso huno hwap'ngo somo huno nto'no mosyafisiyo'njo hwafoho. I oso'no hofiko nakwoe Hwe Engo Anitu pomponaho hwap'ngo sohwoe hwomu sohune'no huno nto'no syafisyontifijontentesi hofiko kakimo iyo hwojiyafiku'nnyo somo mofonjinto'ofasyikutnnesohilo. ⁹ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no a'amu Anituye hungkuno ni'hu'no hohonta mt'i'mokumentohofi sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi yo'mayo wonyoangkafo somo muh-wonyoso yo'mayo wonyoangkafo so'no haloho mupa'nyo so'nji yo'mayo wonyoangkafo a'amufe hunomo mufohotofo'njo oso yo'mayo hiso Anitu kako kakoe a'amu simeho uy'wo'n'ngkohoho somne'no nto'no esyohumaho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. ¹⁰ Oso yo'mayo so'no hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso An+tu kakoe Towahuno wop+ngo sohwo neti'hwamentisofoho. An+tuye Towahuno Wop+ngo huhwo sohwo kako yo'mayo nakwo hiyaso'mo yalokuhwone somo uti'hwanyopo nahononto yo'mayo wop+ngo An+tuye hunomjo oso'nji kakoe yahino so'no kako huno uyohoho.

¹¹ A'amu ti'hwolo, nom'ne a'amu sohwoe huno somo uhwonyosofo. O'o, awonoho. Oso hwe sohwo kako'nohini kakoe hunoso huno uyohoho. Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako An+tuye huno somo kako huno muyo hweho. An+tu kakoe Towahuno sohwo'nohini kako An+tuye huno so'nji yahino so'nji huno uyohoho. ¹² I oso'no nakwo An+tuye a'amu ne hn'nwi nakwo olo hwaho lophonjo yahino wonyoso momaso'nwoho. O'o, An+tu kako nakumo kakoe Towahuno nejapmmentiso oso hiso yo'mayo wop+ngo An+tu kako siki nejap+wo'n+ngkiso so'no nakwoe hunoso nto'no nto ehohosonasyohoho. ¹³ Yo'mayo wop+ngo An+tu kako nakumo siki nejap+wo'n+ngkiso so'no selalokuhwoneso nakwo nom'ne a'amufe huno mta'ni mentani moselalokuyi'hwono. O'o, olo hungkuno loso An+tu kakoe Towahuno Wop+ngo nakumo loneti'hwahon+ngki selalokuhwono. Oso hungkuno hiso nakwo a'amu An+tuye Towahuno Wop+ngo hi'njo somne'no luti'hwalokuhwono.

¹⁴ U, a'amu An+tuye Towahuno Wop+ngo ane sohwo oso a'amu huhwo sohwo kako An+tuye Towahunofe hungkunoso huno nto'no muyo hweho. U, oso hiso peho'neto. Oso a'amu huhwo sohwo kako oso hungkuno hiso nupa'nonto huno ole syofi'syalofoho. Olo hungkuno loso hwayo hohnjo hungkunofoho. Ose syofi'syalofoho. Nakwo a'amu An+tuye Towahuno hi'njo hn'nwi nakwo Towahuno Wop+ngofe hungkuno hilo so'no huno nto'no nayohoho. I a'amu An+tuye Towahuno Wop+ngo aneso kako olo hungkuno hwap+ngo ne hilo so'no huno muyonehoho. Oso'no An+tuye Towahuno Wop+ngo sohwo kakoe wop+ngoso oso a'amu hisomo muyonehoho. ¹⁵⁻¹⁶ Oso hiso'no a'amu An+tuye hungkuno mt'i'mokumentohofofoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Nakwoe Hwe Engo An+tu sohwoe huno somne'no huno ti'hwu uyohoho. An+tu sohwo ti'hwu woluti'hwamontolo. O'o, ni'hu'no awonoho.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. I oso'no nakwo An+tuye Towahuno Wop+ngo hi'njo hn'nimo Kilais kakoe huno fehohnjoso nejapmmentisofoho. Oseso a'amu An+tuye Towahuno Wop+ngo hi'njo sohwo kako yo'mayo yo'mayo somo uhwon+ngkuhwosi kako yamofu uloho'montonoho. Oloso wop+ngofoho. Oso wonyofoho. Huno ose uyohoho. U, a'amu kako An+tuye Towahuno Wop+ngo aneso kako An+tuye a'amu ne somo yamofu mulohofonehoho. O'o, An+tuye Towahuno Wop+ngonjo sohwo yahino wop+ngo uti'hwamontonoho.

3

An+tuye a'amu ne somo mokosyohumawo'n+ngkohofu sohwa hofi'ko An+tuye syoho ulohofiyu hwafoho.

¹ Nje a'amu soku, hohonta ngko sekwo'nji nohumanji An+tuye hungkuno sel+mentoheho ngko a'amu An+tuye Towahuno Wop+ngo hi'njo somo uli'wo'n+ngkohe pa'nyoso sekumo hungkuno masel+mmentohefoho. O'o, ngko a'amu hofi'ko si'meho sohwo yo'mayo

wonyoso umo lonte somo in'ngkawowo'n'ngkohofa pa'nyo sukumo Anituye hungkuno sel'imentohefoho. Oso hohosohonta sekwo K'laisiye yahino somne'no mehomi milongo pa'nyo humamentohofofoho. ² Anituye hungkuno neso tongo u wopayo yokumpohn'nyo pa'nyofoho. I sekwo mehomi milongo pa'nyo soku nohumentan'ngkofi ngko amno mijo'nohini sejapmmentohefoho. Anituye hungkuno fehohnjoso tongo pa'nyoso sekwo man'immentohefofoho. I olohonta hohonta sekwo man'fitnnehofa. ³ Hwap'ngoso sekwo Anituye Towahuno ane pa'nyo soku ne'no humalofo. I nom'ne a'amu sekwo'nji humalofo somne'no simeho tohino'nji uyont'fi yoka hnn'wo'n'ngkohofa kuyoho. Oso yahino sekwo iwo'n'ngkohofoso sekwoe simeho sohwo kako yo'mayo wonyo umo lonte somnohini in'ngkawowo'n'ngkohofa kuyoho. Oso yahino hiso hwahoponta'angofoho. ⁴ Yahino anga'no yalokwofoso olenoho. A'amu anga'nohino sohwo kako ole lalofoho, Ngko Pouliye a'amu hwo'nyoho. I nom'nihwo kako ole lalofoho, Ngko Apoulousiye a'amu hwo'nyoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe Towahunofe yahinotaho. O'o, awonoho. Hwahoponta'ango'nohinofoho.

⁵ Oso'no sekwo huno nto'no f'syafihupmno. Apoulous sohwo kako peho hwolo. I ngko Poul sohwo'ni peho hwo'nto. Nekwo sohwoya'i Anituye syoho ulohofiyi hwoya'yoho. I oso'no nekwo Anituye hungkuno wop'ngoso selahon'ngkuhwoi sekwo nupa'nont'fi Anitumo simeho hi'ntnnono uy'imentohefofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo kako nekumo syoho anga'no anga'no ejopalofoho. ⁶ Ihwoni. Ngko sekwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno ipisayo uyo hulohofa hopa hulasehumentohofoho. Apoulous kako oso ipisayo uyo homo somjo hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofahon'ngki Anitu kako oso ipisayo homo somo hwap'ngo sohwo kako engo imokalofoho. ⁷ I a'amu kako ipisayo uyo hiso hul'wo'n'ngkiso sohwo kako kakoe yofeso engo'maho. Yofe we'e'njo hweho. U a'amu kako hoja wonyo yo'mayo sofokafonte somo wae yaofiwo'n'ngkiso sohwo kako kakoe yofe hi we'e'njo hweho. Anitu kako oso ipisayo uyo homo somo ne imokalokunjo sohwo kako oso hwo'nohini kako yofe engo hi'njo hweho. ⁸ Oso a'amu kako ipisayo uyo hulalokuso sohwo'nji hoja wonyo wae yaofalokuso sohwo'nji sikoe syoho neso afafoho. I oso'no siko sikoe syoho sikoepe sikoepe yalokusiyo so'no sikoe syoho homo somne'no ho'yango womanjiyoho. ⁹ Ou, Apoulousi'nji nekwo Anituye syoho ulohofiyi hwoya'yoho. Sekwo soku Anituye syoho kuyoho. Oso'no sekwo husilo husilofa peho'no loho'mentohefoto.

A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako anga molihwo'n'ngkiso pa'nyo hweho.

Sekwo Anituye anga pa'nyo soku Anitu kako anga hiso molalofoho. ¹⁰ Anitu kako ngkimo wop'ngo ntohofonto kako kakoe syoho wop'ngo ntapmmntisoso yonji ngko anga ingkuso simo'mjo hwo'nyoho. Oso'no ngko Anituye hungkuno sel'imentohe sohonta oso hwosaho yokumpohn'nyoso nto iju'mo'mentohefoho. U a'amu nom'ne sohwa hofiko Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko oso hwosaho hopo sopo anga neso molalokwofo. A'amu huhwo sohwa hofiko oso anga hiso wonyo imo'nonoho likuji hofiko huno nto'no wasyofihupife. ¹¹ I oso'no sekwo huno seyohoho. Oso hwosaho ngko simo'mjo iju'mo'mentoheho Jisas K'laisiyoho. Oso

hwosaho homo somo a'amu nom'nehwo kako yofafihwosi kako nom'ne hwosahoso momawonjonehoho. O'lo, awonoho. ¹² A'amu fihwo kako oso hwosaho hopo sopo ango wamolimo lihwosi'manji kako oso hwosaho hopo sopo nano yokumpohn'nyoso nomahwosi syasyososo oso nano huhwo sohwo kako ango yokino homo somo yokumpohn'nyo wokemokosyohumamontonoho. I yo'mayo holayo yokino, s'ingkume yokino oso nano po'n'ifoso kako nomahwosi mtitofasyososo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. ¹³ I nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi olo syoho yalokuhwone hiloso hwanguku sohonta utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Oso s'ikuno Jisas Kilais kako nakwoe hungkuno ikwolofone somo asomo pososohonta yo'mayo syoho iwo'n'ingkuhwone somo toho hopa nonefoho. Oso toho hiso n'ingkahon'ingkuhwosi nakwo yo'mayo syoho iwo'n'ingkuhwone somo yamofa nalohofihwoso'no nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye syoho ne so'no huno wonayono. ¹⁴ U hwe fihwo kako ango oso hwosaho hopo sopo hofiyono moloso'manji oso kakoe ango homo somo toho manonehoho. O'lo, awonoho. Oso ango hiso toho manyo'njo nto'no molohinowentan'ingkuhwosi oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yango woma'mtonoho. ¹⁵ U hwe fihwo kako oso hwosaho hopo sopo kako ango nto'no mamajo'njo yoso sohwoe angoso toho n'ingkuhwosi kakoe syoho hopi'nonohinoso wonyo umo'n'montonoho. Syoho hiso ne ane umo'n'montonoho. U oso syoho iyo huhwo sohwo kako ho'yangoso momanehoho. Oso hwe huhwo sohwo kako songo ko humaso sohwo kako toho mta'ni ifiwo'n'ingkohofa pa'nyo hweho.

Anituye a'amu neso hofiko Anituye angofoho.

¹⁶ Olo so'no sekwo in'ingo seyihwoloho. Sekwo Anituye a'amu ne soku Anitu kakoe ango kuyoho. Anitu kakoe Towahunoso sekwoe simeho ajwomo'mo humaho. ¹⁷ U hwe fihwo kako sekwo Anituye ango sokumo kako wonyo semokoso sohomo u, osohomo Anitu kako kakimo oso wonyo hiso aku uyimontonoho. Wayo weeo'mtonoho. I hwapingoso sekwoe simehoso Anituye ango wopingo'nohiniponoho.

Sekwoe yo'mayo hwahoponjofe yofeso noho'nomafikutoho. O'lo, Anituye yofe'nohini foho'nomapmno.

¹⁸⁻²⁰ A'amu yo'mayo hwahoponjo so'no huno'njo somo Anitu kako uhwononteso hofikoe huno neso nihu'no ane kuyoho uliwo'n'ingkisofoho. Hohonta hwe fihwo Joup kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumento, A'amu olo hwaho loponjo huno somnohini in'ingkawowo'n'ingkohofa somo oso huno ne ane huhwo sohwo hofikimo nano mokoji'ipemawo'n'ingkohoho.

Joup ose mt'i'mokumentisofoho. Hwe nom'ne Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumento, Anitu kako a'amu olo hwaho loponjo yo'mayo yo'mayo so'no huno'njo sohwafe hunomo uhwononteso hofikoe hunoso ne anefoho. Ose liwo'n'ingkisofoho.

Hungkuno ose mt'i'mokumentisofoho. U, hwe fihwo kako hwasyo hungkuno hnnonoho. A'amu fihwo kako sekwo'njo sopo humaso sohwo kako olo hwaho loponjo yo'mayo somo in'ingkawowo'n'ingkiso sohwo ngko yo'mayo so'no huno'njo hwo'nyoho. Ose liwo'n'ingkiso sohwo kako yo'mayo hwahoponjo wonyo so'no hohujo ikinjaofihwosi

kako Anituye hungkuno ne'njoso womano. Oso huno wopingo hiso nomahonngkuhwosi a'amu fehohnjoso hofiko nuhwonngkuji ole ulantifeho. Kako ilo'nnyohwo imo'nngkohoho. Ose ko ulifijososo hwe huhwo sohomo Anitu kako nuhwonngkuhwosi hwe sohwo walimontonono oso huno'njo nto imo'nngkohoho walimontonoho. ²¹ Sekwo nakwo a'amu hwahoponjo hn'nyumo nenngkapikuiji sekwo husilo husilofo ihwatimo'nngkutoho. U sekwo a'amufe yofe noho'nomafikutoho. Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso sekwo'nefoho. ²²⁻²³ I hwapingoso sekwo Kilaisiye kuyoho. I Kilais kako Anituye hweho. Nakwo a'amu hufa'u s'hune ngko Pouli'nyo Apoulousiyo Pitayo oso hwona'ni nakwo sekumo sefo'mayo'ne hwona'ni humalohwono. Olo hwaho lopo yo'mayo Anitu ho'nahumentisoso sekwo'nefoho. Anitu kako songo humayo'ne sejapmmmentisoso sekwo wopingo humayo'ne sejapmmmentisofoho. Poyo pe'nyo sejapmmmentisoso sekwo ango songo ne'no humayo sopo tipihwonyo'ne sejapmmmentisofoho. Yo'mayo hopi'nono olohonta wojo so'nji tifi no'mo imo'none so'nji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne sejopalofoho.

4

Anitu kako Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwafe syoho somne'no yamofu ulohofonefoho.

¹ Sekwo ngko Poul nontne'no Apoulousi'nji nom'ne sohwanne'no olo so'no huno fisyafihupmno. Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohwa'ni nakwo Kilaisiye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Kilais kako nakumo Anituye hungkuno hiyaso wo'mojoso nejopahonngki nakwo sekumo sejopalokuhwono. ² A'amu nom'nimo Anituye hungkuno lutihwawo'nngkiso sohwo kako kakoe Hwe Engo oso syoho uyimentiso sohume'no syoho yokumpohn'nyo uyono. ³ Ngko Anituye syoho yalokwe loso'no sekwo yamofu ntohopijososo ngko sekwoe huno somne'no ngko huno pi'ningo mosyafihu'mnehono. I ngko huhwo'ni olo syoho Anitumne'no yalokwe loso'no ngko yamofu maloho'nimnehono. ⁴ Hwapingoso ngko olo syoho yalokwe loso'no wopingofoho huno ko syafihu'meso oso huno hwasyo'manji olo syoho homo losome'no ngko yamofu nto'no pipi loho'nimnehono. I oso'no ngko hwe wopingo hwo'nyoho eso mahnnimnehono. O'o, nje Hwe Engo sohwo kako nje syoho so'no olo wonyofoho, olo wopingofoho, oseso nje Hwe Engo sohwo kako'nohini wantimontonoho. ⁵ Oseso sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no wonyofoho nulikutoho. O'o, fohontohumamno. Nakwoe Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo yamofu wonaloho'montonoho. Yo'mayo yahino wonyo huno wonyo hiyaso'mo woyoso kako utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho. Oso hohosohonta a'amu syoho wopingo yontifijo somo Anitu kako'nohini a'amu anga'no anga'nohino somo, Kiko syoho wopingo'njo hwosoho. Kiko wopingo'njo kiyoho, ose ulonefoho.

A'amu Koulin humamotofoso hofiko hofikoe yofe ho'noma'nimotofofoho.

6 U, nje a'amuru soku, ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso ngko'nji Apoulousi'ntne'no selalokweno. Hungkuno hiso sekumo yahino wop'ingo somo seti'hwayo'nefoho. Sekwo Anituye hungkuno hotoho fekutoho. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuji nom'ne a'amufe yofeso monje yasy'kuji nom'ne a'amufe yofe'nohino noho'nomaf'kutoho. U, nje a'amuru soku, sekwo oleso nol'kutoho. Pouli'nji Apoulousi'nji siko nakwoe hwe engo hwa'uyoho. Ose likuji sekwo nom'ne a'amuru sohwafe yofeso monje yasy'kutoho. 7 I sekwo yo'mayo huno wop'ingo syafisy'wo'n'ngkohofoso nti'mta'angoto. Oso huno wop'ingo hiso sekumta'ango'maho. O'o, Anitu kako sekumo sejapmentisofoho.

8 Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Nakwo Anituye hungkuno hopi'nonohinoso huno nto'no nayohoho. Yo'mayo nakwo nto'no humayo so'no Anitu nto nejapmmasofoho. Nakwo nom'ne a'amuru Anituye hungkuno lonet'hwamentohoho sohwafo uyokolofontani nakwo hwe engo nto imo'n'malohwono. Sekwo oso hwasyo hunoso losyofisyalokwofo. I sekwo hwe engo ne imo'n'fijontentesi nje simehoso wop'ingo nto nimo'n'ngkuhwonesohilo. Oso'no sekwo nakwo'nji hwe engo nto humehwanesohilo. 9 Ngko huno ole syofisyalokweno. Anitu kakoe hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkuhwone (*apouse*) sohwafo'nimo nom'ne a'amuru sohwafe sifi'ki'nyo'mo nehuma'nyo pa'nyo hwa'nyoho. I a'amuru nakumo ole nalinyo pa'nyo hwa'nyoho. Hofiko poyo wape'nife ose nalintifi hofiko oso'no nakumo a'amufe timopo wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no a'amuru hopi'nono hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji hofiko yo'mayo ne'mawo'n'ngkiso somo nehonalokwofo. 10 Nakwo Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne kakoe hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkuhwone so'no a'amuru hofiko nakumo nonahonontifi hofiko ole nal'wo'n'ngkohofihwa'nyoho. Sekwo omomo huno'njo hwasoho. Ose nal'wo'n'ngkohofofoho. I oso'no sekwo sokune'no huno ole syofi'hu'nalokwofo nakwo Kilaisiye a'amuru'nwoho. Nakwo huno'nji'nwoho. Ose syofi'hu'nalokwofo. I nakwo Anituye hungkuno liku'mofi'wo'n'ngkuhwone sohwafo'nimo a'amuru hofiko nakumne'no sitofo nal'wo'n'ngkohofi, Sekwo yokumpohn'nyo ane hwasoho. Ose nal'wo'n'ngkohofofoho. I sekwo soku sekwo huno ole syofi'hu'nalokwofo. Nakwo yokumpohn'nyo wop'ingo'nji'nwoho. Ose syofi'hu'nalokwofo. Hofiko nakune'no ole nelalokwofo. Sekwo yo'm'ingohwas'i'maho. I sekwo soku sekwo huno ole syofi'hu'nalokwofo. A'amuru hofiko nakwoe yofe ho'nonemalokwofo. Ose syofi'hu'nalokwofo. 11 Nakwo a'amuru Anituye hungkuno liku'mofi'wo'nyoho'njo sohwafo'ni mijoho'no hohonta humament'hwone somta'angoso olohonta hohonta mijo wosopayo oso'no mijoho'no humalohwono. Olohonta nakwo hwapife wonyo'nji nohumentan'ngkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo aho ku'mokontifi nefonjalokwofo. Nakwo angomeemo uku'mofahon'ngkuhwoni nakwoe angosopo nakwo fosyawe'ne nakwoe angoso ane hwa'nyoho. 12 Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo'nji nakwo syoho tohohmtno'njo yontani yo'mayo wosopayo oso mayo'ne hamniyoho t'p'emalokuhwono. A'amuru pi'ningo engoso nakune'no lalokwofo. Oso hwanne'no nakwo hofikimo

wopingo ulohofone Mpohumo jomo uliwo'ningkuhwonefoho. Hofiko nakumo wonyo nelohofahon'ngkofi nakwo hofikimo oso wonyo hiso hofikimo aku muyofoho. O'lo, nakwo timo'nohini uhwontohumalohwono. ¹³ Hofiko nakune'no sitofo wonyo nelahon'ngkofi nakwo hofikimo simeho pompengo ifisyumofone hungkuno wopingo'nohini uliwo'ningkuhwono. Nakwo olo hwaho lophonjo hintalinyo pa'nyo hwona'nyoho. Nakwo a'amu jopaho ho'naofiwon'ngkohofone pa'nyo hwona'nyoho. Oso pa'nyoso nakwo ne'no humomopontani olohonta ose'no humalohwono.

A'amu Kouliniso hofiko Pouliye yahinomo tifi un'ngkafe.

¹⁴ Ngko olo hungkuno mtimokohe loso sekumo wonmango ifisyasemofone'maho. O'lo, awonoho. U, nje mehomi soku, ngko sekumo hitohto ntofantokunjo soku, sekwo olo nje hungkuno lomo nupa'ningkuji huno nto'no fisyafihupmno. Yahino wop'ngoso wolosetihwamne'no yohono. ¹⁵ A'amu pi'ningo engo hwalikeno anga'nohino hwalikeno, oso hwa hofiko sekumo nose'mantifi hofiko Kilaisiye yahino so'no losetihwawon'ngkohofoso oso wop'ngofoho. Oso'no ngko hungkuno ane hwo'nyoho. I oso'no sen'ngkwohwo sohwo pi'ningohwo'maho. O'lo ngko sen'ngkwohwo ne sohwo'ni ngko Poul'nyoho. Ngko nihu'no simo'mo Jisas Kilaisiye yahino so'no losetihwahon'ngko sekwo kakoe hungkuno wop'ngo somo nupa'nontifi Kilais kakimo in'ngkawentifi sekwo nje mehomi ne imo'nimentohofofoho. ¹⁶ Olo hungkuno loso yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. Sekwo ngko sen'ngkwohwo ne sohwo'niye hunoso mafikuji sekwo nje yahino somo tifi fin'ngkamno. ¹⁷ Oso hiso'no ngko sekuye pone'no Timoutimo uhwojalokweno. Kako nje hwomu ne pa'nyo hweho. Ngko kakine'no timo'n'wo'ningkiso hweho. Kako nakwoe Hwe Engo Kilaisiye syoho somo hofiyono mokosyohumawon'ngkiso hweho. Ngko Kilaisiye yahino wop'ngo osomo in'ngkowalokwe so'no Timouti kako sekwoe hunomo wasefohoto'monte'nefoho. Oso Kilaisiye yahino hiso nakwo a'amu hwahophonjo hn'nwiye pa'nyo'maho. O'lo, kakoe yahinoso songo wonyoangkafofoho. Timouti kako sekumo a'amu angomeemjo somo Anituye hungkuno lutihwawon'ngkoheso sekumo wolosetihwamontonoho.

¹⁸ A'amu sekwo'nji humalofoso ole lalokwofo Poul kako nakumo mone'manehoho. Ose lontifi hofiko hofikoe hunomnohini in'ngkawentifi yokumpohn'nyo imo'nalokwofo. ¹⁹ Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo kako nje hon'ngkano mop'jasiyo'njo ihwoso'no ngko sekwoe angopo komo'no wose'ma'monnoho. Ou, osopo nose'mahm'mo ngko oso angohopo sophonjo a'amu yokumpohn'nyo imo'nimentohofone osohwafe hungkunoso mupa'nimnehono. O'lo, hofikoe syoho hofiko Anitumne'no yalokwofo osomo ngko yamofone ulohom'noho. Oso syoho hiso ne'njotikeno. Ne anetikeno, limo uhwonim'noho. ²⁰ Anitu kakoe a'amu ne somo mokosyohumawon'ngkiso oso hwa hofiko mango'nohino hwa'maho. O'lo, hofiko Anituye Towahunofone yokumpohn'nyoso hi'njo hwafoho. Oso'no hofikoe syoho iwon'ngkohofoso ne'njofoho. ²¹ Oseso sekwo peho'no semo'nosoto. Ngko sekumo nose'mahm'mo peho hungkuno selimnehono. Sekwo nje hungkunomo haloho maposo'manji ngko sekumo nto'no mesehwajiyo'ne simeho tohino'nji

yoka yokumpohn'nyo walimnonho. I sekwo nje hungkuno homo somo hofiyo'no iningkafijo'manji ngko hungkuno wonyoangkafo waselimonho. Oso'no ngko sekumo pipi seloho'mnehono. O'o, sekwoe syohofoho.

5

Ango Koulin sopo yahino pisakino'njo wo'nnyoponoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko sekumne'no ole ntimalofi, Sekwoe ango sopo yahino pisakino'njoso i'mofapohoho. Oso yahino ni'hu'no wonyoso a'amu Anitumo iningkunyoso hofiko oso yahino hiso mifitnehoho. Oso yahino hiso olenoho. Hwe fihwo kako kaningkwohwoe ape ma'masofoho. ² I oseso sekwo sekwoe yofeso peho'no ho'nomo'nalokwofo. Oso'no sekwo yokumpohn'nyo yahinoso noho'naofikujji sekwo humotaho fisahnimno. Oso yahino hiso'no sekwo wonimango wasenono. Sekwo oso hwe yahino wonyo yalokunjo huhwo sohomo sekwo wae yaofikujji'no kako sekwo'nji apa'no Anituye yofe ho'nomayo'ne nomihu'mikukutoho.

³ Ngko sekwo'nji mohumuleno. I oso'no ngko sekune'no huno ne'no syosefisyalokwe so'no ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oso'no oso hwe yahino wonyo'njo sohumne'no sekwo ngko'nji ulohofane'ntnne'no hungkuno nto mtito'maleno. ⁴⁻⁵ Sekwo Kilaisiye yofe so'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sopo uhu'mokahon'ngkofi nje huno sohwo kako sekwo'nji humasoso ngko sekwo'nji hopa humaleno. Oseso nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokuhwasi nakwo kakoe yokumpohn'nyo'nji nakwo oso hwe huhwo sohwo kako oso yahino wonyo somne'no simeho uwolo'mokono lihwasi nakwo kakimo wae yaofihwasi Seteniye ahomo hwe huhwo sohomo uhmojano. Seten kako oso hwe huhwo sohomo nomahwosi kako yo'mayo tango kakimo uyihwasi kakoe a'apaho wonyo umokumontonoho. Sekwo ose ulohofikujji'no oso hwe huhwo sohwo kakoe simeho uwolo'mokoso sohwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta oso hwe huhwo sohomo asomo utima'montonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwe wonyo imaso sohomo wae feopmno ulimentisofoho.

⁶ Sekwo yokumpohn'nyo yahino iwo'n'ngkohofoso oso yahinoso wop'ngomaho. Nakwo huno wonayono. Tongo sihu kolofihwasi oso huyo we'e nonto sihu kolofofisingkitofomasoso oso huyo mijo nonto tongo mikujji hopi'nonohino somo ni'hu'nahone mijo uwolofososo oso tongo mikujji ni'hu'nahone wonyo umo'nimontonoho. ⁷ Oso hwe kako wonyo yalokunjo sohwo kako oso huyo wonyo oso pa'nyo hweho. Kako sekwo'nji ne'no humasoso oso tongo wonyo imo'n'wo'n'ngkiso hopaso sekwo hopi'nono wonyo wasemokumontonoho. Oseso sekwo kakimo wae yaopijoso sekwo wonyo ane wop'ngonohini wohumantifeho. Tongo huyo ane'njo pa'nyo nohumafikujji sekwo oso yahu *sipsip* wonyo ni'hu'no aneso hofikoe wonyo somne'no fonjokisahumentohoho hopa umo'nantifeho. Oso yahu hiso ne nakwoe wonyo somne'no fonjokisahumentohofoso nakwoe Hwe Engo Kilaisiyoho. ⁸ Oso'no nakwo nohumehwasi Kilais kako wonyo ni'hu'no ane sohwo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso so'no huno wosyofisyantanoho. Nakwo huno ose syofisyihwasi nakwo yahino wonyo ni'hu'no ane

nohumehwasi honingkano wopingo'nohini uyano. Hungkuno nehopi'nohini wolano.

⁹ Nom'ne iyoswo sekune'no nto mt'i'mokumentoheso ole mt'i'mokumentohono. A'amu hofiko ape mayo yahino somo wonyo imokuwo'n'ingkohoho sohwanji sekwo nomajopohi'n'ingkutoho. Ose semt'i'mokimentohefoho. ¹⁰ Ngko oso hungkuno a'amu Anituye hungkuno mupa'nyo'njo oso hwamne'no mt'i'mokumentohe'maho. I a'amu hofiko Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo sohwa hofiko ape mayo yahino osomo wonyo umokuwo'n'ingkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'wo'n'ingkisofoho. Hofiko nom'ne a'amu sohwafe yo'mayoso hufo iwo'n'ingkohofofoho. Hofiko Anitu songo ne'no humayo sohumo hwotoho fenti'fi hwasyo anitu oso hwamo u'mawo'n'ingkohofofoho. I sekwo oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwafo uliko'mano likuj'i'manji sekwo nt'i'mne hwasilo. Olo hwaho lopo oso a'amu huhwo sohwafo uliko'mapitnneso honingkano aneponoho. ¹¹ I oso'no nje hungkuno semt'i'mokimentohe hwap'ingo neso olenoho. Hwe fihwo kako ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho, ose seloso sohwo kako yo'mayo wonyo ne'no yihwoso'no'manji sekwo kako'nji nomajopohi'n'ingkutoho. U, kako ape mayo yahino somo wonyo imokososo i, kako nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'nososo, kako hwasyo anitu sohwoe honingkano hwasyo somo in'ingkawesoso, kako nom'ne a'amu somo hungkuno wonyo ulososo, kako mijo yokumpohn'nyo n'ingkuhwosi nilohofososo nom'nefe yo'mayoso hufo masoso oso a'amu huhwo sohwo'nji sekwo nomajopohi'n'ingkutoho. O'o, ni'hu'no awonoho. A'amu ose sohwo'nji sekwo kako'nji wosopayo man'fitnnehofo. ¹²⁻¹³ A'amu Anituye a'amu ne mmo'nyoso hofikoe yahino somne'no nakwo yamofu mulohofanehwono. O'o, nakwoe syoho'maho. Anitu kako'nohini yano ulohm'ntonoho. U, nakwoe syoho neso Anituye a'amu neso hofiko nakwo'nji humalohwono, hofikoe yahino somo yamofu ulohofasoso nto'no wom'ihwojantanoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo sekwo'njo mta'ango sohwo kako yahino wonyo ne'no iwo'n'ingkiso'manji sekwo kakimo ulimno.

Kiko nakwo'nji nejokohumahotoho.

Ose ulimno kako sekwo'nji nosejokohumahwoloho. Wayo feeopmno.

Ose mt'i'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo oso hungkuno homo somo fin'ingkamno.

6

Nakwo a'amu K'ilaisimo in'ingkawo'n'ingkuhwone hn'nwi nom'ne a'amu somo hungkuno ikwolofone angosopo ipemotowaloho.

¹ A'amu hufa'u sohwa'u Anitunne'no simaho unyo sohwa'u siko yoka hnn'ingkohosi siko oso yoka hiso ikwolofone sopo motusoso wopingotaho. O'o, a'amu Anitumo simaho muyo'njosohofiko oso hungkuno somo m'ihwajiyoso wopingo'maho. Oso'no sekwo wonimango masotaho. Anituye a'amu ne sohwa hofiko nto'no wom'ihwajife. ² Sekwo olo so'no huno maseyotaho. Hwangku nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi hwe moya'mi olo hwaho lopo humalofose hungkunomo ukwolofantanoho. Oso'no huno maseyotaho. I,

hwangku sekwo a'amu hopi'nonohinofe hungkuno ikwolopijo'manji u oso hungkuno we'e yoka hnnalokusiyo so'no sekwo ole lolalokwofo. Oso yoka hungkuno homo somo nto'no mihwajiyoso nakwo hopo'maho. Ose lolalokwofo. ³ I oso pa'nyoso nakwo a'amu ahwomomjofe yahino homo homo yano ilofanefoho. Oso'no sekwo huno maseyotaho. Ou, hwangku nakwo ose yaso'manji olohonta olo hwaho loponjo hungkunoso nakwo ikwolofoso hoponoho. ⁴ I oseso sekwo yoka hi'njo hwasim'ANJI u sekwoe'nohinofoho. Oso hungkuno hiso sekwo nto'no mihwajimno. Sekwoe hungkuno somo a'amu mempo hohnjo sohwa hofiko Anitumo minngkayo'njo sohwo sekwo sekwoe yoka hungkunoso nomotu'mafikutoho. ⁵ Ngko olo hungkuno sekumo selalokwe loso'no wonimango wasenono. Sekwo Anituye a'amu ne sohwanjimta'ango hwe fihwo sekwoe yoka hungkuno nto'no muhwajiyoneso mohumuliyoho. Awolaho. O'o, a'amu pinngo humalofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo imo'nontifi mempo hohnjo a'amu sohwafepono motawowo'nngkohoho kuyoho. ⁶ Anituye a'amu ne hufa'u sohwa'u siko yoka hungkuno hi'njo sohwa'u siko oso yoka hungkunoso mempo hohnta'ango sohumo motausoso oso wonyofoho. I oso'nji siko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo sikoek hungkunoso motu'mayoso nihu'no wonyofoho.

⁷ I sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo yoka hnnalokwofo so'no sekwo Anituye honngkano somta'ni nto piwahu'malofo. A'amu sekumo wonyo seloho'malofo so'no sekwo oso wonyo seloho'malofo homo somo simeho tohino ne'no peho'neto. Hofikoe syohofoho. U, hofikoe sekwoe yomayoso hufo mapijomanji sekwo timo'nohini uhwontohumamno. Senngkwa'wehwosafoho. ⁸ I sekwo ose miyalokuyohoho. O'o, sekwo soku sekwo senngkwa'wehwosa senampijamo wonyo ulohofalokwofo, ose yontifi sekwo hofikimo hwayo itihwantifi sekwo hofikoe yomayoso siki malokwofo. U, sekwo ose yontifi sekwoe a'amu somo wonyo ulohofalokwofo.

⁹ A'amu yahino wonyo'njoso hofiko Anitu mokosyohumaso angosopo mu'mapitnnefoho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Sekwo sekwoe simehomnohini hwasyo hungkuno hnnngkutoho. A'amu a'mohufo yoso sohwo, a'amu hwasyo anitu oso hwamo tifi inngkaweso sohwo, a'amu ape ape pa'nyo yahino somo wonyo imokoso sohwo, u a'amu fihwo kako ape pa'nyo imo'nonto nom'ne hwe'nji kifosyoho loho'n'wo'nngkisiyo oso hwanji ¹⁰ hufo iwo'nngkohoho sohwanji nom'ne a'amufe yomayo so'no hi umo'n'wo'nngkiso sohwanji, a'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof'wo'nngkohoho sohwanji nom'ne a'amumno sitofol'wo'nngkohoho sohwanji, a'amu nom'ne a'amufe yomayoso siki mawo'nngkohoho sohwanji oso a'amu hopi'nonohino huhwo sohwa hofiko Anituye angokako mokosyohumaso sopo mu'mapitnne hwafoho. ¹¹ I sekwo a'amu fehohnjo soku sekwo oso a'amuso pa'nyo humamotofo kuyoho. Oso'no Anitu kako sekwoe wonyoso wae yasemofonto kako sekumo kako'ne nto sema'maso kuyoho. Oso'no Anitu kako sekumo wopngo kuyoho selalofoho. Hwapngoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopngo selohofahonngki Anituye Towahuno sohwo kako sekwoe simeho mo'mo syoho yalofoho.

Anıtuye a'amu ne hn'nwi nakwo Anıtuye angon'woho. Oso'no nakwo nakwoe a'apahomo nto'no womokosyohumunano.

¹² A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Yo'mayo yahino Anıtu kako ngkine'no hano mopitofasiyoso ngko imeso oso hiso'no honıngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso ngkimo monıfo'manehoho. Oso yahino homo somo ngko ne'no i'me'no oso yahino huhwo sohwo ngkimo monıskwajonehoho. O'o, ngkimo yokumpohn'nyo wokenımokosyohumamontonoho. Oseso ngko oso yahino hiso mimnehono. ¹³ A'amu fehohnjoso ole lalokwofo. Wosopayo hopi'nonohinoso nakwoe sımehomnefoho. Nakwoe sımehoso wosopayo'nefoho. Oso hungkuno lalokwofoso nehopeho. I oso'no hwangku Anıtu kako a'apaho songo nejapıhwoso'no a'amufe sımeho yo'mayo wopayo oso kako moi'wo umokumontonoho. I oso'no nom'ne yahino so'no huno fısyafıhupmno. Anıtu kako hwe'nji ape'nji mtı'mokumentisoso a'apahoso akngkilıke'ne mtı'mokumentisoma'ho. O'o, nıhu'no awonoho. Nakwoe a'apahoso Anıtumo inıngkayo'nefoho. Nakwoe Mpohwo Anıtu kako nakumo nefo'mayo'nefoho. ¹⁴ Anıtu kakoe yokumpohn'nyo'nji kako Jisas nakwoe Hwe Engo sohomo ulıka'mentisofoho. Hwangku nakwo poyo pe'nasoso kako Jisasımo pi'nımo mta'ni ulıka'mentiso hopaso nakumo hwangku nelıkafonefoho.

¹⁵ Sekwo huno olo so'no fısyafıhupmno. Sekwo Anıtuye a'amu ne soku sekwoe a'apahoso Kılaisıyefoho. Oseso ngko Kılaisıye a'apaho fehohnjo sohwo'ni ngko oso Kılaisıye a'apaho hiso oso a'mu hwa'ntesimo ufohi'nımontaho. O'o, nıhu'no awonoho. Nehopeho. ¹⁶ Hwe fıhwo kako oso ape mayo yahino osomo mtıhupehwosi oso ape hwa'nte nonjimo ufohi'noso sohwo sikoe a'apahoso nıhu'no anga'no umo'nımontonoho. Oso'no huno maseyotaho. Anıtu kako ole nalohoho. Hwe fıhwo'nji ape hıhn'nji ufohi'nisososıko a'apahoso nıhu'no anga'nohinoho. Ose nalohoho. ¹⁷ Hwe fıhwo kako nakwoe Hwe Engo Kılaisımo ufohi'noso sohwo siko afa umo'nanjıyoho. Sikoe neso anga'nohinoho. ¹⁸ Akngkilıke yahino so'no i'waho nto'no fıyımno. Anıtuye hwe moya'mi ne sokumo a'amu fefoyo yahino wonyo somo inıngkawowo'nıngkohofoso hofıko oso honıngkano wonyo homo somo upesemotowano lıkuji ikujo'no sekwo oso a'amu somta'ni nolahn'nıngkuji hiyaso fohumpopmno. Olo fefoyo yahino wonyo so'nji akngkilıke yahino so'nji a'amufe a'apaho wonyo imokuwo'nıngkisofoho. I nom'ne yahino wonyoso a'amufe a'apahomo oso pa'nyoso wonyo mmokonehoho. ¹⁹ Sekwo olo so'no huno waseyono. Anıtu kakoe Towahuno Wopıngoso sekumo sejopahonıngki sekwo kako'nji humalofo. I kako sekumo humaho. Oso'no sekwoe a'apahoso kakoe angokuyoho. I oso'no kıko jıje a'apahoso kıko kakwo'yohwosi momokosyohumuhno. Oso'no jıje hunomnohini inıngkahutoho. ²⁰ O'o, awonoho. Anıtuye Towahuno kumokosyohumaho. Hwapıngoso Anıtu kakoe hwomu anga'nohino sohwoe honıyo'nji mpe esema'mentisofoho. Oseso yo'mayo yahino wopıngoso Anıtuye sımeho wopıngo umokiyo'neso oso'nohini fıyımno.

7

Hwe kakoe ape'nji nto'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Oso hungkuno sekwo ngkine'no mti'mokumentohoho so'no ngko sekumo aku wasemti'mokimne'no yohono. U, hwe fihwo kako ape momaso'njo hwasijo humayoso oso wonyo'maho. ² I oso'no a'amu pi'n'ingo engo hon'ngkano wonyo yalokwofo so'no hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo umo'nososo kako yahino wonyo nu'manoho lihwasi'manji e, kako ape womano. U sekwo moya'mi anga'no anga'nohino sofasi sekwo hwehwamne'no syafisyikuj'manji e, hwehwamo uma'n'imno. ³⁻⁴ Apesi kako kakoe a'apahoso kako momokosyohumuniyoho. O'o, awonoho. Kakoe hwehwo mokosyohumaho. I oso hopaso hwe sohwo kakoe a'apahoso kako momokosyohumunyofoho. O'o, awonoho. Kakoe ape kako mokosyohumaho. I oso'no hwe sohwo si jije ape saho wofosyowaho kil'hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. I oso pa'nyoso ape siki jije hwehwo afa saho wofosyowaho kil'hwoso'no kiko ngkilaho ulohotoho. ⁵ Siko ape noma'n'ngkohosisi siko saho wofosyowaho lohosisi i'waho loho'n'ngkohosiloho. I oso'no siko osohi so'no simeho afa in'ngkohosisi sikuno Mphumo jomo ujo'ne somo i'waho we'enepe fehumunyo. Ehumahosisi Mphumo jomo ulinyo. Oso wop'ngofoho. Oseso hwangku siko sikoe a'apahoso apa'no nem'no m'humokininyo. U, siko sikoe a'apahoso nem'no komo'no mom'hu'mokinyo'njo yohosisi humentan'ngkohosisi Seten kako sikoe simehomo wonyo wasemokumontonoho. ⁶⁻⁷ Oso hungkuno ngko selalokwe so'no sekwo ngkimo aku ntohon'mentohofofoho. A'amu An'ituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa olo so'no hofiko mamti'mokumentohofofoho. Oso'no sekwo ape womano likuj'manji noho mapmno. I oso'no ngko huno ole niyohoho. Hwe moya'mi hopi'nono hofiko ape moma'nyo'njo hwasijo ngko hopa humafijoso oso wop'ngofoho. I, An'itu kako nom'ne a'amu sohomo ul'montono, Kiko ape maho. A'mu simo ul'montono, Kiko hwehwamo uma'nyo. Ose ul'montono. I nom'nehumo ul'montono, Kiko ape nomahotoho. Kiko hwasijo foyohumantono. I nom'ne simo ul'montono. U, kiko hwehwamo muma'nyo'njo yawoso fiwentono. Ose ul'hwosi kako oso a'amu homo somo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu hiso An'ituye hungkuno homo somo hofiyo un'ngkohwantifeho.

⁸ Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sikunonji moya'mi hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohoho osofahnonjimo ngko ole selalokweno. U sekwo ngko pa'nyo humayoso oso wop'ngofoho. ⁹ U, hwe fihwo kako apemne'no simeho fefoyo uyoso'manji oso simeho fefoyo huno somo monje meesiyomanji u, kako ape womano. U, a'mu fisi kako kakoe huno simeho oso'nji huno ole syafisyoso u, ngko hwehwamo uma'n'imo lososi oso wop'ngofoho. Kako uma'nono. U hwe fihwo kako ape woma'mo loso sohwo kako ape momaso'manji u kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. U, a'musi kako hwehwamo uma'n'imo lososi kako hwehwamo muma'nyo'njo'manji a'musi kakoe simeho mo'mo fefoyoso weho. Oso'no oso hwe sohwo kako ape womano. A'musi kako hwehwamo uma'nono.

¹⁰ U, sekwo hwe moya'mi ape nto ma'nyosiyoswahnne'no olo hon'ngkano hungkunolo selalokweno. Olo hiloso ngko nje huno mta'ango maselohoyohono. O'o, An'itu ntapmmasofoho. Oso hiso olenoho. A'mu siki kiko jije hwehumo nuliko'mahotoho. ¹¹ U a'mu hisi kako kakoe hwehumo ul'iko'ma'masosi kako kengo nampo siki

humasosi kako nom'ne huhwamo muma'nonehoho. O'o, kako siki wohumamo loso'manji wop'ingofoho. Sijo wohumano. I ngko olopo siki humayoso ngkilaho, ose loso'manji kakoe hwehwo s'imo'mjo nongkumo apa'no uma'nono. Siko s'meho afa umo'nanjiyoho. Oso pa'nyoso hwe sohwoosi sekwo sekwoe apeso wae yaof'kutoho.

¹² Olo hungkunolo ngko Poul'ni nje huno mta'ni syof'syomanji wasel'imne'no yohono. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa olo so'no mamti'mokumentohofofoho. Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo in'ingkunyo sohwo kakoe ape kako Kilaisimo min'ing kayo'njosi kako nje hwehwo'nji wohumamo loso simo oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ape hisimo wae yaof'hwoloho. ¹³ U, a'mu fisi kako Kilaisimo in'ingkunyo siye hwehwo kako Kilaisimo min'ingkunyo sohwo kako nje ape'nji wohumamo loso sohumo kakoe apesi kakoe hwehumo mul'ko'manehoho. ¹⁴ Oso hiso'no sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako Kilaisimo min'ingkunyo sohwo kako kakoe ape Kilaisimo in'ingkunyosi oso a'mu siye hunomo hwehumo epojisosyohumaho. U, hwe fihwo kako Kilaisimo in'ingkunyo sohwo kakoe ape Anituye hungkunomo min'ingkunyo siya'u oso hwe sohwoe hunoso kakoe apemo epojisosyohumaho. Anitu kako oso pa'nyo muhwonyo'njo yontentesi u oso hisiya'uye mehomi somo Anitu kako ole ul'hwonesohilo. Sekwo nje mehomi ku'maho. Ose ul'hwonesohilo. Oso hisiya'u hwehwolaho, u a'mutaho, anga'nohino kako Anituye hungkunomo t'fi ne'no in'ingkaweso'manji oso hisiya'u sikoe mehomi t'ipemahosi oso anga'nohino Anitumne'no huno uyalokuso so'no Anitu huno syof'syihwosi mehomi sohumo wop'ingo uloho'montonoho. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomi s'meho pompengo'nji humafitne'ento joho sel'wo'n'ingkisofoho. Ikujoho mafongki'n'ifitnehofo. Oso hiso'no hwe Kilaisimo in'ingkamentiso sohwoe ape kako Anitumo in'ing kayo so'no ngkilaho lososi kako kakoe hwehumo wokil'ko'ma'mo uloso'manji oso hwe huhwo sohwo kako kakoe apemo yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. U, ape Kilaisimo in'ingkahosi kakoe hwehwo sohwo Anitumne'no ngkilaho. Nje ape Kilaisimo in'ingkawesi ngko wae weekumo'mo uloso'manji ape hisi kakoe hwehwoe hungkunomo mamti'hupenohoho. ¹⁶ U, Kilaisimo in'ing kuso a'mu ne siki k'iko j'ije hwehwo kako Anitumo min'ing kayo'njo osohumo k'iko kako'nji humahoji ufo'majoso kako Kilaisimo in'ingkaweso sohwo umo'n'montol'keno. Oso'no k'iko huno makiyohoyohoho. U, sekwo hwe Kilaisimo in'ing kayo sohwasi sekwoe ape sofa hof'iko Anitumo min'ing kayo'njo sofamo sekwo hof'iko'nji humaf'ikui ufo'mapijoso hof'iko Kilaisimo in'ing kamentohofoso umo'nant'ifet'keno. Oso'no k'iko huno makiyohoyohoho. Oso'no komo'no nul'ko'mahotoho.

Yo'mayo ape mayo'ne yahino wop'ingo Anitu kako nakumo ne-japinyoso ne'no uyano.

¹⁷ Oso hungkuno selohe so'no syaf'sy'ikui olo so'ntnne'no huno f'syaf'ihupmno. Olo hungkuno hiloso ngko Anituye a'amu angomeemjo humalofo somo uy'wo'n'ingkohefoho. Sekwo Anituye hungkunomo mupa'nyo'njo nohumentan'ing kofi Anitu kako sekumo kakine'no in'ing kayo'ne joho sel'mentiso osohonta sekwoe yahino kengo kengo se'ma'mentiso so'no huno wosyof'syano. Yo'mayo yahino

wop+ngo hiso An+tu kako sekwo a'amu anga'no anga'nohino sokumo yano selohmentisofoho. ¹⁸ Yahino kengo kengo so'no selalokweso yolohoso olenoho. U a'amu Juta fihumo a'amu hofi+ko kakoe a'apaho sihu ukolo'mentohoho sohwo kako hwangku sohonta Kilais+mo in+ngkahwosi hwangku kako oso a'apaho sihu kolo'mentohofoso nomahwosi kako apa'no wam+fohi'n+imontolaho. O'o, awonoho. U nom'ne a'amu temtitofo kengo mta'ango fihwo kako kakoe a'apaho sihu makolo'nnyo sohwo kako An+tumo in+ngkahwosi kako a'amu Juta pa'nyo a'apaho sihu wakolo'n+imontolaho. O'o, awonoho. ¹⁹ Nom'nehwafe yahinoso peho'no mane'elo. A'apaho sihu kolo'nyo so'nji a'apaho sihu makolo'nyo so'nji oso yahino hiso neso anefoho. Yahino ne'njoso An+tuye hungkunomo tifi nto'no in+ngkayo so'nohinoho. Osomne'nohini fi+syafi+upmno.

²⁰⁻²² Nom'ne yahino kengo so'no yolohoso wasel+imne'no yohono. Hwe fihwo kako a'amufe syoho ulohofiyo sohwo hamniyoho mot+penas'o'njo siki ulohofiyo sohwo kako ose nohumentan+ngki An+tu oso hwe huhwo sohomo kakimo in+ngkayo so'ne joho ulahon+ngki oso hwe huhwo sohwo kako An+tumo in+ngkawento kako oso siki syohoso ne'no mj+m+walofoho. Nus+kwajiyo'eno. Oso hwe huhwo sohomo a'amu hofi+ko hofi+koe syoho somne'no aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumafijoso kakoe hon+ngkano wonyoso kakimo apa'no yokumpohn'nyo mokumokosyohumanehoho. O'o, hon+ngkano wonyo somta'ni Kilais kako kakimo is+hutofokuma'masofoho. Oso pa'nyoso nom'ne hwe fihwo kako nom'ni hwafe syoho mulohofiyo'njo o'o kakoe syoho'nohini iwo'n+ngkiso sohwo kako An+tumo in+ngkohwasi kako Kilais+ye syoho ulohofiyohwo umo'n+imontonoho. Oseso k+ko a'amufe syoho siki syoho ulohofiyontan+ngkuji An+tu kako kakine'no joho kil+maso'manji oso syoho homo somne'no k+ko si+meho tohino kumn+ngkuhwoloho. O'o, k+ko oso syoho hiso ne'no fiyo. I tifi no'mo k+ko oso syoho siki yontan+ngkiji oso syoho homo somo ul+ko'mayo'ne hon+ngkano nto i'mofap+hwo'so'no k+ko oso hon+ngkano homo somo fin+ngkayo. ²³ An+tu kako nakumo hon+ngkano wonyo somta'ni mpe enemayo'ne kakoe hwomu kakoe hon+yo us+huma'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe syoho ulohofi'nwoho. Nom'ne a'amufe hunoso ji+je hunomo nomokokilo'mokokisyohumaf+kutoho. ²⁴ Nje a'amu soku yo'mayo yahino wop+ngo kengo kengo a'amu yontan+ngkofi An+tu kako a'amu homo somo kakimo in+ngkayo so'no joho ulahon+ngki oso a'amu hiso hofi+koe yahino kengo kengo somo mus+kwofi+fitnnehofo. O'o, oso yahino wop+ngo kengo kengo hiso An+tu'nji ne'no fiy+imno.

Hwe moya'mi ape moma'nyo'njo sijo osofe hungkunofoho.

²⁵ Sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo osomne'no hungkuno nto-hon+malofofoho. Olo hungkuno hilo so'no a'amu An+tuye hungkuno mt+i'mokumentohoho sohwa mamt+i'mokumentohofofoho. I oso'no An+tu kako ngkimo wop+ngo ntohofonto kako huno wop+ngoso ntopan-tokunjo so'no nje huno mta'ni wasel+imne'no yohono. Oseso nje hungkuno hiloso hwasyo hon+ngkano somo mipesemotawenohoho. ²⁶ Nje hunoso olenoho. Olohonta nakwo An+tuye a'amu ne hn'n+mo yo'mayo tango ne'malofoho. Oso'no hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku sekwo humawo'n+ngkohoho hopaso ne'no fosyohumant+ikuno. Oso yahinoso wop+ngofoho. ²⁷ Ihwoni. K+ko ape hi'njo hwos+i'manji

oso ape homo somo kiko nusikwajohotoho. I, kiko ape ane sohwoi ape mayoso'no huno nosyafisyohotoho. ²⁸ I oso'no hwe fihwo kako ape woma'mo loso hwo'manji u, kako womano. Oso yahino hiso wonyo'maho. I a'mu fisi kako hwehwamo uma'nimo lososi ou, kako uma'nono. Oso honingkano hiso wonyo'maho. O'o, wopingofoho. I oso'no hwe moya'misiyoswa hofiko olo hwaho lophonjo tango engo malokwofo. Oso'no sekwo hwe moya'mi ape moma'nyo'njo soku oso tangoso sekumo se'mayoso wopingo'maho. O'o, oso humalofo hopa humayoso wopingofoho.

²⁹ U nje a'amu soku ngko ole selalokweno. Anituye syoho iyo so'ne sikunoso pi'ningo'maho. Oseso hwe ape ane sohwo kako Anituye syohoso yokumpohn'nyo iwo'ninkiso oso pa'nyoso hwe ape'njo sohwo kako uyono. ³⁰ A'amu simaho tango'njo humantifi humotaho lalokwofoso hofiko oso tango hiso'no huno apa'no nosyafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu hofiko simaho wopingo'nji hofiko simonyo yalokwofoso hofikimo yo'mayo simaho wopingo umokoso oso'no huno apa'no syafisyikutoho. O'o, Anituye syoho'nohini uyife. A'amu kakoe ho'yangangomne'no ho'yangangomne'no mpe iwo'ninkiso sohwo kako oso ho'yangangomne'no huno pi'ningo engo syafisyihwoloho. O'o, kako Anituye syoho'nohini uyono. ³¹ A'amu olo hwaho lophonjo hamniyoho so'no syoho yokumpohn'nyo yalokwofoso hofiko yo'mayo mpe iyoso'no hofiko huno pi'ningo engo syafisyikutoho. O'o, oso yahinoso sekwo ikutoho. Hwapingoso olenoho. Nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwaho so'nji yo'mayo so'nji moi'wo umo'nimontonoho.

³² Ngko ole'no nimo'ninkohoho. Sekwo yo'mayo tango so'no huno pi'ningo engo syafisyikutoho. Hwe ape ane sohwo kako Anituye syoho somne'nohini huno syafisyiwo'ninkisofoho. Kako Anitu kakoe simaho wopingo umokiyo oso'ne'no huno syafisyiwo'ninkiso hweho. ³³ Hwe ape'njo sohwo kako yo'mayo hofiko'montohwafe a'apaho ufo'mayo'ne so'no huno pi'ningo engo syafisyiwo'ninkiso hweho. Yo'mayo kakoe afepe simaho wopingo umokiyo'ne oso'ne'nohini syafisyiwo'ninkiso hweho. ³⁴ Oseso oso hwe huhwo sohwo kakoe hunoso hufa'u'njo hweho. Anga'nohinoso Anitunefoho. Nom'neso kakoe ape mehomi oso mokosyohumayo'nefoho. U, moya'mi a'moyawoso osofanji mu sijo sofanji hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Ngko Anituye simaho wopingo umokumo li'mo nje huno so'nji nje a'apaho so'nji honingkano wopingo'nohini uyimo. Ose wolantifeho. Oseso ape hwehwanjo sofa hofiko nakwoe hwehwafe simaho wopingo umokano likuji hofiko yo'mayo ango mehomi oso nto'no wemokosyohumantifeho. ³⁵ Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso sefo'mayo'ne selalokweno. Olo hungkuno ape mayo'ne hiloso sekumo yokumpohn'nyo mokilo'mokomokosesyohumanehoho. O'o, sekwo Anituye syoho hofiyo iyoso'no selalokweno. Sekwo Anituye syohoso yokumpohn'nyo yontanngkiji yo'mayo jije syoho homo somo wopijwakumo'mo lihwoi ihwoso'no kiko oso homo somo wae yaofohoji kiko Anituye syoho somne'no jije simano motekulofoho.

³⁶ Hwe fihwo kako kako'ne ape nto ufohoto'nnyo sohwo kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokunjo so'no ape mayo'ne sikuno kengo no'mo ho'nahinyo so'no kako kakoe apemne'no

simeho fefoyo uyihwoso'no kako oso ape masoso oso honingkanoso wonyo'maho. ³⁷ I oso'no hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo'nji yokumpohn'nyo ito'nonto yo'mayo kako ape mayo'ne mosokosoke ulohoho'ne sohwo awonoho. I oso'no kako kakoe simehoso fefoyo u'maso osomo monje yasyihwosi i oso ape kakine'no ufohoto'malofosine'no kako ole loso kako ne'nohini yawoso wohumano loso sohwo Anitu kako kakimo uhwononteso hwe wopingo hweho ulimontonoho. ³⁸ Oseso hwe fihwo kako kakoe ape ufohoto'nnyo simo masoso oso wopingofoho. I oso'no oso hungkuno selohe so'no hwe fihwo kako Anituye syoho somne'no huno syafisyihwosi kako kako'ne ape ufohoto'nnyo simo momaso'njo yososo oso wopingoso yakolo'nnyofoho.

³⁹ U, a'mu fisi kako kakoe hwehwo songo humunyo siya'u siko nihu'nahone nto makotiku'nnyo ya'uyoho. I oso a'musi kakoe hwehwo poyo pe'nnyosi kako nohumahwosi huno ole syafisyoso, U, ngko hwehwamne'no nimo'nngkohoho. Oso syafisyoso wopingofoho. I oso'no huno ose syafisyihwosi kako hwe Anitumne'no huno syafisyonto inngkawo'nngkiso oso humnohini uma'nono. ⁴⁰ I, nje hunoso olenoho. Oso ape a'moyawososi kako nom'ne huhwamo muma'nyo'njo yososi kakoe simeho wopingoso yakolo'nnyo umo'nimontonoho. Oso hungkunoso nje huno mta'ango selalokweno. A'amu kengoso hofiko huno nom'ne kengo kosyofisyalokwofo. I oso'no ngko huno moi'wonoho. Anitu kakoe Towahuno huhwo olo hilo so'no ngko'nji simeho afa inalokuhwayo. Ose syofisyalokweno.

8

Hwasyo anitune'no tongo fonjokisasyiwo'nngkohoho oso'ne hungkunofoho.

¹ A'amu fehohnjoso hofiko hwasyo anitune'no yahu fonjokisasyiwo'nngkohoho so'no sekwo ngkimo oso yahu hiso'no hungkuno ntohonimalofo kuyoho. Oso'no sekwo ngkimo ole ntimalofo. Olo yahu loso nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi wonantantaho. Manyo'njo uyantantaho. Ose ntimalofofoho. Olo hilo so'no a'amu huno kengo kengo mokosyohumalofo. A'amu fihwo kako huno ole syafisyihwoloho. Nje hunoso nto'nohinofoho. A'amu huno kengo'njoso hofikoe hunoso nto'nohinimaho. A'amu kako huno ose syafisyoso sohwo kako yokumpohn'nyo imo'nonto nom'ne a'amuso monje esyalofoho. O'o, kiko huno olo'no fisyafisyo. A'amu olo hilo so'no huno kengo kengo'njo so'nji nakwo simeho uyano. Oso yahino wopingo huhwo sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonasosofito'mtonoho. ² A'amu fihwa hofiko huno ole syafihu'malofi, oloso nakwo yo'mayo hopi'nonohino so'no huno nayohoho. Oso a'amu huhwo sohwafe hunoso nto'no mosyafisiyofoho. Fehohnjoso huno motipemaso'njo humalofo. ³ U, a'amu fihwo kako Anitumo simeho uyiwon'ngkiso oso hune'no Anitu kako huno nto'no uyohoho. Nje a'amu ne hwosoho ulalofoho.

⁴⁻⁶ Oseso oso yahu anitu hwasyo sohune'no fonjokisasyiwo'nngkohoho so'no ole selalokweno. A'amu nakwoe Anitu ne sohumo minngkayo'njo sohwa hofiko ole liwo'nngkohoho, Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji nakwoe hwe engo anituyoho.

Ose lontifi oso hwanne'no hofiko in'ngkawentifi hwomtame ulohofiwo'n'ngkohofofoho. I nakwo hn'nwiye Mphwo Anitu kako anga'nohinohwo humaho. Kako yo'mayoso hwap'ngo hweho. Oseso nakwo kakoe'nwoho. Anitu kako'nji humane so'no nakumo namti'mokumentisofoho. Jisas Kilais kako'nohini nakwoe Hwe Engo hweho. Kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentiso hweho. Nakwoe songo humayoso kakinta'angofoho. Oseso nakwo oso hwasyo anitu sohune'no nakwo huno ole nayohoho, neso anefoho. Anitu pi'n'ngo mohumuyoho. O'o, nakwoe Anitu songo ne'no humayo'ne sohwo kako'nohini humaho.

⁷ Oseso a'amu fehohnjo hofiko hohonta hwasyo anitumo in'ngkamotofoso hofiko olohonta nakwoe Anitu ne sohomo kahopi in'ngkwalokwofo. Oso'no hofiko hwasyo anitu ne anefoho eso'no huno nto'no muyofoho. Oseso hofiko ole syofisyalokwofo, a'amu hofiko oso yahu hwasyo anitumne'no fonjokisasyiwo'n'ngkohofoso hofiko nifijoso u hofiko oso hwasyo anitu sohwoe yofeso ho'nomalokwofo. Ose syofisyalokwofo. Oso'no hofiko ole lalokwofo. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yahu fonjokisasyiwo'n'ngkohofoso oso yahu hiso nakwo naso'manji u nakwo yahino wonyo yalokuhwono. ⁸ Oso'no huno waseyono. Nakwo oso yahuso naso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wonyofoho. U, nakwo oso yahuso manyo'njo yaso'manji Anitu kako nakumo ole monalonefoho. Oso yahinoso wop'ngofoho. Ose monalonefoho. ⁹ I oso'no sekwo nom'ne a'amu somne'no huno fisyafihupmno. Anituye a'amu ne fehohnjoso hofiko Anitumo simeho we'e'nohini uyalokwofoso hofiko huno ole syofisyalokwofo. Hwasyo anitumne'no yahu fonjokisasyohofoso nakwo naso'manji oso wonyofoho. Ose syofisyalokwofo. I sekwo soku sekwo huno ole syofisyalokwofo. Oso yahu hiso nakwo naso'manji oso wop'ngofoho. Hon'ngkano wonyo anefoho. Ose syafisyikuji oso yahu hiso sekwo nonontan'ngkuji oso a'amu simeho we'e unyoso hofiko nosehon'ngkuji ole wolantifeho, U, hofiko yahu nalokwofo. Oso'no ngko huhwo'nnonji wonano. Ose ko likuji yahu nifijo'manji u hofiko hofikoe simeho mo'mo hungkuno hnnyoso hwotoho wofeentifeho. Ose ikujo'no Anitu kako wonyofoho ul'montonoho.

¹⁰ Sekwo a'amu yo'mayo so'no huno nto'nohinon'ni'nwoho liwo'n'ngkohoho soku sekwo oso hwasyo anituye angoso somonyukui yahu n'ngkahon'ngkuji a'amu nom'nehwo kako simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyoso huno kengo kengo syafihu'nyo sohwo kako nosehon'ngkuhwosi kako oso yahu hwasyo anitu oso hune'no fonjokisasyohofoso kako huhwo'nji yahu hiso wonantifeho. ¹¹ Ihwoni, sen'ngkwa'wehwo huhwo sohwo oso hwe sohune'no Kilais kako asomo utimayo'ne poyo pe'nimentiso oso hwe huhwo sohomo sekwoe huno wop'ngo so'nji sekwo kakimo wonyo umokantifeho. ¹² Oso a'amu simeho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nyo sohomo sekwo wonyo umokufijo so'no sekwo Kilais huhumo wonyo ulohofantifeho. ¹³ Oseso ngko yahu fehohnjoso noni'moho. Hwap'ngoso ngko oso yahu hiso nimeso nje n'ngkwahwoe hon'ngkanoso wonyo umokumeso'no ngko oso yahuso apa'no man'nehono.

9

Poul kako Anıtuye hungkuno liku'mofo syoho so'ne hamniyoho momaso so'no simonyo imentisofoho.

¹ Ngko Anıtuye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwon'nyoho. Olo hwahoponjo syoho hiloso a'amu hwahoponjoso montapmmentohofofoho. O'o, Anıtu kako ntapmmentisofoho. Oso'no yo'mayoso ngkimo mokilo'mokomokonısyohumanehoho. *Apousel* nom'ne sohwa hofıko nakwoe Hwe Engo Jisas Kılaisımo uhwonımentohofoso ngko huhwo'ni uhwonımentohefoho. Ngko kakine'no kakoe hungkuno loseku'mofahonıngko sekwo oso hungkuno homo somo simeho umentohofı so'no olo nje syoho homo losomo ne imo'nımentisofoho. ² I oso'no a'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Olo hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho loso Anıtu kako Poulımo muyımmentisofoho. Ose ko lontıfi sekwo soku sekwo Anıtuye hungkuno nje mango mta'ni upa'nontıfi inıngkamentohofı so'no sekwo huno wopıngo neso ole tıpema'mentohofı, Poul kako Anıtuye syoho nehopi yalofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho, Poul kako Anıtuye *apousel* ne hweho. Sekwo oso hiso'no huno seyohoho.

³ A'amu fehohnjoso hofıko nje syoho somne'no yoka ntıwo'nıngkohofı so'no ngko olo hungkuno homo losomo aku ulıwo'nıngkohono. ⁴ Nekwo Mponopası'nji Anıtuye hungkuno a'amu somo ulıhwaso'no hofıko nekumo wosopayo ejapıfıjo'manji e'wa, oso yahinoso wonyotaho. ⁵ Pita'nji nom'ne hwe Anıtuye hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwanji Jıasıye konıngkwa'wehwo sohwanji hofıko moya'mi Anıtumo inıngkawowo'nıngkohofı osofamo ape ma'mentohofıfoho. Hofıko Anıtuye hungkuno a'amumo liku'mofoso a'musyanji emoyontıfi liku'mofalokwofo somo sekwo wosopayo yo'mayoso uyalokwofo. I oseso nekwo Mponopası'nji nekwo ose yasoso oso wonyotaho. ⁶ I nekwo Mponopası'nji hamniyoho syoho yontai hamniyoho hiso notıpementai nekwo wopayo yo'mayo oso mpe iwo'nıngkuhwoyo. I nom'ne sohwa hofıko Anıtuye hungkuno selahonıngkofı sekwo wopayo uyıwo'nıngkohofı kuyoho. Nekwo wosopayo'ne yo'mayo so'no jomo selonontentasi Anıtu kako yahino nto'nohinı'maho elıhwonesohılo. ⁷ Olo so'no huno waseyono. Hwe engo sohwafe a'amu itokuso'njo sohwa hofıko siki syoho liwo'nıngkohofı. O'o, awonoho. Hofıko hamniyoho nomantıfi wosopayo mpe iwo'nıngkohofı. A'amu wopasyoho iwo'nıngkiso osohwo kako siki syoho liwo'nıngkohoho. O'o, kako wopayo nomahwosi wanımontonoho. A'amu yahu mokosyohumayo sohwo siki syoho liwo'nıngkohoho. O'o, awonoho. Yahu fehohnjoso wanımontonoho.

⁸ Ngko olo hungkuno selalokwe loso'no nakwo a'amu olo hwaholopo humalohwone hn'nwi nakwo huno nayohoho. Oso hungkuno nehopeho lalokuhwono. I nakwo'nohinı'maho. O'o, Anıtuye hungkuno hi hi'njofoho. ⁹ Mouses kako hohonta olo hilo so'no ole mtı'mokumento, Sekwo yahu *mpulımokau* sohwo hofıko wosopayo *hwıt* paho wae yafo'ne hwotoho feehonıngkuji sekwo hofıko mango somo nopıjumofıkutoho. Ose mtı'mokumentisofoho. Oso yahu *mpulımokau* huhwo sohwo kako kakoe syoho somne'no mijoho uyahonıngkuhwosi wosopayo *hwıt* fehohnjoso wanımontonoho.

Anitu kako oso yahu *mpulimokau* osomnohini syafisyonto nalimentisotaho. ¹⁰ O'o, nakwo a'amu hi'nnontnne'no syafisyonto nalimentisofoho. Anitu kako olo yahino loso'no umo'n'ngkohoho. A'amu kako wopasyoho osomne'no hwaho ikutofwo'n'ngkiso sohwo'nji a'amu wosopayo toyo yahon'ngki hu'memawo'n'ngkiso sohwo'nji siko wosopayo fehohnjoso nomahnne'enji syafisyonji syoho iwo'n'ngkisiyofoho. ¹¹ Oso pa'nyoso nekwo Anituye Towahunoso sekwoe simeho mo'mo uyo hulimentihwoyofoho. Oso syoho imentihwoyo homo somne'no sekwo yo'mayo a'apahomne'no ejapifjo'manji oso wonyotaho. O'o, oso yahino hiso nto'nohinofoho. ¹² Nekwo sekumo noseliko'mahon'ngkuhwoi nom'ne a'amu sohwa hofiko sekumo Anituye hungkuno losetihwahon'ngkofi sekwo hofikimo wosopayo yo'mayoso uyimentohofofoho. Ose uyimentohofoso'no sekwo hofikimo yahino nto'nohinoso ulohomentohofofoho. Simeho Anituye hungkunoso sekwoe ango sopo m'mofape sohonta nekwo Anituye hungkuno losetihwamentihwayofoho. Oso'no nekwo sekumta'ni yo'mayoso mayoso oso wonyotaho. Oso yo'mayoso womantayo ko imentihwayoso oso hiso nekwo yomasofoho. Hwap'ngoso nekwo ole syafihu'mentihwoi, a'amu nekumne'no huno ole syafihupitnehoho, Siko wosopayo'nji mijo'nji engo womahonlonji Anituye hungkuno lonetihwalokusiyo. Ose syafihupitnehoho. Nekwo Kilais kakoe hungkunoso mop'jwosyahnnohontai nekwo nakwoe hamniyoho'nji hofikoe yo'mayo wosopayo mayo so'no yo'mayo tango kengo kengo nekumo e'ma'mentisofoho.

¹³ Sekwo olo hilo so'no huno maseyotaho. A'amu hofiko Anituye ango engo somne'no wopayo Anitumne'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso a'amu oso ango homo somjo syoho'njo sohwa hofiko nomantifi niwo'n'ngkohofofoho. Oso ijempoho Anitumne'no yahu fonjokiasyiwon'ngkohofoso sponjo a'amu syoho'njo sohwa hofiko yahu fehohnjoso nomantifi noniwo'n'ngkohofofoho. ¹⁴ Oso yahino hiso'no Anitu kako nakumo olo hon'ngkano hungkuno loso nejapmmentono. A'amu Anituye hungkuno lonetihwawo'n'ngkohofoso sohwa hofiko oso hungkuno hiso lonetihwahon'ngkuji nakwo a'amu hn'nwi nupa'n'ngkuhwasi nakwo oso a'amu huhwo sohwafe a'apahomne'no ufo'mayoso wosopayo uyantanoho. Anitu oso hon'ngkano hungkunoso nejapmmentisofoho.

¹⁵ Ngko sekwo'nji humamentohe sohonta ngko sekumta'ni wosopayo'no jomo selonti'mtentesi oso yahinoso wop'ngonesohilo. I oso'no ngko sekwo'nji nohumanji yo'mayoso momaso'njo hwo'nyoho. I olohonta ngko yo'mayoso ma'mne'enji momti'mokalokuyohono. O'o, ngko moma'mnehono. Olo nje yahino loso'no nje simeho wop'ngonumonimaho. Oso nje simeho wop'ngoso a'amu fihwo kako wae ntohofonoho. Ngko olo syoho loso'no i'mo mijoho'no pe'nime'manji e'wano. Nje simeho wop'ngowanimo'nimontonoho. ¹⁶ Ngko Anituye hungkuno losetihwalokwe so'no ngko nje yokumpohn'nyo so'no ngko nje yofe woho'namonimontaho. O'o, oso nihu'no awonoho. Anitu kako ngkimo olo syoho loso ntapmmentiso loso ngko molosetihwayo'njo'manji u ngko tango engo woma'monnoho. ¹⁷ Hungkuno selalokwe hwap'ngoso olenoho. Ngko olo syoho loso ngko nje huno mta'ni uyimo lonti'mtentesi u ngko sekumo ole

seli'mnesohilo. Sekwo nje syoho somne'no yo'mayo ho'yangoso ntapmno. Ose seli'mnesohilo. O'o, olo syoho loso An+tu kako ngkimo non+hwsopento ntapmentiso so'no ngko nom'ne hon+ngkano ngko umneso ane hwo'nyoho. O'o, ngko An+tu kakoe syoho'nohini ulohofiwo'n+ngkohe hwo'nyoho. ¹⁸I oso'no ngko olo nje syoho losomme'no ngko peho hamniyoho ma'mnehono. Nje hamniyoho mayoso olenoho. Ngko An+tu ye hungkuno a'amumo luti+hwawo'n+ngkohe so'no ngko hamniyoho manti'mtentesi oso yahinoso nto'nohin+maho. I oso'no ngko yo'mayo hamniyoho oso momaso hwo'nyoho. O'o, ngko siki syoho yalokweno. Oso yahino ngko eseti+hwelokwe so'no nje si+meho wop+ngo nimo'n+ngkohoho. Oso si+meho wop+ngoso nje hamniyoho pa'nyofoho.

Poul kako hwe moya'mi hopi'nonohinofe syoho ulohofiyo hweho.

¹⁹ Ngko hwe hwahoponjo sohwoe syoho ulohofiyo umo'n+monji+maho. Oseso ngko hamniyoho mayo'ne a'amufe hungkunomo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no ngko a'amu hopi'nonohino sofe syoho ulohofiyo imo'n+mentoheso hwe moya'mi hopi'nonohini hofi+ko An+tumo si+meho uy+fitnne'enji imentohefoho. ²⁰ Ngko a'amu Juta somo K+lais+mo in+ngkafitnne'enji hofi+koe yahino somo enjwa'mo humanji K+lais+ye hungkuno luti+hwamentohefoho. I ngko K+lais+mo si+meho uyalokwe so'no K+lais kako Jutafe hon+ngkano hungkuno somta'ni ngkimo isi+hutofon+ma'mentisofoho. Oso'no ngko hon+ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuleno. I oso'no a'amu hon+ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofi+ko K+lais+ye hungkunomo in+ngkafitnne'enji ngko hon+ngkano hungkunomo enjwa'mo humaleno. Osopo humanji ngko An+tu ye hungkuno luti+hwawo'n+ngkohefoho. ²¹ Oso pa'nyoso a'amu temtitifo kengoso hofi+ko a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumunyo so'nji ngko hofi+ko'nji nohumanji ngko huhwo'ni oso hon+ngkano hungkuno homo somo enjwa'mo mohumawo'n+ngkiyohono. Ose yontan+ngko nohonont+fi hofi+ko K+lais+mo in+ngkafitnne'enji iwo'n+ngkohefoho. I oso'no ngko oso pa'nyo nohumanji ngko An+tu ye hon+ngkano hungkuno so'no in+ngo maniyofoho. O'o, ngko K+lais+ye hon+ngkano hungkuno somo enjwa'mo ne'no humawo'n+ngkohefoho. ²² A'amu fehohnjoso hofi+koe si+meho mo'mo huno anga'nohino yokumpohn'nyo muto'nnyoso hofi+ko huno ole syafi+syiwo'n+ngkohofi, U, nakwo yo'mayo yahu oso nasoso nakwoe hon+ngkano wonyo umo'n+montonoho. Hofi+ko oso yahino so'no ntahon+ngkofi ngko oso yahino hiso'no wonyo'maho kosyafi+syonji ngko hofi+ko'nji nohumahm'mo oso yahino hiso ngko huhwo'ni mimnehono. Ngko oso hiso i'me'no nohon+ngkuji hofi+ko K+lais+ye hungkuno wop+ngo somo nupa'n+ngkuji hofi+ko si+meho yokumpohn'nyo uyant+feho. Ngko a'amu ang'o'meemjo so'nji ngko hofi+ko'nji nohumanji hofi+koe yahino somo in+ngkamentohefoho. A'amu fehohnjoso hofi+ko ngkimo nonehon+ngkuji hofi+ko An+tumo in+ngkafitnne'enji oso yahinoso iwo'n+ngkohe hwo'nyoho. ²³ A'amu fehohnjoso hofi+ko K+lais Jisasi+ye hungkuno somo t+fi in+ngkakujji oso homo somo An+tu kako hofi+kimo wop+ngo ulohofone'enji olo syoho loso yalokweno. Oso pa'nyoso ngko huhwo'nnonjimo wop+ngo ntohofone'nji yalokweno.

Nakwo Anituye syoho yokumpohn'nyo yaso'manji nakwo wop'ingoso womantanoho.

²⁴ A'amu hopi'nono hofiko mjake'we wohnnano likuji mjake'we ko hnnifijoso a'amu fehohnjoso hofiko ho'yango wop'ingoso womantife'maho. Oso'no sekwo huno maseyoho liyohoho. Oso pa'nyoso sekwo hokunonji Anitu mta'ni yo'mayo wop'ingo mayo'ne sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. ²⁵ A'amu hofiko yo'mayo mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso womano likuji hofiko piso'mo'nyo ikutoho. O'o hofiko hofikoe a'apaho yokumpohn'nyo ito'nyo'ne syoho ne'no mjim+wekuji mjake'we hnnyo somjo ho'yango mayo'ne syoho engo uyantifeho. I oso syoho engoso hwahoponjo ho'yango'nefoho. Oso hiso moi'wo umo'nimonte'no yohoho. I oso'no nakwo Anituye syoho yalokuhwone hn'nwi nakwo ho'yango engolopohamo ne'no wentihwone so'no syoho yalokuhwono. Oso'no syoho yokumpohn'nyo uyano. ²⁶ A'amu mjake'we hnnyo sohwa hofiko hano ito'nohino yontifi hohwafu sopo komo'no i'mofap+wo'n+ngkohofofoho. Hano ikitokitofo so'njo'maho. O'o, awonoho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho iwo'n+ngkohono. A'amu yihufu wopolofano likuji hofikoe meso siki wofantihm'maho. O'o, hofiko yihufu ne somo nuhwon+ngkuji wofantifeho. Oso pa'nyoso ngko Anituye syoho yalokwesiki miyalokuyohono. ²⁷ O'o, awonoho. Ngko nje hunomnohini min+ngkwalokuyohono. O'o, yo'mayo wonyo nje simeho sohwo umo lonte somo ngko monje yasyonji Anitu kakoe syohoso yihufu nemo uhwonontifi polofohoho oso hopa nto'no yalokweno. U ngko ose mimme'manji Anitu kako ngkimo olo hungkuno loso wantimontonoho. Kiko a'amu somo nje hungkunoso ko ulonji kiko yo'mayo yahino wonyo jije simeho sohwo umo lonte somo monje meesiyo'njo iso'manji kiko ho'yango momatnnohino. Anitu kako ngkimo ose ntonohonji ngko syoho yokumpohn'nyo yalokweno.

10

Hwahoponjo yahinoso nakumo yamofa nalohofihwoso'no nakwo osomo in+ngkuhwaloho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmentohofu somne'no sekwo huno olo so'no fisiyafihupmno. Hohonta Mouses kako a'amu Isilaelife ajuyohwosamo hwaho Ijip mta'ni nomanto hofiko Ijip nuliko'mantifi hwaho a'amu anepono motawento osopo humamentohofofoho. Oso hopo sopo Mouses+nji a'amu Isilael so'nji hofiko osopo nohumentan+ngkofi himo a'amu hopi'nonohino somo ifehu'mokahumentisofoho. Siki ifehu'mokahumentiso'maho. O'o, hon+ngkano utihwayo'ne ifehu'mokahumentisofoho. Osohonta hofiko mijo ayo engo momingo sopo i'mofiwahon+ngkofi Anitu kako hofikimo mijo ayo engo huhwo sohomo mtihup+hwojahon+ngki a'amu hopi'nonohino hofiko osopo wako'mentohofofoho. ² A'amu hiso hofiko Mouses nakwoe hwe engo umo'nono lontifi hofiko kako'nji ufohi'nontifi kakimo in+ngkawentifi hofiko himo homo somo enjwa so'mo humantifi mijo engo somo wako'mentohofofoho. ³⁻⁴ Oseso hofiko mijoho uyahon+ngki Anitu kako ahwomo mta'ni wosopayo'nji mijo'nji hopi'nonohino somo umentisofoho. Nuyahon+ngki hofiko nimentohofofoho. Oso hopo sopo

mijo sojo mta'ni n+mentohofoso oso mijo hwap+ngoso K+lais+yoho. A'amu hof+ko hano loho'nowmentan+ngkofi K+lais kako hof+kimo hof+yo emokosyohumamojo hweho. ⁵ I oseso An+tu kako a'amu hopi'nonohino homo somo wop+ngo ko ulohofahon+ngki hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hof+ko yahino wonyoso yahon+ngkofi An+tu kako nuhwononto oso hwaho a'amu ane sopo An+tu kako hof+kimo poyo umokumentisofoho. Umokahon+ngki hof+koe pijafoso oso hwaho hopo sopo hintalinyo pa'nyo osopo nonje hu'mehinawo'mentisofoho.

⁶ Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n+mentisoso nakumo hon+ngkano wop+ngo net+hwayo'ne imo'n+mentisofoho. Hof+ko yo'mayo so'no hi umo'n+ngkahon+ngki wonyo imentohofofoho. Oso hopaso nakwo miyanehwono. ⁷ Oso'no neyakwosa fehohnjo sohwa hof+ko hwasyo an+tummo in+ngkawent+fi hof+ko hwomtame uloho'mentohofofoho. Oso hwamne'no An+tuwe hungkunoso ole nal+mento, Hof+ko hwasyo an+tu somne'no hwomtame ulohofont+fi hof+ko nohumant+fi wosopayo'nji mijo'nji nont+fi nol+kafont+fi hof+ko syohi'nyo wonyo imentohofofoho. Nakwo oso hopaso miyanehwono. ⁸ I oso'no nakwo nom'ne a'amufe apohufo ihwaloho. Oso a'amu Is+lael pi'n+ngo engoso hof+ko oso yahino wonyo hiso yahon+ngkofi An+tu kako oso s+kuno anga'nohino somo hof+kimo poyo imokumentisofoho. Oso a'amu hiso hof+ko *t+iwenti-t+ili tausen+foho* (23,000). ⁹ I oso'no nakwo An+tummo yamofo nulohof+hwaloho. A'amu Is+lael+so hof+ko An+tummo yamofo ulohofont+fi hof+ko k+ko nto'no monemokosyohumawo'n+ngkiyohino hwosoho ulahon+ngkofi An+tu kako oso a'amu homo somo homaso toho wolo'meehufe lonto homamo uhwojahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo somo homaso toho lofopij+syu'mo'mentohofofoho. ¹⁰ I yo'mayo An+tu iwo'n+ngkiso so'no yoka hnn+ngkuhwaloho. A'amu Is+lael+so hof+ko An+tumne'no yoka hungkuno ulahon+ngkofi a'amu ahwomo mta'angoso kako a'amu pi'n+ngo engo somo fonjahumentisofoho.

¹¹ Oso yo'mayo yahino wonyo imentohofoso a'amu fihwa hof+ko oso yahino wonyo imentohof+so'no An+tuwe hungkuno mt+i'mokumentohof+sohwa hof+ko nakumo hon+ngkano wop+ngo net+hwayo'ne iyoswomo mt+i'mokumentohofofoho. Nakwo olohonta nohumentan+ngkuhwoni s+kuno moi'wo umo'n+mont+so yahon+ngki nakwo oso hungkuno homo somo nuhwonontani nakwo oso hon+ngkano homo somne'no huno wop+ngo t+ipemalokuhwono. ¹² Oseso a'amu fihwo kako ole loso, Ngko yokumpohn'nyo lohokwe so'no ngko hon+ngkano wonyo mimnehono. Ose loso sohwo kako i'waho nto'no wehumano. Kako nop+wasyonoho. ¹³ A'amu hopi'nonohino hn'n+mo yo'mayo hon+ngkano wonyo nont+imne'no ipenemotawesoso kengo kengo'maho. O'o, afa'nohinofoho. Oso'no An+tu wosefo'ma'mo nal+mentiso so'no nakwo huno nayohoho. Kako olohonta nefo'malofoho. Oseso hon+ngkano wonyo nont+imo nemotaweso sohwo kako nakwo yokumpohn'nyo somo moneyakolofonehoho. Yo'mayo wonyo ne'maso sohwo woneyakolo'mo lihwosi ko yososo, An+tu nefo'mayo'ne hon+ngkanoso umo'montonoho. Kakoe yokumpohn'nyo nejap+hwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Nakwo An+tummo in+ngkohwasi towahun+so'nyo so'nji in+ngkohwaloho.

¹⁴ Anitu kako a'amu Isilael homo somo wopingo ko ulohofahoningki hofiko wonyo imentohofofoho. Oso'no nje a'amu soku sekwo anitu hwasyo somo hohujo ikinjaofikuji i'waho fiyimno. ¹⁵ Sekwo huno'njo kuyoho. Ngko sekumo olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo huno fisyafihupmno. ¹⁶ Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso oso'no wosyofisyano lontani nuhu'mokontani nakwo olo mijo Jisasiye honiyofoho lontani Mpohwo Anitumo isamoyoka lontani nonontani ole syafisywo'n'ngkuhwono, Jisas nakumne'no kakoe honiyoyo usihuma'mentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. Nakwo wosopayo nomentani kutikujo lohofontani nontani Kilaisiye a'apahofoho liwo'n'ngkuhwono. Kilais kakoe a'apaho nakwoe wonyo engo so'no tohino umnimentiso sohomo ufohi'nalokuhwono. ¹⁷ Oso wosopayo anga'nohinoso nakwo hwe moya'mi pi'n'nggo hn'nwi nakwo kutikujo lohofontani nimalohwone hn'nwi nakwo afa aswomjo pa'nyi'nwoho.

¹⁸ Sekwo a'amu Isilaelife yahino so'no sekwo huno fisyafihupmno. Hofiko Anitumne'no yahu fonjokiasyontifi hofiko oso yahu fehohnjoso nonontifi ole syafisywo'n'ngkohofi nakwo Anitu'nji mafohoto'n'ngkuhwono. ¹⁹ Ngko hungkuno hwapingoso pehofo selalokweno. A'amu hofiko hwasyo anitu sohune'no yo'mayo ho'nasyiwo'n'ngkohofoso ne hi'njotaho. Oso hwasyo anitu sohwo kako nehopi lohuma. Ose loselalokweno. ²⁰ O'o, oso awonoho. Hofiko yo'mayo hwasyo anitu sohune'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso sohwo oso towahuno wonyo somne'no ho'nasyiwo'n'ngkohofoso Anitumne'maho. Oso'no oso a'amu hofiko towahuno wonyo sohwafe yofe ho'nomayo'ne uhu'mokukuji sekwo hofiko'nji nomihu'mokin'ngkutoho. Sekwo hofiko'nji mihu'mokin'fijo'manji towahuno wonyo sohwanji ufohi'nantifeho. ²¹ Sekwo nuhu'mokontifi Kilaisiye honiyonji a'apahonji nontifi towahuno wonyofe wosopayo so'nji nomohu'mokukuji non'ngkutoho. O'o, sekwo oso hon'ngkano hufa'uyo homo somo sin'ngkakutoho. Sekwo Anitu'nji wohumano likuji sekwo towahuno wonyo so'nji nohumafikutoho. ²² Sekwo oso hon'ngkano hufa'uyo somo ifijo'manji Anitu kako ngkilaho selihwosi nakumo simeho wonyo wonejapmmontonoho. Hwap'ngoso Ngko'nohine Hwe Engo hwo'nyoho ose nalimentisofoho. Nakwoe yokumpohn'nyoso kakimo uyakolofantantaho. Nihu'no awonoho. Ose selalokweno.

Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye yofeso engolopohamo woho'nomehwano.

²³ A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ngkohofofoho. Yo'mayo hopi'nono Anitu kako nakumne'no hano mopitofasiyoso nakwo yasoso oso hiso'no hon'ngkano wonyo anefoho. Oso hungkuno liwo'n'ngkohofoso nehopeho. I oso'no yahino fehohnjoso nakumo monefo'manehoho. Nakwo Anituye hon'ngkanomo in'ngkowmentan'ngkuhwasi oso yo'mayo yaso sohumjo yokumpohn'nyo sohwo kako nakumo yokumpohn'nyo monasosofitofonehoho. ²⁴ Yo'mayo nakwo uyano lihwasoso huno nakune'no syofihu'n'ngkuhwasi ihwaloho. O'o, nakwo huno nom'ne a'amu somne'no huno wosyofisyano. U, ngko ose i'mo nom'ne somo ufo'ma'montaho. Sekwo huno oso'no syafisyikuji yo'mayoso fiyimno.

25-26 Nakwo huno ole nayohoho. Olo yo'mayo hopi'nonohino olo hwaho lopo wojoso Anıtuyefoho. Anıtuye hungkuno ose nalımentisofoho. Oseso nakwo yo'mayoso nasoso oso wopıngofoho. Sekwo tongo wonano likujoso uhu'mokiyo sopo nta'ni mpekuji sekwo oso tongo kakwo'yohwo sohumo olo tongo loso kiko hwasyo anıtu hwoso sohune'no fonjokisasyohino mta'angotaho. Ose ulohonıngkiji mpehotoho. O'o, kiko mpe'nohini yohoji hmnyo.

27 U hwe fihwo kako Anıtumo sımeho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako wosopayo iloho ihwosi wonano lıhwosi joho selıhwoso'no u sekwo wosıhwano likuji'manji u sekwoe hunofoho. Noho fıwanımno. Kako sekumo yo'mayo tongo sejapososo sekwo hmımnıno. Oso tongo hiso'no sekwo huno pi'nıngo syafısyıkutoho. O'o, sekwo toho'nohini hmımnıno. 28 I oso'no hwe fihwo kako sekumo ole seloso, Olo tongo loso hwasyo anıtumne'no fonjokisahumalofı mta'angofoho. Ose selıhwosi, Ngko manımnehono selıhwoso'no sekwo oso hwe huhwo sohwoe huno somne'no huno syafısyıkuji nonıngkutoho. 29 Hwapıngoso sekwo huno ole seyohoho, Ngko olo yahu loso nıme'manji nje honıngkano wonyo mmo'nonehoho. Huno ose ko seisoso oso hwe sohwo kako sekumo hungkuno seliso so'no kako ole syofısyalofoho. Olo yahu hiloso nımeso ngko hwasyo anıtumo hopa inıngkwalokweno. Oso a'amu huhwo sohwo kako huno ose syofısyalofoho. Oso'no sekwo oso yahuso nonıngkutoho. I oso'no nom'ne a'amufe huno somta'ango somne'no nakwo honıngkano somo hano pitofonesyalokwofoso wopıngı'maho. Oso'no nakwo yo'mayo yahu nasoso'no a'amu ole nalıfıttnoho, Oso yahinoso wonyofoho. Ose nalıfıttnohontani yo'mayo yahu so'no nom'ne a'amu somo mulohonanehwono. 30 Ngko Anıtumo wosopayo'ne isamoyoka ulı'mo nonı'me'no nom'ne a'amu sohwo kako ngkimo oso honıngkanoso wonyofoho eso peho'no wantımontolo.

31 Oseso sekwo nonyo wosopayo wonano yo'mayo yahino uyano likuji'manji sekwo sımo'mo huno ole fısyafıhupmno. Yo'mayo imeso ngko Anıtuye sımeho wopıngo umokumontaho. Sekwo oso hiso'no huno kaki'no syafısyıkuji sekwo yo'mayo Anıtuye yofe ho'nomayo'ne fıyıkuno. 32 Sekwo soku sekwo a'amu Juta so'nji a'amu temtıtofo kengo so'nji a'amu Anıtumo inıngkawowo'nıngkohıfo so'ntnne'no huno fısyafıhupmno. Sekwo yo'mayo iwo'nıngkohıfo somo senıngkafıjo'manji hofıkoehonıngkano wonyo fıfo so'no sekwo oso homo somo ikutoho. 33 Ngko huhwo'nıye yahinoso oso pa'nyofoho. A'amu hofıkoehımeho wopıngo umınone'eni ngko yo'mayo wopıngoso iwo'nıngkohefoho. Yo'mayo ngkimo nıfo'mayo syoho osomnohini miyalokuyohono. O'o, a'amu pi'nıngo engo somo wopıngo ulohıfo'neso syoho yalokweno. Hwapıngoso a'amu hofıko Anıtumo inıngkafıttnne'eni ngko yo'mayoso yalokweno.

11

1 Sekwo ngkimo nohonımno. Kılaisıye yahinomo inıngkwalokwe hopaso sekwo ngkimo fıfi nnıngkapmno.

Moya'mi sofa hofıko Anıtumne'no uhu'mokukuji hofıko hofıkoehımnokinoso ufehu'mokohınantıfıho.

2 Sekwo ngkine'no huno syanıfısyıwo'nontıfi oso hungkuno nto sejapmmentohe somo sekwo hofıyo inıngkwalokwofo. Oso'no

ngko sekwoe yofe ho'nomalokweno. ³ I oso'no sekwo olo nje hungkuno loso'no huno waseyono. Kilaisiyeh mnokino engoso Anituyoho. U nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi hwe hopi'nonohino sohwo'niye mnokino engoso Kilaisiyoho. Oso pa'nyoso hwoya'mi sofafe mnokino engoso huhwafoho. ⁴ Oso'no a'amu fihwo kako Anituye hungkuno a'amumo ulihwosi kako Mpohumo jomo uloso sohwo kako kakoe mnokino manji'mofa so'nji lohofoso'manji kako wonimango unimontonoho. Sekwo a'amu Koulin sopu humalofo soku sekwo ole liwo'n'ngkohofi, A'amu mnokino manji'mofa'njo sohwo kako nom'nehumo enjwa'mo humunyo hweho. ⁵ A'mu fisi kako mnokino manji'mofa ane lohofoso'manji kako a'amumo Anituye hungkuno ulihwosi Mpohumo jomo uloso'manji kako wonimango unono. Hofiko kakimo mnokino manji'mofa ane simo uhwon'ngkuji a'amu hofiko ole wolantifeho, Olo a'mu losi kako wonimango unono. Kako yokumpohn'nyiyoho. Hwe sohwa hofiko mnokino manji'mofa momanji'mo'nyo iwo'n'ngkohofi pa'nyiyoho. Oso'no kako hwoya'mi hwa'nte sofafe mijiyu hm'n'iwon'ngkohofi pa'nyo hm'nniyoho. ⁶ U a'mu fisi kako kakoe mnokinomo hwapife mopa'nyosimo a'amu nuhwon'ngkuji ole wolantifeho. Oso a'amu kako hwehumo enjwa'mo mohumuyoho. Kakoe yokumpohn'nyoso yakolo'nniyoho. Oso a'musi kako kakoe mijiyoso hwe sohwafe mijiyu hopa tifo wahm'nono. U kako oso a'musi kako mijiyu tifo so'no ngkilaho loso'manji e'wano kako nom'ne a'amu'nji Anitumne'no uhu'mokufijo so'no kakoe mijiyu somo hwapife wopa'nono. ⁷ Anitu sohwo kako Hwe Engo ne hweho. Kako nom'nehumo enjwa'mo mohumunyo hweho. Osohwo kako hwe hwahoponjo sohwo'ni'no kako pa'nyo mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo hwe sohwo'ni nakwoe mnokino somo nopo'n'ngkuhwaloho. I oso'no moya'mi sofa hofiko hwehwamo enjwa'mo humalofo. Oso'no hwoya'mi sofa hofiko hwehwafe yofe ho'nomayo'ne hofikoe mnokino somo wopa'nife.

⁸ Hwap'ngoso hohonta Anitu kako hwe mti'mokumentisoso ape mta'ni yafa manto mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hwehumta'ni yafa anga'no manto ape mti'mokumentisofoho. ⁹ Anitu kako apeso hwehwamo ufo'mayo'ne mti'mokumentisofoho. ¹⁰ Oseso moya'mi sofa hofiko hofikoe hwehwamo enjwa'mo humalofo sofa hofiko oso hiso'no a'amu ahwomomjo somo utihwayo'neso hofikoe mnokino somo wopa'nife. ¹¹ I oso'no nakwo Anitumo simo uyiwo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo hwe sohwo'nnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. I hwoya'mi sofamnohini yo'mayo iyoso'no hopo'maho. O'o, ose'maho. Hwe moya'mi nakwo nem'no majoku'nontani yokumpohn'nyo sosofito'nontani Anituye yahino afa'no afa'no iwo'n'ngkuhwono. ¹² Simo'mo Anitu kako hwe sohwoe yafa nopemanto ape mti'mokumentisofoho. I olohonta ape sofa hofiko hwomu aswo mawo'n'ngkohofi so'no Anitu kako hwomu apefe simohomo mti'mokuwo'n'ngkohofi. I oso hiso'no hwe hwoya'mi yo'mayo hopi'nonohinosa Anitu kako hwap'ngo hweho.

¹³⁻¹⁵ Nakwoe yahinosa olenoho. Hwe fihwo kako kakoe mijiyu sawemo engoso mahm'nyoso oso wop'ngo'maho. I hwoya'mi sofa hofikoe mijiyu sawemo engoso oso wop'ngofoho. Hofikoe wokosofoho. Oso mijiyu sawemoso Anitu kako hofikoe mnokinomo

ipisayo mijo'njoso nomanto nuyonto ulimonto, Olo ipisayo mijolo nje honiyofoho. Ngko sekwo Anitu'nji makotiku'nyo'ne yahino songo so'no nje honiyo usihuma'monnoho. Hwangku sekwo nje poyo pe'nyo so'no syanifisyikuji sekwo olo pa'nyoso ne'no ikujo. Ose ulimentisofoho. ²⁶ Ihwoni. Oso wopayo'nji mijo'nji nyo'ne yahino Kilais nejapmmentisoso sekwo ole lutihwalokwofo. Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no nakumo huno nafohotofo'nefoho. Nakwo ose yontaningkuhwasi a'amu nom'neso nonahonngkuji hofiko Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno wotipemantifeho. Sekwo oso yahinoso ne'no mjimwentanngkuji Jisas kako asomo noponefoho.

A'amu fiso hofiko Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nifijoso hofikoe honingkano wonyofoho.

²⁷ Kilais oso yahino nejapmmentiso so'no olo so'no huno wonayono. A'amu fihwo kako Kilaisiye simeho wopingo mumokiyo'njo yoso sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nososohwo kako Kilaisiye yahino losomo wonyo imokalofoho. Ose yososo'no kakimo tango engo u'malofoho. ²⁸ Oseso a'amu fihwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji wanimo lhwosi simo'mo kako kakoe simeho huno osomo nto'no syafihu'nngkuhwosi into'nohini imo'nngkuhwoso'no wanono. ²⁹ Hwapingoso a'amu fihwo kako hwe engo Jisas nakumne'no poyo pe'nimentiso so'no huno nto'no muyo'njo sohwo kako Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji siki nososohumo Anitu kako oso a'amu huhwo sohwoe yahino wonyo somne'no tohino uyimontonoho. ³⁰ Sekwo oso yahino iwo'nngkohoho so'no hwe moyami pi'nngo hofiko sekwo'nji humalofohohnjoso yokumpohn'nyo anefoho. Fehohnjo mnokino'njofoho. Fehohnjoso hofiko poyo nto pe'nimentohofofoho. ³¹ U sekwo sekwoe honingkano somne'no huno nto'no syafihu'nngkuji nontifjontentesi u oso tohino hiso sekwo momafikutnnesohilo. ³² I oso'no Anitu kako nakwoe wonyo so'no huno syafisyihwosi kako nakumo tohino nejape'manji kako nakwo kakoe mehomi hn'nwiye honingkano somo nto'no imofonehwojalofoho. Anitu ose yoso'manji hwangku sohonta a'amu pi'nngo engoso hofikimo tikanomo mihwajoso sohonta nakwo tohino momanefoho.

³³ U sekwo nje a'amu soku, sekwo wopayo nngkuji Kilaisiye a'apaho'nji honiyo'nji wonano likuji sekwo nom'ne a'amu anga'no anga'nohino osomne'no hontohumafikuji hofiko hopi'nono nto uhu'mokukujo'no osohonta sekwo wopayo'nji mijo'nji hmnomafikuno. ³⁴ U a'amu fihwo kako mijoho uyihwoso'no kako kakoe angommo simo'mo wanimontonoho. Tifi kako sekwo'nji humahwosi wanimontonoho. Sekwo Kilaisiye honiyo'nji a'apaho'nji nifijo so'no uhu'mokiyo yahino so'no tango mapitnoho.

Hungkuno fehohnjoso mokosyohumaleno. Hwangku ngko sekwoe angopo se'mahm'mo wolosetihwamonnoho.

12

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako yo'mayo syoho nakumo nejapwo'nngkiso so'ne hungkunofoho.

1 Nje a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho Anituye Towahuno Wopingo nejapwo'n'ngkiso so'no sekwo huno nto'no mosyafisiyoso wopingo'maho. ² Sekwo huno seyohoho. Hohonta sekwo Anitu ne sohomo simeho mumentohoho sohonta oso hohosohonta Seten kako hwasyo anitu, ne ane, songo ne'no mohumanyo'njo sohwoepono ipesemotasimentiso sohomo sekwo tifi in'ngkamentohofofoho. Kako sekumo aho yokumpohn'nyo kesemokosyohumamojofoho. ³ Oso hohosohonta yo'mayo Anituye Towahuno sohwo kakoe mehomi hn'n'mo nejapwo'n'ngkiso so'no sekwo huno maseimojofoho. I oso'no olhonta sekwo huno nto'no waseyono. A'amu Anituye Towahuno Wopingo hi'njo sohwo kako Anitu kakoe Towahuno somta'ni hungkuno mawo'n'ngkiso sohwo kako Jisasi'mne'no sifajo malonehoho. I a'amu kako Jisasiye Towahuno ane sohwo kako Jisasi'mo ole mulonehoho. Kiko nje Hwe Engo ne hwosoho. Ose mulonehoho.

⁴ Anituye Towahuno Wopingo syoho kengo kengo nejapwo'n'ngkiso sohwo kako Towahuno kenga'nohino hweho. ⁵ Oso syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso Anitu kako anga'nohino humaso sohune'no iwo'n'ngkuhwonefoho. ⁶ Anituye syoho iyo so'ne yahinoso kengo kengo weho. I oso'no Anitu kako anga'nohino sohwo kako oso syoho homo somne'no yokumpohn'nyo nejapwo'n'ngkiso hweho. ⁷ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo kengo kengoso a'amu anga'no anga'nohino hn'n'mo nejapwo'n'ngkisofoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji fo'mo fo'mo loho'nontan'ngkuhwasi a'amu hofiko nonahon'ngkuji hofiko Anituye yokumpohn'nyo somo wonehonantifeho. ⁸ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako a'amu anga'no anga'nohinomo nto'no uyimontonoho. A'amu fihumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somo kako huno wopingo Anitu mta'angoso utihwamontonoho. Anituye Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'ne a'amu sohomo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako hungkuno hiyaso wo'mojo Anitu mta'angoso a'amu somo ulimontonoho. ⁹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako nom'nehumo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohomo Anitu kako yo'mayo yoneso'no huno uyososo hwe huhwo sohwo kako simeho hi'ntnnono uyihwasi walimontonoho. Ne u'mofapmmontonoho. Nom'nehumo oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahon'ngkuhwosi oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumontonoho. ¹⁰ Nom'nihwo kako oso Towahuno sohwo yokumpohn'nyoso nomahwosi yo'mayo wopingo kengo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso Anituye yokumpohn'nyo itihwayo'ne uyimontonoho. Nom'nehwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno wopingo Anituye huno mta'ni nomahwosi kako a'amu somo wolutihwamontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako yo'mayo hungkuno upa'n'wo'n'ngkiso so'no yo'mayo imo'n'wo'n'ngkiso so'no kako ole walimontonoho. Oloso Anituye Towahuno mta'angofoho. Oloso towahuno wonyo somta'angofoho. Ose walimontonoho. Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako a'amu kengo kengo sofe hungkuno kako huno muyososo walimontonoho.

Nom'nihwo kako Anituye yokumpohn'nyo nomahwosi kako hungkuno kengo kengoso nupa'n'ngkuhwosi oso hungkuno hiso kako huno ko muyahon'ngkuhwosi kako neso wal'montonoho. ¹¹ Oso Towahuno anga'nohino huhwo sohwo kako oso yokumpohn'nyo kengo kengoso nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'n'imo nejap'wo'n'ngkisofoho. Kako kakoe huno mta'nnohini nejap'wo'n'ngkisofoho.

Nakwo Anituye a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho.

¹² Oso yokumpohn'nyo kengo kengo Anituye Towahuno nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo nakwoe a'apahomne'no pahnn'imo hungkunoso huno waseyono. A'amufe a'apahoso ne anga'nohino wo'nnyofoho. A'apaho kenga'nohino ko hiso simano sife simeho yo'mayo hiso Anitu kako ho'nahinyofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo humalohwono. ¹³ Ihwoni. A'amu Juta hn'nnonji a'amu temtifo kengo hn'nnonji a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu sokinjo s'kunonji nakwo hopi'nonohino hn'nwi Anitu kakoe Towahuno Wop'ngo sohwo nonemanto kako nakumo a'apaho anga'nohini nemokalofoho. Oso Anituye Towahuno Wop'ngo huhwo sohwo kako nakwo anga'no anga'nohino hn'n'imo nehumanto kako mijolimo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo mijo homo somo nontani nakwo a'apaho anga'nohino'nji'nwoho.

¹⁴ Nakwoe a'apaho somne'no nakwo huno nayohoho. Nakwo sife'nohini'maho. O'o, nakwo t'imo simano sife aho yo'mayo hn'nji'nwoho. ¹⁵ Nakwoe sife sohwo ole wal'montolaho. Yo'mayo syoho aho sohwo iwo'n'ngkisoso ngko mimnehono. Oso'no ngko olo a'apaho loso ul'iko'ma'mo. Ose ul'ihwosi a'apaho hiso ul'iko'ma'montolaho. O'o oso siki hungkunofoho. Sife sohwo a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁶ Nakwoe haloho sohwo ole wal'montolaho. Ngko t'imo hwoni'maho. Oso'no ngko olo a'apaho loso fehohnjo'maho. Oso siki hungkunofoho. Oso haloho huhwo sohwo kako a'apaho loso fehohnjo hweho. ¹⁷ I nakwoe a'apaho t'imo'nohin'i'manji nakwo yo'mayo hungkuno somo pipi upo'nanehwono. I nakwoe a'apaho haholo'nohino'manji nakwo yo'mayo akinoso pipi wonewa'mtolo. ¹⁸ Nakwoe a'apahoso ose'maho. O'o, Anitu kako nakwoe a'apaho so'no sife aho t'imo mnokino oso yo'mayo hopi'nonohino so'no huno anga'nohino nano mtitofonto kako ne anga'nohino mt'i'mokumentisofoho. ¹⁹ Nakwoe a'apahoso t'imo'nohin'i'manji i a'apaho'maho. O'o, t'imofoho. Ose'manji a'apaho neso mt'i'mto. ²⁰ O'o, ose'maho. A'apaho fehohnjoso pi'n'nggofoho. I oso'no a'apaho neso anga'nohinofoho. Oso pa'nyoso nakwo Kilaisimo in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no syoho kengo kengo iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe neso anga'nohino'nji'nwoho.

²¹ U t'imo sohwo kako aho sohomo ole mulonehoho. U, k'iko mohumayo'manji ngko anga'nohino sohwo'ni ngko nto'nohini wohumamonnoho. U, mnokino huhwo kako sife sohomo ole mulonehoho, U, k'iko mohumayo'manji i ngko anga'nohino sohwo'ni nto'nohini wohumamonnoho. ²² O'o, awonoho. A'apaho fehohnjo so'no nakwo huno ole syaf'sy'wo'n'ngkuhwono, Yokumpohn'nyo anefoho. I nakwo huno ose ko syof'sy'hwasi nakwo oso yo'mayoso

ane'njontentesi nakwoe humayoso nto'nohinosohi'maho. ²³ I nakwoe a'apaho fehohnjo so'no huno ole syafisyawo'n'ngkuhwono, Wonyo we'efoho. Lontani nakwo noimo kame n'kuyoho wokoso oso yo'mayoso ufotofiwo'n'ngkuhwono. I nakwoe a'apaho fehohnjo a'amu hofiko timo nahon'fijosos won'mango nanonehontani nakwo hiyaso ekojisosyohumalohwono. ²⁴ I nakwoe a'apaho fehohnjoso oso wop'ingofoho. Utihwa'nyopo weho. Anitu kako nakwoe a'apaho mt'i'mokumentiso sohonta a'apaho fehohnjoso ole lososo, Ngko yo'm'ngohwon'i'maho ose loso sohumo Anitu kako syoho engo uyimontonoho. ²⁵ Hwap'ingoso nakwoe a'apahoso mt'ihupo mt'ihupe loho'n'ngkuhwoloho. O'o, a'apaho fehohnjo somo fo'mo fo'ma'nyo afa'no afa'no woloho'n'ngkuhwano. ²⁶ I oseso a'apaho fehohnjo somo tohino umnoso so'no a'apaho hopi'nonohino homo somo tohino huhwo sohwo ufehu'mokahumontonoho. A'amu fihwo kako jije a'apaho fehohnjo so'no wop'ingo hwsosho kil'hwoso'no jije a'apaho hopi'nono simonyo uyimontonoho.

²⁷ Ngko oso hungkuno hopi'nonohino selalokwe hiso'no sekwo huno fisyafi'hupmno. Sekwo Kilaisiye a'apaho kuyoho. Sekwo anga'no anga'nohino soku Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. ²⁸ Oso a'apahomjo hungkuno yolohoso olenoho. Anitu kako a'amu kakine'no simeho uy'wo'n'ngkohofosomo syoho kengo kengo kengo uy'wo'n'ngkisofoho. Simo'mjo syohoso a'amu Anituye hungkuno liku'mofos (*apousel*) syohon'jofoho. Osopo a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki nom'ne a'amu somo uli'wo'n'ngkisofoho. Osopo a'amu Anituye hungkuno luti'hwawo'n'ngkohofofoho. Osofeponjoso a'amu hofiko yo'mayo wop'ingo a'amu hofiko miwo'n'ngkiyohofoso itihwawo'ngkohofofoho. Osofeponjoso hofiko a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokuwo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu simeho tango'njo somo ufo'mawo'n'ngkohofofoho. Nom'neso a'amu syoho kengo kengo'njofe hungkuno hofiko huno muyo'njoso li'wo'n'ngkohofofoho. ²⁹ Sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nimo kakoe hungkunoso liku'mofos syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno kakoe huno mta'ni uyahon'ngki ujo'ne syoho nejapmmentisotaho. A'amu hopi'nonohino hn'nimo Anitu kakoe hungkuno a'amu somo luti'hwawo'nyohoso nejapmmentisotaho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo yo'mayo wop'ingo a'amu miwo'n'ngkiyohofoso itihwawo'ne syoho nejapmmentisotaho. ³⁰ U Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo a'amu mnokino'njo somo wop'ingo umokiyo'ne syohoso nejapmmentisotaho. U, Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno nakwo huno monayo'njoso jo'ne syoho nejapmmentisotaho. I Anitu kako a'amu hopi'nonohino hn'nimo hungkuno kengo kengoso iwolo'mokajo'ne syohoso nejapmmentisotaho. O'o, oso'ne'maho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino hn'nimo kakoe syohoso anga'no anga'no nejap'wo'n'ngkisofoho. ³¹ I oso'no sekwo oso syoho Anituye Towahuno nejap'wo'n'ngkiso syoho hwofilo'nnyo so'no sekwo hohayo jafi'kuji fitipemapmno. Yo'mayo syoho hwofilo'nnyoso tipemafi'kujo'no ngko oso syoho iyo so'ne hon'ngkano wonyoangkafoso woseti'hwamne'no yohono.

13

A'amu nom'ne so'nji simeho unyo yahino neso olenoho.

¹ Ngko a'amufe hungkuno kengo kengo so'nji a'amu ahwomomjo sohwafe hungkuno'njo ko huhwo'ni ngko oso a'amu homo somo simeho muyiwo'n'ngkiyohe'manji oso ngko hofi:kimo yo'mayo hungkuno uliwo'n'ngkoheso siki:njofoho. Ahwomo yokino fonjahon'ngkofi yoka ho'n'iwo'n'ngkiso pa'nyo hwo'nyoho. ² Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'ne syoho ko ntopahon'ngki Anituye hungkuno hiyasamo wo'mojoso huno ko niyahon'ngki yo'mayo hwahoponjo huno hopi'nonohino hiyasowo'mojo so'no huno ko niyahon'ngki ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'n'ngkiyohe'manji u ngko yo'm'ingohwon'i'maho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohe sohwo'ni ngko oso hwofiki'nyo nongkumo ole ulime, Kiko kengo nempo filohofayo ulimeso oso hwofiki'nyo huhwo sohwo kako ko uhwoso'no ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'n'ngkiyohe hwo'ni'manji Anitu nonohon'ngkuhwosi ji:je syohoso ne ane hwosoho wantimontonoho. ³ I ngko nje ho'yango hopi'nonohinoso a'amu umofonyo iwo'n'ngkohofoso ko uyonji ngko nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno luti:hwayo so'ne a'amu kengo sohwa ngkimo poyo wokumokantane'no ihwono ntahon'ngkuji ngko wop'ingofoho ko ulimeso u ngko nom'ne a'amu somo simeho muyiwo'n'ngkiyohe'ne'manji Anitu kako ngkine'no huno wop'ingo syanif:syonehoho.

⁴ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako olo yahino lomo un'ngkamontonoho. A'amu fihwo kakimo wonyo ulohofoso so'no kakoe simehoso tohino komo'no mumnonehoho. O'o, kako oso a'amu huhwo sohmo wop'ingo uloho'montonoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako nom'ne a'amufe yo'mayo ho'yango so'nji yofe wop'ingo so'nji hi ko umo'n'ngkahon'ngki kako oso a'amu huhwo sohumne'no simeho tohino mumnonehoho. Kako yo'mayo wop'ingo iwo'n'ngkiso so'no kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne nom'ne a'amu somo mulonehoho. ⁵ A'amu kako nom'ne a'amu somo simeho nehopi uy'wo'n'ngkiso sohwo kako nom'ne a'amu somne'no yokumpohn'nyo yahino ane'njo hweho. Huno kakine'nohini mosyafi:hu'niyonto kakoe simeho wop'ingo imokinyo'ne huno mosyafi:siy'wo'n'ngkiyohoho. Kakoe yo'mayo somo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumanehoho. O'o nom'ni hwamo umontonoho. Kako nom'ne somo simeho wonyo mmo'nonehoho. A'amu nom'neso hofi:ko kakimo wonyo ulohofoso so'no kako oso wonyo homo somo aku ulohofoso so'no kako huno mosyafi:syonehoho. ⁶ Kako yahino wonyo somo uhwononte so'no kakoe simehoso wop'ingo mumo'n'iwo'n'ngkiyohoho. O'o, awonoho. Kako Anituye yahino wop'ingo osomnohini uhwononto kakoe simehoso wop'ingo umo'n'iwo'n'ngkisofoho. ⁷ Kiko nom'ne a'amu sohwamo simeho nehopi uy'wo'n'ngkino'manji u hofi:ko kikimo wonyo kilohofi:kujono kiko oso tango hiso nomahoji simeho pompengo'nji wohumamonnoho. Nom'ne a'amu somne'no yo'mayo yahino wonyo so'ne ko upa'n'ngkoho:ji kiko oso a'amu somo simeho hi'ntnnono ne'no uyohoji oso a'amu somne'no huno wop'ingo wosyafi:hu'monnoho. A'amu huhwo sohwa hofi:ko pi:wahup:i:jo manji kiko nusikwajiyo'eno.

O'o, kiko hofikimo nulikafohoji honingkano wopingo tipemayo'ne kiko ufo'ma'monnoho. Hofiko kikimo wonyo kilohofikujono kiko hiyaso mohumhnohino. O'o, kiko yokumpohn'nyo ito'ningkohoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.

⁸ Anitu kako a'amu somo hungkuno uyahoningki ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Hungkuno mampaho kengo kengo'nji nakwo mupa'nyo'njo oso hungkuno ujo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Yo'mayo huno hiyaso'mo tipemayo'ne syohoso moi'wo imo'nonefoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo oso syoho homo somne'no apa'no monejaponehoho. I oso'no anga'nohino ne'no nowentihwoneso olenoho, simeho uyo yahinofoho. ⁹ I olhonta Anituye Towahuno kako kakoe yokumpohn'nyo nejopahoningki nakwo hungkuno Anituye huno mta'ni ko lasoso nakwo yo'mayo hopi'nonohinoso huno monayo'nj'inwoho. O'o huno fehohnjoso weho. ¹⁰ Hwangku sohonta Jisas Kilais yo'mayo huno hwapingo'njo sohwo kako asomo poso sohonta nakwoe huno tifoso nohumpenefoho. Oso hohosohonta yo'mayo hopi'nonohinoso ujo ehontojwasyososo osohonta nakwo yo'mayo so'no huno ito'no ehohosonasyososo. ¹¹ Hohonta ngko mehomi we'e sohwo'ni humamote sohonta mehomife hungkuno so'nji mehomife huno so'nji mehomife yahinoso imotefoho. Oseso hwangku ngko engo imo'nonji oso mehomi we'efe yahino oso imoteso ni'hu'nahono ho'nasyonji a'manefe yahino ma'mentohefoho. ¹² Oso pa'nyoso olhonta nakwo Anituye yahino somne'no huno wonaimto yonteso nakwo nehoholofalofoho. I hwangku sohonta ehohosonasyihwoso'no Anitu ne sohomo uhwoningkuhwosi kakoe yahino ne so'no huno nto'no wonayimtonoho. Olhonta ngko Anitu kakine'no huno we'enehwo niyohoho. Olhonta Anitu kako ngkine'no huno uyalokunjo hopaso oso hohosohonta ngko kakine'no huno niyonefoho. ¹³ Yahino hufa'u sihune ne'no nowentihwoneso olenoho. Nakwo Anitu kako nehopi humahoeso huno nayoso'ne kakimo tifi iningkayo. Oso'nji yo'mayo Anitu kako yoneso'no hontohumayo. Oso'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo. Oso hufa'u sihuneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. I oso homo somjo yakolo'nnyo anga'nohinoso olenoho. A'amu somo simeho uyo yahinoso yokintahopo weho.

14

A'amu somo Anituye Towahuno Wopingo hungkuno uyahoningki a'amumo ujo'ne syoho'ne hungkunofoho.

¹ Oseso sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyo yahino somo womano likuji yokumpohn'nyo fiyoho'nimno. Sekwo nom'ne a'amu somo simeho muyikuji sekwo yo'mayo syoho hopi'nono Anituye Towahuno Wopingo mta'ni mayo'ne sekwo huno ne'no syafisyikuji oso hiso'ne Mpohumo jomo ulimno. I oso syoho hiso nom'ne somo yakolo'nnyoso olenoho. Anitu kakoe huno wopingo kijapososo kiko nom'nihumo filutihwaho. Oso syoho hiso'no sekwo womano likuji syoho yokumpohn'nyo fiyimno. ²⁻³ Hwapingoso a'amu fihwo kako hungkuno Anituye huno mta'ango a'amumo ulahoningki a'amu huhwo sohwa hofikoe hungkuno neso upa'nontifi oso hungkunoso a'amu hofikoe simeho hi'ntnonohino Anitumo uyalokwofo somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Kako oso a'amu somo yahino

wopɪŋgo somo inɪŋkayo'ne hofɪkimo huno ufohotofalofoho. I oso'nji a'amu sɪmeho tango'njo somo wopɪŋgo umokalofoho. I oso'no a'amu fihwo kako Anɪtuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo liwo'nɪŋkiso sohwo kako oso hungkuno hiso a'amu somo mulalofiyoho. O'o, kako Anɪtumnohini ulalofoho. Hwapɪŋgoso a'amu sohwa hofɪko olo hungkuno Anɪtuye Towahuno mta'ango so'no huno muyofoho. Hungkuno hiso hiyaso'mjoso Anɪtuye Towahuno sohwo oso a'amu huhwo sohomo uyalofoho. ⁴ A'amu kako mampaho kengo kengo kako huno muyo'njo lalokunjo sohwo kako kakoe sɪmehomnohini yokumpohn'nyo ito'nalofoho. I oso'no a'amu kako hungkuno Anɪtu mta'ango a'amufe hungkuno ne'njoso ulalokunjo sohwo kako Anɪtuye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofalofoho. Oso'no sekwo Anɪtuye Towahuno mta'ni oso hungkuno kengo kengo a'amu huno muyoso'no hi semo'nɪŋkwoloho. O'o sekwo oso hungkuno Anɪtuye huno mta'ango nom'ne a'amumo ujo'ne syoho so'no sekwo hi wasemo'nono. ⁵ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo mampaho kengo kengo Anɪtuye Towahuno somta'ni mayoso oso wopɪŋgofoho. I oso'no ngko oso yahino homo somo nom'ne yakolo'nnyoso sekwo mayo so'no nɪmo'nɪŋkohoho. Olenoho. Sekwo hopi'nono Anɪtuye Towahuno mta'ni Anɪtuye hungkuno sejapeso sekwo a'amu nom'ne somo ujo so'no nɪmo'nɪŋkohoho. A'amu kako Anɪtuye Towahuno mta'ni mampaho kengo kengo lihwosi nom'ne a'amu oso hungkuno hiso a'amu Anɪtuye hungkuno uyɪwo'nɪŋkohoho somne'no mɪwolo'moku loso'manji kako oso a'amu homo somo yokumpohn'nyo musosofitofonehoho. Oso'no oso a'amu sohwo kakoe yahinoso monjenoho. I a'amu kako Anɪtuye hungkuno a'amu hopi'nonohino somo ulososo a'amu hopi'nonohinoso hofɪko upa'nɪfijo'manji oso a'amu huhwo sohwo yahinoso honjenoho. ⁶ Oseso, nje a'amu soku, ngko sekumo se'mahm'mo nom'ne a'amufe hungkuno kengo kengo Anɪtuye Towahuno mta'angoso selɪ'me'no sekwo oso hungkuno homo somo mupa'nyo'njo'manji ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. O'o, awonoho. I ngko sekwoe hungkuno so'nji yo'mayo hungkuno Anɪtu ntɪhwasoso u hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso u hungkuno Anɪtuye huno mta'angoso u Anɪtuye hungkuno losetɪhwayoso ose selɪ'me'no sekwo hofiyo upo'nantɪfeho. Oso hungkuno hiso wosefo'ma'montonoho.

Nakwo Anɪtuye hungkuno a'amumo ujoso nakwoe hungkuno neso wolano.

⁷ Oso pa'nyoso a'amu fihwo kako tompuyo ne ane lontanɪŋkuhwosi a'amu hofɪko nupa'nɪŋkuji ole wolantɪfeho. U oso tompuyoso yoloho neso pehofo lalofoho wolantɪfeho. ⁸ Hohonta a'amu fihwa hofɪko ikujoho fongki'nyo'ne yɪhufo towotowonnyo sofe mampaho pa'nyoso nto'no maho'nyo'manji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo so'no huno pipi uyɪmontolo. Awonoho. ⁹ Oso pa'nyoso sekwo nom'ne a'amufe hungkuno a'amu mupa'nyo'njo iwo'nɪŋkohofoso ulɪfijoso oso sekwoe hungkunoso sikinjofoho. Oso hungkuno homo somjo ne hwapɪŋgoso hofɪko pipi wotɪpemantɪfito. O'o, awonoho. Hungkuno hiso ne anefoho. Siki yoka'nohinofoho. ¹⁰ U nehopi. Olo hwaho lopo hungkuno kengo kengo wo'nnyoponoho. Oso hungkuno hiso ne ane'njo'maho. O'o ne hi'njofoho. ¹¹ I oso'no nakwo Anɪtumne'no

uhu'mokuhwasi hwe fihwo kako ngkimo hungkuno ntoso somne'no hwap'ngo so'no huno manyo'njo ihwoso'no kako want'montono, Oso a'amuso kengofoho. Ose nt'hwoso'no ngko huhwo'ni ul'imono, Oso a'amu sohwo kako kengo mta'ango hweho. Oso'no nekwo mofo'mo'nahnnehwoyo. ¹² Oseso, sekwo hoku sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso womano likuji sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji mapmno. I oso'no sekwo Anituye Towahuno somta'ni yo'mayo yahinoso Anituye a'amu ne somo yokumpohn'nyo usosofitofone mayoso'no sekwo syoho yokumpohn'nyo yoho'n'ngkuji Anituye hungkuno a'amu nto'no uyo'ne oso yahino hiso mampaho kengo kengo ujo'ne somo yakolo'nnyofoho.

¹³ Oseso a'amu fihwo kako mampaho kengo kengo Anituye Towahuno mta'ni l'wo'n'ngkiso'manji oso hwe huhwo sohwo kako nom'ne a'amu somne'no iwolo'mokujo yahino so'no Mpohumo jomo ulono. ¹⁴ Ihwoni. Ngko nom'ne hungkuno kengo Anituye Towahuno mta'ango so'nji Anitumo jomo uli'me'no nje huyo'mango sohwo kako hungkuno ulalofoho. I oso'no ngko nje hunoso monnyanton-fiyoho. Nje hunoso siki weho. ¹⁵ Oseso nakwo pipi yanehwono. Olenoho. Anituye Towahuno kako nom'ne mampaho kengo ne-japososo nakwoe huyo'mango oso mampaho so'nji Anitumo jomo ulasoso nakwo nom'ne sikunomo hungkuno nakwoe huno mta'ango Mpohumo jomo ulano. Anituye Towahuno kako ta mampaho kengo'nji ne-japososo oso ta hiso Anitumne'no ulasoso ta nom'ne nakwoe huno mta'angoso Mpohumo jomo ulantanoho. ¹⁶ U nakwo Anitumne'no uhu'mokuhwasi oso hungkuno iwolo'mokujo yahino hiso nakwo miyo'njo yaso'manji nakwo mampaho kengo Anituye Towahuno mta'ni Anitumo isamoyoka ulasoso u hwe fihwo oso yahino huno muyo sohwo kako nohumahwosi nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole malonehoho. Hungkuno nehopeho. O'o, ose malonehoho. Kako nakwoe mampaho kengo upa'n'ngkuhwosi ole wosyafihu'montonoho. U oso mampahoso kengofoho. Ngko huno maniyohoyohoho. Ose wosyafihu'montonoho. ¹⁷ Ihwoni. Kiko mampaho kengo'nji Anitumo isamoyoka ulalokunoso nto'nohinofoho. I anga'nohinoso olenoho. Jije hungkuno kengoso oso hwe huhwo sohumo mufo'manehoho. ¹⁸ Ihwoni. Ngko Anituye Towahuno mta'ni mampaho kengo manji sikuno pi'n'ngo engo somo lonji oso mampaho joso noseyakolo-fontne'no ngko Anitumo isamoyoka ulalokweno. ¹⁹ I oso'no nakwo Anituye tajo ango somo uhu'mokuhwasi ngko Anituye hungkuno tifo nakwoe hungkuno'nji a'amumo lut'hwameso hofiko hungkuno homo somo ito'no upa'n'fijoso oso wop'ngofoho. I ngko nom'ne mampaho kengo'nji hungkuno sawemo engo a'amu homo somo ulimeso hofiko mupa'n'fitnnehoho. Oso'no ngko a'amu'nji nohumahm'mo hungkuno upa'n'fitnne'entne'no wal'monne'no yohono.

²⁰ Nje a'amu soku, olo hungkuno mampaho kengo kengo jo'ne selalokwe loso'no sekwo mehomi we'eso ilof'wo'n'ngkohoho pa'nyoso sekwo ilof'kutoho. I mehomi milongoso hofiko hon'ngkano wonyo so'nji huno wonyo so'nji miy'wo'n'ngkiyohoho. Sekwo oso mehomi hon'ngkano wonyo miy'wo'n'ngkiyohoho hopa hmmo'n'mno. I oso'no olo hungkuno selalokwe so'no sekwo huno sokafo sey'hwoso'no aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. ²¹ A'amu Anituye hungkuno

mti'mokumentohofohofohi, A'amu Jutaso hofi'ko nje hungkunomo haloho mapewo'n'ingkiyohofohofoho so'no ngko nom'ne a'amu kengo mta'ango mampaho kengo'njo sohewo a'amu Jutafepo'yo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne wolihwaji'monnoho.

Hofi'ko oso a'amu huhwo sohewo hungkunomo enjwa'mo ko humafikuji hofi'ko ngkimo moningkapifitnehofo.

Anitu ose ulimentisofoho. ²² Ose mti'mokumentohofohofoho so'no nakwo huno ole nayohoho. Sikuno fehohnjoso Anitu kako mampaho kengo kengo uy'wo'n'ingkisoso a'amu kakine'nohini in'ingkawowo'n'ingkiso oso'nohinim'aho. O'o, a'amu Anitu kakine'no min'ing kayo'njo iwo'n'ingkohofohofoho oso huhewo uy'wo'n'ingkisofohofoho. Oso'no kako kakoe yokumpohn'nyo hofikimo itihwawo'n'ingkisofohofoho. A'amu Anitumo in'ingkawowo'n'ingkohofohofoho hofiko Anituye hungkuno hofikoe hungkuno'nji luti'hwentaningkofi uhwononifi ole li'wo'n'ingkohofohofoho, Olo hungkuno loso wopingofohofoho. Anitu kako nelalofohofoho. Ou, Anitu kako hungkuno uyalokusoso hofikimo ufo'mayo'nefoho. I a'amu Anitu kakimo simo muyo'njo somo oso hungkuno hiso hofikimo mufomanehoho.

²³ Oseso a'amu kako Anituye hungkunomo nto'no min'ing kayo'njo sohwo kako sekwo yahino Anitumo hungkuno kengo kengo'njo jomo ulontan'ingkuji nose'mahwosi nosehon'ingkuhwosi kako ole wasel'montonoho, Sekwo huno ane hwayo hohnjo kuyoho. ²⁴ I oso'no sekwo a'amumo sekwo hungkuno ne'njo Anitu mta'ango hungkuno luti'hwahon'ingkuji oso hwe sohwo kako nosehon'ingkuhwosi u nosepa'n'ingkuhwosi oso hungkuno hiso oso hwe nongkwoe simo montimo me hopa wonahmmontonoho. ²⁵ Yo'mayo hungkuno wonyo oso hwe sohwo kakoe simo mo'mo mnawo'nyo so'no huno syafisyihwosi kako ole walimontonoho, Anitu kako nje simo mo'mo nohonalofohofoho. Ose lihwosi kako Anitumne'no hwomtame ulohofihwosi kako ole walimontonoho, Anitu kako sekwo'nji nehopi humaho. Kako ose selihwosi kako Anituye yofe woho'noma'montonoho.

Sekwo Anitune'no hwomtame ulohofohofoho yahinoso nto'no fyi'mno.

²⁶ Oso'no nje a'amu soku ngko sekumo oso hungkuno selohe so'no neso pipilo. Sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'm'ingo sopo sekwo hopi'nonohino soku nto'no fesyohumafikuno. A'amu fihwo kako ta walimontonoho. Nom'ne a'amu fihwo kako Anituye iyoswo mta'ango hungkuno yoloho wolosetihwamontonoho. Nom'nihwo kako sekwo hungkuno ne so'nji hungkuno Anitu uyisoso wasel'montonoho. Nom'nehwo kako mampaho kengo Anituye Towahuno mta'angoso wasel'montonoho. Oso hungkuno homo somjo a'amu hofi'ko huno muyo'njo so'no Anituye Towahuno hwe nom'nehumo uyahon'ingki hungkuno homo somo hungkuno neso yoloho lijwafo'ne hweho. Osohwo kako oso hungkuno hiso neso wasel'montonoho. Oso yo'mayo hopi'nonohinoso ikuji sekwo Anituye a'amu ne sokune'no sefo'mayo'ne yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ²⁷ U a'amu fihwa mampaho kengo kengo'nji Anituye Towahuno mta'ango wolano likujimanji u anga'nohinotaho, hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa lohofoso nta'noho. Oso hungkuno homo somo hwe simo'njo sohwo nto losojwaofihwoso'no

osopo nom'ne a'amuhwo kako kakoe hungkuno homo somo nto losojwaofihwoso'no osopo nom'nehwo walimontonoho. Oso hungkuno a'amu mupa'nyo'njo somo nom'nihwo kako ne so'no uwolo'mokalimonte hweho. ²⁸ Oso hungkuno homo somo a'amu fihwo iwolo'mokujo'ne sohwo mohumentaningkuhwosi'manji ou, oso hopo sopo a'amu hungkuno kengo kengo'njo sohwa hofiko hungkuno malifitnnehofu. O'o, hofiko mampi'nyo wohumantifeho. Hofiko mampi'nyo humafikuji Anitu'nji huno'nohino wosyofisyantifeho. ²⁹ I a'amu nom'ne somo Anitu kakoe huno mta'ni kako kakoe hungkuno a'amu ujo'ne uy'wo'n'ngkisoso a'amu hufa'utaho, hufa'u sihunetaho, oso hwa hofiko woselantifeho. A'amu nom'neso hofiko nohumafikuji Anituye Towahuno sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyahoningkuhwosi hungkuno homo somo yano ulofantifeho. Huno ole wosyofisyantife, Olo hungkuno loso Anitu mta'angotaho. Kengo mta'angotaho. Ose syafisyikuji yano ulofantifeho. ³⁰ Hwe fihwo kako hungkuno Anitu mta'ango lontaningkuhwosi nom'ne a'amu osohwo kako oso hungkuno homo somo upo'nontohumentaningkuhwosi Anitu kako oso hwe sohomo kakoe hungkuno uyososo walimo lihwoosi yahoningkuhwosi oso a'amu kiko hungkuno simo'mo lontijo oso hwosi kiko mampi'nyo fisyohumaho. Oso a'amu tiffinjo huhwo sohwo kako Anituye hungkuno waselono. ³¹ Oso yahino anga'no anga'no hiso'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no sekwo anga'no anga'nohino soku oso syoho hofiyo ikuji a'amu hopi'nonohinoso Anituye huno nto'no nupa'ningkuji sekwo yokumpohn'nyo wosofito'nantifeho. ³² A'amu Anitu kako hungkuno uy'wo'n'ngkiso oso hwa hofiko oso hungkuno a'amu somo ujo'ne yokumpohn'nyo somo monje uyohohu'mo loso'manji hofiko oso hiso'no hoponoho. Oso yokumpohn'nyo homo somo monje yasyihwosi hungkuno hiso komo'no moi'wo wesejwao'montonoho. Hofiko oso syoho homo somo mokosyohumunyo hwafoho. ³³ Anitu kako simo'ho afa inyo yahinoso hwapingo hweho. A'amu hungkuno lomtnnawe iwo'ningkohofu oso yahinoso Anitu mta'ango'maho. O'o awonoho.

³⁴ Nakwo Anituye hwe moya'mi angomeemjo nakwo Anitune'no uhu'mokuwo'ningkuhwone hn'nwiye uhu'mingo sopo moya'mi sofa mampi'nyo humawo'ningkohofu pa'nyoso sekwo moya'mi sofasi mampi'nyo fisyohumamno. Sekwo hungkuno malifitnnehofu. Hwapingoso Anituye hungkuno ole nalohoho. Moya'mi sofa hofikoe hwehwamo enjwa'mo wohumafe. Oso'no hofiko oso uhu'mingo homo somo momokosyohumafitnnehofu. ³⁵ Hungkuno fehohnjo somo moya'mi sofa nupa'nontifi hungkuno neso huno muyo'manji hofiko oso uhu'mingo sopo oso hungkuno hiso'no nolohon'ngkutoho. O'o, hwangu hofikoe angomo nohumafikuji hofikoe hwehwamo oso hungkuno hiso'no ulohonantifeho. Oso uhu'mingo sopo moya'mi sofa hofiko hungkuno lifijoso wonimango unimontonoho. ³⁶ Sekwo oso yahino homo somo miningkayo'njo peho'no yalokwofo. Sekwo huno pipi seyohoho. Sekwo Anituye hungkuno hwapingo'njo kulaho. Sekwo'nohino Anituye hungkuno ma'mentohofu kulaho. Nom'ne a'amuso momaso'netaho. I sekwo hwahopo pawomno.

³⁷ A'amu fihwo kako ole loso, Ngko Anituye hungkuno kakoe huno mta'ni a'amumo ul'wo'ningkohe hwo'nyoho. Ou, nje hunoso

Anituye Towahuno mta'angofoho. Ose loso sohwo kako huno ole wosyafisyono. Ngko Pouli'ni olo hungkuno semti'mokiyalokwe loso Anituye honingano hungkunofoho. Ose wosyafisyono. Oso hunoso mosyafisiyo'manji kako mango'nohino hweho. ³⁸ A'amu fihwo kako olo nje hungkuno lomo hwotoho feso sohomo sekwo kakoe hungkunomo hwotoho hmhmno. ³⁹ Oseso, nje a'amu soku, Anitu kako sekumo kakoe hungkuno sejopalokunjo so'no, sekwo kakoe yahwomehomi hopa emponawotofo soku, hungkuno Anituye huno mta'ni ujo'neso hi wasemo'nono. Sekwo a'amu Anituye Towahuno mta'ango mampaho kengo kengo liwo'n'ingkohoho somo nop+jumofi:kutoho. ⁴⁰ I oso'no ngko olo hungkuno selalokwe loso'no sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho sopenjo yahino nto'nohino fiyimno. Sekwo s:hufisahufi hungkuno likaofi:kutoho.

15

Kilais kako poyo nto pe'nimentiso sohwo apa'no lika'mentisofoho.

¹ Nje a'amu soku, ngko Kilais Jisasiye hungkuno wopingo selimentohe so'no sekwoe huno somo apa'no huno wasefohoto'monne'no yohono. Oso hungkuno hiso sekwo nupa'nontifi in'ngkawentifi olohonta sekwo yokumpohn'nyo lohokwofo. ² Oso hungkuno upa'nimentohoho somo sekwo tifi ne'no in'ngkakuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikujo'no Anitu kako sekumo asomo setimahwoso'no sekwo ahwomomo wohumantifeho. I oso'no sekwo oso hungkuno homo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofoso ne ane'manji Anitu kako asomo mosetimanehoho.

³ Ngko oso hungkuno hiso nom'ne hungkuno hopi'nonohino somo hwofilo'nnyoso nupa'nonji sejapmmmentohefoho. Oso hungkuno hiso olenoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa hofi:ko Kilais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'none so'no mti'mokontifi nalimentohohofoho. Oso mti'mokumentohofoso ne imo'nimentisofoho. ⁴ Jisas kako poyo pe'n'ngkahon'ngki hofi:ko sokimomo ho'nahumentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohoho sohwa ole mti'mokumentohofi, Kilais kako poyo pe'n'ngkuhwosi sikuno hufa'u s:hune imo'n'ngkuhwoso'no apa'no songo likafonefoho limentohofofoho. Oso limentohofoso ne imo'n'ngkahon'ngki Kilais kako nolikafonto ⁵ hwangu kako Pitamo u'ma'mentisofoho. Tifi sohonta kako kakoe inomokomoyo hopi'nonohino sohwapo u'ma'mentisofoho. ⁶ Nom'ne sohonta a'amu Kilais kakine'no in'ngkamontofoso hofi:ko nuhu'mokontifi humentan'ngkofi Kilais kako hofi:kimo u'ma'mentisofoho. Oso a'amu pi'n'ngo engo hiso hofi:koe *faif hantilet* (500) somo yakolonho. Ngko olo iyoswo semti'mokiyalokwe loso olohonta oso a'amu homo somjo pi'n'ngoso songo humalofo. Fehohnjoso hofi:ko poyo nto pe'nimentohofofoho. ⁷ Sikuno nom'nemo Kilais kako Jemisimo * u'ma'mentisofoho. Nom'nehonta kako kakoe inomokomoyo (*apousel*) hopi'nonohino sohwapo apa'no u'ma'mentisofoho.

⁸ I tifi sohonta ngko Pouli'nimo ni'ma'mentisofoho. Kako ngkimo ni'hu'no hwotohono ni'mahon'ngki ngko kakoe inomokomoyo

* **15:7:** Jemis huhwo sohwo kako Anituye a'amu ne Jelusalem humamentohoho somo mokosyohumamentiso hweho.

ae'uyo hwo'ni imo'nimentohofoho. ⁹ Simo'mo ngko Kɪlaisimo min'ngkayo'njo yonji kakoe a'amu ne somo ngko wonyo umokumentohofoho. I oso'no Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno liku'mofu (*apousel*) syohoso yo'm'ngohwo'nimo hopa peho'no ntapmmentisoto. O'o, ngko nom'ne inomokomoyo (*apousel*) sohwaro enjwa'mo humaleno. ¹⁰ I oso'no olo yahino ngko wop'ngo yalokwe loso hwap'ngoso Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki ntapmmentisofoho. Anitu kako ngko yo'm'ngohwo'nimo hopa wop'ngo ntoho'mentisoso oso hiso ne'maso imo'nimentiso'maho. O'o, kako ngkimo wop'ngo ntohofahon'ngki ngko kakoe syoho so'no yokumpohn'nyo yoho'nonji oso syoho hiso inomokomoyo nom'ne sohwaro uyakolo'mentohofoho. I oso hiso ngko nje yokumpohn'nyo'nji miyalokuyohono. O'o, Anitu kako ngkimo wop'ngo ntohofonto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki ngko kakoe syoho yokumpohn'nyo yalokweno. ¹¹ I sekwo huno ole syafisyikutoho. Poul kako syoho ntiso imaso hwolo. I inomokomoyo nom'nehwa hofiko syoho ntiso imalofihwalo. Ose likutoho. O'o, oso'ne'maho. Nakwo Kɪlaisiye syoho ulohofiyi sohwaro'ni oso hungkuno Kɪlais kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no a'amu pi'n'ngo engo somo ulahon'ngkuhwoni sekwo oso hungkuno homo somo simaho hi'ntnnono uyontifi sekwo kakoe a'amu ne imo'nimentohofoho.

A'amu hopi'nono hofiko poyo pe'nimentohofoso hwangku hofiko nolikapitnnefoho. A'amu oso hungkuno homo somo min'ngkayo'njoso hofiko Anituye a'amu ne'maho.

¹² Ou, nakwo ole liwo'n'ngkuhwono, Kɪlais kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohomo Anitu kako pi'nimo mta'ni apa'no songo ulika'mentono. I oso'no nom'ne a'amu fehohnjoso hofiko sekwo'nji humalofoso hofiko ole peho'no lalokwofo. A'amu poyo pe'n'ngkujoso apa'no songo molikapitnnefoho. Ose peho'no lalokwofo. ¹³ I oso'no a'amu poyo pe'nyoso hofiko molikafontifijontentesi Anitu kako kakoe hwomu Kɪlaisimo mulikafihwonesohilo. ¹⁴ Ou, nehopi. Anitu kako Kɪlaisimo mulikafe'njo yontentesi u hungkuno nakwo selimentihwoneso ne ane imo'n'ngkuhwonesohilo. I oso hungkuno nakwo selimentihwone somo sekwo simaho hi'ntnnono siki uyikutnnesohilo. ¹⁵ Oso hofikoe hungkunos nehopi lontifijontentesi nakwo Anitune'no hungkuno losetihwawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo Anitumne'no hwasyo hungkuno losetihwehwanesohilo. Hwap'ngoso Anitu kako Kɪlaisimo ulika'mentiso oso'no yoloho seliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no Anitu kako a'amu poyo somo songo mulikafonefohoeso hungkuno nehopi lontifijontentesi i kako Kɪlais huhomo mulikafihwonesohilo. Nakwo hwasyo hungkuno selihwanesohilo. ¹⁶ U, Anitu kako oso a'amu poyo somo mulikafeso ne'njontontentesi Kɪlais huhomo ulikafoso ne ane'nesohilo. ¹⁷ U Anitu kako Kɪlaisimo mulikafe'njo yontentesi sekwo kakine'no simaho hi'ntnnono uyalokwofoso kako sekumo mosefo'mahwonesohilo. O'o, sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mentan'ngkutnnesohilo. ¹⁸ Oso hungkuno hiso ne'njontentesi a'amu Kɪlaisimo simaho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no tohino mafikuji tikanomo wentan'ngkutnnesohilo. ¹⁹ Nakwo olo hwaho lopo

nohumentani Kɪlaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi nakwo Kɪlais asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Nakwo poyo pe'nɪngkuhwaso'no kako asomo monetimaso'manji a'amu hofiko nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uywo'nɪngkuhwone hn'nimne'no hitoho mɪkunɪmposo ulofihwonesohilo.

²⁰ I oso'ne'maho. O'o, Kɪlais kako poyo pe'nɪngkahonɪngki Anitu kako ulɪka'mentisoso hungkuno nehopeho. Oso'no nakwo huno ole nayohi, Kako a'amu poyo pe'nɪmentohofoso lɪkapitnne'ento sɪmo'mo Kɪlaisimo ulɪka'mentisofoho. ²¹ Anitu kako hwe sɪmo'mjo mtɪ'mokumentiso sohwo Atam, kako poyo pe'nyo'neso pe'nɪhwonɪma'nɪmentisofoho. I hwe nom'nehwo Kɪlais kako songo lɪkafo'neso lɪkofihwonɪma'nɪmentisofoho. ²² Ihwoni. Oso pa'nyoso neyakwo Atam pe'nɪmentiso hopaso nakwo imuso'ni pe'nalokuhwono. I a'amu hofiko Kɪlaisiye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyontɪfi Anitu kakoe mehomi imo'nɪngkahonɪngkofi Anitu kako oso mehomi homo somo Kɪlaisimo ulɪka'mentisoso oso hopa ulɪkafonefoho. ²³ Nakwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwiye sɪkuno somo Anitu kako nelɪkafonefoho. Sɪmo'mjo sohwo Kɪlaisiyoho. Tɪfi no'mo Kɪlais kako kakoe a'amune'no asomo poso sohonta nakwo hopi'nonohino hn'nwi nelɪkafonefoho.

²⁴ Kɪlais kako yo'mayoso moi'wo esojwaofonefoho. Oso hohosohonta kako yo'mayo hwahoponjo mokosyohumayo so'nji hwe engo sohwanji yo'mayo towahunu wonyo so'nji hofikoe yokumpohn'nyoso moi'wo umokumontonoho. Oso hohosohonta Kɪlais kako yo'mayo hopi'nonohinoso kanɪngkwohwoe ahopo ho'nɪsyɪhwosi ulɪmontono, Kɪko yo'mayo hopi'nonohinoso mokosyohumaho. Ose ulonefoho. ²⁵ Oso'no Kɪlais kako yo'mayoso nomokosyohumawosi kakoe mango sohwo hwotho wahmtononoho. ²⁶ Kakoe mango sohwo wae yaofonefoho. Oso'no oso hohosohonta a'amu hn'nwi apa'no mape'nanehwono. Nɪhu'nahone songo nohumanefoho. ²⁷ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mtɪ'mokumentohofoso sohwa ole mtɪ'mokumentohofi, Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe sɪfɪlaku'nyo'mo ho'nahumentisofoho. Ose mtɪ'mokumentisofoho. I oso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso kakoe hwomufe sɪfɪlaku'nyo'mo ho'nahumentisoso kako oso yo'mayo homo somo enjwa'mo mujokohumanehoho. O'o, awonoho. ²⁸ Tɪfi sohonta yo'mayo hopi'nonohinoso Anitu kako kakoe hwomufe sɪfɪlaku'nyo'mo ho'nasyɪhwoso'no Kɪlais kako kanɪngkwohumo ulɪmontono. Ngko huhwo'ni kikimo enjwa'mo wohumamo. Ose ulahonɪngkuhwosi Anitu kako oso yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumane hweho.

A'amu hofiko Anitu a'amu poyo pe'nyo somo ulɪkafonefoho esomo minɪngkayofoho.

²⁹ Oso hungkuno a'amu poyo pe'nɪngkujoso apa'no songo molɪkapitnnehofoso eso nehopi'manji a'amu fehohnjoso olo yahino hiloso peho'no ywo'nɪngkohofoso. A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo inɪngkawentɪfi mijo momaso'njo yontɪfi poyo pe'nɪmentohofofoho. Nope'nɪngkahonɪngkofi a'amu nom'ne mijo mokiomasoso hofiko a'amu poyo pe'nɪmentohofoso hiso songo lɪkafo'ne so'no huno syafisyontɪfi ole lɪmentohofi, Nakwo a'amu songo humalohwone

so'nwi nakwo a'amu poyo pe'nimentohofosomne'no nakumo mijo apa'no wokiyonemantifeho. Ose limentohofofoho. Ou, Anitu kako a'amu poyo pe'nyoso songo mulikafonefoho eso hungkuno nehopi lontifijontentesi hofikimo ufo'mayo so'no mijo peho'no kiyomafikutnesohilo. ³⁰ Sikuno huhwo huhwi nakwo Anituye hungkuno liku'mofontaningkuhwoni nakwoe mango sohwa hofiko nakumo poyo wosemokano nalowo'n'ngkohofofoho. I oso a'amu poyoso molikapitnefoho eso nehopi lontifijontentesi nakwo olo syoho loso ihwasi tohino engo nomehwasi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. ³¹ U, nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo sekwo simeho uyalokwofo so'no kako nakumo asomo songo nelikafo'ne so'no huno neyahon'ngki nakwo simonyo yalokuhwono. Oso hungkuno yokintahopo ne'no nehopi selohono. I oso'no olo hungkuno hi ne'njofoho. Sikuno huhwo huhwi nje mango sohwa hofiko ngkimo poyo wonimokantifetikenonntne'no hontohumaleno. ³² Ngko ango Efesos sopo nohumentan'ngko nje mango sohwa hofiko ngkimo siki siwoyo hopa wolofonisyantifi inomokomany'malofofoho. Oso'no a'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko molikapitnefoho eso nehopi lontifijontentesi i'ngko olo syoho loso imeso oso tango ni'mantontentesi olo yahino loso hwayohohnnesohilo. A'amu fehohnjoso hofiko Jisas kako nakumo asomo songo nelikafo'ne sohomo min'ngkayo'njoso ole l'owo'n'ngkohofi, Nakwo poyo pe'n'ngkuhwasi songo likafoso miyanehwono. O'o, nakwo ni'hu'nahone wope'nantanoho. Oso'no nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no huno pi'n'ngko engo peho'no wosyofisyantanto. O'o, nakwo mijo nonyo wosopayo engo mehwasi syohi'nyo niyontasih'n'wi mo'n'ngkanta nakwo poyo wope'nano.

³³ A'amu oso hwasyo hungkuno l'owo'n'ngkohofoso hofikoe hon'ngkano wonyo somo sekumo ipesemotawofitnnoho. Ose ifijosohofiko sekwoe hon'ngkano yahino wop'ngko somo wonyo wosemokantifeho. Oso'no sekwo i'waho nto'no fiy'mno. Hofikimo ujokohumafikutnoho. ³⁴ Sekwo sekwoe yahino hwayo hohnjo osomo hohujo ikinjaofikujiyahino wop'ngko osomne'no huno nto'no fisyafihupmno. Hon'ngkano wonyoso apa'no ikutoho. Sekwo upa'nimno. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko Anitumne'no huno nto'no muyofoho. Oso hiso'no sekwo wonimango masen'ngkoho liyohoho.

Anitu kako a'amu poyo pe'noso sohomo nulikafihwosi kako a'apaho nom'ne songo uyimontonoho.

³⁵ A'amu fehohnjoso hofiko ole lohonowo'n'ngkohofoho. Anitu kako a'amu poyo pe'nyo somo pipi ulikafoneto. U a'amu poyo pe'nyo sohwo peho a'apaho'nji hopa mufohi'n'ngkuji likapitnneto. ³⁶ A'amu hofiko hungkuno ose l'owo'n'ngkohofoso hofiko huno ni'hu'no anefoho. Sekwo a'amu yangkume topoyo oso yo'mayo uyo mof'owo'n'ngkohofosoku huno seyohoho. Oso yangkume topoyo oso kwefoho ihwoso'no iwofasy'kujiyahino uyo mopijosohwaho mo'm swo mafe'njo ihwositi'moso mafokafonehoho. ³⁷ Oso yangkume uyo mofontifeso swo yokino pmpongo oso uhwonowo'n'ngkohofoso sekwo huno waseyono. Yokino swo pmpongo oso'nji mamofefoho. O'o, ne ni'hu'no we'e sohwo hwahomo'mo ho'nahinyo somta'angofoho. ³⁸ Anitu kako

hohonta pmpongo swo yokino ose ne kengo kengo imo'nyo'ne'ento huno syafihu'mentiso so'no oso yangkume swo pmpongo yokino oso yo'mayo hopi'nonohino wofoka'montonoho. Oso pa'nyoso nakwo poyo pe'n'ngkuhwasi a'apaho nom'ne songo'nji nakwo likofanefoho. ³⁹ Ihwoni yo'mayo Anitu mti'mokumentisoso paho kengo kengofoho. A'amufe a'apaho kengofoho. Tongofe kengofoho. Yihufefe kengofoho. Inaniku mijomo emoyiwo'n'ngkiso oso pahoso kengofoho. ⁴⁰ Yo'mayo ahwomomjoso hwahoponjo pa'nyo'maho. O'o, kengo kengo mti'mokumentisofoho. A'amu ahwomomjo sohware a'apaho wonyoangkafoso t'pomponaho pa'nyofoho. Nakwo hwahoponjo hn'nwiye a'apahoso toho pijijo pa'nyofoho. ⁴¹ Nakwo ahwomomjo yo'mayo somo uhwonontaneso mofehi'nyo joso kakoe kengofoho. Hamno joso kengofoho. Hntokwaliyo kengo kengo sohwa hofi'koe joso kengo kengo wo'nnyofoho.

⁴² Oso pa'nyoso a'amu poyoso likafoso hofi'ko hofi'koe a'apahoso kengo umo'nantifeho. Oso pijafa nakwo pi'nimomo ho'nosyantaneso wonyo imo'n'iwo'n'ngkohoho. A'apaho songo likafososo wonyo mmo'nonehoho. O'o, songo ne'no humayo'nefoho. ⁴³ Pijafa nakwo pi'nimomo ho'nosyiwo'n'ngkuhwoneso piso imo'n'iwo'n'ngkohoho. Kakoe yokumpohn'nyoso anefoho. Oso a'apaho songo likafososo oso wonyo angkafofoho. Yokumpohn'nyo hi'njofoho. ⁴⁴ A'mopijafa nakwo pi'nimomo ho'nasyiwo'n'ngkuhwoneso oso hwahoponjofoho. A'apaho songo ne'no humayo'ne likafoso oso ahwomomjofoho.

Olo hwaho lopo humayo'ne a'apahoso hwahoponjofoho. Ahwomomo humayo'ne a'apahoso ahwomomjofoho. ⁴⁵ Oso hiso'no a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa hofi'ko ole limentohofi, Anitu kako hwe simo'mjo mti'mokumentiso Atam oso hwo kako nakwoe hwaho loponjo a'apaho hwap'ngo hweho. Ose mti'mokumentohofofoho. I tifi no'mo Kilais nakwoe hwaho lopo imo'n'imentiso osohwo kako songo ne'no humayo'ne ahwomomjo a'apahoso hwap'ngo hweho. ⁴⁶ Ahwomomjo a'apahoso nakwo simo'mo ma'menti'hwone'maho. O'o, simo'mo hwahoponjo a'apaho ma'menti'hwonefoho. Hwangku tifi no'mo nakwo a'apaho ahwomomjoso nomanefoho. ⁴⁷ Hwe simo'mjo sohumne'no Anitu kako hwaho nomanto a'amu mti'mokumentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'apaho hi'njo hweho. I tifi'nyo imo'n'imentiso Kilais osohwo kako ahwomo mta'ango hweho. ⁴⁸ Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi nakwo Atamiye imu'nwoho. Oso'no Anitu kako hwe hwahopo nta'ni mti'mokumentiso oso mta'ango'nwoho. I a'amu hofi'ko Anitumo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofi'ko oso hwe ahwomo mta'ni pmentiso Kilais osohwo hopa imo'n'ifitnnefoho. ⁴⁹ Olohonta nakwo Atamiye a'apaho hi'nji'nwoho. Hwangku sohonta nakwo Kilais ahwomo mta'ango sohwoe a'apaho hopa mane'nwoho.

⁵⁰ Nje a'amu soku, ngko olo hungkuno loso yoloho waselimonne'no yohono. Nakwoe a'apaho olo hwaho loponjoso mokosyohumalohwone'njo hn'nwi nakwo yo'mayo wop'ngo Anitu nakumne'no enesyohumasoso momanefoho. O'o, nakwoe a'apaho piso imo'nyo'neso Anituye ang'o wop'ngo yo'mayo piso mmo'nyo sopo m'mofawenefoho. ⁵¹ Sekwo upa'nimno. Anitu kako hiyaso hungkuno ngkine'no ujo lijwanimo'masoso ngko waselimonne'no yohono.

Nakwo Anitumo iningkawowo'ningkuhwone hn'nwi nakwo fehohnjo hn'nwi wope'nantanoho. Fehohnjo hn'nwi mope'nanehwono. I oso'no nakwo hopi'nono nakwo nom'ne a'apaho songo womantanoho.⁵² Ou, sikuno ae'uyo sohonta kounoho yoka ahwomo mta'ni ho'ningkuhwoso'no nakwo nakwoe a'apaho songo timo lo'ntnno komo'no imo'nanefoho. I oso kounoho yoka hiso ho'ningkuhwoso'no a'amu poyoso hofiko nolikafikuji a'apaho songo piso mmo'nyoso mapitnnefoho. Osohonta nakwo a'amu songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe a'apaho songo'nji imo'nanefoho.⁵³ Ihwoni. Anitu kako ole nalimento, Sekwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nwo'ningkisoso sekwo a'apaho nom'ne songo piso mmo'nyo'njo ne'no wentihwone somne'no uyohopopitnnefoho. Sekwo poyo pe'nyo yahinoso ni'hu'nahone ho'naofikuji a'apaho nom'ne songo ne'no humayo'neso nomapitnnefoho.⁵⁴ Oso sikuno homo somo nakwoe hwahoponjo a'apaho piso imo'nyoso poyo pe'nwo'ningkisoso ho'nasyihwasi nom'ne a'apaho songo piso mmo'nyo'njo songo ne'no humayoso nomehwaso'no oso hohosohonta oso hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne umo'nimontonoho. Hungkuno hiso olenoho. Anitu kako poyo pe'nyo somo ni'hu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Kakoe mango hopinohino sohwamo ni'hu'nahone uyakolo'mentisofoho.

⁵⁵ Poyo pe'nyo yahino sohwo si jije yokumpohn'nyoso ni'mo weho. Awonoho. Ni'hu'nahone moi'wo'nyo hwosoho.

⁵⁶ A'amu poyo pe'nwo'ningkohoho hwapingoso pehoto. Poyo namokiyoso olenoho. Nakwoe honingkanu wonyo sohwo namokuwo'ningkohoho. Nakwo Anituye honingkanu hungkuno somo hwotoho fentaneso nakwo huno nayohoho. Honingkanu wonyo yalokuhwono.⁵⁷ I oso'no Anitu kako nakwo Hwe Engo Jisas Kilais nejapmentiso sohwo kako nakwoe wonyo so'no pe'nonto kako oso wonyo huhwo sohwo yokumpohn'nyoso wae yao'mentisofoho. Oso hiso'no Anitu kako poyo pe'nyo yahino somo ni'hu'nahone hwotoho hmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitune'no isamoyoka uli'wo'ningkuhwonefoho.

⁵⁸ Oso'no nje a'amu sokumo ngko Pouli'ni ngko simo sehwalokweno. Sekwo Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji osohonta piso'mo'nyo seningkuhwoso'no nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo lohofikuji Anitu kakoe hungkuno homo somo ne'no hminingkanu. Anitu kako pi'nimo mta'ni nelikafone so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwo Anitu kakoe syoho homo somo yokumpohn'nyo ihwoso'no syoho hiso ne ane mmo'nonehoho. Oso hiso'no sekwo iningo mofikutoho.

16

A'amu Kouliniso hofiko Anituye a'amu yo'mayo so'no umofonyo iwo'ningkohoho somo ufo'mayo'ne hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo Anituye a'amu nom'ne Jerusalem humaloho so'ntnne'no hamniyoho hu'meesiyo'ne hungkuno ntohonimalofo so'no ngko olo hungkuno loso waselimne'no yohono. Ngko a'amu Ngkolesiya somo utihwamentohopaso sekumo wosetihwamne'no yohono. Sekwo

ole fiy+imno. ² Sɪkuno iyoho humayo (Sante) huhwo huhwi sekwo yo'mayo syoho homo somne'no hamniyoho tɪpemawo'n+ingkohoho so'no sekwo anga'no anga'nohino soku sekwo oso hamniyoho hiso nom'ne a'amu somne'no huno syafɪsyɪkuji fehohnjoso nomafɪkuji sekwoe anga'no kengopo foho'nahumno. Ose hu'mesyontan+ingkuji ngko nose'mahm'me'no oso hamniyoho hiso'no sekwo syoho engo mifitnnehoho. ³ Oseso hwangu ngko i'mofapm'me'no sekwo nom'ne a'amu somo oso hamniyoho uyohojae'ne uhwasopopmno. Oso a'amu huhwo sohwaso ngko hofɪkimo iyoswo hon+ingkano imofo'neso uyɪ'mo ngko hofɪkimo oso hamniyoho'njo iyoswoso pone Jelusalemno uyahotɪmonne'no yohono. ⁴ Hamniyoho hu'mesyalokwofo somo ngko ole syafɪsyɪ'mo, Ngko huhwo'ni wamolɪme'manji u hofɪko'nji wowantanoho.

Poul kako a'amu Koulin somo uhwon+imo lonto kako hano uyoso'no sɪkuno ho'nahumentisofoho.

⁵ Nje hunoso ole syafɪhu'malefoho. Ngko hwaho Masetouniya oso ajwo sopoe u'mo u'ma'mo. Ose mtito'malefoho. Oso'no sɪmo'mo ngko hwaho Masetouniya osopoe wekapm'mo wose'ma'monnoho. ⁶ I oso'no ngko sekwo'nji we'enehwo wohumamontɪkeno. Oso'no ngko huno maniyohoyohoho. Ngko sekwo'nji humahm'mo oso ifoyo hamno so'no wohontohumantɪkeno. Ose'manji moi'wo imo'n+ingkuhwoso'no ngko hano nom'ne angopono ntɪ'mo wamo lɪ'mo yahonɪ'mo sekwo ngkimo non+fo'mafɪkuji hon+ingkanopo won+hwowantɪfeho. ⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji we'enehwo humahm'mo komo'no selɪko'mayoso ngkilaho. O'o, Anɪtu kako ngkimo sekwo'nji sɪkuno sawemo humayo so'no ntɪhwoso'no u ngko sekwo'nji ne'no wohumamonnho. ⁸ Ngko olo anga'no Efesos lopo nohumentanɪ'mo oso Sɪkuno Engo (*Pentikous*) * Anɪtuye Towahuno nakwoe hwaho lopo pmentiso sɪkuno somne'no syafɪsiyo'ne sɪkuno osohwo nto i'mofapɪhwoso'no osohonta ngko olo a'amu lohwaso nulɪko'mahm'mo sekwoe angopono wapmmonnoho. ⁹ Hwap+ingo neso olenoho. Anɪtu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hoku'yo nohwosampo'maso so'no ngko Anɪtu kakoe hungkunoso lutɪhwahon+ingko a'amu pi'n+ingo engoso hofɪko in+ingkwawokwofo. I oso'nji a'amu pi'n+ingo engoso hofɪko olo hungkuno lomne'no mangohwa imo'nalokwofo.

¹⁰ We'enepe Timouti kako sekumo se'maso'manji sekwo kakimo hofiy'o'no umokosyohumafɪjo so'no kako sekwo'nji sɪmeho wop+ingo'nji wohumamtonnoho. Sekwo upa'n+imno. Timouti sohwo kako ngko pa'nyo Anɪtuye syoho engo yalofoho. ¹¹ I oso'no a'amu fi-hwo huno ole syafɪsiyo'eno, olo hwe songo lohwo sohwo kako yo'm+ingohwo'maho. Oso'no nakwo kakimo hohujo ukinjɪmofano. Huno ose syofɪsyɪhwaloho. O'o, sekwo kakoe sɪmeho wop+ingo umokumno. Oseso hwangu sekwo kakimo kakoe hon+ingkano somo uhwojapɪkujo'no kako ngkimo wonɪ'mano. Ngko Timouti'nji a'amu nom'ne so'nji nɪ'mayo'ne hontohumaleno.

¹² Nen+ingkwawehwo Apoulousɪye hungkunoso olenoho. Ngko nohumanji Apoulousɪmo ole ulɪwo'n+ingko, Kɪko anga'no Koulin sopo uhwonamo lohojoso olo a'amu lo'nji uhuji uhwonae. Ose ulɪwo'n+ingkohefoho.

* **16:8:** Ap. 2:1 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

I kako olohonta sohonta uyoso ngkilaho lalofoho. I hwangku sohonta Anitu kakine'no hon'ngkano umofihwoso'no wapmmontonoho.

Poulye hungkuno fehohnjofoho.

¹³ Yo'mayo Anituye syoho somo wonyo umo'nimo lihwosi yososo sekwo i'waho nto'no fiyimno. Sekwo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo osomo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Sekwo hwe ne imo'n'ngkuji yokumpohn'nyo lohofikuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹⁴ Yo'mayo hopi'nonohino sekwo iwo'n'ngkohofoso oso'nohini ikuji nom'ne a'amu somo simeho uyikuji sekwo hofikimo nto'no femokosyohumamno.

¹⁵ Nje a'amu soku sekwo Sitefanosye a'amu osomne'no huno seyohoho. Hofiko oso hwaho Ngkilik osopo humantifi Anitumo simo'mo in'ngkamentohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe huno mta'ni hofiko Anituye a'amu ne somo hofiyo'no ufo'mawo'n'ngkohofofoho. ¹⁶ A'amu oso pa'nyo humawo'n'ngkohofoso somo sekwo hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo hofikoe hungkuno somo haloho popmno. I nom'ne a'amu hofikimo ufo'mawo'n'ngkohofoso somo sekwo hofikimo tifi fin'ngkamno.

¹⁷ Sikuno pi'n'ngo engo somo ngko sekwoe simano masehonyo'njo nohumanji huno ne'no syosefisyahon'ngko oso hwe hufa'u sikhune sekwoe angoponta'ango sohwa Sitefanosyo Foutiyunetasyo Akaikosyo hofiko sekwoe simano mafohi'nontifi ngkimo n'i'mahon'ngkofi ngko simonyo imalefoho. Hwap'ngoso sekwo hopi'nono noni'mapitnnoho. I oso'no hofiko noni'mahon'ngkofi ngko sekwo'nji humentani hopa simonyo yalokweno. ¹⁸ Hofiko ngkimo n'i'mantifi simeho wop'ngo n'imekumalofofoho. Sekwoe simeho hi osenohinoho. Oso'no sekwo oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye syoho hofiyo yalokwofo sohwanji nom'ne a'amu oso pa'nyo sohwanji hofikoe yofeso foho'nomapmno.

¹⁹ Oso hwaho Esiya loponjo Anituye a'amu neso hofiko Anitumne'no angomeemjo uhu'mokuwo'n'ngkohofoso hofiko sekumo nje a'amuhwafo selalokwofo. Akwila'nji kakoe ape Pilisila'nji sikoe angoso somo nom'ne a'amuso hofiko Anitune'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso a'amu so'nji hofiko sekwo Anitumo in'ngkwalokwofo so'no hofiko nakwoe a'amufo selalokwofo. ²⁰ Anituye a'amu ne ngko'nji humalofoso hofiko nakwoe a'amufo selalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne so'nji swo'nontani nakwo aho popotohumo'n'wo'n'ngkuhwone hopaso sekwo aho popotohumo'n'imno.

²¹ Ngko Pouli'ni ngko oso a'amu olo iyoswo ngkine'no mt'i'mokalokuso sohumta'ni iyoswo nomanji ngko aho'nji ifalifaliyo mt'i'mokonji † ole selalokweno, Nje a'amufo.

²² U a'amu fihwo kako Anitumo in'ngkayoso ngkilaho loso sohwo kako tikanomo wene hweho. U, nje Hwe Engo Jisas Kilais kako komo'no noho wapononimo'n'ngkohoho.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako sekumo wop'ngo ne'no waselohofono. ²⁴ Sekwo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo humalofoso

† 16:21: Poul kakoe aho'nji mt'i'mokumojomaho. O'o, kako nolahon'ngki nom'nehwo mt'i'mokumojofoho. Olo hungkuno hon'ngkanomo wo'nyo loso Poul kako mt'i'mokumentisofoho.

sokumo ngko simeho sejopalokweno. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni
mti'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Koulin

Olo Iyoswo Tifi'njo loso Poul A'amu Koulin somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-faifi'nji* (25) *tiwenti-sikisi'nji* (26) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso simo'mjo nto mti'mokumentisohwo olo iyoswo loso tifi'njo mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu Koulin afahomne'no mti'mokumentisofoho. Hwaho Masetouniya sopo Poul Taitasimo niswo'nonto hungkuno wonyoangkafoso Poulmo ulimentisofoho. Olo hungkuno hiso Poul nupa'nonto simonyo yonto kako Masetouniya hopo soponjo ango we'e sopo humanto mti'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso nakwo atofa lihwasi tifi un'ingkohwano.

¹ Ngko Poul+nimo Anitu kako Jisas Kilaisiye hungkuno liku'mofa (*apousel*) syoho so'no nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Nakwoe nen'ingkwawehwo Timouti'nji nekwo olo iyoswo loso a'amu hwaho Ngklik ango Koulin sopo Jisas Kilaisimo in'ingkawowo'n'ingkohofa a'amu so'nji oso hwaho Ngklik a'amu hopi'nonohino Jisas Kilaisimo in'ingkawo'n'ingkohofa so'ntnne'no mti'mokalkuhwayo. ² Nekwo ole'no emo'n'ingkohoho. Nan'ingkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisi'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi sopo penjiyo wosejopanjiyo. Ose'no emo'n'ingkohoho.

Anitu Poulmo ufo'mawo'n'ingkiso so'no Poul kako isamoyoka ulimentisofoho.

³ Nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ingkwowho Anitu sohwoe yofe engo noho'nomehwasu kakine'no isamoyoka ulano. Nakwo hi'nwiye nan'ingkwowho sohwo kako nakumne'no hitoho ulofoso hwap'ingo hweho. Yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no kako nakumo nefe'mayo'ne hwap'ingo hweho. ⁴ Yo'mayo tango ne'mante so'no Anitu kako nakwoe simoho tangoso nohayo namokuwo'n'ingkiso hopaso nakwo nom'ne a'amu simoho tango'njo humentan'ingkuji Anitu kako nakumo nefe'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hofikimo ufo'mano. ⁵ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo yo'mayo tohino Jisas ma'mentiso hopaso mawo'n'ingkuhwone kalohi Jisas kako nakwoe simoho tangoso wop'ingo engo namokuwo'n'ingkisofoho. ⁶ Oseso nakwo sekumne'no Anituye hungkuno losetihwalokuhwone so'no yo'mayo tango ko ne'manteso oso tango hiso sekumo wosefo'ma'montonoho. Hwap'ingoso yo'mayo tango ne'mawo'n'ingkiso so'no Anitu kako nakumo hofiyo nefe'manto nohayo namokuwo'n'ingkiso somo sekwo nahon'ingkuji sekwo huno ole waseyono. Yo'mayo tango ne'maso'manji u Anitu kako Poulmo ufo'mawo'n'ingkiso hopaso nakwo hi'nyumo wonefo'ma'montonoho. Ose syafihupijoso yo'mayo tango ko se'masoso sekwo nakwo hopa Anitumne'no yokumpohn'nyo wolohofatifeho. ⁷ Sekwo yokumpohn'nyo lohopotnne'entani emo'n'ingkisoso ne

umo'n+monte'no huno eyohoho. Hwap+ngoso yo'mayo tango nakumo ne'mahon+ngki An+tu nakumo nefo'mawo'n+ngkiso hopaso sekumo yo'mayo tango se'mahwoso'no An+tu kako wosefo'ma'montonoho.

⁸ U, nje a'amu soku, nakwo hwaho Esiya nohumentan+ngkuhwone yo'mayo tango engo m+kun+imposo ne'ma'maso so'no sekwo huno seyone'enji selalokweno. Oso tango engo hiso ne'manto nakwoe yokumpohn'nyo somo noneyakolofahon+ngki nakwo huno ole syafi+hu'malohwonefoho. Nakwo poyo wape'nontane'no kiy+hwono ose syafi+hu'malohwonefoho. ⁹ U An+tu kako poyo pe'n+fitnne'ento olo sikuno ho'nahumentiso lomo huno syafi+hu'malohwonefoho. I oso'no tango hiso peho'ne ne'ma'masoto. Hwap+ngoso olenoho. Nakwo nakwoe yokumpohn'nyo fo'mo'naneso huno hon+ngkonontane so'no nakwo nakwoe yokumpohn'nyo so'no huno nay+hwoloho. O'o, An+tu kako a'amu poyo pe'nnyo somo songo ulikafiwo'n+ngkiso sohwoe yokumpohn'nyo so'ne'nohini wonayono. ¹⁰ Oso tango engo n+hu'no wonyoso nakumo poyo wonamokumonto ko yahon+ngki An+tu kako nefo'ma'masofoho. Oso'no nakwo oso tango hiso pa'ningo nom'ne sohonta ne'mane so'no An+tu kako apa'no wonefo'ma'montonoho, huno ose nayohoho. ¹¹ Sekwo hoku nakumne'no An+tumo jomo ul+fijo'manji sekwo hoku nakumo wonefo'mant+feho. Oseso sekwo hwe moya'mi pi'ningo engo sokuye jomo ul+fijo somo An+tu kako upa'n+ngkuhwosi nto nefo'mahwoso'no sekwo oso hiso'no s+monyo ikuji An+tumo oso hiso'no isamoyoka engo m+kun+imposo ulant+feho.

Poul kako a'amu Koulin somo hwasyo hungkuno ul+imentiso'maho. O'o, ne'njo ul+imentisofoho.

¹² Nakwoe yahino ole so'no nakwo s+meho wop+ngo namo'n+ngkohoho. An+tu kako nefo'mawo'n+ngkiso so'no nakwoe humayo nto'nohino so'nji nakwoe hungkuno nehopi'nohino so'nji nakwo s+meho hufa'u'nji miyalokuy+hwono. O'o, huno anga'nohino so'nji s+meho anga'nohino so'nji yalokuhwono. Oso wop+ngo yalokuhwoneso hwahoponjo huno somta'ango miyalokuy+hwono. O'o, An+tu kako huno wop+ngo nejopahon+ngki nakwo oso wop+ngoso yalokuhwono. Nakwoe s+meho so'mo ose hnn+wo'n+ngki+hwone so'no nakwo s+meho wop+ngo namo'n+ngkohoho. Nakwo sekumo oso hiso pa'nyoso selohofiwo'nalokuhwono. ¹³⁻¹⁴ Yo'mayo hungkuno sekumne'no mt+imokuwo'n+ngkuhwoneso fahosi+hwoyo hungkuno'njo'maho. O'o, hungkuno yoloho neso nto lijwaosema'male so'no sekwo atofoli kuji huno wop+ngo nto'nohinoso woti+pemant+feho. S+mo'mo sekwo nakumne'no fahosi+hwoyo hungkuno'nohino upa'nont+fi yoloho neso huno maseyo'njo imojofoho. I olohonta sekwo nakumne'no huno ito'nohino sey+hwoso'no sekwo nakumne'no s+meho wop+ngo ne'no wasemo'n+montonoho. Ose ifijo'manji oso Sikuno Engo nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo sekumne'no s+monyo engo yane hopaso sekwo nakumne'no s+monyo engo ifitnnefoho.

¹⁵⁻¹⁶ S+mo'mo ngko huno ole syafi+hu'malefoho. Sekwo nakumo nahon+ngkujo'no s+meho wop+ngo semo'none'enji ngko oleso imne'entnne'no yohono. Ngko s+mo'mo sekumo se'mahm'mo osopo nta'ni ngko Masetouniya sopone'no wasehwoti'mo'mnoho. Oso Masetouniya hopo sopo nta'ni sekumo asomo wose'ma'monnoho.

Oseso nje se'mayoso hufa'u imo'n'ngkuhwoso'no nakwo afapo nohumehwasi simeho wop'ingo engo wonamo'n'montonoho. I oseso sekwo'njo lopo nta'ni sekwo ngkimo non'ifo'mafikuji hwaho Jutiya sopone'no won'hwajantifeho. ¹⁷ Ngko huno ose kosyafihu'maleso ne mmo'n'ngkahon'ngki sekwo huno ole kosyon'ifisyalokwofo, Poul kakoe hungkunoso ne anefoho. Kako nakumo iwolo'mo iwolo'mo hungkuno naliwo'n'ngkiso hweho. Kako a'amu hwahoponjoso ole naliwo'n'ngkohoho pa'nyo hweho. Hofiko eno ko nalont'ifi simeho mo'mo ngkilaho un'wo'n'ngkiso hopaso Poul kako nakumo nelalofoho. Huno ose losyon'ifisyalokwofo. ¹⁸ Oso'ne'maho. O'o, Anitu kako ne'njo sohwoe timo sopo yalokwe so'no hwasyo hwasyoso masel'imnehono. O'o, hungkuno ne'jo'nohini seliwo'n'ngkohefoho. ¹⁹ Sailasiyo Timoutiyo nakwo sekumo Jisas Kilais Anituye hwomu sohwoe hungkuno loset'hwament'hwonefoho. Jisas Kilaisiye hungkunoso iwolo'mo iwolo'm'ingo hungkuno'njo hwo'maho. O'o, yo'mayo kako limentisoso ne imo'n'wo'n'ngkiso hweho. ²⁰ Anitu kakoe hungkuno pi'n'ingo engo nal'imentisoso Jisas kako hungkuno homo somo nehopi imokuwo'n'ngkisofoho. Oseso nakwo Anituye hungkuno somo upo'nontani ne'jofoho lontani kakoe yofe engo imo'nyo'ne ho'nomalokuhwono. ²¹ Anitu huhwo sohwo kako nakwo'nji sekwo'njimo yokumpohn'nyo sosofitofonesyohumawo'n'ngkiso so'no nakwo hinjoho'nwi Jisas Kilaisimne'no yokumpohn'nyo lohokuhwono. Ose yalokuhwone so'no kakoe syohomo nehumojalofoho. ²² A'amu yahu haloho lojwaof'wo'n'ngkohoho so'no a'amu hopi'nono yahu kakwo'yohwo sohune'no huno uy'imtonoho. Oso hopaso Anitu kako kakoe Towahuno Wop'ingo nakwoe simeho so'mo ho'nonasyihwoso'no nakwoe neyakweho eso'no huno wonaimontonoho. Anituye Towahuno Wop'ingo sohwo nakwoe simeho mo'mo humaso so'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo Anitu kako wosejapmmo nal'imentisoso wonejapmmontonoho.

Poul kako a'amu Koulin somo komo'no m'ma'mmentiso so'no hungkuno hwapingofoho.

²³ Ngko sekumo hwasyo hungkuno seli'mtentesi Anitu kako nje hwasyo hungkunoso uti'hwanyopo sekumo ujo ehontojwases'hwonesohilo. I oso'no awonoho. Hwasyo hungkuno maselalokuyohono. O'o ngko sekumo komo'no mose'ma'mmale hwapingoso a'amu fehohnjo sokuye yahino somne'no yoka'njo sohwo'ni pm'me'no sekwo tango engo mapitnnohonji humantohe hwo'nyoho. ²⁴ Nom'ne hungkuno somo sekwo simeho hi'ntnnono uyo'neso hungkuno mol'ijwosemofanehwono. O'o, nakwo sekwoe simeho hi'ntnnono somo masemokosyohumulohwono. Sekwo Anitumne'no simonyo imalofoso nto'no yokumpohn'nyoso imalofo. I oso'no sekwo simeho wop'ingo'njo humayo'ne nakwo sekwo'nji syoho engo ihwaso'no sekwo simonyo uyantifeho.

2

¹ Nje simeho mo'mo hungkuno ole mtito'malefoho. Ngko sekuyepono pm'mo sekwoe yahino wonyo somne'no yoka seli'meso sekwoe simeho tango ifisyasemo'mnoho. Ose nto mtito'malefoho. ² Ngko sekwoe simeho tango ifisyasemo'meso'no nje simeho wop'ingo

n+mokiyoso tihwolo. O'o, sekwonoho. I oso'no sekwo simeho tango'nji humafijo'manji sekwo nje simeho wop'ngo n+mokiyoso pipi uyantifito. Awonoho. ³ Oso iyoswo simo'mjoso ngko sekumne'no semti'mokimentohe somo uhwon'ngkuji yo'mayo yahino wonyoso nto'no mihwatnn'ngkutnne'engi semti'mokimentohefoho. Ose mihwatnn'ngkujo'manji ngko nopm'me'no sekwo nje simeho wop'ngo n+mokinyo soku nje simeho so'mo tangoso mifisyan'imopitnnehofo. Ngko huno ole niyohoho. Ngko yo'mayo anga'nohino somne'no simonyo ime'manji sekwo hokunonji simonyo engo uyantanoho. I sekwo ngko'nji simonyo miyo'manji ngko huhwo'ni mimnehono. ⁴ Ou nehopi. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentohe sohonta ngko nje simeho tango'nji humanji humotaho engo mjal+m'wenji semti'mokimentohefoho. Oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sekumo tango sejape-e'ne'maho. O'o, ngko sekumne'no nimo'n'ngkahon'ngki yo'mayo yahino wonyo se'malokunjo somo upa'nonji sekumo sefo'mahwone'engi semti'mokimentohefoho.

Oso hwe hon'ngkano wonyo iyo sohwoe wonyoso sekwo wae hm-mopmno, ulimentisofoho.

⁵ Oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohwo kako ngkimo tango engo montapmmentono. O'o, ngko tango we'e ko ma'mentoheso sekwo hopi'nonohino soku tango engoso ma'mentohofu kuyoho. I oso hwe huhwo sohwo kako won'mango engo m'kun'imposo unonehonji ngko huno ikwesiyaf'nyonji oso hungkuno homo somne'no apa'no wasel'monne'no yohono. A'amuhopi'nonohini'maho. O'o, fehohnjo soku oso hwe wonyo sohwoe yahino somne'no tango engo ma'mentohofu kuyoho. ⁶ Sekwo oso hwe hon'ngkano wonyo imentiso sohune'no simano upenti'fi hohujo ikinj'mofohofoso olohonta nta'noho. Apa'no ikinj'mof'kutoho. ⁷ O'o, olohonta sekwo nom'ne hon'ngkano wop'ngo utihwamno. Sekwo kakoe wonyoso wae imof'kuji kakoe simeho wop'ngo umokumno. Oso hwe huhwo sohwo kako tango engo ne'no malokunjo so'no kako An'itumo n'hu'nahone us'kwajonoho l'kuji sekwo kakimo ufo'mapmno. ⁸ Oseso ole'no nimo'n'ngkohoho. Olohonta sekwo oso hwe huhwo sohune'no simeho nehopi semo'nalokunjoso kakimo utihwamno. ⁹ U oso iyoswo simo'mjo semti'mokimentoheho sokumo yamofu selohofu'nefoho. I oso'no sekwo nje hungkunomo won'ngkohwant'fit'keno mon'ngkayo'njo uyant'fit'kenonji semti'mokimentohefoho. ¹⁰ Sekwo a'amuhuhwo sohwoe yahino wonyoso wae imopijoso ngko huhwo'nnonji wae umofantanoho. Oso wonyo kako imentisoso ngkine'no wonyo mantohomentiso ko huhwo'ni ngko sekumo sefo'mayo'ne Kilais'ye timopo oso huhwo sohwoe wonyoso wae y'mofalokweno. ¹¹ Seten kakoe yahinoso nakwo huno moi'wonoho. Kako nakumo neyakolofu'ne oso hwe huhwo sohomo n'hu'nahone hon'ngkano wonyo somo ipemotawenoho ntnne'no selalokweno.

Poul kako angu T'louas i'mofaponto simeho tango tipema'mentisofoho.

¹² Ngko angu T'louas sopo Kilais'ye hungkuno wop'ngoso lutihwayo'ne i'mofopahon'ngko An'itu kako oso syoho hiso'no hano hwosompemokosyohumamentisofoho. ¹³ I oso'no ngko

neningkwa'wehwo Taitas sohune'no wonyopi tipmmentohefoho. I Taitas kako hungkuno sekumta'ni momotonimaso so'no ngko kakine'no huno pi'n'ngo syofisikaofonji ngko oso a'amu homo somo nuliko'manji hwaho Masetouniya'ne simentohefoho.

A'amu Anituye hungkuno liku'mofu syoho'njo sohwa hofiko Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji mango sohwaso uyakolofu'woningkohofoho.

¹⁴ Anitu kakoe syoho somne'no ipenemotawowo'n'ngkiso sohumne'no nakwo isamoyoka ulano. Kako Kilaisiye yokumpohn'nyo nejap'woningkiso so'nji nakwo kakoe mango sohwaso uyakolofalokuhwono. Oseso nakwo ango'meemo Kilaisiye hungkuno yokumpohn'nyo l'jumofahon'ngkuhwoni a'amuso oso homo somo upa'nontifi Kilaisimne'no huno malokwofo. Oso huno wop'ngo hiso akino wop'ngoso wojaofu'woningkiso hopaso oso a'amu homo somo w'jumofalofoho. ¹⁵ Kilais kako nakumo nehumaso so'no Anitu kako nakumo nonahon'ngkuhwosi akino wop'ngo pa'nyoso uwa'montonoho. Oso akino hiso a'amu Anituye hon'ngkano sopo humalofu somo uwahwosi a'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofu so'njimo uwa'montonoho. Akino anga'nohino hiso'no hwap'ngoso Kilaisiye akinofoho. ¹⁶ A'amu tikanomo uyo'ne hon'ngkano sopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no a'amu poyo pe'nnyo sofe akinofoho lahon'ngkuji akino huhwo sohwo hofikimo poyo umokumontonoho. Hwap'ngoso hofiko Kilaisimne'no huno muyofoho. A'amu Anituye hon'ngkanopo humalofoso Kilaisiye akino hiso uwahwoso'no akino wonyoangkafofoho likuji akino huhwo sohwo hofikimo songo usimokumontonoho. Hwap'ngoso hofiko Kilaisimne'no huno unyofoho. Olo syoho engo Anitu nejapmmentiso losomo ihne hopoenohinoso t'hwosilo. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mane'entifi Anituye hungkuno liku'mofu'woningkohofoho. Nakwo oso pa'nyo hwonani'maho. O'o, Anitu kako olo syoho loso'no nehwatimentiso so'no nakwo kakoe syoho ulohofiyu hn'nwi nakwo simaho anga'nohino'njo hn'nwi Anitu nehontohumentan'ngkuhwosi Kilaisiye hungkunoso woliku'meefantanoho.

3

A'amu Anitu'nji mokotiku'nnyo yahino songo somne'no lijwaofu'woningkohofu sohwaso hungkunofoho.

¹ Hungkuno hiso semti'mokiyoho so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Poul kako nakwo kakoe yofeso apa'no ho'nonimayo'ne namti'mokimasofoho. Ose losyofisyalokwofo. U a'amu fehohnjo sohwa syoho wop'ngo mayo'ne hofiko iyoswo nom'ne a'amu sohwa hofikoe syohomo ho'nomayo'ne mtimokuyahotimentohofu somo setihwawo'n'ngkohofoho. Nakwo oso a'amuso pa'nyofoho, losyonefisyalokwofo. U sekwo nakwoe syoho somo nahonimentohofu so'no sekwo nakwoe syoho homo somo ho'nonemayo'ne'ento hungkuno hiloso nemti'mokiyalofoho. Ose losyofisyalokwofo. Nihu'no awonoho. ² Ose'maho. O'o, nje yofe ho'nonimane iyoswo hopaso sekwo'nohinoho. Nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone

so'no sekwo yahino songo wonyoangkafo ma'mentohoho samo a'amuso nonahonontifi nakwoe syoho somne'no ho'nonemalokwofo. ³ Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkunoso losetihwahon'ngko sekwo oso hungkuno homo somo tifi in'ngkamentohoho so'no sekwo Kilais iyoswo mt'i'mokumentiso hopaso utihwa'nyopo lohokwofo kuyoho. Kako titiso hwaho mijo'njo so'nji ifalifaliyo mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako Anitu songo humaso sohwoe Towahuno'nji ifalifaliyo mt'i'mokumentisofoho. Kako iyoswomo sojomo mt'i'mokumentiso'maho. O'o, kako a'amufe simehomo oso hungkuno hiso mt'i'mokumentisofoho.

⁴ Oso hungkuno hwap'ngoso olenoho. Kilais kako nakwoe huno nefohotofahon'ngki nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwono. Oso'no ngko huno niyohi, Anitu kakoe yokumpohn'nyo so'ne'no oso hungkuno ne imo'nyo'neso hoponoho. ⁵ U nehopi. Nakwoe yokumpohn'nyoso olo syoho somne'no hoponoho eso nohnn'ngkuhwoloho. Nihu'no awonoho. Nakwo syoho y'wo'n'ngkuhwoneso hoponoho syofisyihwaloho. O'o, Anitu kako'nohini kakoe yokumpohn'nyo'nji yososomo nakwo oso syoho hiso uyantanoho. ⁶ Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo songo songo ntap'wo'n'ngkiso so'no ngko a'amu somo Anitu'nji makotoku'nyo'ne yahino songo so'no luthwayoso ngko hopoenohino hwo'nyoho. Ole mulalokuyihwono. Sekwo hohontajo Mouses hon'ngkano hungkuno mt'i'mokumentiso somo nto'no min'ngkayo'manji sekwo poyo wape'nantifeho. Ose mulalokuyihwono. O'o, oso hohontajo yahinofoho. Yahino songo Anitu'nji makotoku'nyo'neso Anituye Towahuno Wop'ngo mta'angofoho. Hohontajo yahino somo a'amu ito'no in'ngkayoso hopo'maho. Oso'no a'amu oso hon'ngkano somo in'ngkafijo'manji poyo umo'nantifeho. Yahinyo songo somo in'ngkafijo'manji songo humayo'neso wotipemantifeho.

⁷ Hohonta oso hon'ngkano hungkunoso Anitu sojopo mt'i'mokonto kako Mousesimo uy'mentiso sohonta Anitu kakoe pomponaho Mousesimo ifehu'mokosyahon'ngki Mousesiye simo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo losyahon'ngki a'amu Isilaeliso hofiko ose uhwonontifi hofiko Mousesiye simo'mango somo apa'no muhwonimmentohofofoho. Tifi sohonta Mousesiye simo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nonto nihu'nahone simpe'n'mentisofoho. Oso hohontajo yahino somo a'amu hofiko in'ngkawentifi poyo imo'n'mentohofoso simo'mo pomponaho engo'nji ko i'mofapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. ⁸ Yahino songo Anituye Towahuno Wop'ngo mta'angoso songo ne'no humayoso mawo'n'ngkuhwoneso hohontajo yahino pomponaho somo yakolo'nnyofoho. Olohontajoso pomponaho mikun'imposofoho. ⁹ Hohontajo hon'ngkano hungkuno yahinoso pomponaho engo'njo ko i'mofapmmentisoso a'amu oso hon'ngkano hungkuno homo somo upa'nontifi un'ngkohwano ko lontifi piwahu'mentohofofoho. Oso'no wonyo'nwoho syafisyontifi tikanomo umentohofofoho. Oseso olo yahino songo losomne'no a'amu fihwo in'ngkaweso'manji Anitu kako wop'ngo kuyoho uloneso oso yahino hisofe pomponaho engoso simo'mjo somo yakolo'nnyofoho. ¹⁰ Ou nehopi. Olo yahino songo lomjo pomponaho mikun'impososo hohontajo simo'mjo pomponaho engo

somo pijijo imo'nonto s'kwo'mjoho imokumentisofoho. I olohontajo yahino songo pomponahoso mofehi'nyo pa'nyo lalofoho. ¹¹ Oso yahino hohontajo huhwo sohwo pomponaho'njo ko i'mofapmmentisoso we'lenepi nowento moi'wo imo'n'imentisofoho. Oseso nakwo huno nayohoho. Olohontajo yahino songo ne'no nowentihwone loso kakoe pomponahoso kakoe yokumpohn'nyoso s'imo'mjo samo n'hu'no yakolo'nnyofoho.

¹² Oso yahino songomjo pomponahoso ne'no nowentihwone so'no nakwo huno neyahon'ngki nakwo iyoho monenalofiyohoho. O'o, nakwo K'ilaisiye hungkunoso utihwa'nyopo yokumpohn'nyo lijwaofalokuhwono. ¹³ Nakwo Mouses imentiso hopaso mialokuyihwono. O'o, Mouses kako kakoe s'imo'mangopo hwapife pmpinyo'nnyoso oso s'imo'mango ponjo pomponahoso pijijo imo'nontan'ngki a'amu Isilaeliso muhwon'ifitne'ento ifehu'mokahin'imentisofoho. ¹⁴ Mouses kakoe s'imo'mangopo hwapife'nji ifehu'mokahin'imentiso hopaso a'amu Isilaeliso hofikoe hunomo pijwahin'imentohofofoho. Oseso hofiko Anitu'nji mokotiku'nnyo'ne hungkuno samo atofe ne'no ko likuji hungkuno hwapingo ne hiso hofikoe hunoso mehososyonehoho. O'o, hohontajo hungkuno hwapingo neso olenoho. K'ilais kako oso hohontajo yahino samo moi'wo esojwao'mentisofoho. Oso'no hofiko K'ilaisimo in'ngkakujo'no hofikoe hunoso wehososyantifeho. ¹⁵ I olohontajo hi'nji hofiko Mousesiye hon'ngkano hungkuno homo samo atofe likuji oso hwapife Mouses kakoe s'imo'mangopo ifehu'mokahin'imentiso oso hopaso hofikoe hunomo pijwahinyofoho. Oseso oso hungkuno hiso hofikoe simeho mo'mo momnawo'nnyofoho. ¹⁶ I oso'no oso a'amu huhwo sohwo hofiko nakwo Hwe Engo sohomo simeho uyifijo'manji Anitu kako oso hwapife hofikoe hunomo pijwahinyoso wae yaofihwosi kako hofikoe hunomo huno wopingo yano uyimontonoho. ¹⁷ Oso Hwe Engo Anitu huhwo sohwo kako Towahuno hweho. Anituye Towahuno sohwo kako a'amu fihumo humaso'manji yo'mayo wonyoso kako huhwo sohomo momotokilo'mokomokosyohumanehoho. O'o, yo'mayo wonyo somta'ni Anituye Towahuno sohwo oso hwe huhwo sohomo isihutofoma'mentisofoho. Oso'no olohonta ito'no humaho. ¹⁸ Nakwo K'ilaisimo in'ngkwalokuhwone so'nwi nakwoe s'imo'mangopo hwapife mufehu'mokahinyo'nwoho. O'o, nakwo Anitu'nji humawo'n'ngkuhwone so'no kakoe pomponahoso nakumo ifehu'mokonesosyahon'ngki a'amu nonahonontifi nakwo t'imo hon'ngkonyo hopa nahonontifi hofiko Anituye pomponaho samo uhwalokwofo. Anituye Towahuno sohwo nakwoe simeho mo'mo syoho ne'no mjonaloho'mihwoso'no nakwo K'ilaisiye yahinoso ne'no mewo'n'ngkuhwaso'no a'amu nahon'ngkukuji nakwo K'ilaisi hopa imo'nalokuhwone hn'n'imo wonehonantifeho.

4

A'amu Anituye hungkuno liku'mofe syoho'njo sohwa hofiko hwak-wontoho pa'nyo hwafoho.

¹ Anitu kako nakumne'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe hungkuno wopingo nom'ne a'amu samo ujo'ne syoho

wonyoangkafoso nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo olo syoho hilo somne'no piso'mo'nyo miyalokuyihwono. O'o, yokumpohn'nyo yoho'nalokuhwono. ² Yo'mayo yahino wonyo a'amu hiyaso'mo y'wo'n'ngkohofoso wonimango nanyo so'no nakwo hohujo ikinjaofontane hn'nwi nihu'no nakwolaho limentihwonefoho. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkafitne'entani Anituye hungkuno so'no yo'mayo yahinoso yo'mayo hwasyo hungkunoso iwolo'mokontani moselalokuyihwono. O'o, nakwo Anituye timo utihwa'nyo lopo lohofontani Anituye hungkuno nehopi'nohini lijwasemof'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hungkuno homo somo upa'n'ngkuji huno ole wosyofisyantifeho. Hungkuno hiso nehopi'nohinofoho. Syoho hiloso ne'njofoho. Ose wosyofisyantifeho. ³ Olo hungkuno wopingo lijwaof'wo'n'ngkuhwone hilo so'no a'amu fiso hofikoe huno mehohosasiyo'manji oso a'amu hiso hofiko tikanomo walokwofo. ⁴ Seten kako olo hwaho lopo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisoso kako oso a'amu Kilaisiye hungkuno wopingo somo simeho hi'ntnnono munyo sofe timomo pijiyo'meehumentiso so'no hofiko huno mehohosahinyofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somjo pomponahoso oso a'amu homo somo ko lisyahon'ngki hofiko muhwonyo'njo iwo'n'ngkohofofoho. Kilais kako hofikimo hitoho ulofahon'ngki wopingo uloho'mentiso so'no hofiko huno muyofoho. Oseso hofiko Kilais sohune'no Anituyoho eso huno muyofoho. ⁵ Oso hungkuno liwo'n'ngkuhwoneso nakwo nakwoe huno mta'ni'maho. O'o, ole liwo'n'ngkuhwono. Kilais Jisas kako nakwoe Hwe Engo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo sekwoe syoho selohofiyon'no. ⁶ Hwap'ngoso hohonta Anitu ole limento, Sikwo'mjoho so'mo pomponaho wolasyono. Anitu ose limentiso sohwo kakoe pomponahoso nakwoe simeho mo'mo losyalofoho. Oso pomponaho lonesyalokuso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anituye pomponaho engoso Kilaisiye simo'mango weho.

⁷ Hwakwontoho'ne pahnnimo hungkuno so'no fisyafihupmno. Hwakwontoho sohwo kako we'enehwo nowehwosi moi'wo umonimontonoho. Nakwo oso pa'nyo ko ho'nwi Anituye pomponahoso nakwoe simeho mo'mo lonesyalofoho. Oseso a'amu hofiko huno ole uyono. Oso yokumpohn'nyoso Anituye yokumpohn'nyofoho. A'amufe'maho. O'o, nakwo hwakwontoho pa'nyi'nwoho. Yokumpohn'nyo ane'nwoho. Ose wosyofisyantifeho. ⁸ U yo'mayo tango wonyoso ko ne'manteso nakwo mopiwasiyofoho. Nakwoe syoho somne'no nakwoe hunoso iwolo'mo iwolo'm'ngko ko nalohofonteso nakwo Anituye syoho somo musikwajiyofoho. ⁹ Nakwoe mango sohwa nakumo wonyo wonelohofantife'no ko nafotofontifeso Anitu kako monesikwajiyofoho. A'amu nakumo ikujoho ko nafonjontifeso hofiko nakumo wonyo nihu'nahone monamokiyofoho. O'o, awonoho. ¹⁰ Sikuno huhwo huhwi a'amu Jisasimo wofonjonyantifi imentohofopaso sikuno huhwo huhwi a'amu sohwa wofonjonesyantife'no yalokwofo. Oso'no nakwo songo humalohwone so'no a'amu hofiko huno ole uyono. Jisas kako nakumo songo nehumaho. Huno ose uyono. ¹¹ Ou, nehopi. Nakwo Jisasie syoho yalokuhwone so'no nakwo songo nohumentan'ngkuhwoni

a'amu nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. Nakwoe a'apaho songo we'enehwo nohumahwosi moi'wo umo'nontani ko yontaneso Jisas kako nakumo songo nehumaho. A'amu nakumo poyo wonemokantife'no yontife so'no nakwo hano emoyontani Jisasiye yokumpohn'nyoso utihwalokuhwono. ¹² Nakwo Anituye hungkuno wopingoso a'amu somo lutihwawo'n'ingkuhwone so'no a'amu fehohnjoso nakumo poyo wonemokantife'no yalokwofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno losetihwamentihwone so'no sekwo songo ne'no humayo'ne nto tipema'mentohofofoho.

¹³ Hwe fihwo kako Anituye hungkuno mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumentisofoho. Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwe so'no hungkuno lijwaofalokweno. Ose mt'i'mokumentisofoho. Oso pa'nyoso nakwo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no nakwo kakoe hungkunoso a'amu simeho hi'ntnnono muyo somo wolijumofano. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako Jisasi'mo songo ulika'mentiso sohwo kako nakwo Jisasi'mo ufohi'n'ingkuhwaso'no songo nelikafihwoso'no kako nakwo hinjoho'n'imo sekwo'nji mehu'mokonasyihwoso'no nakwo kakoe simanopo lohofihwasi kako'nji ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁵ Yo'mayo tango wonyo ko ne'manteso Anitu sekumo sefo'malofoho. Oso'no a'amu pi'n'ingo engo Jisasiye hungkuno upo'nalokwofo. A'amu pi'n'ingo engo Jisasi'mo in'ingka'fijo'manji a'amu pi'n'ingo engo Anitumo isamoyoka ulikujij hofiko Anitu kakoe yofeso woho'nomantifeho.

Olohonta tango engo malokuhwone so'no tifi no'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji wonyoangkafo humayo'nefoho.

¹⁶ Oseso nakwo Anituye syoho somne'no iyoho monan'ingkiyohoho. Nakwoe a'apahoso wonyo umo'n'imonto ko yohonjoso nakwo iyoho monan'ingkiyohoho. Hwap'ngoso sikuno huhwo huhwi nakwoe huyo'mango Anitu mta'ango yokumpohn'nyo nomanto songo pa'nyo imo'n'wo'n'ingkisofoho. ¹⁷ Ihwoni. Yo'mayo tango olohonta ne'maso somjoso tohino we'ene'ni wehwoso'no moi'wo umo'n'imontonoho. I oso'no nakwo tohino malokuhwone so'no Anitu kako tifi no'mo kakoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji wonejapmmonthono. Oso hiso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Oso wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no nakwo huno ole syofisyalokuhwono, Olo tango malokuhwoneso engo'maho. We'efoho, syofisyalokuhwono. ¹⁸ Oseso tango ne'mante somo nakwo timo ko uhwonalokuhwoneso nakwo oso hiso'no huno mosyafisiyo'njo yalokuhwono. O'o, yo'mayo wonyoangkafo tifi no'mo maneso'no timo muhwonyo'ne hontohumalohwono. Yo'mayo olopo timo uhwonalokuhwoneso we'ene'ni moi'wo umo'n'imontonoho. I yo'mayo wonyoangkafo olopo timo muhwonyo'njo yalokuhwoneso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho.

5

A'amu Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo sohwa hofiko Anituye hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyontifi hofikoe syoho iyoso'no yokumpohn'nyo ma'mentohofofoho.

¹ Olo so'no nakwo huno ole nayohoho. Nakwoe hwahoponjo a'apahoso holayo ango hopa we'ene'ni molohinawehwosi wonyo umo'n'imontonoho. I wonyo imo'n'ingkuhwaso'no Anitu kako nom'ne

ango songo wonejapmmontonoho. Oso ango songo hiso a'amu molinyo'maho. O'o, An+tu kako molinyofoho. Ango hiso ahwomomo wojoso engolopohamo ne'nohini nowent+hwonefoho. ² Nakwo olo hwaho lopo nohumentani ahwomomjo ango songo somne'no humotaho lopemo'nawotohwono. Oso ahwomojo ango songoso nakumo hwap+fe hopa ifehu'mokonesyohumayo so'no nemo'nalofoho. ³ Oso ango songo hiso ifehu'mokonasy+hwosi nakwoe huyo'mangoso hwap+fe ane siki mohumanehoho. ⁴ Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho mokosyohumalohwoneso tohino t+pemawo'n+ngkuhwone so'no nakwo humotaho lopemo'nawotohwono. I nakwoe hwaho loponjo a'apahoso wape'nono malohiy+hwono. O'o, oso'ne'maho. Nakwo nakwoe ahwomomjo a'apaho hwap+fe songo pa'n+ingo so'no namo'n+ngkohoho. Oso hiso songo nomehwasi olo hwaho loponjolo poyo pe'n+wo'n+ngkiso somo ul+ko'mehwasi songo ne'no n+hu'nahone nohumanefoho. ⁵ Nakwo oso songo ne'no humayo'ne yahino mayoso'no An+tu kako nakumo ito'no enesyohumaho. S+mo'mo kako kakoe Towahuno Wop+ngo sohwo nejapmmontisofoho. Oso hiso'no nakwo huno ole nayohoho. Yo'mayo An+tu wosejapmmo nal+mentisoso wonejapmmontonoho.

⁶ Nakwo huno ose neyahon+ngki nakwo olopo s+meho wop+ngo'nji fesyohumentani An+tu ne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Nakwo olo hwaho loponjo a'apaho'nji nohumehwasi nakwo ahwomomjo a'apahoso momahn'nwoho. Nakwo Jisasi'nji ango wop+ngo sopo mohumane'nwoho. ⁷ Nakwo oso homo somo muhwonyo'njo ko yontaneso nakwo nehopeho hnnalokuhwono. Hwap+ngoso nakwo oso homo somo s+meho hi'ntnnono uyalokuhwono. ⁸ Oseso nakwo olopo s+meho wop+ngo'nji fesyohumentani An+tumne'no syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono eso nto selohono. I oso'no nakwo olo hwaho loponjo a'apaho loso ul+ko'mehwasi nakwoe Hwe Engo An+tu'nji kakoe hwap+ngopo fesyohumayo'ne namo'n+ngkohoho. ⁹ I oso'no nakwo olo hwaho lopo humaso'manji u nakwo An+tu'nji kakoe angopo humaso'manji yo'mayo nakwo iwo'n+ngkuhwone so'no huno anga'no ole syof+syalokuhwono. Yo'mayo yaneso An+tuye s+meho wop+ngo umokiyo'ne namo'nyo so'no yalokuhwono. ¹⁰ Hwap+ngoso nakwo hopi'nonohino hn'nwi huno ole nayohoho. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi nakwo Jisasi'nji nakwoe hungkunoso ikwolofo'ne sopo Jisasiye s+mano sopo wolohofantanoho. Nakwo oso hopo sopo nohumentan+ngkuhwasi yo'mayo yahino wop+ngo'nji wonyo'nji imotohwone so'no K+lais kako nakumo yano nalofonefoho. A'amu yahino wop+ngo'njosso wop+ngo nomapitnnefoho. A'amu yahino wonyo'njosso tohino nomapitnnefoho.

A'amu An+tu'nji s+meho afa inyo'ne syoho yokumpohn'nyo iyo'ne hungkunofoho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo a'amufe yahino wonyo somne'no tohino engo uyone so'no nakwo huno syof+syontani iyoho nenalofoho. Oso hiso'no nakwo a'amu hopi'nonohinoso An+tumo s+meho hi'ntnnono uy+fitnne'entani syoho yokumpohn'nyo yalokuhwono. Oso hiso'no An+tu kako nakwoe yahino so'no huno uyohoho. I sekwo hokunonji nakwoe yahino wop+ngo so'no huno seyohoho. ¹² I ngko ose selohe so'no sekwo huno ole losyof+syalokwofo. Poul

kakoe yofeso apa'no ho'nomo'nalofoho. Ose losyofisyalokwofo. O'o, awonoho. Ole'nefoho. A'amu fehohnjo sohwa hofiko Anituye hungkuno ko losetihwantifeso hofiko simeho anga'nohino'njohwo molosetihwawo'n'ngkiyohoho. O'o, hofiko hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofoho. Hofiko hofikoe he wopingo so'no hofikoe a'apaho wopingo so'no syafisyontifi hofikoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'n'ngkohofoho. Hofikoe yahino simeho pi'n'ng'o'nji Anituye hungkuno losetihwalokwofo so'no huno mosyafisiyontifi yalokwofo. Oso a'amu homo somo sekwo nje yahino simeho anga'nohino'njo iwo'n'ngkoheso nohon'wo'n'ngkohoho so'no ulifitnne'entnne'no selalokweno ¹³ A'amu fehohnjoso ngkine'no huno'maso hweho. Iloho'nnyo hweho, syofisyalokwofo'manji hofikoe huno ole uyono. Poul kako yo'mayo yalokusoso Anituye simeho wopingo imo'nyo'ne yalofoho. I yo'mayo ngko yalokweso huno ito'nohino'njo yalokwe'manji u sekumo ito'no sefo'mayo'ne yalokweno. ¹⁴ Kilais kako nakumne'no hitoho m'ikun'imposo ulo'mentiso so'no nakwo kakoe syoho yalokuhwono. Hwapingo so'no nakwo huno ole so'no nayohoho. Hwe fihwo nakumo nayohope'ne poyo imo'n'mentisofoho. Kako nakwoe simo'mango mafohi'nonto poyo imo'n'mentiso so'no nakwo hopi'nonohi'nnonji poyo imo'n'mentihwone hopa imo'n'mentisofoho. ¹⁵ Kako nakumne'no poyo imo'n'mentiso so'no nakwo songo humalohwone hn'nwi nakwo nakwoe simeho wopingo imokinyo'ne huno syofihu'n'ngkuhwaloho. O'o, nakwo oso hwe nakumne'no nayohope-e'ne poyo imo'nonto apa'no songo lika'mentiso sohune'no syofisyihwasi kakoe simeho wopingo umokiyo'ne yo'mayo wonyoangkafoso uyano.

¹⁶ A'amu hwahoponjoso hofiko nom'ne a'amu somne'no yo'mayo iwo'n'ngkohoho somo uhwonontifi hwe wonyofoho, hwe wopingofoho syafisy'wo'n'ngkohofoho. Oso hopa nakwo miyanehwono. U ngko hohonta oso yahinoso imofonji Kilais'mne'no syafisyonji, Hwe wonyofoho, l'imentohefoho. Hohonta ngko huno ose ko syafihu'moteso olohonta ngko Kilais'mne'no huno ito'no syofisyalokweno. ¹⁷ Oseso a'amu fihwo kako Kilais'nji ufohi'nnyo sohwo kako songo imo'n'imaso hweho. Ihwoni. Kakoe yahino wonyo imojoso moi'wonoho. Olohonta yahino wopingoso nto ma'maso hweho.

¹⁸ Oso songo imo'nyo hwapingoso Anituyoho. Sime'mo nakwo Anituye mango hwona'ni imo'nontani Kilais kako nakumo nayohope-e'ne poyo imo'n'mentiso so'no nakwo Anitu'nji simeho afa ininni'nwoho. Oseso Anitu kakoe mangohwa hopi'nonohinoso Anituye a'amu ne imo'n'fitnne'ento kakoe hungkuno lutihwayo syohoso nejap'wo'n'ngkisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo ole lutihwawo'n'ngkuhwono. Anitu Jisas Kilais'mo humaso sohwo kako kakoe mango sohwa kakoe a'amu ne imo'n'fitnne'no hon'ngkano imo'mentisofoho. A'amu Anituye a'amu ne imo'nyo sofe hon'ngkano wonyo somne'no Anitu kako apa'no huno m'ikwesyafisy'wo'n'ngki yohoho. Oseso Anitu kakoe mango sohwaro kakoe a'amu ne imo'nyo'ne hon'ngkano neso lijwamofone syohoso nejapmmentisofoho. ²⁰ Oseso nakwo Kilaisiye simo'mango mofohi'nontani kakoe hungkuno lijwosemofalokuhwono. Oseso nakwo Anituye hungkuno selontaneso Anitu kako a'amu hopi'nonohino somne'no johu ulalofoho. Oso'no olo hungkuno

loso nakwo a'amu hopi'nonohino sokune'no yokumpohn'nyo selalokuhwono. Kɩlais kako nakumne'no hitoho mɩkunɩmposo ulofalokunjo so'no sekwo kakoe mango soku Anɩtuye a'amu ne hmmo'nɩmno. ²¹ Kɩlais kako wonyo honɩngkano ane sohumo Anɩtu kako nakwo hopi'nonohino hn'nwiye honɩngkano wonyoso Kɩlaisɩmo kisahumentisofoho. Nakwo Kɩlaisɩnji ufohi'noso'manji Anɩtu Kɩlaisɩye honɩngkano wopɩngo'nohini nejapososo wopɩngo kuyoho wonalɩmontonoho.

6

A'amu Anɩtuye hungkuno lutɩhuku'mofo syoho'njo sohwa yo'mayo tango mawo'nɩngkohofoho.

¹ Nakwo Anɩtu'nji syoho iwo'nɩngkuhwone hn'nwi nakwo olo so'no jomo yokumpohn'nyo selalokuhwono. Anɩtu kako sekumne'no wopɩngo seloho'mentiso somo sekwo nto ma'mentohofoso ne ane siki imo'nɩngkuhwaloho. ² O'o, Anɩtuye hungkuno oleso upa'nɩmno. Ngko sekumne'no hitoho ntofoso sohonta sekwoe humotahoso upa'nɩmentohefoho.

Sekumo asomo setɩmayo'ne sɩkuno somo ngko sefo'ma'mentohefoho.

Upa'nɩmno. Olohonta Anɩtu kako nakumne'no hitoho ulofalofoho. Olohonta Anɩtu kako sekumo wosefo'ma'mne'no yalokweno nelalofoho.

³ Ngko Anɩtuye syoho ulohofiyo sohwo'nɩmo a'amu nje yahino somo nohonɩngkujo'no honɩngkano wonyo nohonɩngkiji'manji Anɩtuye syohomne'no hwasyo hungkuno mjantɩfitnnohonji honɩngkano wopɩngo'nohini yalokweno. A'amu fihwo kako Anɩtuye honɩngkanomo tɩfi unɩngkamo loso sohwo nohonɩngkuhwosi ngko honɩngkano wonyo imeso'no kako nohonɩngkuhwoso'no kako pɩwasyoso'manji oso nɩhu'no wonyofoho. ⁴ Oso'no sɩkuno huhwo huhwi nakwo Anɩtuye syoho ulohofiyo sohwo'ni nakwo a'amu somo yahino wopɩngo'nohini itɩhwalokuhwono. Yo'mayo tango ne'mante so'no nakwo Anɩtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɩngkuhwono. Ou, hofi'ko nakumo wonyo nalohofoso hofi'ko nakumo wonyo namokiyoso nakwo ne'no lohofiwo'nɩngkuhwonefoho. Oso'no a'amu hofi'ko huno ole uyono. Yo'mayo tango ko u'manteso syoho moho'nasiyoso Anɩtuye syoho ulohofiyo ne hwafoho. Huno ose uyono. ⁵ Hofi'ko nakumo hwanɩngo nafonjontɩfi impe nantofontɩfi nakwo mango sohwa nonafotofontɩfi joho wonyo'nji nalɩwo'nɩngkohofoho. I oso'no nakwo Anɩtumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofiwo'nɩngkuhwono. Nakwo syoho engo yontani saho ito'no mofosyawoso'njo mijoho'nji humawo'nɩngkuhwonefoho. ⁶ Nakwo yahino ito'nohini yontani huno wopɩngo'nohini mokosyohumalohwono. A'amu nakumo wonyo nalohofontɩfi somo yoka kunto'no mulɩwo'nɩngkiyɩhwonefoho. O'o, yahino wopɩngo'nohini ulohofiwo'nɩngkuhwonefoho. Nakwo Anɩtuye Towahuno Wopɩngo'nji nohumentani a'amu hopi'nonohino somo sɩmeho uyalokuhwono. Mango'nohini hwonanɩ'maho. O'o, sɩmeho nehopi uyalokuhwono. ⁷ Anɩtuye yokumpohn'nyo mentane so'no nakwo Anɩtuye hungkuno nehopi'nohini ulalokuhwono. Nakwoe honɩngkano ito'nohinoso

mekino hopa aho angahohnta'ni mokosyohumentani a'amufe yahino wonyo somo monje yasiyo'nefoho. A'amu nakumo wonyo wonelohofantifi yalokwofoso nakwoe hon'ngkano ito'nohinoso nakwoe sampe pa'nyo nefe'malofoho. ⁸ A'amu fehohnjoso nakwoe yofe ko ho'nomantifeso nom'nihwa nakwoe yofe monje yasiwo'n'ngkohoho. A'amu fehohnjoso sitofo ko nalontifeso a'amu fehohnjoso nakwoe syoho somne'no hungkuno wop'ngo'nohini liwo'n'ngkohofofoho. Oso hiso'no nakwo huno mosyafusiyo'njo yalokuhwono. O'o nakwo syoho'nohino yalokuhwono. Nakwo hungkuno nehopi'nohino ko ulahon'ngkuhwoni a'amu fehohnjoso hwasyo hungkuno'njo kuyoho nal'wo'n'ngkohofofoho. ⁹ A'amu fehohnjoso nahonontifi a'amu kengo hwasoho nalontifi hohujo ikinjonamof'wo'n'ngkohofofoho. A'amu fehohnjoso nahonontifi nakwoe a'amu hwafoho nal'wo'n'ngkohofofoho. Sikuno fisomo nakwo poyo umo'nantani ko yontaneso nakwo songo ne'no humalohwono. Anitu kako nakwoe hon'ngkano ito'no monehwajiyone so'no tango ko nejpanteso kako nakumo poyo monamokiyofoho. ¹⁰ Nakwo simoho tango'njo hopa ko humentaneso nakwo engolopohamo simonyo yalokuhwono. Nakwo yo'mayo so'no umofonyo inyo hopa sohwo'ni ko humentaneso nakwo nom'ne a'amu somo yo'mayo pi'ningo engoso uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Nakwo impo'namo'nnyo pa'nyo ko humentaneso nakwo Anituye yo'mayo wonyoangkafoso mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwona'nyoho.

¹¹ Ou, nje a'amu Koulin soku, nakwoe simohomjo hungkunoso yolohoso selalokuhwono. Nakwo sekumo simoho engo ne'njo sejopalokuhwono. ¹² Nakwoe simehoso hano mop'ku'nauyoho. O'o, nakwo sekumne'no nakwoe simoho nemo'n'ngkahon'ngki sejopalokuhwono. I oso'no sekwo simoho mohwosompo'nawo'nnyo soku nakwo'nji simoho afa inyo ku'maho. ¹³ I sekwo nje mehomi soku sen'ngkwowhosa hungkuno sel'wo'n'ngkohoho hopaso wasel'monne'no yohono. Nakwo simoho ne'njo sejopalokuhwone hopaso sekwo nakumo simoho ne'njo fonejapmno. Sekwo sekwoe simehoso nakumne'no fohwosampo'n'mno.

Sekwo Anituye a'amu soku sekwo yahino wonyo so'nji nomajopohi'n'ngkutoho. O'o, sekwo Anituye anga wop'ngo kuyoho.

¹⁴ A'amu Anitumo min'ngkayoso hofikoe yahinoso nakwo pa'nyo'njo'maho. Oseso sekwo Anitumo in'ngkunyo soku sekwo hofiko'nji nomajopohi'n'ngkutoho. Hofikoe yo'mayo yahinoso hofiko'nji ikutoho. O'o, hon'ngkano wonyo'nji wop'ngo'nji nem'no kemokosyohumayoso pipilo. Sikwo'mjoho'nji pomponaho'nji afapo lawotoho. Nihu'no awonoho. ¹⁵ Klais'nji Seten'nji siko simoho afa linalokusiyoy. Nihu'no awonoho. Oseso a'amu Anitumo simoho hi'ntnnono unyo sohwo'nji simoho hi'ntnnono muyo sohwo'nji siko huno afaso pipi wosyofisyanjito. Nihu'no awonoho. ¹⁶ Nakwo huno nayohoho. Anitu songo humaso sohwo kako nakumo nehumaso so'no nakwo kakoe anga wop'ngo hn'nwoho. Oso'no nakwo Anituye anga hn'nwi nakwo hwahoponjo hwoso peefo ki'nyo yo'mayo yahino so'nji peho'no elofisosalokuhwono. Nihu'no wonyofoho. O'o, nakwo Anituye anga'nwoho. Anitu hungkuno ole nalimento,

Ngko nje a'am'u'nji nohumahm'mo hofi'ko'nji nomohu'mokin'ngkuhwasi
hofi'ko'nji wofosyohumamonnoho.

Ngko hofi'koe Anitu hwo'nyoho.

Hofi'ko nje hwe moya'mifofo.

¹⁷ Anitu ose nalonto nom'nepo kako ole nalimento,

Sekwo oso a'am'u'ngkimo monn'ngkape'njo somne'no sekwo hohujo
ikinjaofi'kuji uli'ko'mafi'kuji nje yahino songo'nji fosyohuman-
tokuno.

Yahino nom'ne wonyoso nokemokosyohumafi'kutoho.

O'o sekwo ose ifijo'manji ngko nje mehomi semoku'mo woset+ma'mo.

¹⁸ Ngko sen'ngkwahwo'ni umo'nimo.

Sekwo nje hwomu hwahninji nje mu sopeehnonji fosyohumamno.

Ngko sekwoe Hwe Engo yo'mayo yokumpohn'nyo hwap'ngo sohwo'ni
selalokweno.

7

¹ U nje a'am'u' soku, oso hungkuno wop'ngo hiso mt'i'mokoheso
Anitu nejapmmentiso so'no nakwo huno syofi'syihwasi yo'mayo
wonyo nakwoe simeho wonyo umo lonte so'nji yo'mayo nakwoe
huyo'mango hwasyo hon'ngkanomo ipemotonawe so'nji ni'hu'nahone
ho'naofi'hwasi Anituye yahino wop'ngo somo un'ngkohwano. Nakwo
nakwoe yahino somne'no Anitumo won+mango uyoso'no iyoho wo-
nanono. Hon'ngkano wop'ngo ito'nohino somo un'ngkohwano.

*A'am'u' Koulin somo Poul iyoswo simo'mjo mt'i'mokumentiso somo
hofi'ko tifi in'ngkamentohofa so'no Poul kako simonyo imentisofofo.*

² Nakwo sekumo wonyo maselohofe hwona'nyoho. Nakwo hwe
fihumo wonyo mulohofefoho. Nakwo afofo hungkuno hwasyo ulontani
a'am'u' fihwamo mokompemaso hwona'nyoho. I oso'no sekwo simeho
monejape'njo peho'neto. ³ Ngko yoka hungkunoso momjoselalokuy-
ohono. O'o, hungkuno ole nto selohono. Nakwo sekune'no simeho
engo sejopalokuhwono. Oseso sekwo songo humafijo'manji nakwo
sekwo'nji songo wohumano. Sekwo poyo imo'nifijo'manji nakwo
huhwona'ni poyo umo'nano. ⁴ Hungkuno yoloho'nohini selalok-
weno. Ngko sekumne'no simonyo engo yalokweno. Yo'mayo tango
ni'manteso ngko sekumne'no apa'no huno syafisyontneso nje simeho
wop'ngo nimo'nivo'ningkisofofo. Simonyo yiwo'n'ngkohefofo.

⁵ Nakwo ango Tilouas uli'ko'mentani hwaho Masetouniya
i'mofapmmentihwone sohonta nakwoe a'apaho usijo we'e
mofosyohumayofoho. O'o, yo'mayo yo'mayo tango engoso
ne'ma'mojofoho. Yo'mayo yoka ne'mahonjoso nakwo iyoho
nanimojofoho. ⁶ I oso'no Anitu kako kakoe a'am'u' simeho tango'njo
somo simeho wop'ngo umokiyoso hwap'ngo hweho. Anitu kako Taitas
ni'hwatimentiso sohwo kako none'manto nakwoe simeho wop'ngo
namokumentisofofo. ⁷ Taitas nakumo ne'mayoso oso'ne'nohino'maho.
O'o, kako hungkuno sekumta'ango oso nemotapmmentiso
so'ne nakwo simonyo mikunimposo yontani simeho wop'ngo
namokumentisofofo. Kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo
hofiyo umokosyohumentohofofoho. Kako sekwo'nji humamentiso
so'no ole nalimento, Sekwo nohonyo'ne humotaha lalokwofa.
Sekwo oso hon'ngkano wonyo so'no simeho tango seyahon'ngki

ito'no mihwaj+malofu kuyoho. Sekwo ngko'nji simeho afa inyo'ne syaf+syontifi nje hungkunomo in+ngkayo'ne semo'n+ngkohoho. Ose upa'n+mentiso so'no ngko s+monyo imentohefoho.

⁸ Oso iyoswo s+mo'mjo ngko sekumne'no semt+'mokimentohe so'no sekwoe simeho tango ko seimentisoso olohonta nje simeho tango maniyantofiyoho. I s+mo'mo ngko mt+'mokumentohe sohonta sekumo simeho tango seyo'ne so'no huno syaf+syonji ngko simeho tango engo nimentisofoho. I oso'no oso simeho tango se'mayoso s+kuno pi'n+ngo'maho. O'o, s+kuno t+foponoho. ⁹ Oseso olohonta oso hungkuno tango'njo semt+'mokimentohe so'no ngko s+monyo yalokweno. Hwap+ngoso sekwo sekwoe simeho tango somjo oso'ne'maho. O'o, olenoho. Oso simeho tangoso sekwoe yahino wonyo somo iwolo'mokumentohoho so'no yalokweno. Ngko huno ole niyohoho. Oso simeho tangoso An+tu huhwo sejapmmentisofoho. Oso'no nakwoe hungkunoso sekumo wonyo maselohofefoho. Awonoho. ¹⁰ An+tu kako kakoe a'amumo simeho tango uyoso'manji oso tango hiso a'amu hon+ngkano wonyo somne'no i'waho ikuji yahino wonyo somo hohuju ikinjaof+kuji An+tumomo ufohi'nyo'ne wonefo'ma'montonoho. I oseso An+tu kako simeho tango nejaposo somo nakwo nakwolaho molanehwono. I oso'no a'amu An+tumomo simeho munyoso simeho tango uy+hwoso'no oso simeho tango hiso hof+koe yahino wonyo somo m+iwolo'mokufitnnehofo. Oso'no hof+iko tikanomo ufitnnefoho. ¹¹ Ou, sekwo huno ito'no f+kwesyaf+hupmno. Oso simeho tango An+tu sejapmmentisoso sekumo yahino wop+ngo wop+ngo set+hwamentisofoho. Sekwo yahino wop+ngo ito'nohinomo somo hi semo'n+ngkahon+ngki sekwo olo hon+ngkano wonyo so'no semt+'mokimentohe so'no komo'no l+kafontifi hungkuno homo somo ito'no mihwat+mentohofefoho. Mihwajontifi oso hwe hon+ngkano wonyo'njo sohomo yoka ulontifi hon+ngkano wonyo somne'no iyoho senalofoho. Sekwo nakumo nahonyo'ne humotaha lontifi oso hwe huhwo sohwoe hon+ngkano wonyo somta'ni hungkuno mikwof+hwat+mentohofefoho. Ose imentohefoho so'no olohonta sekwo wonyo ane kuyoho, huno nayohoho.

¹² Oso iyoswo s+mo'mjo semt+'mokimentoheho ngko oso hwe hon+ngkano wonyo'njo sohwo'nji oso hwe kako kakimo wonyo uloho'mentisoso hune'nohini semt+'mokimentohe'maho. O'o. Olenoho. Sekwo olo hilo so'no huno seyone'nji semt+'mokimentohefoho. Sekwo An+tu ye t+mpo nohumaf+kuji nje hungkuno so'no hi semo'n+ngkuhwoso'no nakwo'nji simeho afa inyo'ne'eno lonji semt+'mokimentohefoho. ¹³ Oso hiso ne imo'n+mentiso so'no nakwo nakwoe simeho wop+ngo namo'n+mentisofoho.

Oso'nohinim'aho. O'o, Taitas kako sekwoe angopo nta'ni ne'manto s+monyo engo imentisofoho. Hwap+ngoso kako sekwo'nji nohumentan+ngki sekwo kakimo ut+mantifi yahino wop+ngo'nohini uloho'mentohoho so'no kakoe simeho hof+yo umokumalofefoho. Oso'no nakwo sekumne'no s+monyo selohofalokuhwono. ¹⁴ S+mo'mo ngko sekwoe yofe Taitasiye s+manopo ho'nosema'mentohe so'no ngko sekumne'no won+imango mann+mentisofoho. O'o, yo'mayo hungkuno hopi'nonohino ngko sekumne'no Taitas+mo ul+mentoheso nehopi imo'n+mentisofoho. Ngko sekumo hungkuno nehopi'nohinomo

seliwo'n'ingkohe hopaso oso hungkuno Taitasimo ulimentoheso ne imo'n'imentisofoho. ¹⁵ Taitas kako sekumo se'ma'mentiso sohonta sekwo kakine'no yomo'nji iyoho'nji ko yontifi kakimo utimantifi wopingo ulohomentohofofoho. Sekwo kakoe hungkunomo hofiyo'no in'ingkamentohofoho so'no huno syafisyonto kako sekune'no umonalofoho. Oso hiso'no ntimentisofoho. ¹⁶ Oseso sekwo yahino wonyoangkafo yontife so'no ngko huno niyohoho. Sekwo yahino wonyoangkafo'nohinoso ne'no uyihwantifeho. Oso'no ngko simonyo yalokweno.

8

A'amu Anitumo in'ingkawo'n'ingkohofoso hofiko nom'ne a'amu somo ufo'mawo'n'ingkohofofoho.

¹ Nje a'amu soku, sekwo olo hungkuno loso huno ito'no waseyontnne'no waselimonne'no yohono. A'amu hwaho Masetouniya sopo humalofoso hofiko Anitumne'no simeho uyo so'ne uhu'mokuwo'n'ingkohofoho somo Anitu kako wonyoangkafoso ulohofalofoho. ² Hofiko nohumentan'ingkofi tango mikun'imposo u'manto oso tango hiso hofikimo yamofu ulohomentisofoho. Hofiko umofonyo mikun'imposo ko inyo hi hofiko Anitumne'no simeho wopingo'nji humamentohofofoho. Oseso hofiko nom'ne a'amu somne'no ufo'mayo'ne huno syafisyontifi hofikoe hamniyoho uhu'mokumentohofofoho. ³ Hungkuno yoloho selalokweno. Ngko oso hamniyoho hiso'no jomo ulimentohe'maho. O'o, hofiko hofikoe hunomnohini in'ingkamentohofofoho. Hamniyoho ilifeo'mentohofoso uhu'mokontifi osopo nom'ne hamniyohoso umofonyo ko yontifi uhu'mokumentohofofoho. ⁴ Hofiko nakumo jomo yokumpohn'nyo ole nalimentohofi, Anituye a'amu angu Jerusalem humamotofoso yo'mayo so'no umofonyo engu yalokwofo somo nakwo ufo'masoso wopingotaho. ⁵ Ose nelahon'ingkofi nakwo huno ole syafihu'mentihwoni, Hofiko hamniyoho we'eso a'amu somne'no uhu'mokantifeho. Ose ko syofisyahon'ingkuhwoni hofiko simo'mo hofikoe simeho Anitumo uyontifi hofikoe yahino yo'mayo so'nji Anitumo nihu'nahone uyimentohofofoho. Nakwo Anituye simeho wopingo umokane'entifi nakwo hi'nimne'no hitoho ulofalofoho.

⁶ Oseso Taitas kako hamniyoho hu'meesiyo syohoso sekwo'nji ema'mentiso sohomo sekwoe angu sopo oso a'amu fo'mayo syoho homo somo esojwafo'ne hungkuno ulimentihwonefoho. ⁷ Yo'mayo syoho iwo'n'ingkohofoso wonyoangkafo'nohini iwo'n'ingkohofoho kuyoho. Sekwo yo'mayo so'no Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Sekwo Anituye hungkunoso hofiyo lutihwalokwofo. Sekwo Anitu mta'ni yo'mayo huno wopingosopemalokwofo. Sekwo a'amu nom'nimo ufo'mayo'ne hi semo'n'ingkahon'ingki hofiyo yalokwofo. Oso'nji sekwo nakumo simeho nejopalokwofo. Sekwo oso yo'mayo hiso wonyoangkafo iwo'n'ingkohofoho hopaso sekwo oso hamniyoho hu'meesiyo syohoso moi'wo wesejwaopifentne'no yalokweno.

⁸ Ngko hamniyoho engu uyimno maselimnehono. O'o oso'no maho. I oso'no nom'ne a'amuso hofiko olo syoho somne'no hi umo'n'ingkahon'ingki hofiyo uyalokwofo. Oseso sekwo oso pa'nyo ifijo'manji nakwo huno ole wonayono. Hofiko mango'nohinim'no maho.

O'o, nom'ne a'amu somne'no hitoho nehopi'nohini selofalofoho. Huno ose wonayimontonoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais nakumne'no wonyoangkafo naloho'mentiso so'no sekwo huno seyohoho. Kako yo'mayo hopi'nonohino mokosyohumunyo hwapɩngo sohwo kako nakumo nefo'mayo'ne umofonyo hwapɩngo imentisofoho. Sekwo yo'mayo wopɩngo ahwomo mta'ni mayoso'no kako oso wopɩngo homo somo ulɩko'motaponto nakwoe hwaho lopo umofonyo engo imentisofoho. Kɩlais kako sekumne'no ose imentiso so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no huno syafɩsyɩkuji ufo'mapmno.

¹⁰ Ngko nje hunoso olo syoho lomne'no wolɩjwasemo'mne'no yohono. Sekwo nom'ne soswo somo oso syoho hiso ulɩka'mentohoho so'no sekwo syoho hiso olohonta moi'wo fesyojwaopmno. A'amu hopi'nonohinoso oso hamniyoho hu'meesiyo syoho yalokwofoso sekwo nɩhu'no sɩmo'mo oso hiso'no hungkuno mtitofontɩfi hamniyoho hu'meesiyo ema'mentohohofoho. ¹¹ Oseso olohonta oso syoho hiso moi'wo fesyojwamopmno. Hohonta sekwo oso syoho hiso hi semo'nɩngkahonɩngki ema'mentohohofoho. Oso hopaso sekwo syoho homo somo moi'wo esejwafo'ne hi wasemo'nono. Oso hamniyoho sekwo anga'no anga'nohino soku mokosyohumawo'nɩngkohoho somo yo'mayo so'no yano ulofiyɩkuji fehohnjo a'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne foho'naopmno. ¹² Sekwo hamniyoho engo momokosyohumunyo soku nohumafɩkuji nom'ne a'amu somo ufo'ma'mo huno yokumpohn'nyo syafɩsyɩkujo'no Anɩtu kako sɩmeho wopɩngo wosejapmmontonoho. Kako hamniyoho engo so'no mosyofɩyalofiyoho. O'o, jɩje we'e mokosyohumunyo nom'ne a'amu somo ufo'mano lɩkuji hamniyoho fehohnjoso uyɩfijoso sekwo Anɩtuye sɩmeho wopɩngo umokantɩfeho.

¹³ Ole moselalokuyohono. Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'mayone syoho engo yokumpohn'nyo yontanɩngkuji oso a'amu hiso sekwoe hamniyoho nomafɩkujo'no syoho ane'njohwo wopɩngo'nohini wohumafe. Ose moselalokuyohono. O'o, ngko Anɩtuye a'amu neso yo'mayo ito'no humayo'ne umofonyo miyoso'no selalokweno. ¹⁴ I olohonta sekwo yo'mayoso pi'nɩngo engo mokosyohumunyo kuyoho. Oso'no sekwo a'amu olohonta umofonyo inyo somo ufo'mapijo'manji tɩfi no'mo sekwo umofonyo ifijo'manji hofɩko osohonta oso hiso'no pi'nɩngo mokosyohumunyo'manji wosefo'mantɩfeho. Sekwo ose ifijo'manji sekwo hopi'nonohino yo'mayo so'no ito'no fosyohumayo'ne umofonyo mifitne kuyoho. ¹⁵ Oso hopaso a'amu Anɩtuye hungkuno mtɩ'mokumentohoho sohwa hofɩko a'amu Isɩlael a'amu mohumunyo sopo nohumentanɩngkofi Anɩtu wosopayo ahwomo mta'ni uyɩmentiso somne'no ole mtɩ'mokumentohofi,

A'amu kako wosopayo pi'nɩngo engo hu'mema'mentiso sohwo kako wosopayo nɩlɩfeesiyoso ane hweho.

A'amu kako wosopayo we'e'nohini hu'mema'mentiso sohwo kako wopayo'ne umofonyo miyo hweho.

Ose mtɩ'mokumentohofoho.

Poul kako Taitasɩnji nom'ne a'amu sohwanji hofɩko angu Koulin sopone'no lihwatimentisofoho.

¹⁶ Anɩtu kako Taitasɩmo huno wopɩngo uyahonɩngki Taitas kako sefo'mayo'ne nakwo hopa imo'nalokunjo so'no ngko

Anitumo isamayoka ulalokweno. ¹⁷ Ngko oso syoho hiso'no ko ulimtoheso ngko huno ole syofisyalokweno. Ngko kakimo hungkuno mujo'njo yontimtentesi kako kakoe huno mta'ni sekuye pono pihwonesohilo. ¹⁸ Oseso Taitasi'nji nom'ne a'amu sohwo'nji sekuyepono uhwojalokuhwono. Ango'meemjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso oso hwe huhwo sohwo kako Anituye hungkuno hofiyo lutihwawo'n'ngkiso so'no hofiko kakoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofofoho. ¹⁹ Oso'nohinim'no. O'o, oso a'amu hiso hofiko oso hwe sohomo ngko'nji a'amu Jutiya somne'no hamniyoho uyohojae'ne uhwasopo'mentohoho hweho. Olo syoho yalokuhwoneso nakwo Anituye yofe ho'nomentani nakwo nom'ne a'amu somo ufo'ma'nyo so'no hi nemo'n'ngkahon'ngki utihwalokuhwono.

²⁰ Nakwo olo hamniyoho engo a'amumo ufo'mayo'ne mokosyohumalohwone so'no a'amu fihwa hofiko nakwoe yahino somne'no hwasyo hungkuno mjonal'fitnnohontani oso hwe huhwo sohomo hofiko uhwasopo'mentohoho sohwo'nji uhwojalokuhwono. ²¹ Nakwo Anituye timoponohini yomayo yahino itonohino uyantane'no ihwone'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino sofe timopo yahino wopingo itonohinoso uyantane'no yihwono.

²² Oso hwe hufa'u sohwa'u'nji nom'ne hwe anga'nohino sohwo'nji uhwojalokuhwono. Sikuno pin'ngo engo somo olo hwe lohwoe syohoso kakimo nakwo syoho hiso'no yamofu ulohofontaneso kako oso syoho hiso'no hi umo'n'ngkahon'ngki hofiyo yalofoho. Sekwoe yahino wopingo so'no ngko oso hwe huhwo sohomo ulimtohe so'no kako huno ole uyohoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hamniyoho hofiyo wohu'mesyantife so'no huno uyohoho. Oso'no kako sekwoe anga pone'no simeho wopingo'njo wose'ma'monte'no yalofoho. ²³ Taitas sohumne'no sekwo huno ole so'no waseyono. Ngko yomayo syoho sefomayo'ne iwo'n'ngkoheso Taitas kako ngko'nji majopohi'ntai syoho afa'no afa'no yalokuhwoyo. Oso hwe nom'ne sohwa'u siko oloponjo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sofe simano mafohi'nonji siko Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne olo syoho loso yalokusiyo. ²⁴ Oseso oso a'amu huhwo sohwo sekwo hofiyo utimafikuji sikine'no hitoho waselofono. Ose ifijo'manji oso a'amu oso hwe hufa'u hwa'umo sekuye pone'no uhwojalokwofoso hofiko huno ole wosyofisyantifeho. Yomayo hungkuno wopingo Poul kako a'amu Koulin somne'no nalowo'n'ngkisoso ne'njofoho wosyofisyantifeho.

9

Anituye a'amu ne somo ufo'ma'nyo'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo oso hungkuno Anituye a'amu ne somo ufo'mayo'neso nto upa'nimtohofofoho. Oso'no oso hiso'no ngko nom'ne hungkuno sawemoso maselimnehono. ² Ngko huno niyohoho. Sekwo olo syoho losomne'no hi semo'nyo'ne yalokwofo. Oso'no ngko olo hwaho Masetouniya a'amufe simanopo sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohofoho. Ole uliwo'n'ngkohono. Soswo anga'no mehonihwatimentihwone sohonta a'amu hwaho Ngkilik anga Koulin osopo humalofoso olo syoho hiloso nto ulika'mentohofofoho. Ose uliwo'n'ngkohe so'no olo hwaho Masetouniya a'amuso oso hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko hi'nji olo syoho hiloso ulikofalokwofo. ³ Ngko olo syoho hilo so'no

sekwoe yofe ho'nomawo'n'ngkohe so'no ne ane imo'nonoho. O'o, ngko nto selohe hopaso sekwo hamniyoho hu'meesiyoso sokafo femokosyohumanno. Ose syafisyonji oso a'amu hiso sekwoe ango pone'no uhwojalokuhwono. ⁴ Ngko sekwoe yahino wop'ngo so'no a'amu lomo uliwo'n'ngkohe so'no ngko a'amu Masetouniya fehohnjo so'nji sekumo se'mehwaso'no sekwo hamniyoho hiso sokafo moho'nasiyo'manji ngko won+mango engo wann+montonoho. I sekwo hokunonji won+mango wonan+montonoho. ⁵ Ose mmo'nonehonji ngko ole syofihu'male, Ngko olo a'amu lomo ango Koulin sopo kakine'no uhwat+me oso hamniyoho sekwo uyohojano lontife so'no hofiko sekwo'nji sokafo ito'no fesyohumanno. Oseso ngko tifi nose'mahm'me'no ngko hamniyoho hiso sekumta'ni momakul+syosema'mnehono. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo simeho uyalokwofo so'no sekwo simeho nohayo'nji sekwoe huno mta'ni foho'nahumno.

⁶ Sekwo olo so'no huno fisyafihupmno. Hwe fihwo kako wopayo we'e hulinyo sohwo kako wopayo we'e woma'montonoho. I a'amu nom'ne sohwo kako wopayo engo hulinyo sohwo kako wopayo engo woma'montonoho. ⁷ Sekwo a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo huno hamniyoho alale woho'nosyano lifijo'manji sekwoe hunomnohini in'ngkakujji foho'naopmno. A'amu fehohnjo hofiko hamniyoho engo so'no jomo yokumpohn'nyo selikujjo'no a'amu fihwa hofiko simeho tango'nji hamniyoho hiso ho'nasiyoso oso wop'ngo'maho. O'o a'amu kakoe huno mta'ni hamniyoho simeho wop'ngo'njo uyo sohomo Anitu kako oso humne'no simonyo yalofoho. ⁸ Anitu kako yo'mayo ito'no humayo'ne sejapihwosi oso'nji nom'ne yo'mayoso ilifeesiyon'neso sejaponeso hopoenohino hweho. Oseso sekwo ito'nohino nohumafikujji nom'ne a'amu somo ufo'mayo'neso ilifeesiyon'neso weho. Oseso sekwo nom'ne a'amu somo wop'ngo ulohofon'neso hopoenohino kuyoho. ⁹ Oso pa'nyoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi sohwa ole mti'mokumentohofi, A'amu fihwo Anituye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkiso sohwo kako a'amu yo'mayo so'no umofonyo inyo somo yano'nohino hweho. Oso yahino wop'ngoso ne'no mji+mwentan'ngkuhwosi Anitu kakimo ne'nohino hofiyi womokosyohumamontonoho.

Wop'ngo uloho'montonoho.

Ose mti'mokumentohofofoho. ¹⁰ Anitu kako a'amu hn'nimo yo'mayo uyo hujo'ne nejaponteso tifi wopayo nyo'neso nejap'wo'n'ngkiso hweho. Oso hopaso sekwo a'amu nom'ne somo ufo'malokwofo so'no sekwo wopayo hulalokwofo. Oso hulalokwofoso engo imo'n'ngkuhwosi ne pi'n'ngo engo womantifeho. Oseso oso uyo hujoso Anitu kako pi'n'ngo wosejapmmontonoho. ¹¹ Sekwoe yo'mayo so'no Anitu engo imokahon'ngkuhwosi sekwo yo'mayoso nom'ne a'amu somo yano uyantifeho. Oseso oso hamniyoho uhu'mokinyoso nakwo nomotasihwaso'no a'amu pi'n'ngo engo sekwoe yahino wop'ngo so'no Anitumo isamayoka m+kun+imposo ulantifeho. ¹² Sekwo oso yahino wop'ngo yalokwofo so'no yo'mayo wop'ngoso hufa'u umo'n+montonoho. Simo'mo Anituye a'amu umofonyo inyoso ito'nohino wohumantifeho. Nom'neso olenoho. A'amu pi'n'ngo engoso hofiko Anitumo isamayoka ulikujji kakoe yofe engo woho'nomantifeho. ¹³ Sekwo nom'ne a'amu somo ufo'malokwofo

huhwo sohwa hofiko huno ole wosesyofisyantifeho. A'amu Kouliniso hofiko Kɩlaisiye hungkunomo upa'nontifi ito'no inɩngkwalokwofo. Mango'nohinimaho. O'o, ne'njofoho. Ose syasyefisyikuji hofiko sekumta'ni hamniyoho mapijo so'nji sekwoe yahino wopɩngo so'ntnne'no Anitumo isamoyoka engo ulantifeho. ¹⁴ Oseso a'amu hiso hofiko huno ole uyono. Anitu kako sekumo wopɩngo engo selohofalofoho. Hofiko sekumne'no Anitu kako sekumo wopɩngo ne'no selohofone so'no jomo ulantifeho. ¹⁵ Anitu kako kakoe hwomu wonyoangkafo nejapmmentiso so'no nakwo isamoyoka mɩkunɩmposo ulano. Hwomu huhwo sohwoe mpoyo wopɩngo hopi'nonohinoso nakwo hopenohini molanehwono.

10

A'amu Anituye syoho'njo somne'no hwasyo hungkuno mjijo somo Poul kako monje yahumentisofoho.

¹ Ngko Poul'ni ngkine'no hungkuno we'e waselɩmonne'no yohono. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Poul kako nakwo'nji nohumanto hungkuno wopɩngo pompenjiyo'nohino ko nalɩwo'nɩngkiso sohwo kako kengopo nohumanto nakumne'no iyoswo mti'mokonto kako yoka hungkuno'nohini namti'mokiwo'nɩngkiso hweho. Ose lalokwofo. I ngko Kɩlaisiye yahino hopa mahm'mo nje yokumpohn'nyo monje yahinim'o yoka hungkuno'maso hungkuno pompenjiyo'nohini waselɩmonne'no yohono. ² Ngko sekwo'nji nohumahm'mo yoka sejo so'no ngkilaho ko lalokweso a'amu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul kako hwahoponjo a'amu pa'nyoso kako kakoe yofe ho'noma'nyo'ne Anituye syoho yalofoho. Ose lalokwofo so'no sekwo huno ole fisyafɩhupmno. Poul kako yoka nalonoho lɩkuji nakwo huno ito'no wosyofisyano. Ose fisyafɩhupmno. ³ Ou nehopi. Nakwo olo hwaho lopo humawo'nɩngkuhwone'nwoho. I oso'no nakwo olo hwaho lophonjo yo'mayo mayoso'no hwahoponjo ikujoho yahino somo minɩngkwalokuyɩhwono. ⁴ O'o, yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo uyakolofone'neso mokosyohumalohwono. Oso hiso olo hwaho lopo nta'nimaho. O'o, Anituye yokumpohn'nyo mta'angofoho. Oso yokumpohn'nyoso Seteniye tojo somo kakoe yo'mayo somo mti'hupesoso hoponoho. ⁵ Oso yokumpohn'nyoso a'amu hofiko Anitumo nakwolaho lontifi kakine'no hwasyo linyo sofe hunomo monje yasiyo'neso hoponoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syofɩsyalokwofo. Nakwo hwe moya'mi nom'neso hofiko Anitumne'no huno wopɩngo tɩpemapitnohontani nakwoe yokumpohn'nyo'nji oso honɩngkano Anitumo u'mayo somo wopɩjwosyano. Huno ose ko syofɩsyantifeso oso yokumpohn'nyo Anitu mta'ango yo'mayo yahino wonyo somo uyakolofone'neso mokosyohumalohwoneso oso honɩngkano piɩwasiyo'ne homo somo nakwo mti'hupesoso hoponoho. Oso yokumpohn'nyo mokosyohumalohwone so'no yo'mayo huno wonyo syofɩsyalokuhwone'manji nakwo olo huno Kɩlaisimo enjwa'mo ho'nasiyo'neso hoponoho. ⁶ Oseso sekwo nakwoe hungkunomo enjwa'mo nto'no wohumano nalɩfijo sohonta a'amu anga'no anga'nohinoso oso hungkuno homo somo hwotoho fentifi oso a'amu sofe asoho'yomo mewo'nɩngkohofe hungkuno mikwolofɩhwajiyo'ne humalohwono.

7 A'amu fehohnjoso ngkine'no ole ntantikwofo, Poul kako yokumpohn'nyo neso ane hweho. Kako siki mango'nohino nelalofoho. Ose ntantikwofo a'amuso hofiko nje a'apaho hohnjo somnohino nohonalokwofo. Ne somo manohonyofoho. Sekwo Kɩlaisiye a'amu ne'nwoho likujimanji sekwoe ne somne'no apa'no huno fikwesyafihupmno. Ole wosyafisyontifeho, Sekwo Kɩlaisiye a'amu ku'manji nakwo hi'nnonji Kɩlaisiye a'amu'nwoho. 8 Anitu kakoe syoho somne'no kakoe yokumpohn'nyo nejopahonngki kakoe simano mofohi'nontani yalokuhwono. Oso yokumpohn'nyo hiso sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofo somo wonyo semokiyo'ne'maho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesofitofonefoho. Ou, ngko oso yokumpohn'nyo so'ne nje yofe ho'noma'nyo'ne'manji ngko wonimango mannonehoho. O'o, Kɩlais kako oso yokumpohn'nyo ngkimo ntapmmentiso so'no sekwo ngkimo enjwa'mo humalofo. 9 Oso'no sekwo huno ole syafisyikutoho. Ngko sekumo yoka hungkuno semt'mokiwo'n'ngkohe so'no sekwo ngkine'no iyoho wasenono. Ose syafisyikutoho. 10 U nehopi. A'amu fehohnjoso ngkine'no ole lalokwofo. Oso iyoswo Poul kako nakumne'no mtimokuwo'n'ngkisoso hungkuno tango'njo'nji yoka'nji ko namt'mokiwo'n'ngkisoso kako none'mahonngki uhwonontani kakoe a'apaho yokumpohn'nyo'njo hwo'maho. Kakoe hungkunoso sikinjofoho. 11 Ose lalokwofo soku sekwo olo so'no huno waseyono. Ngko ikanopo nohumanji yoka hungkuno semt'mokiwo'n'ngkohe hopa ngko sekwo'njopo nohumahm'mo oso iyoswo semt'mokiwo'n'ngkohe hopaso waselimonnoho. Huno ose waseyono.

12 A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko nom'ne a'amufe yahinomo uhwonontifi hofikoe yahino so'nji oso a'amu sofe yahino so'nji yano inontifi hofiko ole selalokwofo. Nakwoe yahino wonyoangkafo'njinwoho. Ose selalokwofo. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe huno somnohino syafisyontifi hofikoe yahinomnohino yano inontifeso huno anefoho. Nakwo a'amu hwahoponjo huno tifo'njo hn'nwi yano minanehwono. 13 I nakwo nakwoe yofeso siki moho'nomo'nanehwono. O'o, oso syoho Anitu nejapmmentiso somne'no nakwoe yahinoso ito'no inaso'manji yahino hiso hopo honngkonngkuhwasi'manji oso syoho Anitu nejapmmentiso so'no woho'nomantanoho. Oso syoho hiso sekuyepono lonehwatimentisoso sekumo ifehu'mokasesyohumaho. 14 Oso syoho somjo sohe Anitu nejapmmentiso somo muyokolofanehwono. O'o, sekwo oso sohe somo mempo hohnta'ni mohumulofa. O'o, nakwo'njo lohohnta'ni humalofo. Oso'no sekune'no simo'mjo sohwona'ni Kɩlaisiye hungkuno wopingo losetihwamentihwonefoho. Osopo nom'ne a'amuso nakwoe syoho somjo ne tipema'mentohofa so'no hofiko hofikoe yofe ho'nomo'n'mentohofofoho. 15 A'amu nom'neso hofiko Anituye hungkuno losetihwamentohofa somne'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. O'o, nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Sekwo Anitumo simaho hi'ntnnono uyalokwofoso engo ne'no imo'n'ngkuhwosi oso syoho Anitu nejapmmentisoso sekwo'njo ajwo sopo engo umo'n'montonoho. 16 Ose imo'n'ngkuhwoso'no nakwo nom'ne hwaho sekwoe hohujo hohnta'ni wojo sopone'no Kɩlaisiye hungkuno wopingoso womotowantanoho. Oso hopo sopo a'amu

nom'neso Anituye hungkunoso mulalokuyohoho. Osopo nakwo syoho ihwasi oso syoho somta'ni ne tipemaso'manji nakwo huno ole wonayono. Oso neso nom'ne a'amufe syoho somta'ni'maho. O'o, nakwoe syoho mta'angofoho.

¹⁷ A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, A'amu fihwo kako simonyo uyimo loso sohwo kako kakoe yofe somne'no miyonehoho.

O'o, Anitu kako'nohini yo'mayo wonyoangkafo iwo'n'ingciso sohune'nohini kako simonyo uyono.

Ose mt'i'mokumentohofohoho. ¹⁸ Nakwo huno ole nayohoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe ho'noma'n'ingkuhwooso sohwo Anituye timo sopo kakoe yofe engo ane hweho. I oso'no Anitu kako a'amu yofe engo ane pa'nyo sohomo yofe ho'nomaso'manji oso hwe huhwo sohwo yofe engo ne'njo hweho.

11

A'amu fehohnjoso ole limotofo, Anitu kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no nahwosopo'mentiso hwona'nyoho. Oso hungkuno hwasyo limotofo sohwanne'no Poul kako hofi'koe yahino somne'no ujo ehonto-jwahumentisofoho.

¹ Sekwo ngkimo nupo'ntohumamno. I ngko hungkuno fehohnjo a'amu omomo hungkuno liwo'n'ingkohoho sohwafe hungkuno hopa ko seli'me'no sekwo nje hungkuno somo nupo'ntohumamno. ² Upa'nyo Anitu kako sekumo kakimnohini in'ingkayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso sekumo hwasyo hon'ingkanomo ipesemotafijo so'no Anituye simemo wonyo umo'n'imontonoho. I oso'no ngko huhwo'ni simemo wonyo wan'mo'n'imontonoho. Ihwoni. Ngko pahnm'mo hungkuno we'nehwo waselimonne'no yohono. Sekwo a'mu sijo sofa nom'ni hwamne'no huno mosyafiso hwehwamne'nohini huno syafisyiwo'n'ingkohoho hopaso ngko sekumo Kilaisiyepono sehwati'me'no sekwo kakimnohini huno fisyafi'pupmno. Sekwo nom'ni'nyo un'ingkowano lifijoso Anitu kako simemo wonyo wosejapmmontonoho. I ngko huhwo'ni simemo wonyo wosejapmmontonoho. ³ I oso'no ngko olo hilo so'no iyoho nn'ingkohoho.

Hohonta Seten kako homa imo'nonto Atam kakoe ape Efamo hwasyo ulimentiso so'no Efa kako hwasyo hon'ingkanomo in'ingkamentisofoho. Seten ose uloho'mentiso hopaso a'amu fehohnjo hofi'ko hwasyo hungkuno lohose'mafi'kujo'no sekwo Anituye hon'ingkanomo hofiyo in'ingkawowo'n'ingkohoho somo nusikwojikuji hwasyo hon'ingkanomo in'ingkayo so'no ngko iyoho nn'ingkohoho. Sekwo Kilaisimnohini in'ingkayo yahinoso nusikwaji'fitnnohontne'no selalokweno. ⁴ Hwap'ngoso a'amu fehohnjo hofi'ko sekumo se'mantifi Jisasimne'no ngko hungkuno selimentoheso molohose'ma'mmalofho. O'o, Jisasimne'no hofi'ko sekumo wase'mano ko lontifi hofi'koe hwasyo hungkunoso Jisasimne'no lohose'ma'malofofoho. Oso hwasyo hungkuno homo somne'nohini syafisyiwo'n'ingkohofohoho. Hohonta nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ingo selimentihwone sohonta sekwo Anituye Towahuno wop'ingo ma'mentohofohoho. I olohonta

sekwo hofikoe hwasyo hungkuno somne'no ne'njofoho lontifi sekwo towahuno nom'ne kengo ma'malofo kuyoho. A'amu sekumo hwasyo selontan'ngkofi sekwo nakwolahomu kuyoho. O'o, sekwo oso syoho hiso ifijo hopaso nomapitnnefoho.

⁵ Sekwo upa'nimno. Oso a'amu (*apousel*) huhwo sohwaro sekwo wonyoangkafo hwasoho uliwo'n'ngkohofoso hofiko nje yofemo niyakolo'nnyo hwolaho. Ni'hu'no awonoho. ⁶ A'amu fehohnjo hungkuno lutihwayo yahino wonyoangkafo iwo'n'ngkohofo hopaso ngko ko miyo'njo imneso ngko Anituye hungkuno somne'no nje hunoso umofonyo miyohoyohono. O'o, Anituye hungkuno neso ngko huno niyohoho. Oso hiso'no sekwo huno seyohoho. Sikuno pi'n'ngo engo somo nakwo sekumo Anituye yahino ne so'no nto esetihwamentihwonefoho.

⁷ Sekwo huno seyohoho. Ngko sekwo'nji nohumanji Anituye hungkuno losetihwamentohe sohonta ngko oso syoho homo somne'no hamniyoho'no jomo selimentohehato. O'o, ngko nje yofe monje yahinimentohe so'no ngko nje nonyo wosopayo yo'mayo so'no syoho imentohefoho. Oso'no ngko sekwoe yofe honje ho'nosemanji sekumo nje syoho tohohiyo kuyoho'nji momasemoku'mmentohefoho. Oso yahino wop'ngo sekumo selohomentoheso wonyotaho. ⁸ Ngko sekwo'nji nohumentan'ngko Anituye a'amu ango kengo mta'angoso ngkine'no nje wosopayo yo'mayo somne'no hamniyoho uyohotimentohofofoho. Oseso ngko sekumo sefo'mayo'ne a'amu kengo somta'ni hamniyoho hufo hopa ma'mentohefoho. ⁹ Hohonta ngko sekwo'nji humamote sohonta ngko yo'mayo so'no umofonyo yonji oso hiso'no sekumo jomo maseli yonji sekumo tango mosejapefoho. O'o, Anituye a'amu Masetouniya humamotofoso ango Koulin sopo i'mofopahan'ngkofi ngko yo'mayo umofonyo imoteso hopoenohini ntapmmentohofofoho. Oseso ngko hohonta sekwo'nji humanji nje yo'mayo so'no tango mosejapmmotefoho. Oso'no olohontajo so'nji oso yahino hiso'nji ne'no wamjimi'momnefoho. ¹⁰ Kilaisiye hungkuno neso ngkimo niweho. Oseso nje yahino hiso'ne'no ngko nje yofe ho'nomanime'no a'amu Ngkilik sofe ango'meemo ho'n'ngkan'ngkuhwosi hofiko oso homo somne'no nje yofe monje meenihufitnnehofo. ¹¹ Oso hungkuno hiso ngko peho'no selohono. Ngko sekumo simeho mosejapmmale'no laselohono. O'o, oso'ne'maho. Ngko sekumo simeho sejap'wo'n'ngkohe so'no Anitu kako huno moi'wonoho. ¹² O'o, oso hiso olenoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohofo sohwa hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne nakwo Anituye syohoso Poul hopa iwo'n'ngkuhwone hwona'nyoho. Ose ko lontifi hofiko sekumta'ni yo'mayoso semalokwofo. Oso'no hofikoe hon'ngkano somo pijwohumayo'ne ngko sekumta'ni nje syoho somne'no yo'mayo so'no jomo molosema'mmote yahino hiso olohonta ho'nomo'nalokweno.

¹³ Oso a'amu (*apousel*) homo somo Anitu kakoe syoho somne'no muhwosopo'mmentisofoho. O'o, hofiko hwasyo hungkuno ole seliwo'n'ngkofi, Nakwo a'amu *apousel* sohware syoho'njo hwona'nyoho. Ose selahon'ngkofi sekwo oso homo somo in'ngkawo'n'ngkohofofoho. ¹⁴ Sekwo oso hiso'no hi semo'n'ngkuhwoloho. Seten kako huhwo'nji hon'ngkano hwasyo somo sekumo ipesemotayo'ne a'amu ahwomo mta'angohwa pa'n'ngo

pomponaho engo'nji imokin+wo'n+ngkiso hweho. ¹⁵ Oseso a'amu Seten+ye syoho ulohofiyoso hof+ko An+ituye syoho ulohofiyo hopa imo'nyo so'no sekwo yomo ikutoho. Sekwo oso a'amu huhwo sohawo nuhwonontifi a'amu wop+ngofoho sen+wo'n+ngkiso kuyoho. I oso'no hwangku no'mo hof+koe yahino yont+ifijo somne'no tohino engo mapitnnefoho.

Poul kako An+ituye hungkuno liku'mofa syoho somne'no tango engo ma'mentisofoho.

¹⁶ S+imo'mo ngko ole selohono, Ngko a'amu omomo hungkuno liwo'n+ngkohofa sohwafe hungkuno hopa ko sel+me'no sekwo nje hungkuno somo nup+ntohumamno. Olo hungkuno selalokwe loso omomo hungkuno nelalofoho syaf+sy+kuj+manji e'wano omomo hungkuno we'enehwo sel+me'no upo'ntohumamno. Oso a'amu huhwo sohwa hof+ko An+ituye hungkuno hwasyo loset+ihwant+fi hof+koe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohofa hopaso ngko nje yofe woho'noma'n+monne'no yohono. ¹⁷ Hungkuno selalokwe loso An+ituye'maho. O'o, a'amu omomo hungkuno sel+wo'n+ngkohofa sohwa hof+koe yofe ho'noma'nyo'ne omomo hungkuno sel+wo'n+ngkohofa hopa selalokweno. ¹⁸ I a'amu pi'n+ngo hwahoponjo yahinomo in+ngkawent+fi hof+koe yofe ho'noma'n+wo'n+ngkohofa sohwafe yahinomo we'enehwo in+ngka'mo nje yofe woho'noma'n+monne'no selalokweno. ¹⁹ Sekwo a'amu huno'nji'nwoho lolalokwofo. I sekwo a'amu hwasyo hungkuno sel+wo'n+ngkohofa sohwafe t+fi in+ngkawo'n+ngkohofa so'no huno ane kuyoho. ²⁰ A'amu fihwo kako nje syoho wontohofiyano sel+ihwosi mimpo'nosemotahwosi sekwo in+ngkayo'nohino kuyoho. U kako sekwoe yo'mayoso moi'wo wolasemo'mo syaf+sy+hwosi hwasyo hungkuno woloset+ima'montonoho. Kako poji eset+manto imayo selohof+wo'n+ngkiso hweho. Kako sekumo monje yasesyonto sekwoe s+imo'mangopo ajonyo sefonjahon+ngki sekwo kakimo t+mo'nohini uhwontohumawo'n+ngkohofa kuyoho. Yoka mujo'njo kuyoho. ²¹ Ngko oso yahino hiso imneso yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Oso'no ngko oso hopa sekumo moseloho'meso'no ngko won+mango wann+montonoho.

I nom'ne omomo hungkuno apa'no wasel+monne'no yohono. A'amu nom'ne sohwa hof+koe yofe yo'mayo so'no ho'noma'n+wo'n+ngkohofa hopaso ngko huhwo'ni nje yofe woho'noma'n+monne'no yohono. Nje omomo hungkuno upa'n+imno. ²² Hof+koe yofe ho'noma'nyo'neso ole lahn+wo'n+ngkohofa. Nakwo a'amu Hip+ilu hwona'nyoho. Ose lahn+wo'n+ngkohofa. I ngko huhwo'ni Hip+ilu a'amu hwo'nyoho.

U ole lahn+wo'n+ngkohofa, Nakwo a'amu Is+lael hwona'nyoho. I ngko huhwo'nyo a'amu Is+lael hwo'nyoho. U, Ap+iloham+ye imuhwolaho. Ngko huhwo'ni Ap+iloham+ye imu hwo'nyoho.

²³ U hof+ko An+ituye syoho ulohofiyo hwolaho. I nje yofe ho'noma'nyo somne'no omomo hungkuno apa'no wahnn+mo. Hof+ko Kilais+mne'no syoho iwo'n+ngkohofa somo ngko hof+kimo uyakolofohono. Nje syoho engoso hof+kimo uyakolokwoho. Ngko impo'angomo humayoso s+ikuno pi'n+ngo niyakolofoso ngko hof+kimo uyakolofohono. An+ituye syoho somne'no a'amu ngkimo ikujoho n+fonjont+fesofa ngko hof+kimo uyakolofohono. Sikuno pi'n+ngo ngko poyo wape'n+monji

iyoso hofikimo uyakolofohono. ²⁴ A'amu Juta sohwa hofiko ngkimo impojonyo sikuno kengo kengo aho fehohnjo hopi'nonohino somo ne'no nifonjontan+ngkofi *teti-nain* (39) imo'nimentisofoho. ²⁵ Sikuno hufa'u s'hune somo a'amu Loum sohwa hofiko sohwe sonyo iku-joho'nji nifongku'mentohofofoho. Sikuno fihwi hofiko ngkimo sojo'nji n'posi'mentohofofoho. Sikuno fihwi ngko yofayokinopo nohumentan+ngko yofayokino hiso wonyo imo'nimentisofoho. Oso hiso sikuno anga'nohinomo emoimentohe'maho. O'o, sikuno hufa'u s'hune emoyonji wonyo imo'nimentisofoho. I sikuno nom'nemo yofayokino mijo ajwopo wonyo imo'nimentiso sohonta ngko sikuno anga'no mofehi'nyo anga'no mijo ajwopo mtapmmentohefoho. ²⁶ Sikuno pi'n'ngo engo ngko Anituye syoho somne'no a'amumo liku'mofontan+ngko mijo ifofayo yonto ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu wonyo hon+ngkano'njo sohwa hofiko a'amufe ho'yango hufo imotofo sohwa hofiko ngkimo hon+ngkanopo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. Nje a'amu Juta huhwanji a'amu temtitofu kengo huhwanji ngkimo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. Ngko antime engo sopo we so'mo mijo ayo ajwopo nohumentan+ngko yo'mayo yahinono ngkimo wonyo wan+mokumonto imentisofoho. A'amu fehohnjo hofiko nakwo Jisasiye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo lontifi hofiko huhwanji ngkimo wonyo won+mokantifi imentohofofoho. ²⁷ Ngko sikuno pi'n'ngo engo somo yo'mayo yo'mayo syoho yokumpohn'nyo tohohmtnno'njo iwo'n'ngkohe hwo'nyoho. Ngko ose yontnne sohwo'ni sikuno pi'n'ngo somo ngko saho mofosyawosofoho. Oso syoho hiso ne'no yonji ngko wopayo'nji mijo'ntnne'no mijoho pe'nimotefoho. Sikuno pi'n'ngo ngko wosopayo manyo'njo yonji yo'mayo hwapife so'ntnne'no umofonyo yonji kwongkwongo nisimojofoho.

²⁸ Oso tango hiso'nohinim'aho. O'o, sikuno huhwo huhwi tango nom'ne olo so'nji ni'mawo'n'ngkisofoho. A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofu sofe tango so'ntnne'no ngko huno syafisyonji ngko hofikimo wop+ngo'nohino ufo'mahm'mo hofiyo umokosyohumayo so'ne'nohino syafisywo'n'ngkohefoho. ²⁹ Oso a'amu hiso hon+ngkano wonyo ifijo'manji ngko huhwonnontnne'no simeho tango niyantofoho. U nom'ne a'amuso oso a'amu homo somo hon+ngkano wonyo somo ipemotawofijo'manji ngko oso a'amu ipemotafijo somne'no simeho tohino wannimontonoho.

³⁰ A'amu omomo hungkuno l'wo'n'ngkohofu sohwa hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkohofu hopaso ngko uyimo hnnime'manji ole wahnimo. Ngko yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ose hnnime somne'no ngko nje yofe woho'noma'n'monne'no yohono. ³¹ Anitu sohwo kako nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan+ngkwowho ko imo'nonto kakoe Hwe Engo hweho. Oso huhwo sohwo yofeso ne'no woho'nomewantanoho. Oso huhwo sohwo kako nje hungkuno nehopi'nohino lalokwe somne'no huno uyohoho. ³² Ngko ango Ntomasi'kos sopo nohumentan+ngko hwe engo hwaho mokosyohumayo Aletas sohwoe hwe mnokino manji'mofonjo a'amumo mokosyohumayo sohwo kako Poulimo aho wakeno lonto kako a'amu syuwon'ngkohofu kuso somo ngko Poulinimo aho n'ike'ne a'amu sohwo uhumatimentisofoho. ³³ Ose ko uhumojahon+ngki Jisasiye a'amu fehohnjo sohwa ngkimo sohwo ho'yo engo somo meenisyontifi

nom'ne sofo we'e so'mo sohwo ho'yo somo impe intofontifi intofaniyoho'mokahon+ngkofi ngko hwaho mompo sohwo ho'yo somta'ni nihu'nahone hiyaso joku'n+ngkale'mo'mentohefoho.

12

Yo'mayo hungkuno somne'no Poul kako wojo hopa hon+ngkonyo so'ne'no Anitu Poul+imo hungkuno ul+imentisofoho.

¹ A'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne yahinoso hof+kimo mufo'maso'njo ko yososo ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe yahino hopaso apa'no wahn+monne'no yohono. Olo hungkuno loso a'amu hwasyo hungkuno sel+wo'n+ngkohofo somo monje yasiyo'ne won+mango unyo'ne selalokweno. Ngko wojo hon+ngkononji Anitu kako hiyaso hungkuno nt+imentiso so'nji yo'mayo ujo ehontojwan+humentiso so'nji wasel+monne'no yohono. ² Hohonta soswo aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife mta'ni osofosofahn'no m'mofape sohonta Anitu kako kakoe a'amu ne sohwo'n+mo kakoe ahwomomjo ango sopone'no n+motas+mentisofoho. Nje huyo'mango'nohini motas+mentisot+keno. A'apaho hi'nji motas+mentisot+keno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ³ Ose seloheso apa'no wasel+monne'no yohono. Oso hwe huhwo sohwo ngkonoho. Anitu kakoe ahwomomjo ango sopone'no nt+motas+mentisofoho. Nje huyo'mango'nohino ma'mentisot+keno. Nje a'apaho hi'nji ma'mentisot+keno. Ngko huno maniyohoyohoho. Anitu kako'nohini huno uyohoho. ⁴ Oseso ngko Anituye ahwomomjo ango sopo nohumanji yo'mayo hungkuno wop+ingo wonyoangkafo ko upa'n+imentoheho nakwoe hwahoponjo hungkuno somo oso hungkuno hiso ujo ehontojwosyaneso hopo'maho. O'o, nakwo huno monayonehoho. ⁵ Oso yo'mayo ahwomomjo upa'n+imentohe so'no ngko nje yofe ho'noma'n+imtentesi oso yahino hiso ito'nohinesohilo. I oso'no ngko olohonta oso hiso'no ngko nje yofe moho'noma'n+imnehono. O'o, ngko nje yofe woho'noma'n+imo lime'manji ole'nohini wasel+monne'no yohono. Ngko nehopi'nohini yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho.

⁶ U, nehopi. Ngko nje yofe nehopi'nohini ho'noma'n+imtentesi ngko a'amu omomo hungkuno'njo sohwafe hungkuno pa'nyo masel+imnesohilo. O'o, hungkuno nehopi'nohinoso nosel+imnesohilo. I oso'no ngko nje yofe moho'noma'n+imnehono. O'o, yo'mayo hungkuno ngko ngkine'no hnn+ngkohe somne'no ho'n+ngkisoso a'amu soku ngkimo yano ntokutoho. O'o, Anituye hungkuno loset+hawo'n+ngkohe so'nji yo'mayo yahino iwo'n+ngkohe so'ntnne'no sekwo nto nohon+motofoto somne'no sekwo ngkine'no huno ito'no waseyono. Oso'no nje yofe peho'ne woho'noma'n+immonnto.

Tango fihwo yongo hopaso Poul+imo umn+imojofoho.

⁷ Oso hungkuno wonyoangkafo Anituye ahwomomjo ango sopo nta'ni ntapmmentiso somne'no ngko Poul+ni hwa'mo hwa'm+ingo miyo'ne nje yofe moho'noma'nyo'njo yone'ento Anitu kako eno lah+ngki Seten kako nom'ne tangoso ntapmmentisofoho. Oso tango hiso nje a'apahamo yongo kintofohofoto pa'nyofoho. Oso tango hiso ngkimo monje yanisiyo so'no ngko nje yofe moho'noma'n+imnehono.

⁸ Oso tango hiso'no ngko Mpohumo jomo yokumpohn'nyo hufa'u s̄hune ole ul̄mentoho, K̄ko olo tango hiloso wae feen̄mofo. ⁹ Ose ko ulahon̄ngko An̄itu ole nt̄mento, O'o, ngko oso tango hiso wae meekumofe'njo ko i'mo ngko k̄ko'nji nohumahm'mo wop̄ng'o'nohini wakilo'nohino. Nje wop̄ng'o'nohini kiloh'o'meso hopoenohinofoho. Hwap̄ng'oso a'amu kakoe humayo somne'no yokumpohn'nyo ane sohomo ngko nje yokumpohn'nyo ujo wehontojwahumonnoho. An̄itu kako ose nt̄mentisofoho. Oseso ngko yokumpohn'nyo ane sohwo'nne'no ngko s̄meho tango maniyonehoho. O'o, s̄meho wop̄ng'o'nji nje yokumpohn'nyo ane humayoso ho'nomo'nalokweno. Oso'no K̄lais̄ye yokumpohn'nyo engoso ngkimo n̄weho. ¹⁰ Ngko K̄lais̄ye syoho somne'no ngko yokumpohn'nyo ane ko humame sohwo'ni a'amu hof̄ko ngkimo wonyo ko ntohopijoso yo'mayo yo'mayo tangoso ko n̄'masoso a'amu ngkimo wonyo wontopano l̄kuji ko ifijoso oso hiso'no ngko s̄meho wop̄ng'o'nji wohumamonnoho. Ou, nje yokumpohn'nyo ane sohonta K̄lais̄ye yokumpohn'nyo ne'njoso ngkimo n̄weho.

Poul kako a'amu Koulin̄ife s̄meho hi'ntnnono An̄itumo uyo somo yokino uto'monto imentisofoho.

¹¹ Oso a'amu hiso An̄ituye syoho'njo hwona'nyoho hwasyo sel̄wo'n̄ngkohoho sohwafe yofe ho'noma'nyo yahino somo maheso'no ngko a'amu omomo hungkuno'njo l̄wo'n̄ngkohoho pa'nyo selalokweno. Sekwo nje yofe ho'non̄mant̄fijontentesi oso yahinoso ito'nohino'nesohilo. I oso'no sekwo nje yofe moho'non̄mawo'n̄ngkiyohoho. I, ngko yokumpohn'nyo ane ko huhwo'n̄mo oso a'amu hwasyo sel̄wo'n̄ngkohoho sohwa hof̄ko ngkimo moniyakolopitnnehoho. ¹² Ngko sekwo'nji nohumentan̄ngko yo'mayo tango ko n̄'mahon̄ngki ngko syoho yokumpohn'nyo ne'no yoho'n̄mentohē sohonta An̄itu kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miȳwo'n̄ngkiyohofoso yonto kako ngkine'no olo hwe lohwo nje syoho'njo hweho, syan̄f̄sonto sekumo set̄hwamentisofoho. Oso'no sekwo huno seyohoho. Ngko An̄ituye hungkuno l̄ku'mofo (*apousel*) syoho'njo ne hwo'nyoho. Sekwo An̄ituye yokumpohn'nyo homo somo uhwonont̄fi yomo imentohofofoho. ¹³ Sekwo oleso peho'no hnalokwofo. Poul kako a'amu ango kengoponjo somo wop̄ng'o ulohomentisofoho. Kako nakumo wonyo nalohomentisofoho. Oso peho'no syon̄f̄syantokwofo. Olo wonyo anga'nohino loso selohomentoheso ngko sekumta'ni sekwoe wosopayo yo'mayo so'ne'no jomo masel̄mentohēfoho. Sekwo oso wonyo selohomentohē hisomne'no wae feen̄mopmno.

¹⁴ Ngko nom'ne honta se'ma'mentoheso hufa'u imo'n̄mentisofoho. Olohonta ngko apa'no se'ma'meso hufa'u s̄hune umo'n̄montonoho. Ngko nose'mahm'mo ngko sekwoe yo'mayoso n̄fo'mayo'ne jomo masel̄mnehono. O'o, sekwoe yo'mayoso sekumta'ni semayoso ngkilaho. Sekune'nohini n̄mo'n̄ngkohoho. Ihwoni. Mehomiso hof̄ko hof̄koe ho'yangō homn̄ngkwowho'ya'umo ufo'mayo'neso melofisyasȳwo'n̄ngkiyohoho. I oso'no kan̄ngkwowho'nji kona'wohi'njiye ho'yangoso hof̄koe mehomi somo umasiyo'neso elofisȳwo'n̄ngkohofofoho. ¹⁵ U ngko sen̄ngkwowho sohwo'ni s̄meho m̄kun̄imposo sejopalokweno. Oso'no sekwoe huyo'mango

Anitu'nji ito'no fosyohumayo'ne imo'nyo so'no ngko yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino sekumo sefo'mayo'ne uyimonne'no yohono. Ou, ngko ho'yango sekwoe huyo'mango samo ufo'mane'manji e'wano. Nje ho'yango hopi'nono wosejapmmo. U nje poyo pe'nimeso sekwoe huyo'mangomo ufo'mane'manji e'wano, ngko sekumne'no wape'nimo. Ngko sekumo simeho mikunimposo sejopalokwe so'no sekwo ngkimo simeho ntapiwon'ningkohofoso we'e limo'nalofoho. We'e'manji wop'ngo'maho.

¹⁶ Ngko sekwo'nji nohumanji ngko sekwoe wosopayo ho'yango yo'mayoso mosemaso so'no sekwo huno ko seyahon'ngki a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso olo hwasyo hungkunoso ngkine'no syonifisyalokwofo, Poul kako afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'njo hweho. Oso'no kako nakwo'nji humantiso sohonta kako nakwoe yo'mayoso momaso'njo ko yahon'ngki uhwonontani kako nakumo Anituye hungkuno nalimentiso so'no kako hamniyoho engo mawo'n'ngkiso hwolikeno. Oso hunoso hwasyo huno syonifisyantokwofo. ¹⁷ I a'amu huhwo sohwa pehofo kosyonifisyalokwofo. Ngko a'amu fehohnjo sekuyepono uhwatimontohe sohonta hofiko sekumta'ni yo'mayo mokulisyosyema'mentohoho ntapmentohofotaho. Ose kosyonifisyalokwofo. ¹⁸ Ngko Taitas sohumo sekuyepono hano iyoso'no jomo yokumpohn'nyo ulohonimontoheso Anituye a'amu nom'ne hwo'nji ngko sikimo sekuyepono uhwatimontohofoho. Oso hohosohonta Taitas kako sekwo'nji nohumanto kako poji hungkuno selonto kako ngkine'no sekwoe yo'mayo yo'mayoso mokulisyosema'mentisotaho. O'o, Taitas kako ngko'nji simeho afa in'wo'n'ngkuhwayo sohwo kako sekwo'nji nohumanto syoho ngko iwo'n'ngkohe hopaso sekwo'njopo imentisofoho.

¹⁹ Olo hungkuno mtim'okalokwe loso sekwo nuhwon'ngkuji olo so'no wosyofisyantifitaho. Poul kako nakwoe timopo kakoe yofe wop'ngo imo'nyo'ne hungkuno loso mtim'okalofoho. Ose wosyofisyantifitaho. I oso'ne'maho. Nakwo Kilaisiye a'amu hn'ne'no Anituye timopo lohofontane so'ne yo'mayo mtim'okalokwe loso nje yofemo fo'ma'nyo'ne'maho. O'o, nje a'amu simeho sejopalokwe sokumo sekwoe huyo'mangoso Anitu'nji ito'no humayo'ne sesosofitofone semtim'mokiyalokweno. ²⁰ Ngko olo so'no iyoho nningkohoho. Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwo ito'no mohumayo'njo sehonimnehontnne'no semtim'mokiyalokweno. I sekwo ito'no mohumayo'manji ngko sekumo yoka hungkuno tohohmtnno'njo selimeso manohon'fitnnoho. Olo yahino wonyoso mawenoho. Ikujoho hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no simeho tohino, yoka hungkuno, yokumpohn'nyo yahino, sitofo hungkuno, a'amu nom'ni hwamne'no siki hungkuno ujo, a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo, a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sofe simeho inyo samo wonyo imokinyo. Oso yahino homo samo ngko sekwo'njopo timo sehonyo so'no iyoho nningkohoho. ²¹ Ngko sekumo se'mahm'me'no sekwoe yahino wonyo ne'no wojo'manji sekumne'no Anitu kako ngkimo won'mango engo wontapmmontolaho. A'amu fehohnjo sekwo'nji humalofo hohonta hofiko yahino wonyo imo'motofa, akngkilike yahinoso, yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho

fefoyo umoyo oso hwa hofiꞑko hofiꞑkoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjaofe'manji ngko sekumne'no humotaho engo wasaselꞑmontaho. Oso homo somne'no iyoho nnꞑngkohoho.

13

A'amu Koulinꞑso hofiꞑkoe siꞑmeho hi'ntnnonohino somo ito'no mokosy-ohumayo'ne Poul kako hungkuno yokumpohn'nyo ulꞑmentisofoho.

¹ Siꞑkuno hufa'uso nto se'ma'mentohefoho. Olohonta se'ma'meso hufa'u siꞑhune umo'nꞑmontonoho. Anꞑtuye hungkuno ole naliso. A'amu hufa'utaho hufa'u siꞑhunetaho, hofiꞑko nom'ni hwafe yahino wonyo somne'no siꞑmeho afa inꞑngkuji ujo ehontojwasyꞑkujo'no nakwo nehopeho wolantanoho. Ose'manji ngko sekuyepono se'mayo hufa'u siꞑhune imo'nꞑngkuhwoso'no yahino wonyo ne'no nowentanꞑngkuhwoso'manji ngko wonyo ne kuyoho waselꞑmonnoho. ² Hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta a'amu yahino wonyo imotofo sohwhanne'no hungkuno yokumpohn'nyo nto selꞑmentohefoho. I olohonta ngko ikanopo fosyohumawenji ngko yahino wonyo homo somne'no hungkuno yokumpohn'nyo apa'no selalokweno. I ngko se'ma'me sohonta yahino wonyo ne'no wojo'manji ngko hungkuno toho pa'nyo selꞑmo yahino wonyo somne'no sekwo hopi'nonohino sokumo tohino wosejapmmonnoho. ³ Sekwo ose nuhwonꞑngkujo'manji sekwo huno ole waseyono. Kiꞑlais kakoe hungkuno ntopahonꞑngki ngko hungkuno hiso selꞑwo'nꞑngkohe hwo'nyoho. Huno ose waseyono Kiꞑlais kako sekwoe yahino somo yano selofiyoso sohonta kako hwe yokumpohn'nyo ane hwo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyoso wosetꞑhwamontonoho. ⁴ Hohonta Kiꞑlais kakoe a'apaho yokumpohn'nyo ane pa'nyohwo imo'nꞑngkahonꞑngki hofiꞑko kakimo iyo hwojiyafꞑku'nnypopo fonjito'ofahumentohofofoho. I oso'no kako olohonta Anꞑtuye yokumpohn'nyo'nji songo humaho. Oso pa'nyoso nakwo hi'nwi nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo ane'nwoho. I oso'no nakwo Kiꞑlais'nji mojobohi'nontani kakoe yokumpohn'nyo'nji humalohwono. Oseso nakwo sekwo'nji nohumehwasi Anꞑtuye yokumpohn'nyoso sekwo'njopo u'mofapmmontonoho. Oso'no Anꞑtuye yokumpohn'nyoso sekwoe yahino somo ito'no mꞑhwajiyone weho.

⁵ Sekwo sekwoe humayo somne'no yano inꞑfijoso huno ito'no fiꝼsyafꝼhupmno. Sekwo Kiꝼlaisiꝼye yahino somo nehopi linꝼngkoyalokwofo. Siꝼmeho hi'ntnnono kakimo nehopi luyalokwofo. Kiꝼlais kako sekwoe siꝼmeho mo'mo nehopi lohumaho. I sekwo Kiꝼlaisiꝼye yahino somne'no poji liyalokwofo. Sekwo sekwoe yahino somo yano finꝼmno. ⁶ Sekwo oso pa'nyoso nje yahinomo nohonꝼngkuji yano inꝼngkuji sekwo huno ole waseyono. Poul kako Kiꝼlaisiꝼye a'amu ne hweho. ⁷ Sekwo honꝼngkano wonyo mifitnne'entani nakwo Anꝼtu sefo'mayo'ne jomo ulꝼwo'nꝼngkuhwone'nwoho. Hwapꝼngoso peho'neto. A'amu hofiꝼko sekwoe honꝼngkano wopꝼngo'nohini somo sehonꝼngkuji nakwo Anꝼtuye hungkuno nehopi losetꝼhwamentꝼhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayo'netaho. O'o, oso'ne'maho. A'amu nje syoho somne'no ngkimo sitofo ko ntꝼkuji sekwo Kiꝼlaisiꝼye honꝼngkanomo ito'nohino finꝼngkamno. ⁸ Nakwo Kiꝼlaisiꝼye hungkuno

ne somo monje mesyanehwono. O'lo, nakwo Kɩlaisiye hungkuno ne somo sosofitofone'entani yihwono. ⁹ Nakwo yokumpohn'nyo ane ko huhwona'ni sekwo yokumpohn'nyo lohopijo'manji nakwo simonyo uyantanoho. Olo hilo so'no nimo'n'ingkohoho. Sekwo Kɩlaisiye yahino ne somne'no sokafo mafikuno. Oso hiso'no sikuno huhwo huhwi Mpohumo jomo uliwo'nalokweno. ¹⁰ Olohonta ngko ikanopo nohumanji olo iyoswo loso semti'mokiyalokweno. Hwapingoso sekwo hungkuno homo somo haloho pekujo'no hwangu ngko se'mahm'mo yoka masel'mnehono. Oso yokumpohn'nyo sekwo yahino somo ito'no mihwajiyo'ne Kɩlais ntapmmentiso so'no sekwo tohino masemnehoho. Oso yokumpohn'nyo ntapmmentiso hiso sekumo wonyo semokiyo'ne'maho. O'lo, sekumo sesofitofone ntapmmentisofoho.

Hungkuno ae'uyoponoho.

¹¹ Ou, nje a'amu soku, nje hungkunoso ngko moi'wo wolosejwao'monne'no yohono. Sekwo hopi'nonohino soku, sekwo yokumpohn'nyo yoho'n'ingkuji hon'ingkano ito'nohinomo fin'ingkamno. Nje hungkunomo haloho ito'no popmno. Sekwo simoho afa'nohini in'ingkuji simoho pompenjiyo'nji fosyohumantikuno. Ose ifijo'manji Anitu kako hitoho hwapingo sohwo, sekwo'nji nohumahwosi sekumo hofiyo wosemokosyohumantonoho. ¹² Sekwo Kɩlaisimo in'ingkawo'n'ingkohoho soku, sekwo nuhu'mokukuji sekwo a'amu anga'no anga'nohinomo ahopo'n'imno. Anituye a'amu oloponjo hn'nwi nakwoe a'amu kuyoho. ¹³⁻¹⁴ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais kako sekumo wopingo waselohofono. Anitu kako sekumne'no hitoho wosejapono. Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako sekwoe simoho mo'mo engolopohamo wohumano.

Ngkolesiya Olo Iyoswo loso Poul A'amu Ngkolesiya somne'no Mt+'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwenti-tu'nji* (22) *t'iwenti-faifi'nji* (25) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako Ngkolesiyane'no mt+'mokumentisofoho. Hwap'ingo a'amu Juta fehohnjo Jisas'imo in'ingkonyoso hofiko Poul kakoe syoho Ngkolesiyajo a'amu somo Anituye hungkuno ulonto syoho imentiso somo wonyo ulohofontan'ingkofi Poul oso a'amu Juta fehohnjo somo ul'imento, Hofiko Jisas Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uyahon'ingkofi Anitu hofikimo ut'makwoho. A'amu fihwo hon'ingkanu hungkunomo in'ingkayo sohwo hwe wop'ingo mmo'nonehoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno wo'nyoso olenoho. Sohe engo *wan'i'nji* (1) *tu* (2) so'nji Poul kako Kilais'ye syoho ulohofi imo'n'imentiso so'ne linyofoho. Sohe engo *t'ili'nji* (3) *foua* (4) so'nji s'meho hi'ntnnonoso hon'ingkanu hungkunomo in'ingkayo yahino somo yakolo'nnyofoho. Ose mt+'mokin'yofoho. Sohe engo *faif* (5) so'nji *sik's* so'nji ole mt+'mokin'yofoho. Nakwo hofiyo humehwasi nakwo hano emoyo kiho'maso'nji uyantanoho. Ose mt+'mokin'yofoho. Olo iyoswo hiloso kako Efesos humanto mt+'mokumentisotikeno Koulin humanto mt+'mokumentisotikeno. Nakwo huno ito'no monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu t'ifi un'ingkohwano.

¹⁻² Nje a'amu hwaho Ngkolesiya Jisas Kilais'imo s'meho uyont'ifi uhu'mokuwo'n'ingkohofu sokumo, ngko Poul'i'ni olo iyoswo semt+'moki'yalokweno. A'amu Jisas Kilais'imo s'meho hi'ntnnono uy'iwu'n'ingkohofosu ngko'nji humalohwoneso sekumne'no nakwoe a'amufu loselalokwofo. Nje hungkuno sekwo upa'n'imno. Ngko olo *apousel* syoho yalokwe loso a'amu hofiko ntapmmentohofu'maho. O'o, Jisas Kilais poyo pe'n'imentiso sohomo Mpohwo Anitu apa'no ul'ika'mentiso oso hwo'nji nan'ingkwohwo Anitu'nji siko olo syoho hiloso nta'ponji n'ihwasopomentisiyo hwo'nyoho.

³ Nan'ingkwohwo Anitu sohwa'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'i'nji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wop'ingo selohofohosi s'meho pompenjiyo wosejapanjiyoho. ⁴ Nakwoe wonyomne'no Jisas Kilais poyo pe'n'imentisofoho. Oso'no Seten'ye hon'ingkanu so'nji yo'mayo hwahoponjo so'nji nakwo a'amu hwahoponjo hopi'nonohino hn'n'imo yokumpohn'nyo nemokosyohumentan'ingki nakwoe Mpohwo Anitu nje hwomu hwahopo uhwat'imo syof'syahon'ingki Jisas kako eno ulonto kan'ingkwohwoe hunomo in'ingkawento Jisas asomo net'mayo'ne pe'n'imentisofoho. ⁵ Oso'no nakwo Anituye yofeso woho'nomano. Engolopohamo woho'nomewo'n'ingkuhwano.

Anituye hon'ingkanu anga'nohino weho.

⁶ Anitu sekumo s'meho sejaponto Jisas Kilais sekwoe wonyo so'ne poyo pe'n'imentiso so'no kako'nji songo ne'no humayo'ne johu selalofoho. I osohomo hohuju ikinjaofont'ifi nus'ikwojaofont'ifi hungkuno

kengo somo iningkowalokwofo. Oso hungkuno kengo somo sekwo iningkawo'n'ngkohoho so'no nje hi ntikofahon'ngki ngko yomo yalokweno. ⁷ Oso hungkuno kengo somo Anituye angopono mipesemotasonehoho. O'o, nihu'no awonoho. Anituye honingkanoso nihu'no kenga'nohinofoho. Kilaisiye hungkuno wopingo somo a'amu fiso hofiko iwolo'mokontifi hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. ⁸ I nakwo nose'mehwasim'nanji a'amu ahwomomjoso se'mapijo'manji hungkuno nom'ne kengo simo'mo selimentihwone hopo'maho. O'o, nom'ne kengo selihwasim'nanji nakumo tikanomo menehwajonefoho. ⁹ Hohonta hungkuno ole nto selimentoheso i olohonta apa'no selalokweno. Anituye honingkanomne'no hungkuno simo'mo selimentohe so'no sekwo huno seyohoho. I a'amu fiso Anituye honingkanomne'no hungkuno kengo seloso'manji kako tikanomo wamtonoho.

¹⁰ Ose selohe so'no fisyafihupmno. A'amu sohwa nje yofe ho'nomayo'ne hungkuno laselimentohono. O'o, Anitu kako nje yofe ho'nomayo'ne selimentohono. A'amu nje yofe ho'nomayo'ne afofo hungkuno selontimtentesi ngko Kilaisiye syoho ulohofiyoso miyomnesohilo.

Poul Anituye syoho tipema'mentiso so'ne hungkunofoho.

¹¹ Nje a'amu soku, hungkuno nehopi waselimo. Anituye hungkuno wopingo seliwo'n'ngkoheso a'amu hwahoponjofe huno mta'angomaho. ¹² Olo hungkuno loso a'amu lontihwamentiso'maho. O'o, nihu'no awonoho. Jisas Kilais kako'nohini ntihwamentisofoho.

¹³ Hohonta ngko Jutafe honingkanomo ito'nohino iningkamote hwo'nyoho. Yo'mayo imote so'no sekwo nto upa'nimentohofofoho. Anituye a'amu Jisas Kilaisimo simoho uyo somo ngko nje yokumpohn'nyo'nji wonyo ulohofonji olo huno loso'nohini syafisyonji ngko wae weemo limotefoho. ¹⁴ Neyakwosafe yahino somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumamoteso a'amu ngko'nji hungkuno afa'nono lonetihwamentohoho osomo uyakolo'mentohefoho. Hofiko Mousesiye honingkanomo hungkunomo we'nehwo iningkamotofofoho. I ngko engo iningkamotefoho.

¹⁵ Hohonta osomo iningkamote sohwo'ni i olohonta Anituye honingkanomo songo ntopahonjo somo iningkowalokweno. Nje na'u ngkimo aswo monimaso sohonta Anitu ngkine'no hitoho ulofahon'ngki wopingo ntohofonto kakoe syoho ulohofiyone nihwosopomentisofoho. ¹⁶ Anitu kakoe hwomu ntihwamentiso sohune'no ngko hungkuno wopingo wolutihwamo. A'amu Juta'mnohinim'aho, o'o a'amu temtitofe kengo kengo somo kako wolutihwano lonto Jisas Kilaisimo ntihwamentisofoho. Oso hohosohonta ngko a'amu nom'ne sohomo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no ulohonimentohe'maho. ¹⁷ U *apousel* nom'ne hofiko *apousel* simo'mo imo'nimentohoho sohwa Jelusalem humalofe sohwo mu'maso'njo yonji yo'mayo so'no ulohonimentohe'maho. O'o, ngko hwaho Alepiya, a'amu ane spono womentohefoho. Tifi no'mo ngko ango Ntomasi'kos spono asomo umentohofoho.

¹⁸ Oso'no Jisasi'ngki uhwonimentohe sohonta soswo hufa'u sihune niyokolofahon'ngki osohonta ngko ango Jelusalem nowenji osopo Pita'nji Sante hufa'u (sikuno aho hufa'u hopi'nono nom'ne sife

fehohnjo hopi'nono mta'ni) humamentohefoho. Osohonta Pita'nji nekwo Hwe Engo sohwoe hungkuno'no hnnimentihwayofoho. ¹⁹ Apousel nom'ne sohwo ngko muhwonimmentohefoho. O'o, Jisasiye koningkwa'wehwo Jemisi'nji Pita nttnohini uhwonimmentohe hwo'nyoho. ²⁰ Olo hungkuno loso semti'mokiyalokwe loso nehopi'nohini. Anitu kako huno uyohoho. Ngko hwasyo hungkuno maselalokuyohono.

²¹ Ngko Jelusalem uliko'manji hwaho Siliya'nji Silisiya, osohonno umentohofoho. ²² Oso hohosohonta a'amu Jutiyanta'angoso Kilaisiye hungkuno upa'nontifi uhu'mokumotofoso hofiko nje yofe'nohini upa'nontifeso nje simano somo manohonyofoho. ²³ A'amu ngkine'no upa'nimentohofi, Oso hwe hohonta nakwo Jisasi'mo in'ngkowmentan'ngkuhwone so'nyumo kako fonjahumajo sohwo olohonta Jisas Kilaisi'mo simaho hi'ntnnono uyonto nom'ne a'amu somo Jisasiye hungkuno luti'hwalofoho. ²⁴ Ose upa'nontifi ngkine'no Mpohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

2

Nom'ne 'Apousel' Jelusalem humamotofo sohwanji Pouli'nji hofiko simaho afa inimentohofofoho.

¹ Soswo aho hopi'nono sife mta'ni osofosofahu'no niyakolofahon'ngki Mponopasi'nji Jelusalemno asomo wowaho lontai Taitasi'mo utimentai umentihwonefoho. ² Anitu kako ngkimo ntahon'ngki ngko umentohofoho. A'amu somo hwe engo mokosyohumayo sohwafe ango so'mo uhu'mokumentihwonefoho. Osopo ngko Anituye hungkuno a'amu Juta'no'maso, o'o, a'amu temtitifo kengo kengo somo luti'hwawo'n'ngkohe so'no oso hwe engo sohwo luti'hwamentohefoho. Hwap'ngoso oso syoho yiwo'n'ngkohe so'no nakwolaho ntifijoso ne mmo'nonoho. ³ Taitas ngko'nji humamentiso sohwo kako a'amu Juta hwo'maho. Kako hwaho Ngk'liknta'ango hweho. I oso'no hwe engo sohwa hofiko nakwo Juta sohwo'niye a'apaho sihu kolo'nyo yahino so'no hungkuno me-efofoho. Oso hwe engo huhwo sohwa Taitas hwaho Ngk'liknta'ango so'no huno ko uyahon'ngki hofiko Taitasiye a'apaho sihu wokolofano me-efofoho. ⁴ Oso ango homo somo nohumentahon'ngkuhwoni hwe nom'ne sohwa hiyasom'no swopalokwofo. Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo humentan'ngkuhwoni Jisas Kilaisiye hungkunoso ikwolofanema'mentisofoho. I oso'no oso a'amu hiyasom'no swapmmentohofoho sohwa Jutafe hon'ngkanomo apa'no nano hopa womekilo'mokonehumojantifi imentohofofoho. ⁵ Hofiko Taitasiye a'apahomo sihu kolofa so'no nelahon'ngkofi nakwo eno mujo'njo imentihwonefoho. Nakwo hofikoe hungkunomo haloho muposofoho. O'o, a'amu Juta sohwafe hon'ngkano hungkuno nomokokilo'mokosehumajonoho lontani nakwo yokumpohn'nyo lohofontani Jisas Kilaisiye hungkuno so'nohini waho'n'ngkuhwono. Jutafe hon'ngkano hungkuno so'nji mihu'm'ngoso nakwolaho limentihwonefoho. Oso'no hofikoe hungkuno somo min'ngkayo'njo imentihwonefoho.

⁶ Hwe yofe engo'njo a'amu mokosyohumayo somne'no ngko iyoho mannimentisofoho. Hwap'ngoso Anitu nakwo a'amu

hopi'nonohino'nnwe yahino afa'nohino nahon+iwo'n+ngkisofoho. Oso hungkuno ngko a'amu temtifo kengo somo lut+hwawo'n+ngkohe so'no hwe engo sohwa nom'ne hungkuno songo manjo'njo imentohofoho. ⁷ O'o, hungkuno songo manjo'njo yont+fi huno ole umentisofoho. Ngko a'amu temtifo kengo somo An+tu kakoe hungkuno lut+hwayo'ne n+hwosopo'mentiso hwo'nyoho. An+tu Pitamo a'amu Juta somo kakoe hungkuno lut+hwayo'ne uhwsopo'mentiso hopaso ngkimo n+hwosopo'mentiso hwo'nyoho. ⁸ Ou, An+tu kakoe yokumpohn'nyo Pitamo uyahon+ngki Pita a'amu Juta somo An+tuye hungkuno lut+hwayo'ne (*apousel*) syoho iwo'n+ngkiso hweho. Oso pa'nyoso An+tu kako ngkimo yokumpohn'nyo ntaponto a'amu Juta'ne'no'maso, o'o, a'amu temtifo kengo kengo somo lut+hwayo'ne (*apousel*) syoho ntapmentisofoho. ⁹ Hwe engo sohwa hofi+ko yofe Jem+iyo, Pitayo, Joun+yo hofi+ko huno ole uy+mento, An+tu olo syoho loso ntapmentiso so'no huno uyahon+ngki oso'no hofi+ko Mponopas+i'nji nekumo aho epent+fi olo so'no s+meho afa inontani olo hungkuno loso'no nano mtito'ment+hwono. Mponopas+i'nji nekwo a'amu temtifo kengo kengo somo An+tuye hungkuno wolut+hwantayoho. Hofi+ko a'amu Juta somo An+tuye hungkuno wolut+hwant+feho. Oso'no syoho afa'no y+iwo'n+ngkuhwone hwona'nyoho. ¹⁰ Hungkuno anga'nohinoso nekumo huno efohoto'mentohofoso ole, a'amu yo'mayo a'apahomne'no umofonyo iyo somne'no huno syaf+isy+kuji ufo'mapmno. Ose iyoso'no n+iwo'n+ngkahon+ngki syoho loso yokumpohn'nyo iwo'n+ngkohe hwo'nyoho.

Poul kako Pitamo yoka ul+mentisofoho.

¹¹ T+fi sohonta nakwo Antiyok nohumentahon+ngkuhwoni Pita none'mahon+ngki ngko a'amufe t+mopo Pitamo kakoe s+manopo yoka ul+mentohefoho. Hwap+ngoso kako huno wonyo t+pema'mentisofoho. ¹² S+imo'mo Jem+i a'amu Jelusalem mta'ango uhwat+mentiso sohwa m'mofopontan+ngkofi Pita kako a'amu temtifo kengo kengo somjo so'nji wopayo afapo nta'ni n+mentisofoho. I oso'no a'amu Jelusalem mta'ango huhwo sohwa nu'mofopahan+ngkofi Pita kako huno wonyo ole t+pemanto kako a'amu temtifo kengo kengo so'nji wosopayo man+mmentisofoho. Hwap+ngoso a'amu kengoso hofi+ko a'apaho s+hu makolo'nyo'njo y+iwo'n+ngkohofoho. A'amu Jelusalem mta'ango sohwa hofi+ko huno ole, a'amu a'apaho s+hu makolo'nyo'njo sohwa hofi+ko An+tumo mu'maso'ne hwafoho. Oso'no Pita hofi+ko ngkine'no huno wonyo syon+huf+i'pitnnoho lonto Pita a'amu kengo so'nji wopayo manyo'njo imentisofoho. ¹³ Pita ose imentiso so'no a'amu hofi+ko Pitamo t+fi in+ngkawent+fi yahino wonyoso hofi+ko ema'mentohofoho. Oso hofi+ko huno wonyoso Mponopas huhwo'nji nomanto a'amu temtifo kengo kengo so'nji afapo nta'ni wopayo man+mmentisofoho. ¹⁴ Oso huno wonyoso syof+syomant+fi Jisasiye hungkunomo min+ngkayo'njo yontan+ngkofi uhwon+mentohe so'no ngko Pitamo a'amufe t+mopo hungkuno yokumpohn'nyo ole ul+mento, K+ko a'amu Juta hwsoho. I oso'no k+ko a'amu temtifo kengo kengo somne'no ole so'no kumo'n+ngkohoho. A'amu temtifo kengo kengoso hofi+ko a'amu Jutafe yahinomo un+ngkafe. Oso'no kumo'n+ngkahon+ngki peho'no syof+hu'mahnnoto. K+ko huhwosi

Jutafe yahinomo nto ho'nahumahnno hwosoho. Ngko Pitamo ose ulimentionhefoho.

A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho.

¹⁵ Nakwo a'amu temtifo kengo kengo yahino wonyo mta'ango hwona'nimaho. O'o, nakwo Juta Mousesiye honingkano hungkunomo iningkawowo'ningkohofa sohwa mta'ango hwona'nyoho. ¹⁶ I oso'no nakwo a'amu Juta Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwow'ningkuhwone hn'nwi nakwo huno ole nayohoho. A'amu fihwo kako hungkuno Mouses limentiso hopi'nonohinomo iningkayo sohwo osohomo Anitu kako ole mulonehoho. Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Kiko wopingo hwosoho. O'o, ose mulonehoho. Hwapingoso honingkano nihu'no anga'nohino weho. Olenoho. A'amu fihwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyoso osohomo Anitu kako ulonefo, Jije yahino wonyoso wae weeokumo'mo. Nje a'amu ne hwosoho. Oso honingkano somnohini iningkawaso'manji Anitu ole wonalimtonoho. Sekwo wopingo kuyoho. Oso'no nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyahoningkuhwoni i ose'manji olhonta Anitu wopingo kuyoho nelalofoho. Hwapingoso nakwo honingkano hungkunomo iningkayo'netaho. O'o, awonoho. Hwapingoso ole, nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono unyo'nwoho. A'amu honingkano hungkunomo iningkayoso oso'nohinoso hopo'maho. ¹⁷ Oso'no huno naimentiso so'no Anitu sekwo wopingo kuyoho najoso'no nemo'ningkahoningki nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyimentihwonefoho. Ose imentihwone so'no a'amu fehohnjoso ole nalifijoso, Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo hohujo ikenjaofontifi Jisas Kilaisimo simeho uyontifi sekwo a'amu temtifo kengo Mousesiye hungkunomo miningkayo'njo honingkano wonyomo humalofoso pa'nyo sekwo imo'nalokwofo. Oso hungkuno nehopi nalifijo'manji u nakwo honingkano wonyomo humalohwone nehopi'manji nakwo ole lanetaho. Jisas Kilais kako nakwo wonyo iyo so'ne nefo'mayo hweho. Ose lanetaho. O'o, awonoho. Ose molanehwono. Kilais nefo'mahoningki nakwo wopingo imo'nalokuhwono. ¹⁸ Ihwoni. Honingkano hungkunoso nakwo Anituye a'amu ne imo'nyo so'no monefo'mayo'manji honingkano hungkuno somo hwotoho fentani Jisas Kilaisimo simeho uyontani Anituye a'amu ne imo'nimalohwonefoho. I osohonta nakwo apa'no honingkano hungkuno somo iningkayo'manji nakwo honingkano wonyomo apa'no humalohwono. ¹⁹ I ngko honingkano hungkunomo atofa lonji huno ole tipema'mentoho, honingkano hungkunomo iningkayo so'no ngko syoho engo yonji ito'no iningkayoso nakwo hopo'maho. O'o, Anituye a'amu ne imo'nyoso hopo'maho. I oso'no honingkano anga'nohinoso wo'nyofoho. Oso'no olhonta honingkano hungkuno hiso ngkimo momokilo'mokonihumajiyo'njo yalofoho. ²⁰ O'o, Jisas Kilais nje wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyopo poyo pe'nimentiso sohonta ngko kako'nji poyo sape'nimentohe hwo'nyoho. Oso'no ngko songo humayo loso nje yokumpohn'nyo'nji'maho. O'o, Jisas Kilais nje simeho mo'mo songo humaho. I olhonta olo hwaho lopo nje humayoso nje huno mta'ango'maho. O'o, ngko Anituye hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uyonji humaleno. Hwapingoso

olenoho. Anıtuye hwomu huhwo sohwo kako ngkimo sımeho ntaponto ngkine'no poyo pe'nımentisofoho. ²¹ Anıtu ngkimo wopıngo ntahofoso so'no ngko hwotoho mahmnehono. Honıngkano hungkuno somo a'amu inıngkakaju Anıtuye a'amu ne imo'nontentesi Jisas Kılais kako poyo siki pe'nıngkuhwonesohilo. O'oh, nakwoe wonyo'ne Jisas Kılais kako poyo pe'nımentiso so'no nakune'no hitoho ulofahonıngki nakumo wopıngo kuyoho nalımentisofoho.

3

Honıngkano hungkuno somo inıngkayo yahino so'nji Jisas Kılaisımo sımeho hi'ntnnono uyo yahino so'ne hungkunofoho.

¹ Sekwo a'amu Ngkolesiya omomo yahino yıwo'nıngkohofu soku, sımommo nakwo Jisas Kılais sekwoe wonyomne'no iyo hwojiyafıku'nnyopo poyo pe'nımentiso so'no hofiyo losetıhwahonıngkuhwoni sekwo Kılais ne sohumo hoptımo uhwonımentohofofoho. I olhonta sekwo hwasyopo hwsopısyao'malofofoho. Sekwoe huno somo hwasyo honıngkanomı tıhwo ipesemotapmmasoto. ² Ngko sekumo nom'ne anga'nohino so'no waselohonımne'no yohono. Sekwo honıngkano hungkuno somo inıngkamentohofu so'no Anıtu kako kakoe Towahunu Wopıngo sejapmentisotahı. O'oh, sekwo Jısayıe hungkuno songomo upa'nontıfi Jisas Kılaisımo sımeho hi'ntnnono umentohofu so'no Anıtu kakoe Towahunu Wopıngoso sejapmmentisofoho. ³ Sekwoe huno wopıngoso pipi yontıfi ho'nao'malofoto. Sımommo sekwo syoho emayoso Anıtuye Towahunu Wopıngofe yokumpohn'nyo'nji hofiyo emantıfi osopo huno wopıngoso ho'naofontıfi sekwoe yokumpohn'nyo hwahopo nta'nıngo so'nji wesejwaofantıfe'no yalokwofo. ⁴ Sekwo Anıtuye Towahunu'nji hofiyo humamotofu so'no inıngo laseyohoho. Oso'no syafısyıkuji ne anefoho wolantıfetahı. Awonoho. Ne anefoho malıfıtnnehofu. ⁵ Apa'no waselohonımne'no yohono. Sekwo honıngkano hungkuno somo inıngkayo'ne Anıtu kakoe Towahunu Wopıngo sejopalofoho. I oso'no sekwo Jısayıe hungkunomı haloho upa'nontıfi sımeho hi'ntnnono uyahonıngkofu so'no kakoe Towahunu sejopalofoho.

⁶ Oso pa'nyoso Apıloham imentisofoho. A'amu Anıtuye hungkuno mtı'mokumentohofu sohwa Apılohamne'no ole mtı'mokumentohofı, Apıloham sohwo kako Anıtuye hungkunomı sımeho hi'ntnnono umojı hweho. Anıtu oso sımeho hi'ntnnonohino so'no ulımento, Nje hungkunomı Apıloham sımeho hi'ntnnono ntape so'ne kako honıngkano wonyo ane hweho. Ose lımentisofoho. ⁷ Oseso sekwo huno waseyono. A'amu Anıtuye hungkunomı sımeho hi'ntnnono uyoso sohwo oso a'amu sohwo Apılohamıye mehomi ne hweho. ⁸ Nıhu'no hohonta Anıtu ole so'no huno uyımento, a'amu temtıtofo kengo kengoso ngkimo sımeho hi'ntnnono nontapıfıtnne so'no ngko wopıngo kuyoho ulımnefoho. Huno ose uyımentiso so'no kako Apılohammo olo hungkuno wopıngo loso ulımento, Kıkı ito'no ehumayo so'no ngko a'amu hwahı kengo kengoponjo temtıtofo kengo kengo so'njımo wopıngo ulohı'mnefoho. Anıtu Apılohammo ose ulımentisofoho. Oso hungkuno hiso a'amu Anıtuye hungkuno mtı'mokumentohofu sohwa mtı'mokumentohofofoho. ⁹ Apıloham oso hungkuno somo

simeho hi'ntnnono uyahonngki Anitu wopingo uloho'mentisofoho. Oso'no a'amu Juta so'nji temtitofa kengo so'nji simeho hi'ntnnono uyahonngkofi Anitu kako hofikimo wopingo ufo'mawo'nngkiso hweho.

¹⁰ I oso'no a'amu honngkano hungkuno so'no ole liwo'nngkohofi, Ngko honngkano hungkuno somo inngkayo so'ne Anitu nje wonyoso wae weenimofono. Oso hungkuno somo huno ose syafihupijo'manji, Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Hwapingoso a'amu Anituye

hungkuno mtimokumentohofa sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu honngkano hungkuno nihu'no kenga'nohino somo minngkayo'njo ifijoso tohino engo nomanefoho. Ose mtimokumentohofofoho.

¹¹ Nom'ne Anituye hungkunomo hwe kakoe yofe Hopekok ole mtimokumento, A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono unyo sohwo oso'nohino so'no oso hwoe wonyoso Anitu kako wae imofihwosi kiko wonyo honngkano ane hwasoho ulihwosi songo ne'no humayoso uyonefoho. Ose mtimokumentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. A'amu kako honngkano hungkuno'nohino inngkayo sohomo Anitu kako ole mulonehoho. Kiko wopingo hwasoho. O'o, ose mulonehoho.

¹² Honngkano hungkunomo inngkayo'yahinoso nom'ne kengofoho. Honngkano hungkunomo inngkayo'neso Anituye hungkuno ole naliso, A'amu fihwo honngkano hungkuno nihu'no hopi'nonohino somo ito'nohino inngkaweso sohwo kako wonyo honngkano nihu'no ane sohwo songo ne'no nohumane hweho. I oso hwe huhwo sohwo kako nihu'no anga'no wonyo yoso'manji nihu'nahone tikanomo nowene hweho. Tohino nomanefoho. Ose nalimentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu wonyo honngkano ane sohwo olo hwaho lopo mohumunyoponoho. Oso'no a'amu hopi'nono hofiko tikanomo ufitnnefoho. I oso'no nakwo honngkano hungkunomo ito'no minngkayo'ne so'no Kilais kako iyopo nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe tohino engo ma'mentisofoho. Kilais kako tohino engo ma'mentiso so'no a'amu Anituye hungkuno mtimokumentohofa sohwa ole mtimokumentohofi, A'amu fihwo iyopo fonjinto'ofasiyo sohomo Anitu kako kakimo hohujo ikinj+mofihwosi tohino engo uyonefoho. Ose mtimokumentohofofoho.

¹⁴ Oso'no oso hungkuno Anitu Apilohammo ulimentisoso ne imo'nimentisofoho. Apilohamiye imuhwo Jisas Kilais kako a'amu hopi'nonohino a'amu Juta so'nji a'amu kengo kengo so'nji hofikoe wonyo so'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso'no a'amu oso hiso'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anitu kakoe Towahuno wopingoso a'amu homo somo uyimontonoho.

Anituye honngkano hungkuno somo Anituye hungkuno sohwo wae meefonehoho.

¹⁵ Nje a'amu soku, nakwoe hwahoponjo yahino so'no pahnnimo hungkuno waselimo. Hwe fihwo kako kakoe poyo pe'nyo so'no huno syafisyonto kakoe mehomi somo yo'mayo ho'yango yano ulofwo'nngkiso hweho. Hwe nom'ne sohwo oso hungkuno yokumpohn'nyo somo hwotoho mafenohoho. O'o kakoe hungkunoso nowentihwonefoho. ¹⁶ Oso pa'nyoso Anituye hungkuno Apiloham'nji kakoe imu sohwo'njimo ulimentisoso ne'no weho. Oso imu pi'nngomaho. O'o, imu kenga'nohino sohume'no ulimentisofoho. Oso imu huhwo sohwo Jisas Kilais'yoho. ¹⁷ Ihwoni, Anitu kako kakoe

hungkuno Apilohammo uyonto ne imo'none'ento imentisofoho. Ose uyimentisoso soswo *foua hantilet teti* (430) uyokolofahonngki osohonta Anitu Mousesimo honngkano hungkuno uyimentisofoho. I oso hungkuno tiffinjoso hungkuno simo'mjo somo wae meeofonehoho. O'o, hungkuno simo'mjo Anitu Apilohammo uyimentisoso ne'no weho. ¹⁸ Oso'no honngkano hungkunomo inngkayoso nakwo yo'mayo umentiso Anitu nakumne'no ho'nahumentisoso womantanoho. Hungkuno tiffinjoso olenoho. Hwe fihwo kako honngkano hungkunomo inngkayo so'no Anitu kakoe wonyo wae yontentesi oso yahino kengo'nesohilo.

¹⁹ I oso'no Anitu kako Mousesimo oso honngkano hungkuno tiffinjoso peho'no umentisoto. Olenoho. Anitu kakoe honngkano wopingo netihwayo'ne nejopahonngki a'amu hn'nwi kakoe honngkano hiloso mtihupewo'nngkuhwone'nwoho. Mousesimo honngkano hungkunoso uyimentiso sohonta Anitu kako huno syafihu'mento, Olo honngkano hungkuno loso ne'no nowentanngkuhwosi Apilohamaye imuhwo Jisas oso humne'no ulimentiso sohwo hwahopo poso sohonta honngkano hungkuno hiloso wesojwao'montonoho. Olo hungkuno loso a'amu ahwomomjoso a'amu ajwo lo'mo humaso Mouses osohumo uyahonngki Mouses kako a'amu somo uyimentisofoho. ²⁰ I oso'no Anitu kakoe hungkuno Apilohammo uyimentiso sohonta nom'ne a'amu ajwopo mohumunyofoho. Anitu kako'nohini uyimentisofoho.

Honngkano hungkuno loso nakumo mesyolonetihwayo'nefoho.

²¹ Oso hungkuno tiffinjoso Anitu Mousesimo uyimentisoso hungkuno simo'mjoso Apilohammo uyimentiso somo wae weeo'mto liyalofoho. O'o, ose'maho. Nakwo Mousesiye honngkano hungkunomo tifi inngkohwaso hn'nwi Anitu nakumo songo humayo'neso nejaponefoho. U, Anitu a'amu Mousesiye honngkano hungkunomo inngkaofijo somo ole ulihwonesohilo. Sekwo wopingo kuyoho. Ose ulihwonesohilo. ²² O'o, Anituye hungkuno mtimokumentohofoso ole nalohi, A'amu hopi'nono olo hwaho lopo humalofo somo honngkano wonyoso yokumpohn'nyo mokosyohumawo'nngkisofoho. Ose nalisofoho. I oso'no a'amu Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyo somo Anitu oso hungkuno Apilohammo uyimentisoso oso a'amu homo somo uyimtonoho. Hungkuno hiloso ole, Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo ulohofonefoho.

²³ Jisas kako nakwoe hwahopo mape sohonta nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono muyo'njo nohumentahonngkuhwone osohonta honngkano hungkunoso nakumo nano mekilo'mokonehumajimentisofoho. Osopo nohumentanngkuhwoni simeho hi'ntnnono uyo honngkano Anitu netihwamentisofoho. ²⁴⁻²⁵ Oso'no honngkano hungkuno loso Anituye yahino wopingos netihwayo'ne mesyolonetihwamentisofoho. I oso'no Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohonta honngkano hungkuno mesyolonetihwayo imojoso moi'wo imo'nimentisofoho. I olohonta nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nne'no Anitu kako sekwo wopingo kuyoho nalisiso'no honngkano hungkunoso momekilo'mokonehumajonehoho.

²⁶ Oseso nakwo Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso nakwo Anitu ye mehomini'woho. ²⁷ A'amu Jisas Kilaisimo in'ngkayo'ne mijo kiyomayo neso hofiko Jisas Kilaisiye huno nomantifi Kilais imentiso pa'nyo yalokuhwono. ²⁸ Oso'no olohonta nakwo Jisas Kilaisimo in'ngkwalokuhwone so'nwi nakwo hopi'nono afa'nohini'woho. A'amu Juta so'nji a'amu temtifofo kengo so'nji kengo'maho. O'o a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumayo so'nji kengo'maho. O'o, hwe sohwanji moya'mi sofanji kengo'maho. Awonoho. Jisas Kilais nakwoe simeho mo'mo ne humaso hn'nwi nakwo afa'nohino humalohwono. ²⁹ Oso'no jije simehomo Jisas kuhumaso'manji kiko Apiloham'iye imu hwosoho. Oseso oso hungkuno Anitu Apiloham'nji kakoe imu so'njimo uyimentisoso kiko nomatnnefoho. Hungkuno hiloso olenoho. Anitu Apiloham kakoe imu so'njimo wopingo umokumentisofoho.

4

¹ Oso pahnnimo hungkuno simo'mo seloheso apa'no waselimonne'no yohono. Hwe fihwo poyo pe'n'ngkahon'ngki kakoe ho'yango hamniyoho yo'mayoso kakoe hwomu we'e sohumne'no a'amu nom'ne sohwa hwomu we'e sohwo'nji ho'yango so'nji umokosyohumahon'ngkofi hwomu we'e sohwo kako syoho ulohofiyo pa'nyo hweho. ² Hwap'ngoso we'e sohwo kako a'amu kakimo umokosyohumayo somo enjwa'mnoho. Kakoe ho'yango yo'mayo somo uhwontohumayo hwafoho. I tifi no'mo hwomu huhwo sohwo oso sikuno kan'ngkwowho ho'nahumentiso somo kakoe ho'yango yo'mayoso mokosyohumantihwone hweho. ³ Oso pa'nyo nakwo humamentihwonefoho. Jisas mape sohonta nakwo mehomini pa'nyo humentani nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humentani hon'ngkano hungkuno hiso mekilo'mokonehumaji'mentisofoho. ⁴ Oso sikuno Anitu kako ho'nahumentiso somo kakoe Hwomu nakwoe hwahopo uhwatimentisofoho. Kona'wohi Jisasimo aswo mahon'ngki kako hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humamentisofoho. ⁵ Anitu kakoe hwomu uhwojahon'ngki kakoe hwomuso nakwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humalohwone hn'nyumo isihuto nalohofonto Anitu ye mehomini ne namokumentisofoho.

⁶ Nakwo kakoe mehomini ne imo'nyo so'no netihwayo'neso Anitu kakoe hwomufe Towahuno nejopahon'ngki Towahuno sohwo ehuhnnaofonto Anitumo uliwo'n'ngki, Mpohwo, Mpohwo. ⁷ Oso'no nakwo nom'ne somo enjwa'mo mohumulohwono. O'o, kakoe mehomini'woho. Oseso nakwo kakoe mehomini hn'nyumo yo'mayo Anitu kakoe mehomimne'no ito'no esyohumamentisoso wonejapmtonoho.

Poul kako a'amu Ngkolesiya somne'no huno pi'n'ngo syafihu'mentisofoho.

⁸ Sekwo temtifofo kengo soku, hohonta sekwo Anitu ne sohumo huno maseimentiso sohonta sekwo hwahoponjo anitu hwasyo sofe syoho ulohofimentohofofoho. ⁹ I olohonta sekwo Anitu ne sohumo tipesemalokwofo. I nom'ne hungkuno ole, Olohonta Anitu kako sekumo tipesemalokwofo. Oso'no sekwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo wohumantife'no liyalokwofo. Oso hon'ngkano hungkunoso

yokumpohn'nyo ane hweho. ¹⁰ Sekwo ole lalokwofo, Nakwo yo'mayo s'ikuno fisomo u yo'mayo hamno fisomo soswo fisomo t'mo uh-woniwo'n'ingkuhwone so'no An'tu kako wop'ingo kuyoho wonalono. Ose lalokwofo. Oso hunoso omomo hunofoho. ¹¹ Oso'no ngko sekumne'no huno pi'n'ingo engo syof'isyalokweno. An'tuye hungkuno loset'hwamentohe so'no ngko syoho siki syoho kiyalokweno. Ne'maso imo'nonet'ikeno.

¹² Nje a'amu soku, nje hungkuno somo haloho popmno. Ngko hon'ingkanano hungkunomo enjwa'mo mohumunyo hwo'nyoho. Oso pa'nyoso sekwo hmno'n'mno. Sekwo hohonta a'amu Jutafe hon'ingkanano hungkuno somo enjwa'mo mohumammotofo kuyoho. Oso pa'nyoso ngko humaleno. Ngko sekwo'nji nohumentan'ingko sekwo ngkimo wonyohofiyo ntoho'mentohofofoho. ¹³ Hon'ingkanopo hano loho'nawenji nom'ne angopono wamonji ko imentoheso mnokino engo t'ipemanji sekuyepono asomo ponji An'tuye hungkuno loset'hwamentohefoho. Sekwo in'ingo laseyohoho. ¹⁴ Oso mnokinoso sekumo tango engo ko se'mahon'ingki sekwo ngkine'no hohujo mikinjani'mofe'njo imentohofofoho. O'o, sekwo hofiyo ntoho'mentohofofoho. A'amu ahwomomjo sohwanji Jisas K'lais sekumo se'mahon'ingkofo sekwo wop'ingo umokosyohumamentohofopa'nyoso ngkimo n'mokosyohumamentohofofoho. ¹⁵ Osohonta sekwo ngkine'no simonyo imentohofofoho. I olohonta sekwo hon'ingkanano nom'ne kengo so'no syaf'isyont'ifi s'meho wop'ingo lasemo'n'ingkohoho. Hohonta oso mnokino nimentiso sohonta sekwo s'meho engo ntapmmentohofoho so'no n'ifo'mayo'ne sekwoe ho'yango yo'mayo hopi'nono nontap'ikutnnesohilo. Ngko huno ole n'yohoho, Sekwo ngkimo n'ifo'mayo'manji ole wontant'ifeho. Nakwoe t'mo wokit'hwofiyano. Wonyoangkafo n'mokosyohumamentohofofoho. ¹⁶ I olohonta sekwoe yahino kengo so'no hungkuno nehopi selahon'ingko ngkine'no nakwoe mango hweho lohnnalokwofo.

¹⁷ A'amu hwasyo hungkuno'njo sohwa hofi'ko sekumo afofo semokalokwofo. I hwap'ingoso sekwo hofi'koe yofe ho'nomayo'nefoho. Hofi'ko sekumo ajwo'mo mase'mofont'ifi ngkimo mempo hohnta'ni women'humojant'ife'no yalokwofo. ¹⁸ A'amu nom'ne somo afofo hungkuno ne'njo umokiyoso wonyo'maho. O'o, hon'ingkanano wop'ingomo mji'm'weneso afofo umokiyoso wonyoangkafofoho. Ngko anepo, ou sekwo'nji nohumentan'i'mo hofi'ko sekumo afofo semokiyoso wop'ingofoho. ¹⁹ U nje mehomi, s'meho sejopalokwe soku, sekwo tohino engo ntopalokwofo. A'musi kakoe mehomi aswo mayo'ne tohino engo umn'iwon'ing'kiso pa'nyoso ngko sekumne'no apa'no n'mnalofoho. Oso tohino mjan'imn'm'hwosi sekwo sekwoe s'meho sekwoe huno sekwoe a'apaho hopi'nonohinoso Jisas K'lais'mo n'ihu'nahone uy'ikui kako sekumo sehula'afonefoho. ²⁰ Ngko sekwo'nji wohumamonne'no yalokweno. I ngko sekwo'nji humayo'manji hungkuno olo pa'nyo masel'mnehono. I ngko ikanopo humale so'no pipi imnehono. Sekwoe omomo yahino so'no huno pi'n'ingo engo syof'isyalokweno.

Ap'loham'ye ape Hekal'nji Sola'njiye pahnn'mo hungkuno Poul mt'imokumentisofoho.

²¹ Sekwo njimno. Sekwo Mousesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo wohamantife'no yalokwofo soku, oso honingkano hungkuno neso sekwo humo laseyohoho. ²² Hungkuno hiloso ole nalisu, Apiloham hwomu hufa'u tipema'mentisofoho. Tisimasu sohwo Solafe syoho ulohofiyosi aswo ma'mentisofoho. Apilohamiye ape nesi aswo nom'nehwo ma'mentisofoho. Kakoe yofe Aisakiyoho. ²³ Syoho ulohofiyosi Hekal kako mehomu aswo mayoso a'amu mawo'nngkohofu pa'nyofoho. I Apilohamiye ape ne Sola hwonjo ape nihu'no a'manesi Anitu hungkuno Apiloham ya'umo ulimentiso so'no Sola mehomu ma'mentisofoho. ²⁴ Olo a'mu sofa'umne'no pahnn'mo hungkuno waselimonne'no yohono. Ape sofahusi siku Anituye hungkuno hufa'u pa'nyo fa'uyoho. Simo'mjosi Hekal kako hwofiki'nyo Sainai pa'nyiyoho. Osopo Anitu kako Mousesimo honingkano hungkuno uyimentisofoho. Hekaliye mehomiso syoho ulohofiyu a'amufoho. ²⁵ Hwofiki'nyo Sainai sopo hwaho Alepiya wo'nnyoponoho. Pone engo Jerusalem hwofiki'nyo Sainai pa'nyofoho. Oso ango pone Jerusalem olo hwahoponjo a'amu osopo humalofoso hofiko honingkano hungkuno somo iningkawowo'nngkohofu so'no honingkano hungkuno hiso hofikimo mekilo'mokohumatn'nyofoho. Oso'no hofiko oso hungkuno somo syoho ulohofiyu hwafoho. Hekaliye mehomu pa'nyofoho. ²⁶ I Anituye hungkuno nom'neso Apilohamiye ape nesi pa'nyofoho. Sola kako syoho ulohofi'maho. O'o, ape nefoho. Kako Anituye ahwomomjo ango nemokosyohumayo pa'nyiyoho. Ango Jerusalem songoponoho. A'amu hn'nimo momekilo'mokonehumajiyo'neponoho. Sola kako nakwoe nena'wohiyoho. ²⁷ Aisaiya oso ango pone Jerusalem hufa'uyo so'no Anituye hungkunomo ole mt'i'mokumentisofoho. Ole nalimento, Kiko ape hwonjo siki, simonyo fiyo. Kiko mehomu aswo momaso'njo ko yonji kiko mango engo'nji isamoyoka njo.

Hwapingoso mehomu pi'ningo engo wosejapmmnonoho.

Jije mehomiso ape syoho ulohofiyu siye mehomimo uyakolopitnnefoho. Aisaiya ose mt'i'mokumentisofoho.

²⁸ Nje a'amu soku, sekwo Solafe hwomu Aisak pa'nyo kuyoho. Anitu simo'mo Apilohammo hungkuno uyonto tifi no'mo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne Solamo hwomu uyimentisofoho.

²⁹ Hohosohonta syoho ulohofiyu siye hwomu sohwo ape ne siye hwomumo tango uyimentisofoho. Oso pa'nyo olohonta Anituye Towahunu nakumo Anituye a'amu ne nemokahoningki nakwo tango malokuhwono. A'amu honingkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso oso tango hiso nejopalokwofo. ³⁰ I oso'no a'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoso ole mt'i'mokumentohofi Anitu Apilohammo ulimento,

Syoho kilohofiyu si'nji kakoe hwomu'nji wae fiyo.

Syoho kilohofiyu siye hwomu sohwo kako jije hwaho yo'mayo ho'yangoso momanehoho.

O'o, jije ape ne siye hwomu ne sohwo kako'nohini nomane hweho.

³¹ Oso'no nje a'amu soku, nakwo syoho ulohofiyu siye mehomu'maho. Nakwo honingkano hungkunomo enjwa'mo mohumayo'nwoho. Honingkano hungkunoso nakumo momekilo'mokonehumajonehoho. O'o, nakwo ape ne siye mehomu'nwoho.

5

Kilais kako nakumo isihutofonema'mentiso lopo wohumano.

¹ Seten+ye impo'ango mta'ni Kilais nakumo nasihuto'mentiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Hon+ngkano hungkunoso sekumo nomokokilo'mokosehumajoloho.

² Sekwo upa'n+mno. Ngko Poul+ni hungkuno wasel+monne'no yohono. Huno ole losyofi+syalokwofo. Nakwoe a'apaho s+hu kolo'nyo'manji Jutafe hon+ngkano hungkunomo in+ngkayo'manji An+tu nakwoe wonyo wae wena'mtonoho. Huno ose syofi+syalokwofo'manji Jisas kako sekwoe wonyo'ne poyo siki pe'n+imentono. ³ Ngko apa'no wasel+mo. A'amumu fihwo kako An+tu ye a'amumu ne imo'nyo so'ne kako hon+ngkano hungkunomo in+ngkawesoso kakoe a'apaho s+hu kolofo'manji oso hwe huhwo sohwo hon+ngkano hungkuno n+hu'no hopi'nonohinomo un+ngkaweno. N+hu'no kenga'nohinomo min+ngkayo'manji u hon+ngkano wonyo kenga'no iso'manji n+hu'nahone tikanomo wene hweho. ⁴ Sekwo wonyo wayo'ne hon+ngkano hungkuno in+ngkawowo'n+ngkohofom+manji sekwo Jisas Kilais+mo nto usikwojao'malofo kuyoho. Yo'mayo wonyoangkafo An+tu sekumne'no selohof+wo'n+ngkiso so'no sekwo hohujo nto ikinjao'malofofoho. ⁵ Sekwo hohujo ikinjaofahon+ngkofi nakwo fehohnjo hn'nwi Jisas nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+imentiso somne'no si'meho hi'ntnnono uyahon+ngkuhwono An+tu ye Towahuno Wop+ngo kako nakwoe wonyo hon+ngkanomo wae yaafalofoho. Oso'no tifi no'mo An+tu uti+hwa'nyopo, Nje mehomi wop+ngo ne kuyoho nalonefoho. Oso hiso'no nakwo hontohumalohwono. ⁶ Nakwo Jisas Kilais+ye mehomi ne imo'n+ngkuhwone so'no u a'apahomo s+hu kolo'nyoso a'apaho makolo'nyoso oso sikiyoho. O'o, Jisas Kilais+ye mehomi ne imo'nyoso ole, Jisas+ye hungkunomo tifi in+ngkayo so'nji a'amumu nom'ne somo si'meho hi'ntnnono uyo so'ntnne oso Jisas+ye mehomi nefe yahinofoho.

⁷ Si'mo'mo sekwo Jisas+mo tifi hofiyo in+ngkamotofofoho. I sekwoe yahino wop+ngo somo ti+hwo pijwasehumasoto. Jisas+ye hungkuno somo in+ngo mopmno eso ti+hwo sel+masoto. ⁸ An+tu'maho. O'o, kako oso hon+ngkano wonyo somta'ni Jisas+mo uhwojahon+ngki sekumo sesihutomentiso hweho. ⁹ Toho we'e sijontan+ngkuhwosi ifofo yososo toho engo siji+hwosi yo'mayo hopi'nonohinomo wonahumontonoho. Oso pa'nyo a'amumu anga'nohino hwasyo hungkuno selososo sekwo hopi'nonohino soku sekwo hwasyo hon+ngkanomo in+ngkoyalokwofo. ¹⁰ I oso'no ole syosefi+syalokweno. Hwe Engo sohwo sefo'mahon+ngkuhwosi oso hwasyo hungkunomo in+ngkoyalokwofo somo sekwo hohujo ikinjaofi+kuji Jisas+ye hungkunomnohini ngko in+ngkoyalokwe hopaso fin+ngkamno. Oso a'amumu sohwo sekumo ole seloso, Sekwo a'apaho s+hu fi+kolo'n+mno, ose seloso sohwo hwasyo hon+ngkanomo ipesemotaseseso sohwo kakoe yahino wonyo somne'no An+tu kako tohino uyonefoho.

¹¹ A'amumu fehohnjo ngkine'no ole lalokwofo, Poul huhwo'nji ole luti+hawo'n+ngkiso, A'amumu hon+ngkano hungkunomo in+ngkayoso a'apaho s+hu kolo'nyo somo ose in+ngkaofijo'manji An+tu hofi+koe wonyoso wae weeo'mtonoho. Ngkine'no ose lalokwofo. I oso hungkunoso ngko luti+hwanti'mtentesi a'amumu

hon'ngkano hungkunomo in'ngkwalokwofo sohwa ngkimo tango montape'njo ikutnnesohilo. O'o, ngko Jisas a'amufe wonyo so'no iyopo poyo pe'nimentiso so'no ulalokwe so'no hofiko ngkimo tohino ntapi'wo'n'ngkohofofoho. ¹² A'amu sekwoe a'apaho fikolo'nimno selalokwofoso hofiko hofikoe a'apahomo ni'hu'nahone si'hu kolo'n'ifijoso sekumo seliko'mafikuji ni'hu'nahone mose'mafikutnnehofo. Oso'no ni'mo'n'ngkohoho.

¹³ U nje a'amu soku, hon'ngkano hungkuno somta'ni Anitu kako sekumo sesihuto'mentisofoho. Sekumo peho'ne sesihuto'mentisoto. Apa'no hon'ngkano wonyomo in'ngkayo'netaho. Ni'hu'no awonoho. Olenoho. Nom'ne a'amu somo simeho uyo'ne nom'ne a'amu somo ufo'mayo'ne oso'ne Anitu nakumo isihutofonema'mentisofoho. ¹⁴ Yo'mayo hon'ngkano hungkuno neso hungkuno anga'nohino somo wo'nnyofoho. Hungkuno olenoho. Kiko kikine'no kumo'nyo hopaso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no wakumo'nono. ¹⁵ I sekwo nom'ne a'amu so'nji yoka hn'ngkuji simeho tohino sem'ngkuhwo'so'no tango in'ngkuji ikujoho fongki'n'fijo'manji i sekwo i'waho fiy'mno. I sekwo oso yahino ifijo'manji sekwo hopi'nono wonyo umo'nantifeho.

Anituye Towahuno Wop'ngofe yahino'nji a'amu hwaho laponjo hn'nwiye yahino so'ntnne hungkunofoho.

¹⁶ Hungkuno ole waselimonne'no yohono. Sekwo haloho popmno. Anituye Towahuno Wop'ngofe mampaho jije hunomo huno kiy'hwoso'no simeho kumo'noso somo tifi fin'ngkayo. Ose iyo'manji yo'mayo wonyoso jije simeho umo lihwosi ko yososo miyonehoho. ¹⁷ Ihwoni, jije simeho ole kilalofi, Olo hon'ngkano losomo hano fiyo. I Anituye Towahuno Wop'ngo ole kilalofi, Yo'mayo wonyo jije simeho umo lihwosi yososo miyonehoho. O'o, nje hon'ngkanomo tifi nn'ngkape. Ose kilalofoho. Oso'no oso hwa'u jije simeho mo'mo ikujoho hopa fongki'nalokusiyi. Kiko yo'mayo uy'monji yalokunoso kiko hopo'maho. ¹⁸ Kiko Anituye Towahuno Wop'ngomo tifi in'ngkusoso kiko hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo mohumuhnnohino.

¹⁹ Yo'mayo wonyoso nakwoe simeho yoneso'no huno nayohoho, nom'ne a'amufe a'apahomne'no simeho fefoyoso, yo'mayo huno wonyo syafisiyoso, hon'ngkano wonyomo hano iyoso, ²⁰ iyo huyo'mango'nji sojo huyo'mango'nji yofe ho'nomayoso, hwahoponjo hwasyo anitu hwe hwoso sohumo tifi in'ngkayo, peefo, ki'nyo imokiyoso, a'amu mangohwa imo'nontifi ikujoho fongki'nyoso yoka hnnyoso, simano hintotohino kumnyoso, yofe ho'noma'nyoso, nom'ne somne'no hitoho mulofe'njoso, o'o a'amu kakoe yo'mayo somne'no syafisiyoso, a'amu ito'no mohumayofoho. O'o hofiko husilo husilofo lohofontifi nom'ne a'amu somne'no sitofo ujofoho. ²¹ Nakwoe simeho a'amu nom'nefe yo'mayo so'no hi umo'nyo, mijo yokumpohn'nyo nonontifi nilohofoso, yo'mayo syohi'nyo wonyo iyoso, yo'mayo fonifonyo iyo, yo'mayo wonyo iyoso, umo li'wo'n'ngkisofoho. Simo'mo selimentohe hopaso apa'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu yo'mayo wonyoso iwo'n'ngkohofoso hofiko Anitu nemokosyohumayo sopo mahufitnefoho.

²² I oso'no nakwo Anituye Towahuno Wopíngofe mampahomo iníngkawasoso nakwo nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalomontonoho. Nakwo Anitu'nji hungkuno hnníngkuhwasi símeho wonyohofiyo'nji wohumantanoho. Oso'no Anitu'nji a'amu so'njimo símeho pompenjiyo uyantanoho. Nakwo Anituye Towahuno Wopíngofe mampahomo iníngkawasoso, u a'amu nom'ne nakumne'no wonyo hungkuno loso'manji nakwo símeho wonyo muyanehwono. O'o, símeho wopíngo'nji wohumantanoho. Nakwo a'amu nom'ne somne'no hitoho nalofíhwoso'no ufo'mantanoho. Yo'mayo wopíngo ulohofantanoho. Yo'mayo nakwo nom'ne somo ulasoso ne umo'nímontonoho. ²³ Nakwo nom'ne somne'no hwahopo wopowantanoho. Nakwoe yofe moho'noma'nyo'njo uyantanoho. Yo'mayo nakwoe símeho uyímonto ko yososo nakwo honíngkano wopíngo'nohinomo uyantanoho. Oso yo'mayo yahino wonyoangkafo loso yasoso honíngkano hungkunoso yo'mayo hwahoponjo hungkunoso nakumo mopíjwonamofe'njo umontonoho. ²⁴ Jisasiye a'amu ne hn'nwi olo so'no nano mtito'mentíhwone, Yo'mayo nakwoe huno wonyo naisoso yo'mayo símeho fefoyo ne'maso sohonta ole syafísyíwo'níngkuhwono. Mpano. Jisasiye iyo hwojijafíku'nnyopo oso hiso'no nto pe'nímentisofoho. Ose syofísyontaní honíngkano wopíngomo humalohwono.

²⁵ Anituye Towahuno Wopíngo kako songo humayo'ne kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no nejapíwo'níngkiso so'no nakwo kakimo enjwa'mo wohumano. Kakoe hungkuno somo síkuno huhwo huhwi uníngkowano. ²⁶ Yo'mayo nakwoe yofe engo imo'nyo'neso mosyafísiyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu somne'no símano hntotohino monahmnyo'njo uyano. Nakwo nom'ne a'amu sofe yo'mayo so'no hi monamo'nyo'njo uyano.

6

Nakwo nom'ne a'amufe tangoso ufo'mano.

¹ Nje a'amu soku, a'amu fihwo kako yahino wonyomo apa'no yoso'manji sekwo Anituye Towahuno Wopíngofe mampahomo tífi iníngkawowo'níngkohofoso sekwo oso hwe huhwo sohomo honíngkano wopíngo somo apa'no típemayo'ne ufo'mapmno. Yoka nulíkutoho. O'o, hungkuno wopíngo'nohini hofiyo ulíjijoso Anituye honíngkanomo apa'no fípemotamno. Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe humayo somo ito'no uhwonímno. Seten kako yamofe selohofahoníngkuhwosi sekwo wonyo ifitnnoho. Oso'no ito'no uhwontohumamno. ² Sekwoe a'amu somo yo'mayo tango u'masoso sekwo hofíkimo ufo'mapmno. Ufo'mapíjo'manji sekwo Jisas Kílaisíye hungkuno ne somo uníngkowanífeho. ³ Hwe fihwo ole hnnalofí, Ngkimo peho'no nífo'mapitnnehofe. Ngko ito'nohino hwo'nyoho. Ngko hoponoho. Ose hnnoso sohwo kako hwasyo hnnalofoho. ⁴ A'amu anga'no anga'nohino soku yo'mayo iwo'níngkino somo kíko ito'no uhwonyo. Wopíngo'nohino uhwoníngkohojí jíje símeho wopíngo wakumo'nímontonoho. Nom'ne a'amufe yo'mayo syoho iwo'níngkiso somo uhwoníngkohojí ole nosyafísyohotoho. Nom'ne sofe yo'mayoso wonyofoho. Nje yo'mayoso wopíngofoho. Ngko uyakolofohono. Ose nosyafísyohotoho. ⁵ O'o, Anitu kako sekwo

anga'no anga'nohino sokuye syohomo sehon'ngkuhwosi yano noselofiyonefoho. Oso'no a'amu anga'no anga'nohino soku sekwoe syoho so'no tango nomapitnnefoho.

⁶ A'amu sekumo Anituye hungkuno losetihwalokuso sohumo sekwoe wosopayo hwapife hamniyoho yo'mayo fehohnjoso uyimno.

⁷ Hwe fihwo kako Anitumne'no hwasyoso mulonehoho. U hwe fihwo kako wopayo hulihwosi wopayo wofoka'montonoho. U yo'mayo hulososo wofoka'montonoho. Oso pa'nyo hwe fihwo Anitumne'no hwasyo in'ngkawo'n'ngkiso sohwo ne ane umo'nimontonoho. Oseso sekwo anga'no anga'nohino soku hwasyo hnn'ngkutoho. ⁸ A'amuso yo'mayo wonyo kakoe simeho umo'nyoso ose iwo'n'ngkiso'manji u kako nihu'nahone tikanomo wene hweho. A'amu nom'ne sohwo yo'mayo Anituye Towahuno Wop'ingo uloso somo in'ngkaweso'manji u kako Anituye Towahuno mta'ni songo humayoso nomane hweho. ⁹ Hon'ngkano wop'ingo somo nohumentani Anituye syoho wop'ingo so'no piso'mo'nyo namo'n'ngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wop'ingo yaso'manji yokumpohn'nyo ne'no mjimihwasi sikuno Anitu ho'nahumentiso somo yo'mayo wop'ingo nomane'nwoho. ¹⁰ Oso'no sikuno huhwo huhwi nakwo a'amu hopi'nonohino somo ufo'mayo'ne hon'ngkano t'pemayo'manji ufo'mano. I a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'iwon'ngkohoho somo ne'nohini ufo'mafikuno.

Jisas nakwoe wonyo'ne iyo hwojiyafiku'nnyo sopo pe'nimentiso so'no Poul kako simonyo imentisofoho.

¹¹ Olo hungkuno loso simo'mo nom'nehumo ulahon'ngko kako mtimokohoho. I olopo nje aho'nji mtimokalokweno. Sekwo uhwonimno. Ifalifaliyo loso mikunimposo mtimokalokweno. ¹² A'amu fehohnjo hungkuno losetihwalokwofoso hofiko sekwoe a'apaho sihu sekolofone umo'nalofoho. Hwap'ingoso ole. Hofiko a'amu a'apaho sihu kolofoso yahino somo in'ngkawo'n'ngkohoho sofe simeho wop'ingo umo'nyonefoho. I oso a'amu hungkuno losetihwalokwofoso hofiko Jisas nakwoe wonyo'ne pe'nimentiso so'no simeho hi'ntnnono ufijo'manji Anituye a'amu ne imo'nifitnnefoho. A'amu huhwo sohwa oso'nohino losetihwant'fijontentesi a'amu hon'ngkano hungkunomo enjwa'mo humalofoso hofiko a'amu nolosetihwalokwofo somo tango uyikutnnesohilo. Oso'no a'apaho sihu sekolofone umo'nalofoho. ¹³ A'amu a'apaho sihu kolo'nyo'ne hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinomo min'ngkayo'njo yalokwofo. O'o, sekwoe a'apaho sihu kolofone losetihwayo hwap'ingoso ole. Hofiko a'amu Juta somo nakwoe inomokomoyo pi'ningo engo somo uhwonimno ulahon'ngkofi a'amu Jutaso hofikoe yofe ho'nomalokwofo. ¹⁴ Nje yofe'nji yo'mayo ntnneso moho'nomanyo'njo yalokweno. O'o, olo'nohino woho'noma'mo. Jisas Kilais kako nje wonyomne'no iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentisofoho. Oso hiso'no woho'noma'mo. Hwap'ingoso Jisas ngkine'no poyo pe'nimentiso so'no yo'mayo hwahoponjoso ngkimo yokumpohn'nyo monimokosyohumanehoho. O'o, Jisas hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwotoho hmmentisofoho. Oso'no hwahoponjo yo'mayoso nihu'nahone ngkilaho lalokweno. Oso hiso'no a'amu yo'mayo hwahoponjo somo in'ngkwalokwofoso hofiko ngkine'no nakwolaho

ntantikwofo. ¹⁵ A'apaho sihu kolo'nyo yahinoso ne anefoho. A'apaho sihu makolofonjo yahinoso ne anefoho. O'o, neso ole, Anitu nakumo a'amu songo pa'nyo namokiyo yahinoso hoponoho. ¹⁶ A'amu hopi'nono huno ose uyahoninki iningkawo'n'ngkohofoso hofiko Anituye a'amu nefoho. Osomne'no Anitu kako hitoho ulofihwoso'no simeho pompenjiyo uyono.

¹⁷ Yo'mayo semti'mokiyohesono sekwo nom'ne tango ntapikutoho. O'o, ngko Jisasiye syoho ulohofiyosohwonimo a'amu tohino engo ntapontifeso nje a'apaho ime'nohinofoho.

¹⁸ Nje a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wosemokosyohumano. Yo'mayo wop'ngo waselohofono. Hungkuno nehopeho. Ngko Poul'ni semti'mokiyohesoho. Osohopeho.

Efesos

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Efesos somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *tiwenti-nain'*nji (29) *teti wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo a'amu ango Efesosinjo somne'nohini mti'mokumentiso'maho. O'o, a'amu hopi'nono hwaho Esiya sopenji a'amu Efesos so'nji uhwon+fitnne'ento mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjo hungkuno hwapingoso olenoho. Nakwo Kilaisinji humalohwone so'nimo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Jisas Kilaisinta'ni Anitu kako yo'mayo yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjoso nejahopohoho. (Hungkuno hiloso Efesos sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Olo iyoswo loso Poul kako impo'angomo humanto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako iyoswo Koulousi sopene'no mti'mokuyahotimentiso sohonta olo iyoswo Efesos loso oso afaho sohonta mti'mokumentisofoho.

Olo iyoswo lomjo hungkuno simo'mjoso olenoho. Kilaisinta'ni a'amu Jisasimo iningkunyoso simeho afa'njo wohumantifeho. Nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Poulinji Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho so'ne Anitu nihwosopo'mentiso hwo'nyoho. Sekwo Anituye a'amu soku ango Efesos nohumantifi Kilais Jisasimo iningkawowo'ningkohoho sokune'no olo iyoswo loso mti'mokalokweno. ² Naningkwoho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisinji siko'monta'i siko sekumo yo'mayo wopingo selohofohosi simeho pompenjiyo wosejopanjiyoho.

Kilais yo'mayo wopingo naloho'mentisoso olenoho.

³ Nakwo Kilaisinji humalohwone hn'nyumo Anitu kako olohonta yo'mayo ahwomomjo wopingo hopi'nonohinoso nakwoe huyo'mangomo nefe'mayo'ne nejopalofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kaningkwohwo Anitu osohumo isamayoka ulano. ⁴ Hohonta Anitu kako nakwoe hwaho yo'mayo mamti'mokiyo sohonta nakwo Kilaisinji humayo'ne Anitu kako nakumo nto nahwosopo'mentisofoho. Oso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji humehwasi nakwo kakoe simano sopo wolohofantantonoho nje simano sopo wolohofantifeho. Ose syafihu'mentisofoho. ⁵ Simo'mo Anitu kako nakune'no hitoho mikunimposo ulo'mentisofoho. Oso'no nakwo kakoe mehomi ne namokiyo'ne Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nyo so'ne uhwatimne'ento syafihu'mentisofoho. Anitu kakoe huno homo somo mikwesiyafisiyofoho. O'o, kako oso hiso'no uyimonnoho lonto simeho wopingo umo'ningkahonngki nejapmmentisofoho. ⁶ Nakwo honingkano wonyomo nohumentanngkuhwoni Anitu kako wopingonohini nalohofonto kakoe Hwomumo nakumo siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo kakimo aku peho uyanehwono.

Awonoho. Siki nejapmmentisofoho. Oso'no nakwo Anitumo isamayoka ulihwasi kakoe yofe woho'nomano. Hwapingoso nakwo Jisasi'nji humalohwone so'no Anitu kako nje mehomi kuyoho nalimentisofoho.

⁷ Kilais nakumne'no kakoe honiyo usihumanto poyo pe'nimentiso so'no nakumo honingkano wonyo mta'ni isihutofonema'mentisofoho. Oso'no nakwoe wonyoso kakoe honiyo'nji wae enao'mentisofoho. Oso wopingo hiso Anitu nalohofososo ifehu'mokonasiyoso wonyoangkafofoho. ⁸ Anitu huno wopingo hwapingo'njo sohwo kako nakumne'no huno ito'no uyahonngki kakoe yo'mayo wopingoso ifehu'mokonesyalofoho. Oso hiso'no Anitu kako huno uyohoho. Hofikimo ufo'mayo'nefoho. ⁹ Anitu kakoe mehomi hn'nwiye wonyo wayo'ne Jisas uhwatimne'ento limentisoso kako ose yonto hohonta kakoe hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olohonta ujo ehontojwahumentisofoho. ¹⁰ Oso Anituye hunoso hiyaso'mo wo'mojoso olenoho. Oso sikuno Anitu kako hwsopeehumentiso sohwi i'mofapihwoso'no yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mti'mokumentisoso mihu'mokoso sohonta Kilais kako yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne mnokino engo'njohwo imo'nonefoho.

¹¹ Yo'mayo Anitu imne'ento imentisoso ne imo'nyo'nefoho. Oso'no Anitu kako nakwo a'amu Juta hn'nimo nje mehomi ne imo'nifitnne'ento kako Kilaisiye temtitofomo nehumatimentihn'nwoho. Anitu kako nakumne'no yo'mayo so'no ae'mta'ni huno syonafihu'mentisoso ne imo'nimentisofoho. ¹² Nakwo simoho Kilaisimo uyimentihwone simo'mjo hn'nwi nakwo yo'mayo wopingo nalohofone so'no hontohumehwasi Anituye yofe engoso woho'nomano.

¹³⁻¹⁴ Sekwo temtitofokengo mta'ango soku, Anitu sehwsopo'mentiso so'no sekwo Anituye hungkuno wopingo ne'njoso upa'nontifi Kilais sekumne'no asomo setimayo'ne sohomo sekwo simoho hi'ntnnono uyimentohofofoho. Oso'no sekwo Anituye a'amu ne imo'nimentohofoso'no kakoe Towahuno Wopingoso yofe sehwoe'ne sejapmmentisofoho. Oso Towahuno huhwo sohunne'no hohonta Anitu nalimento, Nje a'amu ne somo nje Towahuno sohwo uyimonne'no yohono. Ose nalimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Nakwo Anituye Towahuno Wopingo'nji humalohwone so'no kakoe a'amu ne nto imo'nimalohwone so'no huno nayohoho. Oso'nji yo'mayo Anituye a'amu neso mapitnne'ento limentisoso oso hiso nakwo nomane so'no huno nayohoho. Hwapingoso Anituye Towahuno Wopingo nakwoe simoho mo'mo humaho. Oso'no olo so'ntnne'no huno nayohi, Anitu nakwoe wonyomne'no mpe nto imentisofoho. Oso'no nakwo kako'nji humayo so'no asomo netimayo so'neso nakwo hontohumalohwono. Oseso yo'mayo naloho'mentiso so'no nakwo nakwoe Anitu wopingo sohwoe yofe woho'nomano.

Anitu kako a'amu Efesos somne'no huno wopingo uyo'ne so'no Poul kako jomo ulimentisofoho.

¹⁵ Ngko ole upa'nimale, sekwo Hwe Engo Jisas sohomo simoho hi'ntnnono uyontifi Anituye a'amu nom'ne somo simoho uyalokwofo. ¹⁶ Ose upa'nonji sikuno huhwo huhwi ngko sekumne'no

Anitumo isamoyoka uliwo'n'ngkohono. Sikuno anga'nohino fihwo moniyakolofefoho. O'o, sekumne'no huno syafisyonji Anitu kako sekumo sefo'mayo'ne jomo uliwo'n'ngkohono.¹⁷ Nakwo Hwe Engo Jisas Kilaisiye kan'ngkwohwo Anitu yo'mayo wop'ingo hwap'ingo sohwo osohumo ole uliwo'n'ngkohono, Anitu kiko jije Towahunu wop'ingo sohwo a'amu ango Efesos humayo somo uyahon'ngkohoji Towahunu sohwo kako huno wop'ingo uyihwosi Anitumne'no a'amu somo utihwahon'ngkuhwosi hofiko kikine'no huno nehopi uyono. Ose uliwo'n'ngkohono.¹⁸ Oso'nji ngko ole so'no sekumne'no uliwo'n'ngkohono. Anitu kakoe pomponaho sekwoe hunomo ho'nasesyihwosi yo'mayo so'no sehwsopo'mentisoso sekwo hunoso nto'no ehohosasesyihwoso'no yo'mayo wonyoangkafoso mapitnne'ento limentiso so'no sekwo simeho wop'ingo'nji wohontohumantifeho.¹⁹⁻²⁰ Jisas Kilais kako poyo pe'nimentiso sohonta Anitu kakoe yokumpohn'nyo mikun'imposo so'nji Kilaisimo ulikafonto ahwomo somo kakoe aho angahohnta'ni mihumaji'mentisofoho. Osopo Kilais kako nohumanto nemokosyohumaho. Nakwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngk'ihwone hn'nimo oso yokumpohn'nyo mikun'imposo Kilaisimo ulika'mentiso hiso nefe'mayo'ne syoho yalofoho. Oso'no sekwo huno waseyono.²¹ Kilais kako Anituye aho angahohnta'ni humamentiso so'no kako ahwomomjo a'amumo mokosyohumayo so'nji hwahoponjo hwe engo sohwanji a'amu hwaho mokosyohumayo sohwa hnonji a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu hopi'nonohino humalohwone hn'nimo Kilais kako hwofilo'nnyo hweho. Olohonta'nohinimaho. O'o tifi no'mjo hi'nji Hwe Engo oso hwo'nohini kako ne'no wohumanti'mtonoho.²² Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso Kilaisimo enjwa'mo ho'nasyonto Anitu kakimo nakwoe hwe mnokino engo'njo uhumati'mentisofoho.²³ A'amu Kilaisimne'no huno nay'wo'n'ngkiso so'nwi Kilaisiye a'apaho'nwoho. Kilais kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Oseso nakwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo'nwoho. Oso'no Kilais kako hopi'nonohinomo mokosyohumaho.

2

Nakwo poyo pa'nyo nohumentan'ngkuhwoni Kilais yo'mayo wop'ingo naloho'mentiso so'no Anitu nakumo songo nel'kofalofoho.

¹ Hohonta sekwo temtitofu kengo kengo soku hon'ngkano wonyomo nohumantifi a'amu poyo pe'nyoso yo'mayo hungkunoso mupa'n'wo'n'ngkiyohoho hopa sekwo Anituye hungkunomo haloho maposo'njo imotofofoho. Oso'no Anitu tohino engo womapife limentisofoho.² Oso hohosohonta sekwo hwahoponjo yahino wonyo somo in'ngkawentifi yo'mayo towahunu wonyo sofe hwe engo Seten oso hwoe hungkunomo haloho po'motofofoho. Seten huhwo sohwo kako a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho somo kako yokumpohn'nyo umokosyohumaho.³ Hohonta nakwo a'amu Juta hn'nwi a'amu temtitofu kengo kengo pa'nyoso nakwo hopi'nonohino Seteniye temtitofu'nwoho. Nohumentani yo'mayo yahino wonyo nakwoe simeho umo nelahon'ngki imotohwonefoho. Nakwoe hunomohini in'ngkamotohwonefoho. Nakwo ose humentan'ngkuhwoni Anitu nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no

simeho tohino umningkahoningki Anitu kako a'amu hn'nimo tango engo uyimne'ento limentisofoho.

⁴⁻⁵ Nakwo honingkano wonyomo poyo pa'nyo nohumentaningkuhwni Anitu hitoho mikunimposo ulofahoningki Kilais yo'mayo wopingoso nalohomentisoso Anitu kako nakumo Kilais'nji songo nelika'mentisofoho. Anitu kakoe mehomi so'ne'no umon'ningkahoningki kako asomo netima'mentisofoho. ⁶ Nakwo Kilais Jisasimo humalohwone so'no Anitu kako Kilais'nji nakwo'njimo songo nelikafonto kakoe yofe engo nejopahoningki ahwomomo Kilais'nji humalohwono. ⁷ Ose nalohomentisoso kako hitoho mikunimposo nejapeso kako engolopohamo a'amu tifi imo'none so'nji ne'no netihwawo'ningkisofoho. Anitu kakoe huno mta'ni wopingo uloho'mo lonto wopingo nalohofwo'ningkisofoho. Kilais nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu hopi'nonohino kakoe hitoho engo nejopahonjo somo uhwonalokwofo. ⁸ Anitu kako wopingo uloho'mo limentiso so'no nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyimentihwone sohonta Anitu kakoe mehomi ne namokumentisofoho. Oso hitoho ulofu yahino uyalokuhwone hwapingoso nakwo'maho. O'o, Anitu huhwo kako hwapingo hweho. Kako siki nejapmmentisofoho. ⁹ Olo hilo so'no nakwo nakwoe yofe moho'nomo'nanehwono. Awonoho. I nakwo hilo so'no hwapingo'maho. ¹⁰ Anitu kako nakumo namti'mokumentiso sohwo nakwoe hwapingo hweho. Nakwo yahino wopingomo iningkayo'ne Anitu kako Kilais nejapmmentiso so'no Kilais Jisas nakumne'no yo'mayo wopingo nalohofoso nakwo a'amu songo namokumentisofoho. Anitu oso yahino wopingo somo hofiko iningkafitne'ento nakumne'no nto'no esyohumentisofoho.

A'amu Juta so'nji temtifo kengo kengo so'nji Anitu'nji ufohi'nyo'ne Jisas kako temtifo anga'nohino umokumentisofoho.

¹¹ Ngko sekwo hunomo huno wasefohoto'monne'no yohono. Hohonta sekwo Anitumne'no huno maseyofoho. I a'amu Jutaso a'apaho sihu kolo'nnyo sohwa hofiko sekumne'no ole liwo'ningkohofi, Sekwo temtifo kengo mta'ango soku a'apaho sihu makolo'nyo so'no sekwo Anitumne'no huno maseyokuyoho, seliwo'ningkohofofoho. ¹² Oso hohosohonta sekwo Kilaisimne'no i'waho yontifi Anituye mehomi mmo'nyo kuyoho. Simo'mo Anitu a'amu Juta somo uhwasopo'mentisoso kakoe hungkuno wopingo kako'nji makotiku'nyo'neso sekumo mosejapmmentisofoho. O'o, sekwo a'amu temtifo kengo'mta'ango soku yoloho'mo humamotofokuyoho. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi tifi no'mo yo'mayo wonyoangkafo imo'none so'no mohontohumayo'njo kuyoho. Sekwo Anitu sohumne'no huno mosyafisiyo'njo imotofokuyoho. ¹³ Sekwo Anitune'no kengopo nohumentaningkofi Kilais Jisas kako poyo pe'nonto sekumne'no kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no kako impo'nosetima'mentisofoho. Oso'no sekwo kako'nji ufohi'nmentohofu kuyoho.

¹⁴ Simo'mo nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtifo kengo sikunonji mango hwona'ni imo'nontani humamotohwonefoho. Mangohwa imo'nimentihwoneso nakwoe honingkanomo tojo hopa pijwahinimentihwonefoho. I Kilais nakumne'no poyo pe'nimentiso

so'no tojo homo somo wae yao'mentisofoho. Oso hiso wae yaofonto nakwo simeho pompenjiyo'nji nohumentan'ngkuhwoni temtitifo anga'nohino namokumentisofoho. Oso simeho pompenjiyo hwap'ngoso Kilaisiyoho. ¹⁵ Jisas nakwoe wonyomne'no poyo pe'nimentiso so'no a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno hopi'nonohinoso a'apaho sihu kolo'nyo yahinoso a'amufe yahino wonyomne'no yahu fonjokisasiyoso yo'mayoso ne ane imo'nimentisofoho. Oso'no Jisas kako a'amu Jutafe hon'ngkano hungkunomo wae yaofonto nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo kengo sokunonji nakwo hn'nimo Jisas kako'nji nakumo monakojijwonto temtitifo anga'nohino songo namokumentisofoho. Oso'no nakwo simeho afa inimentihwone'nwoho. ¹⁶ Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo poyo pe'nimentiso sohonta nakwoe simeho tohino yahino so'nji mangohwa imo'nyo yahino so'nji Kilais kako poyo imokumentisofoho. Poyo imokumentiso sohonta nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo temtitifo kengo kengo hn'nimo temtitifo anga'nohino namokonto nakwo Anitu'nji simeho afa inimentihwonefoho. ¹⁷ Kilais kako noponto a'amu Juta Anitu'nji mofonepo humamotofo so'nji sekwo temtitifo kengo kengo'mo Anitune'no humamotofo soku nonjimo olo hungkuno wop'ngo loso nalimento, Sekwo simeho afa'njo hmno'nimno. ¹⁸ Ose nalimentiso so'no Kilais kako nakwo a'amu Juta hn'nnonji sekwo a'amu temtitifo kengo sikunontne'no yo'mayo wop'ngo naloho'mentiso so'no Anituye Towahuno Wop'ngo anga'nohino sohwo kako hon'ngkano namohmentiso so'no nakwo hinjoho'nwi Anitumo u'malokuhwono.

Nakwo a'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkuhwone so'nwi nakwo ango ne'nwoho.

¹⁹ Oseso sekwo a'amu temtitifo kengo mta'ango soku olohonta sekwo yoloho'mo mohumu ilofu. O'lo, sekwo Anituye a'amu ne so'nji ufohi'nontifi Anitu'nji sekwo'montohwasi humalofu. ²⁰ Sekwo soku Anitu ango malalokunjo pa'nyo kuyoho. Nakwo Anituye hungkuno uyohojiku'mofu (*apousel*) syoho'njo sohwo'nononji a'amu Anituye hungkuno uyahon'ngki l'motofo sohwo'nononji kako nakumo hwasoku hwasaho pa'nyo nawonjimentiso hwona'nyoho. Kilais Jisas sohwo kako engkwosaho ne pa'nyo hweho. Sekwo soku ango yokino kuyoho. ²¹ Ango yokino hopi'nonohino soku Kilais engkwosaho ne sohwo'nji ufohi'nimentohofofoho. Olo ango hiloso Anitu kako hwap'ngo hweho. Ango hiloso Anitu nomol'hwosi engo imokuhwosi kako oso ango wonyo ane wop'ngo'nohino sopo wohumamontonoho. ²² Sekwo sokunonji nom'ne a'amu Anitumo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nnonji nakwo Kilaisimo ufohi'nontani Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo nakwoe simeho mo'mo humawo'n'ngkiso so'no nakwo Anituye ango ne nto imo'nimalohwono.

3

Poul kako Anituye hungkuno wop'ngoso a'amu temtitifo kengo somo lut'hwawo'n'ngkiso hweho.

¹ Ngko Poul'ni Kilaisiye syoho ulohofiyo sohwo'ni ngko sekumne'no impo'angomo humaleno. Hwap'ngoso ngko a'amu temtitifo kengo sokumo Anituye hungkuno wop'ngo

losetihwawo'n'ingkohe so'no a'amu Jutaso ngkimo impo'angomo intofan'ihumentohofofoho. ² Sekwo olo so'no nto upa'n'imentohofoho so'no ngko huno syafisyohono. Anitu sekumne'no hitoho ulofahon'ngki kako yo'mayo wop'ingo waseloho'mto yonto sekumo losetihwayo'ne syoho loso ntapmmentisofoho. ³ Anituye hungkuno wop'ingoso hiyaso'mo wo'mojoso nt'hwahon'ngki ngko hungkuno losomo huno nimentisofoho. Hungkuno fehohnjoso nto semti'mokiyohefoho. ⁴ Olo iyoswo losomo atofu lifijoso sekwo huno ole waseyono. Kilaisiye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso kako ujo nto ehontojwan'ihumentisofoho. ⁵ Hohonta olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso loso Anitu kako a'amu somo mut'ihwammojofoho. I olohonta Anituye Towahuno Wop'ingo kako nakwo a'amu Anituye hungkuno uyohoj'iku'mofu (*apouse*) syoho'njo sohwa hnonnji a'amu Anitu kakoe hungkuno uyahon'ngki limotofu sohwanjimo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁶ Hungkuno wop'ingo hiyaso'mo wo'mojoso hiloso olenoho. Sekwo Jisas Kilaisiye hungkuno wop'ingo somo upa'n'imentohofoho so'no sekwo a'amu temtitofu kengo soku sekwo'nji nakwo a'amu Jutaso'nnonji nakwo temtitofu afa imo'nontani a'apaho afa pa'nyo humalohwono. Yo'mayo wop'ingo Kilaisiye Jisas nakumne'no naloho'mentiso so'no Anitu yo'mayo nakumne'no hwsop'eehumentisoso womantanoho.

⁷ Anitu kako ngkimo kakoe hungkuno wop'ingoso uyohoj'iku'mofu'ne ni'hwosopo'mentiso so'no ngko oso hungkuno wop'ingo sohwo syoho ulohofiyu hwo'nyoho. Anitu kako olo syoho lomne'no kako ngkine'no hitoho ulofahon'ngki kako kakoe yokumpohn'nyo ngkimo nisosofito'mentisofoho. ⁸ Anituye hwe moya'mi ne somo ngko enjwa'mo humaleno. Ngko Anituye hungkunomo hwotoho hm'mote hwo'n'imo Anitu kako wop'ingo ntohofonto nje wonyoso wae yan'mo'mentisofoho. I Anitu olo syoho a'amu temtitofu kengo somo kakoe hungkuno wop'ingo luti'hwawo so'no ni'hwosopo'mentisofoho. Anituye hungkuno wop'ingo loso olenoho. Yo'mayo yahino wop'ingoso Kilaisi'mo weho. U a'amu siki'ngo sohwo kako yo'mayoso mat'ip'ihwononehoho. O'lo, a'amu Kilaisi'mo in'ngkawo'n'ngkiso sohwo kako yo'mayo wonyoangkafoso Kilaisi'mo wot'ipema'mtonoho. ⁹ S'imo'mo Anitu yo'mayo mt'umokumentiso sohwo kako yo'mayo so'no imne'ento huno syafisyonto Jutafu temtitofu so'nji temtitofu kengo kengo so'nji afa imo'n'ifitne'ento hiyaso'mo ho'nahumentisofoho. Oso hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso ne imo'nyo'ne'ento a'amu hopi'nonohino somo huno ehohosi'nyo'ne Anitu olo syoho loso ntapmmentisofoho. ¹⁰ Hwap'ingoso Anitu kako a'amu ahwomomjo somo mokosyohumayo sohwanji ahwomomjo a'amu hopi'nonohino so'njimo kakoe huno wop'ingo hiyaso'mo wo'mojoso ujo ehontojwahinyo'nefoho. Neso olenoho. A'amu Jutaso'nji a'amu temtitofu kengo so'nji Anitu kako mekilo'mokuhumajonto kakoe a'amu ne imokahon'ngki hof'iko kakine'no uhu'mokuwo'n'ngkohofofoho. Oso homo somo a'amu ahwomomjo sohwa uhwonont'ifi hof'iko Anituye huno wop'ingo so'no huno uyohoho. ¹¹ Hohonta a'amu ahwomo'nji hwahon'ngki mamti'mokiyo sohonta Anitu ose imne'ento huno syafisyonto nakwoe Hwe Engo Kilaisiye Jisasimo ne'apmmentiso so'no ne imo'n'imentisofoho. ¹² Nakwo Kilaisi'mo si'meho hi'ntnnono

uyiwo'n'ingkuhwone so'no nakwo Kɪlais'i'nji ufohi'nontani nakwo Anitumo u'mayo so'no iyoho monenalofiyoho. Hwap'ingoso Kɪlais sohwo kako Anitumo u'mayo'ne hon'ingkano hweho. ¹³ Oso'no ngko hungkuno we'e wasel'mo. Ngko Anituye hungkuno a'amu temtitofokengo sokumo seliwo'n'ingkohe so'no tohino malokwe loso'no sekwo simeho wonyo semo'n'ingkuhwoloho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho. Oso'no sekwo simeho wop'ingo'nji fohumantokuno.

Kɪlais kako hitoho mikun'imposo sejopalofoho.

¹⁴ Nto selohe so'no ngko yo'mayo Anitu kako yoneso'no huno syafisyonji ngko Mpohumne'no hwahopo hwomtame ulohofalokweno. ¹⁵ A'amu nope'nontifi ahwomomo nto simentohofokweno so'nji nakwo hwahoponjo temtitofokweno hopi'nonohino hn'nnonji nakwo Anitu kako kakoe yofe neso nan'ingkuhwoloho. Oso'no kako menalimtisofokweno. ¹⁶ Olo so'no ngko Mpohwo yo'mayo hwap'ingo sohune'no jomo ulalokweno. Kako kakoe Towahuno Wop'ingo sohwo sekwoe simehomo sehulo'ofihwaso'no sekwo kakoe yokumpohn'nyo wonyoangkafo so'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Oso'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. ¹⁷ Sekwo simeho Anitumo uyiwo'n'ingkuhwone so'no Kɪlais kako sekwoe simeho mo'mo humaho. Oso'no kakine'no fisyafisyiwo'n'ingkuhwone. Iyo pmpongo hwahomo'mo unjilofontoyokumpohn'nyo kemokosyohumawo'n'ingkuhwone pa'nyoso Anitu kako sekumo hitoho engo sejopalokunjo so'no sekwo huno syafisyikuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno. ¹⁸ Sekwo ose ifijo'manji sekwo Anituye mehomi hopi'nonohino soku Kɪlais kako simeho nejape so'no huno waseyono. Kɪlaisiye hitoho nejapeso yo'mayo hwahoponjo so'njimo ahwomomjo so'nji yakolo'nnyofokweno. Nihu'no yokintahoponoho. ¹⁹ Kɪlaisiye mikun'imposo nejapo so'no nakwo huno nto'no monayohoyohoho. O'o nakwoe hunoso tifokweno. I oso'no sekwo Kɪlais yokumpohn'nyo sejape so'no huno nto'no seyone Mpohumo jomo ulalokweno. Oseso Anitu kako sekwoe huyo'mango somo sefo'mahwosi kako pa'nyo wop'ingo'nohino wasemokumontonoho. Ngko oso hiso'no Mpohumo jomo ulalokweno.

²⁰ Anituye yokumpohn'nyo engo nakwoe simeho mo'mo syoho nelohofalofokweno. Oso'no nakwo nakwoe huno tifo so'nji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ujo so'ne kakoe yokumpohn'nyo hiso engo namokiyo hweho. ²¹ Oso'no nakwo Anituye mehomi hn'nwi yo'mayo wop'ingo Kɪlais Jisas nakumne'no nalohomentiso so'no nakwo kakine'no uhu'mokuwo'n'ingkuhwone hn'nwi Anituye yofe'nji Kɪlais Jisasiye yofe'nji nakwo engolophamo ne'no woho'nomewo'n'ingkuhwano.

4

Nakwo Anitumo in'ingkuhwone hn'nwi nakwo Kɪlaisiye a'apaho'nwoho.

¹ Ngko Anituye syoho iwo'n'ingkohe so'no impo'angomo humale sohwo'ni sekumo jomo yokumpohn'nyo selalokweno. Anitu kakoe mehomi hn'nimne'no wonyoangkafo humayo so'no johon'alimentiso so'no kakoe yahino wonyoangkafo somo nto'no un'ingkuhwano. ² A'amu hopi'nonohino somo sekwo enjwa'mo pahumno. A'amu somo fo'ma fo'ma ulohofikuji hungkuno hofiyo hofohofahn'no ulimno.

A'amuso hofiiko wonyo sekumo selohofiikujo'no sekwo oso wonyo hiso aku ulohofiikutoho. O'lo, wopingo'nohino ulohopmno. Simeho finimno. ³ Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako simeho afa inyo yahino nejammentiso so'no nakwo mtiotofo anga'nohino pa'nyo impe hopa nto monakilo'mokumaho. Oseso oso simeho afa inyo yahino ne'no nmjimikuno. ⁴ Nakwo Anitumo simeho uyiwon'ningkuhwone hn'nwi nakwo hinjoho'nwi a'apaho anga'nohino'nwoho. Anituye Towahunoso anga'nohino hweho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi nakwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo so'no Anitu nakumo joho lonetimamentiso so'no nakwo oso hiso'no afa'nohino hontohumalohwono. ⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo anga'nohino hweho. Nakwoe simeho hi'ntnnohino uyo yahinoso Anitu uhwononteso anga'nohino weho. Mijo kiyomayoso Anitu uhwononteso hwapingo neso kenga'nohinofoho. ⁶ Nakwoe Mpohwo anga'nohino sohwo Anituyoho. Nakwo hopi'nonohino hn'nwi kakimo enjwa'mo humentan'ngkuhwoni kako yokintahopo humaho. Kako nakwo'njo ajwopo nohumanto yo'mayo ne'manteso kako wopingo namokuwo'n'ngkiso hweho. Kako nakwoe simehomo humaho.

⁷ Nakwo anga'no anga'nohino hn'nimo Kilais kako kakoe syoho kengo kengo nejamonte so'no kako yokumpohn'nyo hwapingo sohwo oso syoho hiso iyo'neso yokumpohn'nyo nejammentisofoho. ⁸ Olo hilo so'no Anituye hungkuno ole nalimento, Kilais kako songo likafonto ahwomomo apa'no simentiso sohonta kako kakoe a'amu pi'ningoso Seten kako impe intofahumentiso somo isihutofomotasimentisofoho. Osohonta kako a'amu somo yo'mayo syoho kengo kengo iyoso'no yokumpohn'nyo uyimentisofoho.

Ose nalimentisofoho. ⁹ Oso hungkuno so'no huno wosyofisyano. Kako ahwomomo apa'no simentiso so'no neso pehoto. Olenoho. Sime'mo kako ahwomo mta'ni noponto hwaho ne lopo pmmentisoso kako hwahomo'mo a'amu poyo pe'nyofe angomo umentisofoho. ¹⁰ Olo hwe lohwo kako sime'mo hwahomo'mo umentiso sohwo kako aku ahwomo ne nohotimo simentisofoho. Simentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji hwaho ae'mjo yo'mayo hopi'nono Kilaisimo weho. ¹¹ Anituye syoho kengo kengo iyo so'ne Kilais kako a'amu anga'no anga'nohinomo yokumpohn'nyo uyalofoho. Oso yokumpohn'nyoso olenoho. A'amu fisomo kakoe hungkuno uyohojiku'mofone (*apousel*) syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anitu hungkuno jo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo a'amu Anituye hon'ngkanomo tipemayo'ne a'amu somo ufo'mayo'ne syoho uyalofoho. Nom'ni somo Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo so'ne kakoe hungkuno luti'hwayo'ne syoho uyalofoho. ¹² Oso yokumpohn'nyo nejopalokunjoso Anituye a'amu neso hofiiko kakoe syoho hofiyo ulohofiyo'ne nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo Kilaisiye a'apaho ne hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo anga'no anga'no sosofito'ningkuhwasi ufo'mo'nano. ¹³ Kilais kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nejapiwo'ningkiso so'no nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone hn'nwi nakwo simeho afa unantanoho. U nakwo Anituye hwomumne'no huno afa'nohino wonaymtonoho. Oso hohosohonta nakwoe simeho mo'mo Anituye hungkuno'nji Anituye huno'nji nakwoe hunomo

engo enaofihwoso'no nakwo Kilais pa'nyo sokafo umo'nantanoho. ¹⁴ Osohonta nakwo mehomi pa'nyo mohumanehwono. A'amu mehomi pa'nyoso hintalinyo ifofo mokomoiso hopa mokomoyalofoho. Hofikoe huno somo ehilo'memokomoyalofoho. A'amu afofo hungkuno'nji hwasyo hungkuno'nji selalokwofoso hofiko oso ifofo hopa sekumo umpo'nosetimantife'no yalokwofo. Osono sekwo tifi iningkakutoho. ¹⁵ O'lo, nakwo Anituye hungkuno ne somo ne'no iningkohwasi a'amu hopi'nonohino so'nji simeho iningkuhwasi Kilais nakwoe mnokino engo'njo sohwoe yahino wopingoso nakwoe simeho mo'mo engo wenaomontonoho. ¹⁶ Kilais kako nakwoe mnokino pa'nyo hweho. Nakwo kakoe sife aho yo'mayoso pa'nyo'nwoho. Mnokino sohwo kako a'apaho sohomo huno uyahonngki a'apahoso syoho ito'no iwo'nngkisofoho. I aho sohwo kako syoho nto'no miyo'manji ajo'miyo sohwa hofiko syoho nto'no mifitnnehofo. Oso'no Kilais kako syoho kengo kengo nejapmentisoso nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi syoho nto'no ihwasi nakwo ufo'mo'nantanoho. Ose ihwasi simeho afa iningkuhwasi Kilaisiye a'apaho hn'nwi engo imo'ningkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofantanoho.

Anituye a'amu neso hofiko yahino songo malokwofo.

¹⁷ Olo hungkuno loso ngko Anitumne'no yokumpohn'nyo waselimonne'no yohono. A'amu hwahoponjoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nngkohofoso oso pa'nyoso sekwo imo'nngkutoho. Hofikoe hunoso siki wo'nyofoho. ¹⁸ Hofikoe huno pikunnyo so'no sikwo'mjoho pa'nyofoho. Hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi huno'masoso hofiko Anitu kakoe songo humayoso momalokuyohofoho. ¹⁹ Hofikoe honngkano wonyo somne'no hofiko wonimango munyofoho. O'lo, hofiko honngkano wonyo somo ikuhufoku'mo'nyofoho. Yo'mayo yahino wonyo somne'no simeho fefoyo uyalofoho.

²⁰ Oso yahino hiso Kilais losetihwamentisotaho. Nihu'no awonoho. ²¹ Kilaisiye yahino wopingo so'no sekwo nupa'nontifi oso yahino homo somo tifi iningkowahonngkofi a'amu Jisasiye hungkuno neso nto losetihwamentohofoho. ²² Oso'no sekwo sekwoe hohontajo yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. Yo'mayo wonyo sekwoe simeho umojososo olenoho. Sekwoe hunomnohino iningkawentifi yo'mayo hi semo'nyoso honngkano hwasyomo ipesemotamojofoho. Oso hiso sekwoe hunomo wonyo semokumojofoho. Oso yahino wonyoso nihu'nahone foho'naopmno. ²³ Sekwoe hunoso sekwoe simehoso nihu'no songo umonono. ²⁴ Sekwo a'amu soku songo hmo'nimno. Oso a'amu songo soku Anitu kako pa'nyo wasemokumontonoho. Oso a'amu songo hiso wonyo honngkano nihu'no anefoho. Yahino ito'nohinofoho.

²⁵ Oseso sekwo hwasyo hungkunoso foho'naopmno. Apa'no nolikutoho. Sekwo hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. Sekwo huno ole seyohi, Nakwo Kilaisiye a'apaho'nwoho. Oso'no hungkuno nehopi'nohino fihnnimno. ²⁶ Sekwo sekwoe simeho wonyo semo'nngkuhwoso'no huno nto'no fisyafihupmno. Sekwo honngkano wonyo ifitnoho. Sekwo sekwoe simeho tohino nowentanngkuhwosi mofehi'nyo ikwo'mokoloho. ²⁷ A'amu simeho wonyo umo'nwo'nngkiso osohomo Seten

ehuhnnaofiwon'ingkisofoho. Oso'no sekwo Setenimne'no hoku'yo nohwosomputimafikutoho. ²⁸ A'amu yo'mayoso hufo iwo'n'ingkiso sohwo kako apa'no hufo ihwoloho. O'o, kako syoho wop'ingonohini wotipemano. Oso syohoso kako kakoe aho'nji yokumpohn'nyo ihwosi hamniyoho nomahwosi kako a'amu umofonyo iyo somo ufo'mano. ²⁹ Sekwoe mango mta'ni wonyo hungkuno nolikutoho. O'o, hungkuno wop'ingonohini nom'ne a'amu somo usofitofone filimno. A'amu nom'ne somo ufo'mayo'ne hungkuno wop'ingonohini filimno. ³⁰ Sekwoe humayo yahino so'no Anituye Towahuno Wop'ingo simeho tango ifisyimofikutoho. Anitu kakoe Towahuno Wop'ingo yofe nahwofo'ne nejapmentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Oso sikuno ae'uyo somo yo'mayo yahino wonyo somta'ni nihu'nahone isihutofonemaso sohonta nakwo Anitunji wop'ingo humanefoho. Huno ose nayohoho. Oso'no Anituye Towahuno sohomo simeho tango ukutoho. ³¹ Sekwo olo yahino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, simeho tohino, mango engo, sitofo, oso yahino wonyoso ikutoho. ³² Sekwo a'amu somo simeho uyikui yahino wop'ingonohini ulohopmno. Kilais sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu sekwoe wonyo wae yasema'mentiso hopaso a'amu fiso hofiko wonyo selohopijo somo hohujo'mo moho'naofikui wonyo hiso wae hmpmno.

5

Nakwo pomponahopo wohumano.

¹ Anituye mehomi soku Anitu hitoho engo sejap'iwon'ingkiso so'no sekwo kakoe yahino somo tifi fin'ingkamno. Kako pa'nyo hmmo'nimno. ² Kilais kako nakumo hitoho engo nejapmentiso so'no kako nakwoe wonyomne'no kakoe a'apaho wop'ingoso ihn'nao'mentisofoho. Anitu oso homo somo uhwononto akino wop'ingo wa'mentiso hopaso kakoe simeho wop'ingo umon'imentisofoho. Oso yahino wop'ingo somo fin'ingkamno.

³ Yo'mayo yahino wonyo, a'mohufo, kifosyoho, nom'ne hwafe yo'mayo so'no hi semo'nyo, oso yahino wonyoso sekumo se'mahwoloho. O'o, sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Oso'no a'amu fiso hofiko sekwo'njopo humafikui oso yahino wonyoso motipemapitnehoho. ⁴ Sekwo wonyo hungkuno nolikutoho. Hwasyo hungkuno syohi'nyo hungkuno wonyoso nolikutoho. O'o, oso yahinoso Anituye mehomimne'maho. Sekwo soku, sekwoe hungkunoso Anituye yofe ho'nomayo'nefoho. Kakimo isamoyoka ujo'nefoho.

⁵ Sekwo huno moi'wonoho. A'amu kifosyoho'njo sohwa, a'mohufo iwo'n'ingkohofoso, hungkuno wonyo liwo'n'ingkohofoso, a'amu kako ho'yangomnohini syafisyonto woma'mo liwo'n'ingkisoso, oso a'amu hiso hofiko Anitunji Kilais'nji siko a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumasiyo sopo m'mopitnefoho. O'o, nihu'no awonoho. A'amu yo'mayo ho'yango so'no hi umonoso sohwo kako ho'yango hiso kakoe Anitu pa'nyo imokinonto ho'yango somne hwomtame ulohofiwon'ingkisofoho.

⁶ Sekwo huno nto'no fisyafihupmno. A'amu oso yahino wonyo somo upesemotowantife'no yalokwofoso hofikoe siki hungkuno somo tifi in'ingkakutoho. A'amu oso yahino wonyo yontifi

Anituye hungkuno somo hwotoho fewo'n'ngkohoho somne'no Anitu kako simeho tohino umnonefoho. ⁷ Oso'no sekwo hofiko'nji ejoku'nohumafikutoho. ⁸ Sekwo soku, hohonta sikwo'mjoho'mo humamotofokuyoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe pomponahopo sehujaji'masofoho. Oso'no sekwo pomponahopo ne'no humafikui hano ito'no femoyimno. ⁹ Anituye pomponaholo so yahino wopingo'nji hon'ngkano nto'nohino so'nji hungkuno nehopi'nohino so'nji utihwa'nyopo ujo ejokwojasy'wo'n'ngkisofoho. Oseso sekwo oso yahino wopingoso ne'no fikuno. ¹⁰ Sekwo Anituye simeho wopingo umokiyo'ne hon'ngkano tipemafikui osomo syoho yokumpohn'nyo fikuno. ¹¹ A'amu sikwo'mjoho'mo nohumantifi hohontajo yahino wonyoso iwo'n'ngkohoho so'nji sekwo ejoku'nohumafikutoho. O'o, sekwo i'waho nto'no fiyimno. Oso yahino wonyoso ne anefoho. Sekwo a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no hungkuno ulikui hon'ngkano wopingo utihwamno. ¹² Yo'mayo yahino wonyoso hofiko hiyaso'mo iwo'n'ngkohoho so'no ngko sejo so'no wonimango n'ngkahon'ngki ifalifaliyo mamti'mokoho yohono. ¹³ Anituye pomponahoso a'amu yo'mayo hiyaso'mo y'wo'n'ngkohoho somo utihwa'nyopo ujo ehontojwasy'wo'n'ngkisofoho. A'amu fiso hofikoe yahino wonyo hwapingo neso uhwon'ngkui yahino wonyo somo woho'nofano likui Anitumo nihu'nahone uyantifitikenno. Oso'no uhwonantanoho. ¹⁴ Oso a'amu homo somne'no ta limotofoso ole nalohi,

Kiko saho wotnno sohosi, kiko hon'ngkano wonyomo nohumanji, a'amu poyo pe'n'ngkohoho pa'nyo humawo'n'ngkino, filikaho.

Kilais kakoe pomponahoho jije simehomo wolakisyo.

¹⁵ Sekwo sekwoe humayo yahino somne'no huno ito'no fisyafihupmno. A'amu Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo humawo'n'ngkohoho hopa nohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu huno'njo humawo'n'ngkohoho hopaso fisyohumamno. ¹⁶ Olohonta yahino wonyo pi'n'ngo engo wo'nnyoponoho. I sekwo soku olopo siki humayo'ne mohumulofo. O'o, yo'mayo iwo'n'ngkohofoso Anitumne'no fiyimno. ¹⁷ Sekwo Anitumne'no huno mosyafisiyo'njo ikuji yo'mayo syohoso ikutoho. O'o, ilofikutoho. Sekwo soku simo'mo Anituye hunoso tipemafikui tifi yo'mayo ito'no fiyimno.

¹⁸ Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo n'ngkui nonilohofikutoho. O'o, oso yahinoso sekumo wonyo wasemokumonte'no yohoho. I oso'no sekwo Anituye Towahunoso nomafikujono kako sekumo wosehula'ofono. ¹⁹ Oso'no sekwo nuhu'mokukui sekwo Anituye hungkuno hnn'ngkui kakoe yofe ho'nomayo'ne Ta'njo Iyoswo ta'nji filimno. Sekwoe towahunomo yokumpohn'nyo imokiyo'ne haohonta sekwo Hwe Engo Anitune'no syafisy'kui kakoe yofe foho'nomapmno. Oso'no tajo angomjo taso mango mta'ni likui simeho ajwo mo'mta'ni filulika'n'ngkuno. ²⁰ Yo'mayo se'maso so'no nan'ngkwohwo Anitumo isamoyoka ulimno. Wopingo'nohino se'mahwoso'no isamoyoka nolikutoho. O'o, tango so'nji se'mahwoso'no Anitumo isamoyoka ulimno. Hwapingoso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wopingo'nohino nalohof'wo'n'ngkiso so'no isamoyoka ulimno.

A'mu siyoswafe hungkunofoho.

²¹ Sekwo Kɪlaisiye hungkunomo tifi inɪngkwalokwofo so'no sekwo a'amu nom'ne somne'no hwahopo pawomno.

²² Moya'mi sofasi, sekwo sekwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais kakoe hungkunomo enjwa'mo humalofo hopaso sekwo sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ²³ Hwapɪngoso peho'neto. Hwe sohwa hofi'koe ape sofamo hwe engo imo'nontifi a'musyamo mokosyohumawo'nɪngkohofi'hwafoho. Oso hopaso Kɪlais kako kakoe a'amu ne sofe hwe mnokino engo'njo hweho. A'amu hiso Kɪlaisiye a'apahofoho. Kɪlais oso a'amu somo asomo utɪmayo'ne poyo pe'nɪmentiso hweho. ²⁴ A'amu Kɪlaisimo sɪmeho uyɪwo'nɪngkohofoso hofi'ko kakimo enjwa'mo humalofo hopaso moya'mi sofa hofi'ko hofi'koe hwehwamo enjwa'mo wohumafe.

²⁵ Hwe sohwasi, sekwo sekwoe a'musyamne'no sɪmeho epufohi filohopmno. Kɪlais kakoe a'amu ne somne'no sɪmeho engo uyɪmentiso so'no kako hofi'kine'no poyo pe'nɪmentisofoho. Oso pa'nyoso sekwo sekwoe a'musyamo sɪmeho uyɪmno. ²⁶ Kɪlais kakoe a'amu ne somne'no poyo pe'nɪmentiso so'no kakoe hungkuno so'nji mijo kiyomayo yahino so'nji hofi'koe huno hofi'koe sɪmeho honɪngkano wonyo ane kiho'maso imokalofoho. ²⁷ Oseso Kɪlais kakoe a'amu neso hofi'ko kakoe sɪmanopo lohopiyo sohonta hofi'ko honɪngkano wonyo nɪhu'no ane kiho'maso nɪhu'no wonyoangkafo'nohini lohopitnnefoho. ²⁸ Oseso sekwo hwe sohwasi sekwo upa'nɪmno. Sekwoe a'apahomne'no hitoho selofi'wo'nɪngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Hwe kakoe ape'nji sikoe a'apaho afa inɪmentisiyo so'no hwe sohwo kakoe apemo wopɪngo ulohofi'hwoso'no kako kakoe a'apahomo wopɪngo ulohofalofoho. ²⁹ Nakwo huno ole nayohi, a'amu kako kakoe a'apahomne'no mangohwa imo'nyoso awonoho. Kako kakoe a'apahomo wosopayo uyɪwo'nɪngkohoho. Kakoe a'apaho nto'no emokosyohumawo'nɪngkohoho. Oso pa'nyoso Kɪlais kako kakoe a'amu ne somo wopɪngo emokosyohumawo'nɪngkiso hweho. ³⁰ Hwapɪngoso nakwo Kɪlaisiye sife aho a'apaho'nwoho. ³¹ Anɪtuye hungkuno ole nalohi, U hwe fihwo kako kakoe kanɪngkwohwo'ya'umo ulɪko'mahwosi kakoe ape'nji womokotɪku'nanjiyoho. Oseso siko nem'no makotɪku'nisososiko a'apaho afa umo'nanjiyoho. Ose nalɪmentisofoho. ³² Oso hungkuno hiso'no nje hunoso olenoho. Hwapɪngo neso hufa'uyoho. Hwapɪngo hiyasoso ole, Kɪlais kakoe a'amu ne so'nji a'apaho afa imo'nalokwofo so'no nelalofoho. ³³ Oso'nohini'maho. O'o, sekwo hwe anga'no anga'nohino sohwa hnnontnne'no selalofoho. Sekwo hwe sohwasi sekwoe a'apahomne'no hitoho selofi'wo'nɪngkiso hopaso sekwoe a'musyamne'no hitoho waselofono. Oso'no sekwo moya'mi sofasi sekwo sekwoe hwehwafe yofe foho'nomapmno.

6

Mehomi so'nji kanɪngkwohwo'ya'u'njiye hungkunofoho.

¹ Sekwo mehomi soku, senɪngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho popmno. Anɪtu hofiyo ose ifitnne'ento lɪmentisofoho. ² Anɪtuye hungkuno ole nalohi, Kɪko jije mpohwo na'uye hungkunomo tifi finɪngkayo. Ose nalisofoho. Olo honɪngkano hungkuno lomo inɪngkuso'manji Anɪtu kako wopɪngo wakiloho'montonoho. Olo

honɪŋkano hungkuno sɪmo'mjo loso hungkuno ne ulinyo hi'njofoho. ³ Ne hiso olenoho. Kɪko hnnɪŋkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pojo'manji kɪko hwaho lopo wopɪngo nohumentanɪŋkiji soswo pi'nɪngo engo wokiyakolo'montonoho.

⁴ Sekwo hamnɪŋkwohwo'yoswasi, sekwoe mehomife hunomo wonyo umokukutoho. Hwasyo hungkuno nulɪkutoho. Sikoe mehomi somo Anɪtuye hungkuno lutɪhwahosi hofiyο mokosyohumahasɪ hofɪko hahn'nyo ifijo'manji hofɪkoe honɪŋkanomo siko nto'no mɪhwajinyo.

A'amu syoho ulohofiyο so'nji a'amu nom'ne somo mokosyohumawo'nɪŋkohο sofe hungkunοfoho.

⁵ Sekwo syoho ulohofiyο soku, sekwoe hwe engo nose mokosyohumawo'nɪŋkohο sohwafe hungkunomo enjwa'mo ito'no fosyohumamno. Sekwo sɪmeho hufa'uyo'njo imo'nɪŋkutoho. O'o, sekwo hofɪkoe syoho somo yokumpohn'nyo fiyɪmno. Sekwo Kɪlaisɪye hungkunomo tɪfi inɪŋkawo'nɪŋkohο hopaso sekwoe hwe engo sohwoe hungkunomo tɪfi nto'no finɪŋkamno. ⁶ U sekwo a'amu wonahonɪfe lɪkuji a'amufe hunomo afofo umokano lɪkuji hofɪkoe tɪmopo syoho yokumpohn'nyo ikutoho. O'o, sekwo Kɪlaisɪye syoho ulohofiyο kuyoho. Oso sekwo sekwoe hwe engo sohwoe syoho yokumpohn'nyo ifijosο sekwo yahino Anɪtu umo'nɪwo'nɪŋkiso somo inɪŋkwalokwofo. ⁷ Sekwo sɪmeho wopɪngo'nji sekwoe syoho fiyɪmno. Sekwo a'amu hwahoponjo somnohini syoho miyalokuyohοfo. O'o, sekwoe Hwe Engo Anɪtuye syoho yalokwofo. ⁸ Sekwo huno seyohοho. A'amu syoho ulohofiyο so'nji a'amu syoho somo mokosyohumalofo so'njimo Anɪtu hofɪkoe syoho somo uhwonɪwo'nɪŋkiso sohwo hofɪkoe syoho wopɪngo somne'no kako yano ulofiyonefoho.

⁹ Sekwo a'amu syoho selohofiyɪwo'nɪŋkohοfo soku sekwo a'amu homo somo hofiyο mokosyohumamno. Sekwo iyoho lɪmofo yahinoso foho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo Anɪtu kako ahwomomo humaso sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumawo'nɪŋkiso hweho. Kako a'amu yofe engo'njo so'nji a'amu sikiŋjo so'njimo uhwononteso afa'nohino uhwonɪwo'nɪŋkohοho.

Anɪtuye a'amu neso hofɪko hwe ikujohο'ne kako mekino sampe yo'mayoso nto'no esyohumayo'ne hungkunοfoho.

¹⁰ Ngko olo hungkuno ae'uyo loso waselɪmonne'no yohono. Sekwo Anɪtu'nji makotoku'nnyo soku, Anɪtu kakoe yokumpohn'nyo'nji ufohi'nɪmno. ¹¹ Seten kako sekumo yamοfo selohofɪwo'nɪŋkiso so'no sekwo Anɪtuye mekino, sampe, yo'mayoso nomafɪkuji yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Setenɪye huno wonyo so'nji kakoe yahino wonyo so'nji fongki'nane'no yokumpohn'nyo wolohofano. ¹² Nakwo a'amu hwahoponjo so'nji ikujohο mofongki'nalokuyɪhwono. O'o, nakwo Seten'nji towahuno wonyo so'nji fongki'nalokuhwono. Towahuno wonyo hiso hofɪko a'amu sɪkwo'mjohο'mo humalofo somo yokumpohn'nyo mokosyohumalofo. Hofɪko hwahopo emoyontɪfi ahwomomo emoyɪwo'nɪŋkohοfofoho. ¹³ Oso'no sekwo Anɪtuye mekino, sampe, yo'mayoso olhonta mapmno. Ose mafɪkuji yo'mayo wonyo i'mofapɪhwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofɪkuji Seten'nji towahuno wonyo so'nji ikujohο fongki'nɪfijosο sekwo

hofikimo nuyakolopitnnefoho. Nuyakolofikuji yokumpohn'nyo ne'no lohopitnnefoho.

¹⁴⁻¹⁷ Oso'no nto'no esyohumayo yahino so'no nakwo huno wosyofisyano. A'amu kako mango hwamo wafongku'mo lihwosi kako kakoe mekinohwa, sampehwa, omoyohwa, nomahwosi yokumpohn'nyo waloho'montonoho. Mango sohwa hofiko oso hwe huhwo sohomo wofonjosyano likuji me fifijoso mupolopitnnehofo. Hwapingoso kako nto'no esyohumunyo hweho. Oso pa'nyoso Seten nakumo ikujoho monafongkiso'ne ito'no wesyohumano. Nakwoe sampe, mekino, omoyo, yo'mayoso olenoho.

Hungkuno nehopi'nohino wolano. Hwasyo hungkuno molanehwono. Oso hungkuno neso sekwoe ahuloho pa'nyofoho.

Honingkano wopingo'nohini uyano. Wonyo honingkano ihwaloho. Oso honingkano wopingo'nohinoso sekwoe swokinoponjo ikujoho melikosafu pa'nyofoho.

Anituye hungkuno wopingo a'amufe simeho pompengo ifisyimofoneo wolutihwano. Oso hiso sekwoe sife manji'mofu pa'nyofoho.

Seteniyeyo'mayo tango ne'maso so'no Anitu kako nefo'mayo'ne so'no simeho hi'ntnnono uyano. Oso simeho hi'ntnnono hiso nakwoe sampe pa'nyofoho.

Nakwo Anitu asomo netimayo'ne so'no huno wosyofisyano. Oso nakwoe sohwo ho'yo pa'nyofoho.

Anituye hungkuno so'no huno nto'no wonayono. Oso Anituye hungkuno hiso nakwoe hwakuhwajo hosimno pa'nyofoho.

Kakoe Towahuno Wopingo sohwo hungkuno lomne'no wonetihwamtonoho.

Yo'mayo melikosafu hiso sampe mekino yo'mayo pa'nyoso nto'no wesyohumano.

¹⁸ Mpohumo jomo ne'no ulimno. Kakoe Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyo sejapihwoso'no Anitumo jomo ulimno. Nto'no fohontohumamno. Piso'mo'nyo ikutoho. Sekwo Anituye a'amu ne somne'no engolopohamo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁹ Sekwo Mpohwo Anitumo ngkimo nifo'mayo'ne jomo ole ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno nje mangomo ho'nanisyihwoso'no ngko iyoho iyo yahinoso monje yasyimo Anituye hungkuno wopingoso a'amufe hunomo ehohosasiyo'ne ulimo. Oso hiso'no sekwo Mpohumo ngkine'no jomo ulimno. ²⁰ Ngko a'amumo Anituye hungkuno lutihwawo'ningskohe hwo'nyoho. Oso'no ngko impo'angomo humaleno. Olopo nohumahm'mo iyoho miyo'njo imo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwayo'ne sekwo Mpohumo jomo ulimno.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Tikikos neningkwa'wehwo Anituye syoho ulohofiyo wopingo sohwo kako nose'mahwosi yo'mayo ngkimo ni'ma'maso so'no yoloho waselimonte hweho. ²² Oso'no ngko kakimo sekuyepono lihwojalokweno. Kako nakwoe humayo so'no selihwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesofito'montonoho.

²³ Naningkwowho Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais'nji siko'monta'i sekwoe simeho pompenjiyo semokohosi sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofo so'nji simeho hi'ntnnono engo uyo so'nji

wosejopanjiyoho. ²⁴ A'amu nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimo hitoho ulofoso musi'kwajiyo'njo iwo'n'ngkohoho osomo Anitu kako wopingo uloho'montonoho. Ngko Poul'ni hungkuno hiloso mt'i'mokohono. Osohopeho.

Filipai

Olo Iyoswo loso Poul A'amu Filipai somne'no Mt+'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t#wenti-nain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopol'keno olo iyoswo loso Poul a'amu Filipai somne'no mt+'mokumentisofoho. Hwaho Yulop hohnta'ni tajo ango i'mofapeso ango Filipai sopo kaki'no ifawo'mentisofoho. Oso tajo ango hiso Poul ul'ika'mentisofoho. Poul olo iyoswo mt+'mokiyo hwap'ngoso olenoho. Poul kako impo'angomo humentan'ngki a'amu Filipainjoso kakimo ufo'mayo'ne hamniyoho uyahot'mentohoho so'no Poul kako isamoyoka ul'monto mt+'mokumentisofoho. Oso hamniyoho hiso hwe anga'nohinohumo uyahot'mentohofofoho. Kakoe yofeso olenoho. Oso Epeefiloutaitas'yoho. Oso hwe Epeefiloutaitas huhwo sohwo Poul+'nji Loum nohumanji oso hwe huhwo sohwo kako mnokino t'pemahon'ngki Poul oso hwe huhwo sohomo kakoe ango Filipaine'no asomo uhwaj'monto oso iyoswo so'nji mt+'mokyahot'mentisofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s'mo'mjoso olenoho. S'monyofoho. (Hungkuno hiso Filipai sohe engo 4 hon'ngkano we'e 4. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Poul kako Loum impojoho yonto mt+'mokumentisofoho. Oso'no nakwo iyoswo homo lomo atofa lihwasi t'fi un'ngkohwano.

¹ Sekwo An'ituye a'amu soku ango Filipai humawo'n'ngkohoho somne'no ngko Poul+'nnonji Timouti'nji nekwo Hwe Engo Jisas Kilais'ye syoho ulohofiyo sohwoya'i olo iyoswo loso semt+'mokiyalokuhwayo. Sekwo Hwe Engo Jisas Kilais oso hune'no s'meho uy'wo'n'ngkohoho so'nnonji a'amu sekumo semokosyohumayo'ne uhwsopo'mentohoho sohwanji a'amu An'ituye syoho somne'no sefo'mawo'n'ngkohoho sohwatne'no semt+'mokiyalokuhwayo. ² Mpohumo olo'no jomo ul'wo'n'ngkuhwoyo. Nan'ngkwohwo An'itu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais+'nji siko'monta'i siko sekumo wop'ngo selohofohosi sekwoe s'meho pompenjiyo wosejopanjiyoho. Oso'no jomo ul'wo'n'ngkuhwoyo.

Poul kako An'itumo isamoyoka ul'imentisofoho.

³ Ngko sekumne'no huno syasyefisyontne s'ikuno somo ngko nje An'itumo isamoyoka ul'wo'n'ngkohono. ⁴⁻⁵ Hwap'ngoso sekwo An'ituye hungkuno s'ikuno s'mo'mjo upo'noma'mentohoho somta'ni sekwo Jisas Kilais'ye hungkuno wop'ngo a'amumo ujo'ne syoho somne'no n'ifo'ma'mop'wo'n'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko An'itumo sekumne'no jomo ul'wo'n'ngkohe sohonta ngko s'monyo iwo'n'ngkohefoho. ⁶ Ngko huno ole nto niyohi, An'itu kako sekwoe s'meho mo'mo syoho wop'ngo ema'mentiso sohwo oso syohoso ne'no mji'mop'hwosi sekwoe hon'ngkano wop'ngo imokuhwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako asomo poso sohonta An'itu oso syoho wop'ngoso

moi'wo wesojwamo'montonoho. Sekwo honingkano wonyo ane'njo humantifitne kuyoho. ⁷ Ngko simeho sejopalokweno. Ngko sekumo hitoho sejopalokweso ito'nohinofoho. Hwapingoso ngko impo'angomo mohumayo sohonta ngko Jisas Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amu somo ulonji hungkuno hiso'no a'amu ngkimo ntohoningkahoningkofi ngko aku hungkuno ulahonngko hungkuno hiso yokumpohn'nyo imo'n+mentisofoho. Oseso hungkuno nehopeho nt+mentisofoho. Oso hohosohontajo so'nji olohonta ngko impo'angomo humale lohontajo'nji sekwo ngkimo nifo'ma'mop+wo'n+ngkohofofoho. Sekwo An+tumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi ngkine'no syon+fi+syontifi Mpohumo ngkine'no jomo ul+wo'n+ngkohofofoho. Oso'no sekwo ngko'nji majopohi'nontani nakwo Jisas Kilaisiye hungkuno wopingoso a'amumo lut+hwawo'n+ngkuhwoni'nwoho. Ose humentan+ngkuhwoni An+tu kako kakoe wopingoso nalohofiwo'n+ngkiso hweho. Oso'no ngko sekumne'no simeho wopingo n+mo'n+ngkohoho. ⁸ An+tu kako nje simehomo t+mo uhwon+wo'n+ngkisofoho. Oso'no kako olo hungkuno selalokwe loso nehopeho huno uyohoho. Oso ngko sekumne'no n+mo'nantokunjoso nehopi sejopalokweso nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais mta'angofoho. Oso'no Jisas kako sekumne'no sejopalokuso hopa ngko sejopalokweno. Oseso ngko ole n+mo'n+mojoso wasehon+monne'no yohono.

⁹ Mpohumo sekumne'no jomo ulalokwe loso olenoho. Sekwo An+tu'nji a'amu nom'ne'ntnne'no hitoho selofalokunjoso engo imo'n+ngkuhwasi ne'no mj+mpo+hwosi m+kun+mposo engo umo'nono. Oso'nji sekwo An+tumne'no huno engo t+pemaf+kuji yo'mayo yahino so'no huno ito'no fi+syaf+hupmno. ¹⁰ Ose syaf+sy+kuji yahino wonyoangkafo'nohino somo huno syaf+sy+kuji osomnohini uy+mmo. Oso'no Mpohumo sekumne'no ulalokweno. Ose ifijo'manji sekwo honingkano wonyo ane'njo imo'n+ngkuji Jisas Kilais kako a'amufe hungkuno ikwolofone sikuno somo kako ole selonefoho. Sekwo wopingo'nohini kuyoho. Wonyo honingkano ane'njo kuyoho. Ose selonefoho. ¹¹ Ou, sekwo olopo nohumaf+kuji Jisas Kilais kako'nohino kakoe yokumpohn'nyo sejap+hwosi sekwo honingkano wopingo'nohini uyantifeho. Oso hohosohonta sekwoe humayo wopingo'nohino somo a'amu nosehon+ngkuji An+tu yefe engo noho'nomaf+kuji An+tumno isamoyoka ulantifeho.

Poul kako impo'angomo humayo so'no a'amu pi'n+ingo engoso Jisasiye hungkuno upa'n+mentohofofoho.

¹² Nje a'amu soku, ngko impo'angomo humale so'no sekwo huno ole sey+hwoloho. Jisasiye hungkuno wopingoso impo'angomo into'naweho. Ose syaf+sy+ikutoho. O'o, yo'mayo ngkimo tango n+mahonjoso a'amu pi'n+ingo engoso hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. ¹³ Ngko impo'angomo humale kalohi nakwoe hwaho mokosyohumayo Sisa oso hwoe a'amu nehontohumayo hopi'nonohino sohwanji nom'ne a'amu olopo humalofo sohwantnne'no Jisasiye hungkunomo upo'nalokwofo. Hofiko huno ole uyohoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiy+wo'n+ngkohe so'no impo'angomo humaleno. ¹⁴ I ngko impo'angomo humale so'no a'amu An+tumno simeho hi'ntnnono we'le uy+wo'n+ngkohofoso hofiko impo'ango somne'no iyoho ko un+ngkahon+ngki hofiko ngkimo nohon+mentohofoso'no hofiko

iyoho munyofoho. Oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono engo uyontifi kakine'no yokumpohn'nyo humalofo. Oso'no hofiko a'amu somne'no iyoho miyo'njo yontifi Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

¹⁵⁻¹⁶ A'amu fehohnjo huno wopingo'njoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne Jisasiye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo. Oso a'amuso hofiko olo so'no huno uyohoho. Ngko Pouli'ni olo impo'angomo humaleso Jisas Kilaisiye hungkuno ito'nohino liwo'n'ngkohe so'no Anituye hungkuno yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'ne impo'angomo humaleno. Oso'no hofiko ngkine'no hitoho ulofahon'ngki hofiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo ulalokwofo.

I a'amu nom'ne fehohnjoso hofiko nje syohomme'no simeho wonyo umo'n'ngkahon'ngki nje yofe monje yanisyontifi hofiko hofikoe yofe ho'noma'nyo'ne Kilaisiye hungkuno nom'ne a'amumo nto'no mulalokuyohoho. ¹⁷ Oso'no hofikoe hunoso nto'nohinimaho. O'o, hofiko ngkimo woniyokolofantifi hofiko ngkimo tango wontopantifi yontifi hofiko Anituye hungkuno nto'no mulalokuyohoho. ¹⁸ Huno ose ko syofisyahon'ngkofi ngko simonyo yalokweno. Hwap'ngoso a'amu hofikoe yofe ho'noma'nyo oso hwanji a'amu Anituye yofe ho'nomawo'n'ngkohoho sohwanji hofiko Jisasiye hungkuno ho'nim+wahonjo so'no ngko simonyo yalokweno. Oso hiso olohonta'nohinimaho. O'o, ne'no wanjimo'n'imontefoho.

Ngko olo hwaho lopo songo humaleso Jisasi'nji humalohwoyo.

¹⁹ Olo hiso'no ngko huno niyohoho. Sikuno huhwo huhwi sekwo Anitu ngkimo nifo'mayo'ne jomo ulahon'ngkofi Jisas Kilaisiye Towahuno nisosofitofahonjo so'no yo'mayo tango n'imanteso ngkimo wopingo nthofantofoho. Oso'no ngko huno niyohoho. ²⁰ I ngko olo so'no nimo'n'ngkohoho. Ngko yo'mayo i'meso ngko wonimango mannonehoho. O'o, ngko Jisas Kilaisiye hungkuno so'no yokumpohn'nyo loho'mne hopaso yokumpohn'nyo ne'no waloho'monnoho. Yo'mayo syoho Anitu ntap'wo'n'ngkisoso ito'nohini uyimonne'no yohono. Olohonta'nji yo'mayo i'me'no Jisas Kilaisiye yofe engo imo'none'enji yalokweno. Ihwoni, ngko poyo pe'ni'mo, u songo humahm'me'no ngko ole'no nimo'n'ngkohoho. Ngko Jisasiye yofe woho'noma'monnoho. ²¹ Nje hunoso olenoho. Ngko songo humaleso ngko Jisasi'nji songo humaleno. Oso wopingofoho. I oso'no ngko poyo pe'ni'mo Jisasi'nji Anitu'njopo humayoso oso yakolo'nnyofoho. ²² Oso'no ngko huno hufa'u'njo hwo'nyoho. Simo'mjoso olenoho. Ngko olo hwaho lopo humahm'mo Anituye syoho imeso ne engo mjimo'n'im+wesoso oso wopingofoho. Oso'no ngko pipi imnehono. ²³ Olo hilo so'no ngko simeho hufa'u'njo hwo'nyoho. Ngko nope'ni'me'no Jisasiye ahwomomjo ango sopo humayoso olo hwaho lophonjo humayo somo yakolo'nnyofoho. ²⁴ I oso'no ngko poyo pe'ni'me'no ngko sekumo pipi sefo'ma'mnehono. Oso'no ngko sekwo'nji humahm'mo sefo'mayo oso wopingofoho. ²⁵ I ngko oso hiso'no simeho hi'ntnnono uyonji huno ole niyohi, Ngko sekwo'nji humahm'mo Anituye syoho ne'no mjim+hwasisekwoe simeho hi'ntnnohino uyoso engo imo'n'ngkuhwoso'no simeho wopingo mikun'imposo wasemo'nimontonoho. ²⁶ Oseso ngko sekumo

apa'no se'mahoni'mo sekwo ngkine'no simonyo ikuji sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlaisiye yofe woho'nomanti'feho.

A'amu Filipai so'nji Poul'i'nji nomajoku'n'ingkuji Jisasimne'no tohino womanti'feho.

²⁷ U, ngko sekumo mose'maso'njo ime sohonta sɩkuno huhwo huhwi sekwo Jisas Kɩlaisiye hungkuno tɩfi in'ingkakujji wop'ingo'nohini fosyohumanno. Ose ifijo'manji ngko sekumne'no hungkuno upa'nɩ'maleso olenoho. Sekwo simeho anga'nohino so'nji nomajoku'n'ingkuji sekwo Anɩtuye hungkuno a'amu somo lutɩhwafɩkujjo'no hofɩko Jisas Kɩlaisimo simeho hi'ntnnono uyanti'feho. A'amu fehohnjo Anɩtuye hungkuno nakwolaho selɩkujjo'no sekwo yokumpohn'nyo ne'no lohofɩkujji kakoe hungkuno ne'no wolutɩhwanti'feho. Oso'no upa'nɩ'mo. ²⁸ Sekwo oso pa'nyo nomajoku'n'ingkuji sekwoe mango sohwanne'no iyoho masenonehoho. O'lo, sekwo Anɩtumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Ose ikujo'no mango sohwa hofɩko nosehon'ingkuji huno ole uyono. Nakwo tɩkanomne'nwoho. Hwap'ingoso Anɩtu kako hofɩkimo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumentan'ngki uhwonolokuhwono. Oso hunoso Anɩtu kako sekwoe mango sohwanne'no uyɩmontonoho. I sekwo huno ole waseyono. Anɩtu kako sekumo sefo'mawo'n'ingkisohwonji sekwo kako'nji songo ne'no humantokutne kuyoho. ²⁹ Sekwo a'amu Anɩtu'nji makotɩku'nyo sokumo Anɩtu yahino hufa'u sekwoe simeho wop'ingo semokiyo'ne sejapmmentisofoho. Nom'ne anga'no sejapeso olenoho. Sekwo Kɩlaisiye yokumpohn'nyo sefo'mayo'ne somo simeho hi'ntnnono uyalokwofo. Nom'ne sejopalokunjoso olenoho. Sekwo Jisas Kɩlaisimne'no tohino womanti'feho. ³⁰ Hohonta ngko sekwo'nji humamentohohonta sekwo ngkimo nto nohonɩmentohofohoho. Ngko Anɩtuye hungkuno a'amumo ujoso'no ikujoho pa'n'ingso syoho yokumpohn'nyo imotefoho. I lohonta sekwo upo'nalokwofo. Ngko oso pa'nyo ne'no yonji lohonta tango ne'no malokweno. Sekwo olo so'no huno waseyono. Sekwo ngko'nji majopohi'nɩmentɩhwone so'no Anɩtumne'no yokumpohn'nyo lohofontani yo'mayo tangoso hinjoho'nɩmo ne'malofoho.

2

Nakwoe yofe monje esyɩhwasi nom'ne a'amu somne'no hitoho wonalofono.

¹ Sekwo Kɩlaisi'nji makotɩku'nyo so'ne yokumpohn'nyo lalohokwofo. Jisas Kɩlais sekumne'no hitoho ulo'mentiso so'no sekwoe simeho wop'ingo lasemo'n'ingkohoho. Anɩtuye Towahuno Wop'ingo sekwoe simehomo humentan'ngki kako'nji simeho afa inontɩfi kakoe hungkunomo tɩfi lin'ingkowalokwofo. Sekwo nom'ne a'amu somne'no hitoho selofahon'ngki sekwo hofɩkine'no hitoho laselokwoho. ² Sekwo eno ntɩfijo'manji sekwo huno anga'no in'ingkuji simeho afa in'ingkuji sekwo nje simeho wop'ingo wonɩmokatɩfeho. Oso'no sekwoe simehoso anga'nohino'nji fosyohumantokuno. ³ Sekwo huno sekumne'nohini syafɩhu'n'ingkutoho. Yo'mayo yahino wonyo so'njo sekwoe yofe ho'noma'nyo'neso foho'naopmno. Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ingkutoho. O'lo, sekwo nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawomno. Sekwo nom'ne a'amufe hon'ingkanoo wop'ingo

somne'no huno ole syafisyikutoho. Nakwoe yahinoso hofikimo yakolo'nnyofoho. Ose syafisyikutoho. ⁴ Sekwo anga'no anga'nohino soku sekwoe yo'mayo yo'mayo osomnohini syafisyikutoho. O'o, nom'ne a'amu somne'no syafisyikuji ufo'mapmno.

Kilais kakoe yofe monje ehin'ngkahon'ngki Anitu kakoe yofe hiso ho'nima'mentisofoho.

⁵ Oso yahino wonyoangkafo Jisas Kilais imentiso pa'nyoso sekwoe huno afa'nohini in'ngkuji t'fi fin'ngkamno. ⁶ Jisas Kilaisiye yahinoso olenoho.

Jisas kako nakwoe hwaho lopo mape sohonta kako Anitu nehwo humamentisofoho.

I oso'no Jisas kako oso yofe engo hwofilo'nnyo somne'no mosyafisiyo'njo yonto yofe osomo yokumpohn'nyo mokemokosyohumamentisofoho.

⁷ O'o, ni'hu'no awonoho. Jisas kako Anituye humayo so'nji yofe engoso yokumpohn'nyo engo so'nji nuliko'manto a'mu hwahoponjosi aswo ma'mentiso sohwo Jisas kako yofe engo ane pa'nyo'njohwo imo'nimentisofoho.

Kako syoho ulohofiyi pa'nyo imo'nimentisofoho.

A'amu hwahoponjoso uhwonimentohofoso a'amu hwahoponta'angohwo pa'nyo uhwonimentohofofoho.

⁸ Jisas huhwo sohwo kako kakoe yofe engo monje yasyonto kan'ngkwowhoe hungkunomo haloho po'miwento kakoe pe'nyo so'no eno ulonto pe'nimentisofoho.

Kakoe pe'nyoso a'amu hon'ngkano wonyo'njoso pa'nyoso iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho.

⁹ Anitu uhwonimentisoso Jisas kakoe yofe monje nto ehin'ngkahon'ngki uhwononto oso'no Anitu Jisas kakoe yofe yokintahopo ho'noma'mentisofoho.

Oseso Anitu kako yofe nom'ne a'amu somo hwofilo'nnyo uyimentisofoho.

¹⁰ Jisasimo Anitu kako oso yofeso uyimentisoso a'amu ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji a'amu poyo nto pe'nimentohofoso so'nji Jisasimne'no hwo mtame ehumafikuji kakoe yofe ho'nomapitnne'ento Anitu yofe engoso uyimentisofoho.

¹¹ A'amu hopi'nonohinofe mampahoso ole ho'nonefoho.

Jisas Kilais sohwo kako nakwoe Hwe Engo hweho. Ose ulikuji nan'ngkwowho Anitu huhwo'njiye yofe yokintahopo ne'no waweno.

Nakwo a'amufe pomponaho lopo wohumano.

¹² Oseso nje a'amu soku hohonta ngko sekwo'nji humamentohe sohonta sekwo nje mampahomo nupa'nont'fi t'fi nn'ngkapmentohofofoho. I olohonta ngko sekwo'nji mohumayo'njo kengopo humentani'mo sekwo nje mampahomo t'fi ne'no nn'ngkapmno. Anitu sekumo asomo setimayo so'no huno syafisyikuji kakine'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Nakwo Anituye simeho tango ifisyumofanoho likuji sekwo iyoho sen'ngkuhwoso'no Anitumo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. ¹³ Nakwo huno nayohoho. Anitu nakwoe simeho mo'mo syoho yalokunjo so'no Anituye simeho wop'nggo

umo'nyo'ne yo'mayo syoho ifitnne'ento limentiso so'no Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nejap+hwoso'no kakoe syohoso uyantanoho. Anituye hungkunomo tifi ining kayo'ne hunoso Anitu kako nejap+wo'n+ngkisofoho.

¹⁴ Yo'mayo syoho kiko fiyo kiliwo'n+ngkohoho so'no kiko wonyo hungkuno ulohotoho. Yoka ulohotoho. O'o, oso yahino hiso foho'namofo. Sekwo yo'mayo hopi'nonohino iwo'n+ngkohofoso simeho wop+ngo'nji fikuno. ¹⁵ E'wa, sekwo oso hiso ifijo'manji sekwo Anituye mehomi soku olo hwaho lophonjo a'amu hon+ngkano wonyo pi'n+ngo'njo lopo nohumentan+ngkuji sekwo hon+ngkano wonyo ane wop+ngo'nohino uyantifeho. Oseso a'amu nom'ne nosehon+ngkuji sekwoe yahinoso wonyofoho masel+fitnnehoho. Sekwo a'amu Anitu'nji humalofo soku a'amu olo hwaho lopo sikwo'mjo ho'mo humalofo somo sekwo hntokwaliyo pomponaho hopa l+swahon+ngkuji ¹⁶ oso sekwo Anituye hungkuno songo ne'no humayo'neso hungkuno woluthwantifeho. Ose'manji Jisas Kilaisiye Sikuno Engo somo ngko sekumne'no simonyo uy+monnoho. Hwap+ngoso yo'mayo syoho sekumne'no siki imentohe'maho. O'o, syoho homo somo ne into'nowntan+ngkuhwososo uhwon+monnoho. Oso'no ngko sekwoe yofe woho'noma'monnoho.

¹⁷ A'amu Anitune'no yahu sojopo fonjokisasi+wo'n+ngkohoho hopaso sekwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyontifi sekwoe simeho, huno, afa inontifi yo'mayoso Anitumo uy+mentohofofoho. Oso hopaso sekwo ngkine'no simonyo ifijo so'no nje honiyoso hofiko wofonjon+s+humant+fit+keno. Ngko huno maniyohoyohoho. I oso hiso imo'n+ngkuhwoso'no'manji nje simeho wop+ngo wan+mo'n+montonoho. Oso'no olo simeho wop+ngo hiso ngko sekumo womotasefohi'n+monne'no yohono. ¹⁸ Oso pa'nyoso sekwo ngkine'no simeho wop+ngo wasemo'nono. Nakwo nufohi'n+ngkuhwasi simeho wop+ngo wonamo'n+montonoho.

Poul kako Timouti sohwoe hungkuno mt+imokumentisofoho.

¹⁹ Ngko sekwoe angopono Timoutimo l+hwat+mne'enji Hwe Engo Jisas Kilaisimo jomo ulalokweno. Kako oso hiso'no hon+ngkano somo hwasampesoso ngko we'lenepi woli+hwat+monne'no yohono. Timouti kako nose'mahwosi ngkimo asomo non+imahwosi sekwoe hungkuno yo'mayo se'maso so'no want+montonoho. Ngko nupa'n+mo sekwoe hungkuno hiso ngkimo yokumpohn'nyo wan+sofifito'montonoho.

²⁰ Timouti huhwo sohwo kako sekwo'nji simeho afa inalokwofo sohwo nom'ne a'amu kako pa'nyo sohwo olopo mohumuyoho. O'o, Timouti'nji nekwoe simeho sekumne'no afa in+wo'n+ngkuhwoyo.

²¹ A'amu nom'ne sohwa hofiko Anitumne'no simeho nto iwolo'mokumentohoho sohwa hofiko hofikoe huno syohomnohino syafisi+wo'n+ngkohofofoho. Hofiko Jisas Kilaisiye syoho somne'no huno mosyafisiyo'njo y+wo'n+ngkohofofoho. ²² Oso'no sekwo huno seyohoho. Timouti sohwo kako hwe wop+ngo hweho. Mehomi sohwa hofiko homn+ngkwohwosamo ufo'mawo'n+ngkohoho hopaso Timouti sohwo Jisas Kilaisiye syohomne'no nifo'mawo'n+ngkiso hweho.

²³ Ngkimo yo'mayo ni'mane so'no huno nihwoso'no Timoutimo woli+hwat+mo. ²⁴ Ngko sekwoe angosopo se'mayo'ne Anitu hon+ngkano

n+mofiyo'ne jomo ulalokweno. Ngko hon+ngkano non+mofihwoso'no ngko sekumo we'enepe wose'ma'monnoho.

Poul kako Epeefiloutaitas sohwoe hungkuno mt+'mokumentisofoho.

²⁵ Ngko huno ole niyohi, ngko nen+ngkwa'wehwo Epeefiloutaitas sekwoe ango pone'no wolihwatimo eso huno niyohoho. Kako ngko'nji Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo iwo'n+ngkuhwoyo hweho. Hohonta sekwo kakimo ngkiyepo uhwat+mentohofihweho. Oseso kako sekune'no ngkimo nifo'mawo'n+ngkiso hweho. ²⁶ Sekwo Epeefiloutaitas mnokino engo tipema'mentiso so'no upa'n+mentohofiso'no kako huno pi'n+ngko syasyefisyonto wasehon+monte'no yalofoho. ²⁷ U nehopi. Kako mnokino engo tipemanto wape'n+monto imentisofoho. I oso'no Anitu kakine'no hitoho ulo'mentisoso kako mape'n+mmentisofoho. Oso hitoho hiso kakine'nohino ulo'mentiso'maho. O'o, ngko huhwo'nnontne'no ulo'mentisofoho. Anitu kako ole l+mento, Poulimo tango nom'ne nom'ne u'manohonto Epeefiloutaitas wop+nggo umokumentisofoho. ²⁸ U nje simoho wop+nggo nimo'n+ngkahon+ngki sekuyepo wolihwatimne'no yohono. Kako sekumo apa'no se'mahwoso'no uhwon+ngkuji sekwoe simoho wop+nggo wasemo'n+montonoho. Oso'no nje simehoso nohayo wanimontonoho. ²⁹ Sekwo kakimo nuhwon+ngkuji sekwo Anitumne'no simonyo yalokwofo so'no sekwo simoho wop+nggo uy+kuji ut+mapmno. Sekwoe a'amu Epeefiloutaitas oso hwoe yahino'njo pa'nyo sohwoe uhwon+ngkuji osohwafe yofeso foho'nomapmno. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo'no foho'nomapmno. ³⁰ Sekwo ikanopo humantifi Poulimo pipi ufo'mane'entifi Epeefiloutaitas uhwat+mentohofofoho. Kako ngkimo non+manto kako Jisas Kilaisiye syohomnohino huno syafisyonto kako we'enepe wape'n+monto imentisofoho. A'amu oso pa'nyo sohwoe hofikoe yofe foho'nomapmno.

3

A'amu Kilaisimo simoho hi'ntnnono uyo oso a'amu sohwo kako a'amu ne hweho.

¹ Nje a'amu soku, ngko hungkuno sekune'no mt+'mokalokwe loso wesojwao'mneso olenoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no simonyo fiy+mno. Ngko olo hungkuno apa'no selalokwe so'no piso'mo'nyo mann+ngkiyohoho. O'o, sekumo sefo'mayo'nefoho.

² Sekwo a'amu hwasyo liwo'n+ngkohoho sohwoe'no i'wahon'no fiy+mno. Hofiko sekumo hofikoe hon+ngkano hohontajo somo upesemotowantife'no yalokwofo. Oso'no sekwo hwe sohwasimo sekwoe a'apahoso sihu wosekolofantife'no yalokwofo. ³ A'amu huhwo sohwa hofiko sihu kolo'n+wo'n+ngkohoho sohwa hofiko hofikoe hwasyo hungkuno ole losetihwalokwofo. Sekwo Jisasimo simoho hi'ntnnono uy+kuji hwe sohwa a'apaho sihu kolo'n+fi'jo'manji Anituye a'amu ne umo'nantifeho. Oso hwasyo hungkuno losetihwalokwofo. Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi kakoe Towahuno'nji nohumentani Anitu ne sohune'no hwomtame y+humawo'n+ngkuhwone'nwoho. Oso yahino hiso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako nakumo naloho'mentiso so'no syafisyontani oso hiso'no isamoyoka uliwo'n+ngkuhwone'nwoho. Yo'mayo yahino nakwoe

a'apahopo yososo Anituye a'amu ne imo'nyoso mmo'nanehwono.
⁴ Yo'mayo yahino nakwoe a'apahopo yososo u yo'mayo yofe mokosyohumasoso u yo'mayo syoho yososo oso hiso Anituye a'amu ne imo'nyo'neso nifo'mantontentesi ngko nom'ne a'amu sohwapo nuyakolohm'nesohilo. I oso'no ngko nje yofe noho'noma'nim'nesohilo.
⁵ Hwapingoso olenoho. Nje na'u ngkimo aswo nimahonngki sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sikhune i'mofopahonngki nje a'apahomo hofiko sihu nikolo'mentohofofoho. Ngko a'amu Isilael hwo'nyoho. Ngko Mpenyaminiye temtitofa mta'ango hwo'nyoho. Ngko Hipilu hungkuno'njo hwo'nyoho. A'amu Juta sohwafe yahino hopi'nonohino somo inngkamote hwo'nyoho. Ngko a'amu Falisi imo'nonji hofikoe honngkano hungkunos hopi'nono aho yokumpohn'nyo kemokosyohumawo'nim'entohofoho.
⁶ Ngko a'amu Juta sohwafe yahino so'no nimonngkahonngki a'amu Jisas Kilaisimo inngkawo'nngkohoho somo fonjahumotefoho. A'amu Jutafe honngkano hungkuno somo inngkayo so'no nohonngkuji wontantife kiko honngkano wonyo nihu'no ane hwasoho.
⁷⁻⁸ Yo'mayo hohontaje ngko yahino wopingo imote so'no yofe engo nomanji, Wopingo hwo'nyoho, ko hnonji Jisas Kilaisimne'no huno ito'no niyahonngki hohontajo yahino sikinjofoho. Kilais Jisas kako nje Hwe Engo sohune'no huno tipemanji oso hune'nohini ngko huno niyohoho. Kako ne'njo hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo somo hwofilo'nnyo hweho. Oso'no ngko yo'mayo yahino wopingo so'no syafihu'moteso yahwoyoho pa'nyofoho lonji Anituye a'amu ne imo'nyo'neso monifo'manehoho. O'o, Jisas Kilais kako ntoho'mentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanji
⁹ ngko Jisas Kilaisimo ufohi'nim'entohofoho. Yo'mayo honngkano hungkuno somo hofiyono inngkamote so'no Anitu kako kiko wopingo hwasoho. Ose manjofoho. O'o, ngko Jisas Kilaisimo simeho hi'ntnnono umentohe so'no wopingo hwasoho ose ntimentisofoho.
¹⁰ Ngko olo anga'nohino loso'no nimonngkohoho. Jisas Kilaisimne'no huno nto'no syafisyimo oso Jisas lika'mentiso sohontajo yokumpohn'nyo ma'mentisoso sikuno huhwo huhwi wonifo'ma'montonoho. Oso'nji Jisas kako tohino ma'mentiso so'nji ngko kako'nji majopohi'nngkono. Jisas kako poyo pe'nyo so'no iyoho munyo'njo yonto pe'nim'entiso hopaso ngko ne'no nohumahm'mo poyo pe'nyo so'no iyoho mannngkohoyohoho. Oso'no nimonngkohoho.
¹¹ Ngko ose i'mo Jisas apa'no ntikafo so'no wohontohumamonnoho.

Poul kako mjake'we hnnyo somjo hohwafo somo i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo imentisofoho.

¹² Ngko ole masel'mnehono. Ngko honngkano wonyo ane'njo Jisas Kilais pa'nyo nto imo'nngkohono. O'o, ose masel'mnehono. I oso'no ngko Jisas pa'nyo umonimonne'no syoho engo yalokweno. Jisas kako ngkimo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne nto nimam'entiso so'no ngko Jisas pa'nyo umonimonne'no syoho yalokweno.
¹³ Nje a'amu soku, ngko Jisas honngkano wonyo ane'njo pa'nyo nto imo'nngkohono, ose mosyofisyalokuyohono. Yo'mayo imote so'nji yo'mayo nimam'entiso so'ntnno innggo mofonji huno mosyofisyalokuyohono. O'o, oso noho'nasyonji olo'nohini syofisyalokweno. Yo'mayo tifi no'mo ma'mne so'no syafisyonji oso'no syoho wokino'njo yalokweno.

14 A'amu mjake'we hnnontifi hohwafo somo ho'yango mayo'ne i'mofawowo'n'ngkohoho sopo ngko i'mofayo'ne syoho yokumpohn'nyo yalokweno. Oso hopo sopo i'mofaho'me'no Anitu kako oloso wontapmmontonoho. Jisas Kɩlais kako ngkimo yo'mayo ntoho'mentiso so'no ngko kako'nji songo ne'no nohumant'i'mne hwo'nyoho. Oso nje ho'yangofoho.

15 A'amu Jisas Kɩlais kakoe hungkunoso toyo yamo'nyo soku sekwo olo nje huno sejapoheso mafikuji oso pa'nyo hmmo'n'mno. A'amu fehohnjo soku, sekwoe hunoso nom'ne kengo'manji Anitu kako oso hiso'no nosetihwahwosi sekwoe huno somo wehohosasehumontonoho. 16 Oseso Anitu kako yo'mayo nto setihwamentiso somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji tifi fin'ngkamno.

17 Nje a'amu soku, sekwo nje yahino iwo'n'ngkohe somo nn'ngkopalokwofo somo nuhwon'ngkuji fin'ngkamno. 18 Olo so'no ngko sikuno pi'n'ngo engo somo selimetohe sohwo'ni olohonta ngko apa'no selonji nje t'mo mta'ni timijo n'iswahopohoho. Hwap'ngoso a'amu pi'n'ngo engo hofiko Jisas'ye hon'ngkanomo in'ngkayo so'ne poji yontan'ngkofi uhwononji t'mijo n'swopalofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Jisas Kɩlais iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'n'imentiso sohwoe mango hwafoho. 19 Yo'mayo wonyoso hofikoe simeho sohwo umo lonte sohwo hofikoe anituyoho. Osomo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Hofiko yo'mayo yo'mayo yahino wonyo yontife somne'no hofiko won'mango mun'wo'n'ngkisofoho. Oso'no hofiko hwa'mo hwa'm'ngo iwo'n'ngkohofoho. Hofiko yo'mayo hwahoponjo somne'nohini syafisy'wo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko tikanomnefoho. 20 I oseso nakwo hn'nwi ahwomomjo Anituye angomne'nwoho. Nakwoe hwe engo Jisas Kɩlais kako ahwomo mta'ni kako asomo pi'hwosi asomo netimayo'ne hontohumalohwono. 21 Jisas Kɩlais huhwo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako yo'mayo hopi'nonohinosa kakimo enjwa'mo ho'nasyihwosi womokosyohumamontonoho. Oso yokumpohn'nyo engo hiso'nji kako nakwoe a'apaho wonyoso wae yaofihwosi kakoe a'apaho songo pa'nyo nom'ne wonyoangkafoso wonejapmmontonoho.

4

Poul kako a'amu Filipai somne'no hon'ngkano hungkuno ulimentisofoho.

1 Oseso nje a'amu soku, sekwo nje syoho somne'no ho'yango mayo pa'nyo kuyoho. Sekwo nje simeho wop'ngo n'mokuwo'n'ngkohoho kuyoho. Sekwo nakwoe Hwe Engo sohune selontnne so'no huno syafisy'kuji sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

2 Siko Youtiya kinonji Sintike kinonji siko nje mu sofahusi siko nje hungkunomo upa'ninyo. Siko Jisas'mo ufohi'n'imentisiyo so'no yoka hungkuno hnn'wo'n'ngkisiyoso noho'naofohosi siko simeho afa hmninyo. 3 Oso hungkuno we'eso a'mu sofa'umo ulonji i kiko ngko'nji syoho afa'nono nehopi iwo'n'ngkuhwoyo sohwo'simo hungkuno wakilmne'no yohono. Kiko oso a'mu sofa'u siko yoka majo'njo sofa'umo ufo'maho. Siko oso a'mu sofa'u siko ngko'nji Jisas Kɩlais'ye hungkuno syoho somne'no n'fo'ma'mentisiyo fa'uyoho. Oso fa'u'nji nom'ne hwe Kɩlemen'nji nom'ne sohwanji hofiko ngko'nji

syoho afa'nono imentiwonefoho. A'amu hihn'nwiye yofeso An+tuwe iyoswo songo ne'no humayo somo weho.

⁴ Sekwo sikuno huhwi sekwo nakwoe Hwe Engo sohune'no simonyo fiy+mno. Ngko apa'no wasel+mne'no yohono. Kakine'no simonyo fiy+mno.

⁵ A'amu nom'neso sekune'no ole wosesyofisyantifeho. A'amuso hofiko sekumo wonyo selohopijo so'no sekwo aku muyo'njo so'no nosehon+ngkuji wop+ngofoho huno uy+montonoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako we'enepe wapmmontonoho. Oseso sekwoe humayo so'no nto'no fisyafi+hupmno. ⁶ Sekwo yo'mayo so'no huno pi'n+ingo engo syafisy+kutoho. O'o, sekwo yo'mayo so'no umofonyo ikuji sekwo An+tumso jomo ulikuji isamoyoka ulimno. ⁷ An+tu simeho pompenjiyo nejap+wo'n+ngkisoso a'amu hwahoponjo hn'nwiye huno nay+wo'n+ngkiso somo yakolo'nnyofoho. Nakwo Jisas Kilais+nji ufohi'nontani kako nakumo simeho pompenjiyo nejap+wo'n+ngkisoso nakwoe huno somo wop+ngo nemokosyohumaho.

⁸ U nje a'amu soku, ngko hungkuno nom'ne anga'no wasel+monne'no yohono. Sekwoe hunoso ole'nohine fisyafi+hupmno. Yo'mayo ne'njo so'no yo'mayo wop+ngo so'no yo'mayo ito'nohino so'no huno fisyafi+hupmno. Yahino wop+ngo somnohine fisyafi+hupmno. A'amu yo'mayo wop+ngo'nohine iwo'n+ngkohoho oso'no huno fisyafi+hupmno. Wonyo so'no nosyafisy+kutoho. Sekwo yo'mayo An+tumne'no isamoyoka ujo osomnohine fisyafi+hupmno. ⁹ Yo'mayo yahino ngko loset+hwamentohe ma'mentohoho so'nji yo'mayo ngkine'no upa'n+mentohoho so'nji yo'mayo yahino imentohe somo uhwon+mentohoho so'ntnno huno syafisy+kuji tifi nn+ngkapmno. Ose ikuji An+tu kako simeho wop+ngo nejapmmentiso sohwo sekwo'nji wohumamontonoho.

Poul kako a'amu Filipaiso hamniyoho umentohoho'no isamoyoka ulimentisofoho.

¹⁰ Hohonta sekwo ngkine'no huno ne'no ko syan+fisyontifi simeho afa ntopalokwofo so'no ntiwayo'ne hon+ngkano mot+pema'mmentohofofoho. I olohonta sekwo not+pemantifi ngkimo hofiyi nfo'mantokwofo so'no nje simonyo iyoso m+kun+mposofoho. Ngko simonyo yonji An+tumso isamoyoka ulalokweno. ¹¹ Ngko yo'mayo so'no jomo masel+mnehono. U ngko umofonyo, u ngko yo'mayo hi'njo hwon+manji ngko hunoso olo'no syafisy+wo'n+ngkohono. U nje yo'mayoso hoponoho. Ngko simeho wop+ngo'nji wohumamonnoho. Ose liwo'n+ngkohe hwap+ngoso olenoho. Ngko nje huno hiyaso wo'mojo so'no t+pemanji wop+ngo'nohine humaleno. ¹² U ngko sikuno nom'nemo ho'yango wosopayo'ne umofonyo miy+mo u ngko hoponoho. U, ngko sikuno nom'nemo mot+pemahm'mo ngko hoponoho. Oso'no ngko ho'yango wosopayo momaso'njo iyoso'no huno mosyofisyalokuyohono. ¹³ Oso huno hiyaso wo'mojoso olenoho. Jisas Kilais kako kakoe yokumpohn'nyo'nji n+sosofitofone so'no yo'mayo n+mante so'no ngko simeho wop+ngo'nji humawo'n+ngkohe hwo'nyoho.

¹⁴ Yo'mayo tangoso ngkimo n+mahon+ngki sekwo ngkimo nfo'malokwofoso wop+ngofoho. ¹⁵ Sekwo hwe moya'mi Filipainjo soku sekwo ngkine'no huno moi'wonoho. Hohonta ngko

sekwo'nji humanji Kɪlais Jisasiye hungkuno losetihwoma'mentohe sohonta ngko hwaho Masetouniya uliko'mahonngko oso hohosohonta sekwo ngkimo nifo'ma'mentohofofoho. Anituye a'amu nom'ne angoponta'angoso monifo'masofoho. O'o, sekwo'nohini nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁶ Ou ngko ango Tesolounika humentanngko sekwo ngkimo sikuno anga'no anga'nohino somo nifo'ma'mentohofofoho. ¹⁷ Sekwo ngkimo nifo'malokwofoso wonyoangkafofoho. Oso hiso'no ngko simonyo yalokweno. I oso'no sekwo yo'mayo nom'neso ntapmno maselimnehono. O'o, sekwo ngkimo yo'mayoso ntapwo'n'ngkohofoso uhwononji huno ole niyohi, sekwo Anitumne'no huno engo syafisyontifi kakoe syoho somne'no huno ne'no syafisyontifi sekwo ngkimo yo'mayoso nifo'mawo'n'ngkohofo. Oseso Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sekumo aku wosejapmmontonoho. Oso hiso'no simonyo mikunimposo yalokweno. Oso simonyo iyoso yo'mayo ntapwo'n'ngkohofoso somo yakolonoho. ¹⁸ Olohonta sekwo ngkimo yo'mayo ntapmmalofoso hoponoho. Ngko umofonyo miyimnehono. Yo'mayo Epeefiloutaitas sekumta'ni manto nimotapmmasoso ngko nto ma'malefoho. A'amu Anitumne'no yahu fonjokisasiwo'n'ngkahonngkofi Anitu simeho wopingo umo'n'wo'n'ngkiso hopaso sekwo ngkimo yo'mayo ntopahonngkofi Anitu kako simeho wopingo umo'n'ngkohoho. ¹⁹ Jisas Kɪlais yo'mayo hwapingo sohwo'nji ufohi'n'mentohofoso so'no nje Anitu kako sekwo yo'mayo so'no umofonyo ifijo so'no wosejapmmontonoho. ²⁰ Nakwoe Anitu sohwo kako nan'ngkwowheho. Oseso nakwo kakoe yofe so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji sikuno engolopohamo woho'nomehwano. Hungkuno nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²¹ Sekwo Anituye a'amu Jisas Kɪlaisimo ufohi'n'mentohofoso sokumo ngko nje a'amufo selalokweno. A'amu ngko'nji humalofo sohwa hofiko sekune'no, nakwoe a'amufo selalokwofo. ²² Anituye a'amu olopo humalofo hopi'nonohinosa hofiko nakwoe a'amufo selalokwofo. Oso hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ngkiso Sisa sohwoe angomo humalofo a'amu fehohnjoso hofiko sekune'no nakwoe a'amufo eso nihu'no yokumpohn'nyo selalokwofo.

²³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɪlais sohwo kako sekumo wopingo waselohofono. Nje hungkunoso osohopeho.

Koulousi **Olo Iyoswo loso Poul A'amu Koulousi somne'no** **Mti'mokumentisofoho.** **Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.**

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwenti-nain'nji* (29) *teti-wan'nji* (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako a'amu Koulousi somne'no mti'mokumentisofoho. I oso'no ango Koulousi hopo sopo ne'no a'amu 'Apousel' Sohwife Syoho iyoswo somo Poul oso ango Koulousi sopo i'mofayo so'no mamti'mokinyofoho. Oso iyoswo mti'mokiyo hwap'ngoso olenoho. Ango Koulousi sopo a'amu *Nous'tik* osohwa humunyoponoho. Oso a'amu hiso hofiko Jisas'imo in'ngkuno Koulousinjo sofe s'meho hi'ntnnonohino somo wonyo inokontan'ngkofi Poul kako olo iyoswo loso hofikimo ito'no m'hwajiyo'ne mti'mokumentisofoho. Iyoswo homo lomjo hungkuno s'imo'mjoso olenoho. Jisas sohwo yo'mayo hopi'nonohino somo yakolo'nyo hweho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofa l'hwasi t'fi un'ngkohwano.

¹⁻² Ngko Poul'ni K'ilais Jisasiye hungkuno a'amumo uyohojiku'mofo (*apousel*) syoho'njo hwo'nyoho. Anitu olo syoho loso'no kakoe huno mta'ni n'hwosopo'mentisofoho. Ngko'nji nen'ngkwa'wehwo Timouti'nji nekwo nohumentai olo iyoswo loso sekwo a'amu Koulousi sokune'no mti'mokalokuhwayo. Sekwo Anituye a'amu soku K'ilais'imo s'meho hi'ntnnono uyont'fi kakine'no yokumpohn'nyo lohokwofo. Oso'no emo'n'ngkohoho. Nan'ngkwohwo Anitu kako sekumo yo'mayo wop'ngo selohofihwosi sekwoe s'meho pompenjiyo wosejapmmontonoho. Oso'no emo'n'ngkohoho.

A'amu Koulousiso hofiko Anitumo s'meho hi'ntnnono uy'imentohofoho.

³ Nekwo jomo ujoso engolopohamo nekwo sekune'no isamoyoka nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais'ye Mpohune'no isamoyoka ulalokuhwoyo. ⁴⁻⁶ Hwap'ngoso sekumne'no hungkuno ole upo'nalokuhwayo. Hohonta s'imo'mo ne'mo Anituye hungkuno wop'ngo se'ma'mentiso sohonta sekwo haloho po'mentohofoho. Yo'mayo wop'ngo Anitu sekumne'no selohofone so'no ahwomomo womantifeho. Oso'no sekwo K'ilais Jisas'imo s'meho hi'ntnnono nehopi uyont'fi Anituye hwe moya'mi hopi'nonohino soku sekwo s'meho afa inalokwofo. Anituye hungkuno wop'ngoso se'ma'mentiso hopaso ango yawojo'meemo u'malofoho. Hungkuno wop'ngo loso upa'nont'fi yahino wop'ngo yalokwofo. Sekwo oso hungkuno s'imo'mo upa'n'imentohofa sohonta Anitu sekumo sefo'mayo'ne so'no huno seyahon'ngki oso yahino wop'ngo somo ema'mentohofoho. ⁷ Epeefilos sohwo kako Anituye hungkuno wop'ngo hiso losetihwamentiso so'no sekwo kakine'no huno seyohoho. Osohumo nekwo kakine'no s'meho afa uyalokuhwoyo. Kako K'ilais'ye syoho ulohofiyiyo wop'ngo hweho. Kako nekwo'nji syoho afa'nonohino hweho. Kako hofiyiyo efo'mawo'n'ngkiso

sohwo Kílaisiye syoho somo wopíngo mokosyohumawo'níngkohoho.
 8 Anítuye Towahuno Wopíngo kako sekumo símeho afa inyo yahino
 wonyoangkafo seajpmmentiso so'no Epeefilos kako elímentisofoho.

*Poul kako a'amu Koulousi somne'no Anítu yokumpohn'nyo utofo'ne
 Anítumo jomo ulímentisofoho.*

9 Oso hungkuno homo somo símo'mo upo'nontai nekwo oso homo
 somo Anítumo sekumne'no jomo ulomawo'níngkuhwoyo. Olo so'no
 jomo ulalokuhwayo,

Anítu sekwo yo'mayo ifitne'ento límentisoso sekwoe hunomo wom-
 ehumeeseyono.

Anítuye Towahuno Wopíngo sohwo kako nosefo'mahoníngkuhwosi
 sekwo Anítuye yahino wopíngo so'no huno wopíngo
 típemafíkui Anítuye hunomne'no huno waseyímontonoho.

Oso'no jomo ulalokuhwoyo. 10 Oseso yo'mayo yahino wopíngo
 nakwoe Hwe Engo hi umo'none somo sekwo iníngkafijoso
 sekwoe yahino humayoso kakoe símeho wopíngo umokantífeho.
 Yo'mayo syoho sekwo ifijoso ne umo'nímontonoho. U sekwo
 Anítumne'no huno seyososo oso hunoso engo umo'nímontonoho.

11 Olo so'nji sekumne'no jomo ulalokuhwoyo. Nakwoe Hwe Engo
 sohwoe yokumpohn'nyo wonyoangkafoso kako yokumpohn'nyo
 setofíhwoso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofíkui yo'mayo tango
 se'mahwoso'no sekwo símeho wopíngo'nji wohumantífeho.

12 Oseso símeho wopíngo'nji nohumafíkui naníngkwohwo
 Anítumo isamoyoka ulantífeho. Hwapíngoso kako kakoe mehomi
 somne'no yo'mayo wonyoangkafo ulohofoneso mapitne'ento
 imentisoso sekwo mayoso hoponoho. Oso hiso Anítuye a'amu
 hopi'nonohino hn'nwi pomponahopo humalohwone hn'nwi nakwo
 womantanoho. 13 Hohonta mewoso sohwafe kaníngkwohwo Seten
 kako síkwo'mjoho'mo yokumpohn'nyo nemokosyohumentisofoho.
 I olohonta Anítu kako kakoe Hwomu anga'nohino sohumne'no
 umo'nalokunjo sohwoe temtitofomo menehumají'mentiso hn'nwi
 pomponahopo humalohwono. 14 Honíngkano wonyoso nakumo
 nokilo'mokomokonesyohumentaníngki Anítuye Hwomu Jisas
 kako nakwoe honíngkano wonyoso wae enaofonto nakumo
 isíhutofonema'mentisofoho.

Kílais kakoe yahino'nji syoho ntnne hungkunofoho.

15 Nakwo Anítu sohomo muhwonyo'njo iwo'níngkuhwone
 sohwo kakoe Hwomu Kílais a'amu uhwonímentohofoho sohwo kako
 Anítu'nji níhu'no afafoho. Anítu kako nakwoe hwaho yo'mayoso
 mamtí'mokummentiso sohonta Jisas Kílais kako humamentisofoho.

16 I Anítu kakoe Hwomumo ulahoníngki Kílais huhwo sohwo
 yo'mayo ahwomomjo hwahoponjo kako mtí'mokumentisofoho.
 Yo'mayo uhwoníwo'níngkuhwone so'nji yo'mayo muhwonyo'njo
 iwo'níngkuhwone so'nji kako mtí'mokumentisofoho. Kako

Seten'nji kakoe towahuno wonyo sohwanji mtí'mokumentisofoho.
 Kako a'amu ahwomomjo sohwamo mokosyohumayo sohwanji
 a'amu hwahoponjo sohwanji mtí'mokumentisofoho. Yo'mayo
 hopi'nonohino mtí'mokumentisoso Anítu kako Kílais kakimo
 enjwa'mo ho'nahumentisofoho. 17 Yo'mayo mtí'mokumentisoso

kako hwapingo hweho. Kakoe yokumpohn'nyo'nji yo'mayoso hulimokomokosyohumawo'n'ngkiso hweho. ¹⁸ Nakwo kakine'no in'ngkawo'n'ngkuhwone so'nwi kakoe a'apaho'nwoho oso'no Jisas nakwoe hwe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe songo humayoso kako hwapingo hweho. Kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu kakimo nihu'no si'momo ne'mo ulika'mentiso so'no kako yo'mayo hopi'nonohino somo uyakolofonto mokosyohumayo hweho. ¹⁹ Anitu kako kakoe Hwomu Jisasimo uhwsopo'mentisoso nje huno nje humayoso kako hopi'nonohinoso womano lonto uyimentisofoho. Ose uyimentisoso Jisasi'nji kan'ngkwohwo Anitu'nji sikoe humayo nihu'no afafoho. ²⁰ Yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji Anituye mangohwa imo'nimentihwoni'nwoho. I oso'no nakwo Anituye mango sohwana'nimne'no Anitu kako simeho afa unano lahon'ngki Jisas kan'ngkwohwoe hunomo in'ngkowahon'ngki iyo hwojiyafiku'nnyo somo a'amu sohwa Jisasimo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kakoe honiyo usihuma'mentiso so'no Anituye simeho pompengo ifisyimo'mentisofoho. Oso'no Anitumo u'mayo'ne hon'ngkanoso nakumne'no hwsampo'mentisofoho.

²¹ U sekwo soku hohonta sekwo huno wonyo'nji nohumantifi hon'ngkano wonyo imotofo so'no Anituye mango sohwasi Anitu'nji mohumammotofo kuyoho. O'o sekwo ikanopo humamotofo kuyoho. ²² I olohonta Anituye hwomu sekumne'no poyo pe'nimentiso so'no Anitu kakoe a'amu ne kako'nji mokotiku'nyo'ne mesehumatimentiso kuyoho. Oso'no Anitu sehwsopo'mentiso soku kakiyepono ipesemotasihwosi osopo sekwo hon'ngkano wonyo ane'njo wohumantifeho. Sekwo Anituye simanopo lohofikuji wonimango masenonehoho. ²³ I sekwo syoho ole fiyimno, Anituye hungkuno ne somo sekwo simeho hi'ntnnono uyikui kakoe hon'ngkanomo yokumpohn'nyo fikemokosyalohopmno. Yo'mayo hwahoponjoso hon'ngkano hwasyomo ipesomotaweloho. O'o, yo'mayo hungkuno wopingo upa'nimentohoho somo nusikwajikutoho. Hungkuno hiloso a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humalofo sohwapo u'mayo'nefoho. Ngko Poul'ni olo hungkuno wopingo homo losomne'no syoho ulohofiyi hwo'nyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo ufo'ma'mentisofoho.

²⁴ Ngko sekumo sefo'mayo'ne tohino malokwe so'no simonyo yalokweno. Hwapingoso sekwo Anitumo in'ngkawo'n'ngkohoho soku sekwo Kilaisiye a'apaho fehohnjo kuyoho. Kilais kakoe a'apaho hn'nimo humaso so'no nakwo a'amumo ufo'mayone tohino malokuhwone so'no Kilais huhwo tohino malofoho. Oso tohino Kilais malokunjoso ngko moi'wo esojwafo'neso ufo'malokweno. ²⁵ Anitu kakoe a'amu ne sokune'no syoho esotihwayo'ne nihwsopo'mentiso hwo'nyoho. Oso'no sefo'mayo hiso'no kakoe hungkuno hopi'nonohinoso wolosetihwamne'no yohono. ²⁶ Hohonta olo hungkuno hiloso nihu'no hiyaso'mo wo'mojo so'no a'amu simo'mo ne'mta'ango hopi'nonohinoso mupa'nimmentohofofoho. I olohonta Anituye a'amu ne sohwapne'no olo hungkuno hiloso utihwa'nyopo nto i'mofapohoho. ²⁷ Olo hungkuno hiyaso'mo wo'mojo loso olenoho. Kilais kako sekwoe simehomo humaho. Oso'no hwangu sekwo Anitu'nji wonyoangkafopo humayo'ne

sekwo hontohumalofo. Olo hungkuno wonyoangkafo loso a'amu Juta somne'nohin+'maho. O'o, a'amu temtitofo hopi'nonohino soku upa'n+ifitnne'ento lonet+hwamentisofoho.

²⁸ Oso'no nakwo Jisas K+lais+imne'no a'amu hopi'nonohino sokumo hungkuno yoloho'nohini loset+hwalokuhwono. I nakwo a'amu anga'no anga'nohino olo hungkuno loso huno hofiyo ehohosasiyo'ne so'no huno pi'n+ingo engo syaf+sy+wo'n+ingkuhwono. Hwap+ingoso nakwo ole namo'n+ingkohoho. A'amu n+hu'no hopi'nonohinoso hofi+ko hon+ngkano wonyomne'no i'waho ikuji K+lais+imo in+ngkayo yahinoso engo imo'n+ingkuhwoso'no hofi+ko a'amu ne imo'n+ingkuji An+itumo u'mapitnne'entani syoho engo yalokuhwono. ²⁹ Olo syoho to-hohmtnno'njo yalokwe loso nje yokumpohn'nyo'nji+'maho. O'o, K+lais Jisas kako kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentiso so'nji yalokweno.

2

A'amu Koulousiso hofi+ko simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy+ikujo'no yo'mayo hungkuno hwasyo somo wae weemop+ife.

¹ Sekwo upa'n+imno. Ngko sekumne'no a'amu Laoutisiyanta'ango sohwa hnnonji a'amu nom'ne nje s+mano manohonyo'njo imotofo sohwa hnntnne'no syoho engo yalokweno. Syoho engo hiso olenoho. Mpohumo sekumne'no jomo engo ulalokweno. ² Ole so'no n+imo'n+ingkohoho. Sekwo yokumpohn'nyo ito'n+ingkuji simeho fin+imno. Sekwo Jisas K+lais+imne'no huno ehohosahin+ngkuji K+lais ne sohune'no huno waseyono. An+ituye hungkuno hiyaso'mo wo'mojoso olohifofo. K+lais+yoho. ³ Yo'mayo huno wop+ingo hiyaso'mo wojoso wot+pema'mo liso'manji u K+lais+imo weho. Osohumta'ni wot+pema'monnoho. An+ituye huno m+ikun+imposo hopi'nonohinoso K+lais+imo ehuhnnawo'nnyo hweho.

⁴ A'amu fihwo kako sekumo hwasyo hungkuno afofo'njo seli+hwoso'no sekwo mop+wasiyo'ne olo hungkuno loso ngko yolohoso selalokweno. ⁵ Ngko sekwo'nji mohumayo hwo'nyoho. I oso'no u nje huno somo ngko sekwo'nji hopa humaleno. Sekwo Jisas hne'no simeho hi'ntnnono engo uyont+ifi kakoe syoho hofiyo yalokwofo so'no simonyo yalokweno.

Nakwo Jisas+imo ufohi'nontani songo ne'no humayo'neso nto ma'malohwono.

⁶ K+lais Jisas sekwoe Hwe Engo imo'n+imentiso so'no sekwo kako'nji hano femoy+imno. Sikuno huhwo huhwi yo'mayo se'maso so'no Jisas sefo'mayo'ne so'no fisyaf+hupmno. ⁷ Iyo kako hwahopo nta'ni afofo, mijo, yo'mayoso mawo'n+ingkiso pa'nyoso nakwo Jisas mta'ni yokumpohn'nyo nomehwasi nakwo iyo hopa engo imo'n+ingkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano. Oso pa'nyo nakwo hungkuno wop+ingo loset+hwament+hwone somo simeho hi'ntnnono engo uy+imno. Yo'mayo An+itu sekumne'no imentiso so'no sekwo isamoyoka ul+ikuji sekwoe simehomo engo weesemofi+hwono.

⁸ A'amu hwasyo hungkunonji ifofo hungkuno'nji nomokok-ilo'mokokosesyohumanoho. Oso a'amu ose sohwa hofi+ko a'mane hungkuno'nji hwahoponjo hungkuno ntnne'no woloset+hwant+ife'no yohofo. Hofi+ko K+lais+ye hungkuno masejofoho. Oso'no sekwo huno ito'no syaf+sy+ikuji sekwo i'waho nto'no fiy+imno.

9 Hwapingoso Anitu kakoe yokumpohn'nyo kakoe huno hopi'nonohinoso Kilaisiye a'apahomo ehuhnnamo'nnyofoho. Kilais kako a'amu hwahoponjo sofe a'apaho manto olopo humamentiso sohwo Anituyoho. 10 Oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku Anitu kakoe yokumpohn'nyo nto seloho'maho. Kilais huhwo sohwo kako yo'mayo towahunu yokumpohn'nyo somo mokosyohumawo'n'ngkiso hweho. 11 A'amu Juta sohwa nakwo Anituye a'amu hwona'nyoho lontifi a'apaho sihu kolo'n'motofo hwafoho. I oso'no sekwo Kilaisi'nji humalofo soku sekwo Kilaisiye yahino wopingoso a'apaho sihu kolo'nyo yahino somo uyohopo'mentohofoho. Oso'no sekwoe a'apahomo makolo'nnyo kuyoho. O'o, sekwo huno wonyo so'nji honingkanu wonyo so'njimo hotijwamo'nnyo hwasoho. Oso'no hwahoponjo yahino wonyo yokumpohn'nyo oso mta'ni Jisas kako sekumo isihutofosema'mentisofoho. 12 Mijo kiyomayo huyomango so'no wosoyisyano. Mijomo kesojisyasiyoso olenoho. Nakwoe honingkanu wonyo somne'no Jisas pe'nimentiso hopa pe'nalokuhwono. I mijo mta'ni likafoso Jisasi'no Anitu ulika'mentiso hopaso nakwo likofalokuhwono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo hisomo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako Jisasi'nji songo humayo'neso nelikofalofoho. 13 Hohonta sekwo sekwoe honingkanu wonyo somo mohotijwaofe sohonta sekwo temtitofu kengo soku Anituye hungkunomo tifi min'ngkayo so'no sekwo Anitumo u'mayo'ne honingkanoso ni'hu'no awonoho. Osohonta Anitu sehonimentisoso sekwo honingkanu wonyo somo humantifi poyo pe'n'ngkohofu hopa humentan'ngkofi sehonimentisofoho. I lohonta Jisas kakoe songo humayoso sejopahon'ngki Anitu songo semokonto sekwoe wonyo wae yasemo'mentisofoho. 14 Oso honingkanu hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso mokilo'mokosyohumanyo somo nakwo hwotoho hmentihwone so'no hungkuno hiloso sekwo wonyo kuyoho nalimojofoho. Yo'mayo honingkanu wonyo nakwo imotohwoneso Anitu nomanto Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyo somo meho'nasyonto moi'wo imokumentisofoho. 15 Kilais kako iyo hwojiyafiku'nnyomo poyo pe'nimentiso sohonta kako Seten'nji mewoso sofe yokumpohn'nyoso moi'wo imokumentisofoho. Anitu nje mango hwamo utihwa'nyopo uyakolofohofu ulahon'ngki Seten kako wonimango unimentisofoho.

Nakwo Jisasi'nji poyo nto sape'nimentihwonefoho.

16 Anitu kako yo'mayo naloho'mentiso so'no a'amu sekumo wosopayo'ne u mijo'ne honingkanu hungkuno selifijo'manji osomo sekwo tifi in'ngkakutoho. U sekwo yo'mayo wosopayo nyo'neso u Sikuno Engo somo muhwonyo'ne u hamno songo somne'no mosyafisiyo'njo sikuno iyoho humayo somo muhwonyo'ne oso'no yoka selifijo'manji sekwo osomo haloho upekutoho. 17 Hohonta oso yahino imotofoso swo'nohinoho. Tifi imo'none so'no netihwayo'nefoho. I lohonta Kilais kako poso sohwo yahino ne somo hwapingo hweho. 18 A'amu fihwo kako kakoe yofe monje poji yasyonto kako ahwomomjo a'amu sofe yofe ho'nomawo'n'ngkiso so'no selihwoso'no u ngko wojo uhwon'ngkohe so'no ngko sekumo sehwofilo'nnyo hwo'nyoho. Ose seloso'manji sekwo oso hwoe hungkunomo haloho pekutoho. Oso hwe huhwo sohwo sekwo kakoe honingkanu min'ngkayo

so'no kako sitofo noselihwoloho. O'o kakoe a'apahomne'nohino syafisyiwo'n'ingciso hweho. Yokumpohn'nyo imo'n'wo'n'ingciso hweho. ¹⁹ Oso hwe huhwo sohwo kako Kilais nakwo Hwe Engo sohmo mufohi'nyo hweho. I nakwo Jisasimo ufohi'nyo hn'nwi nakwo kakoe a'apaho'nwoho. Kako nakwoe mnokino engo'njo hweho. Nakwoe mnokino engo'njo huhwo sohwo kako kakoe a'apaho hn'n'mo yokumpohn'nyo yano nejapiwo'n'ingkisoso nakumo mehuli'mokonasyiwo'n'ingkohoho. Oso'no kako kakoe a'apaho hn'n'mo Anituye yokumpohn'nyo'nji huno wopingo'nji nejaponto sokafo nemokalofoho.

²⁰ Sekwo Kilaisi'nji sape'nimentohofu so'no Seten sohwo mewoso sohwanji hofiko sekumo yokumpohn'nyo mosemokosyohumafitnehofu. I oso'no sekwo hohontajo honingkanu hungkunomo iningkafo so'no sekwo hofikimo enjawa'mo humalofo. ²¹ Olo honingkanu hungkuno lomo sekwo peho'ne iningkowalokwofo. Sekwo yo'mayoso ahomo nomokosyohumafikutoho. Yo'mayo wosopayo noningkutoho. Yo'mayo somo nopm'mokukutoho. ²² Hungkuno hiso a'amu hofikoe huno mta'ni syafisyonti'fi lonetihwalokwofo. Yo'mayo hwahoponjoso moi'wo umo'n'monto yalofoho. ²³ A'amu oso honingkanomo iningkowalokwofo somo uhwonontani nakwo huno hwasyoso ole syafisyiwo'n'ingkuhwoni, U a'amu honingkanu wopingo'njofoho. Hwapingoso hofiko hwomtame ehumanti'fi hofikoe yofe monje yasyonti'fi yo'mayo a'apaho umo lonteso monje yasyiwo'n'ingkohofofoho. I oso'no nakwo huno wonyo so'nji honingkanu wonyo so'nji wae yafo'neso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ni'hu'no awonoho.

3

Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentisofoho.

¹ Anitu kako Kilaisi'nji nakwo'njimo songo humayo'ne nelika'mentiso so'no nakwo Kilaisi'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no yomohu'nyopo womeho'nosyano. Kilais nakwoe Hwe Engo sohwo yofe engo manto Anituye aho anga sohohta'ni nemokosyohumayo'ne humaho. Nakwo kako'nji wohumantane'no yihwono. ² Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no huno syafisyikutoho. O'o, yo'mayo ahwomomjo somne'no fisiyafihupmno. ³ Hwapingoso nakwo yo'mayo hwahoponjo somne'no poyo hopa pe'nontani songo humayo neso Jisasimo ufohi'n'ingkahoningki Anitu kako wopingo nemokosyohumaho. ⁴ Kilais nakwoe songo humayo'neso ne hweho. Kako utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no sekwo kako'nji nohumafikujji kakoe yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji womanti'feho.

Olo hungkuno loso yahino yofoho so'nji songo ntnne'ne hungkunofoho.

⁵ Hwahoponjo yahino wonyo simoho mo'mo mnonawojoso poyo wape'nono. Yahino wonyoso olenoho. A'mohufo, hungkuno wonyo, simoho fefoyo, huno wonyo, nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi namo'nyo, osenoho. A'amu nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'noso sohwo kako yo'mayo ho'yangoso kako anitu pa'nyo

umokonto kako oso humnohini in+ngkwalofoho. ⁶ A'amu oso yo'mayo hwahoponjo yahino wonyoso iwo'n+ngkohoho somo An+tu kako simeho wonyo uyonefoho. ⁷ Hohonta hon+ngkano wonyo hiso sekumo yokumpohn'nyo semokosyohumentan+ngki sekwo soku yo'mayo wonyoso imotofo kuyoho.

⁸ I oso'no olohonta sekwo yahino hopi'nonohino loso foho'naopmno. Simeho wonyo, yoka, sitofo, oso foho'naopmno. I sifajo'nji wonyo hungkuno so'nji sekwoe mango mta'ni noswap+hwoholo. ⁹ Sekwo hwasyo hungkuno a'amu so'nji nohn+ngkutoho. O'o, yo'mayo yahino wonyo imotofo somo nto ho'nao'mentohofofoho. ¹⁰ Oso'no sekwo a'amu songo imo'n+mentohofofoho. Oso a'amu songo imo'nalokunjoso An+tu kako hwap+ngo hweho. Sikuno huhwo huhwi An+tu kako a'amu songo sokumo kakine'no huno wop+ngo sejaponto yahino songo'nji An+tu kako pa'nyo semokalofoho. ¹¹ Nakwo An+tuye yahino songo ma'ment+hwoe hn'nwi nakwo hinjohi'nwi afa'nwoho. I ole li'wo'n+ngkuhwoni, A'amu temtifo kengo kengo mta'ango hwafoho. U hungkuno kengo'njo hwafoho. U Jutafe hon+ngkano hungkunomo in+ngkuwo'n+ngkohofofoho. Hon+ngkano hungkunomo min+ngkayo'njofoho. U a'amu we'mta'angofoho. U hameponjo a'amufoho. U a'amu yofe engo'njo hwafoho. U a'amu sikinjofoho. Ose li'wo'n+ngkuhwoneso siki hungkunofoho. Hungkuno neso olenoho. K+lais nakwoe songo humayoso hwap+ngo sohwo kako nakwo a'amu kengo kengo hn'n+mo nonafohi'nonto kako nakwo hinjoho'n+mo humaho.

Nakwo hitoho inyo yahino somo un+ngkohwano.

¹² Sekwo An+tuye a'amu ne kuyoho. Kako sekumne'no hitoho ulofoso so'no kakine'no sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yahino lomo tifi fin+ngkamno. Sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selofi'hwoso'no hofi'kimo wop+ngo ulohopmno. Sekwoe yofe monje yasy+kui sekwo a'amu somne'no hwahopo pawomno. A'amu fihwa sekumo wonyo selohopijoso sekwo simeho wonyo uy+kutoho. O'o, sekwo simeho wop+ngo uy+mno. ¹³ Sekwo a'amu so'nji fo'ma'n+mno. U a'amu fihwa nom'ni hwamne'no simeho wonyo umo'noso so'no sekwo wonyo homo somo hohujwo'mo meho'naopmno. Nakwoe Hwe Engo sohwo nakwoe wonyo wae enao'mentiso oso pa'nyoso nakwo nom'ne hwafe wonyo so'no hohujwo ukinjaofano. ¹⁴ Yahino wonyoangkafo selohe so'nji nom'ne yahino anga'nohino nom'ne somo hwofilo'nnyo so'nji ufohi'n+mno. Oso simeho inyo yahino so'nji ufohi'n+mno. Simeho in+fijo'manji simeho afa'njo wonyoangkafo'njo wohumantifeho. ¹⁵ K+lais kako simeho pompenjiyo nejap+wo'n+ngkiso sohwo nakumo yokumpohn'nyo wonemokosyohumano. K+lais kako nakwoe a'apaho anga'nohino pa'nyo simeho pompenjiyo'nji humayo'ne so'no nakumne'no joho nal+mentisofoho. Oso'no sekwo soku sikuno huhwo huhwi kakimo isamoyoka uli'wo'n+mno. ¹⁶ K+lais+ye hungkuno wonyoangkafo sekwoe simeho mo'mo nomafi+kui huno wop+ngo sejap+hwoiyo yo'mayo iwo'n+ngkohoho somo ufehu'mokasesyono. Ose ifijo'manji sekwo K+lais mta'ni huno wop+ngo t+pemafi+kui sekwo filut+hun+mno. Hon+ngkano wop+ngo somo m+hwatn+mno. Ose ifijoso sekwo An+tumne'no simeho wop+ngo semo'n+ngkuhwoso'no sekwo An+tuye hungkuno'njo Ta'njo

Iyoswo ta filimno. Oso'nji tajo angomjo ta so'nji ta nom'neso Anituye Towahuno sejapeso Anituye yofe ho'nomayo'ne filutihunimno. 17 Sekwo yo'mayo hungkuno wolano likuji ou syoho uyano likuji sekwo Jisasi'nji ejoku'nohumafikuji sekwo Mpohwo Anitumo isamoyoka ulikuji yo'mayoso nakwoe Hwe Engo Jisasiye yokumpohn'nyo'nji fiyimno.

A'mu somontohwa Anituye simeho wopingo umokiyo'ne yahinofoho.

18 Sekwo moya'mi sofasi sekwoe hwehwamne'no hwahopo pawomno. Hofikimo enjwa'mo fosyohumamno. Hofikoe hungkunomo haloho ito'no popmno. Oso yahino nakwoe Hwe Engo moya'mi sofa hofiko ifitne'ento imentisofoho.

19 Sekwo hwe sohwasi sekwoe moya'misafamne'no wasemo'nono. Sekwo simeho wonyo semo'nngkuhwoso'no ape sofamo yoka hungkuno nulikutoho. O'o, hungkuno hofiyo'nohino ulimno.

20 Sekwo mehomi soku, seningkwowho sena'wohijafe hungkunomo sikuno huhwo huhwi haloho popmno. Ose ikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umo'n+montonoho.

21 Sekwo homningkwowosasi homna'wohijasi sekwoe mehomife simeho wonyo umokukutoho. Oso hwapingo hiso ole, yoka, sitofo, sifajo hungkuno uliwo'nngkutoho. Yo'mayo ulohofikujo'no hofiko simeho tohino umningkuhwoso'no honngkano wonyomo wowantifeho.

Syoho ulohofiyo so'nji mokosyohumayo sohwanjiye hungkunofoho.

22 Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo tifi finingkamno. Sekwoe syoho somne'no wasemo'nono. Syoho homo somo semokosyohumayo sohwo kako nosehonngkahonngki syoho yokumpohn'nyo iwo'nngkohoho oso pa'nyoso ne'no fiyikuno. Hwapingos sekwo Anituye yofe ho'nomayo'ne syoho yalokwofo. 23 Yo'mayo hopi'nonohino uyano likuji simo'mo ole fisyafihupmno. Olo syoho we'e loso a'amumne'no miyalokuyihwono. O'o, nakwoe Hwe Engo Anitumne'no yalokuhwono. Ose syafisyikuji syoho yokumpohn'nyo fiyikuno. 24 Sekwo iningo seyihwoloho. Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwo sekwoe syoho yo'mayo so'no ho'yango ne sejaponefoho. Oso ho'yango neso Anitu nto hwasopeehumentisofoho. Sekwo Kilaisiye syoho ulohofiyo soku kako sekwoe Hwe Engo hweho. 25 A'amu fihwo kako wonyo yoso'manji kako tohino nomanefoho. Nakwoe honngkano wonyomne'no Anitu kako tango monejape'njo iyoso'no afofo hungkuno mulanehwono.

4

1 Sekwo hwe engo syoho selohofiyo sohwo mokosyohumawo'nngkohoho sohwasu, sekwo huno ole seyohi, Sekwoe Hwe Engo ne sohwo ahwomomo nohumanto sehonalofoho. Oso'no sekwo a'amu nomokosyohumawo'nngkohoho sohwo yahino wopingo'nohini ulohopmno.

Olo yahino lomo finingkamno.

2 Sekwo Mpohumo jomo ujo so'ne yahino somo yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Sekwo Mpohumo jomo ulano likuji simo'mo huno nto'no syafisyikuji Mpohumo jomo ulikuji isamoyoka ne'nohini

ulikuno. ³ Sekwo Anitumo nakune'no nefo'mayo'ne jomo ulimno. Olo so'no ulimno. Anitu kako kakoe hungkuno lutihwayo'ne honingkano wonamofiyono. Olo hungkuno hiloso hwapingoso Kilaisiyoho. Hohonta hungkuno hiloso hiyaso'mo wentanngki Kilais ehontojwahumentisoso olohonta ngko hungkuno hiloso a'amu somo lutihwahonngko a'amu fiso nakwolaho lontifi impo'angomo intofan+humentohofofoho. ⁴ Oso'no olo hungkuno Kilais ehontojwahumentiso loso ngko a'amumo nto'no lutihwayo'ne sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ulimno. Olo syoho Anitu ntapmentiso loso ngko a'amufe huno somo ito'no ehohosasiyo'ne Mpohumo jomo ulimno.

⁵ Nakwo olo hwaho lopo siki humayo'ne'maho. O'o, nakwo Anituye syoho ulohofiyonwoho. Oso'no sekwo nom'ne a'amu Anitumo inngkawo'nngkohofo so'nji nohumafikuji sekwoe yahino somne'no huno ito'no syafisyikuji Anituye honingkano wopingo utihwamno. ⁶ Hungkuno ulikujono siki hungkuno so'nji wonyo hungkuno so'nji nolikutoho. O'o, Anituye hungkuno nto'nohino esyohumafikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno hofiyonohini filimno. Ose ifijoso a'amu sekumo yo'mayo hungkuno selohonngkujono sekwo aku hungkuno ito'nohino ulimno.

Poul kako Tikikosinji Ounesimosinjimo lihwatimentisofoho.

⁷ Tikikos sohwo kako nose'mahwosi nje hungkuno yo'mayo so'no sejo'ne hweho. Kako Anituye syoho so'no hi umonngkahonngki nakwo'nji syoho yalofoho. ⁸ Oso'no ngko Tikikos sekuyepono uhwojalokweno. Kako yo'mayo ne'ma'maso so'nji selhwosi sekumo yokumpohn'nyo wasesosofito'montonoho. ⁹ Nekwo Ounesimos huhwo'njimo sekuyepono lihwojalokuhwoyo. Tikikosinji siko nose'mahosisi yo'mayo olopo ne'ma'maso so'no wolosetihwanjiyoho.

Poul kako a'amu Koulousi somo nje a'amu kuyoho ulimentisofoho.

¹⁰ Alisitakos sohwo impo'angomo ngkonji humantihwoyo sohwo kako nje a'amufo selalofoho. Mak, Mponopasiye konngkwa'wehwo kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Mak huhwo sohwo sekuyepono se'maso'manji nto selimale hopaso sekwo kakimo utimafikuji hofiyon mokosyohumamno. ¹¹ A'amu nom'ne Jisas Jasitos kako huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Oso a'amu Jutafe temtitofomta'ango hufau shune sohwa hofiko Anituye yo'mayo hopi'nonohinoso a'amumo yokumpohn'nyo enemokosyohumayo'ne syoho engo yalokuhwono. Hofiko wonyoangkafo nifomalokwofo.

¹² Nom'nehwo Epeefilos sekwoe angoponta'ango huhwo'nji nje a'amufo selalofoho. Kako huhwo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyon hweho. Sikuno huhwo huhwi kako sekumne'no Mpohumo jomo uliwo'nngkiso hweho. Ole uliwo'nngkoho, Anitu sohwo, kiko a'amu Koulousi somo hofiko kikine'no yokumpohn'nyo lohofoneso kiko ufo'maho. Hofikimo yokumpohn'nyo engo umokohojo'no hofiko sokafo umonife. Jije huno hopi'nonohinomo hofiko huno uyihwoso'no osomo tifi wokinngkapife. Epeefilos Anitumo jomo ose uliwo'nngkisofoho. ¹³ Ngko sohwo'ni Epeefilos sohumne'no huno ole niyohi, Kako a'amu Laoutisiyanta'ango sokunonji Hiye-lapoulisnta'ango sokunonji sekwo sokunontne'no sefo'mayo'ne syoho

engo yalofoho. ¹⁴ Luk sohwo hwe uyohofaho syoho wonyoangkafo iwo'n'ngkiso sohwo'nji Ntemasi'nji siko nekwoe a'amufu selalokusiyo.

¹⁵ A'amufu Laoutisiya mta'ango An'itumne'no in'ngkawo'n'ngkohoho somo nje a'amufu ulalokwe so'no sekwo ul'mno. Nom'ne a'mu Nim'fa'nji a'amufu kakoe angomo An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho so'njimo nje a'amufu ulalokwe so'no ul'mno.

¹⁶ Olo iyoswo losomo sekwo atofu losojwaof'kuji a'amufu Laoutisiya hof'iko An'itumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho somne'no uy'mno. Hof'iko atofu walife. Nom'ne iyoswo a'amufu Laoutisiya somne'no uyahot'maleso hof'iko nosejap'kujo'no sekwo hoku atofu fil'mno.

¹⁷ Sekwo Akiposimo ole ul'mno. Oso syoho An'itu kijapmmasoso k'iko ito'no esyohumahoji ne'njo fiyohoho.

¹⁸ Olo iyoswo simo'mjo semti'mokiyoheso nom'ne a'amufu ula-hon'ngko mt'i'mokohoho. I olo hungkuno ae'uyo loso ngko Pouli'ni nje aho'nji mt'i'mokalokweno. Nje a'amufu selalokweno. Sekwo ngko impo'angomo humale so'no in'ngo n'mof'ikutoho. An'itu kako yo'mayoso wop'ingo waseloho'montonoho. Ngko Pouli'ni mt'i'mokalokweno. Osohopeho.

1 Tesolounika

Olo Iyoswo Sîmo'mjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mtî'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyakolo'mentisopolikeno Poul olo iyoswo sîmo'mjo loso a'amu Tesolounika somne'no mtî'mokumentisofoho. Poul hohonta Anîtuye syoho yîku'mo'mojo sohonta kako Filipai ulîko'manto Tesolounika i'mofamentisofoho. Oso hohosohonta a'amu Juta sofe tajo ango somo noswonto Anîtuye hungkuno yano uyîmentisofoho. Nuyahonîngki a'amu Juta fehohnjo so'nji a'amu Ngkîlik pi'nîngo engo so'nji Jisasîmne'no sîmeho hi'ntnnono uyîmentohofofoho. Oso hiso'no a'amu Juta fehohnjoso Poulîmo impe untofantîfi yahonîngkofi sîkwo'miyomo hiyaso lî'mofonto Atenîs osopo ifawo'mentisofoho. Oso ango hopo sopo humanto a'amu Tesolounikajo Jisasîmne'no sîmeho hi'ntnnono songo uyîmentohofoho somne'no huno pi'nîngo uyahonîngki oso hopo sopo nta'ni Timoutimo ango Tesolounikane'no lîhwajîmentisofoho. (Hungkuno hiso 1 Tesolounika sohe engo 3 honîngkano we'e 2. Osopo weho.) Poul Timoutimo lîhwojonto Sailasî'nji siko ango Koulin i'mofamentisiyefoho. Oso hopo sopo Poul a'amumo Anîtuye hungkuno ulontanîngki Timouti uma'mentisofoho. Numanto Poulîmo a'amu Tesolounika sofe humayo so'no ulahonîngki Poul nupa'nonto olo iyoswo loso mtî'mokumentisofoho. Hwapîngo olo iyoswo mtî'mokiyoso olenoho. Poul a'amu Tesolounikajo Jisasîmo inîngkunyo sofe sîmeho hi'ntnnonohino somo yokumpohn'nyo umokumonto mtî'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul ango Koulin humanto mtî'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lîhwasi tîfi unîngkohwano.

¹ Ngko Poulî'ni olo iyoswo loso sekwo a'amu ango Tesolounika sopo Anîtu'nji Hwe Engo Jisas Kîlaisî'njimne'no sîmeho uyîwo'nîngkohofa sokune'no mtî'mokalokuhwono. Sailasî'nji Timouti'nji oso hwa'u'nji ngko'nji humentani mtî'mokalokuhwono. Sekwo Anîtu'nji Hwe Engo Jisas Kîlaisîye mehomi soku, siko sekumo yo'mayo wopîngo selohofohosîsî sîmeho pompenjiyo wosejopanjiyo.

A'amu Tesolounikaso Anîtumo sîmeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyontîfi wopîngo humamotofofoho.

² Nakwo Mpohumo jomo ulontane sohonta sekumne'no isamoyoka ulîwo'nîngkuhwonefoho. Nakwo sekumne'no Anîtumo jomo ujoso'no piso'mo'nyo miyalokuyîhwono. ³ Sekwo Anîtuye hungkunomo upa'nontîfi hungkunoso aho yokumpohn'nyo kesyohumawo'nîngkohofofoho. Oso'no sekwo siki mohumulofa. O'lo, sekwo Anîtumne'no syoho yokumpohn'nyo yontîfi a'amu nom'ne somne'no sîmeho hi'ntnnono uyontîfi wopîngo ulohofîwo'nîngkohofa kuyoho. Yo'mayo tango ko se'mayoso sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisî asomo peso'no hofiyu uhwontohumalofa. Oso'no sosyefîsyontani Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Nakwoe

a'amu soku, olo so'no huno nayohoho. Anitu sekune'no hitoho engo sejapwo'n'ngkiso sokumo kakoe mehomi imo'nyo'ne nto sehwasopo'mentiso kuyoho.

⁵ Nakwo Anituye hungkuno selimentihwone sohonta sekwo ole majofoho. Olo siki hungkunofoho. Ose majofoho. O'o, hungkuno hiloso upa'n'ngkahon'ngkofi Anituye Towahuno Wopingo sohwo sekwoe simeho mo'mo syoho yokumpohn'nyo yahon'ngki sekwo huno ole syafihu'mentohofi, Hungkuno ne'njofoho. Oso'nji sekwo nakwoe yahino humayo somo nahonontifi huno seimentisofoho. Hon'ngkanoso wop'ngofoho. Nonefo'mawo'n'ngkohofihwafoho. Ou, hungkuno ne'njo hwafoho limentohofofoho.

⁶ Nakwoe humayo somo sekwo nahonontifi nakwo pa'nyo sekwo imentohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisasiye hon'ngkanomo in'ngkamentohofofoho. In'ngkowmentan'ngkofi a'amu nom'neso nosehonontifi nakwolaho lontifi tango sejapmentohofofoho. I oso'no Anituye Towahuno sohwo simeho wopingo sejopahon'ngki nakwoe hungkuno sekwo ma'mentohofofoho. ⁷ Oso'no a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso hwaho Masetouniyanta'ango so'nji hwaho Ngkiliknta'ango so'nji hofiko sekwoe yahino wopingomo sehonontifi yahino homo somo sen'ngkamentohofofoho. ⁸ A'amu Masetouniya so'nji Ngkilik so'nji hofiko'nohino'maho. O'o, sekwo Anituye hungkuno a'amu somo lutihwahon'ngkofi ango'meemo ho'n'ngkahon'ngki a'amu hopi'nonohinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyoso'no upa'n'imentohofofoho. Nakwo hano ango'meemo emoyontani sekune'no nelahon'ngkofi nakwo oso hiso'no hungkuno nom'ne mujo'njo y'wo'n'ngkuhwonefoho. ⁹ Ose nelalokwofo. Nakwo sekumo se'mahon'ngkuhwoni nakwoe hungkuno upa'nontifi sekwoe hwahoponjo hwasyo anitu somo ho'naofontifi sekwo Anitu songo ne'no humayo ne sohwoe syoho ulohofiy o imo'n'imentohof o so'no nelalokwofo. ¹⁰ Nom'ne hungkuno ole nelalokwofo. Olohonta sekwo Anituye Hwomu ahwomo mta'ango sohwo asomo peso'no hontohumalof o. Ose nelalokwofo. Oso hwomu sohwo Jisasiyoho. Kako poyo pe'n'ngkahon'ngki Anitu ulika'mentisofoho. Oso'no hwangku Anitu kako a'amufe wonyo hon'ngkano so'no tohino engo uyoso sohonta nakwo Jisasi mo simeho uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwiye tohinoso Jisasi nto ma'mentisofoho.

2

Poul Tesolounika sopo nohumanto yo'mayo syoho imentisofoho.

¹ Nje a'amu kuyoho. Sekwo huno seyohoho. Nakwo sekwo'njopo nohumentani nakwoe syoho imentihwoneso fiyo po'mentiso'maho. O'o, ne imo'n'imentisofoho. ² Nakwo ango Filipainta'ango sekuyepono pmentihwonefoho. Filipai humentan'ngkuhwone sifo nalimentohofoso tohino engo ma'mentihwone so'no sekwo huno moi'wonoho. I oso'no nakwoe Anitu kako kakoe yokumpohn'nyo nakumo nejopahon'ngki yo'mayo hwahoponjo somne'no iyoho monanyofoho. O'o, nakwo sekuyepono Filipainta'ango sohwonani nopahon'ngkuhwoni a'amu pi'n'ngo nakwolaho ko nelahon'ngkofi nakwo Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ³ Oso hungkuno selihwoneso hwasyo hungkuno'nji selimentihwone'maho. O'o,

nehopi'nohini selimentihwonefoho. Hungkuno hiloso selontani wonyo honingkano imomentihwone'maho. O'o, wopingo'nohini selohofontani Anituye hungkuno selimentihwonefoho. ⁴ Anitu nakumo yamofo nto nalohomentisofoho. Yamofo nalohofonto nalimento, Nje hungkuno ujo'ne sohwasihoponoho, nalimentiso oso'no lijwaofalokuhwono. Hungkuno hiloso a'amufe simeho wopingo umonyo'ne mulalokuyihwono. O'o, Anituye simeho wopingo umonyo'ne yalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo fe'nonehonalofoho. ⁵ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo sekumo afofo masemokummentihwono. Awonoho. Nakwo sekwoe hamniyoho mayo'ne selimentihwone'maho. Olo hilo so'no Anitu huno uyohoho. ⁶ Sekwo'nji nom'ne a'amu so'nji nakwoe yofe ho'nomayo'ne mialokuyihwono. I oso'no nakwo Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyo (*apouse*) hwona'nyoho. ⁷ Oso hiso'no nakwo syoho engo sejopontantasi hoponesohilo. I sekwo'nji nohumentaningkuhwoni sohonta nakwo moya'mi kakoe mehomimo wonyohofiyo esyohumawo'ninkiso hopaso esesyohumamentihwonefoho. ⁸ Nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejapmmmentihwone so'no nakwo Anituye hungkuno wosejopantani imentihwonefoho. Oso'nohini'maho. Oso syoho yontaningkuhwasi a'amu hofiko nakumo nonahoningkuji nakumo fonjonasyontifijontentesi wopingo'nesohilo. Hwapingoso nakwo sekune'no simeho nehopi'nohini sejape so'nefoho. ⁹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe syoho tohohmtnno'njo iyoso'no sekwo huno moi'wonoho. Anituye hungkuno ko selontani nakwoe wosopayo yo'mayo so'no mpe iyo'ne nakwo sikwo'miyomo mofehi'nyo'nji hamniyoho'no syoho yokumpohn'nyo imotihwonefoho. Sekwoe wosopayo yo'mayoso siki mayoso'no nakwolaho limentihwonefoho.

¹⁰ Sekwo nakwoe yahinoso nto nahonimentohofofoho. Anitu huhwo nto nahonimaho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo sikunonji sekwo'nji nohumentani nakwo Anituye honingkanomo iningkowentani wopingo'nohini humamentihwonefoho. Wonyo honingkano mimmentihwonefoho. ¹¹ Hwe fihwo kakoe mehomimo wopingo ulohofiwon'ningkiso hopaso nakwo sekumo wopingo selohomentihwonefoho. ¹² Anga'no anga'nohino sokumo Anituye hungkuno losetihwentani huno sefohotofontani sekwoe humayo somo yokumpohn'nyo semokumentihwonefoho. Anga'no anga'nohino sokumo Anituye simeho wopingo umonyo'ne so'ne nakwo honingkano wopingo'nohini iningkayo so'ne lutihwamentihwonefoho. Anitu huhwo sohwo ole selalofoho. Nje angopo ni'mapmno. Nje yo'mayo wonyoangkafoso sekwo'nefoho. Sekwo ngkimo enjwa'mo fosyohumafikujo'no ngko wosemokosyohumamonnoho. Ose selalofoho.

A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyontifi yokumpohn'nyo lohofontifi tango engo tipema'mentohofofoho.

¹³ Nakwo Anituye hungkuno selontaningkuhwoni sekwo ole monajofoho. Olo hungkuno loso hwahoponta'angofoho. O'o, ose monajofoho. Nakwoe hungkuno nupa'nontifi Anitu mta'angofoho limentohofofoho. Ou nehopi. Oso hungkuno Anitu nejapmmmentisofoho. Oso'no hungkuno hilo somo sekwo nupa'ninkahoningkofi sekwoe simeho mo'mo hungkuno hiso'no

Anitu kako huno fohotofohotofo selohofahon'ngki sekwo hon'ngkano songomo in'ngkamentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Anitumo isamayoka uli'wo'n'ngkuhwonefoho. ¹⁴ Nakwoe a'amu soku, a'amu isawo Jutiya humamotofoso hofiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais osohumo simeho hi'ntnono uyalokwofo somo yo'mayo u'ma'mentiso pa'nyoso olohonta sekumo se'malofoho. A'amu Jutiya humamotofoso Jisasimo in'ngkawo'n'ngkohoho so'no hofikoe a'amu mta'ni tango engo ma'mentohofofoho. Oso hopaso sekwo sekwoe a'amu mta'ni tango engo t'ipemalokwofo. ¹⁵ A'amu Jutaso Jisasimo mohumayo'njoso hofiko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki l'imotofo sohwamo fonjasyont'ifi t'ifinepo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohumo fonjahumentohofofoho. I hofiko nakumo wae enamo'mentohofofoho. Hofikoe yahino wonyo so'no Anitu ngkilaho lalofoho. A'amu huhwo sohwawo hofiko hwe moya'mi hopi'nonohino sofe mango hwafoho. ¹⁶ Oso'no a'amu Jutamnohino'maso, o'o, a'amu temtifofo kengo kengo somo nakwo Anituye hungkuno walut'ihwantane yahon'ngkuhwoni hofiko nakwoe hon'ngkano pijwonemofalokwofo. Oso'no a'amufe mangohwa pa'nyo imo'n'mentohofofoho. A'amu Jutaso ole lalokwofo, A'amu kengoso Jisasieye hungkuno upa'nyo so'no nakwolaho lalokwofo. Oso'no hofikoe wonyoso engo hopa nto yao'maho. Oso hiso'no Anitu kako hofikine'no simeho tohino umnalofoho. Tohino engo wot'ipemant'ifeho.

Poul kako Tesolounika a'amu somo apa'no uhwonimo syafihu'mentisofoho.

¹⁷ U nakwoe a'amu soku, a'amu Juta sekuyepono nakumo wae enao'mentohoho sohonta nakwo hwaho nom'nepo nohumentani sekune'no huno sosyefisyontani nakwo sikumehomi pa'nyo humament'ihwonefoho. Sekwoe simano masehonyo'njo yontani i oso'no nakwoe hunoso sekune'no sosefisyalokuhwono. Nakwo sekumo se'mane'entani syoho engo yalokuhwono. Nakwo nakwoe simeho so'mo hofikimo uhwonano syofisyalokuhwono. ¹⁸ Nakwo sekumo wose'mantane'no y'hwono. Ngko Poul'ni sikuno engolopohamo wose'ma'mo lonji ko imoteso i Seten kako nakumo pikup'ijo naloho'mojofoho. ¹⁹ Hwangku nakwoe Hwe Engo Jisas asomo poso sohonta nakwo kakoe simanopo lohofanefoho. Oso hohosohonta nakwo yo'mayo wonyoangkafo t'ipemane so'no huno mosyofisyalokuy'hwono. O'o, sekwo nakwo'nji oso hopo lohofane so'no syofisyontani simonyo yalokuhwono. Jisas kako sekumo sehon'ngkuhwosi nakwoe syoho ne imo'nyo so'no huno uyonefoho. ²⁰ Sekwoe yahino wop'ingo so'ne syofisyontani Jisasieye yofe ho'nomalokuhwono. Oso'no sekumne'no nakwoe simeho wop'ingo namo'n'ngkohoho.

3

Poul Timoutimo a'amu Tesolounika somne'no yokumpohn'nyo umokiyo'ne lihwat'imentisofoho.

¹ Nakwo sekune'no ne'no syosyefisyi'wo'nalokuhwone so'no sekwoe hungkuno najo so'ne nohontohumehwaloho. Oso'no Sailas'nji nekwo ole mtitfontai nekwo ango Atenis sopo nohumentai ² Timouti sekuyepono wol'ihwojantayo'y'hwoyo.

Timouti huhwo sohwo kako nekwo'nji Anituye syoho yontani Jisas Kilaisiye hungkuno lutihwawo'n'ngkiso hweho. Nekwo Timoutimo sekwoe simeho hi'ntnnonohino somne'no yokumpohn'nyo semokiyo'ne'no uhwajihwoyo. Kako Anituye yokumpohn'nyo so'no wasefohoto'mtonoho. ³ Yo'mayo tangoso se'malokunjo so'no iyoho masenonehoho. Sekwo huno moi'wonoho. Yo'mayo tohino mayoso'no Anitu limento, Tohino wotipemantifeho. Ose limentisofoho. ⁴ Nakwo sekwo'nji nohumentani oso hiso'no nto selimentihwoni, Nakwo hopi'nonohino tohino engo notipemanefoho. Ose selahon'ngkuhwoni hungkuno hiloso ne imo'n'mentiso so'no huno seyohoho. ⁵ Oso'no sekwo wopingo ko humalofo syafisyonji sekwoe hungkuno najo so'ne mohontohumamnehono. Oso'no olo hilo so'no Timoutimo sekuyepono wolihwatimne'no yohono. Sekwo simeho hi'ntnnonohinoso yokumpohn'nyo hi'nji kohumalofo. Seten kako sekumo afofo'njo sejapihwoso'no nakwoe syoho ne ane imo'nonoholontae lihwajihwoyo.

Timouti hungkuno wopingo Poulimo moti'mahon'ngki Poul simeho wopingo umo'n'mentisofoho.

⁶ Timouti sekumo seliko'manto olohonta nakumo ne'makwoho. Hungkuno wopingo sekumta'angoso lonetihwahoho. Ole lonetihwahi, Hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyalokwofo. Hofiko a'amu nom'ne somo simeho wopingo uyontifi ufo'malokwofo. Engolopohamo hofiko nakumne'no syafisywo'n'ngkohoho. Nakwo sekumo wosehonantane'no yalokuhwone hopaso sekwo nakumo wonehonantife'no yalokwofo. Ose nalimasofoho. ⁷ Nakwoe a'amu soku, nakwo olopo tohino engo mentani nohumentan'ngkuhwone sekwo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyiwon'ngkohoho so'no upa'nontani oso hiso'no nakumo yokumpohn'nyo natofonefoho. ⁸ Sekwo Hwe Engo Jisas sohumne'no yokumpohn'nyo humalofo so'no huno naiso so'no yo'mayo tango nakumo ne'masoso nakwo simeho wopingo'nji wohumantanoho. ⁹ Nakwo sekumne'no Mpohumo jomo ulontani simeho wopingo wonyoangkafo namo'n'ngkohoho. Simeho wopingo wonyoangkafo so'no Mpohumo isamayoka pipi ulanehwono. Nakwo sekumne'no simonyo yalokuhwono. ¹⁰ Mofehi'nyo'nji sikuno'nji nakwo sekumo sefomayo'ne Anitumo jomo uliwo'n'ngkuhwonefoho. Sekwo Anitumo simeho we'e uyifijo'manji nosehon'ngkuhwasi sekwoe simeho hi'ntnnono engo uyoso'no wosefoma'mtonoho.

Poul kako kakimo Tesolounika'no uhwojajo'ne Anitumo jomo ulimentisofoho.

¹¹ Nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas ntne'no sekumo Tesolounika se'mayo'ne hon'ngkano namofiyo'ne jomo ulalokuhwono. ¹² Hwe Engo sohumo ole ulalokuhwono, Sekwo simeho afa in'wo'n'ngkohoho so'nji sekwo nufoma'n'wo'n'ngkohoho so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyo so'ntnne'no engo umojo. Ose ulalokuhwono. Nakwo sekumne'no hitoho selofiwon'ngkiso hopaso Hwe Engo sohwo kako sekumo sefomayo'ne jomo ulalokuhwono. ¹³ Hwe Engo ose yososo sekwoe simeho jomo yokumpohn'nyo semokososo nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe a'amu'nji asomo pifijo

sohonta sekwo Anituye simanopo lohofikuji honingkano wonyo ane wopingo'nohini lohositne kuyoho.

4

Honingkano wopingo somo finingkamno.

¹ Ou, nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. Nakwo Anituye simaho wopingo umonyo so'no yomayo honingkano yahino nto setihwamentihwonefoho. Oso yahino wopingo somo sekwo we'e iningkowalokwofo. I olohonta nakwoe Hwe Engo Jisasiye simano mofohi'nontani hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Oso honingkano yahino wopingo somo sekwo aho yokumpohn'nyo ne'no fikesyohumantokuno.

² Yomayo hungkuno hopi'nono Jisas mta'ango selimentihwoneso sekwo huno moi'wonoho. ³ Sekwo yahino wopingo somo iningkayo so'no Anitu ole umonalofoho. Honingkano wonyo ane'njo wopingo'nohinimo finingkamno. Yomayo yahino wonyo a'mohufo iyoso nihu'nahone fohu'meeopmno. ⁴ Ape mayo yahino so'no honingkano ito'nohini fisyafihupmno. Ou, sekwo anga'no anga'nohino sohwas, sekwo ape womano likuji ape mayo yahino somne'no huno syafisyikuji sekwo ape ito'no mapmno. Sekwo simaho noselikafihwoloho. ⁵ Sekwo a'amu Anitu ne'no huno mosyafisiyo'njo sofe yahino nomafikutoho. Hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi apemne'no simaho fefoyo u'mahoningki ape hufo hopa iwo'n'ngkohofihwafoho. ⁶ Olo yahino loso'no sekwo nom'ne somo wonyo ulohofikutoho. Nom'ne sohware ape hufo nomafikutoho. Olo yahino wonyo loso'no Anitu tohino mikunimposoyonefoho. Olo hilo so'no nakwo hungkuno yoloho nto selimentihwonefoho. ⁷ Anitu kako nakumo honingkano wonyomo iningkayo'ne nahwosopomentiso'maho. Olo honingkano wonyo ane wopingo'nohini somo iningkayo'ne nahwosopomentisofoho. ⁸ Olo ape ito'no mayo'ne hungkuno somo hwe fihwo hwotoho feso sohwo kako a'amufe hungkunomnohini mafewo'n'ngkiyohoho. Olo Anituye hungkuno homo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. Anitu huhwo sohwo kakoe Towahuno wonyo ane wopingo'nohini nejap'wo'n'ngkiso sohomo hwotoho fewo'n'ngkisofoho.

⁹ I a'amu nom'ne somo simaho inyoso'no pehofo semti'mokiyimnehono. Olo Anitu oso hiso'no nto setihwamasofoho. ¹⁰ Sekwo a'amu Masetouniyanta'ango Anitumo simaho umotofo somo sekwo simaho uy'wo'n'ngkohofoho kuyoho. I oso'no nakwoe a'amu soku nakwo hungkuno yokumpohn'nyo woselantane'no yihwono. Olo yahino loso sekwo yokumpohn'nyo ne'no fisyafisyikuno ¹¹ Sekwo hungkuno tifi'njo so'no huno yokumpohn'nyo fisyafisyikuno. Sekwo humayoso hofiyo nto'no fesyohumafikuji sekwo syoho yomayo so'no ito'no mokesyohumamno. Sekwoe wopayo syoho yomayo syohoso sekwoe aho'nji nto'no fiyikuno. Hohonta ose nto selimentohefoho. ¹² Ose ifijo'manji a'amu Anitune'no mosyafisiyo'njososekwoe honingkanomo sehoningkuji hofiko yofe wopingo womeselantifeho. Sekwo yokumpohn'nyo ifijo'manji sekwo umofonyo mifitnehoho. Nom'ne somo yomayo so'no jomo mul'fitnehoho. Olo sekwo hoponoho.

Hwe Engo Jisas sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

¹³ U nakwoe a'amu soku a'amu poyo nto pe'nyoso'no sekwoe hunomo ito'no womesehwojantane'no yihwono. Huno ito'no syafihupijoso poyo pe'nyoso'no sekwoe simeho tango maseyonehoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyoso a'amu poyo pe'ningkahonngki nti'mo kohumaho syafisyontifi humotaho latipewo'n'ngkohofofoho. Anitu nelikafone so'no mohontohumayo'njoso hofiko poyo pe'nyoso'no hofikoe simeho tango uyalofoho. ¹⁴ Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no syafisyiwo'n'ngkuhwono. Oso hiso'no nakwo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso'no olo so'no huno nayohoho. A'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso hofiko Jisas'nji ufohi'n'ngkahonngkofi Anitu songo humayoso uyimentiso so'no Jisas asomo poso sohonta kako a'amu homo somo asomo ipemotaponefoho.

¹⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkuno woselantane'no yihwono. Hwangku Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta nakwo hwe moya'mi songo humalohwone hn'nwi nakwo a'amu pe'nimentohofoso somo simo'mo mupenehwono. ¹⁶ O'o Hwe Engo sohwo kako mampaho engo'nji joho lahonngkuhwosi a'amu ahwomomjo simo'mta'ango sohwo joho lihwosi Anituye kounoho yoka ho'n'ngkuhwoso'no osohonta Hwe Engo sohwo ahwomomo uliko'mahwosi noponefoho. Oso hohosohonta a'amu Jisas Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyontifi pe'nimentohofoso somo Anitu songo ulikafonefoho. ¹⁷ Oso hohosohonta nakwo hwe moya'mi Jisasimo simeho hi'ntnnono uyontani songo humalohwone hn'nwi Hwe Engo sohwo nakumo netimahwosi nakwo hi'nnonji poyo pe'nimentohofoso so'nji himopo noswo'n'ngkuhwasi osopo Hwe Engo sohomo si'mowanefoho. Osohonta nakwo Hwe Engo sohwo'nji engolopohamo ne'no humenti'hwanefoho. ¹⁸ Oso hiso'no sekwo sen'ngkwa'wehwosamo ulikuji hofikimo yokumpohn'nyo usosofitopmno. A'amu poyo pe'nyoso'no simeho tango uyalokunjo somo olo hungkuno hiloso ulikujo'no hofikoe simeho wop'ngo umo'n'imontonoho.

5

Jisas asomo peso'no nakwo ito'no wesyo humano.

¹ Nakwoe a'amu soku, yo'mayo nakwo selihwoneso imo'nyo'neso sikuno so'no mamti'mokohiyihwono. ² O'o oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. Oso sikuno hiso nakwo huno moneyontanngkuhwosi imo'nonefoho. A'amu hufo uyantifi sikwo'miyomo pohoho oso hopa imo'nonefoho. ³ Oso sikuno homo somo a'amu ole wohnnantife, Yoka ane sikuno wop'ngohontanoho. Nakwo wop'ngo humalohwono. Ose hnnngkuji nohumentanngkuji yo'mayo huno mosyafisiyo'neso u'mofapmmontonoho. Nom'ne pahnnimo hungkunoso ole, oso tohino moya'mifa mehomi aswo womantifi umnngkiso hopa komo'no imo'nonefoho. Oso tohino homo somo hofiko muyakolopitnnehofo. Sikuno oso pa'nyoso imofaponefoho.

⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo Hwe Engo Jisasiye hungkuno hilo somo sekwo simeho hi'ntnnono uyontife so'no pomponahopo humalofo. Sikwo'mjoho'mo mohumulofoho. O'o sikuno homo somo sekwo yomo mifitnnefoho. Oso sikuno hiso a'amu hufo

uyantifi piwo'n'ingkofo hopaso imo'nonefoho. ⁵ Sekwo mofehi'nyo pomponahopo humalofo. Nakwo Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone so'nwi sikwo'mjoho'mohumulohwono. O'o pomponahopo humalohwono. ⁶ Oseso nakwo a'amu nom'ne sofe hofikoe huyo'mango foyawehofo hopa foyowehwaloho. O'o nakwo Jisasimne'no timo hontohumehwasi huno nto'no wehohosonasyono. ⁷ A'amu Jisasimne'no huno mosyafisiyo'njo iwo'n'ingkohofoso hofiko saho'nohini foyawowo'n'ingkohofo hopa sikwo'miyomo huno nto'no mehohosasiyo'njo foyawowo'n'ingkohofofoho. A'amu mijo yokumpohn'nyo nontifi nilohof'wo'n'ingkohofoso sikwo'miyomo nonilohof'wo'n'ingkohofofoho. ⁸ I oso'no nakwo mofehi'nyopo humawo'n'ingkuhwone sohwo'niye hunoso ehohosahinyi'nwoho. Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo so'nji a'amu nom'ne somo simeho uyoso'nji nakwoe sampe pa'nyofoho. A'amu jije swokinopo wakufongku'mo lihwo'ni yihwoso'no jije sampe swokinopo womokisahin'mnoho. U jije mnokinopo wafongku'mo lihwo'ni yihwoso'no kiko jije sampe wahoholo'n'monnoho. Oso pa'nyoso nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohwo nakumo asomo wonema'mo lihwo'ni poso sohune'no syofisiyihwasi nakwoe sampe pa'nyoso nto'no wehoholo'nohumano. ⁹ Anitu nakwoe wonyo'mne'no tohino nejape-e'ne nahwosopo'mentiso'maho. O'o nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais nakumo asomo netimayo'ne nahwosopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas nakwo kako'nji songo foyohumayo'ne nakumne'no pe'n'imentisofoho. Oso'no nakwo poyo pe'naso'manji songo humaso'manji u Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako'nji songo nohumanefoho. ¹¹ Oseso sekwo a'amu anga'no anga'nohino hn'nwi sen'ingkwa'wehwosamo hungkuno wop'ngo'nohini ulikuji hofikoe simehomo yokumpohn'nyo fisosofitofsiyohumamno. Olo honta yalokwofo somta'angoso ne'no fikuno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Nakwoe a'amu soku, hungkuno nom'ne woselantane'no yihwono. A'amu nakwoe Hwe Engo sohwoe hon'ingkanomne'no loseti'hwelokwofo somo sekwo enjwa'mo nto'no foyohumamno. Nakwoe Hwe Engo sekumo sefo'mayo'ne a'amu homo somo uhwosopo'mentisofoho. ¹³ Sekwo hofikoe syoho so'no huno nto'no fisiyafihupmno. A'amu homo somo simeho uyikuji hofikoe yofe ho'nomafikuji wop'ngo'nohini ulohopmno. Sekwo yoka hungkuno nohnn'ingkutoho. O'o simeho afa in'ingkuji wop'ngo foyohumamno.

¹⁴ Nakwoe a'amu soku, sekwo a'amu piso'mo'nyo'njo somo hungkuno ole ulimno, Sekwo syoho yokumpohn'nyo fiyimno. Piso'mo'nyo ikutoho. Hungkuno yokumpohn'nyo ose ulimno. A'amu Anitumne'no yokumpohn'nyo lohoho'ne iyoho un'wo'n'ingkiso somo yokumpohn'nyo umokumno. Anituye hon'ingkanomo uliko'mano lifijo somo ufo'mapmno. A'amu hopi'nonohino somo sekwo hungkuno hwaho lopo hohofah'n'no ulimno. ¹⁵ A'amu sekumo wonyo selohopijo somo sekwo aku ulohofikutoho. O'o, sikuno engolopohamo sekwo a'amu hopi'nonohino somo wop'ngo'nohini ulohofikuno.

¹⁶ Engolopohamo sekwo simeho wop'ngo'nji fohumantokuno. ¹⁷ Engolopohamo sekwo Mpohumo jomo ulikuno. ¹⁸ Sekwo yo'mayo

tango'nji nohayo'nji se'maso so'no Anitumo engolopohamo isamayoka ulikuno. Jisas Kilais kakoe a'amu somne'no Anitu olo yahino loso'no umo'n'ingkohoho. Oso'no sekwo tifi fin'ingkamno.

¹⁹ Yo'mayo Anituye Towahuno selisoso sekwo hwotoho fekutoho. ²⁰ A'amu Anituye hungkuno selifijo somo sekwo hohujo ikinjim'fikutoho. ²¹ Yo'mayo hungkuno upa'n'ingkohofoso Anitunta'ango so'ne yamofo fiyimno. Hungkuno ne'njo somo aho fikesyohumamno. ²² Yo'mayo wonyo somne'no i'waho fiyimno. Olo hilo so'no sekumne'no Mpohumo jomo ulalokuhwono.

²³ Anitu kako simeho pompenjiyoso hwap'ingo hweho. Oso'no kako'nohini sekumo wop'ingo wasemokono. Kako sekwoe huyo'mango'nji a'apaho'nji wop'ingo esemokosyohumahwosi nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais asomo poso sohonta Anitu sekumo wop'ingo semokonefoho. ²⁴ Anitu nahwosopo'mentiso sohwo kako oso hiso'no wop'ingo namokonefoho. Anitu ose nal'imentiso so'no ne imo'nonefoho.

²⁵ Nakwoe a'amu soku, sekwo Anitu nefo'mayo so'no Mpohumo jomo ulimno.

²⁶ Anituye a'amu hopi'nonohino somo nakwoe a'amu kuyoho ulimno.

²⁷ Ngko Hwe Engo sohwoe yokumpohn'nyo'nji hungkuno loso waselimonne'no yohono. Sekwo olo iyoswo mt'i'mokalokuhwoneso n'ingkwahwosamo atofu filut'hwamno.

²⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako wop'ingo wosemokosyohu-mano. Ngko Pouli'ni olo iyoswo loso mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

2 Tesolounika

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul A'amu Tesolounika somne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo sife'nji aho'nji hopi'nono nto uyako'mentisopo Poul olo iyoswo tifinjo loso a'amu Tesolounika afahomne'no mti'mokumentisofoho. A'amu Tesolounikajoso Poul iyoswo simo'mo mti'mokuyahotimentisoso nomantifi hofiko Jisas Kɩlais asomo pe-e'ne hungkuno Poul mti'mokumentisoso hofiko a'amu Tesolounika fehohnjoso atofohwasoyohohnta'ni lontifi hofikoe hunoso ole syafiku'mentohofofoho. Poul kako olo iyoswo mti'mokisyo loso Hwe Engo sohwoe Sɩkuno nto i'mofapohoho lontifi hofiko pisomo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno luti'huni'wo'ningkohofofoho. Olo hungkuno loso Poul nupa'nonto iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. (Oso hungkunoso 2 Tesolounika sohe engo 2 honingkano we'e 2-nji sohe engo 3 honingkano 11-njo sopo weho.) Iyoswo simo'mjo mti'mokuyahotimentiso sohonta hamno hufa'ulikeno hufa'u sɩhunetikeno nto pamentisopo olo iyoswo tifinjo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako a'amu Tesolounikaso Jisas nto i'mofapohoho. Hofiko huno ose syofisyontaningkofi Poul kako oso huno homo somo ito'no mihwajiyone olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofohwaso tifi uningkohwano.

¹ Ngko Poul'ni Sailas'nji Timouti'nji nakwo nohumentani olo iyoswo loso semti'mokiyalokuhwono. Sekwo Tesolounika saponjo soku Anitumo iningkowalokwofo soku sekwo nakwoe Mpohwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais'njiye a'amu kuyoho.

² Mpohumo sekumne'no ole ulalokuhwono. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Hwe Engo Jisas Kɩlais'nji siko'monta'i siko yo'mayo wopingo selohohosi siko simoho pompenjiyo wosejopanjiyo.

Poul Anitumo isamoyoka ulalofoho.

³ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlaisimo simoho hi'ntnnono uy'wo'ningkohofosoku, nakwoe a'amu kuyoho. Sɩkuno engolopohamo sekune'no Mpohumo isamoyoka ul'wo'ningkuhwantano. Oso yahino hiso wopingofoho. Hwapingoso olenoho. Sekwoe simoho hi'ntnnono Anitumo uyoso engo imo'nalofoho. Sekwo nom'ne a'amu so'nji simoho inyoso engo imo'nalofoho. Oso'no sekune'no Mpohumo isamoyoka ulalokuhwono. ⁴ Oso hiso'no nakwo nom'ne a'amu Jisasimo simoho hi'ntnnono uy'wo'ningkohofosomo sekune'no ole ulalokuhwono. A'amu nom'neso wonyo selohofontifi tohino engo sejopahoningkofi sekwo Anitumne'no musikwajiyonjo yokumpohn'nyo lohofontifi Anitumo simoho hi'ntnnono engo uyalokwofo. Ose

yalokwofo so'no a'amu nom'ne somo ulontani simeho wop'ingo namo'n'wo'n'ngkohoho.

Anitu kako a'amu hwahoponjofe hon'ingkanomne'no hungkuno ikwolfofoho.

⁵ Anitu hungkuno ikwolfofo'ne hwap'ingo sohwo ito'nohini y'wo'n'ngkiso hweho. Sekwo Anituye yahino wop'ingoso malokwofo so'no a'amu nom'neso tango sejopalokwofo. Yo'mayo tango se'mahwoso'no hwangu sekwo Anituye angopo humayoso hoponoho. ⁶ Anitu oso a'amu sekumo wonyo selohoho somo kako aku tohino uyonefoho. Oso yahinoso ito'nohinoho. ⁷⁻⁸ Sekwo tohino mawo'n'ngkohoho soku nakwo'nji Anitu usijo'no nehumajonefoho. Osohonta nakwoe Hwe Engo Jisas kako kakoe a'amu ahwomomo mta'ango yokumpohn'nyo so'nji nopahon'ngkuhwosi a'amu nuhwon'fitnnefoho. Oso hohosohonta kako toho engo'nji nop'ihwosi a'amu Anitumne'no huno muyo so'nji nakwoe Hwe Engo Jisasiye hungkunomo t'fi min'ngkayo'njo somo Anitu kako aku tohino uyonefoho. ⁹ Oso a'amu homo somo uhwon'ngkuhwosi sekwo n'ihu'nahone umo'nant'ife kuyoho ulonefoho. Hwe Engo sohwoe s'mano'nji kakoe yokumpohn'nyo pomponaho so'nji muhwonyo'njo ifitnnefoho. N'ihu'nahone tohino ne'no nomapitnnefoho. ¹⁰ Kako asomo poso sohonta kakoe a'amuso kakoe yofe noho'nomapitnnefoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso simeho wop'ingo'nji humafitnnefoho. Osohonta sekwo hof'iko'nji nohumafitnnefoho. Hwap'ingoso oso hungkuno seliment'ihwone somo sekwo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofohoho.

Poul kako a'amu Tesolounika somne'no Mpohwo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho.

¹¹ Oso hiso'no syof'isyontani s'ikuno engolopohamo sekumo sefo'mayo'ne Anitumo jomo ul'wo'n'ngkuhwonefoho. Ole ulalokuhwono. Anitu kako humayo wonyoangkafo so'no sehwsopo'mentiso oso hoponoho. Sekwo Hwe engo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wop'ingo uyano l'ifijosos Anitu kakoe yokumpohn'nyo wosejapono. Yo'mayo syoho wop'ingo Hwe Engo Jisasi'mne'no yalokwofoso moi'wo esojwaof'ikujono wosefo'mano. ¹² Ose ifijo'manji sekwo Hwe Engo Jisasiye yofe woho'nomant'ifeho. Oso'no Jisas kako sekwoe yofe aku woho'nosema'mtonoho. Hwap'ingoso ole, Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais'nji siko nakumo wop'ingo nalohof'wo'n'ngkisiyo monta'iyoho.

2

Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo i'mofaponefoho.

¹ Nakwoe a'amu soku, nakwoe Hwe Engo Jisas asomo nop'ihwosi nakumo menahu'mokone so'no wosel'imonne'no yohono. ² A'amu fehohnjo ole masel'ikuj, Nakwoe Hwe Engo sohwoe s'ikuno nto i'mofapohoho. Ose sel'ifijo'manji oso hungkunoso hof'ikoe huno mta'ango selohoho. U nom'neso ole masel'ikuj, Anituye Towahuno ole ntohoho, Nakwoe Hwe Engo sohwoe s'ikuno nto i'mofapohoho. Ose woselant'ifeho. U a'amu nom'ne ole

maselikuji Poul ole mti'mokuma, Hwe Engo sohwoe sikuno nto i'mofapohoho. Ose woselantifeho. Oso'no selohofomanji sekwo yomo ikuji simeho wonyo semo'n'ingkuhwoloho. ³ Oso hwasyo hungkuno selifijo somo sekwo simeho hi'ntnnono niy'kutoho. Olo sikuno loso siki sohonta m'mofaponehoho. Awonoho. Simo'mo a'amu pi'n'ingo engo Anitumne'no hahn'nyo ifijoso hwe fihwo Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo sohwo utihwa'nyopo i'mofaponefoho. Oso hwe huhwo sohwo tifi no'mo kako tikanomo wene hweho. ⁴ Kako ole ulonefo, Sekwo yo'mayo somne'no hwomtame ehumawo'n'ingkohofoso foho'naopmno. Hunoso ngkine'nohini fisyanifohupmno. Ose ulihwosi Anituye tajo ango engo somo nosyuhwosi osopo nohumahwosi ole ulonefo, Ngko Anitu ne hwo'nyoho. Ose ulonefoho.

⁵ Hohonta sekwo'nji nohumanji olo hilo so'no nto selimentohefoho. Sekwo in'ingo laseimaho. ⁶ Olohonta oso hwe sohwo m'mofapiyoho. Yahino anga'nohinoso oso hwe sohwoe hon'ingkanomo pijwafoho. Yahino hiso'no sekwo huno seyohoho. Anitu kako oso hwe sohwoe sikuno ho'nahumentisoso m'mofapiyoho. ⁷ Sekwo huno moi'wonoho. Olohonta a'amu fiso Anituye hungkunomo hwotoho feelokwofo. I oso'no a'amu fihwo oso hwe huhwo sohwo kakoe hon'ingkanomo nop'ijumofonefoho. Oso hon'ingkano pikunnyoso moi'wo imo'n'ingkuhwoso'no oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe-e'ne sohwo noponefoho. ⁸ Oso hohosohonta oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohwo utihwa'nyopo noponefoho. Osohonta Hwe Engo Jisas kakoe mammtno'nji hwe huhwo sohumo fonjasyonefoho. Hwe Engo sohwo kakoe pomponaho engo'nji utihwa'nyopo nop'ihwosi oso hwe wonyo sohumo ni'hu'nahone wonyo umokonefoho. ⁹ Oso hwe Anituye hungkunomo hwotoho fe'ne sohumne'no nom'ne hungkuno waselimonne'no yohono. Kako Seten'ye yokumpohn'nyo'nji nop'ihwosi hungkuno hwasyo'nji yo'mayo kengo wonyoangkafo hwasyo itihwanefoho. A'amu fehohnjoso nuhwon'ingkuji kakimo in'ingkafitnnefoho. ¹⁰ Oso a'amu hiso Anituye hungkuno ne'njo somo simeho ufijo'manji Anitu kako asomo utimanefoho. I oso'no Anituye hungkuno ne'njo nakwolaho lifijoso ni'hu'nahone imo'naopitnnefoho. ¹¹ Anitu kako hungkuno lahon'ingkuhwosi a'amu hwasyo hungkuno ulifitnnefoho. Oso hwasyo hungkuno somo a'amu pi'n'ingoso nupa'n'ingkuji simeho hi'ntnnono uy'fitnnefoho. ¹² Oseso a'amu hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono muyoso hon'ingkano wonyo somo in'ingkayo so'no umo'nalokusoso hofiko Anituye tohino engo nomapitnnefoho.

Anitu sekumo asomo setimayo'ne nto sehwasopo'mentisokuyoho.

¹³ Nakwoe a'amu soku, Hwe Engo sohwo sekumo simeho sejap'iwon'ingkiso soku sikuno engolopohamo nakwo sekumne'no Mpo-humo isamoyoka uliwo'n'ingkuhwantano. Oso yahinoso hoponoho. Hohonta Anitu asomo setimayo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso'no Anituye Towahuno sohwo sekwoe hon'ingkano wop'ingo'njo semokahon'ngki sekwo temtitifo kengo simo'mjo soku hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohofokuyoho. Oso'no Anitu asomo nosetimanefoho. ¹⁴ Anitu sekumo olo so'no sehwasopo'mentisofoho. Simo'mo nakwo Anituye hungkuno wop'ingo selimentihwonefoho.

Oso hiso'no sekwo mae'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no hwangku yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais sekwoe simeho mo'mo ema'mentiso asomo set+maso sohonta moi'wo esojwaofonefoho. Oso'no sehwsopo'mentisofoho. ¹⁵ Oseso nakwoe a'amu soku, sekwo An+itumne'no yokumpohn'nyo filohopmno. Oso hungkuno loset+hwament+hwone so'nji ifalifaliyo semt+'mokiment+hwone so'nji aho yokumpohn'nyo kesyohumaf+kuji tifi fin+ngkamno.

¹⁶ Nakwoe Mpohwo An+itu kako simeho wop+ingo nejapm-mentisofoho. Kako wop+ingo'nohini nalohofonto yo'mayoso siki nejap+wo'n+ngkisofoho. Kako nakwoe simehomo nasosofitof+wo'n+ngkisofoho. Oso'no nakwo kako'nji nohument+hwane'no hontohumalohwono. ¹⁷ Oso'no An+itu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais+nji siko sekumo sosofitofosesyohumahosi+si yokumpohn'nyo semokahon+ngkohosi+si sekwo yo'mayo hungkuno so'nji yo'mayo syoho so'nji wop+ingo'nohini uyant+ifeho. Oso'no jomo ulalokuhwono.

3

Sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. Kako wonefo'mano.

¹ Nakwoe a'amu soku, hungkuno ae'uyo woselantane'no y+hwono. Sekwo Mpohumo nakumo nefo'mayo'ne olo so'no jomo ulimno. A'amu hopi'nono upa'nyo'ne nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno ango'meemo woho'n+muweno. Noho'n+m+wahon+ngkuhwosi sekwo nupa'n+ngkuji simeho uyant+ifeho. ² Sekwo jomoso ole'nji ulimno. A'amu wonyo nakumo wonyo nalohof+wo'n+ngkohofoso aho mta'ni welojonemano. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu pi'n+ingo engo An+ituye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyoso humalofo.

³ Yo'mayo hopi'nono nakwoe Hwe Engo sohwo lonteso ne imo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'no kako yokumpohn'nyo semokuhwosi Seten kako sekumo apa'no moset+manehoho. ⁴ Olo so'no nakwo huno nayohoho. Yo'mayo hungkuno sel+ment+hwone somo sekwo ito'no in+ngkwalokwofoso ne'no un+ngkowant+ifeho.

⁵ Hwe Engo sekwoe hunomo olo so'no wasefohoto'mtonoho, An+itu sekumo simeho sejap+wo'n+ngkisofoho. Oso'no sekumo yo'mayo tango'njo se'masoso sekwo Jisas Kɩlais pa'nyo yokumpohn'nyo wolo-hofant+ifeho.

A'amu hopi'nono syoho yokumpohn'nyo uyant+ifeho.

⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kɩlais kako kakoe yokumpohn'nyo ntopahon+ngki olo hungkuno loso wasel+imne'no yohono. Sen+ngkwa'wehwo fihwo kako piso'mo'nyo ihwosi siki humasoso oso hungkuno nakumta'ni ma'malofo somo min+ngkayo'njo osohumo uhwtot+mapmno. ⁷ Nakwo sekwo'nji humamotowhone pa'nyoso fesyohumamno. Sekwo huno seyohoho. Nakwo siki mohumament+hwonefoho. ⁸ Nakwo sekwoe aho mta'ni yo'mayoso siki moma'mment+hwonefoho. O'lo nakwo mpe seloho'motowhonefoho. Mofehi'nyo so'nji s+kwomiyomo nakwo syoho engo tohohmtno'nji imotowhonefoho. Hwap+ingoso nakwo sekumo tango mosejape'njo hwona'nyoho. ⁹ Nakwo wosopayo'ne yo'mayo so'ne sekumta'ni jomo selontontasi oso yahino ito'nohinosohilo. I oso'no nakwo hon+ngkano wonyoangkafo

so'no wosetiwantane'no imentiwonefoho. Ose imentiwone homo somo sekwo tifi ining kayo'nefoho. ¹⁰ Olo hungkuno loso songo maselalokuyihwono. O'lo nakwo sekwo'nji nohumentani ole selimentihwoni, Hwe fihwo ole lososo, Syoho miyo'njo uyimo. Siki wohumamo. Ose loso sohomo sekwo wopayo nuyikutoho. Ose selimentihwonefoho.

¹¹ I oso'no ole upa'n'ingkuhwone, A'amu fihwa piso'mo'nyo yontifi yo'mayo syoho so'no nakwolaho lontifi siki humalofo. Nohumantifi nom'ne a'amufe syohomne'no hofikoe humayo somne'no yo'mayo so'no siki hungkuno lutihun'wo'n'ingkohofihwafoho. ¹² Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwoe hungkuno yokumpohn'nyoso oso a'amu homo somne'no waselimonne'no yohono. Ole uso. Sekwo sekwoe a'amu'nji simeho pompenjiyo'nji humafikuji sekwo'ne wosopaesyoho fiyimno. Yokumpohn'nyo ose ulimno.

¹³ I nakwoe a'amu soku, sekwo yo'mayo syoho wopingo so'no piso'mo'nyo ikutoho. ¹⁴ Hwe fihwo olo hungkuno semti'mokiyalokuhwone lomo hwotoho feso sohomo sekwo yofe uhwofikuji kakine'no i'waho fiyimno. Sekwo i'waho ifijo so'no kako kakoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango unimtonoho. ¹⁵ I sekwo oso hwe sohumne'no ole syafisyikutoho, kako nakwoe mango hweho. Ose syafisyikutoho. O'lo, sen'ngkwa'wehweho. Oso'no kakoe hunomo hungkuno wopingo ufohotofamno.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo sohwo simeho pompenjiyoso hwapingo hweho. Yo'mayo yo'mayoso se'mahwoso'no kako simeho pompenjiyo wosejapono. Sekwo'nji wohumano.

¹⁷ Ngko Poul'ni olo hungkuno ae'uyo loso nje aho'nji semti'mokiyalokweno. Nje a'amufo. Iyoswo hopi'nonohino mt'i'mokuwo'n'ngkoheso nje aho'nji ole mt'i'mokuwo'n'ngkoheso, nje a'amufo. Nje ifalifaliyo somo uhwonimno.

¹⁸ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais sohwo kako sekwo'nji nohumahwosi wopingo wosemokosyohumano. Hungkuno hiloso osohopeho.

1 Timouti

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan*'nji (31) *teti-et*'nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mti'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anituye syoho mjim+wento Timoutimo ango Lisitila sopo nta'ni tipema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngklik hweho. Poul'nji Timouti'nji ango Loum sopo Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosinjo tajo ango somo Anituye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tifi oso impo'ango somta'ni nusihutofahoningkofi kako hwaho we'e Kililit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoymentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honingkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosinjo somo mokosyohumayo'ne uhwotimo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahoningki olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lhwasi tifi uningkohwano.

¹⁻² Nje hwomu Timouti sohwohne'no ngko Poul'ni olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Anitu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hon-tohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofu (*apouse*) syoho ntapmentisiyo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwo si kiko Anitumo simewo wopingo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nimentohino hwosoho. Ngko kikine'no olo'no nimo'n'ingkohoho. Nan'ingkwowho Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofihwoso'no siko kikimo wopingo kilohofohosi simewo pompenjiyo wokijapanjiyo. Oso'no nimo'n'ingkohoho.

A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'n'ingkohofu sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.

³ Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilmne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo sopenjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwaro kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. ⁴ Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'n'wo'n'ingkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sikinjo so'nji ne'no lutihun'wo'n'ingkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo

wonyo imokin+iwo'n+ngkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo An+tumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikafiwo'n+ngkisofoho. ⁵ Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomme'no ni'hu'nahone foho'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jije hungkunomo tifi kin+ngkap+fijo'manji hofiko hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaof+kuji huno wop+ngo'nohini syaf+sy+kuji An+tumo simeho hi'ntnnono nehopi uyant+feho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafi+kuji simeho wop+ngo umo'nant+feho. ⁶ A'amu fehohnjoso hofiko An+tumo simeho uyo yahinoso noho'nasyont+fi hofikoe huno wop+ngo sohwo ehilofaofahon+ngki hofiko siki hungkuno lomoyont+fi hungkuno ne ane'njo hnn+iwo'n+ngkohofofoho. ⁷ Hofiko An+tuye hon+ngkano hungkunoso wolut+hwant+fi ko yont+feseso oso hungkuno hwap+ngo ne homo somo huno muyahon+ngki hofiko hwasyo hungkuno lont+fi ole liwo'n+ngkohoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'n+ngkohofofoho.

⁸ Nakwo huno ole nayohoho. An+tu kako nakumo kakoe hon+ngkano hungkuno nejapmmentisoso oso hon+ngkano hungkuno homo somo nakwo nto'no in+ngkawasom'nanji nakwo huno ole wot+pemantanoho. Oso hon+ngkano hungkunoso wop+ngofoho. ⁹ I olo so'nji nakwo huno nayohoho. An+tuye hon+ngkano hungkunoso a'amu hon+ngkano wop+ngo'njo osomme'nohino'maho. O'o, a'amu hon+ngkano wonyo yont+fi hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko An+tumne'no hohujo ikinjaofont+fi yahino wonyo iwo'n+ngkohoho so'ntnnefoho. A'amu hofiko An+tuye hungkunomo hwotoho fent+fi hwahoponjo hon+ngkano osomo in+ngkawowo'n+ngkohoho so'ntnne'nefoho. I a'amu kan+ngkwowho'ya'umo fonjasyonto nom'ne a'amu somo fonjasy+iwo'n+ngkohoho oso hwantnne'nefoho. ¹⁰ An+tuye hon+ngkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkil+ke'nji kifosyoho loho'n+iwo'n+ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomi hufo mawo'n+ngkohoho so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'n+ngkohoho so'nji hwasyo hungkuno liwo'n+ngkohoho so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwono liwo'n+ngkohoho so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne An+tu kakoe hon+ngkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso An+tuye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'n+iwo'n+ngkohofofoho. I oso'no nakwo An+tuye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nay+hwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ An+tu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lut+hwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wop+ngo hiso loset+hwalo kweno. An+tu huhwo sohwo kako wop+ngo'nohini iwo'n+ngkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwap+ng hweho.

An+tu kako Poul+imne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul kako An+tumne'no isamayoka uli'mentisofoho.

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syan+fi'hu'mento, Poul kako nje syoho ntohofiyo imo'nyoso kako hoponoho. Ose syan+fi'syonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no ni'hwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko

kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³ Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'nitihwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofiko fonifonyo uloho'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahonngki ntima'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntohofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumatimentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

¹⁵ Olo hungkuno loso nihu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmentisofoho. Oso hungkuno hiso nihu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho. ¹⁶ Kilais Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo ujo wehontojwahumo lonto kako ngko Poul'nimo honingkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wopingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohonngkuji huno ole wosyofisyantifeho. Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahonngki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mumentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloho'mojo sohwo Poulimo wopingo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyafihinantifeho. Kilais kako oso hwe nihu'no wonyo sohumne'no wopingo umokumano hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wanimokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syafisyikuji hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. ¹⁷ Oseso Anitu kako yo'mayo wopingo'nohini iwo'nngkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwapingoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nehoho. A'amu hofiko kakimo muhwonfitnnehofo oso huhwo sohwo kako kako'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyoho'nyo ulimentisofoho.

¹⁸ Nje hwomu Timouti sohwo, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kicine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko Anitumo nakwolaho lifijoso hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso jije sampe mekino pa'nyofoho. ¹⁹ Kiko Kilaisimne'no

simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jije simeho mo'ho ho'nakisyo'wo'n'ngkiso somo kiko hofiyo fin'ngkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofofoho. ²⁰ Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'n'imentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofolonji hwasyo li'wo'n'ngkisiyo so'no ngko sikimo Seten'ye ahomo uhumat'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofohungkuno apa'no malisi'hnnisiyo.

2

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

¹⁻² Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo ulohomonto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwahomokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo sohwantne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyo nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wopingo somo tifi ntono un'ngkowantanoho. ³ Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu hon'ngkano wonyo somta'ni isi'hutofonemayo'ne sohomo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahon'ngkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'n'imontonoho. ⁴ Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'njo pone asomo utimayo so'no umo'n'ngkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'n'ngkuji kakimo tifi in'ngkayo so'no umo'n'ngkohoho. ⁵ Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwahwo loponjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiyo'ne hweho. Simeho pompengo nalipe-e'ne hweho. ⁶ Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahon'ngki Kilais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nosyahoponto kako a'amu hopi'nonohino hon'ngkano wonyo somta'ni isi'hutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingoso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'n'ngkohoho. Oso hon'ngkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. ⁷ Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo luti'hwayo'ne nihwosopomentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokiti'hwelokuyohono. O'o, nehopi lokiti'hwelokweno.

Anitu kako a'amu temtitofu kengo somo asomo uti'ma'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntapifitnne'ento hofikimo lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

⁸ Oseso ngko olo'no nimo'n'ngkohoho. Hwe moya'mi angomeemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhmany'o'njo uyono. Hofiko yoka mahanny'o'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'n'ngkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹ Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'n'ngkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikuji he manji'mofu ito'no fiyimno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'n'ngkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofu hamnyoho engo ihn'naofikuji mijiyonji a'apahomne wokososo wopingo wopingo ihn'n'ngkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofu honje monje yimo'n'ngkutoho. ¹⁰ Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomi nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho wopingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹ Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹² Ngko olo yahino loso'no manimo'n'ngkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwo Anituye hungkuno lutihwayo so'no manimo'n'ngkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³ Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mtimokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴ Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniyehwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono muyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi in'ngkawento hon'ngkano wonyo imentisofoho. Oso imo'n'mentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwafe hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵ Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomi aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko simeho in'ngkuji hofiyono ufo'mafikuji hon'ngkano wopingo'nohini tipemafikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji humentan'ngkuji Anitu kako oso moya'mi hofu sofafe wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

3

A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo sohwoamne hungkunofoho.

¹ Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. ² Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo yahino wopingo'nohini so'nji

wohumano. Ose humentan+ngkuhwosi nom'ne a'amuso hofiiko hwe huhwo sohumo nuhwon+ngkuji hofiiko yahino wonyoso nihu'no motipemap+fitnnehofo. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'n+ngkisoso kakimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syaf+sy+hwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohumo a'amu ango kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lut+hwayo syohoso wop+ingo uyono. ³ Kako mijo yokumpohn'nyoso n+ngkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wop+ingo'nohini uy+montonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syaf+sy+wo'n+ngkuhwoloho. ⁴ Kako kakoe ape'nji mehomini'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomini sohwa kan+ngkwowhoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. ⁵ Hwe fihwo kako kakoe mehomini'nji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. ⁶ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syaf+syonehoho. I kako oso hunoso nosyof+sy+hwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohumo wae yaofonefoho. ⁷ A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yoloho'mo humalofu huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohumo uhwon+ngkuji kakoe yahino wop+ingo somne'no hofiiko huno ole wosyof+syantifeho, Kako hwe wop+ingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjul+kujo'no Seten kako monje ulohof+hwoso'no kakoe syohoso wop+wahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo hon+ngkano wop+ingomo nto'no mom+hwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wop+ingo wop+ingo'njo somne'no mti'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofu.

A'amu Anituye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸ Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njoso hofiiko hofiikoe yahino somne'no huno nto'no wosyaf+hu'nife. Hofiiko huno hufa'u'nji nomokosyohuf+kutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyaf+hupife. Hofiiko mijo yokumpohn'nyo n+ngkukuji nonilohof+kutoho. Hofiiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyaf+sy+kutoho. ⁹ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiiko hofiikoe simeho mo'mo ole mahnn+fitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnn+fitnnehofo. O'o, hofiiko Anitu kakoe hungkuno ne'njoso ujo ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uy+kuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyaf+hu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo

wae yan+mo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnohini un+ngkamo. Ose syafi+hu'n+ngkuji An+ituye yahino wop+ngo'nohini uy+fe. ¹⁰ A'amu An+ituye syoho'njo sohwa hofi+koe yo'mayo yahino so'nji hofi+koe syoho so'nji sekwo s+mo'mo uhwon+mno. Oso homo somo sekwo yahino wop+ngo'nohini uhwon+fijo'manji e'wano hofi+koe An+ituye syohoso uy+fe. ¹¹ I hofi+koe a'musya hofanji yahino wop+ngo'nohini uy+fe. Hofi+koe nom'ne a'amu somne'no sitofo nol+kutoho. Oso moya'mi hofi+sofa hofi+koe yo'mayo yahino iwo'n+ngkohoho huhwo sohwo hofi+kimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofi+kimo u'masoso hofi+koe oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofi+koe yo'mayo yahino iwo'n+ngkohofoso nto'nohini uy+fe. ¹² A'amu An+ituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomi'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano. ¹³ A'amu An+ituye syoho'njo sohwa hofi+koe hofi+koe syoho wop+ngo'nohini ikuji hofi+koe humayo yahinoso wop+ngo'nohini'manji a'amuso hofi+kimo nuhwon+ngkuji hofi+koe yofe noho'nomafi+kuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lut+hwawo'n+ngkohoho somo hofiyo upo'nant+feho.

An+ituye hungkuno hwap+ngoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mt+imokalokwe losomo sekwo atofu likuji An+ituye mehomiye yahino wop+ngo so'no huno wop+ngo wot+pemant+feho. Sekwo An+ituye mehomi soku, An+itu kakoe angu kuyoho. An+itu kako sekwoe simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo An+itumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo An+ituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafi+kuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo it+hwawo'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ An+ituye hungkuno hwap+ngo ujo ehontojwahumentisoso ni'hu'no wop+ngofoho. An+ituye hungkuno hwap+ngoso Jisas Kilais+yoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wop+ngo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho lophonjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako ut+hwawo'nyopo i'mofapmmentisofoho.

An+ituye Towahuno Wop+ngo sohwo kako Kilais+ye yahino hwap+ngo neso net+hwahon+ngki oso yahino hiso nto'nohini uhwon+wo'n+ngkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wop+ngo osenohini uhwon+wo'n+ngkohofofoho.

Kilais+ye hungkunoso a'amu temtitofu hopi'nonohino sofe angom+meemo ho'n+mentisofoho.

A'amu hwahoponjoso hofi+koe kakine'no huno syafi+syont+fi simeho hi'ntnnono umentohofofoho.

An+itu kakoe hwomu Kilais+imo ahwomomo ut+ima'mentisofoho.

4

A'amu hwasyo hungkuno lut+hwawo'n+ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yoloho ole nalimento, Olo hwaho lopo sikuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'ningkuji hofiko Setenimo tifi iningkafitnnefoho. ² Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa hofiko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofiko simeho mo'mo wonimango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho. ³ Hofiko hwasyo hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso noningkutoho. Hofiko hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne, ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomi ne somo uyimentisofoho. A'amu Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkohofoso hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no huno uyahonngki oso yo'mayo hiso hofiko Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka uli'wo'n'ningkohofofoho. ⁴ Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu mt'i'mokumentisoso wopingofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto. O'o, nakwo Anituye ahomta'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka ulano. ⁵ Ou, yo'mayo Anitu mt'i'mokonto wopingofoho nalimentiso so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uli'wo'n'ningkuhwone'manji yo'mayo wopingo'nohini imo'nalofoho.

Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji Anituye hungkuno nto'no filutihwaho.

⁶ U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mt'i'mokalokwe loso kiko olo hungkuno loso Anituye a'amu ne somo lutihusoso u kiko Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyohoji sikuno huhwo huhwi tifi iningkuso'manji kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho. ⁷ Kiko sen'ngkwowhosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'ningo engo nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno nto'no syafisyomahoji osomnohini nto'no iningkayo'ne syoho engo fiyo. ⁸ Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'n'ngkuhwoneso nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin'wo'n'ngkuhwonefoho. Oso wopingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnohini tifi nto'no iningkwawososo oso yahino hiso olo hwaho lopo humentan'ngkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anitu'nji ne'no humentan'ngkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹ Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰ Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne hon'ngkano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anitu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitne'entani yalokuhwono.

¹¹ Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no iningkafitne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹² Timouti

sohwosi, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohu-mayo'manji a'amu hofiko kikimo kohon'ngkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'm'ngohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jije yahino wop'ngo yahon'ngkiji kohon'ngkuji tifi wokin'ngkapife. Yo'mayo hungkuno ujosso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Hon'ngkano wonyo ane wop'ngo'nohini fiyo. ¹³ Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofa fiso. Kiko Anituye yahino wop'ngo so'no syoho toho mtano'njo fitihwaho. ¹⁴ Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonj'mokumentohofa sohonta Anitu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesyafisyohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵ Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'n'ngkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentan'ngkiji a'amu hofiko nokohon'ngkuji hofiko oso jije syoho wop'ngo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶ Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'n'ngkino so'no huno nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'n'ngkohofa so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

5

Poul Timoutimo ulimento, Kiko a'amumo yahino wop'ngo'nohini ulohofa.

¹ Timouti, kiko hwe engo sohwa yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofiyo'no ulohoji hofikimo hon'ngkano nto'no hmfotihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwa hon'ngkano jije n'ngkwahwosamo imofihwaj'wo'n'ngkino hapa hmfotihwajo. ² Jije na'ujamo hon'ngkano nto'no m'hwaj'wo'n'ngkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hapa hmfotihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwaj'wo'n'ngkino hapa hmfotihwajo. Kiko moya'mi songo sofani nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'n'ngkino hopaso hon'ngkano nto'no fiyo. Wonyo hon'ngkanoso yohotoho.

Apiwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³ U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentan'ngkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohofa somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofa sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴ U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomi somo kako nonyo wosopayo hofiyo umojofoho. Kako fo'mofomo hofiyo uloho'mojofoho. Oso'no olohonta oso mehomi sohwa hofiko

homn+ngkwohwo'ya'umo hofi+ko sikimo aku hofi+kimo mokosyohu-
 mamentisiyo hopaso hofi+ko sikimo nto'no womokosyohumant+feho.
 Oso mehomife syoho s+mo'mjofoho. Oso yahino hiso An+tu kakoe
 s+meho wop+ngo umo'n+montonoho. ⁵ I a'mu fisi kakoe hwehwo
 poyo nto pe'n+mentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufu'mane anesi
 nohumanto An+tu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu
 hisi kako s+kuno huhwo huhwi s+kuno'nji im+ngo'nji An+tu kakimo
 ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶ I
 oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'n+mentisosi kako
 kakoe hunoso a'apahomme'nohini syaf+siyoso yo'mayo kakoe s+meho
 umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wop+ngoso poyo nto pe'n+iyoho.
⁷ Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino k+ko'nji An+tumne'no
 uhu'mokuwo'n+ngkohoho somo homn+ngkwohwo homnosyamo nto'no
 mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofi+ko'nji
 ap+wojo sofanni oso hungkuno homo somo t+fi nto'no in+ngkafijo'manji
 nom'ne a'amuso hofi+ko hofi+kine'no oso yahino homo somne'no sitofu
 mul+fitnnehofo. ⁸ A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no
 mufo'mayo'manji kako An+tuye hungkuno somne'no hohujo nto ikin-
 jao'maso hweho. Olo kakoe hon+ngkano loso a'amu An+tumo s+meho
 hi'ntnnono muyo'njo iwo'n+ngkohoho sofe hon+ngkano wonyo somo
 yakolo'nnyofoho.

⁹ Ap+wojo kako hwe anga'nohinohumo uma'n+mentisosi kakoe
 soswo *sik+si+ti* (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo
 mt+mojo. Ap+wojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitnne'eno.
¹⁰ I ap+wojo hofu sofa hofi+koe hon+ngkano wop+ngo'njo sofa
 hofi+ko hofi+koe mehomi somo nto'no mokosyohumamotofo sofa,
 a'amu angu kengu mta'angoso u'mahon+ngkofi wosopayo'nji
 angu'nji uy+motofu sofa, An+tuye a'amu somo ufo'ma'motofu
 sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tangu u'mahon+ngki hofi+kimo
 ufo'ma'motofu sofa, hofi+ko yo'mayo yo'mayo syoho wop+ngo'nohini
 imotofu, osofefe yofe so'nohini iyoswomo mt+mojukuji sekwo
 ufo'mapmno. ¹¹ I sekwo moya'mi songu sofa hofi+koe hwehwa
 poyo nto pe'n+mentohofu sofefe yofeso nomt+mojukutoho. O'o,
 hofi+ko nom'ne huhwamo umo'nantane'no yalokuhwono l+kuji hofi+ko
 hofi+koe s+meho yo'mayo umo lonte somo in+ngkakuji K+lais+ye syoho
 wop+ngo somo ul+ko'mant+feho. ¹² Oso moya'mi sofa s+mo'mo
 hofi+ko nakwo K+lais+imne'nohini syoho uyano ko l+mentohofu
 osomo ne'no un+ngkowano majo'njo yont+fi hofi+ko hwe nom'ne
 hwamo uma'nont+fi oso hungkuno hohonta nakwo K+lais+imnohini
 syoho uyano l+mentohofu somo mt+hupeelokwofo. Oso'no a'amu
 An+tumne'no uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hofi+ko ap+wojo hofu
 sofamo ole ulant+feho. Yo'mayo hungkuno An+tumo yoloho nto
 ulont+fi aku mt+hupesohopo'maho. Wonyofoho. Ose ulant+feho.
¹³ Nom'ne yahino ap+wojo songu sofa iwo'n+ngkohofoso olenoho.
 Hofi+ko An+tuye syohoso miyo'njo ikuji hofi+ko piso'mo'nyo yahinoso
 maf+kuji angu ho'mo ho'mo uku'mofant+feho. Oso'nohini'maho.
 Hofi+ko siki hungkuno l+wo'nont+fi nom'ne a'amufe yahino
 syoho yo'mayo so'no ukinj+hwojano lont+fi iwo'n+ngkohofofoho.
 Hofi+ko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lont+fi wonyo
 hungkuno kengu kengu nakwo majo'njo iwo'n+ngkuhwoneso

liwo'n'ingkohofofoho. Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomt'i'mokohotoho. ¹⁴ O'o, ngko moya'mi songo sofafe hwehwo poyo nto pe'nimentohofa ofamo ole uliwo'n'ingkohono. Sekwo nom'ne puhwamo uma'n'ingkuji sekwo mehomi t'ipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno. Ose uliwo'n'ingkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko nakumo nonahon'ingkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwon'ingkuji hofiko nakumo sitofo monal'ifitnnehofo. ¹⁵ Nakwo huno nayohoho. Moya'mi ap'wojo fehohnjo sofa hofiko Anituye hon'ingkanano wop'ingo somo nuliko'mant'ifi hofiko Seteniye hon'ingkanano somo t'ifi in'ingkwalo kwofa. ¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohofa sofe temtifo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwoe ap'wojo humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohofa hofiko oso ap'wojo hisimo mokosyohumayo'ne tangoso mot'ipemafitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso ap'wojo hopifahwosa ane ofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye hungkuno loset'hwawo'n'ingkohofa sohwa hofikoe syoho wop'ingo ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomafikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸ Hwap'ingoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontan'ingkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosy'swohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womap'ife. Ose nelalofoho. ¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjul'masofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u si'hunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakil'ifijo osomo kiko nupa'n'ingkohoji'manji haloho pofa. ²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako hon'ingkanano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe t'imo sopo m'humajohoji osopo kiko kakoe hon'ingkanano nto'no m'hwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko hon'ingkanano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji K'lais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe t'mopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no fin'ingkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no m'hwajiyo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'n'ingkohoji kiko j'je simeho mo'mo huno komo'no ole syaf'syohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. J'je simeho mo'mo huno komo'no ose syaf'syohotoho. U kiko j'je a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohofa. ²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U s'imo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no

syafisyohoji kiko uhwonjoso nto'nohini uhwon'ngkijj'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako hon'ngkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwo si ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakimo. Jije simeho kumnafofiwo'n'ngkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohino non'ngkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'n'montonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakimo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nihwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe hon'ngkano wonyoso utihwa'nyopo yahon'ngkofi a'amu hofiko nuhwonontifi wonyofoho huno umontonoho. Oso hon'ngkano homo somo nto'no mihwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyoso hiasomo mokosyohumawo'n'ngkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho. ²⁵ Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wop'ngoso utihwa'nyopo wentan'ngki uhwon'wo'n'ngkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wop'ngoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sikuno somo utihwa'nyopo i'mofaponefoho.

6

A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiwo'n'ngkohoho sohwafe hungkunofoho.

¹ Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyo somo ole uso. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiy'mno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyo wonyo hwafoho masel'fitnnehofo. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'n'ngkuhwone so'ntnne'no sitofo mul'fitnnehofo.

² I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisy'kutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tathweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonnoho. Sekwo huno ose syafisy'kutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uy'mo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'no ngko Anituye a'amu ne sohwo ufo'malokweno. Huno ose syafisy'kuji syoho wop'ngo'nohini ulohofiy'mno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafoho.
Engolopohamo kiko hwe moya'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi in'ngkayo'ne huno ufohotofo.

³ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'n'ngkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutiawasom'nanji ⁴ kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nomo'nalofoho. Kako yo'mayo sikiujo so'no ole liwo'n'ngkohoho, Nakwo hungkuno hnyoso kengko kengko'nohino wohnnano liwo'n'ngkohoho. Hofiko ose hnn'ngkahon'ngkofi olo yahino loso imo'n'iwo'n'ngkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simaho wonyo, ikujoho, sitofo, nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisiyo, ⁵ hofiko yoka hungkuno hnn'iwo'n'ngkohofoho. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisiyo'wo'n'ngkohofoho. Nakwo Anituye hon'ngkanomo in'ngkawasom'nanji ho'yango womantanoho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo in'ngkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingosom'nanji. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisiyo'njo yosom'nanji ole wasyofisiyo, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisiyohwosi kako simaho wopingo'nji wohumamantonoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mentohoho sohonta yo'mayo ahomo mokahon'nyo monema'mmentohoho. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'n'ngkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'n'i'manji u nakwo ole wolano, Oloso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hofiko ho'yango engo mayo'ne syofisyalokwofoso hofiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofoho. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nulikafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiko n'ihu'nahone tikanomo ufitnnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwapingosom'nanji olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mayo so'no simaho umo'n'ngkahon'ngki hofiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo n'ihu'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho ul'imentisofoho.

¹¹ Timouti sohwo, kiko Anituye syoho ulohofiyo ne sohwo oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko hon'ngkanom'nanji umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofoho. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi fin'ngkayo. Kiko Anitumo simaho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohoho. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simaho pompengo umofohoji wopingo'nohino ulohoho. ¹² A'amu kako Kilaisimo simaho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkiso

sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'n'ngkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolof'hwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofap'hwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso k'iko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo k'iko aho yokumpohn'nyo f'ikemokosyohumaho. An'itu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. K'iko K'lais'mo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkino so'no a'amu pi'n'ngo engo somo yoloho nto lijwaof'wo'n'ngkino hwosoho. ¹³ An'itu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji K'lais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohomo kakoe hwap'ngo so'no yoloho lij'mo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontan'ngki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno. ¹⁴ K'iko nakwoe Hwe Engo Jisas K'lais kako ut'hwah'nyopo asomo peso'no hontohumahoji k'iko An'ituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji k'iko t'fi nto'no fin'ngkayo. Osomo in'ngkahuji k'iko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, jije wop'ngo humayo so'no a'amu hof'iko nokohon'ngkuji hof'iko An'ituye hungkuno somne'no sitofo mal'fitnnehofo. ¹⁵ Oso s'ikuno An'itu ho'nahumentiso nto'nohino somo An'itu kako nakwoe hwaho ut'hwah'nyo lopo nakwoe Hwe Engo K'lais Jisas'mo uhwat'montonoho. An'itu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwap'ngo hweho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hweho. ¹⁶ Oso An'itu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'n'wo'n'ngkiso hweho. An'itu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo t'fonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi humentani nakwo'njo mta'n'ngo a'amu anga'nohinohwo kako nol'ikafonto An'itumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olohonta hwangku hohonta nakwo An'itumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'n'ngkohoho somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo mokosyohumalofomo'i'wo imo'n'wo'n'ngkiso osomo s'meho uy'kutoho. O'o, sekwo An'itumo s'meho nehopi uy'imno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejap'wo'n'ngkisoso kako hwap'ngo hweho. ¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wop'ngo'nohini fiy'imno. Oso syoho engo hiso ikuji hof'ikoe s'meho wop'ngo umo'n'imontonoho. Sekumo yo'mayo An'itu sejapnteso sekwo nom'ne a'amu ufonyo yalokwofo somo ufo'mapmno. ¹⁹ Hof'iko ose ifijo'manji t'fi no'mo yo'mayo wop'ngo hof'ikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hof'iko songo ne'no humayo'neso womant'ifeho. Ose uso.

Timouti sohwoji k'iko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwozi, olo syoho Anitu kijapmentiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiko olo hwaho loponjo huno loso nefoho liwo'n'ngkohoho so'nji yo'mayo hungkuno siki'no so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntne'no kiko hohujo fikinjafo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'n'mentisofoho. ²¹ A'amu fehohnjoso ole liwo'n'ngkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.

2 Timouti

Olo Iyoswo Tifinjo loso Poul Timoutimne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua*'nji (34) *teti-eti*'nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul mt'i'mokumentisofoho. Timouti iyoswo simo'mjoso Poul kako ango Efesos sopo mamnehono huno ose uyahon'ngki mt'i'mokumentisofoho. Oso huno uyimentisoso nehopeho. Kako Efesos sopo ne'no mammentono. Hofiko kakimo impe intofontifi ango Loumne'no motasimentohofofoho. Oso ango hopo sopo humanto hofiko ngkimo wofonjonisyantifeho. Kako huno ose uyahon'ngki oso hohosohonta Poul kako Timoutimo hungkuno ae'uyo uyimonto olo iyoswo tifinjo loso mt'i'mokumentisofoho. Poul kako Timouti sohwo ango Loum sopo wosonohonapono lonto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso Poul kako Timouti sohwo Anituye hungkuno joso'no wonimango'no yonohonto mt'i'mokumentisofoho. Kako simemo hi'ntnnono yokumpohn'nyo'nji lohohiwosi Anituye syoho uyononto olo iyoswo loso Poul Timoutimo yokumpohn'nyo umokumonto mt'i'mokumentisofoho.

Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi un'ngkohwano.

¹ Nje hwomu Timouti sohwo, ngko Poul Kilais Jisasiye hungkuno a'amumo lutihuku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mt'i'mokalokweno. Anitu kakoe huno mta'ni nonihwosopento ntimento, A'amu Kilais Jisasi mo songo humayo'ne sejopalofoho. Kakoe temtifo imo'n'ngkahon'ngkuji ango songo ne'no humayo'ne uyimonnoho. Oso'no olo hungkuno hiso kiko a'amu ango'meemjo somo filutihuku'mofo. Ose ntonto nihwatimentiso hwo'nyoho.

² Timouti, kiko nje mehomi sohwo'simo ngko simemo kijopalokweno. Nan'ngkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasi'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ngo kilohofohosi kikine'no hitoho ulofihwoso'no jije simemo pompenjiyo wokijopanjiyoho.

Nakwo Anituye hungkuno wop'ngo somne'no wonimango nanyo'eno.

³ Nje ajuyohwosa hofiko Anituye yahinomo tifi in'ngkamotofo pa'nyoso ngko huhwo'ni Anitumo tifi in'ngkwalokweno. Nje simemo ole manjofoho. Kiko wonyo hwosoho. Ose manjofoho. O'o, Anitumne'no hi nimo'n'ngkahon'ngki kakoe simemo wop'ngo umokumonne'no yohono. Im'ngo'nji hinjopo sikwo'miyomo ngko Mpohumo jomo uliwo'nonji kikine'no huno syakufisyonji isamayoka uliwo'n'ngkohono. ⁴ Ngko nokilikomahon'ngko kiko humotaha sontimahnno so'no huno syakufisyonji nje simemo wop'ngo wanimo'nono lonji wakohonimonne'no yohono. ⁵ Kiko Anitumo simemo hi'ntnnono ne uyalokuno so'no huno nifohotokwoho. Simo'mo

jje atohwo Louis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki hna'wohi Yunis kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyahonngki olohonta ngko huno ole niyohi, Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuno. Mango'nohini molalokuyohino. O'o, simeho hi'ntnnono ne uyalokuno. ⁶ Oso'no jje hunoso olo so'no kufohotofalokweno. Hohonta nakwo kikimo aho kilonj+mokumentihwone sohonta nje aho kisokisyahonngko Anituye Towahuno kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Oso kijapeso engo umo'nono. Hwe fihwo kako toho fuyo intofososo toho engo wosijao'montonoho. Oso hopaso Anitu kikimo kijapeso engo umo'nono. ⁷ Kiko huno kiyohoho. Anitu kakoe Towahuno nejapeso nakwo a'amumne'no iyoho nanyo'ne nejapmmentiso'maho. O'o, olo'ne nejapmmentono. Nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji yo'mayo iyo'ne a'amu somne'no hitoho nalofone nakwoe a'apahomnohini syafisiyo'ne'maho. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje esyihwasi Anituye honingkanomo nto'no iningkayo'ne, oso'no nejapmmentono.

⁸ Oso'no oso hiso Anitu kijapeso engo i'mokohoji kiko nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno a'amu somo lutihwahoji wonimango kiningkuhwoloho. Ngko nakwoe Hwe Engofe hungkuno lutihwanji impo'ngomo humale so'no kiko wonimango kiningkuhwoloho. O'o, Anitu kakoe yokumpohn'nyo'nji kakoe hungkuno lutihwahoji yo'mayo tango ngkimo ni'maso pa'nyoso kikimo woku'mano. Anitu wokufo'ma'montonoho. ⁹ Anitu kako nakumo asomo netimayo'ne honingkanomo hwasampento kakoe mehomi ne wopingo'nohini imo'nyo'ne johone nelalofoho. Nakwo honingkanomo wopingo imotohwone so'no Anitu kako johone monelalofiyohoho. Awonoho. Anitu kako'nohini huno syafisyonto simeho nejaponto johone nelalofoho. Hohonta Anitu nakwoe hwahomamti'mokummentiso sohonta kako nakumne'no huno syonafisyonto simeho nejaponto hwangku Kilais Jisas nejapmne'ento limentisofoho. ¹⁰ I olohonta Kilais Jisas kako nakumomo nto none'manto kako nakumomo asomo netimayo'ne honingkanomo utihwa'nyopo weho. Kilais Jisas kako songo lika'mentiso sohonta kako poyo pe'nyo somjo yokumpohn'nyo somo hwotohono fento kako songo ne'no humayo'ne honingkanomo hwasampo'mentisofoho. Oso'no a'amu kakoe hungkuno wopingo somo simeho uyososo'no songo ne'no humayoso woma'montonoho.

¹¹ Kako kakoe hungkuno wopingo ujo'ne nihwosopo'mentisofoho. Oso'no ngko hungkuno lutihuku'mofa (*apousel*) syohone'nyo hwo'nyoho. ¹² Oso hiso'no olo tango hiloso ni'mahonngki ngko wonimango manyofoho. O'o, ngko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyalokwe lohume'no huno niyohoho. Olo syohone ntapmmentiso somo kako hofiyo ni'mokosyohumentanngkuhwosi olo syohone losone'no nowentanngkuhwosi oso Sikuno Engo ae'uyoso i'mofaponefoho.

¹³ Oso hungkuno lokitihwamoteso'no kiko yokumpohn'nyo kesyohumahoji yahino hisomo hofiyo finingkayo. Kilais Jisasinji nohumahoji kakoe hungkunomo iningkahuji a'amu somo simeho hi'ntnnono engo uyo. ¹⁴ Olo syohone wopingo losone Anitu jje ahomone'no nakohumentisoso kiko nto'no mokosyohumaho. Anituye Towahuno Wopingo kikimone humasone sohwo kakoe yokumpohn'nyo kijapihwosi wokufo'mano.

15 Kiko huno moi'wonoho. Hwe hufa'u Fijelos'i'nji Hemou-jenesi'nji oso hwa'u'nji a'amu hopi'nono hwahe Esiyanta'angoso olopo ngko nohumanji ngkine'no hohujo nto ikinjan+mo'malofofoho. 16-17 I hwe anga'nohino Ounesifoulos, ngko impo'angomo nohumen-tahon+ngko kako angu Loum i'mofaponto ngkine'no hafihafe tipento tipenohon+ma'n+masofoho. Kako ngkine'no won+mango munyofoho. O'o, sikuno pi'n+ngo engo kako noni'mahon+ngki nje simeho wop+ngo n+mokonto yokumpohn'nyo n+sofifito'masofoho. Oseso nakwoe Hwe Engo sohwo Ounesifoulos+montohwamo wop+ngo umokosyohuma-montonoho. 18 Hohonta ngko Efesos osopo nohumentan+ngko Ounesifoulos kako nifo'mawo'n+mentisofoho. Oso'no kiko huno kiyohoho. Oso Sikuno Engo hungkuno ikwolofone'ne somo Anitu kako Ounesifou-los+mne'no hitoho ulof+hwosi wop+ngo ulohofonefoho.

2

Kiko Kilais Jisasiye hungkunomnohini fin+ngkayo.

1 Oseso nje hwomu sohwo, nakwo Kilais Jisasi+mo ufohi'n+ngkahon+ngkuhwoni Anitu kakoe yokumpohn'nyo nejap+wo'n+ngkisofoho. 2 Oso'no kiko Anituye hungkuno ngko a'amu pi'n+ngo engo somo uliwo'n+ngkahon+ngko kiko upa'n+mentohinofoho. Oso hungkuno hiso kiko nomokosyohuma-hotoho. O'o, nom'ne a'amumo luti+hwawo'n+ngkijo'no kako hungkuno homo somo nomahwosi nom'ne somo woluti+hwawono.

3 Kiko Kilais Jisasiye syoho'njo sohwoi olo syoho losomme'no tohino majo'manji tohino mayoso'no iyoho kinyo'eno. 4 Pahnnimo hungkuno hufa'u si+hune wakimo. Hungkuno simo'mjoso olenoho. A'amu nomihwoe syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne hwafe syoho kengo kengo so'nji miyonehoho. O'o, syoho kakwo'yohwoe simeho wop+ngo umone'ento kako simeho anga'nohino'nji kakoe syoho wop+ngo iwo'n+ngkiso hweho. Nomihwoe syoho miyiwo'n+ngkiso hweho. 5 Hungkuno nom'ne ole, a'amu kako hano mjake'we hnnyo sohwo kako yo'mayo so'no hi umone'niwo'n+ngkiso so'no huno mosyafisiyo'njo monje yasyonto sikuno huhwo huhwi kako mjake'we hnnyo yahinoso yamofone'no iwo'n+ngkiso hweho. Ose miyo'manji kako a'amu nom'ne somo muyakolofonehoho. O'o, kako mjake'we hnnyo somjo hamniyohoso momanehoho. 6 Hungkuno nom'ne ole, hwe fihwo kako syoho yokumpohn'nyo yonto wosopayo hulonto oso syoho homo somone'no mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Wosopayo simo'mjoso toyo yi+hwoso'no hwe huhwo sohwo kako wosopayo hiloso kaki'no woma'montonoho. 7 Oso hungkuno hufa'u si+hune somne'no huno fisiyafisyo. Nakwoe Hwe Engo sohwo jije hunomo ehohosakisyi+hwoso'no hungkuno hwap+ngo ne so'no huno ito'no wakiy+montonoho.

8 Olo hungkuno loso'no sikuno huhwo huhwi huno fisiyafisyo. Jisasi Kilais, Ntefitiye imu sohwo kako tohino engo nomanto poyo imo'nonto apa'no nolikafonto ni+hu'nahone songo ne'no humaho. Oso hungkuno wop+ngoso ngko luti+hwawo'n+ngkohe hwo'nyoho. 9 I oso hungkuno hiso luti+hwawo'n+ngkohe so'no a'amu wonyo hwasoho ntontifi impo'angomo ni+humojahon+ngkofi ngko tohino engo malokweno. I oso'no Anituye hungkunoso impo'angomo mohumanehoho.

O'lo, ifofo hopa ango'meemo womanjao'mtonoho. ¹⁰ I Anitu nje a'amu ne imo'nifitnne'ento nto uhwosopo'mentiso somne'no oso hungkuno lutihwawo'n'ingkoheso upa'nifijoso Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono ufijo'manji kako songo ne'no humayo wonyoangkafoso uyimontonoho. Oso'no oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne'manji yo'mayo tango ni'masoso wopingofoho. Ngko yokumpohn'nyo ito'nimeso simeho wopingo'nji tohino woma'mo.

¹¹ Olo hungkuno a'amu Kilais Jisasimne'no liwo'n'ingkohofolo loso nehopeho.

Nakwo kako'nji poyo sape'nimentihwone hn'nwi nakwo kako'nji songo nohumentihwanefoho.

¹² Yo'mayo tango kakoe syohomne'no nakumo ne'mahon'ngkuhwosi yokumpohn'nyo lohofaso'manji nakwo kako'nji yofe engo masoso a'amu somo nomokosyohumentihwanefoho.

Nakwo kakimo hohujo ikinj'mofasoso u kako nakumo hohujo ukinjonao'montonoho.

¹³ Nakwo hungkuno ne'nji hwasyo'nji liwo'n'ngkuhwonefoho.

I Anitu ose'njo hwo'maho.

Kako hwasyo hungkunoso ane hweho.

Kako hungkuno ne'njo liwo'n'ngkiso hweho.

Kakoe hungkuno ne'no nowentihwonefoho.

Yo'mayo so'no nakumo nalonteso ne imo'n'liwo'n'ngkohoho.

A'amu Anituye syoho hofiyo yalokunjo sohumo Anitu kako yofe engo yalofoho.

¹⁴ Jije a'amufe hunomo olo hungkuno loso'no yokumpohn'nyo ufohotofiwon'nyo. Ole uso. Anituye yokumpohn'nyo'nji hungkuno waselimonne'no yohono. Hungkuno anga'no anga'no ajwo'mta'ango so'no yoka hnn'ngkutoho. Ose uso. A'amu fehohnjoso yoka hungkuno nupa'n'ngkuji hofikoe huno somo wonyo umokumontonoho. Oso yokaso ne anefoho. A'amu homo somo mufo'manehoho.

¹⁵ Kiko Anituye syoho yokumpohn'nyo ne'no fiyo. Ose iso'manji jije syoho somne'no kiko wonimango makinonehoho. Syoho hofiyo isoso Anitu wakil'montonoho. Nje syoho ntohofiyo wopingo hwosoho. Ose wakil'montonoho. Kiko Anituye hungkuno nehopi hwapingo neso ito'no filutihwaho. ¹⁶ A'amu yo'mayo hwahoponjo hwasyo hungkuno hnn'liwo'n'ingkohofolo somne'no i'waho fiy'mno. A'amu hofiko hwasyo hungkuno ose hnn'liwo'n'ingkohofoso a'amu nom'nemo hwasyo hon'ngkanomo ikinjaofone wolipemotowantifeho. Anitumne'no hohujo ikinj'mo'malofofoho. ¹⁷ Hofikoe hwasyo hungkunoso malofoyo pa'nyofoho. Simo'mo meyo kiyihwoso'no osopo a'apaho hopi'nonohinomo ifehu'mokasyonto uyo engo imo'n'liwo'n'ngkohoho.

Hwe hufa'u Himeneyosi'nji Filetos oso hwa'u siko oso yahino yiwo'n'ngkisiyo hwa'uyoho. ¹⁸ A'amu ose sohwa hungkuno ne'njo somo hwosopisyafiwon'ngkohofofoho. Ole lutihwalokwofo, Jisasiye songo ne'no humayoso nto ma'malohwonefoho. Tifi no'mo apa'no molikafe'njo yanefoho. Oso'no a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uyiwon'ngkohofolo fehohnjoso hofikoe hunomo wonyo imokalokwofo.

¹⁹ Anituye a'amu neso hofiko mnangkwasaho yokumpohn'nyo wonj'liwo'n'ngkuhwone pa'nyofoho. Nangkumehoso masyuyofoho.

Fompokumo mmo'nyofoho. Oso a'amu homo somne'no Anituye hungkuno ole nalohi, Anitu Hwe Engo sohwo kakoe a'amu ne somne'no huno uyohoho. A'amu mango'nohino so'ntnne'no huno uyohoho. I nom'ne hungkuno ole nalohi, A'amu fihwo ngko Anitu Hwe Engo sohwoe a'amu ne hwo'nyoho loso sohwo kako honingkano wonyo nihu'nahone miyonehoho. Nihu'nahone honingkano wonyo somo hohujo ukinjamofono.

²⁰ A'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohoho somne'no pahnnimo hungkuno upa'nyo. Ango engo somo noswano, hwontoho, iku'yo yo'mayoso pi'n'ingo weho. Fehohnjoso hamniyoho engo'nji mpe imentohofofoho. Fehohnjoso hwaho'nji mti'mokumentohofofoho. Fehohnjoso iyoswo'nohinofoho. Noswanyo wop'ingo sopo wosopayo nopolofasyikuji a'amu yofe engo'njo somo uyantifeho. Iku'yo wonyoso jopaho hi'nji woho'naofantifeho. ²¹ A'amu fihwo yo'mayo honingkano wonyo, huno wonyo, oso nihu'nahone ho'naofihwosi kiho ane nohumentaningkuhwosi kako noswanyo hamniyoho engo'nji mpe imentohofopa'nyo hweho. Kakoe Hwe Engo sohumne'no simeho anga'nohino'nji Anituye syoho'no hi umo'nyo sohwo Anitu osohumo yo'mayo syoho wop'ingo uyimtonoho.

²² Mu songo hwomu songo hofikoe hunomo huno wonyo simeho fefoyo yo'mayoso u'mawo'n'ingkohoho. Oso hiso'no kiko i'waho ne'no yohoji hohujo fikinjamofono. A'amu nom'ne sohwo Hwe Engo Anitu sohumne'no jomo uliwo'n'ingkohoho so'nji sekwo simeho anga'nohino'nji honingkano wop'ingomo hano fiyimno. Kilais Jisasi mo simeho hi'ntnnono uyimno. A'amu hopi'nonohino somo simeho hi'ntnnono uyimno. Simeho pompenjiyo'nji fosyohumamno. ²³ Kiko olo so'no huno kiyohoho. A'amu Anitumne'no huno muyo'njoso hofikoe siki hungkunomne'no yoka hnniwo'n'ingkohofofoho. Hofikoe hungkunomne'no kilohoningkujo'no'manji kiko hohujo fikinjafo. Hofiko'nji yoka hungkuno nohningkutoho. ²⁴ Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasiye syoho ulohofiyo sohwo kako nom'ne a'amu'nji ikujoho mofongki'nanehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo hitoho ulofihwoso'no wop'ingo ulohofono. Kako Anituye yahino wop'ingoso hofiyo wolutihwano. Nom'nehwa kakimo wonyo ulohopijo so'no kako simeho wop'ingo'nji wohumano. ²⁵ Oso a'amu Anitumne'no hohujo nto ikinjimo'malofono sohwo Hwe Engo sohwoe syoho ulohofiyo sohwo kako hungkuno pompenjiyo ulihwosi Anituye honingkanomo apa'no u'mayo'ne ufo'mano. Anitu a'amu homo somo huno songo uyo so'manji hofikoe huno kokato'nnyo somo nihu'nahone noho'namofikuji Anituye hungkuno ne'njo somo uningkowantifitikenno. ²⁶ Seten hofiko'ne hofoyo lisyoswofahumentiso somta'ni po'mentisofoho. Hofiko Seteniye hunomo iningkowalokwofo. I Anituye hungkuno ne'njo upa'nifijoso huno ehohosasyihwoso'no Seteniye hofoyo mta'ni wohumpeentifeho. Anituye hunomo uningkowantifeho.

3

Sikuno ae'uyo mofone sopo a'amufe yahino wonyo m'kunimposo i'mofaponefoho.

1 Olo so'no kiko huno wakiyono. Sikuno moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta yo'mayo yahino wonyo iyoso yo'mayo tango u'mayoso i'mofaponefoho. 2 Oso hohosohonta a'amu hofiko huno hofikine'nohino syafihupitnnefoho. Ho'yango'nji hamniyoho ntnohini syafihupitnnefoho. Hofikoe yofe'nohino ho'noma'n+fitnnefoho. Ole lifitnnefoho. Nakwo'nohino huno'nji'nwoho. Ose lifitnnefoho. Nom'ne a'amu somo wonyo hungkuno'nji sitofonji ul+fitnnefoho. Kan+ngkwow'ya'umne'no hahn'nyo ifitnnefoho. A'amu hofikimo wop+ngo ulohofahon+ngkujoso hofiko isamoyoka ulant+hm'maho. An+tuye yo'mayo so'no sifajo hungkuno ul+fijoso hon+ngkano wop+ngo somo hwotoho f+fitnnefoho. 3 Hofiko'montohwamne'no hofiko simeho afa minyofoho. A'amu nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo ifitnnefoho. O'o, yoka nohnn+ngkuji yoka hiso moi'wo mmo'nonehoho. A'amu An+tumo min+ngkayo'njoso hofiko nom'ne a'amumo tango mayoso'no hwasyo hungkuno lifitnnefoho. A'amu yo'mayo wonyoso hofikoe simeho umo lonteso ifitnnefoho. Sikiyahu iwo'n+ngkiso hopaso hofiko a'amu nom'nemo fon+fonyo ulohopitnnefoho. A'amu hofiko hon+ngkano wop+ngo'njo somne'no nakwolaho ul+fitnnefoho. 4 Hofiko hofikoe a'amu somne'no tokoyo'ofu ulohopitnnefoho. Hofiko yofe engo mayo'ne nom'ne a'amu somo hwotoho feehufitnnefoho. Ole hnn+fitnnefoho, Nakwo yo'mayo so'no huno hwap+ngo'njo'nwoho. Yo'mayo hofikoe simeho wop+ngo umo'nyo'neso oso hofikoe an+tuyoho. 5 Hofiko Santemo uhwon+ngkuji An+tuye hungkuno ko likuji mango'nohino hwafoho. An+tuye yokumpohn'nyo kakoe hon+ngkanomo ito'no in+ngkayo'neso ane hwafoho.

Oso a'amu homo somne'no i'waho ito'no fiyo. Hofikine'no hohujo fikinjamofu.

6 Oso a'amu fehohnjo hiso hofiko poji poji yont+fi a'amu somo hwasyo hungkuno ole ul+fitnnefoho, An+tuye hungkuno woloset+hwano. Ose ul+kuji hofikoe angomo nosyukuji hofiko'nji humafitnnefoho. Nohumaf+kuji hofikoe hwasyo hungkuno lut+hwaf+kuji moya'mi fehohnjo hon+ngkano wonyo'njo so'no hofikoe hunoso nohayo muyo'njo yonefoho. Moya'mi sofa hofikoe hwasyo hungkuno somo in+ngkawekuji yo'mayo wonyo simeho umo lifijo so'no syafihupitnnefoho. 7 Oso moya'mi hofu sofa hofiko hungkuno songo upo'nano ko lifijo sofa An+tuye hungkuno neso hofiko huno muyofafoho. 8 Hohonta hwe hwoso hufa'u hwa'u Janesi'nji Jampiles+nji * siko Mouses+ye mango-hwa'u imo'nonji kakoe hungkunomo monje yahumentisiyefoho. Oso pa'nyo a'amu hwasyo hungkuno lut+hwafijo sohwa hofiko An+tuye hungkuno ne somo hwotoho feehufitnnefoho. Hofikoe hunoso kokato'nnyo'njofoho. Hofiko An+tu ne sohumne'no simeho hi'ntnnono muyo'njofoho. 9 I oso'no hofikoe syohoso ne mmo'nonehoho. Hohonta a'amu sohwa Janesi'nji Jampiles+njiyeh yahinomo uhwonont+fi ne anefoho lont+fi min+ngkayo'njo imentohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hwasyo hungkuno lut+hwafijo sohwafe yahinomo a'amu nuh-won+ngkuji min+ngkofitnnehofo.

* 3:8: A'amu Jutaso hofikoe mpoeso ole, Janesi'nji Jampiles+nji siko Mouses+ye sikuno i'mofapmentiso sohonta siko hwe hwoso'nji imo'n+mojiyehwayuho.

Anıtuye hungkuno aho yokumpohn'nyo fıkesyohumaho.

¹⁰ I kiko sohwoşi, ngko'nji hano emoyontai yo'mayo hungkuno lutıhwawo'nıngkohe so'no kiko huno kiyohoho. Nje yahino hwapıngo neso kiko huno kiyohoho. Ngko Anıtumo sımeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo ne'no uyonji ngko yokumpohn'nyo ito'nonji Anıtuye syoho iwo'nıngkohe hwo'nyoho. A'amu sohwa nje hungkunomo haloho maposo'njo ko yontıfi wonyo ko ntohofahonıngkofi ngko hwe moya'mi somo sımeho uyıwo'nıngkohefoho. ¹¹ A'amu Antiyok, Aikouniyam, Lisıtıla oso a'amufe angopo nohumentanıngko hofıko tango engo ntapmmentohofı so'no kiko huno kiyohoho. I oso tango nı'ma'mentıso somta'ni Anıtı kako wae enıma'mentono. ¹² Ou, hwe moya'mi hopi'nono Kılais Jısasımo sımeho hi'ntnnono uyontıfi Anıtuye hungkunomo hofıyo unıngkowano lontıfeso oso a'amumne'no a'amu nom'ne sohwa mangohwa imo'nıngkuji yo'mayo tohino uyantıfeho. ¹³ Hwe wonyo sohwanji a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanji hofıko honıngkano wonyoso nomjımıwentıfi honıngkano wonyo mıkunımposı imo'nıngkahonıngki a'amu nom'ne somo honıngkano hwasyomo ipemotawowo'nıngkohofıhwafoho. Seten oso a'amu wonyo huhwo sohwapo hwasyo hungkuno ulıhwoso'no hofıko hwasyo hungkuno somo sımeho uyantıfeho.

¹⁴ I Timouti sohwoşi, Anıtuye hungkuno lokıtıhwamentıhwone somo kiko sımeho hi'ntnnono ne'no uyohoji aho yokumpohn'nyo ne'no fıkesyohumaho. Nakwo a'amu lokıtıhwamentıhwone hn'nwiye ne so'no kiko huno kiyohoho. ¹⁵ Kiko mehomi we'e sohwoşi nohumanji Anıtuye Hungkuno İyoswomo mtı'mokumentohofı somo kiko nupa'nonji huno wopıngo syofısyoma'mentohino sohonta oso iyoswoso huno wopıngo ne'no kijopahonıngki olöhonta kiko Kılais Jısasımo sımeho hi'ntnnono uyahonıngkını kako kıkımo asomo kıtımayo'ne hweho. ¹⁶ Hohonta Anıtuye Towahuno sohwo kako a'amu anga'no anga'nohino sohwapo huno wopıngo uyahonıngki a'amu sohwa iyoswomo mtı'mokumentohofıfoho. Olo hungkuno loso Anıtuye huno ne'njosı nakumo lonetıhwayo'nefoho. Nakwoe honıngkano wonyomne'no utıhwa'nyopo ujo ehontojwasyınefoho. Ujo ehontojwasyıhwoso'no nakwo Anıtuye honıngkano nto'no inıngkayo'ne nefe'mayo'nefoho. Honıngkano wopıngomne'no lonetıhwayo'nefoho. ¹⁷ Olo iyoswo loso nakwo Anıtuye syoho ulohofıyo hn'nımo yo'mayo syoho wopıngo so'no yokumpohn'nyo nejaponto Anıtuye syoho so'no ito'no enesyohumayo'nefoho.

4

Anıtuye hungkuno ne'njosı a'amu somo ne'no fılutıhwaho.

¹ Nakwoe Hwe Engo Kılais Jısası kako a'amu songo humalofo so'nji poyo pe'nımentohofı so'njiye hungkuno ikawlofıhwosı hofıkoehı yahino somne'no yano ilofone sohwo kako nopıhwosı a'amu hopi'nöhino somo yofe engo'nji umokosyohumanefoho. Oso Kılais Jısası huhwo sohwo'nji kanıngkwohwo Anıtı'ntnne'no sikoe tımopo hungkuno yokumpohn'nyo wakılımonne'no yohono. ² Sıkuno huhwo huhwi kiko a'amu somo Anıtuye hungkuno fılutıhwaho. A'amu Anıtuye hungkuno upo'nano fıkuji nto'no esyohumentanıngkujo sohonta fılutıhwaho. I a'amu Anıtuye hungkunomne'no mosyafısiyo'njo humentanıngkujo

so'ntnne'no kiko Anituye hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amuso hofiko Kilais Jisasimo simaho hi'ntnnono uyifitnne'eno lohoji kakoe hungkuno yokumpohn'nyo uso. A'amu honingkano wonyo'njoso hofikoe wonyoso noho'naofikuji Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. A'amu honingkano wopingo somo uyo'ne usosofitofohoji ufo'maho. A'amu jije hungkunomo haloho maposo'njo somo yoka hungkuno nulohotoho. O'o, hungkuno pompenjiyo'nohini filutihwaho. ³ Hwangku sohonta a'amu hofikoe hunomnohini iningkafitnnefoho. Osohonta ole wolantifeho. Anituye yahinomo nakwolaho. O'o, yo'mayo nakwoe simaho wopingo namokiyo'ne oso'nohino upo'nano. Ose lifijoso a'amu hwasyo hungkuno lutihwayo pi'ningoso yo'mayo hungkuno simaho wopingo umokiyo'ne'nohini lutihwafitnnefoho. ⁴ Hofiko Anituye hungkuno ne'njo somne'no haloho pijwomokosyohumuningkuji a'mane hungkuno somo upa'nifitnnefoho. ⁵ I oso'no kiko sohwoi, yo'mayo tango ku'masoso jije huno nto'no ehohosakisyihwoso'no Anituye yahino somnohini simaho anga'nohino'nji nto'no finingkayo. Jije syohoso a'amu somo Anituye hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. Kiko Anituye syoho ulohofiyi sohwoi kiko a'amu somo ufo'mayoso syoho ne'njo fiyo.

Nje syohoso moi'wo umo'nimonte'no yohoho.

⁶ Oso hungkuno kikine'no mtimokohe somo kiko hofiyi finingkayo. Nje sikuno we'eneponoho. A'amu sohwa ngkimo wofonjonisyantife'no yalokwofo. Ngko ahwomomno wasimne hwo'nyoho. ⁷ Ngko mjake'we hnnyoso yokumpohn'nyo yoho'nonji ne sopo nto i'mofohono. Anitumo simaho hi'ntnnono uyimwenji oso syoho Anitu ntapmmentisoso moi'wo esojwaofohono. ⁸ Mjake'we hnnyo somjo ho'yangoso nje Hwe Engo ngkine'no ntomo'nohino esyohumaho. Ho'yangoso olenoho. Nje Hwe Engo sohwo asomo poso sohonta kako a'amu hopi'nonohino sofe yahino somne'no yano nto'nohini ilofihwosi kako ngkimo ntonefo, Kiko hwe wopingo hwoho. Ose ntonefoho. Ngkimnohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono Kilais Jisasimo simaho hi'ntnnono uyontifi kakoe sikuno asomo peso'no hontohumalofa somo ose ulonefoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

⁹ Timouti sohwoi, kiko ngkiyepono komo'no fiye. ¹⁰ Upa'nyo Ntemas kako ngkimo nto nihwotimo'maho. Kako hwahoponjo yahino somne'no umo'ningkahonngki anga Tesolounika'no nto umaho. Kilesenis kako anga Ngkolesiya'no nto umaho. Taitas kako anga Ntalimesiya'no nto umaho. ¹¹ Luk kako'nohini ngko'nji humalohwoyo. Kiko Mak nutimahoji ngkiyepono fipinyo. Kako nje syohoso wanifo'ma'montonoho. ¹² Ngko Tikikosimo Efesos ne'no nto lihwajimaleno.

¹³ Kiko wapmmo lohoji anga Tilouas nje manji'mofo sawemoso Kaposiye angomo uliko'ma'mentohe so'nji nje iyoswo so'nji nimotape. Nom'neso yahwopaho somo hungkuno mtimokino so'no nimon'ningkohoho. Oso'nji nimotape.

¹⁴ Alekisanta kako ahwomo yokino syoho'njo sohwo kako ngkimo wonyo engo ntoho'maso so'no Anitu kako tango engo uyonefoho.

¹⁵ Kiko huhwosi oso hwe huhwo sohumne'no i'waho nto'no fiyo. Kako nakwoe hungkunomo hwotoho nafewo'n'ngkiso hweho.

¹⁶ A'amu Loummjo sofe ango hungkuno nto'no m'hwajiyo'ne sopo ngko nolohofonji nje hungkuno s'imo'mjo ulahon'ngko nom'ne a'amuso ngkimo mon'ifo'mayo'njo imentohofofoho. O'o, a'amu hopi'nono ngkimo n'hwot'i'mo'mentohofofoho. Oso ntohofo so'no Anitu kako tango muyo'njo iyo so'ne jomo ulalokweno. ¹⁷ I nje Hwe Engo kako ngko'nji nohumanto kakoe yokumpohn'nyo ntopahon'ngki Anituye hungkuno wop'ngoso hof'ikimo lut'hwamentohefoho. A'amu Jutaso aneponoho. A'amu Loummjoso hof'iko Anituye hungkunomo upa'n'imentohofofoho. Anitu n'ifo'ma'mentiso so'no hof'iko mofonjan'isiyo'njo imentohofofoho. Oseso olohonta ngko wop'ngingo humaleno. ¹⁸ A'amu sohwa ngkimo yo'mayo wonyo wontohofantife yalokwofo somta'ni Anitu ngkimo nont'mahwosi ahwomomjo ango kako mokosyohumaso sopo women'humaji'montonoho. Osopo nohumahm'mo kakoe yofe ne'no woho'nomahm'monnoho. Nehopeho.

¹⁹ Hungkuno nom'ne wakil'monne'no yohono. Kiko nje a'amufu eso a'amu Akwila'nji kakoe ape P'lisila'nji Ounesifoulos'i'montohwantne'no uso. ²⁰ Elastos kako ango Koulin sopo ne'no humaho. T'loufimos kako mnokino t'ipemahon'ngki ngko kakimo ango Miletos sopo ul'iko'ma'mentohofoho. ²¹ Kiko komo'no fi'pe. Kiko ifoyo hamnosu m'mofape sohonta kiko jefo somo komo'no fi'pe.

Olo a'amulo kikine'no nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. Hof'ikoe yofeso Yupulos, Piyuten'is, Linos, K'outiya oso hwanji a'amu K'lais Jisas'imo s'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho olopo humalofu sonji kilalokwofo.

²² Nakwoe Hwe Engo Anitu kiko'nji wohumano. Kakoe hitoho so'nji sekumo wosemokosyohumano. Olo hungkuno losu ngko Pouli'ni mti'mokohono. Osohopeho.

Taitas Olo Iyoswo loso Poul Taitasimne'no Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'*nji (31) *teti-et'*nji (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Taitasimne'no mti'mokumentisofoho. Taitas sohwo a'amu Ngkiklik hweho. (Hungkuno hiso Ngkolesiya sohe engo 2 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Taitas huhwo sohwo kako Pouli'nji Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Tifi Pouli'nji Taitasimne'no hweho we'e Kililit sopone'no umentisiyefoho. Nowenji Poul kako Taitasimo oso Kililit hopo sponjo a'amu somo yokumpohn'nyo umokiyo'ne uhumatimmentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohwe engo 1, honingkano we'e 5. Osopo weho.) Poul kako olo iyoswo hiloso Nikopoulis humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolihwasi tifi uningkohwano.

¹ Nje hwomu Taitas, ngko Poul Anituye syoho ulohofiyohwo'ni Jisas Kilaisiye hungkuno a'amumo liku'mofo (*apousel*) syoho'njo sohwo'ni olo iyoswo loso kikimne'no mti'mokalokweno. Anitu nonihwosopento ntimento, Kiko a'amu uhwasopo'mentohe sohwa hofikoe simaho hi'ntnnono ntapeso yokumpohn'nyo usofitofohoji nje hungkuno nehopi'nohino somo huno ito'no uyoso'no ufo'mahoji nje honingkanomo nto'no iningkayo'ne filutihwahoho. Ose ntonto nihwatimentisofoho. ² Olo syoho hwapingoso olenoho. Hohonta Anitu nakwo'nji hwaho'nji mamti'mokiyo sohonta ole limento, A'amu ngkimo simaho hi'ntnnono ntapifijo somo songo ne'no humayo'neso uyimonnoho. Anitu kako hwasyo hungkuno nihu'no ane'njo sohwo ose nalimentiso so'no a'amu oso hungkuno hiso ne imo'nyo'ne hontohumalofo somo ufo'malokweno. ³ Tifi no'mo oso sikuno Anitu ho'nahumentiso sohonta olo hungkuno wopingo songo ne'no humayo'ne loso ho'ningkahonngki Anitu nakumo asomo netimayo'ne sohwo olo syoho loso ntapmentisoso ngko a'amu somo lutihwalokweno.

⁴ Taitas sohwo'ni ngko Anituye hungkuno kilahonngko kiko simaho hi'ntnnono uyonji nje hwomu nehopi imo'nimentohino hwosoho. Nakwoe simaho hi'ntnnono uyoso afafoho. Ole'no nimo'nningkohoho. Naningkwohwo Anitu sohwo'nji Jisas Kilais asomo netimayo'ne sohwo'nji siko'monta'i siko kikimo yo'mayo wopingo kilohofohosi sikoe simaho pompenjiyoso kijape so'no nimo'nningkohoho.

A'amu Anituye syoho'njo sohwa olo yahino loso uyife.

⁵ Oso hwaho Kililit osopo yo'mayo syoho mesojwao'mmentihwoyoso kiko ito'no esojwafohoji angomeemjo a'amu Jisas Kilaisimo simaho hi'ntnnono uyiwon'ningkohoho somo hwe engo mokosyohumayo'ne osohwamo kiko uhwasopoho. Ose kilonji kiliko'ma'mentohefoho. ⁶ Ole kilimentoho, Hwe engo uhwasope sohwa olo yahino loso'nji wohumantifeho. Hwe huhwo sohomo a'amu nuhwonontifi honingkano wonyo somo nihu'no muhwon'wo'ningkohoyohoho.

Kako ape anga'nohino'njo humawo'n'ngkiso hweho. Sikoe mehomi Jisas K'ilaisimo simeho hi'ntnnono uyontifi kan'ngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho pewo'n'ngkohofofoho. Mehomi hisomo a'amu nuhwonontifi yahino wop'ngo'nohini somo uhwon'wo'n'ngkohofofoho. ⁷ Hwap'ngoso ole hwe engo lohwo kako Anituye syoho mokosyohumayo hweho. Oso'no kako hon'ngkano wonyo ane'njo wohumano. Kako yokumpohn'nyo yahino iyo'eno. Kako simano hintotohino umnyo'eno. Mijo yokumpohn'nyo kako non'ngkuhwosi nonilohofe'eno. Kako ikujoho fongkiyo'eno. Kako hamniyoho engo so'no hi umo'nyo'eno. ⁸ O'o, kako olo yahino loso uyono. A'amu ango kengopo nta'ni jomo u'mayo somo wop'ngo umokosyohumawosi angonji wosopayo'nji uyono. Kako yo'mayo syoho wop'ngoso kako simeho wop'ngo'njo uyihwono. Kako Anituye hungkunomo ito'no in'ngkayo'ne umo'nono. Kako hon'ngkano nto'nohinomo un'ngkaweno. Yo'mayo hon'ngkano wonyoso ni'hu'no miyonehoho. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasihwosi Anituye yahino somo un'ngkaweno. ⁹ Yo'mayo hungkuno nehopi kakimo lutihunyo somo kako simeho hi'ntnnono engo uyihwosi yokumpohn'nyo wokesyohumano. Ose ihwosi olo Anituye hungkuno nto'nohino loso a'amu nom'ne somo lutihwahwosi hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo umokono. I a'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo somo hungkuno yokumpohn'nyo ulihwoso'no hofikoe hon'ngkano wonyomne'no huno wosyofisyantifeho.

A'amu Kilit pi'n'ingo engoso hwasyo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho.

¹⁰ Hwap'ngoso a'amu Kilit pi'n'ingo engoso hofiko hahn'nyo y'wo'n'ngkohofofoho. Hahn'nyo yahino anga'no engoso olenohyo. A'amu Juta fehohnjoso hofiko Jisas K'ilaisimo simeho uyontifi hwasyo hungkuno ole lutihwawo'n'ngkohofi, A'amu Jisas K'ilaisiye hungkunomo in'ngkawowo'n'ngkohofo sohwa hofiko a'apaho sihu wakolo'nife. Hofiko hwasyo hungkuno ole lutihwahon'ngkofi a'amu fehohnjo sohwa oso hungkuno somo in'ngkwalokwofo. ¹¹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwamo filomjasyo. Hofiko hamniyoho poji womano lontifi hon'ngkano wonyo nakwo miyoso lutihwawowo'n'ngkohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko'montohwa oso hungkuno homo somo nupa'nontifi Anituye hon'ngkano wop'ngo so'no huno nto'no mosyafisiyo'njo yalokwofo. Oso'no hofikoe hungkuno somo filomjasyo. ¹² Hwe fihwo Kilitnnta'ango sohwo kakoe a'amu somne'no olo hungkuno limentisofoho.

A'amu Kilit so'nwi nakwo hwasyo hungkuno liwo'n'ngkuhwono.

Nakwo sikiyahu sohwafe yahino'njo'nwoho.

Toho'nohini niwo'nontaneso yo'mayo syohoso nakwolaho liwo'n'ngkuhwone'nwoho.

Kilit sohwafe hwe huno'njo sohwo ose limentisofoho. ¹³ Oso hwe huhwo sohwo hungkuno nehopi limentono. Oso'no kiko yoka yokumpohn'nyo ulohojo'no hofikoe hwasyo hungkunomne'no huno syafisyikui simeho uwalo'mokufe. Iwolo'mokukui Jisasimo simeho hi'ntnnono nto'no uyantifeho. ¹⁴ Ose ifijo'manji hofiko Juta sofe a'mane hungkunomo haloho maposo'njo ikui a'amu Anituye

hungkuno ne'njo somo hwotoho fewo'n'ngkohoho sofe hon'ngkano somo hofi'ko t'fi min'ngkafitnnehoho.

¹⁵ A'amu hon'ngkano wonyo aneso yo'mayo somo uhwon'fijoso hofi'koe hunomo s'mehomo wonyo mumokonehoho. O'o, huno wop'ngo'nohini syaf'sy'wo'n'ngkohohofoho. I a'amu hon'ngkano wonyo'njo An'ituye hungkunomo min'ngkayo'njoso yo'mayo somo uhwonont'fi huno wonyo pisakino'njo syaf'sy'wo'n'ngkohohofoho. Yo'mayo hon'ngkano wonyo iwo'nont'fi wop'ngo yalokuhwono lont'fi y'wo'n'ngkohohofoho. ¹⁶ Mango'nohini ole l'wo'n'ngkohofi, Nakwo An'itu ne sohune'no huno nayohoho. Ose ko lahon'ngkofi yo'mayo y'wo'n'ngkohoho somo nakwo nuhwonontani nakwo huno nayohoho. An'itu ne sohomo min'ngkayo'njofoho. O'o, hofi'koe yahino pisakino'njo yont'fi hahn'nyo y'wo'n'ngkohohofoho. Syoho wop'ngoso m'kwifitnnehoho.

2

Hwe moya'mi sokafo sofe hungkunofoho.

¹ I oso'no k'iko An'ituye yahino so'no a'amu somo lut'hwayo sohonta k'iko hungkuno nehopi'nohini lut'hwahoho'no hofi'ko An'ituye hon'ngkano somo t'pema'fikui osomo nto'no un'ngkowan'fifeho. ² Hwe engo sohewamo ole ulohoho. Sekwo mijo yokumpohn'nyo engo nonilohof'kutoho. Sekwo hon'ngkano ne somno nto'no womokosyohumano. Yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje feesy. Sekwo Jisas'ye hungkunomo t'fi in'ngkakuji a'amumo s'meho uy'mno. Yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo filohopmno.

³ Oso pa'nyoso ape sokafo sofamo ole ulohoho. Sekwo hon'ngkano wonyo n'ihu'no mifitnnehoho. O'o, hon'ngkano wop'ngo'nohini uy'fe. Nom'ne a'amu somne'no siki hungkuno s'fajo nol'kutoho. Hofi'ko mijo yokumpohn'nyo non'ngkuji oso mijo hiso hofi'koe hwe engo imo'nyo'eno. Hofi'ko moya'mi songo sofamo hon'ngkano wop'ngo so'no wolut'hwafe. ⁴ Ole wolut'hwafe, Sekwoe hwehwamo s'meho uy'mno. Sekwoe mehomi somo s'meho uy'kuji hofiyo umokosyohumamno. ⁵ Ose lut'hwaf'kuji olo'nji filut'hwamno. Yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasy'kuji hon'ngkano wop'ngo'nohinimo fin'ngkamno. Nom'ne hwafe pono nukutoho. Sekwoe ango yo'mayo hopi'nonohino somo nto'no esyohumaf'kuji sekwoe hwehwanji sekwoe mehomi'njimo nto'no ufo'mapmno. Sekwoe hwehwafe hungkunomo haloho pekuji enjwa'mo fohumamno. Ose lut'hwaf'kuji nto'no in'ngkafijo'manji a'amu nom'neso oso yahino wop'ngo somo uhwon'ngkuji An'ituye hungkuno somne'no sitoho hungkuno mul'fitnnehoho.

Hwe songo sohewafe hungkunofoho.

⁶ Oso pa'nyoso k'iko hwe songo sohewamo yo'mayo yahino hwahoponjo wonyo somo monje yasiyo so'ne filut'hwahoho. ⁷ Taitas sohewosi yo'mayo wop'ngo'nohini iso somo a'amuso t'fi wokin'ngkap'ife. Oso'no j'ije hon'ngkanomne'no nto'no f'syaf'syo. A'amu somo wolut'hwamo lohoji hungkuno nehopi'nohini filut'hwaho. Hwasyo hungkuno nolut'hwahotoho. K'iko j'ije syoho ne so'no kumo'n'ngkwoso'no syoho loso ito'no fiyo.

8 Kiko hungkuno nehopi'nohini lutihwahoho'no a'amuso jije yahino somo kohonngkukuji hofiko honngkano wonyoso motipemapitnehoho. Ose yohojo'no a'amu hwahoponjo yahino somo tifi inngkawowo'nngkohofoso nakumne'no wonyo hungkuno wonelano likuji nakwoe honngkano wonyo ane so'no wonyopi tpekuji wonmango unimontonoho.

Syoho ulohofiyohohwafe hungkunofoho.

9 Taitas kiko a'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyohohwamo ole filutihwahoho. Sekwoe hwe engo semokosyohumayo sohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syohoso hofikoe simaho wopngo umokiyo'ne sekwo nto'no fiyimno. Sekwoe hwe engo sohwa syoho sejaposo so'no sekwo yoka nulikutoho. O'o, syohoso hofiyohohwafe fiyimno. 10 Hofikoe yo'mayoso hufo nomafikutoho. O'o, sekwo Anitu asomo wosetima'mo selalokunjo sohummne'no huno syafisyikuji syoho wopngo'nohini yontanngkukuji hwe engo sohwa simaho wopngo wosejopantifeho. Sekwoe honngkano wopngo somo sehonngkukuji Anituye hungkunomo sekwo inngkoyalokwofo so'no huno ole wosyofisyantifeho, Anituye hungkuno wopngofoho. Oso hungkunoso a'amu hamniyoho momaso syoho'njo sohwafe filutihwahoho.

Nakwo honngkano wopngomo nohumehwasi Jisas Kilaisye Sikuno somne'no wohontohumano.

11 Anitu a'amu hopi'nonohino hn'nimo simaho nejaponto wopngo wonaloho'mo lonto kako nakwoe wonyo'ne poyo wo'ne lonto Jisas'mo uhwa'tmentisofoho. Oso yahino wopngo nalohofoso utihwa'nyopo yahonngki olohonta a'amu hopi'nonohino hn'nimne asomo netimayo honngkano somo hwasampo'mentiso hweho. 12 Hohonta nakwoe honngkano wonyoso yokumpohn'nyo enemokosyohumentanngki yo'mayo hwahoponjo somo simaho uyimotohwonefoho. I olohonta Anitu wopngo nalohomentiso so'no ole nelalofi, Sekwoe honngkano wonyomo hohujo ikinjamofikuji hwahoponjo yahino wonyo so'no i'waho fiyimno. O'o, hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyikuji Anituye yahino wopngo somo nto'no finngkamno. Anituye syohomme'no simaho semo'nngkuhwoso'no huno wopngo'nohini fisyafihupmno. Ose nelalofoho. 13 Ose ihwasi nakwoe Hwe Engo Anitu'nji Jisas Kilais Asomo Netimayo sohwa'u ne'no hontohumalohwono. Oso sikuno wonyoangkafo somo Jisas Kilais sohwa mofehi'nyo pa'nyo lihwosi nakumne'no nopahonngkuhwosi uhwonane'nwoho. 14 Jisas Kilais nakwoe honngkano wonyo somta'ni isihutofo'ne pe'nimentisofoho. Nje a'amu ne imo'nyo'ne hofikoe honngkano wonyo somo wae weo'mo lonto a'amu hiso syoho yokumpohn'nyo wopngo'nohini ukufe lonto pe'nimentisofoho.

15 Olo hungkuno kumti'mokiyalokwe loso a'amu somo hungkuno yokumpohn'nyo filutihwawo'nyo. Olo hungkuno loso Anitu mta'angofoho. Oso'no olo hungkuno loso'no a'amu huno ole syafisyikutoho, siki hungkunofoho. Ose nosyafisyikutoho. O'o, a'amu somo yokumpohn'nyo usosofitofohoji a'amu hungkuno losomo

haloho maposo'njo somo yoka ulohoho. Kiko Anituye syoho ulohofiyo hwofoho. A'amu fihwo kiko a'amu sikinjofoho lihwosi kiyoloho.

3

Anituye a'amu ne hn'nwi yahino wopingo'nohini uyihwano.

¹ Taitas sohwo, jje a'amu somo olo hungkuno so'no huno ufofotofo. Yo'mayo hwe engo sekwo enjwa'mo humalofo sohwa hwaho mokosyohumayo sohwa osohwafe hungkunomo haloho pekuji yo'mayo syoho sejapifijoso sekwo komo'no fiyimno. ² Ose ulohoji nom'ne hungkuno ole ulohoho. A'amu nom'ne somne'no wonyo hungkuno nolikutoho. Ikujoho nofongki'n'ngkutoho. O'o, simeho pompenjiyo'nji nohumafikuji a'amu hopi'nonohino somne'no hwa-hopo pawomno. Wopingo'nohini ulohomno. Ose ulohoho.

³ Kiko huno moi'wonoho. Hohonta nakwo ho'nwi huno ane'nwoho. Oseso nakwo hungkunomo hwotoho hmotohwonefoho. Hwe wonyo Seten kako hwasyo hungkuno nalonto hon'ngkano wonyomo ipenemotapmmntisofoho. Yo'mayo yahino wonyoso simeho fefoyo'nji nakwoe hwe engo hopa imo'n'ngkahon'ngki nakwo tifi in'ngkowntani nakwoe a'apahomnohini ho'noma'nimotohwono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no simeho wonyo namo'nimweho. Hofikoe yo'mayo so'no hi namo'nimweho. A'amu nakune'no mangohwa imo'nalokwofo sohwanji nakwo hopi'nonohino mango hwona'nyoho.

⁴ Ose nohumentan'ngkuhwoni Anitu asomo netimayo'ne sohwo simeho nejapeso utihwa'nyopo i'mofaponto hon'ngkano wonyo somta'ni isihutofonema'mentisofoho. ⁵ Nakwoe yo'mayo hon'ngkano wopingo'ne poyo pe'nimntiso'maho. O'o, Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki asomo netimayo'ne kako poyo pe'nimntiso hweho. Nakwoe wonyoso wae enaofahon'ngki kakoe Towahuno Wopingo sohwo mijo hopa kiyonemanto a'amu songo pa'nyo namokumentisofoho. Songo namokonto huno wopingo songoso nejapmmntisofoho. ⁶ Jisas Kilais nakumne'no poyo pe'nonto apa'no songo lika'mntiso so'no Anitu kakoe Towahuno nehula'o'mntisofoho. ⁷ Ose yonto yo'mayo Jisas Kilais nakumne'no naloho'mntiso so'no Anitu nelalofi, Nje mehomi wopingo kuyoho. Ose nelalofoho. Oso'no nakwo'ne ango songo ne'no humayo'ne so'nji yo'mayo wopingo so'nji wonejapmmnto yahon'ngki hontohumalohwono.

⁸ Oso hungkuno nehopeho. Olo hungkuno pi'n'ngko kumt'i'mokiyalokwe loso kiko a'amu somo yokumpohn'nyo filutihwahoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso olo hungkuno losomo in'ngkakuji hofiko syoho wopingo so'no simeho umo'nono. Olo syoho wopingo loso a'amumo ufo'mayoneso ne'njofoho.

⁹ Taitas sohwo a'amu siki yoka hnn'wo'n'ngkohofoso somne'no i'waho fiyo. A'amu hofiyakwosafe a'mane hungkuno somne'no huno syafisy'wo'n'ngkohofoso somne'no i'waho fuyakolofoso. Hon'ngkano hungkuno somne'no ikujoho hungkuno hopa hnnontan'ngkujoso i'waho fuyakolofoso. Nakwo huno moi'wonoho. Oso hungkuno hiso monefo'manehoho. O'o, ne'njo'maho. Ne anefoho.

¹⁰ A'amu fihwo sekwo'nji nohumahwosi a'amu somo wahusilo'mo lihwosi hungkuno kengo ulososo oso a'amu sohomo hungkuno yokumpohn'nyo uso. Ji je hungkuno si'mo'mjo somo haloho makuposo'manji apa'no uso. Apa'no haloho makuposo'manji oso hwe sohomo hohujo fikinji'mofo. ¹¹ Oso a'amu oseso kiko huno kiyohoho. Kako hon'ngkano wop'ngo mta'ni nto sompee'maho. Kakoe yahino wonyo so'no huno ko uyahon'ngki kako kakoe yahino wonyo somo musikwajiyohoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno loso nto mtito'maleno. Ifoyo hamno engo somo ngko ango Nikopoulis osomo wohumamonne'no yohono. Hwe hufa'u Atemasi'nji Tikikosi'nji ngko'nji humalohwono. Oso'no hwangu hwe anga'nohino huhwo sohwo kikiyepono uhwatimonne'no yohono. Ku'maso sohonta kiko ango Nikopoulis sopo komo'no ni'maho. ¹³ Oso hwe Senas hungkuno mihwajiyo syoho'njo sohwo oso hwo'nji Apoulousi'nji siko hano iyo sohonta kiko hofiyo ufo'maho. Wosopayo'nji yo'mayo hon'ngkanomne'no umofonyo iyoso'no yano uyo.

¹⁴ Kiko'nohinim'aho. O'o, hwe moya'mi hopi'nonohinoso ufo'mapifijosos hofiko syoho wop'ngo so'no si'meho umonimontonoho. A'amu umofonyo iyo sohwo ufo'mapife. Siki humayoso wop'ngo'maho. O'o, hofiko humafijosos syoho ne'njo uyife.

¹⁵ Olopo a'amu hopi'nonohini ngko'nji humalofoso nakwoe a'amuhwe kilalokwofo. A'amu Anituye hungkunomo in'ngkwalokwofoso kiko'nji humalofoso hofiko nakumo si'meho nejopalokwofo oso hwamo ole fonajiyo, Nakwoe a'amufu ulalokuhwono. Ose fonajiyo ntohoho.

Anitu kako hofiyo wosefo'mano. Olo hungkuno loso ngko Pouli'ni mtimokohono. Hungkuno osohopeho.

Filemoun Olo Iyoswo loso Poul Kako Hwe Filemounne'no Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *t'iwentinain'*nji (29) *teti-wan'*nji (31) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul kako hwe Filemounne'no mt'i'mokumentisofoho. Filemoun sohwo Poul'ye a'amu hweho. Oso hwe huhwo sohwo ango Koulousi humunyo hweho. Filemoun huhwo sohwo kakoe syoho ulohofiyoso hi'njo hweho. Oso syoho ulohofiyoso sohune yofeso olenoho. Ounesimos'yoho. Oso hwe Ounesimos huhwo sohwo hiyaso li'mofonto ango Loum sopo Poul'imo u'ma'mentisofoho. Nu'mahon'ngki Poul kako An'ituye hungkuno ul'imentisofoho. Nulahon'ngki Ounesimos kako s'meho iwolo'mokumentisofoho. S'meho iwolo'mokahon'ngki Poul Filemoun'yepono asomo uhwaj'monto olo iyoswo loso mt'i'mokuyahot'imentisofoho. Olo iyoswo hiloso Poul kako ango Loum sopo impojoho yonto mt'i'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu li'hwasi t'fi un'ngkohwano.

¹ U nje n'ngkwahwo Filemoun, nje hungkuno t'fo upa'nyo. Ngko Poul'ni nekwoe n'ngkwahwo Timouti'nji nohumentayo kikine'no olo iyoswo loso mt'i'mokalokuhwoyo. Ngko a'amumo Jisas K'ilais'ye hungkuno ul'male so'no hof'iko ngkimo impo'angomo intofan'humalofofoho. U Filemoun k'iko nekwo'nji An'itumne'no syoho afa hwasoho. Nekwo s'meho kijopalokuhwoyo. ² Nekwoe hungkuno loso olo a'amu lomo uhwojalokuhwoyo. Nekwoe nampohwo Apiya'nji Akipos'i'njoho. Akipos ngko pa'nyo An'itumne'no yokumpohn'nyo lohofonto An'ituye hungkuno lut'hwalofoho. Nom'ne a'amu Jisas K'ilais'imo in'ngkawent'fi jije angomo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo hungkuno loso mt'i'mokalokuhwoyo.

³ Nan'ngkwahwo An'itu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais'i'nji siko'monta'i siko yo'mayo wop'ingo selohofosi s'i s'meho pompengo wosejopanjiyoho.

Filemoun kako Hwe Engo Jisas sohomo s'meho uy'mojo hweho.

⁴ Nje n'ngkwahwo Filemoun, ngko An'itumo jomo ulontnne sohonta ngko kikine'no isamoyoka m'kun'imposo ul'wo'n'ngkohefoho. ⁵ Hwap'ingoso ole, Olo hungkuno loso upa'n'malefoho. K'iko nakwoe Hwe Engo Jisas osohomo s'meho hi'ntnnono engo uyonji a'amu Jisas sohomo in'ngkuwo'n'ngkohoho oso'ntnne'no s'meho uyalokuno. Oso'no Mpohumo isamoyoka ulalokweno. ⁶ Olo so'no n'imo'n'ngkohoho. Nakwo Jisas K'ilais'imo in'ngkawo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo sosofito'n'ngkuhwasi fo'ma'nososo yo'mayo wonyoangkafo Jisas K'ilais nejap'wo'n'ngkiso so'no nakwo huno ito'no naisoso ito'nohini wokemokosyohumantanoho. Oso'no Mpohumo jomo ulalokweno. ⁷ Filemoun k'iko a'amu Jisas K'ilais'imo in'ngkawo'n'ngkohoho somo s'meho engo uyalokuno so'no ngkimo yokumpohn'nyo nisosofitofonji nje s'meho wop'ingo k'iko

n+mokuwo'n+ngkino hwosoho. Anituye a'amu hopi'nonohinoso kikine'no syakuf+syont+fi simeho wop+ngo umo'n+ngkohoho.

Poul Filemoun+mo ul+mento, Kiko Ounesimos+mo maho. Jije n+ngkwahwo hopa umo'nono.

⁸⁻⁹ Hungkuno anga'nohino Ounesimos+mne'no wakilohon+monne'no yohono. Nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais a'amumo simeho uyo yahino loso nejapmmentiso so'no ngko hungkuno yokumpohn'nyo kiko in+ngkayo'neso nokil+mnesohilo. I oso'no ngko simeho kijapmmentohe so'no olo so'no jomo wakilohon+monne'no yohono. Kiko ngkine'no huno kiyohoho. Ngko a'mane imo'nonji Jisas K+laisiye syohomne'no impo'angomo humaleno. ¹⁰ Oso'no Ounesimos+mne'no wakilohon+monne'no yohono. Kako nje hwomu pa'nyo imo'n+ngkiso hweho. Impo'angomo nohumanji Anituye hungkunosso Ounesimos+mo ulahon+ngko hungkuno hiloso kako simeho hi'ntnnono uyonto Anituye a'amu imo'n+masofoho. Oso'no ngko kan+ngkwohwo pa'nyo humaleno. ¹¹ Oso hwe huhwo sohwo Ounesimos+yo kakoe yofe hwap+ngoso olenoho. Fo'mayo'nefoho. I hohonta Ounesimos kako jije syoho kilohofimentiso sohonta kako wonyo kiloho'mentisofoho. I olohonta kako kiko'nji ngko'nji syoho wonyoangkafo elohofiyohweho. Kako wefo'ma'montonoho.

¹²⁻¹⁴ Anituye syohomne'no impo'angomo nohumentan+mo kiko angokengopo nohumahoji ngkimo man+fo'matnnehino. Kiko ngko'nji humentontasi ngkimo wop+ngo non+mokosyohumantnesohilo. I oso'no jije syoho kilohofiyohwo ngko'nji humayo so'no ngkimo wop+ngo n+mokosyohumawoso'no nje simeho wop+ngo wan+mo'n+monte'no yohoho. Jije uyohope hweho. Ounesimos ngko'nji wohumano lonji koyoheso kiko olo hilo so'no manjoso'no ngko jije hon+ngkano jije syoho kilohofiyohwo osohumo asomo ut+mayo'ne mop+jwakumo'mnehono. O'o, kiko ngkimo n+fo'mayo so'no asomo uhwajisoso oso wonyoangkafofoho. I oso'no jije hunofoho. Oso'no kikiyepono Ounesimos sohomo uhwojalokweno. Hwe huhwo sohomo simeho engo uyonji uhwojalokweno.

¹⁵⁻¹⁶ Hohonta kako kuhwot+mo'fonto we'enehwo hiyaso umentisofoho. Osohonta kako hamniyoho momaso'njo siki syoho kilohofiyohweho. I olohonta syoho kilohofiyohwo'nohino hwo'maho. O'o, kako hnn+ngkwa'wehweho. Hwap+ngoso kako Hwe Engo Jisasimo simeho uy+wo'n+ngkiso hweho. S+mo'mo Ounesimos we'enehwo kuhwot+mo'mentisoso olel+keno, kiko'nji ne'no nohumuhne so'no kakuhwot+mo'mentono. Nen+ngkwohwo Ounesimos+mo simeho uy+mentohe hwo'nyoho. I olohonta kiko kakimo simeho engo uy+monnoho. Kako jije syoho kilohofiyohwo'nji hnn+ngkwa'wehwo'njoho.

¹⁷ Kiko ngkimo Anituye syohomne'no nje tathwo hwosoho syon+fi+sy+wo'n+ngkino'manji kiko ngkimo ntahof+wo'n+ngkino hopaso kiko Ounesimos+mo ulohoho. ¹⁸ Hohonta kako kikimo wonyo pipi kiloho'mentiso'manji kiko ngkine'no oso hiso'no hungkuno fil+hwajo. Ngko jije yo'mayo so'no kikimo aku wokijapmmo. ¹⁹ Ngko Poul+ni yo'mayoso aku wokijapmne'no nehopi kilalokweno. U kiko uhwonyo. Olo hungkuno loso nje aho'nji ifalifaliyo mt+mokalokweno. Ngko jije hunomo huno makufohoto'mnehono. Hohonta ngko Anituye hungkuno lokit+hwahon+ngko kiko olo hungkuno hilo somo simeho

hi'ntnnono umentohino so'no kiko songo ne'no humayo'neso ma'mentohinofoho. I oso hungkuno kil+mentohe so'no kiko ngkimo aku peho ntapmentohinoto. Awonoho. Oso hiso'no ngko huno makufohoto'mnehono. ²⁰ U nje n+ngkwahwo, kiko ngko'nji nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais+ye syoho ntnne'no syaf+syohoji kiko Ounesimos+mo ito'no mokosyohumaho. Kiko ose isoso nje s+meho wop+ngo wan+mo'n+montonoho.

²¹ Olo hungkuno ngko kikumne'no mti'mokuyohojalokwe loso kiko uhwon+ngkohoji haloho peso'no ngko huno niyohoho. Ounesimos+imne'no yahino wop+ngo kiko ulohoho so'no kilohe somo tifi in+ngkahuji oso mta'ni kiko yo'mayo yahino wop+ngo ne'no mj+m+soso j+je yahino wop+ngoso nje hungkuno kilohe loso j+je hunoso nje hunomo won+yakolo'monnoho. ²² Nom'ne hungkuno tifo upa'nyo. Ounesimos kikimo ku'maso sohonta kiko ngkine'no ango anga'no ito'no fesyohumaho. Hwap+ngoso sekwo ngkine'no Mpohumo jomo ul+wo'n+ngkohoho so'no hontohumaleno. An+tu sekuyepono ngkimo asomo won+hwajono ntnne'no yalokweno.

Nom'ne a'amuso Filemoun ne'no nakwoe a'amu hweho limentohofofoho.

²³ Epeefilos kako'nji ngko ntnne'no K+lais Jisas+ye syohomne'no impo'angomo humalohwoyo. Kako kikumne'no nje a'amu hweho lonto huno syokuf+syalofoho. ²⁴ A'amu nom'ne sohwa ngko'nji An+tu ye syoho yalokuhwone sohwa kikumne'no nakwoe a'amu hweho kilalokwofo. A'amu huhwo sohwa ole, Mak, Alis+takos, Ntemas, Luk. Osohwa kikumne'no syokuf+syalokwofo.

²⁵ Nakwoe Hwe Engo Jisas K+lais kako yo'mayo wop+ngo waselohofono. Nje hungkuno tifo osohopeho.

Hipilu

Olo Iyoswo loso A'amu Hipilu somne'no Mti'mokumentohofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo mofonepo *teti-sefen* (37) nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo Hipilu loso tihwo mti'mokumentisotikeno. Iyoswo mti'mokomayo sopo a'amu mti'mokumentohofoho sohwanne'no yofeso mamti'mokiyofoho. A'amu fiso hofikoe hunoso olenoho. Poul mti'mokumentisofoho. A'amu fiso hofikoe huno olenoho. Mponopas, Apoulous, Luk, Makija sohwa mti'mokumentohofoho. I oso'no olo iyoswo loso'no huno ito'no'maho. O'o, tihwo mti'mokumentisotikeno. A'amu olo iyoswo hilo mti'mokumentiso sohwo olo iyoswo hiloso a'amu Juta Jisasimo in'ngkunya somne'no mti'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso ntipu humentan'ngkofitikeno. Oso hiso'no nakwo huno monayofoho. Angopone yofeso majofoho. Olo iyoswo hwap'ingo mti'mokiyoso olenoho. Oso a'amu Juta Jisasimo in'ngkunya sofe simeho hi'ntnnonohino somo tango ifawe sohonta yokumpohn'nyo lohoho'ne yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo nakwo atofu lhwasi tifi un'ngkohwano.

Anituye Hwomu sohwo hungkuno nejapmentisofoho.

¹ Hohonta sikuno pi'n'ngo somo Anitu kako kakoe hungkuno neyakwosamo uyimentisofoho. Sikuno fehohnjoso kako a'amu sohwo uyahon'ngki hofiko nalimotofoho. Sikuno nom'nemo Anitu kakoe hungkuno ahwomomjo a'amu somo uyahon'ngki nalimentisofoho. ² I nakwo a'amu olohontajo hn'nimo Anitu kako hwomumo kako hungkuno uyahon'ngki Jisas nalimentisofoho. Oso hwomu huhwo sohomo Anitu ulimonto, Kiko hwaho'nji ahwomo'nji mti'mojo. Ose ulahon'ngki Jisas kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayoso mti'mokumentisofoho. Oso mti'mokumentiso so'no Anitu kako Jisasimo ulimonto, Kiko'nefoho ulimentisofoho. ³ Nakwo Anituye Hwomu huhwo sohomo uhwonontani nakwo Anitu ne sohwoe yokumpohn'nyo'nji Anituye yofe engo'nji uhwon'wo'n'ngkuhwonefoho. Kako Anituye yahino ne somo nakumo netihwayo'ne hweho. Jisas kako hungkuno yokumpohn'nyo lonteso kako hwaho'nji a'amu'nji yo'mayo so'nji hul'mokumemokosyohumaho. Kako a'amufe wonyoso wae yafo'ne hon'ngkanoso imo'mentisofoho. Imofikwato lohofonto kako ahwomomo sonto kan'ngkwowho Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo somo mokosyohumaho.

Anituye hwomu Jisas sohwo kako a'amu ahwomomjo somo hwofilo'nyo hweho.

⁴ Oso yofe engo Anitu kako hwomumo mulimentisoso a'amu ahwomomjo hopi'nonohino sofe yofemo yakolo'nyo hweho. Yofe engo loso ole, Anituye Hwomufoho. ⁵ Hwap'ingoso ole, Olo hungkuno loso

An#tu hohonta a'amu ahwomomjo somo ul#mentisotaho. O'o, kakoe hwomumnohini ole ul#mento, K#ko nje Hwomu hwosoho.

Olohonta ngko j#je Mpohwo'nyoho.

Nom'ne honta ole l#mento, Ngko kan#ngkwohwo'ni humaleno. Kako nje hwomu hweho.

Oso hungkunoso Jisas#mnohini ul#mentisofoho. ⁶ An#tu kakoe Hwomu anga'nohino Jisas osohumo hwahopo uhwat#monto yonto An#tu kako a'amu ahwomomjo somo ul#mento, A'amu ahwomomjo soku sekwo nje hwomufe yofe foho'nomapmno.

Ose ul#mentisofoho. ⁷ An#tu kakoe a'amu ahwomomjo somne'no ole nalohi, Ngko nje a'amu ahwomomjo somo mt#mukahon#ngko nje syohomme'no hof#ko emta'm#ngo ifof#nji oso hopa iwo'n#ngkohofofoho.

Ose nal#mentisofoho. ⁸ I An#tu kakoe Hwomumo ole ul#mento, K#ko An#tu sohwoosi, a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo ne'no mokosyohumantitne hwosoho.

J#je a'amufe hon#ngkano nto'nohino m#hwajontihne hwosoho.

Oso yahino nto'nohino m#hwajiyo somo a'amu hiso nuhwon#ngkuji nto'nohinoho kil#fitnnefoho.

⁹ K#ko yahino ito'nohino so'no kumo'n#wo'n#ngkohoho. Yahino wonyoso ngkilaho l#wo'n#ngkino hwosoho.

Oso'no ngko j#je An#tu sohwo'ni ngko yofe engo mayo'ne kuh-wosopo'mentohefoho.

Oso'no j#je s#meho wop#ngo kumokuwo'n#ngkoheso j#je a'amufe s#meho wop#ngo somo yakolo'nyofoho.

Ose ul#mentisofoho. ¹⁰ Nom'ne honta kakoe hwomumo ole ul#mento, Hwe Engo sohwoosi, s#mo'mo ne'mo k#ko hwaho'nji ahwomo'nji j#je aho'nji mt#mokumentohino.

¹¹ Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

I k#ko ose'ne'maho. O'o, k#ko ne'no nohumantohotne hwosoho.

Hwaho'nji ahwomo'nji hwap#fe yofoho imo'n#ngkiso oso hopa imo'nonefoho.

¹² A'amu sohwa hwap#fe ku'mokasyont#fi nom'ne songo iwo'n#ngkohoho hopaso k#ko hwaho'nji ahwomo'nji noku'mokasyohoji k#ko nom'ne songo woho'nahumonnoho.

I oso'no k#ko huno m#kwesyaf#hutnnehino. O'o, ne'no nohumantohotne hwosoho.

An#tu ose ul#mentisofoho. ¹³ Hohonta An#tu kakoe hwomumo ole ul#mento,

K#ko nje aho anga sohohnta'ni fosyohumaho.

Oso'no k#ko nohumahoji ngko j#je mango sohwa j#je s#f#ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Oso hungkuno ul#mentisoso An#tu kakoe a'amu ahwomomjo somo ul#mentisotaho. O'o, kakoe hwomumne'nohini ul#mentisofoho.

¹⁴ A'amu ahwomomjoso hof#ko An#tu kakoe syoho ulohofiyofoho. Oso a'amu homo somo An#tu kako asomo ut#ma'mne somo ufo'map#fento uhwaj#wo'n#ngkisofoho.

2

Anitu asomo netimayoso mikunimposo wonyohofiyofoho.

¹ Oseso oso hungkuno neso Anituye hwomu nejapmmntiso somne'no nakwo piso'mo'nyo ihwasi nusikwojihwaloho. O'o, nakwo yokumpohn'nyo kesyohumehwasi tifi uningkohwano. ² Hohonta Anituye hungkuno a'amu ahwomomjoso hofiko hwahoponjo a'amu somo uyahon'ngkofi a'amu hwahoponjo hiso hofiko hungkuno homo somo haloho maposo'njo yahon'ngkofi oso yahino wonyo somne'no Anitu hofikimo tohino engo uyimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohi, oso hungkuno hiso a'amu ahwomomjoso hofiko a'amu hwahoponjo somo uyimentisoso hungkuno nehopeho. ³ Anitu nakumo asomo netimayo'ne hon'ngkano hwasampo'mentisoso wonyohofiyofoho.

Oso homo somne'no nakwo hohujo ikinjaofihwasimanji oso yahino wonyo somne'no nakwo tohino mayoso'no hiyaso nti'mte wanehwono. Hon'ngkano ni'hu'no awonoho. Nakwoe Hwe Engo sohwo simo'mo olo hilo so'no a'amu somo ulimentisofoho. A'amu hiso nupa'nontifi ne'njofoho lontifi hungkuno homo somo in'ngkawentifi hungkuno homo somne'no nalimentohofofoho. ⁴ Hofiko hungkuno hiso nolutihwentan'ngkofi Anitu kako hungkuno homo somo yokumpohn'nyo sosofitofosyohumayo'neso kakoe yokumpohn'nyo a'amu homo somo uyahon'ngki hofiko yo'mayo wonyoangkafo iyo so'ne a'amu somo yamofito'hiwamentohofofoho. Anitu kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo kakoe Towahuno uhwojahon'ngki Towahuno sohwo a'amu somo Anituye huno mta'angoso yo'mayo yahino wonyoangkafoso uyimentisofoho.

Nakumo asomo netimayo'ne hwap'ngoso Jisasiyoho.

⁵ Hwangku hwaho nom'ne songo i'mofapone'no lalokuhwono. Oso hwaho songo mokosyohumayo so'no Anitu kako a'amu ahwomomjo somo uhwasopo'mentiso'maho. ⁶ O'o, Anituye hungkuno mtimokumentohofoho somo hwe fihwo ole mtimokumento, U Anitu, nakwo a'amu hwahoponjo hn'nimne'no kiko huno peho'ne syonefisyalokuno.

Nonemokosyohumanji nakwo a'amu wonyo hn'nimne'no kiko huno pehofo syonefisyalokuno.

⁷ Kiko a'amu ahwomomjo so'njo sopo kakimo hofiko'njo enjwa'mo we'enehwo wohumanonji uhumatim'mentohinofoho.

Kiko jije yokumpohn'nyo uyonji yofe engo mulonji kakoe yofe engo ho'noma'mentohino.

⁸ Kiko yo'mayo hopi'nonohinoso kako mokosyohumayo'ne kakimo enjwa'mo ho'nohumentohinofoho.

Ose mtimokumentisofoho. Ou, Anitu yo'mayo hopi'nonohinoso nakwo mokosyohumayo'ne ho'nahumentisofoho. I anga'no olopo siki we'ne moho'nahummentono. O'o, ni'hu'no hopi'nono nakumo enjwa'mo we'ne ho'nahumentisofoho. I oso'no yo'mayo somo uhwonantaneso nakwo momokosyohumawo'n'ngkoho yihwono. O'o, ni'hu'no awonoho. ⁹ I oso'no hohonta Jisas kako a'amu ahwomomjo so'njo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Hwap'ngoso Anitu nakumne'no hitoho ulofahon'ngki Jisas kako nakwo a'amu

hopi'nonohino hn'nwiye hon'ngkano wonyomne'no tohino engo no-manto poyo pe'n+mentisofoho. I kako ose imentiso so'no Anitu kako Jisasimo apa'no yokintahopo uhumajonto kakoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo uy+mentisofoho. Osohumo uhwonalokuhwono.

¹⁰ Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso mti'mokumentiso hweho. Kako hwap'ngofoho. Anitu kako kakoe mehomi pi'n+ingo engo ne'njoso ngkiyepono pikuji ngko'njo lopo humafikuji nje yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji mapitnne'ento limentisofoho. Anitu ose likwato lohofonto kako huno ole syafihu'mento, A'amuso hofiko ngkiyepono sap+fitnne'no nje hwomu kako hofikoe wonyo hon'ngkanomne'no tohino mayoso wop'ngofoho. Anitu ose syof:syahon'ngki Jisas kako hwahoponjo a'amu hn'n+pa'nyo imo'n+mentisofoho. Jisas nohumanto yo'mayo tango kakimo u'mahonjoso kako wonyo nihu'no miyo hweho. Kako nakwoe wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho. Oso tohino ma'mentiso so'no nakumo ahwomomne'no net+mayoso Jisas huhwo sohwo hoponoho. ¹¹ Oso'no Jisas wonyo ane sohwo kako nakumo nonemanto nakumo wonyo ane pa'nyo namokonto kakimo mone'mo'nalofoho. Oseso Jisas+janji nakwo'nji nan'ngkwahwo anga'nohinoso Anituyoho. Oso'no Jisas kako nje n'ngkwahwosafon'nalonteso won+mango munalofiyohoho. ¹² Jisas Anitumo ole ul+mento, U Anitu ngko nje n'ngkwahwo nampohwosamo kikine'no ulimonne'no yohono.

Hofiko kikine'no uhu'mokukujo'no osopo humahm'mo ngko jije yofe ho'nomayo'ne ta wal+monnoho.

¹³ Jisas kako apa'no ole limento, Ngko Anitune'no simeho hi'ntnnono uy+monnoho.

Ose lonto nom'ne hungkuno limento, Ou kiko ngkimo nohonyo. Nje mehomi Anitu ntapmmentiso so'nji ngko'nji olopo humalohwono.

Ose limentisofoho.

Jisas nakumo nefo'mayo'ne a'amu hwahoponjo hn'nwi pa'nyo imo'n+mentisofoho.

¹⁴ Oso mehomi Anitu Jisasimo uy+mentisoso hofiko hwahoponjo a'amufoho. Oso'no Jisas kako hwahoponjo a'amu imo'n+mentisofoho. Olo nakwoe hwaho hopo lopo hwe wonyo Seten kakoe yokumpohn'nyo'nji nakumo poyo namokuwo'n'ngkoho. Oso'no nakwo poyo pe'n+wo'n'ngkuhwone pa'nyoso Jisas poyo pe'n+mentisofoho. I oso'no Jisas kako apa'no songo lika'mentiso sohonta kako Seten+ye yokumpohn'nyo somo hwotoho hmentisofoho. ¹⁵ Nakwo mehomi we'e so'nwi poyo pe'nyoso'no iyoho nan+mentiso mta'angoso olohonta engo hn'nwi nenalofoho. Oso iyoho nenalokunjoso nakumo impe intofonesyohumaho. I Jisas poyo pe'n+mentiso so'no kako oso impe homo somta'ni nas+huto'mentisofoho. ¹⁶ Jisas oso syoho imentisoso a'amu ahwomomjo somo ufo'mayo'ne'maho. O'o, Apilohamiye imu hn'nyumo nefo'mayo'ne imentisofoho. ¹⁷ Oseso Jisas kako a'amu hwahoponjo ne pa'nyo imo'n+mentisoso homn'ngkwa'wehwosafe yahinoso ma'mentisofoho. I oso'no yo'mayo yamofu u'manteso kako yokumpohn'nyo lohofonto wonyo hon'ngkanoso miyo'njo imentisofoho. I homn'ngkwa'wehwosamne'no hitoho ulofahon'ngki hofikoe

wonyomne'no tohino manto wonyo hiso wae yaofone honingkano imo'mentisofoho. Oso'no kako ajwopo nohumanto nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne hulimokomokonesyohumawo'n'ngkiso hweho. ¹⁸ Olohonta yo'mayo hwahoponjo ne'mahwosi honingkano wonyomo upenemotamo l'hwosi yososo Jisas wonefo'ma'montonoho. Hwapingoso Jisas nakwoe hwaho lopo humamentiso sohonta yo'mayo hwaho lophonjo tangoso Jisasimo honingkano wonyomo upemotamo l'mentisofoho. Oso tango u'ma'mentiso so'no yo'mayo nakumo yamofonalo hoho so'no Jisas kako huno uyihwoso'no nefo'mayo'neso Jisas kako hoponoho.

3

Jisas'ye yofe engoso Moses'ye yofemo yakolo'nnyofoho.

¹ Nje a'amufu, sekwo Anituye mehomi ne imo'nimentohofu soku, Anitu ahwomomo humaso sohwo sekumo sehwasopo'mentisofoho. Jisas kako Anituye hungkuno uyohojiku'mofu sohwo kako nakwo Anitu'nji humayo'ne hulimokonesyohumaso so'no nakwoe wonyo wae enaofone syoho ma'mentisofoho. Oso huhwo sohomo simeho hi'ntnnono uyiwon'ningkuhwone oso'no kakoe a'amu ne'nwoho liwon'ningkuhwonefoho. I oso'no nakwo Jisasimne'no huno ne'no syofisyihwasi nakwo Jisas kakine'no huno engo wotipemehwano. ² Anitu oso syoho hiso'no Jisasimo uhwosopeehon'ngki Jisas syoho hiso hofiyo esojwao'mentisofoho. Simo'mo Moses kako a'amu Isilael somo Anitumo ufohi'nyone hulimokosyohumamentisofoho. Tifi sohonta Jisas huhwo oso syoho Moses hopaso kako ma'mentisofoho. ³ Nakwo ango wopingo uhwonantaneso ango wopingo homo somo yofe engo muliwon'ningkuhwonetaho. Awonoho. Nakwo ango kakwo'yohwo sohune'no yofe engo muliwon'ningkuhwono. Oso'no Jisas kako nakumo Anituye ango pa'nyo namokumentiso hn'nwiye ango kakwo'yohwo sohwo Jisasiyoho. Moses kako ango homo somo mokosyohumayo'nohino hweho. Jisas kako ango homo somo kakwo'yohweho. Oso'no Jisas kakoe yofe engoso Moses'ye yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁴ Ango hopi'nonohinoso a'amu moliwon'ngkohofofoho. I oso'no Anitu kako'nohino yo'mayo hopi'nono mtimokumentiso hweho. ⁵ Moses Anituye syoho ulohofiyo sohwo kako Anituye hungkunomo tifi in'ngkawento Anituye angomo wopingo mokosyohumamojo hweho. Anitu Mosesimo yo'mayo Anitu kako hwangku yoneso'no luthwamentiso so'no Moses a'amu somo luthwamojo hweho. ⁶ I oso'no Jisas Kilais sohwo kako Anituye syoho ulohofiyo hwo'maho. O'o, kako Anituye Hwomu hweho. Jisas kako huhwo Anituye hungkunomo in'ngkawento Anituye ango hn'nimo wopingo nemokosyohumawo'n'ngkiso hweho. Oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi Kilaisimo simeho hi'ntnnono ne'no uyihwasi aho yokumpohn'nyo kemokosyohumehwasi nakwo kakine'no hontohumayo'manji oso'no nakwo kakoe ango hn'nwi ne'no nomolohinowentan'ngkuhwosi nakwo ne'no nohumentihwanefoho.

A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohofoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho.

⁷ Anituye Towahunofe mampahomo upo'nano. Ole nalohi,

Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n#fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

⁸ Hohonta a'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkunomo haloho upa'nont#fi hahn'nyo yont#fi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

Hof#ko hwaho a'amu ane sopo nohumant#fi An#tu nto'no mon-efo'mayo'njo iwo'n#ngkino hwosoho nt#motofofoho.

⁹ Seyakwosa osopo nohumentan#ngkofi soswo *fouti* (40) uyakolo-fontan#ngki yo'mayo wop#ngo ngko ut#hwamentohe somo uhwon#motofofoho.

Hof#ko ko uhwon#motofoso hof#ko ngkimo sitofo nt#motofofoho.

¹⁰ Oso'no oso a'amu homo somne'no s#meho tohino n#mn#ngkahon#ngki l#mentoho,

A'amuso hof#ko nje yahinomo min#ngkayo'njo yont#fi nom'ne hon#ngkanomo usampewo'n#ngkohofofoho.

¹¹ Oseso nje s#meho tohino n#mn#ngkahon#ngki hungkuno yokumpohn'nyo ole l#mentoho,

Nje usijo'no humayo yahinoso hof#ko mot#pemapitnnehofo. N#hu'no awonoho.

An#tu ose l#mentisofoho.

A'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkuno hwotoho hmmotofo pa'nyoso nakwo hwotoho fehwaloho.

¹² Nje a'amufo, sekwo huno f#syaf#hupmno. Hwe fihwo kako sekwo'njopo humaso sohwo kako An#tu songo humaso sohumo s#meho hi'ntnnono muyo'njo ihwosi An#tumo n#hu'nahone hohujo ikinjaof#hwosi kako hon#ngkano wonyomo sompefonoho. Oso'no sekwo nto'no uhwontohumano. ¹³ Sekwoe s#kuno moi'wo mmo'nosojwaofe sohonta sekwo s#kuno huhwo huhwi sekwoe sen#ngkwa'wehwosafe hunomo An#tuye hungkuno so'no huno filan#fohotopmno. Ose l#fohotof#kuji sekwo ufo'ma'n#mno. Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohumo hon#ngkano wonyoso kakimo kompemotahwosi kako olo hon#ngkano loso'no wop#ngofofoho l#hwosi An#tuye hungkunomo n#hu'nahone hahn'nyo yonoho. ¹⁴ S#mo'mo nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono uyoma'ment#hwoneso yokumpohn'nyo kemokosyohumentaso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ne'no kemokosyohumayo'manji u K#laisiye yokumpohn'nyo so'nji kako yo'mayo mokosyohumaso so'nji ma'malohwono. ¹⁵ Nakwo huno nayohi, An#tuye hungkuno ole nalohi, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'n#fijo'manji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Hohonta a'amu Is#lael#so hof#ko An#tuye hungkuno haloho upa'nont#fi hahn'nyo yont#fi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofofoho.

An#tu ose nal#mentisofoho.

¹⁶ Hohonta An#tuye hungkunomne'no hahn'nyo t#hwa imentohofoto. Hwe moya'mi Is#lael#so Ijip mta'ni Mouses ipemotawomentisoso hahn'nyo imentohofofoho. ¹⁷ An#tu kakoe s#meho tohino umnyoso nowentan#ngki soswo *fouti* (40) uyakolo'mentisofoho. Oso s#meho tohinoso t#humo uy#mentono. A'amu hon#ngkano wonyo yont#fi oso hwaho a'amu anepo poyo pe'n#mentohofo hof#koe pijafoso osopo wentanjo somne'no An#tuye s#meho tohino umn#mentisofoho. ¹⁸ An#tu kako hungkuno yokumpohn'nyo ole-eso t#humne'no l#mentono.

Nje usijo'no humayo yahinoso hofi'ko moti'pemapitnnehofo. Oseso ti'humne'no li'mentono. A'amu kakoe hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohoho somne'no li'mentisofoho. ¹⁹ Oso'no nakwo huno ole nayohi, A'amu Anitumo si'meho hi'ntnnono muyo'njo yi'wo'n'ingkohoho so'no hofi'ko Anituye usijo'no humayo yahinoso moti'pemapitnnehofo.

4

Anituye a'amu neso hofi'ko usijo'no humayo'ne hungkunofoho.

¹ Anitu kako nakumo hungkuno ole nalimentisoso weho. Ole nalohi, Sekwo nje usijo'no humayo yahino somo fosyohumamno. Ose nelalofoho. Oso'no hwe fihwo kako nakwo'nji humaso sohwo kako Anituye hon'ingkanomne'no usijo'no humayo yahinoso kako moti'pi'hwonyo'njo umo lihwasu nakwo iyoho wonanono. ² Nakwo Anituye hungkuno wopi'ngo upo'nantaneso a'amu Isilaeliso upa'nimotofoho oso pa'nyo'nwoho. I oso'no hofi'ko hungkuno wopi'ngo ko upo'n'ingkahon'ingkofi hungkuno hiso mufo'ma'mmentisofoho. Hwap'ingoso hofi'ko ko upa'nontifi hungkuno homo somo hofi'ko si'meho hi'ntnnono muy'mmentohofofoho.

³ Hohonta Anitu kako hwaho'nji ahwomo'nji yo'mayo so'nji moi'wo mt'i'mokonto kako usijo'no humamentisofoho. Nohumanto a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fi'fijo somne'no ole li'mentono, Oseso ngko nje si'meho tohino ni'mn'ingkahon'ingki hungkuno yokumpohn'nyo ole li'mentoho, Nje usijo'no humayo yahinoso hofi'ko moti'pemapitnnehofo. Ni'hu'no awonoho.

Ose li'mentisofoho. I oso'no nakwo Anitumo si'meho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkuhwone hn'nwi nakwo Anituye usijo'no humayo yahino somo humalohwono. ⁴ Anituye hungkuno mt'i'mokumentohoho somo hwe fihwo si'kuno iyoho humayo somne'no ole mt'i'mokumento, Anitu kako yo'mayo mt'i'mokumentiso syoho moi'wo esojwafonto si'kuno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentisofoho.

⁵ Olo hungkuno loso'no apa'no ole mt'i'mokumento, Hofi'ko nje usijo'no humayo yahinoso ni'hu'no moti'pemapitnnefoho.

Ose mt'i'mokumentisofoho.

⁶ A'amu si'mo'mo Anituye hungkuno upa'nimentohofoso hungkuno homo somo si'meho hi'ntnnono muy'mmentohoho so'no Anituye usijo'no humayo yahino somo moti'pema'mentohofofoho. I oso'no a'amu nom'neso Anitumo si'meho hi'ntnnono uy'mentohoho so'no hofi'ko Anituye usijo'no humayo yahinoso woti'pemanti'feho. Oso hungkunoso ne'no weho. ⁷ Oseso Anitu kako nom'ne si'kuno ho'nahumentisofoho. Oso si'kuno ho'nahumentiso hiso'no ole li'mento, Olohontanoho. Oso si'kuno ho'nahumentisoso soswo pi'n'ngo uyokolo-fahon'ingki oso hungkuno nto seloheso Anitu Ntefiti'mo uyahon'ingki ole mt'i'mokumento, Olohonta sekwo nje hungkunomo haloho upa'nifi'jomanji sekwo hahn'nyo ikutoho.

Ntefit ose mt'i'mokumentisofoho.

⁸ Jousy'wa kako Mousesi'ye pijohinomo ma'mentiso sohwo kako a'amu Isilael somo hwaho Kenan sopo ipemotawomentisofoho. Oso

hwaho hopo sopo Anitu a'amu Isilael somo olopo nihu'nahone usijo'no fosyohumamno ulontentesi Anitu kako hwangku no'mo nom'ne sikuno usijo'no humayo'neso moho'nasyihwonesohilo. ⁹ I oso'no Anitu kako nom'ne sikuno usijo'no humayo'ne ho'nahumentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Usijo'no humayo yahinoso Anituye a'amunne'no weho. Anitu kako sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo usijo'no humamentiso pa'nyoso weho. ¹⁰ Hwe fi-hwo kako Anituye usijo'no humayo yahino somo wohumamo loso sohwo kako yo'mayo syoho yonteso kakoe yokumpohn'nyo'nji miy-onehoho. O'o, yo'mayo syoho yonteso Anituye yokumpohn'nyo'nji iwo'nngkiso hweho. Oso'no kako Anituye usijo'no humayo yahino somo humaho ¹¹ Nakwo nakwoe simano sopo yo'mayoso nopujonaofihwoso'no yokumpohn'nyo elifoti'mesihwasi Anitu kakoe usijo'no humayo yahino somo wohumano. I hohonta a'amu Isilaeliso hofiko Anituye hungkunomne'no hahn'nyo imentohofa pa'nyoso nakwo oso hopa yasoso nakwo Anituye usijo'no humayo yahinoso nakwo motipemanehwono.

¹² Anitu kakoe hungkunoso ne'no nowentanngki hungkuno hiso ipisayo ne into'nalofoho. Nakwo huno moi'wonoho. Sihu sihumampo'nyo yohosi yohohnjoso yahwopaho mikufu yokino osomo kujomotasyiwo'nngkiso oso hopa Anituye hungkunoso nakwoe simeho somo oso hopa nelohofalofoho. Hungkuno hiso nakwoe simehomo yo'mayo mnaweso nakwoe hunomo yo'mayo mnaweso netihwawo'nngkisofoho. Hiyaso momokosyohumanehwono. Oso'no Anituye hungkunoso oso sihu sihumampo'nyo yohosi yoho'njo somo yakolo'nnyofoho. ¹³ Yo'mayo Anitu mtimokumentisoso Anitune'no hiyaso mawenehoho. Yo'mayo hopi'nonohino somo utihwa'nyopo wentanngki Anitu kako uhwonalofoho. Yo'mayo yahino iwo'nngkuhwone so'no tifi no'mo Anitu nonalohononefoho.

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne Hwe Engo hweho.

¹⁴ Nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo Anituye Hwomu Jisasiyoho. Kako ahwomo ne somo Anitu'nji humaho. Osohumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no a'amu nomane somo uliwo'nngkuhwono. Oso'no nakwo oso simeho hi'ntnnono uyo somo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumano. ¹⁵ Jisas nakwoe hwaho lopo nohumentanngki yo'mayo honngkano wonyomne'no nakumo impo'netimawo'nngkiso hopaso Jisasimo impo'nitmaneso kako honngkano wonyo nihu'no miyo'njo hweho. Oso'no yo'mayo wonyoso nakumo umpo'netimamto ihwoso'no Jisas kako nakumne'no hitoho ulofihwoso'no kako wonefa'mamntonoho. ¹⁶ Oso'no nakwo iyoho miyo'njo ihwasi kanngkwowho Anitu osohumo yo'mayo so'no jomo ulano. Kako nakumne'no hitoho ulofoso hwapingo hweho. Oseso yo'mayo tango ne'maso sohonta nakwo Anitumo jomo ulihwasi kako nakumo nefo'mahwosi wopingo wonaloho'montonoho.

5

Jisas kako nakwo'nji Anitumo ufohi'nyo'ne sohwo asomo netimayo'ne hwapingo hweho.

¹ A'amu Jutaso hofiko'njo mta'ango hwe fihumo uh-wosopo'mentohoho sohwo syoho ole imentisofoho. Kako a'amu hisofe wonyo honingkanomne'no Anitumo syoho ulohofiyonto yahu fonjokiasyonto yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kis'i'meehumentisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo kako hwahoponjo a'amu hweho. Kako sihune fehohnjo somo honingkanano wonyo imentisofoho. Oso'no a'amu huno nto'no mosyafisiyo'njo somo u a'amu Anituye honingkanomne'no iningo mo'nyo somo kako hofohofahn'no ulohofihwosi ufo'ma'montonoho. ³ Kako hofiko pa'nyo hwo'manji kakoe wonyo honingkanomne'nji a'amufe wonyo honingkanomne'nji Anitumne'no yahu fonjokiasy+wo'n+ngkiso hweho.

⁴ Hwe fihwo ole monalonehoho. Ngko Anitumne'no a'amu somo ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. Ose malonehoho. O'o, Anitu kako Eloun Mouses+ye kola'wehwo sohomo uhwasopo'mentiso hopaso uhwasopo'montonoho.

⁵ K'ilais huhwo kako ose'nohinoho. Kako ole malimmentisofoho. Ngko a'amu ufo'mayo'ne yofe engo woma'mo. O'o, ose malimmentisofoho. Anitu kako ole ulimmento, Kiko nje Hwomu hwasoho.

Olohonta ngko jije Mpohwo'nyoho.

⁶ Ose ulimentisoso nom'nepo Anitu ole ulimmento, Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ulimentisofoho.

⁷ Hohonta Jisas kako nakwo a'amu lohn'nwi pa'nyo imo'nonto nakwoe hwahopo humamentiso sohonta kako Anitumo humotaho'nji yokumpohn'nyo jomo ulimojo hweho. Anitu kako'nohini Jisasimo poyo pe'nyoso'no ufo'mayo'ne hweho. Jisas kakoe hunomne'no hi inyoso monje yasyonto kako Anitumo iningkayo so'no hi umo'n+ngkahon+ngki Anitumo enjwa'mo humamentiso so'no Anitu Jisasimo ufo'ma'mentisofoho. ⁸ Jisas kako Anituye Hwomu hweho. I oso'no kako nohumanto Anituye hungkunomo haloho peso'no tohino engo ma'mentisofoho. Tohino engo nomanto kako Anituye hungkunomo haloho po'mentiso so'no huno engo tipema'mentisofoho.

⁹ Yo'mayo tohino u'mahon+ngki kako wonyo honingkanano nihu'no mimmentisofoho. Oso'no kako wop+ngo'nohini nohumanto kako engolopohamo nakumo nefo'mayo'ne hwap+ngo hweho. Nakwo kakoe hungkunomo haloho'no pewo'n+ngkuhwone hn'n+mo kako nakumo asomo net+maso sohonta songo ne'no nohumentihwanefoho. ¹⁰ Oseso Anitu Jisasimo ulimmento,

Kiko a'amu ngkimo motanifohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwasoho.

Jisasimo ose ulimentisofoho.

Nakwo mehomi we'eso humawo'n+ngkohoho hopa humehwaloho.

¹¹ Nakwoe Hwe Engo Jisas nakwoe wonyo wae enafo'ne sohune'no hungkuno pi'n+ngo engo woselontane'no ihwono. I oso'no sekwoe hunoso pito'nnyo'njo kuyoho. Huno nto'no mehohosahinyo kuyoho. Oso'no nakwo olo hungkuno hwap+ngoso pipi loset+hwanehwono.

¹² Sekwo Anituye hungkuno hohonta upa'n+mentohoho soku olohonta

sekwo nom'ne somo moluti#hwayoso peho'neto. Sekwoe hunoso tifo'njo kuyoho. Oso'no hwe fihwo kako An#tuye hungkuno hwap#ngo neso apa'no woloseti#hwano. Sekwo An#tuye hungkuno neso wosopayo yokumpohn'nyo hopaso man#fitnnehofu. O'o, amno'nohino nalokwofo. ¹³ Nakwo huno nayohoho. A'amu fihwo amno'nohino niwo'n#ngkiso sohwo kako mehomi pa'nyo hweho. Mango ane pa'nyo hweho. Hon#ngkano wop#ngomo in#ngkayo'ne huno nto'no muyo hweho. ¹⁴ U wosopayo yokumpohn'nyoso a'amu engo huno'njo sohwafefofo. Oso a'amu huhwo sohwo kako An#tuye hungkunomne'no huno ne'no syaf#syiwo'n#ngkiso sohwo kako hon#ngkano wop#ngo so'nji wonyo so'ntnno huno nto'no ehohosahinyo hweho.

6

Nakwoe simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no kesyohumayo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano.

¹ Oso'no nakwo An#tuye hungkuno wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyo so'no upo'nantanoho. Hungkuno amno pa'nyoso s#mo'mo upa'n#mentohofu oso'nohino upa'n#ngkuhwaloho. O'o, hungkuno amno pa'nyoso olenoho.

Nakwo hwahoponjo yahino wonyo somo hohujo ikinjaofi#hwasi An#tumo simeho hi'ntnnono uyano.

Hwahoponjo yahino wonyoso ne anefofo. Monefo'manehoho.

² Nakwo hon#ngkano songo ti#pema'malohwone so'no nom'ne a'amu somo uti#hwayo'ne mijo fi#kiyomapmno.

An#tuye Towahunofe yokumpohn'nyo mayo'ne aho ulonjimokumno.

A'amu poyo pe'nyoso apa'no nol#kapitnnefofo.

A'amu wonyo An#tuye hungkunomo haloho maposo'njoso hungkuno ikwolofi#kuji ni#hu'nahone ti#kanomo ne'no nohumantokutnnefofo.

Oso hungkuno amno pa'nyo'nohino upo'n#wo'n#ngkuhwaloho. O'o, oso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uy#hwaso'no ³ An#tunefo'maso'manji nakwo hungkuno nom'ne wosopayo yokumpohn'nyo pa'nyoso upo'nano.

⁴ A'amu An#tuye hungkunomo upa'nontifi huno wop#ngo ti#pemahon#ngkofi An#tu a'amu homo somo wop#ngo ulohofahon#ngki hofi#ko An#tuye Towahuno Wop#ngo ma'mentohofofoho. Oso a'amuso hofi#ko An#tumne'no hohujo ikinjaofi#kuji hofi#ko An#tuye hon#ngkanomo in#ngkayo'neso apa'no pipi ti#pemapitnnefofo. Awonoho. ⁵ Hofi#ko An#tuye hungkuno wop#ngo somo huno uyahon#ngki in#ngkawentifi hofi#ko An#tuye yokumpohn'nyo somo uhwonontifi yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no huno uy#mentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta a'amu hiso An#tumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso hofi#ko huno apa'no ikwesyaf#siyoso hon#ngkano anefofo. Awonoho. A'amu An#tumne'no hohujo ikinjao'mentohofoso pa'nyofoho. Hofi#ko Jisasi#mo apa'no uti#hwa'nyopo into'ofasyontifi a'amu hiso kakimo sitofo ulalokwofo.

⁷ Hwaho fipo ifoyo syonteso An#tu afofo uyoso sopo a'amu fi#hwa nonyo wosopayo hul#fijoso wosopayo ne umo'n#montonoho.

⁸ I oso'no wosopayo mofokafe'njo ihwosi hoja wonyo yongo'njo so'nohino ne ane fokafa so'manji hwaho wonyoponoho. Oso

hwaho sopone'no Anitu kako hwaho wonyo ni'hu'nahoneponoho walimontonoho. Toho wae weeo'montonoho. Hwaho'ne'maho. O'o, a'amumne'no mtimokalokweno.

⁹ Nje a'amu soku, olo hungkuno tango'njo selalokweno. I hungkuno tango loso a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkiso somne'nefoho. Sekwo Anituye hungkunomo tifi in'ngkowahon'ngkuji Anitu sefo'mahwoso'no sekwo ne umo'nantifeho. ¹⁰ Sekwo Anitumo simeho wopingo engo uyalokwofo so'no yo'mayo syoho wopingoso ulikofalokwofo. Sekwo kakoe a'amu somo ufo'mawo'n'ngkohoho somta'angoso olohonta ne'no ufo'malokwofo. Oso syoho homo somne'no Anitu kako in'ngo momofalofiyoho. ¹¹ Nakwo ole'no namo'n'ngkohoho. Yo'mayo hontohumalofoso ne imo'nyo'ne so'no sekwo syoho engo ikuji simeho Anitumo uyalokwofo somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. ¹² Sekwo piso'mo'nyo iku-toho. O'o, sekwo a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyiwow'n'ngkohoho sofe yahinomo fin'ngkamno. Hofiko piso'mo'nyo miyo'njo yontifi yokumpohn'nyo lohofontifi yo'mayo Anitu wosejapmmonnoho ulimentiso so'no hofiko nomane'entifi ne'no hontohumawo'n'ngkohofoho.

Yo'mayo Anitu nalimentisoso mane'no simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyano.

¹³ Hohonta Anitu kakoe hungkuno yokumpohn'nyo Apilohammo uyimentisofoho. Ngko Anitu'ni olo hungkuno kijopalokwe loso ne umokumonnoho. Nje yofe kilohe so'no kiko huno wakiyono. Hungkuno hiloso ne umo'nimontonoho. ¹⁴ Anitu ose ulonto ulimento, Hungkuno ne umokumoneso olenoho. Ngko wopingo kilohohm'mo jije imuso pi'n'ngo engo wokijapmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

¹⁵ Oseso Apiloham kako ne'no nohontohumanto Anitu ulimentiso so'no in'ngo mamommentisofoho. O'o, ne'no hontohumanto kako kakoe hwomu ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe fihwo kakoe hungkuno ne imo'nyo'ne a'amufe yofe hwofilo'nnyo so'ne a'amu nom'ne somo ulimontonoho. Oso yofe engo ulososo kakoe hungkuno yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwosi nom'neso oso hungkuno homo somne'no yoka majo'njo ikuji hungkuno somo monje meehufitnehofo. ¹⁷ Oso a'amu somo Anitu wopingo waselohommonnoho ulimentisoso hofiko yo'mayoso nomapitne'ento huno uyo'ne'ento Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Kakoe hungkunoso mikwaloneho. ¹⁸ Oso'no olo hufa'uyo loso'no nakwo huno nayohoho. Anitu kako nakumo wopingo waselohommonnoho nalimentisofoho. Anitu kakoe hungkunoso ne imo'nefoho. Oso hufa'uyo sofa'une'no Anitu kako hwasyo maloneho. Oso'no nakwo Jisas nemokosyohumane'entani nakwo Anituye hungkuno ne imo'nimentiso so'no upo'nontani oso hungkuno hiso yokumpohn'nyo nesofitofalofoho. Oso'no yo'mayo Anitu nalimentiso so'no aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalohwono. ¹⁹⁻²⁰ Nakwo huno ole nayohoho. Anituye hungkunoso ne imo'nefoho. Oso'no nakwo iyoho monan'ngkiyohoho. Anitumo u'mayo'ne hon'ngkano pikun'nyo somo Jisas kako hwasampo'mentisofoho. Kako nakumne'no simo'mo napo'mentisofoho. Osopo nohumanto Jisas kako

An#tumo motonefohi'nalofoho. Oso syoho Mel#kisetek imentisoso Jisas kako ne'no ihwonefoho.

7

Mel#kisetek kako a'am#u'nji An#tumo ufohi'nyo'ne syoho'njo hwe engo hweho.

¹⁻² Mel#kisetek oso hwe engo sohwo kakoe yofe hwap#ngoso olenoho. Hon#ngkano wop#ngo somo mokosyohumayo hwe engo hweho. Mel#kisetek huhwo sohwo kako ango Salem mokosyohumayo hweho. Oso ango yofe hwap#ngoso olenoho. S#meho pompengo ifafo'ne hweho. Mel#kisetek kako An#tu ahwomomo humaso sohomo a'am#u'nji motufohi'nyo'ne syoho'njo hweho.

Ap#loham#ye kami Lout osohumo hwe engo motawomentohoho sohwo Ap#loham nofonjasyonto kakoe angopono nowentan#ngki hwe engo Mel#kisetek sohwo hon#ngkanopo n#swo'nonto Ap#lohammo aho ulonjimokumentisofoho. Ap#loham yo'mayo ho'yango mangohwa mta'ni ma'mentisoso aho hopi'nono yano ilofahumentisoso Mel#kisetek#ye yofe ho'nomayo'ne anga'no uy#mentisofoho. ³ Mel#kisetek kan#ngkwowho'ya'u'nji hofiyakwosafe yofe so'nji nakwo huno monayohoyohoho. Oso s#kuno kona'wohi ma'mentiso somo u poyo pe'n#mentiso s#kuno somo u poyo kape'n#mentono. Nakwo huno monayohoyohoho. O'o, iyoswomo mamt#mokummentohofofoho. Mel#kisetek sohwo kako An#tuye hwomu Jisas pa'nyo An#tumo a'am#u'nji ne'no ufohi'n#wo'n#ngkiso hweho.

⁴ Mel#kisetek#ye yofe engo so'no sekwo huno f#syaf#hupmno. Neyakwo Ap#loham sohwo hwe engofoho l#wo'n#ngkuhwone'nwoho. Nakwoe hwap#ngo hweho. Ap#loham sohwo kako mangohwa mta'ni yo'mayo ma'mentisoso Mel#kisetek#ye yofe ho'nomayo'ne fehohnjoso kakimo uy#mentisofoho. Oso'no nakwo huno nayohoho. Mel#kisetek#ye yofe Ap#lohammo uyakolo'mentisofoho. ⁵ Jekoup#ye hwomu Lifai osohwo kakoe imu sohwa hof#ko a'amufe wonyo wayo'ne syoho'njo hwafoho. An#tu olo hon#ngkano hungkuno ho'nahumentiso loso olenoho. A'am#u Is#lael hof#koe yo'mayo ho'yangoso aho hopi'nono yano ilofahufijoso Lifaiye temtitofoso anga'no womant#fefoho. Lifaiye temtitofoso hwa a'am#u Is#lael sofe hofila'wehwosafoho. Hopi'nonohinoso Ap#loham#ye mehomifoho. I oso'no Lifaiye imuso hof#koe hofila'wehwosafe ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyoso anga'no mawo'n#ngkohofofoho. ⁶ I oso'no Mel#kisetek kako Lifaiye temtitofoso mta'ango'maho. Ap#loham kako yano ilofahinyoso Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Uyahon#ngki Mel#kisetek kako Ap#lohammo An#tu hungkuno uy#mentiso sohomo aho ulonjimokumentisofoho. ⁷ Nakwo huno nayohoho. Hwe f#hwo kako nom'nehumo aho ulonjimokuwo'n#ngkiso sohwo kakoe yofeso honjenoho. I a'am#u aho kisusyont#fe sohwoe yofeso monjenoho. ⁸ Lifaiye temtitofoso ho'yango yano ilofahinyo anga'no mawo'n#ngkohofofoho. Oso a'am#uso poyo pe'nnyofoho. I Ap#loham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'no Mel#kisetek#mo uy#mentisofoho. Osohumne'no An#tuye hungkuno ole nalohi, Songo ne'no humayo hweho. Oso'no Mel#kisetek#ye yofeso Lifaiye temtitofoso sofe yofe somo yakolo'nnyofoho. ⁹ I oso'no olo

hungkuno loso wolihwano. Lifaiye temtitofoso hofiko ho'yango yo'mayoso yano ilofahinyo anga'no mawo'n+ngkohofofoho. I oso'no Apiloham kakoe ho'yango yano ilofahinyo anga'nohinoso Melikisetek ma'mentisofoho. Oseso Melikisetek kako Lifai huhwoe mta'ni ma'mentisofoho. ¹⁰ Hwap+ngoso ole, Lifai kako mmo'nyo sohonta Apiloham kako Melikisetek+mo hon+ngkanopo uswo'nonto ho'yango fehohnjo uy+mentiso sohonta kako kakoe imu Lifai uyone hopaso uy+mentisofoho.

A'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwo hohontajo yahino somo uyohope-e'nefoho.

¹¹ Hohonta hwe moya'mi hofiko hon+ngkano hungkuno Mouses mta'ni ma'mentohofoso ole ul+mento, A'amu Lifaiso hofiko a'amufe wonyo wae yaofu syoho'neso hofiko yahu wofonjokisyosyantifeho. Ose ulonto Anitu kako Eloun+mo oso syoho so'no s+mo'mo uhwosopo'mentisofoho. I oso'no yahino s+mo'njo yahu hon+yo usihumayoso a'amumo wop+ngo umokiyo'ne hopo'manji nom'ne hwe a'amu Anitu'nji ufohi'nyo'ne yahino songo'nji Melikisetek kako syoho imentiso hopaso tifi peho'ne i'mofapmmentisoto. ¹² U a'amufe wonyo wae syoho'njo sohwa hofikoe yahino uyohopo'n+fijoso hon+ngkano hungkuno hi uyohopo'n+ntonoho. ¹³ Oso yahino songo uyohopeso Anitu kako nakwoe Hwe Engo Jisas+imne'no nelalofoho. I oso'no kako Lifaiye temtitofu mta'ango'maho. O'o, Jisasiye temtitofu sohwa hofiko oso syoho a'amufe wonyo wae yaofu so'no n+hu'no mimmotofofoho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohi, Jisas kako Jutafe temtitofu mta'ango hweho. Oso temtitofu somne'no Mouses kako a'amufe wonyo wae yaofu syoho so'no mul+mentisofoho.

Jisas kako a'amu Anitu'nji ufohi'nyo syoho Melikisetek kako imentiso hopaso Jisas ne'no ihwonefoho.

¹⁵ Jisasiye temtitofu kengo mta'ango sohwo kako a'amufe wonyo wae n+hu'nahone yaofonto kako syoho songo a'amu Anitu'nji ufohi'nyo imentisofoho. Oso syoho songoso Melikisetek imentiso pa'nyoso uhwonontani oso'no nakwoe hunoso ehohosonesyalofoho. ¹⁶ Hwe fihwa a'amufe wonyo wae yaofu syoho'njo sohwa hofiko Lifaiye temtitofu mta'ango'nohino hwafoho. I oso'no Jisas oso syoho hiso Lifaiye temtitofu mta'ni moma'mmentisofoho. O'o, Jisas kako a'amufe wonyo wae n+hu'nahone yaofonto kako a'amu Anitu'nji motufohi'n+mentisofoho. Jisas kako songo ne'no humawo'n+ngkiso hweho. Oso'no Jisas kako Anituye yokumpohn'nyo'nji olo syoho loso ne'no ihwonefoho. ¹⁷ Oso'no Anitu Jisas+mo ul+mento, Kiko a'amu ngkimo motan+fohi'nyo'ne syohoso Melikisetek imentiso hopaso ne'no yohotnne hwasoho.

Ose ul+mentisofoho. ¹⁸ Oso'no hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso Anitu kako wae yao'mentisofoho. Hwap+ngoso hohontajo yahino a'amufe wonyo wae yaofoso hopo'maho. O'o, hohontajo yahinoso nakwo Anitumo s+meho hi'ntnnono uyoso mon-efo'manefoho. ¹⁹ Oso hon+ngkano hungkuno Mouses nejapmmentisoso nakumo wop+ngo Anitu pa'nyo monamokonehoho. Oso'no Anitu kako hon+ngkano nom'ne songo hwasampo'mentisofoho. Oso hon+ngkano songoso nakwo Anitu'nji ufohi'nyoso hoponoho.

²⁰ Anitu kako Jisas a'amufe wonyo wae nihu'nahone yososo kako'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Anitu Jisasiye temtifofo somne'no uhwosopo'mentiso'maho. O'o, a'amu Anituye hungkuno so'no huno nehopi uyoso'no kakoe yofe yokintahopone'e so'no lonto kako Jisasi'mo uhwosopo'mentisofoho. A'amu Lifai sohwa oso'nji uhwosopo'mentohofoho'maho. O'o, hofiko homn'ngkwa'wehwoe pijohinopo ma'mentohofohofoho.

²¹ Anitu kako hungkuno yokumpohn'nyo lonto Jisasi'mo ole so'no uhwosopo'mentisofoho. Jisas kako a'amufe wonyo wae nihu'nahone ihwosi Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho so'no uhwosopo'mentisofoho. Ole ulimento,

Ngko Anitu hwo'nyoho.

Olo hungkuno yokumpohn'nyo kilalokwe loso uyohope-e'ne'maho.

Kiko a'amufe wonyo wae nihu'nahone yohoji ngko'nji motanifohi'nyo'ne syohoso ne'no yohotnne hwosoho.

Ose ulimentisofoho. ²² Anitu kako oso hungkuno yokumpohn'nyo ulimentiso so'no nakwo huno ole nayohi, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne pmentisofoho. Olo yahino songo motonafohi'nyo'ne loso hon'ngkano hungkuno hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

²³ Hohonta a'amu pi'ningo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa humamotofoho. Hwap'ngoso hofiko songo ne'no humamotofoho'maho. O'o, hofikoe syohoso noho'nasyontifi pe'nmentohofohofoho. ²⁴ I oso'no Jisas kako poyo pe'nonto apa'no likafonto songo ne'no humayo hweho. Kako a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syohoso ne'no yonteso nom'nehwo muyohopenohoho. Awonoho. ²⁵ I Jisas huhwo sohwo kako Anitu'nji ne'no nohumanto kako nakumo nefe'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso'no hwe moya'mi Anitumo u'mane'entani nakwo Jisasi'mo simaho hi'ntnnono uyihwaso'no Jisas kako asomo netimanefoho.

Jisas nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho.

²⁶ Jisas kako yofe engo a'amu'nji Anitumo ufohi'nyo'ne syoho'njo sohwo kako nakumo yo'mayo so'no nefe'mayo'neso hoponoho. Jisas kako nakwo a'amu wonyo'njo lohn'nnonji nohumanto kako wonyo hon'ngkano nihu'no mimentisofoho. O'o, wop'ngo'nohini humamentisofoho. Oso'no Anitu kako a'amu hopi'nonohino hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji enjwa'mo nohumantifi Jisas kako'nohini yokintahopo uhumatimentisofoho. ²⁷ A'amufe wonyo wae yao'motofoho sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi yahu fonjokisahumotofohofoho. Simo'mo hofikoe wonyomne'no fonjokisasyontifi tifi a'amufe wonyomne'no fonjokisahumotofohofoho. Oso'no Jisas kako syoho ose'njo hwo'maho. O'o, awonoho. Kako a'amu hopi'nonohinofe wonyo wayo'ne wape'nimo lonto kako sikuno anga'nohino somo kako a'amu hopi'nonohinofe wonyoso nihu'nahone wae yao'mentisofoho. ²⁸ Hohontajo hon'ngkano hungkunomo a'amu hwahoponjo yokumpohn'nyo ane wonyo hon'ngkano'njo sohwapo oso syoho so'no uhwosopo'mojofoho. I Anitu kako hungkuno nehopi lonto kako oso syoho so'no kakoe Hwomu Jisasi'mo uhwosopo'mentisofoho. Anitu kako oso syoho somne'no Jisasi'mo

uhwosopeso nto'nohinoho. Kako hoponoho. Oso syoho hiso ne'no ihwonefoho.

8

Jisas kako ahwomomo nohumanto kako nakumo Anitu'nji ufohi'nyo'ne syoho yalofoho.

¹ Hungkuno lalokuhwone hwapingoso ole, Jisas kako nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne nakwoe wonyo wae enamofone nakwoe Hwe Engo hweho. Anitu kako ahwomomo humaso sohwoe aho angahohnta'ni Jisas humanto yo'mayoso mokosyohumaho.

² Osopo nohumanto Anituye anga wopingo ne somo a'amu Anitumo motonafohi'nyo'ne syoho yalofoho. Oso anga neso a'amu molimentohofomaho. O'o, Anitu kako'nohino molimentisofoho.

³ A'amu hwahoponjo sohwa a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwa hofikoe syoho olenoho. Hofiko Anitumne'no yo'mayo yano uyontifi yahu fonjokisasyontifi yahu'nji yo'mayo so'nji Anitu uhwonyo'ne kisahumotohofofoho. Oso'no nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako huhwo'nji Anitumo yo'mayo anga'nohinoso yano uyimontonoho.

⁴ Jisas kako olohonta nakwoe hwaho lopo ne'no humantontentesi kako olo syoho lo'nji miyihwonesohilo. Hwapingoso ole, a'amu hwahoponjoso olo syoho loso'nji hofiko hohontajo honingkano hungkunomo iningkawentifi yo'mayoso Anitu uhwonyo'ne kisosalokwofo. ⁵ I a'amu hwahoponjo olo syoho loso'njoso hofiko a'amu Anitumo ufohi'nyo'ne syoho neso yamofa itihwalokwofo. Syoho neso Kilais kako Anituye anga ahwomomjo ne somo yalofoho. Osopo kako Anitumo motonefohi'nalofoho. Oso anga ahwomomjo so'no Anitu Mousesimo ulimentisofoho. Mouses kako Anitumne'no hwapife anga wamolimonto yahoningki Anitu ole ulimento, Ngko ahwomomjo anga huyo'mango hwofiki'nyopo utihwamentohe oso pa'nyoso hofiyo moso.

⁶ I oso'no oso syoho Jisas ma'mentisoso a'amu hwahoponjoso a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo somo yakolo'nnyofoho. Hwapingoso Jisas kako ahwomomo nohumanto nakwo'nji Anitumo motonafohi'nyo'ne mokotijwonemokosyohumaho. Oso yahino songo Jisas yalokunjoso hohontajo yahino Anitumo ufohi'nyo'ne imotofa somo hwofilo'nnyofoho. Jisasiye yahino songoso ne'no nowentihwonefoho. Hohontajo yahino yamofa itihwayo imotofoso moi'wo imononefoho.

Anitu'nji mokotijwonasiyo'ne honingkano songoso hohontajo somo yakolo'nnyofoho.

⁷ A'amufe wonyo wae yahino simo'mjoso olenoho. Hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumotofofoho. Oso yahino simo'mjo hopantentesi Anitu kako nom'ne yahino songoso monejape'njo ihwonesohilo.

⁸ I oso'no Anitu kako a'amufe wonyo somo nuhwononto ole ulimento, A'amu Isilael sikunonji, Juta sikunonji sekwo upa'nimno. Ngko Anitu hwo'nyoho.

Sekwo ngko'nji mokotijwahinyo hungkuno songoso we'eneipi waselimo.

⁹ Hungkuno songo loso hohontajo hungkuno seyakwosamo uyimentohe pa'nyo'maho.

O'o, hohonta seyakwosa sohwa mo Ijip mta'ni ipemotawenji hungkuno ngko'nji mokotijwahinyoso uyimentohefoho.

I oso'no oso hungkuno homo somo hof#ko t#fi
min#ngkamentohofofoho.

Oso'no ngko hof#kimo hohujo ikinj#mo'mentohefoho.

¹⁰ Olo hungkuno songo ngko'nji mokot#jwahinyoso a'amu Is#lael somo
t#fi no'mo uy#monne'no yohono.

Hungkuno songo loso hof#koe hunomo, hof#koe s#mehomo
woho'nahumonne'no yohono.

Hof#ko ngkimo want#fe, K#ko nakwoe An#tu hwosoho. Ose won-
tant#feho.

Ngko hof#kimo ul#monnoho. Sekwo nje mehomi kuyoho. Ose
ul#monnoho.

¹¹ Oso hohosohonta a'amu anga'no anga'no ngko hungkuno
songo hof#koe s#mehomo ho'nahumeso hof#ko
homn#ngkwa'wehwosamo oso hungkuno hiso mo-
lut#hwafitnnehofo.

Sekwo An#tumne'no huno f#syaf#hupmno.

Kakimo s#meho uy#mno.

Oso hungkunoso lut#hwamentohof# oso hohosohonta mo-
lut#hwafitnnehofo.

Hwap#ngoso a'amu hopi'nono engo'nji we'e'nji hof#koe hunoso
ngkine'no huno nto'no syaf#hupitnnefoho.

¹² Oshonta ngko hof#kine'no hitoho ntofahon#ngkuhwosi hof#koe
wonyo wae umo'monnoho.

Ngko hof#koe wonyo homo somne'no apa'no huno
mosyaf#hu'mnehono.

An#tu ose l#mentisofoho.

¹³ An#tu kako nakumo mokot#jwonasiyo'ne hungkuno songo
nal#mentiso so'no hohontajo hon#ngkano hungkunoso yokumpohn'nyo
ane'njo imokumentisofoho. Oso hohontajo hungkunoso n#hu'nahone
moi'wo umo'n#monte'no yohoho.

9

*A'amu hwahoponjo a'amufe wonyo wae yaof# syoho'njo sohwa hof#ko
yahu hon#yo An#tune'no sisyahumentohofofoho.*

¹ Hon#ngkano hohontajo mokot#jwahinyo hungkuno s#mo'mjoso
An#tu kako ngkine'no syan#f#siyo'ne yahino so'nji hwap#fe ango
so'nji a'amu Is#lael somo uy#mentisofoho. ² Oso hwap#fe ango
mol#mentohofoso ango hufa'u'njoponoho. Oso ango s#mo'mjo
hoku'yo'njo sopo An#tuye Angofoho l#motofo somo sikiloho'nji
epohumayo'nji An#tumne'no wopayo ho'nahinyoponoho. ³ Oso
hwap#fe ango homo somo ajwopo hwap#fe pmpil#peesyont#fi oso ango
nom'neso An#tu kako humawo'n#ngkisoponoho l#motofofoho. ⁴ A'amu
Jutaso hof#koe hamniyoho ho'yango yo'mayoso nohu'meesyont#fi
yo'mayo An#tuye angomne'no yo'mayo na'nohino wonyoangkafoso
mt#l'mokont#fi ho'nahumentohofofoho. Oso ango homo somo
epohumayo na'nohino mt#l'mokont#fi osopo hwone mijo sisyasyont#fi
toho into'mentohofoso An#tumne'no t#kayo akino wop#ngo'njo
us#mokuwo'n#ngkohofoponoho. Nom'neso hof#ko ipof# na'nohinoso
mt#l'mokumentohofofoho. Oso ipof# homo somo ahwonte na'nohino
wo'nnyoso oso wosopayo mona ahwomo mta'ango An#tu uy#mentisoso
wo'nnyomnoho. Nom'neso ole, An#tuye yokumpohn'nyo a'amu somo

uti hwayo so'no Elouniye mno somta'ni fesiyo sappingmentisofoho. Oso mno so'nji sojo hufa'uyopo Anitu kakoe hungkuno mt+'mokonto a'amu somo uy+mentisofoho. Oso'nji oso ipofohomo somo weho. ⁵ Oso ango homomomo somo Anitu kako humayo'neponoho limotofo so'no uti hwayo'neso hofiko oso ipofohomo somo a'amu ahwomomjo hufa'u hwa'uye huyo'mango wonyoangkafo fefeelohonji mt+'mokumentohofofoho. Oso hwa'uye huyo'mango sife ki'nyopo a'amufe wonyo wae yafo'ne yahu honiyo sisyasiyo'neponoho. I oso ango homomomo somo yo'mayo yoloho joso ehohosasiyo'neso nom'ne sikunomnefoho. Olo iyoswo lomo mamt+'mokumnehono.

⁶ Oso yo'mayoso hofiko yontifi Anituye ango somo honahumentohofofoho. Oso hohosohonta a'amufe wonyo wae yafo syohonjo sohwa sikuno huhwo huhwi hofiko hwapife ango hoku'yo simo'mjo somo noswontifi osopo hofiko a'amufe wonyo wae yafo syoho imotofofoho. ⁷ I oso'no soswo anga'no uyokolofahonngki sikuno anga'nohino somo hwe yofe engonjo a'amufe wonyo wae yafo syohonjo sohwo kako oso ango ajwo somo humentisofoho. Oso ango homomomo somo kako yahu honiyo nomotaswonto Anitumo ulimento, Ngkonji olo a'amu lonji nakwo honngkano wonyo so'no huno monayo'njo yalokunjo so'no olo yahu honiyo oso wonyo wae iyo'ne kijopalokweno. Ose ulonto Anitumne'no honahumentisofoho. ⁸ Oso yahino hiso'no Anituye Towahuno Wopngo nakumo ole lonetihunyofoho. A'amu sijnjoso oso ango ajwo somo Anitu humawonngkisoponoho mulimotofohomo somo mohufitnehofo. O'o, olo honngkano loso pikunawonnyoponoho. ⁹ Oso hwapife ango hiso nakwoe hunomomo ehohosonasiyo'ne huyo'mangofoho. Hwapngoso ole, yo'mayo yahu so'nji Anitumne'no honasiyoso a'amufe honngkano wonyomne'no hofikoe hunomomo wonyo hwo'nyoho hnnwo'nngkohofoso wae mmofonehofo. ¹⁰ Oso honngkano hungkuno Mousesimo Anitu simo'momo uy+mentisoso wosopayo nyo'ne, mijo nyo'ne, mijo yoma'nyo'ne, yo'mayo iyo'ne yahino'nohini uy+mentisofoho. Oso yahinoso yamofohungkuno'nohinofoho. Oso yahinoso ne'no nowentanngki honngkano nom'ne songo ito'nohinoso u'mofapmmonte'no yohoho.

Jisas Kilais kakoe honiyoso nakwoe wonyomne'no usihuma'mentisofoho.

¹¹ Oso honngkano songo Anitu kakoe a'amu'nji ufohi'nyo'neso nto imofapmmaho. Honngkano songoso Kilaisyoho. Kilais nakwoe Hwe Engo a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yafo syohonjo hweho. Jisas huhwo sohwo Anituye ango ne somo nto humaho. Oso ango hiso hwahoponjo hwapife ango homomomo yakolonnyofoho. Hwapngoso oso ango hiso a'amu hwahoponjoso molimentohofomaho. Hwahoponta'ango'maho. ¹² O'o, Kilais kako yahu *meme'nji mpulimokau'njiye* honiyo'nji oso ango Anitu humaso somo motahumentisomaho. O'o, kakoe honiyo nakwoe wonyo ni'hu'nahone wae enafo'ne Anitumo uyonto humentisofoho. Oso honiyoso sikuno pi'nngomomo usihuma'mentisomaho. O'o, sikuno anga'nohino somo usihuma'mentisofoho. Oso'no kakoe temtitofone mokahonngki nakwo'nohino'ne'no nohumentihwanefoho. ¹³ Hwe fihwo kako honngkano hungkuno fehohnjomo ito'no

min#ngkayo'manji osohumo An#tu uhwononto kiho pa'nyo imo'n#mentiso somo uhwon#mentisofoho. Oso humne'no a'amu fihwo a'amufe wonyo wae yafo syoho'njo sohwo kako *mpul#mokau* tohomo fonj#mofonto oso hwakufu so'nji nom'ne yahu hon#yo'nji a'amu kiho'njo sohomo kisuhumentisoso kiho'maso imokumentisofoho. ¹⁴ I oso'no Kilais#ye hon#yo oso yahu hon#yo somo yakolo'nnyofoho. Jisas kako kakoe a'apaho a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yafo'ne An#tumo uy#monto yahon#ngki An#tuye Towahuno songo ne'no humawo'n#ngkiso sohwo kako Kilais hon#ngkano wonyo miyo'neso ufo'ma'mentisofoho. Jisas nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no nakwoe hunomo wo'nyo'nwoho hnn#wo'n#ngkuhwoneso Jisas kako wae enaof#wo'n#ngkisofoho. Oso'no nakwo siki syoho miyanehwono. O'o, nakwo An#tu songo ne'no humayo sohumne'no syoho ulohofiy'o'nwoho.

Jisas Kilais#ye hon#yo songoso nakwo An#tu'nji mokot#jwahinyo'ne imo'n#mentisofoho.

¹⁵ Oseso Jisas kako nakwo An#tu'nji mokot#jwahinyo'ne yahino songo somo ajwopo humaho. Osopo nohumentan#ngkuhwosi nakwo An#tu nahwosopo'mentiso hn'nwi yo'mayo Jisas songo ne'no humayo'ne nal#mentisoso womantanoho. Hwap#ngoso nakwo hohontajo hon#ngkano hungkunomo ito'no min#ngkayo'njo yontani hon#ngkano wonyo imotohwone somta'ni Jisas kako nakumne'no poyo pe'n#mentiso so'no kako nakumo hon#ngkano wonyo mta'ni is#hutofonema'mentisofoho.

¹⁶ A'amu olo hwaho loponjo sohwo ole l#wo'n#ngkahi, Ngko poyo pe'n#me sohonta nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento l#wo'n#ngkohoho. Oso a'amu huhwo sohwo nope'n#ngkahon#ngki a'amuso nuhwonont#fi oso hwoe yo'mayo ho'yangoso kakoe mehomimne'no lont#fi uy#wo'n#ngkohofofoho. ¹⁷ Oso hwe nje yo'mayoso nje mehomiso mapitnne'ento l#mentiso sohwo nohumentan#ngkuhwosi momapitnnehofu. Peho'neto. Kako poyo mape'nyofoho. O'o, poyo pe'n#ngkuhwoso'no yo'mayoso womant#feho. ¹⁸ I oso pa'nyo nakwo An#tuye hungkuno Mouses#mo s#mo'mo uy#mentiso so'no huno wosyof#syano. Oso hungkuno hohontajo a'amu'nji An#tu'nji mokot#ku'nyo'ne so'no a'amufe wonyo wae yaofoso hof#ko yahu hon#yo mus#humaso'njo yont#fijontentesi An#tuye hungkuno yokumpohn'nyo ane'njo'nesohilo. O'o, hof#ko yahu hon#yo us#huma'mentohofu so'no An#tu'nji mokot#ku'nyo'ne hungkunoso yokumpohn'nyo imokumentisofoho. ¹⁹ S#mo'mo Mouses hwe moya'mi somo yo'mayo hon#ngkano hungkuno hopi'nonohino An#tu'nji mokot#ku'nyo so'ne ul#mentisofoho. Nulonto kako yahu *meme'nji mpul#mokau* mu'nji nofonjasyonto hon#yoso mijo'nji ahwontemo sis#mo'mentisofoho. Ose yonto kako yahu *sipsip* lohwo ho'yo fayu hon#yo'nohino so'nji nomanto hwo'l#mpofu somo popojonto yahu hon#yo'nji mijo'nji yomanto iyoswo An#tuye hungkuno'njo hwe moya'mi so'njimo ifol#pos#mee'mentisofoho. ²⁰ Mouses ose yonto ul#mento, Olo hon#yo ifol#pos#meesemofuho loso An#tu'nji mokot#ku'nyo hungkunoso yokumpohn'nyo imokiyo'nefoho. Sekwo olo hungkuno losomo ito'no fin#ngkamno. ²¹ Ose ulonto kako yahu

honiyoso hwapife angonji iku'yo yo'mayo oso angomo somjo Anituye yofe ho'nomayo'ne yo'mayo somo ifoliposi'mee'mentisofoho.

²² Ihwoni, a'amu honingkano hohontajo somo iningkamotofoso yo'mayo somo hofiko honiyonji ifoliposi'mee'motofoso Anitu nuhwononto wopingo uhwonimentisofoho. Honiyomu'humaso'manji Anitu hofikoe honingkano wonyo somo wae meeofonehoho.

Jisas Kilais nakwoe wonyo wae yafo'ne kaningkwohumo kako yano inimentisofoho.

²³ Yo'mayo hwapife angomo ho'nahumentohofoso ahwomomjo yo'mayo ne somo yamofone'wayo'nefoho. Hwapife angomo somjoso honiyonji ifoliposi'mee'mentohofoso so'no Anitu uhwonimentisoso yo'mayoso wopingo uhwonimentisofoho. I oso'no ahwomomjo angone'no ose'njo'maho. O'o, hwahoponjo yahu honiyoso hopo'maho. O'o, yahu honiyoso wopingo monamokiyo'njo yontaningi Anitu nahonimentisofoho. ²⁴ Jisas kako nakwoe hwaholopohumamentiso sohonta kako hwapife angone'no amu molimentohofoso angone'no ajwo ne mo'mjo angone'no Anitu humawo'ningkisoponohomulimentohofoso somo mahummentisofoho. Oso angomo somo ahwomomjo angone'no somo yamofone'wayo'nefoho. Jisas kako ahwomomjo angone'no somo noswonto Anituye simanopo nohumantopakunne'no syoho iwo'ningkiso hweho.

²⁵ Hwe a'amufe wonyo wae syoho'njo yofe engonjo sohwo kako soswo angone'no angone'no uyokolofahoningki yahu honiyonji motasyiwo'ningkisofoho. I oso'no Jisas kako kaningkwohwo Anitumo a'amufe wonyomne'no sikuno piningomoinimentiso'maho. ²⁶ U Jisas sikuno piningo engoyontentesi kako Anitu nakwoe hwahosimo'mo mtimokumentiso somtani poyo pe'nipe'nyo mjimihwonesohilo. O'o, awonoho. Jisas kako nakwoe hwahoposikuno moi'wo umoinimonto yahonjo somo noponto nakwo hopi'nonohino hn'nwiye wonyo wae ni'hu'nahone yafo'ne sikuno angone'nohino somo kakoe a'apaho Anitumo inimentisofoho. ²⁷ A'amu hopi'nonohino olowaholopohumalohwone hn'nwisikuno angone'nohino somo poyo pe'nwo'ningkuhwonefoho. Poyo pe'ningkuhwasi nakwo Anitunji hungkuno ikwolofone'no so'no wanefoho. ²⁸ Oseso Jisas Kilais kako sikuno angone'nohino somo kako Anitumo nakwo hopi'nonohino hn'nwi wonyo wae ni'hu'nahone yafo'ne kakoe a'apahoinonto pe'nimentisofoho. Ose pe'nimentiso so'no kako asomo poso sohonta kako nakwoe wonyomne'no apa'no pe'nyo'ne'maho. O'o, kako nopihwosi a'amu kakine'no hontohumalohwone hn'nimone'ni'wayo'nefoho.

10

Yahu honiyohohontajoso a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yafofoso hopo'maho.

¹ Oso hohontajo honingkano hungkuno Anitu Mousesimo uyimentisoso yo'mayo wopingo tifi imonone so'no yamofone'wayo'nefoho. Oso hungkuno simo'mo uyimentisoso hungkuno wopingo tiffinjoso afa'maho. O'o, hohontajo honingkano hungkunoso ole nalohi, Sekwo soswo angone'no angone'nohino somo sekwoe

wonyomne'no yahu fonjokisahumno. Ose nalimentisofoho. I oso'no a'amu oso hungkuno somo iningkamotofofo hofikoe huno simeho wopingo neso imokiyo'ne'maho. ² O'o, hohontajo honingkanohungkuno a'amufe honingkanone wopingo imokontentesi a'amu hiso Anitumne'no yo'mayo yahu ne'no mofonjokisyasyikutnesohilo. O'o, oso a'amu hiso hofikoe honingkanone wonyosomme'no wonimango ne'no uningkahoningki hofikoe wonyomne'no yahu ne'no fonjokisyawo'n'ngkohofoho. ³ I oso'no soswo huhwo huhwi hofiko yahu fonjokisyontifi hofikoe honingkanone wonyomne'no huno ufotofo'nefoho. ⁴ Hwapingoso yahu honiyoso a'amufe wonyo wae meefonehoho. O'o, ni'hu'no awonoho.

⁵ Oso'no Kilais nakwoe hwahopo wapmmonto yonto Anitumo ole ulimento,

A'amufe wonyo honingkanomne'no yo'mayo yahu kijap'wo'n'ngkohofoso ngkilaholalokuno.

I oso'no kiko ngkine'no hwahoponjo a'apahosome'no enisyohumahoningkini hofikoe honingkanone wonyomne'no nje a'apaholoso wokijapmmonne'no yohono.

⁶ A'amu hofikoe wonyo honingkanomne'no yahu hopi'nonohino tohomo fonji'mofontifi yo'mayoso kiko uhwonyo'no kisosyontan'ngkofi jije simeho wopingo makumo'n'ngkiyohoho.

⁷ Oso'no ngko ole kiloho, U Anitu kiko ngkimo nohonyo.

Yo'mayo ngko poyo pe'nyo so'ne iyoswomo mt'i'mokumentohofosongko jije hunomo kin'ngkape-e'ne wawomne'no yohono.

Ose ulimentisofoho. ⁸ Simo'mo Kilais kako Anitumo olo so'no ulimento, A'amu hofikoe wonyomne'no yahu fonjasy'wo'n'ngkohofoso'no kiko ngkilahol'wo'n'ngkohino. Yo'mayo yahinowonyosomme'no kijap'wo'n'ngkohofoso jije simeho wopingomakumo'n'wo'n'ngkiyohoho.

Oso honingkanohungkuno Anitu kako Mousesimo simo'mo uyimentiso somo hofiko ko iningkamotofo so'no oso hungkuno hiso Kilais Anitumo ulimentisofoho. ⁹ Ose ulonto Anitumo ulimento, U Anitu ngko nto pohono. Jije simeho wopingo kumo'nyo'neso yo'mayo uyimonne'no yohono. Ose ulahoningki Anitu kako hohontajo hofikoe wonyomne'no yahu fonjokisahumentohofoyahinosomo wae yaofontokako Jisasiye a'amufe wonyo wae yafo'ne kakoe a'apahoinyoso Anitunomantohohontajoyahinosomo uyohopo'mentisofoho. ¹⁰ Jisas Kilais kako yo'mayo syoho Anituye simeho wopingo umo'nyo'neso yontokako a'amufe wonyomne'no kakoe a'apahoinmentisofoho. Sikuno anga'nohinosomo inmentiso so'no a'amu hopi'nonohino hn'n'mo Anitunahonmentisoso wopingofoho limentisofoho.

Jisas kakoe honiyoso nakwoe wonyo wae yafo'neso hoponoho.

¹¹ A'amu a'amufe wonyo wae yafo syohon'jo sohwa hofiko sikuno huhwo huhwi oso syohoso imotofoho. Yahu ne'no fonjahumotofoho. I oso hiso imotofoso a'amufe wonyoso wae meemmotofoho. ¹² I oso'no Kilais kako a'amufe wonyo wae yafo'ne sikuno anga'nohinosomo kakoe a'apahoinmentisofoho.

Ose inmentiso so'no nakwoe wonyo honingkanone hopi'nonohino imentihwone so'nji olohontajo yalokuhwone so'nji hwangku yaso so'nji ni'hu'nahone wae yao'mentisofoho. Wayo yao'mentiso sohonta

kako Anituye aho angahohnta'ni usijo'no humaho. ¹³ Osopo nohumanto Anitu kako Jisasiye mangohwa nje sifi'ki'nyo'mo woni'humajononto hontohumaho. ¹⁴ Jisas kako a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yafo'ne s'ikuno anga'nohino somo kakoe a'apaho in'imentiso so'no oso a'amu kako nahwosopo'mentiso hn'nimne'no ni'hu'nahone wopingofoho limentisofoho. Ose limentiso so'no nakwo wopingo imo'nalokuhwono.

¹⁵ Anituye Towahuno huhwo kako nakumo olo hilo so'no nehopeho nalimentisofoho. S'imo'mo ole nalohi,

¹⁶ Hwangku yahino songo a'amu ngko'nji mokoti'ku'nyo hungkunoso uy'monnoho.

Osohonta nje hon'ngkano hungkunoso a'amufe simehomo hofikoe hunomo woho'nahumonnoho.

Anitu ose limentisofoho. ¹⁷ Anituye Towahuno sohwo nom'ne hungkuno nalimento,

Oseso ngko hofikoe yahino wonyo so'nji hon'ngkano wonyo so'ntnne'no apa'no huno mosyafisiyo'njo uy'monnoho.

Ose nalimentisofoho. ¹⁸ U Anitu kako nakwoe wonyo wae ni'hu'nahone yao'mentiso so'no nakwo oso wonyo hiso'no Anitumo apa'no peho'no uyanehwono. Awonoho. Ni'hu'nahone enao'mentisofoho.

Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi kako'njo t'fonepo wohumano.

¹⁹ Nje a'amu soku, Jisas nakumne'no kakoe honi'yo usihuma'mentiso so'no nakwo Anitu humaso ango sopo nosyuhwasi osopo iyoho monanonehoho. ²⁰ Jisas kako nakumne'no poyo pe'n'imentiso so'no hon'ngkano songo oso ango Anitu humaso sopone'no swane'no hwosampo'mentisofoho. Hohonta hwapife pmpil'peehinyoso oso hon'ngkano somo piku'nawo'nyofoho. I kakoe a'apaho in'imentiso so'no oso hon'ngkanoso ni'hu'nahone hwosampo'mentisofoho. ²¹ Jisas nakwoe hwe yofe engo'njo a'amufe wonyo wae ni'hu'nahone yafo syoho'njo sohwo kako nakwoe Hwe Engo Anituye temtitofu hn'nimo nemokosyohumawo'n'ngkiso hweho. ²² Hohonta yo'mayo somo yahu honi'yo ifol'posi'mo'mentohofu somo Anitu uhwon'mentisoso wopingo uhwon'mentisofoho. Oso hopaso Jisas kako nakwoe hon'ngkano wonyomne'no poyo pe'n'imentiso so'no Anitu nahon'mentisoso wopingo nahon'mentisofoho. Oso'no nakwoe hon'ngkano wonyo somne'no nakwo simeho tango moneyalofiyoho. I hohonta hofiko hofikoe a'apaho Anitu uhwonyo'ne mijo yoma'n'imentohofu hopaso Jisas kako mijo kiyonema'mentisofoho. Oso'no nakwo iyoho monanyo'njo nohumehwasi Anitumo u'mano. Hwap'ngoso kako nakwoe hungkunomo nepa'none so'no huno nayohoho. ²³ Nakwo nom'ne a'amu somo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no yoloho li'jwaof'wo'n'ngkuhwone so'no simeho uyoso yokumpoh'nyo nokesyohumehwasi yo'mayo Anitu nalimentiso so'no wohontohumano. Nakwo nohontohumehwasi po'n'ifo humehwaloho. O'o, yo'mayo Anitu kako yoneso'no nakumo nalimentisoso nehopeho. Oso Anitu kako uy'montonoho. ²⁴ Olo so'no huno wosyofisyano. Nakwo fo'ma'nyo engoso simeho inyoso'no pipi yanehwono. Oso'no huno syofisyihwasi huno

wop#ngo t#pemehwasi hofiyo uyano. ²⁵ Nakwo a'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#w'o'n#ngkuhwone hn'nwi nakwo Jisasiye yofe so'no uhu'mokohumayo yahino somo nus#kwaj#hwaloho. A'amu fehohnjoso oso yahino somo nto uli'ko'ma'malofofoho. O'o, nakwo nuhu'mokuhwasi An#tumne'no yokumpohn'nyo lohofone wofomo'nano. Ose yalokuhwoneso yokumpohn'nyo ne'no wofomo'nano. Hwap#ngoso Jisasi'nji hungkuno ikwolofone s#kunoso mofoneponoho.

Nakwo An#tuye Hwomu Jisasi'mne'no hohujo ikinj#mof#hwaloho.

²⁶ Nakwo An#tuye hungkuno ne somo huno nay#hwoso'no osopo nakwolaha lihwasi hon#ngkano wonyomo ne'no nohumehwasi oso hon#ngkano wonyo wae enafo'neso An#tumo peho uyanehwono. Ni'hu'no awonoho. ²⁷ Ose yaso'manji nakwo nakwoe hon#ngkano wonyo somne'no hungkuno ikwolofone ne'no nohontohumehwasi iyoho wonanono. Hungkuno moi'wo ikwolof#hwasi An#tuye mango sohwo'na'n#mo toho mi'kun#mposo somo nonanone'nwoho. ²⁸ Nakwo olo so'no huno nayohi, a'amu fihwo kako Mouses#ye hon#ngkano hungkunomo haloho maposo'njo imentiso sohwo kako hon#ngkano wonyo imentiso'manji nom'ne a'amu hufa'u, hufa'u s#hune osohwa wonyo somo uhwonont#fi oso a'amu huhwo sohwoe wonyomne'no hungkuno yoloho lijwafo so'manji oso hwe Mouses#ye hon#ngkano hungkunomo min#ngkayo'njo sohumne'no hitoho mulofe'njo yont#fi fonjahumentohofofoho. ²⁹ A'amu An#tuye hon#ngkano hungkuno Mouses#mo uy#mentiso somne'no ngkilaho li#mentiso so'no ose imentohofomanji a'amu nom'nehwo kako An#tuye Hwomumne'no ngkilaho losomanji oso hwe huhwo sohumne'no An#tu kako peho ulohofoneto. Oso a'amu huhwo sohwo kako tango mi'kun#mposo engo mane hweho. Hwap#ngoso oso hwe huhwo sohumne'no An#tu'nji mokot#ku'nyo'ne oso hwe sohwoe wonyo wae yafo'ne Jisas kakoe hon#yo us#huma'mentisofoho. I oso'no us#huma'mentiso so'no hwe huhwo sohwo Jisasi'mne'no sitofo uli'wo'n#ngkohoho. An#tuye Towahuno Wop#ngo sohwo nalohof#wo'n#ngkiso sohumne'no ngkilaho li'wo'n#ngkohoho. ³⁰ An#tu kako ole li#mentiso so'no huno nayohoho. A'amu hon#ngkano wonyo iwo'n#ngkohoho somo ngko An#tu'ni kakoe wonyo somne'no wonyo aku uy#monnoho. Nje syohofoho. Hungkuno nom'neso ole nal#mento, Hwe Engo An#tu sohwo kako kakoe hwe moya'mife yahino wop#ngo'njo so'nji yahino wonyo'njo so'njimo yano ilofonefoho. ³¹ A'amu yahino wonyo'njo somo tango mi'kun#mposo uyonefoho. Oso'no kako tango engo monejape so'no hon#ngkano wop#ngo'nohinimo un#ngkowane.

Nakwo An#tumo s#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy#hwasi wolo-hofano.

³² Hohonta sekwo An#tumne'no s#mo'mo nupa'nont#fi s#meho hi'ntnnono uyahon#ngkofi a'amu wonyo selohofahon#ngkofi yo'mayo tango se'ma'mentiso sohonta sekwo yokumpohn'nyo lohomentohofofoho. Oso hohontajo somne'no sekwo huno f#syaf#hupmno. ³³ S#kuno fehohnjo somo hofi'ko sekumo hwe moya'mife t#mopo sehumajont#fi hungkuno wonyo sitofo'nji selont#fi tango se'japmentohofofoho. S#kuno nom'nemo sekwoe a'amuso oso

pa'nyo tohino mentan'ngkofi sekwo hofi'kimo nuhwonont'ifi ufo'mano lont'ifi imentohofoso sekwo hofi'ko'nji tohino soma'mentohofofoho. ³⁴ Sekwoe a'amu fehohnjo hofi'ko An'itumo simeho hi'ntnnono umentohofoso so'no impo'angomo uhumojahon'ngkofi sekwo hofi'ko'nji tohino soma'mentohofofoho. Sikuno nom'ne somo sekwoe yo'mayo ho'yangoso a'amu nom'neso wae esemofahon'ngkofi sekwo ho'yangoso so'no huno engo mosyafisiyo'njo yont'ifi hwahoponjofoho. Womap'ife lont'ifi simeho wop'ingo'nji simonyo imentohofofoho. Hwap'ingoso sekwo huno moi'wonoho. Sekwoe ho'yangoso neso ahwomomo weho. Ne'no nowent'ihwonefoho.

³⁵ Oseso yo'mayo so'no sekwoe simeho yokumpohn'nyo uyoso noho'nasy'kutoho. O'o, An'itu kako wop'ingo selohofonefoho. ³⁶ Sekwo yokumpohn'nyo lohofi'kuji An'tuye hungkunomo t'ifi fin'ngkamno. Ose ifijo'manji An'itu yo'mayo wop'ingo wosejapmmo sel'imentisoso wot'ipemant'ifeho. ³⁷ An'tuye hungkuno iyoswomo mt'i'mokumentohofoso ole nalohi, Sikuno we'eneponoho.

Oso hwe nakwoe hwahopo wapmmo nal'imentiso sohwo we'eneipi wapmmontonoho.

Kako miyonehoho.

³⁸ Nje a'amu hon'ngkano nto'nohino'njoso hofi'ko ngkimo simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso hofi'ko songo nohumafitnnefoho.

I a'amu hiso ngkine'no hohujo ikinjan'imopijo oso a'amu somne'no nje simeho wop'ingo man'imo'nonehoho.

Ose nal'imentisofoho. ³⁹ I oso'no nakwo An'tumne'no hohujo mik'injumofe'nwoho. Oso'no nakwo t'ikano somo tohino ne'no mayo sopono mowanehwono. O'o, nakwo An'itumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkuhwone hn'nwi nakwo simeho wop'ingo'nji songo ne'no hument'ihwanefoho.

11

Mpohwosafe simeho hi'ntnnono An'itumo uyo yahino hwap'ingoso olenoho.

¹ An'itumo simeho hi'ntnnono uyo yahinoso olenoho. Yo'mayo wop'ingo An'itu sekumo waseloho'monnoho nal'imentiso so'no hontohumalohwono. Neso ko yontani nakwo huno nayohoho. Wop'ingo wonaloho'montonoho. Huno ose neyahon'ngki An'itumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwono. ² A'amu hohontajo sohwa hofi'ko An'tuye hungkunomo simeho hi'ntnnono uy'imotofoso so'no An'itu ul'imento, sekwo simeho hi'ntnnono ntapmmentohofoso so'no nje a'amu ne kuyoho selalokweno. ³ Nakwo An'itumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no huno ole nayohoho. An'itu hungkuno lahon'ngki nakwoe hwaha ahwomo nonyo wosopayo yo'mayoso siki imo'n'mentisofoho. ⁴ Ae'mta'ni nakwo a'amu An'itumo simeho hi'ntnnono umotofoso somne'no huno wosyof'isyano.

Apel

Apel kako An'tuye hungkunomo simeho hi'ntnnono uy'mentiso so'no kako yahu *sipsip* fonjokisahumentisoso An'tune'no iloho yahon'ngki An'itu nuhwononto, Nje a'amu nehwasoho ul'imentisofoho. Apeliye kola'wehwo Kein kako An'itu hungkuno uy'mentiso somo

hwotoho hmmentiso so'no kako wosopayo'nohini uyahon#ngki An#tu, Nje a'amu nehwosoho mujo'njo imentisofoho. Apel kako An#tuye hungkunomo in#ngkawento pe'n#mentisofoho. Oso'no kakoe hungkunoso hon#ngkano wop#ngo somo nakumo net#hwawo'n#ngkisofoho.

Inouk

⁵ Inouk kako nohumanto An#tuye yahinomo t#fi in#ngkawento An#tuye s#meho wop#ngo umokumentisofoho. Kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako poyo mape'n#mmentono. O'o, An#tu a'apaho hi'nji ut#ma'mentisofoho. Oso'no a'amuso hof#ko kakoe pijajo so'no haf#hafe wonyopi t#pmentohofofoho. ⁶ A'amu An#tumo s#meho hi'ntnnono muyo'njo sohwo kako An#tuye s#meho wop#ngo mumokonehoho. Hwap#ngoso hwe fihwo kako An#tumo u'ma'mo loso sohwo kako An#tu humaso so'no s#meho hi'ntnnono uy#wo'nono. Oso'nji a'amu An#tune'no t#pewo'n#ngkiso osohumo An#tu wop#ngo uloho'montonoho. Oso'ntnne'no s#meho hi'ntnnono uy#wo'nono.

N#wa

⁷ N#wa kako yo'mayo t#fi imo'none so'no muhwoniyonto kako An#tuye hungkunomo nupa'nonto s#meho hi'ntnnono uy#mentisofoho. Oso'no kako yofayokino ango'njo m#kun#mposo mt#m#m#mentisoso hof#ko'montohwa yofayokinomo humentohofoso songo humentan#ngkofi a'amu hopi'nono yofayokinomo mahumentohofoso poyo pe'n#mentohofofoho. A'amu homo somo N#wa kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uyo yahinoso hofiyo lut#hwamentisoso hof#ko haloho maposo'njo imentohofoso hungkuno tango'njo ikwolofo'neso wo'nyofoho. N#wa kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no An#tu ul#mento, K#ko nje a'amu ne hwosoho. Ose ul#mentisoso An#tu a'amu hopi'nono kakimo s#meho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkohofoso somo oso hiso ul#wo'n#ngkisofoho.

Ap#loham

⁸ An#tu Ap#lohanno hungkuno ulahon#ngki Ap#loham kako hungkuno homo somo s#meho hi'ntnnono uyonto t#fi in#ngkawomentisofoho. Ap#loham kako kakoe ango sopo nul#ko'manto An#tu hwaho nom'ne wokijapmmo ul#mentiso sopo no umentisofoho. Ap#loham kako huno ole syaf#hu'mento, Ngko ntonte palokweno. Huno ose ko syaf#syonto kako An#tumo s#meho hi'ntnnono uyonto umentisofoho. ⁹ Oso hwaho hiso'no An#tu kako ul#mento, Ap#loham kinonji j#je imu so'njine'no hwaho sejapmnefoho. Ose ul#mentiso sopo nowento nom'ne hwafe hwahopo hwap#fe ango mol#mentisofoho. Osopo Ap#loham kakoe hwomu Aisak#janji hofiyakwo Jekoup#janji humamentohofofoho. Hof#ko kihn'nawo'nyo hwafoho.

¹⁰ Osopo nohumant#fi An#tuye huno mta'ni pone engo wamt#m#m#m#mentiso so'no hof#ko hontohumamentohofofoho. Oso pone engo hiso yokumpohn'nyo ponoho. Moi'wo mmo'nonehoho.

¹¹ Ap#loham#ye ape Sola kako a'manesi mehomi mmo'nyo hwonjo imo'n#mentiso sohonta An#tu ul#mento, Ngko hwomu wokijapmmo. Ose ulahon#ngki Sola An#tuye hungkuno ne'njo somo s#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no An#tu kako Solamo yokumpohn'nyo uyahon#ngki Sola hwomu ma'mentisofoho. ¹² Oso'no Ap#loham

nihu'no a'mane imo'nonto poyo wape'nimonto mofone sopo kako a'amu pi'ningo engo sofe homningkwohwo imo'nimentisofoho. Oseso Apilohamiye imuso hofiko olo pa'nyofoho. Nakwo ahwomomo hntokwaliyo pi'ningo engo uhwon'wo'ningkuhwone so'nji tafeponjo wosoho uhwon'wo'ningkuhwone oso pa'nyo imo'nimentihwone'nwoho. Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso hopaso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone hn'nwi Apilohamiye imu'nwoho. Oso wosoho so'nji hntokwaliyo so'nji a'amu atofa mal'fitnnehofa. Oso pa'nyo imo'nalokuhwono.

¹³ Oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso nohumantifi pe'nimentohofofoho. I oso'no olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo Anitu ulimentiso so'no simeho hi'ntnnono uyontifi nto ma'mentohofa hopa syafisyontifi simeho wopingo umo'nimentisofoho. Ole limentohofi, Olo hwaho lopo sopo nakwoe hwap'ngopo'maho. O'o, olopo we'enehwo wohumantano. Ose limentohofofoho.

¹⁴ Ose limentohofa somne'no nakwo huno nayohoho. Hofiko hofikoe hwaho ne sopone'no wotipemantife'no hontohumalofa.

¹⁵ Hofiko oso ango uliko'ma'mentohofa so'no asomo we-e'ne huno mosyafihu'mmentohofofoho. U hofiko huno asomo we-e'ne syafisyontifijontentesi hofiko honingkano notipemafikutnnesohilo.

¹⁶ O'o, ose malimentohofofoho. Hofiko nom'ne hwaho wonyoangkafo olo hwaho loponjomo yakolo'nnyo sopone'no hontohumamentohofofoho. Ahwomomne'no hontohumamentohofofoho. Oso'no hofiko Anitumo ole ulimentohofi, Kiko nakwoe Anituhwosoho. Ose ulontifeso Anitu kako wonimango munnimentisofoho. O'o, kako hofiko'ne ango engoso nto esyohumamentisofoho.

¹⁷⁻¹⁸ Anitu Apilohammo ulimento, Jije hwomu Aisak mta'ni imu pi'ningo engo wokijapmmonnoho. Ose ko ulonto Anitu kako Apilohammo yamofa uloho'mentisofoho. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Anitumne'no sojopo wofonjokisahumo lonto imentisofoho. ¹⁹ Ose yonto kako huno ole syafihu'mento, Nje hwomu poyo pe'n'ngkuhwoso'no Anitu kako apa'no songo ulikafoso kako hoponoho. Ose syafihu'mentiso so'no ole liwo'n'ngkuhwoni, Apiloham kakoe hwomu poyo pe'nimentiso sohwo apa'no songo iwa'mentisofoho.

Aisak

²⁰ Aisak kako Anituye hungkunomo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe hwomu Jekoupi'nji Isou oso hwa'umo yo'mayo tifi u'mayo'ne so'no aho ulonjimokumentisofoho.

Jekoup

²¹ Jekoup kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kakoe sikuno poyo pe'nyoso moi'wo umo'nimonto yahon'ngki Jekoup kako kakoe mnopo ijofasito ehumanto Anituye yofe ho'noma'mentisoso kako Jousepiye hwomu sohwa'umo ulonjimokumentisofoho.

Jousep

²² Jousep kako Anitu ne'no simeho hi'ntnnono uyimentiso so'no kako tifo nepo poyo wape'nimonto yonto kako a'amu Isilael somo ulimento, Sekwo hwaho Ijip nuliko'mafikuji nje yokinoso nonimotawekuji hwaho Kenan sopo foho'nan'humno. Ose ulimentisofoho.

Mouses

²³ Mouses#ye kan#ngkwohwo'ya'u siko hwomu milongo ma'mentisiyo sohonta uhwon#mentisiyoso hwomu wop#ngo uhwononji hiyaso'mo hamno hufa'u sihune mokosyohumamentisiyefoho. Hwap#ngoso ole, Hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwo kako a'amu Is#lael somo ole ul#mento, Sekwo hwomu ti#pema#kuji fonjahumno. Ose ko ul#mentiso so'no siko An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentisiyo so'no siko hwe engo Ijip mokosyohumayo sohwoe hungkuno somne'no hwotoho feso'no iyoho mun#mmentisofoho.

²⁴⁻²⁵ Mouses kako An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako engo imo'nonto kako hwe engofe yofe mayoso ngkilaho lonto kako An#tuye a'amu Is#lael so'nji tango ma'mentisofoho. Hwap#ngoso ole, kako sya#hu'mento, Nakwo olo hwaho lopo we'enehwo nohumehwasi poyo wope'nantanoho. Oso'no ngko hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe angomo we'enehwo nohumahm'mo yo'mayo yahino wonyo nje si#meho wop#ngo ni#mokiyo'ne iyoso ngkilaho. O'o, ngko nje a'amu Is#lael so'nji nohumahm'mo An#tuye hungkunomo un#ngkamo. Ose sya#syonto ²⁶ ole so'no sya#hu'mento, An#tu uh#wosopo'mentiso sohwo K#lais oso humne'no ngko tohino mayoso wop#ngofoho. Yo'mayo ho'yango wokoso Ijip mta'angoso ngkilaho. Ose sya#hu'mentisofoho. Hwap#ngoso kako yo'mayo An#tu wop#ngo ulohofone so'no sya#hu'mentisofoho.

²⁷ Mouses An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako hwe engo hwaho Ijip mokosyohumayo sohwoe si#meho tohino so'no iyoho munyo'njo yahon#ngki hwaho Ijip ul#ko'manto Mouses kako An#tu'nji humayo so'no huno uyahon#ngki yokumpohn'nyo ito'nonto ul#ko'ma'mentisofoho. Kako asomo mapmmentisofoho. ²⁸ Mouses kako An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kakoe a'amu Is#lael somo ul#mento, Sekwo yahu *sipsip* nofon#kuji hon#yoso hoku'yo ponjo hwosaho somo fi#fulohopmno. Ose imentohofone so'no a'amu ahwomomjo sohwo kako Is#lael sofe mehomi tis#maso somo mofonjasiyo'njo yonto a'amu Ijip sofe mehomi tis#maso somo fonjohumentisofoho.

A'amu Is#lael pi'n#ngo engoso An#tumo si#meho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uy#mentohofofoho.

²⁹ A'amu Is#lael#iso An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentohofone so'no hofiko mijo ayo Mijo Hon#yo'nohinofoho * l#won#ngkohofone sopo noson#ngkahon#ngki nongkihnta'ni wako'mentohofofoho. I sohonta a'amu Ijip sohwa in#ngkawomentohofone sohwo hofiko mijo ajwo sopo nto wekahon#ngkofi mijo asomo fokumo lohofone oso a'amu sohwo mijo m#hulo'mentisofoho.

³⁰⁻³¹ Ape hwa'nte Leah angoo Jelikou humamojosi kako An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentiso so'no kako hwe hufa'u Is#laelnta'ango tomi'no pmmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentisofoho. A'amu Is#lael#iso An#tumo si#meho hi'ntnnono uy#mentohofone so'no hofiko pone engo Jelikou sokilojo'njo sopo i'mofawent#fi ku'moku'mofone'no yontan#ngkofi sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u uyokolofahon#ngki sokilojoso ni#hu'nahone pi#wahu'mentisofoho. Nop#wesyahon#ngki a'amu Is#lael#iso hofiko

* **11:29:** Ap. 7:36 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

a'amu Jelikou hopi'nono Anituye hungkunomo hwotoho hmmotofo somo fonjahumentohofofoho. Osohonta Leahap kako hwe tomi'no pmentisiye sohwa'umo ufo'ma'mentiso so'no kako songo humamentono.

³² Nom'ne sohwanne'no wamt'i'mokumonntaho. U, Ngkityoun, Mpalak, Sam'soun, Jefita, Ntefit, Samuel, a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo oso hwanne'no hungkuno sejo'neso sikuno hopo'maho. ³³ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono umotofo so'no hofiko nom'ne hwafe hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe itokuso'njo sohwoyo uyakolo'mentohofofoho. Hofiko hofikoe a'amu somo hofiyo mokosyohumantifi hon'ngkano nto'no m'hwatimentohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwoyo'nyo Anitu wosejapmmo ulimentisoso ma'mentohofofoho. A'amu huhwo sohwa hofikoe mangohwa hofikimo aho nokentifi sikis'wojo (*laiyoun*) toho lofone'entifi siki s'wojo'njo somo uhumatimentohofoso a'amumo toho malofe'ne Anitu kako siki s'wojofe mangomo pijwomokosyohumamentisofoho. ³⁴ A'amu Anitumo in'ngkamotofo somo hofikoe mangohwa hwaho kengo mta'ango sohwa utimantifi toho engo sijmentiso sopo uhumojahon'ngkofi a'amu somo toho manimmentisofoho. A'amu sohwa hofikimo hasimno'nji wofantifi imentohofoso muhmnimmentisofoho. Hofiko po'nifo nohumentan'ngkofi Anitu kakoe yokumpohn'nyo uyimentisofoho. Uyimentiso so'no hofiko hofikoe mango sohwoyo uyakolo'mentohofoso fonjofepmnaofomentohofofoho. ³⁵ A'amu pe'nimentohofoso apa'no songo likofahon'ngkofi homna'wohija apa'no utima'mentohofofoho. A'amu fiso impe ito'nowahon'ngkofi hofikoe mango sohwa hofikoe a'apahomo wonyo umokumentohofoso hofiko poyo pe'nyo'ne imentohofofoho. Hofiko Anitumo hohujo ikinjaopijoso hofikoe mango sohwa ulika'mantifeho. Hofiko hofikoe mango sohwofe hungkuno min'ngkayo'njo uyantifitaho. O'o, hofiko pi'nimo mta'ni apa'no likafikui songo humayoso womantifeho.

³⁶ A'amu fehohnjo hofikoe yahino wop'ngo so'ne hofikoe mango sohwa hofikimo sitofo ulimentohofofoho. Nom'ne sohwa hofikoe hohujo sopo sohwoyongku'mentohofofoho. Nom'ne sohwoyo impo'angomo ahwomo nano'nji intofahumentohofofoho. ³⁷ Hofikoe mango sohwa a'amu fehohnjo somo sojo'nji fongku'mentohofofoho. Nom'ne somo yamofon'nyo wonyo uloho'mentohofofoho. Nom'ne somo hofiko iyo hntofe nomantifi hofikoe a'apahopo hnto'mentohofoso hufa'u imo'nimentiso so'no poyo pe'nimentohofofoho. Nom'ne somo hofiko hosimno fahumentohofofoho. A'amu fehohnjo hofiko yo'mayoso umofonyo imentohofoso so'no hofiko yahu *sipsip'*nji *meme* paho so'nji hofikoe hwapife imo'nonto yo'mayo a'apahomme'no umofonyo inyo so'nji emoyahon'ngkofi mango sohwa tango uyontifi wonyo uloho'mentohofofoho. ³⁸ Oso'no hofiko anga ane pa'nyohwa hon'ngkanantifi hofiko hwofiki'nyo, hwaho a'amu ane sopo, hwa'imomo, sokimomo humamotofofoho. Oso hwe moyami Anitumo simeho hi'ntnnono umentohofoho hiso hofiko a'amu hon'ngkano wonyo'njo somo olo hwaho lopo humayoso nto'nohinim'no. O'o,

hofikoe honingkano wopingoso nom'ne somo hwofilo'nnyofoho. ³⁹ Oso hwe hwoya'mi hiso hofikoe simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu kako wopingo kuyoho ko ulimentisoso yo'mayo Anitu wosejapmmo ulimentisoso moma'mmentohofoho. ⁴⁰ Hwapingoso Anitu kakoe a'amu ne'njo hopi'nonohinso yo'mayo wonyoangkafo afa'no afa'no nomapitnne'ento hungkuno mtito'mentisofoho. Jisas mape sohonta oso a'amu humamotofo Anitune'no simeho hi'ntnnono uyimotofoso hofiko nakumo simo'mo monapopitnnehofoho. O'o, hofiko nakumne'no hontohumalofo.

12

Nakwoe Hwe Engo Jisas honingkano netihwayo'ne sohune'no huno wosyofisyano.

¹ Oso a'amu sisihwayo pa'nyoso Anitumo simeho hi'ntnnono umotofoso hofiko simeho hi'ntnnono uyo'ne yahinso nto netihwamentohofoho. Hofikoe hungkunoso upa'n'wo'n'ingkuhwono. Oso'no nakwo Anituye honingkanomo walokuhwone hn'nwi nakwo yo'mayo wonyoso Anituye honingkano wopingomo pijwonesyohumaso so'nji yo'mayo yahino nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumawo'n'ingciso so'nji nihu'nahone noho'nosyihwasi simeho anga'nohino'nji oso syoho yokumpohn'nyo Anitu nejopalokuso oso nto'no uyano. ² Ose ihwasi nakwo Jisasimo timo anga'no honingkuhwasi kakimne'nohino huno wosyofisyano. Nakwo kakimo simeho hi'ntnnono uyo kako hwapingo hweho. Simeho hi'ntnnono uyo yahinso kako nihu'no yokumpohn'nyo imokone hweho. A'amu iyo hwojiyafiku'nnyo sopo poyo pe'nimentohofoso yofe nihu'no wonyo ma'mentohofoho. I oso'no Jisas kako oso wonimango engo unyoso'no mosyafisiyo'njo yonto kako po'n'ifo mmo'n'immentisofoho. O'o, hwapingoso Jisas kako huno syafihumento, Anitu nje simeho wopingo nimokonefoho. Oso'no syafisyonto Jisas kako simeho hi'ntnnono Anitumo uyonto nakumne'no tohino engo manto poyo pe'nimentisofoho. Oseso olohonta kako kaningkwohwo Anituye aho angahohnta'ni nohumanto yo'mayo hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

Anitu nakumo tango nejapososo nakumo wopingo namokiyo'nefoho.

³ Jisas nakumne'no a'amu wonyo somo enjwa'mo we'enehwo humamentisofoho. Oso'no hofiko kakine'no mangohwa imo'nontifi nihu'no wonyo ulohomentohofoho. Oso'no sekwo Anituye syohomme'no yo'mayo tango se'mahwoso'no sekwo oso tango Jisas ma'mentiso so'no fisyafihupmno. Oso'no syafisyikui sekwo syoho wopingo somo nusikwajikutoho. O'o, sekwo yokumpohn'nyo iningkakuji syoho ito'no fiyimno. ⁴ Sekwo yo'mayo honingkano wonyo somo monje yasiyo'neso syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu fehohnjoso hofiko honingkano wonyo so'ne nakwolaho l'wo'n'ingkohoho somo nomi a'amuso hofikimo fonjahumentohofoho. ⁵ Oso hungkuno Anitu kakoe mehomi hn'nimo yokumpohn'nyo nasosofitofone nalimentiso so'no iningo laseyohoho. Olo hungkuno loso nalohoho. Nje hwomu sohwo, nakwoe Hwe Engo kako jije honingkano nto'no efisopekuhwajiyo'ne,

Wonyo yahino kilohofihwoso'no oso hungkuno homo somo kiko haloho poho.

Oso hiso kilohofihwoso'no huno ole syafisyikutoho.

Anituye honingkanoso tango mikunimposo niyantofoho.

Ose syafisyohotoho.

⁶O'o, a'amu hopi'nono Anitu nje mehomi kuyoho uliwo'n'ngkiso somo, Honingkano wonyo nihu'no yohotoho uliwo'n'ngkisofoho.

A'amu hiso honingkano wonyo ifijo'manji Anitu kako yoka ulimontonoho.

Ose nalimentisofoho.

⁷Kiko Anituye hungkunomo tifi in'ngkahuji tango ku'mahwoso'no kiko yokumpohn'nyo ne'no filohoho. Hwap'ngoso Anitu kako jje honingkanomo efisopekuhwojalofoho. Ose kilohofihwoso'no kiko huno wakiyono. Kiko kakoe mehomi hwasoho. Nan'ngkwowosa hofiko hofikoe mehomi hn'nimo nakwoe honingkanomo efisopenehwajiwon'ngkohofoho. ⁸Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'nwi honingkano wonyo'njo'nwoho. Oso'no Anitu kako kakoe honingkanomne'no nto'no wesisopenehwajono. Anitu kako jje honingkanomo nto'no momekuhwajiyo'manji kiko kakoe mehomi hwaso'maho. O'o, kiko sikumehomi pa'nyo hwasoho.

⁹Nakwo nan'ngkwowosa hofiko nakwoe honingkano wonyomo menehwojahon'ngkofi nakwo hofikoe yofe ho'nomawon'ngkuhwono. Oso'no Anitu kako nakumo kakoe honingkanomne'no nto'no efisopenehwajihwoso'no nakwo haloho pehwasi honingkano wop'ngo'nohini uyano. Kako nakwoe huyo'mangomo mokosyohumawon'ngkiso hweho. Oso'no nakwo enjwa'mo nohumehwasi nto'no wohumano. ¹⁰Hwahoponjo nan'ngkwowosa hofiko hofikoe huno mta'ni olo hwaho lopo we'enehwo humayo'ne nakwoe honingkano nto'no menehwajiwon'ngkohofoho. I nan'ngkwowho Anitu kako kakoe honingkanomne'no efisopenehwajon'ngki nakwo wop'ngo imo'nalokuhwono. Ose nalohofihwoso'no nakwo kako pa'nyo umo'nantanoho. ¹¹A'amu nakwoe honingkanomo nto'no menehwajikujo'no nakwo tango engo wotipemantanoho. I oso'no nakwo wop'ngo humayo'ne Anitu kako nakwoe honingkano wonyomo somne'no menehwajihwoso'no ne unto'nimontonoho. Oso ipisayo neso a'amu'nji simeho pompengo ifisyamo'nyonefoho.

Nakwo yokino ito'n'ngkuhwasi yokumpohn'nyo wolohofano.

¹²Ose selohe so'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo filohopmno.

¹³Sekwoe honingkano nto'no mihwajikuji a'amu sife po'nifo'njo sen'ngkape sohwo kako map'wasyonehoho. O'o, hano ito'no ihwosi sife po'nifoso yokumpohn'nyo umo'nimontonoho.

¹⁴Sekwo sekwoe a'amu'nji pompenjiyo humayo'ne syoho yokumpohn'nyo fiyimno. I sekwo honingkano wonyo hopi'nonohino foho'naopmno. Sekwo honingkano wonyo nihu'no ane humayo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyimno. A'amu honingkano wonyo'njoso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo muhwon'fitnnefoho. ¹⁵Anitu kako wop'ngo waseloho'mo. Wosefo'ma'mo. Ose nalihwoso'no a'amu fihwo kako nupa'n'ngkuhwosi Anitumo ole ulonoho. Nifo'mayoso peho'neto. Ngkilaho. Ose ulonoho. Oso'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofikuji fo'ma'nimno. Anitu kako nefo'mayoso nakwolaho ulihwasi

hofohofahn'no nakwoe simeho wonyo wonamo'nimontonoho. Simeho wonyo namo'n'ngkuhwoso'no a'amu pi'n'ngo engo somo tohino uyantanoho. A'amu simeho wonyo'njo sohwo kako nom'ne a'amu somo hon'ngkano wonyomo ipemotahwoso'no oso hwe huhwo sohomo Anitu kako wonyo hwosoho ulimontonoho. ¹⁶ A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako a'mohufo ihwoloho. A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Isou Anitumo hwotoho hmmentiso pa'nyo ihwoloho. Isou kako mijoho engo uyahon'ngki kan'ngkwohwo Aisak kakoe tisimaso sohomo aho ulonjimokone so'no Isou kako huno ole syafihu'mento, U kakoe syohofoho. Nje n'ngkwahwo Jekoup kako womano. Ngko mijoho pe'nalokweno. Ose syafisyonto Isou kakimo hwosopisyafihwosi Jekoupimo aho ulonjimokone somjo wosopayo so'no ulahon'ngki Jekoup kola'wehumo oso wopayoso mpe uloho'mentisofoho. ¹⁷ Sekwo huno seyohoho. Tifi no'mo Isou oso aho wontonjimokononto somjo hungkunoso aku woma'mo lonto yahon'ngki kan'ngkwohwo Aisak muyimmentisofoho. O'o, Isou kako humotaho engo lonto oso wonyo imentiso somo wae yamo'nyoso hopo'maho.

Nakwo hwofiki'nyo wonyoangkafo Saiyon sopo nto si'momalohwono.

¹⁸⁻²¹ Anitu kako a'amu Isilael somo kakoe hungkuno hwofiki'nyo Sainai sopo uymentiso sohonta himo sikwo'mnoso hwofiki'nyo hopo sopo ifeehu'mo yahumentisoso toho ahwomo mta'ango uhwonontifi ifofo engo yahon'ngki hi ulikofahon'ngki iyoho mikunimposo unimentisofoho. Kounoho yoka ho'nonto mampaho ahwomo mta'ni ole ho'nimento, A'amu fihwo olo hwofiki'nyo loso kako aho pm'mokoso sohomo sekwo sojo'nji fonjahumno. A'amu'nohinimaho. O'o, yahu'nji hwofiki'nyo lopo hano weso sohomo fonjahumno. Ose ho'n'ngkahon'ngki a'amuso iyoho un'ngkahon'ngki hofiko Mosesimo ulimentohofi, Moses kiko Anitumo ole uso, Oso hungkuno tango mikunimposo so'no nakwo iyoho nenalofoho. Nakwo olo mampaho loso nupa'n'ngkuhwaloho. Ose uso. Ose ulahon'ngkofi Moses ulimento, Ngko huhwo'ni yomo yonji iyoho nn'ngkohoho. Ose ulimentisofoho.

²² I sekwo soku hofiko ose uhwonimentohofoho pa'nyoso sekwo muhwonimmentohofoho. O'o, sekwo hwofiki'nyo Saiyon Anitu songo humaso sohwoe ahwomomjo ango engo Jerusalem osopo i'mofapmmalofoho. Osopo a'amu ahwomomjo ni'hu'no pi'n'ngo engoso simonyo yontan'ngkofi i'mofapohoho. ²³ Osopo sekwo Anituye mehomi hopi'nono tisimaso pa'nyo kuyoho. Sekwoe yofe Anitu nto mtimokumentisoso ahwomomo weho. Anitu a'amu hopi'nonohinofe hungkunomo ikwolofone yano ulofiyo sohomo sekwo i'mofapohoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyontifi poyo pe'nimentohofoho somo Anitu kako Wopingo kuyoho, ulimentiso osomo wopingo ne nto imokumentisofoho. Oso a'amu hiso osopo humalofoho. ²⁴ Jisas kako Anituye angopo ne'no siyo'ne hon'ngkano songo kakoe honiyonji hwosampo'mentiso sohwo osohomo sekwo i'mofapohoho. Kakoe honiyonji so'nji nakumo kako'nji mokoji'wonahinyofoho. Oso'no Apel kakoe honiyonji usihuma'mentiso somo Jisas kakoe honiyoso hwofilo'nnyofoho.

Nakwo Anıtuye mampaho somo haloho nto'no pehwasi i'waho nto'no uyano.

²⁵ Sekwo nto'no fisyañhupmno. Hohonta Anıtu Mousesımo hungkuno yokumpohn'nyo uyahonıngki a'amu Isılaelıso haloho maposo'njo imentohofofoho. Oso'no hofıko honıngkano wonyo so'no tohino engo ma'mentohofofoho. Tohino homo somo hofıko muyakolo'mmentohofofoho.

Oseso Kılais ahwomomo humaso sohwo hungkuno yokumpohn'nyo nto nejapmmentisofoho. Oso hungkuno homo somo haloho maposo'njo ihwasi hohujo ikinjaofososo nakwo tohino engo mayo sohonta hiyaso ntı'mte waneto. Nıhu'no awonoho. ²⁶ Hohonta Anıtuye mampaho hwofıki'nyo Sainai sopo nta'ni ho'nıngkahonıngki hwaho hwomıhwo imentisofoho. I oso'no olohonta Anıtu ole nelalofi, Sıkuno nom'nemo hwomıhwo ihwosi hwaho nıhu'nahone wae yao'mnefoho. Hwaho'nohino'maho. O'no, ahwomo hi'nji wae imnefoho. Ose nelalofoho. ²⁷ Oso hungkuno hwomıhwo ihwosi hwaho wae yao'mnefoho nelalofonjo hwapıngoso ole, yo'mayo yo'mayo Anıtu olo hwaho lopo mtı'mokumentisoso hwomıhwo ihwosi wae yonefoho. I yo'mayo Anıtu ngko nje angomo womokosyohumamo loso so'nohini ne'no nowentıhwonefoho.

²⁸ Ose nalisoso'no nakwo sımonyo uyano. Anıtu nemokosyohumayo sopo moi'wo mmo'nonehoho. O'no, ne'no nowentıhwoneponoho. Oso'no nakwo Anıtumo isamayoka ulıhwasi kakoe sımeho wopıngo umo'nyo'ne so'no kakoe syoho hofiyo ulohofiyano. Anıtuye yofe ho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no iyoho wonanono. ²⁹ Hwapıngoso nakwoe Anıtu kako yo'mayo wonyo iyoso'no nıhu'no yokumpohn'nyo nelalofi, Yo'mayo wonyoso nıhu'no ngkilaho. Ose nelalofoho.

13

Nakwo Anıtuye temtitofo hn'nwi sımeho unano.

¹ Nakwo Anıtuye a'amu ne hn'nwi nakwo sımeho ne'no unıngkuhwano. ² Olo hilo so'no inıngo mofe'eno. A'amu kengoso ango kengo'mta'ango se'mafıkujo'no sekwo yo'mayo so'no hofıkimo umokosyohumamno. A'amu fehohnjo ose iwo'nıngkohofoso hofıko a'amu ahwomomjo somo yofe mıhwofe'njo yontıfi hofiyo umokosyohumamentohofofoho.

³ A'amu Anıtuye syohomne'no impo'angomo uhumatı'mentohoho somne'no sekwo hitoho selofıhwoso'no tango malokwofoso sekwo fisomapmno. A'amu fehohnjo Anıtuye yofe'ne osomo a'amu nom'neso wonyo ulohofıkujo'no hofıko a'apaho tohino umnıngkuhwoso'no sekwo tohino fisomapmno. Sekwo tohino loso afa'no wasemnono.

⁴ Ape ma'nyo yahinoso wopıngofoho. I oso'no hwe sohwo kako kakoe ape'nji yahino wopıngo'honini uyanjiyoho. U a'amu fıhwo oso yahino wopıngo somo mtıhupehwosi a'mohufo ihwosi u yo'mayo wonyo ihwosi kifosyoho ihwosi osohumo Anıtu kako tango uyonefoho.

⁵ Sekwo hamniyoho engo so'no hi semo'nyo'eno. O'no, yo'mayo mokosyohumalofı so'no sekwoe sımeho wopıngo semo'nıngkuhwosi hoponoho fıhnnımno. Hwapıngoso Anıtu ole nelalofi, Ngko sekumo mosesıkwajımnehono. Ngko sekumo ne'no sefo'malokweno. Ose

nelalofoho. ⁶ Oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n'ingkuhwasi nakwo anga'no anga'nohino hn'nwi ole wolano.

Nje Hwe Engo An#tu n#fo'mantofoho.

Ngko iyoho mimnehono.

A'amu hof#ko yo'mayo ngkimo ntohopijo so'no ngko iyoho mannone-hoho.

Ose wolano.

An#tuye hungkuno lonet#hwamotofo sohwafe yahinomo t#fi un#ngkuhwano.

⁷ Hwe engo sohwa An#tuye hungkuno loset#hwamotofo sohwanne'no in#ngo mofe'eno. Hof#koe humayoso ne into'n#imojo so'no huno syaf#sy#kuji hof#koe yahino so'nji s#meho hi'ntnnono uyo so'ntnne t#fi finomokoho'nawopmno.

⁸ Jisas K#lais#ye yahinoso hohontajo mta'angoso olhontajo'nji t#fi no'mjo'ntnneso ito'nohino iwo'n#ngkiso hweho. Kako kakoe huno m#kwesyaf#siyo'njo iwo'n#ngkiso hweho. ⁹ Oseso a'amu yahino kengo kengo'njoso sekwoe s#meho somo wonyo semakufitoho. Hof#koe hungkunoso loset#hwaf#kujoso sekumo yokino wesemano l#kuji ifijoso sekwo An#tuye hon#ngkanomo nus#kwaj#pitnnoho. An#tuye hitohoso nakumo yokumpohn'nyo wosofitofonesyohumamtonoho. A'amu wosopayo so'no anga'no anga'nohino somo ulo'nyo nto'no feen#mno. Ose l#fijoso sekwo haloho upekutoho. O'o, oso yahinoso a'amumo mufo'manehoho.

An#tuye s#meho wop#ngo umokiyo'ne yo'mayo uyofoho.

¹⁰ Nakwo Jisas#mo s#meho hi'ntnnono uy#wo'n#ngkuhwone hn'nwi nakwoe wonyo wayo'ne kako poyo pe'n#mentisofoho. I oso'no a'amu Jutaso hohontajo yahino somo in#ngkawent#fi hof#koe wonyo wayo'ne yahu fonjokisasy#wo'n#ngkohoho osomo Jisas kako mufo'manehoho. Hwap#ngoso Jisas hof#koe wonyo n#hu'nahone wae yafo'ne pe'n#mentiso so'no hof#ko s#meho hi'ntnnono muy#wo'n#ngkiyohofofoho. ¹¹ A'amufe wonyo wae syoho'njo hwe engo sohwa hof#ko yahu fonjokisasyont#fi yahu hon#yo'nohini oso anga An#tu humayoponoho mul#mentohoho somo motahumentohofofoho. Hon#yo loso a'amufe wonyo mpe-e'nefoho. Yahu yokino so'nji m#kufo so'nji yo'mayoso anga mempo mongkihnta'ni toho n#wo'n#ngkisofoho. ¹² Oso pa'nyo Jisas kakoe a'amu ne imo'nyo'ne tohino engo ma'mentisofoho.

Ango Jelusalem mempo hohnta'ni nope'nonto a'amufe wonyo wae n#hu'nahone yao'mentisofoho. ¹³ Jisas ose imentiso so'ne nakwo hohontajo hon#ngkano hungkuno somo ul#ko'mehwasi Jisas#mo t#fi un#ngkuhwano. A'amu kakimo wonyo uloho'mentohoho pa'nyoso wonelohofant#feho. ¹⁴ Nakwo huno ole nayohoho. Olo hwaho lopo nakwoe hwap#ngo'maho. O'o, nakwo ahwomomjo ant#me nom'ne songo ne'no humayo'ne so'no hontohumalohwono.

¹⁵ Nakwo K#lais#ye a'amu'nwoho l#wo'n#ngkuhwon#ni nakwoe yahino ole, s#kuno huhwo huhwi engolopohamo nakwo An#tuye yofe ho'nomawo'n#ngkuhwono. Yo'mayo ne'maso so'no nakwo An#tumo isamayoka'nohini ul#wo'n#ngkuhwone'nwoho. ¹⁶ A'amu nom'ne somo wop#ngo ulohofontani fo'ma'n#wo'n#ngkuhwono. An#tuye yofe ho'nomayo'ne'nji a'amumo ufo'mayo'ne oso'ntnne'no yo'mayo

yahino nakwoe simeho umo liwo'n'ngkiso somo monje wesiano. Oso yahino hufa'u sofa'u Anitumne'no yaso'manji Anitu simeho wop'ngo umokimontonoho.

¹⁷ A'amu yofe engo'njo Anituye hungkuno losetihwalokwofo sohwa hofiko sekwoe huyo'mango fo'mayo'ne syoho yalokwofo. Oso'no sekwo hofikoe hungkunomo haloho popmno. Hofikimo enjwa'mo hofiyo foyohumamno. Hwangku yo'mayo syoho yalokwofo so'no Anitu hofikimo ulohon'ngkahon'ngkuhwosi hofiko syoho loso'no ulantifeho. Sekwo hofikoe hungkunomo hofiyo in'ngkayo so'no u ito'no min'ngkayo so'no ulantifeho. Oso'no syoho loso hi semo'n'ngkahon'ngki yalokwofo. Sekwo haloho pekujo'no hofiko simeho tango muyonehoho. O'o, simeho wop'ngo'njo hofikoe syohoso uyantifeho. U, hofiko simeho tango uyo so'manji pipi sefo'mapitnnehoho.

Anitu nakumo nefa'mayo'ne jomo ulano.

¹⁸ Nakwo ole syofisyalokuhwono. Anitu nakwoe simehomo nahononteso wop'ngo nehonalofoho. Nakwo kakoe hon'ngkano wop'ngo somo engolopohamo nto'no un'ngkohwantane'no yihwono. Oso'no sekwo nakumne'no Mpohumo jomo ulimno. ¹⁹ I olo so'nji Mpohumo jomo ulimno. Ngko sekuyepono asomo komo'no se'ma'mne'no jomo ulimno.

²⁰ Nakwoe Hwe Engo Jisas kako nope'n'ngkahon'ngki Anitu apa'no songo ulika'mentisofoho. Jisas kako nakwo Anitu'nji nihu'nahone mekojjwonasiyo'ne kakoe hon'yo usihumanto pe'n'mentiso so'no olhonta kako nakwo kakoe yahu *sipsip* hn'nimo nemokosyohumayo'ne Hwe Engo hweho. ²¹ Oso'no ngko sekumne'no Anitumo ole ulalokweno. Anitu kako simeho pompenjiyo umokiyo'ne hwap'ngo sohwo kako yo'mayo wop'ngo wosejapmmo lihwosi wosejapmmontonoho. Sekwo oso hiso nomafikuji Anitu sekwo yo'mayo ulifitne'eno lososo hofiyo uyantifeho. Oso'nji nom'neso ole jomo ulalokweno. Anituye simeho wop'ngo umokiyo'ne kako Jisas Kilaisiye yokumpohn'nyo'nji sekwoe simehomo syoho yokumpohn'nyo waseloho'montonoho. Oso kakoe yofe noho'noma'n'ngkuhwasi kakoe yofe engoso engolopohamo ne'no nowentihwonefoho. Nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

²² U nje a'amufo, olo hungkuno mt'i'mokalokwe loso tifofoho. Oso'no sekwo haloho nto'no popmno. A'amu sekumo atofolosetihwentan'ngkuji sekwo timo saho ikutoho. O'o, sekumo yokumpohn'nyo sesosofitofonefoho. ²³ Nom'ne hungkuno sekwo upa'nimno. Nen'ngkwa'wehwo Timouti osohumo hofiko impo'ango mta'ni nto isihutofoma'malofofoho. Kako ngkiyepono we'enepi poso'manji ngko'nji wose'mantayoho.

²⁴ Sekwoe hwe engo sohwanji a'amu hopi'nono Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'njimo ole ulimno. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono. A'amu oso hwaho Itali lopo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohofoso sekumne'no selalokwofo. Nakwoe a'amu kuyoho selalokuhwono.

²⁵ Anituye hitohoso sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo wasewo'mtonoho. Hungkuno osohopeho.

Jemîs

Olo Iyoswo loso Jemîs Mtî'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Sîmo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto sîmentiso sohonta soswo aho hufa'u hopinohino sife fehohnjo hopi'nonohintîkeno *tetitîkeno* (30) —oso'no nakwo huno monayofoho —oso soswo nto uyakolo'mentisopo olo iyoswo loso Jemîs Jisasiye konîngkwa'wehwo mtî'mokumentisofoho. Oso Jemîs huhwo sohwo tajo ango Jelusalemjo somo mokosyohumawo'nîngkiso hweho. Olo iyoswo hiloso a'amu Isîlael temtitofo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somne'no mtî'mokumentisofoho. Oso a'amu hiso hofîko ango kengo'mo humantîfi tango engo tîpementanîngkofi olo iyoswo loso Jemîs oso a'amu homo somo ufo'mayo'ne mtî'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo hiloso ntîpo humanto mtî'mokumentisotîkeno nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofa lîhwasi tîfi unîngkohwano.

¹ Ngko Jemîsî'ni Anîtu'nji nakwoe Hwe Engo Jisas Kîlaisî'nji sikoe syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Nje a'amu Isîlael temtitofo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso Jisas Kîlaisî'mo sîmeho hi'ntnnono uyîwo'nîngkohoho soku sekwoe angopo nulîko'mantîfi ango'meemjo humalofo so'ntnne'no olo iyoswo loso semtî'mokiyalokweno. Ngko nje a'amufo selalokweno.

Yamofa nalohofoso yokumpohn'nyo namokiyo'nefoho.

² Nje a'amu soku, yo'mayo tango se'masoso sekwo sîmeho wopîngo wasemo'nono. ³ Hwapîngoso ole, yo'mayo tango se'masoso sekwo yokumpohn'nyo lohoho'nefoho. Tango se'masoso sekwoe sîmeho hi'ntnnono engo uyo'manji yokumpohn'nyo wolohofantîfeho. Oso hiso'no sekwo huno moi'wonoho. ⁴ Oso'no sekwo engolopohamo tango se'masoso i'waho ikutoho. O'o, sekwo sîmeho wopîngo'nji yokumpohn'nyo lohopijoso sekwo mopîwahupitnnehofo. Ose ikujo'no Anîtu nosehonîngkuhwosi kakoe yahino so'no sekwo umofonyo miyontanîngkuji wasehonîmontonoho. Wopîngo humentanîngkuji wasehonîmontonoho.

A'amu kako huno wopîngo so'no umofonyo ihwosi kako Mpohumo jomo ulono.

⁵ Sekwo yo'mayo so'no huno maseyo'manji Mpohumo jomo ulîmno. A'amu fihwo huno wopîngo so'no Anîtumo jomo ulososo huno wopîngo uyîmontonoho. Anîtu kako a'amu hopi'nonohino somo we'e'nohino muyîwo'nîngkiso hweho. O'o, engo'nohino uyîwo'nîngkiso hweho. Sekwo jomo ujoso'no Anîtu kako yoka maselonehoho. ⁶ U oso a'amu sohwo kako sîmeho hi'ntnnono nehopi uyîhwosi Mpohumo jomo ulososo kako huno ole syafîsyîhwoloho. Anîtu kako wontapmmontolîkeno. Montape'njo umontolîkeno. O'o, a'amu sîmeho hufa'u'njo sohwo kako iyoswo somo ifofo hwalohwalofo iwo'nîngkiso pa'nyo hweho. ⁷ Kako Hwe Engo wontapmmontonoho lîhwosi, syafîsyîhwoloho. Oso hwe huhwo

sohwo kako Hwe Engo sohumta'ni yo'mayoso momanehoho. O'o, a'amu simeho anga'nohino'njoso Hwe Engo sohumo jomo ulososo Anîtu uyîmontonoho. ⁸ Ihwoni, a'amu simeho hufa'u'njo sohwo kakoe huno pi'nîngo engo'njo hweho. Oso yo'mayo yahino kako yonteso'no kako honîngkano anga'nohino somo minîngkayo'njo hweho. O'o, huno pi'nîngo engo syafisyonto honîngkano ito'no motîpemaso hweho.

A'amu ho'yango ane so'nji ho'yango engo'njo sohwanjiye hungkunofoho.

⁹ Hwe fihwo Anîtumo simeho hi'ntnnono uyîwo'nîngkiso sohwo kako hamniyoho ane, osohwo kako simeho wopîngo umo'nono. Anîtu osohumo uhwononto yofe engo mulalofoho. ¹⁰ Anîtu kako a'amufe ho'yango hamniyoho so'no sîkinjo ne anefoho liwo'nîngkisofoho. Oso hiso'no hwe nom'nehwo Anîtumo simeho hi'ntnnono uyîwo'nîngkiso sohwo kako ho'yango hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayoso ihn'naofîhwoso'no kako simeho wopîngo umo'nono. Hwapîngoso ho'yango hamniyoho yo'mayoso wokoso fiyo pa'nyoso umo'nao'mtonoho. ¹¹ Wokoso fiyoso mofehi'nyo sî'mofapîhwosi yokumpohn'nyo lihwosi yofoho umontonoho. Oso pa'nyoso a'amu hamniyoho'nji ho'yango engo'nji kakoe syoho yo'mayoso mji'mîhwosi hamniyoho engo so'no notîpehwosi oso hwe huhwo sohwo kako ajwo sopo wape'nîmontonoho.

Yo'mayoso a'amumo yamofu ulohofu'ne hungkunofoho.

¹² Hwe fihwo yo'mayo tango'njo u'mahonîngkuhwosi yokumpohn'nyo ne'no lohofoso sohwo simeho wopîngo umo'nono. Yamofu hiso moi'wo nto ulohofosejwaofahonîngki kako yokumpohn'nyo ne'no lohofu'manji osohumo Anîtu nto nalîmentiso loso'no uyîmontonoho. A'amu ngkine'no simeho ntaposo sohwo songo humayo'ne uyîmonnoho. Ose nalîmentiso hopaso oso a'amu huhwo sohwo woma'mtonoho. ¹³ U simeho fefoyo a'amu nom'nehumo u'masoso oso simeho fefoyo sohwo honîngkano wonyo nontîmo ipemotawe so'manji hwe huhwo sohwo ole lihwoloho. Olo simeho fefoyo loso Anîtu ntopahonîngki wonyo honîngkano loso yohono. Ose lihwoloho. O'o, yo'mayo wonyoso Anîtumo mîputîhwanehoho. Anîtu a'amu somo wonyo yahino iyo'ne mîputîhwanehoho. ¹⁴ O'o, hwe sohwo huno wonyo syofîsyahonîngki oso huno wonyoso honîngkano wonyo iyo'ne kakimo ipemotosahonîngki wonyo hilo so'no nîmo'nîngkohoho liwo'nîngkiso hweho. ¹⁵ I kakoe huno wonyo somo inîngkawesoso wonyo honîngkano uyîmontonoho. Wonyo hiso wonyo engo toyo yîhwosi wonyo honîngkano ne'no iwo'nîngkuhwosi poyo pe'nîkwato lohofîhwosi nîhu'nahone umo'nîmontonoho.

¹⁶ Nje a'amufu, simeho sejopalokwe soku, huno wonyo sohwo honîngkano wonyo engomo ipesemotaweloho. ¹⁷ Yo'mayo wopîngo nefo'mayo'neso ahwomo mta'angofoho. Anîtu nejapîwo'nîngkisofoho. Anîtu ahwomomjo pomponaho mofehi'nyo, hamno, hntokwaliyo oso hwamo mtî'mokumentisofoho. Pomponaho loso fehonta lasyonto nom'nehonta molasyohoyohoho. I Anîtu oso pa'nyo hwo'maho. O'o, kako ne'nohîni yahino wopîngo'nohîni nalohofîwo'nîngkiso hweho. ¹⁸ Anîtu nakwo kakoe mehomi imo'nyo'ne'no lonto kakoe hunomnohîni inîngkawento kako nanîngkwohwo imo'nîmentisofoho. Kakoe

hungkuno nehopi'nohino somta'ni mehu'menasiyoso nakwo temtitifo Anitu namti'mokumentiso somne'no umo'nantanoho.

Anituye hungkuno upo'n'ingkuhwasi tifi un'ingkohwano.

¹⁹ Nje a'amu soku, sekwo olo hilo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Olo yahino loso ikutoho. A'amu fehohnjoso hungkuno upa'n'ifijoso aku hungkuno komo'no ulikujo'no yoka wohnnantifeho. O'o, sekwo yo'mayo upa'n'ifijo so'no huno ito'no syafisyikuji huno wopingo tipemafikuji hungkuno ito'no aku ulimno. Oso yahino in'ingkafigo so'no yokaso ikujohoso komo'no molikafonoho. ²⁰ A'amu fihwo simeho tohino'njo sohwo kako Anituye hon'ingkanano wopingomo min'ingkayo hweho. ²¹ Oso'no yo'mayo yahino wonyo so'nji hon'ingkanano wonyo so'nji foho'naopmno. Yo'mayo homo samo hi semo'n'ingkisoso hwotoho fifijoso oso hungkuno Anitu sekwoe simeho mo'mo ho'nasehumentiso samo hofiyi tifi fin'ingkamno. Kakoe hungkunomo haloho popijoso kako'nji ne'no nohumantikutnnefoho.

²² Anituye hungkuno losomo tifi'nohini fin'ingkamno. Hwe fihwo haloho upa'nonteso min'ingkayo'manji kako simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'n'ingkiso hweho. ²³ Hwe fihwo kako Anituye hungkunomo haloho ko upa'nonto haloho maposo'njo emoyiwo'n'ingkiso sohwo kako kakoe simanomo timo hon'ingkonyomo ko hon'ingkononto u kako mohon'ingkon'iwo'n'ingkiso pa'nyo hweho. ²⁴ Kako kakoe simano kiho samo hon'ingkononto mijo miyoma'nyo'njo yonto komo'no nowento kakoe simano kiho so'no in'ingo mofonto nje simano kiho ane hwo'nyoho lonto emoyiwo'n'ingkisofoho. A'amu Anituye hungkunomo haloho maposo'njo yiwo'n'ingkiso pa'nyo hweho. ²⁵ Anituye hungkuno hon'ingkanano wonyo mta'ni isihutofonemawo'n'ingkiso hweho. Hungkuno hiloso ito'nohinofoho. Hwe fihwo olo hungkuno hiloso hwapingo ne so'mo ne'no uhwon'iwo'n'ingkiso sohwo kako simeho wopingo umo'n'ingkahon'ingkuhwasi Anitu wopingo uloho'montonoho.

²⁶ A'amu fihwo ole syafisyososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ngko a'amu Jisasimo in'ingkayoso simeho mo'mo hwasyo hungkuno hnniwo'n'ingkiso hweho. Oseso kakoe simeho hi'ntnnohinoso kako Sante uhwoyoso ne ane siki'njo hweho. Mango'nohino hweho. ²⁷ Anitu huno ole syafisyiwo'n'ingkiso, a'amu simeho hi'ntnnono nehopi ntap'iwo'n'ingkiso sohwo ole yiwo'n'ingkiso, sikumehomi samo wopingo mokosyohumayo hweho. Oso'nji ap'wojo sifamo tango u'manteso oso moya'mi sofamo kako wonyohofiyi ufo'mawo'n'ingkiso hweho. Nom'neso ole, yo'mayo hwahoponjo hon'ingkanano wonyo samo min'ingkayo'njo'manji nakwo hon'ingkanano wopingo'nohini samo ose yaso'manji nakwoe Mpohwo Anitu kako wopingo wonahonimontonoho.

2

Nakwo a'amu hopi'nonohino samo hitoho afa'nohino wonalofono.

¹ Nje a'amufu, sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais yo'mayo hwofilo'nnyo sohomo simeho hi'ntnnono uy'iwo'n'ingkohofu kuyoho. Sekwo olo yahino loso'no fisyafihupmno. A'amu fihwo yofe engo'njo

sohumo wopîngo ulohofîkujo'no nom'ne sohwo ho'yango ane sohumo hohujo ikinjîmofîkutoho. ² Hwe fihwo wokoso wopîngo'nji manji'mofo yo'mayoso wonyoangkafo'njo oso hwo sekwoe tajo angomo noswahonîngki hwe nom'ne hwapîfe wonyo imo'njo sohwo tîfi swohoho. ³ Hwe sîmo'mjo wokoso wopîngo'njo sohumo wopîngo ulohofîkuji ulantîfe, Tatohwo, ayomo. Olo epohumayo wopîngo lopo fosyohumaho. I hwe tîfinjo hwapîfe wonyo'njo sohumo wonyo ulohofîkuji ulantîfeho, Kîko osopo waloho'monntaho. Hwahopo wohumamonntaho. Jîje hunofoho. ⁴ Oso hwe sohwa'umo oso pa'nyo ulohopîfijo so'no ole syofîsyalokwofo. Hwe hamniyoho'njo sohwo yofe wopîngo'njo hweho. Hwe hwapîfe wonyo'njo sohwo kako wonyo hweho. Oso huno wonyo peho'no uyîwo'nîngkohoho. Oso honîngkano wopîngo'maho.

⁵ Nje a'amu soku, sekwo upa'nîmno. A'amu yo'mayo ho'yango so'no umofonyo iyoso hofîko yo'mayo so'no Anîtumo jomo ulîfijo'manji hofîkoe sîmeho hi'ntnnono Anîtumo uyoso Anîtu kako engo umokumontonoho. Anîtu ole nto nalîmentisofoho. A'amu ngkimo sîmeho hi'ntnnono ntopalokunjoso nje ahwomomjo angoso hofîko'nefoho. Ose nalîmentisofoho. ⁶ I oso'no sekwo soku, a'amu hamniyoho ane somo wonîmango uyîwo'nîngkohoho kuyoho. A'amu hamniyoho engo'njoso yo'mayo tango sejapîwo'nîngkohofoho. Hungkuno ito'no mîhwajiyi ango spono a'amu hamniyoho engo'njoso ipesemotawowo'nîngkohofoho. ⁷ Oso a'amu hiso hofîko Jisas Kîlaisîye yofe so'no sîfajo lîwo'nîngkohofoho. Oso yofe wopîngo Anîtu kako Kîlaisîye mehomi sokumo uyîmentiso so'no sîfajo lîwo'nîngkohofoho.

⁸ Nakwoe Hwe Engo Anîtu oso hwoe hungkuno a'amu mtî'mokumentohofoso hungkuno ole, Sekwo sîmeho inîwo'nîngkohoho hopaso nom'ne a'amu somo uyîmno. Sekwo oso hungkuno somo inîngkafijo'manji sekwo honîngkano wopîngo uyantîfeho. ⁹ I oso'no sekwo a'amu yofe engo'njo sohumo wopîngo ulohofîkuji nom'ne sohwo ho'yango ane osohumo hohujo ikinjaofîkuji sekwo honîngkano wonyomo ufitnne kuyoho. Anîtu selonefo, Sekwo nje hungkunomo hwotoho fewo'nîngkohoho kuyoho. ¹⁰ Hwe fihwo Anîtuye honîngkano hungkuno hopi'nonohinomo ko inîngkawowo'nîngkiso sohwo kako hungkuno kenga'nohino somo minîngkayo'njo'manji osohumo Anîtu ulonefo, Kîko honîngkano wonyomo nohumanji nje hungkuno hopi'nonohinomo hwotoho fewo'nîngkino hwosoho. ¹¹ Hwapîngoso ole, osohwo a'mohufo iyo'eno nalîmentiso sohwo nom'ne hungkuno nalîmento, A'amumo nofonjasiyo'eno. Ose nalîmentisofoho. I oso'no kîko a'mohufo ko miyo'njo sohwo i nom'ne sohumo fonjahiso'manji kîko honîngkano wonyomo nohumanji Anîtuye hungkuno hopi'nonohino hwotoho nto hîmahno hwosoho. ¹² Nakwo Anîtuye hungkunomo minîngkayo'njo'manji Anîtu kako tohino wonejapmmontonoho. Anîtuye hungkuno hiloso inîngkuhwasi'manji nakwo honîngkano wonyomo usîkwojantanoho. Oso'no Anîtuye hungkuno so'no sîmo'mo syafîsyohoji osopo yo'mayo hungkuno joso yo'mayo syoho iyoso ito'no fiyo. ¹³ Hwe fihwo nom'ne a'amu somo hitoho mulohofe'njo'manji Anîtu oso hwe sohumo yo'mayo hungkuno ikwolofone sohonta kako

hitoho mulofe'njo yonefoho. I oso'no hwe fihwo nom'ne somne'no hitoho ulofiwon'ningkiso sohwo hungkuno ikwolofone sohonta Anitu kakine'no hitoho ulofihwosi kako tohino muyo'njo yonefoho.

Hwe fihwo simeho hi'ntnnonohino uyo yahino wopingo ane sohwo kako poyo moi'wo imo'nyo weho.

¹⁴ Nje a'amu soku, hwe fihwo ole naloso, Ngko Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohefoho. Ose naloso sohwo i kako nom'ne a'amu somne'no wopingo mulohofe'njo yoso sohwo kakoe simeho hi'ntnnono uyoso hopo'maho. Kako Anituye a'amu ne hwo'maho.

¹⁵ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso i hofiko hwapife wosopayo'no umofonyo iyo'manji ¹⁶ sekwo yo'mayoso a'amu homo somo muyo'njo yontifi ul'wo'n'ngkohofi, Anitu kako wosemokosyohumano. Sekwo hokunonji simeho wopingo wasemo'nimontonoho. Anitu kako wosopayo'nji hwapife tohohmtno semokiyo'ne wosejapono. Noho fiwanimno. Ose ulontifi hofikoe a'apahomo mufo'mayo'njo yontifi oso yahinoso ne'njo'maho. ¹⁷ Simeho hi'ntnnono inyo hi olenoho. A'amu fihwo siki humahwosi yahino wopingoso miyo'manji kakoefoho.

¹⁸ Sekwo huno ole losyofisyalokwofo. A'amufe hon'ngkanomne'no mosyafisiyo'njo yontifi ole hnnalokwofo, Nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no oso yahinoso hoponoho. Hon'ngkano wopingo somne'no huno mosyafisiyo'njo uyano. O'o, simeho hi'ntnnonohino uyoso hoponoho. Ose losyofisyalokwofo. I a'amu fihwo kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto kako nom'ne somne'no hitoho mulofe'njo yonto hon'ngkano wopingomo min'ngkayo'njo yonto oso hwe sohwo ne'njotaho. O'o, kakoe hon'ngkanomo uhwonontani huno ole nayohoho. Simeho hi'ntnnonohino neso ane hweho. I simeho hi'ntnnonohino uyo yahino ne so'no ngko wolosetihwamne'no yohono. Nom'ne ngko hitoho ntofahon'ngki hon'ngkano wopingo'nohino iwo'n'ngkohe sohwo'nimo nohonontifi huno ole seyohoho. Kakoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'njo hweho. ¹⁹ Ole lolalokwofo. Anitu kenga'nohino sohwo humaho. Oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono luyalokwofo. Ose'manji wopingofoho. I towahuno wonyoso oso hungkuno somo simeho hi'ntnnono uyontifi yomo yomo yontifi iyoho unalofoho. ²⁰ Sekwo huno ane kuyoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji i nom'ne somo wopingo mulohofe'njo ifijoso sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne ane kuyoho.

²¹ Hohonta neyakwo Apiloham sohwo Anituye hungkunomo haloho upento kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Apiloham ose yahon'ngki Anitu nuhwononto ul'mento, Apiloham wopingo hwosoho. Nje hungkunomo haloho n'pewon'ngkino hwosoho. ²² Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Apiloham kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'nohino'maho. O'o, kako Anitumo simeho hi'ntnnono uyonto Anituye hungkunomo haloho po'mojo hweho. U Apiloham kako simeho hi'ntnnono uyo'nohino'manji haloho maposo'njo yonto simeho hi'ntnnono uyo so'nji hopo'maho. O'o, haloho pe so'nji nem'nohinoso hoponoho. ²³ Oso'no Anituye hungkuno a'amu mt'i'mokumentohofoso ne imo'n'mentisofoho. Hungkuno ole,

Apiloham Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso'no Anitu nuhwononto Apiloham honingkano wonyo anehwo uhwononto ulimento, Nje a'amu hwasoho.

Ose mt'i mokumentohofofoho. Hwapingoso Apiloham kakoe hwomu Aisak Anitumne'no sojopo wofonjokisahumonto imentisofoho. Oso'no Apilohamne'no nje a'amu hweho limentisofoho. ²⁴ Sekwo huno waseyono. Hwe fihwo kako nom'ne somo wopingo ulohofo so'manji Anitu nuhwononto uliwo'n'ngki, Hwe wopingo hweho. I hwe nom'nehwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyo'manji nom'ne somo hitoho mulofe'njo sohumne'no hwe wopingo hweho majofoho.

²⁵ U a'amu nom'ne Leahap kako ape hwa'ntefoho. Kako a'amu sohwamo hitoho ulofahon'ngki kako a'amu huhwo sohwamo ufo'ma'mentisofoho. Jousy+wa a'amu tomi'no hwaho Kenan sopo uhwojahon'ngki Leahap kako a'amu huhwo sohwamo ito'no umokosyohumanto kako nom'ne honingkanomo asomo uhwojahon'ngki mango sohwa motipi'hwonimmentohofofoho. Oso yahino Leahap imentiso so'no Anitu uhwononto ulimento, Leahap kako ape wonyo honingkano ane pa'nyiyoho. ²⁶ Sekwo huno waseyono. A'amu kakoe huyo'mango hi'njo sohwo songo humaho. I a'amu nom'nehwo kakoe huyo'mango nto uli'ko'mahwoso'no kako poyo wape'nimontonoho. Oso pa'nyoso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso a'amu nom'ne somo hitoho mulofe'njo'manji kakoe simeho hi'ntnnonohinosa ne ane hweho. Poyo pe'nnyo hweho.

3

Kiko jije hungkunomo nto'no mokosyohumunyo'ne hungkunofoho.

¹ Nje a'amufu, hungkuno a'amu somo luti'hwayo'ne syohoso sekwo a'amu pi'n'ngoso monal'kutoho. Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno luti'hwayo syoho'njo hn'nwi nakwo olo hungkuno homo somo ito'no min'ngkayo'njo ni'manji tohino engo nomanefoho. I oso tohino hiloso nom'nefe tohino somo uyakolofonefoho. ² Nakwo hopi'nonohino hn'nwi omomo yahino yi'wo'n'ngkuhwonefoho. I hwe fihwo kako hungkuno wonyo ni'hu'no majo'njo sohwo kako hwe wopingo ne hweho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe melanyo ito'no mokosyohumayo sohwo yo'mayo wonyo kakoe a'apaho uyimo li'hwosi ko yososo kako miyonehoho. ³ Sekwo huno moi'wonoho. Nakwo yahufe ahome nano intofi'wo'n'ngkuhwonefoho. Hwapingoso nakwoe honingkanomo ito'no nen'ngkayo'nefoho. Oso'no oso nano we'e so'nji nakwo honingkano yo'mayo yo'mayo somo ipemotawowo'n'ngkuhwonefoho. ⁴ U nom'ne, sekwo kale engo so'no huno seyohoho. Kako honingkanomo kunto'no wento a'amu nokilonjipente sohwo kako aho m'hwajiyiyo we'e somo honingkano nom'nemo wamo lonto aho m'hwajiyiyo we'e somo honingkano nom'nemo wamo tifi in'ngkawowo'n'ngkisofoho. ⁵ Oso pa'nyoso a'amufe melanyoso we'e ne sohwo hungkuno wonyo loso'manji yo'mayo wonyo umokumontonoho.

Sekwo huno seyohoho. Ti'melanyo we'e sohwo kako iyoswo we'e so'mo sijonto engo ihm'nto iyo hopi'nonohino somo toho naofi'wo'n'ngkisofoho. ⁶ Nakwoe melanyo oso ti'melanyo pa'nyofoho. Nakwo huno wonyo syofi'syontani yo'mayo simehomo mta'ni

melanyo sohwo lonteso a'apaho wonyo imokuwo'n'ngkohoho. Melanyo sohwo hungkuno wonyo lonteso simeho toho hopa nonto hon'ngkano wonyo imokuwo'n'ngkiso hweho. Olo hungkuno wonyoso tikano mta'angofoho. ⁷ A'amu hn'nwi nakwo yo'mayo tongo, yihufu, homa, mijomjo so'nji nakwo hofikoe huno somo hwotoho fehon'ngkuhwoni hofiko enjwa'mo humawo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso olohonta a'amu ifitnnehofo. ⁸ I oso'no hwe fihwo kako kakoe melanyomo hwotoho mafenehoho. O'o, yo'mayo huno wonyoso simeho mta'angoso melanyo sohwo wonyo hungkuno l'wo'n'ngkisofoho. Melanyo sohwo iku'nant'ingo wonyo a'amumo fonjasiyo'ne pa'nyo hweho. ⁹ Nakwoe melanyo so'nji nakwo Hwe Engo Anitu sohomo isamoyoka uliwo'n'ngkuhwonefoho. I oso melanyo hiso'nji nakwo a'amu nom'neso Anitu pa'nyo mt'i'mokumentiso somo sitofo uliwo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁰ Nakwoe mango mta'ni Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu nom'ne somo sitofo ujo so'nji swap'wo'n'ngkisofoho. Nje a'amufu oso yahinoso wop'ngo'maho. ¹¹ Mijo me'wampe'njo so'nji mijo iyoho'njo so'nji afamo lolifaweho. ¹² Nje a'amufu, iyo fisayo somo ikwonjajo unto'nawo'montolaho. Iyo solongkoyo somo fisayo unto'nawo'montolaho. Oso pa'nyoso mijo iyoho'njo lifaweso sopo nta'ni nakwo mijo me'wampe'njo m'fonanehwono. I ose'manji nakwoe mango mta'ni nakwo Mpohumo isamoyoka ujo so'nji a'amu somo sitofo ujo so'nji molanehwono.

Huno wop'ngoso Anitu mta'angofoho.

¹³ Hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako huno wop'ngo notipemanto yo'mayoso huno uy'wo'n'ngkisohwolaho. Kako humaso'manji kako hon'ngkano wop'ngo'nohini yihwosi a'amu nom'ne somne'no wop'ngo'nohini uloho'montonoho. Oseso yo'mayo wop'ngo yososo'no kako kakoe yofe moho'no ma'nyo'njo yoso'manji kako huno'njo ne hweho. ¹⁴ I jije simeho mo'mo a'amu nom'ne sohumne'no wonyo mnawe'manji u nom'ne a'amumo hwotoho fenji jije yofe ho'nomo'nalokuno, ose'manji ole syafisyohotoho. Ngko huno'njo hwo'nyoho. Anituye hungkunomo in'ngkwalokweno. Ose syafisyonji kiko hwasyo hungkuno hnnalokuno. ¹⁵ Oso hunoso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponta'angofoho. Seten oso hunoso kijapmmasofoho. ¹⁶ A'amu fihwo oso huno syafisy'wo'n'ngkisoso simeho mo'mo nom'ne sohumne'no wonyo mnawojoso kako kakoe yofe ho'noma'n'wo'n'ngkiso sohwo kako yoka lonteso yo'mayo wonyo y'wo'n'ngkiso hweho. ¹⁷ I Anitu kakoe huno wop'ngoso nejaposo'manji nakwo huno wonyo ane wop'ngo'nohini wosyofisyantanoho. I nakwo nom'ne a'amu sohwanji ikujoho mafongki'nyo'manji simeho pompenjiyo'njo wohumantanoho. Nom'ne a'amufe hungkunomo haloho wopeentanoho. Nom'ne a'amu somne'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo ufo'mantanoho. U nakwo Anituye huno wop'ngo hi'njon'i'manji nakwo a'amu hopi'nonohino somo wop'ngo'nohini ulohof'wo'n'ngkuhwone'nwoho. Mango'nohino l'wo'n'ngkuhwone'n'i'maho. O'o, ne'njo'nohini l'wo'n'ngkuhwone'nwoho. ¹⁸ A'amu simeho pompenjiyo'njo hn'nwi nom'ne so'nji simeho afa inontani nakwoe yahinoso wopuyo pa'nyofoho. Wopuyo hiso hulасoso wopuyo engo me'wampe'njo

umo'nîmontonoho. Oso pa'nyoso nakwoe honîngkano wopîngo'nohini imo'nonefoho.

4

A'amu hwahoponjo yahinomo inîngkawowo'nîngkiso sohwo Anîtuye mango hweho.

¹ Yo'mayo yoka so'nji ikujoho so'nji peho emawo'nîngkisoto. Yo'mayo so'no sîmeho fefoyo semo'nonto huno wopîngoso ehilofahonîngki sîmeho fefoyoso ifeehu'mokasi lohofonto yoka'nji ikujoho'nji emawo'nîngkisofoho. ² Yo'mayo so'no hi semo'nîngkahonîngki oso hiso'no mayoso hopo'maho. Oso'no yo'mayoso mayo'ne a'amu somo wofonjasyantife'no yîwo'nîngkohofofoho. Nom'ne a'amufe yo'mayoso uhwonontîfi womano lontîfi i oso'no mayo honîngkanoso pîku'nnyo so'no sekwo yoka hnnontîfi ikujoho fongki'nîwo'nîngkohofo kuyoho. Sekwo Anîtumo yo'mayo so'no jomo mujo'njo yontîfeso momaso'njo yîwo'nîngkohofo kuyoho. ³ I oso hi semo'nîngkiso so'no Anîtumo jomo ulîfijo'manji kako mosejaponehoho. Hwapîngoso sekwoe huno ito'no mosyafîsiyo'njo yontîfi a'apahomnohini syafîsyîwo'nontîfi jomo ulahonîngkofi mosejapîwo'nîngkisofoho. ⁴ Sekwo olo pa'nyo kuyoho. Ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'nîngkisiyoho. Sekwo huno maseyoho liyohoho. Hwe fihwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'no umo'nîngkiso'manji kako Anîtuye mangohwo nto i'mofapohoho. Sekwo Anîtuye mehomi soku sekwo hwahoponjo yahino so'no hi semo'nososo sekwo ape fisi kakoe hwehumo elojisyasi lohofonto hwehwoe mango sohwanji humawo'nîngkisiyo pa'nyo kuyoho. ⁵ Anîtuye hungkuno ole naliso, Anîtu kako nakumo namtî'mokumentiso sohonta kako nakwoe huyo'mango nejapmmentisofoho. Nakwoe huyo'mango hiloso yo'mayo wonyo hwahoponjo somne'no umo'nîwo'nîngkiso hweho. Oso hungkunoso siki mtî'mokumentohofoho so'no losyofîsyalokwofo.

⁶ I oso'no oso sîmeho fefoyo yo'mayoso nelohofahonîngki Anîtu kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo somo uyakolofonto wonyohofiyo nefo'mawo'nîngkiso hweho. Anîtuye hungkuno mtî'mokumentohofoho sohwa nom'nepo ole naliso, A'amu yokumpohn'nyo imo'nontîfi hahn'nyo iwo'nîngkohofoho somne'no Anîtu kako ngkilaho liwo'nîngkisofoho. I a'amu hwahopo pawowo'nîngkohofoho somo Anîtu wonyohofiyo ufo'ma'mtonoho. ⁷ Oso'no sekwo Anîtuye hungkuno haloho popmno. Kakoe hungkunomne'no enjwa'mo fosyohumamno. Sekwo Setenîmo hwotoho fîfijoso kako hiyaso wale'mo'mtonoho. ⁸ Sekwo Anîtu kakine'nohini wosyofîsyano lîfijo'manji kako sekumne'nohini wosyasyefîsyono. Sekwo honîngkano wonyo'njo sohwasî oso wonyo hiso nîhu'nahone foho'naopmno. A'amu hofîkoe aho kiho'njo honîngkonontîfi mijo yatîku'nontîfeso kiho'maso imo'nîwo'nîngkiso hopaso sekwoe sîmehoso wasemo'nono. Sekwo sîmeho hufa'u'njo soku sekwo Anîtumo jomo ulîmno. Sekwoe wonyo wae weesimo'montonoho. ⁹ Sekwoe honîngkano wonyomne'no hi tango seyîhwoso'no humotaho filîmno. Sekwo honîngkano wonyo'njo tîkafo jalokwofo soku sekwo humotaho filîmno. Sekwoe honîngkano wonyo so'no sîmeho wopîngo'njo soku hi tango waseyono. ¹⁰ Sekwo Mpohumo ole ulîmno. Ngko wopîngo ane hwo'nyoho. Kîko

mon'fo'mayo'manji ngko ni'hu'nahone hwo'nyoho. Ose ul'fijo so'no An'itu sekwoe simeho anga'nohino sehon'ngkuhwosi kako sekwoe yofe woho'noma'mtonoho.

Nom'ne a'amu somne'no sitofu nulohotoho.

¹¹ Nje a'amufu, An'tuye hungkuno ole nalohi, sekwo nom'ne somne'no sitofu wonyo hungkuno'nji nohnnyo'eno. I oso'no a'amu fihwo sitofu uloso sohwo kako An'tuye hon'ngkanamne'no sitofu lalofoho. Sekwo An'tuye hon'ngkanomne'no hungkuno wonyo lifijo'manji sekwo An'tuye hungkunomo hwotoho fifijoso An'tuye hungkunomo ito'no wom'hwajantife'no yalokwofo. ¹² Hon'ngkano hungkuno hwap'ngoso An'itu kenga'nohino hweho. Kako'nohino a'amufe hungkunomo ito'no ihumajiyo hweho. Kako'nohino kakoe hungkunomo a'amu haloho peso somo asomo utimayo'ne hweho. U kako'nohino kakoe hungkunomo a'amu haloho maposo'njo somo tikano m'hwajone hweho. Oso'no sekwo nom'ne somne'no sitofu ujo soku hofikoe hon'ngkanomo ito'no m'hwajiyo ku'maho. Nehopi, sekwo hopo'maho.

Nakwo yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwaloho.

¹³ Sekwo ole hnn'wo'n'ngkohoho, olohontal'keno mo'n'ngkal'keno nakwo ango nom'nepo nuhwasi soswo anga'no neyakolof'hwoso'no syoho y'hwasi hamniyoho engo wotipemantanoho. Ose hnn'wo'n'ngkohoho soku haloho upa'n'imno. ¹⁴ Sekwo mo'n'ngka i'mofapone so'no huno maseyohoyohoho. Nakwo olo hwaho lopo humalohwoneso tikayo pa'nyo'nwoho. Tikayo hiloso nosyonteso moi'wo komo'no imo'n'ngkiso pa'nyo'nwoho. Nakwo olo hwaho lopo sikuno pi'n'ngko mohumulohwono. Oso'no nakwo yo'mayo so'no uyano molanehwono. ¹⁵ O'o, ole wolano. Nakwoe Hwe Engo sohumo ole umo'noso'manji nakwo nohumehwasi yo'mayo syohoso uyantanoho. Ose wolano. ¹⁶ I olohonta sekwoe yokumpohn'nyo so'no ho'noma'nontifi yo'mayo syoho iyo so'no nakwo hoponoho lalokwofo. Ose syafisyikutoho. Oso yokumpohn'nyo yahino imo'nyoso wonyofoho. O'o, ole fisyafihupmno. Yo'mayo nakwoe Hwe Engo sohumo umo'nososo oso'nohino uyano. ¹⁷ Oso'no hwe fihwo kako hon'ngkano wop'ngko so'no huno uyo'manji oso hon'ngkano hiso miyo'manji kako wonyo iwo'n'ngkiso hweho.

5

A'amu hamniyoho engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁻⁶ Sekwo a'amu hamniyoho engo'njo soku nje hungkunomo haloho upa'n'imno. Sikuno mofonepo moi'wo umo'n'imonte'no yalofoho. Oso'no sekwo hamniyoho engo peho'no hu'mesyalokwofo. Sekwo olo hwaho lopo nohumantifi yo'mayo ho'yango wokoso hwapife nomantifi sekwoe a'apahomne so'no syafisyontifi simeho wop'ngko'njo humawo'n'ngkohoho kuyoho. Yahino olo so'no fisyafihupmno. Nakwo yahu fihumo wosopayo engo uyontaneso engo imo'n'ngkahon'ngki nakwo fonjasyontane non'wo'n'ngkuhwone'nwoho. Oso pa'nyo sekwo wopayo engo nontifeso yahu pa'nyo afofo'njo imo'n'ngkahon'ngkofi we'enepe sekwoe sikuno sekumo fonjasesiyo'neso mofonepo nto imo'n'imaho.

Sekwo a'amu wonyo honîngkano ane somo hungkuno ito'no mîhwajîyo ango somo ipemotapontîfi hofîkine'no fonjasiyo'ne hungkuno ho'nasyîwo'nîngkohofofoho. Hofîkoe hungkuno ane'njo nohumentanîngkofi fonjahumentohofofoho.

Upa'nîmno. Sekwoe syoho selohofiyoso syoho tohohmtnno'njo yahonîngkofi hofîkoe hamniyoho fehohnjoso sekwo muyo'njo mokosyohumentanîngkofi syoho selohofiyi sohwafe humotahoso ho'nîngkahonîngki nakwoe Hwe Engo Anîtu yo'mayo ahwomomjo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako nto upa'nîngkohoho. Oso hiso'no yo'mayo tango se'maso so'no sekwo huno syafîsyîkuji johu lîkuji humotaho filîmno. Sekwoe ho'yango hopi'nonohinoso wonyo umo'nîmonte'no yohoho. Hwapîfe somo wo'nafiyo'nji mote'nji wonao'montonoho. Sekwo a'amu nom'ne somo mufo'mayo so'no hamniyoho yo'mayo hu'meesyîwo'nîngkohofoso wonyo umo'nîmontonoho. Sekwo hamniyoho engo so'no sîmeho semo'nyoso oso huno sohwo sekwoe a'apahomo toho hopa nîhu'nahone wonyo wonasemo'mtonoho.

Hwe Engo asomo pone so'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano.

⁷ Oseso nje a'amufu, sekwo hofiyo fohontohumamno. Sekwo huno seyohoho. Syoho kakwo'yohwo sohwo wopayo wopîngo imo'nyo so'no hontohumaho. Ifoyo syonto mofehi'nyo lonteso kako wopayo'no hofiyo uhwontohumawo'nîngkisofoho. ⁸ Oso pa'nyo sekwo Hwe Engo asomo peso'no hofiyo fohontohumamno. Kakoe sîkuno mofoneponoho. Oso'no sekwoe sîmeho fisosofitofîsyohumunîmno.

⁹ Nje a'amufu, Sekwo yoka'nji sitofonî hnnyo'eno. Anîtu sekumo hungkuno ito'no mesehwajonohoho. Nakwoe Hwe Engo nopîhwosi kakoe sîkuno hungkuno ikwolofoneso we'enenepi umo'nîmonte'no yohoho. ¹⁰ Nje a'amufu, Hwe Engo sohwoe hungkuno kakoe yokumpohn'nyo'nji a'amu lîmotofo sohwanne'no fîsyafîhupmno. Yo'mayo tango hofîkimo u'mahonîngki Hwe Engo hofîkimo utîmayo'ne hofiyo hontohumamotofofoho. Oso pa'nyo sekwo hofiyo fohontohumamno. ¹¹ Ole lîwo'nîngkuhwoni, Anîtuye a'amu tohino mantîfeso yokumpohn'nyo lohofontîfi sîmeho wopîngo'njofoho. Ose lîwo'nîngkuhwonefoho. Sekwo Joup oso humne'no nto upa'nîmentohofofoho. Kako tango mîkunîmposo notîpemanto Anîtumne'no yokumpohn'nyo loho'mentiso hweho. Tîfi Anîtu kako Joupîmo wonyoangkafo ulohomentiso so'no sekwo huno moi'wonoho. Oseso Anîtu kako a'amu so'nyumo hitoho engo ulofahonîngki sîmeho wopîngo mîkunîmposo nejapîwo'nîngkiso hweho.

Nakwo hufa'u sîhnehwanne'no lohono eso nolîhwaloho.

¹² Nje a'amufu, olo hungkuno tango'njo upa'nîmno. Sekwoe hungkuno nehopi imo'nyo'ne so'no nehopi Anîtumne'no lohono eso nolîkutoho. O'o, sekwo hungkuno nehopi'nohino lîfîjo so'no nom'ne hungkuno peho'neto. Oso'no sekwo eno ulîkuji eno'nohino eso hoponoho. Sekwo awonoho ulîkuji awonoho eso nehopi'nohino ulîmno. Sekwo Nehopi Anîtumne'no lohono eso hwasyo ose lîfîjoso Anîtu kako tohino sejapoloho.

Anîtuye a'amu ne sohwo a'amu mnokino'njo somne'no Mpohumo jomo ulososo wopîngo umokumontonoho.

13 A'amu fihwo sekwo'nji humaso sohwo tango u'maso'manji kako Mpohumo jomo ulono. Nom'nehwo simeho wop'ingo'njo humaso'manji kako Anitumo isamayoka ul'hwosi Anituye yofe ho'nomayo'ne ta walono. 14 A'amu mnokino'njohwo humaso'manji kako hwe engo a'amu Anituye simeho a'amu somo mokosyohumayo somne'no joho ulono. Hofiko nop'kuji hwone mijo ahopo ehasikuji a'apahopo aho ulonjimokukuji Hwe Engo Jisas sohomo wop'ingo umokinyo'ne jomo ulife. 15 A'amu hiso Hwe Engo sohomo simeho hi'ntnnono nehopi uy'wo'n'ingkohofom'nanji Hwe Engo sohomo jomo ul'hwoso'no oso Hwe Engo kako mnokino'njo sohomo wop'ingo umokumontonoho. A'amu mnokino'njo sohwo hon'ingkanu wonyo'njo'manji Anitu wonyo homo somo wae weeo'montonoho. 16 Sekwo hon'ingkanu wonyo imalofom'nanji sen'ingkwa'wehwosamo yoloho ul'mno. Sekwo sen'ingkwa'wehwosanjimne'no Hwe Engo sohomo jomo ul'fijo so'no kako nosefo'mahwosi wop'ingo wosemukumontonoho. A'amu hon'ingkanu wonyo ane simeho anga'nohino'njo sohwo kako Hwe Engo sohomo jomo uloso'manji Hwe Engo sohwo yokumpohn'nyo ufo'ma'mntonoho. 17 Ilaija Anituye hungkuno limojo sohwo kako nakwo pa'nyo humamojo hweho. Kako simeho anga'nohino'njo nohumanto Mpohumo ifoyo masiyo'ne jomo ulahon'ingki soswo hufa'u s'hune nom'ne hwasyopo uyakolofontan'ingki ifoyo mahu'mmojofoho. 18 Oso hohosohonta Mpohumo ifoyo siyo'ne apa'no jomo ulahon'ingki ifoyo syahon'ingki yo'mayo nonyo wosopayo apa'no foka'mentisofoho.

A'amu Anituye hon'ingkanomo hwosopeefososo nakwo asomo utimano.

19 Nje a'amufu, hwe fihwo sekwo'nji humaso sohwo kako Anituye hungkuno ne somo ul'iko'mantu hon'ingkanu wonyomo apa'no in'ingkaweso'manji nom'ne sohwo oso a'amu huhwo sohomo hon'ingkanu wop'ingomo asomo ipemotasoso so'no ole so'no huno fisyafisyu. 20 A'amu fihwo kako nom'nehwo hon'ingkanu wop'ingomo asomo ipemotaso so'manji kako oso hwe wonyo sohwoe huyo'mangoso tikano mta'ni iwosipema'masofoho. Anitu kako hwe wonyo sohwoe wonyo hon'ingkanu somo wae weeo'montonoho. Hungkuno osohopeho.

1 Pita

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Saimoun Pita Mt+mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-tili* (33) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo simo'mjo loso Saimoun Pita mt+mokumentisofoho. Pita kakoe ango Mpetisaita humanto inaniku syoho imojo hweho. Tifi kako Jisasiye inomokomoyo imo'nimentisofoho. Pita olo iyoswo hiloso a'amu Jisasi mo iningkunyoso hofikoe angopo uliko'mantifi hwaho engo Pountos, Ngkolesiya, Kapotousiya, Esiya, Mpitiniya, oso'mmeemne'no mt+mokumentisofoho. Hwapingo olo iyoswo mt+mokiyoso olenoho. Yo'mayo tango nihu'no toho pa'nyo oso a'amu homo como uma'monto yahonngki Pita nakwo simo hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyihwasi Anituye songo ne'no humayo so'no wohontohumano. Hofikimo Pita ose ulimonto mt+mokumentisofoho. Olo Pitafe iyoswo ko hiloso Sailas umt+mokiy+mentisotikeno. Sailas Pitafe Ngklik hungkunoso ito'no m+hwajonto mt+mokumentisotikeno. Olo iyoswo loso Pita ango Loum humanto mt+mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofu lihwasu tifi uningkohwano.

¹ Ngko Pita'ni Jisas Kilaisye hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Anitu sehwasopo'mentiso soku sekwo sekwoe pone hwapingo sopo nuliko'mantifi hwaho Pountos'nji Ngkolesiya'nji Kapotousiya'nji Esiya'nji Mpitiniya osopmmeemne'no humpo'mentohoho sokune'no olo iyoswo loso semt+mokiyalokweno.

² Anitu kako sekune'no huno syasyefisyonto kako sekumo kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentiso kuyoho. Oso'no sekwoe simo mo'mo Anituye Towahunu Wopingo sohwo kako syoho yalofoho. Osopo nohumanto kako Jisas Kilaisye hungkunomo sekwo tifi nto'no iningkafitne so'no kako sekwoe honingkanu wonyo como wae yasemofone syoho iwo'ningkisofoho. Jisas Kilais kakoe honyo sekumne'no usihuma'mentiso so'no sekwoe wonyoso wae yaofahonngki sekwo a'amu songo pa'nyo kiho'maso kuyoho. Anitu sekune'no simo hwapingo umo'nyo so'nji kakoe hitoho engo so'nji sekumo engo weesemofono.

Nakwo songo ne'no humayo'neso ahwomomo nehontohumaho.

³ Anitu kako nakune'no hitoho engo ulofahonngki kakoe hwomu Jisas Kilais nakwoe wonyo'ne poyo pe'nyo'ne uhwat+mentisofoho. Jisas nope'ningskahonngki Anitu kako apa'no songo ulika'mentiso so'no nakwo kakoe a'amu ne imo'nontani olohonta nakwoe yahino songo'nji humalohwone hn'nwi kako asomo netimayo'ne hontohumalohwono. Oso'no nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisye kaningkwohwo Anitu osohumo isamoyoka ulihwasu kakoe yofe woho'nomano. ⁴ Yo'mayo wopingo nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi maneso Anitu kako ahwomomo ho'nahumentisoso weho. Oso yo'mayo wopingo ahwomomjo wojo hiso wonyo mmo'nonehoho. O'o, ne'no nowentihwonefoho.

Anitu kako oso hiso nto'no esyohumanto nakune'no ahwomomo motohontonemokosyohumaho. ⁵ Sekwo Anitumne'no huno ne'no syafisyontifi simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohoho so'no Anitu kako yokumpohn'nyo'nji hofiyu semokosyohumentan'ngkuhwosi sekwo yo'mayo wop'ngoso womantifeho. Sikuno moi'wo imo'noso sohonta Jisas nakumo asomo netimayo'ne poso sohonta yo'mayo wop'ngo nakumne'no nto'no esyohumasoso utihwa'nyopo i'mofap'hwoso'no uhwonantanoho.

⁶ Sekwo Anitu yo'mayo wop'ngo sejapone so'no huno syafisyikui s'imonyo fiy'mno. I oso'no olohonta yo'mayo tango se'mayo so'no sekwo iyoho sen'ngkuhwoloho. O'o, yo'mayo wop'ngo sekwo tifi no'mo mapitne so'no sekwo huno syafisyikui simeho wop'ngo'nji fosyohumanno. ⁷ Anitu kako ole syofisyalofoho. Yo'mayo tango u'masoso hofiko ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopalokwofoso yokumpohn'nyo uto'monnoho. Anitu kako ose syofisyalofoho. Oso pa'nyoso a'amu ahwomo yokino mt'i'mokuwo'n'ngkohoho sohwa hofiko ahwomo yokinoso toho engo sopo iloho yontifi yo'mayo hintalinyoso moi'wo imo'n'ngkahon'ngki ahwomo yokino ne'nohinoso lifawowo'n'ngkisofoho. Oso ahwomo yokinoso sekwoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyalokwofo somo muyakolofoneho. O'o, oso ahwomo yokinoso wonyo imo'n'ngkuhwoso'no sekwoe simeho hi'ntnnonohino uyoso ne'no nowentihwonefoho. Yo'mayo tango se'masoso sekwoe simeho hi'ntnnono uyoso yokumpohn'nyo imo'n'ngkuhwoso'no ne'no nowentihwonefoho. Oseso Jisas Kilais utihwa'nyopo p'hwoso'no sekwo simeho hi'ntnnono uyalokwofo so'no sekwoe yofe engo nomafikuji Kilaisiye yokumpohn'nyo so'nji nomafikuji ne'no nohumantokutnefoho. ⁸ Sekwo Kilaisimo muhwonyo'njo ko yontifi kakine'no sekwo simeho umentohofofoho. I olohonta sekwo kakimo muhwonyo'njo yontifi kakine'no huno ne'no syafisyontifi s'imonyo yalokwofo. Oso s'imonyo iyo hiso yo'mayo hwahoponjo somne'no s'imonyo iwo'n'ngkohoho somo hwofilo'nyofoho. U a'amu hofiko oso s'imonyo iyo homo somne'no huno muyoso hofikoe huno nto'no ehohosasiyo'neso nakwo pipi ufo'manehwono. O'o, awonoho. ⁹ I hwap'ngoso nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokuhwone so'no Anitu kako nakwoe huyo'mangoso songo imokalofoho. Huyo'mango songo hiso Anitu'nji ne'no humayo'nefoho.

¹⁰ Oso wop'ngo Anitu nelohofalokunjo so'no hohonta a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwa hofiko hungkuno hiso ifalifaliyo mt'i'mokontifi hwap'ngo ne so'no wejokwojosyano lontifi syoho engo ko imentohofoso hofiko hwap'ngo ne so'no huno mosyafi'hu'mmentohofofoho. ¹¹ Kilaisiye Towahuno osohwo kako hofikoe simeho mom'mo nohumanto hofikimo ul'mento, Tifi no'mo Kilais kako tohino kengo kengo mahwosi kako yofe engo manefoho. Ose ulahon'ngki hofiko ul'mentohofi, Sikuno ntisomo imo'noneto. Oso sikuno homo somo peho peho imo'noneto. ¹² Oseso Anitu hofikimo utihwamento, Ngko olo hungkuno selalokwe loso sekwoe sikuno lomne'no moselalokuyohono. O'o, a'amu tifi imo'n'fijo osomne'no lalokweno. Ose lutihwamentisofoho. A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa hofiko olo hungkuno loso sekune'no

mti'mokumentohofofoho. Oseso olohonta a'amu Anituye hungkuno wopingo selimentohofoso oso hungkuno hiso selimentohofofoho. Anitu kakoe Towahuno Wopingo ahwomo mta'ni uhwojahonngki oso Towahuno huhwo sohwo kakoe yokumpohn'nyoso oso a'amu somo uyahonngki hofiko oso hungkuno hiso selimentohofofoho. I a'amu ahwomomjoso hofiko Anituye hungkuno hwapingo ne so'no wotipemantifi'no yalokwofo. Neso hofiko huno muyofoho.

Nakwo kiho'maso'nji humayo'ne Anitu nakumo joho nelalofoho.

¹³ Oseso sekwo sekwoe hunoso nto'no ikwesya'fisy'kuji nto'no fohontohumamno. Yo'mayo yahino wonyoso ikutoho. O'o, sekwo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo pihwosi kako sekumo yo'mayo wopingoso sejapone so'no huno syafisy'kuji nto'no fesyohumamno. ¹⁴ Hohonta sekwo Anitumne'no huno ito'no maseyo sohonta sekwoe simehoso kako wonyo umo lonte osomo sekwo iningkamotofofoho. I oso hiso apa'no ikutoho. O'o, sekwo Anituye mehomi soku, sekwo kakoe hungkunomnohini finingkamno. ¹⁵ Anitu kako kakoe mehomi imo'nyo'ne sehwasopo'mentiso sohwo kako wonyo ane humaso so'no sekwo hoku Anitu pa'nyo honingkano wonyo'maso hmmo'n'mno. Oso'no nakwo yo'mayo iwo'n'ingkuhwoneso honingkano wonyo'maso uyano. ¹⁶ Hwapingoso a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofohi, Anitu nalimento, Ngko honingkano wonyo ane hwo'nyoho. Oso'no sekwo hoku honingkano wonyo ane fesyohumamno.

Ose mti'mokumentohofofoho.

Anitu kakoe Hwomu Jisas Kilais olo hwaho lopo uhwatimentiso sohwo kako nakumo mpe enemayo'ne kakoe honiyo usihumanto pe'nimentisofoho.

¹⁷ Sekwo Anitumo jomo ulantifi, sekwo ole uliwo'n'ingkohofi, Mpohwo. I ose ko ulontifeso ole so'no fisyafihupmno. Naningkwohwo huhwo sohwo kako a'amufe yofe engo somne'no mosyafisiyo'njo iwo'n'ingkisofoho. O'o, kako a'amu anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no kako yano ilofiwo'n'ingkiso hweho. Oso'no sekwo Anituye mehomi olo hwaho lopo humalofu soku olo hwaho loso sekwoe hwapingopo'maho. O'o, kihn'nawo'nyo kuyoho. Sekwoe hwapingo neso ahwomomnoho. Oso'no sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji sekwoe yahino so'nji hano emoyo so'ntnno huno nto'no fisyafihupmno. Anituye simehoso tango ifisyimofanoho likuji huno nto'no fisyafihupmno. ¹⁸ Sekwo huno moi'wonoho. Hohonta sekwo sekwoe ajuyohwosafe yahino somo tipemantifi ne ane siki humamotofofoho. I oso honingkano sikinjo homo somo humentan'ngkofi Anitu kako mpe esemanto isihutofosema'mentisofoho. Anitu kako sekumo mpe esemayoso yo'mayo hwahoponjo hamniyoho wonyo imo'n'iwon'ingkiso oso'nji mpe esema'mentiso'maho. ¹⁹ O'o, kako sekumo Kilaisiye honiyo oso'nji mpe esemanto isihutofosema'mentono. Oso honiyoso olo hwaho lophonjo hamniyoho hopi'nono mihu'mokin'ingkuhwosi oso honiyo homo somo mpe iyoso hopo'maho. Oso hohosohonta a'amu hofiko wonyomne'no yahu sipsip wonyoangkafonohini wonyo ane'njosofonjokisahumotofofoho. Oso pa'nyoso Kilais kako

honɪŋkano wonyo ni'hu'no ane sohwo kako nakwoe wonyomne'no poyo pe'nɪmentisofoho. ²⁰ Nakwoe hwaho mamti'mokiyo sohonta oso syoho homo somne'no Anɪtu kako Kilaisimo uhwosopo'mentisofoho. Kilaisi huwwo sohwo kako olohonta sikuno moi'wo umo'nɪmonte somo sekumo wopɪngo selohofon'neso uti'hwaniyopo nto i'mofapohoho. ²¹ Kilaisi kako sekumo nosefo'mahonɪŋki sekwo Anɪtumo si'meho hi'ntnnono uyalokwofo. Anɪtu kako Kilaisimo apa'no songo ulikafonto yofe engo uyɪmentiso so'no sekwo huno olo so'no seyohoho. Anɪtu kako sekumo apa'no songo woselika'montonoho. Oso'no sekwo oso hiso'no si'meho hi'ntnnono uyɪkui si'meho wopɪngo'nji fohontohumamno.

Nakwo nom'ne a'amu somne'no si'meho ne'njo uyano.

²² Sekwo Anɪtuye hungkuno ne somo inɪŋkwalokwofo so'no sekwoe si'meho wonyo ane pa'nyo imo'nɪngkohoho. Sekwo sekwoe yo'mayo so'no huno mosyafisiyo'njo yontifi sekwo nom'ne a'amu somo si'meho uyalokwofo. Oso sekwo si'meho ne'njo uyo hiso mango mta'nnohini likutoho. O'o, sekwo nom'ne a'amu somo si'meho ne'njo uyo so'no syoho yokumpohn'nyo fiyɪmno. ²³ Sekwoe songo humayo yahinoso songofoho. Oso songo humalofo hiso senɪŋkwowho'ya'u mta'ango'maho. O'o, Anɪtu engolopohamo songo humaso sohumta'angofoho. Nanɪŋkwowho ya'u siko nakumo songo humayo nejapi'wo'nɪŋkisiyoso moi'wo umo'nɪmontonoho. Olo nom'ne songo humayo songo loso Anɪtuye hungkuno ne mta'angofoho. Kilaisi Anɪtuye hungkuno sohwo songo ne'no humayo'neso hwapɪngo hweho. ²⁴ A'amu Anɪtuye hungkuno mtɪ'mokumentohofoho sohwa ole mtɪ'mokumentohofi, Nakwo hwe moya'mi olo hwaho lopo humalohwone hn'nwi hoja pa'nyo'nwoho.

Yo'mayo yofe engo, ou, ho'yango engo mentaneso hoja pa'nyoso siɪfiyo lonto yofoho iwo'nɪŋkisofoho.

²⁵ I oso'no nakwoe Hwe Engo sohwoe hungkuno engolopohamo ne'no nowenti'hwonefoho.

Ose li'mentohofofoho. Oso hungkuno wopɪngo hiso hofiko sekune'no selimentohofofoho.

2

Nakwoe Hwe Engo Jisas sohwo kako engkwosaho fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawo'nɪŋkiso pa'nyo hweho.

¹ Sekwo yo'mayo yahino wonyoso foho'naopmno. Hwasyo hungkuno so'nji hungkuno mango'nohinojo so'nji foho'naopmno. A'amu ho'yango engo'njo somne'no si'meho tohino semnyoso foho'naopmno. U nom'ne a'amu somne'no sitofo ujoso foho'naopmno. ² Nakwo huno nayohoho. Mehomi we'eso hofiko amno wonantifi humotaho'nohini li'wo'nɪngkohofofoho. Oso pa'nyoso sekwo Anɪtuye hungkuno ne somne'no humotaho filɪmno. Oso hungkuno hiso sekwoe huyo'mangomnefoho. Oso hungkuno amno pa'nyoso sikuno huhwo huhwi nonɪŋkui yokumpohn'nyo ni'to'nɪŋkui Anɪtu'nji wopɪngo wohumantifeho. ³ Anɪtu kakoe yahino wopɪngo seti'hwamaso so'no sekwo inɪŋkawentifi oso homo somne'no huno syafisiyontifi oso yahino me'wampe'njofoho lalokwofo.

⁴ Sekwo Jisas Kílais songo ne'no humawo'níngkiso sohumo u'mapmno. Kako engkwosaho fompokumo miyo'njo engolopohamo ne'no wontnnawowo'níngkiso pa'nyo hweho. A'amu hwahoponjoso hofiko oso engkwosahoso nakwolaho lontífi wae yao'mentohofoho. I oso engkwosaho homo somo Anítu kako nohwosopento yofe engo mulímentisofoho. ⁵ Sekwo hoku ango yokino fompokumo miyo'njo ne'no wontnnawowo'níngkiso pa'nyo soku Jisas Kílaisímo nu'mafíkujo'no Jisas kakoe ango ne wasemokumontonoho. Oso ango homo somo kakoe Towahuno wohumamontonoho. Osopo sekwo kakoe syoho ulohofiyo imo'níngkuji Anítumne'no yo'mayo syohoso ikujo'no Anítuye símeho wopíngo umokumno. Oso'no nakwo Jisas Kílaisímne'no yo'mayo syoho yasoso'no Anítu kakoe símeho wopíngo umo'nímontonoho. ⁶ A'amu Anítuye hungkuno mtí'mokumentohofi, sohwa Jisasímne'no ole mtí'mokumentohofi,

Upa'nímno. Ngko ango yokino hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo itofomokosyohumayo'ne engkwosaho wopíngo wonyoangkafo anga'nohino sohumo uhwsopo'mentohofoho.

I oso engkwosaho hiso ngko pone songo Saiyon sopo wonjahumentohofoho.

I a'amu hofíko oso engkwosaho wonjahumentohofoho sohumo hofíko símeho hi'ntnnono uyíkuji hofíko kakine'no wonímango munonehoho.

Ose mtí'mokumentohofoho. ⁷ A'amu Kílaisímo símeho hi'ntnnono uyíwó'níngkohofoho somo oso engkwosaho Kílais sohwo kako hofíkimo hofiyo ufo'ma'montonoho. I a'amu kakimo símeho hi'ntnnono muyo'njo somo kako mufo'manehoho. Ole mtí'mokumentohofi,

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango injuwo'níngkohofoho sohwa nakwolaho lontífi syoho iyo sohwa hofíko wae yao'mentohofoho loso

olohontajo engkwosaho loso angomo sosofitofone hwapíngo imo'níngkohoho.

Ose mtí'mokumentohofoho. ⁸ I nom'nepo a'amu símeho hi'ntnnono muyo'njo somne'no hofíko ole mtí'mokumentohofi,

Oso engkwosaho ho'nao'mentohofoho sohumo a'amu hofíko entofomafíkuji wopíwesyantífeho.

Ose mtí'mokumentohofoho. A'amu hofíko Anítuye hungkunomo hwotoho fewo'níngkohofoso hofíko oso hungkuno homo somo entofomafíkuji hofíko wopíwesyantífeho. Anítu kako oso yahino hiso í'mofapone so'no huno uyímentisoso ne imo'nementisofoho.

Nakwo hwe moya'mi Anítuye temtifo'nwoho.

⁹ Sekwo sokumo Anítu kakine'no sehwsopo'mentiso so'no sekwo kakoe a'amu ne imo'nímentohofoho. Sekwoe Hwe Engo nemokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo kuyoho. Oso'no Anítu kako sekumo honíngkano wonyo ane imo'nyo'ne sehwsopo'mentiso kuyoho. Sekwo Anítuye a'amu ne sokumo kako sekumo wopíngo selohofiwo'níngkiso so'no nom'ne a'amu somo filutíhwamno. Ole nakumo naloho'mento, Símo'mo sekwo síkwo'mjoho'mo nohumantaníngkofi kako kakoe pomponaho wopíngopo meshumajímentisofoho. ¹⁰ Símo'mo sekwo a'amu sikiujo pa'nyo humamotofoho. I olhonta sekwo Anítuye temtifo neku humalofo. Hohonta Anítu kako sekune'no hitoho ulo'mentiso so'no

sekwo huno maseyo kuyoho. I olohonta kako sekumo wop'ingo seloho'mentiso so'no huno seyahon'ngki sekwo simeho ne'njo uyalokwofo.

Nakwo Anituye syoho ulohofiyo umo'nano.

¹¹ Nje a'amu soku sekwo olo hwaho lopo kihn'nawo'nnyo kuyoho. Sekwoe hwaho neso olopo mauyoho. Ahomomo weho. Oso'no ngko olo hungkunolo waselimonne'no yohono. Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji sekwoe yo'mayo wonyoso simeho umo lonte so'ntnne'no hohujo fikinjaopmno. Oso yahino wonyo sohwo kako nakwoe huyo'mango nonto wonyo namokonoho likuji hohujo fikinjaopmno. ¹² Sekwo a'amu Anituye hungkunomo in'ngkawowo'n'ngkohoho soku sekwo a'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkohoho so'nji ajwopo nohumafikuji sekwo hon'ngkano wonyo ane hano nto'no f'wanimno. Sekwo a'amu Anituye hon'ngkanomo in'ngkawowo'n'ngkohoho so'no hofiko sekumo sitofo seliwo'n'ngkohoho oso a'amuso hofiko ikinjaofontifi sekwoe syoho wop'ingo somo sehonontifi oso sikuno Anitu kako hungkuno ikwolofone'ne poso sohonta hofiko Anitu kakoe yofe noho'nomapitnefoho.

¹³ Sekwo Anitumne'no huno nto'no syafisyikujimanji olo hwaho lophonjo hwe engo yofe hwofilo'nnyo sohwo hwaho lopo sekumo semokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Anitu kako sekumo hofikoe sifilaku'nyo'mo sehumaj'mentiso so'no sekwo kakoe hungkuno somo haloho popmno. ¹⁴ Oso hwe yofe engo hwofilo'nnyo huhwo sohwamo nom'ne a'amu yofe engo'njo sohwamo enjwa'mo humalofo. Oso huhwafe hungkunomo tifi fin'ngkamno. Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko hofikoe syoho ulohofiyo sohwa hofiko a'amufe yahino wonyo somne'no tohino uyo'ne uhwajikuji nom'ne a'amuso hofiko hwe engo sohwoe hungkunomo haloho pewo'n'ngkohoho osohwafe yofeso woho'nomantifeho. ¹⁵ Anitu kako olo so'no umo'n'ngkohoho. Sekwoe yahino wop'ingo'nohini yahon'ngkuji a'amu hofiko Anituye syoho wop'ingo somne'no sitofo liwo'n'ngkohoho sofe huno wonyo syafisyiwo'n'ngkohoho somo sekwoe yahino wop'ingoso hofikoe mangomo mampi'nyo umokumontonoho. ¹⁶ Sekwo oso hon'ngkano hungkuno Mouses sejapmmentiso somta'ni Anitu isihutofosema'mentisofoho. I oso'no sekwo hon'ngkano wonyoso nihu'no mifitnehofo. Sekwo ole likutoho. Ngko Anituye a'amu ne nto imo'nimaleno. Oso'no ngko hon'ngkano wonyo i'meso tohino moma'mnehono. Ose likutoho. O'o, sekwo oso yo'mayo hungkuno homo somo hohujo ikinjaofikuji sekwo Anituye syoho oso'nohini ulohofiyimno. ¹⁷ Sekwo nom'ne a'amufe yofeso monje isyikutoho. O'o, sekwo hofikoe yofeso foho'nomapmno. I Anituye a'amu ne somne'no simeho uyikuji hofikimo wop'ingo'nohini ulohopmno. Sekwo Anituye hungkunomo haloho pekuji kakoe yofe foho'nomapmno. Hwe yofe engo hwaho mokosyohumayo huhwoe yofeso foho'nomapmno.

Jisas K'laisiye hwotohomo inimokoho'nawehwasi tohino womano.

¹⁸ Sekwo syoho ulohofiyo soku, sekwo sekwoe hwe engo nosekokosyohumawo'n'ngkohoho sofe hungkunomo haloho popmno.

Hofikoe hungkuno homo somo haloho pekuji hungkuno homo somo sekwo enjwa'mo fosyohumamno. Hwe engo wopingo selohofiwon'ningkohofo somnohin+'maho. O'o, hwe engo wonyo selohofiwon'ningkiso sohwoe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. ¹⁹ Sekwo Anitune'no hon'ngkano wopingo'nohini ikujo'no sekwoe hwe engo nosemokosyohumawo'n'ngkohofoso hofiko tohino siki sejapikujo'no sekwo Anitumne'no yokumpohn'nyo ne'no lohofikujo'no Anitu kakoe simeho wopingo umon'montonoho. ²⁰ Sekwo hon'ngkano wonyo imofikujo'no hofiko tohino sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentan'ngkuji Anitu kako sekune'no hitoho mulofe'njo umontonoho. I oso'no sekwo hon'ngkano wonyo ane wopingo'nohini yontan'ngkuji hofiko sekumo tohino siki sejapikujo'no sekwo timo'nohini uhwontohumentan'ngkuji Anitu kako sekumo wopingo waselohomontonoho. ²¹ Hwap'ngoso oso tohino siki mayo yahino homo somo in'ngkayo'ne Anitu kako sehwsopo'mentisofoho. Kilais kako sekwoe wonyomne'no tohino ma'mentiso sohonta kako tohino siki mayo'ne yahinoso hofiyono setihwamentisofoho. Kakoe hwotohomo fin'ngkamno. ²² Jisas kako hon'ngkano wonyoso nihu'no mimmentisofoho. Kakoe mango mta'ni hwasyo hungkunoso maho'nimmentisofoho. ²³ Hofiko kakimo sifajo ko ulahon'ngkofi kako hofikimo sifajo aku mulimmentisofoho. Hofiko tohino ko uyahon'ngkofi kako ole mujofoho. Hwangku ngko tohino mikun'imposo wosejapmmonnoho. Ose mujofoho. O'o, Jisas kako Anitu a'amufe yahino somne'no yano nto'no ulofiwon'ngkiso sohwoe ahomo yo'mayo hiso hon'nahinonto kako Anitu ufo'mayo'ne hontohumamentisofoho. ²⁴ Jisas kako kakoe a'apaho wopingo somo nakwoe wonyo hungkunoso kotosahon'ngki kako iyo hwojiyafiku'nnyo somo pe'nimentisofoho. Oso hopo sopo nope'nonto oso yahino wonyo nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumamojo somta'ni wopingomnohini un'ngkowan'noho. Jisas nakwoe wonyomne'no tohino mikun'imposo ma'mentiso so'no kako sekumo wopingo semokumentisofoho. ²⁵ Hohonta sekwo yahu *sipsip* pa'nyo hon'ngkano hwasyomo uhwsopentifi we'mo imo'naofamentohofofoho. I lohonta Kilais sekwoe huyo'mango semokosyohumawo'n'ngkiso sohwoe kako asomo nosetimahon'ngki sekwo kakimo yahu *sipsip* pa'nyo soku in'ngkwalokwofo.

3

Hwe moya'misiyoswafe hungkunofoho.

¹ A'amu nom'ni hwamne'no syoho ulohofiyon'ningkohofo sohwa kakwo'yohumo enjwa'mo humawo'n'ngkohofo oso pa'nyoso sekwo moya'mi hwehwanjo sofasi sekwoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo fosyohumamno. I hwehwo huhwo sohwa hofiko Anituye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo ikujo'no sekwo hofikimo hungkuno pi'n'nggo lutihwafikutoho. O'o, hofiko sekwoe yahino wopingo somo sehon'ngkuji wopingofoho hnn'ngkuji hofiko huhwa sekwoe Anitumo tifi wosen'ngkapife. ² Sekwoe hwehwo sohwa ole wolantifeho, Nje ape kako Anituye hungkunomo tifi in'ngkawowo'n'ngkisosi kako yahino wopingo'nohini yontesi nje hungkunomo haloho nipewo'n'ngkisiyoho. Oso'no ngko huhwo'ni Anituye hungkunomo tifi un'ngkamo. Hofiko

sekwo hon'ngkano wop'ingo somo sehon'ngkuji ose wohnnant'ifeho. ³ Moya'mi sofasi sekwo sekwoe a'apaho somne'no a'amuso wonahon'ife likuji wokoso yo'mayo yo'mayo manji'mofosongo oso ikuji mijiyomjo oso yo'mayo so'no huno pl'n'ingo syafihu'n'ingkutoho. ⁴ O'o, sekwoe simeho ajwomo'mo oso wokoso wonyoangkafoso fotofahin'imno. Oso simehomjo wokoso hiso olenoho. Sekwo nom'ne a'amu somne'no yoka hungkuno simeho tohino masemnyo'njo sekwoe simeho wop'ingo'nji fosyohumamno. Oso wokoso hiso muyon+mofe'njo ne'no foto'naweho. Oso wokoso homo somo An'itu kako nokohon'ngkuhwosi kakoe simeho wop'ingo umo'n'montonoho. ⁵ Hohonta moya'mi sofa hof'iko An'itumo simeho hi'ntnnono umotofo sofa hof'iko oso simeho'mjo wokoso hiso foto'n'imentohofofoho. Oso wokoso hiso nofoto'nont'ifi hof'ikoe hwehwafe hungkunomo enjwa'mo humamentohofofoho. ⁶ Ap'lohameye ape Sola, kako ose imojiyoho. Sola kako Ap'lohameye hungkunomo t'ifi in'ingkawento nje hwe engo hwasoho ul'mentisofoho. U sekwo oso Solafe yahino somo t'ifi in'ingkafijo'manji sekwo yo'mayo hungkuno sekwoe hwehwo sohwa sel'ifijo so'no iyoho masenonehoho. Oso'no sekwo Solafe mehomi umo'nant'ifeho.

⁷ Sekwo hwe ape'njo sohwasi sekwo huno wop'ingo t'ipemaf'ikujisekwoe ape sofanji hofiyo'no fosyohumamno. Sekwoe yokumpohn'nyo sekwoe moya'mi sofafe yokumpohn'nyo somo yakolo'nnyo hwasoho. Oso'no sekwo hof'ikine'no syaf'isy'ikujifu'f'ikujimno. Oso hwoya'mi hof'iko sofamo An'itu kako hof'ikimo wop'ingo uloho'mentiso so'no hof'iko sekwo'nji songo ne'no humantokutnnefoho. U sekwo oso hwoya'mi sofamo wop'ingo ulohof'ikujino sekwo An'itumo yo'mayo so'no jomo ujoso yo'mayo wonyoso sekwoe mampaho An'itumo jomo ujo somo maseholohofonehoho. O'o, kako wosepa'n'montonoho.

Nakwo simeho afa in'ingkohwasi wohumano.

⁸ Olo hungkuno losojwaofoneso ngko sekwo a'amu hopi'nonohinokune'no wasel'monne'no yohono. Sekwo simeho afa in'ngkuji nom'ne a'amu somo simeho uy'imno. Sekwo sen'ngkwa'wehwosamne'no hitoho selof'iwon'ngkiso pa'nyoso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho selof'ihwoso'no wop'ingo ulohopmno. Yokumpohn'nyo yahinoso foho'naopmno. ⁹ U, a'amu sekumo wonyo selohof'ikujino u sekwo hof'ikimo aku uyo'eno. Hof'iko sitofo sel'ikujino sekwo sitofo aku nul'ikutoho. O'o, sekwo Mpohumo oso a'amu homo somo simeho pompenjo umof'one isamoyoka ul'imno. Sekwo ose ikujo'no An'itu kako wop'ingo waseloho'montonoho.

¹⁰ A'amu fihwo kako An'tuye hungkuno fehohnjo mt'i'mokumentiso sohwo ole mt'i'mokumento,

U a'amu kako ngko simeho wop'ingo'nji wohumamo lihwasi'manji kako hungkuno wonyo'nji hwasyo hungkuno'nji malonehoho.

¹¹ Kako yahino wonyo somo hohujo ikinjaof'ihwosi kako yahino wop'ingo'nohini uyono.

Kako simeho pompenjiyo so'no syoho ihwosi oso yahino wop'ingo hiso not'ipemahwosi oso yahino homo somo t'ifi un'ingkaweno.

¹² An'itu kako kakoe a'amu yahino wop'ingo'njo somo uhwon'wo'n'ingkisofoho.

Oseso Anitu kako sikuno engolopohamo hofiko jomo uliwo'n'ingkohoho somo haloho pewo'n'ingkiso hweho.

Oseso Anitu kako a'amu hofiko wonyo iwo'n'ingkohoho somo uhwonoto kako hofikine'no simeho tohino umn'ingkuhwoso'no kako tohino uyo'ne hweho.

Ose mti'mokumentisofoho.

Nakwoe yahino wopingo iwo'n'ingkuhwone somne'no tohino mayoso wopingofoho.

¹³ U sekwo hon'ingkanu wopingomo wowano likuji yokumpohn'nyo yoho'n'ifijoso wonyo tihwo wasemokumontolo. O'o, awonoho. ¹⁴ I oso'no sekwoe yahino wopingo somne'no tohino mafikui u sekwo simonyo engo fiy'mno. I oso'no sekwo sekwoe yahino wopingo somo in'ingkwentan'ingkuji hofiko nosehon'ingkuji hofikoe yahino wonyo so'nji sekumo iyoho wesemofano likuji selohofikujo'no sekwo iyoho sen'ingkuhwoloho. Huno pi'n'ingo sey'hwoloho. ¹⁵ O'o, awonoho. I Kilais kako jije Hwe Engo imokohojo'no kako'nohini wokumokosyohumano. I oso'no a'amu hofiko sekumo ole woselohonantifeho. Sekwo yo'mayo wopingoso womano lontifi hontohumalofoso peho'neto. Ose selohon'ingkujo'no sekwo hofikimo hungkuno asomo komo'no ujo'neso sekwo nto'no fesyohumamno. Hungkuno hiso hofikimo hofiyo'no filut'hwamno. Sekwo hofikoe hunomo monje isy'kutoho. ¹⁶ U sekwo yo'mayo iwo'n'ingkohoho so'no sekwoe simeho sohwo wonyo hwasoho makijo'njo yoso'manji a'amuso hofiko sekwo Kilais'mo in'ingkwawalokwofo so'no sitofo selikujo'no hwanguk sohonta hofiko hwasyo hungkuno sejo so'no wonimango engo unimontonoho. ¹⁷ U nakwoe yahino wopingo iwo'n'ingkuhwone somne'no Anitu ole lososo tohino womapife lososo tohino mayoso wopingofoho. U yo'mayo yahino wonyo somne'no nakwo tohino manoho lihwasi miyanehwono. Oso hiso ni'hu'no wonyofoho.

Kilais kako nakwoe wonyo wae yafo'ne pe'n'imentisofoho.

¹⁸ I nakwoe Hwe Engo Kilais kako wonyo ni'hu'no ane sohwo kako Anituye pone'no upenemotasimo lonto nakwoe wonyo'mne'no sikuno anga'nohino somo tohino manto poyo pe'n'imentisofoho. Hwe wopingo'nohini sohwo nakwo wonyo hn'nimo nayohope sohwo pe'n'ingkahon'ingki kakoe huyo'mango sohwo apa'no songo likafonto kako songo humaho. ¹⁹ Kako nope'nonto kakoe huyo'mangoso tikanomo nowento kako a'amu poyo nto pe'n'imentohoho osomo kakoe hungkuno wopingo luti'hwamentisofoho. ²⁰ Oso a'amu hiso hofiko Ni'wa nohumentan'ingki hofiko Anituye hungkunomo hwotoho hmotofofoho. Oso'no Anitu kako hofikoe yahino wonyo somne'no tohino komo'no umentiso'maho. O'o, Anitu kako hofiko hofikoe hon'ingkanu wonyoso noho'naofikuji ngkimo simeho wontopantifitikenonto hontohumamentisofoho. Oso hohosohonta Ni'wa kako yofayokino nomti'mokonto oso yofayokino homo somo a'amu aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u si'hune'nohini humamentohofofoho. Anitu mijopo mta'ni songo nohumentan'ingkokofi asomo ut'ma'mentisofoho. Mijomo mape'n'mmentohofofoho. ²¹ Oso mijo hiso mijo kiyomayo huyo'mango pa'nyofoho. Ni'wa'montohwamo Anitu mijo mta'ni songo nohumentan'ingkokofi

asomo uti+ma'mentisofoho. Oso mijo kiyomayo yahinoso a'apahomjo kiho wonyoso wae yafo'ne'maho. O'o, Anitu kako nakwoe simeho mo'mo wonyo wae yao'mentiso so'no uti+hwayo'nefoho. Mijo kiyomayo yahino neso olenoho. Kiko ngkimo mijo wokiyon+map+fe lohoji u kiko Mpohwo Anitumo ole uso, Jisas kako poyo pe'nonto apa'no songo lika'mentiso so'no ngko a'amu songo pa'nyo jije hon+ngkano wop+ngomo nto'no un+ngkamo. Ose uso. Mijo kiyomayo yahino neso osohifoho. ²² Jisas kako ahwomomno simentisoso osopo nosonto kan+ngkwowho Anituye aho anga sohohta'ni humaho. A'amu ahwomomjo hopi'nonohino so'nji yofe engo'njo so'nji yo'mayo yo'mayo yokumpohn'nyo so'nji Jisas kakimo enjwa'mo weho.

4

Nakwo hwahoponjo yahinoso noho'naofihwasi Kilaisimne'no tohino womano.

¹ Kilais kako nakwo'nji olo hwaho lopo nohumentani kako nakwoe wonyomne'no tohino ma'mentisofoho. I oso'no nakwo yokumpohn'nyo ito'n+ngkuhwasi Kilais kako ma'mentiso hopa nakwo tohino womano. U a'amu fihwo kako Anituye hon+ngkanomo ito'nohino in+ngkawento yahino wonyo somne'no nihu'no ngkilaha ne'no lonteso'no nom'ne a'amu hofiko kakimo tohino uy+wo'n+ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako hon+ngkano wonyo somo nihu'nahone hohujo nto ikinjao'maho. Hon+ngkano wonyo hiso oso hwe sohumo apa'no momokosyohumanehoho. ² Oseso sekwo olo hwaho lopo nohumafikuji yo'mayo wonyo sekwoe simeho umo lonto a'amu yonte hopa somo in+ngkakutoho. O'o, sekwo yo'mayo yahino Anitu kakoe simeho wop+ngo umokiyone somnohini fiyimno. ³ A'amu Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n+ngkohoho sofe yahino pa'nyoso sekwo hohonta imotofofoho. Hofikoe yahino hiso olenoho. Apohufo, yo'mayo wonyo somne'no simeho fefoyo, mijo yokumpohn'nyo nont+fi nilohoho, wosopayo engo ne'no niwo'nont+fi siki humawo'nyo, mijo yokumpohn'nyo ne'no niwo'nont+fi fon+fonyo yahino yont+fi Anituye hungkunomo hwotoho fewo'nyo, hwahoponjo anitu hwasyo hwoso sohumo hwomtame ulohofont+fi kakoe yofe ho'nomayo oso yo'mayo yahino wonyo hiso'no sekwo hi semo'n+ngkahon+ngki imotofofoho. ⁴ Olohonta sekwo oso yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofont+fi oso yahino wonyo homo somo sekwo hofiko'nji apa'no miyalokuyohoho. Oso'no hofiko nosehonont+fi yomo yont+fi sitofo selalokwofo. ⁵ Hwangku sohonta Anitu oso a'amu hisomo hofikoe yahino wonyo homo somne'no hungkuno ikwolofone hohwafo sopo humafikuji osopo Anitu'nji hofikoe hungkunoso ikwolopitnefoho. Anitu kako oso a'amu songo humalohwone hn'nnonji poyo pe'n+mentohoho sofe yahino wonyo somne'no yano ilofonehwajiyone'neso nto'no esyohumaho. ⁶ Hohonta Kilais kako a'amu poyo nto pe'n+mentohoho sofepono nowento kakoe hungkuno wop+ngoso uy+mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko nakwoe hwaho lopo nohumant+fi hon+ngkano wonyo somo in+ngkawent+fi a'amu hopi'nonohinoso pe'niwo'n+ngkohoho hopaso pe'n+mentohofofoho. Kilais a'amu homo somo u'manto hofikoe

huyo'mango An+tu'nji humafitne'ento kakoe hungkuno wop+ngoso ul+mentisofoho.

Syoho ulohofiyoy wop+ngoy sohwo An+tuwe pompenjiyosoy yano ulofyonefoho.

⁷Olo hwahoy lophonjoy yo'mayoy hopi'nonohinosoy moi'wo umo'n+montoy yalofoho. Oso'no sekwo yo'mayoy wonyoy somoy monjoy yasy+kuji hunoy nto'no syaf+sy+kuji ehohosasesy+hwosoy'no sekwo yo'mayoy soy'no Mpohumoy jomoy ul+wo'n+ingku'no. ⁸Oso'no nakwo olohontay nohumentan+ingkuhwoniy yahinoy anga'nohinoy nom'ne somoy yakoloy'nnyosoy olenohoy. A'amuy nom'ne somne'no hunoy syaf+sy+kuji simehoy uy+mnoy. Sekwo simehoy uy+kujoy'no hof+ikoy yahinoy wonyosoy sekumoy selohof+kujoy'no'manji osoy wonyoy homoy somoy sekwo sekwoy hohujopoy mehoy'naopmnoy. ⁹A'amuy nom'nesoy hof+ikoy sekumoy se'maf+kujoy'no sekwo hof+ikimoy hofiyoy ulohopmnoy. Oso syohoy nom'ne a'amuy somoy wop+ngoy ulohofoy soy'no iyohoy sen+ingkuhwalohoy. O'o, simehoy wop+ngoy'njoy fiy+mnoy. ¹⁰Sekwo a'amuy anga'no anga'nohinoy sokumoy An+tu kakey syohoy wop+ngosoy sejapmmmentisofoho. Oso'no sekwo An+tuwe yokumpohn'nyosoy nomaf+kuji nom'ne a'amuy somoy ufo'mapmnoy. Sekwo osoy ikujoy'no An+tuwe syohoy ulohofiyoy wop+ngoy soku sekwo An+tuwe yahinoy wop+ngosoy yano ulofiyalokwofoy. ¹¹Hwe fihumoy An+tu kakey hungkuno lut+hwayoy'ne syohoy uyo soy'manji kakey wolut+hwano. An+tu kakey a'amuy nom'nehumoy a'amumoy fo'mayoy'ne syohoy uyosoy'manji An+tu kakey yokumpohn'nyoy'nji osoy hwe huhwo sohwo kakey hofiyoy ufo'manoy. Sekwo osoy ikujoy'no a'amuy hof+ikoy nosehon+ingkuji ole wolant+fehoy, Jisas Kilais+iyey a'amusoy wop+ngoy'nohinoy iwo'n+ingkuhofofohoy. Osey likuji hof+ikoy An+tuwe yofey engoy wohoy'nomant+fehoy. Kakey yofey engoy soy'nji kakey yokumpohn'nyoy soy'nji ne'no nowent+hwonefoho.

Hof+ikoy Kilais+imoy wonyoy ulohoy'mtohofoy hopasoy nakumoy wonyoy ose'nohinoy wonelohofant+fehoy.

¹²Njey a'amuy soku yo'mayoy tango tohoy pa'nyosoy sekumoy wosemay'montey'no yalofoho. Sekwo nom'ne tango ne'makwohoy likuji yomoy ikutohoy. O'o, yokumpohn'nyoy fosyohumamnoy. ¹³Yo'mayoy tango se'malokunjoy soy'no sekwo s+monyoy fiy+mnoy. Hwap+ngosoy osoy wonyoy sekumoy selohofalokwofosoy Kilais huhumoy ulohoy'mentohofofohoy. Oso'no Kilais kakey asomoy posoy sohontay kakey yofey engoy'nji kakey yokumpohn'nyoy soy'nji ut+hwanyopoy i'mofap+hwosoy'no sekwo s+monyoy engoy ikuji simehoy wop+ngoy'nji wohumant+fehoy. ¹⁴Sekwo Jisas Kilais+iyey yofey aho yokumpohn'nyoy kemokosyohumalofoy soy'no a'amuy nom'nesoy hof+ikoy sekumoy sitofo sel+kujoy'no'manji sekwo s+monyoy engoy fiy+mnoy. Hwap+ngosoy An+tuwe Towahunoy yokumpohn'nyoy hwofiloy'nnyoy sohwo sekwo'nji humahoy. ¹⁵A'amuy fihwo kakey sekwo'njoy ajwo somoy humasoy sohwo kakey a'amuy fonjasiyoy, yo'mayoy yo'mayoy hufo, yo'mayoy yahinoy wonyoy iyo, a'amufey fosyohumayoy somoy wonyoy imokiyo, osoy a'amuy huhwo sohwo kakey sekwo'nji mohumanehohoy. O'o, osoy yahinoy wonyoy hopi'nonoy sekwo'njoywojoy soy'no tohinoy malokwofoy soy'no nakwo mupo'nanehwonoy. O'o, sekwo osoy yahinoy wonyoy somne'no n+hu'no ikutohoy. ¹⁶U hwe fihwo kakey Jisas Kilais+iyey yofey soy'no kakey tohinoy t+pemasoy'manji won+imangoy munonehohoy. O'o, awonohoy. U sekwo a'amuy Kilais we'le

imo'n+mentohoho so'no sekwo kakine'no isamoyoka uli'kuji An+tu kakoe yofe foho'nomapmno.

¹⁷ Oso s+ikuno a'amufe yahino somne'no tohino mayoso nto i'mofapohoho. Nakwo An+tuwe mehomi ne hn'n+mo tohinoso kaki'no wone'ma'montonoho. I nakumo oso tohino hiso s+mo'mo ne'maso'manji a'amu An+tuwe hungkunomo haloho mapewo'n+ngkiyohofoso An+tu kako t+fi no'mo tohino m+ikun+mposo uyonefoho. ¹⁸ A'amu An+tuwe hungkuno mt+imokumentohoho sohwa ole mt+imokumentohofi,

A'amu An+tuwe hungkunomne'no wop+ingo'nohino y+wo'n+ngkiso so-hwo kako An+tu'nji engolopohamo wonyoangkafopo humayo'ne oso hwe sohwo ito'no fosyohumayo'ne olohonta yo'mayo tohinoso malofoho.

I ose'manji a'amu An+tuwe hungkunomo hwotoho fewo'n+ngkohofoso t+fi no'mo peho tohino mapitnneto.

Ose mt+imokumentohofofoho. ¹⁹ An+tu kako a'amu fihumo tango u'mano loso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako hon+ngkano wop+ingo'nohino ihwosi kako An+tu kakimo umt+imokumentisoso oso hwoe ahomo wohumano. An+tu kako sekumo asomo woset+ma'monnoho sel+mentiso so'no syaf+sy+kuji hunoso ole waseyono. An+tu kako hungkuno sel+mentisoso ne umo'n+montonoho. Huno ose waseyono.

5

Sekwo hwe engo sohwasi An+tuwe yahu sipsip somo nto'no mokosyohumamno.

¹ Sekwo hwe engo sohwasimo, ngko hungkuno ole wasel+imne'no yohono. Ngko huhwo'ni hwe engo hwo'nyoho. Oseso ngko nje t+mo so'nji K+lais kako tohino engo nomanto pe'n+ngkahon+ngki uhwon+mentohefoho. Jisas K+lais asomo poso sohonta yo'mayo wonyoangkafo ne'masoso ngko huhwo'nnonji womantanoho. Oseso ngko olo syoho loso sekwo hwe engo sohwasiyeh ahopo wuhu'meesehumonne'no yohono. ² Sekwo An+tuwe a'amu ne yahu *sipsip* pa'nyoso hof+iko sekwoe ahomo humalofo somo nto'no mokosyohumamno. Olo syoho An+tu kako sejapmmasoso loso'no sekwo s+meho semo'n+ngkuhwoso'no hofiyo'no fiy+mno. Olo syoho hiloso sekwo hamniyoho mayo'ne'nohini ikutoho. O'lo, sekwo An+tumne'no syaf+sy+kuji syoho yokumpohn'nyo fiy+mno. ³ Oso a'amu An+tu kako sekwoe ahopo sehuj+mentiso somo sekwo hof+ikoe hwe engo sohwasiyeh hof+ikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaf+ikuji yoka uli'kutoho. O'lo, hof+iko sekwoe humayo somo sekwoe syoho wop+ingo somo sehon+ngkuji hof+iko oso sekwoe yahino wop+ingo homo somo hof+iko t+fi wosen+ngkopant+feho. ⁴ Sekwo ose ikujo'ne'manji An+tuwe yahu *sipsip* somo mokosyohumayo kakwo'yohwo ne sohwo oso yahu *sipsip* somo woma'mo lihwosi ut+hwa'nyopo asomo poso sohonta An+tu kako sekumo yo'mayo wonyoangkafososo sejapososo engolopohamo ne'no nowent+hwonefoho.

Nakwoe hunoso nto'no syof+sy+hwasi nakwoe yofeso monje ehin+ngkuhwasi nom'ne a'amu somne'no hwahopo wopowano.

⁵ Oso'no sekwo hwe songo sohwahnonnji sekwoe hwe engo sohwafe hungkunomo enjwa'mo pahumno. Oso'nji sekwo a'amu hopi'nonohino soku Anituye a'amu ne somne'no hwahopo pawomno. Ufo'ma'nimno. Anituye hungkunoso ole nelalofi, Anitu kako a'amu kakoe hungkunomo hwotoho fifijo somo kako hofikimo ilojaofihwosi ngkilaho ulimontonoho. I oso'no a'amu hofiko nom'ne a'amu somne'no hwahopo pawowo'n'ngkohoho somo Anitu kako hofikimo wopingo ulohofiwon'ngkiso hweho.

⁶ Oso'no sekwo sekwoe simaho sohwo yo'mayo wonyo umo lonto iwo'n'ngkisoso monje feehumno. Monje yasyikui sekwo Anituye aho yokumpohn'nyo somo enjwa'mo fosyohumamno. Anitu kakoe sikuno jije yofe woho'nokuma'mo lihwozi ou, kako jije yofe ho'nokumayoso hoponoho. ⁷ Yo'mayo tango sekumo se'masoso sekwo Anitu sekumo hofiyon'no semokosyohumaso sohwoe ahopo foho'nahumno.

⁸ Sekwo nto'no humafikui Seten sekwoe mango sohune'no iwaho nto'no fiymno. Seten kako sikiswojo pa'nyo sohwo hano utihwanypopo emoyonto houhouyo engo lonto a'amumo wonyo umokumonto iwo'n'ngkiso hweho. ⁹ Sekwo Anitumo simaho hi'ntnono yokumpohn'nyo uyikui yokumpohn'nyo lohofikui Setenimo mjiyohotofapmno. Sekwo huno seyohoho. Anituye a'amu ango'meemjo humalofoso hofiko oso tango sekwo malokwofo hopaso malokwofo. ¹⁰ Anitu kako wopingo nalohofiwon'ngkiso sohwo kako sekumo Kilais'nji ufohi'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso'no sekwo kakoe yofe hwofilon'nyo so'nji kakoe yokumpohn'nyo so'nji ho'nomapijoso sekwo songo ne'no nohumantokutnefoho. Oseso we'enepi sekumo tango se'maso so'no Anitu kako sekumo apa'no wopingo wasemokumontonoho. Anitu kako sekumo yokumpohn'nyo lohoho'ne sesofitofihwoso'no sekwo kako'nji yokumpohn'nyo wolohofantifeho. Ikinji ikinjiyo miyofoho. ¹¹ Oseso Anitu kakoe yokumpohn'nyoso moi'wo mmo'nonehoho. O'o, engolopohamo songo ne'no nowentihwonefoho. Oso hungkunoso nehopeho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Olo hungkuno tifo selalokwe upo'nalokwofo loso ngko Sailasimo ulahon'ngko kako mtimokalofoho. Ngko huno ole syofisyalokweno. Sailas sohwo kako nen'ngkwa'wehwo ne hweho. Olo iyoswo loso ngko sekwoe huno Anitu kako nakumo wopingo nalohofiwon'ngkiso so'no huno nto'no wosyafihupifenzi semtimokiyalokweno. Ngko Anitu kakoe yahino so'no huno niyahon'ngki sekumo yoloho selohono. Oso'no sekwo olo hungkuno hiloso nupa'n'ngkuji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹³ A'amu Mpapilonjo * somo Anitu kako hofikimo sekwo'nji kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwsopo'mentisofoho. Oso a'amu hiso hofiko sekumo nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hwomu Mak huhwo nje a'amufo selalofoho. ¹⁴ Sekwo hopi'nonohino soku sekwo nom'ne a'amu somo uhwon'ngkuji oso a'amu hiso'nji sekwo aho po'nimno.

Sekwo Kilais'nji humalofo. Oso'no sekwoe simehoso pompenjiyo'nji fosyohumamno. Nje hungkuno osohohweho. Ngko Pita'ni selohono.

* **5:13:** Osohonta Pita Mpamilounne'no pahnnimo hungkuno Loumne'no limentisofoho. Hwap'ngoso a'amu Mpapilonjoso hofikoe yahino hohontajoso imotofofoho.

2 Pita Olo Iyoswo Tifinjo loso Saimoun Pita Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-foua*'nji (34) *teti-et*'nji (38) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo tifinjo loso Saimoun Pita mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'amu simeho hi'ntnnono uyimentohoho somnefoho. Olo iyoswo tifinjo mti'mokinyo hwapingoso olenoho. Oso a'amu Jisasimo iningkunyo soku sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo sohwanne'no i'waho fiyimno. Pita kako ose ulimonto olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso ntipo humanto mti'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

¹ Ngko Saimoun Pita'nyoho. Ngko Jisas Kilaisiye syoho ulohofiyohoho'ni kako'ne hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo hwo'nyoho. Jisas Kilais kako yahino wopingo'njo sohwo nakwoe Anituyoho. Kako nakwoe wonyo somjo tohino somta'ni ishutofonemayo'ne hweho. Sekwo soku oso hiso'no upa'nontifi hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono nakwo uyalokuhwone hopa uyontifi Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Olo hungkuno loso sekumne'no mti'mokalokweno. ² Sekwo Anitu'nji nakwoe Hwe Engo Jisasi'ntnne'no sekwo sikuno huhwo huhwi huno engo fitipemapmno. Huno engo tipemapijoso siko sekumo wopingo selohofohosi sekwoe simeho wopingo engo wasemo'nimontonoho.

Anitu kako nakwo kakimo ufohi'nyo'ne nahwosopo'mentisofoho.

³ Anituye yokumpohn'nyoso yo'mayo hopi'nono Anituye yahino wopingo somo iningkayo'ne nejapmmmentisofoho. Nakwo Jisasi'mne'no huno engo tipemehwasi yo'mayo nejapmmmentiso so'no huno wonayimontonoho. Jisas huhwo sohwo kakoe yofe engo so'nji kakoe yahino ito'nohino so'nji mayo'ne joho nalimentisofoho. ⁴ Kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo engo nakwo kakoe honingkano ito'no iningkayo'ne wosejapmmo nalimentisoso olohonta kako nakumo nto nejapmmmentono. Oso'no olo hwaho lopo yo'mayo wonyo nakwoe simeho nelikafoso nakumo wonyo wonamokumonto yonte somo nakwo Anituye yokumpohn'nyo'nji hwotoho fehwasi nakwo Anituye yahino wopingoso womantanoho.

⁵ Oseso nakwo Anituye honingkano ito'nohino iningkayo'ne nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyoso nto'nohinimaho. O'o, nakwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyihwasi nakwo honingkano wopingo imo'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo uyano. Oso'nohinoso nto'nohinimaho. O'o, osopo nakwo sikuno huhwo huhwi Anitune'no huno engo tipemayo'ne huno nto'no syofisyihwasi Anitu kako yo'mayo hofiko ifitne'ento imentiso so'no nakwo huno wonayono. ⁶ Nakwo oso'no huno nto'no naihwosono osopo nakwoe a'apaho wonyo'ne syofisyasoso hwotoho wofeeno. Nakwo yo'mayo wonyoso

hwotoho monje fesyihwasi yo'mayo tango ne'mahwoso'no nakwo yokumpohn'nyo wolohofano. Nakwo yokumpohn'nyo lohofihwaso'no nakwo Anituye yahino hopa uyano. ⁷ Ose ihwaso'no ou osopo nakwo nom'ne a'amu somo nakwoe a'amu kuyoho ulano. Ose ulihwasi hofiyo ufo'mano. Hofiyo ufo'mehwasi nakwo simeho nehopi unano.

⁸ Oso yahino ngko seloheso ne'no mjimihwasi nakwo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye yahinoso nakumo toyo enaofihwoso'no yo'mayo syoho nakwo kakine'no yasoso ne umo'nimontonoho. ⁹ Anituye a'amu ne fihwo kako oso yo'mayo yahino homo somo momaso'njo yoso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako timpi'nyo pa'nyo hweho. Oso a'amu timpi'nyo huhwo sohwo kako Anitu kakoe wonyo wae yimo'mentiso so'no kako huno muyofoho. Kako iningo mofalofoho. ¹⁰ Oseso nje a'amu soku sekwo oso hopa ikutoho. Anitu kako sekune'no johoho selonto kakoe a'amu ne imo'nyo'ne sehwasopo'mentisofoho. Oso yahino ngko selohe somo mayo'ne syoho yokumpohn'nyo yoho'ninkuji a'amu hofiko nosehoninkuji ole woselantifeho. Sekwo Anituye a'amu ne kuyoho. Sekwo ose ifijoso mopiwahupitnneho. ¹¹ O'o, sekwo Anituye yahino wopingoso nomafikujono oso honingkano Anitumo u'mayo'neso sekune'no hwasomponaweho. Osopo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo'nji sekwo engolopohamo ne'no nohumafikujono kako sekumo hofiyo semokosyohumanefoho.

¹² Oseso olo hungkuno loso ngko ne'no seliwo'ninkohefoho. Sekwo olo hilo so'no huno ko seyahonngki sekwo aho yokumpohn'nyo ko kemokosyohumalofoso ngko apa'no selalokweno. ¹³ I ngko olo so'no nimoninkohoho. Sikuno hopi'nonohino somo ngko olo hwaho lopo songo humahm'mo sekwo huno aku syafisyayo'ne olo hungkuno hiloso ngko sekumo ne'no waselimonne'no yohono. ¹⁴ Ngko olo so'no huno niyohoho. We'enepi ngko olo hwaho lopo uliko'ma'monnoho. Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kako olo hilo so'no ngkimo huno nto lanifohoto'masofoho. ¹⁵ Oseso ngko apa'no syoho engo yonji sekune'no olo hungkuno hiloso mtimokosesyalokweno. Hwangku ngko poyo pe'nime sohonta sekwo olo hungkuno homo losomo apa'no huno ne'no syafihupitnne'engi mtimokosesyalokweno.

Nakwo Anituye pomponahoso Kilaisimo wentanngki uhwonimentihwonefoho.

¹⁶ Nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye kakoe yokumpohn'nyo engo so'nji kako asomo pe-e'ne so'ntnne'no noselahoninkuhwoni sekwo nto upa'nimentohofofoho. Oso hungkuno nakwo Kilaisimne'no selimentihwone hwapingoso a'mane hungkuno'nji siki hungkuno oso'njo mta'ango'maho. O'o, nakwo Kilaisi'nji nohumentani yo'mayo wonyoangkafo imentiso somo timo uhwonimentihwonefoho. ¹⁷⁻¹⁸ Ou, oso hwofiki'nyo sopo nakwo nohumentaninkuhwoni kaninkwohwo Anitu kakoe hwomufe yofeso ho'nimahonngki Jisas kakoe a'apahoso pomponaho lahumentisofoho. Nakwo ahwomo mta'ni Anitu kakoe mampahoso kakoe hwomumo ulahonngki nakwo ole upa'nimentihwoni, Oloso nje hwomufoho. Ngko kakine'no wopingo nimonantohofoho. Nje simehoso kakine'no wopingo nimonantohofoho. Nakwo ose ho'ninkahonngki upa'nimentihwonefoho.

¹⁹ Oseso a'amū Anitu hungkuno uyahonngki limotofo sohwa oso hungkuno hiso hofiko mti'mokumentohofō somo nakwo nupo'nontani nehōpi limotofo lontani simēho yokumpohn'nyo uyalokuhwono. I oso'no sekwo hoku hofikoe hungkuno homo somo aho yokumpohn'nyo fikesyohumamno. Hofikoe hungkuno hiso sikwo'mjoho so'mo tipomponaho hōpa losyalofoho. Oso pomponaho hiso ne'no nolosyontanngkuhwosi iyoho walongkonimo lihwosi iyohohwe'nji i'mu si'mofap'wo'n'ngkiso uhwon'wo'n'ngkuhwone hopaso Jisas kako oso i'mu hōpa imo'n'ngkuhwosi kako kakoe pomponahoso sekwoe simēho mo'mo lasesyonefoho. ²⁰ Sekwo olo hilo so'no huno waseyono. Anitu kakoe a'amūmo hungkuno uyahonngki limotofo sohwa iyoswo mti'mokumentohofō somo nakwo atōfo lontani a'amū fihwo nakwo'njo mta'ango sohwo kako oso hungkuno homo somjo neso kakoe huno mta'ni syafisyihwosi yoloho molijwaofonehoho. Awonoho. ²¹ Hohonta hwe fihwo kako ole majofoho. Anitu kakoe hungkuno nomah'mo a'amūmo ulimne'no yohono. Kakoe huno mta'ni ose majofoho. O'o, Anituye Towahuno kako'nohini hofikoe hunomo kakoe huno mta'nnohini tipemanto uyahonngki a'amū huhwo sohwa hofiko Anituye hungkuno limotofofoho. Huno ose waseyono.

2

A'amū Anituye hungkuno hwasyo liwo'n'ngkohōfo sohwafe hwasyo yahino wonyo so'ne hungkunofoho.

¹ Hohonta a'amū fehohnjoso hofiko a'amū Juta somo Anitumne'no hwasyo hungkuno limotofofoho. Oso hopaso a'amū fehohnjo hwasyo hungkuno'njoso sekwo'njo ajwo so'mta'ni wolikofantifeho. Hofiko sekumo hungkuno ole masel'fitnnehōfo, Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso kengo mta'angofoho. Ose masel'fitnnehōfo. O'o, hofiko sekumo ole woselantifeho. Nakwo olo hungkuno selalokuhwone loso Anituye hungkuno selalokuhwono. Hofiko sekumo ose hwasyo selikui hofiko Anituye hungkuno so'nji hofikoe huno kengo mta'ango hwasyo so'nji woselantifeho. Sekwo hofikoe hwasyo hungkuno homo somne'no simēho hi'ntnnono uyifijosō oso a'amū hiso sekumo wonyo wosemokantifeho. Jisas K'lais kako hofikoe wonyo somta'ni mpe ko nto ema'mentisōso hofiko kakimo hohujo apa'no ikinj'mo'mentohofōfoho. Hofiko hohujo ikinj'mo'mentohofō so'no hofiko wonyo komo'no imo'n'fitnnehōfo. ² A'amū pi'n'ngo engoso nakwo Anituye a'amū ne'nwoho likui hofiko hofikoe yahino kengo kengo wonyo somo un'ngkowantifeho. Oso a'amū hofiko yo'mayo wonyo yontife so'no a'amū nom'neso hofiko nuhwonngkuji Anituye a'amū nefoho syafisyikui hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njo somne'no sitofo woselantifeho. ³ Oso a'amū hwasyo hungkuno'njo hiso hofiko sekwoe hamniyoho so'no hi umo'n'ngkuhwoso'no hofiko sekwoe yo'mayo hamniyoho wosemano likui sekumo hungkuno kengo kengo hwasyo woselantifeho. Oso'no hohonta Anitu kako oso a'amū hiso hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofikui wonyo imo'nyo'ne sikuno ho'nahumentisōso weho. Oso'no Anitu kako timo mopeku'nohumuyoho. O'o, kako timo hontohumaho.

⁴ A'amū ahwomomjo fehohnjo wonyo imentohofō sohwa Anitu kako hofikimo timo'nohini uhwonmentisō'maho. O'o,

kako hofikimo tikanomo uhumati'mentiso sohwa hofiko osopo sikwo'mjoho nihu'no wonyo so'mo humantifi oso sikuno Anitu'nji hofiko hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo ⁵ Hohonta hwe moya'mi hofiko Nwa'nji humamentohofosomo Nwa kako yahino wopingo so'no hungkuno yoloho ko lutihwahonngki hofiko Anitumne'no hohujo ikinjimo'mentohofosono Anitu kako mijo ayo engo somo hungkuno ulahonngki oso mijo ayo engo huhwo sohwo hofikimo ifehu'mokosyahonngki oso a'amu hiso hofiko mijo meepolo'mentisofoho. Oso hohosohonta Nwa kako hwe wopingo'nohino sohwo'nji kakoe a'amu aho fehohnjo hopi'nonohini nom'ne mta'ni hufa'u oso a'amu hofiko yofayokinomo songo humamentohofofoho. ⁶ Oso a'amu ango pone hufa'u Soutom'nji Ngkoumoulajo humamotofoso hofikoe honngkano wonyo somne'no ahwomo mta'ni Anitu kako oso ango hopo sopo tuposyo ho'nao'mentisoso hwakufu nimo'nimentisofoho. Oseso olohonta a'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofiwon'ngkohofoso hofiko oso ango hufa'u somne'no tohino mayoso'no huno uyihwoso'no hofiko Anitu'nji hungkuno ikwolofosone sikuno somne'no iyoho unono. ⁷ Oso ango hufa'u soponta'ango fihumo Anitu kako songo humayo'ne utima'mentisoso anga'nohino hweho. Kakoe yofeso Loutiyoho. ⁸ Oso hwe wopingo Lout huhwo sohwo kako a'amu wonyofe yahino wonyo somne'no kakoe simeho tango engo uyimentisofoho. ⁹ Oseso nakwo huno wonayono. Anitu kako a'amu kakoe yahinomo tifi iningkawowo'n'ngkohofosomo yomayo tango u'mayo so'no ufo'mawo'n'ngkiso hweho. Oso'nji Anitu kako a'amu honngkano wonyo'njo somo hungkuno ikwolofoso sohonta tohino nuyonefoho. Huno ose wonayono. ¹⁰ A'amu fehohnjo hofiko Anituye hungkuno so'no ne anefoho syafisyikui Anitumne'no hohujo ikinjaofikui nakwo Anitumo enjwa'mo humayoso nakwolaho likui yomayo wonyo hofikoe simeho umonyo somo iningkafijosomo a'amu homo somo Anitu kako tohino engo uyonefoho. Hofikoe tohinoso nom'ne somo yakolo'nnyofoho. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo l'wo'n'ngkohofoso hofiko yokumpohn'nyo imo'nontifi hofikoe hunomnohino iningkawowo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko a'amu ahwomomjo somne'no sitofu ujoso'no iyoho munyofoho. ¹¹ I oseso oso a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no a'amu ahwomomjoso hofikoe yokumpohn'nyo'nji yofe engo'nji yakolo'nnyo ko huhwa hofiko oso a'amu hwasyo hungkuno'njo huhwo sohwanne'no Anitumo sitofu mujo'ne hwafoho.

¹² Oso a'amu hwasyo hungkuno'njo wonyoso hofiko yomayo wonyo hofikoe simeho umonyo somo iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko yahwohuno'njo hwafoho. Yomayo so'no hofiko huno nto'no mosyafisiyo'njo ifijosohofiko oso hiso'no sitofu wolantifeho. Yahu kona'wohi mu meesyososo a'amu fonjasyontife pa'nyoso oso a'amu homo somo Anitu kako ose imokonefoho. ¹³ Hofiko nom'ne a'amu somo tango engo uy'wo'n'ngkohofosono hofiko tango engo womantifeho. Hofiko wonmango munyonyo yomayo wonyo hofikoe simeho umonyoso utihwan'nyopo iwo'n'ngkohofofoho. Ose yontifi hofiko simonyo iwo'n'ngkohofofoho. Ole sel'wo'n'ngkohofi, Nakwo ho'nwi Anituye a'amu ne'nwoho

selontifi sekwo Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ngkohoho sohonta a'amu hiso'nji sekwo ifohutn'nyo sopo swo'nontifi oso a'amuso hofikoe yahino wonyoso hwapife halojo sopo kiho lopisyafisyo pa'nyo'njo hwafoho. ¹⁴ Hofikoe yahinoso olenoho. Hofiko ape hwa'ntesimo uhwonano liwo'n'ngkohofofoho. Hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no in'ngkayo'ne mijoho uy'iwo'n'ngkisofoho. Oso hiso hofikoe simeho somo simeho muhnniwo'n'ngkisofoho. Oso a'amu hiso hofiko a'amu nom'ne Anituye hungkunomo aho yokumpohn'nyo nto'no mokemokosyohumawo'n'ngkoho yohoho somo afofo hungkuno ulontifi hwasyo hon'ngkanomo in'ngkayo'ne ipemotawowo'n'ngkohofofoho. Hofiko nom'ne a'amufe yo'mayo so'no hi umo'n'iwo'n'ngkisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu kako wae yaofonefoho. ¹⁵ Hofiko hon'ngkano nto'nohino somo hohujo ikinjaofontifi hofiko olopole nonje nonje ilohofom'iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko oso hwe hohontajo Mpeyoye hwomu Mpelam sohwo kako hamniyoho engo mayo'ne yahino wonyo imentiso oso pa'nyofoho. ¹⁶ Yahu *toungkiso* a'mohungkunoso maliwo'n'ngkoho yohoho. I oso'no Mpelamiye yahu *toungki* fihwo kako Mpelamiye hon'ngkano wonyo somne'no wopijwahumonto oso yahu huhwo sohomo Anitu a'mohungkuno kakoe hunomo ho'n'syahon'ngki oso yahu sohwo kako Mpelammo yoka ul'mentisofoho. Oso'no yahu huhwo sohwo kako a'mohungkuno'nji Mpelamiye yahino wonyo somo pijwahumentisofoho.

¹⁷ Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwawo'n'ngkohofoso hofiko mijilimno somo jefo yonto sa'n'iwo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosso hofiko oso humeengo engo saponte somo ifofo yokumpohn'nyo engoso ponto mtihupo'meefiwo'n'ngkiso pa'nyofoho. Oso a'amu hisomne'no Anitu kako hofiko ango nihu'no sikwo'mjoho so'mo humafitne'ento sokafo esyohumaho. ¹⁸ Oso a'amu hiso hofiko hofikoe yo'mayo wonyo iwo'n'ngkohoho somne'no hofiko hofikoe yofe ho'noma'n'iwo'n'ngkohofofoho. Hofiko nihu'no huno anefoho. Hofiko nom'ne a'amu wonyo hon'ngkanomo kahopi ho'nosyalokwofo oso a'amu somo hofiko afofo hungkuno ulontifi hofiko oso a'amu homo somo hon'ngkano wonyo somo ne'no apa'no asomo ipemotowalokwofo. Ole lutihwawo'n'ngkohofi, Yo'mayo wonyoso jije simeho kumo'n'ngkiso somo noho fiyo. Ose ulahon'ngkofi a'amu hiso hofikimo tifi in'ngkwalokwofo. ¹⁹ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njosso hofiko ole lutihwawo'n'ngkohofi, Yo'mayo wonyoso sekwo sekwoe simeho semo'noso'manji u sekwoe syohofoho. Sekwo hon'ngkano hungkuno somo enjwa'mo humayoso peho'neto. Sekwo yahinoso nom'ne a'amu semokosyohumunyo ku'maho. O'o, sekwo kongkaku mokosyohumunyo kuyoho. Ose ko ulahon'ngkofi hofikoe yahino wonyo so'nji hwasyo hungkuno so'nji hofikimo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyofoho. Hofiko yahino wonyofe syoho ulohofiyofoho. ²⁰ A'amu fiso hofiko Jisas Kilais kako hofikoe wonyomne'no poyo imo'n'mentiso so'no hofiko oso hungkunoso mupa'n'immentohofoso hofiko wonyo we'e humalofe. I oso'no a'amu fiso hofiko hofikoe wonyo hon'ngkano somo hohujo ikinjaofikuji osopo hofiko hon'ngkano wonyoso nto ho'naopijoso apa'no nomafikuji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafijo'manji oso

hohosohonta hofikoe fesyohumayo somo Anitu kako hofikimo nihu'no wonyo fesyohumentan'ngkuji uhwon'montonoho. ²¹ Oso a'amu hiso hofiko hon'ngkano wonyo nihu'nahone nto ho'nao'mentohofoso apa'no ma'mentohofoso hofikimo Anitu kakoe hungkunoso hofikimo mu'maso'njo yontentesi hofiko wop'ngo humafikutnesohilo. I oso'no hofiko Anituye hon'ngkano wop'ngo somne'no huno wop'ngo tipema'mentohofoho homo somo hofiko aku hohujo ikinjao'mentohofoho so'no hofiko tohino mikun'mposo engo womantifeho. ²² A'amu Anituye hungkunomo upa'nontifi hungkuno homo somo hwotoho hmmentohofoso hofikimne'no oso hungkuno oso siwojo yahu yahino'njofoho. Oseso nehopi liwo'n'ngkohoho. Siwojo kakoe yahinoso hwolaho mjasyh'hwosi apa'no woman'montonoho. Yahu sohwa mno nto ijontife somo apa'no wentifi ijiwo'n'ngkafo pa'nyofoho. Oso a'amuso hofiko Anituye hon'ngkanomo tifi we'enehwo in'ngkawentifi osopo hofiko Anitumne'no hohujo ikinjao'fwo'n'ngkohofoso hofiko siwojo yahu osohwafe yahino'njofoho.

3

Nehopi'nohini nakwoe Hwe Engo sohwo kako asomo noponefoho.

¹ Nje a'amu soku olo iyoswo hufa'uyo mti'mokalokwe loso iyoswo si'mo'mjo so'nji olo tiffinjo lo'nji hungkuno wop'ngo nto upa'nimentohofoho so'no sekwo huno aku syafisiyo'ne semti'mokiyalokweno. ² Hungkuno hiso olenoho. Hohonta Anitu kakoe a'amumo hungkuno uyahon'ngki hofiko mti'mokumentohofoho sohwa hofiko yo'mayo tifi no'mo imo'none so'no mti'mokumentohofoho. Sekwo oso hungkuno so'nji nom'ne hungkuno nakwoe Hwe Engo Kilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'nimentiso sohwo kakoe hungkuno liku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwo'nta'ni upa'nimentohofoho so'ntnne'no sekwo huno nto'no fisiyafihupmno.

³ Si'mo'mo sekwo huno olo so'no huno waseyono. We'enepi sikuno ae'uyoso moi'wo umo'nimo lihwosi yoso sohonta a'amu fehohnjoso hofiko yo'mayo hofikoe hunoso umo lonto yahonjo somo hofiko tifi in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko sekumne'no sitofo woselantifeho. ⁴ Hofiko sekumo ole woselantifeho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako sekumo ole selimentisotaho. Hwangku ngko asomo wapmmnonoho. Ose selimentisotaho. I kako nti'mo humaho. Nakwo kakimo muh-wonyofoho. Kako sekuyepono asomo maponehoho. Anitu hohonta yo'mayo mti'mokumentiso sohonta yo'mayo imo'nimentisoso ne'no wo'mopontan'ngki nakwoe ajuyohwosa hofiko nohumamopontifi pe'nimentohofoho somta'angoso olohonta oso yo'mayoso ne'no weho. Oso pa'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Sekwoe Hwe Engo sohwo kako maponehoho. Hofiko sitofo ose woselantifeho. ⁵ Hofiko olo hungkuno anga'nohino losomo simeho hi'ntnnono uyoso nakwolaho lalokwofo. Hohonta Anitu kako hungkuno'nohini lahon'ngki hwaho'nji ahwomo'nji imo'nimentisofoho. Oso hwaho hiso mijo ajwopo wo'mentisofoho. Mijo fehohnjoso yokintahopo ho'nahumentisoso fehohnjoso hwaho lopo wo'mentisofoho. ⁶ Oseso sikuno nom'ne somo Anitu kako lahon'ngki mijo oso hwaho somo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono wonyo humamotofoso mijo

mapolo'mentono. ⁷ Oso pa'nyoso tifi no'mo An+tu lahon+ngkuhwosi olo hwaho lo'nji ahwomo'nji uhwon+wo'n+ngkuhwone somo An+tu lihwoso'no toho nonasoyonefoho. Oso hohosohonta a'amu hofiko An+tumne'no hohujo ikinjaof+wo'n+ngkohoho somne'no oso S+kuno Engo An+tu'nji hofikoe wonyo so'ne hungkuno ikwolopitnnefoho. Oso hiso'no An+tu kako hontohumaho. Oso hungkuno homo somo a'amu sitofonjo huhwo sohwa hofiko simeho hi'ntnnono muyo'njo hwafoho.

⁸ Nje a'amu soku sekwo olo hilo so'no huno nosyaf+sy+kutoho. An+tu kako hontohumayo ne'nohinoso peho'neto. O'o, sekwo huno olo so'no fisyaf+hupmno. An+tu kako huno syaf+syonteso s+kuno anga'nohinoso soswo *wan tausen* (1,000) pa'nyofoho. U soswo *wan tausen*iso (1,000) s+kuno anga'nohino pa'nyofoho. Nakwo s+kuno so'ne atofu liwo'n+ngkuhwone hopaso An+tu kako oso s+kuno so'ne atofu majofoho. ⁹ Nakwoe Hwe Engo An+tu sohwo kako ole li+mentiso, U ngko yo'mayoso umonnoho li+mentisoso uy+montonoho. A'amu fehohnjoso hofiko huno ole syof+syalokwofo. An+tu kako oso hungkuno li+mentisoso in+ngo mofalofoho. O'o, kako in+ngo mamofonehoho. I oso'no An+tu kako huno ole syof+syalofoho. A'amu anga'nohino fihwo kako tikanomo uyoso'no ni+hu'no wonyofoho. Ose lonto ole lalofi, a'amu hopi'nonohinoso hofikoe hon+ngkano wonyo somo hohujo ikinjaof+kuji ngkine'no simeho hi'ntnnono y+wolo'mokukuji wontapife. An+tu kako huno ose syaf+syonto kako a'amu hon+ngkano wonyo'njo somne'no hontohumaho.

Olo hwaho lo'nji ahwomo lo'nji moi'wo imo'nonefoho.

¹⁰ Oseso a'amu hufo uyantife piwo'n+ngkohoho hopaso nakwoe Hwe Engo sohwo kakoe s+kuno asomo pe-e'neso oso pa'nyofoho. Oso s+kuno homo somo ahwomo engo nolihwoso'no ahwomo hiso moi'wo umo'n+imontonoho. Oso hohosohonta hntokwaliyo so'nji hamno mofehi'nyo nakwoe hwaho yo'mayo so'nji toho moi'wo nonefoho. ¹¹ Hwangku oso yo'mayo i'mofapone so'no sekwo huno syaf+sy+kuji olohonta sekwoe humayoso pipi wehumant+fito. Sekwo hon+ngkano wop+ngo'nohini ikuji An+tuye yahino wop+ngomnohini nto'no fin+ngkakuno. ¹² Ose ikuji sekwo An+tuye S+kuno Engo so'no fohontohumamno. Sekwo An+tu kakoe syohoso yokumpohn'nyo ifijo'manji kako komo'no wapmmontonoho. Oso s+kuno homo somo yo'mayo ahwomomjo somo toho n+ngkuhwoso'no sojo hwaho yo'mayoso afofo mijo pa'nyo imo'nonefoho. ¹³ Hohonta An+tu kako ole nal+mento, Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta ngko ahwomo songo'nji hwaho songo'nji mt+mokumnefoho. Oso hopo sopo a'amu hofiko yahino wop+ngo'njoso mapitnnefoho. An+tu ose nal+mentiso so'no nakwo oso hiso'no hontohumalohwono.

Nakwo nakwoe humayoso nto'no ehumehwasi nakwoe Hwe Engo sohumne'no wohontohumano.

¹⁴ Oseso nje a'amu soku sekwo yo'mayo yahino wonyo somo ni+hu'nahone ho'naof+kuji yahino wop+ngo'nohini iyoso'no syoho engo ikuji oso s+kuno engo somne'no fohontohumamno. Ose ifijo so'no An+tu kako sekumo timo wonyo masehononehoho. O'o, sekwo kako'nji simeho afa unant+feho. ¹⁵ Jisas kako asomo komo'no mape'njo peho'no yalofoho. Hwap+ngoso kako nom'ne a'amu hofikoe hon+ngkano wonyo somo hohujo ikinjaof+kuji ngkimo tifi wonn+ngkap+fento

hontohumaho. Olo hungkuno ngko semti'mokiyalokwe hiloso Anitu kako nen'ngkwa'wehwo Poul huhumo uyahon'ngki kako huhwonji sekune'no iyoswo mt'i'mokumentisofoho. ¹⁶ U yo'mayo iyoswo Poul mt'i'mokuwo'n'ngkisoso kako sikuno ae'uyo yo'mayo somne'no mt'i'mokuwo'n'ngkisofoho. Hungkuno fehohnjo mt'i'mokonteso yoloho ne ti'pemayo'ne'entani syoho engo iwo'n'ngkuhwonefoho. I oso'no a'amu huno aneso Anituye hungkunomo hofi'ko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo hofi'koe hwasyo hunoso iwo'n'ngkohofoso hofi'ko Pouliye hungkuno yoloho neso huno muyahon'ngki hwasyo lutihwawo'n'ngkohofofoho. Pouliye hungkuno'nohin'i'maho. O'o, nom'ne hungkuno Anituye iyoswo mta'ango hi yoloho neso hwasyo lutihwawo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofi'ko tohino engo notipemapitnnefoho.

¹⁷ Nje a'amu soku, sekwo oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo lutihwamojo so'no huno nto seyohoho. Oseso sekwo oso a'amu somne'no i'waho nto'no fiy'mno. Oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo losetihwawo'n'ngkohofoso hofi'ko sekumo hon'ngkano hwasyomo ipesemotafitnnoho. Sekwo nop'wahupitnnoho. ¹⁸ Sekwo nakwoe Hwe Engo Jisas K'ilais kako nakwoe wonyomne'no poyo imo'n'imentiso sohune'no sekwo kakine'no simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwoe simeho pompenjiyo uyoso engo umo'nono. Sekwo kakoe yahino wop'ingo somne'no sekwo huno engo fitipemapmno. Nakwoe Hwe Engo Jisas kakoe yofeso engolopohamo ne'no noho'nomehwanefoho. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Pita'ni selohono. Nehopeho.

1 Joun

Olo Iyoswo Simo'mjolo Joun Mti'mokumentisofoho. Olo Hungkuno simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *fouti'*nji (40) *sik'siti'*nji (60) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo simo'mjolo Jisasiye inomokomoyo Joun mti'mokumentisofoho. Joun sohwo iyoswo simo'mjoso nto mti'mokumentisohwo olo nom'ne loso mti'mokumentisofoho. Hungkuno hwap'ngoso afafoho. Oso'no hofiko huno olenoho. Olo iyoswo loso Joun mti'mokumentisofoho. Hofiko huno ole, olo iyoswo loso Joun kako a'amu hwahwo engo Esiya angom'meemjo Jisasi'mo in'ngkunyolo somne'no mti'mokuyahotimentisofoho. Joun oso a'amu hwasyo hunguno'njolo a'amu Nositikiso hofiko a'amu Jisasi'mo in'ngkunyofe simelo hi'ntnonohino somo wonyo umokontan'ngkofi yokumpohn'nyo umokumonto mti'mokumentisofoho. Olo iyoswo homo lomjolo hungkuno hwap'ngoso olenoho. Simelo uyosolo'no huno syafihunoho. (Hungkuno hiso 1 Joun sohe engo 2, hon'ngkano we'e 5. Osopo weho.) Olo iyoswo hiloso Joun angolo ntipolo humantolo mti'mokumentisotikeno. Oso'no nakwo huno monayofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofolo l'hwasi tifi un'ngkohwano.

Jisas songo ne'no humayone hungkunoso hwap'ngolo hweho.

¹ Jisas Kilaisimne'no ngkolo ifalifaliyo wamtimokumone'no yohono. Kako songolo humayone hungkuno hwap'ngolo hweho. Nakwo hwahwo mamtimokiyo sohonta Jisas kako ne'no humamojolo hweho. Nakwo kakoe hungkunomolo nupolon'tanilo kakoe simo'mangomolo timo nuhwonontanilo kakoe a'apahomolo aho upm'mokumentihwonefoho. Oso'no nakwo kakine'no hungkuno selalokuhwono. ² Olo songolo humayolo hwap'ngolo lohwo kako utihwa'nyopolo imofopahon'ngkilo nakwo uhwonimentihwonefoho. Uhwonimentihwone so'no kakine'no hungkuno songolo ne'no humayone selalokuhwono. Kako Anituye hungkuno huhwo lohwo kako a'amu imononto utihwa'nyopolo imofopahon'ngkilo uhwonimentihwonefoho. ³ Yomayohopilonono upanimentihwone so'njilo uhwonimentihwone so'ntnne'no selalokuhwono. Oso'no sekwo'njilo nakwo'njilo simelo afa ufohi'nyone uyantane'yihwono. Nakwo'njilo Mpohwo Anitunjilo kakoe Hwomu Jisas Kilais sohwo'njilo simelo afa ufohi'n'ngkuhwone hopasolo sekwo'njilo simelo afa ufohi'nano. ⁴ Olo hungkuno semtimokiyalokwe loso tifi in'ngkafijomanjilo nakwoe simelo'njilo sekwoe simelo'njilo wop'ngolonohinilo umonimontonoho.

Nakwo hon'ngkano wop'ngomnohinilo wemoyihwano.

⁵ Olo hungkuno Anituye hwomulo nalimentisolo selalokuhwono. Hungkuno ole, Anitulo kako wop'ngolonohinoso hwap'ngolo hweho. Kako wonyo hon'ngkano nihulo'no ane hweho. ⁶ Oso'no nakwo Mpohwo'njilo simelo afa ufohi'nano kolihwasi nakwo hon'ngkano wonyomolo oseno

mohumentan'ingkuhwasi'manji nakwoe hungkuno hiso hwasyofoho. Nakwo mango'nohino'nwoho.

⁷ Nakwo Mpohwoe hungkunomo in'ingkowasoso Jisas kako in'ingkawowo'n'ingkiso pa'nyoso nakwo a'amu hwahoponjo so'nyuye simeho afa'njo wohumantanoho. Ose ihwasi'manji Jisas Anituye Hwomu sohwoe honiyo nakwoe wonyo wae enaofi'hwoso'no nakwoe simeho kiho'maso'nji wohumantanoho.

⁸ Nakwo wonyo ane'nwoho hnnaso'manji nakwoe simehomne'no hwasyo hnnalokuhwono. Hungkuno neso nakwoe simehomo monauyoho. ⁹ Nakwoe wonyo yoloho lijwaofaso'manji Anitu wop'ingo'nohini iwo'n'ingkiso sohwo kako monesikwajonehoho. O'o, kako nakwoe wonyo wae enaofi'hwoso'no nakwo simeho kiho'maso'nji wohumantanoho. ¹⁰ Nakwo ole hnnaso, Ngko wonyo ane hwo'nyoho. Ose hnnaso'manji nakwo Mpohwo Anitu sohumne'no hwasyo hweho lalokuhwono. Kakoe hungkuno nakwoe simehomo monauyoho. Hwap'ingoso Anitu nalohoho, A'amu hopi'nono wonyo hi'njo kuyoho.

2

Jisas Kilais nakwoe Nefo'mayo hweho.

¹ Nje mehomi soku, olo hungkuno mti'mokalokweso sekwo hon'ingkanono wonyo miyo'nefoho. I oso hiso'no a'amu fihwo wonyo yososo nakwo'ne nefo'mayo'ne oso hi'nji'nwoho. Huhwo sohwo Mpohwo Anitu'nji humaho. Nakwoe wonyomne'no kako Mpohumo jomo ul'montonoho. Oso hwe wop'ingo sohwo Jisas Kilaisiyoho. Yo'mayo iwo'n'ingkiso so'no Mpohwo simeho wop'ingo umo'n'wo'n'ingkisofoho. ² Oso hwe huhwo sohwo nakwoe wonyomne'no tohino m'kun'imposo ma'mentisofoho. Kakoe honiyo nakwoe wonyo wae yafo'ne imo'mentisofoho. Olo hiloso nakwoe wonyomne'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nonohino olo hwaho lopo humolawotofoto sofe wonyomne'no imo'mentisofoho.

³ Nakwo huno ole nayohoho, Nakwo Anituye hungkuno hofiyo in'ingkayo'manji Mpohwo'nji nakwo'nji simeho afa'nto in'ingkuhwono. Nakwo kakoe a'amu ne nto imo'n'ingki'hwono. ⁴ A'amu ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lososo Anituye hungkunomo ito'no min'ingkayo'njo sohwo hwasyo'nohino hweho. Hungkuno neso kakoe simeho mo'mo mawo'nnyo hweho. ⁵ A'amu Anituye hungkunomo ito'no in'ingkaweso sohwo kako Anitumo simeho uyoso engo umo'n'imontonoho. Oso hiso k'iko isoso k'iko huno wakiyono. K'iko Anitumo humahnno. ⁶ A'amu fihwo ole lososo, Ngko Anituye a'amu ne hwo'nyoho. Ose lihwosi kakoe hon'ingkanono Jisasiye hon'ingkanono pa'nyo umo'nono.

Hwe fihwo nom'ne a'amumo simeho ne uyalokunjo sohwo kako pomponahopo humaho.

⁷ Nje a'amu soku, olo hungkuno sekwo in'ingkayo'ne mti'mokalokweso songo'maho. O'o, yofohofoho. Hohonta simo'mo ne'mo nto upa'nimotofofoho. ⁸ I oso hungkuno hohontajoso huno naimentisoso olohonta Jisasi'mo uhwon'ingkahon'ingkuhwoni hon'ingkanono hungkuno hohontajoso songo pa'nyo imo'nalofoho. Oso'no sikwo'mjohoso moi'wo imo'nalofoho. Pomponaho wop'ingoso weho.

⁹ Hwe fihwo ole lososo, Ngko pomponahopo humaleno. Ose lososo kako a'amu nom'ne sohumo simeho wonyo uyososo s'ikwo'mjoho'mo humaho. ¹⁰ A'amu fihwo a'amu nom'ne sohumo simeho uyososo kako pomponahopo humaho. Oso hopo sopo nohumahwosi kako a'amu nom'ne somo hon'ngkano wonyomo mipemotawenehoho. O'o, hofiko kakine'no mopiwasiyofoho. ¹¹ A'amu nom'ne sohune'no simeho wonyo uyososo kako s'ikwo'mjoho'mo wohumamontonoho. Kako s'ikwo'mjoho'mo emoyonto hon'ngkano'no pijipijo iwo'n'ngkisofoho. Kakoe wonyomne'no t'imp'i'nyo imo'nonto hon'ngkano ito'no muhwoyofoho.

¹² Nje mehomi soku, Anitu kako Jisasimne'no sekwoe wonyo wae yao'mentiso so'no ifalifaliyo semti'mokiyalokweno. ¹³ Sekwo hwe engo sohwaso olo hwe lohwo s'imo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta oseno humaso sohumo sekwo huno moi'wonoho. Oso'no semti'mokiyalokweno. Sekwo hwe songo sohwaso sekwoe yokumpohn'nyo hwe wonyo Seten sohumo uyakolo'malofo so'no semti'mokiyalokweno.

¹⁴ Sekwo mehomi soku, sekwo Mpohumo huno ito'no seimentiso so'no semti'mokimentohefoho. Sekwo hwe engo sohwaso olo hwe lohwo s'imo'mo ne so'mo humamojo sohwo olohonta humaso sohumo sekwo huno seimentiso so'no semti'mokimentohefoho.

Nakwo hwahoponjo yahino somne'no namo'n'ngkuhwoloho.

¹⁵ Sekwo yo'mayo hwahoponjo somne'no simeho uy'kutoho. A'amu fihwo hwahoponjo yahinomo in'ngkaweso sohwo kako Anituye hungkuno ne'njo somo min'ngkayofoho. ¹⁶ O'o hofiko yo'mayo wonyo so'no simeho fefoyo, yo'mayo hwaponjo somo timo uhwononto hi umo'n'ngkahon'ngki yokumpohn'nyo mokosyohumayoso nakwo huno ole nayohoho. Oso hiso Anitu mta'ango'maho. O'o, hwahoponjo hon'ngkanofoho. ¹⁷ Yo'mayo hwahoponjo so'nji hon'ngkano wonyo so'nji moi'wo imo'nonefoho. I a'amu Anituye hungkunomo in'ngkayo sohwo songo ne'no nohumant'hwonefoho.

Jisasimne'no hungkuno hwasyo ulimotofoto sohwa nto i'mofapohofoto.

¹⁸ Nje mehomi soku, sikuno moi'wo imo'nyoso mofoneponoho. Hohonta sekwo nto upa'n'imentohofofoho. Jisas Kilaisiye mango sohwo wapmmontonoho. Olohonta kakoe mango sohwa nto i'mofapmmalofo. Oso'no nakwo huno ole. S'ikuno moi'wo umo'n'imonte'no yohoho. ¹⁹ A'amu fehohnjo nto nel'iko'ma'malofofoho. Oshwa nakwoe a'amu'njo'maho. Hofiko nakwoe a'amu'ntentesi hofiko nakwo'nji ne'no nohumafikutnesohilo. I oso'no nto nel'iko'ma'malofofoho. Oso'no nakwo huno ole moi'wonoho, nakwoe a'amu ne'maho.

²⁰ I oso'no sekwo Anituye Towahuno Wopingo moi'wo nto ma'malofofoho. Oso'no sekwo hon'ngkano neso huno moi'wo nto seimaho. ²¹ Sekwo hon'ngkano ne so'no huno maseyoho isoso'no mamti'mokalokuyohono. O'o, sekwo hon'ngkano ne so'nji hon'ngkano hwasyo so'nji yofe uhwofiwo'n'ngkohofofoho. Hwasyo hungkunoso hungkuno nehopi mta'ango mmo'nonefoho huno seyohoho. Oso'no semti'mokiyalokweno.

²² Hwe hwasyo hungkuno'njo sohwo t'hwolo. Hwe ole liwo'n'ngkiso hweho. Jisas sohumo Anitu nakumne'no uhwosopo'mentiso'maho. Ose liwo'n'ngkiso sohwo kako Jisas Kilaisiye mango hweho.

Kako Mpohwo Anitu'nji kakoe Hwomu Jisas+injimo ngkilaho uliwo'nimojo hweho. ²³ A'amu fihwo Anituye Hwomu sohomo ngkilaho liwo'n'ngkiso sohwo Mpohwo huhune'no ngkilaho liwo'n'ngkiso hweho. A'amu fihwo Hwomu sohomo simeho hi'ntnnono uy+wo'n'ngkiso sohwo Mpohwo huhune'no simeho hi'ntnnono uy+wo'n'ngkiso hweho.

Anituye Towahuno hungkuno ne'njo lonet+hwawo'n'ngkiso hweho.

²⁴ Oso hungkuno hohonta upa'nimotofoso aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso hungkuno hiso simeho'mo wosewo'mto'manji Mpohwo Anitu'nji hwomu sohwo'nji sekumo aho yokumpohn'nyo wosemokosyohumanjiyoho. ²⁵ Olo hilo so'no nalimentisofoho. Nakwo kako'nji songo ne'nohini nohument+hwanefoho.

²⁶ A'amuso sekumo hon'ngkano hwasyomo ipemotasewofitno-hontnne'no semti+mokiyalokweno. Oso'no sekwo huno wasey-ono. ²⁷ Sekwo Anituye Towahuno nto mahon'ngkofi kako sekwo'nji humaho. Oso'no Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo kako sekwo'nji ne'no humahwosi yo'mayo hopi'nonohino so'no woloset+hwawono. Kako hungkuno nehopi'nohini loset+hwayo hweho. Hwasyo hungkuno ane hweho. Anituye Towahuno Wop'ngo loset+hwaso hopaso sekwo Jisas Kilais+mo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

²⁸ Ou, nje mehomi soku, sekwo Jisas+mo fosyohumamno. Oseso kako poso sohonta nakwo yokumpohn'nyo lohof+hwasi won+mango monanyo'njo kako'nji woswo'nantanoho. ²⁹ Sekwo huno moi'wonoho. Jisas Kilais sohwo hwe wop'ngo hweho. Olo hilo so'no sekwo huno ole waseyono. A'amu hon'ngkano wop'ngo'nohini iwo'n'ngkiso sohwo Anituye mehomi ne hweho.

3

Olohonta nakwo Anituye mehomi'nwi humalohwono.

¹ U Mpohwo Anitu kako nakumne'no hitoho m+kun+mposo nejapmentisofoho. Kako nakumo nal+wo'n'ngki, Nje mehomi kuyoho. Ose nal+wo'n'ngkiso hweho. Oso'no pisopisaho likuji huno fusyaf+hupmno. Ou, nehopeho. Nakwo Anituye mehomi ne'nwoho. A'amu hwahoponjoso Anitune'no huno muyoso'no nakwo'ntnne'no hof+ko huno muyofoho. ² Ou nje a'amu soku, nakwo Anituye mehomi nto imo'n'ngkuhwono. Nakwo hwangku pipi imo'n'nanehwono. Oso hiso huno monayo'njofoho. I oso'no nakwo huno ole nayohoho. Jisas kako asomo poso sohonta nakwo kako pa'nyo imo'n'nanefoho. Hwap'ngoso nakwo Jisas ne sohomo uhwonanefoho. ³ A'amu fihwo olo hilo so'no hontohumaso sohwo kako hon'ngkano wonyo apa'no miyo'njo hweho. O'o, kako simeho kiho ane'njo Jisas pa'nyo wohumamtonoho.

⁴ A'amu yahino wonyo'njo sohwo kako Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ngkiso hweho. Yo'mayo yahino wonyoso Anituye hungkunomo mt+hupewo'n'ngkisofoho. ⁵ Sekwo huno ole seyohoho, Nakwoe wonyo wae so'no Jisas kako a'amu imo'n'mentisofoho. Kako wonyo ane hweho. Kako Anituye hon'ngkano hungkunomo mamt+huposo'njo hweho. ⁶ A'amu Jisas+mo humaso sohwo wonyo miyo'njo hweho. A'amu fihwo hon'ngkano wonyo iwo'n'ngkiso

sohune'no nakwo huno ole wonayono, Oso hwe huhwo sohwo Jisasimne'no huno muyo hweho.

⁷ Nje mehomi soku a'amu hwasyo hungkuno sejo'njo somne'no i'waho fiyimno. A'amu honingkano wopingo'njo Jisas K'lais pa'nyo sohwo hwe wopingo'nohino hweho. ⁸ Hwe wonyo Seten sohwo hohonta nakwoe hwaho mmo'nyo sohonta kako wonyo'nohini imojo hweho. A'amu olopo humaso sohwo wonyo ne'no yalokuso sohwo Seteniye mehomi hweho. Anituye hwomu sohwo yo'mayo Seten iwo'ningkiso so'no wae yafo'ne pmentisofoho. ⁹ A'amu Anituye mehomi imo'nyo sohwo kako honingkano wonyomo miningkayo'njo hweho. Hwapingoso Anituye Towahuno kakimo humaho. Oso'no kako wonyo miyo'njo hweho. O'o, Anituye hwomu hweho. ¹⁰ Anituye a'amu neso tihwolo. Seteniye a'amu neso tihwolo. Oso'no huno nayihwoso'no manji oloso'no huno wosyofisyano. A'amu honingkano wonyo'njo a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo osohwo Anituye a'amu'maho. O'o, Seteniye a'amufoho.

A'amu nom'ne'nji simeho inyo yahinoso olenoho.

¹¹ Simo'mo ne'mo sekwo hungkuno ole upa'nimentohofi, Sekwo a'amu nom'ne somne'no simeho uyimno. ¹² Nakwo a'amu Kein osohwo pa'nyo miyanehwono. Oso hwe huhwo sohwo Seteniye a'amu hweho. Koningkwa'wehumo fonjahumentisofoho. Peho'no fonjahumentisoto. Hwapingoso ole. Kein kako honingkano wonyomo iningkamojo hweho. Apel kako honingkano wopingomo iningkamojo hweho.

¹³ Oso'no a'amu olo hwaho loponjoso sekumne'no nakwolaho selifijo'manji sekwo yomo iyo'eno. ¹⁴ Nakwo a'amu nom'ne Jisasimo simeho uyiwonimotofoto somo simeho uyiwoningkuhwone'manji nakwo huno ole, Mphowoe tojo somo humalohwono huno nto nayohoho. Hwapingo ole, Nakwo Seteniye hantojo tikano honingkano somo uliko'mentani Anituye hantojo songo ne'no humayo'ne somo humalohwono. Olo hilo so'no huno pipi nayohoho. A'amu fi-hwo kako a'amu nom'ne somo simeho muyo'njo yoso sohwo kakoe songo ne'no humayoso tohino mikunimposo ne'no umnonefoho. ¹⁵ A'amu koningkwa'wehumne'no simeho tohino umnoso sohwo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo pa'nyo hweho. Sekwo huno moi'wonoho. A'amu nom'ne sohumo wofonjahumonne'no yohono loso sohwo Anitu'njopo songo ne'no mohumanefoho. ¹⁶ Jisas olo hwaho lopo nakumne'no imentiso so'no nakwo huno nayohoho. Jisas nakumne'no poyo penimentisofoho. Oso'no nakwo nakwoe a'amumo ufo'mayo'ne'no nakwoe songo humayoso hofikimo uyano. Nakwoe a'amu somo ufo'mehwaso hn'nwi poyo penasoso wopingofoho. Jisas hne'efoho. ¹⁷ A'amu olo hwaho loponjo hamniyoho hi'njo sohwo koningkwa'wehwo umofonyo yalofonjo sohumo hitoho mulofe'njo'manji kako ole lososo peho'neto, Ngko Anitumo simeho uyiwoningkohe hwo'nyoho. Ose peho'no lalofoho. Mango'nohino hweho. ¹⁸ Nje mehomi soku, nakwo nom'ne a'amu somno namo'nyoso mango'nohino ulihwaloho. O'o, nakwo hofikine'no hitoho nalofihwoso'no hofikimo wopingo ulohofano.

A'amu Jisasimo tifi in'ingkawowo'n'ingkohofoso An'itumne'no iyoho munonehoho.

¹⁹ Simeho uyo yahino ne'nji uti'hwehwasi nakwo An'tuye hon'ingkanomo nehopi humalohwoneso huno wonayono. Oso'no nakwo An'itu'njopo lohofihwasi nakwo wonimango monanonefoho. ²⁰ I oso'no jije simeho mo'mo wonyo hwo'nyoho hnn'wo'n'ingkinomanji An'itu jije simehomo yakolo'nnyo hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'no huno hwap'ingo'njo hweho. Oso wonyo hiso kako wae nto kiloho'maho An'itu huno uyohoho. ²¹ Ou, nje a'amu soku, nakwoe simeho mo'mo oso hungkuno monajo'manji nakwo An'tuye simanopo wonimango ane yokumpohn'nyo wolohofano. ²² Nakwo kakoe hungkunomo tifi in'ingkawowo'n'ingkuhwone'manji yo'mayo iwo'n'ingkuhwone so'no Mpohwoe simeho wop'ingo umo'n'ingkiso'manji yo'mayo so'no Mpohumo jomo ulasoso wonejapmmontonoho. ²³ An'tuye hungkuno olenoho. Nakwo kakoe Hwomu Jisas Kila'isye yofe some simeho hi'ntnnono uyihwasi nom'ne a'amumo simeho uyihwano. Oso hiso kako nalinyofoho. ²⁴ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi in'ingkawowo'n'ingkiso some An'itu kakimo ufo'malofoho. An'itu kako hwe huhwo sohomo humaho. An'itu kakoe Towahuno Wop'ingoso nejopahon'ingki Towahuno sohwo ole netihwalofoho. An'itu nakumo humaho.

4

An'tuye Towahuno ne'nji towahuno hwasyo so'ntnne hungkunofoho.

¹ Nje a'amu soku, a'amu pi'n'ingo hwasyo hungkuno'njoso nakwoe hwahopo emoyalokwofo. Oso'no hungkuno hopi'nonohino upa'n'ifijo oso hungkuno some simeho hi'ntnnono ukutoho. O'o, a'amu ole selososo, Ngko An'tuye Towahuno hi'njo hwo'nyoho. Ose selahon'ingkuhwosi sekwo yamofo fiyimno. Oso hwe huhwo sohwo An'tuye hwo'likeno. Hwahoponta'ango hwo'likeno. ² Huno ito'no tipemapitnne'no yamofo fiyimno. A'amu fihwo hungkuno ole loso'manji, Jisas An'tuye Hwomu Ne sohwo a'amu imo'n'imentisofoho. Ose loso sohwo kako An'tuye Towahuno ne hi'njo hweho. ³ Oso hungkuno hiso a'amu majo'manji kako An'tuye Towahuno ane hweho. O'o, kako towahuno Jisasiye mango sohwa mta'ango hi'njo hweho. Sekwo ole nto upa'n'imentohofi, Jisasiye mango sohwo noponefoho. Ou, kakoe towahuno sohwo nto pmmaho.

⁴ Nje mehomi soku, sekwo An'tuye kuyoho. Sekwo a'amu hwasyo hungkuno'njo some hwotoho nto hmmalofo. Hwap'ingoso oso Towahuno jije simeho mo'mo humaso sohwo kako towahuno hwahoponjo some n'hu'nahone uyakolo'mentisofoho. ⁵ Oso a'amu hwasyo hungkuno'njoso hwe wonyo sohwoe a'amufoho. Hofikoe hungkuno'oso hwahoponta'angofoho. Seteniye a'amuso hofiko hwasyo hungkuno hwahoponta'ango some upa'n'wo'n'ingkohofofoho. ⁶ I oso'no nakwo An'tuye'nwoho. A'amu fihwo kako An'itu ne sohune'no huno unyohwo'manji osohwo kako nakwoe hungkuno upa'n'imtonoho. Ou, nom'ne a'amuhwo kako An'tune'no huno muyohwo'manji i nakwoe hungkunomo mupa'nonehoho. Olo hilo so'no hungkuno An'itu mta'ango so'no nakwo huno wonayono. Nakwoe hungkunomo

neningkapifijohwa'manji Anituye Towahuno ne'njofoho. Ou, nakwoe hungkunomo moneningkapifijoso hwe wonyo sohwo towahuno hi'njo hwafoho.

Anitu kako nakune'no hitoho ulofalofoho.

⁷ Nje a'amu soku, nakwo nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso uyano. Nom'ne a'amumne'no simeho umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu nom'ne somne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo kako Anituye mehomifoho. Kako Anitune'no huno uyalofoho. ⁸ A'amu nom'ne somo simeho muyoso Anitune'no huno muyihwafoho. O'o, Anitu simeho uyoso kako hwap+ngo hweho. ⁹ Anitu nakune'no hitoho mikun+imposo nejapmmentisofoho. Oso'no kako nakwo'nji songo ne'no humayo'ne imo'mentisofoho. Oso hiso'no kakoe hwomu anga'nohino sohomo oso songo humayoso uyo'ne'ento nakune'no hwahopo uhwat+mentisofoho. Oso'no Anitu nakune'no simeho nejaponto netihwamentisofoho. ¹⁰ Simeho inyo neso ole, nakwo Anitumo simeho uyo pa'nyo'maho. Oso, neso ole, Anitu nakumo simeho nejaponto kakoe Hwomu nakwoe wonyomne'no tohino mikun+imposo mayo'ne nejapmmentisofoho. ¹¹ Nje a'amu soku, nom'ne a'amumne'no namo'nyo so'no Anitu umo'nalofoho. Oso'no nakwo nom'ne a'amune'no wonamo'nono. ¹² Nakwo hopi'nonohino so'nwi Anitumo muhwonyo'nwoho. I nakwo a'amu nom'ne uhwon+wo'n+ngkuhwone somo simeho ne'njo uy+wo'n+ngkuhwaso'manji Mpohwo nakwo'nji nohumahwosi kako nakumo simeho nejape so'no huno wonay+montonoho.

¹³ Kakoe Towahuno nejapmmentiso so'no nakwo huno ole nayohoho, Anitu nakwo'nji humaho. Nakwo kako'nji humalohwono. ¹⁴ Mpohwo Anitu a'amu hwaponjo so'nyumne'no asomo nemayo'ne kakoe Hwomu uhwat+mentisofoho. Oso hiso uhwon+mentihwone so'no selalokuhwono. ¹⁵ A'amu fihwo Jisasimo simeho hi'ntnnono nehopi uy+hwosi a'amu somo ole uloso, Jisas Anituye Hwomu hweho. Ose loso sohwo Anitu kakimo humaho. Kako Anitumo humaho. ¹⁶ Nakwo huno wonayono Anitu nakune'no hitoho nejapmmentiso so'no nakwo simeho uyalokuhwono. A'amumne'no umo'nyo yahinoso Anitu mta'angofoho. A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo kako Anitu'nji humaho. Oso'no Anitu huhwo kako'nji humaho.

¹⁷ Jisas nakumo nonehumentan+ngki nakwo nom'ne a'amumne'no namo'nyo yahino wop+ngo yalokuhwoneso olehoho. Sikuno Engo hungkuno tangonjo ikwalofone somo nakwo yokumpohn'nyo nolohof+hwasi won+mango monanonefoho. Hwap+ngoso nakwoe songo humayoso olo hwaho lopo Jisas sohwo nakwoe simeho mo'mo humaho. ¹⁸ A'amu fihwo nom'ne a'amumne'no umo'n+wo'n+ngkiso sohwo iyoho miy+wo'n+ngki yohoho. O'o, iyoho iyoso n+hu'no awonoho. Iyoho iyo hwap+ngoso olenoho. A'amu fihwo iyoho yososo nakwo huno wonayono nom'ne a'amumne'no umo'nyo yahinoso ito'nohino'maho. ¹⁹ Nakwo nom'ne a'amumne'no namo'n+wo'n+ngkohoho. Hwap+ngoso Anitu kako nakune'no simo'mo umo'n+mentisofoho. ²⁰ A'amu nom'nehwo ole lososo, Ngko Mpohune'no simeho uyalokweno. Ose loso sohwo a'amu nom'ne sohomo simeho wonyo uyoso osohwo kako hwasyo hungkuno lalofoho. A'amu fihwo kako olo hwaho lophonjo a'amu uhwon+wo'n+ngkiso somo simeho muyo'manji kako Mpohwo

Anitumo muhwonyo sohomo simeho pipi uyimontolo. ²¹ Jisas Kilais ole nalimento, Kiko Anitumne'no simeho uyo'manji jije a'amu homne'no simeho uyo. Ose nalimentisofoho.

5

A'amu Jisasimo tifi iningkawowo'n'ingkohofoso yo'mayo hwahoponjo yahino somo hwotoho fewo'n'ingkohofofoho.

¹ Hwe nakwoe wonyo wayo'ne Anitu uhwsopo'mentiso sohwo Jisasiyoho. Oso hungkuno hiso a'amu fihwo huno nehopi uyoso sohwo Anituye mehomi hweho. A'amu Mpohumo simeho uy'wo'n'ingkiso sohwo kakoe mehomi'ntnne'no simeho uy'wo'n'ingkiso hweho.

² Nakwo Anitumo simeho uy'hwasi kakoe hungkunomo tifi iningkwaso'manji nakwo huno ole wonayono. Nakwo Anituye mehomi somo simeho nehopi uy'wo'n'ingkuhwone'nwoho.

³ Nakwo Anituye hon'ingkanomo tifi iningkwaso'manji nakwo Mpohumo simeho nehopi uy'wo'n'ingkuhwonefoho. Anituye hon'ingkano somo tifi iningkayoso tango'njo'maho. O'o, kakoe yokumpohn'nyo nejap'wo'n'ingkiso hweho.

⁴ Anituye a'amu neso yo'mayo hwahoponjofe yokumpohn'nyo somo hwotoho fe-e'ne yokumpohn'nyoso hi'njofoho. Oso yokumpohn'nyo hwotoho fe-e'neso hwap'ingo ole, Nakwo Jisasi'mne'no huno nayohoho. Kakoe yokumpohn'nyo nefe'mayo'ne sohune'no huno nayohoho. ⁵ Yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyo tihwolo. A'amu fihwo kako huno ole uyososo, Jisas Anituye Hwomu hweho. Huno ose uyahon'ngki kako yo'mayo hwahoponjo somo yakolonoho.

Anitu kakoe hwomumne'no hungkuno yoloho limentisofoho.

⁶ Olo Jisas huhwo sohwo mijo wokiyon'mano lonto, nje hon'yo usihuma'mo lonto nakwoe hwahopo pmentisofoho. Mijo'nohini so'no pmentiso'maho. O'o, mijo'nji hon'yo'ntnno pmentisofoho. Anituye Towahuno Wop'ingo hungkuno nehopi hwap'ingo sohwo kako Jisasi'mne'no olo hilo so'no yoloho limentisofoho. ⁷ Oso hufa'u sihune sohwa Jisasi'mne'no yoloho lalokwofo.

⁸ Anituye Towahuno Wop'ingo'nji mijo'nji hon'yo'nji oso hifoho lalokwofo. Oso hufa'u sihune sohwa hofikoe hungkuno afa'nohinoho. Jisas sohwo Anituye Hwomu ne hweho. Ose lalokwofo. ⁹ A'amu hwahoponjoso hungkuno lontifeso nupo'nontani nehopeho li'wo'n'ingkuhwonefoho. Anitu lonte hungkunoso nehopeho. A'amu lontife somo yakolonoho. Oso hungkuno hiso Anitu nto limentisofoho. Kakoe Hwomumne'no linyofoho.

¹⁰ A'amu Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyo sohwo kako huno ole uyohoho, Jisas Anituye Hwomu ne hweho. A'amu nom'neso kako hungkuno hiloso simeho hi'ntnnono muyo'njo yonto kako Anitu hwasyo hungkuno'njo hweho li'wo'n'ingkiso pa'nyo hweho. Hwap'ingoso Anitu nalohoho, Jisas nje Hwomu hweho. ¹¹ Olo hungkuno loso Anitu nehopi ole nalimento, Ngko songo ne'no humayo'neso nto seapmmentohefoho. Ose nalimentisofoho. Oso songo ne'no humayo'ne hwap'ingo kakoe Hwomumo weho. ¹² A'amu fihwo Anituye Hwomumo humunyo sohwo Anitu'nji songo ne'no humayo'ne hweho. A'amu Anituye Hwomumo mohumunyo sohwo kako Anitu'nji songo ne'no humayo'neso motip'ihwononefoho.

Nakwo huno ole wonayono, Nakwo songo ne'no fosyohumayo'ne hi'nji'nwoho.

¹³ Sekwo a'amu Jisasimo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho soku, sekwo songo ne'no humayoso hi'njo kuyoho. Oso'no sekwo huno waseyonontnne'no semti'mokiyalokweno. ¹⁴ Nakwo yo'mayo Anitu syonefisyalokunjo so'no namo'n'ingkohoho lontani oso'no jomo ulihwaso'no kako wonepa'nimontonoho. ¹⁵ Nakwoe hungkuno Anitu nepo'nalokunjo so'no huno ole nayohoho. Yo'mayo nakwo jomo ul'wo'n'ingkuhwone so'no nejopalokunjoso olohifoho.

¹⁶ Hon'ingkanano anga'no wonyoso a'amu yososo Anitu kako wae mmofe'njo umtonoho. O'o, hi'nji pe'n'ingkuhwosi tikanomo wene hweho. Oso'no a'amu oso wonyo hiso yoso sohomo uhwon'ingkohoji oso a'amu huhwo sohume'no Mpohumo jomo mujo'njo fiyo. Yo'mayo hon'ingkanano wonyo nom'neso a'amu yoso sohomo uhwon'ingkohoji oso humne'no Mpohumo jomo ulisoso Mpohwo kako wae yimofihwosi songo humayo'ne uyimtonoho. ¹⁷ Anituye hungkuno mtohupeso hopi'nono wonyofoho. I oso'no fehohnjo so'no Mpohwo kako wae weo'mtonoho. Anga'nohinoso tikanomo nihu'nahone wenefoho.

¹⁸ Anituye mehomini ne sohwo kako hon'ingkanano wonyo miyo'njo y'wo'n'ingkiho hweho. O'o, Anituye hwomu osohomo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkiho hweho. Oso a'amu huhwo sohomo Seten mupm'mokonohoho.

¹⁹ Nakwo huno moi'wonoho. Nakwo Anituye mehomini'nwoho. A'amu nom'ne sofe hwe engo mokosyohumayo sohwo Seteniyoho.

²⁰ Nakwo huno moi'wonoho. Anituye hwomu nto pmentono. Kakine'no huno ito'no uyo'ne huno nto nejapmentono. Nakwo Anitumo ufohi'nyo'ne hwap'ngoso Jisasiyoho. Jisas Kilais Anituye hwomu sohwo kako Anitu ne hweho. Kako songo ne'no humayoso hwap'ngo hweho.

²¹ Nje mehomini soku, yo'mayo hwahoponjo jije simeho mo'mo Anitumo uyohopo'mto yalokunjo so'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Osohopeho. Ngko Joun'ni mti'mokohono.

2 Joun

Olo Iyoswo Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'i'mokumentisofoho. Olo Hungkuno S'imo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto s'imentiso sohonta soswo *sik'is'ti'nji* (60) *sik'is'ti-sik'is'ti'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopol'ikeno olo iyoswo tifinjo loso Joun afaohwo mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso a'mu anga'nohino syine'no mt'i'mokumentisofoho. Oso hisi nehopi a'amu anga'nohinyinet'ikeno. A'amu fiso hof'ikoe hunoso ole, A'amu Jisas'mo in'ingkunyo temtitofo hopa imo'nohumunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Joun oso a'amu homo somo a'amu hwasyo hungkuno'njo somne'no i'waho ito'no fiy'mno ul'monto mt'i'mokumentisofoho. Olo iyoswo loso nt'ipo humanto mt'i'mokumentisot'ikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt'i'mokumentisot'ikeno. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu t'ifi un'ingkohwano.

¹ Ngko An'tuye mehomi somo mokosyohumawo'n'ingkohe sohwo'ni olo iyoswo loso mt'i'mokalokweno. K'iko a'mu siki, An'tu kakoe syohomne'no kuhwosopo'mentiso sikinonji j'ije mehomi sohwantnne'no olo iyoswo loso semt'i'mokiyalokweno. Yahino nehopi'nohino somo ngko kakine'no s'meho kijopalokweno. Oso hiso ngko'nohini'maho. O'o, a'amu hopi'nono An'tuye hungkuno ne'njo somo huno'njo so'nji hof'iko sekune'no s'meho umo'nalofoho. ² Jisas K'ilaisiye hungkuno ne'njoso nakwoe s'mehomo wojo so'no nakwo sekune'no s'meho namo'n'iwon'ingkohoho. ³ Mpohwo An'tu'nji kakoe Hwomu Jisas K'ilais'i'nji siko nakumne'no wop'ingo nalohofohos'isi hitoho ulof'ihwoso'no humayo wop'ingo nejapohos'iso'no nakwo hungkuno nehopi'nohini hnn'ingkuhwasi s'meho afa unantanoho.

Nakwo hitoho nalofu yahino somo un'ingkowano.

⁴ J'ije mehomi fehohnjoso hof'iko An'tu kako yahino ne so'no nalimentiso hopaso hof'iko kakoe hon'ingkanano ne somo in'ingkowalokwofo. Oso hiso'no nupa'nonji ngko s'imonyo yalokweno. ⁵ Oso hiso'no ngko, nje nampohwo siki, olo so'no wakili'monne'no yohono. Nakwo nom'ne a'amu somne'no s'meho uyo yahino hiso songo'maho. O'o, nakwo An'tuye hungkunoso s'imo'mo upo'noma'ment'ihwone oso mta'angofoho. ⁶ Hitoho ulofu yahinoso olenoho. Nakwo An'tuye hon'ingkanomo t'ifi un'ingkowano. Hohonta olo hon'ingkanano loso upa'n'iment'ihwoni, Sekwo nom'ne a'amumne'no s'meho umo'nyo yahino somo fin'ingkamno.

*Nakwo K'ilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo wokemokosyohu-
mano.*

⁷ A'amu pi'n'ingo engoso hof'iko nakumo hwasyo hungkuno nelane'ent'ifi angom'eemo liku'mofalokwofo. Oso'no hof'iko nakumo ole nelalokwofo. Jisas K'ilais An'tu sohwo kako nakwoe hwaho lopo a'amu imo'n'imentiso'maho. Hof'iko nakumo ose nelalokwofo. Oso a'amu hiso hof'iko hwasyo hungkuno liwo'n'ingkohofoso K'ilaisiye

mango hwafoho. ⁸ Sekwo soku, oso a'amu ose sohwanne'no i'waho nto'no fiyimno. Hwapingoso sekwo Anituye syoho yokumpohn'nyo iwo'n'ngkohoho so'no Anitu kako ngko sekumo yo'mayoso wosejapmmo selimentisoso sekwo hwasyo hungkuno homo somo in'ngkafijo'manji sekwo momapitnnehoho. O'o, sekwo Anituye hungkunomo nto'no in'ngkafijoso u sekwo yo'mayoso womantifeho. ⁹ A'amu fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokesyohumayo'njo yoso sohwo kako hungkuno nom'ne kengomo in'ngkaweso'manji osohwo Anitu kako'nji mohumuyoho. Hwe fihwo kako Kilaisiye hungkunomo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaso osohomo Anitu'nji kakoe hwomu Kilaisi'nji siko'monta'i siko kako'nji humasiyo. ¹⁰ U hwe fihwo kako sekumo se'maso sohwo kako sekumo Kilaisiye hungkuno masejo'njo ihwosi kako nom'ne hungkuno kengo selihwoso'no osohomo sekwo kakimo sekwoe ango'mno ipemotakutoho. Sekwo nakwoe a'amuhwe eso nulikutoho. ¹¹ A'amu fihwo kako oso a'amu hwasyo hungkuno'njo osohomo nje a'amuhwe uloso sohwo kako oso hwe hwasyo hungkuno'njo sohwoe syoho somo ufo'malofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹² Ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso u olo hungkuno hiloso ngko iyoswomo mamti'mokumnehono. O'o, ngko sekumo se'mahm'mo ngko sekwo'nji hungkuno hnn'ngkuhwasi nakwoe simehoso wopingo wonamo'nimontonoho.

¹³ Anitu kakoe syoho somne uhwosopo'mentisoso jije nanohwo es'nji kakoe mehomi so'ntnne'no nakwoe a'amufo selalokwofo. Nje hungkuno osohopeho. Ngko Joun'ni mt'i'mokohono.

3 Joun

Olo Iyoswo Nom'ne Tifinjo loso Joun Afahwo Mt'mokumentisofoho. Olo Hungkuno s'mo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *sik'isiti'*nji (60) *sik'isiti-sik'is'*nji (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo ne'no tifinjo loso Joun afahwo mt'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso Ngkaiyasimne'no mt'mokumentisofoho. Ngkaiyos sohwo Jouniye a'amu hweho. Kako oso hwaho engo Esiya sopo humunyo hweho. Joun oso ango hopo sopo ne'no a'amu syoho'njo sohwa uh-wajimonto imentisoso Ntiyoutilefes kako oso a'amu yofe hwe engo'njo umo'nimonto oso a'amu syoho'njo sohwo monje esyahonngki Joun kako hwe anga'no kakoe yofe Ntemitiliyos osohumo yofe ho'nomanto uhwajimentisofoho. Olo iyoswo loso Jouniye a'amu Ngkaiyos sohwo Ntemitiliyos syoho yahonngkuhwosi hofiyo umokosyohumane'ento olo iyoswo loso'nji mt'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu tifi unngkohwano.

¹ Ngko Anituye mehomu somo mokosyohumawo'nngkohe sohwo'ni ngko nje nngkwahwo Ngkaiyos sohwo hne'no olo iyoswo loso kumt'mokiyalokweno. Ngko kikimo nehopi simeho kijopalokweno.

² Nje a'amu sohwo, kiko yo'mayo syoho wopingo yontanngkini Anitu kufo'malokunjo so'nji kiko wopingo humahnno so'no ngko Mpohumo jomo ulalokweno. Jije huyo'mango so'no ngko huno niyohoho wopingo humaho. I jije huyo'mango wopingo humaso hopaso jije a'apaho hi'nji wopingo osenohini humahnno so'no Mpohumo jomo ulalokweno. ³ A'amu fehohnjo Anitumo simeho hi'ntnnono uy'wo'nngkohofoso jije angopo nta'ni ni'mantifi ntimalofi, Ngkaiyos sohwo kako Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumanto hofiyo'no inngkwalofoho. Ose ntahonngkofi ngko simonyo imalefoho. ⁴ Nje mehomu hofiko Anituye hungkuno ne somo inngkwalokwofo so'no upa'nonji oso'no ngko simonyo iwo'nngkohe hwo'nyoho. Oso simonyo iyo hiso nom'ne yo'mayo so'no simonyo iwo'nngkohofoso somo yakolo'nniyofoho.

Ngkaiyos syoho wopingo imentisofoho.

⁵ U nje a'amu sohwo, kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mof'wo'nngkohofoso sohwo ufo'mawo'nngkinoso oso wonyoangkafofoho. Jije a'amu'nohinimaho. O'o, a'amu kengo mta'ango sohwanjoho. ⁶ Oso a'amu huhwo sohwa hofiko olopo ni'mantifi kiko hofikimo wopingo ulohomahnno so'no nakwo Anitune'no uhu'mokontanngkuhwoni nalimalofofoho. Kiko a'amu Anituye hungkuno liku'mofoso sohwo jije angopo nta'ni hano hofiyo'no hmo'fhwajo. Ose yahonngkiji Anituye simeho wopingo umo'nimontonoho. ⁷ Hofiko oso syoho yalokwofoso Kilaisiye yofe ho'nomayo'ne yalokwofo. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo sohwa mta'ni hofiko hamniyoho yo'mayoso momaso'njo yalokwofo. ⁸ Nakwo Anituye a'amu ne hn'nwi nakwo oso a'amu

huhwo sohwo ufo'mano. Ose ihwasi oso hungkuno syoho ne'njo so'no nakwo syoho afa'no womojoku'nantanoho.

Ntiyoutilefes kako yahino wonyo imentisofoho.

⁹ Ngko oso a'amu Ntiyoutilefesinji Anitumne'no uhu'mokuwo'n'ingkohofu somne'no ngko iyoswo nom'neso nto mtimokumalefoho. Ntiyoutilefes sohwo kako a'amu hiso hofiko nakwoe hwe engo hwosoho ulantife'no yalokunjo so'no kako nje hungkunomo haloho manipewo'n'ingkiso hweho. O'o, kako nje hungkunomo hwotoho nifewo'n'ingkiso hweho. ¹⁰ Oseso ngko sekumo se'ma'me'manji ngko yomayo kako iwo'n'ingkiso so'no waselimonnoho. Kako nakune'no yomayo hungkuno wonyo lalofoho. Kako hwasyo hungkuno lalofoho. Oso'nohini'maho. O'o, kako a'amu Anituye hungkuno liku'mofu sohwo kakoe angomo mipemotasywo'n'ingkiso hweho. I a'amu nom'neso hofiko oso a'amu Anituye hungkuno liku'mofu somo nje angomo upemokosyawo'mo loso sohomo Ntayoutilefis sohwo kako hofikoe hon'ingkanu pijumofwo'n'ingkiso hweho. Oseso kako oso a'amu homo somo hofiko Anitumne'no uhu'mokiyo somta'ni wae weo'mto yalofoho.

Ntemitliyos sohwo kako yahino wopingo iwo'n'ingkiso hweho.

¹¹ U nje a'amu sohwo, kiko yahino wonyo somo tifi in'ingkahutoho. O'o, hon'ingkanu wopingo somnohini tifi fin'ingkayo. A'amu kako yahino wopingonjo sohwo kako Anituye a'amu hweho. A'amu kako yahino wonyo iwo'n'ingkiso oso hwo kako Anitune'no huno mosyafisiyo hweho.

¹² A'amu hopi'nonohino sohwo hofiko Ntemitliyosiye yofe ho'nomalokwofo. Nakwo Ntemitliyos osohomo uhwonontani nakwo Kilaisiye yahino ne somo uhwonalokuhwono. Oso'no ngko huhwo'ni kakoe yofeso ho'nomalokweno. Oso'no kiko huno kiyohoho, Nje hungkunoso ne'njofoho.

Hungkuno ae'uyofoho.

¹³ Oseso ngko hungkuno sawemo waselimonji ko yoheso oso'no ngko iyoswomo mamtimokumnehono. ¹⁴ We'enepi ngko noku'mahm'me'no nekwo hungkuno wohnnantaeho.

¹⁵ Jije simehoso pompengo ufisyakumofono. Jije a'amu olopo humalofo sohwo hofiko nje hwomuhwe kilalokwofo. Nje a'amu kiko'nji humalofo sohwoamne'no nje a'amufu ulalokweno. Kiko hofikimo njiyo. Osohopeho. Ngko Joun'ni hungkuno loso mtimokohono.

Jut

Olo iyoswo loso Jut Mt'i'mokumentisofoho. Olo hungkuno somo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo teti'nji (30) teti-faifi'nji (35) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Jut mt'i'mokumentisofoho. I oso'no oso yofe Jutiye so'nji Jutasiye so'nji afafoho. (Oso'no Matiyu sohe engo 13, han'ngkano we'e 55 so'nji Mak sohe engo 6, hon'ngkano we'e 3, osopo Jisasiye hohmn'ngkwa'wehwosamne'no yofe hi'njoponoho.) I oso'no hofikoe hunoso olenoho. Olo iyoswo loso Jisasiye n'ngkwahwo mt'i'mokumentisofoho. Jut a'amu Jisasi'mo in'ngkunyo somne'no mt'i'mokumentisofoho. Iyoswo hiloso a'amu ango nt'iponjomne'no mt'i'mokumentisotikeno. O'o, nakwo huno monayofoho. Olo iyoswo lomjo hungkuno s'mo'mjoso olenoho. Sekwo nakwo simeho hi'ntnnonohinosa aho yokumpohn'nyo kemokosyohumafikuji a'amu hwayo hungkuno'njo sohwafe hungkuno somo nupa'n'ngkutoho. Jut ose ulimonto mt'i'mokumentisofoho. (Hungkuno hiso Jut hon'ngkano we'e 3 osopo weho.) Oso'no olo iyoswo hiloso nt'ipo humanto mt'i'mokumentisotikeno. Ango kako nohumanto olo iyoswo loso mt'i'mokumentiso so'no malinyofoho. Oso'no olo hungkuno homo lomo atofu lihwasu t'fi un'ngkohwano.

¹ Ngko Jut sohwo'ni Jisas K'ilaisiye syoho ulohofiyo Jem'siye kon'ngkwa'we hwo'nyoho. An'tuye a'amu soku ngko olo iyoswo loso sekwo a'amu An'tu sehwasopeehon'ngki in'ngkamentohofu sokune'no mt'i'mokalokweno. Mpohwo An'tu simeho engo sejopahon'ngki Jisas K'ilais kako sekumo wop'ngo semokosyohumaho. ² An'tu kako sekune'no hitoho ulof'hwoso'no simeho pompenjiyo so'nji simeho hitoho so'nji wosejapono. Oso hiso sejaposo so'no engo imo'nyo'ne'enji An'tumo jomo ulalokweno.

K'ilais Jisasiye hungkuno somne'no hwasyo hungkuno lut'ihwawo'n'ngkohofu sofe hungkunofoho.

³ Nje a'amu soku, s'mo'mo ngko huno pi'n'ngo syaf'syonji An'tu kako asomo netimayo'neso sekune'no iyoswo mt'i'mokumne'enji i olohonta nom'ne hungkuno mt'i'mokalokweno. Nakwo Jisas K'ilais'mo simeho hi'ntnnono uyaso hn'n'mo An'tu kako asomo wonet'ma'mtonoho. Oso hungkuno An'tu nejapmmentisoso sekwo syoho yokumpohn'nyo ikuji simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku, sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno. Oso'no sekwo nom'ne hungkuno hwasyo somo nupa'n'ngkutoho. O'o, hungkuno hwasyo homo somo filommjahumno. ⁴ A'amu fehohnjo An'tumne'no sekwo'nji uhu'mokont'ifi humentan'ngkofi a'amu fehohnjoso hofiko nom'ne huno so'nji hiyaso motohusosyohumant'ifi hofiko poji ehumamentohofoho. A'amu hiso hofiko ole lalokwofo, An'tu kako nakumo wop'ngo naloho'mentiso so'no nakwo kakine'no iyoho monan'ngkiyohoho. Yo'mayo wonyo nakwoe simeho uyimo lososo

u uyihwono. Anitu kako simeho nejopalokuso sohwo kako tohino monejaponehoho. Ose lalokwofo sohwa nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisimne'no hofiko hohujo ikinjao'mentohofofoho. Hohonta a'amu Anituye hungkuno mti'mokumentohofoho sohwa olo a'amu lohwanne'no ole mti'mokumentohofoho, Oso a'amuso wonyofoho. Hofiko tikanomo ufitnnefoho. Ose mti'mokumentohofofoho.

⁵ A'amu oso yahino'njo somne'no sekwo nto upa'n+mentohofofoho. I oso'no ngko sekwoe huno somo huno apa'no wasefohoto'mne'no yohono. A'amu Isilael somo nakwoe Hwe Engo hofikimo Ijip mta'ni utimanto olopono utimotapmmmentisofoho. Oseso hwe moya'mi Isilael fehohnjoso hofiko Anitumne'no nakwolaho lontifi hohujo ikinjimofahon+ngkofi Anitu kako hofikimo poyo umokumentisofoho.

⁶ Nom'ne so'no huno fisya+hupmno. A'amu ahwomomjo fehohnjoso oso syoho Anitu uyimentiso somne'no hahn'nyo yontifi hofikoe ahwomomjo pone uliko'ma'mentohofofoho. Oseso Anitu kako hofikimo ahwomo nano'nji intofonto sikwo'mjoho engo so'mo intofohumati'mentisofoho. Hofiko oso ahwomo nano homo somta'ni mis+huto'n+fitnnehofo. Oso hopo sopo nohumafikuji hofiko Anituye Sikuno Engo somo hungkuno ikwolofone so'no hontohumalofo. ⁷ Ou, sekwo nom'ne so'no fisya+hupmno. A'amu Soutom Ngkumoula so'nji nom'ne pone mofone saponjo so'nji hofiko a'amu ahwomomjo sohwa a'mohufo imentohofoho hopa imentohofofoho. Oso'nji hofiko kifosyoho'nji loho'n+motofofoho. Oseso Anitu kako hofikoe hon+ngkano wonyo somne'no tohino engo uyimentisofoho. Oso tohino hiso hofiko tohomo ne'no humentan+ngkofi tohino umnalofoho. A'amu osomne'no syofisyontani iyoho nen+ngkahon+ngki nakwo huno ole nayohi, A'amu hon+ngkano wonyo yiwo'n+ngkohofoso tohino engo womantifeho.

⁸ I olohonta oso a'amu sekwo'nji uhu'mokuwo'n+ngkohofoso hofiko oso yahino hiso pa'nyo yalokwofo. Yo'mayo wojo uhwonontifi oso mta'ni yokumpohn'nyo tipemantifi hofikoe a'apahomo wonyo loho'n+wo'n+ngkohofofoho. Oseso hofiko nakwoe Hwe Engo sohomo yokumpohn'nyo ulohofontifi a'amu ahwomomjo wonyoangkafo somo sitofo uliwo'n+ngkohofofoho. ⁹ Anituye a'amu ahwomo mta'ango simo'mjo sohwo Maikel oso hwo'nji kako Seten'nji siko Mousesiye pijafoso mayo'ne yoka hnn+mentisiyefoho. Siko oso yoka hungkunoso nohnnonji Seten kako Maikelimo sitofo ulahon+ngki oso'no Maikel kako Setenimo sitofo aku mul+mentisofoho. O'o, olo'nohini ul+mento, Hwe Engo Anitu sohwo kako kikimo yoka hungkuno wakilono. Oso'nohini ulimentisofoho. ¹⁰ I oso a'amu huhwo sohwa hofiko sekwo'nji humalofo sohwa hofiko yo'mayo hwapingo ne so'no huno nto'no muyahon+ngki hofiko sitofo hungkuno liwo'n+ngkohofofoho. Oso a'amu yahu pa'nyo sohwa hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyontifi hofiko yo'mayo wonyoso iwo'n+ngkohofofoho. Oso'no hofiko nihu'nahone wonyo imo'nyyoso tikanomnefoho. ¹¹ Hofiko tohino engo mapitnnefoho. A'amuso hofiko Atamiye hwomu Kein kako kon+ngkwa'wehumo fonjahumentiso oso hwoe yahinoso mantifi yalokwofo. U nom'nihwo Mpelam sohwo kako hamniyoho engo ma'mne'ento kako a'amu Isilael somo hwasyo hon+ngkanomo ipemotamentisofoho. Oso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. U nom'nihwo Koula kako Anitumne'no yokumpohn'nyo imo'n+mentiso pa'nyoso olo a'amu lohwa yalokwofo. Oso'no Anitu kako hofikimo fonjasyonefoho.

¹² Sekwo Anituye a'amu ne soku sekwo simeho afa in'ngkujji nom'ne a'amumne'no wasemo'nono. Oso'no sekwo nuhu'mokontifi wopayo nontifi Jisasimne'no syafisiyo'ne wopayo'nji mijo'nji nyo sohonta hofiko wonyo so'nji sekwo'nji nuhu'mokontifi oso uhu'mingo homo somo wonyo imokuwo'n'ngkohofofoho. Hwap'ngoso hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango mun'ngkahon'ngki hunoso hofikine'nohini syafihu'nontifi wopayo niwo'n'ngkohofofoho. I oso'no hofiko nom'ne a'amu somne'no huno monosyafihu'niwo'n'ngkiyohoho. A'amu hiso olo pa'nyofoho. Hwaho hoho'm hoho'minnyo sohwo kako ifoyo'no hontohumanteso himo kako ifoyo ane'njo sohwo nopahon'ngki ifoyo masiyo'njo yahon'ngki ifofo nihu'nahone motole'ofalofoho. Oso a'amu hiso hofiko oso himo ifoyo ane'njo sohwo pa'nyo hwafoho. Ne anefoho. U nom'ne hungkuno upa'nimno. Oso a'amu sohwa hofiko oso iyo kakoe sikuno somo ipisayo into'nyo sohonta ne ane imo'nyo oso pa'nyo hwafoho. Oseso iyo hiso kakwo'yohwo kako pmpongo hi'nji yofihwosi tohomo ho'nayofonefoho. Oso a'amu hiso oso pa'nyofoho. ¹³ Oso a'amu oseso hofiko hofikoe hon'ngkano wonyo somne'no wonimango munyo'njoso utihwa'nyopo yontifi hofiko olo pa'nyofoho. Mijo ifofayo yonto yo'mayo hintalinyo ifohulijisyafihwo'n'ngkiso pa'nyo hwafoho. Hofiko hntokwaliyo ifufosonto sikwo'mjoho'mo imo'naofiwon'ngkiso pa'nyofoho. Anitu kako oso a'amu homo somne'no hofiko'ne nohumafitne'ento ango nihu'no sikwo'mjohoso nto'no esyohumamentisofoho. Oso hopo sopo hofiko ne'no nohumantokutnnefoho.

Hofiko hon'ngkano wonyomne'no tohino engo mapitnnefoho.

¹⁴ Atamiye imu sohwa njimo'nimopontifi aho fehohnjo hopi'nono imo'nonto nom'ne mta'ni hufa'u imo'nimentiso sohonta Inouk humamojofoho. Oso a'amu huhwo sohwanne'no kako Anituye hungkuno ole limento, Hwe Engo sohwo kako kakoe a'amu ahwomomjo pi'n'ingo engo so'nji motapiso uhwon'ngkohofoho. ¹⁵ A'amu Jisasiye hungkunomo tifi min'ngkayo'njo somo hungkuno ikwolofo'ne spono uhwajonefoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi hon'ngkano nihu'no wonyo yontifi Anitumo sitofo hungkuno nihu'no wonyo uliwo'n'ngkohofofoho. Oso'no hofiko hofikoe yahino wonyomne'no tohino engo womantifeho. ¹⁶ A'amu huhwo sohwa yo'mayo u'mante so'no nakwolaho lontifi wonyo hungkuno liwo'n'ngkohofofoho. Nom'ne a'amu sohwanne'no hofiko hwasyo hungkuno somjiliwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko oso hon'ngkano wonyo homo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyahon'ngki oso homo somo in'ngkawowo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hofikoe yofe woho'nomo'nano lontifi hofiko mango engo liwo'n'ngkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somta'ni hofikoe yo'mayoso siki mayo'ne afofo hungkuno uliwo'n'ngkohofofoho.

Sekwo Anituye hungkunomo simeho hi'ntnono uyikujji aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamno.

¹⁷ I oseso Anituye a'amu kakoe hungkuno liku'mofiwon'ngkohofo (apousel) sohwa hungkuno selimentohoho so'no huno fisyafihupmno.

18 Hofiko sekumo ole selimentohofi, Sikuno moi'wo imo'noso sohonta a'amu hofiko i'mofapikui Anituye hungkuno somne'no tikafo jifitnefoho. Hofiko Anituye hungkuno somne'no hohujo ikinjaofikui honingkano wonyo somne'no hofikoe simeho fefoyo uyonefoho. Ose selimentohofofoho. 19 A'amu hiso hofiko Anituye Towahuno ane nohumantifi hofiko yo'mayo hwahoponjo so'nohini syafisyontifi hwasyo hungkuno losetihwawo'n'ngkohofofoho. Sekwo oso hwasyo hungkuno hiso nupa'nontifi husilo husilofolo lohofalokwofo.

20 U sekwo nje a'amu soku, sekwo oso yahinoso ikutoho. O'o, sekwo sekwoe simeho hi'ntnnono kiho'maso wop'ngo'nohini Anitumo uyalokwofoso yokumpohn'nyo fisosofito'n'imno. Anituye Towahuno Wop'ngo kako sekumo kakoe yokumpohn'nyo sejapeso so'no sekwoe simeho mo'mo yo'mayo Mpohwo wonejapono likui oso homo somne'no Mpohumo jomo ul'imno. 21 Sekwo nohumafikui Anitu sekumne'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso so'no huno ne'no syafisyikui oso huno homo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumanno. Sekwo osopo nohumafikui nakwoe Hwe Engo Jisas Kilaisiye hitoho engoso ujo ehontojwasiyo'ne sikuno so'no fohontohumanno. Nohontohumafikui'no kako songo ne'no humayoso wosejapmmontonoho. 22 A'amu hofiko Anituye hungkunomne'no huno ito'no mosyafisiyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no Anituye honingkano tipemayo'neso ufo'mapmno. 23 A'amu tikanomo walokwofo somo sekwo hofikimo komo'no utimapmno. Nutimafikui sekwo hofikimo ufo'mapmno. A'amu honingkano wonyo'njo somne'no hitoho selofihwoso'no sekwo Anituye honingkanomo tipemayo'ne hofikimo ufo'mapmno. Nufomafikui hofikimo wop'ngo ulohopmno. I oso'no sekwo hofikoe honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no fiy'imno. Oso honingkano wonyo kiho'njo homo somo ipenemotafitnnoho likui i'waho fiy'imno.

Jut kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

24 Anitu kako sekwo mop'wasiyo'ne nto'no semokosyohumayoso hoponoho. Yo'mayo Jisas Kilais sekumo seloho'mentiso so'no sekwo honingkano wonyo ane'njo kakoe ango wonyoangkafo sopo kako humaso hopo sopo motasesiyoso hoponoho. Oso'no sekwo osopo kako'nji nohumafikui simonyo engo uyantifeho. 25 Nakwoe Anitu ni'hu'no anga'nohino sohwo kako yo'mayo nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais naloho'mentiso so'no asomo net'mane hweho. Oso'no nakwo kakoe yofe woho'nomano. Kako nakumo nemokosyohumayoso nakwoe Hwe Engo ne hweho. Kako yo'mayo hopi'nonohino somo huli'mokomokosyohumawo'n'ngkiso sohwo kako oso yo'mayo homo somo kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako simo'mta'ango sohwo ne'no mjohumamopihwosi olohonta ne'no humahwosi hwangu kako ne'no mjohumamawene hweho. Oso'no engolopohamo kakoe yofe woho'nomehwano. Olo hungkuno loso nehopeho. Ngko Jut'ni mt'i'mokohono. Hungkuno osohopeho.

Toho Wojo Honajo Hungkuno Olo Toho Wojo Honajo Hungkuno loso Kɩlais kakoe Inomokomoyo Jounimo Umentisofoho. Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti'nji* (30) *sikisiti-sikis'i'nji* (66) nto uyakolo'mentiso ajwo sopolikeno olo iyoswo loso Jisasɩye inomokomoyo Joun mtɩ'mokumentisofoho. Joun huhwo sohwo iyoswo aho fehohnjo hopi'nono mtɩ'mokumentisofoho. Sɩmo'mo mtɩ'mokumentiso so'nji tɩfi iyoswo hufa'u sɩhune mtɩ'mokumentiso so'nji ae'uyoso olo Toho Wojo Honajo Hungkuno mtɩ'mokumentisofoho. Olo iyoswo hiloso soswo *tetitkeno* (30) a'amu Loumjo hwaho mokosyohumayo sohwa hofiko a'amu Jisasɩmo inɩngkuno somo tango engo uyimentohofoho. (Hungkuno hiso Toho Wojo Honajo Hungkuno sohe engo 1 honɩngkano we'e 9 osopo weho.) Osohonta Joun kako hwaho we'e Patɩmous humamentisofoho. Kako oso hopo sopo humentanɩngki Anɩtu yo'mayo yo'mayo hwangku ifawene so'no utɩhwamentisofoho. Olo iyoswo hiloso yo'mayo hwangku ifawene so'ne hungkuno'njofoho. Joun kako olo iyoswo loso hwaho we'e hopo sopo humanto mtɩ'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo hungkuno homo lomo atofu lɩhwasi tɩfi unɩngkohwano.

¹ Yo'mayo we'enepe imo'none so'no Jisas Kɩlais kako ntɩhwahonɩngki olo iyoswo lomo ngko Joun'ni mtɩ'mokalokweno. Sɩmo'mo Anɩtu kako Jisasɩmo hungkuno loso ulahonɩngki Jisas kakoe ahwomomjo a'amu fihumo ngkiyepono lɩhwojahonɩngki Jisasɩye syoho ulohofiyu sohwna'nɩmne'no hungkuno homo somo kako lontɩhwamentisofoho. ² Yo'mayo hungkuno Anɩtu mta'ni upa'nɩmentoheso yo'mayo Jisas Kɩlais lontɩhwamentisoso yo'mayo uhwonɩmentoheso yoloho lɩjwaofalokweno. ³ A'amu soku olo hungkuno loso yo'mayo imo'none so'no atofu lɩjwamo'nɩngkuji u nupa'nɩngkuji hungkuno homo somo haloho pekujɩ tɩfi inɩngkafijo'manji wopɩngofoho. Hwapɩngoso sɩkuno moi'wo imo'nyoso u'mofapmmonto tɩfoneponoho. Oso hohosohonta yo'mayo hiso ne imo'nonefoho.

A'amu antime aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somne hungkunofoho.

⁴ Hwaho Esiya ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasɩye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nɩngkohofu sokune'no olo hungkuno loso ngko Joun'ni mtɩ'mokalokweno. Nakwoe Anɩtu hohonta humamojo osohwo olohonta ne'no humaho. Kako hwangku asomo nopone hwaho. Kako yo'mayo hopi'nonohino so'nji sekwo a'amu hopi'nonohino sokumo semokosyohumawo'nɩngkiso sohwo kakoe Towahunu Wopɩngo so'nji siko sekumo sefo'mahosi sɩmeho pompenjiyo wosejapiyo. ⁵ Jisas Kɩlais sohwo kako Anɩtuye hungkuno hopi'nonohinoso nto'nohino lutɩhwawo'nɩngkiso hwaho. Kako poyo pe'nonto apa'no songo lɩka'mentono. Songo nolɩkafonto nɩhu'nahone poyo mape'nyo'njo'ne sɩmo'mta'ango hwaho. Kako hwe engo olo hwaho loso mokosyohumawo'nɩngkohofu sohwafe Hwe Engo

hweho. Kako huhwo'nji sekumo nosefo'mahwosi simeho wop'ngo wosejapono.

Jisas huhwo sohwo kako nakune'no hitoho ulof'wo'n'ngkiso so-hwo kako nakwoe hon'ngkano wonyo mta'ni isi'hutofonemayo'ne kakoe hon'yo usi'huma'mentisofoho. ⁶ Ose yonto kakoe a'amu ne namokonto nto'no enemokosyohumawo'n'ngkisofoho. Oso'no nakwo a'amu nom'ni hwamne'no Mpohumo jomo ujo'ne syohoso nejapmmen-tisofoho. Nakwo Jisasiye yofe engolopohamo woho'nomehwano. Kako engolopohamo ne'nohini yokumpohn'nyo nemokosyohumanti'hwone hweho. Ou, hungkuno loso nehopeho.

⁷ Ihwoni, Jisas kako himopo nopahon'ngkuhwosi a'amu hopi'nonohino hn'nwi nuhwonanefoho. A'amu hopi'nonohinoso hofi'ko Jisas poyo wape'nono limentohofoso Jisasi'mo uhwon'ngkuji hofi'ko yafi'yafe ikuji humotaho engo lifitnnefoho. Ou, olo hungkuno hiso ne i'mofaponefoho.

⁸ Anitu kako nakumo ole nalimento, Ngko yo'mayo syoho emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwap'ngo hwo'nyoho. Ose nalimentiso sohwo olo Anitu oloho hweho. Kako ae'mta'ni humamojo sohwo olohonta ne'no humaso sohwo hwangu nopone hweho. Kako yo'mayo hwahoponjo yokumpohn'nyo somo hwofilo'nnyo hweho.

Joun kako Kilais Jisasi'mo uhwon'mentisofoho.

⁹ Ngko Joun'ni sen'ngkwa'we hwo'nyoho. Nakwo Jisasiye a'amu hn'nwi sekwo ngko'nji ejoku'nohumentani Anituye syoho somne'no yo'mayo tango so'nji tohino so'nji t'pamalokuhwono. I Jisas nakumo nto'no enemokosyohumawo'n'ngkiso hn'nwi nakwo yokumpohn'nyo ito'nontani lohokuhwono. Ngko Anituye hungkuno a'amumo ulonji ngko Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ngkohe so'no ulahon'ngko hofi'ko ngkimo wae yan'mo'mentohofofoho. Yanimofont'fi hofi'ko olo hwaho we'e Patimous ayo ajwo lopo impo'angomo hopa ni'humati'mentohofofoho. ¹⁰ Olopo nohumanji sikuno iyoho humayo Sante somo Anitumo jomo ulontan'ngko kakoe Towahuno Wop'ngo ngkimo ifehu'mokonisyahon'ngki wojo hopa uhwon'mentohefoho. Nje hohujo mta'ni mampaho engo kaunoho yoka hopa ho'n'ngkahon'ngki ole upa'n'mentoho, ¹¹ Yo'mayo hopi'nonohinoso kit'hwahm'me'no k'iko nuhwon'ngkohoji oso hiso iyoswomo mt'i'mojo. Nomt'i'mokohoji ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amu Jisasiye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohoho osomne'no olo hungkuno loso uyahojo. Ango Efesos'i'nji S'mena'nji Pekamom'i'nji Taiyotaila'nji Satis'i'nji Filatel'fiya'nji Laoutisiya'ntnne'no uyahojo.

¹² Ose ho'n'ngkahon'ngki oso hwe hungkuno nt'imentiso sohomo uhwon'monji ikinjaofonji uhwon'mentoheho sikiloho ahojo wonyoangkafo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo somo uhwon'mentohefoho. ¹³ Oso sikiloho'njo ajwo sopo Hwe Anga'nohinohwo lohofontan'ngki uhwon'mentohefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako nakwoe hwahoponta'ango hwo'maho. I oso'no kako a'amu pa'nyo hweho. Osohwo nohumanto manji'mofosawemo'njo ahuloho ahojo wonyoangkafo so'nji inyo sohomo uhwon'mentohefoho. ¹⁴ Kakoe mnokino'nji mijiyonji ni'hu'no halojofoho. Humeengo pa'nyofoho. Kakoe timoso

tɪpomponaho pa'nyofoho. ¹⁵ Kakoe sɪfeso sojo hwoyango hnnɪngkiso pa'nyofoho. Kakoe mampahoso mijiyoka hopa ho'nɪngkahonɪngki upa'nɪmentohefoho. ¹⁶ Kakoe aho anga sohohta'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ose mokosyohumentisofoho. Kakoe hungkunoso sɪhu yohosi yohohnta'ni sɪhu mampo'nyo hopaso kakoe mango mta'ni swopahonɪngki uhwonɪmentohefoho. Kakoe sɪmanoso mofehi'nyo yokumpohn'nyo liso pa'nyofoho. ¹⁷ Oso huhwo sohumo uhwononji ngko kakoe sɪfɪki'nyo'mo poyo pa'nyo pɪwahu'mentohefoho. Oseso kakoe aho anga sohohta'ni nokisanɪsyonto ntɪmento, Kɪko iyoho yohotoho. Ngko syoho ae emayo so'nji esojwaofa so'nji yo'mayo hopi'nonohinosa hwapɪngo hwo'nyoho. ¹⁸ Yo'mayo songo humayo neso ngko hwapɪngo hwo'nyoho. Hohonta ngko pe'nɪmentohe sohwo'nɪmo nohonyo. Ihwoni, ngko songo ne'no humawo'nɪngkohe hwo'nyoho. Apa'no mape'nɪmnehono. Ngko poyo pe'nyo so'nji tɪkanomo uyoso'nji mokosyohumayo hwo'nyoho.

¹⁹ I oso'no kako ose ntonto ntɪmento, Yo'mayo uhwonɪngkino so'nji yo'mayo wojo so'nji yo'mayo tɪfi no'mo i'mofapone somo uhwonɪngkohoji iyoswomo ifalifaliyo mtɪ'mojo. ²⁰ Kɪko nje ahomo hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u mokosyohumentanɪngko nohonɪngkino so'nji sikiloho na'nohino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo so'nji uhwonɪngkinosa hwapɪngo neso olenoho. Hntokwaliyoso a'amu ahwomomjo hwafoho. Hofɪko oso a'amu Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne anga aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo saponjo a'amu uhu'mokuwo'nɪngkohofa somo mokosyohumawo'nɪngkohofɪhwafoho. Sikiloho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso olenoho. Kɪlɪaisɪye a'amu anga aho hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo oso ponjo a'amusofoho. Jisas ose ntɪmentisofoho.

2

A'amu Efesos somne hungkunofoho.

¹ Jisas kako ole ntɪmento, Joun, kɪko hwe engo a'amu Anɪtuye yofe ho'nomayo'ne anga Efesos somo mokosyohumawo'nɪngkohofa somne'no hungkuno ole mtɪ'mojo. Ngko sohwo'ni hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyoso nje ahomo mokosyohumunyoso ngko sikiloho ahojo wonyoangkafo, aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni hufa'uyo sopo hano emoyalokwe sohwo'ni ngko hungkuno ole selalokweno. ² Sekwoe yo'mayo yahino so'no ngko huno niyohoho. Sekwo syoho yokumpohn'nyo yontɪfi ngkimo monɪsɪkwajiyofoho. Yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofɪwo'nɪngkohofa so'no ngko huno niyohoho. Sekwo a'amu honɪngkano wonyo'njo somne'no nakwolaho lɪwo'nɪngkohofa kuyoho. Hofɪko nose'mantɪfi Anɪtu mta'ango (*apousel*) hwona'nyoho selahonɪngkofi hofɪkoe hwasyo hungkuno so'ntnne'no hwasyo yahino so'ntnne'no sekwo huno seyahonɪngki sekwo hofɪkoe hungkuno so'nji yahino so'nji yano ilofɪhwajɪwo'nɪngkohofa so'no ngko huno niyohoho. ³ Sekwo nje yofe so'no nɪngkopantokwofo so'no a'amu nom'ne sohwa nosehonontɪfi wonyo selohofalokwofo. I oso'no sekwo yokumpohn'nyo lohofontɪfi

tango engo tɪpɛmalokwofo. Oso tango tɪpɛmayo so'no sekwo iyoho masenyofoho. Oso hiso'ntnne'no ngko huno niyohoho.

⁴ I oso'no anga'no wonyo yalokwofo so'no ngko sekumne'no hungkuno'njo hwo'nyoho. Hohonta sekwo sɪmeho hi'ntnnono kahopi ntapmentohoho sohonta nehopi ntapmentohofofoho. I, olhonta awonoho. ⁵ Hohonta sekwo yahino wonyoangkafo imotofofoho. Oseso sekwo oso yahino wopɪngo homo somo nusɪkwajontɪfi nto pɪwahu'malofu. Oso'no sekwo yahino wopɪngo imotofo so'no huno ikwesyafɪsyɪkuji sekwoe sɪmeho fɪwolo'mokumno. Iwolo'mokukuji yahino sɪmo'mo imotofo hopaso apa'no fɪyɪmno. U sekwo sɪmeho mɪwolo'mokiyo'manji ngko nose'mahm'mo sekwoe sikilohoso wae weesemo'monnoho. ⁶ I yahino wopɪngo anga'no yalokwofo so'no ngko sɪmeho wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho. Oso yahino hiso olenoho. Sekwo a'amu hwahoponjo yahinomne'no sekumo aku ipesemotayo somne'no nakwolaho ulalokwofo. Ngko huhwo'ni ngkilaho ulalokweno. Sekwo ose yalokwofo so'no nje sɪmeho wopɪngo nɪmo'nɪngkohoho.

⁷ Sekwo haloho hi'njɪku'manji olo hungkuno hiloso Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo Kɪlaisɪye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohwo ngko osohumo songo humayo'neso uyɪmonnoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako Anɪtuye angopo wosopayo syoho hulɪmentisoso mta'ni iyo songo ne'no humayo'ne ipisayoso wosomjanɪmontonoho. Mjanoso sohwo songo ne'no nolohofantɪhwonefoho.

A'amu Sɪmena somne hungkunofoho.

⁸ Hwe engo a'amu Sɪmena somo mokosyohumawo'nɪngkohoho somne'no hungkuno ole mtɪ'mojo. Ngko sɪmo'mta'ango sohwo'ni yo'mayo emayo so'nji esojwafo so'nji ngko hwapɪngo hwo'nyoho. Hohonta ngko poyo pe'nɪmentohe sohwo'ni i olohonta ngko songo humaleno. Ngko olo hungkuno hiloso selalokweno.

⁹ Sekwoe yo'mayo tohino so'nji tango so'nji se'malokusoso yo'mayo so'no umofonyo yɪwo'nɪngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no ngko sekwo'nji humantohe so'no sekwo a'amu ho'yangongo'ngo pa'nyo kuyoho. A'amu fehohnjo sekumne'no sitofu hungkuno selalokwofo so'no huno niyohoho. Oso a'amu hiso nakwo Juta a'amu hwona'nyoho hwasyo hungkuno lalokwofo. Hofɪko Setenɪye a'amufoho. ¹⁰ Yo'mayo tango se'maso so'no sekwo iyoho senɪngkuhwoloho. Seten kako yamofu waseloho'montonoho. Fehohnjo sokumo Seten kako sekumo impo'angomo sehumajɪhwosi sekwo yokumpohn'nyo wolohofantɪfetɪkeno lɪhwosi wasehonɪmontonoho. Oso sɪkuno tango'njo sɪkuno pi'nɪngo engo moseyakolofonehoho. O'o, sɪkuno aho hufa'u hopi'nonohino pa'nyofoho. Oso'no yo'mayo tango se'maso sohwo poyo wasemokumo lɪhwosi yɪhwoso'no sekwo po'nɪfo wekutoho. O'o, sekwo sɪmeho hi'ntnnono ne'no ntapɪwo'nɪngkuno. Ose ifɪjo so'no ngko sekumo ho'yangongo songo ne'no humayo'neso wosejapmmonnoho.

¹¹ U sekwo haloho hi'njɪku'manji olo hungkuno hiloso Anɪtuye Towahuno Wopɪngo sohwo Kɪlaisɪye a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo hwahoponjo yahinoso kakimo upemotamo lɪhwosi yoso somo monje yasyoso sohwo hungkuno ikwolofone

sikuno somo tohino momanehoho. Kako toho ne'no nalokunjo somo maswonehoho.

A'amu Pekamom somne hungkunofoho.

¹² Jisas ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Pekamom sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hwakuhwajo s'humampo'nyo yohosi yohohnjo mokosyohumanji olo hungkuno hiloso selalokweno.

¹³ Oso ango engo sekwo humawo'n'ngkohoho sopo Seten yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ngkisofoho. A'amu pi'ningoso hofiko Seten'ye yofe ho'nomawo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. I oso'no sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono ne'no ntopalokwofo. I Antipas sohwo nje hungkuno hofiyo lijwao'mojo sohwo sekwo'nji nohumanto kako nje hon'ngkanomo tifi n'ngkamentiso so'no a'amu Seten mokosyohumawo'n'ngkisoso kakimo ko fonjasyahon'ngkofi sekwo ngkine'no hungkuno yoloho lijwaofo'neso iyoho masenyofoho. O'o, Antipas poyo pe'n'mentiso sohonta tango mikun'imposo ko se'manteso sekwo Anitumne'no ajwopo yokumpohn'nyo loho'mentohofofoho.

¹⁴ Sekwo oso wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Sekwo a'amu Pekamom soku, a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso Mpelamiye yahinomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Yahino hiso olenoho. Mpelam sohwo kako hwe engo Mpelak osohomo Is'lael somne'no yahino wonyo kompemayo so'ne lut'hwahon'ngki Mpelak sohwo kako a'amu Is'lael somo kompemahon'ngki Is'laeliso piwahu'mentohofofoho. Nopiwasoyontifi hofiko hwahoponjo anitu hwasyo sohomo yofe ho'nomantifi yahu hwahoponjo hwasyo anitu sohumne'no ho'nahinyoso n'mentohofofoho. Nonontifi a'mohufo imentohofofoho.

¹⁵ Oso pa'nyoso a'amu fehohnjo sekwo'nji humalofoso hofiko a'amu Nikoulas'fe hungkuno wonyomo yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo. Oso'no hofiko hwahoponjo yahinomo in'ngkwalokwofo. I sekwo oso a'amu wonyo homo somo kengopo mol'hwajiyo'njosso peho'neto. ¹⁶ I oso'no oso yahino wonyoso noho'naofikuji simeho fiwolo'mokumno. U miwolo'mokiyo'manji we'enepe ngko nose'mahm'mo nje hungkuno s'humampo'nyo pa'nyo so'nji a'amu wonyo hisokumo wae weese'monnoho.

¹⁷ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo selalokunjo somo haloho popmno. A'amu fihwo kako hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo sohomo ngko hofiyo umokosyohumamonnoho. Hohonta nje a'amu Is'lael mokosyohumamote hopaso oso a'amu sohomo hofiyo mokosyohumahm'mo wosopayo ahwomo mta'ango uy'monnoho. Oso'nji sojo halojo yofe songo mtimokinyo so'nji uy'monnoho. Oso yofeso a'amu sojo homo somo maso sohwo kako'nohini huno uyonefoho.

A'amu Taiyotaila somne hungkunofoho.

¹⁸ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun, kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Taiyotaila sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho

somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mt'i'mojo. Ngko Anituye Hwomu sohwo'ni t'mo t'pomponaho pa'nyo'njo s'fe sojo hwoyango hnnyo pa'nyo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno.

¹⁹ Yo'mayo syoho engo y'wo'n'ngkohoho so'no huno niyohoho. Sekwo a'amu nom'ne so'nji s'meho inont'ifi ngkimo s'meho hi'ntnnono ntapont'ifi a'amu nom'ne somo wop'ngo ulohof'wo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Yo'mayo tango se'manteso sekwo ajwopo yokumpohn'nyo lohof'wo'n'ngkohoho kuyoho. Olo yahino hohonta ema'mentohofoso wop'ngo imo'nonto engo imo'nalofoho. ²⁰ Oso yahino wonyoangkafo ko yalokwofoso nom'ne yahino wonyo so'no hungkuno hi'njo hwo'nyoho. Ape wonyosi Jesepel kako sekwo'nji nohumentan'ngki sekwo kengopo mol'hwajiy'o'njo yohofo. Kako Anituye hungkuno'nji'nyoho hwasyo hungkuno selalofoho. Kako nje syoho ntohofiyo sohwanmo hon'ngkano wonyomo ipit'hwanto ipemotowalokunjo so'no hof'iko a'mohufo yont'ifi hwahoponjo an'itu hwasyo sohunne'no wosopayo ho'nahinyoso nalokwofo. ²¹ Oso a'musi kako s'meho uwolo'mokononji ko hontohumaheso awonoho. Kako nje hungkunomo hwotoho fento kako oso hwa'nyo iyo yahino somo woho'nao'mo huno ose muyalofiyoho. Oso yahino wonyo hiso kakimo nto ifehu'mokahumaho. ²² Sekwo upa'n'mno. Oso a'mu simo mnokino engo uy'i'mo a'amu sohwa kako'nji hwa'nyo loho'nyo sohwa hof'iko hof'ikoe hon'ngkano wonyo somne'no s'meho m'wolo'mokiyo'manji tohino engo uy'imnonoho. ²³ A'amu oso a'mu siye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohoho somo poyo umokumonnoho. Ose i'me'no a'amu hopi'nonohino nn'ngkap'wo'n'ngkohofoso olo so'no huno uy'imontonoho. Ngko Jisas sohwo'ni a'amu hopi'nonohinofe huno s'meho somo huno niyohoho. A'amu anga'no anga'nohino sokumo yo'mayo y'wo'n'ngkohoho so'no yamofo waseloho'monnoho. Ngko a'amu wonyo homo somo poyo imoku'me'no hof'iko huno ole uy'imontonoho.

²⁴ A'amu Taiyotaila humawo'n'ngkohofoso a'mu wonyo siye yahinomo t'ifi min'ngkayo'njosose sekwo Seten'ye yahino wonyo ne somne'no huno mosyaf'isiyo'njo yalokwofo sokumo ngko ole selalokweno, Ngko nom'ne syoho mosejapmnehono. O'o syoho anga'no sejopalokwe loso olenoho. ²⁵ Sekwo syoho wop'ngo yalokwofoso ne'no ikuji nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo f'ikesyohumamno. Mokosyohumentan'ngkuji ngko nose'ma'mnefoho. ²⁶ Nje a'amu soku sekwo hwahoponjo yahino somo uyakolo'nnyo soku sekwo nje yahino somo ne'no nn'ngkopontan'ngkuji s'ikuno moi'wo imo'noso sohonta ngko sekumo mnokino engo'njo imo'n'ngkuji womokosyohumant'ifeho. ²⁷ Nje Mpohwo An'itu kako a'amumo mokosyohumayo so'no yokumpohn'nyo ntapmmentiso hopaso ngko nje yokumpohn'nyo sekumo wosejapmmonnoho. Hwakwontoho fompilofiso hopaso a'amu wonyo somo sekwo nomokosyohumaf'ikui hof'ikoe yokumpohn'nyo so'nji hof'ikoe yofe engo so'nji wofongkulofant'ifeho. ²⁸ Oso hohosohonta ngko im'ngo ne so'nji i'muso wasejapmmonnoho.

²⁹ Sekwo haloho hi'nj'iku'manji olo hungkuno hiloso Anituye towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokwe somo haloho popmno.

3

A'amu Satis somne hungkunofoho.

¹ Jisas ose ntonto ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Satis sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko Anituye Towahuno mokosyohumaleno. Ngko hntokwaliyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo somo mokosyohumale sohwo'ni sekumo ole selalokweno. Sekwoe yo'mayo yahino so'no huno niyohoho. A'amu sekumne'no ole lalokwofo. A'amu Satis soku Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'n'ngkohofoso sekwo wonyoangkafo humalofo. Ose ko lalokwofo so'no ngko huno ole niyohoho. Sekwo poyo pa'nyo humalofo. Hwap'ngoso sekwo nje hungkunomo nto'no man'ngkwalokuyohoho. Oso'no sekwo huno ito'no fisya'fihupmno. Sekwo Anituye pono mas'fitnnohoho. ² Sekwo yomo yaofikuji ngkine'no huno nto'no fisyan'fihupmno. Sekwo yahino wop'ngo we'e wojo sohwo poyo wape'nimonto yalokunjoso sekwo yokumpohn'nyo usofitopmno. Yo'mayo hopi'nonohino yiwo'n'ngkohoho somo nje Anitu nuhwononto ole lalofoho. Hofiko nto'no miyo'njo yiwo'n'ngkohofofoho. Ose lalofoho. ³ Sekwo Anituye hungkuno kahopi upa'nontifi yokumpohn'nyo kemokosyohumamotofo pa'nyo so'no huno syafisyikuji oso pa'nyoso apa'no nokemokosyohumafikuji sekwoe yahino wonyoso ni'hu'nahone foho'naopmno. Moho'naofe'njo ikuji nto'no mol'kofohumayo'manji ngko a'amu hufo uyimo lihwosi poso hopaso wose'ma'monnoho. Osohonta sekwo yomo m'kun'imposo uyant'feho. ⁴ Sekwo a'amu Satis pi'n'ngo soku sekwo hon'ngkano wonyo'njo ko humentan'ngkofi a'amu anga'no anga'nohino soku sekwo hon'ngkano wonyo miyo'njo humalofo sokumo ngko sekumo songo humayo'ne hwap'fe halojo pa'nyo sejapm'me'no sekwo hoponoho. Ngko'nji songo ne'no nohumentihwanefoho. ⁵ Sekwo hwa'hoponjo yahino somo monje yasy'wo'n'ngkohoho soku sekumo songo humayo so'no hwap'fe halojo pa'nyo sejapm'me'no womiyant'feho. Oseso oso iyoswo a'amu songo ne'no humayo'ne yofe'njo somta'ni sekwoe yofeso wae meesemo'mnoho. O'o sekwo nje Mpohwo'nji kakoe a'amu ahwomomjo sohwanjo sopo nolohofikujo'no ole ulimono'no. Olo nje a'amufoho. Ose ulimono'no.

⁶ Sekwo haloho hi'njiku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno Wop'ngo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno.

A'amu Filatelifiya somne hungkunofoho.

⁷ Jisas ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Filatelifiya somo mokosyohumawo'n'ngkohoho sohwa'ne'no hungkuno ole mtimojo. Ngko hon'ngkano wop'ngo'nohini'njo sohwo'ni ngko yahino ne'njo sohwo'ni olo hungkuno loso selalokweno. Oso hwe yofe engo'njo Ntefit sohomo Anitu kako oso pone engo Jerusalem mokosyohumamojo so'no yokumpohn'nyo uyimentiso hopaso Anitu ahwomomjo pone engo Jerusalem songo sopo ne'no mokosyohumayo'ne kako ngkimo yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oseso ngko ahwomomjo hoku'yo somo a'amumne'no hwosompee'meso nom'ne a'amuhwo

mopijwasyonehoho. Ngko oso hoku'yo homo somo a'amumne'no pijwahumeso nom'ne a'amuhwo mohwosampenehoho.

⁸ Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwoe simanopo ngko hoku'yo hwosompeesyoheso uhwon+mno. Oso hoku'yo hwosompeesyoheso nom'ne a'amuhwo mopujasyonehoho. Sekwoe yokumpohn'nyo we'e so'no ngko huno niyohoho. Oso yokumpohn'nyo we'e so'nji nje hungkunomo nn'ngkapontifi nje yofe nom'ne sohwo yolohe lijwao'neso iyoho masenyofoho. ⁹ Upa'n+mno. Oso a'amu Seten'ye yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hwasyo hungkuno ole selalokwofo, Nakwo a'amu Jutafe hon'ngkanomo in'ngkawalokuhwone hn'nwi nakwo'nohini Anituye a'amu ne'nwoho. Oso a'amu ose selalokwofo homo somo ngko sekwoe sifiki'nyo'mo wopihumojamonnoho. Nopihumojao'me'no hofiko huno ole uyimontonoho. Sekwo a'amu Filatelifiya sokune'no nimo'nantofoho. Hofiko huno ose uyimontonoho. ¹⁰ I sekwo nje hungkunomo tifi nn'ngkapontife so'no yo'mayo tango se'mahonjoso sekwo yokumpohn'nyo lohofiwon'ngkohoho kuyoho. Oso'no ngko sekumo hofiyowosemokosyohumamonnoho. Tifi no'mo hwe moya'mi olo hwaholopohumolawotofoso se'ngkohofoso hungkuno ikwolofone sohonta yo'mayo tango u'maso pa'n'nggoso sekumo mose'manehoho. O'o, ngko oso hiso'no ngko yokumpohn'nyo wosemokosyohumamonnoho. ¹¹ We'enepi wose'ma'monnoho. Ou, ngko nje syoho sejapmentoheso sekwo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumamonnoho. Ose miyo'manji a'amu nom'neso sekwoe ahwomomjo ho'yango fehohnjoso nosemapitnoho. ¹² Sekwo yo'mayo hwahoponjo yahino somo nuyakolofikujim'nyo sekwo nje Anituye angomo nohumafikujingkwosaho pa'nyo umonantifeho. Sekwo Anitumo musikwajifitneho. O'o, sekwo ne'no humantokutneho. Ngko nje Anituye yofenji nje yofesongo'nji sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwo nje a'amu nihu'nahone kuyoho. Oso'nji ngko Anituye pone songo osomne'no yofe Jelusalem'ye eso sekumo wasemti'mokimonnoho. Hwap'ngoso sekwoe pone nihu'nahonefoho. Oso pone hiso ahwommta'ni wapmmontonoho.

¹³ Sekwo haloho'njo ku'manji olo hungkuno hiloso Anituye Towahuno sohwo nje a'amu sokumo selalokunjoso haloho popmno.

A'amu Laoutisiya somne hungkunofoho.

¹⁴ Jisas ose ntonto ole ntimento, Joun kiko hwe engo a'amu Anituye yofe ho'nomayo'ne ango Laoutisiya sopo uhu'mokuwo'n'ngkohoho somo mokosyohumawon'ngkohoho sohwanne'no hungkuno ole mtim'nyo. Ngko hungkuno ne'njo hwap'ngoso sohwo'ni yo'mayo Anituntiwon'ngkiso somo in'ngkawowo'n'ngkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anituntimentisoso yolohe lijwao'mentohe hwo'nyoho. Oso syoho hiso ito'no imentohefoho. Yo'mayo Anituntim'nyo mokumentiso hwahonji ahwom'nyo yo'mayo so'nji ngko hwap'ngoso sohwo'ni olo hungkuno loso sekumo selalokweno.

¹⁵ Yo'mayo yahino iwo'n'ngkohoho so'no ngko huno niyohoho. Sekwo ngkine'no syan'fisyontife sohonta sekwo nakwolaho manjo'njo ko yontifi sekwo nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumayo'njo yontifi sekwo hwasyopo humaloho. Sekwo ngkine'no

nakwolaho lont#fijontentesi wop#ingo'nesohilo. I nje hungkunomo aho yokumpohn'nyo mokosyohumant#fijontentesi wop#ingo'nesohilo. I oso'no sekwo hwasyopo humayo so'no ngkilaho. Hwap#ingososekwo hwasyopo nohumant#fi ole hnnalokwofo. Nje yahinoso peho'no iwolo'mokumnehono. O'o, olo yahino homo lomo wohumamonnoho. Ose hnnalokwofo. ¹⁶ Sekwo ngkine'no we'eneppi nningkapont#fi hwahoponjo somo we'eneppi iningkawent#fi hwasyopo humalofo so'no ngko s#moy#ihu'nalokweno. ¹⁷ Hwap#ingososekwo ole hnn#won'ningkohofi, Nakwoe yokumpohn'nyo so'nji yokumpohn'nyo ito'nontani ho'yango engo malokuhwono. Nakwo huno'nj#nwoho. Yo'mayo so'no umofonyo miyo'nj#nwoho. Wop#ingo humalohwono. Ose hnn#won'ningkohofofoho. I oso'no sekwo ose ko hnnont#fi sekwo t#mpi'nyo kuyoho. Sekwo ho'yango neso ane'njo soku a'apaho'nohino kuyoho. Sekwo n#hu'no wonyo nohumentan#ngkofi ngko nosehononji sekumne'no hitoho ntokwoho. ¹⁸ Oseso nje hungkunomo haloho popmno. Ho'yango engo womano l#kuji ngkinta'ni ahwomomjo ho'yango mpe ntohopmno. Oso ho'yango mpe iyo'ne sekwo tohino engo mayo'manji u yo'mayo umofonyo iyo'manji wop#ingofoho. Mpe noho ntohopmno. Sekwo ngkinta'ni honingkanowop#ingo'nohino hwap#ife halojo mapijo'manji sekwo mpe ntohof#kuji sekwoe a'apahomo ekoj#syahon#ngkuji nom'ne a'amu somne'no sekwo wonimango masenonehoho. Sekwo ngkinta'ni molasin mpekuji sekwoe t#mo t#mpi'nyoso nosefisahu'mokuhwoso'no sekwo t#mo wohonant#ifeho. ¹⁹ A'amu hopi'nonohino somne'no n#mo'n#won'ningkiso so'no hof#ko wonyo ifijo'manji ngko yoka hungkuno ul#mo hof#koe honingkanano nto'no wom#hwat#mo. Oso'no sekwoe yahino wonyo so'no huno syaf#sy#kuji yomo yaof#kuji s#meho f#wolo'mokumno. Honingkanano wop#ingo so'no hi semo'n#ngkuhwosi nto'no finingkamno. ²⁰ Sekwo upa'n#mno. Ngko sekwoe s#mehomjo hoku'yopo lohofonji woswapmmonji hungkuno selalokweno. U, sekwo nje mamapaho nupa'n#ngkuji nohwosompent#maf#kujo'no ngko noswapm'mo. Ngko sekwo'nji wohumamonnoho. Oso hopo sopo nekwo wosopayonon#ngkuhwasi nekwo a'amu afa umo'nantaeho. U kako nje a'amu ne umo'n#motonoho. ²¹ A'amu fihowo kako hwahoponjo yahino somo yakolo'nnyo sohomo ngko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo mokosyohumame sohonto oso hwe huhwo sohomo ngko kakimo ngko'njo lopo wom#humat#monnoho. Nohumehwasi yo'mayoso nakumo enjwa'mo nowent#hwonefoho. Oso pa'nyoso ngko sekwoe hwahopo nohumanji yo'mayo hwahoponjo somo uyakolofonji ngko honingkanano wonyo miyo'njo imentohefoho. Oso'no olohonta ngko nje Mpohwo'nji kakoe epohumayo engo sopo humanji yo'mayo somo mokosyohumaleno.

²² U, sekwo haloho hi'njo ku'manji olo hungkuno hiloso An#tuye Towahuno Wop#ingo sohwo nje a'amu sokumo selalokunjo somo haloho popmno. Ose nt#mentisofoho.

4

A'amu ahwomomjoso An#tumne'no hwomtame ehumalofo.

¹ Moi'wo ntahon#ngki uhwon#mentoheho, U ahwomomjo hoku'yonohwosompo'nowentan#ngki uhwon#mentohefoho. Ose uhwononji

mampaho kounoho yoka hopa sɪmo'mo upa'nɪngkoheso ole ntɪmento, Oyomo. Olopo fisape. Ngko yo'mayo tɪfi i'mofaponeso wokitɪhwamo. ² Ose ntahonɪngki ngko tɪmo komo'no uhwonɪmentoheso Anɪtuye Towahuno Wopɪngo ifehu'mokonɪsyahonɪngki ngko ahwomomo nohumanni uhwonɪmentoheso, U ngko hwe engo a'amumo mokosyohumawo'nɪngkiso sohwoe epohumayo somo uhwononji ole syafɪhu'mentoho, U nakwoe Hwe Engo Anɪtu kako a'amu hopi'nonohinomo mokosyohumayo sohwo humaho. ³ Ose syafɪsyonji uhwonɪmentoheso sojo honɪkotɪkojo'njo pomponaho'njo pa'nyo sohwo nohumentanɪngki uhwonɪmentohesoho. Kakoe epohumayo sopo sakungkwolanɪngo kopmmo'nowntanɪngki uhwononji lɪmentoho, Anɪtuye pomponaho wonyoangkafo'njo uhwonɪmentohesoho. ⁴ Anɪtuye epohumayo a'amu mokosyohumayo sohwoeso ajwo'mo wentanɪngki nom'ne epohumayo sɪfe aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no nomotoku'mo'nowntanɪngki uhwonɪngkeso osopo hwe engo sohwa hofɪkoe hwapɪfe halojo'nohino'njo mnokino manji'mofo na'nohino'njo sohwa nohumentanɪngkofi uhwonɪmentohesoho. Oso epohumayo so'nji mnokino manji'mofo na'nohino'njo somo uhwononji ngko huno ole syafɪhu'mentoho, U a'amumo mokosyohumayo'ne hwafoho. ⁵ Ose syafɪsyonji Anɪtuye epohumayo'njo sopo nta'ni emta'mɪngo yonto mampaho pi'nɪngo ahwomo yoka pa'nyo ho'nɪngkahonɪngki upa'nonji uhwonɪmentoheso kwefoho aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo Anɪtuye epohumayo'njo sopo nosijontanɪngki uhwononji lɪmentoho, U, Anɪtuye Towahunofoho. Ose lɪmentohesoho. ⁶ Anɪtuye epohumayo somo mitɪfongo tɪmo honɪngkonyo pa'nyoso lɪfawo'nnyoponoho.

Anɪtuye epohumayo momɪngo sopo yo'mayo kengo songo humayo osofosofahu'nohino sohwa nohumentanɪngkofi uhwonɪmentohesoho. Oso songo sohwa hofɪkoe tɪmo pi'nɪngo engo'njo hofɪkoe sɪmano hohnta'ni hohujo hohnta'ni ifeehu'mokahinyo hwafoho. ⁷ Oso songo huhwo sohwa sɪmo'mjo sohwo kako ahwomomjo a'amu sikisɪwojo (*laiyour*) paho pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu a'apahoso yahu *mpulɪmokau* pa'nyo'njo hweho. Ose feponjo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe sɪmanoso a'mosɪmano'njo hweho. Ae'uyo sohwo kako ahwomomjo a'amu kakoe a'apahoso yɪhufo sɪwe sohwafe a'apaho'njo hweho. ⁸ Oso songo humayo osofosofahu'nohino sohwa hofɪko anga'no anga'nohino sohwa hofɪkoe fefeelohoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino'njo hwafoho. Oso fefeelohoso tɪmo pi'nɪngo engo'njoso a'apaho hohnta'ni angihnta'ni wo'nnyo'njo hwafoho. Hofɪko imɪngo'nji hinjopo sɪkuno'nji sɪkuno huhwo huhwi olo ta loso ne'no lɪwo'nɪngkohofi, Nakwoe Hwe Engo Anɪtu yo'mayo yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohwoosi kɪko wopɪngo'nohino hwsosho.

Kɪko wopɪngo'nohino hwsosho.

Kɪko wopɪngo'nohino hwsosho.

Kɪko pa'nyo a'amu fihwo mohumuyoho.

O'o nakwo hopi'nonohino kengo'nwoho.

Kɪko ae'mta'ni humamopmmentohino sohwoosi olohonta ne'no humahnno.

Kɪko engolopohamo ne'no nohumantitne hwsosho.

⁹ Oso songo humalofo a'amu osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu songo ne'no humantihwone sohwo kakoe epohumayo sopo humaso sohwoe yofe engo'nji kakoe yokumpohn'nyo ntnne'no ta lontifi noho'nomantifi isamoyoka uliwo'n'ngkohofofoho. ¹⁰ Ose liwo'n'ngkohofoho sohonta oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa hofiko Anitu kakoe epohumayo sopo humaso sohumne'no hwomtame ehumentifi ipitofawentifi oso Anitu songo ne'no humantihwone sohwoe yofe engo ho'nomantifi hofikoe mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe sifeki'nyo'mo ho'nahumentohofofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, U, hwe engo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ntihwamentohofofoho. Ose ntihwantifi ta ole limentohofi, ¹¹ U, nakwoe Hwe Engo Anitu kiko yo'mayo hopi'nonohino mti'mokumentohino so'no a'amu hopi'nonohinoso jije yofe engo'nji jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so'nji ho'nomayo'ne kiko hopoenohino hwosoho. Kiko yo'mayo so'no huno syafisyonji wamtimokumo lonji imentohinono yo'mayo imo'n'mentisofoho. Oso ta hiso nolivo'n'ngkohofofoho.

5

Joun kako iyoswo impe mijaho'njo so'nji lojwopopojahinyo uhwonimentisofoho.

¹ Ngko Anitu kakoe epohumayo sopo nohumanji uhwonimentoheso, kakoe aho anga sohohnta'ni iyoswo sawemo popoki'nnyoso mokosyohumentisofoho. Oso iyoswo homo somo hungkuno paho hohnjo'nji ajwo'mjo'nji mti'mokinyo somo impe mijaho'njoso lojwohofojahinyoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Lojwohofojahinyoso hwap'ngo olenoho. A'amu sikinjo iyoswo homo somo mikwalofe'nefoho. ² A'amu yokumpohn'nyo ahwomomjo sohwo mampaho mohm'no ole limento, A'amu wop'ngo ne sohwo kako oso iyoswo somjo impe mijaho'njoso lokoefaofihwosi fisakuyo'ne hopoenohinoso tihwolo. ³ Ose ulahon'ngki a'amu ahwomomo humalofo sohwa hwahoponjo humalofo sohwa a'amu poyo pe'nimentohofoho sohwa oso iyoswo homo somo fisakuyo'ne hopoenohinoso nihu'no awonoho. ⁴ Ngko oso iyoswo homo somo nofisajihwosi uhwonyo'ne sohomo huno uhwononji humotaho engo limentohofoho. ⁵ Humotaho lontan'ngko hwe engo fihwo Anituye epohumayo mom'ngopo lohofonto kako ntimento, Kiko humotaho lohotoho. Ihwoni, osopo hwe fihwo humaho. Kako a'amu Jutafe hwe engo ne hweho. Ntefit yofe engo'njo sohwoe imu hweho. Kako Setenimo uyakolofonto hon'ngkano wonyo miyo hweho. Oso'no kako iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyonjo homo somo wofisojwao'montonoho. Ose ntimentisofoho.

Jisas kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwo kako Yahu Mu Sipsip Pa'nyo imo'n'imentiso sohomo Joun uhwonimentisofoho.

⁶ Nuhwon'ngkahon'ngko Anituye epohumayo'njo sopo oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan'ngkofi Jisas Anituye Yahu Mu Sipsip Pa'nyo sohwo Anituye epohumayo mofone sopo likofohumentisofoho. Hohonta

oso yahu huhwo sohomo a'amu fonjahumentohofoso ime hi'njohwo uhwon+mentohefoho. Kakoe sihwano'nji t+mo'nji aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Kakoe t+moso An+ituye Towahuno pa'nyo'njo hwaho yawojo'meemo uyohojiku'mo'nyofoho. Ose uhwononji ole syafi'hu'mentoho, U, sihwanoso kakoe yokumpohn'nyo mikun+imposo yakolonoho. Kakoe t+moso An+ituye Towahuno hweho. Yo'mayo hopi'nono huno unyo hweho. Ose syafi'hu'mentohefoho. ⁷ Oso Yahu Mu huhwo sohwo kako nowento An+itu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo kakoe aho angahohnta'ni iyoswo popoki'nnyoso ma'mentisofoho. ⁸ Nomahon+ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo si'fe aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso Yahu Mu sohwoe si'fiki'nyo'mo ipitofawo'mentohofofoho. Nohumanji oso hwe engo anga'no anga'nohino sohwa hofi'ko tampuyo pa'n+ngo impe pi'n+ngo'njo so'nji noswanyo na'nohino sopo t+kayo akino wop+ngo An+itumne'no wo'nnyo so'nji ma'mentohofofoho. Oso t+kayoso a'amu An+itumne'no jomo ul+wo'n+ngkohoho sohwafe hungkunofoho. ⁹ Osopo nohumantifi ta songo ole ul+mentohofi,

Ki'ko iyoswo popoki'nnyo impe mijaho'njo lojwohofojahinyoso noma-hoji fisaku joso hoponoho.

Hwap+ngoso a'amu kikimo fonjakohumentohofoso jije honiyo us+humamentohinoso a'amu hopi'nonohinoso wonyo somta'ni mpe ema'mentohinoso hofi'ko jije a'amu ne imo'n+mentohofofoho.

Ki'ko oso a'amu hiso temtitofa hopi'nonohino mta'angoso hungkuno kengo kengo'njo a'apaho kengo kengo somta'ni hwaho kengo kengo somta'ni ma'mentohinofoho.

¹⁰ Ki'ko oso a'amu huhwo sohwo nomanji An+itun+jopo mokosyohumanji hofi'ko An+ituye syoho ulohofiyo'ne mmokumentohinofoho.

Oseso hofi'ko hwahoponjo a'amu hopi'nonohino somo womokosyohumantifeho.

Oso ta hiso Jisasimo ul+mentohofofoho.

A'amu ahwomomjo sohwa Jisas A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n+mentiso sohwoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

¹¹ Ngko Joun'ni apa'no uhwononji upa'n+mentoheso a'amu ahwomomjo pi'n+ngo engo sohwafe mampahoso ho'n+mentisofoho. Oso hopo sopo hofi'ko An+ituye epohumayo so'nji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji nohumentan+ngkofi hofi'ko ku'moku'mofo ihumaji'mentohofofoho. ¹² Hofi'ko mampaho engo'nji ole limentohofi,

An+ituye Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako yo'mayo mokosyohumayo'ne yofe engoso, yo'mayo ho'yangoso, yo'mayo huno wop+ngoso mayo'ne kako hopoenohino hweho.

Nakwo kakoe yofe engoso noho'nomehwasi kakoe yokumpohn'nyo so'no yoloho lijwaofihwasi isamoyoka ulano.

Kakoe si'meho wop+ngo umo'nono.

Mango mohm'no ose limentohofofoho. ¹³ Ose upa'nonji ole upa'n+mentoho, Yo'mayo An+tu mt+'mokumentiso ahwomomjo sohwanji hwahoponjo hn'nnonji a'amu poyo pe'n+mentohofoho sohwanji mijo ayomjo sohwanji nakwo hopi'nono ole liment+hwoni,

An+tu kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji kakoe Hwomu A'amufe Wonyomne'no Poyo Pe'n+mentiso sohwo'njimo isamoyoka m+kun+mposo selalokuhwono.

Nakwo sikoe yofe ho'nosemalokuhwono.

Sikoe yofe engo'nji sikoe yokumpohn'nyo'nji ne'no nowent+hwohwofoho.

¹⁴ Ose ulahon+ngkofi oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwa ole limentohofi, Ou, nehopeho. Ose lahon+ngkofi hwe engo sohwa hofi'ko sikoe yofe ho'nomayo'ne hwomtame imentohofofoho.

6

Joun oso iyoswo impe mijaho'njoso lojwohofojahinyoso lokoe-famo'nnyo uhwon+mentisofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheho Nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni s+mo'mjo nto lokofoma'mentisofoho. Ose yahon+ngki songo humalofo osofosofahu'nohino somjo anga'nohino sohwo kako mampaho ahwomo yoka hopa a'amu fihumo ole ul+mento, Oyomo. ² Ose ulahon+ngki uhwon+mentoheho yahu (*hous*) halojo a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso sopo a'amu mekino'njo sohwo nokehanto hwe engo sohwoe mnokino manji'mofoso nomanto nowento kakoe mango sohwo hwotho hmmentisofoho.

³ Oso impe mijaho'njo hufa'u lojwohofojahinyoso nolokofomahon+ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo osofeponjo sohwo nom'ne a'amu fihumo ole ul+mento, Oyomo.

⁴ Ose upo'n+ngkahon+ngko yahu (*hous*) honiyo'nohino a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso sohwo i'mofapmmentisofoho. Oso a'amu yahu sopenjo kehumaso sohmo a'amu hwahopo humalofo sofe simeho pompenjiyoso wae yafo'ne yokumpohn'nyo uy+mentisofoho. Oso simeho pompenjiyoso wae ihwoso'no a'amu hwahoponjoso hofi'ko nol+kafi'kuji nofonjahn+fitnefoho. Oso'nji hwakuhwajo engoso uyahon+ngkofi umentisofoho.

⁵ Oso impe mijaho'njo hufa'u s+hune lojwohofojahinoso nolokofomahon+ngki upa'n+mentoho oso songo humalofo osofosofahu'nohino somjo hufa'u s+hune sohwo ul+mento, Oyomo. Ose ulahon+ngki uhwon+mentoheho yahu a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso sikwo'mno sohwo i'mofapmmentisofoho.

A'amu oso yahu hopo sopo kehumayo sohwo kako wosopayo yano ulofiyo'ne mt+'mokinoyoso mokaho'n+mentisofoho. ⁶ Oso hohosohonta songo humalofo osofosofahu'nohino ajwo so'mta'ni mampaho ole ho'n+mento, Mijoho engo nto i'mofapohoho.

Oseso hwe fihwo hamniyoho syoho'njo sohwo kako sikuno anga'nohino syoho somjo hamniyohoso hofi'ko'montohwamne'no sikuno anga'nohino somne'no ahu'mo wosopayo aho fehohnjo'nohino mpe uy+montonoho. Wosopayo engo'maho. U hwamo'manji aho hopi'nono sife fehohnjo hopi'nono. I ijayo'nji humo'nji hamniyoho honje

moho'naopitnnehofo. Ose ho'n'ngkahon'ngki upa'nonji wosopayo'ne hamniyoho yokintahopo imo'n'ngkohoho syaf'hu'mentohefoho.

⁷ Nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo osofosofahu'nohino somo lokoefomahon'ngki oso songo humalofo osofosofahu'nohino ae'uyo sohwo mampaho nom'ne a'amu fihumo ole ho'n'mento, Oyomo. ⁸ Ose ulahon'ngki ngko apa'no uhwon'mentoheho yahu a'amu kehumawo'n'ngkiso hous sohwo i'mofapmmentisofoho. Nolahofahon'ngki a'amu kehumunyo sohwo kakoe yofeso a'amumo poyo imokiyo'ne hweho. Nom'nihwo t'finjo sohwo kakoe yofeso a'amumo t'kanomo m'hwajiyi'ne hweho. Oso a'amu huhwo sohwa'u nowenji a'amu hwahopo humalofo hopi'nonohino somo osofosofahu'nohino hotito'mentisiyefoho. Osofosofahu'nohino hotito'mentisiyo anga'no nomehwasi poyo imokahnne'enji yokumpohn'nyo ma'mentisiyefoho. A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo umokanjyoho. Fehohnjo mijoho pe'n'ngkuji poyo wope'nantifeho. Fehohnjo mnokino uy'hwosi wope'nantifeho. Ae'uyo somo sikis'wojo wolo'menao'mtonoho.

⁹ Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nonohino somo lokoefomahon'ngki uhwon'mentoheho a'amu Anituye yofe'no poyo pe'n'mentohefo sofe huyo'mango oso ijempoho yo'mayo Anitunne'no ho'nasy'wo'n'ngkohoho enjwa so'mo nohumentan'ngkofi uhwon'mentohefoho. Oso a'amu hiso hwahopo songo humamotofo sohonta hofiko Anituye hungkuno lut'hwamotofo so'no nom'ne a'amuso hofikimo fonjahumentohofofoho. ¹⁰ Oso huyo'mango sofe mampaho engo'njo ole l'imentohofi, Ou, nakwoe Hwe Engo, kiko yo'mayo hopi'nonohino yokumpohn'nyo mokosyohumahnno sohwo kiko wop'ng'o'nohino hwasoho. Jije yahino nto'nohino'njo hwasoho. Yo'mayo hungkuno l'wo'n'ngkino so'no nakwo huno nayohoho. Ne umo'n'montonoho. Nakwoe hon'yo somne'no kiko a'amu hwahoponjo somo aku tohino ntohonta umonneto. I, oso'no hofiko hofikoe hungkuno somne'no ntohonta ikwolopitnneto. ¹¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu ahwomomjo sohwa hofiko a'amu anga'no anga'nohino hisomo hwap'fe halojo sawemoso uyont'fi ul'imentohofi, Hofahiyo. Sekwo we'enepi fohontohumamno. Hwangku Anituye syoho ulohofiyo sen'ngkwa'wehwosa hofiko sekwo sapmmentohofoho hopa sap'fitnnefoho. Anituye syoho ulohofiyo nom'ne somo a'amu hwahoponjoso hofiko sekumo fonjasehumentohofoho hopaso hofikimo fonjahufijosso sekwoe ae'uyo (*nampa*) sopo hopoenno imo'n'ngkuhwoso'no sekwo tohino so'no aku tohino uyonefoho.

¹² Hwe nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo impe mijaho'njo lojwohofojahinyo aho anga'no hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino somo lokoefomahon'ngki uhwon'mentoheho hwom'ihwo mikun'imposo imentisofoho. Oso hohosohonta mofehi'nyoso sikwo'mno titiso pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki hamno hon'yo'nohino imo'n'mentisofoho. ¹³ Osohonta hntokwaliyo ahwomo mta'ni hwahopo p'wahu'mentisofoho. Oso hiso'no nakwo huno moi'wonoho. Ifofo engo yonto solongkoe ufo'nji mojo'nji wasy'wo'n'ngkiso hopa hntokwaliyo p'wahu'mentisofoho. ¹⁴ A'amu ife popojasy'wo'n'ngkohoho hopaso ahwomo oso hopa popojonto

moi'wo imo'n+mentisofoho. Hwofiki'nyo hwanji mijo'njo sponjo hwaho we'e sohwanji hofikoe angoso nul+ko'mantifi we'enehwo nonje ehumentohofoho. ¹⁵ A'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanji a'amu itokuso'njo sohwanji mokosyohumawo'ningkohofo sohwanji a'amu hamniyoho'njo sohwanji a'amu yokumpohn'nyo sohwanji a'amu syoho ulohofiyohofo sohwanji a'amu sokinjo so'nji a'amu hopi'nono hofiko iyoho engo un+ngkahon+ngki l+mentohofi, Nakwo sokimo'mo hwa'imo'mo woswantane'no ihwono. ¹⁶ Ose ulontifi ul+mentohofi, Hwofiki'nyo sohwo'si, oso hwe kakoe epohumayo sopo humaso sohwo'nji hwe nom'ne nakwoe Wonyo'ne Tohino Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo yoka nal+sihnnoho k+ko nofosomahoji nakumo fifehu'mokonasyo. ¹⁷ U, siko nakumo yoka nal+sihnnone s+kunosolo olohonta nto i'mofapohoho. I oso'no nakwoe wonyo somne'no siko nakumo aku nejapiso sohonta yokumpohn'nyoso t+hwo waloho'mtolo. O'o, awonoho. Ose l+mentohofoho.

7

A'amu Isilael 'wan hantilet fouti-foua tausen' (144,000) sofe hungkunofoho.

¹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwa hwaho tokwajo ae sopo lohofontifi ifoho oso'mo so'mta'ango osofosofahu'nohino somo aho kesyohumentan+ngkofi uhwon+mentoheso. Oso ifoho hiso mijo ayomo hwahomo iyo oso'njo sopo muloho'mentisofoho. O'o, ifoho homo somo pijwahumentohofoho. ²⁻³ Ose uhwononji uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo mofehi'nyo si'mofapiso so'mta'ni nosaponto An+tu songo ne'no humayo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokiyo'neso ahomo nomokosyohumanto mango engo ul+mento, Sekwo a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwaso sekwo hwaho'nji mijo ayo'nji wonyo imokiyo'ne yokumpohn'nyo mokosyohumalofo sohwaso we'e nehwo fohontohumamno. Simo'mo nakwo An+tuye syoho ulohofiyohofo sohwaso yomohu'nyopo An+tu kakwo'yohwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokosy+hwaso i osohonta sekwo hwaho'nji mijo'nji iyo'nji wonyo h+mokumno. ⁴⁻⁸ Ose upa'nonji a'amufe yomohu'nyopo ifalifaliyo mt+'mokinyo neso atofoto linyoso ole upa'n+mentoho. A'amu Isilael temtitofoto aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango a'amu *wan hantilet fouti-foua tausen* (144,000) somo An+tu kakwo sohwoe ifalifaliyo mt+'mokinyo hwaso. Temtitofoto homo homta'ango a'amu *t+welif tausen*iso (12,000) ma'mentohofoho.

Jutafe temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Lupen+ye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Ngkat+ye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Asyafe temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Napitalaiye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Monaseye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Simeyoun+ye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Lifaiye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Isokafe temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Sepiyulan+ye temtitofoto *t+welif tausen*foho (12,000).

Jousepiye temtitofoso *tewelif tausenfoho* (12,000).

Mpenyaminaye temtitofoso *tewelif tausenfoho* (12,000).

Oso a'amu hofosofe yomohu'nyopo Anituye ifalifaliyo hi'njofoho.

Anituye a'amu ne pi'ningo engoso hofiko Anituye yofe ho'nomayo'ne uhu'mokumentohofoho.

⁹ Ose uhwononji nom'ne wojo hopa uhwonimentioneso hwe moya'mi pi'ningo engoso oso a'amu hiso a'amu hofiko atofu joso hopo'maho. Oso a'amu hiso temtitofu homo homta'angoso hwaho kengo kengo a'apaho kengo kengo hungkuno kengo kengoso hofiko hwapife sawemo halojo inyoso Hwe Engo sohwoe epohumayo simano sopo loho'mentionhofoho. Osopo lohofontifi Anituye mango hwamo uyakolo'mentionhofo so'no tohe hweho nomantifi simonyo yontifi ¹⁰ mampaho engo'nji ole limentohofi, Nakwoe Anitu epohumayopo humaso sohwo'nji Jisas nakwoe Wonyo'ne Tohino Engo Ma'mentiso sohwo'nji siko nakumo asomo netimahonngki nakwo wopingo humalohwono.

¹¹ Ose ulahonngkofi a'amu ahwomomjo sohwa Anituye epohumayo somo ehofu mokosyohumalofo sohwa hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino oso hwanji hofiko Anitumne'no hwomtame ehumantifi Anituye yofe ho'noma'mentionhofoho. ¹² Ole limentohofi, Nehopeho. Nakwo nakwoe Anitumne'no simonyo engo uyano. Kakoe yofe engo, kakoe yokumpohn'nyo so'ntnne'no woho'nomano. Kakoe huno wopingo yakolo'nnyoso, kakoe yokumpohn'nyoso ne'no nowentihwonefoho. Oso'no nakwo kakimo isamoyoka engolopohamo ulihwano. Oso hungkunoso nehopeho. Ose ulimentohofoho.

Oso a'amu pi'ningo engo sofe tohino so'no Jounimo lutihwamentisofoho.

¹³ Ose uhwonngkahonngko hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no somta'ango fihwo ntimento, Olo a'amu hwapife halojo sawemo'njo lohwa tihwalo. Nti'mta'ango hwalo.

¹⁴ Ose ntahonngki ulimentiono, Hwe engofo, ngko huno maniyohoyohoho. Kiko huno kiyohoho. Ose ulahonngko oso hwe engo huhwo sohwo kako tango mikunimposo i'mofapone so'no ole ntimento, Anitu kako oso tango mikunimpososo hwahopo uyimentiso sohonta a'amu hiso nohumantifi Anitumne'no yokumpohn'nyo lohofontifi poyo pe'nngkahonngkofi Anitu kako hofikimo olo pone'no motosahopohoho. Simo'mo hofikoe honngkano wonyo somne'no hwapife mijo yajijwohoho hopaso hofikoe honngkano wonyo somo Jisasiye honyo'nji wae yao'mentisoso hwapife kiho ane pa'nyo halojo imo'nimentisofoho. ¹⁵ Oso hiso'no hofiko Anituye epohumayo sopo lohokwofo. Sikuno huhwo huhwi imingo'nji sikuno'nji hinjopo hofiko Anituye ango ahwomomjo somo kakoe syoho ulohofiwonngkohofoho. Anitu kako kakoe epohumayo sopo humanto hofiyu umokosyohumawo'nngkisofoho. ¹⁶ Oseso hofiko mijoho apa'no mape'nyofoho. Hofiko mijo'no mumo'nyofoho. Mofehi'nyo hofikimo toho mufojiyofoho. Tohino muhmnyofoho. ¹⁷ Hwapingoso hwe hofikoe wonyo'ne tohino ma'mentiso sohwo kako Anituye epohumayo sopo nohumanto hofiyu mokosyohumaho. Kako a'amu homo somo mijo timo

so'mo ipemotasyihwosi mijo songo ne'no humayo'ne nifitnnefoho. Osopo Anitu kako hofikoe timijo wae imofihwosi hofiko humotaho apa'no malifitnnefoho.

8

Impe mijaho'njo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo lojwohofojahinyoso lokoefoma'mentisofoho.

¹ Ose uhwononji oso wojo hopa simo'mo uhwonimentoheho apa'no uhwonimentohefoho. Oso hohosohonta nakwoe Wonyo'ne Poyo Imo'nimentiso sohwo kako impe mijaho'njo iyoswomo lojwohofojahinyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso lokoefomahonngki osohonta a'amu hopi'nono oso hopo sopo humamentohofoso hofiko songo songo miyo'njo yontifi mampi'nyo humantifi tifi no'mo hwahopo tango imo'none so'no humafisohunyo imentohofofoho. Osopo nohumentanngkofi mofehi'nyo we'enehwo umentisofoho.

² Mofehi'nyo we'enehwo noposahonngki uhwonngkoheso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa Anituye epohumayo'njo simanopo humawo'nngkohoho sohwo Anitu kako kounoho anga'no anga'no humuyimentisofoho.

³⁻⁴ Nohu'muyahonngki ahwomomjo nom'ne sohwo ijempoho Anitumne'no yo'mayo hofinasyiwo'nngkohoho sopo lohofonto kako noswanyo na'nohino'njo tikayo akino wopingo'njo usimokiyo'ne mokosyohumamentisofoho. Hofiko kakimo hwamno pa'nyo engo akino wopingo'njo umentohofofoho. Kako Anituye hwe moya'mi somne'no jomo ujo hungkuno so'nji hwamno pa'nyo akino wopingo'njo so'nji manto nom'hu'mokonto ijempoho na'nohino Anitumne'no yo'mayo hofinasyiwo'nngkohoho sopo Anituye simano sopo wojo somo tikayo akino wopingo'njo so'nji Mpohumo jomo ujo hungkuno so'nji wa'mentisofoho. ⁵ Akino wanto kako oso ijempoho somta'ni toho nomanto oso noswanyo homo somo toho ihm'mofonto hwaho ayo yawojo'mne'no umokwajimentisofoho. Oso toho hiso nimokwojahonngki ahwomo yoka emta'mingo engo yonto hwaho hwomihwo engo imentisofoho. Ose uhwononji ole syafihu'mentoho, oso hungkuno Anitumo jomo ujosu tikayo'nji Anituye simo sopo simentiso hungkunoso ne umo'nimonto yalofoho.

A'amu ahwomomjo osofosofahn'nohino sohwa kounoho yoka limentohofofoho.

⁶ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ango hufa'uyo sohwa hofikoe kounoho yoka wolano lontifi ito'no esyohumamentohofofoho.

⁷ A'amu ahwomomjo simo'mjo huhwo sohwo kounoho yoka lahonngki ifoyo wosoho pa'nyo'nji toho'nji honiyo'nji nem'no uhwoso'mokonto hwaho ayo yawojo'mo mo'mentisofoho. Oso hiso nomofahonngki iyo hwaho hoja hopi'nono hufa'u sihune imo'nimentisoso anga'no toho nngkahonngki hufa'u lohofoho.

⁸ A'amu ahwomomjo osofeponjo sohwo kako kounoho yoka lahonngki hofiko toho hwofikinyo pa'nyo mikunimposo engoso mijo ayo hopi'nonohinomo h'nao'mentohofofoho. ⁹ Oso toho hiso mijo hufa'u sihune mtohupo'mentisofoho. Oso mijo anga'nohino sohumo

hon+yo'nohino imo'nonto yo'mayo inan+ku songo humamentohofoso poyo pe'n+mentohofofoho. Yofayokino oso ho'mo so'mo a'amu hi'nji nowentan+ngki a'amu hi'nji wae yao'mentisofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune sohwo kounoho yoka lahon+ngki hntokwaliyo engo sohwo toho kwefoho pa'nyo sohwo mij+i+mno nom'ne sopo ho'nao'mentisoso oso mijo huhwo sohwo hufa'u s+hune mtohupo'mentisofoho. Anga'nohino sohomo mo'mentisofoho. ¹¹ Oso hntokwaliyo engo huhwo sohwo kakoe yofeso Noufo Iyoho'njo Pa'nyo hweho. Oso mo'mentiso hopo sponjo mijoso iyoho'njo imo'n+ngkahon+ngki a'amu hofiko ifan+mentohofoso oso iyoho huhwo sohwo polo'meehumentisoso fehohnjoso pe'n+mentohofofoho.

¹² A'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kounoho yoka lahon+ngki mofehi'nyo hamno hntokwaliyo oso hufa'u s+hune mt+hupo'mentisofoho. Oso anga'no anga'nohino homo somjo hufa'u s+hune hufa'u s+hune mt+hupo'mentiso homo somjo anga'no anga'nohinoso s+kwow'mno imo'n+mentisofoho. Oso hiso'no mofehi'nyo hamno hntokwaliyo l+wo'n+ngkiso sohonta pijjo imo'n+mentisofoho. Fehohnjo majofoho.

¹³ Ose imo'n+mentiso sohonta uhwon+mentoheso s+we m+ikun+mposo sohwo ahwomomo fekwoswahon+ngki uhwononji ole syafi+hu'mentoho, U tango m+ikun+mposo u'mofapmmonte'no yalofoho. S+we sohwo mampaho mohm'no ole l+mento, Nje a'amu, nje a'amu, sekwo hwahopo humalofo soku, sekumne'no hitoho ntokwoho. A'amu ahwomomjo hufa'u s+hune ae'uyo sohwa kounoho yoka wolant+fi yalokwofo. Nol+kujo'no tango engo m+ikun+mposo wose'ma'montonoho. Ose l+mentisofoho.

9

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka l+mentisofoho.

¹ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako kounoho yoka lahon+ngki uhwon+mentoheso hntokwaliyo anga'nohino sohwo kako hwahopo p+wahu'mentisofoho. Nop+wesyahon+ngki hofiko oso hntokwaliyo homo somo pi'n+mo hwapingo ane'njo sopo hano hwosampesoso uy+mentohofofoho. ² Pi'n+momjo hoku'yo hwo-sompeehon+ngki oso pi'n+mo homo somjo toho engo somta'ni t+kayo s+kwow'mno engoso sapmmentisofoho. Oso t+kayo hiso mofehi'nyo'nji ifofo s+mano esyaof+neso s+kwow'mno imo'n+mentisofoho. ³ Oso t+kayo homo somta'ni mpompal+me pa'nyo pi'n+nggo engo folofomanto hwaho ae yawojo'mo ifehu'mokahumentisofoho. Oso mpompal+me pa'nyo huhwo sohwa hofikoe yokumpohn'nyoso a'nant+hwoyo sohwafe yokumpohn'nyo pa'nyo hwafoho. Oso yokumpohn'nyo hiso'nji a'amumo mokintof+nefoho. ⁴ Hofiko mpompal+me pa'nyo sohwafo ole ul+mentohofi, Sekwo hoja hwanji iyo hwanji yo'mayo hwaho laponjo foka'nyo somo fon+fonyo imokukutoho. O'o, hwe moya'mi An+tuye ifalifaliyo yomohu'nyopo mamt+i'mokinyo'njo somo tohino engo uy+mno. ⁵ Sekwo hwe moya'mi hopi'nonohino homo somo tohino engo uyontan+ngkuji hamno aho fehohnjo hopi'nono woseyakolo'montonoho. I oso'no sekwo poyo umokukutoho. Ose ulahon+ngkofi mpompal+me pa'nyo huhwo sohwa tohino engo

a'nanti+hwoyo sohwa uy+wo'n+ngkohoho hopaso uy+mentohofofoho. ⁶ I oso hohosohonta a'amu tohino engo maf+kujo'no poyo wape'n+fe ko likuji tohino uy+fijoso a'amuso hof+ko poyo pe'nyo'ne hon+ngkanoso mot+pemap+fitnnehoho. Oso hiso'no poyo umo'nano ko lifijoso poyo mmo'n+fitnnehoho.

⁷ Ngko uhwon+mentoheso oso mpompali'me pa'nyo huhwo sohwa hof+ko oso yahu a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkohoho sohwafe engo pa'nyo hwafoho. Hof+ko ikujoho wofongki'nano lont+fi ito'no esyohumentan+ngkofi uhwon+mentohofoho. Hof+ko mnokino sopo wokoso wonyoangkafo foto'n+mentohofofoho. Hof+ko s+manoso a'mos+mano'njo hwafoho. ⁸ Hof+ko mijiyoso sawemofoho. Hof+ko mangoso s+wat+mangofoho. Mango hiso yokumpohn'nyo yahu sihwano pa'n+ngofoho. ⁹ Oso mpompali'me pa'nyo sohwa hof+ko swokinoso mijo y+humo sohwafe a'apaho n+hu'no sojo pa'nyo uhwon+wo'n+ngkuhwoneso pa'nyo'njo hwafoho. Hof+ko efeeloho peengku peenjo mpuyo pi'n+ngo engo'njo pa'nyofoho. Yahu pi'n+ngo engo sohwafe kunto'yoka pa'nyofoho. ¹⁰ Hof+ko somiso a'amu somo montitofontan+ngkofi hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Tuhino engo m+kun+mposo uy+mentohofofoho. ¹¹ Mpompali'me pa'nyo sohwafe hwe engo sohwo kako towahuno wonyo sohwo pi'n+mo hwap+ngo ane so'mo mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Kakoe yofeso a'amu Hip+lusole l+wo'n+ngkohofoso Opeeton. A'amu Ngk+likiso ole l+wo'n+ngkohofi Opal+yon. Oso hungkuno hwap+ngoso olenoho. A'amumo Wonyo Umokuwo'n+ngkiso hweho.

¹² Osohonta uhwon+mentoheso tango engo m+kun+mposo s+mo'mjoso moi'wonoho. Nom'ne hufa'u weho. Tango hufa'u umo'n+montonoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kako kounoho yoka l+mentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kounoho yoka l+mentisofoho. Oso An+tuye s+mano sponjo ijempoho na'nohino'njo An+tumne'no yo'mayo ho'nasy+wo'n+ngkohoho sopo hwolafeso osofosofahu'nohino'njo sopo yahu mpul+mokau sihwano hopa uhwon+mentohofoho. Oso ijempoho hopo sopo nta'ni mampaho ho'n+mentisofoho. ¹⁴ Oso a'amu ahwomomjo kounoho yoka l+mentiso sohumo mampaho hiso ole ul+mento, K+ko towahuno wonyo osofosofahu'nohino sohwa Mijo Yuf+letis tafe sopo impe into'nawotofo sohwa nu'mahoji fis+huto'm+hwafo. ¹⁵ Ose ulahon+ngki kako nowento is+huto'm+hwafo+mentisofoho. Oso towahuno osofosofahu'nohino wonyo sohwa An+tu kako olo soswo lomo olo hamno lomo olo sikuno lomne'no impe into'nawo'mentisofoho. Hof+ko nowekuji a'amu hwahoponjo hopi'nonohino somo hufa'u s+hune hotitof+kuji anga'nohino somo fonjasy+kuji mtitof hufa'u umo'n+montonoho. ¹⁶ Oso towahuno wonyo sohwa is+huto'm+hwojahon+ngkofi ole upa'n+mentoho, Towahuno wonyo huhwo sohwafe a'amu ikujoho'ne yahupo kehualofo sohwa hof+ko n+hu'no pi'n+ngo hwafoho. *Tu hant+let miliyon (200,000,000) hwafoho.* ¹⁷ Ngko wojo hopa uhwon+ngkoheso olenoho. A'amu yahupo kehualofo sohwafe manji'mofo sojo pa'nyoso hon+jwo, sonjijo hwas+mijo'njo

hwafoho. Yahu sohwafe mnokinoso sikis+wojo sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho. Yahufe mango mta'ni t+kayo akino wonyo'njo sikwo'mno hwas+mijo'nji toho'nji sijomokoho'naweho. ¹⁸ Oso toho hiso'nji t+kayo akino wonyo sikwo'mno'nji hwas+mijo'nji hofikoe mango mta'ni a'amu hwahoponjo somo hufa'u sihune hotitofonto mtitofa anga'nohino somo poyo imokumentohofofoho. ¹⁹ Oso yahu sohwafe yokumpohn'nyoso hofikoe somimo hofikoe mangomo wo'nnyoponoho. Hofikoe somiso homa a'amumo toho lofiwo'n+ngkiso sohwafe mnokino'njo pa'nyo hwafoho.

²⁰ A'amu poyo mape'nyoso hofiko nohumantifi hofikoe yahino wonyomne'no simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho. O'o, hofiko towahuno wonyo homo somne'no hwomtame ulohofiwo'n+ngkohofofoho. Oso towahuno wonyo huhwo sohwafe yofe ho'nomayo'ne so'no hofiko hwasyo an+tuye huyo'mango sojo mta'ni iyo mta'ni hwaho mta'ni mt+mokontifi osomo hwomtame imentohofofoho. Oso mt+mokumentohofoso haloho mupa'nyofoho. T+imo muhwoyofoho. Hano memoyo'njofoho. ²¹ A'amu hiso hofiko nom'ne a'amu somo nofonjasyontifi ki'nyo imokontifi a'mohifo yontifi yo'mayo ho'yangoso hufo ma'mentohofofoho. Oso yahino wonyo homo somne'no hofikoe simeho m+wolo'mokiyo'njo imentohofofoho.

10

A'amu ahwomomjo sohwo Joun+mo iyoswo uyahon+ngki Joun n+imentisofoho.

¹ Ngko oso hohosohonta uhwon+mentoheho, a'amu ahwomomjo nom'ne yokumpohn'nyo sohwo ahwomo mta'ni pmmentisofoho. Kakoe manji'mofoso himofoho. Kakoe mnokinopo sakungkwolan+ngo kotofahinyo hweho. Kakoe simanoso mofehi'nyo pa'nyofoho. Kakoe sifeso toho sitnyo pa'nyofoho. ² Kakoe ahomo iyoswo we'e popo-jahinyofoho. Oso iyoswo hiso fisojwahinyofoho. Kakoe sife anga-hohnjoso mijo ayo sopo fesyohumaho. Sife hwonamonyoso hwahopo fesyohumaho. ³ Oso hopo sopo kako nohumanto mampaho mohm'no sikis+wojo hauwayo yoka hopa lahon+ngki ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u ho'n+ngkahon+ngki oso homo somta'ni hungkuno upa'n+mentohefoho. ⁴ Oso hungkuno ahwomo yoka somta'ni upa'n+mentoheho wamt+mokumonji yahon+ngko mampaho ahwomo mta'ni nt+mento, Oso hungkuno ahwomo yoka aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo ho'n+ngkisoso k+ko ifalifaliyo nomt+mokohotoho. Hiyaso mokosyohumaho.

⁵ Oso a'amu ahwomomjo sife anga'no mijo ayo sopo fesyohumanto sife nom'ne hwahopo fesyohumaho huhwo sohwo kako hungkuno nehopi ujo'neso kakoe aho anga hohnjoso ho'noma'mentisofoho. ⁶ Noho'nomanto ul+mento, An+tu songo ne'no humaso sohwo yo'mayo ahwomomjo so'nji hwahoponjo so'nji mijo ayo somjo so'ntnne mt+mokumentiso sohwo yokintahopone'no hungkuno nehopi wal+monne'no yohono. Hungkuno olenoho. Sikuno moi'wonoho. Oso'no An+tu kako mohontohumanehoho. O'o, a'amufe hungkuno ikwolofone sikunoso nto i'mofapohoho. ⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kounoho yoka ho'n+ngkuhwoso'no yo'mayo hungkuno

Anitu kakoe syoho ulohofiyu sohwaso uyahon+ngki nal+motofoso olohonta ne umo'n+montonoho. Hohonta olo hungkuno hiloso huno mehohosasiyo'njo imojoso olohonta ne imo'n+ngkuhwoso'no a'amufe hunoso wehohosahumontonoho.

⁸ Ose lahon+ngki oso mampaho ahwomo mta'ni s+imo'mo nt+imentiso hopaso olohonta apa'no ntohi, Olohonta kiko nuhuji oso iyoswo a'amu ahwomomjo sohwo sife anga'no mijo ayomo fesyohumanto nom'ne hwahopo fesyohumaso sohwo kako iyoswo fisojwosyohumasoso kiko maho. ⁹ Ose ntahon+ngki ngko nowenji ul+imentoho, Kiko oso iyoswo we'eso ntape. Ose ulahon+ngko nt+imento, Ou, kiko olo iyoswo loso nomahoji hmnyo. Kiko njoso humo meyo kihwosi u jije simeho mo'mo iyoho wakimntonoho. ¹⁰ Ose ntahon+ngki iyoswo we'e loso a'amu ahwomo mta'ango sohwoe aho mta'ni nomanji man+imentoheho nje mangomo humo meyo nyahon+ngki n+ngku'n+imentoheho iyoho nn+imentisofoho. Hwap+ngoso yo'mayo imo'noneso tango'njofoho.

¹¹ Ose yahon+ngko nt+imentohofi, Kiko hwe moya'mi angu hopi'nonohino hungkuno kengo kengo'njo hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho oso hwamne'no oso iyoswo n+ngkinoso yo'mayo imo'none so'no filut+hwaho. Ose nt+imentohofofoho.

11

A'amu hufa'u hwa'u Anituye hungkuno ujo'ne hungkunofoho.

¹ Ngko nohumentan+ngko angu imayu iyo'ne iyo ntapont+fi nt+imentohofi, Nol+kafohoji Anituye tojo angu engo Jerusalem lohojwo so'nji oso ijempoho yo'mayo Anitumne'no ho'nasy+wo'n+ngkohoho so'ntnne'no sawemo so'no yamofu fiyo. Ose yohoji kiko a'amu Anituye angomo Anitu kakoe yofe ho'nomayo'ne humalofu somo atofu fiso. ² Oseso kiko oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo somo yamofu yohotoho. O'o, oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'n+ngkohoho sofeponoho. Oso'no kiko yamofu yohotoho. A'amu hiso hof+ko angu Jerusalem so'nji oso angkuhwafo we'e mempo hohnjo so'nji fon+fonyo yontan+ngkuji soswo hufa'u s+hune uyakolof+hwosi nom'ne hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'no uyakolof+hwoso'no fon+fonyo wesojwaofant+feho. ³ Fon+fonyo hiso yontan+ngkuji a'amu hufa'u hwa'u nje hungkuno ujo'ne yokumpohn'nyo uy+me sohwa'u siko ifa nano ho'yoso meki'nisoso hof+koe simeho tango unyoso a'amumo ut+hwayo sohwa'u t+fi yo'mayo imo'none so'no ulanjyoho.

⁴ Ulontan+ngkohosi soswo hufa'u s+hune nom'ne hwasyopo uyakolofonefoho. Ose ntahon+ngki uhwon+mentoheho, oso hwe hufa'u sohwa'umne'no hohonta hwe fihwo Sekolaiya kako hungkuno ifalifaliyo mt+'mokumentisofoho. Siko iyo hufa'u ipisayo'njo sikiloho hufa'u Anitu yo'mayo hwaho mokosyohumayo sohwoe s+manopo loho'mentisiye hwa'uyoho. Ose uhwononji Sekolaiyafe hungkuno hiso ne imo'n+mentisoso uhwon+mentohefoho. ⁵ Ose uhwon+mentoho, a'amu wonyoso hof+ko hwe sohwa'umo wonyo umokant+fi sikoe mango mta'ni toho sos+jaofaponto sikoe mango sohwaso toho ulasy+wo'n+ngkisofoho. Ou, a'amu hwe hufa'u hwa'umo wonyo umokumo lihwosi yoso sohwo kako oso pa'nyoso wape'n+montonoho. ⁶ Oso hwe sohwa'umo Anitu kako yokumpohn'nyo m+kun+mposo

uy+mentiso so'no siko ifoyo hon+ngkano ifoyo masiyo'ne pijwasiyoso siko hoponoho. U siko ole liso'manji, A'amu somo yo'mayo tango u'mano. Ose liso'manji ne umono'nono lisoso siko hoponoho. Oso hohosohonta siko An+tuwe hungkuno ulonji yo'mayoso imentisiyefoho.

⁷ Siko An+tuwe hungkuno moi'wo losojwaofahon+ngki pi'n+mo hwap+ngo ane somta'ni sikisi+wojo engo si'mofapmmentisofoho. Nosi'mofaponto hwe sohwa'umo toho wolofahumo lonto ikujoho fongki'nont+fi si+wojo sohwo hwe sohwa'umo hwotoho fento toho lofahumentisofoho. ⁸ Sikoe pijafoso hon+ngkano engo sopo wo'mentisofoho. Oso pone engo homo somo hohonta sikoe hwe engo sohomo iyopo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso pone engo so'no pahnn+mo hungkuno liwo'n+ngkuhwoneso ole, Soutom'nji Ijipi'njoho. Hwap+ngoso oso a'amu huhwo sohwa hof+ikoe hon+ngkano wonyoso a'amu Soutom'nji Ijipi'njo pa'nyo hwafoho. ⁹ Sikoe pijafoso ne'no nowentan+ngki a'amu temtifo kengo kengo'mta'angoso hungkuno kengo kengo hwaho kengo kengo'mjoso nohumant+fi oso pijafoso somo uhwonontan+ngkofi si+kuno hufa'u si+hune nom'ne ajwopo mt+hupemjao'mentisofoho. A'amu hon+ngkano wonyo'njoso hof+iko ole li+mentohofi, Nom'ne a'amu sohwa oso hwe sohwa'uye pijafoso ijopijisyasy+kutoho. Ose li+mentohofofoho. Hwap+ngoso hwe sohwa'uye yofeso monje yasiyo'nefoho. ¹⁰ Hwe sohwa'u poyo pe'nyoso'no a'amuso si+meho wop+ngo umo'n+ngkahon+ngki si+monyo engo yont+fi wosopayo engo iloho yont+fi hof+ikoe si+meho wop+ngo umo'nyo so'no hof+ikoe a'amu somo ho'yango engo uy+mentohofofoho. Hwap+ngoso ole, oso hwe sohwa'u siko songo nohumentan+ngkiye sohonta siko a'amufe hon+ngkano wonyo somne'no An+tuwe hungkuno ulonji tohino uy+mentisiyefoho.

¹¹ Oseso si+kuno hufa'u si+hune nom'ne ajwopo mt+hupo lohofonto memjaofahon+ngki An+tu sikimo songo uli+ka'mentisofoho. Siko nol+kofahon+ngki a'amuso hof+iko sikimo uhwonont+fi iyoho engo imentohofofoho. ¹² Hof+iko mampaho ahwomo mta'ni ole upa'n+mentohofoho, Siko olopono fisapinyo. Ose upa'nont+fi mango huhwo sohwa nuhwonontan+ngkofi siko ahwomomno himopo si+mentisiyefoho. ¹³ Nosahon+ngki hwom+hwo engo imentisofoho. Imentisoso pone engo Jelusalemmjo poneso homo homta'ni kenga'no kenga'no ya'mi ya'me yao'mentisofoho. Olo hopa pi+wahu'mentiso, pone aho hufa'u mta'ni hotito'nohini anga'no pi+wahu'mentisofoho. Aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'no loho'mentisofoho. Nop+wesyahon+ngkofi a'amu *sefen tausen* (7,000) pe'n+mentohofofoho. A'amu poyo mape'n+mmentohofoso iyoho engo un+ngkahon+ngki ole li+mentohofi, U An+tu ahwomomo songo humaso sohwo Hwe Engo nehopeho. Ose li+mentohofofoho.

¹⁴ Tango hufa'u moi'wo nto imo'n+mentisofoho. Tango ae'uyoso i'mofaponeso uhwon+mentohefoho.

A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka li+mentisofoho.

¹⁵ Oso hohosohonta a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kako kounoho yoka lahon+ngki mampaho pi'n+ngo ahwomo mta'ni ole ho'n+mento, Seten olo

hwaho lomo mokosyohumamojofoho. I olohonta nakwoe Hwe Engo An+tu'nji K+lais uhwat+mentiso sohwo'nji siko hwaho loso n+hu'nahone womokosyohumanjiyoho. Kakoe yofe engo hwaho mokosyohumayo'neso ne'no nowent+hwonefoho. ¹⁶ Ose ho'n+ngkahon+ngki oso hwe engo sife aho hopi'nono nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwa An+tu'njopo hof+ikoe epohumayo sopo humawo'n+ngkohoho sohwa hof+iko An+tumne'no hwomtame ehumant+fi An+tuye yofe ho'noma'mentohofofoho. ¹⁷ Ole l+mentohofi,

U nakwoe Hwe Engo sohwo si k+iko j+ije yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oseso k+iko hohonta humamopmmentohino sohwo si olohonta ne'no humahnno.

K+iko j+ije yokumpohn'nyo'nji hwaho homo somo mokosyohumomopalokuno.

Oso'no nakwo isamoyoka engo kilalokuhwono.

¹⁸ A'amu kikimo s+imeho hi'ntnnono mokijape'njoso hof+iko s+imeho tango engo uyalofoho.

Hwap+ngoso j+ije s+ikuno hof+ikimo tango uyo'neso nto i'mofapohoho.

Olohonta k+iko a'amu poyo pe'nyo sofe yahino somne'no yano ulofimonoho.

Hohonta a'amu j+ije hungkuno ul+motofo sohwanji j+ije a'amu yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji kikimo enjwa'mo humamotofo somo ho'yango wop+ngo uy+monnoho.

A'amu hwahopo wonyo imentohoho somo wae weeo'monnoho.

¹⁹ Ose ulahon+ngkofi ahwomomjo An+tuye ango engo somjo hwo-sompo'nowentan+ngki uhwon+mentoheho oso ipoho a'amu Juta hohonta mti'mokumentohoho pa'nyoso An+tuye hungkuno'njo nakwo'nji makot+ku'nyo'neso nowentan+ngki uhwon+mentohefoho. Oso hiso ngko nuhwon+ngkahon+ngko emta'm+ngo yahon+ngki yo'mayo mam-paho ho'n+ngkahon+ngki ahwomo yoka lahon+ngki hwom+hwo yonto ifoyo sisayo'njo hu'mentisofoho.

12

Joun kako a'mu si'nji homa'nji uhwon+mentisofoho.

¹ Ahwomomo uhwononji poji ent+hwayo hopaso uhwon+mentohofofoho. A'mu fisi kakoe manji'mofoso mofehi'nyo pa'nyo imentiso uhwon+mentohefoho. Kako hamnopo nohumanto kakoe yofe engo so'no imayo monji'ma'niyoho. Mnokino manji'mofoso hntokwaliyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u'njiyoho. ² Kako s+imeho'njosi mehomi mayo'ne tohino engo umn+ngkahon+ngki youwo youwo lonto aswo woma'mto imentisofoho. ³ Ose uhwononji nom'ne poji ent+hwayo ole uhwon+mentoho. Homa hon+yo'nohino m+kun+mposo engo sohwo kakoe mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Mnokino somo anga'no anga'nohino sopo a'amu hwaho mokosyohumawo'n+ngkohoho sohwafe mnokino manji'mofo montito'meehin+mentisofoho. Kakoe s+ihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. ⁴ Hntokwaliyo hopi'nonohino somo hufa'u s+hune hotito'mentisoso mtitofa anga'no homa sohwo kakoe somi'nji hul+jusy+mokwojahon+ngki hntokwaliyo hwahopo p+wahu'mentisofoho. Homa huhwo sohwo

a'musi kako mehomi aswo woma'mto yontan'ngki homa sohwo humuhwontohumantisofoho. Hwap'ngoso kako mehomi sohomo wofonjahumonto hum'hwontohumantisofoho. ⁵ A'musi kako hwomu aswo ma'mentisofoho. Oso hwomu huhwo sohwo kako t'ifi no'mo a'amu hopi'nonohino somo yokumpohn'nyo mokosyohumane hweho. Oseso oso a'musi kako hwomu aswo nomahon'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hof'iko oso hwomo sohomo nut'imant'ifi An'ituye epohumayo kako'nji wojo sopo uhumat'imentohofofoho. ⁶ Oso hohosohonta oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopo An'itu kako a'mu simne'no ango molahumentiso sopo hiyaso le'ofonto nohumentan'ngki a'amu ahwomomjo sohwa hof'iko wopayo uyont'ifi nto'no mokosyohumentan'ngkofi soswo hufa'u si'hune nom'ne ajwopo mt'hupo hamno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho.

⁷ Oso hohosohonta oso hiso uhwononji nom'ne uhwon'imento, ahwomomo ikujoho engo lika'mentisofoho. Ahwomomjo hwe yofe engo'njo Maikel oso hwo'nji kakoe ahwomomjo a'amu sohwanji hof'iko homa sohwo'nji nom'ne sohwa homa sohomo in'ngkamotofo sohwanji ikujoho engo fongki'n'imentohofofoho. ⁸ Oso ikujoho fongki'n'imentohofoho hiso Maikel kakoe a'amu ahwomomjo sohwanji hof'iko homa sohwo kakoe a'amu sohwanjimo hwotoho fent'ifi ahwomo mta'ni wae yao'mentohofofoho. ⁹ Oso'no homa sohwo kakoe hon'ngkano ahwomomo siyo'neso ni'hu'nahone hano pitofasyont'ifi hwahopo ni'hu'nahone ho'nao'mentohofofoho. Oso homa hohonta humamentiso huhwo sohwo Seten'yoho. Oso Seten huhwo sohwo kako hwe moya'mi hwahoponjo somo hwasyo hungkuno uli'wo'n'ngkiso hweho. Oso huhwo sohomo kakoe a'amu'njo hwahopo weho'naofapmmentohofofoho.

¹⁰ Ose yahon'ngkofi ahwomo mta'ni mampaho engo ole ho'n'imento, Olohonta nakwoe An'itu kako nakumo moi'wo nto menesojwao'maho. Olohonta An'itu kako Seten'ye tojo somta'ni moi'wo nto mesejwonamokwoho. Oso'no An'itu'nji kakoe hwomu uhwsopo'mentiso K'ilais oso hwo'nji sikoe yakumpohn'nyoso olohonta uti'hwanyopo nto i'mofapohoho. Olohonta siko ni'hu'nahone yokumpohn'nyo wonemokosyohumanjyoho. K'ilais kako yofe hwofilo'nnyoso nto makwoho. Hwap'ngoso Seten kako sikuno huhwo huhwi An'ituye si'manopo lohofonto An'ituye a'amu somne'no hwasyo hungkuno mji'limojo sohwo ni'hu'nahone ahwomo mta'ni wae yamokwoho. ¹¹ Nakwoe a'amu Jisas hof'ikoe hon'ngkano wonyomne'no kakoe hon'yo usi'huma'mentiso so'nji An'ituye hungkuno a'amu nom'ne somo luti'hwawo'n'ngkohofoso oso An'ituye hungkuno hiso'nji hof'ikimo yokumpohn'nyo utofahon'ngki Seten'imo hwotoho hmentohofofoho. Hof'iko olo hwaho lopo wop'ingo humayo so'no huno mosyafi'siyo'njo imentohofofoho. O'o hof'iko An'ituye syoho so'no mango sohwa hof'ikimo fonjasiyo so'no iyoho munyo'njo imentisofoho. ¹² Oseso sekwo a'amu ahwomomjo soku Seten kako ahwomomo uli'ko'ma'mentiso so'no sekwo si'monyo fyi'mno. I oso'no sekwo hwahoponjo soku mijo ayomjo sokune'no ngko hitoho ntokwoho. Seten kako si'meho tohino'nji sekuyepono nto pmmaho. Seten kako kakoe sikuno tifo so'no huno uyohoho. Ose ho'n'imentisofoho.

¹³ A'amu ahwomomjo sohwa oso homa Seten sohumo hwa-hopo noweho'nofopahon+ngkofi Seten kako hon+ngkan+mentisoso hwahopo humanto kako a'mu hwomu aswo ma'mentiso simo tifi in+foto'mentisofoho. ¹⁴ I in+fontan+ngki oso a'mu simo Anitu kako yihufo siwe fefeeloho usopiyofahon+ngki oso a'musi kako hwaho a'amu ane sopono fekwamentisofoho. Osopo Anitu oso a'mu hne'no ango nto'no esyohumamentiso so'no homa sohwo kakimo toho molofasiyo'njo imentisofoho. Oso hopo sopo a'amu ahwomomjoso hofiyo umokosyohumentan+ngkofi soswo hufa'u sihune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolo'mentisofoho. ¹⁵ Homa sohwo kako ape simo mijo womihulofononto kakoe mango mta'ni mijo ifofayo pa'nyo swaponto oso a'mu simo tifi unj+hwosi womihulofononto imentisoso awonoho. ¹⁶ Oso mijo hiso oso a'mu simo womihulo'mo lonto tifi in+ngkowahon+ngki hwaho sohwo nuh-wononto mango yo'mokosyohumentan+ngki mijo ukwato lohofonto oso mijoso wen+ngku'naofamentisofoho. ¹⁷ Oso homa sohwo oso hiso nuhwononto oso a'mu hne'no si'meho tohino m+kun+mposo umn+ngkahon+ngki oso a'mu siye imu sohwo wofonjahumonto imentisofoho. Oso imu huhwo sohwa hofi'ko Anituye hungkunomo tifi in+ngkawowo'n+ngkohofofoho. Hofi'ko Jisasiye hungkuno lontifi in+ngkwalokwofo. ¹⁸ Oso homa huhwo sohwo kako mijo ayo mom+ngo sopo loho'mentisofoho.

13

Sikis+wojo ni'hu'no wonyo hufa'u hwa'u i'mofapmmentisiyefoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mento. Ngko a'amu sikis+wojo pa'nyo ni'hu'no wonyo sohwo i'mofopahon+ngki uhwon+mentohefoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u'njo hweho. Oso mnokino hopo sopo Anitune'no si'fajo hungkuno mt'i'mokinyo wo'nnyoponoho. Kakoe sihwanoso aho hopi'nonohino'njo hweho. Oso hwe sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe yofe engo uti+hwayo'ne kakoe sihwano anga'no anga'nohino hopo sopo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwoe mnokino manji'mofo wo'nnyoponoho. ² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kakoe si'feyo yokumpohn'nyoso nomonyo si'feyo yokumpohn'nyoso pa'nyofoho. Kakoe mangoso sikis+wojofe mango'njo hweho. Oso si'wojo huhwo sohwo i'mofopahon+ngki oso homa Seten sohwo kakoe yokumpohn'nyo uyonto yofe engo kakoe pa'nyo uy+mentisofoho. Oso'no kako Seteniye yo'mayoso mokosyohumamentisofoho. ³ Oso sikis+wojo pa'nyo mnokino pi'n+ngo'njo sohwo kakoe mnokino anga'nohino somo uyo'njo uhwon+mentohefoho. Oso mnokino homo somo a'amu nofonjonyahon+ngkofi mape'n+mmmentisofoho. O'o ime nto li+mentisofoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohumo a'amu nuhwonontifi pisopisaho lontifi tifi in+ngkamentohofofoho. ⁴ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo huhwo sohumo homa engo sohwo kako kakoe yokumpohn'nyo uy+mentisofoho. Ose uyahon+ngki a'amu pi'n+ngo engo nohumantifi uhwonontifi hofi'ko oso homa sohwo'nji oso a'amu si'wojo pa'nyo sohwo'njimo sikimne'no hwo'tame ehumentohofofoho. Ose yontifi li+mentohofi, Olo a'amu sikis+wojo

pa'nyo lohomo yakolo'nnyoso tihwolo. O'o, awonoho. Nakwoe hwe engoso oloho hweho. Ose limentohofofoho.

⁵ Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+itumne'no hungkuno n+hu'no wonyo lontan+ngki An+itu kako t+mo'nohini uhwon+mentisofoho. Oso'no oso a'amu kako kakoe yokumpohn'nyo mta'ni kakoe huno mta'ni yo'mayoso yontan+ngkuhwosi soswo hufa'u s+hune hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino uyakolofonefoho. ⁶ Kako An+itu sohwo'nji An+ituye a'amu ne so'nji yo'mayo ahwomomjo so'ntnne'no sifajo l+wo'n+ngkiso hweho. ⁷ Kako An+ituye a'amu ne somo ikujoho wafongku'monto yahon+ngki An+itu kako t+mo'nohini uhwon+ngkahon+ngki kako An+ituye a'amu ne hwahopo humalofo somo ikujoho fonjonto uyakolo'mentisofoho. Oso'no kako hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yofe engo ma'mentisofoho. Kako a'amu temtitofo kengo kengo so'nji hungkuno kengo kengo'njo somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumamentisofoho. ⁸ An+itu olo hwaholo mt+mokumentiso sohonta a'amu hopi'nono olo hwaho lophonjoso hof+koe yofe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mawo'nnyoso hof+ko oso a'amu s+wojo pa'nyo sohomo hwomtame ulohom+mentohofofoho.

⁹ A'amu haloho'njo ku'manji olo hungkuno loso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo kako An+ituye a'amu somo ulohofone so'no haloho upa'n+mno. ¹⁰ A'amu somo impo'angomo uhwat+imo l+hwosi impo'angomo uhwat+montonoho. I a'amu somo hos+mno'nji wofonjahumo l+hwosi a'amu nom'neso oso a'amu hisomo hos+mno'nji wofonj+syant+feho. I oso'no An+ituye a'amu hiso hof+ko yokumpohn'nyo lohof+kuji An+itumo s+meho hi'ntnnono ne'no uy+kufe.

¹¹ Osopo nohumanji ole uhwon+mentoho, a'amu sikis+wojo pa'nyo nom'nehwo hwaho mta'ni noposwolohofahon+ngki uhwon+mentohefoho. Kakoe s+hwano hufa'uyoso yahu *sipsip* s+hwano pa'nyo'njo hweho. Kakoe mampahoso homa Seten sohwoe mampaho pa'nyo'njo hweho. ¹² Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwoe yokumpohn'nyo engoso a'amu t+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo oso yokumpohn'nyo engo homo somo nomanto a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo'nji nohumanto a'amu hopi'nonohino somo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo sikis+wojo s+mo'mjo lohwo a'amu kakoe mnokino anga'nohino somo fonjahumentohofoho somo ime limentiso sohomo sekwo hwomtame fehulamno. Ose ulahon+ngki a'amu hopi'nonohinoso hungkuno hisomo t+fi in+ngkamentohofofoho.

¹³ A'amu sikis+wojo pa'nyo t+finta'ango sohwo kako yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso imentisofoho. A'amuso hof+ko nuhwontohumentan+ngkofi toho ahwomo mta'ni hwahopo p+wasio'ne imokumentisofoho. ¹⁴ An+itu kako oso a'amu sikis+wojo pa'nyo t+finjo somo t+mo'nohini uhwonontan+ngki sikis+wojo sohwo kako kakoe huno mta'nnohino imojo hweho. Oseso oso a'amu sikis+wojo pa'nyo t+finjo huhwo sohwo kako a'amu siki s+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo'nji nohumanto yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso yonto a'amu hwahopo humalofo somo hon+ngkano hwasyomo ipemotamentisofoho. Hwe moya'mi homo somo a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo ole ul+mento, Sekwo soku, oso a'amu mnokino anga'nohino somo hos+mno'nji

fonjosyahon+ngkofi songo ne'no humaso sohwo yofe ho'nomayo'ne sekwo kako'ne sojo huyo'mango mt+'mokumno. ¹⁵ Ose ulahon+ngki a'amuso hofiko sojo huyo'mango mt+'mukahon+ngkofi a'amu t+finjo sikis+wojo pa'nyo sohwo peefo ulohofonto huyo'mango hiso songo umokonto mamtnno'nji mampaho'nji uy+mentisofoho. Oso huyo'mango huhwo sohwo a'amu hwomtame m+humayo'njo somo huyo'mango huhwo sohwo poyo umokumontonoho.

¹⁶ A'amu sikis+wojo pa'nyo t+finjo sohwo kako a'amu hopi'nonohino somo ole ul+mento, Sekwo oso a'amu sikis+wojo s+mo'mjo pa'nyo sohwo ifalifaliyoso sekwo ahopo yomohu'nyopo mt+'mokin+mno. U a'amu hopi'nonohino soku, sekwo yofe engo'njo yofe engo ane'njo, syoho'njo syoho ane'njo, hamniyoho engo'njo ho'yango ane'njo, sekwo hopi'nonohino hoku sekwo yomohu'nyopo ahopo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo s+mo'mjo sohwo ifalifaliyoso mt+'mokin+mno. Ose ul+mentisofoho. ¹⁷ A'amu oso ifalifaliyo ane'njo sohwo kako wosopayo yo'mayoso mpe miyonehoho. U nom'ne a'amu kakinta'ni yo'mayoso mpe mulohopitnnehofo. Oso ifalifaliyoso a'amu sikis+wojo panyo s+mo'mjo sohwo yofe u kakoe yofe uyohope'ne mt+'mokinyofoho. A'apahopo mt+'mokin+yoso a'amu sohwo kakwo'yohwo huno syaf+siyo'nefoho. ¹⁸ Oso ifalifaliyo so'no huno wosyof+syano. A'amu huno'njo sohwo kako ifalifaliyo hiso atofol+hwsosi huno ole uyonefoho. Ifalifaliyoso a'amumo upiyof+nefoho. Mt+'mokin+yoso hiso olenoho, *sik+is hant+ilet sik+is+ti-sik+is+foho* (666).

14

A'amu 'wan hant+ilet fouti-foua tausen' iso (144,000) hof+koe ta songo l+mentohofofoho.

¹ Ngko nohumanji ole uhwon+mento, oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hwofiki'nyo Saiyon sopo nohumentan+ngki a'amu *wan hant+ilet fouti-foua tausen+iso* (144,000) kako'nji humentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Oso a'amu hof+sofe yomohu'nyopo a'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'n+mentiso sohwo yofe'nji kan+ngkwohwoe yofe'nji wentan+ngki uhwon+mentohefoho. ² Ose uhwononji mampaho ahwomo mta'ni upa'n+mentohefoho. Mampaho hiso mijifat+kusi'yoka ahwomo yoka mpompusofe tompuyo fonj+wo'n+ngkohof+yoka pa'nyo upa'n+mentohefoho. ³ Ahwomomo uhwononji uhwon+mentoheso An+ituye epohumayo sopo yo'mayo songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hwe engo sohwanji oso hwa humohumantohof+hopo sopo a'amu *wan hant+ilet fouti-foua tausen+iso* (144,000) nolohofont+ifi ta songo l+mentohofofoho. Oso a'amu hwahoponta'angoso hof+koe wonyoso Jisas kako wae yao+mentisofoho. Oso'no a'amu hiso hof+koe'nohino oso ta songo somo huno'njofoho. Nom'ne a'amuso huno muyofoho. ⁴ Oso a'amu hiso hof+koe An+itumne'no s+meho anga'no uyont+ifi hwasyo an+itu sohwo t+ifi min+ngkayo'njofoho. Nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'n+mentiso sohwo kako hano ntonte wamo loso u oso a'amu hiso hof+koe t+ifi un+ngkowant+ifeho. Olo a'amu loso a'amu nom'ne somta'ni An+itu kako'ne'nji kakoe hwomumne'nji s+mo'mo ma+mentisofoho. ⁵ Hof+koe hwasyo hungkuno majofoho. Hon+ngkano wonyoso n+hu'no anefoho.

A'amu ahwomomjo hufa'u sihune sohwa hungkuno limentohofofoho.

⁶ Ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, A'amu ahwomomjo sohwo kako An+ituye hungkuno songo ne'no humayo'ne a'amu hwahopo humalofo somo lut+hwayo'ne yohohisyomoyonto. A'amu hwahopo kengoso a'apaho kengo kengoso hungkuno kengo kengoso temtifofo kengo kengo osomne'no yohohisyomoyonto ul+mentisofoho. ⁷ Kako mampaho engo'nji ole ul+mento, An+itu kako a'amufe hungkuno ik-wolofone sikuno nto i'mofapohoho. Oso'no sekwo iyoho ikuji kakoe yofe foho'nomapmno. Oso hwe hwahon'nji ahwomom'nji mijo ayo'nji yo'mayo so'nji mt+mokumentiso sohomo simeho uy+kuji hwomtame fehumamno.

⁸ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo simo'mjo sohomo in+ngkaponto ul+mento, Pone engo Mpapiloun wonyo nto imo'n+maho. Pone engo hiso nto p+wahu'maho. Oso hopo sopenjo a'amuso hofiko hon+ngkano wonyo m+kun+imposo iwo'n+ngkohofoso hofiko a'amu kengo kengoponta'ango somo hon+ngkano wonyo homo somo kompemotapmentohofofoho. Oso'no olohonta An+ituye simeho tohinoso hofikimo ni+hu'nahone wonyo umokumasofoho.

⁹ Ose ulahon+ngki a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo ahwomomjo simo'njo sohwa'umo in+ngkaponto mampaho engo'nji ole ul+mento, A'amuso hofiko oso a'amu siki siwojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango sohonne'no hwomtame ehumafijoso hofikoe yomohu'nyopo ahopo siwojo sohwoe mt+mokinoyo hi'njo'manji ¹⁰ oso a'amumne'no An+itu kako simeho tango m+kun+imposo uy+hwosi tohino engo uy+montonoho. Toho engo akino wonyo'njo somo uhumajoso sopo nohumafikuji tohino engo ne'no umnonefoho. Osopo nohumentan+ngkuji a'amu ahwomomjo sohwanji a'amu hofikoe wonyomne'no poyo pe'n+mentiso sohwo'nji a'amu hofikimo uhwon+fitnnefoho. ¹¹ Oso toho somta'ni tikayo ne'no nosyontan+ngkuhwosi hofiko tohino mafikujoso hofiko usijo'no mohumafitnnefoho. O'o a'amu oso sikisiwojo pa'nyo sohomo u kakoe huyo'mango somne'no hwomtame ulohofont+fi hofikoe a'apahopo kakoe ifalifaliyo mt+mokumentohofoso hofikoe sikuno'nji im+ngo'nji hinjopo tohino ne'no umnonefoho. Ose ul+mentisofoho.

¹² I a'amu An+ituye hungkunomo tifi in+ngkawo'n+ngkohofo soku Jisasimo simeho hi'ntnnono uy+wo'n+ngkohofo soku sekwo olo hungkuno hiloso upa'n+fijo'manji yo'mayo tango ko se'masoso sekwo An+itumne'no yokumpohn'nyo lohopotnnefoho.

¹³ Ngko nohumanji ahwomom mta'ni mampaho ole upa'n+mentoho, K+iko nje hungkunomo ifalifaliyo ole mt+mojo, Yo'mayo uhwon-alokuso somo moi'wo imo'n+ngkuhwosi oso hohosohonta a'amu An+ituye syoho ikuji pe'n+fijoso simeho wop+ngo umo'n+montonoho. Ose ntahon+ngki An+ituye Towahuno Wop+ngo ul+mento, Ou, nehopeho. A'amu hiso hofikoe syoho engo noho'naofikuji usijo'no wohumantifeho. Hwap+ngoso a'amu An+ituye syoho'njo sohwo kako An+ituye hungkuno ne'no lut+hwhahon+ngki a'amuso hungkuno homo somo simeho hi'ntnnono uyont+fi in+ngkamentohofoso sohwa hofiko kako'nji ahwomomom sifetnnefoho. Oso'no kakoe syohomjo neso kako'nji ne'no went+hwonefoho.

Hwahoponjo wosopayo moja mayo'ne sikunofoho.

14 Ngko nohumanji uhwon+mentoheho, U himo halojo nowentan+ngki i hwe fihwo kako A'amufe Hwomu Pa'nyo sohwo nohumanto kako hwakuhwajo s+humampo'nnyoso kakoe ahomo nomokosyohumentan+ngki uhwononji uhwon+mentoheho kakoe mnokinopo mnokino manji'mofo na'nohinoso kakoe mnokinopo monji'mo'nosyohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. 15 A'amu ahwomo mta'ango nom'ne sohwo kako An+tuye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni noswaponto a'amu himopo humentanjo sohomo kako mampaho engo ul+mento, Sikuno moi'wo nto imo'n+maho. Hwaho ponjo wosopayoso toyo nto imaho. Jije hwakuhwajo s+humampo'nyo so'nji filohm'memaho. 16 Ose ulahon+ngki hwe himopo humamentiso sohwo kako kakoe hwakuhwajo hwahopo yoho'mo ulohofonto oso wosopayo ne somo loh'm'mema'mentisofoho. Oso hiso nuhwononji ngko l+mento, U oloso wosopayo'no molalofiyoho. O'o, a'amumne'no lalofoho. Ose syaf+hu'mentohefoho.

17 Ose uhwononji uhwon+mentoheho a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako An+tuye ango somta'ni kakoe hwakuhwajo'nji swomotol+kofapmmentisofoho. 18 Osopo a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo a'amu hof+ko yo'mayo An+tumne'no ho'nasy+wo'n+ngkohoho ijempoho sopo nta'ni swapmmentisofoho. Oso a'amu huhwo sohwo kako a'amu yo'mayoso An+tumne'no toho uyofi+wo'n+ngkohoho somo mokosyohumawo'n+ngkiso hweho. Kako a'amu ahwomomjo hwakuhwajo swomotol+kofapmmentiso sohomo mampaho mohm'no ole ul+mento, Jije hwakuhwajo s+humampo'nyoso nomahoji nant+pe wain somjo moja ehumasoso filoku'memaho. 19 Ose ulahon+ngki oso a'amu ahwomomjo sohwo kakoe hwakuhwajo'nji nant+pe wain somjo ipisayo moja ehumunyoso loku'memayo hopaso kako a'amu An+tumne'no s+meho muyo'njo somo ahwonte mijo ili'moku'mofo'ne somo hu'm+mo'mentisofoho. Oso hopo sopo An+tuye mango sohwa hof+ko An+tu mta'ango tohino engo ma'mentohofoho. 20 Oso ahwonte ipisayo mji'mo'nyoso pone engo somo mempo sohohta'ni ili'mokumentohofoso oso ahwonte somta'ni hon+yo swofijwaoponto mijo hopa wamentisoso kakoe sawemoso t+li hant+ilet (300) kilo-umitafoho. Oso hon+yo huhwo sohwo kako a'amufe swokinopo siyapmmentisofoho.

15

A'amu ahwomomjo sohwa hof+ko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyoso mokosyohumalofo.

1 Osopo nohumanji ahwomomo poji ent+hwayo nom'ne somo uhwon+mentohe so'no pisopisaho l+mentohefoho. A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hof+ko a'amumo wonyo imokiyo'ne wonyo engoso mokosyohumentan+ngkofi uhwon+mentohefoho. Hof+ko oso wonyo engoso a'amumo uy+kujo'no An+tuye s+meho tohinoso moi'wo umo'n+montonoho.

2 Ose uhwononji uhwon+mentoheho mijo ayo engo t+mo hon+ngkonyo pa'nyo somo t+melayo'njo uhwon+mentohefoho. Oso mit+mom+ngo hopo sopo a'amuso hof+ko oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehumayo'njo yont+fi kakoe ifalifaliyoso hof+koe a'apaho sopo mamt+mokinyoso hof+ko oso

mitimomingo hopo sopo lohofontifi hofiko Anituye tompuyo ahomo mokosyohumentohofofoho. ³ Oso hopo sopo nohumantifi hofiko oso ta Mouses Anituye syoho ulohofiyi sohwo hohonta limentiso pa'nyo Anituye hwomw kako nakwoe wonyo'ne poyo pe'nimentiso sohwoe yofe ho'nomayo'ne ta hiso limentohofofoho. Ole limentohofi, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoosi kiko jije yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo'njo hwosoho.

Oso'no nakwo kiko yo'mayo iwo'n'ngkino so'no wonyoangkafo uhwonontani nakwo pisopisaho l'wo'n'ngkuhwono.

Kiko nakwo a'amu hopi'nonohino hwaho'meemjo hn'nimo nemokosyohumahnno sohwoosi jije yahino ito'nohino ne'njofoho.

⁴ Hwe Engofo, kiko'nohino hon'ngkano wonyo ane'njo hwosoho.

Oso'no kikine'no iyoho miyo'njoso t'hwolo.

Jije yokumpohn'nyo engoso yofe moho'nomayo'njoso t'hwolo. O'o, awonoho.

A'amu ni'hu'no hopi'nono kikine'no hwomtame wekuhumantifeho.

Hwap'ngoso jije yahino wop'ngonohinoso ut'hwanyopo i'mofopahon'ngki uhwonimentohofofoho.

Oso ta hiso limentohofofoho.

⁵ Oso hohosohonta ta lahon'ngkofi ngko nohumanji uhwonimentoheso Anituye ahwomomjo tajo ango engo somjo ango ajwomo'mjo kako humawo'n'ngkiso somjo hoku'yoso nohwosompo'nowentan'ngki uhwonimentohofofoho. ⁶ Oso ango engo homo somta'ni a'amu wonyo imokiyo'neso ahomo mokosyohumentifi swomotolikofapmmentohofofoho. Hofikoe hwap'feso halojo ni'hu'no pomponaho'njoso yontifi ahuloho na'nohinoso hofikoe swokinopo imentohofofoho. ⁷ Oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwafe anga'nohino sohwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sohwo sol'jwanyo na'nohinoso anga'no anga'no hu'mu'mentisofoho. Oso noswanyo homo somo Anitu songo ne'no humaso sohwo kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no simeho tohino umn'ngkahon'ngki oso sol'jwanyo homo somo a'amu wonyo imokiyo'neso ho'nahumentisofoho. ⁸ Hu'mu'ma'mentisoso Anituye pomponaho yokumpohn'nyo oso mta'ni t'kayo swap'hwosi ango engo montimo wehuhnao'montonoho. Oso'no a'amu fihwo oso ango homo somo maswonehoho. O'o ni'hu'no awonoho. Hofiko oso a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hofiko a'amumo wonyo imokiyo'ne aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso moi'wo esojwaofikujo'no osohonta a'amu hofiko wohotoswantifeho.

16

Sol'jwanyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso Anituye simeho tohino wo'nyo so'ne hungkunofoho.

¹ Osopo nohumanji Anituye ahwomomjo tajo ango engo somta'ni mampaho engo ole upanimentoho, Sekwo a'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwasi sekwo sol'jwanyo Anituye simeho tohino wo'nyoso nomafikuji hwahopo ayo yawojo'meemo fiwontofaopmno.

² Ose ulahonꝑngki a'amu ahwomomjo sꝑmo'mjo sohwo kako solꝑjwanyo hiso hwaho ayo yawojo'meemo iwontofao'mentisofoho. Iwontofaofahonꝑngki a'amu hopi'nono sikisꝑwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango'njimo hwomtame yꝑhumantꝑfi kakoe ifalifaliyo hofꝑkoe a'apahopo mtꝑ'mokinꝑmentohofso sofe a'apahopo uyo pisakino wonyo'njoso iwongkojao'mentisofoho.

³ A'amu ahwomomjo hufa'uyo sohwo kako solꝑjwanyo hiso mijo ayo yawojo'meemo hopi'nono iwontofaofahonꝑngki mijo ayoso honꝑyo hoikufe'nohino imo'nꝑngkahonꝑngki yo'mayo mijo ayomjoso poyo pe'nꝑmentisofoho.

⁴ A'amu ahwomomjo hufa'u sꝑhune sohwo kako solꝑjwanyo hiso mijimomo iwontofaofahonꝑngki mijoso honꝑyo imo'nꝑmentisofoho. ⁵ Honꝑmijoso nolꝑfꝑwahonꝑngki a'amu ahwomomjo mijimo mokosyohumayo sohwo Anꝑtumo ulꝑmento, Kꝑko ae'mta'ni humamopmmen-tohino sohwo si olohonta kꝑko ne'no humahnno sohwo si jꝑje yahino wopꝑngꝑ'nohino iwo'nꝑngkino hwosoho. Kꝑko olo tango loso olo a'amu lomo uyohinoso ito'nohinofoho. ⁶ Hwapꝑngꝑ so'nji a'amu jꝑje hungkuno ulꝑmotofo sohwanjimo olo a'amulo hofꝑko osohwafe honꝑyo usꝑhumantꝑfi fonjahumentohofofoho. Oso'no kꝑko hofꝑkimo honꝑmijo nape'nyoso uyohino ito'nohinofoho. ⁷ Ose ulahonꝑngki Anꝑtuye ijempoho yo'mayo kakine'no ho'nasyꝑwo'nꝑngkohofso sopo nta'ni nom'ne mampaho ole upa'nꝑmentoho, Ou, nehopeho. Hwe Engo Anꝑtu Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo si, kꝑko a'amufe yahino somne'no ikwolofonꝑneso hopoenohino hwosoho.

⁸ Ose ulahonꝑngki a'amu ahwomomjo osofosofahu'nohino sohwo kako solꝑjwanyo hiso mofehi'nyopo iwontofaofahonꝑngki Anꝑtu kako mofehi'nyomo toho pa'nyo imokahonꝑngki mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulahumentisofoho. ⁹ Oso mofehi'nyo hiso a'amumo toho ulosyahonꝑngki a'amu hiso hofꝑko Anꝑtu oso tango uyo hwapꝑngꝑ sohune'no sꝑfajo hungkuno ulꝑmentohofofoho. Hofꝑkoe honꝑngkano wonyoso moho'naofe'njo yontꝑfi hofꝑko Anꝑtuye yofeso moho'noma'mmentohofofoho.

¹⁰ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwo kako solꝑjwanyo hiso a'amu sikisꝑwojo pa'nyo sohwoe a'amu kakimo enjwa'mo humamotofo somo iwontofaofahonꝑngki a'amu oso sꝑwojo pa'nyo sohune'no hwomtame ihumawo'nꝑngkohofso somo sꝑkuno mjꝑmofahonꝑngki tohino engo tꝑpemantꝑfi mango kilampohu'mentohofofoho. ¹¹ Oso tohino mꝑkunꝑmposo engoso ma'mopontꝑfi Anꝑtu ahwomomo humaso sohune'no sꝑfajo hungkuno lꝑmopmmmentohofofoho. Hofꝑko hofꝑkoe wonyo somne'no tohino ko tꝑpemantꝑfi sꝑmeho mꝑwolo'mokiyofoho.

¹² A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohino sohwo kakoe solꝑjwanyo kako mijo engo yofe Yufꝑletis sopo iwontofaofahonꝑngki mijo hiso so'na'mentisofoho. Oso mijo hiso sa'nꝑmentisoso a'amu mofehi'nyo sꝑ'mofapiso sohohnjo hwe engo hwaho mokosyohumawo'nꝑngkohofso sohwa ikujoho'ne sapꝑfitnne'ento mijo tafepo sosayoso honꝑngkano imofahumentisofoho. ¹³ Ose uhwononji ole uhwonꝑmentoho, towahuno wonyo molongo sꝑmano'njo hufa'u sꝑhune sohwa anga'nohinohwo kako homa mango mta'ni swapmmentisofoho.

Nom'nihwo oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. Nom'nihwo a'amu An+tuwe hungkuno hwasyo l+mojo sohwoe mango mta'ni swapmmentisofoho. ¹⁴ Oso towahuno wonyo Seten mta'ango hufa'u s+hune sohwa hofiko a'amu tifi nen+ngkape-e'ne'entifi yo'mayo a'amu miy+wo'n+ngkiyohofoso it+hwamentohofofoho. Oso towahuno wonyo sohwa hofiko oso hwe hwaho mokosyohumawo'n+ngkohofoso sohwafepono wentifi An+tumo uyokolofano lontifi a'amu An+tu'nji ikujoho fongki'nyo'ne nto'no esyohumayo'ne m+hu'mokumentohofofoho. Oso'no hofiko An+tu Yo'mayo Hwahoponjo Yokumpohn'nyo Somo Hwofilo'nnyo sohwoe Sikuno Engo so'no nto'no esyohumamentohofofoho.

¹⁵ Oso sikuno somne'no Jisas hohonta ole nalimento, Upa'n+imno. Ngko a'amu hufo uyantifi pohofa hopaso wapmmonnoho. A'amu ngkine'no nohontohumalofoso hofikoe hwapife wop+ngo yontifi nohontohumalofo. Osohonta ngko nopm'me'no hofiko hofikoe hwapife esyohumanyoso nje pe sohonta won+mango munonefoho. O'o, hofiko simonyo engo uyantifeho. Ose nalimentisofoho. Oso hwapife'ne fahos+hwoyo hungkuno neso olenoho. Hon+ngkano wop+ngo moho'nasiyo'nefoho.

¹⁶ Oso towahuno wonyo huhwo sohwa a'amu hopi'nonohinoso Amaketoun sopo uhu'mokumentohofofoho. Oso hwaho yofe Amaketoun+yo eso a'amu Hip+lu sofe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ahwomomjo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwo kakoe noswanyoso ifopopo iwontofao'mentisofoho. Ose uhwononji towahuno wonyo somne'no syaf+hu'mentohofoho. Ose iwontofaofahon+ngki An+tuwe ahwomomjo tajo ango engo kako humawo'n+ngkiso epohumayo somta'ni mampaho engo ole ho'n+mento, Tango ae'uyoso nto i'mofapohoho. Oso tangoso moi'wo esojwaofonefoho. ¹⁸ Ose ho'n+ngkahon+ngki emta'm+ngo'nji ahwomo yoka'nji mjoho'n+m+wahon+ngki hwom+hwo m+kun+mposo imentisofoho. Hwom+hwo oso pa'nyo nakwoe hwaho ayo yawojo'meemo m'mofapefoho. O'o, oso hwom+hwo huhwo sohwo kona'wohiyoho. ¹⁹ Oso hwom+hwo huhwo sohwo yahon+ngki pone engo Mpapiloun sopo mt+hupento hufa'u s+hune imo'n+mentisofoho. Oso a'amu sikis+wojo pa'nyo sohwo oso ango somta'ni a'amu hopi'nonohino hwaho ayo yawojo'meemjo angoso mokosyohumamojo hopo p+wahu'mentisofoho. Oso ango engo Mpapiloun sofe hon+ngkano wonyo somne'no An+tu huno syaf+syonto s+meho tohino m+kun+mposo umn+ngkahon+ngki oso ango hopo sopo tohino m+kun+mposo engo uy+mentisofoho. ²⁰ Oso hwaho we'e mijo ayo'njo sohe saponjo hopi'nonohinoso moi'wo imo'n+mentisofoho. Hwaho engo sopo hwofiki'nyo hopi'nono n+hu'no hopi'nono isonjahumentisofoho. Hintafa'nohino imo'n+mentisofoho. ²¹ Ahwomo mta'ni sisayo m+kun+mposo mo'mentisofoho. Oso sisayo hiso kwope ho'yo engo pa'nyoso ahwomo mta'ni nop+wasyonto a'amumo fonjahumentisofoho. Oso tango m+kun+mposo a'amu huhwo sohwo u'ma'mentiso so'no hofiko iyoho un+ngkahon+ngki An+tumne'no sifajo hungkuno ul+mentohofofoho.

Ape hwa'ntesi kakoe hon'ingkano wonyomne'no tohino engo ma'mentisofoho.

¹ A'amu ahwomo mta'ango aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sol'ijwanyo iwontofahumentohoho sohwa anga'nohino sohwo nt'imento, K'iko oyomo. Olo hwe moya'mi angu Mpapiloun humawo'n'ingkohoho loso ape hwa'nyo iwo'n'ingkohoho pa'nyofoho. Oso a'amu fisofe angoso mit'mom'ngopo molinyofoho. Hof'ikoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso wokit'hwamnoho. ² Hwe engo hwaho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwa oso ape hwa'ntesi'nji hwa'nyo loho'n'imentohofoho. I a'amu hwahoponjo hopi'nonohinoso oso yahino homo somne'no a'amu mijo yokumpohn'nyo nont'ifi nilohofoho hofoho hopa imo'n'imentohofoho.

³ Ose uhwon'ingkahon'ngko An'tuye Towahuno Wop'ngoso hwaho a'amu anepono ipen'motamentisofoho. Osopo humanji uhwon'imentoheso ape fisi kako siki s'wojo hon'nyo'nohino sopo kehumamentisofoho. Oso sikis'wojo huhwo sohwo kakoe mnokinoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Kakoe s'hwano aho hopi'nonohinofoho. Kakoe a'apahopo An'tune'no sifajo hungkuno mt'mokinyofoho. ⁴ Apesi kakoe manji'mofoso hon'nyo'nohino'njo miyo'nohino so'nji wonyoangkafofoho. Kakoe t'imno hosaso na'nohinoso wokoso wonyoangkafo'njofoho. Oso a'musi kako kakoe aho somo noswanyo mijo nyo'ne na'nohinoso mokosyohumunnnyo. Oso noswanyo homo somo kakoe hwa'nyo yahino so'nji kakoe yahino nom'ne a'amumo pisakino hon'ngkanomo ipemotawe'ne so'nji wo'nyomnoho. ⁵ Kakoe yomohu'nyopo yofe pahnn'imo hungkuno ole wo'nyoponoho. Pone engo Mpapiloun sopo hwa'nyo yahino so'nji hwahoponjo yahino wonyo so'njiye kona'wohinyoho. ⁶ A'amu fihwo kako mijo yokumpohn'nyo nilohof'wo'n'ngkiso nom'ne mijo woma'mo loso hopaso oso ape hwa'ntesi kako a'amu An'tumo simeho hi'ntnnono uy'wo'n'ingkohoho somo wofonjasy'wo'n'imo ehuno wo'nyo. Ngko oso homo somo nuhwononji nje hi nt'ikofahon'ngki ngko yomo yonji pisopisaho l'imentohefoho.

⁷ Ose yahon'ngko a'amu ahwomo mta'ango sohwo nt'imento, K'iko yomo yomo peho'no yohino. Ngko olo ape losi'nji sikis'wojo mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njo s'hwano aho hopi'nonohino'njo sohwo hn'n'ngkoyalokunjo hwap'nggo ne so'no wakil'monne'no yohono. ⁸ Oso sikis'wojo ngko nto kit'hwaheso k'iko nto uhwon'ngkino sohwo hohonta humamojo sohwo olhonta mohumuyoho. Hwangku sohonta kako pi'n'imo hwap'nggo ane sopo nta'ni noswap'hwoso'no An'tu kako kakimo t'ikanomo tohino engo uy'm'wenefoho. An'tu hwaho mamt'mokummentiso sohonta a'amu hof'ikoe yofe kakoe iyoswo songo ne'no humayo'ne somo mamt'mokummentiso sohwa hwahopo nohumaf'kuji oso sikis'wojo sohomo uhwon'fijosso hof'iko huno pi'n'nggo engo syaf'sy'kuji pisopisaho l'fitnnefoho. Hwap'ngoso oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo kako songo humanto pe'n'imentiso sohwo kako apa'no u'mofapmmontonoho.

⁹ A'amu huno wop'ngonjo sohwo kako olo so'no huno syaf'sy'hwosi kako huno wop'nggo wot'ipema'montonoho. Mnokino aho fehohnjo

hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoho. Oso a'mu hisi kako pone engo oso hwofiki'nyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo'njopo humawo'n'ngkisiyoho. ¹⁰ Oso mnokino aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa hwap'ingo nom'neso olenoho, a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayoso aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo hwafoho. A'amu huhwo sohwa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa nope'n'ngkahon'ngkofi anga'nohino sohwo humaho. Nom'ni sohwo kako t'ifi i'mofaponefoho. I'mofap'hwosi kako olopo we'e nehwo wohumamontonoho. ¹¹ Oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo hohonta humamentiso sohwo olhonta mohumunyo sohwo kako hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo hweho. Oso hwe engo aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa pe'n'imentohofa mta'angoso olo s'wojo lohweho. T'ifi kako apa'no i'mofap'hwosi kako hwe engo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihnehwo umo'n'montonoho. Nohumawosi t'ikanomo wene hweho.

¹² Oso sikis'wojo shwano aho hopi'nonohinoso hwe yofe engo'njo sohwa hwaho hopi'nonohinomo mokosyohumayo'ne hwafoho. Hofikoe yofe engoso t'ifi no'mo mapitnnefoho. Hofikoe yofe engo nomaf'kuji oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hofiko'nji hofikoe a'amu hopi'nonohino somo we'e nehwo womokosyohumant'ifeho. ¹³ Hwe yofe engo'njo sohwa hofiko s'meho afa in'ngkuji hofikoe yokumpohn'nyo yo'mayoso oso a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo uy'kuji oso siki s'wojo sohwo enjwa'mo wohumant'ifeho. ¹⁴ T'ifi hofiko'nji hwe nakwoe wonyo'ne poyo pe'n'imentiso sohwo'nji hofiko ikujoho fongki'n'ngkuji Jisas kako hofikimo nuyakolofonefoho. Hwap'ingososo Jisas kako hwe yofe engo'njo hopi'nonohino sohwafe Hwe Engo hweho. Kakoe a'amu ne kako'nji humalofo somo kako nuhwosopento n'ngkapmno ulahon'ngki hofiko s'meho hi'ntnnono uyont'ifi kakimo hofiyo in'ngkoyalokwofo. Hwangku kako'nji hofikoe mango sohwo uyakolopitnnefoho.

¹⁵ Ose ntonto ole nt'imento, Oso mit'mom'ngo sopo apesi kako nohumentan'ngki uhwon'ngkinososo oso mijo hiso olenoho, a'amu hwaho kengo mta'ango so'nji hungkuno kengo kengo'njo hopi'nonohinofoho. ¹⁶ Oso sikis'wojo shwano aho hopi'nonohino pa'nyoso hwe engo aho hopi'nonohino sohwanji a'amu sikis'wojo pa'nyo sohwo'nji hofiko oso a'mu pone Mpapiloun siye mangohwa umo'nant'ifeho. Oseso hofiko oso pone engo somjo yo'mayoso hufo mahon'ngkuji pone hiso i'mmo'nohino pa'nyo nohumahon'ngkuhwosi hofiko oso pone somo toho ifuntof'kuji n'hu'nahone wae yaopitnnefoho. ¹⁷ Oso hiso'no An'tu kako hofiko ifitnne'ento kako hofikimo huno uyososo'no hofiko s'meho afa in'ngkuji yo'mayoso ifitnnefoho. Oseso hofikoe yokumpohn'nyo so'nji hofikoe a'amumo mokosyohumawo'n'ngkohofa so'nji a'amu s'wojo pa'nyo sohwo uyant'ifeho. Oso hopa im'kuji An'tuye hungkunoso ne umo'n'montonoho. ¹⁸ Oso ape wonyo uhwon'ngkinosi kako oso angoso pone engiyoho. Kako hwe engo hwaho kengo kengo mta'ango sohwo mokosyohumawo'n'ngkisiyoho. Ose nt'imentisofoho.

18

Pone engo Mpapiloun wonyo imo'nimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta uhwonimentoheso a'amu ahwomomjo nom'ne sohwo kako ahwomomo uliko'manto pmentisofoho. Kakoe yokumpohn'nyo engo'nji noponto kako olo hwahlo lopo pomponahlo engo hopenlahumentisofoho. ² Kako mango engo'nji ole limento, Pone engo Mpapilouniso we'enepe ni'hu'nahone wopiwahu'montonoho.

Olohonta Seteniyee angoso ni'hu'nahone wonyo umonimontonoho. Olohonta kakoe towahunlo wonyo sohwanji hofiko osopo humaloho. Yo'mayo wonyo pisakinonjo kihonjo nakwo nakwolaho liwon'ningkuhwone osomo humaloho.

³ Hwapingoso a'amu oso hopo sopo humamotofoso hofiko honingkano wonyomo a'amu piningo engo hwahlo ayo yawojomta'ango somo kompemotawowon'ningkohofofoho.

Hwe engo hwahlo mokosyohumayo huhwo sohwanji oso honingkano wonyo homo somo iningkamentohofofoho.

A'amu hwahlo engo mta'ango hamniyoho syoho iwon'ningkohofoso hofiko oso angoponjo a'amu somtan'ni hamniyoho mikunimposo tipema'mentohofofoho.

Hwapingoso oso angoponjo a'amu hofiko hamniyoho engonjo nohulantifi yomayo honyango sono hi umonimentisofoho.

⁴ Ose lahon'ngki mampahlo nom'ne ahwomo mtan'ni ole honimento, Njee hwe moyami soku sekwo osopo nulikomafikuji olo mempo lohohntan'ni fusyolikofaopmno.

U sekwo hofikonji honingkano wonyo jwon'nilohopitnnoho. Oso hison'no sekwo tohino mapitnnoho.

⁵ Hofikoe wonyo engoso a'amu humeehumosontifi ahwomomo simofihwonesohilo.

Oseso hofikoe wonyo sono Anitu kako iningo mamofonehoho.

⁶ Hofiko Anituye a'amu somo wonyo ulohomentohofohopaso Anitu hofikoe wonyo somne'no tohino engo uyimontonoho.

I Anitu oso wonyo ulohomentohofohosonokako aku ikwesaloku ulohofonefoho.

⁷ Oso a'musi kako kakoe yofehonoma'nontokakoe huno yomayo umolonte somo iningkamojofoho.

Kako oso wonyo imojo sono Anitu kako aku tohino uyimontonoho. Aku tohino afapo uyonefoho. Oso tohino uhwoson'no kako humotahlo engo walono.

Kakoe simoho momo ole nto hnnimento, Ngko ape yofehononjinyoho. Ngko a'amu somo yokumpohn'nyo mokosyohumaleno. Ngko a'moyawoso pan'nyon'maho. Oson'no yomayo tangoso monimanehoho.

Olo, ngko simoho wopingonji ne'no humantimnefoho. Oson'no ngko humotahlo malimnehono. Ose hnnimentisofoho.

⁸ Sikuno anganohino somo kako oso hopenkakoe yofehonoma'nyoson'no yomayo tohino aku uyosokomono u'manefoho.

Nakwoe Hwe Engo Anitu kakoe yokumpohn'nyo hwofilonnyonjo sohwo Mpapilouniyee wonyomne'no kako yano ilofihwoson'no

mijoho engo i'mofap+hwosi mnokino engo i'mofap+hwoso'no hwe moya'mi humotaho l+fitnnefoho.

Osohonta Mpapiloun toho nonefoho.

⁹ Oso hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwanji oso ape wonyosi'nji hon+ngkano wonyo imofont+fi yo'mayo yahino wonyo imentohoho sohwa hof+ko oso ango pone engo Mpapiloun sopenjo toho engoso nontan+ngkuhwosi uhwon+fi+joso oso hwe engo sohwa t+kayomo uhwon+ngkuji humotaho hwaho lalifehi'n+fitnnefoho. ¹⁰ Ape wonyosi kako tohino engo mentan+ngkuhwosi oso hwe engo huhwo sohwa hof+ko iyoho un+ngkuhwoso'no ikanopo lohof+kuji pisopisaho l+kuji ole l+fitnnefoho. U, nakwoe ango Mpapilounne'no hitoho nalokwoho. K+ko ango engo yokumpohn'nyo sohwoosi mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon+ngki j+je tohino aku komo'no mahino. Ose l+fitnnefoho.

¹¹ Nom'ne a'amu hamniyoho syoho'njoso oso t+kayo somo nuhwon+ngkuji simeho tango uyonefoho. Oso simeho tango uyo hwap+ngoso olenoho. Ole wosyof+syant+feho, Nakwoe ho'yangoso t+hwo wonema'montol+keno. Simeho tango engo uy+hwoso'no humotaho engo sul+fitnnefoho. ¹² Oso ho'yango engoso olenoho. Yo'mayo wokoso na'nohino, n+kuyoho wonyoangkafo'nji, hwap+fe wop+ngo hon+jwo, halojo, miyo'nohino oso'nji, iyo akino wop+ngo'njo yo'mayo mt+mokumentohofoso'nji yahu sihwano mta'ni yo'mayo mt+mokumentohoho so'nji ahwomo yokino, sojo oso mta'ni wokoso wonyoangkafo mt+mokumentohofofoho. ¹³ Ho'yango nom'neso olenoho. Yo'mayo ka'nyo, nalofe, tofoyo, yo'mayo akino wop+ngo wop+ngo'njo, hwone mijo a'apahomo ehaloho'nyo'ne, ipisayo mijo, yahwo-afofonji wosopayo'nji yahu'nji yahu a'amu hn'nomokom+wo'n+ngkiso oso'nji hano emoyo'nji oso yo'mayoso hof+kinta'ni a'amu mpe imentohofofoho. Oso'nji a'amu yahu mpe y+wo'n+ngkohoho hopaso a'amu fehohnjoso hof+ko nom'ne a'amu siki syoho ulohofiyone mpe imentohofofoho. ¹⁴ A'amu hamniyoho syoho'njoso ole ul+fitnnefoho, Yo'mayo ho'yango sekwo hi semo'n+wo'n+ngkisoso nosel+ko'manto nto mtn'nao'maho. Yo'mayo wosopayo me'wampe'njo yo'mayo wokoso wonyoangkafo so'nji sekwoe yofe engo so'nji nto mtn'nao'maho. Ose ul+fitnnefoho.

¹⁵ Oso a'amu ho'yango syoho'njo sohwa oso ango somta'ni hamniyoho engo ma'mentohoho sohwa hof+ko oso ango hopo sopo tango engo i'mofop+hwoso'no iyoho un+ngkuhwoso'no hof+ko ikano nomp nta'ni uhwon+hwojap+kuji humotaho engo jongkuso mapitnnefoho. ¹⁶ Ole ul+fitnnefoho, Sekwoe ango engo somne'no hitoho nalokwoho. Hohonta sekwo manji'mofe, hwap+fe wop+ngo'nohino yont+fi wokoso na'nohino wop+ngo so'nji n+kuyoho, hamniyoho engo'njo so'nji inont+fi wop+ngo humamentohofofoho. ¹⁷ I mofehi'nyo we'enepe (*wan aua*) posahon+ngki sekwoe hamniyoho wokoso wop+ngoso yo'mayoso n+hu'nahone imo'namokwoho. Ose ul+fitnnefoho.

A'amu yofayokino syoho'njo ho'yango'nji yofayokinomo nohnnawe moj+motofe sohwa hof+ko kengopo lohof+kuji ¹⁸ t+kayo ango Mpapiloun nta'ni uhwon+hwojakuji ole ul+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo olo pa'nyoso nom'ne nt+polo. O'o, awonoho. ¹⁹ Ose l+kuji humotaho hwaho ole lalifehi'n+fitnnefoho. Youwo youwo. Pone engo hopo sopo nakwo mijo ayopo emoiwo'n+ngkuhwone hn'nwi osopo nta'ni

hamniyoho engo ma'motohwonefoho. Mofehi'nyo we'enepi posoloho-fahon+ngki yo'mayoso n+hu'nahone moi'wo imo'n+maho. Oso a'amu yofayokino syoho'njo sohwa ose ul+fitnnefoho.

²⁰ Sekwo a'amu ahwomomjo sohwasi oso pone engo moi'wo imo'nyo so'no sekwoe s+meho wop+ngo wasemo'nono. Sekwo a'amu An+ituye s+kunonji sekwo An+ituye hungkuno uyohojiku'mofo (*apouse*) syoho'njo sohwa hnononji sekwo a'amu An+itu hungkuno sejopahon+ngki l+motofoto s+kunonji sekwoe s+mehosos wop+ngo wasemo'nono. Oso pone engo sekumo wonyo seloho'mentiso so'no An+itu kako oso pone engo sohomo aku tohino uyohoho.

²¹ Oso hungkuno moi'wo losojwaofahon+ngki a'amu ahwomomjo yokumpohn'nyo sohwo kako sojo m+kun+mposo nomanto mijo ayomo meho'naofonto ul+mento, Oso sojo ho'naofohe hopaso oso pone engo Mpapiloun sopo nomaf+kuji sojo hopa mohm'no n+hu'nahone meho'naopitnnefoho. Oseso a'amu hof+iko apa'no muhwon+fitnnefoho. Oseso Mpapiloun n+hu'nahone moi'wo imo'nonefoho. ²² Oseso yo'mayo tompuyo hwomeyoka mpompulompuyo'nji kounoho yoka'nji oso ango sopo nta'ni apa'no mupa'nyo'nefoho. A'amu syoho iwo'n+ngkohoho sohwo oso ango sopo a'amu muhwonyo'nefoho. Oseso a'amu hof+ikoe hof+ikoe syoho ikuji mtopmtopi'yoka peeloku loku'yoka pom+'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. Wosopayo fiji fiji'yoka sojo ekawojiyo singki singki'yoka apa'no mupa'nyo'nefoho. ²³ Oso ango hopo sopo sikiloho apa'no momongkujahufitnnefoho. Hwe moya'mi ape songo ma'n+ngkuji s+meho wop+ngo in+ngkuji t+kafo jahon+ngkujoso mupa'n+fitnnehofo. Hohonta sekwoe a'amu hamniyoho syoho'njo sohwa hamniyoho engo'nji imo'n+motofoso hof+ikoe yofe engo hwaho ayo yawojo'mo ihulo'mentisofoho. I olohonta moi'wonoho. Sekwoe peefo so'nji ki'nyo so'nji a'amu pi'n+ngo engo hwaho ayo yawojo'mo hwasyo hon+ngkanomo ipemotapmmentohohofoho.

²⁴ An+itu oso pone engo somo uhwon+mentisoso kakoe a'amu ne somo fonjasyont+fi a'amu kakoe hungkuno l+motofoto sohwo fonjasyont+fi hof+ikoe hon+yoso oso'mo wentan+ngki uhwon+mentisofoho. I An+ituye a'amu hon+nonohino somo hwaho ayo yawojo'mo a'amu nom'ne hof+ikimo poyo umokumentohoho osohwafe hon+yoso oso'mo wentan+ngki An+itu uhwon+mentisofoho. Oso wonyo hwap+ngoso osoho hwafoho.

19

A'amu ahwomomjo sohwa pone engo Mpapiloun p+wahu'mentiso so'no hof+iko simonyo engo imentohofohofoho.

¹ Oso hohosohonta ahwomo mta'ni mango engo ho'n+ngkahon+ngki ngko huno ole syaf+hu'mentoho, a'amu ahwomomo hopi'nonohino humalofoso hungkuno lalokwofo. Ole upa'n+mentoho, Nakwo An+ituye yofe engo woho'nomano. Nakwoe An+itu sohwo kako nakumo kako'nohini nefe'mawo'n+ngkiso hweho. Kakoe yofe engo kako yokumpohn'nyo engo'njo hweho. ² An+itu kako a'amufe wonyomne'no yano ilof+hwajiyoso hopoenohino. Oso ape wonyosi hwe moya'mi pi'n+ngo engomo hon+ngkano wonyomo ipemotamentisofoho. Oso

a'musi kako Anituye syoho ulohofiyo sohwo fonjahumentisoso oso'no Anitu kako oso a'mu simo aku tohino uy+mentisofoho.

³ Ose lontifi apa'no limentohofi, Nakwo nakwoe Anituye yofe woho'nomano. Oso pone Mpapiloun soponta'ango tikayoso engolopohamo ne'no syonefoho. ⁴ Hwe engo sife aho hopi'nonohino nom'ne mta'ni osofosofahu'nohino sohwanji oso songo humalofo osofosofahu'nohino sohwanji hofiko Anitu kako a'amumo mokosyohumayo'ne kakoe epohumayopo humaso sohune'no hwomtame ehumantifi ulimentohofi, Ou nehopeho. Nakwo nakwoe Anituye yofe engoso woho'nomano. ⁵ Ose ulahonngkofi Anituye epohumayo sopo nta'ni joho ole ho'nimento, Sekwo nakwoe Anituye syoho ulohofiyo soku, sekwo Anituye hungkunomo tifi inngkawo'nngkohofu soku sekwo a'amu yofe engo'njo soku yofe we'e'njo hopi'nono kakoe yofe woho'nomano. Ose ho'nimentisofoho.

A'amufe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwo ape mahonngki wosopayo iloho engo i'mofapmmentisofoho.

⁶ Osohonta mampaho engo apa'no ho'nngkahonngki ngko apa'no syafihu'mentoho, a'amu pi'nngo engoso ahwomomo humantifi lalokwofo. Mampaho hiso mijo sapmpoyo mta'ni mtito'yoka hopa ahwomo yoka hopa'nji ho'nngkahonngki upa'nimentohefoho. Ole ho'nimento, Nakwoe Hwe Engo Anitu sohwoe yofe woho'nomano. Nakwoe Hwe Engo Anitu nemokosyohumayo sohwoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo'njo hweho. Kako nakumo yokumpohn'nyo nemokosyohumaho. ⁷ Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe sikuno kakoe ape woma'mte sikunoso mofoneponoho. Oso kakoe apesi kako wokoso hwapife oso yo'mayoso nto'no esyohumaho. Oso'no nakwo simonyo uyano. Nakwo nakwoe Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo sohune'no yofe engo woho'nomano. ⁸ Anitu kako oso ape simo manji'mofu sawemo halojo wonyoangkafo kiho aneso uyahonngki kako nto yohoho. Ose ho'nimentisofoho. Oso manji'mofu sawemo halojoso Anituye hwe moya'mife honngkano wopngo somo uhwonmentohefoho.

⁹ Oso hiso nuhwonngkahonngko hwe ahwomo mta'ango sohwo ntimento, Kiko olo hungkuno hiloso nomahoji ifalifaliyo mtimojo. Oso Hwe nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape mayo'ne wosopayo iloho engo wenantifeho. Anitu oso a'amu wosopayo elijwanyo sopo ne'no fipmno nto uloso sofe simehoso wopngo umonalofoho. Ose ntonto ntimento, Olo Anituye hungkuno loso nehopeho. ¹⁰ Ose ntahonngki ngko oso hwe ahwomomjo sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame yihumentanngko ntimento, O'o, filikaho. Kiko ngkimo ose enhumahotoho. Ngko kiko pa'nyo Anituye syoho ulohofiyo hwo'nyoho. Oso'no kiko Anitumnohini hwomtame fehومانno. Ngko'nji sekwo a'amu hwahoponjo Jisasi'mo simeho hi'ntnnono uyontifi kakoe hungkuno luti'hwawo'nngkohofu sohwa hnonji nakwo a'amu ahwomomjo sohwo'nanonji nakwoe syohoso afa'nohino'njo hwo'nyoho. A'amu Anitu kakoe hungkuno uyahonngki limentoho sohwo Anituye Towahuno Wopngo ufo'ma'mojo hopaso olohonto sekwo Jisasi'ye hungkuno lijwaofwo'nngkohofu sohwasimo sefo'malofoho. Ose ntimentisofoho.

A'amu fihwo kako yahu halojo sopo kehumamentisofoho.

¹¹ Ngko ahwomo nomtompeehon+ngki uhwon+mentoheso yahu a'amu hn'n+wo'n+ngkiso halojo sohwo nohumentan+ngki uhwon+mentohefoho. Oso a'amu yahu sopo kehumunyo sohwoe yofe hufa'uyoso olenoho. An+tuye hungkunomo nto'no in+ngkawowo'n+ngkiso hweho. Hungkuno nehopi'nohino liwo'n+ngkiso hweho. Kako hwe moya'mife yahinomne'no yano ilofu so'nji a'amumo tango uyo so'nji kako yahino hopoeni iwo'n+ngkiso hweho. ¹² Kakoe timoso toho siji'so pa'nyo'njo hweho. Kakoe mnokino sopo hwe hwaho mokosyohumawo'n+ngkohofu sohwafe mnokino manji'mofoso kakoe mnokinopo pi'n+ngo engo'njo hweho. Kakoe yofe kakoe mnokino manji'mofu sopo mti'mokinyoso kako'nohino hwap+ngo neso huno uyohoho. A'amu nom'neso hofi'ko hwap+ngo neso huno muyofoho. ¹³ Kakoe manji'mofu sawemoso hon+mijo somo yomanto nto imentisofoho. Oso hiso'no a'amu kakoe yofeso ole mi+l+mentohofi, An+tuye hungkuno hweho. ¹⁴ A'amu ahwomomjo itokuso'njo hwap+fe halojo wop+ngo'njo sohwa hofi'ko yahu halojo sopo kehumant+fi t+fi in+ngkamentohofoho. ¹⁵ Hofi'koe Hwe Engo Jisas sohwo kakoe mango somta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo yohosiyohosi lojinyo swap+wo'n+ngkisofoho. Oso hwakuhwajo sihumampo'nyo neso olenoho. Kakoe hungkunofoho. Oso sihumampo'nyo so'nji kakoe mango sohwafo iwofito'meefo'nefoho. A'amu huhwo sohwafo yokumpohn'nyo mokosyohumentan+ngkuhwosi hofi'ko kakoe hungkunomo haloho maposo'njo ikuji min+ngkayo'njo ikujo'no tango engo uy+montonoho. An+tu oso a'amu somne'no si'meho tohino umn+mentiso so'no Jisas kako hofi'kimo hwotoho wahmmontonoho. Kakoe yokumpohn'nyoso hwofilo'nnyo hweho. ¹⁶ Oso Hwe Engo sohwoe manji'mofu sawemo somo popasoponjo somo kakoe yofe mti'mokinyoso olenoho. Kako hwaho hopi'nonohinoso mokosyohumayo hweho. Hwe engo hopi'nonohino sohwafo Hwe Engo hweho.

¹⁷ Ose uhwononji uhwon+mentoheso, a'amu ahwomomjo sohwo kako mofehi'nyo'njo mofone sopo lohofonto yi+hufo yokintahopo fekwowentan+ngkoho sohwafo mango engo ul+mento, Sekwo olopono fi'pmno. An+tu kako sekumo wosopayo wosejapmmontonoho. ¹⁸ Oseso sekwo hwe engo sohwafo a'apaho'nji hofi'koe a'amu itokuso mokosyohumawo'n+ngkohofu sohwafo a'apaho so'nji a'amu yokumpohn'nyo yahupo kehumawo'n+ngkohofu sohwafo a'apaho'nji hofi'koe yahufe a'apaho so'nji hmnaopmno. Sekwo hwe yofe engo ane'njo yofe engo'njo, a'amu syoho ulohofiyo so'nji a'amu siki humawo'n+ngkohofu oso a'amu hopi'nonohino somo wonant+feho.

¹⁹ Ose ulahon+ngki uhwononji ole uhwon+mentoho, Oso a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumawo'n+ngkohofu sohwanji hofi'koe a'amu itokuso'njo sohwanji hofi'ko oso a'amu hwe yahu halojo sopo kehumamentiso sohwoe a'amu'nji hofi'ko ikujoho fongki'nyo'ne uhu'mokumentohofoho. ²⁰ Oso a'amu An+tuye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo kako a'amu sikisiwojo pa'nyo tifi'njo hweho. Kako oso hwe siwojo pa'nyo si'mo'mjo sohwo'nji kako nolohofi'wo'nonto yo'mayo engo

a'amu miy+wo'n+ngkiyohoho it+hwahon+ngki a'amu hofi'ko a'amu sikisiwojo pa'nyo sohwoe yofe hofi'koe a'apahopo mt+'mokinont+fi kakoe huyo'mangomne'no hwomtame ehumamotofoto somo hwasyo hon+ngkanomo ipemotapmentisofoho. Jisas kakoe a'amu so'nji hofi'koe oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji oso a'amu Anituye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo'njimo impe intofont+fi hofi'ko intofahumentohofofoho. A'amu ahwomomjoso hofi'ko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji Anituye hungkuno hwasyo li'mojo sohwo'nji songo nohumentan+ngki hofi'ko toho engo mit+fongo pa'nyo sijontanjo somo meho'nao'mentohofofoho. Oso toho homo somo t+kayo hwasimijo akino wonyo'njo siwo'n+ngkisofoho. ²¹ Oso a'amu yahupo kehuma'wo'n+ngkiso Jisas oso hwoe mango mta'ni hwakuhwajo sihumampo'nyo swahop+wo'n+ngkiso so'nji a'amu nom'ne somo fonjahumentisofoho. Nofonjonyahon+ngki y+hufo sohwa oso a'amu sohwafe a'apaho nont+fi si'meho nahnn+mentohofofoho.

20

Seten kako impo'angomo nohumentan+ngkuhwosi soswo wan tausen (1,000) uyakolofonefoho.

¹ Oseso ngko nohumanji ole uhwon+mentoho, a'amu ahwomomjo sohwo kako pi'n+mo hwap+ngo ane sponjo hoku'yo hwasayo'ne so'nji ahwomo nano so'nji motapmentisofoho. ² Nomotaponto Seten+mo nut+manto ahwomo nano'nji intofasyonto soswo *wan tausen* (1,000) uyakolofone intofahumentisofoho. Oso Seten huhwo sohwo kako homa hohontajo hweho. ³ Intofasyonto oso pi'n+mo hwap+ngo ane sopo intohm'mofonto hoku'yo ni'hu'no yokumpohn'nyo pijwahumentisofoho. Ni'hu'no impofakiyofoto yahumentisofoho. Osopo nohumentan+ngkuhwosi soswo *wan tausen* (1000) uyakolof+hwaso'no kako hwasyo hungkuno a'amu somo mujo'njo uy+montonoho. I oso'no soswo *wan tausen* (1000) nto uyakolof+hwaso'no impo'ango mta'ni isi'hutof+humaji'hwoso'no osopo we'enehwo wemoimontonoho.

⁴ Oseso ngko nohumanji uhwon+mentoheso, Hwe hwaho mokosyohuma'wo'n+ngkohoho sohwafe epohumayo sopo a'amu pi'n+ngo engoso nohumentan+ngkofi uhwon+mentohofoho. Oso a'amu hiso hofi'ko nom'ne a'amu sofe hungkuno ikwolofone yano ilof+hwajiyo'ne hwafoho. A'amumo uhwon+mentoheso olenoho. A'amu Jisasi'mo si'meho hi'ntnnono uyont+fi kakoe hungkuno nom'ne a'amu somo ulont+fi oso hungkuno homo somo yokumpohn'nyo kemokosyohumamentohofofoho. Hofi'ko oso a'amu siwojo pa'nyo sohwo'nji kakoe huyo'mango so'njimo hwomtame mehuma'yo'njo yont+fi hofi'koe a'apahopo a'amu siwojo pa'nyo sohwoe mt+'mokinoyoso mamt+'mokumentohofofoho. Hofi'koe hon+ngkano wop+ngo somne'no mango sohwa hofi'ko hofi'koe ti'wango iwofito'meeo'mentohofofoho. A'amu hiso hofi'ko apa'no songo imo'nont+fi Jisasi'nji hofi'ko'nji hofi'ko a'amu somo mokosyohumentan+ngkofi soswo *wan tausen* (1,000) uyakolomentisofoho. ⁵ Oso a'amu si'mo'mo pe'n+mentohofoso lika'mentohofofoho. A'amu nom'ne pe'n+mentohofoso hofi'ko oso hohosohonta molikafe'njo imentohofofoho. O'o, hofi'ko oso soswo *wan tausen* (1,000) so'no hontohumant+fi molikafe'njo imentohofofoho.

⁶ Oso a'amu pe'nontifi pi'nimo mta'ni simo'mo lika'mentohofoso hofiko simeho wop'ingo'njo humamentohofofoho. Anitu oso a'amu homo somo wop'ingo'nohini uloho'mentisofoho. Hofiko poyo apa'no mape'nyo'njo ikuji tikanomo mafitnefoho. O'o, hofiko Anitu'nji Kilaisi'njiye syoho ulohofiyi imo'n'ngkuji Kilaisi'nji hofiko'nji nom'ne a'amu somo soswo *wan tausen* (1,000) somne'no umokosyohumafitnefoho.

Seten ni'hu'nahone wonyo umo'n'imtonoho.

⁷ Soswo *wan tausen* (1000) uyakolofihwoso'no oso pi'nimo hwap'ingo ane somta'ni hofiko Setenimo isihutofomapitnefoho. ⁸ Isihutofomahon'ngkuji Seten noswap'hwosi kako a'amu angomeemjo somo hwasyo hungkuno ulonefoho. Seten kako ngkimo nn'ngkap'fitne'eno lihwosi hwasyo hungkuno ulihwoso'no a'amu Ngkouki'nji Mekouki'nji hofiko Anitu'nji ikujoho'ne uhu'mokufitnefoho. Oso a'amu hiso iyoswo pa'nyofoho. A'amu we'yo'maho. ⁹ Hofiko hwaho Isihael hopo sopo ifehu'mokosyahon'ngkuji oso anga sopo Anituye a'amu Jelusalem sopo Anituye a'amu neso nohumentan'ngkuji oso Seten kakoe a'amu wonyoso hofoyo hufitnefoho. Oseso a'amu wonyo somo toho ahwomo mta'ni nop'hwosi nonefoho. ¹⁰ Anitu kako Seten a'amu hwasyo hon'ngkanomo ipemotawomentiso sohomo nutimawosi oso toho mijo ayo pa'nyo sijontan'ngkuhwoso somo ni'hu'nahoni wakeho'nimo'montonoho. Oso toho tikayo hwasimijo akino wonyo'njo somo Anitu kako sikisiwojo pa'nyo sohwo'nji oso hwe Anituye hungkuno hwasyo limojo sohwo'nji nto ho'nimo'mentisofoho. Osopo hofiko nohumafikuji im'ingo'nji hinjopo sikuno'nji sikwo'miyomo engolopohamo hofiko tohino umnonefoho.

Hungkuno ikwolofo'ne hungkunofoho.

¹¹ Oso hohosohonta ngko nohumanji uhwonimentioneso hwe engo hwaho mokosyohumayo sohwoe epohumayo halojo sopo hwe fihwo nohumentan'ngki uhwonimentionefoho. Oso hohosohonta nakwoe hwaho lo'nji ahwomo'nji moi'wo imo'nao'mentisofoho. Apa'no muh-wonyo'njo imentionefoho. ¹² A'amu pe'nimentohofoho hopi'nonohinoso yofe engo'njo sohwanji yofe engo ane'njo so'nji hofiko oso epohumayo sopo lohofahon'ngkofi fisaku'mentisofoho. Nom'ne iyoswo fisojwahinyoso songo humayo'nefoho. Yo'mayo yahino wop'ingo'nji wonyo'nji a'amu poyo pe'nimentohofoso imotofo so'no iyoswomo mtimokumentiso somta'ni kako yano ilofihwajimentisofoho. ¹³ A'amu mijo ayomo pe'nimentohofoho sofe pijafu mijo mta'ni Anitu nomanto a'amu hwahopo pe'nimentohofoho sofe pijafoso Anitu ma'mentisofoho. A'amu hopi'nonohino sofe huyo'mango somo Anitu utima'mentisoso a'amu ni'hu'no hopi'nonohino somo kako anga'no anga'nohino sofe yahino somne'no yano ilofihwajimentisofoho. ¹⁴ A'amu yahino wonyo'njo somo yano ilofihwajonto oso toho engo mijo ayo pa'nyo sijontanjo somo meho'nimo'mentisofoho. Oso poyo pe'nyo yahino so'nji oso anga poyo pe'nyo sohwoe huyo'mango hontohumalofo sopo Anitu so'nji toho hisomo meho'nimo'mentisofoho. Oso toho hisomo a'amu pe'nimentohofoso Anitumo simeho hi'ntnono muyoso ni'hu'nahone humantokutnefoho. Osopo humayoso poyo pe'nimo'n'ngkofoso

hufa'uyoso osohifofo. ¹⁵ Oso iyoswo songo ne'no humayo'ne somo a'amu fihwo yofe muhwonyo'njo ihwosi oso a'amu somo oso toho pi'n+momjo somo womeeho'n+mo'montonoho.

21

Ahwomo'nji hwaho'nji songofoho.

¹ Ngko nohumanji uhwon+mentoheso, ahwomo'nji hwaho'nji songo imo'n+ngkahon+ngki uhwon+mentohefoho. Ahwomo s+mo'njo so'nji hwaho s+mo'mjo so'nji moi'wo imo'n+mentisofoho. Oso hwaho songo sopo mijo ayo aneponoho. ² Oso hohosohonta ngko uhwon+mentoheso anga songo Jelusalem uhwon+mentohefoho. Ango songoso An+tu mta'ango hwaho songo sopo pmentisofoho. Oso anga songo hopo sopo wokoso wonyoangkafo'njoponoho. A'amu ape womant+fi hotifo fofolofasy+wo'n+ngkohoho pa'nyo'njoponoho. ³ An+tu tuye epohumayo sopo nta'ni mampaho engo ole upa'n+mentoho, Uhwon+mno. An+tu tuye anga neso a'amu'nji wo'nnyoponoho. Oseso An+tu kako hofi+ko'nji humentanjoso hofi+ko kakoe a'amu imo'nohumalofo. An+tu huhwo kako hofi+ko'nji ni+hu'nahone wohumamontonoho. ⁴ An+tu kako kakoe a'amufe ti+mijos ni+hu'nahone wae umo'montonoho. Hwap+ngoso oso hohosohonta a'amu poyo mape'n+fitnnehofo. Tohino munnonehofo. Oso'no humotahoso apa'no mal+fitnnefofo. Oso yo'mayo hiso hwaho s+mo'mta'ango somjoso moi'wonoho.

⁵ Oso hwe An+tu tuye epohumayo sopo humaso sohwo ul+mento, Sekwo uhwon+mno. Ngko yo'mayo songo mt+imokumalefofo. Ose ulonto ngkimo nt+mento, Kiko olo hungkuno loso mt+mojo. Olo hungkuno loso nehopeho. Oseso hwe moya'mi hofi+ko nje hungkuno somo s+meho hi'ntnnono ufijo'manji hofi+koe s+meho wop+ngo umo'n+montonoho. Hwap+ngoso hungkuno loso ne umo'n+montonoho. ⁶ Ose ntonto nt+mento, Ngko yo'mayo yo'mayoso moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwap+ngo sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho. A'amu fihwo kako mijo'no mijoho pe'n+ngkuhwosi ngkimo ni+masoso ngko kakimo mijo songo ne'no humayo'neso ufimonnoho. Oso mijo hiso ngkinta'ni kako mpe miy-onehofo. O'o, ngko kakimo siki ufimonnoho. ⁷ A'amu yo'mayo hwahoponjo yahino wonyo somo monje yasyoso sohumne'no ngko kakine'no yo'mayo wop+ngo uloho'monnoho. Ose ulohohm'mo ngko kakoe An+tu'ni humahoni'mo kako nje mehomi umo'n+montonoho.

⁸ I oso'no a'amu ngkine'no yokumpohn'nyo malohofe'njo so'nji a'amu s+meho hi'ntnnono montape'njo so'nji a'amu hon+ngkano wonyo'njo so'nji a'amu a'amumo fonjahumentohoho so'nji a'amu a'mohufo imotofo so'nji a'amu ki'nyo'njo so'nji a'amu an+tu hwasyo sohumo hwomtame y+humawo'n+ngkohoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno l+wo'n+ngkohoho sontnne'no hofi+ko oso toho mijo ayo pa'nyo siji+wo'n+ngkiso sopone'no ufitnnefofo. Oso hopo sopo toho tikayo hws+mijo akino wonyo'njo syalokunjo sopo poyo pe'nyo ti+finjoponoho. Osopo ne'no nohumantokutnnefofo.

Anga songo Jelusalemne hungkunofoho.

⁹ A'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo ni'ma'mentisofoho. Oso a'amu ahwomomjo huhwo sohwo a'amu aho fehohnjo hopi'nono

nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa solijwanyo na'nohino a'amu wonyo umokiyo'ne mokosyohumunyo somta'ango hweho. Osohwo noni'manto nti'mento, kiko oyomo. Oso Hwe sekwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nimentiso sohwoe ape wokiti'hwamo. Olohonta kako oso ape hisi woma'mte'no yohoho. ¹⁰ Anituye Towahuno Wopingo ngkimo ifehu'mokan+humentisofoho. Oso Towahuno hiso ngkimo ifehu'mokon+syahon+ngki a'amu ahwomo mta'ango sohwo ngkimo hwofi'ki'nyo sawemo sopono ipen+motas+mentisofoho. Oso hopo sopo ipen+motasonto Jerusalem pone songo Anituye a'amu ne humunyo sopo Anitu mta'ango pontan+ngki nti'hwamentisofoho. ¹¹ Ango Jerusalem sopo Anitu mta'ango yokumpohn'nyo so'nji pomponaho so'nji lahumentisofoho. Oso ango wonyoangkafo hopo sopo nta'ni tipomponaho timo hon+ngkonyo hopo hwalo'mokumentisofoho. ¹² Oso ango hopo sopo tojo sawemo inyoponoho. Hoku'yoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo'njoponoho. Oso hoku'yo hopo sopo a'amu ahwomo mta'ango aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa humunyo'ponoho. A'amu Isilaelife temtitofo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwafe yofe mti'mokinyoponoho. ¹³ Oso mofehi'nyo si'mofapiso sohohtanta'ni hoku'yoso hufa'u si'hune'njoponoho. Mofehi'nyo ikwo'mokiso sohohtanta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njoponoho. Angahohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. Hwonamonyo hohnta'ni hoku'yo hufa'u si'hune'njo hohnta'nyoho. ¹⁴ Oso ango pone homo somjo tojo somjo sojo aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyoso yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo wo'nnyo sopo a'amu (*apousel*) aho hufa'u sife mta'ni hufa'uyo Jisasiye hungkuno uyohojiku'mofiwo'n+ngkohoho sohwafe yofe wo'nnyoponoho.

¹⁵ Oso a'amu ahwomomjo hungkuno nti'mentiso sohwo kako toke na'nohino yamofa iyo'neso nomanto oso pone so'nji hoku'yo so'nji toke so'nji yamofa imentisofoho. ¹⁶ Oso pone homo somjo sawemo so'nji tifo so'nji afa'nohinofoho. Kakoe honje so'nji afapoenohinoho. Nom'ne isalo'nnyo'njo'maho. O'o, afapoenohinoho. Kakoe sawemo engoso *tu tausen foua hantilet* (2,400) *kilomitafoho*. ¹⁷ Oso pone homo somjo tojo somo yamofa imentisofoho. Kakoe sawemoso *wan hantilet fouti-foua* (144) *mitafoho*. Oso toke yamofa iyoso a'amu yamofa iwo'n+ngkohoho pa'nyofoho.

¹⁸ Oso tojoso Anitu mti'mokumentisoso sojo wonyoangkafo tipomponaho timo hon+ngkonyo hopo hwolo'mokumentisofoho. Oso ango ne hiso na'nohino timo hon+ngkonyo pa'nyofoho. ¹⁹⁻²⁰ Sokilojo yokumpohn'nyo sosofitofomokosyohumayo sojoso wokoso wonyoangkafo mti'mokumentisofoho. Oso sojo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kengo kengo wo'nnyofoho. Sojo wonyoangkafo fehohnjoso halojo, fehohnjo yamo'nohino, fehohnjo sontijo, fehohnjo hon+iwo, fehohnjo hwos+mijo, nom'nihwo sontijo'nji hwos+mijo'nji ulohopih'nnyofoho. A'amu nakwoe hwaho lopo oso sojo wokoso we'e'nohino ih'nnyo'neso mpe y'wo'n+ngkohofoso hamniyoho m+kun+mposo'njofoho. Oso tojomjo sojoso sojo ewafo pa'nyofoho. ²¹ Oso hoku'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyoso kame engo wonyoangkafo sohwo hoku'yomo kijahinyofoho. Oso ango hopo soponjo hon+ngkanoso timo hon+ngkonyo na'nohino pa'nyofoho.

22 Anıtuye ahwomomjo tajo ango engoso aneponoho. O'o, nakwoe Hwe Engo Anıtu Yokumpohn'nyo Engo Hwofilo'nnyo'njo sohwo'nji nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nımentiso sohwo'nji siko nohumanji ango homo somo uyohope-e'ne monta'iyoho. 23 Oso ango hopo sopo mofehi'nyo'nji hamno so'nji malinyoponoho. O'o, Anıtuye yokumpohn'nyo pomponaho hopa lasıwo'nıngkisoponoho. Jisas sohwo kako sikiloho pa'nyo hweho. 24 Oso pomponaho wonyoangkafo hopo sopo a'amu hano emoiwo'nıngkohofoponoho. A'amu hwaho mokosyohumamotofo sohwafe wokoso wopıngoso oso ango sopone'no motapmmentohofofoho. 25 Hoku'yo engoso mopıjasiyo'njo ne'no nohwosompo'nawowo'nıngkisoponoho. Oso hopo sopo sikuno mamiyoponoho. 26 Yo'mayo hwahoponjo wokoso wonyoangkafo oso'nji hamniyoho so'nji oso ango somo Anıtuye yofe ho'nomayo'ne womotowsantıfeho. 27 I oso'no yo'mayo wonyo a'amu honıngkano wonyo'njo hungkuno hwasyo lıwo'nıngkohofoso hofıko nıhu'no mahufitnnehofo. O'o, a'amu hofıkoe yofe Jisasıye iyoswo songo humayo'ne somo wo'nnyoso hofıko oso pone engo somo woswantıfeho.

22

Mijo songo ne'no humayo so'nji iyo songo ne'no humayo so'ntnne hungkunofoho.

1 Oso hohosohonta ngko nohumentanıngko a'amu ahwomomjo sohwo kako mijo engoso ntıhwamentisofoho. Oso mijo songo ne'no humayo'ne hiso tımo honıngkonyomjo pomponaho pa'nyofoho. Oso mijo tımoso a'amu nakwoe Wonyo'ne Poyo Pe'nımentiso sohwo'nji Anıtuye epohumayo somta'ni swofıjwaoponto 2 ango pone engo somne honıngkano somo mtıhupento walofoho. Honıngkano yohosiyo hohnta'ni momtıfamo'nyofoho. Oso honıngkano homo somo yohosiyo hohnta'ni iyo songo ne'no humayo'ne loho'nnyoponoho. Oso iyo homo somjo ipisayo unto'nımonteso hamno huhwo huhwi into'nıwo'nıngkisofoho. Oso iyoswo inoho iyo homo somjoso hwe moya'mimo wopıngo umokuwo'nıngkisofoho. 3 Yo'mayo Anıtu ngkilaho lıwo'nıngkisoso mawo'nnyoponoho.

A'amu nakwoe wonyo'ne poyo pe'nımentiso sohwo'nji Anıtuye epohumayo so'nji wo'nnyoponoho. Oso hopaso Anıtuye syoho ulohofiyoso kakine'no hwomtame yuhumafitnnefoho. 4 Hofıko Anıtuye sımanomo uhwonıngkuji Anıtuye yofe hofıkoe yomohu'nyopo mtı'mokinyofoho. 5 Sıkunososo apa'no m'mofaponehoho. Hofıkoe Hwe Engo Anıtu sohwo hofıkoe pomponaho hweho. Oso'no hofıko kwefoho mofehi'nyoso nıhu'no anefoho. Hofıko hwe engo imo'nıngkuji engo lopahomo ne'no nohumantıfitnnefoho.

Jisas kako nıhu'no komo'no ponefoho.

6 Ose ntonto ntımento, Olo hungkuno kilalokwe loso nehopeho. A'amu hopi'nonohino olo hungkuno losomo nupa'nıngkuji sımeho hi'ntnnono ufıjo'manji sımeho wopıngo umo'nımontonoho. Hwapıngoso hungkuno hiloso ne umo'nımontonoho. Hwe Engo Anıtu kako kakoe hungkunososo a'amumo uyıwo'nıngkiso so'no hofıko a'amumo lutıhwawo'nıngkohofofoho. Anıtu kako a'amu ahwomomjo sohwapo kıko Jounımo yo'mayo imo'none so'no kitıhwayo'ne

uhwat+masofoho. Oseso kiko Anituye syoho ulohofiyo somo utihwaho. Ose ntimentisofoho. ⁷ Sekwo upa'nimno. Jisas ole nalimento, Ngko sekumo komo'no wose'ma'monnoho. Yo'mayo imo'none so'no hungkuno olo iyoswo lomo wojo somo a'amu tifi iningkaweso'manji wopingofoho. Ose nalimentisofoho.

⁸ Ngko Joun'ni olo hungkuno losomo nupa'nonji yo'mayo tifi imo'none somo uhwon+mentohofoho. Ngko yo'mayoso nuhwonosojwaofonji oso a'amu ahwomomjo yo'mayo ntihwamentiso sohwoe sifiki'nyo'mo hwomtame wehumamoni yahoningko ⁹ ntimento, Kiko ngkine'no hwomtame enihumahotoho. Kiko jije a'amu'nji a'amu Anituye hungkuno Toho Wojo limotofo sohwanji olo hungkuno lomo tifi iningkawowo'nningkohofoho so'nji nakwo hinjoho'nwo Anituye syoho ulohofiyo hwona'nyoho. Oso'no kiko Anitu kakine'nohini hwomtame fihumaho. ¹⁰ Ose ntonto ntimento, Kiko olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no mtimokohinoso kiko hiyaso mokosyohumahotoho. O'o, yo'mayo loso Anitu kako we'enepi kako hungkuno lososo moi'wo umo'nimontonoho. ¹¹ A'amu honingkano wonyo iwo'nngkiso sohwo kako honingkano wonyo somo ne'no wamjimmontonoho. Hwapngoso honingkano iwolo'mokinyo'ne mofehn'nyoso awonoho. A'amu honingkano pisakino'njo iwo'nngkiso sohwo kako oso honingkano pisakino'njoso ne'no wamjimmontonoho. A'amu kako honingkano wopingomo nto'no iningkawowo'nngkiso sohwo kako honingkano nto'nohino somo ne'no wamjimmimontonoho. A'amu honingkano wonyo ane'njo sohwo kako honingkano wonyo ane'njo ne'no wamjimmimontonoho. Ose ntimentisofoho. Hwapngoso Jisas kako asomo pone so'no honingkano iwolo'mokiyoye'ne mofehn'nyoso awonoho.

¹² Jisas apa'no ntimento, Kiko olo hungkuno loso a'amumo uso. Upa'nimno. Ngko we'enepi wapmmonnoho. Oseso ngko nopm'mo a'amu hopi'nonohino sofe yo'mayo yahino wonyo so'nji wopingo so'nji yano ulofiyo'ne wapmmonnoho. ¹³ Ngko yo'mayoso emayo sohwo'ni moi'wo nto esojwao'maleno. Ngko yo'mayo somo hwapngoso sohwo'ni oso nje yo'mayo homo somo moi'wo nto esojwao'male hwo'nyoho.

¹⁴ A'amu hofikoe honingkano wonyo ho'nao'mentohofoho somo ngko hofikimo hwapife songo ulohohm'me'no hofiko simonyo engo uyantifeho. Osopo hofiko nohumafikuji iyo ipisayo songo ne'no humayo'neso wonngkuwantifeho. Oso pone songo Jerusalem sponjo hoku'yo somo suyoso hofiko hoponoho. ¹⁵ A'amu siwojo pa'nyoso a'amu peefo'nji ki'nyo'nji yiwonngkohofoso a'amu a'mohufo yahino'njoso a'amu nom'ni hwamo fonjasiyo yahino'njoso a'amu hwasyo anitu sohwo'ni hofiko ho'nomawo'nngkohofoso a'amu hwasyo hungkuno lwo'nngkohofoho so'nji a'amu hwasyo hungkuno so'no hi umo'nyo so'nji hofiko Anituye ango somo nihu'no mahufitnnefoho. ¹⁶ Ose ntonto ntimento, Ngko Jisas'ni nje a'amu nje yofe ho'nomayo'ne uhu'mokuwo'nngkohofoho soku nje hungkuno lomo upa'nifitne so'no nje a'amu ahwomomjo sohomo sekuye pone'no lihwajmalefoho. Ngko hwe engo Ntefitiye hwapngoso sohwo'ni kakoe Imu hwo'nyoho. Yo'mayo hungkuno Anitu Ntefitimo uyimentisoso ngko ne imokumontohefoho. Ngko Imingo'nji Hntokwaliyo I'mu

sohwo imiŋgo'nji lɪwo'nɪŋkiso sohwo pa'nyo hwo'nyoho. Ose ntɪmentisofoho.

¹⁷ Anɪtuye Towahuno Wopiŋgo sohwo'nji a'amu Jisasiŋmo siŋeho hi'ntnnono uyɪwo'nɪŋkohoho kakoe ape pa'nyo so'nji Jisasiŋmo ole ulalokwofo, Oyomo. A'amu kakoe hungkuno lomo upa'noso sohwo kako oyomo ulono. A'amu kako mijo'no umo'nɪŋkuhwoso'no kako waponɔ. A'amu kako mijo wanɪmo lihwosi kako nopɪhwosi mijo songo ne'no humayo'neso wanono. Mijo hiso mpe miyonehoho. O'lo, Anɪtu uyɪmontonoho.

¹⁸ Olo hungkuno loso ngko yokumpohn'nyo waselɪmonne'no yohono. Olo hungkuno yo'mayo imo'none lo'no iyoswo lomjoso upo'nalokwofo soku, a'amu fihwo olo hungkuno loso'nji nom'ne hungkuno kengo mta'angoso ufisyɪpo'masoso yo'mayo tango olo iyoswo lomo wojoso Anɪtu kako nomɪhu'mokuhwosi oso a'amu sohomo uyonefoho. ¹⁹ U a'amu fihwo kako olo iyoswo lomjo hungkuno fehohnjo wae yaofoso sohomo Anɪtu kako kakimo wae yaofonefoho. Oso hwe huhwo sohwo kako iyo songo ne'no humayo'ne somjo ipisayoso manonehoho. Oso Anɪtuye pone songo Jelusalem iyoswo lohwo naliso hopo sopo mohu-manehwono.

²⁰ Jisas kako olo hungkunolo nalɪmentiso sohwo ole nelalofi, Ou nehopeho. We'ɛnɛpi ngko komo'no wapmmnonoho. Jisas ose nelalofoho.

Ou Hwe Engo Jisas, ngko Joun sohwo'ni ole kilalokweno. Kɪko komo'no fiɛpe. Ose kilalokweno.

²¹ Nakwoe Hwe Engo Jisasiye hitohoso sekwo hopi'nonohino kunonji waweno. Joun kako ose lɪmentisofoho. Olo hungkuno loso osohopeho.